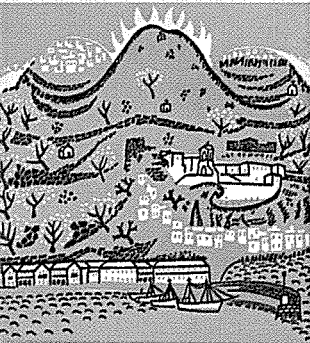
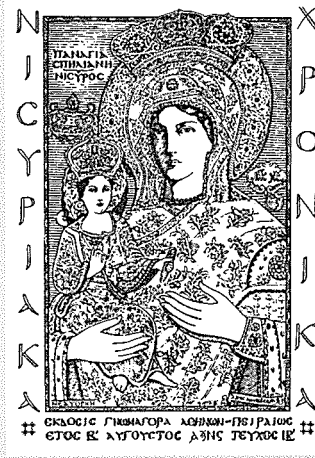

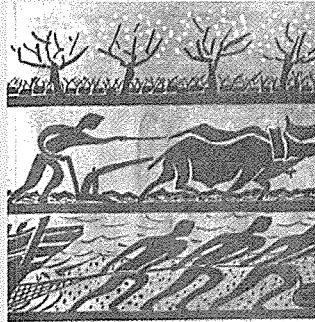
ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ
ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ Α' - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΤΕΥΧΟΣ 1

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ
ΧΡΟΝΙΚΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΟΣ 40Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 4

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΠΟ
ΤΑ
ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ
ΧΡΟΝΙΚΑ
ΣΤΗΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ

ΙΔΡΥΤΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι Νισύριοι, συνελθόντες σήμερον την 11ην Νοεμβρίου 1961 εις τό επί της οδοῦ Σολωμοῦ 17 γραφεῖον τοῦ κ. Κ. Παρθενιάδη, κατόπιν συζητήσεως ἐπί τῆς σκοπιμότητος συνεχίσεως τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ Νισυριακά Χρονικά, καί κατ' ἐπέκτασιν, τῆς προβολῆς πάσης μελέτης σχεσίαν ἐχούσης μέ τήν Νί σ υ ρ ο ν, ἀπεφάσισαν τήν ἰδρύσασιν Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ.

Ἀναθέτουν εἰς τοὺς ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. κ. Νικήταν Σακελλαρίδην, Ἰω. Παρθενιάδην, Κων. Γιαννίδην, Ἀλέκον Οἰκονομίδην καί Παῦλον Σακελλαρίδην, ὅπως ἐνεργήσουν ὅ, τι δεῖ διὰ τήν νομιμοποίησιν τῆς Ἑταιρείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Νοεμβρίου 1961

- Κων. Σακελλαρίδης, Κων. Γιαννίδης, Χρ. Καρανίκης,
- Ἀλ. Οἰκονομίδης, Δημ. Παπαμίνερης, Λούης Κοττοβερός,
- Γεώργ. Σακελλαρίδης, Παῦλος Σακελλαρίδης, Νικήτας Σακελλαρίδης, Γεώργ. Παρθενιάδης,
- Χρυσ. Σακελλαρίδης, Ἰω. Παρθενιάδης, Παναγ. Σακελλαρίδης, Γεώργ. Μούρας, Γεώργ. Σακελλαρίδης, Νικ. Γιαννίδης, Περ. Καλογήρου, Νικήτας Βαγιάνης, Ἀδμ. Γιαννίδης, Ἰω. Ζούνης, Κων. Αὐστρακίης, Σταύρος Γιαννίδης, Γεώργ. Δ. Δαματῆς.

ΑΠΟ ΤΑ ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
ΣΤΗΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1996

Σύνθεση εξώφυλλου: Κώστας Ι. Πατούρης

ΕΚΔΟΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Αρδηττού 12-16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 9214820, 9217513, Fax: 9237033

*Σήμερα μέσα στο «Λακκί» εἶν' ὠμορφο τ' ἀγέρι
ὅπου θερίζουν Παναγιές καί δένουν οἱ Ἀγγέλοι*

Νικήτα Σακελλαρίδη «ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ»
Νισυριακά Χρονικά αρ. τεύχ. 22, σελ. 25

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

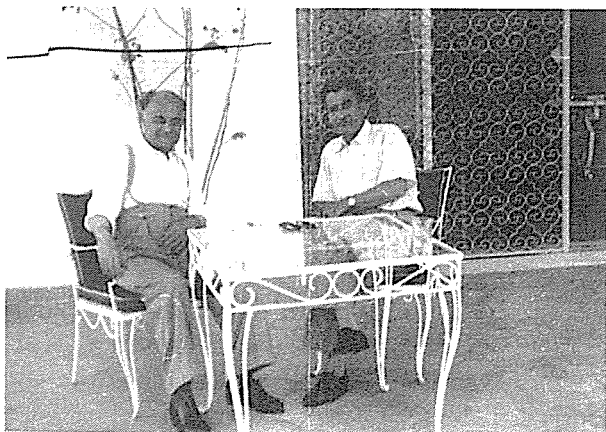
Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών, εκτιμώντας την σημασία που θα είχε η ανατύπωση των «Νισυριακών Χρονικών» και ανταποκρινόμενο στην επιθυμία των σκαπανέων της Νισυριακής εκδοτικής προσπάθειας, που ξεκίνησε από τα «Νισυριακά Χρονικά» του Γνωμαγόρα Αθηνών - Πειραιώς, τον Φεβρουάριο του 1955, προχώρησε, παραμερίζοντας εγγενείς δυσχέρειες, στην ανατύπωσή τους, που συμπληρώνεται με τον παρόντα τόμο (Α & Β τεύχη).

Η πρωτότυπη έκδοση έχει εκλείψει. Με μεγάλη δυσκολία βρέθηκαν τα «Νισυριακά Χρονικά» της δεύτερης περιόδου. Αυτή η δυσκολία είναι ένας από τους λόγους που δεν επέτρεψαν την σύγχρονη έκδοση πρώτου και δεύτερου τόμου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας αισθάνεται ιδιαίτερη ικανοποίηση, που έφερε σε πέρας αυτό το έργο. Το παραδίδει, στην παλαιότερη γενεά, σε ανάμνηση ωραίων ημερών αγώνων και προσπαθειών, σαν προσφορά τιμής. Το παραδίδει και στη νεότερη γενιά, ευελπιστώντας ότι θα το υποδεχθεί σαν συμβολή στην ιστορική ανασκόπηση των Νισυριακών δρώμενων, αυτής της χρονικής περιόδου, με την οποία συμβαδίζει η έκδοση εκείνη. Μια εποχή, πολύ σημαντική για την νεότερη ιστορία του νησιού μας.

Ο αναγνώστης θα παρατηρήσει, ότι, εκτός των πολλών συμπατριωτών και φίλων, που συμμετείχαν στην προσπάθεια, τόσο μεγάλη για το μικρό νησί μας, ορισμένα πρόσωπα ξεχωρίζουν. Αισθάνομαι την ανάγκη, αποτίων φόρο τιμής, να αναφερθώ με λίγα λόγια, ονομαστικά σ'αυτά.

Πρώτα θα αναφερθώ στον **Κώστα Ο. Σακελλαρίδη**, που είναι παρών από το πρώτο μέχρι το ύστερο τεύχος και στην συνέχεια στα «Νισυριακά» μέχρι σήμερα. Μαχητικός, ζωντανός και πάντοτε αποπνέων αγάπη για την γενέτειρα Νίσυρο.

Οι αείμνηστοι Νικήτας Σακελλαρίδης και Κώστας Μούρας υπήρξαν παιδικοί φίλοι και διά βίου αχώριστοι. Από την θέση του προέδρου ο Κώστας και του ταμιά ο Νικήτας ήσαν οι κινητήριοι μοχλοί της Εκδοτικής Επιτροπής των «Νισυριακών Χρονικών». Στην αγαστή συνεργασία και συνύπαρξή τους οφείλεται η επιτυχής έκδοση του περιοδικού στην Β' περίοδό του.

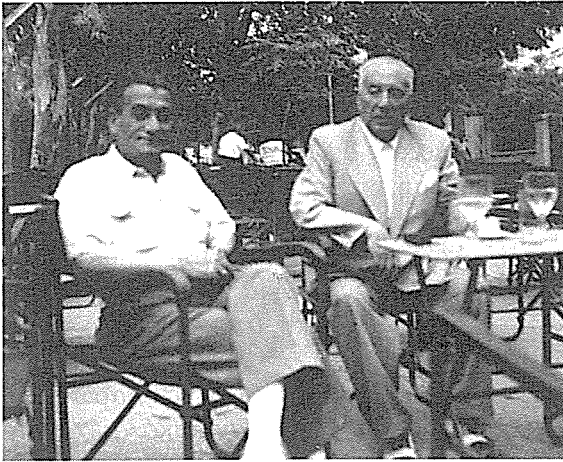
Θα αναφερθώ στον **Νικήτα Ο. Σακελλαρίδη**, όχι μόνο για την παρουσία του στα «Νισυριακά Χρονικά», αλλά και για την εν συνεχεία, οργανωτική δου-

λειά του στην Εταιρεία Νισυριακών Μελετών. Γεμάτος λατρεία για την Νίσυρο. Η μνήμη του παραμένει άσβηστη στον νου και στην καρδιά μας.

Ο Παύλος Ο. Σακελλαρίδης, φαίνεται λιγότερο από όσο, στην πραγματικότητα, είναι παρών. «Φανατικός» της εκδοτικής Νισυριακής Ιδέας.

Προσωπική μου επιθυμία είναι να εξάρω την συμβολή του σεμνού, αφανούς, αλλά πάντοτε παρόντος, **Χρήστου Καρανίκη**.

Δεν θα μπορούσα να αναφερθώ στον **Μιχάλη Παρθενιάδη**, χωρίς τον **Κώστα Παρθενιάδη** και σ' αυτόν χωρίς τον **Αλέκο Οικονομίδη** και ο κατάλογος είναι απίστευτο πόσο μακραίνει, όταν αναδιφεί κανείς τα «Νισυριακά Χρονικά».

Οι αξέχαστοι Κώστας Μούρας και Μιχ. Παρθενιάδης, δυο συμπατριώτες μας, που στήριξαν την έκδοση των «Νισυριακών Χρονικών» με την εργασία και τα κείμενά τους. Η ανάμνησή τους φέρνει δάκρυα στα μάτια αυτών που έζησαν και συνεργάστηκαν μαζί τους.

Δεν μπορεί όμως, να αμφισβητήσει κανείς, ότι ψυχή της εκδόσεως του περιοδικού κατά την δεύτερη περίοδο, που τα τεύχη του περιλαμβάνονται στον παρόντα τόμο, υπήρξε, ένα άξιο τέκνο της Νισύρου, ο **Κωνσταντίνος Μούρας**, που κυριολεκτικά ανάλωσε τα τελευταία χρόνια της ζωής του, στην έκδοση αυτή. Η ανάμνησή του φέρνει δάκρυα στα μάτια αυτών που τον έζησαν και συνεργάστηκαν μαζί του. Στην μνήμη του ανήκει κάθε τιμή για την μεγάλη προσφορά του.

Προλογίζοντας, σαν πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών, την έκδοση αυτή, θεωρώ χρέος μου να αναφερθώ στα μέλη του Δ.Σ., που εκτέλεση αποφάσεώς τους αποτελεί η ανατύπωση των «Νισυριακών Χρονικών». Το παρόν Δ.Σ. αποτελούμε οι **Αρμόδιος Γιαννίδης, Χρίστος Καρανίκης, Σταύρος Κέντρης, Γιάννης Νικολόπουλος, Παναγιώτης Κατσιματίδης, Κώστας Πατούρης και Κώστας Χαρτοφύλλης**.

Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ στον τίτλο της εκδόσεως.

Ο πρώτος τόμος φέρει τον τίτλο «Τα Νισυριακά Χρονικά και η εποχή τους» και ο τίτλος αυτός ανταποκρίνεται στο περιεχόμενό του.

Ο παρών τόμος φέρει τον τίτλο «Από τα Νισυριακά Χρονικά στην Εταιρεία Νισυριακών Μελετών» και εκδίδεται για τεχνικούς λόγους σε δύο τεύχη.

Με την έκδοσή τους, τα «Νισυριακά Χρονικά», επέφεραν τις απαραίτητες ζυμώσεις μεταξύ των μελών της παροικίας, ενώ, παράλληλα, αποτέλεσαν πεδίο ασκήσεως. Έτσι εμφανίζεται σαν φυσική εξέλιξη, η συγκρότηση της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών, της οποίας, εξ άλλου, η έκδοση «Νισυριακά » αποτελεί, τρόπον τινά, την σε επιστημονικό επίπεδο συνέχεια της εκδόσεως των «Νισυριακών Χρονικών». Αυτή η διαδρομή εξεικονίζεται στα τεύχη αυτού του τόμου. Την παρακολούθηση αυτής της ιστορικής διαδικασίας διευκολύνει το εισαγωγικό σημείωμα του κ. **Κώστα Πατούρη**, τον οποίον, και από αυτή την θέση θέλω να ευχαριστήσω, για τους κόπους, και την επιμέλεια της εκδόσεως, σύμφωνα με την εύστοχη εντολή του Δ.Σ. της Εταιρείας

Αρμόδιος Ι. Γιαννίδης
Πρόεδρος της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών

ΑΠΟ ΤΑ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Το περιοδικό¹ «Νισυριακά Χρονικά» του συλλόγου των Νισυρίων Αθηνών - Πειραιώς «Ο Γνωμαγόρας» εκτυπώθηκε και παραδόθηκε σε κυκλοφορία² τον Φεβρουάριο του 1955. Το τελευταίο του τεύχος (με αριθμό φύλλου 37) εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 1961.

Τα έντεκα πρώτα τεύχη τους, τα «Νισυριακά Χρονικά» συμβάδισαν με τον διασκελισμό του προέδρου του «Γνωμαγόρα» κ. Αρμόδιου Ι. Γιαννίδη, ο οποίος ήταν ο εμπνευστής³ και δημιουργός τους.

1. Το ιστορικό, οι συντελεστές, οι δυσκολίες και τα προβλήματα του εγχειρήματος περιγράφονται αναλυτικά στην έκδοση της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών «Τα Νισυριακά Χρονικά και η εποχή τους» Αθήνα 1996, στα εισαγωγικά κείμενα, σελίδες 7-33.

2. Η έκδοση του περιοδικού, έγινε δεκτή με αισθήματα χαράς και ενθουσιασμού από τους Νισυρίους. Ενδεικτικό της υποδοχής του είναι το σχόλιο του Μηνιαίου Νισυριακού δελτίου «Γνωμαγόρας» του ομώνυμου συλλόγου των Νισυρίων της Αμερικής στην σελ. 5 του 128 τεύχους του (Περίοδος Β, έτος 4ο Ιαν. - Φεβ. - Μάρτιος 1955).

«*Ἡ ἀγγελία τῆς ἐκδόσεως περιοδικοῦ ὑπὸ τοῦ τμήματος Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν - Πειραιῶς μᾶς ἔδωσε χαρὰ καὶ αἴσθημα ὑπερηφανείας διότι περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διαπιστώσουμε καὶ νὰ ἐκτιμήσουμε τὶς προσπάθειες καὶ τοὺς κόπους πού χρειάζεται μιὰ τέτοιου εἶδους ἐργασία. Τὴν εὐχαρίστησίν μας δὲ αὐτὴν τὴν ὀλοκλήρωσε ἡ ἄφιξις εἰς τὰ γραφεῖα μας τῶν πρώτων δελτίων τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν.*

«*Ἡ ἐξῶφυλλος ἐμφάνισίς του εἶναι ἄριστα φιλοτεχνημένη καὶ ἐπιμελημένη μὲ ὠραῖα Ἑλληνικὰ χρώματα. Ὁ συμπατριώτης ζωγράφος Δημ. Ο. Σακελλαρίδης μὲ τὴν μακέττα του αὐτῆ, τὸ μοναστήρι τῆς Σπηλιανῆς, μᾶς ἔδωσε καὶ πάλιν ἓνα δείγμα τῆς καλλιτεχνικῆς του ἀξίας. Εὐγε του.*

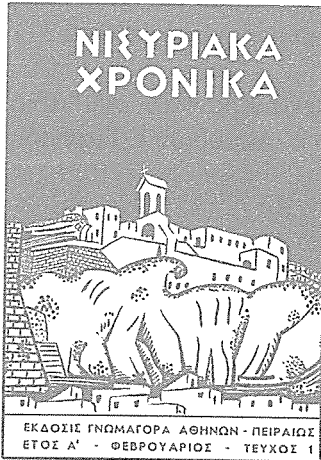
«*Ἐφυλλίζοντες τὸ πρῶτο αὐτὸ τεύχος στεκόμαστε στὸ κύριο ἄρθρο τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκδόσεώς του. Τὸν συγχαίρομεν δὲ καὶ τὸν χειροκροτοῦμε διὰ τὴν ἐκκλησίαν του πρὸς ὅλους τοὺς Νισυρίους, ἀνεξαρτήτως Δήμων καὶ Κοινοτήτων, πρὸς μίαν ἀληθινὴν συνεργασίαν στὴν κοινὴν προσπάθειαν διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον τοῦ νησιοῦ μας. Ἐλπίζομεν αὐτὴν τὴν φοράν, καὶ τὸ εὐχόμεθα, ἵνα μὴ κωφεύσουν οἱ Νισυριακοὶ Σύλλογοι, ὅπως συνέβη εἰς τὸ παρελθὸν μὲ τὰς ἐπανειλημμένας ἐκκλήσεις τοῦ Δελτίου μας πρὸς μιὰ ἀδελφικὴ κατανόησιν καὶ συνεργασία.*

«*Οἱ ὑπόλοιπες σελίδες του μὲ τὴν συνεργασία τοῦ ἐξαιρετικοῦ συνεργάτου μας Παληοῦ Νισύριου, Νέου Νισύριου καὶ τῶν ἄλλων ἐν Ἀθήναις, Πειραιεὶ καὶ Νισύρῳ συνεργατῶν, τὸ πλουτίζουν καὶ τὸ κάμνουν παρουσιάσιμον.*

3. Βλέπε εισαγωγικά κείμενα της επανέκδοσης των Νισυριακών Χρονικών που περιλαμβάνονται στην έκδοση της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών, «Τα Νισυριακά Χρονικά και η εποχή τους» Αθήνα 1996.

Επίσης ο αείμνηστος Κων/νος Μούρας, πρόεδρος της Εκδοτικής Επιτροπής των Νισυριακών Χρονικών (1956-1961), στον απολογισμό των τρίχρονων (1956-59) πεπραγμένων της, ανέφερε: «*Πρὶν ἀσχοληθῶ μὲ τὸ θέμα τῆς λογοδοσίας, θεωρῶ ὑποχρέωσίν μου, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συμφωνεῖτε καὶ ἐσεῖς, νὰ ἀποτίσω τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς εἰς τὸν πρῶην*

Το περιοδικό (τεύχη 1-11) ήταν μηνιαίο, δεκαεξασέλιδο, μικρού σχήματος (24,5 x 17,5 εκ.). Η βασική του επιδίωξη και τα θέματα που συμπλήρωναν τις στήλες των σελίδων του στόχευαν στην μαχητική διεκδίκηση και προβολή των αιτημάτων του νησιού, ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι αρμόδιοι και να προστρέξουν, να λύσουν τα πολλά προβλήματα της κοινωνικής ζωής και των συνθηκών εργασίας των κατοίκων.

«Η εξώφυλλος εμφάνισίς του είναι ἄριστα φιλοτεχνημένη καὶ ἐπιμελημένη με ὠραία ἑλληνικὰ χρώματα. Ὁ συμπατριώτης ζωγράφος Δημ. Ο. Σακελλαρίδης με τὴν μακέττα του αὐτῆ, τὸ μοναστήρι τῆς Σπηλιανῆς, μᾶς ἔδωσε καὶ πάλιν ἓνα δείγμα τῆς καλλιτεχνικῆς του ἀξίας. Εὖγε του».

Πλήρης επίσης ήταν η ενημέρωση των αναγνωστών από την πλούσια ειδησεογραφία, από τα νέα των Νισυρίων όλου του κόσμου, ενώ αρκετές σελίδες των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» φιλοξένησαν κείμενα λαογραφικού περιεχομένου και δημοτικής ποίησης.

Η εκδοτική πορεία των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» σημείωσε ολιγόμηνη διακοπή από τον Δεκέμβριο του 1955 έως τον Αύγουστο του 1956. Στο διάστημα αυτό άλλαξε η διοίκηση του σωματείου.

Στις 3 Ιουνίου του 1956, η Γενική Συνέλευση του συλλόγου των Νισυρίων Αθηνῶν - Πειραιῶς «ο Γνωμαγόρας», μετά την παραίτηση και αποχώρηση του κ. Αρμόδιου Ι. Γιαννίδη εκλέγει νέα διοίκηση. Το ανανεωμένο Δ.Σ.⁴ συγκροτούν

Πρόεδρον τοῦ Γνωμαγόρα κ. Ἀρμόδιον Ι. Γιαννίδη, εἰς τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἀποφασιστικότητᾳ τοῦ ὁποῖου ὀφείλεται ἡ ἔκδοσις τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν».

Νισυριακά Χρονικά τεύχος 26-27, ἔτος Ε΄, Ιανουάριος - Απρίλιος 1959.

4. Ὅπως το προηγούμενο, ἔτσι και αὐτὸ τὸ Δ.Σ. ἀπαρτίζεται ἀπὸ συμπατριώτες πολὺ ἀγαπημένους μεταξύ τους, οἱ ὁποῖοι κάνουν παρέα και ἐκτός των συνεδριάσεων τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ κατάληξη ρεπορτάζ, των «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ἀρ. φύλλου 24, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1958, ἔτος Ε΄, σχετικῶς με τὴν «Βασιλόπιτα τοῦ Γνωμαγόρα»: «...Τὸ γλέντι συνεχίστηκε μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν, ὅπως συμβαίνει πάντοτε με τὰς συγκεντρώσεις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ, καὶ συνεχίστηκε ἀπὸ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν συνδαιτημόνων στοῦ φιλόξενο σπιτί τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Χρήστου Καρανίκη».

οι Πανάγος Οδ. Σακελλαρίδης (Πολιτικός μηχανικός - πρόεδρος), Χρίστος Καρανίκης (ιδιωτικός υπάλληλος - αντιπρόεδρος), Γιώργος Εμ. Λαμπάδης, (φοιτήτης - γεν. γραμματέας), Παύλος Γεωργάκης (έμπορος-ταμίας), Γιώργος Κ. Σακλαρίδης (ζωγράφος - μέλος), Γιάννης Εμ. Σακλαρίδης (χημικός - μέλος) και Εμ. Ν. Φραντζής (σπουδαστής - μέλος).

Το νέο Δ.Σ. στην πρώτη του Συνεδρία της 9 Ιουνίου του 1956 αποφασίζει⁵ την «Επανεκδόση τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τὸ ταχύτερον καὶ κατὰ τρόπον πανηγυρικόν, πρὸς τοῦτο διορίζει προσωρινῶς συντακτικὴν επιτροπὴν ἐκ τῶν κ.κ. 1) Παύλου Σακελλαρίδου, 2) Ἀρμόδιου Γιαννίδου, 3) Ἰωάννη Οἰκονομίδου».

Ἐνα μῆνα ἀργότερα καὶ συγκεκριμένα στὶς 12 Ἰουλίου τοῦ 1956 τὸ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα, στὴν δευτέρη Συνεδρία του, «ἀπασχολεῖται» ξανά «μὲ τὴν ταχύτεραν ἐπανεκδόσιν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» καὶ ἐξουσιοδοτεῖ τὸν Πρόεδρον διὰ τὴν παρακολούθησιν τοῦ ζητήματος ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς».

«Ἐκλεκτοὶ συμπατριῶται μας μὲ προθυμίαν προσφέρουν τὴν ἐνεργητικότητα, τὴν πεῖραν καὶ τὸ κύρος των...».

Οἱ συζητήσεις εἶναι ἀλλεπάλληλες καὶ οἱ δυνατότητες ἐπανεκδόσης εὐρίσκονται σε δυσαρμονία με τὶς δυνάμεις τοῦ Γνωμαγόρα. Ἡ ἐκτίμησις αὐτὴ διατυπώνεται⁶ με κομψότητα, ἀλλὰ πολὺ εὐγλωττα, στὸ κύριο ἀρθρο τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τὸν Νοέμβριον τοῦ 1956.

«Ἡ σημασία τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάγκη διὰ μιὰν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀρτιωτέραν καὶ ἐκτενεστέραν προσπάθειαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προβολῆς, τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων καὶ τοῦ Συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν τῶν συμπατριωτῶν μας, ὅπουδῆποτε καὶ ἐὰν εὐρίσκονται, καθιστοῦν τὸ ἔργον τῆς ἐκδόσεως, εἰς τὸ ὕψος τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται, ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνατοτήτων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν».

Ἡ δυσαναλογία⁷ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐκδόσεως τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» καὶ τῶν δυνατοτήτων τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα ὁδηγεῖ τοὺς υπεύθυνους τοῦ συλλόγου στὴν «ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν εὕρυσιν τῆς Συλλογικῆς Συνεργασίας⁸».

5. Βλέπε Ἀρχεῖο Ἀρμ. Γιαννίδου, τὰ πρακτικὰ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα 1955-56.

6. Περιοδικὸ «Νισυριακὰ Χρονικά», ἔτος Β', Νοέμβριος 1956, ἀρ. φύλλου 13, σελ. 1.

7. Ἡ δυσαναλογία αὐτὴ ἐξισορροπήθηκε ἀπὸ τὴν «ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν Νίσυρον ὅσων ἀνέλαβον τὴν προσπάθειαν αὐτήν», Νισυριακὰ Χρονικά, ἔτος Δ', Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1958, ἀρ. φύλλου 21, σελ. 166.

8. Νισυριακὰ Χρονικά, ἔτος Β', Νοέμβριος 1956, ἀρ. φύλλου 13, σελ. 1.

Η αναζήτηση συνεργατών και βοηθών υπήρξε επιτυχής, «ή απάντησις υπήρξε άμεσος και αξιόλογος. Έκλεκτοί συμπατριώται μας με προθυμίαν προσέφεραν τήν ένεργητικότητα, τήν πείραν και τὸ κύρος των εἰς τήν ύπηρεσίαν τοῦ περιοδικοῦ μας⁹».

Η επανέκδοση των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τον Αύγουστο του 1956 αποτυπώνει με ενάργεια τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί στο Δ.Σ. του Γνωμαγόρα και τις προσπάθειες για την «ὄσον τὸ δυνατόν περισσοτέραν εὔρυσιν τῆς Συλλογικῆς Συνεργασίας».

Ο τίτλος «Νισυριακά Χρονικά» του περιοδικού συνοδεύεται, στο 12ο τεύχος, από την ταυτότητα «*ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»*», η οποία αντικαθιστά την ένδειξη «*ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ*» των τευχών 1-11 της περιόδου Φεβρουάριος 1955 - Δεκέμβριος 1955.

Η αλλαγή τόσο στην πεμπτούσια όσο και στην μορφή της έκδοσης είναι καθολική.

Νέο¹⁰ εξώφυλλο, ανανεωμένη σελιδοποίηση, μετακόμιση¹¹ της έδρας του περιοδικού και του συλλόγου, αύξηση¹² της τιμής πωλήσεως του τεύχους, αλλά και των ετήσιων συνδρομών, διαφορετική αξιολόγηση της ύλης και των περιεχομένων του, καινούργιες στήλες.

Στο κύριο άρθρο του τεύχους δώδεκα (Αύγουστος 1956), με τίτλο «*Η ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ»*» τροχοδρομείται με τα ακόλουθα η κατευθυντήρια γραμμή πλεύσης του περιοδικού:

«Μιά σειρά από βασικά και επείγοντα προβλήματα αναμένουν τήν λύσιν των ή τουλάχιστον τήν προώθησίν των εἰς τὸ ἄμεσο μέλλον. Τὰ προβλήματα

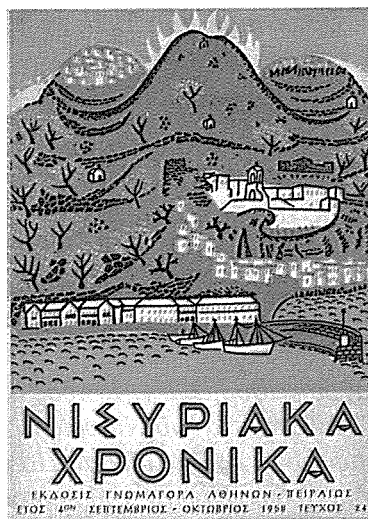
9. Βλέπε προηγούμενη παραπομπή.

10. Η Β' περίοδος των «Νισυριακῶν Χρονικῶν», εγκαινιάζεται με το «γνωστὸν ἔργον τοῦ ἐν Ἄμερικῇ Συμπατριώτη μας Λάζαρου Κοντοβεροῦ», την εικόνα της Παναγίας Σπηλιανῆς, στο εξώφυλλο, με αφορμή την χρονική σύμπτωση της επανέκδοσης του περιοδικού και της γιορτῆς της Παναγίας.

Το εξώφυλλο στα επόμενα τεύχη είχε φιλοτεχνήσει ο συμπατριώτης μας κ. Δημ. Οδ. Σακελλαρίδης.

11. Ο ταμίας του νέου Δ.Σ. του Γνωμαγόρα Παύλος Γεωργάκης, στην 1η Συνεδρία του «δηλώνει ὅτι παρέχει τὸ γραφεῖον του ἐπὶ τῆς οδοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου 69 ἵνα χρησιμοποιηθεῖ ὡς γραφεῖον τοῦ Συλλόγου. Τὸ Δ.Σ. εὐχαριστεῖ τὸν κ. Π. Γεωργάκην καὶ ἀποδέχεται τὴν προσφορὰν αὐτοῦ», βλ. Αρχεῖο Αρμ. Γιαννίδη, πρακτικά Δ.Σ. Γνωμαγόρα 1η Συνεδρία 1956. Αργότερα η έδρα του περιοδικού μετακομίζει στο σπίτι (Φωκίωνος Νέγρη 32) του αείμνηστου Κώστα Μούρα, προέδρου της Εκδοτικῆς Επιτροπῆς. Τα τελευταία γραφεία των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» είναι στην οδό Ελ. Βενιζέλου 46 στον Γ' ὄροφο γρ. 110.

12. Οι νέες τιμές διαμόρφωσαν την ετήσια συνδρομή από 50 σε 60 δρχ. το τεύχος από 4 σε 10 δρχ., ενώ σταθερή παρέμεινε η ετήσια συνδρομή (3 δολάρια) για την Αμερική και την Αυστραλία. Για την Αίγυπτο η συνδρομή ήταν 1 1/2 λίρες.

Τα δύο εξώφυλλα της Β' περιόδου έκδοσης των "Νισυριακών Χρονικών". Η εικόνα της Παναγίας Σπηλιανής «ἔργον τοῦ ἐν Ἀμερικῇ συμπατριώτη μας Λάζαρου Κοντοθεροῦ» και η πανοραμική απεικόνιση του νησιού, ἔργο του κ. Δημ. Οδ. Σακελλαρίδη.

αὐτά, ὁ σύντομος καὶ ὀρθὸς τρόπος ἀντιμετωπίσεώς των, ἀποτελοῦν τὸν βασικὸν σκοπὸν ἐπανεκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ἔργον τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν - Πειραιῶς τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ θὰ ἀποτελέσουν τὸν φορέα τῶν ἀπόψεων καὶ προσπαθειῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ μέσον ἐκφράσεως κάθε Νισυριακῆς ἀπόψεως ἢ προσπάθειας. Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν συνεργατῶν των, μὲ τὴν διατύπωσιν ἀπὸ τῶν στηλῶν των καὶ ἐπεξεργασίαν παντὸς Νισυριακοῦ θέματος καὶ προβλήματος θὰ βοηθήσουν τίς προσπάθειες τῶν σωματείων μας προετοιμάζοντας τὸ ἔδαφος διὰ τὴν πραγματοποίησιν παντὸς σκοποῦ.

Ἐκ παραλλήλου τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ κάμνουν ἔκκλησιν πρὸς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μας διὰ μίαν σοβαρὰν προσπάθειαν «περισυλλογῆς» κάθε Νισυριακοῦ κειμηλίου, ιστορικοῦ, λαογραφικοῦ, πολιτικοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἀναζητήσεως, ἐμφανίσεως ἢ ταξινομήσεως ὀδηγεῖ μὲ τὴν ἀάροδον τοῦ χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀπώλειάν του. Καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι καιρὸς. Ἔχομεν συμπατριώτας, ἱκανοὺς οἱ ὅποιοι τὸ ἀπέδειξαν κατ' ἐπανάληψιν μὲ τίς θαυμάσιες ἀτομικὰς των προσπάθειες. Εἰς τὴν Νίσυρον ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται ἀκόμη ἀφαντάστου σημασίας πηγαὶ αἱ ὁποῖαι ἀναμένουν τὴν διάσωσιν καὶ τὴν ταξινομήσιν των.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ θέτουν ὡς πρωταρχικὸν τῶν σκοπῶν νὰ καταβάλλουν κάθε προσπάθειαν εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τῆς «περισυλλογῆς».

Υπεύθυνοι καὶ εμπνευστές των ἀλλαγῶν αὐτῶν ἦταν δύο ἐπιτροπές τις ο-

ποίες συγκρότησε το Δ.Σ. στην προσπάθειά του, για την «ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέραν εὔρυσιν τῆς Συλλογικῆς Συνεργασίας».

Ἡ σχετικὴ ἀπόφαση τῆς διοίκησης τοῦ Γνωμαγόρα ἀναφέρει:

«Τὸ Δ.Σ. ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» μὲ ἀρμοδιότητα ὅπως ἐπιληφθεῖ μετὰ πάσης πρωτοβουλίας τὰ τῆς ἐκδόσεως τούτου. Εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν «Ν.Χ.» ἀνατίθεται ἡ εὐθύνη τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς καθ' ὄλου πορείας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅτι ἡ γενικὴ γραμμὴ καθ' ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων, τῆς ἰδιαίτερας μας Πατρίδος καὶ τοῦ Συλλόγου, θὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τοῦ Συλλόγου καθοριζομένην, πρὸς δὲ ὅτι τὰ «Ν.Χ.» θὰ καταστοῦν τὸ Ἐλεύθερον Βῆμα τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀπόψεων αὐτῶν διὰ τε τὸ συμφέρον τῆς ἰδιαίτερας Πατρίδος καὶ τῆς συλλογικῆς προσπάθειας. Ἡ οἰκονομικὴ διαχείρησις τοῦ περιοδικοῦ θὰ εἶναι αὐτοτελής, ἐνσωματωμένη τελικῶς εἰς τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ Δ.Σ. Τὸ Δ.Σ. θὰ βοηθῇ τὴν Ἐπιτροπὴν μεριμνῶν διὰ τὰς εἰσπράξεις τῶν συνδρομῶν, δωρεῶν κ.λ.π. ἐσόδων τοῦ περιοδικοῦ, ἄτινας καὶ θὰ ἀποδίδῃ πρὸς τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. περὶ συγκροτήσεως ἐκδοτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ν.Χ. συνεκροτήθη αὐτὴ ὡς κατωτέρω:

Πρόεδρος: **Κ. Μούρας,**

Ἀντιπρόεδρος: **Κ. Γιαννίδης,**

Γραμματεὺς: **Ἄλ. Οἰκονομίδης.**

Ταμίας: **Νικ. Σακελλαρίδης.**

ΜΕΛΗ: **Δημ. Κέντρης, Ἰωάνν. Παρθενιάδης, Κωνστ. Σακελλαρίδης, Ἄρμ. Γιαννίδης, Παῦλος Σακελλαρίδης, Γιάννης Οἰκονομίδης.**

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν θὰ μετέχουν καὶ οἱ Πρόεδροι ἢ νόμιμοι ἀναπληρωταὶ αὐτῶν, τῶν ἐν Ἀθήναις Συλλόγων τῶν Νισυρίων, ἧτοι τοῦ Γνωμαγόρα, τοῦ Ἄγ. Ἰωάνν. Θεολόγου καὶ τῆς Παναγίας τῆς Θερμιαῆς.

Ἐπὶ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς συνεκροτήθη Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ.κ. **Κ. Μούρα, Παύλου Σακελλαρίδη, Ἄρμодиου Γιαννίδη καὶ Γιάννη Οἰκονομίδη».**

«Ἐνα περιοδικὸν μὲ περιεχόμενον περιωπῆς»

Ἡ Ἐκδοτικὴ ἐπιτροπὴ «ἐμελέτησεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ τὸ πρόβλημα τῆς ὅσον τὸ δυνατόν ἀρτιότερας καὶ πληρεστερας ὀργανώσεως τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν τελευταίων μηνῶν» (Σ.Σ. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος 1956) καὶ λίγο πρὶν τα Χριστούγεννα τοῦ 1956 (20 Δεκεμβρίου) ἐνημερῶνει τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ γιὰ τις ἀπόψεις τῆς σχετικὰ με τὴν πορεία του, ἀλλὰ καὶ τις δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα

που αντιμετωπίζει η έκδοση. Η ιστορική αυτή επιστολή¹³ υπογραφόταν από τους Κώστα Μούρα (πρόεδρος) και Αλέξ. Θ. Οικονομίδη (γενικό γραμματέα) και έχει το ακόλουθο περιεχόμενο:

«*Αγαπητὲ Συμπατριῶτα*

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδόσεως τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» σᾶς ἀπευθύνει ἐγκάρδιον πατριωτικὸν χαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πρώτης μεθ' ὑμῶν ἐπικοινωνίας της. Σᾶς εὐχεται ἐπίσης καλὰς ἐορτὰς καὶ εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φιλοδοξεῖ νὰ ἐμφανίσῃ ἓνα περιοδικὸν μὲ περιεχόμενον περὶ τῆς, ὡς πεδίον ἐρεύνης τῶν πάσης φύσεως ζητημάτων, πού ἐνδιαφέρουν τὴν πατρίδα μας καὶ ὡς Ἀρχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ συγκεντρωθῇ καὶ νὰ διαφυλαχθῇ ὁ λαογραφικὸς καὶ ἱστορικὸς πλοῦτος αὐτῆς.

Εἰς τὴν ἐπιδίωξίν της αὐτὴν, σᾶς παρέχει τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ φεισθῇ κόπων καὶ θυσιῶν. Θεωρεῖ ὅμως ἀπαραίτητον καὶ τὴν συμπαράστασίν σας. Ζητεῖ ἀπὸ σᾶς τὴν ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῆς γνώμης σας ἐπὶ τῶν θιγομένων ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» ζητημάτων, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ταῦτα ἐρευνῶνται καὶ μελετῶνται κατὰ τὸν πληρέστερον δυνατὸν τρόπον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδίδει τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ τῆς πατρίδος μας. Εὐχαρίστως συνεπῶς θὰ δημοσιεύσῃ ἱστορικὰ θέματα καὶ ἔγγραφα, τὴν περιγραφὴν διαφόρων ἐθίμων, ἔστω καὶ ἂν ταῦτα ἐξέλιπον ἤδη ἢ ἐτροποποιήθησαν. Εὐχαρίστως ἐπίσης θὰ δημοσιεύσῃ συλλογὰς ἢ καὶ μεμονωμένα ἀκόμη στοιχεῖα λαογραφικοῦ ὑλικοῦ, ὅπως παροιμίας, διάφορα ἐορταστικὰ ἄσματα, τοπωνύμια, λέξεις, μοιρολόγια, νανουρίσματα, κατάρες καὶ λοιπὰ καὶ μάλιστα ἐὰν συνοδεύονται ἀπὸ ἐπεξηγηματικὰ στοιχεῖα ἢ σχόλια.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν ἐπίσης ὅπως δημιουργήσῃ εἰδικὴ ἐπιφυλλίδα διὰ τὴν καταχώρησιν κοινωνικῶν ἀγγελιῶν. Πρὸς τοῦτο καὶ πρὸς ἀποφυγὴν παραπόνων, παρακαλοῦμεν ὅπως μᾶς καθιστάτε ἐνημέρους δι' ἐπιστολῆς σας, ἐπὶ τῆς ἀγγελίας τὴν ὁποῖαν ἐπιθυμεῖτε νὰ συμπεριλάβωμεν.

Δὲν σᾶς ἀποκρύπτομεν ὅτι ἀντιμετωπίζομεν σοβαρὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος καλύπτομεν αὐτὰς ἐκ τῶν ἐνόμων, ἠνοίξαμεν δὲ ἤδη εἰδικὸν κατάλογον οἰκονομικῶν ἐνισχυτῶν, πέραν τῆς τακτικῆς συνδρομῆς των. Συνεπεία τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν εἶναι ὅτι σᾶς ἀποστέλλομεν τὸ τεῦχος διὰ τοῦ συνήθους ταχυδρομείου, καθ' ὅσον ἡ ἀεροπορικὴ τοῦ ἀποστολῆ μᾶς ἐπιβαρύνει σοβαρῶς. Πρὸς τοῦτο ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς το ταχυδρομοῦμεν ἀεροπορικῶς, παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς τὸ γνωρίσητε, ἔχητε δ' ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπιβάρυνσις διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀνέρχεται εἰς δύο (2) δολλάρια ἑτησίως.

13. Μιλτιάδης Ιακ. Λογοθέτης, «Ὁ περιοδικὸς τύπος τῆς Νισύρου (1914-1978)», Νισυριακά, τόμος 6, Αθήνα 1978, σελ. 77.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐλπίζει ὅτι θὰ σᾶς εὔρη συμπαροσάτην τῶν προσπαθειῶν τῆς διὰ τῆς ἀποστολῆς συνεργασίας σας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεώς τῆς.

Μετὰ πατριωτικῶν χαίρετισμῶν».

Ἡ ἐκδοτικὴ προσπάθεια τῶν «*Νισυριακῶν Χρονικῶν*» ἐκδηλώθηκε σε μιὰ ἐποχὴ οἰκονομικῆς δυσπραγίας γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Στὸ νησί οἱ συμπατριῶτες μας κυριολεκτικὰ πένονται¹⁴. Ἡ στέρηση¹⁵ τῶν ἀναγκαίων ἀγαθῶν γιὰ τὴν ζωὴ, ἡ ἀνέχεια μᾶστιζε τὴν πυκνοκατοικημένη -τότε- πατρίδα μας. Οἱ Νισύριοι τῶν Ἀθηνῶν εἶναι, σχετικὰ, σε καλλίτερη οἰκονομικὴ κατάσταση -αγωνίζονται¹⁶ νὰ ἐπιβιώσουν, νὰ δημιουργηθοῦν.

Ἡ πραγματικότητα αὐτὴ ὁδηγεῖ τὴν Ἐκδοτικὴ¹⁷ Ἐπιτροπὴ τῶν «*Νισυριακῶν Χρονικῶν*» νὰ ἀπευθυνθεῖ¹⁸ «*μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ βεβαιότητα κυρίως εἰς τοὺς*

-
14. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ εὐχαριστήρια ποὺ δημοσιεύονται στὸ δελτίο τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς: «*Καθῆκον θεωρῶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν καλὸν μου συμπολίτην κ. Ἰωάννην Μ. Γιαννάκη διὰ τὴν τακτικὴν ὑλικὴν ἀρωγὴν εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐδῶ πασχόντων. Εὐεργετηθεὶς συμπολίτης του.*» Γνωμαγόρας, μηνιαῖον Νισυριακὸν Δελτίον, Περίοδος Β', ἔτος 3ον, Ἰούλιος-Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1954, ἀρ. 126, σελ. 13 καὶ ἀλλοῦ «*κατέφθασε διὰ τρίτην φορὰν ἱματισμὸς ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς Περιθάλψεως, ὁ ὁποῖος καὶ πρόκειται νὰ διανεμηθῆ κατ' αὐτάς. Τὸ Νισυριακὸν κοινὸν τοὺς εὐχαριστεῖ. Μανδράκιον Νισύρου 14/6/55.*» Γνωμαγόρας, Νισυριακὸν Δελτίον, περίοδος Β', ἔτος 4ον, Ἀπρίλιος - Μάϊος - Ἰούνιος 1955, ἀρ. 129.
 15. Ἡ θλιβερὴ αὐτὴ κατάσταση ἀπεικονίζεται ἀνάγλυφα σε σχόλιο τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, με τίτλο τὸ Μαθητικὸν Συσσίτιον: «*Μόλις πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Παιδιάτρος κ. Γεώργιος Καθοπούλης, Διευθυντῆς τῆς Κλινικῆς Κῶ «ὁ Ἴ�σκληπιός» κατὰ τελευταίαν μετάβασίν του εἰς Νίσυρον, ἐξήτησε δωρεὰν μεγάλον ἀριθμὸν παιδιῶν. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν προέκυψε τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα ὅτι τὸ 60% τῶν παιδιῶν εἶναι ἀδενικό, λόγω ὑποσιτισμοῦ. Τὸ πλέον δυσάρεστον εἶναι ὅτι συντόμως, ἴσως καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, θὰ διακοπῆ καὶ τὸ παρεχόμενον Μαθητικὸν Συσσίτιον (πρωῖνὸν ρόφημα) καὶ συνεπῶς ἡ κατάστασις θὰ χειροτερευθῆ». Νισυριακὰ Χρονικά, ἔτος Ε', Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1958, ἀρ. φύλλου 24, σελ. 4.*
 16. Βλέπε πρόλογο Ἀρμ. Ἰ. Γιαννίδη (σελ. 7) στὴν ἐκδόση «*Τὰ Νισυριακὰ Χρονικά καὶ ἡ ἐποχὴ τους*», τῆς Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, Ἀθῆνα 1996.
 17. Τὸ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα παραχώρησε «*τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν»*» στὴν Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τους. Βλέπε Ἰσολογισμὸ Νισυριακῶν Χρονικῶν, Νισυριακὰ Χρονικά ἔτος Δ', Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1958, ἀρ. φύλλου 21, σελ. 16 Β καὶ «*Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία τοῦ περιοδικοῦ. Δηλαδὴ διὰ νὰ ἐπιτύχουν πλήρως τὰ Νισυριακὰ Χρονικά ἀνάγκη νὰ γίνουν Οἰκονομικὸς Ὄργανισμὸς ἀνεξάρτητος*». Νισυριακὰ Χρονικά ἔτος Δ', Μάϊος - Ἰούνιος 1958, ἀρ. φύλλου 22, σελ. 2.
 18. Πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ εἶναι εὐνοϊκὸ καὶ τὸ κλίμα ποὺ ἦδη ἔχει δημιουργηθεῖ μεταξὺ τῶν νέων Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς καὶ Ἀθηνῶν - Πειραιῶς. Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἡ «*ὑπόθεσις τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ἡ κριτικὴ τὴν ὁποία ἤσκησαν τὰ Νισυριακὰ Χρονικά διὰ τὴν ἀκολούθητάν γραμμὴν διὰ τὴν ἐπιτεύξιν ἔργων τὰ ὁποία θὰ ὠφελήσουν τὴν προσφιλεῖ μας Νίσυρον «δημιούργησαν» ἕνα πνεῦμα παρεξηγήσεως τελευταίως, (που) ἔχει γίνει αἰτία νὰ χαλαρωθεῖ ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τῶν συλλόγων τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς-Νισύρου-Ἀθηνῶν-Πειραιῶς*». Νισυριακὰ Χρονικά ἔτος Α', Νοέμβριος 1955, τεύχος 10, σελ. 6.
Ἢδη ὁμως «*ἡ ἐξάλειψις*» τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν «*εἶναι γεγονός, τὸ ὁποῖο καὶ ὁδηγεῖ εἰς νέους ὀρίζοντας Παννισυριακῆς συνεργασίας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τοῦ νησιοῦ μας. Εἶναι εὐχάριστον τὸ γεγονός ὅτι ἡ περίοδος αὐτὴ συμπίπτει μετὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν Διοικήσεων τῶν Νισυριακῶν Σωματείων» ἀνανέωση ποὺ στὸν Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς ἐκφράζεται «*κατὰ τρόπον γενναϊότατον, μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ «Κέντρου» νὰ χρηματοδοτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων*». Νισυριακὰ Χρονικά, ἔτος Β', Αύγουστος 1956, ἀρ. φύλλου 12, σελ. 1 καὶ 2.*

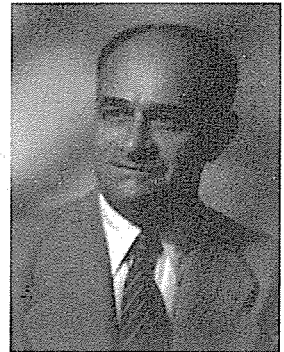
Συμπατριώτες μας τῆς Ἀμερικῆς ποῦ ἀπετέλεσαν πάντοτε τὸν κύριον Συντελεστήν κάθε σοβαρὰς Ἐκδηλώσεως στὸ Νησι μας» με τὴν πεποίθησι «ὅτι ἡ συμπαγῆς Νισυριακὴ παροικία τῆς Ἀμερικῆς¹⁹ καὶ ἡ νομισματικὴ διαφορὰ μεταξὺ δολλαρίου καὶ δραχμῆς θὰ ἀπετέλουν δύο παράγοντας, ποῦ θὰ κάλυπταν ἐξ ὀλοκλήρου ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς ἐκδόσεως τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» ὥστε αἰλοπαὶ εἰσπράξεις νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκδόσεως καὶ τὴν ἔκδοσιν αὐτοτελῶν μελετῶν».

Τελικὰ ἡ οικονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ περιοδικοῦ ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς Νισυριακοὺς συλλόγους τοῦ Νέου Κόσμου ἦταν πενι-

Ο αείμνηστος Νικήτας Οδ. Σακελλαρίδης, διακόνησε τὴν Νίσυρο ἀφ' ἐνός με τὴν δράσις τοῦ στους Νισυριακοὺς συλλόγους τῶν Ἀθηνῶν «ο Γνωμαγόρας» καὶ Ἐταιρεία Νισυριακῶν Μελετῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου με τὰ γραπτὰ τοῦ στις Νισυριακὰς ἐκδόσεις, ἐπὶ ἐξήντα συναπτὰ χρόνια.

Πολυγραφώτατος, δίνει ἀνελλιπῶς τὸ παρόν στις σελίδες τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» καὶ τῶν «Νισυριακῶν» με ἐργασίαι καὶ μελέτες τοῦ.

Ὅπως σημειώνει ὁ ἴδιος στὴν ἐκδόσις τῆς Ἐταιρείαις Νισυριακῶν Μελετῶν «Ἡ διακονία μου», Ἀθήνα 1981, στὴν σελίδα 11, «ἄρχισα νὰ γράφω τὸ 1955, ἀνταποκρινόμενος σὲ πρόσκλησις τοῦ περιοδικοῦ Νισυριακὰ Χρονικά».

χρή. Στὸν οικονομικὸ ἀπολογισμὸ τῆς τριετίας 1956-1959 ὁ ταμίας τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» αείμνηστος Νικήτας Σακελλαρίδης γνωστοποιούσε:

«Ἐὰν οἱ 400 περίπου (Σ.Σ. ἐννοεῖ τοὺς παραλήπτες τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» στὴν Ἀμερικὴ) εἰς τοὺς ὁποίους ἀποστέλλεται τὸ περιοδικὸν κατέβαλον ἀνελλιπῶς κατ' ἔτος τὴν ἐκ 3 δολλαρίων συνδρομὴν τῶν, τὸ ζήτημα θὰ ἔλυετο σύμφωνα μὲ τὶς προβλέψεις τῆς ἐπιτροπῆς. Ἀντὶ τούτου ἀπὸ ἀπλήν σύγκρισιν τῶν εἰσπράξεων, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ εἰσπράξεις Ἀμερικῆς ἐκάλυψαν τὸ ἥμισυ τῶν δαπανῶν, καὶ αἱ εἰσπράξεις τῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς-Ἐπαρ-

19. Οἱ συμπατριώτες μας τῆς Ἀμερικῆς εἶχαν υποσχεθεῖ «ἠθικὴν καὶ ὀλικὴν ὑποστήριξιν» στὴν ὅλη προσπάθεια ἤδη ἀπὸ τὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐκδόσεως τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν».

«Ἡ Κεντρικὴ ἔδρα, (Σ.Σ. ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς) ὅπως σὲ ὅλες τὶς πατριωτικὰς καὶ φιλοπροόδους ἐκδηλώσεις, εὐρίσκειται πάντοτε σηματοφόρος, οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν θὰ συμβάλῃ, ὄχι μόνον μὲ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν στὸ νεογέννητο περιοδικὸ τοῦ Τμήματός τῆς (Σ.Σ. ἐννοεῖ τὸν σύλλογο Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν - Πειραιῶς) ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲ τὴν ὀλικὴν ἤτις εἰς τὴν παρούσαν περίπτωσιν εἶναι ἀπὸ τὰς πλέον ὑπολογισίμου»: βλ. Γνωμαγόρας, Μηνιαῖον Νισυριακὸν Δελτίον, ἐκδοσις συλλόγου Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς Περίοδος Β', ἔτος 4ο, Ἰαν.-Φεβ. Μάρτ. 1995, ἀρ. 128, σελ. 5.

χιών με τούς ἡμίσεις συνδρομητὰς καὶ χωρὶς τὸ πλεονέκτημα τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς ἐκάλυψαν σχεδὸν τὸ ἕτερον ἡμισυ τῶν δαπανῶν. Αἱ εἰσπράξεις Νισύρου δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἱκανοποιητικά, ἐλπίζω δὲ ὅτι με μεγαλύτεραν προσπάθειαν, θὰ παρουσιάσουν ἱκανοποιητικώτερα ἀποτελέσματα. Λυποῦμαι διότι δὲν ἔμπορῶ νὰ εἶπω τὸ ἴδιο καὶ διὰ τὰς λοιπὰς εἰσπράξεις».

Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ οικονομικὴ στήριξη τοῦ περιοδικοῦ ευοδώνεται, ἡ ἐκδοσὴ ἀποκτὰ σχετικῶ²⁰ οικονομικὴ αυτοδυναμία, ἡ ὁποία «ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰς δω-

Ο συμπατριώτης μας κ. Κώστας Οδ. Σακελλαρίδης, με συνεχή παρουσία στην συλλογική ζωὴ των Νισυρίων, υπῆρξε ἀπὸ τούς βασικούς συνεργάτες των Νισυριακῶν Χρονικῶν ἀπὸ τὸ πρῶτο μέχρι τὸ τελευταῖο τους τεύχος.

Ἐμπνευστὴς τοῦ ονόματος τῆς Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν «εργάστηκε μεθοδικά, με χαλύβδινη θέληση» γιὰ τούς σκοπούς τῆς.

Στην φωτογραφία μαζί με τὴν σύζυγό του Ελένη καὶ τὸν κ. Γιάκουμο Καραβάκη, ἀνταποκριτὴ των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» στὴν Νέα Υόρκη, σε ἐκδήλωση στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου στα Νικεῖα.

ρεὰς γενναιοφρόνων²¹ συμπατριωτῶν μας» ἀφοῦ «ἀτυχῶς τὸ μεγαλύτερον²² μέρος τῶν ἀναγνωστῶν μας ἐκώφευσε εἰς τὰς παρακλήσεις μας».

20. Ενδεικτικὴ εἶναι «ἡ Ἀνακοίνωσις» τῆς Ἐκδοτικῆς Επιτροπῆς στα Νισυριακά Χρονικά (αρ. φύλλου 30-31, Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1959, σελ. 16δ): «Ἡ μορφή ὅμως τῶν προσεχῶν τευχῶν (ἀριθμὸς σελίδων κλπ.) καὶ ἀκόμα ἡ συνέχισις τῆς ἐκδόσεως, ἐξαρτᾶται πλέον ἀπὸ τὴν οικονομικὴν συμπαράστασιν τῶν συνδρομητῶν μας».

21. «Ὄφειλω νὰ εὐχαριστήσω τούς κ.κ. Κων. Μούρα καὶ Κων. Σακελλαρίδην εἰς τὰς ἐνέργειας τῶν ὁποίων ὀφείλονται αἱ εἰσπράξεις τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας ἐκ δραχμῶν 7.000 καὶ τῶν εἰσπράξεων ἐκ διαφημίσεων δραχμῶν 6.000». Νισυριακά Χρονικά ἔτος Ε', Ἰανουάριος - Ἀπρίλιος 1959, αρ. φύλλου 26-27, σελ. 6. Ἐπίσης σε διάφορες σελίδες τευχῶν τοῦ περιοδικοῦ, ἡ σύνταξη εὐχαριστεῖ συμπατριώτες μας γιὰ τὴν πέραν τῆς συνδρομῆς τους οικονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ.

22. Συγκεκριμένα «καθ' ὅσον τὸ διάστημα τῆς τριετίας (1956-1959) ἐπὶ 753 συνδρομητῶν, ἀπέστειλαν τὴν συνδρομὴν των μόνον 259. Εἰδικώτερον ἐπὶ 394 συνδρομητῶν τῶν ΗΠΑ, ἀπέστειλαν συνδρομὴν 137 καὶ ἐξ αὐτῶν μόνον 61 διὰ δευτέραν φοράν. Ἐπὶ 180 συνδρομητῶν Ἀθηνῶν -

Τα «Νισυριακά Χρονικά» αλλάζουν περιοδικότητα και περιεχόμενο

Μία από τις αλλαγές που έγιναν στην έκδοση των «Νισυριακών Χρονικών» ήταν η τροποποίηση της περιοδικότητάς τους. Τα «Νισυριακά Χρονικά» πρωτάρχισαν τον Φεβρουάριο του 1955 και συνέχισαν την έκδοσή τους, έως τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, σαν μηνιαίο περιοδικό. Η νέα Εκδοτική Επιτροπή τους, αποκρυστάλλωσε την γνώμη, «*ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῆς συνεδριάσεων, ὅπως ἡ ἔκδοσις καταστῆ διμηνιαία εἰς τεύχη τῶν 32 σελίδων*». Η απόφαση αυτή αλληλουχείται τόσο με την πρωτοβουλία «*ὅπως διευρυνθοῦν τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ περιοδικοῦ*» όσο και με το «*βαρὺ φορτίο τῆς διεκπεραιώσεως*».

Ὅπως θα αντιληφθεῖ ο αναγνώστης των «Νισυριακών Χρονικών» από τα πρώτα τεύχη της επανέκδοσής τους, η Εκδοτική Επιτροπή επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στην λαογραφική έρευνα και τις «*εἰδικές μελέτες*».

Ο ειδησεογραφικός²³ τομέας φιλοξενείται από το 16ο τεύχος, σαν ξένο²⁴ σώμα, με την καθιέρωση των «*Νισυριακῶν Ἀντιτάλων*» εἰς 4 ἐπιπλέον ἀνεξαρτήτους ἐγχρώμους σελίδας».

Η Εκδοτική Επιτροπή αποδίδει εξαιρετική σημασία στο «*νὰ πλουτίσει τις σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μὲ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς λαογραφίας τοῦ νησιοῦ μας*» εργασία η οποία «*ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων πρὸς τὴν μικρὰν μας πατρίδα*». Ενδεικτική της απόφασης της Εκδοτικής Επιτροπῆς να κατευθύνει το περιοδικό στον χώρο της έρευνας και μελέτης της Λαογραφίας και Ιστορίας του νησιού είναι η πίστη της ότι η ενασχόληση αυτή είναι «*ἐπιβεβλημένον Ἐθνικὸν καθήκον*», το οποίο θα βοηθήσει στην «*ἐξάγωγὴ χρησίμων συμπερασμάτων μεγάλης συχνὰ ἐθνικῆς σημασίας τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας, ἡμεῖς οἱ ἀμύητοι δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν οὔτε καὶ νὰ συλλάβωμεν*²⁵».

Πειραιῶς καὶ Ἐπαρχιῶν οἱ 87, ἐπὶ 95 τῆς Νισύρου οἱ 25 ἐπὶ 52 τῆς Ρόδου οἱ 3 καὶ ἐπὶ 24 τῆς Κῶ οἱ 6». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ε', Ιανουάριος - Απρίλιος 1959, αρ. φύλλου 26-27, σελ. 5.

23. Σε μια εποχή που οι τηλεπικοινωνίες είναι σχεδόν ανύπαρκτες, η ενημέρωση του περιοδικού από την Νίσυρο και τις παροικίες μας του εξωτερικού είναι εξαιρετικά δυσχερής. Γι' αυτό, η Εκδοτική Επιτροπή «*μὲ ἐπιμονὴν ἐζήτησε καὶ ζητεῖ καὶ δὲν θὰ πάψει ἀπὸ τὸ νὰ ζητεῖ τὴν συνεργασία καὶ τὴν βοήθειαν ὄλων. Ἰδιαιτέρως παρεκάλεσεν τὸν Δῆμον, τὰς Κοινότητας καὶ τοὺς Συλλόγους νὰ ἐνημερώνουν μέσω τῶν στηλῶν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τοὺς ξενιτεμένους Νισυρίους διὰ τὰ ζητήματα τῆς Νήσου μας*». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Δ', Μάρτιος - Απρίλιος 1958, αρ. φύλλου 21, σελ. 16δ.

24. Ὅπως αναφέρει ο πρόεδρος της Εκδοτικῆς Επιτροπῆς Κώστας Μούρας με την καθιέρωση των «Νισυριακῶν Ἀντιτάλων» «*ἐπετεύχθη ἡ πλήρης ἐνημέρωσις τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν μας νέων, χωρὶς νὰ παραβλαφθῆ ἡ ἐμφάνισις τοῦ περιοδικοῦ*» Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ε', Ιανουάριος - Απρίλιος 1959, αρ. φύλλου 26-27, σελ. 3.

25. Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Γ', Ιανουάριος 1957, αρ φύλλου 14, σελ. 2.

Με σημείο εκκίνησης αυτές τις σκέψεις ο ειδησεογραφικός τομέας, η ενημέρωση των συμπατριωτών, επομένως και η συχνή έκδοση του περιοδικού, η οποία κατοχυρώνει την αξία της είδησης ήταν ήσσονος σημασίας. Εκτός αυτού η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων που απαιτούνται για την εκπόνηση μιας μελέτης ή έρευνας, απαιτεί περισσότερο χρόνο από την απλή διασταύρωση και διατύπωση ειδήσεων και γεγονότων της επικαιρότητας.

Μία άλλη παράμετρος που δυσκόλευε²⁶ πολύ την μηνιαία έκδοση του περιοδικού ήταν «ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας ὁ ὁποῖος προκύπτει διὰ τὴν καθ' αὐτὸ διεκπεραίωσιν τῆς ἀποστολῆς (φακέλλωμα, διεύθυνσις, γραμματόσημον, διαχωρισμὸς κατὰ τόπους καὶ καταμέτρησις)» φόρτος εργασίας, ο οποίος «ὑπὸ τὰς καλυτέρας συνθηκὰς ἀπαιτεῖ 45 ὥρας ἐντατικῆς ἐργασίας».

Η επίπονη και χρονοβόρα αυτή εργασία επιβαρύνει²⁷ την Συντακτική Επιτροπή, «τὰ μέλη τῆς ὁποίας περιορίσθησαν²⁸ κατ' οὐσίαν εἰς δύο» με μοναδική αρωγή την «πρόθυμον συμπαράστασιν τοῦ Προέδρου κ. Παν. Σακελλαρίδη (η οποία) παρέσχεν εἰς αὐτὰ ἱκανοποιητικὴν ἀνακούφισιν».

Η διεκπεραίωση της αποστολής του περιοδικού γίνεται «ἐκτὸς τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου, κατ' ἀνάγκην εἰς κατοικίας καὶ προσωπικὰ γραφεῖα».

Η κατάσταση αυτή, εκ των πραγμάτων, δεν μπορεί να συνεχιστεί. Ο κινητήριος μοχλός που κατευθύνει όλες τις ενέργειες, ο αείμνηστος Κων/νος Μούρας²⁹ έχει σοβαρά προβλήματα υγείας³⁰.

26. «Τὸ περιοδικὸν ἐκδίδεται ἀπὸ ἐλάχιστα πρόσωπα καὶ εἰδικὰ ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ εἶναι περισσότερον παντὸς ἄλλου βεβαρυνέμενα μὲ ὑπεύθυνα καὶ σοβαρὰ καθήκοντα». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Στ', Μάρτιος - Μάιος 1960, αρ. φύλλου 33, σελ. 3.

27. «...Λόγω τοῦ πραγματικὰ ἐπίμοχθου καὶ δύσκολου ἔργου μας, ἀρκετοὶ ἐξ ἡμῶν ὑφιστάμεθα καὶ θυσίας ἀκόμη τῶν ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων μας». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ε', Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1859, αρ. φύλλου, 30-31.

28. Υπεύθυνοι «ἐπὶ τῆς συντάξεως» αναφέρονται στην ταυτότητα των Νισυριακῶν Χρονικῶν στο οπισθόφυλλο του εξώφυλλου οι Κ. Μούρας, Παῦλος Σακελλαρίδης και Ι. Οικονομίδης. Ο τελευταῖος «λόγω τῶν ἐξετάσεων τοῦ πτυχίου του» εἶχε αποσυρθεῖ και η παρουσία του ἦταν «διακοσμητικὸ στοιχεῖο». «Τα Νισυριακά Χρονικά και η Εποχὴ τους», Αθήνα 1996, Γιάννη Οικονομίδη, «Το Χρονικὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν», σελ. 30.

29. Ο Κων/νος Μούρας γεννήθηκε στο Μανδράκι της Νισύρου το 1900. Μοναχοπαίδι του Παναγιώτη Μούρα και της Ἄννας Βαγιάτη παρακολούθησε τα μαθήματα του Σχολαρχείου στο Μανδράκι και μετὰ φοίτησε στο Γυμνάσιο της Καλύμνου. Για μικρὸ χρονικὸ διάστημα μετὰ την επιστροφή του στη Νίσυρο εργάστηκε σαν δάσκαλος στα Νικεῖα.

Η οικογένειά του ἦταν πολὺ φτωχὴ. Ο ἴδιος ἤθελε να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια ἐκπαίδευση.

Ὅπως μαρτυρεῖ ο αείμνηστος Νικήτας Οδ. Σακελλαρίδης (βλέπε Νισυριακά Χρονικά αρ. τεύχους 37, Σεπτ. - Δεκέμβριος 1961, σελ. 3) «Τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ζῆλον (ΣΣ. του Κων/νου Μούρα) πρὸς τὴν μάθησιν ἐξετίμησεν ὁ φιλόστοργος πατέρας του, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδίστασε να ἐγκαταλείψῃ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ του καὶ να φύγῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ να δώσῃ περισσότερα τὰ μέσα εἰς τὸν υἱὸν του να συνεχίσῃ ἀνωτέρας σπουδὰς. Τὸ 1920 ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, καὶ κατόπιν ἐξετάσεων εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Ἐμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, τὸ πτυχίον τῆς ὁποίας ἀπέκτησε μὲ βαθμὸν ἄριστα».

Ο αείμνηστος Κων/νος Π. Μούρας υπήρξε ιδρυτικό μέλος (28 Απριλίου 1921) του συλλόγου των Νισυριών «ο Γνωμαγόρας» Αθηνών - Πειραιά. Πρόσφερε πολλές υπηρεσίες τόσο στην πατρίδα του, όσο και στην συλλογική δραστηριότητα της παροικίας των Νισυριών στην Αττική. Όπως αναφέρει ο Νικήτας Οδ. Σακελλαρίδης στο 37 τεύχος των Νισυριακών Χρονικών, στην σελίδα 5, «Εκεί όμως πού διέθεσε πραγματικά τόν éαυτόν του, ήτο ή προεδρία τής Έκδοτικής Έπιτροπής τών Νισυριακών Χρονικών».

Πτυχιούχος, πλέον, ασχολήθηκε με παρασκευή καραμέλας. Στην συνέχεια διορίστηκε υπάλληλος στο Υπουργείο Εργασίας από όπου μετατάχθηκε στο Υπουργείο Παιδείας. Από την θέση του προϊσταμένου του Τμήματος Οικονομικής Διοικήσεως της Τεχνικής Υπηρεσίας έλαβε ενεργό μέρος στο πρόγραμμα ανεγέρσεως Διδακτηρίων με υπουργό Παιδείας τον αείμνηστο Γεώργιο Παπανδρέου.

Το 1932 παντρεύτηκε την Ματθίλδη Γ. Ζούνη με την οποία απέκτησε δύο παιδιά, τον Τάκη (Παναγιώτη) και τον Γιώργο Μούρα.

Τον Απρίλιο του 1957 ανέλαβε την Διεύθυνση Εποπτικών Οργάνων; με τον βαθμό του Διευθυντή, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι του θανάτου του.

Η Νίσυρος ήταν η μεγάλη του αγάπη. Πράγματι όπως ανέφερε ο Νικήτας Οδ. Σακελλαρίδης στον επικείμενο λόγο του (βλέπε Νισυριακά Χρονικά, τεύχ. 37, Σεπ. - Δεκέμβριος 1961, σελ. 4) «Εκεί πού έδιδε πραγματικά τή ψυχή του, ήτο ή έξυπνέτης τών άναγκών τής Νισύρου. Η γνώμη του και ή συνδρομή του έζητείτο από τούς Δήμους, τά Σχολεία, τίς Έκκλησίες και γενικά από τίς Όργανώσεις τής πατρίδος του. Και ό άκούραστος πατριώτης πάντοτε τίς προσέφερε προθύμως. Η Δωδεκανησιακή, και ιδιαίτερα ή Νισυριακή παροικία, πολλά του όφείλει».

30. Πράγματι στις σελίδες των Νισυριακών Χρονικών συναντάμε συχνά ειδήσεις σχετικά με αποκατάσταση, επιδείνωση της υγείας του ή με εισαγωγή του σε νοσοκομεία. Βλέπε Νισυριακά Χρονικά, τεύχη 19,20 κ.άλ., όπως και Μηνιαίον Νισυριακών Δελτίον «Γνωμαγόρας», Νέα Υόρκη 1954, περίοδος Β', έτος 4ον, Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1954, αρ 127, σελ. 5.

Η πρόθυμη ψυχή του να προσφέρει, να αναλωθεί³¹ στην υπηρεσία ενός έργου που τόσο πίστεψε, προδίδεται από το ασθενές σώμα του. Πιστός όμως στο καθήκον και τις απόψεις του, προτείνει «τὸν καθορισμὸν εἰδικῆς ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύντομον καὶ ἀνελλιπῆ διεκπεραιώσιν» και «ὅπως ζητηθῆ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συντακτικῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως Ἐπιτροπῆς νὰ συμβάλλουν ὅλα ἀνεξαιρέτως διὰ τῆς τακτικῆς ἐργασίας των εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ»³².

Η αρχή κάθε συλλογικής προσπάθειας χαρακτηρίζεται από τον ενθουσιασμό, την προθυμία, την δήλωση και την υπόσχεση συμμετοχής πολλών και διαφόρων ατόμων στον κοινό αγώνα. Στην πορεία όμως υλοποίησης των στόχων οι νεοφώτιστοι, ένας-ένας αποχωρούν για να μείνουν στο τέλος οι λίγοι εκλεκτοί³³. Από τον κανόνα αυτό δεν ξέφυγαν τα «Νισυριακά Χρονικά». Η Εκδοτική Επιτροπή, παρά την παρουσία πολλών συνεργατών³⁴ στο πλευρό της, στην ουσία ήταν διμελής. Η πραγματικότητα αυτή εμπόδιζε, δυσκόλευε την κανονική περιοδική έκδοση των «Νισυριακῶν Χρονικῶν».

Το περιοδικό εκδίδεται «τελειοποιούμενο εἰς περιεχόμενον καὶ ἐμφάνισιν κανονικῶς μέχρι καὶ τοῦ 22ου τεύχους, τοῦ πρώτου ὑπ' ἀριθμ. 13 κυκλοφορήσαντος τὸν Νοέμβριον τοῦ 1956. Ἀπὸ τοῦ 23ου τεύχους λόγω ἐκτάκτων σοβαρῶν ἀσχολιῶν καὶ ἀσθενειῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ἔκδοσις παρουσίασε τὴν γνωστὴν καθυστέρησιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐμφανίζει. Διὰ τὴν συντομωτέραν ἐνημέρωσιν, ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ εὐρέθῃ εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ περιορίσῃ εἰς 16 τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων εἰς τὰ ὑπ' ἀριθμ. 24 καὶ 25 τεύχη».

31. «Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ ἐὰν εἰπῶ, ὅτι διέθεσε τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα του, εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν. Καὶ αὐτὲς ἀκόμη τὶς ἡμέρας τῆς ἀσθενείας του, δὲν παρέλειψε νὰ δέχεται τοὺς ἀμέσους συνεργάτες του εἰς τὸ κρεβάτι του» Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ε', Ιανουάριος - Απρίλιος 1959, αρ. φύλλου 26-27, σελ. 6, και «Ἀγάπησε περισσότερο ἀπ' ὅλους τὸ περιοδικό μας καὶ κατέβαλεν, γιὰ τὴν ἔκδοσίν του κάθε προσπάθεια ποὺ χρειάζοταν, ἀκόμα καὶ στὶς δύσκολες ἡμέρες τῆς ἀρρώστιας του». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ζ', Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1961, αρ. φύλλου 37, σελ. 9.

32. Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ε', Ιανουάριος - Απρίλιος 1959, αρ. φύλλου 26-27, σελ. 4.

33. «Οἱ ἐλάχιστοι ποὺ ἐπωμίσθησαν τὸ βάρος τῆς ἐκδόσεως των Νισυριακῶν Χρονικῶν δὲν ἀπεθαρρύνθησαν, ἀλλὰ ἐσυνέχισαν με ὑπεράνθρωπες προσπάθειες». Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ζ', Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1961, αρ φύλλου 37, σελ. 35.

34. Πράγματι στις σελίδες των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» φιλοξενήθηκαν συνεργασίες των Κ. Μούρα, Νικ. Οδ. Σακελλαρίδη, Κων. Οδ. Σακελλαρίδη, Αρμ. Γιαννίδη, Μητροπολίτη Κω Εμμανουήλ, Παν. Οδ. Σακελλαρίδη, Λαζ. Κοντοβερύ, Καλ. Κ. Κώνστα, Γεωργ. Εμ. Παρθενιάδη, Μιχ. Τσατσάρωνη, Αντ. Πληθίδη, Γιαν. Ζαχαριάδη, Θεοχ. Θεοχαρίδη, Γ. Κ. Ζαχαριάδη, Σταμ. Κουρτζή, Νικ. Κουμέντου, Κων. Νικολόπουλου, Χρ. Καρπαθάκη, Αν. Καραναστάση, Σ. Μάνεση, (οι δύο τελευταίοι ἦταν «συντάκται τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας»), Δημ. Κογιόπουλου (Γεωπόνου της ΑΤΕ), Ηλία Βενέζη, των Πανεπιστημιακῶν Δασκάλων Γ. Γεωργαλά (καθηγητή), Παν. Κρητικῶν (καθηγητή), Κ. Ν. Ανδριωτάκη (υφηγητή), και ἄλλων.

Ο πρόεδρος της Εκδοτικής Επιτροπής, αείμνηστος Κώστας Μούρας, αντιλαμβάνεται ότι η κατάσταση της υγείας του είναι σοβαρή και ότι θα του δημιουργήσει στο άμεσο μέλλον, αδυναμία να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του κύριου και βασικού συντελεστή της έκδοσης των «Νισυριακών Χρονικών».

Μοναδική διέξοδος «διὰ τὴν ἄρσιν, ἀλλὰ καὶ μελλοντικὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἀτόπου τούτου εἶναι ἡ λήψις μέτρων προσωρινῶν καὶ μονίμου χαρακτῆρος. Ὡς τοιαῦτα προτείνονται:

1ον) Ἡ ἐντὸς των ὑπολοίπων ἔξ μηνῶν τοῦ ἔτους, ἔκδοσις τριῶν τετραμηνίων τευχῶν, τοῦ πρώτου ἐντὸς του Ἰουλίου, τοῦ δεύτερου ἐντὸς του Ὀκτωβρίου καὶ τοῦ τρίτου ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου.

2ον) Ὁ καθορισμὸς εἰδικῆς ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνοτον καὶ ἀνελλιπῆ διεκπεραίωσιν.

3ον) Ὅπως ζητηθῆ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συντακτικῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως Ἐπιτροπῆς νὰ συμβάλλουν ὄλα ἀνεξαιρέτως διὰ τῆς Τακτικῆς ἐργασίας των εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ»³⁵.

Οι εκκλήσεις αυτές του Κων/νου Μούρα δεν εισακούγονται και έτσι το περιοδικό εκδίδεται το 1959 και 1960 κάθε τέσσερις μήνες (τεύχη 26-35). Ο αείμνηστος Κ. Μούρας νοσηλεύεται με σοβαρά προβλήματα υγείας «ἐπὶ μήνας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον "Ἐρ. Σταυρός"».

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος + Κ. ΜΟΥΡΑΣ	Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ		
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ἀντιπρόεδρος: Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ	Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ		
ΕΠΙΤΡΟΠΗ	Κ. ΣΑΚΕΒΛΑΡΙΑΔΗΣ		
Γραμματεὺς: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ	ΜΕΛΗ: Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ		
Τομῆς: Ν. ΣΑΚΕΒΛΑΡΙΑΔΗΣ	Ὁ πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"	Ἀθηνῶν	
	> > "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ,"		
	> > "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΘΣ,"		
ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: + Κ. ΜΟΥΡΑΣ — ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΒΛΑΡΙΑΔΗΣ			
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛ. ΒΕΝΙΣΣΑΟΥ ἑρμ. ὀβ. Τος ἑρμωσ ἀρ.β. Γραφ. 9 — ΑΘΗΝΑΙ			
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ: Νέα Ὑόρκη: Τω ἄννησ Π. Φραντς τῆς Ρόδοσ: Γ. Κουμέντοσ Κόσ: Α. Πληθίδησ			
Νίσοσ: Ν.κ. Διακομιχάδησ — Ν. Χαροφύλλησ			
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ: Ι. Παυλίδησ — Π. Γ. Σακλαρίδησ			
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 40 — ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 2 — ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5			

Ο «θερμουργὸς μέχρι ψυχώσεωσ πατριώτησ, με ἀγάπην πυρίνην εἰς ὃ,τι καλὸν ἀφεῶρα εἰς τὴν γενέτειραν ἡμῶν Νίσυρον», Κων. Μούρας, «ἐξαίρετοσ ἄνδρασ καὶ λαμπρὸσ ἐπιστήμων», δεν ὑπάρχει στην ζωὴ ὅταν εκδίδεται το 37ο τεύχος των «Νισυριακῶν Χρονικῶν». Ἐνας Σταυρὸσ πρὶν ἀπὸ το ὄνομά του, στην ταυτότητα του περιοδικοῦ δηλώνει τὴν «μεγάλῃ ἀπώλεια».

Το τεύχος των «Νισυριακῶν Χρονικῶν» με ἀύξοντα ἀριθμὸ 36, καλύπτει τους μήνες Ἰανουάριο-Φεβρουάριο-Μάρτιο-Απρίλιο-Μάιο του 1961. Η ἀπουσία του Κώστα Μούρα δυσκολεύει τὴν ἔκδοση του περιοδικοῦ. Στις 3 Ἰουλίου του 1961 «ἡ βασανιστικὴ καὶ μακρόχρονη ἀσθένειά του» δίνει τέλος στην ζωὴ του Κώστα Μούρα. Δύο μήνες μετὰ, τα «Νισυριακά Χρονικά» προσωπικοῦ του δημι-

35. Νισυριακά Χρονικά, ἔτοσ Ε', Ἰανουάριοσ - Απρίλιοσ 1959, ἀρ. φύλλου 26,27, σελ. 4.

ούργημα στην Β' περίοδό τους, τερματίζουν³⁶ την επτάχρονη ζωή τους. Το τελευταίο τεύχος τους με αριθμό φύλλου 37 (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1961) είναι αφιερωμένο στον εκλιπόντα Κων/νο Μούρα, τον «πρώτο³⁷ μέσα στους πρώτους».

«Δεδικαιολογημένες αδυναμίες, δὲν ἐπιτρέπουν τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως»

Ο θάνατος του Κων/νου Μούρα δημιούργησε κενό αναπλήρωτο στην έκδοση των «Νισυριακῶν Χρονικῶν». Οι ασχολίες και υποχρεώσεις των υπολοίπων μελών της Εκδοτικής Επιτροπῆς είναι «*δεδικαιολογημένες αδυναμίες, οἱ ὁποῖες δὲν ἐπιτρέπουν τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» ἀνὰ δίμηνον, τρίμηνον ἢ τετράμηνον καὶ ἰδιαίτερα δὲν μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σὲ καθωρισμένην ἡμερομηνίαν περιοδικὴν ἔκδοσιν, τὸ ἔργο (τούτο) εἶναι πρακτικὰ ἀνώτερο τῶν δυνάμεων μας*»³⁸.

Τα «Νισυριακά Χρονικά» δημιούργησαν μια πραγματικότητα, την οποία οι συμπατριώτες μας, τα στελέχη της συλλογικῆς ζωῆς της παροικίας των Νισυρίων στην Αθήνα και τον Πειραιά αισθανόντουσαν ὅτι δὲν μπορούσαν να αγνοήσουν. Παράλληλα υπήρχε ἔντονη ἡ διάθεση και θέληση, για την εκπόνηση επιστημονικῶν εργασιῶν, ιστορικῶν μελετῶν, λαογραφικῆς ἔρευνας.

Το πρόβλημα εντοπιζόταν στην συχνή και τακτικὴ ἔκδοση του περιοδικού. Το μέλλον των «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ἡ τύχη ὅλης αὐτῆς της κοπιώδους προσπάθειας απασχόλησε εἴκοσι τρεῖς συμπατριώτες μας σε σύσκεψη που συγκάλεσε ἡ Εκδοτικὴ Επιτροπὴ του περιοδικού στις 11 Νοεμβρίου του 1961 «*εἰς τὸ ἐπί τῆς ὁδοῦ Σολωμοῦ 17 γραφεῖον τοῦ κ. Κώστα Παρθενιάδη*».

36. Ὅπως πολὺ εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ κ. Μιλτιάδης Ιακ. Λογοθέτης:

«*Τὰ “Νισυριακά Χρονικά” δὲν μπόρεσαν ν’ ἀποτελέσουν ἐξάφαιση σὲ ὅτι ἀφορᾷ τὴ βιωσιμότητα τῶν περιοδικῶν ἐντύπων, πὺξ ζοῦν συνήθως ὅσο ζοῦν καὶ οἱ συντάκτες τους. Γιατὶ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι χωρὶς τὸν Κώστα Μούρα ἦταν ἀδύνατη ἡ συνέχισις τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ στὰ τελευταῖα ἰδιαιτέρως χρόνια, ὅπως ὁμολογοῦν καὶ οἱ στενοὶ συνεργάτες του*». Βλέπε «*Ο περιοδικὸς τύπος τῆς Νισύρου (1914-1978)*» ὑπὸ Μιλτιάδη Ιακ. Λογοθέτη, Νισυριακά, τόμος 6, Αθήναι 1978, σελ. 79.

37. Το ἔργο και ἡ προσφορά του Κων/νου Μούρα στην Νίσυρο εκτείνεται σε πολλοὺς τομεῖς. Ἰδρύθηκαν με ἐνέργειές του τα μαθητικὰ συσσίτια, οἱ παιδικές κατασκηνώσεις στην Κυρά, διενήργησε ἐράνους για τα ἄπορα και ἀδύνατα παιδιά της Νισύρου, ἐξοπλίστηκαν χάρις στο ἐνδιαφέρον του με ἐποπτικὰ μέσα και θρανία τα σχολεῖα του νησιού, βοήθησε στην ἐπίλυση των προβλημάτων Γεωργίας, συγκοινωνίας, των Ιαματικῶν Λουτρῶν, τῆς ἐξόρυξης ελαφρόπετρας ἀπὸ το Γυαλί, του θειοχώματος του ηφαιστείου, τῆς επαναλειτουργίας του ημιγυμνασίου Νισύρου κ.λ.π.

38. Νισυριακά Χρονικά, ἔτος Ζ', Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1961, αρ. φύλλου 37, σελ. 22.

Η γέννηση της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών

Κατά την διάρκεια της σύσκεψης αυτής αποφασίστηκε η μετεξέλιξη της Εκδοτικής Επιτροπής των «Νισυριακών Χρονικών» σε «μια πολυμελή και περισσότερο οργανωμένη ομάδα, η οποία πέραν του έκδοτικού έργου, θα έπωμισθει και το οικονομικόν έργον» και ο εμπλουτισμός των φιλοδοξιών της «με πιά σοβαρούς αντικειμενικούς σκοπούς και άσφαλώς περισσότερο αξιόλογα αποτελέσματα». Εγγυητής όλων αυτών ήταν «ή μέχρι σήμερα πείρα μας, οί δυνατότητες του παρόντος και οί φιλοδοξίες του μέλλοντος»³⁹.

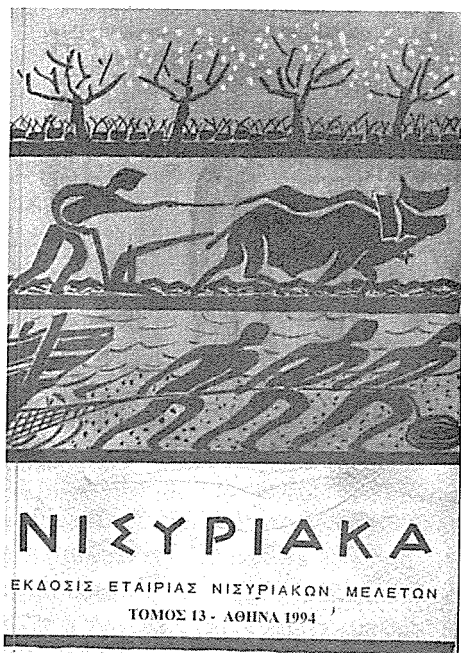
Η σύσκεψη στο γραφείο του Κ. Παρθενιάδη οδηγεί «τους παρισταμένους μετά (από) διεξοδικήν συζήτησιν και ανταλλαγήν γνώμων εις την ίδρυσιν 'Εταιρείας Νισυριακών Μελετών». Τους σκοπούς και τις φιλοδοξίες του νέου αυτού συλλογικού οργάνου των Νισυρίων παρουσίασε ο κ. Παύλος Σακελλαρίδης σε άρθρο του με τίτλο «Τò μέλλον τών Νισυριακών Χρονικών» και η «'Εταιρεία Νισυριακών Μελετών» στις σελίδες 22 και 23 του τελευταίου τεύχους του περιοδικού. Το κείμενο αυτό είναι «αί απόψεις, αί όποίαι έπεκράτησαν και οί λόγοι, οί όποίοι ώδήγησαν εις την σημαντικήν αυτήν απόφασιν». (Σ.Σ. την ίδρυση της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών).

Ο εκδοτικός αυτός οργανισμός, η Εταιρεία Νισυριακών Μελετών, έπρεπε να δραστηριοποιηθεί σε δύο πεδία, στην «έτήσια⁴⁰ έκδοση τών Νισυριακών Χρονικών υπό την μορφήν του 'Αρχείου» και την «έκδοσιν αύτοτελών τόμων, καθένας εκ τών όποίων θα περιλαμβάνει τά άπαντα τών έργων τών διακεκριμένων Νισυρίων, Παπαδοπούλου, Μπαλαλά, Μ. Παρθενιάδη, Φαναριώτου, Οικονομίδη κτλ. καθώς επίσης και ολοκληρωμένες μελέτες συγχρόνων Νισυρίων επί βασικών πάσης φύσεως θεμάτων».

Το ιδρυτικό πρακτικό της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών υπέγραψαν οι Κων. Σακελλαρίδης, Κων. Γιαννίδης, Χρ. Καρανίκης, Αλ. Οικονομίδης, Δημ. Παπακέντρης, Λούης Κοντοβερός, Γεώργιος Σακλαρίδης, Παύλος Σακελλαρίδης, Νικήτας Σακελλαρίδης, Γεώργ. Ε. Λαμπάδης, Κ. Παρθενιάδης, Χριστ. Σακελλαρίδης, Ιωάν. Παρθενιάδης, Παναγ. Σακελλαρίδης, Γ. Μούρας, Γ. Σακελλαρίδης, Νικ. Γιαννίδης, Περ. Καλογήρου, Νικήτας Βαγιάτης, Αρμ. Γιαννίδης, Ι. Ζούνης, Κ. Λυτρωτής, Σταυρ. Γιαννίδης, οι όποίοι «άναθέτουν εις τούς εκ τών μελών αυτής κ.κ. Νικήταν Σακελλαρίδην, 'Ιω. Παρθενιάδην, Κων. Γιαννίδην, 'Αλέκον Οικονομίδην και Παῦλον Σακελλαρίδην, όπως ενεργήσουν ό,τι δεί διά την νομιμοποίησιν τής 'Εταιρείας».

39. Όπως 37.

40. Η έκδοση αυτή θα περιλαμβάνει «συγκεντρωμένην όλην την Νισυριακήν δραστηριότητα τής χρονιάς. Δηλαδή τούς άπολογισμούς τών πεπραγμένων τών Δήμων, Συλλόγων και 'Οργανώσεων του νησιού μας, καθώς και τούς ίσολογισμούς τής οικονομικής των δραστηριότητας...» Νισυριακά Χρονικά, έτος Ζ', Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1961, αρ. φύλλου 37, σελ. 22.

Δημιουργός του εξώφυλλου των «Νισυριακών» είναι και πάλι ο κ. Δημ. Οδ. Σακελλαρίδης. Με την «πράγματι παραστατικήν έμπνευσιν και έκτέλεσιν τοῦ ἐξωφύλλου» απέδωσε τη Νίσυρο της εποχής (1962) με μοναδικό τρόπο.

Εννέα χρόνια μετά την πρόταση (20 Μαρτίου 1954) του κ. Αρμόδιου Γιαννίδη, στο Δ.Σ. του Γνωμαγόρα, «διὰ τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου δελτίου ἐν τῇ παροικίᾳ μας» και αφού είχαν εκδοθεί 37 τεύχη του «μηνιαίου αὐτοῦ δελτίου», το «Δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν» στις 16 Μαρτίου του 1962, «δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν αἴτησιν» ίδρυσης⁴¹ της Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν κι ἔτσι το νέο Νισυριακό σωματείο αποκτά νομική⁴² υπόσταση.

Η πρώτη Γενική Συνέλευση της Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν ἔγινε το Σάββατο 7 Απριλίου του 1962 «εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σολωμοῦ 17 γραφεῖον τοῦ κ. Κων/νου Παρθενιάδη». Παρόντες ἦταν οἱ Παῦλος Σακελλαρίδης, Κων/νος Σακελλαρίδης, Πανάγος Σακελλαρίδης, Γιώργος Δ. Λαμπάδης, Νικήτας Βαγιάτης, Λάζαρος Κοντοβερός, Γιώργος Μούρας, Γεώργιος Ε. Λαμπάδης, Ιωάννης Παρθενιάδης, Κων/νος Παρθενιάδης, Γιώργος Σακλαρίδης, Νικήτας Κουμέντος.

Πρόεδρος της Συνελεύσεως εκλέχθηκε ο Γιώργος Σακλαρίδης και Εφορευτική Επιτροπή οἱ κ.κ. Κων/νος Σακελλαρίδης, Χρίστος Καρανίκης και Νικήτας Κουμέντος.

41. Το πρώτο καταστατικό της Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν καταχωρεῖται σε ἐπόμενες σελίδες της παρούσας ἔκδοσης.

42. «Τὸ ποσὸν τῶν 1.223 δραχμῶν τὸ ὅποῖον ὁ Ἰωάννης Παρθενιάδης κατέβαλε διὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν αἴτησιν ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, τὸ δωρίζει εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαὴλ Παρθενιάδη». Βλέπε Πρακτικά Γενικῆς Συνελεύσεως της 7ης Απριλίου 1962 της Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν.

Το πρώτο Δ.Σ. της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών είναι γεγονός. Στις 18 Απριλίου του 1962 καταρτίζεται σε σώμα με πρόεδρο τον Νικήτα Σακελλαρίδη⁴³, αντιπρόεδρο τον Ιωάννη Παρθενιάδη, ταμία τον Αλέξ. Οικονομίδα, Γεν. Γραμματέα τον Γιώργο Μούρα και συμβούλους τους Κων. Γιαννίδη, Γιώργο Δ. Λαμπάδη και Παύλο Σακελλαρίδη. Εξελεγκτική Επιτροπή εκλέχτηκαν οι Κων/νος Παρθενιάδης, Κων/νος Σακελλαρίδης, Νικήτας Βαγιάτης.

*Έρευνα Αρχείων, σύνταξη και επιμέλεια
Κώστα Ι. Πατούρη
μέλους του Δ.Σ. της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών*

43. Στην πρώτη του ομιλία προς το Δ.Σ. της νεοσύστατης Εταιρείας ο αείμνηστος Νικήτας Σακελλαρίδης ανέφερε: «Διά τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δ.Σ. εἰς σώμα ἐπληρώθη ὁ τύπος καὶ ἐρρυθμίσθησαν αἱ σχέσεις τῆς Ἐταιρείας πρὸς τοὺς τρίτους. Δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ὅλοι μας ἔχομεν τὰς ἰδίας ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα. Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνομεν εἶναι ἔργον πολλῶν, ἐνῶ ἡμεῖς εἴμεθα ὀλίγοι καὶ ἐμείναμεν ἀκόμη ὀλιγώτεροι, διότι ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ χάσωμεν δύο ἐκλεκτοὺς συμπολίτας μας τοὺς Μιχ. Παρθενιάδην καὶ Κων. Μούρα, οἱ ὁποῖοι πολλὰ προσέφερον καὶ περισσότερα θὰ προσέφεραν εἰς τὴν προκειμένη περίπτωσιν. Ἐπιβάλλεται ἐπομένως νὰ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας ὥστε νὰ φανῶμεν ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν μελῶν τῆς Γεν. Συνελεύσεως». Βλέπε 1ον Πρακτικὸν τοῦ Δ.Σ. τῆς Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΝΙΞΥΡΙΑΚΑ
ΧΡΟΝΙΚΑ

Ν.Χ. αρ. 12-24, Αύγουστος 1956 - Οκτώβριος 1958

Σημείωση Συντάξεως:

1. Η κατανομή των περιοδικών στα δύο τεύχη, για λόγους τεχνικούς, δεν ακολουθεί την αυστηρή χρονολογική ή θεματική ενότητα του καθενός.
2. Το ένθετο των «Νισυριακών Αντιλάλων» στα «Νισυριακά Χρονικά» ήταν τυπωμένο σε έγχρωμη (κίτρινη) σελίδα. Λόγοι τεχνικοί επέβαλαν στην παρούσα έκδοση να είναι του ιδίου χρώματος, με τις υπόλοιπες σελίδες του περιοδικού.

ΠΑΝΑΓΙΑ
ΣΤΗΛΙΑΝΗ
ΝΙΣΥΡΟΣ

MP:ΘΥ
ΣΤΗΛΙΑΝΟΣ

ΩΝ ΧΕ
ΩΝ

ΝΕΑΥΟΡΚΗ

ΑΥΤΟΝΟΜΟΝ
ΑΥΤΟΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ Β' ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ'

Α
Β
Γ
Δ
Ε
Ζ
Η
Θ
Ι
Κ
Λ
Μ
Ν
Ξ
Ο
Π
Ρ
Σ
Τ
Υ
Φ
Χ
Ψ
Ω

Α
Β
Γ
Δ
Ε
Ζ
Η
Θ
Ι
Κ
Λ
Μ
Ν
Ξ
Ο
Π
Ρ
Σ
Τ
Υ
Φ
Χ
Ψ
Ω

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ : Σύλλογον Νισυρίων ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ (Διὰ ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ)
Λεωφ. Ἐλ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 69 - ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ :

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ : Χρήστον Καρανίκην
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ (Διὰ ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ)
Ὁδὸς Ἰωάννου Δροσσοπούλου 17 - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κύριον Ἄρθρον	Σελίς	1
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	»	3
Κρίσεις καὶ Σχόλια	»	5
Ἡλεκτροφωτισμὸς - Ὑπὸ Παν. Σακελλαρίδη . .	»	10
Θέματα Συλλογικῆς Δραστηριότητος-Ὑπὸ Ἄρμ. Γιαννίδη	»	11
Ὁ Ἅγιος Νικήτας	»	12
Ἱστορικὸν Σημείωμα περὶ Ἄγ. Νικήτα-Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδη	»	13
Στατιστικὰ Στοιχεῖα Νισύρου	»	15
Ἄπὸ τὰ Παιδικὰ μου-Ὑπὸ «Ἐνὸς Νισυρίου» . . .	»	16
Πατμιακὰ καὶ Νισυριακὰ Ἐκκλησιαστικὰ Σελίδες Ὑπὸ Καθηγ. Π. Κρητικοῦ	»	17
Συλλογικὰ Ἐπιτεύγματα - Ὑπὸ Κ. Μούρα	»	23
Τὰ γεγονότα τοῦ Ἰουλίου 1903-Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	»	25
Τὸ Πιαοῦλι (ποίημα) Ὑπὸ «Παληοῦ Νισύριου» . .	»	29
Ὁ Νικόλας-Ὑπὸ «Παληοῦ Νισύριου»	»	29
Ἄπ' ὅτι θυμᾶμαι-Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδη	»	30
Τὸ Ἡρῶν Μανδρακίου Νισύρου	»	31
Νισυριακὰ Πένθη	»	32

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Λεωφ. Ἐλευθερίου Βενιζέλου 69 - ΑΘΗΝΑΙ

ΤΥΠΟΓΡ.: Ἄντωνιος Κόμης-Ἱπποκράτους 25 - ΑΘΗΝΑΙ

ΣΗΜ.— Ἡ Εἰκὼν τοῦ ἐξωφύλλου μας εἶναι ὡς γνωστὸν ἔργον τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συμπατριώτου μας Λαζάρου Κοντοβεροῦ.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ",

Η ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ

Ἡ σύνταξις τῆς ἐπανεκδόσεως τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν θεωρεῖ ὡς ἀξιόλογον καὶ ἀξιέπαινον τὴν προσπάθειαν ἣ ὁποία ὀδήγησεν εἰς τὴν ἀρχικὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ μας ὡς μηνιαίου ὄργάνου τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν—Πειραιῶς. Ὑπῆρξεν ἀξιοσημείωτος ἡ συμβολὴ του εἰς τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων, συμβολὴ διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ὁποίας θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν λεπτομερείας.

Ἀναφερόμενοι ὁμῶς εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν» ἡμεθὰ ὑποχρεωμένοι νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰς ἀντιθέσεις μεταξὺ συμπατριωτῶν καὶ συλλόγων μας» αἱ ὁποῖαι εἶδον τὸ φῶς εἰς τὰς στήλας τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν καὶ τοῦτο διότι εἰς ὠρισμένους συμπατριώτας παρέμεινεν ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ δημοσίευσίς τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν ἀπετέλεσεν «ὄχι καλὴν Νισυριακὴν ὑπηρεσίαν» ἐκ μέρους τοῦ περιοδικοῦ. Ὑποστηρίζομεν ἀπεριφράστως τὸ ἀντίθετον. Ἡμεθὰ εἰς θέσιν νὰ γνωρίζομεν ὅτι αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ ἐδημιουργήθησαν καὶ ὑπῆρχον πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν καὶ μάλιστα εἰς ἐντονωτέραν μορφήν ἀπὸ ὅσον ἄφησε νὰ φανῇ ἡ δημοσιογραφικὴ ἔκφρασις. Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ ὀδήγησαν τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς σχετικὴν ἀδράνειαν εἰς ὅτι ἀφορᾷ τουλάχιστον τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν πλέον βασικῶν Νισυριακῶν προβλημάτων. Ἡ ἀδράνεια δὲ αὕτη ἐκινδύνευσεν νὰ μετατραπῇ εἰς μόνιμον κατάστασιν ἐξ αἰτίας τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν. Ἐὰν ὁμῶς ξεκινήσωμεν ἀπὸ τὴν ὀρθὴν βᾶσιν ὅτι ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ συμπατριῶται εἰς τὰς σκέψεις καὶ πράξεις ὀδηγούμεθα ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τὸ νησί μας, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐνῶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν βασικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ μας, μιὰ σειρὰ ἀπὸ μικροπαρεξηγήσεις, παρανοήσεις καὶ ἐπουσιώδη σφάλματα τακτικῆς ἠμπόρεσαν νὰ θίξουν τὴν πατριωτικὴν φιλοτιμίαν πολλῶν συμπατριωτῶν μας, γεγονὸς εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ἡ δημιουργηθεῖσα ψυχρότης καὶ ἀδράνεια. Διὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἐβोधήθησεν ἡ δυνατότης ἐμφράσεως ἡ ὁποία ἐπέτρεψε εἰς τὸν καθένα νὰ διατυπώσῃ τὰ παράπονα, τὰς ἀπόψεις καὶ τὰς ἀντιθέσεις του, νὰ κάμῃ τὴν κριτικὴν του καὶ ἀκόμη νὰ δικαιολογήσῃ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἔλαβε ἢ ὡς μέλος τοῦ συλλόγου ἢ ὡς Διοίκησις. εἰς τὰ διάφορα Νισυριακὰ προβλήματα. Μόνον ἀπὸ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀντιθέσεων ἠμπόρεσε νὰ βγῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀνεξαιρέτως τακτικῆς ὅλοι οἱ συμπατριῶται μας ἐνδιαφέρονται εἰλικρινῶς διὰ τὴν βοήθειαν τοῦ νησιοῦ. Καὶ τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ἀρκεῖ διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῆς ψυχρότητος.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ παρέχοντα εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν ὀδήγησαν εἰς τὴν συμπύκνωσιν τῆς καταθλιπτικῆς ἀτμοσφαιρας ἡ ὁποία ἀπὸ καιροῦ ἐκάλυπτεν τὰς συλλογικὰς μας σχέσεις καὶ ἡ ἐξάλειψις τῆς ὁποίας εἶναι ἤδη γεγονὸς τὸ ὁποῖον καὶ ὀδηγεῖ εἰς νέους ὀρίζοντας Παννισυριακῆς συνεργασίας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τοῦ νησιοῦ μας.

Εἶναι εὐχάριστον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ περίοδος αὕτη συμπίπτει μὲ τὴν

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ «ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ»

Ἡ ἐπανεκδόσις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» συμπίπτει μὲ τὴν ἑορτὴν τῆς Σπηλιανῆς. Τὸ γεγονός αὐτὸ μᾶς δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀφιερῶσουμε τὸ ἐξώφυλλό μας σ' αὐτήν. Ἐκφράζουμε ἀσφαλῶς τὴν σκέψιν κάθε συμπατριώτου μας ἐκδηλώνοντες τὴν νοσταλγίαν μας διὰ τὶς ἅγιες ἡμέρας τοῦ Δεκαπενταύγουστου οἱ ὁποῖες εἰς τὴν Ἐθνησκευτικὴν ζωὴν τοῦ νησιοῦ μας ἔχουν ἰδιαίτερον θέσιν. Δι' ὅλους μας τὰ πανηγύρια καὶ οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἑορτῆς τῆς Παναγίας ἀντιπροσωπεύουν τὶς πειρὸ νοσταλγικὰς ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν καὶ νεανικῶν μας χρόνων εἰς τὸ νησί.— Εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι ποὺ μποροῦν νὰ βρῶσιν αὐτὰς τὶς ἡμέρας αὐτὰς ἐκεῖ. Ἄς προσπαθήσουμε ὅλοι μας εἰς τὸ μέλλον μὲ τὴν συμμετοχὴν μας καὶ τὶς ἀπαιτούμενες ἐνέργειάς μας νὰ συνεχίζεται ζωηρὰ ἡ ἑορταστικὴ παράδοσις τῆς «Σπηλιανῆς».

ἀνανέωσιν τῶν Διοικήσεων τῶν Νισυριακῶν Σωματείων καὶ ἀκόμη περισσότερον εὐχάριστοι εἶναι αἱ πληροφορίαι τῶν πρώτων ἐνεργειῶν τῶν συλλόγων μας, ἐνεργειῶν αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὄχι μόνον ἀπὸ ὑποσχέσεις ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐμπράκτους ἀποδείξεις συνεργασίας καὶ δράσεως.

Μία σειρά ἀπὸ βασικὰ καὶ ἐπείγοντα προβλήματα ἀναμένουν τὴν λύσιν των ἢ τοῦλάχιστον τὴν προώθησίν των εἰς τὸ ἄμεσον μέλλον. Τὰ προβλήματα αὐτά, ὁ σύντομος καὶ ὀρθὸς τρόπος ἀντιμετωπίσεώς των, ἀποτελοῦν τὸν βασικὸν σκοπὸν ἐπανεκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ἔργον τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν—Πειραιῶς τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ θὰ ἀποτελέσουν τὸν φορέα τῶν ἀπόψεων καὶ προσπαθειῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ μέσον ἐκφράσεως κάθε Νισυριακῆς ἀπόψεως ἢ προσπαθείας. Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν συνεργατῶν των, μὲ τὴν διατύπωσιν ἀπὸ τῶν στηλῶν των καὶ ἐπεξεργασίαν παντὸς Νισυριακοῦ θέματος καὶ προβλήματος θὰ βοηθήσουν τὶς προσπάθειες τῶν σωματείων μας προετοιμάζοντα τὸ ἔδαφος διὰ τὴν πραγματοποίησιν παντὸς σκοποῦ.

Ἐκ παραλλήλου τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ κάμνουν ἐκκλήσιν πρὸς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μας διὰ μίαν σοβαρὰν προσπάθειαν «περισυλλογῆς» κάθε Νισυριακοῦ κειμηλίου, ἱστορικοῦ, λαογραφικοῦ, πολιτικοῦ, τοῦ ὁποῖου ἢ ἐγκατάλειψις τῆς ἀναζητήσεως, ἐμφανίσεως ἢ ταξινομήσεως ὀδηγεῖ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀπώλειάν του. Καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι καιρὸς. Ἔχομεν συμπατριώτας ἱκανοὺς οἱ ὁποῖοι τὸ ἀπέδειξαν κατ' ἐπανάληψιν μὲ τὶς θανμάσιες ἀτομικὰς των προσπάθειες. Εἰς τὴν Νισυριανὴν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται ἀκόμη ἀφαντάστου σημασίας πηγὰι αἱ ὁποῖαι ἀναμένουν τὴν διάσωσιν καὶ τὴν ταξινόμησίν των.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ θέτουν ὡς πρωταρχικόν των σκοπὸν νὰ καταβάλλουν κάθε προσπάθειαν εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τῆς «περισυλλογῆς».

Καλύτερος τρόπος ἐκδηλώσεως τῆς νοσταλγίας καὶ τῆς ἀγάπης μας γιὰ τὸ νησί μας δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὶς προσπάθειες τὶς ὁποῖες καταβάλλομεν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ του καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς θέσεως ἢ ὁποῖα τοῦ ἀξίζει.

Ἡ Σύνταξις τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΗΣ 3-6-56

Εἰς τὸν Πειραιᾶν καὶ τὴν αἴθουσαν τοῦ Ξενοδοχείου «Γαλλία» τοῦ συμπατριώτου μας κ. Δημ. Γιαννίδη συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ὁ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» μὲ θέμα τὴν Λογοδοσίαν τοῦ Δ. Σ. καὶ τὴν ἐκλογὴν νέου τοιούτου. Μετὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ ἀποχωροῦντος Δ. Σ. ἡ ὁλότις τῶν παρισταμένων διεπίστωσεν τὰ ἀκόλουθα :

1ον Ἐχαρκτήρησεν ἐπιτυχῆ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀποχωροῦντος Δ. Σ., συνεχάρη τοῦτο καὶ ἐνέκρινεν τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ.

2ον Ἐτονίσθη ἡ ἐνεργὸς συμπαραστάσις τοῦ Νομάρχου κ. Γ. Ρεμπάκου εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἡλεκτροφωτισμοῦ τῆς Νισύρου καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως ὅπως ἀνακυρηχθῆ οὗτος ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου.

3ον Ἐξέλεξεν ἐξελεγκτικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀπερχομένου Δ.Σ. καὶ τὴν τοιαύτην του ἐκλεγέντος τοὺς κ. κ. Νικήταν Σακελλαρίδην, Γεώργ. Δημ. Λαμπάδην καὶ Κ. Σακελλαρίδην.

4ον Ἐξέλεξεν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοὺς κ. κ. Ἰωάννην Οἰκονομίδην καὶ Γεώργ. Ἐμ. Λαμπάδην.

5ον Ἐξέλεξεν ὡς τακτικὰ μέλη τοῦ Νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοὺς κ. κ. Πανάγον Ὁδ. Σακελλαρίδην Πολιτικὸν Μηχανικόν, Γεώργιον Κ. Σακλαρίδην Ζωγράφον, Χρίστον Καρανίκην Ἰδιωτικόν Ὑπάλληλον, Ἰωάννην Ἐ. Σακλαρίδην Χημικόν, Γεώργ. Ἐμ. Λαμπάδην Φοιτητὴν, Παῦλον Γεωργάκην Ἐμπορον καὶ Ἐμ. Ν. Φραντζῆ σπουδαστήν. Ἀναπληρωματικὰ δὲ τοὺς κ. κ. Ἰωάννην Οἰκονομίδην Φοιτητὴν, Ἰωάννην Οἰκονόμου Διπλωματοῦχον Ἀνωτάτης Σχολῆς Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως προήδρευσεν ὁ κ. Γεώργ. Κ. Σακλαρίδης. Προτάσει τοῦ κ. Μούρα διεξήχθη ἔρανος ὑπὲρ τῶν Ναυτοπροσκόπων Νισύρου ἀποδόσας δραχμὰς τετρακοσίας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΕΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ 9.6.56

Τὸ Νέον Δ.Σ. συνήλθεν εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου 69 Νέα Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου καὶ συνεκροτήθη ὡς ἀκολούθως :

Πρόεδρος : Πανάγος Ὁδ. Σακελλαρίδης.

Ἀντιπρόεδρος : Χρίστος Καρανίκης.

Γεν. Γραμματεὺς : Γεώργ. Ἐμ. Λαμπάδης.

Ταμίας : Παῦλος Γεωργάκης.

Σύμβουλοι : Ἰωάννης Σακλαρίδης, Γεώργιος Σακλαρίδης, Ἐμμ. Ν. Φραντζῆς.

Εὐθὺς μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ Νέου Δ.Σ. ἐλήφθησαν αἱ ἀκόλουθοι ἀποφάσεις.

1ον Νὰ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν δραστηριοποιήσιν περὶ τὸν Σύλλογον περισσότερον κατὰ τὸ δυνατόν Νισυρίων καὶ φίλων αὐτῶν, νὰ εἰσπραχθῶσιν αἱ καθυστερούμεναι συνδρομαί, νὰ ἐγγραφῶσιν νέα τακτικὰ ἀντεπιστέλλοντα μέλη καὶ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἐνεργὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ δυνατόν περισσότερα, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

2ον Ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» τὸ ταχύτερον.

3ον Νὰ τελεσθῆ ἀρτοκλασία ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγ. Νικήτα καὶ βραδυνὴ συγκέντρωσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου διὰ τὸν ἑορτασμόν τῶν ἐγ.

καινείων του Ναού εις τὴν Νίσυρον καὶ τῶν ἔργων Ἑλεκτροφωτισμοῦ τῆς Νισύρου τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Νικήτα.

4ον Νὰ παρουσιασθῆ τὸ Δ.Σ. εἰς τὸν Δωδεκανήσιον Ὑπουργὸν Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Κωτιάδην καὶ ἀπασχολήσῃ αὐτὸν κυρίως μὲ τὸ θέμα τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν συγκοινωνίας τῆς Νισύρου κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως τῆς Νήσου ἴδια τῆς τοιαύτης τῶν Λουτρῶν Νισύρου.

5ον Ἐξουσιοδοτεῖ τὸν Πρόεδρον καὶ Γεν. Γραμματέα διὰ τὴν ταχύτεραν ἀνακοίνωσιν πρὸς πάντᾳ τρίτον τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δ.Σ. καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν εἰς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γ. Ρεμπάκον, τῆς ἀνακυρήξεως αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ. Συνελεύσεως τῆς 3-6-56 ὡς Ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου.

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΑΓ. ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΙ ΒΡΑΔΥΝΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ 20.6.56

Εἰς ἐκτέλεισιν σχετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. ἐτελέσθη τὸ ἑσπέρας 20-6-56 εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Κυψέλης ἀρτοκλασία ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐπικολούθησε ἑορταστικὸν δεῖπνον.

Εἰς τὸν Ἑσπερινὸν ἔλαβον μέρος περὶ τὰ ἐξήκοντα μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Νισυρικῆς παροικίας.

Εἰς τὸ ἀκολουθῆσαν δεῖπνον ἔλαβον μέρος περὶ τὰ πενήκοντα άτομα εἰς τὴν Νίσυρον ὡς δημοδιδάσκαλος κ. Σάββας Κων)νίδης ἠγερν συγκινητικὴν πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν Κυπρίων. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. κ. Παν. Σακελλαρίδης ἔλαβεν τὸν λόγο καὶ ἀφοῦ ἠὺχαρίστησεν τοὺς παρευρισκομένους διὰ τὴν προθυμίαν τῆς προσελεύσεως τοὺς εἰς τὸν Ἑσπερινὸν ὄσον καὶ τὸ Κοινὸν δεῖπνον, ἐξῆρε τὴν συμβολὴν τοῦ «Γνωμαγόρα» Ἀθηῶν—Πειραιῶς τόσον εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικήτα ὄσον ἴδια εἰς τὸ σημαντικώτατον ἔργον τοῦ Ἑλεκτροφωτισμοῦ τῆς Νισύρου. Μετὰ τὸν πρόεδρον τοῦ Δ.Σ. ὠμίλησεν ὁ κ. Νικήτας Σακελλαρίδης περὶ τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγ. Νικήτα. Εἰς ἄλλην στήλην δημοσιεύεται ὀλόκληρος ὁ λόγος τοῦ κ. Νικήτα Σακελλαρίδη. Ἐπίσης ὁ τέως Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. κ. Ἀρμόδιος Γιαννίδης ἐξῆρε τὴν τελευταίαν δρᾶσιν τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν εὐλόγειαν τὴν ὅποιαν αἰσθάνεται κάθε Νισύριος διὰ τὸν εἰς Νίσυρον Νεομάρτυρα.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς βραδυῆς συγκεντρώσεως ἐκυκλοφόρησεν πανόδετος τόμος μὲ τὰ ἐκδοθέντα μέχρι σήμερον τεύχη τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν. Ἡ χαρακτηριστικὴ τὴν συγκέντρωσιν ἀτμόσφαιρο ἦτο ἡ γνωστὴ εὐχάριστος τοιαύτη τῶν συγκεντρώσεων τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ».

ΣΥΝΕΛ. ΝΙΣΥΡΙΑΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ "ΑΓ. ΙΩΑΝ. Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ,,

Τὸν παρελθόντα Μάιον ἐ. ἔ. συνῆλθεν ἡ τακτικὴ Συνέλευσις τῆς ἐν Ἀθήναις Νισυριακῆς Ἀδελφότητος «ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ». Γενομένων ἀρχαιρεσιῶν, τὸ ἐκλεγέν νέον Δ)κὸν Συμβούλιον συνεκροτήθη εἰς Σῶμα ὡς ἀκολουθῶς:

Πρόεδρος: Ἰωάννης Μιχ. Καμπαλοῦρης
 Ἄντιδρος: Θεοχάρης Μιχ. Θεοχαρίδης
 Γεν. Γραμματεὺς: Ἐμμανουὴλ Δ. Κόκκινος
 Ταμίας: Γεώργιος Κ. Σιλβέστρος
 Σύμβουλοι: Δημήτριος Νικ. Νικητιάδης
 » : Πασχάλης Μιχ. Πασχαλίδης
 » : Γεώργιος Κων. Ζαχαριάδης

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ τὸ νέον Δ)κὸν Συμβούλιον ἀπε-

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

**Ἡ σημαντικὴ καὶ ἀξιό-
παινος ἀπόφασις τοῦ Γνω-
μαγόρα Ἀμερικῆς.**

Πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ «Κέν-
τρον» ἔλαβεν τὴν ἀπόφασιν νὰ χρη-
ματοδοτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων εἰς
τὸ νησί μας καὶ μάλιστα κατὰ τρό-
πον «γενναιότατον». Ἐπιθυμοῦμεν
νὰ ἐκφράσωμε τὰ θερμότατά μας
συγχαρητήρια διὰ τῶν στηλῶν τῶν
«Νισυριακῶν Χρονικῶν» διὰ τὴν ἱ-
στορικὴν πράγματι ἀπόφασιν τοῦ
«Γνωμαγόρα» τῶν Νισυρίων τῆς Ἀ-
μερικῆς, τόσον εἰς τοὺς πρωταγωνι-
στάς καὶ πρωτεργάτας τῆς εὐγενι-
κῆς ἐκδηλώσεως ὅσον καὶ εἰς ὅλα
τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Νισυ-
ριακῆς παροικίας τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ
ληφθεῖσα ἀπόφασις μᾶς φέρνει πλω-
στά χρόνια τῆς μεγαλοπρεποῦς δρά-
σεως τῶν παλαιῶν Σωματείων τῆς
Νισύρου, στίς ἡμέρας τῆς «ΠΟΡΦΥΡΙ-
ΔΟΣ» καὶ τοῦ «ΟΜΗΡΟΥ», μᾶς γε-
μίζει συγκίνηση καὶ ἐπιβεβαιώνει ἄλ-
λη μιὰ φορά κατὰ τρόπον ἐντονώ-
τατο: ὅτι ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης πρὸς
τὸ ὁμοφυ νησί μας ἄσβηστη διατη-
ρεῖται στὴ καρδίᾳ κάθε Νισύριου.

Τὰ ἔργα ποὺ ἀπεφάσισεν νὰ χρημα-
τοδοτήσῃ τὸ «Κέντρον» εἶναι - πάντα
κατὰ τὰς πληροφορίας μας - τὰ ἀκό-
λουθα: α) Ἀνακαίνησις τῶν Ἰαματι-
κῶν Λουτρῶν Νισύρου-ψηφισθὲν κον-
δύλιον παρὰ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως
13.500 Δολλάρια. β) Ἐκτέλεσις Δη-
μοτικῶν ἀποχωρητηρίων - ψηφισθὲν
κονδύλιον παρὰ τῆς Γενικῆς Συνελεύ-
σεως 3.000 Δολλάρια.

Ἐ ν ἄ ν α μ ο ν ῆ τῆς ἐπισήμου γνω-
στοποιήσεως τῶν λεπτομεριῶν τῆς
ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυ-
ρίων τῆς Ἀμερικῆς «Ο ΓΝΩΜΑΓΟ-
ΡΑΣ» διὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω χρηματο-
δότησιν τῆς ἐκτελέσεως ἔργων εἰς τὸ
νησί μας θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ
παραθέσωμεν ὠρισμένας σκέψεις αἰ
ὅποια κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν εἶναι
ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν σοβαρώτατα
ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν μελέτην τοῦ ὄλου
ζητήματος τῆς ἐκτελέσεως κοινοφε-
λῶν καὶ παραγωγικῶν ἔργων εἰς
τὴν Νίσυρον.

Τόσον ὁ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Ἀθη-
νῶν—Πειραιῶς, διὰ τῆς κατασκευῆς
τοῦ Μηχανοστασίου καὶ ὠρισμένων
ἄλλων χορηγήσεων εἰς κοινοφελῆς

φάσισε τὴν στενωτέραν ἐπαφὴν μὲ τὰ λοιπὰ Νισυριακὰ Σωματεῖα, ἰδίᾳ
τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν συνεργασίαν μετ' αὐτῶν ἐπὶ γενικωτέρων Παννισυ-
ριακῶν ζητημάτων καὶ κοινῶν ἐκδηλώσεων.

Μεταξὺ ἄλλων ἀπεφασίσθη ἐπίσης ἡ ἀποστολὴ τοῦ καθιερωμένου
«Θ ε ο λ ο γ ε ἰ ο υ β ρ α β ε ἰ ο υ» διὰ τοὺς πρώτους μαθητάς τοῦ Δημο-
τικοῦ Σχολείου Νικεῖων-Νισύρου καὶ ἡ διοργάνωσις ἐκδρομῆς διὰ τὰ μέλη
τῆς Ἀδελφότητος.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Γενομένων ἀρχαιρειῶν τῆς ἐν Νέα Ὑόρκη Ἀδελφότητος ΑΓΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ τὴν 22αν Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. ἐξελέγησαν οἱ κάτω-
θι οὔτινες καὶ ἀποτελοῦν νῦν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον αὐτῆς.

Πρόεδρος: Γεώργιος Κ. Κοντεμανώλης
Ἀντιπρόεδρος: Γεώργιος Ἐμμ. Καραβάκης
Γεν. Γραμματεὺς: Θεόφιλος Νικητιάδης
Εἰδ. Γραμματεὺς: Νικόλαος Κόκκινος
Ταμίας: Θεοχάρης Πάππας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Κοντονικολάου, Γεώργιος Π.
Χαρτοφύλης Δημήτριος Ζαχαριάδης

σκοπούς - όσον και ό «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» τής 'Αμερικής διά τής άποφάσεώς του νά διαθέση ποσόν 16500 Δολλαρίων δι' έργα εις τόν Δήμον Μανδρακίου Νισύρου, διέθεσεν και ό πρώτος και πρόκειται νά διαθέση ό δεύτερος τό σύνολον τών διαθεσίμων χρημάτων τών ταμείων των. Διά τήν συγκέντρωσιν τών χρημάτων τών Συλλόγων μας χρειάστηκε νά περάσουν πολλά χρόνια και κατά συνέπειαν ή προσδοκία τής έκτελέσεως νέων έργων μετατίθεται κατά αντίστοιχα χρονικά διαστήματα.

Τό πραγματικόν αυτό δεδομένον είναι ανάγκη νά ληφθή αοβαρότατα ύπ' όψιν από τήν Δημοτικήν μας άρχήν κατά τήν χάραξιν τής πολιτικής της διά τήν έκτέλεσιν έργων. Αί μεγάλοι άνάγκαι τοϋ νησιού μας εις έργα και αί περιορισμέναι δυνατότητες έξευρέεως χρημάτων είναι ανάγκη νά όδηγησουν όλους μας και ιδιαιτέρως τήν Δημοτικήν άρχήν εις τήν επίδιωξιν όπως τά χρήματα χρησιμοποιούνται διά τήν έξασφάλισιν τής μεγίστης παραγωγικότητος αύτών και εις τοϋτο άκριβώς έγκειται ή όρθολογιστική σειρά τών έργων.

Θίγοντες κατ' άρχήν τό βασικόν αυτό ζήτημα, έχομε τήν γνώμη, ότι θά ήτο εύχής έργον έάν κατορθοθή τελικώς νά χρησιμοποιηθώσιν τά 16.500 Δολάρια ως ΠΡΟΪΚΟΔΟΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣ διά τήν έκτέλεση έργων ύπό μορφήν ΑΤΟΚΟΥ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ, ώστε διά τής έτησίας άποσβέσεως αύτου νά συγκροτείται αυτομάτως νέον κεφάλαιον διά τήν έκτέλεσιν νέων μικρών έργων.

Τό σύνθετο τοϋ ζητήματος θά άποτελέση και πρέπει νά άποτελέση άντικείμενον έρεύνης τόσον τών παραγόντων όσον και τών δυναμένων νά έχουν ειδικήν τεχνικο-οικονομικήν συμβουλήν εις τήν μελέτην αύτου.

Πύκνωσις τών τάξεων τών Συλλόγων.

'Αποδίδουμε μεγάλη σημασία στην άπόφαση εκείνη τής πρώτης Συνεδρίας τοϋ νέου Δ.Σ. τοϋ «Γνωμαγό-

ρα 'Αθηνών - Πειραιώς ή όποία αναφέρεται εις τήν ανάγκην νά καταβληθή κάθε προσπάθεια πυκνώσεως τών τάξεων τοϋ Συλλόγου μας. Είναι κοινή διαπίστωσις ότι τά τελευταία κυρίως χρόνια ή Συλλογική μας δράσις έχει σ' όλους τούς Συλλόγους μας, περιορισθή στις προσωπικές προσπάθειες μικροϋ αριθμού φιλοτίμων συμπατριωτών μας. Οί γενικές Συνελεύσεις τών Σωματείων μας δέν θυμίζουσι τίποτε από τις όμαδικές συγκεντρώσεις ποϋ έχαρακτήριζαν τις Συνελεύσεις μας πριν από πολλά χρόνια. Και όμως, τά προβλήματα και οι άννάγκες τοϋ Νησιού μας είναι σήμερα μεγαλύτερα από τότε. Οί συμπατριώτες μας τής Νισύρου έχουν σήμερα πολύ περισσότερο από κάθε άλλη φορά τήν ανάγκην μας.

'Αφ' έτέρου ό αριθμός τών Συμπατριωτών μας ποϋ βρίσκονται στην 'Αθήνα - Πειραιά, τήν 'Αμερική και τά άλλα κέντρα, είναι πολύ μεγαλύτερος σήμερα. Θέλουμε νά πιστεύουμε πως όλοι οι συμπατριώτες μας ποϋ δέν συμμετέχουν στην ζωή τών συλλόγων μας διαπνέονται από τήν ίδια νοσταλγία, αγάπη και διάθεση νά βοηθήσουν τό νησί μας στο μέτρο τών δυνάμεών των και πως μιά συντονισμένη προσπάθεια τών Συμπατριωτών μας θά τοϋς φέρι πάλι κοντά μας για νά νοιώσουμε όλοι μαζί τή χαρά ποϋ άφίνει ή προσπάθεια και ή κάθε θυσία για τήν αγαπημένη μας Πατρίδα.

Τό Θεολόγειον Βραβείον.

Μέσα στις πρώτες άποφάσεις τοϋ νεοεκλεγέντος Δ.Σ. τοϋ Συλλόγου "Άγιος 'Ιωάννης ό Θεολόγος, αναφέρεται ή συνέχισις τοϋ «Θεολογείου Βραβείου» διά τούς άριστεύοντας μαθητάς τών Νικειών. Είναι άξιόπαινη ή άπόφασις αύτή και εύχόμαστε στοϋς συμπατριώτες μας τών Νικειών νά βροϋν τήν δυνατότητα νά έπεκτείνουν όσο γίνεται περισσότερο τό ένδιαφέρον τους για τά νεαρά βλαστάρια τοϋ χωριού των. 'Η φροντίδα γι' αυτά είναι ή πειό αναγκαία προσπάθεια ποϋ πρέπει νά καταβάλλεται άπ' όλους μας. 'Ημαστε βέβαιοι πως άναλόγους άποφάσεις θά πάρουν και τά νεοεκλεγέντα Διοικητικά Συμβούλια τών άλλων Νισυριακών Σωματείων και ότι γενικώς τά ζητήματα τά

ὅποια ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν πρόοδον τῆς Παιδείας στὸ νησί μας θὰ ἀποτελοῦν πάντοτε ἀντικείμενον τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς Συλλογικῆς τῶν Δράσεως.

Ἀνάγκη Παννισυριακῆς Συνεργασίας.

Μετὰ τὸ ἐπίσης τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δ.Σ. τοῦ «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» εἶναι καὶ ἡ προσπάθεια διὰ μίαν στενωτέραν Παννισυριακὴν συνεργασίαν. Ἡ συνεργασία αὕτη ἀποτελεῖ βασικὴν ἐπιδιώξιν καὶ τοῦ Συλλόγου ὁ «Γνωμαγόρας». Πέρα ἀπὸ τὰ καθαρῶς τοπικὰ ζητήματα τῶν Νισυριακῶν Δήμων τὰ ὅποια καὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον φροντίδος τῶν ἐπὶ μέρους τοπικῶν Σωματείων μας, ὑπάρχουν ἀσφαλῶς Νισυριακὰ προβλήματα τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουν ἐξ ἴσου ἕλους τοὺς Δήμους μας καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐπίλυσις εἶναι συμφέρον ὄλων τῶν Νισυριῶν. Διὰ τὴν προώθησιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν ἐπιβάλλεται συντονισμένη Παννισυριακὴ Συνεργασία, ἡ ὅποια πέρα ἀπὸ τὶς διαπιστώσεις διὰ διὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς πρέπει νὰ πάρῃ σάρκα καὶ ὅσα ἀπὸ τὰ νέα Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Σωματείων μας. Χωρὶς νὰ μποῦμε σὲ λεπτομέρειες νομίζουμε πῶς ἢ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κοινὴ συνεδρίασις τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Σωματείων μας τόσο ἐδῶ ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀποτελεῖ τὴν ἀρχικὴν προϋπόθεσιν τῆς Παννισυριακῆς Συνεργασίας. Ὑστερα, ἐκτός ἀπὸ τὰ κοινὰ ἀσπράγματα καὶ τὸ κοινὸ ἐνδιαφέρον γι' αὐτὰ πρέπει τὸ κάθε Σωματεῖο νὰ γνωρίσῃ τὰ εἰδικὰ προβλήματα τοῦ ἄλλου καὶ νὰ τὸ βοηθήσῃ, ὅσο μπορεῖ, στὴν ἐπίλυσή των. Εἶναι τόσο μικρὴ ἡ Νίσυρος καὶ τόσο πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ προβλήματα τῆς ὥστε δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἄλλειψις ἐπαφῆς καὶ συτονισμοῦ τῶν Συλλογικῶν μας Δυνάμεων αἱ ὅποια ὅπως πάντοτε, ἔτσι καὶ τώρα ἀποτελοῦν τὴν μεγαλύτερη ἐλπίδα τῶν συμπατριωτῶν μας τῆς Νισύρου.

Τὸ Ἡρώων Νισύρου.

Τὰ Νισυριακά Χρονικά ἀσχολοῦνται εἰς ἄλλην σελίδα λεπτομερέστερα γιὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἡρώου, καὶ ἐκφράζουν

τὰ πειδὲ θερμὰ τοὺς συγχαρητήρια εἰς τοὺς συμπατριώτες μας Ἐμμ. Καμπανὴν καὶ Κωνστ. Ἐμμανουήλ, τόσο διὰ τὴν ἰδέαν ὅσον καὶ διὰ τὴν δωρεάν.

Ἡ κατασκευὴ πάντως τοῦ Ἡρώου μᾶς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ κάμωμε μίαν ὑπόδειξιν εἰς τοὺς συμπατριώτες μας ἐκείνους τῆς Νισύρου οἱ ὅποιοι εἶναι κάθε φορὰ οἱ φυσικοὶ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ Δωρεῶν τῶν συμπατριωτῶν μας τοῦ ἐξωτερικοῦ, τῶν προσπαθειῶν τῶν Νισυριακῶν Συλλόγων, καὶ ἀκόμα τῶν Κρατικῶν καὶ Δημοτικῶν Ἔργων.

Ἡ πραγματοποίησις καὶ τοῦ ἀπλοῦστερου ἔργου ἔχει ἀνάγκην μελέτης καὶ σωστῆς ἐκλογῆς τῆς καλυτέρας μεταξὺ τῶν πολλῶν λύσεων καὶ ἀπόψεων αἱ ὅποια ἡμποροῦν καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχουν.—Οἱ Σύλλογοί μας τῶν Ἀθηνῶν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ βοηθήσουν τὶς Νισυριακὰς ἀρχὰς σὲ κάθε τεχνικῶ, ἢ καλλιτεχνικῶ ζήτημα μὴ καὶμποροῦν νὰ ἔχουν πρόθυμα τὴν γνώμην τῶν πλέον εἰδικῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ πάσης φύσεως ζητήματα.

Ἡ φύτευσις δασικῶν δενδρυλίων.

Ὁ συμπατριώτης μας Νίκος Χαρίτος ἀναφερόμενος εἰς τὴν φύτευσιν δασικῶν δενδρυλίων μᾶς γράφει τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐνα σπουδαῖο ἔργο ποὺ μαζὺ μὲ τ' ἄλλα θ' αὐξήσουν τὴν τουριστικὴν κίνησιν εἶναι καὶ ἡ φύτευσις δασικῶν δενδρυλίων.

Αὕτη ἔλαβε δύο κατευθύνσεις: ἡ μὲν μία ἀρχικὰ ἀπὸ τὸ λιμάνι καὶ τερματίζει στὰ Λουτρά, ἡ δὲ ἄλλη ἀπὸ τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικήτα κατευθυνομένη στὸν νεοανοιγόμενον δρόμον τοῦ Ἄργους.

Τὰ δασικὰ δένδρα ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τῶν κ.κ. Νικολάου Μίχαλου, Γεωργίου Σταυριανοῦ, Γεωργίου Πιστικακῆ, Δημητρίου Παριανοῦ, Δημητρίου Βεζιρογλου, Ἀντωνίου Χαρτοφίλη, Θωμᾶ Φωτίου, Νικολάου Κάσδαγλη καὶ Μιχαὴλ Κυπραίου.

Οἱ προαναφερθέντες πατριῶται μας, παρευρισκομένου καὶ τοῦ Δημάρχου κ. Γ. Γιαλούρη ἀφίερωσαν ἕνα Κυριακάτικον ἀπόγευμα διὰ τὴν φύτευσιν τῶν δασικῶν δενδρυλίων ἧτις ἀνέρχεται περὶ τὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα.

Εἰς τοὺς προσελθόντας καὶ ἄνευ χρηματικῆς ἀμοιβῆς πατριώτας μας ἀξίζει κάθε ἐπαινος.

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ν' ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα αὐτὸ καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ κοινοῦ συμφέροντος».

Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ κ. Χαρίτος μᾶς ἔγραφε τὰ παραπάνω ἔχουν περάσει ἐπὶ πέντε μῆνες. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἔχομε στοιχεῖα γιὰ τὴν συνέχεια τῆς ὁμορφῆς αὐτῆς προσπάθειας. Τὰ περιμένουμε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν κ. Χαρίτον. Ὅλοι μας καταλαβαίνουμε τὴν σημασίαν τοῦ πρασίνου γιὰ τὸ νησί μας ποὺ στηρίζει πολλὰς ἐλπίδας στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ. Κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ πρασίνου εἶναι ἀξία κάθε ἐπαίνου.

Ἐξωραϊστικὴ Ἐπιτροπὴ Μανδρακίου.

Ἡ ἐξωραϊστικὴ ἐπιτροπὴ ἀνασυσταθεῖσα ἀπρητίσθη ὑπὸ τῶν κ.κ. Ν. Διακομιχάλη ὡς προέδρου, Ἀπ. Μαστρογιάννη ὡς Γεν. Γραμματέως, Ἐμ. Κρούσκου ὡς ταμιῶν καὶ Ι. Πασχαλάκη καὶ Φρ. Ζερβοῦ ὡς μελῶν. Σχετικῶς μετὰ τὴν Ἐξωραϊστικὴ ἐπιτροπὴ, ἠσχολήθη εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος μας ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. Κ. Μούρας.

Τὰ Ν.Χ. καὶ ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν— Πειραιῶς παρεστάθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς. Μέχρι τοῦδε ὁ Γνωμαγόρας ὕλικός ἔχει ἐνισχύσει τὴν ἐπιτροπὴν μὲ 2.000 δρχ. περίπου.

Θέλουμε νὰ τονίσουμε καὶ πάλι τὴν σημασία πού ἔχει ἡ ἐξωραϊστικὴ ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία μὲ τὴν δρασοριότητά της ἔχει βοηθήσει τὸν Δῆμο εἰς τὸ νὰ ἐμφανίζεται τὸ Μανδράκι περισσότερον συγχρονισμένον.

Ἡ ἐξωραϊστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπευθύνει ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συμπατριώτας καὶ ζητεῖ πλὴν τῆς ἠθικῆς καὶ τὴν ὕλικὴν συνδρομὴν τῶν.

Πιστεύουμε ὅτι πολλοὶ συμπατριῶται θὰ ἀνταποκριθῶν καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως τὰ ἐμβάσματα ἀποατέλλοντα εἴτε εἰς τὴν Ἐξωραϊστικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Δήμου-Μανδρακίου Νισύρου εἴτε εἰς τὸν Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν-Πειραιῶς Ἐλ. Βενιζέλου 69 Ἀθῆναι διὰ τὴν Ἐξωραϊστικὴν ἐπιτροπὴν.

Ναυτοπρόσκοποι Νισύρου.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀναγνώσται μας μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι καὶ ἰκανοποίησι θὰ διαβιβάσουν τὰ ὅσα γράφει γιὰ τοὺς Ναυτοπροσκόπους μας ὁ κ. Κων. Μούρας, εἰς τὰ «Συλλογικά Ἐπιτεύγματα» πού δημοσιεύωμε σὲ ἄλλη σελίδα. Ὁ ἴδιος καθὼς καὶ ὁ τέως Πρόεδρος κ. Ἀρμόδιος Γιαννίδης, μᾶς μίλησαν γι' αὐτοὺς στὴ τελευταία Γενικὴ Συνέλευσι τοῦ Συλλόγου μας, κατὰ τὴν ὁποία ἀπὸ πρόχειρο ἔρανο πού ἔγινε συγκεντρωθῆκανε 400 δρχ. πού ἐστάλησαν ἀμέσως στὴ Νίσυρο. Ὁ νέος Πρόεδρος κ. Παναγ. Σακελλαρίδης ὑπεσχέθη ὅτι τὸ τμήμα θὰ ἐνδιαφερθῆ διὰ τὴν ἐνίσχυσίν των. Ἦν μεγάλη ἐπίδρασι πού ἔχει ὁ Πρόσκοπισμὸς στὴ διαμόρφωσι χαρακτῆρος στὰ παιδιὰ, τὴν γνωρίζομε σχεδὸν ὅλοι. Χρησιμοποσιῶντας τὸ παιχνίδι καὶ τὴν ἐκδρομὴ, κατορθῶνε νὰ τὰ φέρη πολὺ πιὸ κοντὰ του νὰ ἐμπνεύσῃ σ' αὐτὰ αὐτοπεποιθῆσι, δραστηριότητα, λατρεία πρὸς τὴν ἐργασία καὶ ἀπεριόριστη ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ Θεό, τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένεια, καλλιεργεῖται ἐπίσης μὲ πρακτικὴ μεθοδικότητα.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιτυχεῖνε μὲ συχνὰς συγκεντρώσεις, μὲ ἐκδρομὰς καὶ μὲ κατακλινώσεις. Στὶς τελευταῖες αὐτές, ὅπου τὸ παιδί βρίσκεται ἀπεριωρισμένον ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ τοῦ κύκλου αὐτενεργεῖ καὶ γενι-

κὰ δέχεται πιὸ εὐκόλα καὶ ἀφορμειώνει πιὸ γρήγορα καὶ σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ τὴ διδασκαλία πού τοῦ γίνεται. Οἱ Ναυτοπρόσκοποι μας ὅμως δὲν μποροῦν νὰ κάτασκήνωσι, γιὰτὶ δὲν ἔχουν τὸ ὑλικὸ πού χρειάζεται. Ξέρομε πολὺ καλά τὶς δύσκολες περιστάσεις πού περνοῦμε καὶ δὲν παραγνωρίζομε, ὅτι συχνὰ πικνὰ καλούμεθα νὰ προσφέρωμε. Τολμοῦμε ὅμως νὰ κάνωμε ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας καὶ ὄλους τοὺς Νισυριοὺς νὰ ἐνισχύσουν τὴν προσπάθειάν των. Ἰὸ Κέντρον καὶ οἱ Νισύριοι τῆς Ἀμερικῆς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τοὺς βοηθήσουν ἐπίσης ὅπως τοὺς ἀερίζει.

Ἡ ἱστορία τῶν Συλλόγων τοῦ νησιοῦ μας.

Ἀπὸ τῶν στήλων τοῦ περιοδικοῦ μας θὰ ἀρχίσωμε τὴν συνοπτικὴ Ἱστορίαν τῶν Συλλόγων τῆς πατρίδας μας. Μὲ τὴν μεγαλύτερη δυνατὴ ἐπιμέλεια καὶ εὐσυνειδησίαν φιλοδοξοῦμε νὰ δώσομε στοὺς ἀναγνώστας τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν μιὰ σύντομη ἀλλὰ συμπετυκνωμένη εἰκόνα τῆς δράσεως τῶν Σωματίων μας ἀπὸ τὴν ἰδρυσίν των μέχρι σήμερα. Ἡ προσπάθεια αὕτη βέβαια δὲν εἶναι εὐκόλη χρειάζονται πολλὰ στοιχεῖα, καὶ ἡ σύνταξι τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκη ὄλων τῶν συμπατριωτῶν μας πού ἡ κατὰ καιροὺς ἐνεργὸς συμμετοχὴ των στὶς συλλογικὰς μας προσπάθειες τοὺς ἐπέτρεψε νὰ διατηροῦν ἀκόμη στὴ μνήμη σας γεγονότα καὶ πρόσωπα τῆς ἀξιοθαύμαστης Νισυριακῆς συλλογικῆς δράσεως. Τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μᾶς τὰ στεῖλουν. Ἔτσι θὰ μπορέσουν οἱ νεώτεροι νὰ γνωρίσουν τὴν εἰκόνα τῆς ἐξόχου φιλοπατρίας τῶν πατέρων μας καὶ τῶν πραγματικῶν εὐγενικῶν των αἰσθημάτων. Προκαταβολικὰ θὰ ἠθέλωμε νὰ τονίσωμε ὅτι ὑστεροῦμε ἡμεῖς οἱ νεώτεροι καὶ ὅτι προσπαθεῖα μας εἶναι νὰ καλέσομε ὄλους τοὺς Νισυριοὺς σὲ μιὰ «ἀτάστατη αἰσθημάτων» γιὰ νὰ μπορέσομε νὰ φτάσομε καὶ νὰ συνεχίσωμε τὴν εὐγενικὴν παράδοσιν.

Τὰ Νισυριακά Χρονικά καὶ οἱ ἀνταποκριταὶ των.

Διὰ νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸν προορισμὸν των τὰ Νισυριακά Χρονικά ὡς ὄργανον-μέσον τῆς Παννισυριακῆς Συνεργασίας διὰ τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων ἔχουν ἀνάγκη τῆς οὐσιαστικῆς συνδρομῆς καὶ συνεργασίας ὄλων τῶν συμπατριῶν μας ὅπουδῆμοτε καὶ ἂν εὑρίσκονται, στὸ νησί, τὰ ἄλλα Δωδεκάνησα στὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλοῦ. Οἱ ἀνταποκρίσεις ἀπὸ τὰ κέντρα αὐτὰ πρὸς τὰ Νισυριακά Χρονικά πρέπει νὰ ἀποτελέσουν τὸ βασικὸ ὑλικὸ διὰ τὴν διάρθρωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ὕλης τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἀπὸ τοὺς ἀνταποκρι-

τάς μας-αυτομάτως μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς-πέραν ἀπὸ τὴν ἀπλὴν περιγραφὴν τῶν ἐκάστοτε νέων περιενομένων νὰ κατατοπιστοῦμε λεπτομερῶς διὰ τὰ προβλήματα τὶς ἀποφάσεις, καὶ τὶς γνώμες τῶν Νισυρίων τῆς περιοχῆς τῶν. Ἡ τοποθέτησις τοῦ περιοδικοῦ μας πρέπει νὰ εἶναι ἢ συνισταμένη τῶν ἀπόψεων καὶ προσπαθειῶν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων» Καὶ ἡ ἐπαφὴ μας μαζὺ τῶν πρέπει βασικὰ νὰ πραγματοποιεῖται μὲ τοὺς ἀνταποκριτὰς μας.

Ἀκόμη μεγαλύτερα πρέπει νὰ εἶναι ἡ συμβολὴ τῶν ἀνταποκριτῶν μας εἰς τὴν προσάθειαν «περισυλλογῆς» διὰ τὴν ὁποίαν καμνομεν ἐκκλησιν πρὸς τοὺς συμπατριῶτας μας εἰς τὸ κύριον ἄρθρον, καθὼς ἐπίσης διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς σύντομης ἱστορίας τῶν Νισυριακῶν σωματείων. Χρειαζόνται στοιχεῖα πολλά, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν στὸ ὅτι θυμᾶται καὶ γνωρίζει γιὰ τοὺς θυσαστοὺς τοῦ νησιοῦ μας καὶ τὴν πρόσφατη ἱστορία του, ὁ κάθε Νισυρίος ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκεται.

Ἄνάγκη συχνῆς ἐπαφῆς Συλ. Διοικήσεων—Νησιοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ τέως πρόεδρος κ. Ἄρμ. Γιαννίδης σὲ ἄρθρο του δημοσιευόμενὸ σ' αὐτὸ τὸ τεύχος, ὅτι ἀπὸ κάθε πλευρᾶ ἐπιβάλλεται ἡ συχνὴ παρουσία τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Νισυριακῶν παροικιῶν στὸ νησί καὶ ἡ στενὴ συμπάραστασις τῶν στὰ πολλὰ καὶ δύσκολα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν οἱ δημοτικὲς καὶ καὶ γενικὰ οἱ Νισυριακὲς ἀρχές. Ἡ συμπάραστασις αὐτὴ ἀποτελεῖ ἀφάνταστον ἐνίσχυσιν στὸ κουράγιο πού χρειαζόταν οἱ συμπατριῶτες μας γιὰ τὴν ἀντιμέτωπιση νέων τόσων τῶν ἀναγκῶν μὲ τὰ πενιχρὰ μέσα πού ἔχουν στὴν διαθεσὴ τῶν. Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴν καθαρὰ συναισθηματικὴν ἱκανοποίησιν καὶ ἠθικὴν ἐνίσχυσιν πού παρέχει στοὺς Νισυρίους τοῦ νησιοῦ ἡ συμπάραστασις τῶν ἐκλεκτῶν συμπατριωτῶν τῶν, μένει πάντα καὶ ἡ πρακτικὴ βοήθεια τὴν ὁποίαν ἔχομε νὰ προσφέρουμε σὲ κάθε μας ἐπίσκεψιν γνωρίζοντες ὅχι μόνον σὲ γενικὲς γραμμὰς ἀλλὰ καὶ στὶς λεπτομέρειες τὸ κάθε Νισυριακὸ πρόβλημα. Ἀκόμη καὶ τὸ ἀπλοῦστερο ζήτημα μπορεῖ νὰ παρουσιάζει συχνὰ ἰδιομορφίας πού καθιστοῦν τὴν λύση του ὄχι πάντα εὐκόλη. Ἐτσι πολὺ συχνὰ συνέβη εὐρισκόμενοι μακρυὰ ἀπὸ τὸ νησί νὰ ἀποροῦμε καὶ νὰ δυσανασχετοῦμε μὲ τὶς Νισυριακὲς ἀρχές γιὰ τὴν ἔλλειψιν δῆθεν δραστηριότητος τὴν ὁποίαν μᾶς φαίνεται ὅτι παρουσιάζουν ἐνῶ στὴν πραγματικότητά τὰ πράγματα δὲν εἶναι τόσο ἀπλά ὅσο καὶ ἂν μᾶς φαίνεται ἀπὸ μακρυὰ. Ὑστερα, πῶς μποροῦμε νὰ συμβουλευέσθωμε ἢ νὰ δώσωμε βοήθεια πού νὰ

πιᾶση πραγματικὰ τόπο χωρὶς νὰ γνωρίζουμε ἀκριβῶς τί χρειάζονται καὶ τί μᾶς ζητοῦν οἱ συμπατριῶτες μας τοῦ νησιοῦ. Καὶ αὐτὰ ἀπὸ μακρυὰ, ἀπὸ πληροφορίες ἢ ἀπὸ...ἐπιβάτας ἐκ Νισύρου δὲν μαθαίνονται σωστά.

Συγκινητικὴ ἐκδὴλωσις.

Ἡ δῶξις τῶν καθηγητῶν καὶ ἡ προσάθεια ἀφανισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας πού ἐξασκεῖται ἀπὸ τοὺς ἄγγλους κατακτητὰς στὴν Κύπρο μᾶς θυμίζει τὴν Ἰταλικὴν κατοχὴν, καὶ τὴν ἀξιοθαύμαστην συμβολὴν τῶν δασκάλων, κῶν νησιῶν μας στὴν ἐθνικὴ μόρφωση τῆς παιδείας στὰ δωδεκάνησα. Μὲ τὴν συγκίνηση τῆς ἀναμνήσεως αὐτῆς δημοσιεύουμε τὸ παρακάτω γράμμα πού πρὶν ἀπὸ καιρὸ ἐστάλη στὰ Νισυριακά Χρονικά ἀπὸ τὸν συμπατριῶτη μας καθηγητὴ Χρῆστο Καραπαθάκη. Ὅσα γράφει μᾶς δίνουν συγκίνηση καὶ ὑπερφάνεια γιὰ τὴν ἀναφέρεται στὴν τότε δράση καὶ τῶν δασκάλων μὰ καὶ τῶν συλλόγων μας.

Πρὸς

Τὸν Γνωμαγόραν Νισυρίων

Πειραιᾶ.

Ἄγαπητοί μου κύριοι.

Ὅταν στὰ χρόνια τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς οἱ ἐχθροὶ μας μὲ ἔδωξαν ἀπὸ τὸ νησί μας καὶ ἔφθασα στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ διοριστῶ ὁ Σύλλογός σας τότε μοῦ ἔδωσε βοήθημα χιλίων δραχμῶν.

Τὸ πῆρα μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ὄχι μονάχα γιὰ τὴν προερχομένη ἀπὸ συμπατριῶτες καὶ φίλους πού ἀνεγνώρισαν τὴν οικονομικὴν μου τότε παρὰ λυσιν ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἦταν σὰν μιὰ σιωπηλὴ ἀναγνώριση τῆς ἐθνικῆς δράσεως καὶ τῆς ἑλληνοπρεποῦς στάσεως πού εἶχα ἐπιδείξει ἐναντία στὸν Ἰταλικὸ φασισμό πού προσπαθοῦσε τότε νὰ μᾶς ἐξιταλίση τὰ νεαρά μας βλαστάρια.

Γιαυτὸ σᾶς στέλλω τώρα μιὰ ἐπιταγὴ δραχ. 300 καὶ ἀργότερον θὰ σᾶς ἀποστείλω καὶ ἄλλα.

Γράφετέ μου ἂν θὰ τὰ πάρετε καὶ ἂν ὁ Σύλλογός σας λειτουργεῖ μὲ συγδρομητὰς γράφετέ με καὶ μένα ἀνάμεσα στὰ μέλη σας, θεωρῶντας με σὰν ἓνα φίλο καὶ συνεργάτη σας.

Μὲ ἐκτίμησιν
Χ. ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ

Τοῦ κ. ΠΑΝΑΓΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ
Προέδρου τοῦ «Γνωμαγόρα»

Γενική εἶναι ἡ ἱκανοποίησις ὄλων τῶν Νισυρίων γιατί πήρε «σάρκα καὶ ὀστά» μιὰ μακρόχρονη προσπάθεια ποῦ ξεκινούσε ἀπὸ ἓνα φλογερὸ ὄνειρο. Τὸ ὄνειρο νὰ ἠλεκτροφωτισθῆ τὸ νησί μας, ἡ πανέμορφη ἀλλὰ μικρὴ καὶ φτωχεῖα ΝΙΣΥΡΟΣ.

Εὐλογία εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια ἐκείνων ποῦ ἀναπτύξανε δραστηριότητα καὶ κουράστηκαν. Ἴσως γιὰ τὸ ὠραῖο αὐτὸ ἔργο καὶ δικαιωματικὰ εἶναι ἄξιοι τῶν πιὸ θερμῶν συγχαρητηρίων.

Τὸ ἠλεκτρικὸ φῶς μαζὺ μὲ τὸ ἄφθονο καὶ καθαρὸ νερό, ἀποτελοῦν τὰ πιὸ βασικὰ στοιχεῖα, ποῦ χαρακτηρίζουν τὴν ἀνύψωση τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου.

Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ δύο βασικὰ στοιχεῖα καταχτήθηκε. Τὸ δεύτερο ἀποτελεῖ τὴν ἐπόμενη ἐπίδωξη, ποῦ δὲν εἶναι μόνη της, ἀλλὰ ἓνας κριτικὸς στὴν ἀλυσίδα τῶν ἔργων ποῦ σκοπὸν ἔχουν νὰ δημιουργήσουν συνθήκες κατάλληλες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀπαραιτήτου γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ Τουρισμοῦ. Κοινὴ συνείδηση εἶναι, πῶς, τὰ ΛΟΥΤΡΑ μὲ τὴν μακρόχρονη ἱστορία τους, σὲ συνδιασμό μὲ τὸ ξηρὸ κλίμα καὶ τὶς ὁμορφιὲς τοῦ νησιοῦ ἀποτελοῦν τὴν βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς τουριστικῆς κινήσεως, ποῦ κάμνει τοὺς νησιῶτες μας νὰ ἀναπνέουν «ζωογόνο ἀέρα» τοὺς θερινοὺς μῆνες.

Πόσο ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς τοῦ νησιοῦ μαζὺ μὲ τὸ ΠΑΓΟΠΟΙΕΙΟ ποῦ πολὺ γρήγορα θὰ εἶναι τὸ ἐπόμενο ἔργο ἐπακόλουθο τοῦ πρώτου, θὰ προωθήσῃ τὴν κίνηση τῶν λουτρῶν μας εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ φαντασθοῦμε. Πόσο ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς καὶ ἡ ὑπαρξη ἄφθονου πάγου θὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ κινήθῃ ὁ ξενιτεμένος Νισύριος γιὰ παραθερισμὸ στὸ νησί, μὲ τὴ γνωστὴ συμβολὴ του στὴν οἰκονομία τοῦ νησιοῦ κι' αὐτὸ εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ καταλάβωμε.

Πόσο θὰ συμβάλῃ στὴ νοσταλγία τοῦ συνταξιούχου συμπατριώτη μας, νὰ «ἀράξῃ» στὸ ὄμορφο νησί γιὰ νὰ ξεκουραστῆ ἀπὸ τὴν ἐντατικὴ δουλειὰ ποῦ τοῦ κάλυψε τὰ καλύτερα χρόνια καὶ νὰ προσφέρῃ μὲ τὴν παρουσία του κι' αὐτὸς τὴν οἰκονομικὴ του συμβολὴ γιὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ ὁ μαρασμὸς, ἡ ὑπαρξη βασικῶν ἀνέσεων γιὰ διαβίωση καὶ αὐτὸ εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ νοιώσουμε.

Τωνωτικὴ ἔνεση μεγάλης ἀποδόσεως γίνηκε μὲ τὸν ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟ τοῦ νησιοῦ καὶ συγχρόνως γίνεται ἓνα ζωντανὸ προκλητήριον γιὰ νὰ συμβάλῃ κάθε Νισύριος σὲ μιὰ σειρά νέα ἔργα, ποῦ πρέπει καὶ μπορεῖ νὰ γίνουν γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ νησιοῦ γιὰ τὸ συγκράτημά του ἀπὸ τὸ μαρασμὸ. Γιὰ τὸ πασοκλητήριον αὐτὸ δὲν χρειάζονται πολλὰ πράγματα, χρειάζεται ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ Νίσυρο καὶ αὐτὴ εἶναι κοινὸ μυστικὸ πῶς φλογίζει τὴν καρδιά ὄλων τῶν παιδιῶν της.

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ

Τοῦ κ. ΑΡΜΟΔΙΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΙΔΗ
Τέως Προέδρου τοῦ Γνωμαγόρα

Ἀποχωρῶν ἐκ τῆς Διοικήσεως τοῦ Συλλόγου, μὲ ἥσυχον τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξέπληρωσα πλήρως τὸ καθήκον μου καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τοὺς συμπατριώτας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθοῦν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κίνησιν τοῦ Συλλόγου, καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Νισ. Χρονικῶν, μὲ τὰ ὁποῖα συνδέομαι δι' ἰδιαιτέρων δεσμῶν, διότι ἡ ἐκδοσις τῶν ὑπῆρξε μίᾳ τῶν ἐπιδιώξεών μου. ἡ ὁποία ἔσχε τόσον εὐμενὴ ὑποδοχὴν ἀπὸ τῆς Νισυριακῆς κοινῆς γνώμης ὥστε ν' ἀποτελέσῃ δι' ἐμὲ ὑψίστην ἠθικὴν ἱκανοποίησιν.

Κατ' ἀρχὴν θέλω νὰ ἐκφράσω εὐχαριστίας πρὸς ὄλους τοὺς συμπατριώτας καὶ φίλους τοῦ Γνωμαγόρα, διότι μὲ τὴν ἐκτίμησιν καὶ μὲ τὴν συμμετοχὴν τῶν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ συλλόγου, ἐβοήθησαν τὸ ἔργον τῆς Διοικήσεως.

Ἐπίσης εὐχαριστῶ ὄλους τοὺς ὁμιλητὰς οἱ ὅποιοι εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἐπήνεσαν τὸ ἔργον μας, ἐγκρίναντες τὸν τρόπον δράσεως τοῦ Συλλόγου.

Ἀκόμη αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ εὐχαριστήσω τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τὰ ὁποῖα συνεργάσθησαν μαζί μου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Προεδρείας μου.

Τέλος θέλω διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν νὰ ἐκφράσω τὴν ἐγγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἀπατητὸν φίλον κ. Γεώργ. Ρεμπάνον διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδωσεν ὡς ἄκεις ἀπετανθῆν, διὰ Νισυριακά θέματα, εἰς αὐτὸν καὶ διὰ τὸ πρὸς τὴν Νισυρον ἐνδιαφέρον του ὡς πρὸς δευτέραν αὐτοῦ Πατρίδα.

Ἐκ τῆς διετοῦς θητείας μου ἀπεκόμισα πείραν τινα εὐς πρὸς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Σύλλογος δύναται νὰ ἐξασφαλίζῃ τὰ μέσα διὰ τὴν καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς Πατρίδος. Θεωρῶ ὅτι δύναμαι ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω, νὰ ἐκφέρω συμπεράσματα τινά, τὰ ὁποῖα πιθανόν νὰ δώσουν στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι χρήσιμα διὰ τοὺς ἀφιερώνοντας τὰς δυνάμεις τῶν διὰ τὴν προκοπὴν τῆς Πατρίδος.

Διεπίστωσα κατ' ἀρχὴν ὅτι ἡ συχνὴ ἐπίσκεψις τῆς Νισύρου ἀπὸ μέλη τῆς Διοικήσεως τοῦ Γνωμαγόρα εἶναι ἐπωφελεστάτη διότι δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ διαγνωσθοῦν ἀνάγκαι καὶ νὰ μελετηθοῦν προβλήματα ἐπιτοπίως. Ἐπίσης δύναται νὰ δοθοῦν λύσεις εἰς χρονίζοντα θέματα, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου χαρακτηριστικῶς ἀναφέρω περίπτωσιν τὴν ὁποῖαν θυμοῦμαι ἐκ τοῦ προσφάτου παρελθόντος. Ἐχρόνιζε τὸ θέμα τῆς ἐξευρέσεως χώρου διὰ τὴν ἀνε-

γερσιν τοῦ μηχανοστασίου καίτοι πρὸς τοῦτο εἶχε καταρτισθεῖ ἀρμοδία ἐπιτροπὴ, τοῦτο δὲ ὄχι ἐξ ἀμελείας ἢ ἀνικανότητος τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ προφανῶς ἐκ δεσμεύσεων αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὴν ἐπιτροπὴν εἰς δύσκολον θέσιν ὡς ἄκεις ἀνευρίσκετο διαθέσιμος χώρος. Ὄταν τὸν Αὐγουστον τοῦ 1955 ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ κ. Νομάρχου εἰς Νίσυρον, μετέβην μετὰ τοῦ ἀνιπροέδρου πρὸς συνάντησιν του, εὐρομέν εἰς κρίσιμον σημεῖον τὴν κατάστασιν, λόγω τῆς εἰδοποιήσεως τοῦ κ. Νομάρχου ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἐξευρεθῇ χώρος κινδυνεύει ἡ Πατρίς μας νὰ στερηθῇ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ.

Διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς μας κατορθώθη ἡ ἐξεύρεσις χώρου καὶ ἡ θεμελίωσις τοῦ μηχανοστασίου αὐθημερόν, οὗτω ὁ κίνδυνος τῆς μὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου ἀπεφεύχθη.

Ἄλλο θέμα ποῦ ἀπασχολεῖ συνεχῶς τὸν Σύλλογον, εἶναι ἡ ἐξεύρεσις χρημάτων.

Αἱ συνδρομαὶ ὑπερκαλύπτουν τὰ ἐξοδα τῆς Διοικήσεως, ἀλλὰ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἔρθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Νισύρου, ὁ Σύλλογος ἔχει ἀνάγκη μεγαλυτέρων κεφαλαίων τὰ ὁποῖα μόνον κανονικαὶ ἐκδηλώσεις δύναται νὰ τοῦ προσκομίσουν. Τοῦτο τὸ ἀντελήφθημεν ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων μας διότι ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀναμίξεώς μου εἰς τὰ τοῦ Συλλόγου ὑπῆρξεν ἡ πρόθεσις νὰ ὀργανώσωμεν μίαν ἑορτὴν διὰ τῶν εἰσπράξεων τῆς ὁποίας θὰ ἐνισχύαμεν τὸ ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα.

Ἡ πρόθυμος συμμετοχὴ τῶν συμπατριωτῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ἐκείνην μᾶς ἔπεισεν ὅτι ὄχι μόνον πόροι ἐδημιουργοῦντο σημαντικοὶ διὰ τὸν Σύλλογον μὲ τοιαύτας ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ καὶ σημαντικὸν ὄφελος προέκυπτεν ἕκ τῆς ἐπαφῆς ἡ ὁποία ἐπήρχει το μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

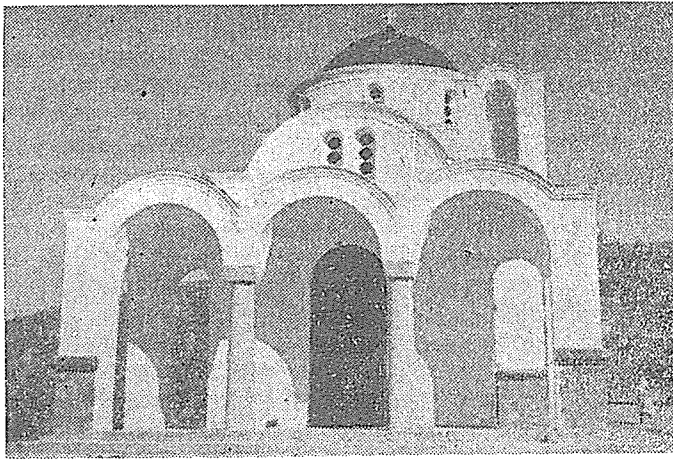
Ἐπίσης καὶ ἐκ μικροτέρων κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων προκύπτει ὄφελος ὡς καταδεικνύεται ἐκ τοῦ τεῖου τὸ ὁποῖον διὰ τὸν Σύλλογον ὀργάνωσαν αἱ κ.κ. Βίλμα Πανάγου Σακελλαρίδη, Ζήλη Παύλου Σακελλαρίδη, Πόπη Χ. Καρανίκη καὶ Μαρία Νικ. Βαγιατίτη. Ἐπ' εὐκαιρία θέλω καὶ ἄλλιν νὰ εὐχαριστήσω τὰς προειρημένους κυρίας αἱ ὁποῖαι ἔσχον τὴν εὐγενῆ πρωτοβουλίαν τῆς διοργανώσεως τοῦ τεῖου.

Διὰ τὰ καταδειχθῆ ὁποῖοι πόροι δύναται νὰ δημιουργηθοῦν ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων, ἀναφέρω ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν 80.000 δραχμῶν, αἱ ὁποῖα ἀπέτελεσαν τὴν ταμειακὴν κίνησιν κατὰ τὴν περίοδον 1954 - 56 προέρχονται ἐκ χοροεσπερίδων

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ

Σε διάστημα λιγότερο από τρία χρόνια, ή Χριστιανική Ένωσις Κυριών και Δεσποινίδων «ό Νεομάρτυς Άγιος Νικήτας ο Νισύριος» επέτυχε να πραγματοποιήσει τον κύριο σκοπό της, με την άνεγερσι του Ναού, που αφιέρωσε στη μνήμη του Νισυρίου Άγίου. Η επιτυχία αυτή, αποτελεί για όλους μας μια ακόμη δολοφάρη απόδειξι του τι μπορεί να αποδώση μια μεγάλη σπουδή, η οποία συλλογική ή ατομική, πού δεν στηρίζεται σε στενόκαρδους μαθηματικούς ή υπολογισμούς, αλλά σε μια ένθουσιώδη πίστη.

Ο Γνωμαγόρας Άθηνών που περιέβαλε με στοργή και αγάπη το έργο αυτό της Ένώσεως, δεν παρέλειψε μαζί με τη μνήμη του Άγίου να εορτάση και να εξάρη την επιτυχία της αυτή, τα δε «Νισυριακά Χρονικά»

πιστεύουν ότι διερμηνεύουν την γνώμη των Νισυριών Άθηνών - Πειραιώς, απευθύνοντας προς αυτήν, τα ποιά εγκάρδια συγκαταστήριά των. Προς χάριν των αναγνωστών μας, παραθέτουμε μαζί με την φωτογραφία, του ωραιότατου Ναού και μερικώς πληροφόριες. Ο Ναός εθεμελιώθη στις 27 Ιουλίου 1953 σε χώρο που δώρησε η έν Άμερική, συμπατριώτισσά μας Μαρία χήρα Γ. Φασουλαρίδη, το γένος Γεωργ. Σακελλαρίδη από το γνωστό κτήματις στη θέση «Άγιος Θεολόγος» του λιμανιού.

Το σχέδιο εξεπόνησε ο γνωστός Άκαδημαϊκός Καθηγητής κ. Αναστάσιος Ορλάνδος Διευθυντής της Έκκλησιαστικής Άρχιτεκτονικής στο Υπουργείο Παιδείας, είναι δε ρυθμού Βυζαντινού με τρούλλο, προσομοιωμένον

και συναφών έκδηλώσεων.

Άπό τα μεγάλα έργα τα όποια θα απασχολήσουν τον Σύλλογον τώρα, μετά την έπίτευξιν του ηλεκτροφωτισμού, Νομίζω πως προέχει η έξεύρεσις του τρόπου ύδρευσεως, είτε δια της κατασκευής ύδραγωγείου, είτε δια μεγάλων ύδατοδεξαμενών.

Παραλλήλως το θέμα της προεκτάσεως του λιμενοβραχίονος ένέχει σπουδαιότητα σημασία, διότι εκτός της έξυπηρετήσεως της έπιβατικής κινήσεως, θα έξασφαλίση τους άλιεις μας και γενικώς τους εις την θάλασσαν εργαζομένους συμπατριώτας μας, οι όποιοι δεινώς χειμάζονται.

Το έργον είναι μεγάλο και απαιτείται η κρατική συνδρομή, προϋπόθεσις δε άπαραίτητος είναι η σύνταξις μελέτης του έργου. Προς την κατεύθυνσιν αυτήν έγιναν διαβήματα εις τον Υπουργόν Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Κωτιάδη, και ήδη ως πρό τινος με έπληροφόρησεν, έδωσεν έντολην εις ειδικόν μηχανικόν όπως μεταβή εις Νίσυρον.

Το θέμα θα πρέπη άνελλιπτώς να παρακολουθεΐται από τον Γνωμαγόραν, ό όποιος να τό προωθή έν στενή έπαφή μετά του Διημάρχου και όταν τελικώς έπιτευ-

χθή η μελέτη, ό Δήμος να προβή εις μακροπρόθεσμον δάνειον και με την συνδρομήν της Νομαρχίας να άποπερατωθί το έργον.

Το ταμείον του Γνωμαγόρα έχει πάγιον κεφάλαιον 26 λίρες. Πρόθεσις μας ήτο να συμπληρώσωμεν το ποσόν και να τό διαθέσωμεν εις την έξωραΐστικην έπιτροπήν του Δήμου, δια την άποπεράτωσιν του δρόμου Ηλικιωμένης. Προέκυψεν όμως η ανάγκη της άνεγέρσεως παγοποιείου δι' αυτό και άνεστείλαμεν την άπόφασίν μας, προκρίναντες την άντιμετώπισιν την δαπάνης της άνεγέρσεως του Παγοποιείου δια το ποσόν των 26 λιρών συμπληρουμένου δια δανείου τό όποιον θα έξωφλείτο έκ των εισπράξεων διαφόρων έκδηλώσεων του Γνωμαγόρα, πλην με την λήξιν της θητείας μας τό θέμα παρέμεινεν έκκρεμές. Νομίζω ότι κατά τον αυτόν τρόπον πρέπει και η νέα διοίκησις να άντιμετωπίση τό θέμα.

Τέλος θα ήθελα να έπιστήσω την προσοχήν εις τό έργον της έξωραΐστικης έπιτροπής, τό όποιον πρέπει να συνεχίση ό Γνωμαγόρας ένισχύων, διότι είναι έξαιρετικής σημασίας δια την Νίσυρον. Α.Γ.

στή Δωδεκανησιακή παράδοσι. Ἔχει μῆκος 10 μ. πού μέ τὸ ὄρειότατο πρόστυλο τοῦ φθάνει τὰ 12.50. Ἡ κάτοψή του παρουσιάζει σταυρὸ μέ μέγιστο πλάτος 5,25 μ. καί ἐλάχιστο 3 μ. Τὸ ὕψος του στό θόλο τοῦ τρούλλου φθάνει τὰ 8.75. Τὸ τέμπλο κατεσκευάσθη δρύϊνο, ξυλόγλυπτο ἀπὸ τὸν συμπατριώτη μας Ἰάκωβο Γεωργιάδη, σέ σχέδιο πού συνέταξε ὁ Ἐπιθεωρητής Ἀρχιτέκτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς κ. Εὐστ. Τσίκας Μένει ἀκόμη νὰ γίνῃ ἡ ξυλόγλυπτη Ὠραία Πύλη, πού θά συμπληρώσῃ ἀλλά καί θά ἀξιολογησῇ μέ τὴν λεπτὴ ἐμφάνισί της, ὀλόκληρο τὸ τέμπλο. Δρύϊνο, ξυλόγλυπτος ἐπίσης εἶναι καί ὁ Ἀρχιερατικός θρόνος, σὲ σχέδιο τοῦ θρόνου τῆς «Ποταμίτισσας» πού ἀφιερωθῆ ἀπὸ Νισυριανὸν τῆς Ἀμερικῆς εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της, τῆς ὁποίας ὄμως, δυστυχῶς, δὲν γνωρίζομεν τὸ ὄνομα.

Τῆς Ἁγίας Εἰκόνας τοῦ τέμπλου ἱστορήσεν ὁ συμπατριώτης μας ἀγιογράφος κ. Γεώργ. Σακλαριδῆς. Τρεῖς ἀφιερώθηκαν ἀπ' τὸν ἴδιον καί τὴ σύζυγόν του, δύο δὲ ἀξίας δραχ. 5.000 παρὰ τοῦ συμπατριώτου μας Δημητρίου Παπακέντρη εἰς μνήμην τῶν γονέων του. Ὁ κ. Σακλαριδῆς ἀφιέρωσεν ἐπίσης τὸν «Μέγα Ἀρχιερεῖα» τῆς Ὠραίας Πύλης καί τὸν «Ἐσταυρωμένον» τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἱστορεῖ δὲ τῆς εἰκόνας τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου, τῆς ὁποίας ἤρχισαν νὰ ἀφιερῶνουν εὐσεβεῖς συμπατριῶται μας καί μέ τίς ὁποίας θά γίνῃ ἡ ἀγιογράφῃσι μεγάλου μέρους τοῦ Ναοῦ.

Ἀπὸ τὸ προϊόν τοῦ δευτέρου ἐράνου πού ἔκαμεν ὁ συμπατριώτης μας κ. Κ. Μούρας, διὰ τὴν κατασκευὴν λειψανοθήκης διὰ μέρος τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου καί ὁ ὁποῖος ἀπέ-

δωσε δραχ. 4 500, διετεθήσαν Δραχ. 2.500. Δραχμῆς 1.500 γιὰ τὴν καμπάνα καί τὸ ὑπόλοιπο ἐστάλη εἰς τὴν Χρυσίαν. Ἐνωσι. Ἡ λειψανοθήκη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐναπετέθη κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ ὁ σπόνδυλος τοῦ Ἁγίου πού εὐρίσκετο πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια σὲ μοναστήρι τῆς Ρόδου, κατεσκευάσθη ἀπὸ ἀσημι καί χρυσοῦ, σὲ διαστάσεις 0,23X0,14 καί ἀποτελεῖ πραγματικὸ ἔργο τέχνης, μέ χαραγμμένη τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καί ἄλλα Βυζαντινὰ ποιήματα. Ὁ Ναὸς ἔχει βέβαια ἀκόμη καί ἄλλες ἐλλείψεις (περιτοίχισμα, στέρνα κλπ.) καί θά πρέπει νὰ ἐπιπλωθῇ μέ πολυέλαιο, μονάλια, κανδυλία κλπ. (Ἔνα μικρὸ πολυέλαιο ἀφιέρωσεν ἡδη ὁ ἐδῶ συμπατριώτης μας Κων. Μαντουδάκης). Ὅλες οἱ πληροφορίες πού ἔχομε, συμπάπτουν εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐγκαίνια καί ἡ φετινὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου, ἀπετέλεσαν ἓνα ἱστορικὸ θερησκευτικὸ γεγονός γιὰ τὴν πατρίδα, πού ἔφθασε τὰ ὄρια μιᾶς θερησκευτικῆς ἐξάρσεως, χωρὶς προηγούμενο. Τὸν κύριο λόγο, διεδραμάτισε ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου, τὸ ὁποῖον ὑπεδέχθησαν γονατιστοὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι πού εἶχαν συγκεντρωθῆ ἀπὸ νωρὶς στό λιμάνι μέ πρωτοφανῆ θερησκευτικὴν κατάνυξι, καί μέσα σὲ μιὰ νεκρικῆ, μορεῖ κανεῖς νὰ πῆ σιγῆ. Μετὰ τὸν Ἐσπερινὸ πού τελείωσε στίς 10 τὸ βράδυ, ἄρχισε ἡ Ἀγρυπνία καί συνεχίστηκε μέχρι τὸ πρωτὶ τὸ προσκύνημα. Τὸ πρωτὶ ἔγινε ἡ πανηγυρικὴ λειτουργία, τὸ δὲ μεσημέρι δόθηκε στό «Ζωσιμοπούλειο» πλοῦσιον τραπέζι καί ἀκολούθησε ἡ κοῦπα μέ καθολικὴ συμμετοχὴ τῶν κατοίκων.

ἹΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΕΡΙ ΑΓ. ΝΙΚΗΤΑ

(Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Νικήτα Σακελλαριδῆ κατὰ τὴν Συγκέντρωσιν τῆς 20ης Ἰουνίου 1956 ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Ἅγιος τὸν ὁποῖον πανηγυρίζομεν σήμερον ἐγεννήθη εἰς Μανδράκιον τῆς Νισύρου. Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία τῆς γεννήσεώς του δὲν μᾶς εἶναι γνωστὴ. Αἱ ὑπάρχουσαι πληροφορίες ἀναφέρουν ὅτι ἐμαρτύρησεν εἰς ἡλικίαν 15 ἢ 16 ἐτῶν, ἐπομένως ἐγεννήθη περὶ τὸ 1716-1717. Οὔτε περὶ τῶν γονέων του γνωρίζομεν ἀκριβῶς. Εἰμποροῖμεν ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι τῆς οἰκογενείας Καρμιοῖρη, ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν παράδοσιν.

Ὅταν ὁ μακαρίτης Νικήτας Βαγιάτης ἐπρόκειτο νὰ βαπτίσῃ τὸν υἱόν του, ὁ Πατὴρ Νικόλαος Οἰκονόμος γαμβρὸς τοῦ Χατζῆ-Παπανικήτα τοῦ Σακκέλλη καί πατέρας τοῦ Θεμιστοκλῆ Οἰκονομίδη, τὸν ἐβίαζε νὰ βγάλῃ τὸ παιδί του δηλ. τὸν Γεώργιον Βαγιάτην, Καρμιοῖρη, διὰ νὰ μὴ χαθῇ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ὡς ἔλεγεν ἦτο οἰκογενειακόν. Διότι οἱ Σακκεληῖδες, Καφετζῆδες καί Μπαγιατίδες ἦσαν συγγενεῖς, προερχόμενοι ἀπὸ τὸ Σακκέλιον σῆι.

Ὁ Πατὴρ Νικόλαος Οἰκονόμος ἀποθανὼν τὸ 1876 καί εἰς ἡλικίαν ἄνω τῶν 80 ἐτῶν, εἶχε γεννηθῆ πρὸ τοῦ 1800 καί κατὰ συνείπειαν ἦτο πιὸ κοντὰ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μαρ-

τυρίου. Ἐπομένως γιὰ νὰ ἐπιμένῃ νὰ δοθῇ τὸ ὄνομα Καρμιοῖρης, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καί κανένα καλὸν ὄνομα (καρὰ - μοῖρης) κακότυχος, καί τι θετικὰ πράγματα θά ἤξευρε. Τὸ ὅτι ὑπῆρχεν οἰκογένεια Καρμιοῖρη μαρτυρεῖ τὸ διασωθὲν σπῆτι τῆς Καρμιοῖραινας, δηλ. ἡ κατοικία τοῦ Καπετάν Περούλη εἰς τὸν Ἐγκρεμό. Ἡ δὲ γυναῖκα τοῦ Καπετάν Περούλη, ἡ Μαρία Γρυπάρη ἔκαμνε τακτικὰ τὸ ἀντίδωρον τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου, τιμῶσα τὸν συγγενὴ τῆς Νεομάρτυρα.

Διὰ τὸν πατέρα τοῦ Μάρτυρος γνωρίζομεν ἀπὸ τὸν βιογράφον του Νικηφόρον ἱεροδιάκονον τὸν Χίον, ὅτι ἦτο προεστὸς εἰς τὴν Νίσυρον. Περιέπεσαν ὄμως εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Τούρκων καί προσήχθη εἰς δίκην εἰς Ρόδον. Ἐκεῖ διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἐπροτίμησε νὰ ἐξισλαμισθῇ, παρασύρας καί τὴν οἰκογένειάν του.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ ὀλίσιμμα αὐτὸ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς Νίσυρον καί παρέμεινεν εἰς Ρόδον. Ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς υἱοὺς του Νικήτας μετωνομάσθη Μεχμέτ. Φαίνεται ὅμως ὅτι θεῖα χάρις ἐπεσκίαζε τὸ παιδί ἐκεῖ-

νο διά να τὸ βοηθήσῃ νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν προγονικὴν πίστιν. Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ὁ Νικήτας ἔπαιξε μὲ κάποιον Ὀθωμανὸν ὀμηλικόν του ἦλθεν εἰς προστριβὴν μὲ αὐτὸν καὶ ὑπερίσχυσε. Τότε ἡ μητέρα τοῦ Ὀθωμανοῦ τὸν ὕβρισε καὶ τὸν ἀπεκάλεσε μουρτάτην (ἀκάθαρτον) καὶ ἄπιστον. Ἡ ὕβρις αὐτῆ τὸν ἔκαμε νὰ ἀπορήσῃ, διότι ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν του ὀμώθησον μὲ τὸν ὀμηλικόν του. Ἐπίσει λοιπὸν τὴν μητέρα του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἔμαθεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπῆλθε μία ἀλλαγὴ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Νικήτα, καὶ μία σκέψις ἐκυρίαρχει εἰς αὐτόν. Πῶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Χριστόν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρόδον καὶ τοὺς γονεῖς του. Καὶ ὅταν μίαν ἡμέραν εἶδε ἓνα πλοῖον νὰ κατευθύνεται εἰς Χίον, ἐπέβη αὐτοῦ, καὶ εἰς ἡλικίαν 14 ἢ 15 ἐτῶν ἀπεβιβάσθη εἰς κάποιον Μαστιχαριὸν τῆς Χίου ὀνομαζόμενον «Λιθῆς Λιμένα».

Ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν περιφημον «Νέαν Μονήν». Ἐκεῖ παρουσιάσθη εἰς τὸν ἠγοούμενον καὶ τοῦ ἐξήτησε τὴν συμβουλὴν του. Ἐκεῖνος τὸν παρεπέμψεν εἰς τὸν ἐκεῖ τότε ἐφησυχάζοντα ἀρχιερέα πρῶτον Θεβῶν Μακάριον, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν συμβούλευσε καταλλήλως. Οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς ἀμέσως τὸν ἔχρισαν μὲ μῦρον καὶ ἐπελήφθησαν τῆς καθήκοντος αὐτοῦ. Κατὰ τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν Μονὴν ἔζη βίον ἀσκητικόν, ὅλες δὲ τὶς ἡμέρας του τις διήρχετο μὲ νηστείαν, προσευχὴν, μετάνοιες καὶ γονυλισίαις. Ὅταν δὲ ἤκουσεν ὅτι οἱ ἔξωμόσαντες καὶ ἐπιστρέφοντες εἰς Χριστόν ἔχουν καθήκον νὰ θυσιάσουν καὶ τὴν ζωὴν των ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, μίαν τὸν ἐκυρίασε σκέψις. Πῶς νὰ φθάσῃ μέχρι τὸν μαρτυρίου. Καὶ ἡ εὐκαιρία τοῦ ἐδόθη. Ὅτε διήρχετο ἀπὸ τὴν τοποθεσίαν «Μῶλος» ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ κεφαλικοῦ φόρου τοῦ ἐξήτησε τὸ χαράτσι. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ὁ Νικήτας δὲν εἶχε χρήματα ὁ ὑπάλληλος τοῦ φόρου Κριμλῆς τὸν ἐκράτησε διὰ νὰ τὸν μεταφέρει εἰς τὴν φυλακὴν. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἔτυχε νὰ περῶν γνωστός του ἱερεὺς, ὀνομαζόμενος Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἤξευρε τὸν Νικήταν ὡς Ὀθωμανὸν καὶ ἠπόρησε πῶς ἐζητεῖτο φόρος καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐκεῖνος ὁμοῦ διεμαρτυρήθη καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἱερεῖα ὅτι δὲν ἦτο Τούρκος ἀλλὰ Χριστιανὸς καὶ ὅτι ὀνομάζεται Νικήτας. Ὁ Κριμλῆς ἀντελήφθη ὅλα αὐτὰ καὶ ἀπὸ ἀνάγκης ἢ ὁποῖα ἔγινεν ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν, διεπιστώθη ὅτι ὁ Νικήτας ἦτο πρότερον πιστὸς τοῦ Κοραίου, καὶ τώρα ἠπάσθη τὸν Χριστιανισμόν.

Κολακείαι, ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλαὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀποτρέψωσι τὸν Νικήτα ἀπὸ τοῦ πόθου νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπικολούθησαν τὰ βασανιστήρια. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐβασάνισαν ἐπὶ 10 ὀλόκληρα ἡμερονύκτια τὸν παρέδωσαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ μαινομένου συρφετοῦ πιστῶν τοῦ Κοραίου, καὶ τὸν ἔσυραν εἰς μίαν ἄκραν τῆς πόλεως «Κάτω Αἰγιαλόν», ὅπου τὴν 21 Ἰουνίου 1732 τὸν ἀπεκεφάλισαν.

Πολλὰ θὰ εἶχε κανεὶς νὰ εἴπῃ διὰ τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν Μονήν, διὰ τὰ βασαν-

στήρια καὶ τὰ ἐπακολούθησαντα τοῦ θανάτου θαύματα, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ κάμω κατάχρησιν τῆς καλωσύνης σας.

Τοιοῦτος μὲ ἀπόλυτον συντομίαν ὁ ἑορταζόμενος Ἅγιος συμπολίτης μας, τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη παρήρχετο σχεδὸν ἀπαρτήρητος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γενέτειράν του ἐπὶ 200 ἔτη. Τύχῃ ἀγαθῆ. Τὸ θέρος τοῦ 1931 εὐρισκόμενος εἰς Ἀθήνας ὁ τότε ἀρχιμανδριεὺς καὶ σήμερον μητροπολίτης Κῶ Ἐμμ. Καρπάθιος, μὸς ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως ἀναλάβῃ ὁ Γνωμαγόρας τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς διακοσιετηριδος τοῦ Ἁγίου Νικήτα. Τοῦ ὑπεσχέθηκα δὲ ὅτι ἐν καιρῷ θὰ φέρω τὸ θέμα εἰς συνεδρίασιν τοῦ ὑπ' ἐμὲ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου. Πράγματι κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 7.3.1932, εἰσήγαγον τὴν πρότασιν τοῦ πανηγυρισμοῦ εἰς τὸ Δ.Σ. τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 203]3 πράξεως αὐτοῦ τὴν ἀπεδέχθη παμψηφεὶ, παρεπέμψεν ὁμοῦ αὐτὴν πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐμφορομένη ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὴν ἐνέκρινε κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 29.5.32 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 210]10 πράξεώς της. Τὸ ὑπ' ἐμὲ Δ.Σ. ἐκ τῶν κ.κ. Βασ. Ἀθανασίου ἀντιπροέδρου, Γ. Σακλαριδῆ ταμίου, Γ. Στρίκη γραμματέως καὶ Δημ. Σακελλαριδῆ, Ἄλ. Χατζηδημητρίου, Κ. Σαρρῆ συμβούλων, συνῆλθεν αὐθημερόν, καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 211]11 ἀποφάσεώς του προέβη εἰς τὸν καταρισμὸν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Πανηγυρισμοῦ.

Εἰς τὸν πανηγυρισμὸν ἠθελήσαμεν νὰ δώσωμεν Ἀδδεκανησιακὸν χαρακτήρα, διὰ τοῦτο ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς συμπεριελάβομεν καὶ μὴ Νισυρίους. Τελειωτικὰ ἡ ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ἐκ τοῦ Μιλτ. Παπαμανώλη ἱεροδρόμων Καρπαθίου, Ἐμμ. Κοντομανώλη προέδρου τοῦ Συλλόγου Νικιῶν, Ἰω. Κωστίδη, συμβούλου τῶν Κασσίων, Νικήτα Σακελαριδῆ προέδρου Γνωμαγόρα, Κων. Γιαννίδη, τῆς κ. Κατίνος Σακλαριδοῦ, καὶ τῶν δεσποινίδων Μαρτίνας Ζούνη, Ματθίλδης Ζούνη καὶ Σοφίας Παντελίδου. Ὁ πανηγυρισμὸς ἔγινε συγχρόνως εἰς τὴν Νισυρον ὅπου ἀντεπροσώπευσαν τὸν Σύλλογον ὁ γραμματεὺς Γ. Στρίκης καὶ ὁ ἐκ τῶν συμβούλων Κων. Σαρρῆς, καὶ εἰς Ἀθήνας εἰς τὸ προάστειον Βουλιαγμένη, παρευρέθησαν δὲ εἰς τὴν ἑορτὴν ἐκτός τῶν Νισυρίων καὶ ἀρχετοὶ Ἀδδεκανησιοί.

Εἰς τὸν ναῖσκον τοῦ ὄρφανοτροφείου Βουλιαγμένης ἐτέλεστον κατασκευαστικὰς μέγας ἐσπερινός, τὸν ὁποῖον ἐτέλεσαν ὁ ἐκ Καρπάθου ἱερεὺς - οἰκονόμος Ἰω. Παπαγεωργιάδης, μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν παρετέθη κατὰ τὰ πανελλήνια ἑορταστικῆ κοινῆ ἰράπεζα. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὠμίλησεν ὁ πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρα, ἤγειραν δὲ προποσεις οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων ἡῶν. Ἰδιαιτέρην ἐντύπωσιν προεκάλεσεν ἡ αὐτοσχέδιος ποιητικὴ πρόποσις τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Κασσίων κ. Ἰω. Κωστίδη τὴν ὁποίαν παρακαλῶ νὰ μὸς ἐπιτρέψετε νὰ ἐπαναλάβω

Κύριε Πρόεδρε τῶν Νισυρίων
δύο λογάκια θὰ σᾶς πῶ
ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου τῶν Κασσίων
μὲ τὴ καρδιά μου νὰ σᾶς εὐχθῶ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἐγκαινιάζομεν τὴν σελίδα τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῆς Νισύρου. Στὴ σελίδα αὐτὴ θὰ γράφεται κάθε πληροφορία ποὺ θὰ εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν σύνθεσι τῆς σημερινῆς εἰκόνας τοῦ Νησιοῦ καὶ τῶν κατοίκων του καθὼς καὶ κάθε ἄλλη πληροφορία ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ἱστορία του καὶ τὴν ἐξέλιξί του. Σήμερον ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰ βασικώτερα στοιχεία.

ΕΚΤΑΣΙΣ :	42 Τετραγωνικά χιλιόμετρα ἢ 42000 στρέμματα.
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ :	Μανδράκι (πρωτεύουσα)-Ἐμπορειὸ-Πάλοι-Νικειά.
ΚΑΤΟΙΚΟΙ :	Μανδράκι (Δῆμος) 1335 ἄτομα 400 οἰκογένειες.
	Ἐμπορειὸ-Πάλοι (Κοινότης) 560 » 160 »
	Νικειά (») 458 » 90 »
	Σύνολον 2353 650 »

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑΙ ΕΚΤΑΣΕΙΣ Τὰ 18 0)0 τῆς ὄλης ἐπιφανείας.

ΕΔΑΦΟΣ : Ἡφαιστειακοὶ Τόφοι Λακκί : Γονιμώτατον
"Ἄργος : Γόνιμον

Ἐδάφη : ἀβαθῆ, Πυρὴν : Λατερίται (σκληρότητος Γρανίτου)

ΥΨΟΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΩΣ : Μέσον ὕψος βροχοπτ. 650 χιλστά. (Κῶς 835).

ΚΛΙΜΑ : Ξηρόν.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑΙ ΕΚΤΑΣΕΙΣ.

	Καλλιέργεια.	Βοσκότοποι.	Δασώσεις	Βοσκότοποι
Μανδράκι	3000 στρέμ.	12000 στρέμ.	1500 στρέμ.	
Ἐμπορειὸ - Πάλοι	2000 »	8000 »	1000 »	
Νικειά	1500 »	6000 »	1000 »	

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

α)α Ἐπαγγέλματα	Μανδράκι	Ἐμπορειὸ - Πάλοι	Νικειά
1. Γεωργοὶ	120	35	30
2. Κτηνοτρόφοι	4	2	6
3. Γεωργοὶ-κτηνοτρόφοι	6	3	3

Κυρίες, Κύριοι καὶ Δεσποινίδες
θὰ εἶμαι σύντομος γιὰτ' εἶναι ἐξ ὥρας
νὰ γίνων προῶγμα τὰ ὄνειρα κι' οἱ ἐλπίδες
κι' ἀπρόσκοπτα νὰ προσδεύῃ ὁ Γνωμαγόρας.
Τὸ σθένος ποῦδειξεν ὁ Ἅγιος Νικήτας
πρέπει παράδειγμα νὰ μᾶς γενῆ,
καὶ γιὰ χατῆρι τῆς σκλάβας μας πατρίδας
καθένας μας ἀντάξιός του νὰ φανῆ.
Δώδεκα ἀγαπημένες ἀδελφοῦλες
στοῦ Αἰγαίου τὰ γαλανὰ νερά
νὰ μὴ ξεχνάτε πὼς εἶναι δοῦλες
καὶ περιμένουν ἀπὸ μᾶς τὴ λευτεριά.
Δὲν εἰμπορῶ νὰ μὴ σᾶς πῶ
μιὰ μου κρυφὴ λαχταριστὴ ἐλπίδα
Τοῦ χρόνου ἐτοῦτον τὸν καιρὸ
πὼς θὰ γιορτάσουμε σ' ἐλεύθερη Πατρίδα.
Καὶ ὅλα αὐτὰ πὼς θὰ γενοῦν
μὲ πίστι τὸ χέρι μου σᾶς δίνω,

κι' ἡ τωρινὴς ἢ πίκρες γιὰ νὰ ξεχαστοῦν
ἐτοῦτο τὸ ποτῆρι στὴν ὑγείᾳ σας πίνω.

"Ὅπως βλέπετε ἀλιτρωτοὶ τότε οἱ Δωδεκα-
νήσιοι δὲν παρελείπομεν εὐκαιρίαν νὰ τονί-
ζομεν τὸν πόθον μας διὰ τὴν ἔνωσιν μετὰ
τῆς Ἑλλάδος. Ἄς ἐπωφεληθῶμεν λοιπὸν τῆς
σημερινῆς εὐκαιρίας, ἐλεύθεροι πλέον ἡμεῖς,
νὰ ἀπευθύνωμεν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν εἰς
τοὺς ἀγωνιζομένους ἀξελφούς μας Κυπρίους,
καὶ ἄς παρακαλέσωμεν ὅλοι μας τὸν πανηγυ-
ριζόμενον Ἅγιόν μας, ὅπως ταῖς πρεσβείαις
του φωτίσῃ ὁ Θεὸς τοὺς Ἰσχυροὺς τῆς Γῆς
καὶ ἀποδώσῃ δικαιοσύνην εἰς τὸν ἀγωνιζό-
μενον διὰ τὴν ἐλευθερίαν του Κυπριακὸν
λαόν.

Ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου τοῦ ὁποίου τὴν μνή-
μην ἐορτάζομεν σήμερον ἄς εἶναι πάντοτε
μαζύ μας. Ν.Σ.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

Κάθε βράδυ ἄμα σκολούσαμε ἀφ' τὸ σκολεῖο, ἐγὼ καὶ ἄλλοι συμμαθηταὶ μου ἐπαίναμε στὰ χωράφια νὰ νὰ πορολοῖσῶμε καναν ἀμύγδαλο καὶ γιὰ νὰ κλέψῶμε κανα κουκί ροβύθια, ἀπφίδες κλπ. Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγεμα ἐπήγαμε στοῦ Κουβῆ τὸ Δάλι (ὁ Θεὸς σχωρέσοι τον) γιὰ νὰ κλέψῶμε ζιζιφια. Ἦμπαμε οὐλλοι μέσα στοῦ χωράφι καὶ μαέβγαμε ζιζιφια κάτω ἀφ' τῆ ζιζιφιά. Ὁ Ἰωάννης, ὁ Θεὸς σχωρέσοι τον καὶ αὐτόν, ἀνέβηκε πάνω στὴ ζιζιφιά. Σὲ λιγάκι ἐφάνην ὁ Κουβῆς καὶ ἄμα μᾶς εἶδε μᾶς ἐσαούρδισε τὸ δαβρίν του καὶ τὸ φασε ὁ Ἄρης στὴν

ἄτσαν του. Ἐμεῖς τότε ἐπήραμε δρόμο καὶ φήκαμε τὸν Ἰωάννη πάνω στὴ ζιζιφιά. Ὁ Κουβῆς ἀφοῦ μᾶς κυνήσησε ὡς στὴν ἐξωμεριά ἐγύρισε πίσω καὶ πῆεν κάτω ἀπὸ τὴν ζιζιφιά καὶ ἐμάεβγε ζιζιφια.

Ὁ Ἰωάννης τότε γιὰ νὰ μὴ γυρίση πάνω καὶ δῆ τὸν ἐσάτθαρε πάνω του καὶ τὸν ξάπλωσε χάμω, ὥσπου νὰ σηκωθῆ ὁ Κουβῆς ἀφτὸς πῆρε μιὰ μεγάλη λεβίδα καὶ ἦρτε κοντὰ μᾶς καὶ κατεβήκαμε ὄλοι στὸ λιμάνι ἀπὸ τοῦ Κρανιοῦ τὸ δρόμο.

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

α)α	Ἐπαγγέλματα	Μανδράκι	Ἐμπορεῖο-Πάλοι	Νικεῖα
4.	Ἄλιεῖς	35	20	1
5.	Ἐργάται	100	60	40
6.	Διάφοροι	135	20	10

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΙ.

α)α	Εἶδος	Μανδράκι	Ἐμπορεῖο - Πάλοι	Νικεῖα
1.	Σῖτος	80 στρέμ.	20 στρέμ.	17 στρέμ.
2.	Κριθῆ	2200 »	1500 »	1000 »
3.	Ὅσπρια	1000 »	50 »	30 »
4.	Ἐλαιόδενδρα	24000 δένδρα	5000 δένδρα	5000 δένδρα
5.	Ἐσπεροειδῆ	250 »	27 »	5 »
6.	Συκιές	2000 »	1500 »	3000 »
7.	Ἀμυγδαλιές	6000 »	4000 »	3000 »
8.	Ἀπιδιές	1000 »	300 »	200 »
9.	Ἀμπέλια	100 στρέμ.	75 στρέμ.	50 στρέμ.

ΖΩΑ.

α)α	Εἶδος ζώου	Μανδράκι	Ἐμπορεῖο-Πάλοι	Νικεῖα
1.	Μουλάρια	3 τεμάχ.	— τεμάχ.	1 τεμ.
2.	Γαίδουρία	250 »	200 »	100 »
3.	Βώδια	35 »	80 »	50 »
4.	Πρόββατα	50 »	10 »	70 »
5.	Κατσίκες	700 »	300 »	600 »
6.	Ὅρνια	1000 »	800 »	500 »
7.	Χοῖροι	80 »	300 »	150 »

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν Τεχνικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπ(μ)ατος ΑΤΕ Κω μερίμνη τοῦ κ. Πανάγου Οδ. Σακελλαρίδη.

ΠΑΤΜΙΑΚΑΙ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΙΑΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΑΝ. Γ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Εἰς τὰ Νισυριακά Χρονικά (τεῦχος 9ον σελ. 6), δημοσιεύονται ὀλίγα τινα περὶ τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας Γρηγορίου, καταγομένου ἐκ Νισύρου καὶ ἀδελφοῦ τῆς Ἱερᾶς καὶ Βασιλικῆς Μονῆς Πάτμου.

Ἐκ τούτου ἐκκινῶν, ἐσκέφθην νὰ γράψω περὶ ἐκείνων, ὅσοι ἐκ Νισύρου καταγομνοί, διετέλεσαν ἀδελφοὶ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς.

Τὰς πληροφορίας μου περὶ αὐτῶν ἠρύσθην ἀπὸ τὸ *Βραβεῖον τῆς Μονῆς*, ἦτοι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται βραχέα χρονικά τῶν θανάτων τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ἀναφέρονται χρονικά ἀπὸ τοῦ 1542, ἀντιγραφέντα ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. χπδ', χειρογράφου*, τῆς Πατμιακῆς βιβλιοθήκης (ἔτει αωά') ἐν συνεχείᾳ δὲ τοιαῦτα γραφέντα κανονικῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τῶν ἀναφερομένων ἀδελφῶν.

Μεταξὺ τῶν χρονικῶν ἀναφέρονται ἀρκετὰ εἰς ἀδελφοὺς τῆς Μονῆς καταγομνοὺς ἐκ Νισύρου, ἐν οἷς καὶ ὁ προαναφερθεὶς Μητροπολίτης καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Γραβανὸς ὁ ἀγιάσας, ὡς ἡ σχετικὴ περιγραφή τοῦ βραβεῖου ἀναφέρει.

Παραθέτω ἐνταῦθα χρονολογικῶς τὰ σχετικὰ χρονικά:

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1565) Ὀκτωβρίου 15 ἐκοιμήθην ὁ Νίκανδρος μοναχὸς ἐν τῇ νήσῳ Νισύρῳ (σελ. 4).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1577) Ὀκτωβρίου 22 ἐκοιμήθην ὁ παπᾶ κυρ-Νεῖλος ὁ Νισύριος (σελ. 7η).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1584) ἐκοιμήθην Κοσμάς μοναχὸς ὁ Νισύριος (σελ. 8).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1594) Ἰουλίου 10 ἐκοιμήθην Κάλλινικος μοναχὸς ὁ ἐκ Νισύρου (σελ. 10).

Τῷ 1614 Νοεμβρίου 20 ἐκοιμήθην Γεννάδιος μοναχὸς ὁ Νισύριος.

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1616) Νοεμβρίου 30 ἐπνίγην εἰς τὴν Νίσυρον ὁ παπᾶ-Γεδεὼν ὁ Νισύριος (σελ. 15).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1623) Φεβρουαρίου 6 ἐκοιμήθην εἰς τὴν Νίσυρον ὁ ἐν Ἱερομονάχοις Ἱερεμίας Πλάτζης, ὁ Νισύριος (σελ. 17).

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1625 Ὀκτωβρίου 9 ἐκοιμήθην ὁ ἐν Ἱερομονάχοις Ναθαναήλ ὁ Νισύριος (σελ. 11).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1626) Ἰουνίου 15 ἐκοιμήθην ὁ ἐν μοναχοῖς Μακάριος ὁ Νισύριος (σελ. 17).

1630 Φεβρουαρίου 16 ἐκοιμήθην Γρηγόριος Ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος ὁ Νισύριος (σελ. 18).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1634) Μαΐου 11 ἐκοιμήθην ὁ κυρ-Γρηγόριος Μητροπολίτης Καίσαρείας ὁ Νισύριος κάτω εἰς τὴν Ἀποκαλύψιν.

Οὗτος εἶναι ὁ κτήτωρ τῶν κελλίων τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ αἰωνία ἡ μνήμη Αὐτοῦ (σελ. 19).**

* I. Σακκελλίωνος. Πατμιακὴ Βιβλιοθήκη, σελ. 268 (1890).

** Ὁ Μιχ. Μαλανδράκης [Πατμιάς, σελ. 87 (1911)] ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον πρὸ τοῦ Μακαρίου (τοῦ Καλογερά) κελλία τινὰ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἀποκαλύψεως, ἅτινα ὠκοδόμησεν ὁ Καισαρείας Γεράσιμος ὡς λέγεται ἐν τῷ Βραβεῖῳ τῆς μονῆς τοῦ Θεολόγου: «τῷ 1636 Μαΐου 11 ἀνεπαύθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀποκαλύψει ὁ μητροπολίτης Καισαρείας Γεράσιμος ἐκ τῆς νήσου Νισύρου καταγομνος καὶ κτήτωρ ὑπάρξας τῆς τε περιοχῆς καὶ κελλίων τῆς Ἀποκαλύψεως».

Τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ Μαλανδράκη γραφόμενα διαμφισβητοῦνται ὑπὸ τοῦ Περ. Ζερλέντη, [Ἱστορικαὶ ἐρευναι περὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Θαλάσσης Α, σελ. 181 καὶ 194 (1922)], βεβαιοὶ δὲ οὗτος ὅτι ἐν τῷ Βραβεῖῳ, ἐξ οὗ μετέγραψε τὰ σημειώματα, οὐδὲν τοιοῦτον σημείωμα ὑπάρχει, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει Γεράσιμος ἀλλὰ Γρηγόριος Μητροπολίτης Καισαρείας.

Σήμερον ἐν τῷ Βραβεῖῳ ὑπάρχει τὸ Χρονικόν, ὡς τὸ ἀναφέρω, τῆς δευτέρας παραγράφου προστεθείσης προφανῶς ἐκ τῶν ὑστέρων, τοῦ Γρηγορίου, ὡς ἐκ τῆς ἐν

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1634) Νοεμβρίου 11, παγαίνοντας εἰς τὴν Νίσυρον ὁ παπᾶ Ἰερεμίας ὁ Καλλαρῆς, ἐσκότωσαν αὐτὸν οἱ Φράγγοι (σελ. 19η).

1635 Ἀπριλίου 2 ἔπιασεν ὁ Μπεκέρ-πασᾶς τὸν ἐν μοναχοῖς Ἰωάννην τὸν Γαρμπῆν τὸν ἐκ Νισύρου καὶ ἔδειρεν αὐτόν, ὅπου ἀπέθανεν ἀπὸ τὸν δαρμόν καὶ ἔθαψάν του εἰς τὸν Λειψόν (σελ. 19).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1636) Αὐγούστου 22 ἐκοιμήθην ὁ προηγούμενος παπᾶ κύρ Σάββας ὁ ἐκ Νισύρου (σελ. 20).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1639) Αὐγούστου 15 ἐκοιμήθην ὁ ἐν Ἱερομονάχοις Κύριλλος ὁ ἐκ Νισύρου τὸ ἐπικλιν Ζαγκλιβάνης (σελ. 21η).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1644) Ἰουνίου 3 ἐκοιμήθην ὁ ἐν μοναχοῖς Μακάριος ὁ Μουχοῦρτης, ὁ ἐκ Νισύρου (σελ. 22).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1645) Σεπτεμβρίου 20 ἐκοιμήθην ὁ ἐν Ἱερομονάχοις Ἱερεμίας ὁ Καλαφάτης ὁ ἐκ Νισύρου (σελ. 23).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1649) Δεκεμβρίου 29 ἐκοιμήθην Νικηφόρος Ἱερομόναχος ὁ ἐκ Νισύρου (σελ. 25).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1654) ἐκοιμήθην Ναθαναήλ Ἱερομόναχος ὁ ἐκ Νισύρου εἰς αὐτὴν τὴν χώραν Νίσυρον (σελ. 26).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1656) Σεπτεμβρίου 2 ἐκοιμήθην Γεδεών Ἱερομόναχος ὁ ἐκ Νισύρου εἰς τὸ Μετόχιον τῆς Κῶ (σελ. 26).

1659 Ὀκτωβρίου 13 ἐκοιμήθην εἰς τὴν Νίσυρον Μακάριος Μοναχὸς ὁ Κουτρούλης (σελ. 27).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1661) ἐκοιμήθην ὁ παπα-Ἰάκωβος ὁ Νισύριος εἰς τὴν Πόλιν (σελ. 27).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1676) Ὀκτωβρίου 5 ἐκοιμήθην ὁ ἐν μοναχοῖς Ναθαναήλ ἐκ νήσου Νισύρου εἰς τὴν αὐτοῦ πατρίδα (σελ. 29).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1676) Ἀπριλίου 23 ἐκοιμήθην ὁ παπα-Γρηγόριος Μωραΐτης εἰς τὴν Νίσυρον (σελ. 29).

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει (1684) Νοεμβρίου 20 ἐκοιμήθην Γεράσιμος ὁ Νισύριος (σελ. 30).

1692 Μαΐου 10 ἐκοιμήθην ὁ παπα-Ἰωσήφ ὁ Σταντοριναῖος εἰς τὸ μετόχι τῆς Νισύρου (σελ. 31).

1707 Μαΐου 25 ἐκοιμήθην Λεόντιος Ἱεροδιάκονος Νισύριος (σελ. 32).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1715) Σεπτεμβρίου 25 ἐκοιμήθην ὁ παπα-Μακάριος Ἀγγελοσ, ὁ ὁποῖος ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Νίσυρον ἐτσακίσθησαν εἰς τὴν Ψαλίδα* καὶ ἐπνίγην (σελ. 33).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1727) Δεκεμβρίου 13 ἐκοιμήθην Γερμανὸς Ἱερομόναχος ὁ Μορφινὸς εἰς τὴν Νίσυρον (σελ. 35).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1753) Σεπτεμβρίου 29, ἐκοιμήθην ὁ παπα-Καλλίνικος ὁ Νισύριος εἰς τὸ Κατριλί μεθ' ἀνάστατον τῆς πανώλης (σελ. 39).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1761) Δεκεμβρίου 16 ἐκοιμήθην Ναθαναήλ ὁ ἐκ Νισύρου νήσου (σελ. 42).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1777) Φεβρουαρίου 8 ἐκοιμήθην εἰς τὴν Κῶ Ἱερεμίας Ἱερομόναχος Νισύριος μεθ' ἀπαλυσίαν (σελ. 45).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1808) Ἰουλίου 8 ἐκοιμήθην ὁ Θεόκτιστος μοναχὸς ἀπὸ τὴν Σόφια καὶ ὑποτακτικὸς τοῦ κυρ-Γρηγορίου ἀσκητοῦ** καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς ἰδίους κόπους αὐτοῦ κάτω εἰς τοῦ Γραβᾶ καὶ ὁ Θεὸς ἀναπαύσει αὐτόν (σελ. 54).

Τῷ αὐτῷ ἔτει (1812) Ἀπριλίου 22 ἐτελεύτησεν ὁ συνάδελφος ἡμῶν ἐν Ἱερομονάχοις, κυρ-Γρηγόριος ὁ καὶ ἀσκητής, ὅστις καὶ τοῦ Γραβᾶ τὰ κτίρια ἐκτίσεν, ὃν ἐκ τῆς νήσου Νισύρου, θανάτῳ φυσικῷ ἐν τῇ νήσῳ Ἰκαρία (εἰς τὰ 1815 ἔγινεν ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ ἀνῳθεν, ὅστις καὶ ἡγίασεν, ποιῶν θαύματα πολλὰ τὰ ἑρὰ αὐτοῦ Λεΐψανα) (σελ. 55).

Ἀπὸ τοῦ 1812 καὶ ἐφεξῆς δὲν ἐμφανίζονται πλέον ὀνόματα ἐκ Νισύρου ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ἐν τῷ Βραβείῳ.

σελ. 4 ἀναφερομένης πλακὸς ἐμφαίνεται, χορηγήσαντος διὰ τὸ περιτείχισμα τῆς Ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μαλανδράκη ἀλλαγὴ τοῦ Γρηγορίου εἰς Γεράσιμον εἶναι προφανῶς λάθος γραφῆς.

* Κάβος τῆς Πάτμου.

**Πρόκειται περὶ τοῦ ὑπηρέτου - μοναχοῦ τοῦ ἐκ Νισύρου Γρηγορίου τοῦ Γραβανοῦ, περὶ οὗ θέλομεν ἀναφέρει κατωτέρω.

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χρονικῶν ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἐν λόγῳ Βραβείῳ περιλαμβάνονται κατὰ βαθμὸν ἱερωσύνης . 8 μ ο ν α χ ο ἰ , 1 ἱ ε ρ ο δ ι ἄ κ ο ν ο ς , 15 ἱ ε ρ ο μ ὄ ν α χ ο ἰ , 2 ἀκαθορίστου ἐκκλ. βαθμοῦ, 2 προηγούμενοι οἱ Γρηγόριος (†1635) καὶ Σάββας (†1636), 2 ὑ π ἔ ρ τ ῆ ς ὀ ρ θ ο δ ὄ ξ ο υ ἡ μ ὶ ν π ῖ σ τ ε ω ς μ α ρ τ υ ρ ῆ σ α ν τ ε ς καὶ 1 Ἀ ρ χ ι ε π ῖ σ κ ο π ο ς ἐκ Νισύρου καταγόμενοι, μεταβαίνοντες ἢ θανόντες εἰς Νίσυρον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω Χρονικῶν καταφαίνεται ὡσαύτως καὶ ἡ ὑπαρξις Μετοχίου τῆς Μονῆς ἐν Νισύρῳ.

Ἀπὸ τοῦς προαναφερθέντας θὰ σκιαγραφῆσω δύο τοῦς σημαντικωτέρους, ἥτοι τὸν Μητροπολίτην Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν Γρηγόριον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Γραβανόν, ἀφῆνων εἰς ἄλλους ἐκ Νισύρου ἐρευνητὰς τὴν συστηματικὴν μελέτην τῶν δύο προηγουμένων (διατελεσάντων δηλονότι Ἡγουμένων τῆς Μονῆς Πάτμου) καὶ τῶν σημαντικωτέρων ἐν τῷ Βραβείῳ ἀναφερομένων λοιπῶν ἐκ Νισύρου ἀδελφῶν.

† Γρηγόριος Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν*

Οὗτος ὡς ἐν τῷ Βραβείῳ ἀναφέρεται κατήγετο ἐκ Νισύρου, ἐχρημάτισεν δὲ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαρείας Καππαδοκίας ἀπὸ τοῦ 1603 - 1623, ὡς ὁ Ἄνθιμος ὁ Ἀμασειᾶς ἀναφέρει εἰς τοῦς Χρονολογικοὺς καταλόγους τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἱεραρχουσάντων κατ' ἐπαρχίαν.**

Καθαιρεθεὶς τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1623 ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἀνθίμου ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ, καταγομένου ἐκ τῆς Μήλου.

Πλὴν ὅμως μὴ συντελεσθέντος τοῦ προβιβασμοῦ τοῦ Γερμανοῦ παρέμεινεν ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Μητρόπολιν Καισαρείας.***

Οὗτος φέρεται ὑπογράφων ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας εἰς πλείονα ἔγγραφα.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1622 συνυπογράφει εἰς συνοδικὸν σιγιλλωδὲς γράμμα τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχου Κυρίλλου, διὰ τοῦ ὁποῦ αἱ Ἐπισκοπαὶ Μεθώνης καὶ Κορώνης, ἀποδίδονται εἰς τὴν Μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν.****

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1623 συνυπογράφει συνοδικὸν σιγιλλωδὲς γράμμα τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Πατριάρχου, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχείας Πυργίου καὶ Βολισσοῦ.*****

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Παν. Γ. Κρητικοῦ, Πατριακὰ τοπωνύμια. Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον Α, σελ. 65 (1955). Μιχ. Μαλανδράκη, Ἡ Πατριακὰ Σχολή, σελ. 87 (1911). Περ. Ζερλέντη, Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Α, σελ. 158, 181 καὶ 192-194 (1922) καὶ τὰ ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι ἀναφερόμενα μελετήματα.

** Νεολόγος Κων)πόλεως ΚΕ', 28 Φεβρουαρίου 1890.

*** Κ. Ν. Σάθα. Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη Γ' σελ. 563 καὶ Μηνᾶ Χαμουδοπούλου. Ἀρχιερατικαὶ ἐναλλαγαί (Ἐκκλ.σ. Ἀλήθεια Κων)πόλεως Β', σελ. 668, 1881-82). Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Σάθα δημοσιευομένην περίληψιν Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων εὔρηται ὑπόμνημα ψηφίσεως τοῦ Ἐπιφανίου εἰς τὴν μητρόπολιν Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπὸ ἡμερομηνίαν Ἰουνίου τοῦ 1624 ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γρηγορίου. Τοῦτο κατὰ τὸν ἐρλέντην ἀποτελεῖ σφάλμα τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν περίληψιν τῆς νομικῆς συναγωγῆς [Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν Νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογ. Θαλάσσης Α, 193 καὶ 194 (1922)].

**** Χριστοφόρου Κνίτη. Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐπισκοπῆς (Ἐκκλ. Ἀλήθεια Κων)πόλεως, ΛΑ', σελ. 319-321, 1910).

***** Ἰωακείμ Φοροπούλου. Ἐγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ (Ἐκκλ.σ. Ἀλήθεια Κων)πόλεως ΙΘ' σελ. 23-34, 1889).

Τὸν Αὐγουστον τοῦ 1623 συνυπογράφει εἰς εὐεργετικὸν συνοδικὸν γράμμα τοῦ προαναφερθέντος Πατριάρχου, δι' οὗ ἡ ἀνωτέρω ἐξαρχία διδεται εἰς τὸν Μιχαὴλ Καββάκον, τοῦ ἐγγράφου ἐπιδοθέντος εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἕξαρχον.*

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1624 συνυπογράφει εἰς ὑπόμνημα ψηφίσεως εἰς τὴν Μητρόπολιν Γάνου καὶ Χώρας τοῦ Ἰωαννικίου, τέλος δὲ συνυπογράφει τὸν Μαΐον τοῦ 1624 εἰς σιγιλλιδῶδες γράμμα τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου ἀφορῶν εἰς τὸ ἐν Δημητσάνῃ μοναστήριον τῆς Θεοτόκου.**

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1627, παραιτηθέντος τοῦ Γρηγορίου ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν Καισαρείας, ἐκλέγεται ὁ Μητροφάνης ὁ ἐξ Ἀμίδης, ἐνῶ ὁ Γρηγόριος ἔρχεται εἰς τὴν Πάτμον, ὅπου ἐξεμισθωσε τὸ Κάθισμα τῆς Ἀποκαλύψεως, τὸ ὁποῖον καὶ περιετείχισε, ὡς ἐμφαίνεται ὑπεράνω τῆς εἰσόδου τῶν παλαιῶν κτιρίων ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου κειμένης ἐπιγραφῆς, ἐχούσης οὕτω :

ΕΤΕΛΕΕΙΩΘΗΝ ΤΟ ΠΑΡΟΪΝΗ
ΠΕΡΙΤΥΧΕΙΣΜΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΑΠΟΚΑΛΙΨΕΩΣ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΙΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΔΙΑ ΣΙΝΔΡΟΜΕΙΣ
ΚΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙ
ΣΑΡΙΑΣ ΚΥΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Κ. ΙΩΝ ΚΑΡΑΒΟΥΚΥ
. ΕΠΙ ΕΤΕΙ ΖΡΛΕ ΧΥ ΕΤΙ ΑΧΚΖ

Ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ὡς ἐκ τῆς σχετικῆς περικοπῆς τοῦ Βραβείου ἐμφαίνεται, τὴν 11ην Μαΐου τοῦ 1634.

† Γρηγόριος ὁ Γραβανὸς

Οὗτος «ὢν ἐκ τῆς νήσου Νισύρου», ὡς ἐν τῷ σχετικῷ χρονικῷ τοῦ Βραβείου ἀναφέρεται, ἠσκήτευσεν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἐν Ἰκαρίᾳ*** ἔνθα καὶ τὰ ἱερά αὐτοῦ ἀπόκεινται λείψανα.

Ἐξ ἐγγράφου τοῦ Ἰσιδώρου Ἱερομονάχου Κυριακοπούλου πρὸς Νικόδημον, δημοσιευομένου ὑπὸ τοῦ Ε. Σταματιάδου, ἔνθα ἀναφέρονται τὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς ὡς ἄνω Μονῆς Ἁγίου Νήφωνος, ἐξάγεται ὅτι οὗτος ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθῶνος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ περὶ Κολλύβιον ἀναβρασμοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τέσσαρας πατέρας, τοὺς Γρηγόριον Ἀνανίαν, Ἀγαθάγγελον καὶ Ἰωσήφ καὶ διεξεπεραιώθησαν ἀρχικῶς εἰς Σάμον διαμείναντες ἐν τῇ Ἁγίᾳ Κυριακῇ, μεθ' ἧς εἰς Πάτμον ὅπου οἰκοδόμησαν μονύδριον εἰς ὃ καὶ παρέμειναν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα.

Ἐκεῖθεν παραλαβὼν ὁ Νήφων τὸν Γρηγόριον μετέβη εἰς Λειψοὺς ὅπου ἴδρυσεν ἕτερον Μονύδριον, λόγῳ δὲ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν ἔφυγεν ἐκεῖθεν κ' ἦλθεν εἰς Ἰκαρίαν ἔνθα ἔκτισε τὸ 1775 τὴν Μονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰς ἣν ἔλθων καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, μετέπειτα Ἅγιος Μακάριος, ἠσκήτευσεν καὶ οὗτος ἐν τῇ Μονῇ.

Ἐπειδὴ ὅμως συνεκεντρώθησαν πολλοὶ Μοναχοὶ ἐγκατέλειψαν ταύτην καὶ ἔκτισαν κοινόβιον εἰς τὴν Σκίαθον ἐπ' ὀνόματι καὶ πάλιν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν τὸ 1810 ἐπέστρεψαν τρεῖς ἱερομόναχοι ὁ Ἀ π ω λ λ ὶ ὁ Πελοποννήσιος μετὰ τῶν Ἀ γ ά θ ω ν ο ς τοῦ Χίου καὶ

* Ἐνθα ἀνωτέρω, ΙΘ' σελ. 59-60, 1889.

** Π. Ζ ε ρ λ έ ν τ η, «Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν Νήσων τῆς Ἀνατολ. Μεσογείου Θαλάσσης, τόμος Α', σελ. 193 (1922).

*** Ἐ π α μ. Ι. Σ τ α μ α τ ι ά δ ο υ, Ἰκαριακά, ἥτοι ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς νήσου, Κεφ. Θ', μοναὶ ἐν Ἰκαρίᾳ (Σάμος 1893).

Σισώη τοῦ Κεφαλλήνου καὶ τῶν μοναχῶν Ζήνωνος, Ἰγνατίου καὶ Ἀπολλοδώρου, οἵτινες καὶ ἐπανελθόντες εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἱκαρίας, ἐπανέθεσαν αὐτὴν ἐν λειτουργίᾳ.

Ἐκ τούτων ὁ Ἀπωλλῶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐφαρμόσῃ μοναστικὴν αὐστηρότητα καὶ ἀκρίβειαν ἐγκατέλειψε τὴν Μονὴν καὶ ἀρχικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Κάθισμα παρὰ τὸ χωρίον Ράχες τῆς Ἱκαρίας, μεθ' ὃ διεπεραιώθη εἰς Πάτμον καὶ ἀφ' οὗ παρέμεινεν εἰς διάφορα ἡσυχαστήρια, ἴδρυσεν τέλος τὸ δμώνυμον αὐτοῦ Κάθισμα, ἐπωνομαζόμενον τοῦ *Ἀπωλλοῦ** ἔνθα διήνυσε ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη (20 Ἰανουαρίου 1859) τὸν μοναχικὸν βίον.

Οἱ πέντε λοιποὶ ἀδελφοὶ παρέμειναν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἱκαρίας. Δὲν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὴν περαιτέρω δρᾶσίν των, ἐπανερχόμενοι καὶ αὖθις εἰς τὸν Γρηγόριον.

Οὗτος ὡς ἀναφέρει ὁ Σταματιάδης ἐπίσημος ἐν τοῖς Μοναστοῖς ἐγένετο.

Ἐλθὼν εἰς Πάτμον ἡσκήτευσεν εἰς διάφορα Καθίσματα, τέλος ἐγκατεστάθη εἰς μίαν περιοχὴν καλουμένην *τοῦ Γραβᾶ*, ὅπου ὅπως λέγει τὸ Βραβεῖον *καὶ τοῦ Γραβᾶ τὰ κίθια ἐκτίσεν*. Ὁρισμένοι ἐσφαλμένως (Σμυρνάκης κ. ἄ.) ἐπεξηγοῦν τὸ τοπωνύμιον τοῦ Γραβᾶ ἐκ τοῦ Γραβανοῦ. Ἡ τοιαύτη ἐπεξηγήσις δὲν εὐσταθεῖ, ἀντιθέτως ὁ Γρηγόριος ὠνομάσθη Γραβανὸς ἐκ τοῦ Γραβᾶ καὶ τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸ Κοινοτικὸν τῆς Πάτμου Κτηματολόγιον τοῦ 1676, πολὺ πρὶν δηλ. ἀναφανῆ ὁ Γρηγόριος ὁ Γραβανός, ἀναφέρεται τὸ τοπωνύμιον τοῦ Γραβᾶ.** Ὁ ἴδιος φέρεται καὶ ὡς κτήτωρ τμήματος τοῦ ἐν Πάτμῳ Καθίσματος τῶν Ἀγ. Πάτμῳ τῆς Κουμάνας.

Ἦτο ἀνὴρ ἐνάρετος, διάγων βίον πράγματι ἀσκητικόν, καὶ ἔχαιρε μεγάλῃς φήμης καὶ σεβασμοῦ ἐν τῇ νήσῳ, πλήθος δὲ κατήρχοντο εἰς τὸ Κάθισμα, διὰ νὰ ἐξομολογηθοῦν εἰς αὐτόν.

Παρέμεινεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ Θεοκτίστου ἀπὸ τὴν Σόφιαν, ὅστις καὶ ἐκαλλιέργει τὸ Κάθισμα, ἀπέθανεν δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ Βραβεῖῳ πρὸ τοῦ Γρηγορίου, ταφείς εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Κάθισμα (εἰς τοὺς ἰδίους κόπους αὐτοῦ κάτω εἰς τὸν Γραβᾶν).

Ὁ Γρηγόριος ὁ Γραβανὸς ἔχαιρε μεγάλῃς φήμης καὶ παρὰ τῷ Πατριάρχῃ Κων)πόλεως Νεοφύτῳ τῷ 7ῳ, οὗτινος ἦτο καὶ πνευματικὸς.

Ὅτε ὁ Πατριάρχης κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Σουλτάνου ἀπεμακρύνθη τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου του, ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον καὶ διέμενε εἰς τὸ Κάθισμα τοῦ Γραβᾶ, φιλοξενούμενος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου.

Μίαν ἡμέραν καθ' ἣν στιγμὴν οἱ δύο γέροντες ἐπεριπάτουν ἐντὸς τοῦ Καθίσματος, εὗρισκοντο καὶ διεσκέδαζον εἰς τὰ *Βραστὰ** νέοι τινὲς καλόγηροι οἱ ὅποιοι ἤρχισαν νὰ εἰρωνεύονται τὸν Πατριάρχην καὶ νὰ κτυποῦν χάλκινα σκευῆ. Οἱ δύο γέροντες, δώσαντες τόπον τῇ ὀργῇ εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ Καθίσματος. Ὅταν βραδύτερον ὁ Πατριάρχης ἀνεκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὸν θρόνον, δι' ἐγγράφου του διέταξεν αὐτοὺς νὰ παρουσιασθοῦν ἵνα λογοδοτήσουν ἐνωπίον του κλαίοντες καὶ ὀλοφυρόμενοι ἔφθασαν εἰς Βασιλεύουσαν, ὅπου καὶ ἐζήτησαν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὸν Πατριάρχην, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ γέροντος Γρηγορίου, ὅστις ἔπεσεν εἰς

* Παν. Γ. Κρητικοῦ: Θερμιὰ Πάτμου, Δωδ. Ἐπιθ. Α. (1947)-

** Ἐπὶ τῆς ἐπεξηγήσεως τοῦ τοπωνυμίου καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Καθίσματος βλέπε Π. Γ. Κρητικοῦ «Πατριακά τοπωνύμια» ὑπὸ δημοσίευσιν εἰς τὸ Υ.Β. τόμον τοῦ Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου (1956).

*** Περιοχὴ πλησίον τοῦ Γραβᾶ.

τοὺς πόδας, του καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Νεόφυτον νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἡ ἐκ πάτμου ἀναχώρησις του ὀφείλεται εἰς τὸ ἐξῆς : Εἰς πάτμον εἶχε διαπραχθῆ τότε κλοπὴ ἐκ τοῦ κελλίου τοῦ Ἱερομονάχου Δανιὴλ Φασόλα.

Ὁ κλέπτης μεταμεληθεὶς μεταβαίνει τὸ βράδυ εἰς τὸν ἐξομολογητὴν καὶ τοῦ παραδίδει τὰ κλοπιμαῖα καὶ παρακαλεῖ τοῦτον νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν κάτοχον, χωρὶς νὰ τὸν προδώσῃ. Ὅντως τὴν πρωτὴν μεταβαίνει ὁ Γρηγόριος καὶ παραδίδει εἰς τὸν κάτοχον τὰ κλοπιμαῖα.

Ὁ κάτοχος ὅμως ἐζήτηε νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ κλέπτου. Ὁ Γραβανὸς τὸν ἐρωτᾷ : «λείπει τίποτα ;» ἀπαντᾷ «ὄχι»· «τότε, τοῦ λέγει, εἰς τί θὰ χρειασθῆ νὰ μάθῃς τὸ ὄνομά του ;» καὶ ἀπῆλθεν κατευθυνόμενος εἰς τὴν Μονὴν, τῆς ὁποίας ἦτο ἀδελφός.*

Ἐκεῖνος ὅμως θέλων νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ κλέπτου ἐκ περιεργείας, ὅταν εἶδε τὸν Γραβανὸν μεταβαίνοντα εἰς τὴν Μονὴν, κατευθύνεται εἰς τὸ κάθισμα τοῦ Γραβᾶ, ἐκεῖ δέ, διὰ παραπειστικῶν ἐρωτήσεων, μανθάνει παρὰ τοῦ ἀφελοῦς ὑποτακτικοῦ τοῦ Γρηγορίου Θεοκτίστου, τὸ ὄνομα τοῦ νυκτερινοῦ ἐπισκέπτου. Τὸ ἐπεισόδιον διεδόθη τότε εἰς τὴν Πάτμον, ὃ δὲ κλέπτης νομίζων ὅτι ὁ Γρηγόριος τὸν ἐπρόδωσεν ἠπείλει νὰ τὸν φονεύσῃ.

Ἔνεκα τούτου ὁ Γρηγόριος μετέβη εἰς Ἱκαρίαν κατὰ τὸ 1810.

Ἴνα μὴ οἱ ἐν τῇ Μονῇ Πάτμου ἀδελφοὶ τοῦ Γρηγορίου μετὰ θάνατον ζητήσουν τυχὸν περιουσίαν τοῦ Γρηγορίου ὡς ἀδελφοῦ συμφώνως, πρὸς τὰ ἐν τῇ Μονῇ ἰσχύοντα, οὗτος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἐν Πάτμῳ, πρὸς βεβαίωσιν τῆς παντελοῦς ἀπορίας του, τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν :

«Διὰ τοῦ παρόντος μου φανερώνω ἐγὼ ὁ Γρηγόριος Ἱερομόναχος ὅτι ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Πάτμον κί' ἦλθον ἐδῶ εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Ἱκαρίας· ἴσως νομίζουσι τινὲς ὅτι νὰ εἶχα ἄσπρα καὶ τὰ ἔφερα εἰς τοὺς πτωχοὺς τούτους. Μάρτυρα ἔχω τὸν Θεὸν ὅτι δὲν ἔφερα ἓνα ἄσπρο μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχα.

Ὅταν ἀνεχώρησα ἐκ τῆς Πάτμου εἶχα ὡς τεσσαράκοντα γρόσια καὶ εἰς τοὺς ναύλους καὶ εἰς τὰ ἔξοδά μου τὰ ἔφερα ἴσα ἴσα, ὅπου δὲν μοῦ ἔμειναν οὐδὲ πέντε γρόσια, ἀλλ' οὐδὲ πέντε παράδες νὰ τοὺς δώσω. Ὅθεν παρακαλῶ νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλήσῃ τις μετὰ τὸν θάνατόν μου, διὰ νὰ μὴν ἀμαρτήσῃ εἰς τὸν Θεόν.

Ἐγὼ εἶ τι μοῦ ἐτύχαινε, τὸ ἐξώδευσα εἰς τὸ Κάθισμα** νομίζοντας ὅτι ἔχω νὰ τελειώσω ἐκεῖ, αἱ ἀμαρτίαι ὅμως δὲν μὲ ἄφησαν καὶ ἄς εἶναι εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν

1810 Δεκεμβρίου 8
Γρηγόριος Ἱερομόναχος
αὐτοχείρως γράφοντας
βεβαιῶ τὰ ἄνωθεν

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς Ἱκαρίαν κατὰ τὸν Σταματιάδην, περισώζοντο (τὸ 1893) ἐν ὥρολόγιον καὶ ἐν δισκοπότηρον, προσενεχθέντα ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς.

* Τὸν Πανοσιώτατον κ. Ἀμφιλόχιον Μακρῆν εὐχαριστῶ διὰ τὰς πληροφορίας· τὰς ὁποίας μοῦ παρέσχε.

** τοῦ Γραβᾶ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

ΥΠΟ Κ. ΜΟΥΡΑ

Χάρης εἰς τὴν ἐπίμονον προσπάθειαν τοῦ Γνωμαγόρου Ἀθηνῶν καὶ τὴν πεφωτισμένην ἀντίληψιν καὶ εὐμενῆ διάθεσιν τοῦ Νομάρχου Δωδεκανήσου κ. Γεωργίου Ρεμπάκου, ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς τῆς πατρίδος μας, διὰ τὸν ὁποῖον τόσα ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν, ἐνίστε μάλα εἰς ἀσυνήθως ὀξὺ τόνον, κατέστη πραγματικότητα.

Ἐνα ἀπαραίτητον ἔργον πολιτισμοῦ καὶ δημιουργικῆς προόδου, ἐπειγουσῆς μορφῆς καὶ πανθομολογουμένης ἀνάγκης συνετελέσθη.

Τὴν δαπάνην διέθεσεν ὁ Ὄργανισμὸς Διοικήσεως Δωδεκανησιακῆς περιουσίας, ὁ ὁποῖος συνεστήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ προεδρεύεται παρὰ τοῦ Νομάρχου. Κατ' ἐξηκριβωμένης πληροφορίας ὁ ὄργανισμὸς ἐνέκρινεν ἐπίσης τὴν ἀναγκαιοῦσαν πίστωσιν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Κοινότητας τῆς Νήσου καὶ ὁμοίαν ἐκ δρχ. 100.000 διὰ τὴν κατασκευὴν παγοποιεῖοι εἰς τὸ Μανδράκι. Τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν κατεσκεύασε δαπάναις του τὸ κτίριον τοῦ Ἔργοστασίου, διαθέσας μέχρι τοῦδε περὶ τὰς 30 χιλ. δραχμῶν. Τὴν διαχείρισιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνέλαβε κατόπιν συμβάσεως μετὰ τοῦ ὄργανισμοῦ ὁ Δήμος, ἀντὶ τοῦ συμβολικοῦ μισθώματος τῶν 500 δραχ. κατ' ἔτος.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ, ἐγένοντο μὲ πάνδημον συμμετοχὴν τῶν κατοίκων καὶ τὰς ζωηρὰς ἐκδηλώσεις τῆς μεγάλης χαρᾶς των, τὴν 8ην Μαΐου ἐ. ἔ. τοῦ Δωδεκανησίου Ὑπουργοῦ τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Στέλιου Κωτιάδη, παρισταμένων, τοῦ πρωτεργάτου Νομάρχου, τοῦ βουλευτοῦ Δωδεκανήσου κ. Γαβριὴλ Χαρίτου, τοῦ τότε Προέδρου τοῦ Τμήματος Ἀθηνῶν Ἀρμοδίου Γιαννίδη, καὶ ἄλλων ἐπισημῶν.

Αὐτομάτως ὁμοῦ ἐδημογραφηθὴ τὸ πρόβλημα τῆς δαπάνης ἐγκαταστάσεως εἰς τὰ σπιτία. Ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τῶν σπιτιῶν, ἀπαιτεῖ διὰ λόγους ἀσφαλείας (τὸ ρεῦμα εἶναι τριφασικόν) εἰδικὴν ἀνθυγγράν ἐγκατάστασιν,

τῆς ὁποίας ἡ δαπάνη ὑπελογίσθη προχείρως εἰς δραχ. 150 κατὰ φῶς ἢ πρίζαν. Ὡς εἶναι εὐνόητον αἱ περισσότεραι οἰκογένειαι, δὲν διαθέτουν τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα.

ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς δὲν δλοκληροῦται ὁ σκοπός, ἐφ' ὅσον πολλοὶ θὰ στερηθοῦν τῆς χαρᾶς τοῦ εὐεργετήματος τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός καὶ θὰ ἀπομείνουν μὲ τὸ πικρὸν αὐτὸ παράπονον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Δήμος θὰ ὑποχρεωθῆ ν' ἀναλάβῃ δυσβάστακτον οἰκονομικὸν βῆρος δεδομένου ὅτι τὰ ἔξοδα θὰ εἶναι τὰ αὐτά, εἴτε φωτισθοῦν ὄλαι αἱ κατοικίαι, εἴτε μέρος οὐτῶν, ὅποτε θ' ἀναγκασθῆ νὰ περιορίσῃ τὴν δρᾶσιν του εἰς ἄλλους τομεῖς.

Πρότασις ὅπως διαθέσῃ καὶ τὴν δαπάνην αὐτὴν ὁ Ὄργανισμὸς μὲ τμηματικὴν εἰσπραξίν παρὰ τῶν κατοίκων, προσέκρουσεν εἰς τὸν Κανονισμόν του, μὴ ἐπιτρέποντα τὴν διάθεσιν κεφαλαίων διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν. Τὸ ζήτημα ὁμοῦ ἐνέγκη τὴν ἰδιωτικὴν σημασίαν, ὅστε νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ καταβληθῆ παρὰ τοῦ Δήμου πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἐξέυρεσιν τῆς δαπάνης εἴτε διὰ δανείου παρὰ τοῦ Ὄργανισμοῦ πρὸς αὐτὸν εἴτε δι' οἰουδήποτε ἄλλου μέσου. Ὁ Γνωμαγὸρας καὶ ἰδίως τὸ Κέντρον πρέπει νὰ μελετήσῃ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καὶ νὰ βοηθήσῃ εἴτε διὰ τῆς παροχῆς τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης ὑπὸ μορφήν ἀτόκου δανείου, εἴτε διὰ ἀναλήψεως σταυροφορίας διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόρων Νισυρίων παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν των,

Τὴν 21ην Ἰουνίου ἐξ ἄλλου, ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου, ἐγένοντο μὲ ἐξαιρετικὴν μεγαλοπρέπειαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀνεγερθέντος παρὰ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων Ἱεροῦ Ναοῦ, χοροστατούντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου. Ἐγκαίνια εἶχεν ἀπσταλῆ εἰς Ρόδον ἡ δαπάναις Νισυρίων τῶν Ἀθηνῶν κατασκευασθεῖσα ἐκ καθαροῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ λευκανοθήκη, εἰς ἣν εἶχεν ἐναποτεθῆ μέρος τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ

Ἀπέθανε ἐκεῖ τὴν 22αν Ἀπριλίου 1812 καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Τὸ χρονικὸν τοῦ θανάτου του ἐν τῷ Βραβείῳ ἀναφέρει *ὅτι εἰς τὸ 1815 ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ ἀνωθεν ὄστις καὶ ἤγίασεν ποιῶν θαύματα πολλὰ τὰ ἱερὰ αὐτοῦ λείψανα.*

Ἰδιαιτέρως ποιούμεαι μνεῖας τέλος τῶν δύο ἐκ Νισύρου μαρτυρησάντων τοῦ πατρὸς Ἰερεμίου τοῦ ἐπωνομαζομένου Κ α λ λ α ρ έ, τὸν ὁποῖον ἐσκότωσαν οἱ Φράγγοι τῷ 1634, καὶ τοῦ μοναχοῦ Ἰωνᾶ τοῦ Γ α ρ μ π ἦ, ὁ ὁποῖος συλληφθεὶς ὑπὸ τὸ Μπεκῆρ-Πασᾶ, ἀπέθανεν τῷ 1635 ἐκ τοῦ ξυλοδαρμοῦ καὶ ἐτάφη εἰς τὸν Λειψόν. Π.Κ.

Ἁγίου, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἐξετέθη εἰς προσκύνημα εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας (Μητροπόλεως) Ρόδου, μεταφέρθη ἐν πομπῇ εἰς Νίσυρον καὶ ἐναπετέθη εἰς τὸν ἀνεγερθέντα Ἱ. Ναόν.

Ἡ εἰς τόσον σύντομον χρονικὸν διάστημα ἀνέγερσις τοῦ Ἱ. Ναοῦ, παρὰ τὰς σημειωθείσας ἐλαχίστας εὐτυχῶς ἀντιδράσεις, ἀποτελεῖ συλλογικὸν ἐπιτεύγμα, ἄξιον πάσης ἐξάρσεως καὶ ἀξιόλογον πορᾶδειγμα πρὸς μίμησιν. Ἡ χριστιανικὴ Ἐνωσις προσέθεσεν διὰ τοῦ ἔργου τῆς μίαν περιλάμπρον σελίδα εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Νισυριακῶν Συλλόγων, ὥστε νὰ δικαιουται τῶν πλέον θερμῶν συγχαρητηρίων.

Ἡ γνωσθεῖσα ἀπόφασις τοῦ Κέντρου ὅπως διαθέσῃ 13.500 δολλ. διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν Λουτρῶν καὶ 3.000 δολλ. διὰ τὴν κατασκευὴν δημοσίων ἀφοδευτηρίων, ἐξαροποίησεν ὅλους τοὺς Νισυρίους. Καὶ εἶναι δικαιολογημένη ἡ χαρὰ τῶν, διότι ἀσκέτως πρὸς τὸ διατιθέμενον ποσόν, ἡ σχετικὴ ἀπόφασις ἐκρίθη ὡς οὐσιαστικὴ μεταστροφή τῶν μέχρι τοῦδε κρατουσῶν ἀντιλήψεων καὶ ὡς ἀπαρχὴ μιᾶς θετικωτέρας καὶ πλέον ἀποφασιστικῆς καὶ γενναίωφρονος δράσεως τοῦ Συλλόγου. Δίκαιος συνεπῶς καὶ ὁ ἀπονεμόμενος ἔπαινος πρὸς τὴν νέαν Διοίκησιν τοῦ Κέντρου καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη καὶ δικαιολογημένη ἡ αἰσιοδοξία διὰ μίαν καλλιτέραν αὐρίον τῆς μικρᾶς μας πατρίδος, διότι ὅλοι πιστεύομεν ὅτι τὸ Κέντρον διαθέτει μεγάλα ἀποθέματα δραστηριότητος καὶ ἀγαθοεργουῦ δράσεως καὶ ὅτι ἡ προμνησθεῖσα ἀπόφασις, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον, ἀποτελεῖ ἕναυσμα, διὰ μίαν τοιαύτην δραστηριοποίησιν τοῦ Συλλόγου, ἣν καὶ δλοψύχως εὐχόμεθα. Δὲν γνωρίζομεν τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν ἐξετελέσθη εἰσέτι ἡ ἀπόφασις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. Ἐλπίζομεν ὅμως, ὅτι λίαν συντόμως θὰ πραγματοποιηθῆ, ὥστε νὰ διαλυθῶσιν καὶ αἱ ἀλομείνας ἐλάχιστοι ὑποψαίαι, ὅτι θὰ παραμείνῃ ὡς ἄλλη ἱστορικὴ ἀπόφασις.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ γνωσθῆ, ὅτι ἡ Δημοτικὴ μας ἀρχή, κατέχει ἤδη τὴν μελέτην ἐπισκευῆς τῶν λουτρῶν, ὅτι ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη προϋπολογίζεται εἰς διπλάσιον περίου ποσόν, ὅτι ἔλαβεν ἤδη ἀπόφασιν συνάψεως δανείου, καὶ ὅτι ὑφίστανται ἄρκεται ἐλλπίδες ἐπιτυχῶς ἐκβάσεως τῶν προσπαθειῶν αὐτῆς. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ ἐπίσης νὰ διατυπώσω καὶ διὰ τῶν στηλῶν τοῦ δελτίου τὴν ἐκφρασθεῖσαν εἰς προφορικὰς συζητήσεις γνώμην, ὅπως ἡ ὡς ἄνω δωρεὰ τοῦ Κέντρου θεωρηθῆ ἐπίσης ὡς ἄτοκον δάνειον πρὸς τὸν Ἄγιον, ὅπερ θὰ ἀποδοθῆ ἐκ τῶν εἰσπραξέων τῶν Λουτρῶν ἵνα διατεθῆ διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ λιμενοβραχίονος. Ἦδη καταβάλλεται προσπάθεια παρὰ τοῦ Δημάρχου, ὅπως καταρτισθῆ ἡ σχετικὴ μελέτη. Βεβαίως ἡ ἀπαιτηθσομένη δαπάνη θὰ εἶναι σοβαρὰ, ὑπάρχουν ὅμως βράμιοι ἐλλπίδες, στηριζόμενοι ἰδίως εἰς τὴν πείραν χειρισμοῦ παρομοίων ζητημάτων, ὅτι καὶ τὸ Κράτος καὶ οἱ Δωδεκανησιακοὶ ὀργανισμοί, θὰ συμβάλουν ἱκανοποιητικῶς.

Ἀποτελεῖ πλέον συνείδησιν, ὅτι τὸ νησί μας, προσφέρεται διὰ Τουριστικὴν ἐκμετάλλευσιν, ἐφ' ὅσον θὰ μπορέσῃ νὰ παράσῃ εἰς τοὺς ξένους του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θαυμάσιο κλίμα του, τὰ φημισμένα ἰαματικά νερά του, τὸ φῶς, τὴν φθίγεια καὶ τὸ φιλόξενο πνεῦμα τῶν κατοίκων του καὶ ὠρισμένας ἄλλας στοιχειώδεις ἀνάσεις, ὅπως εἶναι τὸ νερὸ καὶ ἡ ἀκίνδυνος καὶ ἄκοπος ἀποβίβασις καὶ ἐπιβίβασις εἰς τὸ λιμάνι. Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς ἀσφαλούς λιμένος, πολλὰ ἔχει νὰ προσφέρῃ. Περιορίζομαι μόνον νὰ ἀναφέρω, ὅτι θὰ δημιουργηθῆ, ὅπως γίνεται καὶ εἰς ἄλλα νησιά, μὲ τὴν συνδρομὴν καὶ τοῦ παγοποιείου, ἀλιευτικὸν σταθμὸν συντηρήσεως καὶ μεταφορᾶς ἀλιευμάτων ὁ ὁποῖος θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ συνεπῶς τοῦ εἰσοδήματος ἄρκετῶν οἰκογενειῶν.

Οἱ Ναυτοπρόσκοποι μας, ἐξ ἄλλου, μοῦ ἐπεφύλαξαν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψίν μου εἰς τὴν πατρίδα, μίαν ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον ἐκπλήξιν. Διετέλεσα εἰς βεταίαν Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 21ου Συστήματος Προσκόπων Ἀθηνῶν καὶ παρηκολούθησα τὴν ἐργασίαν ἄρκετῶν συστημάτων τῶν Ἀθηνῶν. Ἐμείνα ὅμως κατάπληκτος ὅταν ἐπισκεφθεῖς τὴν Ἀέσχην τῶν Ναυτοπρόσκόπων μας, εἶδα στολισμένους τὶς «γωνιᾶς» τῶν Ἐνωμοτιῶν τῆς Ὁμάδος καὶ τὶς «φωλιᾶς» τῆς Ἀγέλης τῶν Λυκοπολιτῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν δείγμα τῆς συντελομένης ἐργασίας. Δὲν ὑπερβάλλω διόλου, οὐδὲ παρασύρομαι ἀπὸ ἐνθουσιασμῶν εἰς βεβαίωσιν τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστας τῶν «Χρονικῶν» ὅτι οἱ Ναυτοπρόσκοποι μας, παρ' ὅλον ὅτι στεροῦνται παντελῶς οἰκονομικῶν μέσων καὶ πεπειραμένον στελεχῶν, δύνανται νὰ ἀντιπαραταχθῶν ἐπιτυχῶς πρὸς παλαιότερα καὶ ἄρτίως ὀργανωμένα συστήματα καὶ μεγάλων ἀκόμη πόλεων. Ἡ παράστασις τῆς Ὁμάδος καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἀγέλης εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἐπισήμων κατὰ τὰ ἔγκαινα τοῦ Ἠλεκτροφωτισμοῦ ὑπῆρξεν ἐπίσης μίᾳ σποκάλυψις εἰς βῆθμῶν ὥστε, οἱ ἐπίσημοι ξένοι μας κατ' ἐπανάληψιν ἐξεδήλωσαν τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν των, ὁ δὲ Νομάρχης, ὑπεσχέθη ὡς ἐπιληροφορήθη, τὴν χορηγήσιν δεχ 4000, διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς λέμβου. Ὅχι μόνον οἱ Ναυτοπρόσκοποι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ Λυκόπουλα (παιδιά 6-12 ἐτῶν), παρουσίασαν ἕνα πειθαρχημένον σύνολον ποῦ ἀποδείκνυσεν ὅτι ὁ καθένας χωριστὰ εἶχε συνείδησιν τῆς ὄντοτικῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς του.

Καὶ ὅλα αὐτὰ, ὀφείλονται ἀναμφισβητικῶς εἰς τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Συστήματος κ. Γεωργίου Μάγκου, Γραμματέως τοῦ Εἰρηνοδικείου Νισύρου καὶ παλαιοῦ Προσκόπου, καὶ τὴν φιλότιμον προσπάθειαν τῶν ἀρχηγῶν. Ὁ κ. Μάγκος μὲ τὴν πείραν του ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἀγάπην του πρὸς τὸν Προσκοπισμὸν, καὶ τὴν ἄνευ προηγουμένου ἐργατικότητά του, ἀποτελεῖ φωτεινὸν παράδειγμα τοῦ τί δύναται πρᾶγματι νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ ἄνθρωπος ποῦ πιστεύει καὶ θέλει. Θεωρῶ συνεπῶς ἐπιβεβλημένον μου καθήκον, ὅπως καὶ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 1903

Ἐπιμέλεια ΚΩΝΣΤ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Ὅταν ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπῆς κατέλαβε τὰ νησιά μας ἐδέχθη στὴν ἀπέναντι Μικρασιατικὴ ἀκτὴ ἀντιπροσωπεῖα τῶν νήσων τῶν χαρακτηριζομένων ὡς ἀγόνων : Σύμης, Καλύμνου, Νισύρου, Τήλου, Χάλκης...

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Συμαίους ἐξιστόρησε στὸ Σουλτάνο τὴν ἀθλιὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν νήσων καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν καὶ βοήθειάν του.

Τότε ὁ Σουλεϊμάν ἔδωσε τὰ περίφημα προνόμια στὰ νησιά μας. Ἐπέβαλε *κατ' ἀποκοπήν* (ΜΑΚΤΟΥ) ἐτήσιον φόρον σὲ κάθε νησί πληρωτέον στὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον, καὶ παρεχώρησε στοὺς κατοίκους αὐτοδιοίκησιν.

Οἱ μετ' ἔπειτα Σουλτάνοι ἐσεβάσθησαν τὰ προνόμια. Δὲν ἔλειψαν ὅμως κατὰ τὸ μακροχρόνιον διάστημα τῆς δουλείας αἱ προσπάθειαι τῶν ἐκάστοτε Βαλίδων τῆς Ρόδου νὰ τὰ περιορίσουν. Εἰς τὰς προσπάθειαις αὐτὰς οἱ νησιῶται πάντοτε ἀντέδρασαν μὲ ἐπιτυχίαν.

Τὰ ἔγγραφα ποὺ παραθέτω εἶναι παρμένα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Δήμου Μανδρακίου καὶ ἀνάγονται στὰ γεγονότα τοῦ καπνοῦ τοῦ 1903. Εἶναι ἐνδεικτικὰ τοῦ ἀγῶνος τῶν συμπατριωτῶν μας διὰ τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων ποὺ τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ διατηρήσουν τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐθνικότητα των κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας

ΚΩΣΤΑΣ ΟΔ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Πρὸς τὸν ὑψηλὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸν τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας ἐξοχ. Μεμδούχ Πασσάν.

Ἐξοχώτατε καὶ Εὐμενέστατε Αὐθέντα,

Ὡς γνωστὸν τῇ ὑψηλῇ Αὐτοκρατ. Κυβερνήσει ἡ νῆσος Νίσυρος χάρις τῇ μεγαθυμίᾳ καὶ ἀνεξαντλήτῳ εὐσπλαχνίᾳ τῶν Ἀειμνήτων ἐνδόξων Σουλτάνων ἰδίᾳ δὲ τοῦ νῦν εὐκλεοῦς κραταιοτάτου καὶ εὐεργητικοτάτου ἡμῶν Ἀνακτοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν Αὐθέντου ὑμῶν, ἀπολαύει ὡς καὶ ἡ Κάλυμνος καὶ αἱ ἄλλαι γνωσταὶ μικραὶ καὶ ἄγνοι νῆσοι ἐξαιρετικῶν αὐτοκρατορικῶν παραχωρήσεων καὶ διατελεῖ ἀνεκᾶθεν Μακτοῦ ἀποκεκομμένον ἐτήσιον φόρον ἀποτίουσα μόνον τῷ Αὐτοκρατορικῷ Ταζηρέ. Ἐνεκα τῶν μεγαλοθύμων Αὐτοκρατορικῶν τούτων παραχωρήσεων οἱ πτωχοὶ κάτοικοι εἶχον τὸ δικαίωμα κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν ἵνα φυτεύωσι καὶ ὀλίγον καπνὸν πρὸς χρῆσιν ἰδίαν αὐτῶν ὡς ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, ὅπως τοῦτο γίνεταί ἐλευθέρως καὶ

ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Χρονικῶν» τοῦ ἐκφράσω ὡς Νισύριοι, τὰ δλόθερμα συχαρητήριά μου καὶ τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας μου.

Διὰ νὰ ἐφαρμόσουν ὅμως πλήρως τὰ συνθήματα τοῦ Προσκοπισμοῦ «Αἰὲν ἀριστεύειν» καὶ «Ἐσω ἔτοιμος», ἔχουν ἀνάγκη τῆς ἠφικῆς καὶ τῆς ὕλικῆς συμπαραστάσεως ὅλων μας.

Διότι πράγματι στεροῦνται τῶν πάντων. Στεροῦνται τοῦ ἀποραιτήτου κατασκηνωτικοῦ ὕλικου, οὕτως ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ ὀργάνωσις πολυμέρων κατασκηνώσεων, κατὰ τὰς ὁποίας, ὡς γνωστὸν παρέχονται αἱ δυνατότητες μῆς ἀρτίας ἐκπαιδεύσεώς των. Τὸ τμήμα Ἀθηνῶν διὰ προχείρου ἔρανον, ἐνεργηθέντος κατὰ τὴν τελευταίαν Γενικὴν Συνέλευσιν, τοὺς ἐνίσχυσε ἤδη, ἡ δὲ νεοεκλεγείσα Διοίκησις ὑπεσχέθη τὴν ἐνίσχυσίν των. Πιστεύω ὅτι καὶ τὸ Κέντρον καὶ ὅλοι μας θὰ ἐκτελέσωμεν τὸ καθήκον μας καὶ θὰ ἐνίσχυσωμεν τοὺς Ναυτοπροσκόπους μας διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ συμπληρώσουν τὴν Ἐκπαιδευσίν των, ἡ ὁποία, ὡς γνωστὸν, ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ τοὺς παράσῃ χρησίμους γνώσεις εἰς τὴν ζωὴν, κυρίως ὅμως νὰ ἐδραιώσῃ τὴν πίστιν αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὴν Πατρίδα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Ἀθῆναι Ἰούλιος 1906

ΚΩΝ. ΜΟΥΡΑΣ

εις τὴν Κάλυμνον καὶ εἰς τὰς ἄλλας μικρὰς νήσους τὰς ἀπολαουσας τῶν αὐτῶν Αὐτοκρατορικῶν παραχωρήσεων. Μετὰ μεγάλης ὄμως λύπης ἐσχάτως τὸ Μονοπωλεῖον τῶν καπνῶν ἐπανειλημμένως ἀπεπειράθη ἵνα ἐφαρμώσῃ τὸ σύστημα τοῦ Μονοπωλείου καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πτωχῇ νήσῳ ἢ λύπῃ ἡμῶν ἔτι μείζον ἀπέβη καθότι συνεπεία διαταγὰν τελευταίων τῆς Καϊμακαμίας Κῶ, ἢ ἐπιτόπιος Ἄρχῃ δι' ἀπειλῶν καὶ βίας ἐπιμένει ὄπως ἐφαρμώσῃ παρ' ἡμῖν τὸ σύστημα τοῦ Μονοπωλείου καὶ διὰ διαφόρων βιοίων μέσων κατὰ τῶν κατοίκων ἐπιζητεῖ ὅπως ἐκσπάσῃ τὰ ἤδη φυτευθέντα ὀλίγα καπνὰ πρὸς χρῆσιν τῶν πτωχῶν κατοίκων καὶ παρακωλύσῃ ὀλοσχερῶς τὴν καπνοφυτείαν, ἔνεκα δὲ τούτου πάντες οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἡμῶν ἀνέκαθεν πιστοὶ ὑπήκοοι τῆς κραταιαῆς αὐτοκρατορίας διατελοῦσιν ἐν μεγάλῃ παρασχῇ καὶ ἀνησυχίᾳ καθότι οὐδέποτε ἐκ τῆς νήσου ἡμῶν οὐσης Μακτοῦ δυνατὸν ὄπως γένηται παραδεχθῆ ἢ παρ' ἡμῖν ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τοῦ Μονοπωλείου ὅπερ οὔτε ἡ Κάλυμνος οὔτε αἱ ἄλλαι μικραὶ νῆσοι παρεδέχθησαν μέχρι τοῦδε. Γινώσκοντες τὸ Φιλοδίκαιον τῆς ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Εὐεργετηκοτάτου ἡμῶν Ἄνακτος καὶ τὴν βαθεῖαν πολιτικὴν σύνεσιν τῆς ὑμετέρας περιουστάτης Ἐξοχότητος ἰκετεύομεν τὸ ὕψος αὐτῆς ἵνα ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως ἡμῶν τῶν πιστῶν ὑπηκόων τῆς Αὐτῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος ὑψηλῇ μερίμνῃ αὐτῆς εὐδοκίῃ διατάξῃ τὰς ἀρμοδίους Ἀρχάς, ὅπως τοῦ λοιποῦ παύσωσιν ἐπιμένουσαι καὶ ἐκβιάζουσαι τὴν παρ' ἡμῖν παράνομον ἐφαρμογὴν τοῦ Μονοπωλείου τῶν καπνῶν διατηρηθῆ δὲ τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς καὶ παρ' ἡμῖν. Ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἐσόμεθα εὐγνώμονες τῷ ὕψει αὐτῆς καὶ οὐ παύομεθα δεόμενοι ὑπὲρ μακροημερεύσεως τῆς δόξης τοῦ εὐσπλαχνικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος.

Διατελοῦμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ τῆς ὑμετέρας περιουστάτης Ἐξοχότητος.

Ταπεινότητι δοῦλοι.

καὶ ἐν ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς νήσου Νισύρου,

16 Ἰουνίου 1903

Οἱ Δημογέροντες

Κύριε Κατοματίδη,

Εἰς Κάλυμνον

Μετὰ τῆς παρούσης μας θὰ σὰς ἐπιδώσῃ ὁ κ. Μενέλαος Βασιλείου ἰδιαίτερον φάκελλον μὲ ἔγγραφά ἀπευθυνόμενα πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφφένδην, πρὸς ὃν γράφομεν νὰ συνεννοηθῆ μεθ' ὑμῶν διὰ τὰ περαιτέρω καὶ τὸν ὅποιον ἀποδίδετε. Ὁ τόπος μας εὐρίσκεται εἰς δυσάρεστον περίοδον ἀπὸ τὴν προχθὲς 14 τρέχοντος θὰ μᾶθετε τὰ καθέκαστα παρὰ τοῦ ἐπιφέροντος τοῦ χρόνου μὴ ἐπιτρέποντος πρὸς ἐξιστόρησιν. Ἄγνωστον δὲ ποῦ θὰ καταληξοῖν τὰ πράγματα. Ἐσωκλείτως εὐρίσκεται δύο συστατικὰς ἐπιστολάς ἀνοικτάς, μίᾳ διὰ Σάμου αἱ ὁποῖαι θὰ σὰς χρησιμεύσωσιν ἂν ἀποφασισθῆ νὰ μεταβῆτε ἐκεῖ πρὸς ἐπίδοσιν τριῶν τηλεγραφημάτων τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὸν φάκελλον. Θὰ σὰς ἐπιδώσῃ ὁ κ. Μενέλαος ἐπτὰ εικοσόφραγγα ὅσα ἠδυνήθημεν προχείρως νὰ οικονομῆσωμεν, ἐν περιπτώσει καὶ χρειασθῶσι περισσότερα χρήματα λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ καταβάλετε ἔχετε δὲ τὴν ὑπόσχεσίν μας ὅτι ἐγκαίρως θὰ ἔχητε πᾶν ὅ,τι ἐξωδεύσατε. Ἡμεθα πεπεισμένοι εἰς τὰ εὐγενῆ πατριωτικὰ αἰσθηματὰ σας ὅτι θὰ πράξητε πᾶν ὅτι αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦσιν ὑπὲρ τοῦ τόπου μας.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Οἱ Δημογέροντες

Ἄριθ. 66. Ἐν Νισύρῳ τῇ 16/7/1903

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον Δημογεροντίαν τῆς νήσου Κάλυμνον

Ἐν τιμοῖ κυριοῖ,

Ἀσμένως ἐκομισάμεθα τὸ ἀπὸ 30 παρελθόντος μηνὸς ἀδελφικὸν ὑμῶν γράμμα, καὶ προθυμούμεθα νὰ ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὸ πολὺ ἐνδιαφέρον μεθ' ὃ ἐυεραστήθητε νὰ γνωρίσητε ἡμῖν πολυτίμους ὁδηγίας ἀπέναντι τῆς αὐστηρᾶς στάσεως τοῦ Μονοπωλείου καπνῶν ὑποβοηθούμενον παρὰ τῶν ἀρχῶν κατὰ τῆς μικρᾶς καπνοφυτείας τῆς νήσου μας. Ἀπὸ τὴν 14 τρέχοντος εὐρισκόμεθα πρὸ πρωτοφανῶν γεγονότων διὰ τὸν τόπον μας ἐλθόντων ἐκ Κῶ τοῦ Μεμούρη τῶν καπνῶν μεθ' ἑνὸς Γιούσμπασῃ, τριῶν Ἀστυνόμων καὶ ὀκτῶ ζαπιτιέδων. Ὁ λαὸς συνθηροίσθη εὐσχημόνως ὅπως ἀκολουθήσῃ τὰ διαδοθέντα διαβήματὰ τῶν, ὅτε ἀπροόπτως ἐπετέθησαν βαναύσως κατὰ τοῦ πλήθους διὰ ξηφῶν ροπαλῶν καὶ πετρῶν πληγωθέντων περὶ τῶν εἴκοσιν ἀνδρῶν, εὐρέθησαν ὅμως πρὸ ἀντιστάσεως γυναικῶν καὶ παιδῶν, αἵτινες διὰ πετρῶν τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ὑποχωρήσωσιν. Ἐκτοτε μέχρι τὴν σήμερον τὰ πράγματα βαίνουν ἡσύχως, ἔστειλαν ὅμως καὶ περιμένουσιν ὁδηγίας ἀπὸ Κῶν μετὰ νέας στρατιωτικῆς δυνάμεως ὡς διεδόθη. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ τόπος μας εἶναι ἀποφασισμέηνος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀντιστάμενος νὰ ὑποχωρήσῃ

μόνον πρὸ ἐσχάτων μέτρων. Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ἀπευθύνομεν σήμερον σχετικὰ ἔγγραφα πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην μετὰ παρακλήσεως νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης
Οἱ Δημογέροντες

Ἀριθ. 67.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐνδοξότητα τὸν Καϊμακάμην Κῶ Ρηφαῆτ Βένη

Ἐ ν δ ο ξ ό τ α τ ε,

Οἱ ὑποφαινόμενοι πολῖται τῆς νήσου Νισύρου βλέποντες μετὰ μεγάλης λύπης μας τὴν ἔκκρυθμον κατάστασιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ τόπος μας κατ' αὐτὰ λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς τὴν Ἰ. Ἐνδοξότητα τὴν παροῦσαν ἀναφορὰν μας, ἐκθέτοντες τὰ λαβόντα χώρην δυσάρεστα καὶ ζητοῦντες τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν αὐτῆς πρὸς ἡσυχίαν τοῦ τόπου.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὑφισταμένου ζητήματος τῆς καπνοφυτεῖως οἱ σταλέντες ἐνταῦθα ἀπέδειξαν στὸσιν ὅμως ἐναντίον τῆς ἐντολῆς των, διότι ζητοῦσιν ἐκάστοτε διὰ βαναυσότητος νὰ ἐπιφέρωσι σοβρὰν κατάστασιν εἰς τὸν τόπον διὰ τῆς ἀτόπου διαγωγῆς των, ὁ λαὸς ὅμως φρονίμως ποιῶν μεθ' ὑπομονῆς ἀνέχεται ταύτην ἐλπίζων ὅτι ἡ Σ. Αὐτοκρ. Κυβέρνησις ἐν τῇ Φιλοδικαίῳ πάντοτε πορεῖα Αὐτῆς θὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰ συμβαίνοντα.

Τὴν 14 τρέχοντος ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τῶν ἐλθόντων ἐπετέθησαν οἱ Ζαπτιέδες με ξίφη ρόπαλα καὶ πέτρας κατ' ἐντολὴν τοῦ Γιούσμπαση πληγώσαντες περὶ τοὺς εἴκοσιν, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες μεθ' ὑπομονῆς ὑπέστησαν τὰ κτηπήματα, αἱ γυναῖκες ὅμως μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλαὶ ἐπληγώθησαν ἀντεπεξῆλθον μετὰ τῶν παιδίων των διὰ πετρῶν ἐναντίον τῶν ἐπιτεθέντων. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ διαγωγή τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων δὲν ἦτο εὐχάριστος, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκτεθέντων, θὰ γνωρίσῃ ἡ Ἰ. Ἐνδοξότης ὅτι εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην διὰ τὴν στάσιν τῶν ἀρχῶν πρῶτος δὲ ὁ δόσας παράδειγμα ἦτο ὁ Μουδῖρης μας, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἐκτύπησε γυναῖκα. Οἱ Ζαπτιέδες περιφερόμενοι διαπράττουσι πολλὰ τὰ ἄτοπα, ὅπως τὴν 17 τρέχοντος ἐν μέθῃ εὐρισκόμενοι ἔδειραν ἀναιτίως τὸν πολίτην Ν. Λυριστὴν εἰς σημεῖον νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ του καὶ σχεδὸν εὐρίσκεται ἐπιθανάτιος. Πάντες δὲ οἱ πληγωθέντες φέρουσιν ἐπίσημα ριπόλτα τοῦ ἱατροῦ. Ὅλα δὲ ταῦτα διαπράττονται τῇ ἀνοχῇ τοῦ Μουδῖρη μας, τοῦ Γιούσμπαση καὶ τῶν Ἀστυνόμων. Ἐκθέτοντες τὴν δυσάρεστα ταύτην κατάστασιν τοῦ τόπου μας πρὸς τὴν Ἰ. Ἐνδοξότητα ἐλπίζομεν ἡ ἀναφορὰ μας νὰ ληφθῇ εὐμενῶς καὶ ληφθῶσι τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα πρὸς ἡσυχίαν τοῦ τόπου. Διατελοῦμεν μετὰ μεγάλης ὑπολήψεως, οἱ θεράποντες τῆς Ἰ. Ἐνδοξότητος.

Οἱ Δημογέροντες

Ἀριθ. 68.

Νίσυρος 18 Ἰουνίου 1903

Τ η λ ε γ ρ ά φ η μ α

Πρὸς τὸ Ἰ. Ἐνδοξότητα τὸν Καϊμακάμην Κῶ Ρηφαῆτ Βένη

Ὡς γνωστὸν ἡ νήσος Νίσυρος ξηρὰ καὶ ἄγονος οὖσα, ἀνέκαθεν ἀπολαύει, ὡς καὶ ἡ Κάλυμνος χάρις τῇ ἀνεξαντλήτῳ εὐσπλαχνίᾳ καὶ μεγαλοθυμίᾳ τοῦ Κραταιοτάτου ἡμῶν Ἀνακτος εὐεργετικῶν παραχωρήσεων καὶ προνομίων πληρῶνουςα μόνον ἐτησίως ἀποκεκομμένον φόρον (Μακτοῦ) κατὰ συνέπειαν οἱ κάτοικοι δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἀντιστῶσι πρὸς τὰς προσπάθειας, εἰς ἃς κατὰ διαφόρους περιστάσεις προέβη το Μονοπῶλιον τῶν καπνῶν ὅπως ἐπιβάλλη καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ σύστημα αὐτοῦ. Τελευταῖον ὁ Μουδῖρης τῆς ἡμετέρας νήσου κατὰ διαταγὴν τῶν προϋσταμένων αὐτοῦ ἐζήτησεν ὅπως ἐκβιάσῃ ἡμᾶς δι' ἀπειλῶν φυλακίσεων καὶ ἄλλων διαφόρων μέτρων, πρὸς ἐκρίψωσιν τῆς μικρᾶς φυτείας τῶν καπνῶν, ἅτινα οἱ κάτοικοι ἐφύτευσαν πρὸς χρῆσιν αὐτῶν ἐσωτερικῆν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λαὸς κατὰ δίκαιον λόγον ἠρνήθη τὴν παραδοχὴν τοῦ παρανόμου τούτου μέτρου, ὁ Καϊμακάμης Κῶ ἀπέστειλε τὴν 14 τρέχοντος μηνὸς εἰς τὴν νήσον ἡμῶς ἕνα ἐκατόνταρχον μετὰ τριῶν ἀσυννόμων καὶ ἰκανῶν χωροφυλάκων, οἵτινες κατὰ διαταγὴν καὶ ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν τοῦ Μουδῖρη καὶ τοῦ Μεεμούρη τοῦ Μονοπωλείου ἐν Κῶ ἐπετέθησαν διὰ ροπαλῶν πετρῶν καὶ ξιφῶν κατὰ τῶν φιλησῶχων κατοίκων τῆς ἡμετέρας νήσου καὶ ἐπλήγωσαν πλεόν των εἴκοσι προσώπων, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, δυστυχῶς δὲ ὁ Μουτεσαρίφης Χίου ὅστις κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας περιέρχεται τὰς νήσους ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Ἀτμοπλοίου τοῦ Μονοπωλείου δὲν ἠθέλησεν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ δίκαια ἡμῶν παράπονα ἐπὶ τοιαύτῃ πρωτοφανῇ θλιβερᾷ καταστάσει. Κατὰ συνέπειαν καταφεύγομεν εἰς τὸ ἔλεος καὶ τὸ φιλοδικαίον τῆς Ἰ. Ἐνδοξότητος Ἰ. Ἐξοχότητος καθικετεύοντες ὅπως εὐδοκίῃ διατάξας τὰ πρέποντα πρὸς καταστολὴν τῶν παρανόμων μέτρων καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως

τῶν πιστῶν τῷ Κρατικῷ Αὐτοκρατορικῷ Θρόνῳ κατοίκων οἷτινες οὐ παύονται δεόμενοι ὑπὲρ ὑγείας καὶ δόξης τοῦ Εὐεργετικοτάτου ὑμῶν Ἄνακτος.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πιστοῦ λαοῦ Νισύρου.

Οἱ Δημογέροντες

Πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐξοχ. τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδη.

Ἐξοχώτατε,

Κατόπιν τοῦ γράμματος ἀπευθνομεν τῇ Ὑμ. Ἐξοχώτητι ὑπὸ ἡμερ. 16 τρέχοντος λαμβάνομεν τὴν τιγὴν νὰ φέρωδεν εἰς γνῶσιν Αὐτῆς ὅτι αἱ ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦσι βάνουσα κατὰ τοῦ λαοῦ μέτρα προκαλοῦσαι αὐτόν, ὁ λαὸς ὅμως ὑπομένη καὶ ἀποφεύγει σύγκρουσιν διὰ τὰς συνεπείας. Οἱ Ζαπτιέδες τῇ ἀνοχῇ τῶν ἀνωτέρων τῶν περιφέρονται οὐχὶ μόνον ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς ἐνοσπεύοντες τὸν τρόπον εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ κομίζοντες ὅτι ἐν τοῖς ἀγροῖς εὐρωσιν. Τὴν 17 οἱ αὐτοὶ ὑπὸ τὸ κράτος μέθῃ ἐπετέθησαν ἀναίτιως κατὰ ἐνὸς πολίτου, ὅστις συνεπεία τοῦ ξυλοκοπήματος εὐρίσκεται ἐν κρισίμῳ καταστάσει καὶ κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ ἱατροῦ, ἡ σωτηρία του εἶναι ἀμφίβολος. Ἐκθέτοντες τῇ Ὑμ. Ἐξοχώτητι καὶ ταῦτα, παρακαλοῦμεν ὅπως αὐτῇ ὁδηγήσῃ ὑμᾶς ἂν πρέπει καὶ νέα τηλεγραφήματα νὰ ἀπευθύνωμεν, ἢ ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης ἐν τῇ ἰδιότητι Αὐτῆς ὡς πληρεξουσίου τῆς νήσου μας νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συμβουλίου ἀπευθόμενα συγχρόνως ἔκθεσιν τῶν λαβόντων χώραν πρὸς τὸν Καϊμακάμην Κῶ. Διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος ὀλοπρόθυμοι θεράποντες.

Οἱ Δημογέροντες

Ἐν Νισύρῳ τῇ 20 Ἰουνίου 1903

Τηλεγράφημα

Πρὸς τὸ Ὑψηλὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργεῖον

Λυπηρὰ κατάστασις τοῦ τόπου μας ἐξακολουθεῖ, Ζαπτιέδες μεθυσκόμενοι ἐπιτίθενται κατὰ πολιτῶν τῇ ἀνοχῇ δημοσίῳ ἀρχῶν. Λαὸς ἀνέχεται κατάστασιν μεθ' ὑπομονῆς ἐλπίζων τιμωρίαν ἐνόχων, ἱκετεύομεν εὐμενῶς δόσετε δεούσας διαταγὰς πρὸς σωτηρίαν μας.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πιστοῦ λαοῦ Νισύρου

Οἱ Δημογέροντες

Νίσυρος 25 Ἰουν. 1903

Ἀξιότιμον κ. Α. Ι. Μισίρ εἰς Βαθὺν Σάμου

Ἐξακολουθούσης εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἀφικομένων ὀργάνων τῆς ἐξουσίας τῆς λυπηρᾶς καταστάσεως ἐν τῇ νήσῳ μας εἰναγκάσθημεν νὰ ἐπισυναψώμεν καὶ δευτερον τηλεγράφημα, ὅπερ εὐρίσκεται ἐγκλειστον, καὶ ὅπερ παρακαλοῦμεν θερμῶς ὅπως ἐπιδόσῃτε εἰς τὸ αὐτόθι τηλεγραφεῖον, λαμβάνοντα ἀπόδειξιν. Ὅ,τι δὲ χρῆμα ἀποτίσῃτε ἐμβάζομεν ὑμῖν ὅπως διατάξῃτε.

Εὐελπιστοῦντες ἀξιότιμε Κύριε εἰς τὰ εὐγενῆ ὑμῶν αἰσθήματα πεποιθήαμεν ὅτι καὶ πάλιν θὰ φανῆτε πρόθυμος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν διακαῶν πόθων ὀλοκλήρου νήσου. Ἐφ' ᾧ δέξασθε παρακαλοῦμεν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξειδικασμένης ὑπολήψεως μεθ' ἧς διατελοῦμεν.

Οἱ Δημογέροντες Νισύρου

(Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

ΤΟ ΠΙΑΟΥΛΙ

Ἔχεις πολλὰ νὰ πῆς καὶ σὺ
 πολλὰ νὰ μολογήσης
 ἄν στόμα σουῦδιν' ὁ Θεὸς
 καὶ μπόριες νὰ μιλήσης.
 Νὰ μάθουν οἱ καινούργοι μας
 βλαστοὶ καὶ πατριώτες
 πῶς ἦσαν κάποτε καὶ σὺ
 στὶς δόξες σου τὶς πρῶτες.

Εἰς τὸ Μαῖστρο τοῦ νησιοῦ
 σὲ ἔχουνε χτισμένο
 καὶ μὲ τὴν Ταῦλα τοῦ Γιαλοῦ
 εἶσαι γειτονεμένο.
 Ποιὸς σ' ἔχτισε ; δὲν ξέρουμε.
 Πότε ; κανεὶς δὲν ξαίρει·
 τὸ μυστικὸ τὸ πήρανε
 μαζὺ τους, ἄλλοι γέροι.

Ἔμεῖς, ἔτσι σὲ βρήκαμε
 ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας
 κι' ἔτσι σὲ παραδίδομε
 τώρα εἰς τὰ παιδιὰ μας.
 Κι' ἄν κάπου ἐδῶ λαθεύουμε
 ἄς μᾶς τὸ ποῦνε ἄλλοι
 ποῦ ἔχουν μνήμη πιὸ πολὺ
 καὶ πιὸ γερὸ κεφάλι.

Μονάκριβο σὲ εἶχαμε
 μέσ' τὸ χωριὸ πηγάδι
 κι' ἦσαν, νοικοκυρᾶς χαρὰ

καὶ κάθε νειᾶς καμάρι.
 Ἐκεῖ κοντὰ σου ἐρχόντανε
 μαζὺ μὲ τ' ἄπλυτα τους
 οἱ γρηῆς κι' οἱ νειῆς ν' ἀσπρίσουνε
 μ' αὐτὰ καὶ τὰ φατθὰ τους.

Κι' ὅταν τὰ Θεοφάνεια
 ἔκαμνε τρικκυμῖα
 ἀντὶ νὰ ρίζουν τὸ Σταυρὸ
 στὴ Ταῦλα τοῦ Γιαλοῦ
 πάνω εἰς τὸ πηγάδι σου
 ἔβαζαν μιὰ σκαφίδα
 καὶ μέσα ἐκεῖ ἢ βάπτισις
 γινόταν τοῦ Σταυροῦ.

Καὶ δίπλα σου ἐστέκετο
 μιὰ γοῦρνα μαρμαρένια
 ποῦ τὸ βραδάκι πότιζαν
 τὰ ζᾶ τὰ διψασμένα.

Κι' ἀφ' τὸ νερὸ ποῦ χύνετο
 στὶς βάσεις σου τριγύρω
 μιὰ λάντα ἐσχηματίζετο
 ποῦτο, χαρὰ τῶ χοίρω
 ποῦ ὄλοι, ἀλεβρόντιστοι
 τρέχαν νὰ κυλισθοῦν
 μέσα ἐκεῖ στὴ Λάντα σου
 νὰ πιοῦν νὰ δροσισθοῦν.

ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ

Στὴν συνέχεια τῶν ἀναμνησεῶν τοῦ ὁ συνεργάτης μας «Παλιὸς Νι-
 σύριος» ἀναφέρεται στὸν θάνατο τοῦ «Νικόλα». Οἱ ἀναμνήσεις τοῦ
 συνεργά του μας δίδουν σ' ὄλους μας τὴν ἴδια μ' αὐτὸν συγκίνησιν
 ξαναφέροντάς μας στὸ μυαλὸ ὅτι παλιὸ ποῦ ἀρχίζει πειὰ νὰ ξε-
 χνιέται.

Μικρὸ παιδάκι ἀκόμα ὁ Νικόλας, εἶχε τὴν κακοτυχία νὰ πάθῃ μιὰ
 φοβερὴ ἀρρώστεια, ποῦ τοῦ στέρησε τὴ λαλιὰ καὶ τὴν ἀκοή. Ἔτσι μεγαλώ-
 νε ὁ Νικόλας χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τί γινόταν γύρω του, χωρὶς ν' ἀκούῃ
 ἂν τ' ἄλλα παιδάκια, τὸ νανούρισμα καὶ τὰ γλυκὰ λόγια τῆς Μάννας.

Μεγάλωσε ὁ Νικόλας. Γένηκε παλληκάρι δυνατὸ καὶ ὁμορφο, μὰ ἄχ-
 ρηστος στὴν κοινωνία. Ἔνας ἀπόκληρος τῆς τύχης.

Μιὰ μέρα ἔπεσε ἀπὸ κάποια σκάλα ἐνὸς σπιτιοῦ στὴν Ταῦλα τοῦ
 Γιαλοῦ. Ἐκεῖ τὸν βρῆκαν σχεδὸν ἀνάσθητο μερικοὶ συμπατριώτες μας
 ποῦ ἄκουσαν τὰ βογγητὰ του, καὶ τὸν μετέφεραν σ' ἓνα σπιτάκι ποῦμενε
 κατάμονος. Στὸ πρόσωπό του ἦταν ζωγραφισμένος ὁ πόνος. Μερικὲς γει-
 τόνισες ποῦ τὸν παρέστεκαν, προσπαθοῦσαν, μὲ λόγια ποῦ ὁ φτωχὸς δὲν
 καταλάβαινε καὶ μὲ περιποιήσες, νὰ μετριάσουν τοὺς πόνους του. Κύττα-

ΑΠ' ΟΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Στις 14 Σεπτεμβρίου γιορτάζει το μοναστήρι του Σταυρού στο Άργος. Έκει θα σάς μεταφέρω νοερά για να προσκυνήσωμε τὸ μεγαλύτερο σύμβολο τῆς Χριστιανοσύνης. Σὰς περιμένο λοιπὸν στὸ Λαγκαδί. Ἐκεῖ θὰ συναντηθῆ ὅλη ἡ συντροφιά. Θὰ ἀνεβοῦμε στὸ Στενό και τὸ Καμπὶ ἔχοντας δεξιὰ μας τὸ Παλιόκαστρο, ὅπου βασιλεύουν οἱ Νεράιδες, και ἀριστερά μας τὸ Λάρυγκα. Νὰ ἡ χαρουπιὰ τοῦ Κώτη και ἀμέσως οἱ Κάτω Ποροί, ἀπ' ὅπου ἀντικρύζομε τὴ θάλασσα, πού θὰ μᾶς συντροφεύει ὅλη μας τὴ διαδρομὴ, ἐκτὸς ὅταν θὰ εἰμεθα μέσα στὴν κοιλάδα τὰ Μπούκα. Μετὰ τοὺς Κάτω Πορούς, ἡ Σωτήρα, τὸ Μακρὸ Κομμάτι, οἱ Πάνω Ποροί και σὲ λίγο φθάνομε στὸν Ἄη Ζαχαριά. Ἐδῶ θὰ σταματήσωμε λίγο για νὰ δοῦμε τὸ καεστραμμένο ἐκκλησάκι, και νὰ πιοῦμε λίγο νερὸ ἀπὸ τὴ στέρνα του. Ξεκινᾶμε και μένομε στὰ Μπούκα. Ἀριστερά μας ἡ Σιώνες μετὰ τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας, και δεξιὰ ἡ Τραπεζίνα και ὁ Ἄη Δημήτρης. Ἡ διαδρομὴ μέσα στὰ Μπούκα δὲ διαρκεῖ πολὺ και νὰ ἀμέσως ἀντικρύζομε τὴ περιοχὴ τοῦ Ἄργους. Ἄς σταθοῦμε λίγο νὰ φέρομε στὴ φαντασία μας τόσα γνώριμά μας μέρη. Νὰ τὸ Τρούλι, ὁ Καταβρός, ὁ Μισόπυργος, ἡ Πυργιά, τὸ Κάτερος ὁ Κόρφος ἡ Ἁγία Εἰρήνη, και στὸ βάθος τῶ Αὐλάκι, τὸ ἐπίγειο τῶν Νικειῶν. Ἀλλὰ καιρός νὰ συνεχίσωμε τὸ δρόμο μας. Ἀριστερά μας σὰ νὰ εἶναι φυτεμένο στὴ ρίζα ἑνὸς μεγάλου βράχου βρισκεται τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἄη Νικητά, και στὸ κάτω δεξιὰ ὁ Ἀρχηστράτης. Δὲ θὰ προχωρήσωμε πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἀλλὰ θὰ στοίχουμε πρὸς τὴ Πόρτα, για νὰ φθάσωμε στὸ μοναστήρι τοῦ Σταυροῦ. πού εἶναι και ὁ προορισμὸς μας. Μιὰ εἴσοδος ἀρκετὰ εὐρύχωρη και ἐξειραρμένη μᾶς φέρνει σὲ μιὰ μεγάλη αὐλή. Δεξιὰ ἕνα μεγάλο ὑπόστεγο με πέτρινη τράπεζα και ἀριστερά διάφορα κελιά και μαγειρεῖο. στὸ βάθος μερικὰ σκαλοπάτια και ἕνα πλατύσκαλο μᾶς ὀδηγοῦν σὲ δυὸ ἀκόμη κελιά και στὸ ἐκκλησάκι τοῦ Σταυροῦ, πού δεσπόζει σὲ ὅλη τὴν αὐλή. Ἡ ὅλη διαρῦμιση μαρτυρεῖ πὼς γινότανε ἐκεῖ πα-

νηγύρι ἀνάλογο μετὰ τῆς Σηπλιανῆς. Ἀλλὰ και αὐτὸ πού θὰ σὰς διηγηθῶ εἶναι ἐπίσης μιὰ ἀπόδειξη. Εἶμουνα 5-6 χρόνων πού ὁ ἀδελφός μου ὁ Γιάννης ἀρρώστησε πολὺ βαριά. Οἱ δυὸ καλοὶ πατριῶτες μας και ἐξαιρετοὶ ἐπιστήμονες ὁ Δημόκριτος και ὁ Μιλτιάδης κατέβαλαν κάθε ἀνθρώπινη προσπάθεια για νὰ τὸν σώσουν. Εἶχαν μάλιστα μοιράσει τὸ εικοσιτετράωρο τους σὲ βάρδιες, ὡστε νὰ βρισκεται πάντα κάποιος κοντὰ στὸ ἐτοιμοθάνατο παιδί. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔβλεπαν καμμιά καλυτέρευση για νὰ προδιαθέσουν τὸν πατέρα μου τοῦ εἶπαν πὼς μόνο ἕνα θαῦμα μπορεῖ νὰ σώσῃ τὸ παιδί. Καί τὸ θαῦμα ἔγινε. Ἦτο ἡ 13 Σεπτεμβρίου και ὥρα 10 τὸ βράδυ. Ὁ Μιλτιάδης εἶδε τὸ παιδί ἰδρωμένο για πρώτη φορὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας ὑψηλοῦ πυρετοῦ και εἶπε στὸ πατέρα μου. «Ὁδυσσεὰ ἐσώθηκε τὸ παιδί». Ἐκείνος ἔκαμε ἀμέσως τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ και εἶπε: «Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ Σὲ προσκυνῶ, τοῦ χρόνον θὰ ξαναζωντανέω τὸ πανηγύρι σου». Τὸ ἐρχόμενο μετὰ ὅλο σχεδὸν τὸ Μανδράκι και πολλοὺς ἀπὸ τὰ Νικεῖα και τὸν Ἐμπορεῖο βρέθηκα διὰ πρώτη φορὰ στὸ πανηγύρι. Μετὰ τὸν ἔσπερινὸ οἱ μεγάλοι μετὰ τὰ βιολιά ἐκάθησαν στὴ τράπεζα και γλεντοῦσαν, οἱ γυναῖκες σιγά-σιγά μαζεῦτηκαν στὰ κελιά, και τὰ παιδιὰ ἀπ' ὅπου βλέπει κανένας τὴν περιοχὴ στὰ παιχνίδια. Ἦτο πολὺ ἀργὰ ὅταν σκεφθῆμε πὼς ἔπρεπε νὰ κοιμηθοῦμε, Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὑπῆρχε μιὰ χῶρος, ἀναγκαστήκαμε νὰ ξαπλώσωμε μέσα στὴν ἐκκλησία. Μετὰ τὸ χάρα-μέρα ὅμως μᾶς ἐσῆκωσαν, γιατί θὰ ἄρχιζε ὁ ὄρθρος. Τότε ἀνέβηκα πίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἀπ' ὅπου βλέπει κανένας τὴν περιοχὴ τοῦ Λακκιοῦ μετὰ τὸ Ἡφαίστειο. Ἐκεῖ συνήνησα μιὰ παρὰ ἀπὸ νέους γύρω ἀπὸ ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Ὁρσάρη πού ἔπαιζε σουρβιάλι (αὐλόν). Ἐπέρασαν ἀπὸ τότε πολλὰ χρόνια. Μοῦ ἐδόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκούσω καλὰς ὀρχήστρες και νὰ παρακολουθῶ πσλλὰς συναυλίες, ἀλλὰ πάντα θυμάμαι τὸ σουρβιάλι τοῦ Ὁρσάρη.

ΝΙΚΗΤΑΣ Ο. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΗΣ

ζε τις γυναῖκες μετὰ πονεμένη ἔκφραση, σὰν νᾶθελε νὰ πῆ. Πονῶ. Σῶστε με. Θέλω νὰ ζῆσω.

Μὰ ἡ μοῖρα πού τόσο σκληρὴ φάνηκε στὸ Νικόλα ἀπὸ παιδάκι, θέλησε νὰ φανῆ και στὸ θάνατό του, πιὸ σκληρὴ.

Δυὸ δάκρυα κύλισαν ἀπὸ τὰ μάτια του, πού ἀμέσως ἔκλεισαν για πάντα. Μετὰ αὐτὰ τὰ δυὸ βουδὰ δάκρυα ἔσβησε ἡ ζωὴ τοῦ Νικόλα και μαζὺ μ' αὐτὴν και οἱ πόνοι του. Δὲν εἶχε ὁ ἄμοιρος Μάννα νὰ τὸν κλάψῃ και νὰ τὸν μοιρολογήσῃ. Μὰ τὸν ἔκλαψε και τὸν μοιρολόγησε ὅλο τὸ νησί, τὸν ἀπόκληρο τῆς τύχης, τὸ φτωχὸ Νικόλα.

ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

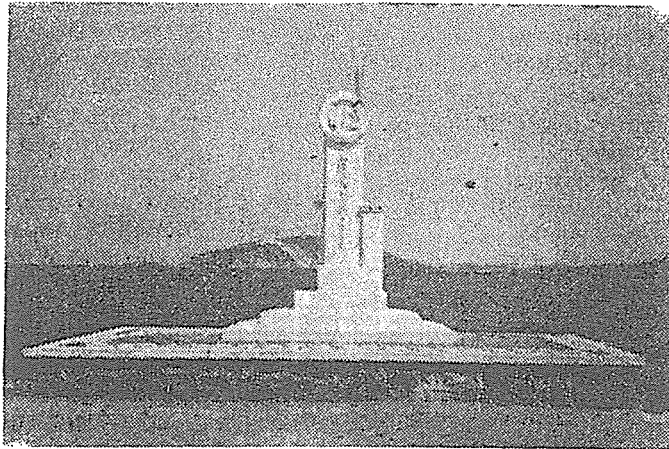
ΤΟ ΗΡΩΟΝ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

Μετά τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα, ἔγιναν μὲ πάνδημη συμμετοχὴ τῶν κατοίκων, τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ Ἡρώου, ἀπὸ τὸν Ἐπαρχο Κῶ κ. Γεώργιον Μιχαλόπουλον. Τὴν δαπάνη διέθεσαν οἱ συμπατριῶται μας τῆς Ἀμερικῆς κ.κ. Ἐμμανουὴλ Καμπανῆς καὶ Κωνστ. Ἐμμανουήλ.

Τὸ Ἡρώον ἐπρόκειτο ἀρχικὰ νὰ στηθῆ, παραπλευρῶς τοῦ χώρου ποὺ κτίσθηκε τὸ μηχανοστάσιον τοῦ Ἠλεκτροφωτισμοῦ, στὸ Λιμάνι, ὅπου μάλιστα ἀρχίσει ἡ ἰσοπέδωση. Εὐτυχῶς, τὴν τελευταία στιγμὴ, ὁ Νο-

μάρχης διεπίστωσε τὸ ἀκατάλληλο τῆς θέσεως καὶ ἔτσι στήθηκε στὸ μέσο τῆς βορεινῆς πλευρᾶς τῆς πλατείας «Γνωμαγόρα».

Τὸ ἥρωο εἶναι ἔργο τοῦ Καλυμνίου Γλύπτου κ. Λ. Τηλιακοῦ.

Χρονικά μὲ ἰδιαιτέρη εὐχαρίστησι καὶ χαρὰ, συγχαίρουσθε μὰ τοὺς εὐγενικοὺς δωρητάς. Παραθέτομεν τὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν τοῦ Δημάρχου κ. Γ. Γιαλοῦρη πρὸς αὐτοὺς.

Πρὸς τοὺς κ.κ. Κων]τῖνον Ἐμμανουήλ καὶ Ἐμ. Καμπανῆν
Εἰς Η.Π.Α.

Ἄγαπητοί μου συμπατριῶται,

Ἔλαβα τὰς ἐπιστολάς καὶ τῶν δύο σας καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀπλότης τῶν γραφομένων σας καὶ τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα μὲ τὰ ὁποῖα διακρίνεσθε ἀμφότεροι συνεκίνησαν τὴν ψυχὴν μου μέχρι δακρύων

Σᾶς ἐκφράζω τὰ θερμὰ μου συγχαρητήρια καὶ εὐχομαι, ὅπως τὸ περίλαμπρον τοῦτο μνημεῖον, ἔργον ἐμπνεύσεως τῶν ἀπείρων αἰσθημάτων σας πρὸς τὰ ἔθνικα ἰδεώδη, καταστή ὁμοίωμα διὰ κάθε ὁμογενῆ ἐπιθυμοῦντα νὰ συμβάλῃ, ὅπως σεῖς εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὸ μεγαγεῖον τῆς φυλῆς μας.

Μὲ ἀδελφικοὺς χαριτισμοὺς

Ο Δῆμαρχος
Γ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ἀνακοίνωσις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» πρὸς τοὺς Συνεργάτας τῶν.

Συνεργασίαι προοριζόμεναι διὰ τὸ προσεχὲς τευχος θὰ πρέπει νὰ ἔχουν σταλῆ τὸ ἀργότερον μέχρι τῆς 25ης Σεπτεμβρίου.

Συνεργασίαι τῶν ὁποίων ἡ ἔκτασις ὑπερβαίνει τὰς τέσσαρας σελίδας (περίπου 16000 γράμματα) θὰ δημοσιεύονται τμηματικῶς.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΣ

Με μεγάλην λύπην έπληροφορήθη ή παροικία μας τόν θάνατον του έκλεκτου συμπατριώτου μας Κων. Κώνστα. Ο μεταστάς μετά την άπόπεράτωσιν τών σπουδών του προσελήφθη είς τό Ύουργείον τών Οικονομικών όπου και διέπρεψε. Παρά τό νεαρόν τής ήλικίας του προεκρίθη κατά τό 1920 και άπεστάλη είς Σύμυρνην ώς οικονομικός σύμβουλος τής Έλληνικής Άρμολστίας. Τό 1922 μετά την Μικρασιατικήν καταστροφήν έφθασε πρόσφυξ είς Πειραιά, εϋθύς δέ άμέσως άνέλαβε την γενικήν γραμματεϊαν του Τελωνείου Πειραιώς.

Τήν θέσιν αϋτήν κατείχε μέρχις ότου άνετέθη ή διεϋθυνσις του Τελωνείου του Ήρακλείου Κρήτης.

Έν συνεχεία άνέλαβε την διεϋθυνσιν τών Τελωνείων Θεσσαλονίκης, όπου και παρέμεινε μέχρι του θανάτου του.

Τό 1923 έξελέγη πρόεδρος του Γνωμαγόρα και υπό την ιδιότητά του αϋτήν άντιπροσώπευσε τόν Σύλλογον είς τό Παμπροσφυγικόν Συνέδριον όπου έξετιμήθη δεόντως παρά τών συνέδρων ή συμβολή του.

Η έξαίρετος πνευματική του συγκρότησις του επέτρεψε να άσχοληθί με ιστορικοφιλοσοφικά θέματα άφορώντα την Έλληνικήν φυλήν, τά βιβλία δέ τά όποια έξέδωκεν και τά όποια πραγματεύονται τά θέματα αϋτά είναι πράγματι αξιόλογα.

Τοιοϋτος έν συντομίξ ό άείμνηστος συμπολίτης μας ό όποϊος κατάρθωσε διά τής έντιμότητος και έργατικότητός του να έξαντλήση την δημοσιϋπαλληλικήν Ιεραρχίαν και να άποκτήση την άγάπην και την έκτίμησιν όσων τόν έγνώρησαν.

Είς τούς συγγενείς του και ιδιαιτέρως είς την σύζυγόν του τά Νισυριακά Χρονικά διαβιβάζουν τά θερμά συλλυπητήριά των.

ΜΙΧΑΗΛ ΡΟΥΣΣΕΤΟΣ

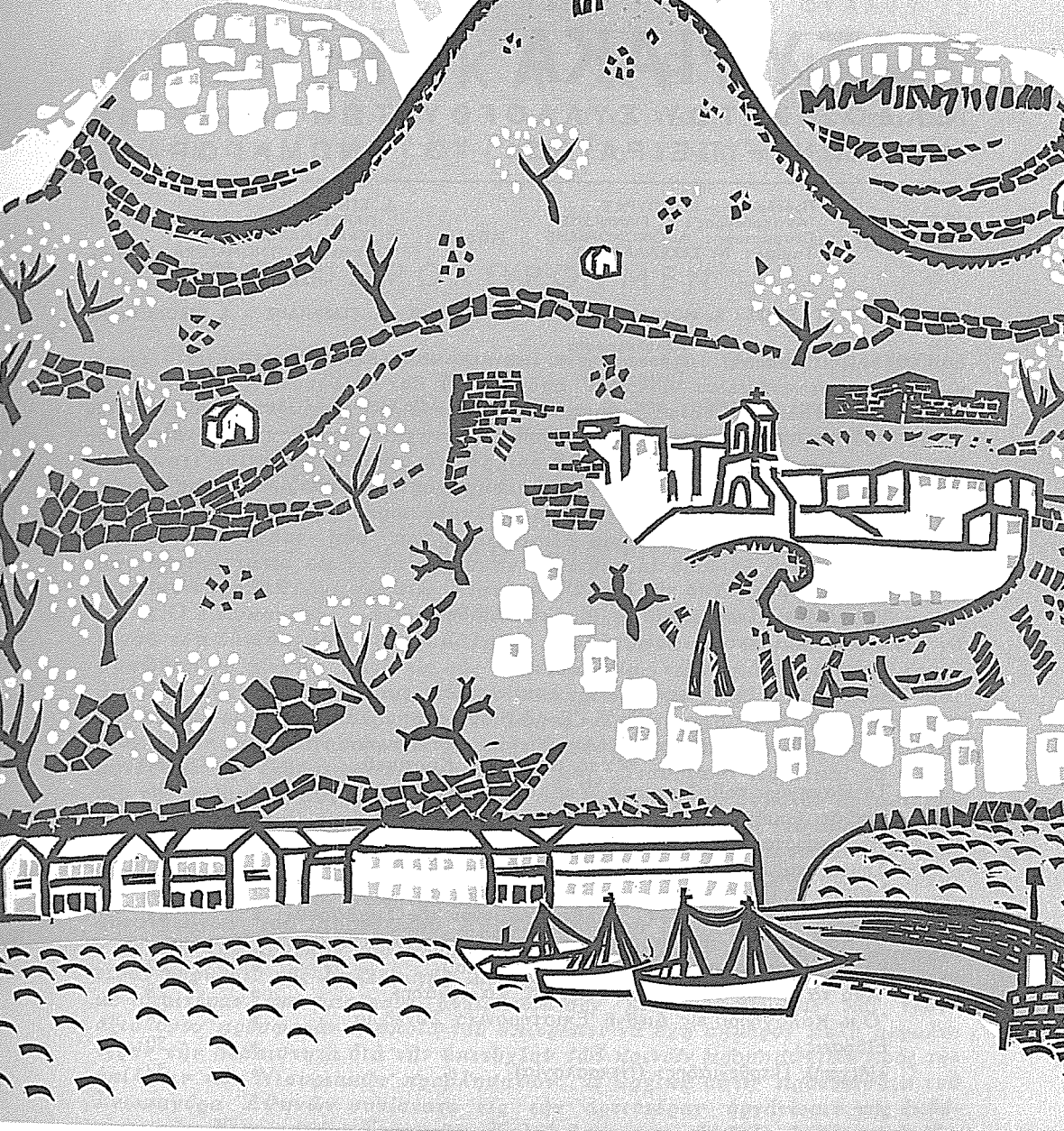
Ο αίφνίδιος θάνατος του Μιχάλη Ρουσσέτου, πέρα από τή Θλίψη που προκάλεϊ σ' όλους που γνωρίζαμε τόν άξιαγάπητον αϋτόν συμπατριώτη μας άποτελεί μιá σημαντική άπώλεια για τό νησί μας. Γιατί στ' άλήθεια τά τελευταία χρόνια ή Νισυρος δύσκολα μπόρεσε να κρατήση κοντά της παιδιά της τόσο άξια όσο ό Μιχάλης Ρουσσέτος. "Εφυγε νέος στην Άμερική! "Όμως γύρισε νέος στο νησί για να του χαρίση όλη του τή ζωηρότητα, δραστηριότητα και στάθηκε από εκείνους που δημιουργούσαν διαρκώς προσπάθειες για την πρόοδο και την οργάνωση τής ζωής στο νησί. "Όλη του ή ζωή χαρακτηρίζεται από τίς προσπάθειες αϋτές. Τά Νισυριακά Χρονικά που έχουν σκοπό τους την βοήθεια διά την πρόοδο του νησιού μας, που γνωρίζουν καλά πως στιλοβάτες σ' αϋτήν την προσπάθεια είναι οί άξιοι συμπατριώτες που μένουν στο νησί, αισθάνονται τό μεγάλο κενό που αφήνει φεύγοντας ό άκούραστος δραστήριος και άγαπητός άπ' όλους Μιχάλης Ρουσσέτος. Είς την σύγγυγον, τά παιδιά, και τούς κυγγενείς του, έκφράζουμε τά θερμά μας συλλυπητήρια.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Εμμανουήλ Κροδσκον: Εϋχαριστούμε διά την περιγραφήν τών έγκαινίων του ναού Άγίου Νικήτα ή όποια δυστυχώς έφτασε μετά την έκτύπωσιν του περιοδικού μας. Καθώς όμως βλέπετε τά Νισυριακά Χρονικά άφιερώνουν ξεχωριστή θέση και έκτενή περιγραφή για τά έγκαινία του Ναού και για τό άξιοθαύμαστο έργο του συλλόγου "Άγιος Νικήτας. Περιμένουμε πάντοτε την τακτική συνεργασία σας πάνω στα διάφορα θέματα. Για τό επόμενο τεϋχος μας θα πρέπει να έχουμε οτά χέρια μας κάθε συνεργασίαν τό άργότερον μέχρι τας 25 Σεπτεμβρίου.

Μιχαήλ Φωτιάδην: Τό γράμμα σας δυστυχώς έφτασε πολύ άργά όταν πλέον είχε συμπληρωθει ή έκτύποισις του περιοδικού. Σάς ευχαριστούμε θερμά και πειομένουμε τή συνεργασία σας.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 2^{ΟΝ}-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1956 - ΤΕΥΧΟΣ 13

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
'Αντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΜΕΛΗ : Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
'Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ," 'Αθηνών
» » "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ," »
» » "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜ'ΑΝΗΣ," »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ (Προσωρινή) : 'Αλληλογραφία
'Εμβόσματα : Κ. ΜΟΥΡΑΝ - δόδος ΦΩΚΙΟΝΟΣ ΝΕΓΡΗ 32 - ΑΘΗΝΑΙ
Συνεργασίαι

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς	
Προχωροῦμεν—'Υπό τῆς Συντάξεως	1	
'Αναμνήσεις (ποίημα) 'Υπό Μ. Παρθενιάδη . . .	2	»
Σύλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	3	»
Κρίσεις καὶ Σχόλια	6	»
«'Ο Παλῆος Νισύριος» 'Υπό Κ. Σακελλαρίδη . . .	9	»
'Απὸ τὰ Παιδικὰ μου—'Υπὸ «'Ενὸς Νισυρίου» . . .	10	»
Γόρο ἀπὸ τὴν 'Ιστορία τοῦ 'Αγ. Νικήτα τοῦ Νισυρίου 'Υπὸ Καθηγ. Π. Κρητικῶ	11	»
Τὸ Πανηγύρι τοῦ Σταυροῦ 'Υπὸ Κ. Μούρα	16	»
'Απ' ὅτι θυμάμαι—'Υπὸ Ν. Σακελλαρίδη	17	»
Τὰ γεγονότα τοῦ 'Ιουνίου 1903—'Επιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	18	»
Σημειώσεις ἀπὸ τὴ Νισυρο 'Υπὸ Θ. Θεοχαρίδη . . .	20	»
Νισυρί-ες Παροιμίαι	22	»
Τὰ 'Εργα στὸ Γυαλί (Τὸ πλῆρες κείμενον τῆς Συμβάσεως)	23	»
'Η Καταστροφή τῆς Νισυροῦ ἐξ ὄργης 'Αντωνίου καὶ Κλεοπάτρας (41 π.χ.) 'Υπὸ Λ. Κοντοβεροῦ	27	»
'Απὸ τὰ Νικεῖα στ' Αὐλάκι τοῦ Γ. Κ. Ζαχαριάδη . . .	28	»
'Ο κ. Καλογήρου εἰς Διεθνή 'Επιστημονικὰ Συνέδρια Εἰδήσεις	29	»
30	»	
«Μιχαὴλ Παρθενιάδης» (Νεκρολογία)	32	»

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : 'Ο Σύλλογος Νισυρίων "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"
ΤΥΠΟΓΡ.: 'Αντώνιος Κόμης—'Ιπποκράτους 7^α— ΑΘΗΝΑΙ

ΣΗΜ.— Τὸ ἐξώφυλλο ἐφιλτέχνησε ὁ συμπατριώτης μας Ζωγράφος—Χαράκτης
κ. Μήτσος Σακελλαρίδης.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ

ΠΡΟΧΩΡΟΥΜΕΝ

Με ιδιαιτέραν ικανοποίησιν καὶ περισσοτέραν ἐλπίδα σήμερον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν ἀπευθύνεται καὶ πάλιν εἰς τοὺς συμπατριώτας μας διὰ μίαν νέαν προσπάθειαν περισσότερον ἔντονον ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην ἐποχὴν τῆς Συλλογικῆς μας δράσεως. Καὶ εἶναι πράγματι κοινὴ ἡ ὁμολογία ὅτι ἄρχισε ἤδη μία σοβαρὰ κίνησις διὰ τὴν προώθησιν τῶν ζωτικῶν προβλημάτων τοῦ νησιοῦ μας. Αἱ Δημοτικαὶ μας ἀρχαὶ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν Νισυριακῶν Σωματείων ἔχουν ἤδη προσανατολισθῆ πρὸς τὴν ὀρθὴν τοποθέτησιν ἢ ὁποία συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀρχίσουν νὰ γίνονται ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα κοινοφελῆ ἔργα εἰς τὴν Νίσυρον.

Ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν θὰ θεωρήσῃ σοβαροτάτην ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου του ἐὰν δυνηθῆ νὰ προβάλλῃ τὰ προβλήματα τοῦ νησιοῦ μας, καὶ νὰ θεοηθῆσῃ νὰ γίνουν αὐτὰ εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν συνείδησις καὶ ἔργον ἀμέσου ἀνάγκης εἰς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μας, εἰς τὰς τοπικὰς μας ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας. Καὶ ἀκριβῶς εἰς τοῦτο κατὰ κύριον λόγον συνίσταται ἡ πρωταρχικὴ σημασία ἢ ὁποία ἀποδίδεται εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας, Νισυριακὰ Χρονικὰ. Ἡ σημασία τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάγκη διὰ μίαν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀριωτέραν καὶ ἐκτενεστέραν προσπάθειαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προβολῆς, τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων καὶ τοῦ Συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν τῶν συμπατριωτῶν μας, ὁποῦδήποτε καὶ ἐὰν εὑρίσκονται, καθιστοῦν τὸ ἔργον τῆς ἐκδόσεως, εἰς τὸ ὕψος τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται, ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνατοτήτων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν.

Εἰς τὴν ἀρχικὴν του προσπάθειαν διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεραν εὐρύνσιν τῆς Συλλογικῆς Συνεργασίας τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μετὰ ιδιαιτέραν ικανοποίησιν ἀντιμετώπισεν μίαν προθυμίαν καὶ τόσον ἀξιόλογον προσφορὰν ἢ ὁποία τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃ σήμερον πολὺ μεγαλυτέραν τὴν βεβαιότητα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν κοινῶν προσπαθειῶν πρὸς τὴν ἐπίλυσιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων. Ἡ ἀρχικὴ αὐτὴ προσπάθεια τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν συνίστατο εἰς τὴν ἀριωτέραν ὀργάνωσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν. Καὶ ἡ ἀπάντησις ὑπῆρξε ἄμεσος καὶ ἀξιόλογος. Ἐκλεκτοὶ συμπατριῶται μας μετὰ προθυμίαν προσέφεραν τὴν ἐνεργητικότητα, τὴν πείραν καὶ τὸ κύρος των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ περιοδικοῦ μας. Μία νέα Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν τελευταίων μηνῶν οἱ ὁποῖοι ἐμεσολάβησαν ἀπὸ τὴν ἐκδοσιν τοῦ προηγούμενου τεύχους, ἐμελέτησεν εἰς τὰς λεπτομερείας του τὸ πρόβλημα τῆς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀριωτέρας καὶ πληρεστερας ὀργανώσεως τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσιν των μετὰ τὰς καλυτέρας προοπτικὰς, καὶ τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν θεωρεῖ τὴν σύστασιν τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ τὰς δυνατοτήτας τὰς ὁποίας ἡμπο-

ρεῖ νὰ ἀναπτύξῃ ὡς τὴν καλύτεραν ἐγγύησιν διὰ τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων.

Σήμερον συνεπῶς ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ Περιοδικοῦ μας δὲν εἶναι μόνον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου μας τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται καὶ πάλιν πρὸς τοὺς Συμπατριώτας μας διὰ μιὰν Πανισυριακὴν Συνεργασίαν ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν ἡ ὁποία διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῆς δὲν ἔχει μόνον ἀνάγκη τῆς παραλλήλου προσπαθείας τοῦ Συλλόγου ἀλλὰ καὶ τῆς θερμοῦς συμπαροαστάσεως ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν Συμπατριωτῶν μας.

Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι βεβαία διὰ τὴν καναόησιν καὶ τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν θὰ συναντήσῃ διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν. Μὲ ἐμπιστοσύνην καὶ βεβαιότητα ἀπευθύνεται κυρίως εἰς τοὺς Συμπατριώτες μας τῆς Ἀμερικῆς ποὺ ἀπετέλεσαν πάντοτε τὸν κύριον Συντελεστήν κάθε σοβαρᾶς ἐκδηλώσεως στὸ Νησί μας. Ἡ ἀγάπη τῶν συμπατριωτῶν μας αὐτῶν γιὰ τὸ νησί μας καὶ οἱ θυσίαι ποὺ πάντοτε καταβάλλουν γιὰ τὴν ἐνίσχισήν του θὰ, βροῦν ἡμεθὶ βέβαιοι, διὰ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν τὸ καλύτερον μέσον ἐκφράσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν. Τὰ Νισυριακά Χρονικά θὰ μειώσουν τὴν μεγάλην ἀπόστασιν ἡ ὁποία τοὺς χωρίζει ἀπὸ τὸ νησί μας, θὰ γνωρίσουν στὰ παιδιὰ τους τὴ Νίσυρο, θὰ ζωντανεύουν πάντα στὰ μάτια καὶ τῆ σκέψη τῶν ἰδίων τις εἰκόνες ποὺ σιγὰ σιγὰ σβύνουν ἀπὸ τὴν μακρόχρονη ἀπουσία ποὺ τοὺς ἐπιβάλλει ἡ μεγάλη ἀπόστασις. Μὲ τὰ Νισυριακά Χρονικά θὰ εὐρίσκονται πάντα κοντὰ στὴ Νίσυρο θὰ γνωρίζουν ἀπὸ κοντὰ τὰ προβλήματα τῆς, τις ἀνάγκης καὶ τις ἀνησυχίας τῶν ἐκεῖ συμπατριωτῶν μας, ὅτι δηλαδὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης, τῆς νοσταλγίας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντός των.

Ἡ προσπάθεια νὰ γίνῃ ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς κτῆμα ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ μας. Ἡ σταδιακὴ ἀνοικοδόμησις τῶν ἱαματικῶν μας λουτρῶν. Ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ παγοποιείου, καὶ ὁ ἐφοδιασμὸς του μὲ τὸν κατάλληλον μηχανολογικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς ἀπαιτουμένης δεξαμενῆς. Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος τῆς ὑδρεύσεως τοῦ νησιοῦ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Γεωργίας καὶ Ἀλιείας καὶ ἀντιμετώπισις τοῦ ἐκπατριμοῦ. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ λιμενοβραχίονος. Ἡ βελτίωσις καὶ σταθεροποίησις τῶν συνθηκῶν συνκοινωνίας μὲ τὴν Νίσυρον. Ἡ διάσωσις καὶ ἀξιοποίησις τῶν Νισυριακῶν θησαυρῶν. Ὅλα αὐτὰ μᾶς δείχνουν πῶς πρέπει νὰ προχωρήσωμεν καὶ μᾶς παρουσιάζουν εὐρύτατον πεδῖον συλλογικῆς προσπαθείας.

Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Γυρνᾷ ὁ νοῦς στὰ περασμένα πίσω
καὶ στοῦ νησιοῦ μου τρέχει τις ἀκρογιαλιές
καὶ ἡ καρδιά μου σπάρταρᾷ καὶ ξανανοιώνει σὰν ἀρχίσω
τῆς κάθε μιᾶς νὰ σκέπτομαι τις ὁμορφιές.

Οἱ ἀμμουδιές, τὰ κύμματα, τὰ βράχια καὶ τί δὲν μοῦ θυμίζουν;
τὰ ξένοιαστα, τὰ παιδικὰ μου χρόνια τὰ χρόνια τὰ παλῆ
ποῦ μόνο οἱ ἀνάμνησες τώρα μὲ λικνίζουν,
τώρα, ποῦ πιά τὰ χρόνια μοῦ βάψαν ἄσπρα τὰ μαλλιά.

Πίσω γυρνᾷ ὁ νοῦς μου στὰ περασμένα
στὰ ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ μου σταματᾷ
τὰ βλέπει τώρα ἔρημα καὶ χολιασμένα...
τὸν ἴδιο πόνο καὶ λαχτᾶρα, ἔχουν μ' ἐμᾶς κι' αὐτὰ.

ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

Σ Υ Λ Λ Ο Γ Ι Κ Α Ι Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ε Ι Σ

- Ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων τοῦ νέου Δ.Σ. καὶ εἰς ἀπάντησιν σχετικῆς ἀναγγελίας, ἐλήφθησαν συγχαρητήρια ἐπιστολαὶ παρὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου, τοῦ ἐν Νέα Ὑόρκη Συλλόγου «ὁ Γνωμαγόρας», τοῦ τμήματος Γνωμαγόρα Νισύρου, τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου Νισύρου, τοῦ Σώματος Ναυτοπροσκόπων Νισύρου, τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ, τοῦ Σωματείου Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων «Ἅγιος Νικήτας», τῆς ἐξωραϊστικῆς Ἐπιτροπῆς κλπ.

- Τὸ Δ.Σ. κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 19-8-56 καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς προγεγεστέρας ἀποφάσεως αὐτοῦ ὅπως ἐπεκτείνει τὴν δράσιν τοῦ Συλλόγου εἰς ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτερον ἀριθμὸν Νισυρίων καὶ φίλων τῶν Νισυρίων, ἐπέκρινε τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Συλλόγου ὑπὸ μορφήν τροπὸν τινὰ πρακτόρων αὐτοῦ: α) Εἰς Νίσυρον εἰς τὸν συμπατριώτην μας κ. Νικ. Βογιατζῆζην β) εἰς Ρόδον εἰς τὸν συμπατριώτην μας κ. Ἰωάννην Μ. Ρουσσέτον καὶ γ) εἰς Κῶν εἰς τὸν συμπατριώτην μας κ. Ἀντώνιον Κ. Πληθίδην. Οἱ προμνησθέντες ἀπεδέχθησαν μετὰ μεγάλης προθυμίας τὰ καθήκοντα ἅτινα τοὺς ἀνετέθησαν παρὰ τοῦ Δ.Σ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντιπροσώπευσίν μας εἰς τὴν Νισυριακὴν παροικίαν τῆς Ἀμερικῆς ἀπεφασίσθη κατ' ἀρχὴν ὅπως παρακληθῶσιν δύο ἐκ τῶν συμπατριωτῶν μας ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι θὰ εἶχον τὴν πρὸς τοῦτο εὐγενῆ προθυμίαν, ὅπως πρακτορεύσωσιν τὸ μῆμα. Εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους μας ἐδώσαμεν λεπτομερεῖς ὁδηγίας περὶ τῶν καθηκόντων των.

Ἡ πρὸς τὸν Σύλλογον μηνιαία συνδρομὴ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως διὰ τὰ τακτικά καὶ τὰ ἀντεπιστέλλοντα μέλη ἀνέρχεται εἰς τρεῖς (3) δραχμάς. Τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς ἀνέρχεται εἰς δέκα (10) δραχμάς.

Ἡ ἔτησίᾳ συνδρομὴ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι δραχμαὶ ἐξήκοντα (60) διὰ δὲ τὸ ἐξωτερικὸν δολλάρια τρία (3).

Ὁ χαρτόδετος τόμος τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν τῶν τευχῶν τῆς 1ης περιόδου ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας τοῦτο καὶ εὕρισκομένους εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἕναντι πεντήκοντα (50) δραχμῶν. Διὰ δὲ τοὺς εὕρισκομένους εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἕναντι τριῶν (3) Δολλαρίων Ἀμερικῆς.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀνακοινώσεως πρὸς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γεώργ. Ρεμπάκον, τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου μας ἐλάβομεν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

Ὁ Νομάρχης Δωδεκανήσου
Ρόδος τῆ 20-6-56

Πρὸς τὸν ἀγαθοεργὸν Σύλλογον Νισυρίων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς

«Ὁ Γνωμαγόρας»

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἔλαβον τὸ ὑπ' ἀριθ. 1/15-656 ὑμέτερον ἔγγραφο καὶ σᾶς εὐχαριστῶ θερμότατα διὰ τὴν ὑφ' ὑμῶν γενομένην πρὸς ἐμὲ τιμὴν νὰ με ἀνακηρύξητε ἐπίτιμον μέλος τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου, οὕτινος γνωστὴ τυγχάνει καὶ πάνν ἀγαθοεργὸς δράσις.

Ἐπὶ τοῦτοις ἀποδεχόμενος εὐχαρίστως τὴν μνησθεῖσαν ἀνακήρυξιν δράττομαι τῆς εὐκαιρίας νὰς σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι καταβάλλω πάντοτε

πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῶν ἀπασχολούντων τὴν γενέτειράν σας καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐν αὐτῷ ὅπως διαβιβάσητε πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τοὺς πλέον φιλικοὺς χαιρετισμοὺς.

Μετὰ πλείστης τιμῆς

Γ. Ρεμπάκος.

Νομάρχης Δωδεκανήσου.

Μέσω τοῦ Συλλόγου μας διετέθη παρὰ τοῦ συμπατριώτου μας κ. Γεωργ. Κ. Σακλαρίδη δωρεὰ ἐκ δύο χιλιάδων (2.000) δραχμῶν διὰ τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Ποταμιτίσσης εἰς Νίσυρον. Σχετικῶς παραθέτομεν τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν τοῦ Συλλόγου.

Σύλλογον Νισυρίων «ὁ Γνωμαγόρας» τμήμα Νισύρου. Εἰς Νίσυρον.

Ἀγαπητὲ ἀδελφὲ Πρόεδρε,

Σᾶς διαβιβάζομεν μαζὺ μὲ τὴν παροῦσαν μας δραχμὰς δύο χιλιάδας (2.000), ὅσας εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ σᾶς διαβιβάσῃ μέσω ἡμῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων μελῶν τοῦ Γνωμαγόρα κ. Γεώργ. Σακλαρίδης καὶ ἡ ἀξιοτίμος σύζυγός του κ. Κατίνα, ἵνα χρησιμοποιηθῶσιν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικτύου τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς τὸν καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Ποταμιτίσσης εἰς τὴν νῆσον μας. Διὰ τὴν πλήρη ἐνημέρωσίν σας περὶ τοῦ τρόπου διαθέσεως τοῦ προμνησθέντος ποσοῦ κοινοποιοῦμεν κατωτέρω ἐπιστολὴν τῶν ὡς ἄνω δωρητῶν.

«Πρὸς τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου «Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν - Πειραιῶς»

Ἀγαπητέ μου κ. Πρόεδρε,

Ἐπιθυμία τῆς συζύγου καὶ ἐμοῦ εἶναι ὅπως δι' ἐξόδων μας γίνῃ ἡ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις εἰς τὴν ἐν τῇ Πατρίδι μας ἐκκλησίαν τῆς Ποταμιτίσσης. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐσωκλείομεν δραχμὰς δύο χιλιάδας τὰς ὁποίας παρακαλοῦμεν ὅπως μεταβιβάσητε πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ τμήματος Γνωμαγόρα Νισύρου κ. Χριστοφόρου, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου κ. Νικ. Χατζόγλου καὶ τοῦ Δημάρχου κ. Γιαλούρη θὰ ἀποτελέσουν τὴν ἐπιτροπὴν ἢ ὁποῖα θὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας μας αὐτῆς.

Ἐν Ἀθῆναις 31 Αὐγούστου 1956

Μὲ ἐκτίμησιν

Γεώργης καὶ Κατίνα Σακλαρίδου.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ σᾶς παρακαλέσωμεν κ. Πρόεδρε, ὅπως μᾶς κρατήσητε ἐνημέρους τῆς πορείας τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἐπιθυμίας τῆς Κυρίας καὶ τοῦ Κυρίου Γ. Σακλαρίδη, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐξάρωμεν τὰ εὐγενικὰ καὶ γνωστότατα ἄλλωστε ἐκ προγενεστέρων ἐκδηλώσεων αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς τὴν ὠραίαν μας Νίσυρον τῶν δωρητῶν καὶ νὰ τονίσωμεν τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ νησί μας τῶν ἰδιωτικῶν εὐγενικῶν ἐκδηλώσεων, τὴν προώθησιν καὶ πρόκλησιν τῶν ὁποίων μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας θὰ πρέπει νὰ φροντίζῃ ὁ «Γνωμαγόρας».

Μὲ ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς

Ὁ Πρόεδρος

Παν. Σακελλαρίδης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Γεώργ. Ε. Λαμπάδης

Εἰς ἐκτέλεσιν σχετικῆς ἀποφάσεως τὸ Δ.Σ. ἐπεσκέφθη τὴν 5.10.56 τὸν Δωδεκανήσιον Ὑπουργὸν Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Στ. Κωτιάδην. Σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεως ἦτο ἡ ἐκπλήρωσις ὀφειλομένης φιλοφροσύνης πρὸς τὸν συμπατριώτην μας Ὑπουργὸν καὶ ἡ ἐνημέρωσις αὐτοῦ διὰ τὰ φλέγοντα καὶ ζωτικὰ ζητήματα τῆς Νήσου μας. Εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν πα-

ρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Δ.Σ., ἀφοῦ διεβιβάσθησαν αἱ εὐχαὶ ὅπως τὸ ἀναληφθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἔργον στεφθῆ ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἀνεπτύχθησαν διεξοδικῶς τὰ φλέγοντα ζητήματα τοῦ Νησιοῦ μας καὶ κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν ἐθίγησαν πολλὰ ἐκ τῶν γενικῶν προβλημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν πρόοδον τῆς Δωδεκανήσου. Ἐτογίσθη ἡ ἀνάγκη συμπαραστάσεως τοῦ Κράτους διὰ τὴν ὑδρευσιν, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Λιμενοβραχίονος, τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν συγκοινωνίας. Ὁ κ. ὑπουργὸς ὅστις εὐρέθη γνώστης ὄλων τῶν ἀπασχολούντων ἡμᾶς ζητημάτων ὑπεσχέθη νὰ φροντίσῃ τὴν ἀποστολὴν διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν γεωλόγου ἵνα ἐξαντληθῆ τὸ θέμα τῆς ἐξευρέσεως ὑπογείου ὕδατος καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀποκλεισμοῦ τῆς τοιαύτης πιθανότητος νὰ προωθηθῆ τὸ θέμα τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς κατασκευῆς ὕδατοδεξαμενῶν. Διὰ τὸν λιμενοβραχίονα ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι δὲν βλέπει πιθανὴν Κρατικὴν χρηματοδότησιν διὰ σοβαροῦ σχετικοῦ κονδυλίου καὶ ἀναμένει μᾶλλον κρατικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τυχόν ἐκδηλωθησομένην ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν λ.χ. τοῦ Συλλόγου Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς ἔαν εἶχε τὴν σχετικὴν δυνατότητα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑπεσχέθη τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν συγκοινωνίας καὶ ἐξέφρασε τὴν ἀπόλυτον αἰσιοδοξίαν του διὰ τὴν πρόοδον τῆς Δωδεκανήσου γενικῶς καὶ τῆς Νισύρου εἰδικώτερον καὶ ἐξεδήλωσε τὴν προθυμίαν ὅπως ἔρχεται συμπαραστάτης κάθε προσπάθειας τοῦ Γνωμαγόρα.

Παρὰ τοῦ Δ.Σ. ἀπεφασίσθη ἡ συγκρότησις περὶ τὸν Σύλλογον Τμήματος Γυναικῶν καὶ Νέων, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν διεύρυσιν τῆς δράσεως τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν στελεχῶν αὐτοῦ.

Τὸ Δ.Σ. ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» μὲ ἀρμοδιότητα ὅπως ἐπιληφθῆ μετὰ πάσης πρωτοβουλίας τὰ τῆς ἐκδόσεως τούτου. Εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν «Ν.Χ.» ἀνατίθεται ἡ εὐθύνη τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς καθ' ὅλου πορείας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅτι ἡ γενικὴ γραμμὴ καθ' ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων, τῆς ἰδιαιτέρας μας Πατρίδος καὶ τοῦ Συλλόγου, θὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τοῦ Συλλόγου καθοριζομένην, πρὸς δὲ ὅτι τὰ «Ν.Χ.» θὰ καταστοῦν τὸ Ἐλεύθερον Βῆμα τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀπόψεων αὐτῶν διὰ τε τὸ συμφέρον τῆς ἰδιαιτέρας Πατρίδος καὶ τῆς Συλλογικῆς προσπάθειας. Ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις τοῦ περιοδικοῦ θὰ εἶναι αὐτοτελής, ἐνσωματωμένη τελικῶς εἰς τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ Δ.Σ. Τὸ Δ.Σ. θὰ βοηθῆ τὴν Ἐπιτροπὴν μεριμνῶν διὰ τὰς εἰσπράξεις τῶν συνδρομῶν, δωρεῶν κ.λ.π. ἐσόδων τοῦ περιοδικοῦ, ἄτινας καὶ θὰ ἀποδίδῃ πρὸς τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. περὶ συγκροτήσεως ἐκδοτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ν.Σ. συνεκροτήθη αὕτη ὡς κατωτέρω:

Πρόεδρος: Κ. Μούρας, Ἀντιπρόεδρος: Κ. Γιαννίδης, Γραμματεὺς: Ἄλ. Οἰκονομίδης, Ταμίας: Νικ. Σακελλαρίδης.

ΜΕΛΗ: Δημ. Κέντρης, Ἰωάνν. Παρθεσιάδης, Κωνστ. Σακελλαρίδης. Ἀρμόδ. Γιαννίδης, Παῦλος Σακελλαρίδης, Γιάννης Οἰκονομίδης.

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν θὰ μετέχουν καὶ οἱ Πρόεδροι ἢ νόμιμοι ἀναπληρωταὶ αὐτῶν, τῶν ἐν Ἀθήναις Συλλόγων τῶν Νισυρίων, ἥτοι τοῦ Γνωμαγόρα, τοῦ Ἄγ. Ἰωάνν. Θεολόγου καὶ τῆς Παναγίας τῆς Θερμιανῆς.

Ὑπὸ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς συνεκροτήθη Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ.κ. Κ. Μούρα, Παῦλ. Σακελλαρίδης, Ἀρμοδίου Γιαννίδη καὶ Γιάννη Οἰκονομίδη.

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

Ὁφειλομένη ἀναγνώ- ρησις

Μεῖ ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἀπὸ 7 Νοεμβρίου ἐ.ἔ. συγχαρητήριον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας πρὸς τὸν «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΝ» Ἀμερικῆς, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται καὶ παρὰ τοῦ Κράτους τὸ μέχρι τοῦδε ἐπιτελεσθὲν ἐξαίρετον πράγματι Πατριωτικὸν ἔργον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀποδίδεται ὁ δίκαιος ἔπαινος.

Εἰμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἐπίσημος αὐτῆ ἀναγνώρισις θὰ χαροποιήσῃ τοὺς ἀπανταχοῦ Νισυρίους καὶ θὰ συντελέσῃ διὰ μίαν ἀκόμη στενωτέραν προσέγγισιν τῶν Νισυρίων τῆς Ἀμερικῆς καὶ περαιτέρω δραστηριοποίησιν τοῦ Γνωμαγόρα μας, καθὼς καὶ τὴν παρακίνησιν καὶ ἄλλων Σωματείων δι' ἔθνοφελῆ δρᾶσιν.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ἐν Ἀθῆναις τῆ 7/11/55
ΠΡΟΣ

Τὸν Ἀγαθοεργὸν Σύλλογον
τῶν Νισυρίων «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ»
634, 8 Av

Εἰς Νέα Ν. Ὑόρκην

Μετ' ἰδιαιτέρας ὄλης χαρᾶς, ἐπληροφωρήθημεν ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ παρ' Ἡμῖν Διευθυντοῦ κ. Κωνστ. Μούρα, τὴν ὄντως ἀξιόλογον Ἐθνοπρεπῆ δρᾶσιν ὑμῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως σας μέχρι σήμερον καὶ ἰδίως τὸ παρ' ὑμῶν ἐπιδειχθὲν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἰδιαιτέρας σας πατρίδος Μανδρακίου Νισύρου.

Ἐκπληροῦντες εὐχάριστον καθῆκον, παρακαλοῦμεν ὅπως δεχθῆτε τὰ πλέον θερμὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχαριστίας Ἡμῶν διὰ τὴν ἀξίαν πάσης ἐξάρσεως πατριωτικὴν δρᾶσιν σας, μαρτυροῦσαν περιτράνω τὸ ὑψηλὸν Ἐθνικὸν φρόνημα, ὅπερ κυριαρχεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν σας, εὐχόμενοι ὅπως τοῦ εὐγενοῦς καὶ ὠραίου ὑμῶν παραδείγματος καὶ ἄλλοι ὑπάρξωσι μιμηταί, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς φιλάτης ἡμῶν πατρίδος.

Μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς καὶ ὑπολήψεως

Π. ΛΕΒΑΝΤΗΣ

Ὑπουργός

Ἐθνικῆς Παιδείας
καὶ Θρησκευμάτων.

Ἡλεκτροφωτισμός

Κατὰ πληροφωρίας ἐκ Νισύρου ἤρχισαν ἀπὸ πολλοῦ αἱ ἐργασίαι παροχῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς καταστήματα καὶ οἰκίας, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν προχωροῦν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ταχύτητα. Οἱ λόγοι εἶναι δύο: α) διότι τὰς ἐργασίας ἐκτελεῖ εἰς μόνον τεχνίτης, ὁ μηχανικός δηλαδὴ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἐργοστασίου καὶ β) διότι πολλοὶ τῶν συμπατριωτῶν μας δὲν διαθέτουν ὀλόκληρον τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην. Διὰ τὸν δεῦτερον τοῦτον λόγον καὶ ἄλλοτε τὰ «Ν.Χ.» ὑπέδειξαν ὅτι πρέπει νὰ ἐξευρεθῆ τρόπος ἐνισχύσεως τῶν οἰκονομικῶς ἀδυνάτων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπολαύσουν καὶ αὐτοὶ τὴν χαρὰν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ ἀλλὰ καὶ ὁ Δῆμος νὰ ἐλαφρυνθῆ ἀπὸ τὴν σοβαρὰν ἐπιβάρυνσιν τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται διὰ τῶν δαπανῶν λειτουργίας τοῦ ἐργοστασίου. Οἱ συμπατριῶται μας τοῦ ἐξωτερικοῦ καλοῦνται καὶ πάλιν νὰ ὑποστοῦν μίαν ἀκόμη θυσίαν ὑπὲρ συγγενῶν ἢ καὶ φίλων των. Ἡ δαπάνη ἐγκαταστάσεως, κατὰ τὰς πληροφωρίας πού μας ἐδόθησαν, κυμαίνεται γύρω τῶν 600 δρχ. διὰ 4 φῶτα. Ἀλλὰ καὶ οἱ Σύλλογοί μας θὰ ἔπρεπε νὰ μελετήσουν καὶ μάλιστα ἐπειγόντως τὸ ζήτημα. Θὰ ἦτο π.χ. δυνατὴ ἡ ἀποστολὴ εἰς τὸν Δῆμον ἐνὸς ποσοῦ τὸ ὁποῖον θὰ διετίθετο ὑπὸ τύπον δανείου εἰς τοὺς ἀπορωτέρους καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐξοφλεῖτο διὰ μηνιαίων δόσεων παρ' αὐτῶν.

Τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ διατεθῆ εἴτε ἐκ τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων των, εἴτε δι' ἐκκλήσεως πρὸς τὰ μέλη των ὅπως εἰσφέρουν εἴτε διὰ δωρεῶν, εἴτε ὑπὸ τύπον ἀτόκου δανείου πρὸς τὸν Δῆμον. Τοῦτ' αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ πράττουν καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ἐν Νισύρῳ συμπατριωτῶν μας ἔχουν τὴν ταμειακὴν εὐχέριαν. Ἡ ἱερὰ Μοῦνη Σπηλιανῆς, ἐὰν διαθέτῃ πράγματι, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησαν, χρήματα δὲν θὰ πρέπει νὰ διστάσῃ ὅπως εἰσφέρῃ καὶ αὐτὴ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Ρόδου τοῦ ὁποῖου εἶναι γνωστὴ ἡ εὐθυκρισία καὶ ἡ ἐνρυστάτη ἀντίληψις θὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὴν σχετικὴν ἐνέργειάν της.

Ὁ Δῆμος θὰ πρέπη νὰ ἀναλάβῃ ταχεῖαν καὶ σύντομον σχετικὴν ἐνέργειαν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, διότι καὶ ὑποχρέωσιν ἔχει ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὸν πρῶτον θὰ ὠφελήσῃ οἰκονομικῶς. Θὰ πρέπη ἐπίσης νὰ μεριμνήσῃ ὥστε, νὰ προσελκυσθῆ τὸ ἐνδιαφέρον εἰδικῶν ἐπιχειρηματιῶν ἢ καὶ τεχνιτῶν, ὥστε νὰ ἐπιταχυνθῆ ὁ ρυθμὸς τῶν ἐργασιῶν.

Παγοποιεῖον

Ἀφοδευτήρια

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐξάρωμεν τὴν συμβολὴν τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» Ἀμερικῆς εἰς τὰ δύο ὑπὸ κατασκευὴν ἔργα τὰ ὁποῖα χάρις εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν χρηματοδότησιν των, πλουτίζουν μὲ ἔργα πολιτισμοῦ τὸν Δῆμον μας καὶ τὸν ἀνεβάζουν εἰς ὑψηλὴν στάθμην συγκρινόμενον πρὸς ἄλλους Δῆμους μὲ βάσιν τὰ ἰσχύοντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπαρχίαν. Τὴν πρωτοβουλίαν αὐτὴν τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ἐσχολίασε κατὰ τιμητικώτατον τρόπον ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος καὶ ἐπρόβαλε ταύτην ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν.

Κατὰ τὴν πραγματικῶν τῆς κατασκευῆς τῶν προμηθεύτων ἔργων μαζὺ μὲ τὴν πρόσθεσιν καὶ τοῦ σημαντικωτέρου ἔργου τῆς ἐπισκευῆς τῶν Ἰαματικῶν Λουτρῶν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξάρωμεν τὴν λαμπρὰν ἀντιπροσώπευσιν τοῦ «ΚΕΝΤΡΟΥ» παρὰ τῶν συμπατριωτῶν μας κ.κ. Α. Ζωσίμου, Ἰ. Παπαδοπούλου, Ἰακ. Καραβάκη, Γνήσια παιδιὰ τῆς Νίσυρου καὶ τοῦ Γνωμαγόρα, ζήτησαν κατὰ λαμπρὸν τρόπον τὴν πραγματικότητα τοῦ νησιοῦ καὶ πάντα ἀντιμετώπισαν μὲ τὸν ὀρθότερον τρόπον τὴν προώθησιν τῶν ἔργων μὲ μίαν ζηλευτὴν ὠριμότητα. Θὰ ἦτο παράλειψις ἂν δὲν διεβιβάζαμεν πρὸς αὐτοὺς τὰ θερμὰ μας συγχαρητήρια καὶ δι' αὐτῶν ἕνα εὖγε πρὸς τὸ «ΚΕΝΤΡΟΝ».

Ἵδωρ παγοποιείου

Ἀσφαλῶς ἡ πρώτη ὀμβροδεξαμενὴ ποῦ θὰ πρέπει νὰ κατασκευασθῆ εἶναι ὕδατοδεξαμενὴ παρὰ τὸ ὑπὸ ἀποπεράτωσιν παγοποιεῖον, διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα. Τὸ ἐπεῖγον τοῦ ἔργου ἀπαιτεῖ παρακολούθησιν συνεχῆ καὶ πρὸς τοῦτο ἰδιαιτέρως θὰ ἐπαρακαλούσαμεν τὸν κ. Δήμαρχον νὰ μᾶς ἐνημερώσῃ. Εἴμεθα προθυμῶτατοι νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς μελέτης, ὥστε νὰ μὴ χρονίσῃ αὕτη εἰς τὰ ντουλάπια τῆς πολυασχόλου ἀρμοδίας Δημοσίας Ὑπηρεσίας. Κατὰ τὴν γνώμην μας καὶ ἐκ τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἔχομεν, ἡ χωρητικότης δέον νὰ εἶναι κατ' ἐλάχιστον ἴση πρὸς τὰ 300 κυβ. μ. καὶ νὰ ἀποτελεῖται ἡ δεξαμενὴ ἐκ δύο διαμερισμάτων ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ συντήρησις ταύτης. Διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἔργου ὁ κ. Νομάρχης, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, ἐβεβαίωσεν ὅτι ἔχει λάβει τὴν σχετικὴν πρὸς τοῦτο ἀπόφασιν, ὥστε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ ταχύτης διὰ νὰ μὴ χαθεῖ ἡ χειμερινὴ περίοδος, δηλαδὴ ἡ περίοδος τῶν βροχῶν καὶ νὰ πληρωθῶσιν αἱ ὕδατοδεξαμεναὶ καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμοι διὰ τὸ θέρος.

Πόσιμον ὕδωρ

Κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἡ ὕδρευσις τῆς Νήσου μας θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῆ διὰ τῆς κα-

τασκευῆς συγκροτήματος ὕδατοδεξαμενῶν εἰς τὰς καταλλήλους θέσεις ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διανομὴ τοῦ ὕδατος διὰ ἐσωτερικῶν σωληνωτικῶν ἀγωγῶν. Διὰ τῶν ὕδατοδεξαμενῶν θὰ ἀντιμετωπισθοῦν κατ' ἀρχὴν αἱ ἀνάγκαι εἰς πόσιμον ὕδωρ. Αἱ ἀνάγκαι διὰ τὸ πότισμα τῶν ζώων, διὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἄρδυσιν τῶν κήπων, θὰ ἀντιμετωπισθῶσιν διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν στερνῶν. Ἡ χωρητικότητα τῶν ὕδατοδεξαμενῶν -ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν- ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κατασκευασθῶσιν καὶ τὸ ἐνδεικνυόμενον σύστημα ἀποστειρώσεως τοῦ ὕδατος ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς εἰδικῆς μελέτης. Ὁ Σύλλογός μας καὶ τὰ «Ν.Χ.» θὰ συμπεριλάβουν μεταξὺ τῶν κυριωτέρων ἀπασχολήσεων τῶν τὴν προώθησιν τοῦ ζωτικωτάτου θέματος συγκεντρώνοντες πρὸς τοῦτο πᾶσαν ἀπαραίτητον πληροφορίαν καὶ πᾶν στοιχεῖον διὰ τὴν σταδιακὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος συνεργαζόμενοι μὲ τὴν Δημοτικὴν Ἀρχὴν καὶ πάντα ἀρμόδιον.

Τὸ ἡμιγυμνάσιον

Προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθῆ τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναλειτουργίας τοῦ ἡμιγυμνασίου θὰ ἐπαρακαλούσαμεν τοὺς Δημοδιδασκάλους καὶ τὸν Δῆμον νὰ μᾶς παράσχουν πᾶσαν πληροφορίαν διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν κατὰ τάξιν εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη. Δυσκόλως εἶναι ἀνεκτὴ ἡ πνευματικὴ ὀπισθοδρόμησις ποῦ ἀντιμετωπίζει ἡ Νίσυρος μὲ τὴν κατάργησιν τοῦ ἡμιγυμνασίου τῆς καὶ δὲν θὰ πρέπει χωρὶς διαμαρτυρίαν νὰ τὴν δεχθῶμεν καὶ νὰ μὴν καταβληθῶσιν αἱ ἐπιβεβλημένα προσπάθειαι διὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν του. Μαζὺ μὲ τὰς πληροφορίας τῶν Δημοδιδασκάλων καὶ τοῦ Δήμου θὰ ἠθέλαμεν νὰ ἔχωμεν καὶ τὰς ὑπευθύνους γνώμας αὐτῶν θὰ μᾶς ἦτο πάρα πολὺ χρήσιμοι.

Μιὰ καλὴ ἀρχὴ ἔγινε στὸ Διαβάτη

Μὲ ἰδιαίτερη ἱκανοποίησιν πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ ξενώνας στὸν «Διαβάτη» ἀνακαινίστηκε μὲ τὴν φροντίδα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Σπηλιανῆς». Εἶναι ἀναμφισβήτητος ἕνα ἔργο ποῦ ἔπρεπε ἀπὸ πολὺ καιρὸ νὰ εἶχε πραγματοποιηθῆ χωρὶς νὰ ἀφήσουνε ὄχι μόνον ὁ ξενώνας ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρο τὸ κτῆμα τοῦ Διαβάτη μὲ τὴν ἐκκλησίαν νὰ περιέλθουν στὴν κατάστασιν ποῦ εὕρισκονται σήμερα. Αὐτὸ ποῦ ἔγινε τώρα εἶναι μιὰ ἀξιόλογη προσπάθεια καὶ γι' αὐτὸ συγχαίρομε θερμὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν γιὰ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς. Πρέπει ὁμως ἡ ὁμορφὴ αὐτὴ προσπάθεια νὰ συνεχισθῆ μὲ τὴν καλυτέρα περιποίησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν

περίφραξη του κτήματος.

Σε μια Τουριστική Νίσυρο, όπως όλοι μας την φανταζόμαστε, το πέρασμα από το Διαβάτη και ή σύντομη ξεκούραση εκεί είναι ασφαλώς ό,τι καλύτερο και ωραιότερο μπορεί να προσφέρει το νησί μας.

‘Ο « Ἀρμάς » και οί « Σιῶνες » κινδυνεύουν .

“Όσοι τόν τελευταίο καιρό έπεσεκέφθημεν τὰ αξιοθαύμαστα εξωκκλήσια στον Ἀρμά και τις Σιῶνες, με μεγάλη μας πικρία διαπιστώσαμε τήν διάβρωση που έχουν υποστεί από τήν ύγρασία, τελείως άπροστάτευτα, τὰ βυζαντινά αὐτὰ μνημεία που είναι ό,τι καλό έχει σήμερα ή Νίσυρος. “Όσο είναι άκόμα καιρός, μπορούν να σωθούν από τήν ολοκληρωτική καταστροφή. ‘Ο Δήμος, οί εκκλησιαστικές έπιτροπές και οί άλλες Νισυριακές οργανώσεις πρέπει να φροντίσουν γρήγορα. Κάμνουμε θερμή έκκλησι στους συμπατριῶτες μας να βοηθήσουν στη διάσωσή των. Στην προσπάθεια που έχει από όλους μας αναληφθεί για τήν τουριστική αξιοποίηση του νησιού μας, ή διάσωση τῶν μνημείων αὐτῶν πρέπει να είναι από τις πρώτες και πιό επείγουσες ενέργειες.

‘Η Ἀστυπάλαια και ό ήλεκτροφωτισμός .

‘Η Ἀστυπάλαια άντιμετώπισε τὸ ζωτικόν διά τὸν Δῆμόν της θέμα τῆς έπεκτάσεως του δικτύου του ήλεκτροφωτισμοῦ της εἰς τὸ μέγιστον μέρος τῶν σπιτιῶν της κατά τὸν άκόλουθον τρόπον:

Τὸ Ἐκκλησιαστικόν Ταμείον διέθεσε τὸ ποσὸν τῶν 20.000 δραχμῶν ὑπὸ μορφήν ατόκων δανείων πρὸς τοὺς επιθυμοῦντας να ήλεκτροφωτίσουν τὰ σπῖτια τους. Τὰ δάνεια αὐτὰ έπιστρέ-

φονται κατά μηνιαίας δόσεις ἴσας πρὸς 10 δραχμάς. Παραλλήλως ὁ Δήμος Ἀστυπάλαιας ήγόρασε ὕλικά ήλεκτροφωτισμοῦ αξίας 20.000 δραχμῶν τὰ ὁποία και παρέχει δωρεάν εἰς τοὺς κατοίκους που ήλεκτροφωτίζουν τὰ σπῖτια τους. Ἐπίσης δωρεάν προσφέρει ὁ Δήμος Ἀστυπάλαιας τήν δαπάνην τῆς παροχῆς. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν έπέτυχε να ήλεκτροφωτισθοῦν τὰ 60% τῶν σπιτιῶν τῆς Ἀστυπάλαιας και ὕπολογίζει μέχρι του προσεχοῦς Ἰουνίου να μη ὕπαρχη σπιτι χωρὶς ήλεκτρικὸ φῶς. Οί κάτοικοι με μεγάλην εὐχαρίστησιν έδέχθησαν τήν λύσι που περιγράψαμε και που αποτελεῖ κατά τήν γνώμην μας παράδειγμα πρὸς μίμησιν και διά τὸ Νησί μας.

Παρακαλοῦμεν τὸν Δήμαρχον και τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, καθὼς και τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τῆς Σπηλιανῆς, να μελετήσουν και να αποφασίσουν τὸν τρόπον αναλόγου έφαρμογῆς τῶν ὄσων γίνηκαν και γίνονται εἰς τὸ γειτονικὸ μας Νησί.

Μιὰ παράλειψις .

Εἰς τὸ προηγούμενο τεῦχος τῶν «Ν.Χ.» παρελήφθη προφανῶς εκ παραδρομῆς τὸ ὄνομα του έπιστατήσαντος τῆς κατασκευῆς του νησιού του «ΑΓ. ΝΙΚΗΤΑ» εργολάβου Δημοσίων Ἔργων, αγαπητοῦ συμπατριώτου μας κ. Χαρ. Ἐμμανουηλίδη.

Εἴμεθα ὕποχρεωμένοι να αναγνωρίσωμεν τήν παράλειψιν αὐτήν και να επανέλθωμεν ἐπὶ του θέματος. Εἰς αναγνώρισιν τῆς συμβολῆς του εἰρημένου συμπατριώτου μας εἰς τήν κατασκευήν του ὠραίου ναοῦ τῆς νῆσου μας.

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

Ο ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

Ένα απόγευμα, άρχες τοῦ 1952, ἤμουνα στοῦ γραφεῖο τοῦ Μιχ. Παρθε- νιάδη καὶ ἀνταλλάσσαμε σκέψεις γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ νησιοῦ μας, ἦτο τό- τε Πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν καὶ ἐγὼ Γεν. Γραμματεὺς. Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ἀπόγευμα μοῦ ἀπήγγειλε δειλὰ-δειλὰ δυὸ τραγούδια του καὶ ζή- τησε τὴ γνώμη μου ἂν τὰ βρισκῶ δημοσιεύσιμα. Ὁμολογῶ πὼς ἐνθουσιά- στηκα γιὰ τὸ καθαρὸ Νισύριο χρῶμα τους καὶ τὸν ἔπεισα νὰ μοῦ τὰ δώση νὰ τὰ στείλω στοῦ Δελτίου τοῦ Γνωμαγόρα Νέας Ὑόρκης, ἐπέμενεν ὅμως ὡς τὸ τέλος νὰ τὰ ὑπογράψῃ μὲ ψευδώνυμο καὶ ἔτσι γεννήθηκε ὁ Παλῆος Νι- σύριος.

Τὰ πρῶτα τραγούδια ποῦ δημοσιεύθησαν ἦσαν οἱ Χοχλάκοι καὶ ἡ Καρό- βα (Δελτίου ἀρ. 109, Ἀπρίλιος - Μάιος 1952). Ὁ Μιχ. Παρθενιάδης ἦτο ὅσον κανένας ἄλλος ψυχικὰ δεμένος μὲ τὸ νησί μας. Ζοῦσε πάντοτε νοερὰ τοὺς θρύλους, τὶς παραδόσεις, τὶς ἱστορίες τῶν ζωντανῶν καὶ τῶν ἀψύχων τοῦ τόπου μας. Ἦτο ἐρωτευμένος μὲ τὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ μας. Καὶ ἡ ἀγάπη αὐτὴ γινότανε τραγούδι ἢ ὠραία ἀφήγησις παλαιῶν ἱστοριῶν, περιγραφή τύπων ποῦ ζῆσαν καὶ ἄφσαν ἐποχὴ στοῦ νησί μας, «οἱ Ἀληθινὲς Νισύρικες Ἱστορίες» ὅπως τὶς ὠνόμασε.

Εἶχε τὴν τύχη νὰ συνδέεται μὲ στενὴ φιλία μὲ τὸν Δημήτρη Μπαλαλᾶ, τὸν ποιητὴ τῶν «Χωριανῶν μου». Ἀνάμεσά τους διατηρήθηκε τακτικὴ ἀλληλο- γραφία ἀφιερωμένη ὀλόκληρη στὶς ὁμορφιὲς τῆς ζωῆς τοῦ νησιοῦ μας.

Οἱ δυὸ αὐτοὶ μεγάλοι νοσταλγοὶ τῆς Νισύρου συναγωνιζόντουσαν στὰ γράμματά τους ποῖος νὰ ἀνακαλύψῃ νέες ὁμορφιὲς, ξεχασμένες παραδόσεις καὶ θρύλους τοῦ τόπου μας. - Πιστεύω πὼς ἀρκετὰ θὰ προσέφερε στὴ Λα- ογραφία τοῦ νησιοῦ μας ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀλληλογραφίας τῶν δυὸ Νισυ- ρίων ποιητῶν.

Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ὁ ἰσχυρισμὸς πὼς ἡ ἀλληλογραφία ἀνάμεσα στοὺς δυὸ στάθηκε μιὰ ἀπὸ τὶς πηγὲς τῆς ἐμπνεύσεώς τους.

Ἡ στενὴ ἐπαφή μὲ τὸν Μπαλαλᾶ τοῦ καλλιιεργεῖ τὴν ποιητικὴ του διά- θεση καὶ τελικὰ γίνεται ἀντάξιος συνεχιστῆς τοῦ Νισυριακοῦ ποιητικοῦ λό- γου ὅπως τὸν θεμέλιωσε ὁ ποιητὴς τῶν Χωριανῶν μου, παίρνοντας τὰ βά- θρα ἀπὸ τὸ ἀ π α λ α ι ὸ Ν ι σ ὺ ρ ι κ ο τ ρ α γ ο ὗ δ ι .

Ὁ Μιχάλης κατεγίνετο ἀπὸ πολλὰ χρόνια στὰ Γράμματα. Συγκεντρῶνει παλαιὰ Νισύρικα τραγούδια, παροιμίες καὶ κρατᾶ σημειώσεις σχετικὲς μὲ ἱστορίες τοῦ νησιοῦ μας. Τραγούδια ἔγραφε πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανισεώς του στὰ Νισυριακὰ περιοδικά. Ἀπὸ τὴ στιγμή ὅμως ποῦ τὸ ἔργο του εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, τότε παίρνει τὴ δύναμη ποῦ δίδει ἡ ἐπαφή μὲ τὸ ἀνα- γνωστικὸ κοινὸ καὶ ἡ προσφορὰ του γίνεται πλοῦσια καὶ μέρα μὲ τὴ μέρα ἀνεβαίνει ποιοτικά, ὡς ποῦ ἔφθασε τὸν δάσκαλό του καὶ βαδίζει πιά παράλ- ληλα μὲ αὐτὸν τὸ δρόμο τοῦ ὠραίου, τοῦ καθάρου σὰν τὸ κρύσταλλο, Νι- σύρικου ποιητικοῦ λόγου.

Ὁ Παλῆος Νισύριος δημοσίευσε στὰ Νισύρικα περιοδικά: «Δελτίου Γνω- μαγόρα Ἀμερικῆς» καὶ «Νισυριακὰ Χρονικά», 19 ποιήματα, 6 ἀληθινὲς Νισύ- ρικες ἱστορίες καὶ 9 διάφορα χρονογραφήματα καὶ ἄρθρα ποικίλου περιεχο- μένου.

Ἡ παρουσία του στὰ Νισυριακὰ Γράμματα στάθηκε ὀλιγόχρονος ἢ μοῖρα μᾶς τὸν πῆρε τόσο γρήγορα καὶ τόσο ξαφνικά, μόλις ποῦ ἄρχι-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

Μιάν ἄλλη φορά ἤβγαμεν τσάρκα ἔξω στὰ χωράφια γιὰ νάβρουμε κἄνα μουσκοῦνι νὰ μαχθουμίσομε. Ἦμασταν τέσσερις. Ἦτον πειὰ Σεφτέβρης καὶ ἀμολυσιόνας. Ἐκεῖ πού κατεβαίναμε τὸν λάρυγγα - στὸν Ἄη Γληόρη - ὁ Μ. θωρεῖ στὸ χωράφι τοῦ Γιαννῆ ἓνα λεμόνι καὶ τὸ λιμπίστηκε γιὰτὶ τὸ σχῆμαν του ἦτο σὰν τὰ ζένια τοῦ ἀνθρώπου. Νεβαίνει πάνω στὸ βαστάδι νὰ τὸ κόψη. Δὲν ἐπῆε ἀπὸ τὴν ἀμπατῆ. Ἀλλὰ ἐκείνην τὴ στιγμή ἔπερναν ἀπὸ πάνω μία γεναίκα, μας ἐγρώνισε καὶ ἐφώναξε ὦ μάνα μου καλῶ γονιῶν παιδιὰ καὶ νὰ κλέβγου λεμόνια. Ἐμεῖς οἱ τρεῖς τότε ἐμαΐζαρίστημε κ' ἐγκρύφτημε στὴν ἔσω-μεριά. Ὁ Μ. ἐπῆε νὰ σατθάρη καὶ

ἔφφεσε μιὰ πλανταριὰ μέσ' τὸ δρόμο ποῦτο γεμάτος ἀπὸ πέτρες. Ἐκτύπησε στὸ στήθος του, ἐκόπηκε ἢ ἀναπνοή του. Εἶχε μελανιάσει ἢ μούρη του καὶ ἐνελείγκιαζε πού ἐμεῖς ἐντροσπάσαμε. Ἐγὼ τότε τοῦ ἔκαμνα ἀέρα μ' ἓνα μα-ντήλι καὶ οἱ ἄλλοι δύο ἔτρεξαν ἀλεβρόντιστοι νὰ φωνάξουν γιὰτὸ. Ἐν ἐμπροφτάσαν ὅμως νὰ διακάψου καὶ ὁ Μ. ἦρτε στὰ σύγκαλά του. Ἐσυρα τότε μιὰ φωνὴ καὶ ἐγύρισαν πίσω. Ἐτσι ὁ Μ. σώθηκε. Ἐσκίστηκε μόνον τὸ πουκάμισόν του ποῦτον ἀγκίνιο.

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

τὴν τόσο γόνιμη προσφορά του. Ἦταν μιὰ μεγάλη ἀπώλεια γιὰ τὸ νη-σί μας. Στούς ἐλάχιστους πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴ λαογραφία καὶ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας, ὁ Μιχάλης ἦτο μεταξύ τῶν πρώτων καὶ ἡ συμβολὴ του μεγάλη.

Ἡ ποίηση τοῦ Παληοῦ Νισύριου εἶχε τὶς ρίζες της στὸ παλαιὸ Νισύριο τραγούδι. Ὅπως τοῦτο διαμορφώθηκε στὸ πέρασμα τῶν χρόνων καὶ μεταδόθηκε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, αὐτὸ πού ἀκοῦμε στοὺς γάμους, στὰ πανηγύρια καὶ στὰ μοιρολόγια.

Στὸ τραγούδι τοῦ Μιχάλη κυριαρχοῦν δυὸ στοιχεῖα: Ἡ λεπτὴ σατυρικὴ διάθεση καὶ ἡ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο.

Τὰ ἄψυχα. Ὁ Ἀγράμιθας τοῦ Στρίκη, ἡ Κουκχούλα τοῦ Λαπαρδᾶ, τὸ Πιαούλι, ὁ Φανόφτης, ἡ Ταῦλα τοῦ Γιαλοῦ, ὁ Κίτσικας καὶ τόσα ἄλλα, παίρνουν στοὺς στίχους του ζωντάνια καὶ δέρονται μὲ τὸ ἀνθρώπινο συναίσθημα. Πόσο διάχυτη εἶναι στὸ γλυκὸ τραγούδι του ἡ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο, στὸ μόχθο, στὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη του.

Ὁ δρόμος πού ἀνοίξανε ὁ Μπαλαᾶς κι ὁ Παληὸς Νισύριος, θὰ βρῆ ἄρᾳ γε συνεχιστή;

Ἡ ποίηση γιὰ τὸ Νισύριο εἶναι ἀνάγκη, εἶναι κάτι τὸ ἀπαραίτητο στὴ διαδρομὴ τοῦ κοινωνικοῦ του βίου. Μὲ τραγούδια γεννιέται, μεγαλώνει, παντρεύεται καὶ μὲ μοιρολόγια κηδεύεται. Τὸ ποιητικὸ αὐτὸ βίωμα μᾶς χάρισε τοὺς δυὸ ποιητὰς Μπαλαᾶ καὶ Παρθενιαδῆ· ἄς ἐλπίσουμε ὅτι θὰ μᾶς δώση κι ἄλλους.

Κ. Σακελλαρίδης

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΝΙΣΥΡΙΟΥ

ΠΑΝ. Γ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Προέδρου τῆς Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς
καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρίας.

Περὶ τὸν βίον τοῦ Ἀγίου διάφορα ἐγράφησαν κατὰ καιρούς. Οὗτος περιελήφθη εἰς τὸν *Συναξαριστὴν τῶν 12 μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ* τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου.¹

Τὸ 1910 ὁ Ἐμμανουὴλ Καρπάθιος νῦν Μητροπολίτης Κῶ, ὅτε ἦτο μαθητὴς τοῦ Πυθαγορείου Γυμνασίου Σάμου, ἐδημοσίευσεν ἐν Σάμῳ Ἀκολουθίαν τούτου μετὰ βιογραφικοῦ ὑπομνήματος ἐκ 5 σελίδων.

Ἡ Ἀκολουθία καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀγίου περιλαμβάνονται ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Νέον Χιακὸν Λειμωνάριον.²

Περὶ τοῦ βίου, τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς Ἀκολουθίας τούτου ἡσχολήθησαν ὡσαύτως καὶ πολλοὶ ἄλλοι συγγραφεῖς.³

Ἰδιαιτέρον ὅμως ἡσχολήθη καὶ βραδύτερον ἐπὶ τῇ 200ετηρίδι ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου του (21 Ἰουνίου 1732 ἕως 21 Ἰουνίου 1932) ὁ προαναφερθεὶς, Ἀρχιμανδρίτης τότε, Μητροπολίτης Κῶ συγγράφας τεῦχος εἰδικόν, ἀφορῶν εἰς τὸν μάρτυρα.⁴

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνεται πλὴν τοῦ προλόγου, ὁ βίος τοῦ νεομάρτυρος, ὡς καὶ ἔρευνα περὶ τῆς γενεαλογίας τούτου.

Ἡ ἔρευνα αὕτη ἐκτίθεται δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Νικήταν Σακελλαρίδην, πρόεδρον τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου τῶν Νισυρίων ὁ Γνωμαγόρας τοῦ πατρὸς του λογίου καὶ διδασκάλου Ὀδυσσέως Σακελλαρίδου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Αὐγούστου 1932.

Ἀκολουθοῦν τὸ κεφάλαιον τῆς ἀρχικῆς βιογραφίας καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ νεομάρτυρος, ἡ χρονολογικὴ ἀκρίβεια τοῦ μαρτυρίου του καὶ κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὴν βιογραφίαν του.

Ἐν συνεχείᾳ εἰς κεφάλαιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Audiatur et altera pars», διαλαμβάνεται ἡ Ἀκολουθία τούτου τέλος ὁ πανηγυρισμὸς τῆς 200ετηρίδος του καὶ τινα ἄλλα.

Εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν ὡς ἀνωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ διδασκάλου Ὀδυσσέως Σακελλαρίδου γίνεται μνεῖα ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Λογοθέτου, γράφοντος πρὸς τὸν υἱὸν του Μιλτιάδην, σπουδάζοντα εἰς Ρόδον εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Φρέρηδων, ἐν ἧ ἀνέφερεν εἰς αὐτὸν ὅτι ρεεὶ εἰς τὰς φλέβας του αἷμα Μαρτύρων.

Περαιτέρω ὁ αὐτὸς ἐπιστολογράφος λέγει τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι τολμηρὸν νὰ διαμφισβητήσῃ τις τὰ γραφόμενα τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Λογοθέτου. Διότι, ἀφ' ἐνός, ὡς ἀρχαιοδίφης,

(1). Ἐκδοσις Θ. Φιλαδελφέως-Νικολαΐδου, τόμ. 2ος, Ἰουνίου 21, Ἀθῆναι (1868).

(2). Νέον Χιακὸν Λειμωνάριον, σελ. 280-290, Ἀθῆναι (1930).

(3). Κ. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 604. Ἀθῆναι (1968). Γ. Ζαβίρα, Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον σελ. 202. Ἀθῆναι (1872), Κωνστ. Δουκάκι, Μέγας Συναξαριστής, τόμος ΣΤ', σελ. 250-257. Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου. Οἱ Νεομάρτυρες, σελ. 33, Ἀθῆναι (1922), Γρηγόριος Παλαμᾶς Θεσσαλονίκης, ἔτος Θ' σελ. 274-279 Αὐγὴ, Δωδεκανησιακὴ Ἀθηνῶν 15 Ἰουνίου 1932 κ.ά.

(4). Ἐμμ. Ι. Καρπαθίου ὁ Ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος, Ἀθῆναι (1932).

»διέτριψε τὸν βίον του περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ καὶ περὶ τὴν ἔρευ-
 »ναν πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν Νίσυρον ἀπὸ τῶν παλαιοτά-
 »των χρόνων μέχρι τῆς ἐποχῆς του ποικίλων πραγμάτων, ἀφ' ἐτέ-
 »ρου, μορφωμένος ὡς ἦτο, ἐκ τῶν σπανίων μορφωμένων τῆς ἐπο-
 »χῆς του καὶ γράφων πρὸς τὸν υἱὸν του, διεληθὼν δὲ τὸν οὐδὸν τοῦ
 »γῆρατος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γράφη μυθιστόρημα».

Ἐν συνεχείᾳ, εἰς τὸ κεφάλαιον *Audiat et altera pars* ἀσχολεῖται ὁ συγγρα-
 φεὺς τοῦ Ἁγίου Νικήτα μὲ τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἰωάννου Λογοθέτου, τῆς
 ὁποίας μέρος δημοσιεύει, εὐχεται δὲ ὅπως τὸσον ἢ ἐπιστολὴ αὐτῆ, ὅσον καὶ ὅ,τι
 ἄλλο ἀφῆκε ὁ Λογοθέτης, ἴδουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.⁵

Ἡ δεσποινὶς Μαρία Ἐμμ. Πετρούτσου, διδασκάλισσα, πρὸ ἐτῶν μού εἶχε χο-
 ρηγῆσει τὸ πρωτότυπον, ὡς αὐτῆ μοι εἶπε, τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, τὸ ὁποῖον ἔκρι-
 να σκόπιμον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ πανηγυρικοῦ τεύχους τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν διὰ
 τὸν Ἅγιον Νικήταν, νὰ δώσω πρὸς δημοσίευσιν.

Ἡ οἰκογένεια Πετρούτσου κατέχει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς καταγομένη ἐκ
 τῆς οἰκογενείας Λογοθέτη.⁶

Ἡ ἐπιστολὴ περιλαμβάνει 5 φύλλα ἐπιστολόχαρτου, διαστάσεων 20,4X13,1
 ἐκ. ἐκ τοῦ χρησιμοποιουμένου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἶναι δὲ κατάστικτος μὲ
 κηλίδας, αἱ ὁποῖαι δεικνύουν μᾶλλον ὅτι ὁ φιλόστοργος πατὴρ γράφων ἢ ὁ πα-
 ραλήπτῃς, τὴν ἐπότιζε αὐτοχρόνως μὲ τὰ δάκρυά του.

Ἴδου τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς:

Ἐν Πέτση τῆ 30 Ἰβρίου 1899

Ἀγαπητὲ Υἱέ μου Μιλτιάδη

εἰς Ρόδον

Πρὸ 10 ἡμερῶν ἔγραψά σοι καὶ ἐτέραν ἣν ἀπέστειλα τῷ θεῷ σου κ. Χριστο-
 φόρῳ εἰς Τάτσαν ἵνα σοι διευθύνῃ. Ἦδη δὲ γράφων πρὸς τὸν ἀγαπητὸν ἡμῖν κ. Πι-
 νιατόρον, ἐσωκλείω καὶ σοι τὴν παροῦσαν.

Πρὸς σέ, καλέ μου Μιλτιάδη, ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου καὶ σάρκα ἐκ τῆς σαρ-
 κός μου, δέον νὰ λέγω τοῦ λοιποῦ οὐχὶ ὡς πρὸς παιδίον, ἀλλ' ὡς πρὸς τέλειον ἄνδρα.

Οὐδὲν ἀμφιβάλλω ὅτι οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ὑμῶν, ὑπαγορεύοντες
 τοῖς μαθηταῖς ἅπασιν τὰ λοιπὰ ἐαυτῶν καθήκοντα, θὰ ὑπαγορεύουσιν αὐτοῖς βεβαί-
 ως καὶ νὰ ἐκτελῶσιν τὰ θρησκευτικὰ, ἅτινα εἰσὶ τὰ πρώτιστα καὶ θεμελιωδέστατα.

Ἄλλὰ τὰ παιδιά ἔχουσι πάντοτε ἀνάγκην ἐπιβλέψεως περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν
 ἐαυτῶν καθηκόντων, ἣ δὲ ἐπιβλεψὶς αὐτῆ δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχη ὡς πρὸς τὴν ἐκτέ-
 λεσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τῶν μαθητῶν τοῦ Λυκείου, διότι δὲν τυγχάνου-
 σιν ἅπαντες τοῦ αὐτοῦ δόγματος καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Χριστιανοὶ μαθηταὶ δὲν ἀνήκουσιν
 ὅλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ὑπάγεται ἡ Σχολή.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ βαρεῖαν εὐθύνην ὑπέχουσιν οἱ γονεῖς ἀπέναντι τοῦ
 Ἔθνους καὶ τῆς θρησκείας ἦτοι: τοῦ Θεοῦ. Ἡ εὐθύνη δὲ αὐτῆ εἶναι τόσῳ βαρυτέρα

(⁵). Ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 95 καὶ ἐφεξῆς.

ΣΗΜ.- Κατὰ πληροφορίας τοῦ κ. Νικήτα Σακελλαρίδη ἡ συγγένεια τῆς οἰκο-
 γενείας Πετρούτσου πρὸς τὸν κ. Λογοθέτην εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Ὁ Ἰωάννης Λογοθέτης ἦτο
 πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ ἐκ πατρὸς πάππου τῆς Μαρίας Πετρούτσου, ἀμφότεροι τέκνα δύο
 ἀδελφῶν τὸ γένος Πετρούτσου. Τὸ Λογοθέτης κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ κ. Γεωργ. Πε-
 τρούτσου ἀφεώρα τίτλον δοθέντα εἰς τὸν Ἰωάννην.

(⁶). Ὁ Ἐμμ. Καρπάθιος ἐν σελίδι 99 τοῦ περὶ Νικήτα τεύχους καθορίζει ὡς χρονολο-
 γίαν τῆς ἐπιστολῆς τὸ 1892 λόγῳ σχετικῆς τῆς ἐπιστολῆς περικοπῆς «Πρὸ ἑκατὸν καὶ ἐξή-
 κοντα ἐτῶν».

ὅσω γινώσκει τις αὐτήν πλεῖον καὶ ὅσω τιμωτέρα εἶναι ἢ ἐν τῇ κοινωσίᾳ θέσις του. Ἐννοεῖς ἤδη πῶσω βαρεῖα τυχάνει ἡ ἰδική μου εὐθύνη.

Γινώσκω μὲν ὅτι σὺ οἴκοθεν τρεῖς τὰ καθήκοντα ταῦτα, καὶ δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ σοὶ τὰ ἐπιβάλλω ἐγώ, διότι σὲ ἀνέθρεψα μὲ τὸ γάλα τῆς εὐσεβείας καὶ νηπιόθεν λίαν φιλακόλουθος εἶσαι, οὐχ' ἤττω ὅμως τὴν εὐθύνην ἣν φέρω συναισθανόμενος καθῆκόν μου ἡγοῦμαι νὰ σοὶ ὑπενθυμίζω πάντοτε ταῦτα.

Ἄφειλεις λοιπὸν νὰ συχνάξης καθ' ὅλας τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἐπισήμους Ἑορτάς ἐν τε τῷ Ἑσπερινῷ καὶ τῷ Ὁρθρῷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς Σχολῆς σας, νὰ μένης μέχρις ἀπολύσεως καὶ νὰ ἀκούης μετὰ προσοχῆς καὶ κατανοήσεως τὰς προσευχὰς τὴν θείαν μυσταγωγίαν καὶ τὰς τελετὰς ὀλοκλήρους.

Μὴ λησμονῆς οὐδ' ἐπὶ στιγμήν ὅτι «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» καὶ «Μεῖζων τῶν ἀρετῶν ἀπάσῶν ἐστὶν εὐσεβεία». Ὅν τινα ἴδω ἐκ Ρόδου ἀφικνούμενον πρῶτον περὶ τούτου ἐξ ὅσων σὲ ἀφορῶσι θὰ ἐρωτῶ.

Ἐπληροφορήθην προσέτι ὅτι ἡμέραν τινὰ πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Λυκείου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν διδασκάλων μετέβητε καὶ ἠκροάσθητε τῆς λειτουργίας εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Ἄν μετέβαινες μόνος ἐκ περιεργείας τοῦ νὰ ἴδῃς πῶς τελοῦνται τὰ μυστήρια παρὰ τοῖς Λατίνοις, τὸ πράγμα θὰ διέφερε· θὰ διέφερε προσέτι ἂν ὑπῆρχεν ἔθνικὴ τις τῶν Γάλλων ἑορτή. Ἄν ὅμως τὸ διάβημα αὐτῶν τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα τοῦ προσηλυτισμοῦ, τότε μὲ ὄλην τὴν καλὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχω πρὸς τὸν κύριον Διευθυντὴν, λέγω ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι λησμονοῦσι τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἀθετοῦσι τὰς ὑποσχέσεις των, διότι ἐκήρυξαν πανδημῶς ὅτι θέλουσι σεβασθῆναι τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις ἐκάστου μαθητοῦ καὶ σέβασθαι τὰς πεποιθήσεις θὰ εἶπεν οὐδόλως θίγειν αὐτὰς ἢ ἐπιδρᾶν ἐπ' αὐτῶν.

Ἐπομένως ἀπατῶνται· διότι ἂν ἐπὶ σκοπῷ προσηλυτισμοῦ ἦλθον εἰς Ρόδον, ὄφειλον νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀβασγίαν ἵνα προσηλυτίσωσιν Ἀφρικανοὺς καὶ Ἀβασγούς, διότι οὐδέποτε θέλουσι δυνηθῆναι νὰ προσηλυτίσωσι τοὺς διδάξαντας αὐτοὺς τε καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη τὴν σωτήριον Χριστιανικὴν θρησκείαν. Ὡστε οὐδὲν ἄλλο θὰ πράξωσι ἢ νὰ κακοσυστήσωσι τὴν Σχολὴν των, ὅπερ δὲν ἐπιθυμοῦμεν.

Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι νὰ φανῆς σὺ ὅτι ὀλιγωρεῖς πρὸς τὴν πάτριον ἡμῶν θρησκείαν ἢ νὰ προσηλυτισθῆς, διότι εἰς τὰς φλέβας σου ρεεῖ αἷμα Μαρτύρων· ἀλλ' ἐπεθύμουν ἵνα ὁ κύριος Διευθυντὴς ὅστις ἐκ προκαταβολῆς ὡμολόγησεν ὅτι ἐγνώρισε τὴν φροντίδα ἣν ἔλαβον διὰ τὴν ἀνατροφὴν σου, κατανοήσῃ κάλλιον τοῦτο. Ἄμα λοιπὸν ἐπιβάλλῃ καὶ ἄλλην φορὰν ὑμῖν νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν νὰ λειτουργηθῆτε, σὺ νὰ εἴπῃς αὐτῷ μετὰ σεβασμοῦ: Κύριε Διευθυντά, ὑποβάλλω σοὶ εὐλαβῶς ὅτι ὡς ἄνθρωπος μὲν ἀνῆκω εἰς ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς Ἕλλην δὲ καὶ Χριστιανὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πατέρων μου, ἣτις εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία· ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν εἰς ἣν ὀφείλω νὰ ὑπάγω κεῖται ἐδῶ καὶ οὐχὶ ἐκεῖ. Τότε ὁ κύριος Διευθυντὴς οὐ μόνον ἄπαξ διὰ παντὸς θὰ μάθῃ πράγμα ὅπερ ὀφείλει νὰ γινώσκῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ σὲ ἐκτιμῆσῃ περισσότερο. Ἰδοὺ δὲ ἐν περιστατικόν τοῦ βίου μου παρεμφερές.

Εἶχον ἐλκύσει τὰς συμπαθείας Ἐπισκόπου Λατίνου τυχόντος εἰς τὰς ἐξετάσεις μου ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅτι εἶχον τὴν ἡλικίαν τοῦ Νικολάου μας. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος οὗτος μὲ ὑπεχρέωσε νὰ τὸν ἐπισκέπτωμαι ὡσάκις εἶχον καιρὸν, πολλὰ βιβλία μοι ἐδωρήσατο καὶ ἐν πολλοῖς παρέσχε μοι τὴν προστασίαν του. Ἡμέραν τινὰ ἐδωρήσατό μοι ἐν βιβλίῳ ὅπερ δὲν ἠνέωξα νὰ ἴδω ὅποιον τι ἦτο παρὰ ἄφ' οὗ ἀναχωρήσας ἀπ' αὐτοῦ μετέβην εἰς τὴν κατοικίαν μου. Τότε παρετήρησα τὸ βιβλίον καὶ εἶδον ὅτι ἦτο Λατινικὴ Κατήχησις ἐλληνιστὶ συντεταγμένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Μὲ ποιὰν πρόθεσιν ἐπραξεν ὁ ἄνθρωπος τοῦτο ἀγνοῶ· ἐγὼ ὅμως ἐκ τῆς δωρεᾶς του ταύτης ὑπόπτεισα ὅτι ἢ πρὸς μὲ καλὴ του διάθεσις καὶ αἰ δωρεαὶ ἦσαν τὸ δέλεαρ τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ ἐκτοτε δὲν ὑπήγον νὰ ἴδω τὸν ἄνθρωπον. Παρῆλθον μῆνας καὶ μίαν ἡμέραν εὐρέθη πρὸ ἐμοῦ αἴφνης ἐπὶ τῆς γεφυρᾶς· δὲν μοι ἔμεινον στιγμαὶ νὰ ἀποχωρήσω καὶ ὁ σεβάσμιος γέρον μὲ ἐχαίρεισεν ὡς πατὴρ χαιρετίζει τὸ τέκνον ὅπερ πρὸ πολλοῦ δὲν εἶδε. Ὅταν δὲ μὲ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς ἀπομακρύνσεώς μου, οὐδόλως ἐδυσκολεύθη νὰ τῷ εἴπω: «ἡ τελευταία δωρεὰ σας σεβασμιώτατε πάτερ μου». Πόσον ἐχάρην ὅτε εἰς μέν δὲν ἀπήνησε τίποτε, εἰς τὸν συνοδευόντα δ' αὐτόν, ἕτερον ἱερέα ὃν δὲν ἐγίνωσκον, εἶπεν ὑψιφώνως: «Καὶ ἂν ὄλων τῶν Ἑλλήνων ἡ ἔνδοξος καταγωγὴ διημιφισβητεῖτο, ἀδύνατον εἶναι νὰ διαμφισβητηθῆ τοῦ νεανίου τούτου».

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι εἰς τὰς φλέβας σου ρεεῖ αἷμα Μαρτύρων καὶ ἐπὶ τούτου ἔρχομαι νὰ σοὶ δώσω πληροφορίας τινὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅπως τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔχῃς καὶ ὡς ἀνάγνωσμα καὶ ὅπως γνωρίσης ὅτι «οὐ περὶ ὁμοίας ψυχῆς ἀγνώμεν ἕκαστοι» ὡς εἶπε τις τῶν ἐνδόξων φιλοσόφων εἰς ἐκείνον ὅστις εἶπεν αὐτῷ

«ἡμεῖς μὲν οἱ ἰδιῶται οὐ φοβούμεθα, ὑμεῖς δὲ οἱ φιλόσοφοι δειλιάτε».

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἶναι ἔθνος μαρτυρικόν· ὁ βίος του αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἅπας εἶναι μαρτύριον καὶ οὐδεμία ὑπάρχει Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἣτις νὰ μὴ ἔχη τοὺς μάρτυράς της. Πᾶσα ὅμως οἰκογένεια ἔχει τὸν βίον καὶ τὴν ἱστορίαν της καὶ πᾶν μέλος ἐκάστης οἰκογενείας ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τὴν ἱστορίαν καὶ τοὺς μάρτυρας αὐτῆς. Ἐγὼ ἐπὶ τοῦ παρόντος βραχέα καὶ οὐ πολὺ μεμακρυσμένα, μὴ ἐξερχόμενα δὲ καὶ τοῦ ὁρίου μιᾶς ἐπιστολῆς, θέλω σοι ἀφηγηθῆναι.

Γινώσκεις ὅτι κατὰ πᾶσαν 21 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, ἡ καλὴ μήτηρ σου ετοιμάζει λαμπρὰν ἄρτοκλασίαν διὰ τὴν κεντρικὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τελοῦμεν συλλειτουργίαν ἐκ πολλῶν Ἱερῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὑποχρεωτικῶς μεταβαίνομεν ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μὲ τὰ καθαρώτερα ἡμῶν ἐνδύματα, ἐνῶ οἱ λοιποὶ Νισύριοι ἔχουσιν ἡμέραν ἐργάσιμον καὶ ὅτι ταῦτα γίνονται καὶ ὅταν ἐγὼ τύχῃ νὰ ἀπουσιάζω κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐκείνην.

Γινώσκεις προσέτι ὅτι πρὸ ἐτῶν εἶχον συστήσει Ἀδελφότητα τοῦ Ἁγίου Νικήτα, δὲν ἤξεύρω πλὴν ἂν ἐτυχές που νὰ ἀναγνώσῃς τὸν λόγον δὲν ἀπήγγειλα κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς Ἀδελφότητος ἑορτῆν ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς Νισύρου καὶ τοῦ ἱεράρχου Γερμανοῦ.

Ἡρώτησες ἄραγε διατί ἡμεῖς τελοῦμεν μόνοι τὴν ἑορτὴν ταύτην; θὰ ἠρώτησες βεβαίως καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν θὰ ἔχῃς, διότι ἤκουσας καὶ τῶν χορῶν ψαλλόντων ἐν μὲν τῷ ἑσπερινῷ τὸ ἀπολυτίκιον «τῆς Νισύρου τὸν γόνον καὶ τῆς Χίου τὸ καύχημα» ἐν δὲ τῷ Ὁρθρῶ τὸ ἐπόμενον τροπάριον εἰς τοὺς Αἰνους:

«Σήμερον τέρπεται νῆσος Νίσυρος, ἔνδοξε, ἐν τῷ ναῷ Κυρίου διὰ τοῦ μαρτυρίου· ἡ Ρόδος δὲ ὡς οὔσα, μάρτυς σοφέ, θαυμασία Μητρόπολις, σὺν τῇ τὸ αἷμα τὸ θεῖόν σου ἐκχυθὲν δεξαμένη Χίω γάνυται».

Ἀκολούθησόν μοι λοιπὸν σήμερον, τέκνον μου, ἵνα μάθῃς περισσότερα, ἀκολούθησόν μοι ἵνα χύσω πάλιν μερικά δάκρυα ἅτινα ἀνακουφίζουν τὴν πολυπαθὴ καρδίαν μου.

Πρὸ ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν εἰς τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀπὸ τοῦ ὁποῖου πέμπτος ἐγὼ κατ' εὐθείαν γραμμὴν, φεράνωμος τοῦ ἀδελφοῦ μου Νικολάου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἐπότισε μὲ τὸ ἅγιον αὐτοῦ αἷμα τὸ βέβηλον τῆς Ρόδου αὐτῆς ἔδαφος καρατομηθεὶς ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ὁ μάρτυς ἐκείνος, τέκνον μου, ἐληρημονήθη ὡς ληρημονοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὑπὸ τῶν πολλῶν οἱ ὑπὲρ πατρίδος θνήσκοντες, διότι φαίνεται ὅτι ἡ εἰς αὐτοὺς ἀνήκουσα τιμὴ καὶ λατρεία εἶναι ἀνωτέρα ἐκείνης ἢ ἀπονέμουσι συνήθως οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς ἁγίους. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ νεαρά του σύζυγος ἐκόσμησε τὸν γυναικωνίτην τοῦ Νάβιος τῆς Ρόδου καὶ οἱ δύο υἱοὶ των, ὁ μὲν Ἰωάννης διετῆς μόλις, ὁ δὲ Νικήτας τριῶν μηνῶν μόνον, βίᾳ ἐξιλαμίσθησαν.

Ἡ ὄσαυτα λαλαίπωρος τὸσφ καὶ ἐνάρετος μήτηρ ἀπεστρέφετο μὲν τὸ ζῆν, διετῆρει ὅμως αὐτὸ ἵνα ἀναθρέψῃ τὰ τέκνα της ἅτινα ἀνέτρεφεν ὡς τέκνα τοῦ Πασᾶ καὶ ἅτινα ἠλικιωθέντα ὀπωσοῦν ἐδίδασκεν ὅποια ἦν ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ θρησκεία των.

Δωδεκαετῆς ὁ Νικήτας φεύγει εἰς τὸν Ἄθωνα, ὁ δὲ Ἰωάννης μένει παρὰ τῇ μητρὶ διδασκόμενος καὶ κατηχούμενος διὰ μέσον ἀπορρήτων. Μετὰ τέσσερα ἔτη ἐπανέρχεται εἰς Ρόδον ὁ Νικήτας ἀπὸ τοῦ Ἄθωνος ἐγγράμματος καὶ λόγιος, κηρύττει παρησιαίαν τὸν Χριστὸν καὶ ζητεῖ νὰ κατηχήσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς Τούρκους οἵτινες ἐγίνωσκον μέχρι χθὲς αὐτὸν υἱὸν τοῦ Πασᾶ, ἐξελέγχει τὴν μανίαν τῶν τυράννων, συλλαμβάνεται, βασανίζεται καὶ ἀποστέλλεται ἐπὶ τέλους εἰς Χίον ἔνθα λαμβάνει τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον καρατομηθεὶς ὑπὲρ τῆς πίστεως ὡς ὁ πατὴρ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὁ δὲ Θεὸς ἵνα δοξάσῃ αὐτὸν ἐτέλεσεν ἀπειρα θαύματα ἅτινα ἐνέβαλον τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον εἰς τοὺς Τούρκους τῆς τε Χίου καὶ Ρόδου. Τὸ θεῖον του λείψανον μένει ἐν Χίῳ.

Ὁ Ἰωάννης ὅστις ἀνέμενε νὰ λήξῃ ἡ ἱστορία τοῦ ἀδελφοῦ, μετὰ τὴν θανάτωσιν ἐκείνου κηρύττει ἑαυτὸν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ Ἕλληνα καὶ Χριστιανόν, Ἕλληνα ὡς Νισύριον, ἐξυβρίζει τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς του καὶ ζητεῖ τὸν λόγον τῆς θανατώσεώς του· ποιεῖ τέρατα καὶ σημεῖα, ἀναστατώνει τὴν Ρόδον, οἱ δὲ Τούρκοι δὲν τολμῶσιν ἵνα συλλάβωσιν αὐτόν, εἴτε διότι ἐφοβοῦντο ἵνα μὴ καταισχυθῶσι διὰ νέων θαυμάτων, εἴτε διότι ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ φυλάξῃ ἐν αὐτῷ τὸ ζώπυρον μαρτυρικῆς γενεᾶς.

Οὕτω δ' ἀνέρχεται εἰς Νίσυρον, καταλαμβάνει τὴν πατρικὴν ἐστίαν, ἔρχεται δ' εἰς γάμον καὶ ἀποθνήσκει ἐν εἰρήνῃ τιμώμενος καὶ λατρευόμενος ὑπὸ πάντων.

Τοῦ ἀοιδίμου τούτου πάππου οὗ τὸ ὄνομα εὐτυχῶς φέρω, εἰμι τέταρτος μὲν κατιῶν ἔκγονος κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐγὼ, πέμπτος δ' ἐσὺ.

Ὁ πάππος μὲν ἐμὸς, πρόπαππος δὲ σός, ἀπέφυγεν ἐν Ἀλικαρνασῶ τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον χρήμασι διαφθείρας τὸν ἐκτελεστής τῆς ἀποτροπαίου ἀποφάσεως ὁ δὲ πατὴρ μου τὸ ἀδαμάντινον ἐκεῖνο στήθησ, ὁ θερμὸς καὶ διάπυρος Φιλικός, οὗ-

τινος τὸ χρυσοῦν ὄνομα φέρεις καὶ ᾧ τόσῳ πολὺ ὁμοιάζεις καθ' ὅλα, ὡς πολλακίς παρὰ πολλῶν ἤκουσας, εὐτυχέστερος τῶν πατέρων σου, ἔδοκίμασε μὲν πολλὰ καὶ εἶχε κεκρυμμένα τὰ δύο αὐτοῦ τέκνα τὸν θεῖόν σου Νικόλαον καὶ τὴν θεῖαν σου Χ. Μαρίαν ἐντὸς βαράθρου μετ' ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὸ 1822, ἔβλεπεν ὁμως σημαίας ἐλληνικὰς κυματιζούσας ἔμπροσθεν τῆς Κάμπας τοῦ Γιαλιοῦ, ὅτε ἐκείνος διελέγετο μετὰ τοῦ ἀθανάτου Μισαούλη περὶ τῆς πυρπολήσεως τῆς Αἰγυπτιακῆς φρεγάτας πρὸ τῆς νήσου Στρογγυλῆς, ἔνθα οἱ πυρφόροι δεαφίνες τῆς "Υδρας καὶ τῶν Σπετσῶν ἐξεδίκουν τὸ ὑπὸ τοῦ αἰμοβόρου Ἀχμέτ Χαμζᾶ χυθὲν αἷμα τῶν Νισυρίων κατὰ τὸ ἔτος 1455 καὶ τὰς σφαγὰς καὶ δηλώσεις τοῦ 1457 καὶ 1471.

"Ἰσως φανῶ καὶ ἐγὼ ἐπὶ τέλους εὐτυχῆς βλέπων τοὺς υἱοὺς μου γνωρίζοντας τὴν ἀποστολὴν των καὶ κληρονομοῦντας παρὰ τῶν προγόνων των μετὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἀφοσίωσιν ἐκείνων καὶ προσέχοντας καθ' ὅλα [...] ὅτι: «Οὐ περὶ ὁμοίας ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἕκαστοι».

Τοιαύτας ἱεράς παρακαταθήκας ἤρχισα ἀπὸ τοῦδε νὰ σοὶ ἐμπιστεύωμαι, ἀγαπητέ μοι Μιλτιάδη, ἐλπίζων ὅτι εἶσαι πλέον ἄξιος νὰ τὰς φυλάττης καὶ νὰ τὰς μεταχειρίζησαι ὡς πυξίδα καὶ γνώμονα τοῦ βίου σου. "Ἄν δ' ἔχῃς τὴν περιεργίαν νὰ μάθῃς πρὶν ἢ συναυτηθῶμεν καὶ τί σημαίνει ἡ λέξις Φιλικός (ἦτις δὲν εἶναι ἐπιθετὸν παραγόμενον ἐκ τῆς λ. φίλος) ἐρώτησον τὸν φίλτατον κύριον Πινιατόρον ὅστις δὲν θέλει ὀκνήσει νὰ σοὶ τὴν ἐξηγήσῃ.

"Ἐρρωσο, υἱέ μου, προκόπτων ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, οὐδέποτε λαυθαρόμενος τῶν ἐλπίδων ἄς διὰ σέ ἔχω.

Σὲ φιλῶ ὁ πατήρ σου
Ι. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

"Ὡς ὁ ἀναγνώστης θὰ διεπίστωσεν, ἡ ἀνωτέρω δημοσιευομένη ἐπιστολὴ δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἐν κειμήλιον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Νεομάρτυρος, ἀλλὰ καὶ ὑπέροχον διδασκαλίαν, θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν, εἰς ἣν βλέπει κανεὶς πῶς ὁ σοφὸς αὐτὸς ἀνὴρ συνησθάνετο τὰ τῶν εὐθυνῶν του ὡς πατρός, συμβουλευῶν, ὅπως ὁ υἱὸς του παραμείνῃ προσηλωμένος εἰς τὴν Πίστιν τῶν προγόνων του καὶ τὴν Πατρίδα.

"Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τοῦ Νεομάρτυρος.⁷

Διότι, ἐνῶ κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν⁸ φέρεται οὗτος μετὰ δίκην ἀσπασθῆναι τὸ Κοράνιον καὶ συμπαρασύρας εἰς τοῦτο καὶ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν του, ἐνταῦθα σαφῶς ἀναφέρεται ὅτι «ἐπότισε τὸ ἅγιον αὐτοῦ αἷμα τὸ βέβηλον τῆς Ρόδου αὐτῆς ἔδαφος, κατατομηθεὶς ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τῆς Πατρίδος». Ἐν συνεχείᾳ δὲ λέγει: «Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ νεαρά του σύζυγος ἐκόσμησε τὸν γυναικωνίτην τοῦ Νάβιος τῆς Ρόδου καὶ οἱ δύο υἱοὶ των, ὁ μὲν Ἰωάννης διετῆς μόλις ὁ δὲ Νικήτας τριῶν μηνῶν μόνον, βίᾳ ἐξισλαμίσθησαν».⁹

"Ἡ μήτηρ του, καίτοι εὐρισκομένη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πασᾶ, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Νικήτα εἰς τὸν Ἄθωνα, κατὰ ἀνωτέρω, ἐδίδασκε κατηχοῦσα τὸν δεῦτερον υἱὸν της Ἰωάννην.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς ἡ ἐπιστολὴ ἀποκαθιστᾷ τὴν μνήμην τοῦ τε πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς τοῦ ἁγίου ἂν ληθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν ἐπιστολὴν, ἦν προανέφερα, τοῦ Ὀδυσσεῶς Σακελλαρίδου, γνωρίζοντος τὸν Ἰωάννην Λογοθέτην, ἀναφέρεται ὅτι οὗτος δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων εἰς τὰ γραφόμενα τῶν ὁποίων δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ πίστιν.

"Ἄς ἀναλάβουν ἄλλοι εἰδικώτεροι ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων νὰ ἀσχοληθοῦν διὰ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας εἰς τὰ ἱερά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τέλος δὲν παραλείπομεν ἐπίσης νὰ σημειώσωμεν τὰς περὶ φιλικῶν καὶ ἐθνικῶν ἀγώνων τῶν Νισυρίων παραγράφους τῆς δημοσιευομένης ἐπιστολῆς.

Παν. Γ. Κρητικός

(7). Βλέπε σελ.

(8). Ἐμμ. Καρπαθίου, ὁ "Ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος, σελ. 21, Ἀθῆναι (1932).

(9). Τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινεν ἂν ὁ Πατήρ τοῦ Νικήτα τοῦ ἐξισλαμίζετο.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

K. ΜΟΥΡΑ

Δέν πρόφθασε νά γύρη καλά καλά ό ήλιος πρὸς τὸ Κάστρο, καί ό δρόμος πρὸς τὸ Λαγκάδι, γέμισε ἀπὸ χαρούμενες παιδιάστικες φωνές πού ἀνεβαίνουν πρὸς τὸ Στενό, γιὰ τὸ πανηγύρι τοῦ Σταυροῦ. Ξωπίσω τους, ἄνδρες καί γυναῖκες, ντυμένοι στὰ γιορτινά τους, μὲ τὰ κεντημένα ἀναέματα, τους τορβάδες καί τὰ δισάκια μὲ τίς κόκκινες φουντίτσες στίς ἄκρες, σωστό караβάνι, караβάνι γιορτινὸ καί χαρούμενο, πού σκόρπιζε καί δεχότανε ἄφθονες τίς εὐχές.

Ἐμεῖς τὰ παιδιά, τότε, ξεκόψαμε μπροστὰ γιὰ ν' ἀποφύγωμε τὸν ἔλεγχο τῶν μεγάλων καί πότε σαλταρίζαμε γιὰ καμμιά κέρινη ἀγλατσίνα, πότε κανιέβγαμε κουρκουταῦλους. Στῆ βούρνα τῆς βιστέρνας τοῦ Ἁγ Γρηγόρη ἓνα κοπάδι πέρδικες, φρόντιζαν νὰ ξεδιψάσουν. Ὁ Μανώλης ό Σεβδαλῆς, πού πανοῦργος ὅπως ἦτανε, κατάφερε νὰ τίς πλησιάσει καί νὰ ρίξει τῆ σφεντόνα του, μὰ δὲν πέτυχε.

Σὲ λίγο φθάναμε στὰ Μπουϊκα. Ἐκεῖ εἶχε κι' ὅλα σκιάσει γιὰ καλά καί μονάχα στὴν κορφή τοῦ ἀριστεροῦ βουνοῦ, ό ήλιος παιχιδίζε ἀκόμα ξεψυχώντας. Ἐνα ἀνάλαφρο θαλασσινὸ ἀεράκι πουνκάριζε ἀπὸ τὸ Ἄργος. Ἀπὸ τὸ δεξιὸ βουνό, ἀκουγόταν πέρδικες πού ψάλνανε τῆ βραδυνή τους προσευχή. Σὲ μιὰ κώχη ἑνὸς μεγάλου ρούτσουνου, ἓνας κουτσουᾶτος, πού πολύ δύσκολα μποροῦσε νὰ τὸν διακρίνη κανεὶς παρίστανε τὸ «φλεπειό», ἔτοιμος νὰ βαρέσει «κίνδυνο». Ξεκουραστήκαμε λιγάκι καί μόλις ἐπλησίασε τὸ караβάνι, ἐμεῖς ξεκινήσαμε. Σὲ λίγο ὅλη ἡ ὥραία πλαγιά τοῦ Ἄργους, καταπράσινη, ὡς στὴ θάλασσα ζετυλιγότανε μπροστὰ μας, μὲ τελευταῖο ὄραμα τὸν μαῦρο, ἐπιβλητικὸ καί φοβερό «Λευκό» πού μονάχα οἱ ψαράδες τολμοῦσαν νὰ πλησιάσουν.

Σταυροκοπηθήκαμε μπροστὰ στὸ φτωχικὸ ἐρημοκλήσι τοῦ Ἁγίου Νικήτα, πού εἶναι σκαμμένο μέσ' τὸ βράχο τοῦ βουνοῦ καί πού μονάχα ἡ ξύλινη πόρτα, προδίδει τὴ παρουσία του. Δὲν ἀργήσαμε νὰ φθάσωμε στὸ ἄμορφο ἐκκλησάκι τοῦ «ἄχριστάτηου» μὲ τὰ κανδύλια ἀναμμένα ἀπὸ χέρια εὐλαβικά.

Περιμέναμε λιγάκι γιὰ νὰ φθάσουν οἱ μεγάλοι καί ὄλο μαζὺ τραβήξαμε γιὰ τὸν «Σταυρόν». Περνώνας τῆν πόρτα, προχωρούσαμε ἀνάμεσα σὲ μερικά κελλιά, γιὰ νὰ φθάσωμε στὴν πλατεία τοῦ μοναστηριοῦ. Ἀριστερὰ κελλιά καί τὸ μαγειριό, δεξιὰ ἡ τραπεζαρία, μὲ τὰ περίφημα κτιστὰ τραπέζια καί πεζούλια τῆς, μὲ τίς ὥραϊες καμάρες τῆς, καμωμένα ὅλα ἀπὸ μεγάλα πελεκημένα ἄγκωνα-

ρια. Ἀπέναντί μας πάνω σὲ μιὰ μικρὴ τaráτσα μὲ πέντ' ἔξη σκαλιά, ἦταν τὸ ἐκκλησάκι, μ' ἓνα κελλί πλάι του.

Μᾶς ἦλθε κι' ὅλα ἡ μυρουδιά ἀπὸ τὰ φαγητὰ πού μαγειρευόντουσαν γιὰ τὸ δείπνο. Ἡ πρώτη μας δουλειὰ ἦτανε ν' ἀνεβούμε στὰ δώματα γιὰ κατόπτεισι. Μπροστὰ μας ἀνοίγεται ἡ κοιλάδα τοῦ «Λακκιοῦ» ἓνα τοπίο, πού μὲ τίς ἐναλασσόμενες φάσεις του σὲ συναρπάζει. Στὸ βάθος τὰ πυκνὰ δένδρα καί τ' ἀμπέλια του σοῦ δίδουν μιὰ ἀπαλὴ παραδεισιακὴ μορφή, αὐτὴν τὴν ὥρα μάλιστα. Στῆ μέση ἡ μορφή αὐτὴ ἀγριεῖει μὲ τὸ πελώριο στρογγυλὸ, ὠχροκίτρινο στόμα τοῦ κρατήρα τοῦ σβυσμένου ἡφαιστείου, τὸ «Μεγάλο Ἄλῶνι» πού τὸ πλαισιώνουν σὲ κάποια ἀπόστασι οἱ 4 παρακρατῆρες, σὰν 4 πελώρια γουρλωμένα μάτια. Γύρω τους καί σ' ὅλη τὴν ὑπόλοιπη περιοχή βασιλεύει ό θάνατος μὲ τὰ θειοχώματα καί τὴ στύψι. Ἀριστερὰ καί δεξιὰ σηκώνονται μὲ τίς ἀπότομες πλαγιές τους, τὰ δυὸ ἀδελφὰ ψηλὰ βουνὰ ό «Διαβάτης» καί ό «Ἁ Γεώργης» πού ἡ κοινὴ κορφή τους, ὕστερα ἀπὸ τρομερὸ σεισμὸ καί μιὰ μεγάλη καθίξη, σχημάτισε τὸ «Λακκί». Ἀπέναντι στὸ βάθος μόλις διακρίνεται τὸ ὕψωμα τοῦ Ἐμποριοῦ μὲ τὰ σπίτια καί τὸ Κάστρο του, ἐνῶ δεξιὰ προβάλλουν τὰ Νικεῖα, σκαρφωμένα σὰν ἀετοφωλιά, πάνω στὸν ἀτόμομο ὀλόμαυρο γκρεμὸ.

Μόλις τέλειωσε ό ἑσπερινός, ὅλος ό χῶρος φωτίστηκε ἀπὸ τίς τετράγωνες μικρές κτιστές γοῦρνες, πού βρίσκονται στὸ δῶμα τῆς τραπεζαρίας, μέσα στίς ὁποῖες ὅποτε στάχτη ζυμωμένη μὲ πετρέλαιο. Στὴν ὥρα τὰ βιολιά καί τὰ λαοῦτα, δῶσανε τὸ σύνθημα καί τὸ γλέντι ἄρχισε γιὰ νὰ συνεχισθῆ μέχρι τὸ πρωὶ μὲ χορὸ καί μὲ τραγούδια, μὲ μιὰ μικρὴ διακοπὴ γιὰ τὸ κοινὸ δείπνο, μὲ τὸ καθιερωμένο μενοῦ στὰ Νισύρικα πανηγύρια. Καί τότε ἀρχίζει τὸ μαρτύριο τὸ δικὸ μας, διότι πρέπει νὰ κοιμηθῶμε.

Μᾶς μοιράζουνε σὲ διάφορα κελλιά. Δὲν περνáει ὅμως πολὺ ὥρα καί οἱ περισσότεροι μαζευτήκαμε στὴν ἄδεια πειὰ καί σκοτεινὴ τραπεζαρία. Ἐκεῖ μᾶς τράβηξε τὸ σφύριγμα τοῦ Σεβδαλῆ. Στὴν μεγάλη πεζούλα τῆς, ἀπέναντι στὴν εἴσοδο, πού καθόντανε στὸ δείπνο οἱ προσετοί καί οἱ υἰόφερτοι ἀπὸ τοὺς ξενητεμένους, κοιμώντανε μακάρια ό Γεώργης τοῦ Καζαβῆ κι' ό Γεώργης τοῦ Καλημῆρ πού σ' ὄλο τὸ διάστημα περιεπαίζανε τὸν Σεβδαλῆ γιὰ τὴν ἀποτυχία του στὸν Ἁγ-Ζαχαρία. Γιὰ νὰ τοὺς ἐκδικηθῆ δένει μ' ἓνα χονδρὸ σπάγκο τὸν ἄγκωνα τοῦ ἐνὸς μὲ τὸν ἄγκωνα

ΑΠ' ΟΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Τό καλοκαίρι έπέρασε. Πολλοί πατριώτες μας πέρασαν τις διακοπές των στο νησί μας και όλοι έγύρισαν ευχαριστημένοι και γεμάτοι άναμνήσεις. Πόσο εύκολα μπορεί να πηγαίνει κανένας σήμερα στη Νίσυρο και γενικά στα Δωδεκάνησα. Ένώ τά χρόνια τής Ίταλικής κατοχής έχρησιάζοντο χίλιες δυό διατυπώσεις. Συναλλαγματικές, διαβατηρίου, τελωνιακές, και πάνω σε όλες αυτές έπρεπε να εξασφαλισή κανένας την άδεια του Γενικού Διοικητή τής Δωδεκανήσου. Για τό λόγο αυτό ο Γνωμαγόρας Άθηνών-Πειραιώς είχε καθιερώσει τότε τις συλλογικές έκδρομές, όπου ελάχιστοι άνελεμβαίοναν να καταπιαστούν με την διεκπεραίωση τών διατυπώσεων, για να χαρίσουν τη χαρά και την ευχαρίστηση στους πολλούς. Όχι μόνο στους έκδρομές, αλλά και στους συμπατριώτες μας που έμεναν στη Νίσυρο μόνιμα. Γιατί οι έκδρομές αυτές δεν είχαν μόνο συναισθηματικό και οικονομικό σκοπό, αλλά και τη τόνωση του ήθικου τών εκεί, μέχρις ότου θα έφθανε ή ποθητή ημέρα τής άπελευθέρωσης.

Έτυχε τό 1937 να πάρω μέρος σε μία τέτοια έκδρομή σαν πρόεδρος του Συλλόγου μας. Αξέχαστη μου παραμένει ή εκεί παραμονή μου ένα μήνα. Γλέντι κάθε ημέρα. Έκάμαμε πολλές ομαδικές έκδρομές, στο Γυαλί, στο Ηφαίστειο, στο Διαβάτη, στο Μοναστήρι τής Κυρας. Άλλά και πολλές φιλικές. Με μία τέτοια θα σάς κουράσω σήμερα. Έκαθόμουνα ένα πρωϊνό στου Μαντουδάκη, όποτε έρχεται ο Βασίλης Άθανασίου (Μαστραντώνη) και μου λέει. Πάμε στο Νύφιος να βρούμε τό γιατρό; (έπρόκειτο για τό καθηγητή Ν. Καλογήρου που όταν πηγαίνει στη Νίσυρο τραβιέται στο πατρικό του κτήμα στη περιοχή του Νύφιος και ξεκουράζεται). Πάμε του λέω. Άμέσως ο άγαπητός μας Μαντουδάκης μάς έτοιμάσε ένα πρόχειρο

γεύμα και ξεκινήσαμε. Στο δρόμο ο Βασίλης μου είπε πως έπηρε μαζί του και μία μπιτόλια ρακή. Τό εκράτησε μυστικό για να μην τόν έμποδίσω, έπειδή ο κ. Καλογήρου είναι φοβερός πολέμιος του οίνοπνεύματος. Κατά τις 9 1/2 έφθάσαμε. Ο κ. Καλογήρου μάς υπεδέχθηκε με μεγάλη έγκαρδιότητα όλο τό διάστημα τής ημέρας κατέβαλε κάθε προσπάθεια να μάς κάμη την παραμονή μας στο κτήμα ευχάριστη. Άφου ξεκουραστήκαμε λίγο από τη θεσοπρία, ο Βασίλης και έγώ αρχίσαμε να περιφερόμεθα στο κτήμα, ο δε γιατρός έπηρε τό τουφέκι του για κυνήγι.

Σε διάστημα ολιγοτέρο από την ώρα έγύρισε με 10 πέρδικες, που άφθονούσιν στο νησί μας. Η θεία του ή Καλλή μάς έτοιμάσε ένα καλό γεύμα και καθήσαμε κάτω από μία καρυδιά για να φάμε. Τότε ο Βασίλης δειλά-δειλά έβγαλε τη μπιτόλια. Ο κ. Καλογήρου μόλις την είδε του λέει: Πίνεις ακόμα Βασίλη; Ναι γιατρέ μου του άπαντα. Πρόσχεξε να μη πάθης από υδροπικία, του ξαναλέει ο γιατρός. Και ο Βασίλης τότε με άπορία του άπήνησε: Πώς θα πάθω υδροπικία, αφού δε πίνω νερό. Όλοι μας έγελάσαμε με την άπάντηση του Βασίλη. Σε λίγο ο κ. Καλογήρου μάς έζήτησε την άδεια να πιή ένα ποτηράκι ρακί. Δεν τό έκαμε βέβαια από φόβο μήπως πάθει από υδροπικία. Άλλά με την ευγένεια που τόν χαρακτηρίζει ήθέλησε να μάς δώση έλευθερία να πιούμε τη ρακή μας. Άργά τό άπόγευμα έπήραμε τό δρόμο για τό χωριό. Ο γιατρός μάς συνόδευσε έως την Εύαγγελιστρια όπου μάς έδωσε και τις υπόλοιπες πέρδικες τις όποιες τό ίδιο βράδυ έκάμαμε μεζέ με την παρέα που μάς περίμενε να γυρίσουμε. Έτσι ευχάριστα περνά τό καλοκαίρι στη Νίσυρο. Γιαυτό σε όσους οί άσχολιές σας τό έπιτρέπουν, μη χάνετε την εύκαιρία.

ΝΙΚΗΤΑΣ Ο. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

του άλλου και τραβάει άπότομα τόν σπάγκο. Μουγκρίζει μέσ' τόν ύπνο του ο Καζαβής και τραβάει τό χέρι του θυμωμένος. Τραβάει όμως έτσι και τό χέρι του Καλημέρη, που με τη σειρά του κάνει κι αυτός τά ίδια. Με την δεύτερη επανάληψη, σηκώνονται κι οί δυο και μέσ στο σκοτάδι αρχίζουν να κτυπιούνται. Τά γέλοια μας και ο σπάγκος τους ξυπνήσανε όλότελα και τότε κατάλαβαν τό πάθημά τους. Ρίχνονται και οί δυο στο Σεβδαλή, που ήταν έτοιμος για σάλτο στην πόρτα, μα που να τόν βρούμε. Με τό παιχνίδι, μάς βρήκε τό πρωί. Μετά την λειτουργία και τά κεράσματα, ο χορός ξανάρχισε, για να σταματήση για τό μεσημεριανό, σαρακοστιανό τραπέζι. Πρώτη ή παρέα μας ξεκίνησε για την επιστροφή, γιατί όλοι μας ζητούσαμε τόν ύπνο. Μόλις έφθασα σπίτι έπεσα ξερός

στον ύπνο. Η καμπάνα τής Ποταμίτισσας, που σήμανε έσπερινό με ξύπνησε. Όπως ο ήλιος είχε γύρει πειά για καλά από τό Κάστρο, μου φάνηκε πως ήταν ζημερώματα. Πεινασμένος όπως είμουνα, έφαγα ψωμοτύρι και βγήκα. Μα σε λίγο βλέπω πως άντι να ξημερώνη σκοτεινιάζε. Φθάνοντας στην Ποταμίτισσα άκουσα τά βιολιά από τόν Ποταμό, κι άμέσως κέρωσα. Όλη μου ή χαρά έγινε μία τρομερή άγωνία, για τη μεγάλη άμαρτία που είχα κάμη. Για πρώτη φορά στη ζωή μου και μάάλιστα του Σταυρού. Έδέησε νάρθη ο Παπαποστόλης για να μου δώση συγχώρεση για να σταματήση τό νευρικό κλάμα που με συνεκλόνηζε.

Άθήναι, Σεπτέμβριος 1956.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΥΡΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 1903

Ἐπιμέλεια ΚΩΝΣΤ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Ἄριθ. 73

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφφένδην
Εἰς Κάλυμνον

Ἐξοχώτατε

Διὰ τῆς ταπεινῆς μου ταύτης ἐπιστολῆς φέρομεν ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν ὅτι ὁ Καίμα-κάμης Κῶ ἦλθεν ἐνταῦθα τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ὅστις ἐφέρετο πρὸς ἡμᾶς πολὺ εὐπροσήγορος καὶ μὲ τρόπον εὐσχημον ἐρωτῶντας μας ἐπενθόνητο τῶν καθεστώτων. Τοῦτο μόνον μᾶς ἐπροξένησε μεγάλην ἀπορίαν, διότι ὡς εἶχαμεν ἀναφέρει ἐφ' ὄλων ἐν γένει τῶν σχετικῶν ἐγγράφων καὶ ἀναφορῶν τῶν ὁποίων μετεβίβασαμεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους τῆς Σ. Κυβερνήσεως, ὅτι ἐπειδὴ ἡ νῆσος μας εἶναι Μακτοῦ δικαιοῦμεθα καὶ περὶ τοῦ φυτείας τῶν καπνῶν ζητήματος, μᾶς ἠρώτησεν ἂν ἔχωμεν τοιούτους ἐπισημοὺς τίτλους, νὰ τοὺς παραλάβωμεν καὶ μεταβῶμεν εἰς Κῶ, τοὺς ὁποίους νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸ Διοικ. Συμβούλιον, ἀπῆται δὲ συνάμα νὰ μεταβῶμεν μετ' αὐτοῦ εἰς Κῶ οἱ Δημογέροντες τῶν τριῶν δήμων καὶ τινων μελῶν τοῦ συμβουλίου μας ἐπὶ τῷ λόγῳ νὰ ζητήσωμεν ἀρμοδίως τὰ δικαιώματά μας καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀφορᾷ τὸν τόπον μας. Ἐπειδὴ ὅμως διὰ διαφόρων προφάσεων δὲν παρεδέχθημεν τὰς προτάσεις του, τὸ ὅποιον καὶ ἀπεφύγαμεν ἀπέδειξεν μεγάλην ἐπιμονὴν ὅπως παραλάβῃ μετ' αὐτοῦ (ὅστις ἀνεχώρησε σήμερον) τὰ ἄνω λεχθέντα πρόσωπα, καὶ ἴσως ἀφήκεν ἐντολὴν εἰς τὸν ἐνταῦθα Μουδῖρην μας, ὅπως μᾶς ἐξαποστείλῃ εἰς Κῶ, ἢ ὁ ἴδιος ἐνεργήσῃ ὅπως πλέον τὸ ἐγκρίνη καὶ μᾶς καλέσῃ νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ διότι ὡς ἐννοήσαμεν κρύπτει κάτι τι τὸ ὅποιον δὲν μᾶς ἐδήλωσεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀγνοοῦμεν τι μέλλει νὰ πράξῃ ὡς ἐκ τούτου διαφωτίζομεν ὑμᾶς ταῦτα, ἐπιφυλαττόμενοι καὶ πάλιν ὅπως σᾶς γνωστοποιήσωμεν καὶ τὰ μέλλοντα.

Ὡς μᾶς ἔχετε ὅμως προαναγγείλῃ ὅτι μέλλετε νὰ ἔλθητε εἰς τὴν νῆσον μας διὰ λουτρά, σᾶς περιμέναμεν μὲ μεγάλον πόθον, μὲ τὰ ἐσχάτως παρελθόντα ἀτμόπλοια καὶ ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ σᾶς ἔχωμεν μὲ τὰ προσεχῆ.

Ἄνευ ἐτέρου διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ

Νίσυρος 13/7/1913

Οἱ Δημογέροντες

Ἄριθ. 4

Νίσυρος 13/7/1903

Ἄξι. Ἰατρὲ κ. Μ. Παρθενιάδῃ εἰς Κῶν

Ὡς διεφωτίσθημεν παρὰ τῆς πρὸς τὸν ὑμέτερον ἀδελφὸν ἐπιστολῆς σας, ὅτι ὁ Διοικητὴς ἔρχεται ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως καταμετρήσῃ τὰ καπνά, σᾶς γνωστοποιοῦμεν, ὅτι ἀφοῦ δὲν προέβην εἰς τὸ κίνημα τοῦτο, οὔτε καν μᾶς ἀνέφερε περὶ τοῦ ρηθέντος ζητήματος, ἀλλὰ μόνον μᾶς ἐπαραπονέθη φερόμενος μὲ τρόπον εὐπροσήγορον καὶ εὐσχημον, διατὶ νὰ συμβοῦν ὅλα τὰ δυσάρεστα ταῦτα ἐν τῇ νήσῳ μας. Ἐζήτησεν ὅμως ἐπὶ τέλους καὶ ἐπέμενε μέχρι τέλους, ὅπως παραλάβῃ τοὺς δημογέροντας τῶν τριῶν δήμων καὶ μερικὰ μέλη ἐκ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, νὰ μεταβῶμεν εἰς Κῶ μετὰ τοῦ Μουδῖρου μας, καὶ ἀπολογηθῶμεν εἰς τὸ αὐτόθι Διοικητικὸν συμβούλιον, παρουσιάζοντες τοὺς τίτλους τοὺς ὁποίους ἔχομεν καὶ οὐς βασιζόμεθα ὅτι ἡ νῆσος μας ὡς Μακτοῦ δικαιοῦμεθα καὶ εἰς τὴν φυτεῖαν τοῦ καπνοῦ. Τοῦτο ὅμως τὸ ἀπεφύγαμεν διὰ διαφόρων προφάσεων καὶ δὲν γνωρίζομεν τι μέλλει νὰ πράξῃ διότι μέχρι τῆς τελευταίας ἡρας τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐπέμενε καὶ ἐζητοῦσε νὰ μᾶς παραλάβῃ μετ' αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα γνωστοποιοῦμεν ὑμᾶς καὶ ἔχομεν πληρέστατα τὴν πεποίθησιν ὅτι θέλετε μᾶς διαφωτίζει ἐν τῷ μέλλοντι τὰ καθέκαστα.

Ἐφ' ᾧ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Οἱ Δημογέροντες

Τ η λ ε γ ρ ά φ η μ α

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον

Μεγαλειότατε

Στηριζόμενοι προνομίοις παραχωρηθῶσιν ὑπὸ Ἀοιδήμων πιστῶν προγόνων ἄνευ τῶν ὁποίων ἀδύνατος ἡ διαμονὴ ἐν ξηρᾷ καὶ ἀγόνῳ νήσῳ Νισύρῳ πτωχοὶ κάτοικοι ἀνέκαθεν φυτεύουσι καπνὰ πρὸς χρῆσιν ἰδίαν. Ἀπροσδοκῆτως ἐφέτος διαταγῇ Νομάρχου παραλόγῳ ἐνεργείᾳ ὑποδιοικητοῦ Κῶ ἤλθον εἰς Νίσυρον Γιούσκασης Κομισάρης Ἀστυνομιοὶ στρατιῶται πρωτοστατοῦντος τοῦ Μουδίου μας ἐνεργήσαντες ἐκρίζωσιν καπνῶν ἐπιτιθέντες κατὰ πολιτῶν πιστῶν ὑπηκόων Τρισεβάστου Ὑμ. Μεγαλειότητος, μὲ ξίφη ρόπαλα καὶ πέτρας σοβαρῶς ὑπὲρ 20 τραυματίσαντες οἵτινες ποινικῶς θὰ ἐξήτουν τὴν τιμωρίαν των ἂν δὲν εἶχον τὴν σκληρὰν πείραν ὅτι οὐδέποτε ἐδόθη δικαιοσύνη ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν τῆς Κῶ λαοῦ ὅμως μὴ ἀποδόσας τοῖς Βαρβάροις τούτοις τὸ ἴσω ἀπέδειξε πίστιν καὶ ἀφοσιώσιν του πρὸς τὸ ὑψηλὸν Κράτος ὑμ. πολυσεβάστου Μεγαλειότητος. Ἡ ἐξ ἀφοσιώσεως ἀνοχὴ τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἔδωκε Θράσος τοῖς στρατιώταις ὥστε μεθύοντες ἐν καπηλίῳς νὰ κτηπῶσι μέχρι τραυματισμοῦ φιλησύχους πολῖτες εἰς ἐργασίαν μεταβαίνοντας. Ἐγκαίρως ἐγνωστοποιήσαμεν ταῦτα τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τηλεγραφημάτων καὶ ἀναφορᾶς τῷ Νομάρχῃ καὶ τῷ Καίμακάμῃ Κῶ ζητοῦντες ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως καὶ παῦσιν τοιούτων βαναυσοτήτων, καὶ ἀπεσύρθησαν μὲν οἱ στρατιῶται, ἀλλ' ἤρξατο ἕτερου εἴδους παράνομος, αὐθαίρετος καὶ βάρβαρος καταδίωξις. Εὐνπόληπτος καὶ χρηστὸς ἔμπορος μεταβὰς εἰς Ρόδον ἐμπορικῆς του ἐργασίας ἔνεκεν, συλλαμβάνεται ὡς ἔσχατος κακοῦργος, ρίπτεται εἰς φυλακὴν καὶ μετὰ τινος ἡμέρας συνωδεῖα χωροφυλάκων ὀδηγεῖται εἰς Κῶν. Δημογέροντες πρόκριτοι καὶ καλοὶ πολῖται κλητεύονται εἰς Κῶν μένει ὁ τόπος ἄνευ ἐπιτοπίου Ἀρχῆς. Ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυρᾶς συγκινήσεως Μεγαλειότατε, ἔνεκα τῶν συμβαινόντων καὶ διότι οὐδεμίαν προστασίαν βλέπομεν, παρ' ὧν ἄρμοδιως καὶ νομοταγῶς ἀπετάνημεν φοβούμενοι δὲ συνεπειᾶς ἔτι μᾶλλον δυσάρεστους καταφεύγομεν πρὸς τὴν Ὑμ. Πολυσεβάστον Μεγαλειότητα τὸν κοινὸν ἡμῶν πατέρα, ὅπως γίνηται ἔλεος τοῖς ἀναξίως πάσχουσιν πιστοῖς καὶ ἀφοσιωμένοις ὑπηκόοις καὶ εὐδοκῆσι καὶ διατάξῃ παῦσιν αὐθαιρέτων καὶ παρανόμων μέτρων, ἅτινα ἀνέκαθεν ἡ Ὑποδιοίκησις Κῶ, εἰς ἣν κακῇ τῇ μοίρᾳ ὑπαγόμεθα συνήθησε νὰ μετέρχηται ὅπως διηνεκῶς μᾶς καταπιέζη.

Ὅντες βέβαιοι ὅτι ἡ Ὑμ. Μεγαλειότης θέλει τελειώσῃ τὴν ἀπερίγραφτον κακὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκονται πιστὰ τέκνα Της καὶ δὲν θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ ζητήσωσι προστασίαν καὶ βελτίωσιν τῆς τύχης των δι' ἄλλων μέσων δεόμεθα τῷ Ὑφίστῳ ὑπὲρ μακρομερεῦσεως καὶ ἀμεταπτώτου ὑγείας τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος καὶ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Κραταιᾶς Αὐτοκρατορίας.

Διατελοῦμεν πιστὰ καὶ ἀφοσιωμένα τέκνα.

Νίσυρος 1/8/1903

Οἱ Δημογέροντες

ὁ ἀναπληρωτής, Ἐμμ. Μ. Παρθενιάδης

Π. Δημητρίου

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΙΣΥΡΟΝ

Θ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ

«Χειρότερη από πέτσι· κάθε χρόνο και χειρότερη ή Νίσυρος», είπαν και φέτος πολλοί. Εγώ δέν τους άδικώ, μά δέν συμφωνώ και μαζί τους άπόλυτα. Δέν πιάνω τά άκρα.

Τι συμβαίνει λοιπόν; Μά τά Λουτρά της, τó Γυαλί, τήν σχετικώς καλήν έξωτερική και έσωτερική συγκοινωνία της, τά εκτελούμενα έργα, ήλεκτροφωτισμένη και με προοτικές για καλλίτερες μέρες, με τίς τόσες δυνατότητες πού άλλοτε δέν υπήρχαν και με σημαντικήν αύξησιν τών έξ Άμερικής και Αύστραλίας χρηματικών έμβασμάτων, γιατί, μά γιατί χειρότερη είναι ή Νίσυρος; Γιατί να υπάρχη και ένας να τó λέγη; Μιά θλιβερή άπορία. Τι συμβαίνει;

Έφυγαν και φεύγουν οί άνθρωποι κι' ή Νίσυρος πνευθί άληθινά αυτήν τήν όρφάνια της. Πικρή άλήθεια. Να τί συμβαίνει!

Τήν εικόνα τής πιο τραγικής αυτής αντίθεσεως βρίσκεις μπροστά σου· ενώ ό πολιτισμός προσφέρει σήμερα τήν Νίσυρον με άπλοχεριά τά αγαθά του και δημιουργούνται άσφαλώς εκεί καλλίτερες συνθήκες ζωής, οί άνθρωποι της φεύγουν για Πατρίδες ξένες, προτιμούν τούς δρόμους τής μεταναστεύσεως από κάθε άλλη σταδιοδρομία και τήν έκταλείπουν με σκληρότητα πολλές φορές και άπονια. Κι' είναι σοφία άληθινή ή λαϊκή παροιμία: «Κακό χωριό τά λίγα σπίτια». Όσοι «άναγκαστικά» μένουν εκεί, ζούν μοιρολατρικά και κάτω από ούρανούς πού βασιλεύει λιγώτερο ή αίσιοδοξία. Όσοι φθάνουν εκεί για να προσκυνήσουν τά χώματά της, θλίβονται άντικρύζοντας τó τοπίον πού σκιαγραφήσαμε παραπάνω. Ό νόμος τής άκμής και τής παρακμής έχει και έδώ τήν εφαρμογήν του. Λιγότερο τó Μανδράκι, περισσότερο τά Νικιά και πολύ περισσότερο ό Έμποριός-Πάλιο, διέρχονται σήμερα τήν στροφή μιάς παροδικής-εΐθε-παρακμής.

Δέν είμαι και δέν πρέπει να είναι κανείς έναντίον τής μεταναστεύσεως. Μετανάστευσις ύπάρχει από τότε πού ύπάρχει Έλλάς πάνω στην επιφάνεια τής γής. Άς ρίξουμε μιά ματιά στην Ίστορία. Είναι μοιραΐον, άφοϋ έδώ έμφανίζεται τόσο όξϋ και έντονο τó πρόβλημα τής ζωής. Μάς λέγουν οί ειδικοί, ότι ή χώρα μας μπορεί να διαθρέψη πλέον τών όκτώ εκατομμυρίων πληθυσμού. Ίσως. Πάντως αυτό για σήμερα είναι χονδρή άερολογία. Και γι' αυτό είναι βαρεία ή ευθύνη τών άρμοδιών, γιατί με τά λάθη και τίς παραλείψεις τους ή μετανάστευσις σήμερα είναι παθολογική για τήν Πατρίδα μας. Ίδιαίτερα φαίνεται αυτό στα νησιά και λόγω τών δυσκολωτέρων συνθηκών ζωής και πιο έντονα τó βλέπει κανείς στην μικρή μας Νίσυρον, πού κοντεύει ν' άδειάση. Έτσι ή μετανάστευσις είναι πραγματικά Έθνική αυτόκτονία.

Έναντίον τής μεταναστεύσεως αυτής τής μορφής πρέπει να είναι κανείς. Διότι ή φυσιολογική μετανάστευσις είναι άναγκαία και άξίζει να τήν ύποστηρίξουμε. Κοιτάξε τί έχουν επιτύχει από τó Έξωτερικόν σαν Σύλλογοι, τί έχουν κάμει σαν ιδιώτες και τί προσφέρουν με τά οικογενειακά έμβάσματα και τίς δωρεές τους σαν άτομα με ύποχρεώσεις. Ναοί, Σχολεία και τόσα έργα κοινωφελή ύψώνονται μεγαλόπρεπα πρòς τιμήν τους. Μιά ευχή θερμή επιθυμούμεν να τους συνοδεύη· να προκόψουν και να μη λησμονήσουν τήν Πατρίδα τους. Τó να άπαρηθρήξ τήν Πατρίδα σου δέν είναι μόνο «άτιμία». Θάρθη κάποτε στιγμή πού θα τó μετανοιώσης πολύ πικρά και θα κλάψης.

Και όμως, μιά ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ συντελείται σήμερα στην Νίσυρο. Αυτή ή αντίθεσις! Θαυμάζεις τά έργα του Γυαλιού. Συνεχίζονται αί έγκαταστάσεις και ή άερογέφυρα σε λίγο θα είναι έτοιμη. Όργασμός, κίνησις εκεί πάντα. Σημάδια πώς όταν άρχισή ή τακτική έργασία έκμεταλλεύσεως τής έλαφρόπετρας, θα πρέπει να έξη ή Νίσυρος καλλίτερες μέρες. Έπιβάλλεται όμως καλή πολιτική από δικής μας πλευράς. Συγκεκριμένως 1ον) Να άπορροφηθούν όλοι οί προσφερόμενοι έργάται από όλη τήν Νίσυρον και έν συνεχεία να προσληφθούν μη Νισύριοι. 2ον) Οί έργάται να κατοχυρωθούν άσφαλιστικώς κατά τόν καλύτερον δυνατόν τρόπον και να οργανωθούν για να ύποστηρίζουν τά συμφέροντά τους και 3ον) ό Δήμος να διεκδική τά διτά δικαιώματά του σε ποσοστά και τέλη ώστε και τίς άνάγκες του να ίκανοποιηή και έργα κοινωφελή να έπιτελέση.

Νάχη άραγε κάποτε και τó Θειάφι τήν τύχη τής έλαφρόπετρας και ό «Άκωλος» να γίνη Γυαλί; Εΐθε!

Τά Λουτρά. Η ψυχή τής Νισύρου. Ένας παράγων πού ίσως δέν τόν προσέξαμε όσο πρέπει και πού είναι όμολογουμένως ή καρδιά από τήν όποιαν θα ξεκινούσε τó ζωόγον αίμα για τήν οικονομική και πολιτιστικήν εύρωστίαν του Νησιού. Πόσοι δέν νοσταλγούν μίαν Νίσυρον του Παντελίδη. Άλήθεια, να ήταν δυνατόν να άναβιώσουν τά Λουτρά τών Πάλων να άξιοποιηθούν οί Θερμοπηγές Αύλακίου.

Μάς χρειάζεται ό Τουρισμός και μπορούμεν να τόν διατηρήσουμε αν έργασθοϋμε έντατικά, όχι μόνον σαν Άρχες ή σαν υπεύθυνοι, αλλά και σαν ιδιώτες. Σαν κάτοικοι του Νησιού. Φρονώ πώς αν θα γίνη μιά καλή άρχή, όπως συνέβη στην Κω έτσι και οί Νισύριοι θα συνηθίσουν και θα έξοικειωθούν με τίς απαιτήσεις του Τουρισμού και οί Τουρίστες θα τούς άγαπήσουν. Τώρα πού έχουμε ήλεκτροφωτισμόν και του χρόνου Πάγο, έχουμε νομίζω τίς

δυνατότητες να κάμνωμε καλύτερη εμφάνιση και να ευχαριστούμε τους ξένους μας. Τό πάν είναι ή διαφήμησις πού θά κάμουν όσοι θαρ- ποϋν στά Λουτρά μας. Αυτό να προσέξουμε. Είδα έφétος ώρισμένα πράγματα και τά όποία όμολογώ σαν Νισύριος, δέν με κολά- κευσαν καθόλου. Κοινή άλλως τε όμολογία πώς έφétος δέν τά πήγαμε καλά. Με καλύτερη ίσως όργάνωσι δέν είναι δύσκολον να επι- τύχουμε τό σχετικώς άπόλυτον, γιατί άσφαλώς όλίγους ίκανοποιούν τά σημερινά δεδομένα.

Επρόσεξα πώς τά Λουτρά μας λείπουν άπό ώρισμένα κείμενα στά όποία έπρεπε να υπάρχουν. Γιατί; Μήπως φταίμε πρωτίστως έμεις; "Ας τό κυτάξουμε.

Βλέπεις έργα πού σε συγκινούν. Ήλεκτρο- φωτισμός στό Μανδράκι πού κατά τις δηλώ- σεις τών άρμοδιών σύντομα θά έχη έπεκταθή στά Νικιά, Έμπορειόν και Πάλους. Τό Παγο- ποιείον έτοιμάζεται. Τοϋ χρόνου θά άπολαμ- βάνη κανείς και τά άγαθά τοϋ Πάγου. Δρό- μοι πού αλλάζουν τήν όψη μέσα στην Κωμό- πολι και τό χωριό έγιναν και θά γίνουν. Δρό- μοι πού βελτιώνουν γενικώτερα τήν συγκοι- νωνίαν ταυτόχρονα ώφέλιμοι στους γεωρ- γούς. Θά ήταν καλό να συνεχισθούν και να τελειώσουν οι άμαξήτοι δρόμοι προς τό "Αργος, τό Ήφαιστειον και τό Αϋλάκι άφού έγινεν ή άρχή. Και τά κονδύλια πού έψήφισεν ή Νομαρχία για κατασκευή ή επιδιόρθωσι άγροτικών δρόμων, χρειάζεται να διατεθούν δημιουργικώς κατόπιν μελέτης και με προ- τεραϊότητα. Οι δεξαμενές πού έγιναν στό Μαν- δράκι και τά Νικιά είναι θαυμάσια έργα. Στο Σχέδιον προβλέπονται και άλλες. Τό ευχόμε- θα, όπως ευχόμεθα να γίνουν όλα τά έργα πού υπάρχουν στο πρόγραμμα.

Δέν είναι όλίγα τά έργα πού έκαμεν ή Συλλογική και ιδιωτική Πρωτοβουλία σ' όλη τήν Νισυρο και δέν είναι όλίγα όσα πρόκειται στο μέλλον να γίνουν. Οι έν "Αμερικη Σύλλο- γοι ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ και ΑΓ. ΙΩΑΝ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ πρώτοι στην σειρά. Ό μέν θα ανακαινίση τά Λουτρά Μανδρακίου, ό δε θα δωρήση στά Νικιά τό «Θεολόγιον Δημοτικόν Σχολειον Νικιών Νισύρου». Η προσωπική δω- ρεά κτίζει Δημοτικά Θεάτρα, τοποθετεί Ήρωα, ανακαινίζει Ναούς, έξωραίζει, ένισχύει εις διάφορα έργα και μαζί με τήν Συλλογικήν προσπάθειαν και συνδρομήν άνυψώνεται ένα πνευματικόν Ήρώον μπροστά στο όποιον είναι υποχρεωμένος να θαυμάσης να προσκυ- νήσης τήν φιλοπατρίαν τοϋ Νισυρίου.

Η έξωτερική συγκοινωνία είναι σχετικώς καλή. «Τό σχετικώς» μη μās έκπλήσσει. Και άν ζούμε στην άτομική έποχή και τόν αιώνα τής ύδρογονοβόμβας, όλα στον κόσμο μας είναι σχετικά.

Η έξωτερική συγκοινωνία προς τό παρόν καλή με προοπτικές να βελτιωθή συν τώ χρόνω. Τό ραδιόφωνον είναι σήμερα ευρύτατα

διαδεδομένον στην Νισυρον ώστε να είσαι πάν- τοτε ένήμερος τών ειδήσεων και να έχης τις άπαραίτητες όδηγίες του, γεωργικής και έπαγγελματικής φύσεως, και κάθε έκδήλωσιν ψυχαγωγίας.

Να τά φανταζόνταν κανείς αυτά τά πράγ- ματα για τήν Νισυρο μερικά χρόνια πίσω! Ποιός άμφιβάλλει πώς συν τώ χρόνω ή Νί- συρος θα είναι ένας προσφιλής τόπος παρα- θερισμού και ένας ιδεώδης τόπος παραμονής για τούς συνταξιούχους μας ιδίως τής "Αμε- ρικής, πού θα εύρουν εκεί τήν ήσυχία και τήν ευκολία τής ζωής χωρίς να τούς λείπουν οι άπαραίτητες άνέσεις και όπου ή σύνταξις θα είναι ένα ήγεμονικόν εισόδημα, ένώ στην "Αμερικη όλοι ξέρουμε τι συμβαίνει!

Με τήν σύστασι τών δύο άγροτικών Ήα- τρειών, Μανδρακίου και Νικεών ("Εμπορίου- Πάλων), ένα πρόβλημα, πού άρκετα έβασάνι- σε ιδίως τήν περιοχή τοϋ δευτέρου Ήατρείου, τουλάχιστον για σήμερα έχει λυθή κατά τόν καλύτερον τρόπον.

Βλέπει κανείς ότι τό Κράτος είναι παρόν και ή συμπαράστασις του μεγάλη. Και πείθε- ται πώς ή Δωδεκάνησος γενικά είναι περίπου τό χαϊδεμένο παιδι τής Πατρίδος. "Αν έλειπε αυτή ή κακοδιοίκησις πού είναι μόνημη δυ- στυχώς πληγή σ' αυτή τήν χώρα, πόσο δια- φορετική θάταν ή Έλλάς!

Εδώ θα θίξω ένα μελανό σημείο. Δυό χρό- νια τώρα, τό πνευματικόν καμάρι τής Νισύ- ρου είναι άνυπαρκτο τό Ήμιγυμνάσιον. Στά- θηκα μπροστά στην άνάμνησί του και προ- σκύνησα με δάκρυα. Γιατί έραγε; Δέν τοϋ ταίριαζε, νομίζω, τέτοιο άδοξον τέλος.

Τό Πνευματικόν Κέντρον τοϋ «Γνωμαγό- ρα» επιβάλλεται να συνεχίση παλαιότεραν του παράδοσιν με τήν "Οργάνωσιν διαλέξεων και πλουτισμόν τής Βιβλιοθήκης του. Στην Νισυρο χρειάζονται γεωργικά και γενικώς έπαγγελματικής φύσεως βιβλία, κοντά στα ήθικοκοινωνικά. Η "Αγροτολέσχη είναι μια προσπάθεια πού πρέπει να διατηρηθή και να έπεκταθή. Στα Νικιά ό εκεί Σύλλογος «"Αγ. Ιωάν. ό Θεολόγος» φιλοδοξεί να γίνη κέντρον πνευματικόν, με τήν άπόκτησιν άρχικώς "Αναγνωστηρίου και Βιβλιοθήκης. Ευγενής επιδίωξις. Σημειώνω ευχαριστως τήν στροφή πολλών νέων μας έφétος στην Τε- χνική Έκπαίδευσιν.

Υπάρχουν στην Νισυρο και άλλα προ- βλήματα. Τό οικονομικόν γενικόν άλλως τε κακόν. Με τις έργασίες πού σημειώνουμε παραπάνω και τήν σημαντικήν αύξησιν τών έμβασμάτων τοϋ έξωτερικοϋ ή κατάστασις έχει βεβαίως βελτιωθή. Η συστηματική έρ- γασία λείπει άπό τούς περισσότερους γε- ωργούς μας, ένώ επιβάλλεται. Νομίζω πώς ή εύρεία καλλιέργεια τής άμυγδαλιάς και τής έληας, ή βελτιώσις τοϋ είδους τοϋ χρη- σιμοποιουμένου σπόρου στην γεωργική καλλιέργεια, ή έξάπλωσις τής κηπευτικής

καλλιέργειας, ὁ σχετικός περιορισμός τῆς κατσκοτροφίας ὑπὲρ τῆς χοιροτροφίας ὀριθοτροφίας κλπ. εἶναι ἡ καλλίτερη καὶ ἐνδειγμένη γεωργικὴ τακτικὴ γιὰ τὴ Νίσυρον. Ἐδῶ ὅμως βρίσκονται καὶ οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ ἐπαρχιακοῦ γεωπόνου ποῦ θὰ μεταδώσῃ στοὺς γεωργούς μας τὸ σύνθημα μὲ τις ἀναγκαῖες ὁδηγίες. Ἡ ἀλιεῖα χρειάζεται ἐνίσχυσι. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀσφαλῶς μερικὲς λύσεις τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος.

Ἐνας Ὑγειονομικὸς Σταθμὸς εἶναι ἀπαραίτητος. Δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπη μιὰ συστηματικὴ καὶ ὑπεύθυνη προσπάθεια γιὰ γεωτρήσεις ποῦ δὲν ἀποκλείεται νὰ βοηθήσουν στὴν ἀνακάλυψι νεροῦ. Ἀναγκαῖος παραμένει πάντα ὁ ψεκασμὸς μὲ ντ-ντ-τί. Ὅλοι γνωρίζουν τὴν παλαιότερη εὐεργεσία αὐτοῦ τοῦ ψεκασμοῦ καὶ οἱ ὑπεύθυνοι δὲν πρέπει νὰ ἀμελήσουν. Εἶναι τὸ φάρμακον τῆς γενικῆς ὑγείας καὶ ἀξίζουν καὶ οἱ θυσίες. Μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ὅτι: 1) Τὰ τηλεφωνικὰ τέλη (ἀπὸ τὰ Νικιά π.χ. εἰς Μανδράκι) εἶναι τόσα ποῦ τὸ τηλέφωνο στὸ τέλος γίνεται δῶρον ἄδωρον. 2) Μετὰ τὴν ἡν μ.μ. τὸ τηλέφωνον εἶναι ἀνύπαρκτον καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ἔλεῖψ Ὁ.Τ.Ε. οὔτε στὸν Σταθμὸ Χωροφυλακῆς μπορεῖς ἀπὸ τις Κοινότητες νὰ τηλεφωνῆσῃς. Ὁ ἀγαθὸς Ὁ.Τ.Ε. πόσον ἐξυπηρετητικὸς! Διερωτᾶσαι, πρὸς τί λοιπὸν τὸ τηλέφωνον, γιὰ ρεκλάμα; Δὲν ὑπάρχει δηλαδὴ τρόπος ὥστε καὶ τῆς Χωρ/κῆς τὸ τηλέφωνον νὰ παραμένῃ συνεχῶς ἀνοικτὸν καὶ στὸν Γιατρὸν νὰ μπορεῖς νὰ τηλεφωνῆσῃς; Εἶναι μὴπως πολυτέλεια αὐτὰ; καὶ 3) Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα τὰ προοριζόμενα γιὰ τὴν Νίσυρον ἐλέγχονται στὴν Ρόδο ἐν ἀπουσία τοῦ παραλήπτου. Εἶναι αὐτὴ λογικὴ;

Σκέφθηκα, ἀφοῦ ἡ Νίσυρος διοικητικῶς ὑπάγεται στὴν Ἐπαρχία Κῶ, μὴπως ἦταν καὶ πρακτικῶς καλῆτερη νὰ ὑπάγεται καὶ Ἐκκλησιαστικῶς στὴν Μητρόπολι Κῶ, ἀντὶ τῆς μακρυνῆς Ρόδου; Μετὰ βέβαια ἀπὸ μιὰ συζήτησι ἀμοιβαίας κατανοήσεως μεταξὺ τῶν ἀρμοδίων καὶ χωρὶς παρεξηγήσεις ὅλα καλῶς τακτοποιοῦνται.

Ἀπὸ ὅσα σημειῶν ἔδω μποροῦν καὶ πρέπει νὰ τὰ προσέξουν οἱ ὑπεύθυνοι. Ὅχι μόνο οἱ τοπικὲς Ἀρχές μὰ καὶ ὅλες οἱ Ἀρχές ποῦ βρίσκονται παραπάνω καὶ κάθε μιὰ

στὴν δικὴ τῆς δικαιοδοσία.

Οἱ ψίθυροι μιᾶς Ἐλιβερῆς ὑποθέσεως ἐνὸς ἐγκλήματος ποῦ ἔγινε καὶ μᾶς προσβάλλει καὶ ποῦ παραμένει ἀκόμη μυστήριον, φτάσαν καὶ πάλι στ' αὐτιά μας ἐφέτος μὲ τὴν ἄφιξι τοῦ Εἰσαγγελέως γιὰ σχετικὴ ἔρευνα. Δὲν θὰ ἀνακαλυφθῇ ἐπὶ τέλους ὁ ἀπαίσσιος ἀνθρωποκτόνος γιὰ νὰ μὴ κακοχαρακτηρίζεται ἄδικα ἐξ αἰτίας ὀλίγων καθαρμάτων ὁ τόσον ὑποχρεωτικὸς καὶ καλὸς ἐν τῇ μεγίστῃ πλειοψηφίᾳ του κόσμος τοῦ Ἐμποριοῦ;

Μήπως καὶ ὁ Σταθμὸς χωροφυλακῆς θᾶπρεπε γιὰ ὀρισμένους περιπτώσεις ποῦ δικαιολογεῖται π.χ. γιὰ τὴν ἐπίδοσι σημειωμάτων κατατάξεως τῶν στρατευσίμων καὶ ἄλλες, ἀντὶ νὰ καλῆ τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀπὸ τις Κοινότητες στὰ Γραφεῖα του, πρᾶγμα ποῦ συνεπάγεται ἀπώλειαν ἡμερομισθίου, ὑποβολὴν εἰς ἀρκετὰ ἔξοδα κλπ. νὰ στέλῃ ἕνα χωροφύλακα ἐπιτοπίως; Ἔτσι φαντάζομαι.

Ἐᾶταν παράλειψις ἀπὸ τις σημειώσεις αὐτὲς νὰ λείψῃ ὁ ΜΑΝΤΟΥΣ ὁ πιὸ χαρακτηριστικὸς τύπος τῆς Νίσυρου. Αὐτὸς ποῦ σοῦ προσφέρει τὴν παγωμένη μπύρα πρὶν ἀκόμα κτισθῇ τὸ Παγοποιεῖον. Δὲν τὸν ἐγνώρισες; Δὲν τὸν εἶδες; Μὴν λές τότε ὅτι πῆγες στὴν Νίσυρον.

Καὶ ἔτσι καθὼς μπαίνει στὴν βάρκα νὰ φύγῃς, ἐκεῖ στὸ μεγαλόπρεπο στολίδι τῆς Νίσυρου ποῦνε ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου τοῦ Προστάτη τοῦ Νησιοῦ, ποῦ πρώτος σὲ ὑποδέχεται καὶ τελευταῖος σὲ κατευδώνει, ἐκεῖ δίνεις τὸν ὄρκο σου, δυναμώνεις τὴν πίστι καὶ τὴν ἀπόφασί σου πὼς τὸ Νησι αὐτὸ ποῦναι ἡ γενέτειρά σου, ἡ φτωχὴ μὰ ἄμορφη Νίσυρος, ἀξίζει τῆς νοσταλγίας καὶ τῆς λατρείας σου καὶ οἱ ἀνθρωποὶ τῆς, ποῦναι ὅλοι δικοὶ σου, ἀξίζουν τῆς βαθύτερης καὶ παντοτεινῆς ἀγάπης σου. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀκούς νὰ βγαίνῃ σαν σάλπισμα:

Τὸ Παννισυριακὸ πνεῦμα ὑπηρετεῖτε.

Ἄμερόληπτα χωρὶς ἄλλα σχόλια. Ὅπως εἶναι σκόρπια γραμμένες στὸ σημειωματάριό μου. Γιὰ νὰ διαβασθοῦν ἀπὸ Νισύριους καὶ Φίλους των.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Μὴν πιστευτεῖς τοῦ φίλου σου
καὶ πεῖς τὸ μυστικὸ σου
φίλος τοῦ φίλου θὰ τὸ πεῖ
κ' εἶναι κακὸ δικό σου.

Βόδι κοιλάρη ἀγόρασε
καὶ γάδαρο καμπούρη,
γυναῖκα λιγνοκάμωτη
καὶ χοῖρο μακρομούρη.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΕΙΣ ΤΟ "ΓΥΑΛΙ," ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΚΑΙ Μ.Π. ΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΙΝ ΤΟΥ "ΓΥΑΛΙΟΥ,"

Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ πλήρες κείμενον τῆς συμβάσεως ἢ ὅποια ὑπεγράφη μεταξὺ τοῦ Δήμου μας καὶ τοῦ κ. Μ.Π. Νομικοῦ καὶ ἡ ὁπεία ἀφορᾷ τὴν ἐκμετάλευσιν τῆς ἐλαφρόπετρας καὶ πορσελάνης τοῦ Γυαλιῦ.

Ἐν Μανδρακίῳ - Νισύρου καὶ ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι ἔνθα κληθεὶς πρὸς σύνταξιν τοῦ παρόντος προσῆλθον σήμερον τὴν δεκάτην (10) τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἔνεακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ δευτέρου (1952) ἔτους ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Πέμπτην ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδικοῦντος Γραμματέως Νισύρου Γρηγορίου Χαραλάμπους Λέφα, μὴ ὑπάρχοντος Εἰρηνοδίκου, κατοίκου καὶ ἐδρεύοντος ἐν Μανδρακίῳ, παρουσίᾳ καὶ τῶν μαρτύρων 1) Ἀντωνίου Κωνσταντίνου Πληθίδη, δικηγόρου, κατοίκου Κῶ καὶ 2) Ἰωάννου Ξενοφῶντος Χιωτοπούλου, ἰδιωτικοῦ ὑπαλλήλου, κατοίκου Ἀθηνῶν, γνωστῶν μοι, ἐνηλίκων, πολιτῶν Ἑλλήνων καὶ μὴ ἐξαιρητέων, ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐπίσης γνωστοὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἄνω μάρτυρας καὶ μὴ ἐξαιρητέοι ἀφ' ἑνὸς ὁ κ. Πασχάλης Χρήστου Χριστοφόρου, Δήμαρχος Μανδρακίου Νισύρου, κάτοικος Μανδρακίου ἐνεργῶν ἐν προκειμένῳ ὑπὸ τὴν ἄνω ἰδιότητά του, τοῦ Δημάρχου Μανδρακίου—Νισύρου καὶ ἐκπροσωπῶν ὑπ' αὐτὴν τὸν Δήμον τοῦτον συμφώνως τῷ νόμῳ, εἰδικῶς δὲ ἐξουσιοδοτημένος διὰ τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης πράξεως, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 132 τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1951 ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Μανδρακίου, ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς ὁποίας ἐπισυνάπτεται ὧδε καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ κ. Ἰωάννης Δημητρίου Κουτσογιαννόπουλος, συμβολαιογράφος κάτοικος Ἀθηνῶν ἐν ὁδῷ Τζιρέων ἀριθμὸς 13, ταυτότης 9925) 1945 Β' Ἀστυνομικοῦ Τμήματος Ἀθηνῶν, ἐνεργῶν ἐν προκειμένῳ δυνάμει τοῦ ἐν ἀντιγράφῳ ἐπισυναπτομένου ὧδε ὑπ' ἀριθμὸν 45685 τῆς 21ης Ὀκτωβρίου 1950 πληρεξουσίου συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κλεάρχου Γεωργίου Καντιάνη, ὡς πληρεξούσιος τοῦ κ. Μάρκου Πέτρου Νομικοῦ, ἐφοπλιστοῦ, κατοίκου Ἀθηνῶν ὁδὸς Βασιλίσσης Σοφίας ἀριθμὸς 29 καὶ συνωμολόγησαν τὰ ἑξῆς: Ὁ Δήμος Μανδρακίου—Νισύρου ἔχει εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτοῦ κυριότητα, νομὴν καὶ κατοχὴν τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς παρὰ τὴν Νίσυρον νησίδος «Γυαλί», ἐφ' οὗ ὑπάρχουν ποσότητες κισσήρεως καὶ κισσηροχώματος. Ὁ Δήμος Μανδρακίου-Νισύρου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 99 τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1951 ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου, ἐκδοθείσης βάσει τοῦ ὑπ' ἀρ. 34 ταυτοχρόνου πρακτικοῦ συνεδριάσεως αὐτοῦ, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκμισθῶσῃ διὰ φανερᾶς πλειοδοτικῆς δημοπρασίας τὸ δικαίωμα ἐξορύξεως, ἀποκομίσσεως καὶ διαθέσεως δι' ἴδιον τοῦ πλειοδότου λογαριασμόν τῆς ἐν τῷ ἄνω τμήματι τῆς περιγραφείσης νησίδος «Γυαλί» ὑπαρχούσης ἐπὶ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ κισσήρεως (ἐλαφρόπετρας), κισσηροχωμάτων καὶ τυχόν ὑπαρχούσης πορσελάνης. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξέδοτο τὴν ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθμὸν 99 ἀπόφασίν του «περὶ ἐπαναλήψεως δημοπρασίας διὰ τὴν ἐκμίσθωσιν λατομείων νησίδος «Γυαλί» ὑπὸ τοῦς ἐν αὐτῇ ὄρους καὶ ἧς ἀντίγραφον ἐπισυνάπτεται τῷ παρόντι, δεδομένου ὅτι ἡ πρώτη δημοπρασία ἢ διεξαχθεῖσα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν 20ῆν

Μαΐου 1951 ἔμεινε ἀνευ ἀποτελέσματος. Κατὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν δημοπρασίαν ἐνεργηθεῖσαν τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1951 καὶ ὡς προκύπτει ἐκ τῶν παρὰ τῷ Δήμῳ τηρουμένων σχετικῶν πρακτικῶν, τελευταῖος πλειοδότης ἀνεδείχθη ὁ Μάρκος Πέτρου Νομικός, ἐφοπλιστής, κάτοικος Ἀθηνῶν, προσενεγκῶν μίσθωμα δραχμῶν χιλίων ἑπτακοσίων (1700) δι' ἕκαστον ἐξαγόμενον κυβικὸν μέτρον κισσήρεως καὶ δραχμῶν τεσσάρων χιλιάδων διακοσίων πενήκοντα (4250) δι' ἕκαστον ἐξαγόμενον τόννον κισσηροχώματος ἢ πορσελάνης. Τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας ταύτης ἐνεκρίθησαν διὰ τῆς ὄψε ἐν ἀντιγράφῳ ἐπισυναπτομένης ὑπ' ἀριθμὸν 132 τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1951 ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Μανδρακίου—Νισύρου ἧτις ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 56868 τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1951 ἐγκρίσεως τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Δωδεκανήσου ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Κῶ καὶ κοι. οποιηθείσης πρὸς τὸν Δήμον Μανδρακίου Νισύρου, ἐπισυναπτονένης δὲ κοί ταύτης ὄψε ἐν ἀντιγράφῳ. Τὰ πρακτικὰ ταῦτα εἶχον ἐγκριθῆ προηγουμένως παρὰ τῆς Ἐπαρχίας Κῶ ἧτις καὶ διεβίβασε ταῦτα πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Δωδεκανήσου διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 4051)1951 ἀναφορᾶς τῆς. Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω, ὁ πρῶτος τῶν συμβαλλομένων Δήμαρχος Μανδρακίου Νισύρου κ. Πασχάλης Χρήστου Χριστοφόρου ὑπὸ τὴν ἄνω ιδιότητά του ἐκμισθοῖ πρὸς τὸν παρὰ τοῦ ἐτέρωθεν συμβαλλομένου Ἰωάννου Δημητρίου Κουτσογιαννοπούλου ἐκπροσωπούμενον κ. Μάρκον Πέτρου Νομικόν, ἀνακηρυχθέντα κατὰ τὰ ἄνω τελευταῖον πλειοδότην, τὸ δικαίωμα ἐξορύξεως, ἀποκομίσσεως καὶ διαθέσεως δι' ἴδιον τοῦτου (τοῦ Μάρκου Πέτρου Νομικοῦ) λογαριασμὸν τῆς ἐν τῇ νησίδι «Γυαλί» καὶ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αὐτῆς μέρους ὑπαρχούσης ἐπὶ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς κισσήρεως (ἐλαφρόπετρας), κισσηροχωμάτων καὶ τυχὸν ὑπαρχούσης πορσελάνης ὑπὸ τοῦ ἀνω ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 99 ἀποφάσει ἀναφερομένου ὄρους ἧτοι: Ἄρθρον 1ον. Ὁ μισθωτὴς δικαιούται νὰ ἐξορύξη δι' ἴδιον μέσον καὶ δαπανῶν καὶ νὰ ἀποκομίσῃ δι' ἴδιον λογαριασμὸν μόνον κισσηριν (ἐλαφρόπετραν), κισσηροχώματα καὶ τυχὸν ὑπάρχουσαν πορσελάνην, ἅτινα προϊόντα εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς νησίδος «Γυαλί», ἀπαγορευομένης αὐτῷ τῆς ἐξορύξεως οἴουδὴποτε ἄλλου ὀρυκτοῦ ἢ καὶ ἀπλῶν εἰσέτι λίθων εὐρισκομένων εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τῆς νησίδος ἢ εἰς τὸ βορειοδυτικὸν τμήμα αὐτῆς. Κατ' ἐξαιρέσιν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μισθωτὴν ἢ ἐξορύξεις λίθων πρὸς χρησιμοποίησιν των μόνον ἐπὶ τῆς νησίδος «Γυαλί», δι' ἐκτέλεσιν ἔργων ἐγκαταστάσεως μηχανῶν καὶ ἐν γένει ἀποθηκῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἄρθρον 2ον. Ὁ μισθωτὴς δικαιούται νὰ ἐξορύξη καὶ ἀποκομίσῃ ὅσσηνδήποτε ποσότητα κισσήρεως (ἐλαφρόπετρας) κισσηροχωμάτων καὶ πορσελάνης εὐρη ἐπὶ τοῦ ἀνω τμήματος τῆς νησίδος εἴτε ἐπὶ εἴτε ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ οἴουδὴποτε διαμετρήματος καὶ ἂν εἶναι ταῦτα. Ἄρθρον 3ον. Δεδομένου ὅτι τὸ δυτικὸν μέρος τῆς προαναφερθείσης νησίδος ἀνήκει εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου, οὐδὲν δικαίωμα κυριότητος ἢ ἐπιφανείας ἢ οἴουδὴποτε ἄλλο δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἐπ' αὐτῆς ὁ μισθωτὴς, ἀντιθέτως δὲ ὀφείλει νὰ παραδώσῃ μετὰ τὴν λήξιν τῆς μισθώσεως εἰς τὸν Δήμον τὴν νησίδα, οὐδὲν δικαίωμα διατηρῶν οὔτε ἐπ' αὐτῆς οὔτε ἐπὶ τῆς μὴ ἐξορυχθείσης ἢ καὶ μὴ ἀποκομισθείσης μέχρι τότε κισσήρεως καὶ λοιπῶν προϊόντων. Ὁ μισθωτὴς θέλει ἔχει μόνον τὴν ἀπόλυτον χρῆσιν τῆς νησίδος τὴν ἀναγκαίαν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Ἄρθρον 4ον. Ἡ μισθωσις θέλει διαρκέσει ἐπὶ μίαν εἰκοσαετιάν ἀρχομένη ἀπὸ σήμερον. Ἐν περιπτώσει κηρύξεως πολέμου, τὰ πολεμικὰ

ἔτη δὲν θέλουσι συνυπολογισθῆ εἰς τὴν εἰκοσαετίαν. "Ἀρθρον 5ον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνωτέρω χρόνου τῆς μισθώσεως ὁ μισθωτὴς δικαιούται νὰ ἐξορύσῃ καὶ ἀποκομίζῃ ὅσηνδὴποτε ποσότητα κισσῆρεως καὶ λοιπῶν ὡς ἄνω δύνανται μὴ ὑποκείμενος εἰς οὐδένα περιορισμὸν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀνώτατον ὄριον αὐτῆς, οὔτε ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρονιδιαστήματα καθ' ἃ θὰ γίνωνται αἱ ἐξορύξεις καὶ αἱ φορτώσεις." Ἀρθρον 6ον. Τὸ μίσθωμα ὀρίζεται εἰς τὸ ὡς ἄνω κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς προαναφερθείσης δημοπρασίας προσφερθὲν ποσὸν τῶν δραχμῶν χιλίων ἐπτακοσίων (1700) δι' ἕκαστον ἐξαγόμενον κυβικὸν μέτρον κισσῆρεως ἀνεξαρθήτως διαμετρήματος καὶ δραχμῶν τεσσάρων χιλιάδων διακοσίων πενήκοντα (4250) δι' ἕκαστον ἐξαγόμενον τόνον κισσηροχώματος ἢ πρὸς ελάνης. "Ἀρθρον 7ον. Τὸ μίσθωμα διὰ πᾶσαν φορτωμένην ποσότητα θὰ εἶναι καταβλητέον εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου κατὰ τὴν λήψιν τῶν τελωνειακῶν ἐγγράφων τοῦ πολοῖου ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ φόρτωσις, διὰ τὴν χορήγησιν τῶν ὁποίων ἀπαραιτήτως δέον νὰ προσκομίζεται ἡ σχετικὴ ἀπόδειξις καταβολῆς ἢ ἀπόδειξις τοῦ Ταμείου παρακαταθηκῶν περὶ παρακαταθήσεως τοῦ ποσοῦ εἰς Ταμεῖον Νισύρου ἢ Κῶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐκμισθωτοῦ Δήμου. "Ἀρθρον 8ον. Ὁ μισθωτὴς ἐντὸς ἑξ (6) μηνῶν ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως (ἤτοι 17 Δεκεμβρίου 1951) ὀφείλει νὰ ποιῆσῃ ἔναρξιν κατασκευῆς γεφύρας φορτώσεως εἰς τὴν νησίδα «Γυαλί» καὶ εἰς οἰονδήποτα μέρος νομίζει οὗτος προσφορώτερον, ἱκανῆς διὰ τὴν φόρτωσιν τῆς κισσῆρεως καὶ λοιπῶν προϊόντων ἐπὶ πλοίων καὶ τοποθετήσεως τῶν κατὰ τὴν κρίσιν του ἀσφαλιστικῶν τῶν πλοίων μέσων, ὡς ἐπίσης ἔναρξιν τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς ἐκμετάλευσιν τοῦ λατομείου ἔργων. Ἡ δαπάνη τῶν ἔργων τούτων δὲν δύνανται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν πεντακοσίων ἑκατομμυρίων δραχμῶν (500.000.000). Ἡ ἀποπεράτωσις τῶν ἔργων δέον ὅπως συντελεσθῆ ἐντὸς δέκα ὀκτώ (18) μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῶν. "Ἀρθρον 9ον. Ὁ μισθωτὴς ὑποχρεοῦται ὅπως τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν ἐξορύξιν μεταφορὰν εἰς τὸ πλοῖον καὶ φόρτωσιν, ἐργατικὸν προσωπικὸν προσλαμβάνη ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Νισύρου. Μόνον εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἐξευρίσκονται ἐργάται ἐν Νισύρῳ, δικαιούται νὰ μεταφέρῃ τοιοῦτους ἄλλοθεν. Τὸ τεχνικὸν καὶ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν προσωπικὸν θὰ εἶναι τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ ἀνεξελέγκου ἐκλογῆς. Διὰ τὸ ἐκ τῆς Νισύρου ἐργατικὸν προσωπικὸν ὑποχρεοῦται νὰ διαθέτῃ πλοῖον καθημερινῆς μεταφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὸ «Γυαλί». Τὸ ἐκάστοτε ἐργατικὸν ἡμερομίσθιον θὰ κανονίζεται παρὰ τοῦ μισθωτοῦ καὶ θὰ ἐγκρίνεται παρὰ τοῦ κ. Ἐπαρχοῦ Κῶ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἰσχυουσῶν συλλογικῶν συμβάσεων. "Ἀρθρον 10ον. Ὁ μισθωτὴς συμφώνως πρὸς τὸ 5ον ἄρθρον τοῦ παρόντος ἔχει ἐλευθερίαν εἰς τὸν χρόνον ἐξορύξεως καὶ ἀποκομιδῆς τῆς κισσῆρεως καὶ λοιπῶν προϊόντων. Ὑποχρεοῦται ὅμως νὰ πληρῶνῃ εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν Δήμον Μανδρακίου ὡς ἐλάχιστον ὄριον τὸ μίσθωμα εἴκοσι χιλιάδων (20.000) κυβικῶν μέτρων ἐτησίως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἔτους μισθώσεως. Ἡ ἔναρξις πληρωμῆς τοῦ μισθώματος θὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκαταστάσεων. Ἐὰν δὲν ἐπιτύχῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἰσόποσον ἐξαγωγῆν δὲν θὰ δικαιούται νὰ συμψηφίσῃ τὸ καταβληθὲν ἐλάχιστον ὄριον εἰς τὸ μίσθωμα τῶν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξαχθησομένων ποσοτήτων. "Ἀρθρον 11ον. Ὁ μισθωτὴς κατέβαλε σήμερον εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν Δήμον, ὡς δεικνύται ἐκ τοῦ ὡδε ἐπισυναπτομένου ὑπ' ἀριθμὸν 169 γραμματίου 50.000.000) δρ. τὸ ὀποῖον θὰ συμψηφισθῆ εἰς δέκα (10) δόσεις εἰς μισθώματα τῶν τελευταίων δέκα (10) ἔτων. "Ἀρθρον 12ον. Ὁ μισθωτὴς κατέθηκεν σήμερον, παραληφθεῖ

σαν υπό τοῦ Δημάρχου τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 142549 τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1952 ἐγγυητικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Πειραιεῖ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐμπορικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ποσοῦ δραχμῶν πεντακοσίων ἑκατομμυρίων (500.000.000) ὅτι θὰ ἐκτελεσθῶν τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8ον τοῦ παρόντος ἔργα. Ἡ ἐγγυητικὴ ἐπιστολὴ αὕτη, ἐάν μὲν διαπιστωθῆ ὅτι ἐξετελέσθησαν τὰ ἔργα θὰ ἐπιστραφῆ εἰς τὸν μισθωτὴν, ἄλλως τὸ ἐν αὐτῇ ποσὸν θὰ καταπίπτῃ εἰς ὄφελος τοῦ ἐκμισθωτοῦ Δήμου λόγῳ ποινικῆς ρήτηρας. Ἡ διαπίστωσις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων θὰ γίνῃ παρ' ἐπιτροπῆς ἐκ τοῦ Νομομηχανικοῦ Ρόδου, τοῦ Προϊσταμένου τῆς Τ.Υ.Δ.Κ.Δ. καὶ ἐνὸς εἰσέτι μηχανικοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς μισθώσεως αἱ ἐγκαταστάσεις αὐταὶ περιέρχονται εἰς τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ ἐκμισθωτοῦ. Ὁ μισθωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ μεριμνᾷ διὰ τῆς δι' ἐξόδων του καλῆς συντήρησιν τῶν ἔργων καὶ νὰ ἐνεργῇ ταύτην συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Προϊσταμένου τῆς Τ.Υ.Δ.Κ.Δ. ἢ ἐν ἐλλείψει τοιοῦτου ὑπὸ τοῦ Νομομηχανικοῦ Ρόδου. Ἄρθρον 13ον. Οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου θέλουσι ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς δωρεᾶν ἐκ τῆς νησίδος «Γυαλί» ἄμμου καὶ πορσελάνης, ἐλαφρόπετρας καὶ πέτρας διὰ τὰς ἰδίας μόνον αὐτῶν οἰκοδομικὰς ἀνάγκας, οὐχὶ δὲ δι' ἐμπόριον. Ἄρθρον 14ον. Ὁ μισθωτὴς θὰ ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἀκινήτου ὡς συνετὸς οἰκογενειάρχης ἀπαγορευμένης τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ μισθίου δι' ἄλλην παρὰ ἐκείνην δι' ἣν θὰ εἶναι προωρισμένον χρῆσιν. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς μισθώσεως θὰ παραδώσῃ τοῦτο ἐν καλῇ ἀπολύτως καταστάσει συμφώνως τοῖς ἄνω μνημονευομένοις ὅροις. Ἄρθρον 15ον. Ὁ Δήμος Μανδρακίου Νισύρου διατηρεῖ εἰς ἑαυτὸν τὰ δικαίωματα εὐθύθους ὀποτεδήποτε διαπιστώσῃ ὅτι συντρέχουσι αἱ πρὸς τὰς ἐξουσίες τοῦ ἄρθρου 388 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος διὰ τὴν ἀξιόσηπὴν ἀναγωγὴν τῆς τιμῆς ἐκάστου κυβικοῦ μέτρου κισσήρεως ὑπὲρ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ὅπερ συμφωνεῖται ὡς ἄνω καὶ τῆς τιμῆς ἐκάστου τόννου κισσηροχώματος ὑπὲρ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ὅπερ συμφωνεῖται ὡς ἄνω 1) νὰ καλέσῃ ἐγγράφως δι' ἐπιδόσεως διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος τὸν πλειοδότην νὰ προβῇ εἰς ταύτην εἴτε ἐκουσίως εἴτε διὰ προσφυγῆς εἰς τὸ δικαστήριον γενησομένης ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἄνω ἐγγράφου προσκλήσεως καὶ νὰ καταβάλλῃ μετὰ τοῦτο τὸ ἀνάλογον ὑπέρτερον τῶν ἄνω ποσῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τῆς προσκλήσεως καὶ 2) ἐν ἢ περιπτώσει δὲν καταβάλλῃ ταῦτα ἐκουσίως ὁ πλειοδότης, ἢ δὲν προσφύγῃ ὡς ἄνω εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ λύσῃ τὴν σύμβασιν ἐπὶ τῇ ἀπλήρῃ εἰδοποιήσει ἀζημίως. Ὁ δὲ Ἰωάννης Δημητρίου Κουτσογιαννόπουλος ὑπὸ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἰδιότητά του ἀπεδέχθη ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω. Εἰσπρακτέα διὰ τέλη καὶ δικαιώματα εἴκοσι ἐπτὰ ἑκατομμύρια τριακόσια τριάκοντα χιλιάδες (27.330.000) ὑπολογισθέντα ἐπὶ ποσοῦ δραχμῶν ἑξακοσίων ὀγδοήκοντά ἑκατομμυρίων (680.000.000) ἢ τοῖς ἐπὶ τοῦ κατωτάτου ὀρίου τοῦ τεκμαρτοῦ μισθώματος τῶν δραχμῶν χιλίων ἑπτακοσίων (1700) ἐπὶ 20.000 κυβικῶν μέτρων ἐπὶ 20 ἔτη, τοῦ μισθωτοῦ ὑποχρεομένου ὅπως διὰ πᾶν πέραν τοῦ ἄνω ποσοῦ ἐτησίου μισθώμακαταβαλλομένου πρὸς τὸν ἐκμισθωτὴν καταβάλλῃ διὰ τῶν ἀποδείξεων τὸ ἐπὶ πλέον τέλος χαρτοσήμου. Τὸ ὑπερβάλλον τέλος χαρτοσήμου ἐκ δραχμῶν εἴκοσι ἑκατομμυρίων τριακοσίων ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων (20.375.000) κατεβλήθη εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον Κῶ ἐκδοθέντος τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 3133/1952 διπλοτύπου εἰσπράξεως ὅπερ προσαρτᾶται τῷ παρόντι. Ταῦτα συνωμολόγησαν καὶ συναπεδέχθησαν οἱ συμβαλλόμενοι, εἰς πίστωσιν δὲ τούτων συνετάγη τὸ παρὸν ἐπὶ ἑξ (6) φύλλων χαρτοσήμου ὅπερ ἀ-

«Μηδεὶς δοκεῖτω μηδὲν ἀνθρώποις ποτὲ ἄελπτον»
 (Ἔς μὴ νομιζῆ κανεὶς πὼς ὑπάρχει κάτι πού δὲν ἤμπο-
 ρεῖ νὰ γίνῃ)
 Εὐριπίδης, Ἴων.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ ΕΞ ΟΡΓΗΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ 41 Π.Χ.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους ὑπὸ Χριστοφόρου Μπουτελμόντι, περὶ ΝΙΣΥΡΟΥ, καταχωρηθείσης ὑπ' ἑμοῦ ἐν τῷ Δελτίῳ «Γνωμαγόρας». Ἔτος Α' ἀριθμ. 12, σελ. 9, (ἦτοι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1932), παραλαμβάνομεν τὴν παράγραφον: «Καὶ Κλεοπάτρα ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντωνίου ἐκεῖθεν τὴν ὁδὸν ποιουμένην, ἐπεὶ τοῖς αὐτῶν προστάγμασιν οὐκ ἐπίεστησαν οἱ ἐγχώριοι, ἄπασαν τὴν νήσον ὀργισθέντες διέφθειραν,» καὶ ἐπειδὴ φυσικὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκούσωμεν ἐκ τῶν χειλέων των τὸ παράξενον τοῦτο συμβεβηκός, δι' αὐτὸ προστρέχομεν νὰ συναρμολογήσωμεν τοῦτο μετὰ τῶν ἀναφερομένων τοῦ Ἀππιανοῦ καὶ Διοδώρου, οἵτινες διαπραγματεύονται περὶ τῆς ἐν Κιλικίᾳ συναντήσεως τοῦ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας καὶ τῆς μετέπειτα εἰς τὴν Ἐφεσον, ἧς ἠράσθη εἰς τοιοῦτον σημεῖον παραφορᾶς, ὥστε συνώδευσεν αὐτὴν μέχρι τῆς Αἰγύπτου, ὡς ὁ Διόδωρος, κεφ. μῆ', ἀναφέρει:

«Μετὰ τὴν μάχην ἐν τοῖς Φιλίπποις συμβᾶσαν, ὁ Ἀντώνιος ὁ Μάρκος ἔς τε τὴν Ἀσίαν τὴν ἠπειρον ἦλθε, κάνταυθα τὰ μὲν αὐτὰς παριῶν, εἰς δὲ τὰ ἄλλους πέμπων, τὰς τε πόλεις ἠργυρολόγει καὶ τὰς δυναστείας ἐπίπρασκεν. Κὰν τούτῳ τῆς Κλεοπάτρας ἐν Κιλικίᾳ οἱ ὀφθείσης ἐρασθεὶς οὐκέτ' οὐδεμίαν τοῦ καλοῦ φροντίδ' ἐποίησατο, ἀλλὰ τῇ τε Αἰγυπτίᾳ ἐδούλευε καὶ τῷ ἐκείνης ἔρωτι ἐσχόλαζεν. Καὶ τέλος Πλάγκον μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῷ ἔθνει, Σάξαν δὲ ἐν τῇ Συρίᾳ καταλιπὼν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπῆρεν».

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, λοιπόν, σύμφωνα ἄλλωστε καὶ μὲ τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ συνέβη τὸ δυστύχημα τοῦτο εἰς τοὺς Νισυρίους, οἱ ὅποιοι ἔνεκεν τῆς ἀποστάσεως μὴ ὄντες ἐνήμεροι περὶ τῆς ἐν Ρώμῃ ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος καὶ τῆς αἰφνίδιας μεταβολῆς, τῆς ἐπελθούσης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κασσίου, τὸν ὅποιον ἐγνωρίζον ὡς κυρίαρχον διότι εἶχε περισυλλέξει προκαταβολικῶς ὀκτῶ ἐτῶν φόρον παρὰ τῶν κατοίκων τῶν νήσων μὲ ἕδραν τὴν Ρόδον, καὶ τῆς ἀμέσου ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἀντωνίου ὅπως ἀρχὴ τῆς Ἀσίας, ἐνδεχόμενον λοιπὸν εἰς τὸν πρὸς τὴν Αἴγυπτον περίπλου τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας διὰ μέσου τῶν νήσων νὰ ἀπεβιβάσθησαν καὶ εἰς τὴν Νίσυρον διὰ νὰ ὑποβάλουν τὴν ταυτότητα τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἀντωνίου, ταυτοχρόνως δὲ νὰ περισυλλέξωσι καὶ φόρον ὑποταγῆς (διότι πάντες ἀπέβλεπον εἰς τὸν πλουτισμὸν τοῦ ταμείου των καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἱεροσύλουν τὰ ἔκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀφιερώματα τῶν ἀρχαίων). Φαίνεται, ὅτι οἱ Νισύριοι μὴ πεισθέντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις αὐτῶν διότι ὡς προεῖπομεν εἶχον προεξοφλήσει τὸν ἐπὶ ὀκταετίαν φόρον των εἰς τὸν Κάσσιον, θὰ τοὺς ἐξέλαβον ὡς εὐγενεῖς ἀπατεῶνας καὶ ἄρνούμενων νὰ συμμορφωθοῦν εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας, οὗτοι ὀργισθέντες διέταξαν τὸ συνοδευτικὸν ναυτικὸν πλήρωμα τῶν 200 πλοίων ὅπως καταστρέψωσι τὴν νήσον.

«Εὐθύς οὖν Ἀντωνίῳ μὲν ἡ περὶ ἅπαντα τέως ἐπιμέλεια ἀθρόα ἡμβλύνετο· Κλεοπάτρα δὲ ὅ,τι προστάζειεν ἐγένετο, οὐ δακρυδὸν ἔτι περὶ τῶν ὀσίων καὶ δικαίων. Ἐφεσίων δὲ αὐτὴν Κλεοπάτραν ἰκετευσάντων, μεθῆκεν. Οὕτω μὲν ὁ Ἀντώνιος ἐνήλλαυτο ταχέως· καὶ τὸ πάθος αὐτῷ τοῦτο ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἔπειτα κακῶν ἐγένετο». ΑΠΠΙΑΝΟΣ Ε', κεφ. θ.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ

ναγνωσθὲν εὐκρινῶς καὶ ἐντόνως εἰς ἐπήκοον πάντων καὶ βεβαιωθὲν ὑπογράφεται νομιμῶς παρ' ὄλων ὡς ἔπεται,

Οἱ Συμβαλλόμενοι
 ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οἱ Μάρτυρες
 ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΛΗΘΙΔΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Συμβολαιογραφῶν Νισύρου
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΛΕΦΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΝΙΚΙΑ ΣΤ' ΑΥΛΑΚΙ

“Ένας θαυμάσιος περίπατος. Πολλοί θά τόν ἔχουν κάμη κι’ ἂν ζητήσω τώρα νά μέ συνοδέψουν. Κι’ αὐτοί θά μοῦ ζητήσουν νά πᾶμε, γιά καλλίτερα, ἀπό τόν ἀμαξιτό δρόμο, ἂν καί δέν ἔχει τελειώση ἀκόμη. Ἄς ξεκινήσωμεν ὁμως ἀπό τόν παλιό γιά νά φτάσωμε πρῶτα στο «περνάλι» κι’ ἔπειτα στοῦ «Κρητικοῦ τήν ἑλλά». Πόσοι καί πόσοι δέν κᾶθισαν στὸν ἴσκιον αὐτῆς τῆς ληᾶς γιά νά ξεκάμουν λίγο ὅταν ἀνεβαίνουν τήν ἀνηφόρα τοῦ «χωριοῦ»... Κι’ αὐτὴ ἡ καυμένη γέρασε. Μαζή μέ τὰ χρόνια της κόπηκαν καί τὰ κλαριά της. Προχωρόντας παρὰ κάτω φτάνομεν στο «χωριό» μέ τήν ἀμυγδαλοθάλασσα. Μυρωδάτες, ὅπως εἶναι οἱ ἀμυγδαλιές πού γιομίζουν τοὺς ἐπισκέπτας ἀπ’ τῆ δροσάτη τους κι οὐρανόσταλη μυρωδιά. Ἄν βιαστοῦμε πειὸ γρήγορα φθάνομεν στο «πορτί». Μπροστά μας ἀπλώνεται ἡ ἀπέραντη γαλάζια θάλασσα, σάν νά ἔρχεται κι’ αὐτὴ νά γνωρίση τ’ Αὐλάκι. Ρόδος, Τῆλος καί πειὸ βαθεῖα ἡ Κάρπαθος χαιρετίζουν τήν ἄσπρη βουνοκορφὴ ποῦναι πίσω μας, τὰ Νικιά. Κατεβαίνοντας ἀπ’ τὸ «Σταυρό» φθάνομεν στο «Μαρί». Ἐδῶ πειὰ θά καθίσωμεν γιά νά ξεκουραστοῦμε. Καθιστοί ὅπως εἴμαστε ἀποθαυμάζομεν τώρα τήν ἄλλην ἀμυγδαλοθάλασσα. Ὁ νοῦς μας πετᾶ στὰ παλιὰ τὰ χρόνια. Θυμᾶται ὅτι στὶς πέτρες πού τώρα καθόμαστε μεῖς κᾶθισαν ἑκατοντάδες ψυχές ἀπὸ τίς ὁποῖες ἄλλες τώρα ἀναπαύονται στὸν ἄλλο κόσμο κι’ ἄλλες βρίσκονται πολὺ μακριὰ, σ’ ἄλλες χώρες ξένες. Ἄλλ’ ἄς συνεχίσωμεν. Φθάνομεν στὸν Ἄη-Παντελέμονα. Κουρασμένοι, μπένομε στο νέο Ἐκκλησάκι γιά νά προσκυνήσωμε. Κτισμένο ἀπὸ τὸν καλὸ μας πατριώτη Νίκο Σακελλάρη ἐγκαινιάστηκε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1951. Χρόνια τώρα μελετοῦσαμε νά χτίζαμε τὸ Ἐκκλησάκι αὐτὸ στ’ Αὐλάκι, γι’ αὐτὸ ἄς ἔχει ὁ Θεὸς καλὰ τὸν Σακελλάρη μ’ ὅλη του τὴν οἰκογένεια καί ἄς τοῦ βοηθήση γρήγορα νά κάμη τὸν περίπατο πού τώρα ἐμεῖς κάμνομεν. Ἄφοῦ ὁμως ἤλθαμε στὸν Ἄη-Παντελέμονα πὲς πὼς εἴμαστε καί στ’ Αὐλάκι. Πρῶτο σπίτι πού ἀντικρίζομε εἶναι τοῦ Σκούρτου. Ἐρείπιο... Κατοίκους δέν θά βροῦμε τώρα στ’ Αὐλάκι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Μαριγῶ τοῦ Σταυροῦ καί κανένα ψαρᾶ, σάν τὸν Μάγο. Καί νά-καθιστός, ὁ καπιτάνἈναστάσης σταυροπόδι καί μέ τῆ βελόνα στο χέρι φτιάχνει τὰ δίχτυα του γιά νά συνεχίσῃ τὸ πρῶτὸ τὸ

ψάρεμα. Πρὶν νά πιάσωμε τὴν κουβέντα κάμω μιὰ βόλτα στὰ Λουτρά.

Τί! μὰ τί νά πῶ γι’ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους πού, μέ τῆ συνδρομὴ τους, κατάφεραν νά φτιάσουν ἕνα τέτοιο κτίριο; Θὰ πῶ ἕνα μεγάλο «εὔγε». Ἄλλὰ ἴσως νά μὴ ἔδωσα νά καταλάβετε σὲ ποιὺς τὸ ἀπευθύνω τὸ εὔγε αὐτὸ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις Νικιάτες. Κι’ ἂν χρειάζεται ἕνα μεγάλο εὔγε σ’ αὐτούς, θά χρειάζεται συγχρόνως νά ἐκφράσωμεν τὰ παράπονά μας στὴν κοινότητα ἵνα μὴ εἶπω στὴν ἐπιτροπὴ πού ἀνέλαβε τὴν διατήρηση τῶν λουτρῶν αὐτῶν. Γιατί; Γνωρίζουν... Προχωροῦμε πάντως μέ τὴν ἴδια ὅπως καί πρὶν ὄρεξη γιά νά δοῦμε ξανά τὸν «μεγάλο λάκκο», τὸν «πάτσουλα», τὸ «ξωβράχι», τὴν «πλάκα» ἀλλὰ καί τὴν «βουή» πού νομίζει κανεὶς ὅτι εἶν’ ἐτοιμὴ νά μᾶς ρουφήξῃ. Ὅλα καί στὴ θέση τους ὅπως τὰ ἔξευρα. Τὰ ρούτσουνα ὅλα εἶναι στὴ θέση τους. Πάνω σ’ αὐτὰ γράφαμε ὅταν εἴμασταν μικρὰ τὰ ὀνόματά μας μέ ἀσβέστι. Τὰ ὀνόματά μας σβύστηκαν μέ τὴν δροσιὰ τῆς θάλασσας αὐτὰ ὁμως στέκουν ἀσάλευτα κι ἀγέραστα. Μόνο μερικά σπῆτια πού ἄλλαξαν ριζικὰ ὄψη καί κάμνου τὸν ξηνητεμένο νά μελαγχολήσῃ, γιατί βλέπει ξάστερη τὴν ἐγκατάλειψη κι’ αὐτὰ εἶναι μόνο δύο-τρία. Δίπλα τους ὁμως στέκουν κάτασπρα καί καλοσημαζέμενα τοῦ Μανολιοῦ, τοῦ Σκάρου, τοῦ Στελλᾶ, τοῦ Ἀριστοτέλη καί τῆς Μαριγῶς τοῦ Σταυριοῦ. Ἐπειδὴ ὁμως ἄργησα λίγο κι’ οἱ συνοδοὶ μου μπορεῖ νά βιάζονται νά χαιρετήσω τὸν Μάγο καί θά φύγω. Βρίσκεται στὴν «κρεμάλα» του ὅπως τὴν λέει. Μιὰ μορφοπεριποιημένη σπηλιά γεμάτη ἀπὸ ψαράδικα εἶδη, φελλούς, δίχτυα κλπ. καί μέ τὴν μυρωδιὰ τῶν παστῶν χταποδιῶν δίδει μεγάλην εὐχαρίστησι στὸν ἐπισκέπτη. Κι’ ἔτσι φεύγω ἀπὸ τὸ Αὐλάκι τελειώνοντας τὸν βιαστικὸ μου αὐτὸν ἀλλὰ καί εὐχάριστο περίπατο, μέ τὴν ἴδια ἐπιθυμία ποῦχεν ὁ παλιὸς Νικιάτης ὅταν ἔγραφε:

«Ὦχου κι’ ἄς ἦταν δυνατὸ

νὰ νούλωνα βαρκάκι.

Γιαλὸ - γιαλὸ θὰ πῆγαινα

νὰ βγαινα στο Αὐλάκι».

Γ. Κ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Ο ΣΥΜΠΑΤΡ. ΜΑΣ ΚΑΘΗΓ. κ. Π. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΔΙΕΘΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ. ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Με ιδιαίτεράν ίκανοποίησιν ὅλοι οἱ συμπατριῶται παρακολουθοῦμεν τὴν ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς πλείστας ὄσας ἐπιστημονικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ συμπατριώτου καθηγητοῦ κ. Π. Καλογήρου, ἐκδηλώσεις αἱ ὁποῖαι ἀνάγονται εἰς τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸν ἐπίπεδον καὶ αἱ ὁποῖαι τιμοῦν ὄχι μόνο τὸ νησί μας ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Τὴν 10/9/56-15/9/56 ἔγινεν εἰς τὴν Ρώμην τὸ 2ον Διεθνὲς Διαιτολογικὸν Συνέδριον.

Κατὰ πρότασιν τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς καὶ ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Καλογήρου, ὁ ὁποῖος ἦτο μέλος τῆς Δ. Ε. τοῦ συνεδρίου ἐκλεγείς κατὰ τὸ 1ου Συνέδριον τοῦ Ἄμστερδαμ τὸ 1952.

Εἰς τὸ 2ον Δ. Δ. Σ. ἔλαβον μέρος περὶ τοὺς 800 ἀντιπρόσωποι, ἔγιναν δὲ μόνον 25 ἀνακοινώσεις. Ἐκ τῶν 25 ἀνακοινώσεων 2 ἦσαν τοῦ κ. Καλογήρου, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν ἀγγλιστί.

Ἡ πρώτη.— Αἱ εἰς διατροφήν ἔξεις τοῦ ἀγρότου ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν οικονομικῶν καὶ τῶν τοπικῶν συνθηκῶν παραγωγῆς καὶ τῆς κοπιώδους αὐτοῦ ἐργασίας.

Τὰ συμπεράσματά του προέρχονται ἀπὸ ἔρευναν ἐπὶ 200 ἀγροτικῶν οἰκογε-

νειῶν καὶ ἀποδεικνύουν κατὰ πόσον αἱ ἀποκτηθεῖσαι εἰς διατροφήν συνήθειαι ἑνὸς λαοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποβοῦν ἀφειτηρία μιᾶς κακῆς διατροφῆς.

Ἡ δευτέρα.— Διαφώτισις μὲ πενιχρά μέσα, ἐπὶ πενιχροτάτων ἐπισιτικῶν συνθηκῶν.

Τὰ συμπεράσματα στηρίζονται ἐπὶ παρατηρήσεων τὰς ὁποίας ἔκαμε κατὰ τὴν κατοχὴν πῶς εἶναι δυνατὸν χωρὶς ὑπηρεσίες ὀργανωμένες νὰ διαφωτίζομεν τὸν λαὸν πῶς νὰ πρέφεται καλύτερα μὲ τὰ μέσα ποῦ διαθέτει.

Καὶ τὰ δύο θέματα ἔκαμαν ἐντύπωνσιν διὰ τὴν πρωτοτυπίαν των.

Μετὰ ἀπὸ τὴν Ρώμην μετέβη εἰς Μαδρίτην ὅπου παρηκολούθησε τὸ 4ον Συνέδριον Ἑσωτερικῆς Παθολογίας ἀπὸ 19/9/56-24/9/56.

Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ ἦτο καὶ ὁ κ. Φλώρος. Ὁ κ. Καλογήρου δὲν ἀνεκοίνωσε θέμα ἔλαβε μέρος εἰς ὀρισμένας συζητήσεις. Κατόπιν προτάσεως τοῦ κ. Φλώρου τὸ συνέδριον καθώρισε τὸν κ. Καλογήρου ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε' Συνεδρίου τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθῃ μετὰ διετίαν εἰς Ἀμερικὴν.

ΠΡΟΣ

Τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν
τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν.

Ἄγαπητοὶ Κύριοι,

Ἐπιθυμῶ νὰ συγχαρῶ ἔγκαρδίως τόσοσιν τὴν Διοίκησιν τοῦ Γνωμαγόρα μας διὰ τὴν ἐπανεκδοσὴν τῶν «Χρονικῶν» ὅσον καὶ σᾶς, διὰ τὴν ἀρτίαν ἐμφάνισίν των. Θεωρῶ εὐχῆς ἔργον, ἔαν τὰ «Χρονικά» ἐξεδίδοντο κατὰ μῆνα καὶ μὲ 32 σελίδας, ὡς τὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου. Δὲν παραγυρῶνίζω τὰς δυσχερείας ποῦ θὰ παρουσιασθοῦν, τόσοσιν ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὕλης. Πιστεύω ὁμως, ὅτι ἄρκετοὶ συμπατριῶται μας, θὰ ἐβλήθουν νὰ ἐνισχύσουν τὴν προσπάθειαν αὐτήν. Ὁ διορισμὸς ἐξ ἄλλου μιᾶς οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, νομίζω ὅτι θὰ συντελέη ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης.

Τακτικοὶ ἐπίσης συνεργάται τῶν «Χρονικῶν» νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀποβῶσιν οἱ ἀπανταχοῦ Νισυριακοὶ Σύλλογοι, ἀκόμη δὲ ὁ Δῆμος καὶ οἱ Κοινότητες τῆς Νήσου. Ὁ

Δῆμος καὶ αἱ Κοινότητες, διὰ τακτικῶν ἀνακοινώσεων των, θὰ πρέπει νὰ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῶν ἀπανταχοῦ Νισυριῶν καὶ νὰ τοὺς κατατοπίζουν ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν, τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν των, ὡς καὶ τῶν δυσχερειῶν ποῦ ἀντιμετωπίζουν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων των. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ δημοσιεύουν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμοὺς καὶ ἀπολογισμοὺς των παρέχοντες οὕτω πλήρη εἰκόνα τῆς ὑφισταμένης Καταστάσεως.

Περίληψεις τῶν λογοδοσιῶν των, ἂν μὴ αὐτούσαι ὡς καὶ αἱ ἐνέχουσαι σημασίαν ἀποφάσεις καὶ ἐνεργεῖαι τῶν Συλλόγων πρέπει ἐπίσης νὰ δημοσιεύονται.

Διὰ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Δήμου, τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Συλλόγων θὰ παρέχεται ἐπαρκῶς ἡ εἰκὼν τῆς ἐκάστοτε καταστάσεως εἰς τὴν Πατρίδα μας πρᾶγμα ποῦ θὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐν τὰ ξένα συμπατριωτῶν μας, ὥστε νὰ πικνώσουν τὰς τάξεις τῶν Συλλόγων μας καὶ νὰ συμβάλουν ἐνεργῶς ἐκ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῶν.

ΚΩΝ. ΜΟΥΡΑΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν 19 Σεπ(β)ρίου ἐ.ἔ. συνήλθεν εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν τὸ Δ.Σ. τῆς Ἀδελφότητος «Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» Ἀθηνῶν, παρισταμένων τιμητικῶς τοῦ Προέδρου τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου Ἀμερικῆς κ. Γ. Κοντεμανώλη καὶ τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ἐπίσης ὁμωνύμου Συλλόγου Νικιῶν-Νισύρου κ. Γ. Βαρκανῆ.

Διευτυπῶθη κοινὴ ἐπιθυμία συνεργασίας καὶ στενῆς ἀδελφικῆς ἐπαφῆς. Ἐλήφθη ἀπόφασις διὰ τὴν τέλεσιν τῆς ἐτησίης ἐορτῆς τοῦ «Ἁγίου Θεολόγου» καὶ ὠρίσθη τὸ σχετικὸν πρόγραμμα.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Θ. Θεοχαρίδης ἀνέπτυξε τὰς ἐντυπώσεις του καὶ ἔκαμεν ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῆς παραμονῆς του εἰς Νίσυρον.

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐφετεινῆς Πανηγύρεως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἡ Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπὴ εὐγνωμονοῦσα, ἀπευθύνει χαιρετιστήριον μῆνυμα τοῖς ἀπανταχοῦ Νισυρίοις.

1) Εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν λαμπρὸν πατριώτην κ. ΙΩΑΝΝΗΝ ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΡΤΟΦΥΛΗΝ διὰ τὴν ἐξ 100 δολλαρίων εὐγενῆ προσφοράν του ὑπὲρ τῶν ἐξόδων τῆς Πανηγύρεως, τῷ εὐχεται δὲ καλὴν σταδιοδρομίαν καὶ σύντομον ἐπάνοδον εἰς τὴν προσφιλεῖ Πατρίδα.

2) Εὐχαριστεῖ ἐπίσης ἅπαντα τὰ μέλη τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Ἀμερικῇ ὁμωνύμων ἀδελφοτήτων τὰ δι' οἰουδήποτε τρόπου συνδραμόντα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφετεινῆς Πανηγύρεως, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν τῇ Μονῇ ἔργων.

3) Ἀπευθύνει χαιρετισμὸν ἐγκάρδιον πρὸς τοὺς νῦν ἐν Ἀμερικῇ εὐρισκομένους ἐργάτας καὶ τεχνίτας τοὺς μοχθήσαντας πράγματι δι' ἰδίων χειρῶν καὶ συμβαλόντας οὕτω εἰς τὸν ἐν γένει ἐξωραϊσμὸν τῆς Μονῆς.

4) Πρὸς τοὺτοις εὐχαριστεῖ πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου μας τοὺς πάσαι ποτὲ καὶ νῦν προσφέροντας εὐγενῶς τὸ ὑστέρημά των ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου, καὶ εὐχεται ὅπως ἅπασιν τοῖς ἀνωτέρω εἶη ὁ Εὐαγγελιστῆς βοηθός.

5) Ἐν τέλει, ἀποτίουσα φόρον τιμῆς τοῖς ἀειμνήστοις πρωτεργάταις τῶν ὁμωνύμων ἀδελφοτήτων Ἀθηνῶν καὶ Ἀμερικῆς εἰς μνημόσυνον αἰώνιον, εὐχεται εὐλαβῶς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἵνα οὗτοι ἔσωνται δίκαιοι.

Ἐν Νικείοις Νισύρου τῇ 28ῃ Σεβρίου 56

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Δημήτριος Γ. Κανδύλης

Γεώργιος Μ. Μίχαλος

Ο ΤΑΜΙΑΣ

Γεώργιος Ν. Νικητιάδης

ΝΙΚΙΑ - ΝΙΣΥΡΟΥ

— Ἀρκετὴν κίνησιν παρουσίασεν ἐφέτος ἡ Νίσυρος κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τὰ Νικιά. Ἀπὸ τὴν Ρόδον, Ἀθήνας καὶ Νέαν Ὑόρκην ἦλθαν πολλοὶ παραθερισταί - προσκυνηταί. Καὶ ἀπὸ τὰ Λουτρά ὠργανώθησαν πρὸς τὰ Νικιά πολλῆς ἐκδρομῆς τουριστῶν. Ὑπῆρχε σχετικὴ ψυχαγωγία.

— Τὴν 15ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. ἐπεσκέφθη τὴν Κοινότητα ὁ Νομάρχης Δωδνησίου μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, εὐρισκόμενος εἰς Νίσυρον διὰ τὴν πανηγυριν τῆς Σπηλιανῆς. Εἰς τὸν αὐτοκιν(κ)ὸν Σταθμὸν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ὁ Πρόεδρος μετὰ τοῦ Κοινοτικῷ Συμβουλίου καὶ λοιπῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ πλῆθος κόσμου. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Προέδρου, ὁ κ. Νομάρ-

χος ἀπήντησεν ὑποσχεθεὶς τὴν συμπαράστασιν του καὶ τονίσας ὅτι ὁ ἠλεκτροφωνισμὸς τῶν Νικιῶν θὰ εἶναι συντόμως πραγματικότης.

Ἀφοῦ προσεφέρθησαν ἀναφυκτικὰ καὶ λοιπὰ προϊόντα τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν Κεντρικὴν Πλατείαν «Χατζηευαγγέλου», οἱ ἐπίσημοι ἀνεχώρησαν.

— Τὴν 26ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. ἔλαβε χώραν ἡ τακτικὴ Συνέλευσις τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου «Ἁγ. Ἰωάν. ὁ Θεολόγος» καθ' ἣν διεξαχθεῖσάν ἀρχαιρεσιῶν, ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Δ(κ)ὸν Συμβούλιον:

Πρόεδρος: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. Μ. ΣΑΚΕΛ-

ΛΑΡΙΔΗΣ.

Ἀντιπρόεδρος: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΒΑΡΚΑ-
ΝΗΣ.Γραμματεὺς: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙ-
ΜΟΥ.Ταμίαι: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ.
Σύμβουλοι: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΜΑΣΤΡΟ-
ΜΙΧΑΗΛΗΣ, ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΗΛ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ,
ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΦΟΥΓΙΑΞΗΣ.

Βασικὴ ἐπιδίωξις τοῦ Συλλόγου τυγχάνει ἡ δημιουργία ἐνὸς πνευματικοῦ Κέντρου (Βιβλιοθήκης - Ἀναγνωστηρίου) καὶ ἡ ἀνάγερσις τοῦ παρὰ τὸν Σταθμὸν Ναοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Τὸν παριστάμενον Ἀρχιμανδρ. Ἀλέξ. Γεωργιάδην, ἡ Συνέλευσις ἀνεκήρυξεν Ἐπίτιμον Μέλος τοῦ Συλλόγου.

— Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου ἐ. ἐ. ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Κοινοτικὸν Μέγαρον μακρὰ συνεδρίασις εἰς ἣν μετέσχον: ὁ Πρόεδρος κ. Νικητιάδης μετὰ τοῦ Κοινικοῦ Συμβουλίου, ὁ ἱερεὺς Παπαμιχαὴλ Σακελλαρίδης καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Διδάσκαλος κ. Ἰ. Γιαννάκης, τὸ Δ. Σ. τοῦ Συλλόγου «Ἁγ. Ἰωάν. Θεολόγος» ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντ'δρου κ. Βαρκανῆ, ὁ Πρόεδρος τοῦ «Ἁγ. Ἰωάν. Θεολόγου» ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντ'δρου κ. Βαρκανῆ, ὁ Πρόεδρος τοῦ «Ἁγ. Ἰ. Θεολόγου» Ἀμερικῆς κ. Γ. Κοντεμανώλης, εἰς τὸν ὅποιον ἐμφυλάχθη θερμὴ ὑποδοχὴ καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ «Ἁγ. Ἰ. Θεολόγου» Ἀθηνῶν κ. Θ. Θεοχαρίδης.

Κατ' αὐτήν, ὁ κ. Κοντεμανώλης ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου «Ἁγ. Ἰ. Θεολόγου» Ἀμερικῆς ὅπως ἀνεγείρη τὸ Δημικὸν Σχολεῖον Νικιάων. Οἱ Συνεδροὶ ἠὲ χαρίστησαν διὰ τὸ ἐνδιαφερόμεν τοῦ Συλλόγου καὶ διεσχέθεις μακρὰς συζητήσεως ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ Κτίριον ἀνεγερθῆ εἰς τὸ παρὰ τὴν ἀμαξιτὴν ὁδὸν εἰς θέσιν «Καστέλι» ἀγροασθὲν οἰκόπεδον. Ἡ ἀνάγερσις ὑπολογίζεται νὰ ἀρτιομερεῖται μετὰ τὴν ρύθμισιν τῶν Τεχνικῶν ἔπιτομερειῶν.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπενεμήθη ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ τὸ «Θεολόγιον Βραβεῖον».

— Ἡ δι' αὐτοκινήτου συγκοινωνία εἶναι κοινωνικὴ καὶ ἐξυπηρετικὴ.

Ἐπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς πρώτης Κοινοτικῆς Δεξαμενῆς. Ἐντὸς ὀλίγου ἄρχεται ἡ ἐπισκευὴ τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς Κοινότητος διὰ «γκρό-μπετά». Ἐψηφίσθησαν κονδύλια δι' ἐπισκευὴν ἀγροτικῶν ὁδῶν. Διεκόπησαν προσωρινῶς αἱ ἐργασίαι διανοίξεως ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Νικιάων - Αὐλακίου. Ἀναμένονται πιστώσεις διὰ τὴν συνέχισιν παλαιῶν ἔργων καὶ ἐναρξιν νέων.

— Τὸν παραιτηθέντα καὶ ἀναχωρήσαντα εἰς Ἀμερικὴν Κοινот. Γραμματέα κ. Ζ. Ζαχαριάδην, ἀναπληροῖ προσωρινῶς ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Κ. Ἀπριλάκης.

— Εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἐνεγράφησαν 60 μαθηταί. Μόνη Διδασκάλισσα ἡ Δις Εἰρήνη Φρατζῆ καὶ ἤδη ἀναμένεται ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ προσωρινὴ πληρωσις τῆς θέσεως τοῦ Διητοῦ κ. Γαβρ. Σακελλαρίδη.

— Ἦδη οἱ παραθερισταὶ ἀνεχώρησαν καὶ ἐπανῆλθεν ὁ γνώριμος ρυθμὸς τῆς φθινοπωρινῆς ἡμεριανῆς ζωῆς.

Συνεργάτης

ΡΟΔΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας κ. ΓΕΩΡ.
ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ).

Μεῖ ἰδιαιτέρην χαρὰν ὑπέδεχθη ἡ Νισυριακὴ Παροικία τῆς Ρόδου τὴν ἐπανέκδοσιν τῶν ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ, διότι πράγματι ἡ ἐπὶ μῆνας μὴ ἐμφάνισις τῶν ἐθεωρήθησαν ἀπώλεια προσφιλοῦς προσώπου.

Διάχυτος εἶναι ἡ εὐχὴ διὰ τὴν συνεχῆ ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ μας, τοῦ μοναδικοῦ βήματος ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν προώθησιν καὶ ἐμφάνισιν τῶν πολλαπλῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων τῆς ἰδιαιτέρας μας Πατρίδος.

Μεῖ μεγάλην ἰκανοποίησιν ἠκούσαμεν τὸν Πρόεδρον τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ Ἀθηνῶν κ. Π. Σακελλαρίδην, ὅταν διῆλθεν πρὸ ἡμερῶν ἐκ Ρόδου, νὰ κἀμνη λόγον διὰ τὸ φλέγον ζήτημα τοῦ «νεοῦ» ἡ ἔλλειψις τοῦ ὁποῖου καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν ζωὴν τῆς Νισύρου. Ἄν κατορθωθῆ καὶ λυθῆ τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν προεδρίας τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Σακελλαρίδη, ἡ Νισυρος θὰ εὐγνωμονῆ.

Πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ κ. Γαβριὴλ Μίσσιος ἐπίτιμος Πρόεδρος Ἐνώσεως Ἀθλητικῶν Σωματείων Δωδεκανήσου, ἀσχολεῖται μετὰ τὴν συγγραφὴν καὶ ἔκδοσιν λευκάματος τῶν Σωματείων κοινωνικῶν τε καὶ ἀθλητικῶν ἐπὶ Κατοχῆς, ὡς καὶ τὰς βιογραφίας τῶν ἐξεχουσῶν φυσιογνωμιῶν τῶν παντοιοτρόπως εὐεργετησάντων τὸν ἀγῶνα τῆς Δωδεκανήσου ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ ἄλλοδαπῇ.

Ἰδιαιτέρον εὐρύτατον σημείωμα ἀπασχολεῖ τὸν συγγραφέα διὰ τὴν Νισυρον καὶ τὰ τέκνα τῆς, ὡς ὁ Δημήτριος Στρίκης καὶ ἄλλοι.

Περὶ Νισύρου ἔχει ἤδη συγκεντρώσει τὰ περὶ Μοναστηρίων, σχετικὴν ἱστορίαν των, τὸ ἔγγραφο τοῦ ναυάρχου Μισοῦλη πρὸς τὸν Ἰωάννην Μουλλὸν καὶ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Νισυρίων εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Σπηλιανὴν 2 τοῦ Πρωτόλη 1825, ὅταν ὁ Μισοῦλης διώρισεν τὸν φύλακα εἰς τὸν Διαβάτην διὰ νὰ παρακολουθῆ τὰ πλέοντα ἐχθρικά πλοῖα μέχρι τῆς Κάσου, καὶ ἐθέσπισε τὴν κατὰ οἰκόμεναι φρολογίαν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος, ἀπὸ μίαν ὀκτὼν κρεμμύδια καὶ μίαν ὀκτὼ ψωμί καθ' ἑβδομάδα.

Σημειώτεον ὅτι ὁ κ. Γαβριὴλ Μίσσιος ὑπηρέτησεν ὡς Δημοτικὸς Φαρμακοποιὸς ἐν Νισύρῳ κατὰ τὸ 1926.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ν.Π.Δ.Δ. Δωδεκανήσου ἐποποθετήθη ὡς διευθυντῆς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Δωδεκανήσου, ὁ συμπατριώτης μας Μιλ. Λογοθέτης, εἰς τὸν ὅποιον καὶ εὐχόμεθα καλὴν σταδιοδρομίαν εἰς τὴν κοινωνικὴν παλαιστραν.

Ἐπίσης δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ

Με τήν συντριβή ανάγλυφη στα πρόσωπα και σφυγμένη τήν καρδιά από τήν θλίψη, οί Νισύριοι τῶν Ἀθηνῶν Πειραιῶς καί οί πολυπληθεῖς φίλοι του, συνόδευσαν τήν 11ην Σεπτεμβρίου στήν τελευταία κατοικία του, τόν ἀλησμόνητο Μιχαήλ Παρθενιάδη.

Μέσα σέ λίγες μέρες, ξαφνικά καί ἀναπάντεχα, ὁ λεβεντόκορμος πλάτανος ἔγυρε καί ἔπεσε. Ἔπεσε καί χάθηκε πρόωρα ἕνας καλός πατριώτης ἕνας καλός φίλος ἕνας καλός ἄνθρωπος, πού πολλά ἀκόμη ὑπέσχετο. Ἐκεῖνο πού ἰδιαίτερα τόν χαρακτήριζε ἦταν ἡ ἀνθρωπιά του. Ἐνοιωθε πάντα τόν πόνο τοῦ συνανθρώπου του, σάν δικό του πόνο καί ἐδίνετο μέ πάθος καί ὀλοκληρωτικά στήν ἐξυπηρέτησί του.

Θερμός νοσταλγός τῶν καλῶν παληῶν καιρῶν, ἄφινε τήν καρδιά του νά τραγουδᾷ μέ λυρική θέρμη καί μέ ξεχωριστή στοργή τὰ περασμένα τοῦ νησιοῦ μας σάν «Παλιός Νισύριος». Ὁ

Ἐργασίας ἀπέσπασθη ἐκ τοῦ Ὑπῆτος Ι.Κ.Α. Ρόδου ὁ συμπατριώτης μας Γεώρ. Κουμέντος τοποθετηθεῖς ὡς Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Εὐρέσεως Ἐργασίας Ρόδου.

Πρὸ ἡμερῶν ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου καταστήματος χρυσοχοείου, τοῦ συμπατριώτου μας Νίκου Μαυρουδῆ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χαϊλῆ Σελασιῆ εἰς Νέαν Ἀγορὰν Ρόδου. Ἡ πρωτοτυπία τῆς βιτρίνας του καί ἡ ἐξαιρετικότης καί κομψότης τῶν παντοειδῶν κοσμημάτων, προξενοῦν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ κατάστημα ξένους καί ἐντοπίους.

Ἐπίσης τήν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ καταστήματος χαρτοπωλείου καί τουριστικῆς εἰδη, τοῦ συμπ. Νίκου Χαρτοφύλη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Α. Παπάγου, εἰς Νέαν Ἀγορὰν Ρόδου. Τοῦ εὐχόμεθα καλῆς δουλειῆς.

Εἰς τὰς 30-9-56 τελοῦνται οἱ γάμοι τῆς ἐκ Νικεῶν Νισύρου δίδος Ἄννης Δερματᾶ μετὰ τοῦ ἐκ Κῶ κ. Βασιλείου Βαγιανοῦ, πρὸς τοὺς ὁποίους εὐχόμεθα νά καλογηράσουν.

χῶρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Α' Νεκροταφείου στάθηκε ἀνεπαρκῆς γιὰ τὸ πλῆθος τῶν φίλων πού τόν κατέκλυσε.

Τόν νεκρὸν ἀπεχαιρέτησεν ὁ ἐν Κῶ ἰατρός Σταμάτης Μανούσης, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐξῆρε τήν προσωπικότητά του ὡς οἰκογενειάρχου καί κοινωνικοῦ παράγοντος ἐχαρακτήρισεν ὡς μεγάλην τήν ἀπώλειαν τήν ὁποίαν ὑπέστησαν ἡ Νίσυρος καί ἡ Κῶς ἀλλὰ καί ἡ Δωδεκάνησος.

Ἐπὶ τῆς σωροῦ κατετέθησαν στέφανοι παρὰ τῆς οἰκογενείας του, τῶν ἀδελφῶν του, τοῦ Δήμου Μανδρακίου, τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν, τοῦ πρώην Δημάρχου Ἀθηναίων Ἀμβροσίου Πλυτᾶ, τῶν οἰκογενειῶν Παναγιωτίδη, Χαλικιάκη Μ. Ζωγράφου, Ἐμμ. Ζούνη, ἀδελφῶν Λυτρωτῆ, Κ. Μούρα καί ἄλλων, ἄλλοι δὲ κατέθεσαν διάφορα ποσὰ ὑπὲρ διαφόρων φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

Ἡ σύνταξις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τῆς ὁποίας στενός ἀλλὰ καί ἐκλεκτός συνεργάτης ὑπήρξεν ὁ μεταστάς, ἀπευθύνει πρὸς τήν σύζυγον, τὰ τέκνα καί τὰ δέδελφια του τὰ πλέον θερμὰ συλλυπητήριά της.

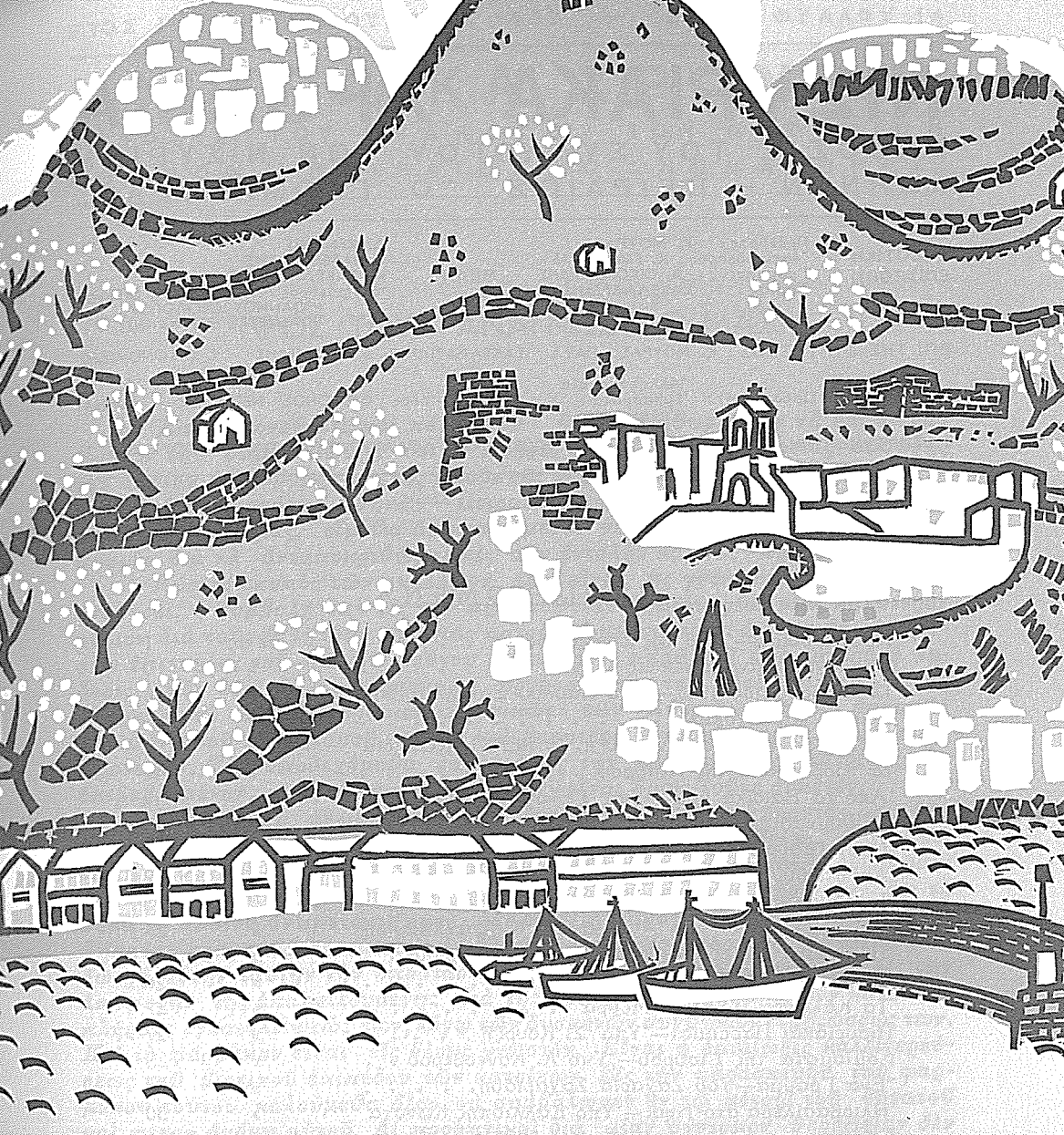
Πρὸς

Τὴν Σύνταξιν τῶν «Νισυριακῶν

Χρονικῶν»

Ἐπιτρέματέ μου νά σᾶς παρακαλέσω, ὅπως ἀποκατασταθῆ τυπογραφικὸν λάθος, παρεισφρῦσαν εἰς τήν τελευταίαν παράγραφον τῆς συνεργασίας μου «Συλλογικά ἐπιτεύγματα» τοῦ τεύχους τοῦ Αὐγούστου, καθ' ὃ ἀντὶ τῆς λέξεως «Θρόνον», ἔγραφα «Θεόν».

Μετ' εὐχαριστιῶν
Κ. ΜΟΥΡΑΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 3^{ΟΝ}-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 14

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ"

ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: Κ. ΜΟΥΡΑΣ
'Αντιπρόεδρος: Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Γραμματεὺς: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας: Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΜΕΛΗ:

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
'Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ," 'Αθηνών
» » "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ," »
» » "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ," »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ (Προσωρινή): 'Αλληλογραφία
'Εμβάσματα: Κ. ΜΟΥΡΑΝ - ὁδὸς ΦΩΚΙΟΝΟΣ ΝΕΓΡΗ 32 - ΑΘΗΝΑΙ
Συνεργασταί

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 10

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελίς	
Προχρῆσθμεν—'Υπὸ τῆς Συντάξεως.	1	
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	3	»
12 Φεβρουαρίου 1945—'Υπὸ Παύλου Σακελλαρίδη	6	»
Κρίσεις καὶ Σχόλια	7	»
'Ο Νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ διὰ τὰ προβλήματα τῆς Νισύρου	12	»
'Απὸ τὰ Παιδικὰ μου—'Υπὸ «'Ενὸς Νισυρίου» . . .	14	»
Τὸ Γυμνασιακὸν παράρτημα καὶ ἡ ἐκπαίδευ- σις ἐν Νισύρῳ—'Υπὸ Κ. Μούρα	15	»
'Απ' ὅτι θυμᾶμαι—'Υπὸ Ν. Σακελλαρίδη	22	»
'Ιστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου.—Δημοσίευσις 'Επι- μέλεια Κ. Σακελλαρίδη	23	»
'Η Καράβα (ποίημα)—'Υπὸ «Πάληοῦ Νισυρίου» . . .	25	»
'Ιστορικὰ Μνημεῖα Νισύρου	26	»
Τὰ κάλανδα—'Υπὸ Κ. Μούρα	27	»
Νισυριακαὶ Παρσιμίαι—'Υπὸ Σ. Κουρζῆ	27	»
Νομίσματα τῆς Νισύρου—'Υπὸ Λ. Κοντοβεροῦ . . .	23	»
'Ενα Γράμμα—Τοῦ Ζαχαρία Ζαχαριάδη	29	»
'Ηλιοβασίλεμα σὶ τὸ Νησί—'Υπὸ Καλλιόπης Κώνστα	30	»
Εἰδήσεις	31	»

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Σ Ι Ε Ι Σ Σ Υ Μ Φ Ω Ν Ω Σ Τ Ω Ν Ο Μ Ω

ΕΚΔΟΤΗΣ: 'Ο Σύλλογος Νισυρίων "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"

ΤΥΠΟΓΡ.: 'Αντώνιος Κόμης—'Ιπποκράτους 75— ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ

Ἐπικοινωνοῦντες καὶ πάλιν μεθ' ὑμῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ σᾶς παρᾶ-
σχωμεν τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς βαρείας εὐθύνης
τὴν ὅποیان ἀνελάβομεν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς τιμητικῆς ἐντολῆς τῆς Διοική-
σεως τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν—Πειραιῶς διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως
τοῦ περιοδικοῦ μας, εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ μὴ φεισθῶμεν κόπων καὶ
θυσιῶν διὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν ἐντολὴν καὶ τὰς προσδοκίας των.

Κύριος σκοπὸς τῶν συλλόγων μας εἶναι, ὡς γνωστὸν, ἐν τελευταία
ἀναλύσει, ἡ συμβολὴ των εἰς τὴν προοπτικὴν δημοιοργίας μιᾶς καλυτέρας
αὔριον διὰ τοὺς ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μας πατρίδι διαμένοντας, ὡς ἓνα δὲ τῶν μέ-
σων ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τούτου ἐθεωρήθη παρὰ τοῦ Γνωμαγόρα ἡ ἐκ-
δοσις τῶν δύο δημοσιογραφικῶν ὀργάνων του, τοῦ «Δελτίου» τῆς Νέας
Ἰέρικης καὶ τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τῶν Ἀθηνῶν. Βαρεῖα συνεπῶς
ἡ εὐθύνη τοῦ Νισυριακοῦ τύπου καὶ βαρυτέρα ἡ τοιαύτη τῶν Νισυριακῶν
Χρονικῶν. Τὴν ὑποδεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν ἐπιταγὴν τῆς πατρίδος, ὡς
ἐπιβεβλημένον πρὸς αὐτὴν καθήκον. Δὲν εἶναι ὅμως τοῦτο ἀρκετὸν.

Ἡ ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισις τῆς ἐντολῆς καὶ τοῦ καθήκοντός μας, δὲν
ἐξαργτᾶται μόνον ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μας διαθέσεις καὶ προσπαθείας. Ἀπαιτεῖ-
ται ἡ καθολικὴ συμμετοχὴ τῶν Νισυριῶν εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐξόρμησιν
καὶ εἰς τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν βαθμόν. Πρέπει νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι τὸ
θέμα τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζομεν, δὲν εἶναι ἡ παροχὴ φιλανθρωπικοῦ βοη-
θήματος πρὸς τοὺς πενομένους ἐν Νισύρῳ συμπατριώτας μας. Τὸ θέμα μας
ἀφορᾷ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς πατρίδος μας καὶ ἔγκειται εἰς τὴν
ἀποφυγὴν τῆς ἐπαπειλουμένης διὰ τῆς συνεχοῦς ἀποδημίας τῶν κατοίκων
πλήρους ἐγκαταλείψεώς των, λόγῳ τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν διαβιώσεώς των.
Καὶ τὸ φάρμακον εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸν. Εἶναι ἡ ἐπιδίωξις καλλιτερεῦ-
σεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων. Εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ φαρ-
μάκου τούτου καλούμεθα ὅλοι νὰ συμβάλωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ
καὶ πέραν ἀκόμη αὐτοῦ. Αἱ προοπτικαὶ διὰ μίαν σύντομον θεραπείαν δὲν
εἶναι βεβαίως εὐνοϊκαί. Δὲν εἶναι ὅμως ἀνυπερβλητοὶ αἱ παρουσιαζόμεναι
δυσχέρειαί. Ἀρκεῖ νὰ καταστῇ συνειδήσις ὅλων μας ἡ ἀνάγκη, νὰ συστη-
ματοποιηθῇ ἡ σχετικὴ προσπάθεια καὶ νὰ ὀπλισθῶμεν μὲ ἐπιμονὴν καὶ ὑ-
πομονήν. Καὶ νὰ εἴσθε βέβαιοι ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀπαιτεῖται κατὰ πρῶτον λόγον ἡ προβολὴ
τῶν προβλημάτων ἐκείνων διὰ τῆς ἐπιλύσεως τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ
ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς αὐ-
τοὺς μία ἀνεκτὴ τοῦλάχιστον διαβίωσις. Τὴν προβολὴν ταύτην, καὶ μάλι-
στα κατὰ τὸν πληρέστερον δυνατὸν τρόπον, δύνανται, ἀλλὰ ὀφείλουσι νὰ
πραγματοποιήσουν φύσει καὶ θέσει αἱ τοπικαὶ μας ἀρχαί. Ὁ Δῆμος καὶ αἱ
Κοινότητες θὰ πρέπει νὰ μᾶς γνωρίσουν κατὰ προτεραιότητα σπουδαιότητος

καὶ ἀνάγκης τὰ σχετικὰ ζητήματα, τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουσι διὰ τὴν εὐνοϊκὴν ρύθμισίν των καὶ τὰς ὑφισταμένας προοπτικὰς ἐπιλύσεώς των. Ὡς ἐπακολούθησεν ἢ κατὰ θετικὸν τρόπον διερευνήσας τὴν διὰ τῆς εὐρυτέρας κατὰ τὸ δυνατόν συζητήσεώς των ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν καὶ τέλος ἢ κατὰληξις εἰς πραγματοποιησίμους προτάσεις ἐπιλύσεώς των. Ὡς ἐπιτευχθῆ οὕτω ὁ καταρτισμὸς ἐνὸς προγράμματος ἐπιδιώξεων καὶ δράσεως, τὸ ὅποιον θὰ ἀποτελέσῃ τὸ «Πιστεύω» τῶν φιλοδοξούντων νὰ ἀναμνησθῶσι εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Κοινῶν καὶ ὁ καθορισμὸς μιᾶς σταθερᾶς καὶ συνεχοῦς γραμμῆς κατευθύνσεως καὶ προσπαθειῶν σιοιχείων ἀπαιτητῶν διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ἡ τοιαύτη προβολὴ μὲ τὴν τακτικὴν παρουσίαν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν καὶ τῶν λοιπῶν δευτερευούσης σημασίας ζητημάτων, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς δράσεως καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐν τῇ Πατρίδι ἰδίως συλλόγων καὶ λοιπῶν ὀργανώσεων, θὰ ἐμφανίσῃ εἰς τοὺς ἀποδήμους Νισυριοὺς πλήρη καὶ ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα τῆς ἐπικρατούσης ἐκείστοτε ἐκεῖ καταστάσεως, ἱκανοποιουμένης οὕτω τῆς σχετικῆς ζωῆς ἐπιθυμίας των. Συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐνημερώσεως θὰ εἶναι νὰ διατηρηθῆ ἀμείωτον ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναζωπυρηθῆ ἔτι περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν τοῦ ὁποιοῦ τὸσον ὥραϊας καὶ γενναϊόφρονος ἐκδηλώσεις ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἢ ὑπὲρ τὸν ἥμισυ αἰῶνα λαμπρὰ συλλογικὴ μας ἱστορία καὶ τοῦ ὁποιοῦ πρόσφατος καὶ εὐγλωττος μαρτυρία ἀπόκειται ἢ τελευταία γενναία χρηματικὴ ἐνίσχυσις τοῦ Κέντρου καὶ ἢ συμβολὴ τοῦ τμήματος Ἀθηνῶν εἰς τὸν Ἡλεκτροφωτισμὸν τοῦ Δήμου.

Τὸ δευτέρον κύριον σκέλος τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, ἀφορᾷ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ τῆς πατρίδος μας. Τὸ ζήτημα τοῦτο κατ' ἐπανάληψιν πρὸ τῆς ἀτελευθερώσεως ἀψηχόλησε τὰς διοικήσεις τοῦ τμήματος Ἀθηνῶν καὶ ἀξιόλογοι κατεβλήθησαν προσπάθειαι τὰς ὁποίας ὁμως ἀνέκοψεν ὁ ἐπελθὼν δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Πρέπει νὰ κατανοηθῆ ὅτι ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τῶν ἀταναχοῦ Νισυριῶν πρὸς τὴν μικρὴν μὲς πατρίδα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένον Ἐθνικὸν καθήκον ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ ὑλικοῦ τούτου καὶ παράσχωσι τὴν δυνατότητα μελέτης εἰς τοὺς εἰδικοὺς ἐρευνητὰς τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας καὶ ἱστορίας καὶ τὴν ἐξαγωγήν χρησίμων συμπερασμάτων μεγάλης συχνὰ Ἐθνικῆς σημασίας τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας, ἡμεῖς οἱ ἀμύητοι δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν οὔτε καὶ νὰ συλλάβωμεν.

Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπώλεια τοῦ ὑλικοῦ τούτου (καὶ εἶναι δυστυχῶς γνωστὸν ὅτι τοιοῦτον ἀναφερόμενον εἰς τὸν Ἐθνικὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 ἀπωλέσθη ἤδη) δὲν πρέπει νὰ συνεχισθῆ, διότι ἀποτελεῖ προδοσίαν κατὰ τοῦ Ἐθνους. Μικρὸν παράδειγμα τῆς μεγάλης σημασίας τὴν ὁποίαν ἐνέχει ἢ συγκέντρωσις τοῦ ὑλικοῦ τούτου ἀποτελεῖ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ἴδρυμα τῆς Ἑλλάδος ἢ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ὅχι μόνον ἀπέδωσε τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν ἀξιεπαινον προσπάθειαν τοῦ ἐν Ἀμρικῇ συμπατριώτου μας κ. Γεωργίου Καζαβῆ, ἀλλὰ καὶ ἔπαινον ἀπένευμεν εἰς αὐτόν.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικά, βασιζόμενα εἰς τὸν ἐγνωσμένον πατριωτισμὸν τῶν Νισυριῶν, εἶναι βέβαια, ὅτι εὐχαρίστως καὶ προθύμως θὰ συμβάλωσιν οὔτοι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ τούτου σκοποῦ.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Νισυριακῶν Χρονικῶν

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Τὸ Δ.Σ. κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 5-11-56 ἀπεδέχθη ὁμοφῶ-
ως τὴν ὑποβληθεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Παύλου Γεωργάκη παραίτησιν, ἐν συ-
νεχείᾳ δὲ ἐξέλεξε παμπηφεῖ ὡς νέον ταμίαν τὸν ἐκ τῶν συμβούλων κ.
Γεώργιον Σακλαρίδην.

Καὶ κατὰ τὴν ἐφετεινὴν παιδικὴν ἑορτὴν εἰς Νίσυρον, τὴν ὁποίαν
ὀργανώσῃ ὁ Δήμος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Νέου ἔτους συμμετέσχεν ὁ Σύλ-
λογος ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ Ἀθηνῶν—Πειραιῶς διὰ τῆς ἀποστολῆς πρὸς τὸν
Δήμαρχον κ. Γεώργιον Γιαλούρην παιχιδιῶν μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως
μοιρασθοῦν εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ Μανδρακίου. Σχετικῶς δημοσιεύομεν
τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Δημάρχου :

Ἐν Νισύρῳ τῇ 8-1-1957

Πρὸς τὸν Σύλλογον Νισυρίων «Ὁ Γνωμαγόρας» εἰς Ἀθήνας
Ἄγαπητέ μας κ. Πρόεδρε,

Μὲ πραγματικὴν χαρὰ καὶ ἱκανοποίησιν ἐδέχθημεν τὰ ὠραῖα σας
παιδικὰ δῶρα τὰ ὁποῖα ἐστόλισαν τὸ δένδρον τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ προ-
σέφεραν τὴν χαρὰν εἰς ὅλα τὰ παιδάκια τῆς πατρίδος μας.

Ἰκκφράζομεν τὴν εὐχὴν ὅπως τὸ Νέον ἔτος προσφέρει κάθε προσω-
πικὴν εὐτυχίαν εἰς ὅλους ὑμᾶς καὶ ἀποβῇ δημιουργικὸν εἰς ἔργα προόδου
καὶ κοινῆς ὠφελείας διὰ τὸν τόπον μας.

Μὲ πατριωτικοὺς χαιρετισμοὺς
Ὁ Δήμαρχος ΓΕΩΡΓ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ἐπὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου μας — Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ κ.
Ἰβαναγ. Σακελλαρίδου, εἰς ἐκτέλεσιν σχετικῆς ὑποσχέσεως τοῦ ΓΝΩΜΑ-
ΓΟΡΑ ὅπως συμπάρισται οὗτος καὶ προωθῆ πᾶν κοινωφελές ἔργον εἰς
τὴν Νίσυρον, ἀπεστάλη μελέτη διὰ τὴν κατασκευὴν παρὰ τὸ Παγοποιεῖον
Νισύρου ὕδατοδεξαμενῆς ἐκ δύο διαμερισμάτων συνολικῆς χωρητικότητος
250 μ³. Ἡ μελέτη σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἐπείγοντως, ἵνα
δυνηθῆ καὶ χρησιμοποιηθῆ τὸ Παγοποιεῖον κατὰ τὴν προσεχῆ θερινὴν πε-
ρίοδον.

Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἐπραγματοποιήθη καὶ ἐφέτος τὸ καθιερω-
μένο πιά κόψιμο τῆς Πρωτοχρονιάτικης πίττας τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν
Πειραιῶς. Τὸ κέντρο «Ψάθινη γωνιά» ὅπου καὶ ἔγινε ἡ γιορτὴ μας αὐτὴ
ἐγιόμισε ἀσφυκτικὰ ἀπὸ συμπατριῶτες καὶ φίλους μας, ὁ δὲ χορὸς καὶ τὸ
γλέντι κράτησαν μέχρι τὶς πρωῖνές ὥρες.

Τὴν συγκέντρωσιν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ὁ Δωδεκανήσιος
ὑπουργὸς κ. Στέλιος Κωτιάδης ὁ ὁποῖος καὶ παρέμεινεν ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας.

Τὰ μεσάνυχτα, πρὶν ἀπὸ τὸ κόψιμο τῆς πίττας ὁ πρόεδρος τοῦ Συλ-
λόγου μας κ. Παν. Σακελλαρίδης ἐχαιρέτησε τοὺς παρισταμένους, ἀνα-
φερθεὶς ταυτοχρόνως ἐν συντομίᾳ εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν κατα-
βάλλει ὁ Σύλλογός μας. Κατωτέρω δημοσιεύομεν περίληψιν τοῦ λόγου τοῦ
κ. Προέδρου.

Κύριε Ὑπουργέ, κυρίες καὶ κύριοι.

Θεωρῶ καθήκον μου νὰ Σᾶς ἐκφράσω ἀπὸ μέρους τοῦ Διοικητι-
κοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου μας τὶς πρὸ θερμῆς εὐχαριστίες γιὰ τὴν

πρόθυμη συμμετοχή σας στην σημερινήν έορταστικήν συγκέντρωσιν καί νά σᾶς εὐχηθῶ σ' ὅλους καί στὸν καθένα χωριστὰ ὁ καινούργιος χρόνος νά φέρη χαρὰ καί ὑγεία σέ σᾶς καί στίς οἰκογένειές σας.

Ἢὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, παρ' ὄλο πού ξεύρω πόσο πολῦτιμος εἶναι ὁ χρόνος τῆς σημερινῆς βραδυᾶς γιά τὸ γλέντι μας, νά σᾶς ἀπασχολήσω λίγα λεπτά τῆς ὥρας : μέ τῆ ΝΙΣΥΡΟ, καί μέ τὸ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ.

— Ὁμορφη, πολὺ ὁμορφη ἡ Νίσυρος, μὰ πολὺ μικρὴ καί πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Πρὶν μερικὲς δεκάδες χρόνια γνώρισε ὁμορφες μέρες σήμερα μοιάζει σάν ξεπεσμένη Ἀρχόντισσα. Τότε εἶχε ἑπτὰ χιλιάδες κατοίκους πού ὄλο ζωντάνια δούλευαν τῆ γῆ τοῦ Νησιοῦ. Σήμερα οἱ κάτοικοί της δὲν ξεπερνοῦν τίς δυὸ χιλιάδες καί εὐκόλα διακρίνει ὁ καθένας τὰ σημάδια τοῦ μαρασμοῦ. Ἑκατοντάδες οἰκογένειες εἶναι σήμερα ἐγκαταστημένες στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ἀθήνα καί στὴ Ρόδο ὅπου συγκρότησαν σοβαρὲς παροικίες ἀπὸ κάθε ἄποψιν. Φεύγοντας ἀπὸ τὸ ἀγαπημένο νησί πῆραν μαζί τους τὴν πιὸ θεριμὴ γι' αὐτὸ ἀγάπη. Τὴν ἀγάπη αὐτὴν ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη ἡ Νίσυρος.

— Μὲ ὁδηγὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα οἱ ὀλιγάριθμοι Νισύριοι στὴν Ἀμερικὴν δημιούργησαν τοὺς Συλλόγους «ΟΜΗΡΟΝ» καί «ΠΟΡΦΥΡΙΛΑ», οἱ ὅποιοι κατῶρθωσαν νά ἐκτελέσουν στὴν Νίσυρο ἔργα σάν τὸ Ὀμήρειον Ἡμιγυμνάσιον καί σάν τὰ Ἴαματικά Λουτρά ἀξίας πολλῶν σημερινῶν ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἀντάξιος συνεχιστῆς τῶν δύο σωματείων δημιουργήθηκε ὁ Σύλλογος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» στὴν Ἀμερικὴ καί τὴν Ἀθήνα. Μισὸ αἰῶνα δράση πλησιάζει νά συμπληρώσῃ ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ, μιὰ συλλογικὴ δράση σπανίαν ἂν μὴ πρωτοφανῆ γιά τίς Ἑλληνικὲς συνθήκες μέ ζηλευτὰ ἔργα. Τὸ ΜΗΧΑΝΟΣΤΑΣΙΟΝ τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ ἀπὸ τὸν ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ - Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἢ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ἀπὸ τὸν ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ πού ἀποτελεῖ ἔργον ὕψους πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. Εἶναι ἔργα πού δὲν εἶναι συνηθισμένα διὰ Συλλόγους μέ ὀλιγάριθμα μέλη. Διὰ τὴν προώθησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου μας ἐξεδόθη τὸ περιοδικὸ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ». Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ καί σάν ἐμφάνισι καί σάν περιεχόμενο ἔρχεται μεταξύ τῶν καλύτερων στὸ εἶδος του, τιμὰ τὴν Νίσυρον καί τὸν Γνωμαγόρα.

Τελειώνοντας, παρακαλῶ τὸν παριστάμενον Δωδεκανήσιον Ὑπουργὸν τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἀγαπητόν μας κ. Σ. ΚΩΤΙΑΔΗ νά μας κάμῃ τὴν τιμὴν νά μᾶς κόψῃ τὴν πίττα τοῦ Γνωμαγόρα δίδοντάς του μιὰ προσωπικὴ εὐχή, τὴν εὐχή, νά ἐγκαινιάσῃ ἐπὶ τῆς Ὑπουργίας του Λιμενικὰ ἔργα στὴ Νίσυρο.

Ὁ ὕπουργός κ. Σ. ΚΩΤΙΑΔΗΣ ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησιν τοῦ Προέδρου μας νά κόψῃ τὴν Πίτταν, εἰς τὴν ἀπάντησιν του δὲ ἀνέφερε μεταξύ ἄλλων τὰ ἀκόλουθα :

Ἀγαπητοὶ μου Συμπατριῶτες καί φίλοι,

Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς πού μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νά παραστῶ εἰς τὴν Νισυριακὴν σας συγκέντρωσιν, διότι πραγματικὰ αἰσθάνομαι χάραν κάθε φοράν πού εὐρίσκομαι εἰς περιβάλλον τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδος τῆς Δωδεκανήσου.

Θέλω νά πιστέψετε ὅτι εἰς τὸ μέτρον τῆς δυνατότητός μου εἰς τὴν πρώτην θέσιν τῶν προσπαθειῶν μου ἔρχεται πάντοτε ἡ ἀγάπη καί

φροντίδα μου διά τὰ νησιά μας. "Ομως οἱ συμπατριῶταί μας λόγω τῆς μακρᾶς δουλείας τὴν ὁποῖαν ὑπέστησαν ἐπίστεψαν ἴσως εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ὑπουργοῦ. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνοῦν ὅτι καὶ ὁ ὑπουργὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κινῆται ἐντὸς τῶν περιθωρίων, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει ἡ πραγματικότης καὶ ὁ σεβασμὸς ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ του.

Εἰδικὰ διά τὴν ἰδιαιτέραν σας πατρίδα τὴν Νίσυρον, γνωρίζετε ὅλοι σας καὶ δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ὅτι αὕτη ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Ὁργαν. Διαχ. Δωδ. Περιουσίας. Εἰδικῶς δ' ὅτι ἀφορᾷ τὸν λιμενοβραχίονα πρῶτος ἐγὼ θὰ ἤμουν ἰδιαιτέρως εὐτυχῆς νὰ ἰδῶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὅμως αἱ Δημοσιονομικαὶ δυνατότητες τοῦ κράτους δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀντιμετώπισιν μιᾶς τοιαύτης δαπάνης τῆς ὁποίας τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 1.500.000 δραχμῶν ὅπως προέκυψεν ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοῦτο μηχανικοῦ κ. Βοῖλα.

Δι' ἐφέτος ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων προβλέπει δαπάνην 1.500.000 δρχ. διά τὴν Κάρπαθον καὶ δι' ἐκβαθύνσεις τοῦ λιμένος εἰς τὴν Ρόδον καὶ τὴν Νίσυρον. Πέραν ὅμως τούτων διά κάθε πρόβλημα τῆς Νισύρου τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν δυνατοτήτων πραγματοποιησίμῳ προσωπικῶς δὲν θὰ φεισθῶ κόπου καὶ μόχθου διά τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἰδιαιτέρας σας πατρίδος.

Εἰς ὅλους σας, τοὺς Νισυρίους καὶ τὰ μέλη τοῦ Γνωμαγόρα εὐχομαι καθὲς χαρὰν καὶ εὐτυχίαν διά τὸ 1957. Τὸ ἔτος αὐτὸ κατὰ τὸ ὁποῖον συμπληροῦται μιὰ δεκαετία ἐνσωματώσεως μποροῦμε νὰ κάμουμε ἕνα ἀπολογισμὸν τοῦ τεραστίου ἔργου τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Δωδεκάνησον καὶ θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι τοῦτο περιλαμβάνει ἔργα ὅχι ἐπιδείξεως ὅπως ἄλλοτε ἔκαμνεν ὁ κατακτητῆς ἀλλὰ ἔργα ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας. Ἡ Δωδεκάνησος χαίρεται τὴν χαρὰν τῆς ἐλευθερίας καὶ βαδίζει διά τὸ μέλλον. Ἄς εὐχηθῶμεν δὲ ὅλοι μας τὸ ἔτος αὐτὸ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἡ ἀδελφὴ μας Κύπρος.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΚ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὴν 8ην Φεβρουαρίου ἔλαβον χώραν ἀρχαιρεσίαι τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν Γενικὴν συνέλευσιν παρέστησαν καὶ ἐψήφισαν 92 συμπατριῶταί μας. Εἰς τὸ Προεδρεῖον δὲ τοῦ Συλλόγου ἐξελέγησαν οἱ κάτωθι:

Πρόεδρος	Μιχ. Σκανδάλιος
Ἀντιπρόεδρος	Γεώρ. Κλεόπουλος
Γεν. Γραμ.	Παν. Γ. Σακλαρίδης
Ταμίας	Π. Ἀλαμαγκίδης

Τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ἡ γυναικεῖα ὀργάνωσις «ΧΑΡΑΥΓΗ» ἔδωσε τὴν καθιερωμένην ἐτησίαν ἑορτὴν τῆς «Βασιλόπιττας», μετὰ χοροῦ εἰς τὴν σάλαν τῆς Νισυριακῆς Λέσχης. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν Πρόεδρον κ. Μαρίαν Α. Γεωργάκη (τὸ γένος Γ. Μούρα) εἰργάσθη δραστηρίως διά τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὥραίας αὐτῆς συγκεντρώσεως, ἡ ὁποία ἐ-

12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1945

92 - 103 131150 Έπείγυν.

Υπουργείον Στρατιωτικών. Γ.Ε.Σ. Γραφείον 3.

Α.Π. ένα όκτώ (Α.Π. 18).

«Γερμανικόν απόσπασμα σαράντα ανδρών υπό δύο αξιωματικούς απέβιβάσθη νήσον ΝΙΣΥΡΟΝ. Απόσπασμα Ίεροϋ Λόχου αποβιβάσθεν και επίτεθην 12 Φεβρουαρίου κατετρόπωσε πλήρως έχθρόν. Απόλλειαι νεκροί έπτά (7), τραυματία όκτώ (8) περιθαλπώμενοι παρ' ήμετέρων, αιμάλωτοι δύο τρία (εικόσιτρια). Ημέτεροι απόλλειαι ΗΡΩΣ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΧΑΤΖΗΕΥΑΓΓΕΛΟΥ πσών ήρωϊκώτατα μαχόμενος επί κεφαλής Έλληνικου τμήματος. Έγκατεστάθη μόνιμος Φρουρά Ίερολοχιτών επί νήσου. «Ρούσος».

Αυτή ήτο ή ιστορική αναγγελία της απελευθέρωσης τής Νισύρου, ή αναγγελία τής πραγματοποιήσεως του όνειρου γενεών δλοκλήρων συμπατριωτών μας. Τυχεροί έμείς οί όποιοι νοιώσαμε τή χαρά τής έλευθερίας και τή χαρήκαμε για λογαριασμό όλων των άλυτρώτων προγόνων μας. Για τους ήερολοχίτας άγωνιστάς τής τελευταίας μάχης προσφέρουμε όλη μας τήν εύγνωμοσύνη. Στόν άρχηγό τους που για πάντα κράτησε δικόν τής ή Νισυρος χαρίσαμε τήν σκέψη μας και ή θύμησή του μάς έπιβάλλει τή σιωπή, άφού ή όποιαδήποτε εκδήλωσις θά ήτο πτωχή για να έκφράση τήν εύγνωμοσύνην μας και τήν εύγνωμοσύνην των προγόνων μας.

Η απελευθέρωσις τής Νισύρου και όλόκληρης τής Δωδεκανήσου, δέν μπορεί να θεωρηθή σαν ένα έπεισόδιο του δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου. Υπήρξε τό τέλος μιάς συνεχούς μάχης που πέρασε άπ' όλες τις μορφές και που προϋπήρχε των παγκοσμίων πολέμων και των κοσμοιστορικών συγκρούσεων των τελευταίων αιώνων. Υπήρξε τό τέλος μιάς συνεχούς προσπάθειας και συμβολής των μικρών και όλίων ανθρώπων, οί όποιοί από παραόδιον άγαπούσαν, έποθούσαν με έπιμονή και ήγωνίζοντο για κάτι που γενεές όλόκληρες προπάππων των δέν είχαν γνωρίσει. Και όμως τό ζητούσαν σαν κάτι που τό έχαιροντο χθές και τό έστερήθησαν σήμερα.

Λένε και ιστοροϋν παραδείγματα, που ή μακροχρόνια σκλαβιά άμβλύνει τό εθνικό φρόνημα και εξαφανίζει, με τήν πάροδο των αιώνων, τά όνειρα τής Φυλής. Όμως οί ιδιοί μας πρόγονοι έκαλλιέρησαν από γενεάς εις γενεάν τήν συνειδησιν του άλυτρώτου ανθρώπου εις τήν τελειότεραν τής έκφρασιν, με κύρια χαρακτηριστικά τόν άλληλοσεβασμόν και άγάπην, τήν πειθαρχίαν τής αναγκαιότητος και τήν έπιβολήν τής αυτοδιοικήσεως, ή όποία ώδήγησεν εις τήν άξιοποίησιν και τήν προετοιμασίαν του συνόλου για τήν ποθητήν ήμέραν. Και ή ποθητή ήμέρα έφθασεν. Και βρήκε έμάς τους σημερινούς άπογόνους, περισσότερο από ώριμους να ζήσωμεν έλευθεροί. Μάς τό ώμολόγησαν και άπέδειχθη από τις Δωδεκανησιακές εκδηλώσεις εις τήν ζωήν τής έλευθερας Πατρίδος. Έθαύμασαν τους Δημοκρατικούς μας θεσμούς και τις κατακτήσεις τής Δωδεκανησιακής Αυτοδιοικήσεως. Προσεπάθησαν να μάς χρησιμοποιήσουν ως πρότυπα.

Η ένσωμάτωσις και τό τέλος του πολέμου με τά οικονομικά του προβλήματα βρήκαν και τήν Νισυρον με διπλές ανάγκες. Απεκτίσαμε τήν έλευθερίαν μας και άμέσως έδημιουργήσαμε νέες έλπίδες και άντελήφθημεν ότι μάς χρειάζονται νέες προσπάθειες. Πέρασαν δώδεκα χρόνια για να άρχισή ή ουσιαστική βελτίωσις των συνθηκών ζωής του νησιου μας. Δώδεκα όλόκληρα χρόνια για να άποδειχθί και να άντιληφθούμε ότι βασικά πρέπει να στηριχθούμε εις τις προσπάθειες τής ιδικής μας άγάπης για τήν Νισυρο. Εις τό σημείο αυτό τής άρχής βρισκόμαστε και είναι αλήθεια πως άργήσαμε να φτάσουμε. Η Νισυρος χρειάζεται τήν άγάπην όλων μας. Μάς ζητά θυσιές που τής αξίζουν.

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

σημείωσε μεγάλην έπιτυχίαν. Μετά τό κόψιμο τής Βασιλόπιττας, έπηκολούθησε χορός μέχρι των πρωϊνων ώρων.

Τήν 16ην Δεκεμβρίου έγιναν έκλογαί τής άδελφής όργανώσεως «Παναγία ή Θερμιανή», καθ' ός έξελέγησαν οί κ.κ. Κων. Νικολής Πρόεδρος, Παντ. Σεβδαλής Άντιπρόεδρος, Νικόλ. Δούγιαζης Ταμίας, Σπύρος Κωστιδης Γεν. Γραμματεϋς, Ίωάννης Παπαγιαννακης Ειδ. Γραμματεϋς ως Σύμβουλοι δέ οί κ.κ. Δημ. Ξανθός, Νικόλ. Κοντοβερός, Νικόλ. Ζωγράφος, Νικόλ. Χριστοφόρου και Κωνστ. Κωστιδης. Εις τό νεοεκλεγέν Διοικητικόν Συμβούλιον τής άδελφής όργανώσεως, ευχόμεθα κάθε έπιτυχίαν και πρόδον εις τας προσπάθειας των.

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

Ἡ λειτουργία τῶν Λουτρῶν μας

Τὸ ζήτημα τῶν Κοινοτικῶν μας Λουτρῶν περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἀπασχολήσουν τὰς στήλας μας, σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ ζωτικά ζητήματα τοῦ νη-σιοῦ μας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμῶς νομίζομεν ὅτι ἡ Δημοτική μας Ἀρχή, θὰ πρέπει νὰ προσέξῃ τὸ ζήτημα τοῦ προσωπικοῦ των, τὸ ὁποῖον θίγει ὁ κ. Νομάρχης εἰς τὴν δημο-σιευομένην ἐπιστολήν του. Ἡ παρατηρουμέ-νη κάθε χρόνῳ λυπηρὰ κατάστασις, πρέπει νὰ διορθωθῇ, διότι ζημιώνει σοβαρῶς τὴν φή-μη τῶν Λουτρῶν καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Δήμου. Πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὅτι τὰ Λουτρά εἶναι ἓνα θεραπευτήριον μετελατεῖαν ἀπ' ὅλα τὰ κοινωνικά στρώματα καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι διόλου εὐκόλῃ ἢ διοικήσις των, διότι ἀπαιτεῖ εἰδικὰς γνώσεις καὶ εἰδικὰ προσό-ντα, τῶν ὁποίων στεροῦνται οἱ συμπα-τριῶται μας πού ἐναλλάσσονται κάθε περίο-δο εἰς τὴν Διεύθυνσίν των. Ἐπίσης ὅτι τὸ ζή-τημα τοῦ προσωπικοῦ εἶναι κατ' ἀρχὴν ζή-τημα τοῦ Διευθυντοῦ καὶ μάλιστα οὐσιαστι-κοῦ καὶ ὄχι τυπικοῦ, ὅπως συμβαίνει μέχρι σήμερα. Κατὰ τὴν γνώμη μας θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀνάθεσις τῆς Διευθύνσεως εἰς εἰδικὸν μὲ διετὴ τοῦλάχιστον σύμβασιν καὶ μὲ οὐσιαστικά δικαιώματα εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν λειτουργίαν τῶν Λουτρῶν. Εἰδικώτερα καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ προσωπικὸν θὰ πρέπει νὰ δι-καιουῖται νὰ καθορίζῃ πόσους ὑπαλλήλους θὰ προσλάβῃ, τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰ καθή-κοντά των, νὰ ἀσκῇ πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῶν, ἐξικνουμένην καὶ μέχρις ἀπολύσε-ως των. Τὰ δικαιώματά του αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ εἶναι κατοχυρωμένα ἔναντι οἰασδήποτε ἐπεμβάσεως καὶ σαφῶς καθωρισμένα. Ἐκτός τοῦ Διευθυντοῦ, θὰ πρέπει νὰ διορισθῇ ὡς ὑποδιευθυντῆς ἓνας ἀπὸ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν πατρίδα μας μορφωμένους νέους, ὁ ὁποῖος θὰ κριθῇ κατάλληλος νὰ ἀναλάβῃ ὀριστικῶς πλέον τὴν Διεύθυνσιν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διευθυντοῦ.

Ὁ ὑποδιευθυντῆς θὰ πρέπει νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν ὑπεύθυνη διαχείρισιν τοῦ ὕλικου, ἢ ὅποια κατὰ τὰς πληροφορίας μας εἶναι ἀνύ-παρκτη σήμερα.

Πιστεύομεν ὅτι μὲ τὴν εὐθυκρίσιν καὶ δραστηριότητα τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς, εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῆς προτάσεώς μας ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Λουτρικῆς περιό-δου, δεδομένου ὅτι καὶ ὁ κ. Νομάρχης θὰ πα-ράσχη τὴν πολυτίμον πρὸς τοῦτο ὑποστή-ρισίν του.

Ἡ ἀνακοίνωσις τῶν Λουτρῶν

Τὰ Ἱαματικά Λουτρά ἀποτελοῦν διὰ τὴν Νῆσον μας τὸν πρῶτον πόρον, τὴν μοναδικὴν πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν καὶ τὸν ἄξονα κάθε προσπαθείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ εἰς τὴν Νίσυρον.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπιβάλλει πρωτο-βουλίαν εἰς τὸν Δῆμον διὰ νὰ ἀποκτή-σῃ ἐμπεριστατωμένην μελέτην τῶν εἰδικῶν διὰ τὸν δρόμον πού θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνακαινίσιν των.

Καὶ ἄλλοτε ἐτονίσθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Ν.Χ.» ὅτι τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ διαθεθοῦν δι' ἔργα εἰς τὴν Νίσυρον εἶναι σημαντικῶς περιορισμένα ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνά-γκας. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς αὐτὸν θὰ πρέπει νὰ διατίθενται κατὰ τρόπον πού νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι διὰ τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἔργων.

Κατεδάφισις τῆς ὑπαρχούσης πτέ-ρυγος τῶν φυσικῶν λουτήρων καὶ κα-τασκευὴ ἐνὸς νέου οἰκήματος διὰ τὴν στέγασιν ἀποκλειστικῶς τῶν λουτή-ρων καὶ σὲ ἀπόστασιν μεγαλυτέραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι μιὰ μελλο-ντικὴ ἐξέλιξις: ΚΑΛΟΥΜΕΝ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΣ ΜΑΣ ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥΣ.

Ἡ Ἀγροτολέσχη Νισύρου

Τὴν 11 Σεπτεμβρίου ἤνοιξε καὶ πάλιν ἡ ἀγροτολέσχη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Δίδος Ἀναστασίας Κατσαροῦ. Ἐνεγράφησαν 20 μαθήτριά, αἱ ὁποῖαι θὰ παρακολουθήσουν, ἀργαλίῳ, ταπητουργίαν, κοπτικήν, ραπτι-κὴν, κέντημα, μαγειρικὴν, ζαχαροπλαστι-κὴν, νοσηλευτικὴν (τμήμα Α' Βοηθειῶν), δι-ατηθητικὴν, ἀγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου κλπ. Ἐπίσης ἐνεγράφησαν 15 μαθήτριά κατωτ. τάξεως.

Θερμὰ συγχαρητήρια. Ἡ Ἀγροτολέσχη κατέχει τὴν πρώτην σειρὰν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν. Πρέπει ὅλοι μας νὰ ἐπωφεληθῶμεν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ νὰ βοηθηθῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νέας Νισυρίας.

Τὴν δαπάνην ἐν γένει διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἀγροσχῆς διαθέτει τὸ Ἐθνικὸν Ἴδρυμα, ὁ δὲ Δῆμος παρέχει τὸ οἶκημα, αἱ δὲ μαθη-

τριαί εἰς οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐπιβάρυνσιν ὑπόκειται. Ἡ Ἀγροτολέσχη διαθέτει σήμερον ἓνα ἀργαλειὸ ὑφαντικῆς, δύο ταπητουργίας καὶ μίαν ραπτομηχανήν, τὰ ἀπαιτούμενα σκεύη κουζίνας σχετικῆν βιβλιοθήκην καὶ ραδιόφωνον. Τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα ἐγνωστοποίησεν τὴν ἀπόφασίν του ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν ἀγροτολέσχην μὲ δέκα ἀργαλειοὺς ταπητουργίας, εὐθύς ὡς διατεθῆ τὸ κατάλληλον διὰ τὴν λειτουργίαν του οἴκημα.

Ἐκ τῶν μαθητῶν ὅμως αἱ ὁποῖαι ἐνεγράφησαν ἐφέτος φοιτῶσι τακτικὰ μόνον δύο. Ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν τὴν πληροφορίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μὴ τακτικὴ φοίτησις των μαθητῶν, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν λειτουργεῖ, λόγω βλάβης τὸ ραδιόφωνον. Διότι ἐάν πράγματι ἀληθεύῃ, τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν εἴμεθα ὄξιοι τῆς προσφοράς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυματος. Καταδεικνύει ὅμως ἐπίσης καὶ τὴν βαρείαν εὐθύνην τῶν γονέων, οἱ ὅποιοι ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν θετικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν των ἢ ὁποῖα μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς αὐτὰ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ σημαντικὸν πόρον ζωῆς, πολὺ δὲ περισσότερον, ὅταν ἔχουν ζωντανὸν παράδειγμα, δύο ἀποφοίτους μαθητῆρας. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, δὲν τολμῶμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν κ. Δήμαρχον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν προσφερομένων 10 ἀργαλειῶν. Εἶναι ὅμως τόσον δύσκολον ἄραγε νὰ ἐπισκευασθῆ τὸ ραδιόφωνον; Δὲν μπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὴν δαπάνην ὁ Γνωμαγόρας Νισύρου, ἐάν διὰ τοπικοὺς λόγους δὲν μπορῆ νὰ τὴν ἀναλάβῃ ὁ Δῆμος;

Τὸ Ὀλιβερὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ κατάστασησι πρέπει συντομωτάτα νὰ διορθωθῆ, διότι δὲν τιμᾷ τοὺς Νισυρίους, ἀπογοητεύει δὲ καὶ ὄσους θὰ ἐπεθύμουν νὰ προσέλθουν ἀρωγοί, ἀναγνωρίζοντας τὴν σοβαρὰν ἀποστολὴν τῆς Ἀγροτολέσχης.

Η Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ

Ὁ συνεργάτης μας κ. Σταμάτης Κουρζῆς μᾶς γράφει τὰ κατωτέρω ἀπὸ τὴν ἐφετινὴ Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ στὴ Νισυρο.

«Πρὸ τριετίας, ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν εἶχε τὴν ὠραία καὶ ἐπιτυχητὴ ἐμπνευση νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ δημιουργηθῆ εἰς τὴν πατρίδα μας ἡ Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ, μὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ διανομὴν παιχνιδιῶν εἰς ὅλα τὰ παιδιά. Ἐκτοτε συνεχίζεται κάθε χρόνον ἡ ὠραία αὐτὴ ἐορτῆ, ἡ ὁποῖα ὀργανώνεται ἀπὸ τὸν Δήμαρχον. Ὅπως κάθε χρόνον ἔτσι καὶ ἐφέτος, ἐνωρίς τὸ πρῶτῃ τῆς 1ης Ἰανουαρίου, ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνονται τὰ παιδιά στὴν πλατεία τοῦ Δημαρχείου, γύρω ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς Χριστουγεννιάτικο δένδρον, γεμάτον ἀπὸ ἀνυπομονη-

σία καὶ χαρὰ. Δὲν χρειάστηκε νὰ περάσῃ πολλὴ ὥρα καὶ ἡ πλατεία ἦταν κατάμεστη ἀπὸ μεγάλους καὶ μικροὺς ἀλλὰ καὶ νήπια ποὺ κρατοῦσαν τὴν πρόσκλησιν των στὴν ἀγκαλιὰ τῶν μητέρων τους. Ἡ ἐορτῆ ἤρχισε τὴν 11ην πρωΐνην, παρουσία τοῦ Δημάρχου καὶ ὄλων τῶν ἀρχῶν μὲ διάφορα πρωτοχρονιάτικα τραγουδία, ποὺ τραγουδήσαν μὲ ἐπιτυχία οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπηκολούθησε σύντομος προσφώνησις μου, ὡς Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξέφρασα τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐχαριστίας τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν Δήμαρχον, τὸν Γνωμαγόραν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Πορφυρίδα Ρόδου καὶ πρὸς ὅλους ὅσοι συντέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ὠραίας ἐορτῆς. Εὐθύς ἀμέσως ὁ Δήμαρχος ἤρχισε νὰ διδῆ εἰς τὸ κάθε παιδί τὸ δέμα του μὲ παιχνιδία ποὺ ἔστειλαν ὁ Γνωμαγόρας καὶ ἡ Πορφυρίς, οἱ δὲ κ.κ. Δ. Ζωσιμόπουλος καὶ Φιλ. Κ. Φιλίππου ἀπὸ ἓνα μολύβι καὶ ἓνα λουκούμι. Καθένας μπορεῖ νὰ φαντασθῆ τὸ παιδαριόμωλον χαρὰς ποὺ ζέσπασε μεταξὺ τῶν παιδιῶν. Μία ἐκκωφαντικὴ συναυλία ἀπὸ σφυριχτὲς τρομπέτες, ροκάνες, τὶς χαρούμενες φωνὰς καὶ ἀσυγκράτητα γέλια, κυριαρχοῦσε ὅλην τὴν ἡμέραν σ' ὅλο τὸ χωριό, ὥστε νὰ κἀνῃ τὴν ἡμέρα πιὸ χαρούμενη καὶ νὰ τυνώσῃ τὴν αἰσιοδοξίαν τῶν μεγάλων γιὰ ἓνα καλύτερον καινούργιον χρόνον.

Μανδράκι 6 Ἰανουαρίου 1957»

Τὰ Νισυριακά Χρονικά συγχαιροῦν καὶ αὐτὰ τὰ σωματεία καὶ πρόσωπα τὰ ὁποῖα συντέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐορτῆς αὐτῆς, καὶ δημοσιεύουν προθύμως τὴν σχετικὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν τοῦ Δημάρχου Μανδρακίου κ. Γ. Γαλιούρη.

Πρὸς τὰ Νισυριακά Χρονικά

Παρακαλῶ θερμῶς ὅπως διὰ τῶν στηλῶν τῶν Ν.Χ. μοῦ ἐπιτραπῆ καὶ ἀπευθύνω τὰς προσωπικὰς μου εὐχαριστίας εἰς τὰ κατωτέρα Σωματεία καὶ ἄτομα:

1) Γνωμαγόραν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, 2) Γνωμαγόραν Νισύρου, 3) Πορφυρίδα Ρόδου, 4) Χαραυγὴ Ἀμερικῆς, 5) Ἀντώνιον Καφεζηδάκη Νέαν Ὑόρκην, 6) Νικόλαον Βογιατζῆν Νισυρον, 7) Χρῆστον Ἀθανασίου Νισυρον.

Ἄτινα ἄλλα μὲν διὰ τῆς ἀποστολῆς χρημάτων, ἄλλα δὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς διαφόρων παιχνιδιῶν συνέβαλον εἰς τὴν προσπάθειάν μου καὶ ἐωρτάσθη μὲ ἐξαιρετικὴν ὄλως ἐπιτυχίαν καὶ χαρὰν ἡ κατὰ τὴν 11ην Ἰανουαρίου λαβοῦσα χάραν ἐορτῆ τοῦ παιδιοῦ.

Εὐχόμεν ἐκ βάθους καρδίας ὅπως ἡ παιδικὴ χαρὰ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καταστῆ καθ' ὅλον τὸν Ἐνιαυτὸν τοῦ 1957 πραγματικὴ εὐτυχία καὶ ἀγαλλίασις, εἰς τὰ Διοικητὰ τῶν Σωματείων μέλη καὶ

εις τούς ιδιώτας αγαπητούς συμπολίτας μας.

Ὁ Δήμαρχος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Τὸ πόσιμον ὕδωρ

(Τί μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Ἀμερικήν)

Τὸ ζήτημα τῆς ὑδρεύσεως τῆ Νισύρου εἶναι τὸ σοβαρώτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὰς ὀργανώσεις μας ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΝ, ΘΕΟΛΟΓΟΝ, ΘΕΡΜΙΑΝΗΝ. Πρέπει νὰ συνεργασθῶμεν μετὰ ἐν Ἑλλάδι τμήματα τῶν ὀργανώσεων μας ὅπως ἐνεργήσουν μέσῳ τοῦ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ καὶ μεταβῆ εἰς Νίσυρον Γεωλόγος ὁ ὁποῖος νὰ ἐνεργήσῃ πρόχειρον χαρτογράφειαν τῶν περιοχῶν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ὑδραγωγικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χαρτογραφίσεως αὐτῆς θὰ καταστή δυνατὸν νὰ ἐξετασθῇ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς πλεονοῦ εἶναι δυνατόν νὰ γίνουιν γεωτρήσεις. Ἐὰν αἱ γεωτρήσεις αὐταὶ δὲν ἀποδώσουν ἀποτελέσματα, τότε πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατασκευὴν συγκροτήματος ὕδατοδεξαμενῶν.

Ὁ ἱερός ναός Ἀγίου Νικήτα

Κατὰ πληροφορίας ἐκ Νισύρου, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου, αἱ ἐξ ἱεροτελεστιῶν εἰσπράξεις τοῦ ἀνεγερθέντος καὶ μὴ ἀποπερατωθέντος ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικήτα, δὲν εἰσάγονται, ὡς θὰ ἔδει, εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος, ἀλλ' εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ποταμιτίσεως. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίες, ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος, ἐζήτησε καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ εἰς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν.

Δὲν γνωρίζομεν ποῖοι οἱ λόγοι, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὰς ἀνωτέρω ἐντολάς. Φρονοῦμεν ὅμως, ὅτι αἱ ἐνέργειαι αὐταὶ θίγουν καιρῶς τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν καὶ ἀναστέλλουιν πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν αὐτοῦ μετὰ ἀπαραίτητα ἐπιπλά καὶ σκεύη. Θίγουν τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν, διότι ἀφήνουν νὰ διαφαίνεται ἕλληψις ἐμπιστοσύνης ἐπὶ τῆς διαχειρίσεώς της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐὰν πράγματι συμβαίη, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπακολουθήσῃ διαχειριστικὸς ἔλεγχος παρὰ τῶν τεταγμένων παρὰ τῆς πολιτείας ἀρμοδιῶν ὀργάνων, ὅπερ ὅμως δὲν ἐζητήθη μέχρι σήμερον, καίτοι παρῆλθεν ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐντολῆς. Ἀναστέλλουιν πᾶσαν προσπάθειαν ἀποπερατώσεως, διότι

οἱ ἀπανταχοῦ Νισύριοι, ἀσχέτως πρὸς τὰ εὐυπόληπτα καὶ συμπαθῆ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀπαρτίζουιν σήμερον ἢ τὰ ὅσα θὰ ἀπαρτίζουιν αὖριον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν Ποταμιτίσεως, πιστεύουιν, ὡς ἐκ τῆς προσφάτου ἀκόμη ἱστορίας της, ὅτι μόνον ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀποπερατώσῃ τὸν ἱερὸν ναόν. Διότι, οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἄλλου, τῆς ἐντὸς τριετίας ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἐπετεύχθη χάρις εἰς τὸν θαυματοργὸν ζῆλον καὶ τὴν βαθεῖαν πίστιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως, ἡ ὁποῖα ἐπέτυχε νὰ προκαλέσῃ τὴν ὁμόθυμον συμπαραστάσιν καὶ τὴν γενναίαν οἰκονομικὴν συμβολὴν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυριῶν εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον της, δι' ὃ ὁ Σεβασμιώτατος δικαίως ἐξέφρασε πρὸς αὐτὴν τὴν εὐαρέσκειάν του. Οἱ Νισύριοι, μετὰ τὴν λαμπρὰν συλλογικὴν ἱστορίαν, περιβάλλομεν μετὰ πραγματικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην τοὺς Συλλόγους μας, ὥστε ἡ τοιαύτη μεταχειρίσις των νὰ μᾶς λυπῆ βαθύτατα καὶ νὰ μᾶς ὑποχρεοῖ εἰς τὸ νὰ παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς δοθῶσιν αἱ δέουσαι πληροφορίες, πρὸς κατατόπισιν τῶν ἀναγνωστῶν μας. Διότι ἐκτὸς τῶν ὅσων προανεφέρωμεν, νομίζομεν ὅτι οὐδεὶς τυπικὸς λόγος ὑφίσταται, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιβάλλῃ, ὅπως ὁ ἀνεγερθεὶς Ναὸς παραδοθῇ εἰς ἄλλον, διότι δὲν ἀνηγέρθη ὡς ἐνοριακὸς ἢ παρεκκλήσιον ἄλλου Ναοῦ, ἀλλ' ὡς κτητορικὸς, ἀνήκων εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν, πρὸς ἣν ἐδωρήθη τὸ γῆπεδον ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη καὶ πρὸς ἣν παρεσχέθη ἡ ἄδεια τῆς ἀνεγέρσεώς του. Ἡ ἀνέγερσις κτητορικοῦ Ναοῦ προβλέπεται ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουιν εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Νίσυρον. Δὲν γνωρίζομεν τὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως καὶ ἐὰν δι' αὐτοῦ προβλέπεται ἡ διαταχθεῖσα παράδοσις. Εἰς πᾶσαν ὅμως περίπτωσιν, κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν περὶ σωματείων, ἀρμοδίᾳ διὰ τὴν λήψιν τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως εἶναι μόνον ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν παράδοσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ Ναοῦ. Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Ρόδου, μετὰ τὴν ἐγνωσμένην εὐθυκρισίαν του καὶ τὴν πατρικὴν στοργὴν πρὸς τὸ ποίμνιόν του, θὰ θελήσῃ ὅπως χάριση τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν εἰς τὰς Ἀδελφὰς τῆς Ἐνώσεως καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ Νισυρίους, διὰ τὴν σύντομον ἀποπεράτωσιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου μας.

Τὸ Μαθητικὸν συστίον Μανδρακίου

Μεῖ ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση πληροφοροῦμεθα ὅτι συνεχίζεται καὶ φέτος ἡ παροχὴ τοῦ

πρωϊνού ροφήματος εις τούς μαθητάς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τὸ ὅποιον ἤρχισε τὴν 1ην Νοεμβρίου 1954, χάρις εις τὴν προσπάθειαν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου κ. Σταμ. Κουρτζή.

Τὸ πρωϊνὸ ρόφημα ἀποτελεῖται ἀπὸ γάλα ἔβαπορὲ μὲ κακάο, βούτυρο, τυρὶ καὶ ψωμί. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Σχολιατρικῆς Ὑπηρεσίας, τὸ πρωϊνὸ ρόφημα ἀποτελεῖ τις 800 θερμίδες ἡμερησίως καὶ συμβάλλει ἄρκετὰ εις τὴν διατήρησιν καὶ καλλιτέρευσιν τῆς ὑγείας τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ ἰδίως τῶν πτωχῶν.

Ἡ σχετικὴ δαπάνη ἀντιμετωπίζεται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὸ Δημόσιον μὲ τὰ εἶδη ποῦ παρέχει (τυρὶ, βούτυρο) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὰς κατωτέρω ἐπιχορηγήσεις.

Ἀπὸ Γνωμῶραν Ἀμερικῆς	Δραχ. 16.092
» Ἀθηνῶν ὑπὸ-λοιπον λογ)σμοῦ Παιδικῆς Προνοίας	» 4.788,50
Ἀπὸ Γνωμῶραν Μανδ)κίου	» 1.000
» Δήμον Μανδρακίου	» 1.000
» Ἰερὰν Μονὴν Σπηλιῶν	» 1.000
» Γεώργ. Ἀντ. Βουτσᾶν	» 360
» Παν. Γ. Ἀλαμαγκίδην	» 298
» Γεώρ. Ι. Γιαλλούρη	» 180
» Νικόλ. Ι. Φραντζῆν	» 180
Σύνολον	» 24.898

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ὁ Γνωμαγὸρας Ἀμερικῆς ἀπεφάσισε νὰ ἐνισχύσῃ τὸ συστήσιον μὲ τακτικὴν συνδρομὴν ἀπὸ 40 δολλάρια κατὰ μῆνα.

Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ ἡ Σχολικὴ Ἐφορεία, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 9/5/7/56 πράξεώς της, ἐξέφρασαν πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μαθητῶν καὶ τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν.

Ἀναγνωρίζοντες τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν τὸ πρωϊνὸν ρόφημα, συγχαίρομεν ὅλους ὅσοι συνετέλεσαν εις τὴν ὀργάνωσιν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν του καὶ ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μᾶς δοθῇ ἡ εὐχάριστος εὐκαιρία νὰ ἀναφέρωμεν εις τὴν τιμητικὴν στήλην τῶν δωρητῶν τὰ ὀνόματα καὶ ἄλλων συμπατριωτῶν μας.

Πρόοδος εἰς τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν

Ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς Φεβρουαρίου θὰ κατακυρωθῇ ἡ ἔργασία τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ δικτύου εις ὅλας τὰς κοινότητας τοῦ νησιοῦ μας. Ἡ ἔργασία τῶν ἔργων ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ πρὸς τὰ χωριά εἶναι φανερὴ δι' ὅλους. Τὰ δυσβάστακτα ἔξοδα λειτουργίας καὶ συντηρήσεως τοῦ ἔργου τὰ ὁποῖα ἔπιπτον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Δήμου μας μὲ τὴν κατανομήν των ποῦ θὰ ἐπακολουθήσῃ θὰ εἶναι προσιτὰ διὰ τὸν προϋπολογισμόν του. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀνακούφισις ἐκ τῶν προαναφερθεῖσάν δαπανῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ βελτίωσις ἀφ' ἑτέρου τῶν οἰκονο-

μικῶν τοῦ Δήμου μὲ τὴν ἔναρξιν τῶν ἔργων τῆς νησίδος «ΓΥΑΛΙ» θὰ συμβάλουν ὥστε νὰ ἀποφασισθῇ ἡ Δημαρχία νὰ ἐγκαινιάσῃ πολιτικὴν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ φωτισμοῦ εἰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα σπίτια, ὥστε νὰ γίνῃ κτῆμα τῆς ὀλότητος τῶν κατοίκων τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ.

Πρόοδος εἰς τὴν Γεωργίαν

Μὲ ἰδιαίτερη ἱκανοποίησιν σημειώνομε μίαν σχετικὴν πρόοδον εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὸν τομέα τῆς δεινδροκομίας. Οὕτω κατὰ τὸ 1956 εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μανδρακίου ἐμβολιάσθησαν 810 ἀγραμυθιῆς εἰς φυστικῆς (ἐμβόλια 2271), εἰς δὲ τὴν περιφέρειαν τῶν Πάλων ἐμβολιάσθησαν 17 δένδρα. Καὶ ἄλλοτε εἶχαμε τονίσει τὴν δυνατότητα ἢ ὁποῖα ὑπάρχει γιὰ τὴν αὐξηση τῶν ὀπωροφόρων δένδρων. Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι μίαν περισσότερον σημαντικὴν προσπάθεια στὸν τομέα αὐτὸν θὰ ἀποδώσῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Εἶναι μίαν ἀπὸ τὶς δυνατότητες ποῦ ὑπάρχουν στὸ νησί μας καὶ πρέπει νὰ τὶς ἀξιοποιήσωμεν.

Ἐπαινοὶ καὶ καθήκοντα

Ἡ ὑποδοχὴ ποῦ γίνηκε εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τῶν «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ» ὄχι μόνον ἀπὸ τούς συμπατριώτας μας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούς πνευματικούς ἀνθρώπους τῆς Πρωτευούσης, μᾶς γεμίζει συγκίνησιν καὶ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας διὰ νὰ παραμείνῃ τὸ περιοδικὸν μας ἀντάξιον τῶν αἰσθημάτων τῶν ἀναγνωστῶν μας. Εἰδικώτερον τὸ ἐξωφύλλον τὸ ὁποῖον ἐφιλοτέχνησε ὁ ζωγράφος χαρακτῆς συμπατριώτης μας κ. Δημήτρης Σακελλαρίδης ὑπῆρξεν ἀντικείμενον τῶν εὐνοϊκότερων σχολίων τῶν «εἰδικῶν». Εἰς ἡμᾶς δὲν μένει παρὰ νὰ εὐχαριστήσωμεν δημοσίως τὸν ἑξαιρετικὸν καλλιτέχνην καὶ νὰ τοῦ γνωρίσωμεν ὅτι τὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» θὰ εἶναι εὐτυχῆ ἔαν δυνηθοῦν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προσεχεῖς ἐκδόσεις νὰ παρουσιάσουν τὴν πλουσίαν καλλιτεχνικὴν του προσπάθειαν εἰς τούς ἀναγνώστας μας.

Ἀρχισε ἡ φόρτωσις ἐλαφρόπετρας

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ φορτηγὸ San Roque χωρητικότητος 10.000 τόνων παρέλαβε τὸ πρῶτον φορτίον ἐλαφρόπετρας, ἀπὸ τὸ Γυαλί. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Γυαλιοῦ ποῦ μαζί της εἶναι συνυφασμένη καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Δήμου μας ἀποτελεῖ τὴν περισσότερον σημαντικὴν ἐλπίδα διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν συντομωτέραν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Δήμου καὶ τῶν συμπατριωτῶν μας. Ἡ καλὴ ποιότης τῆς ἐλαφρόπετρας Γυαλιοῦ ἐπιτρέπει εἰς τὴν ἑταιρίαν ἢ ὁποῖα ἀνέλαβε τὴν ἐκμετάλλευσιν νὰ ἐλπίζῃ ὅτι

πολύ σύντομα θα πάρη τή θέση πού τῆς ἀξίζει στήν παγκόσμια ἀγορά. Τὸ ἐλπίζουμε κι' ἐμεῖς κι' εὐχόμεσθε κάθε ἐπιτυχία γιὰ τὸ καλὸ τοῦ νησιοῦ μας. Εὐχόμεσθε ἀκόμα ἢ ἐλαφρόπετρα νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀρχὴ γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσή καὶ τῶν ἄλλων δυνατοτήτων τῆς Νισύρου.

Σ υ ν ε ρ γ α σ ί α ι

Ἡ ἀνὰ δίμηνον ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ μας, μᾶς δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν νὰ ἐπανέλθωμεν κάπως διεξοδικώτερα ἐπὶ μερικῶν σημείων πού ἀφοροῦν τὴν συνεργασίαν τῶν συμπατριωτῶν μας. Ἐπισημαίνοντες καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην τακτικῆς ἐνημερώσεως τῶν ἀποδήμων Νισυρίων, ἀναμένομεν ἀπὸ τὸν Δῆμον καὶ τὰς Κοινοτήτας νὰ μᾶς ἀποστείλουν πρὸς δημοσίευσιν τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν τοῦ 1957, εὐθύς ὡς ἐγκριθοῦν ἀπὸ τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς τῆς χρήσεως 1955-1956 μετὰ τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων τῶν. Ἀπὸ τὸν Δῆμον Μανδρακίου, ἀναμένομεν ἐπίσης τὸν ἀπολογισμὸν καὶ τὴν ἐκθεσὶν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν Κοινοτικῶν Λουτρῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ συνοπτικὴν ἐκθεσὶν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν ἐπισκευῆς αὐτῶν. Ἀπὸ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἐπιτροπὰς, τὰς σχολικὰς Ἐφορεῖας, τοὺς Συλλόγους καὶ τὴν Ἀγροτολέσχην, ἀναμένομεν συντόμους ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἀναμένομεν ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῆς Νισύρου συλλόγους μας. Ἀπὸ τοὺς κατόχους παλαιῶν ἐγγράφων, ἀναμένομεν νὰ μᾶς ἀποστείλουν πιστὰ ἀντίγραφα αὐτῶν πρὸς δημοσίευσιν ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐπὶ ἐπιστροφῇ. Ἀναμένομεν τέλος συνεργασίαν ἐπὶ τοῦ λαογραφικοῦ τομέως, εἴτε ὑπὸ μορφὴν μελετῶν, εἴτε διὰ τῆς ἀποστολῆς ὑλικοῦ ὡς εἶναι αἱ παροιμίαι, ἑορταστικὰ ἄσματα, μοιρολόγια, ναουρισματα, κατάρεις, λέξεις τοῦ τοπικοῦ λεξιλογίου κ.τ.λ. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, θέλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν συνεργατῶν μας ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀποφεύγουν τὴν παρατηρουμένην κάποτε τάσιν ἐξευγενισμοῦ ἢ διορθώσεως δῆθεν τῶν λέξεων καὶ ὅπως μεριμνοῦν ὥστε διὰ τῆς γραφῆς τῶν νὰ ἀποδίδεται κατὰ τὸν πληρέστερον δυνατὸν τρόπον ἢ προφορὰ τῶν. Διὰ τὴν καταχώρησιν κανονικῶν ἀγγελίων, παρακαλοῦμεν ὅσους ἐνδιαφέρονται νὰ μᾶς γράψουν ἐγκαίρως διὰ τὴν ἀποφυγὴν ἀνεπιθυμητῶν παραλείψεων.

Πρὸς τοὺς ἐκπρόσωπους τῶν Νισυριακῶν ἀρχῶν καὶ ὀργανώσεων

Τὸ σχόλιον αὐτὸ δὲν ἔχει ἄλλον σκοπόν. Θέλει νὰ ἐπαναλάβῃ κάτι πού δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν αὐτοὶ οἱ ὅποιοι χειρίζονται τὰ δημοτικὰ μας πράγματα στὸ

νησί. Παρ' ὅλον πού ζοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὴν Νίσυρον γνωρίζουμε τὶς πολλὰς σκοτοῦρες πού δίνουν εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν οἱ μικροὶ μας φτωχοὶ Δῆμοι. Ἐκτιμοῦμε πάντοτε τὶς προσπάθειες τῶν ἐκεῖ συμπατριωτῶν μας οἱ ὅποιοι εἴτε Δήμαρχοι εἶναι, εἴτε ἐκπρόσωποι ὀργανώσεων προσπαθοῦν παρὰ τὶς ἀντιθέσεις νὰ διατηρήσουν τὴν ἀγάπην καὶ συνεργασίαν μεταξὺ τῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ συμβάλλουν εἰς τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων. Διαβλέπομεν ἴσως ἀδυναμίες αἱ ὅποια ὅμως συναντῶνται εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁ ὅποιος ἀγωνίζεται καὶ θέλει νὰ δημιουργήσῃ τὴν πρόοδον ἐκεῖ ὅπου λείπουν, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει κυρίως φτώχεια.

Δὲν μᾶς ἀρέσει ἡ σύντομος καὶ εὐκολη κριτικὴ καὶ δὲν θὰ τὴν συνηθίζουμε. Ἴσως συχνὰ νὰ τοὺς κάμωμεν ὑποδείξεις. Θὰ εἶναι σφάλμα τοὺς νὰ θεωρήσῃ κριτικὴν. Ἴσως διατυπώνουν παράπονα. Θὰ εἶναι σφάλματα νὰ τὰ θεωρήσῃ ὡς ἔκφρασιν δυσαρεσκείας. Τὴν κριτικὴν θὰ τὴν κάμνωμεν μόνον εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον καὶ ὅπου ἐπιβάλλεται, διότι πιστεύομεν ὅτι ἡ εὐθύνη μας διὰ τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τῶν Νισυριακῶν πραγμάτων μᾶς τὸ ἐπιβάλλει. Θὰ προτιμήσομεν αὐτὴν τὴν κριτικὴν παρὰ τὴν κριτικὴν ἐκ τῶν ὑτέρων, διότι ἐπιθυμοῦμεν καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν συμπατριωτῶν μας τὴν εὐθύνην τῆς ἀντιμετώπισεως καὶ ἐπιλύσεως τῶν σοβαρωτέρων Νισυριακῶν προβλημάτων.

Τὸ μέτρον τῆς Δημοσίας ζωῆς ἐδῶ πού εὐρισκόμεθα, καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν περισσοτέρων μας εἰς τὴν ἐπίλυσιν πολυπλοκωτέρων ἀλλὰ ἀναλόγου μορφῆς Δημοσίων προβλημάτων εἶναι φυσικὸν νὰ μᾶς παρέχουν τὰς προϋποθέσεις μιᾶς περισσότερον ἀντικειμενικῆς, ρεαλιστικῆς καὶ ὀρθῆς τακτικῆς δράσεως, πέραν βεβαίως τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ἡ παραμονὴ μας εἰς τὸ κέντρον. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς, διὰ μίαν ἐπικοδομητικὴν συνεργασίαν μας, πρῶτα ἀπ' ὅλα συχνὴ ἐπαφὴ μεταξὺ μας τῶν εἰς τὴν Νίσυρον ἐκπροσώπων τῶν τῶν δημοτικῶν καὶ συλλογικῶν ἀρχῶν. Παράκλησις ἀλλὰ καὶ ἀξίωσις.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ Δ)ΝΗΣΟΥ Κ. Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Τὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» εἰς τὴν προσπάθειάν των ὅπως βοηθήσουν εἰς τὴν προβολὴν καὶ προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων ὑπέβαλαν μίαν σειράν ἐρωτημάτων εἰς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γ. Ρεμπάκον ὁ ὁποῖος μὲ προθυμίαν μᾶς ἀπήντησεν ἐκφράζων τὴν γνώμην του ἐπὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῶν διαφόρων Νισυριακῶν προβλημάτων. Ταυτοχρόνως ὁ κ. Νομάρχης μᾶς παρέχει στοιχεῖα διὰ τὰς δυνατότητας πραγματοποιήσεως νέων ἔργων εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον.

Τὰ ὑποβληθέντα πρὸς τὸν κ. Νομάρχην ἐρωτήματα ἀφοροῦν κατὰ σειράν: 1) Τὰ πλέον βασικὰ καὶ ἐπείγοντα προβλήματα τοῦ νησιοῦ, 2) τὸν τουρισμὸν τῆς Νισύρου καὶ τὴν ἀναπτυσίν του, 3) τὰ ἱαματικά μας Λουτρά, 4) τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμενοβραχίονος, 5) τὴν ὕδρευσιν τῆς Νισύρου, 6) τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον τῆς Νισύρου, 7) τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς τὰς οἰκίας, 8) τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἐκτελεσθοῦν εἰς τὸ προσεχές μέλλον.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τὸν Νομάρχην κ. Ρεμπάκον διὰ τὴν προθυμίαν του νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἐρωτήματά μας, γεγονός τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ θετικὴν συμβολὴν εἰς τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων.

Ἐξιότιμοι Κύριοι,

Ἐλαβον ἓν καιρῶ τὴν ἐπιστολήν σας δι' ἧς μοι ὑπεβάλατε ἐρωτήματά τινα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἓν γένει ζωὴν τῆς ἰδιαίτερας Πατρίδας σας.

Ἄτυχῶς ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας μου, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, δὲν μοι ἐπέτρεψε νὰ σᾶς ἀπαντήσω προγενεστέρως, ὅπερ καὶ πράττω εὐχαρίστως σήμερον.

Ἐπὶ τοῦ 1ου ἐρωτήματος. Κατὰ τὴν προσωπικὴν μου γνώμην δύο εἶναι τὰ βασικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀπασχολοῦν τὴν νῆσον, ἤτοι τὸ θέμα τῆς ὕδρευσεως καὶ τὸ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ. Ἀμφότερα θὰ ἀντιμετωπισθῶσι διὰ τῶν δυνατοτήτων τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀκινήτου Περιουσίας τοῦ Δημοσίου ἐν Δωδεκανήσῳ ἐντὸς τῶν ἀμέσων ἡμερῶν. Καὶ συγκεκριμένως διὰ μὲν τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν ἢ μελέτῃ τῆς ἐπεκτάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν Συνοικισμὸν «Πάλλοι» καὶ τὰς Κοινότητας Ἐμπορεῖο καὶ Νικεῖα, ἐνεκρίθη ἤδη ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ὑπουργείου Βιομηχανίας, κατὰ δὲ τὴν συνεδρίασιν τοῦ, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν μας, Δ.Σ. τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς 16)1)57 ἀπεφασίσθη ἀφ' ἑνὸς ἢ διάθεσις τῆς οἰκείας πιστώσεως (690.000 σὺν 95.000 δρχ. διὰ τὴν προμήθειαν ἠλεκτροπαραγωγῆς ὁμάδος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἤδη ὑφισταμένου ἠλεκτροστασίου) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ δημοπράτησις τοῦ ἔργου πρὸς

ἀνάδειξιν μειοδότου ἐργολάβου διὰ τὴν 11ην Φεβρουαρίου 1957, διὰ δὲ τὸ θέμα τῆς ὕδρευσεως ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ ΟΔΑΠΔΔ ἢ ἀνεγερσις ἐν Μανδρακίῳ δημοτικῆς δεξαμενῆς μεγάλης χωρητικότητος, ἀναθεθείσης ἤδη τῆς συντάξεως τῆς οἰκείας τεχνικῆς μελέτης εἰς μηχανικὸν ἐπ' ἄμοιβῆ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑποβληθῇ αὕτη τὸ ταχύτερον διὰ τὰ περαιτέρω.

Παραλλήλως διὰ τῶν δυνατοτήτων τοῦ προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν ἔργων διετέθη ἀπὸ μηνῶν ποσὸν 45.000 δραχμ. εἰς τὴν Κοινότητα Νικειῶν διὰ τὴν ἐπισκευὴν ὄλων τῶν ὑφισταμένων δεξαμενῶν καὶ ποτιστρῶν πρὸς κοινὴν χρῆσιν. Ταῦτα ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνεγερθείσης ἐκεῖ μεγάλης δεξαμενῆς, ἧτις, κατὰ τὰς πληροφορίας μας, ἐπληρώθη ὑπὸ ὕδατος συνεπεία τῶν προσφάτων βροχῶν.

Ἐπὶ τοῦ 2ου ἐρωτήματος. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ἡ κυριώτερα πλουτοπαραγωγικὴ πηγὴ διὰ τὴν Νίσυρον εἶναι ὁ Τουρισμὸς, ἢ ἀνάπτυξις τοῦ ὁποῖου μεγάλως θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τόπου. Τούτου ἕνεκεν εἰσηγήθημεν καὶ τὴν ἀνεγερσιν παγοποιείου ἐν Μανδρακίῳ, ἧτις εὐρίσκειαι ἐν ἐκτελέσει καὶ δι' ἣν διετέθη ὑπὸ τοῦ ΟΔΑΠΔΔ τὸ ποσὸν τῶν 100.000 δραχμῶν.

Ἐπὶ τοῦ 3ου ἐρωτήματος. Συμφωνῶ ἀπολύτως πρὸς τὸ ὅτι τὸ ἱαμα-

τικά Λουτρά Νισύρου αποτελούν τον βασικόν παράγοντα αναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως τῆς νήσου. Διαφωνῶ ὁμως ὡς πρὸς τὴν ἄποψιν τῆς διενεργείας εὐρυτάτων ἐπισκευῶν εἰς τὰς ὑφισταμένας ἐγκαταστάσεις, αἵτινες λόγω τῆς παλαιότητός των θὰ ἀπαιτήσουν μέγα χρηματικὸν ποσὸν χωρὶς καὶ νὰ καταστοῦν τελικῶς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔδει νὰ εἶναι. Συνεπῶς φρονῶ ὅτι ἡ μόνη ἐνδεικνυομένη ἐν προκειμένῳ λύσις εἶναι ἡ, τῇ ἐνισχύσει καὶ τῶν εἰς τὴν ξένην φιλοπατρίδων Νισυρίων, ἀνεγερσις νέων συγχρόνων ἐγκαταστάσεων καὶ καταστήματος.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως πρέπει νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἐπ'ἀνδρωσιν, τοῦ προσωπικοῦ των, ἵνα μὴ ἐπαναληφθῶσι αἱ τοῦ παρελθόντος ἀσχημαίαι αἱ ὁποῖαι κάθε ἄλλο παρὰ ἐνισχύουν τὴν προσπάθειαν τῆς προσελκύσεως τουριστῶν-λουομένων.

Ἐπὶ τοῦ 4ου ἐρωτήματος. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ λιμενοβραχίονος Μανδρακίου, κατὰ τοὺς τεχνικούς, ἀπαιτεῖ τεραστίαν πίστωσιν, ἥτις δὲν νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ οὔτε διὰ τῶν κρατικῶν δυνατοτήτων ἀλλ' οὔτε, ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεώς της, ὑπὸ τυχόν δωρεῶν τῶν ὁμογενῶν τῆς ἀλλοδαπῆς. Θὰ ἠδύνατο ὁμως νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα τῆς ἀνέτου καὶ ἀσφαλοῦς ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως τῶν ἐπιβατῶν ἐπὶ τῶν πλοίων διὰ τῆς κατασκευῆς δύο μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν ἀποβατικῶν σκαφῶν, ὡς πράττεται ἤδη τοῦτο ἐν Ρόδῳ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δήμου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀφικνουμένων τουριστῶν διὰ μεγάλων πλοίων. Ἐν προκειμένῳ ὁ Δήμος Μανδρακίου, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Κοινοτήτων, θὰ ἠδύνατο νὰ συνάψῃ δάνειον παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος μέσῳ τῆς Νομαρχίας, ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν κομίστρων τῶν ἐπιβατῶν.

Ἐπὶ τοῦ 5ου ἐρωτήματος. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος τῆς ὑδρεύσεως ἀναφέρομαι εἰς τὴν πρῶτην ἀπάντησίν μου. Τὸ ζήτημα τῆς ἐρεύνης τοῦ ὑπεδάφους διὰ τῆς ἐκτελέσεως γεωτρήσεων ἐξηγητήθη ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ γεωλόγοι ἀπεφάνθησαν ὀριστικῶς ὅτι δὲν ὑφίστανται ὑπόγεια ὕδατα.

Ἐπὶ τοῦ 6ου ἐρωτήματος. Εἰσηγήθημεν τὴν ἔλευσιν ἐιδικοῦ διὰ τὴν μελέτην τῆς δυνατότητος ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὀρυκτοῦ πλοῦτος τῆς νήσου.

Ἐπὶ τοῦ 7ου ἐρωτήματος. Τὸ θέμα τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ τῶν οἰκιῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ὡς ἀναγόμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Ἐπὶ τοῦ 8ου ἐρωτήματος. Τὰ ἐκτελεσθησόμενα ἔργα κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐν Νισύρῳ ἀνεφέρθησαν ἤδη ἀνωτέρω. Ἐπὶ πλεόν κατὰ τὸ παρὸν πάντοτε ἔτος θὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ τὰ κάτωθι:

- α) Ἐκβάθυνσις λιμένος καὶ ἐπισκευὴ λιμενοβραχίονος Πάλλων (διατεθησομένη πίστωσις ἐκ τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων δραχμ. 400.000).
- β) Κατασκευὴ ἑτέρας ὕδατοδεξαμενῆς ἐν Μανδρακίῳ 330 μ3 δι' ὕδρευσιν (ἐκ τοῦ προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν ἔργων, δαπάνη 80.000 δραχμ.).
- γ) Διάνοιξις ἀγροτικῆς ὁδοῦ Ἐμποριοῦ πρὸς Ἡφαίστειον (δι' ἣν διετέθη ἤδη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ποσὸν 30.000 καὶ θέλει διατεθῆ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ποσὸν 50.000).
- δ) Διάνοιξις ἀγροτικῆς ὁδοῦ Νικεῖα πρὸς Αὐλάκιον (δι' ἣν διετέθη ἤδη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ποσὸν 30.000 δραχμ. καὶ θέλει διατεθῆ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ποσὸν 50.000).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρακαλῶ θερμότατα ὅπως καὶ διὰ τῶν στηλῶν τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ σας διαβιβάσητε πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀγαπη-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

“Όσα κι’ ἂν πατθαίναμε, ἑμεῖς οἱ καταχανάδες ὄλουσουνε ἐκεῖ. Ἐφοῦ σκολοῦσαμε ἀπὸ τὸ σκολεῖο ἐπαίραμε μαζί μας κᾶνα βονιάλι καὶ τραβούσαμε γιὰ τὰ χωράφια. Ἐκείνην τὴν ἡμέρα εἶχαμε συμφωνήσει νὰ πᾶμε νὰ ξεκληρέψωμε μιὰ σφηκονιά ποῦτο στὸ λάρυγγα, κάτω ἀπὸ τὰ κροκελλίδια Δ(υσσέα) καὶ δὲν ἐφῆναν τὰ βόδια νὰ λωνέβγουν. Ἄμα νεβαίναμε τὸ Σταυρὸ εἶδαμε καὶ τὸ φίλο μας τὸ Γιώργη καὶ τοῦπαμε νᾶρτη μαζί μας. Ἡ μάνα του τόκουσε καὶ δὲν τὸν ἐφηνε, γιὰ νὰ μὴν τὸν κεντήση καμμιά σφήκα. «Μωρέ, γροικᾶς εἶντα ποῦ σοῦ λέω θὰ πάης». Ἐκείνος ἐν τὴν ἔκουσε καὶ ἤρτε. Ἄμα φτάσαμε στὸ μέρος ποῦτον ἢ σφηκονιά, ἐκατσουλώσαμε σὲ κάτι δέντρα καὶ ἐκόψαμε κλαδιά γιὰ ὄπλα καὶ πλησιάσαμε στὴ σφηκονιά. Οἱ σφήκες ὅμως μᾶς πῆρα χαμπάρι καὶ ἐμουντάραν πάνω μας. Ἐξολοθρέψαμε πολλές. Ἄλλὰ τᾶφερε ἢ τύχη καὶ οἱ σφήκες ἐκεντήσαν τὸ Γιώργη στὸ αὐτὶν του. Πόνεσε, ἔσκουζε καὶ ξάπλωσε χάμω καὶ ἔλεε «Ἡ μάνα μου μοῦλεε, ὦ Γιώργη, μὴ πᾶς, γυιὲ μου, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ κακονάσωτος ἐν τῆς ἐγρέκησα καλὰ νὰ πάθω, νὰ ξερῆ κεφάλη, νὰ ξερῆ κεφάλη» καὶ ἐκτύπαν τὴν κεφάλη

Κάνα = κανένα
καταχανᾶς = διάβολος, καταχθόνιος
όλουσούνε = δηλοῖ τὸν ἀδιόρθωτον ἢ λέξις
βονιάλι = ξεροκόμματο φωμιοῦ, τὸ ἄκρον τοῦ φωμιοῦ
λωνέβγω = ἄλωνίζω
γροικᾶ = ἀκούω
πειχίζομαι = θυμώνω
εἶντα = τί
κατσουλώνω = ἀπλώνω τὸ χέρι νὰ πιάσω κάτι
μουνταίρω = ὀρμῶ

του στῆ γῆ. Ἐνας μας γιὰ νὰ τὸν πειράξῃ τοῦλεε. Ἴσικας, κι’ ὁ Γιώργης ἐπειχίζετο.-

Τό(σ) σηκώσαμε ἀπὸ κεῖ καὶ τὸν ἐκουαλήσαμε στὸ ἄλωνι ποῦτον τὸ κοπέλλι τοῦ Δ καὶ λωνέβγε καὶ τοῦπαμε πῶς ἐκείνος ἔφταιε ποῦ κεντήσαν οἱ σφήκες τὸ φίλο μας τὸν Γιώργη, γιὰτι γιὰ νὰ μὴν τὸν πειράζουν οἱ σφήκες, πῆαμε νὰ τις ξεκληρέψωμε καὶ τᾶπαθεν ὁ Γιώργης.

Τὸν καταφέραμε λοιπὸν νὰ πάη νὰ κλέψῃ μέλι ἀπὸ τὰ μελίσσια τοῦ γέρο Μ. γιὰ νὰ βάλωμε στὸ αὐτὶν τοῦ Γιώργη νὰ μὴν πουῆ. Ἐπῆς, καὶ τὸν εἶδαμε νὰ βάλῃλη στὰ χέρια του καὶ στὴν μούρην του κάτι ζένια ποῦτον κοντὰ στὰ μελίσσια. Ἐβγαλε καὶ μᾶς ἔφερε μερικὲς πίθθες μέλι καὶ κατέβηκε στὴ βούα νὰ τις φᾶμε. Οἱ πίθθες ὅμως ἦσαν οἱ μισὲς ἄσπρες καὶ οἱ μισὲς κίτρινες. Δὲν ἐσκαμπάζαμε ὅτι οἱ ἄσπρες δὲν εἶχαν μέσα μέλι, ἀλλὰ ἦταν ὁ γόνος καὶ ἐλυμεντέρετο ὁ καθένας μας ποῖός θὰ φάη πιὸ πολὺ... ἄσπρο μέλι. Εἶχαν πφέσει μέσα καὶ ἄγανα καὶ κάγιας. Τὸ ἀποτέλεσμα τὸ καταλαβαίνετε. Μᾶς ἔπιασεν ὄλους τσιλιό.-

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

κακονάσωτος = ὁ ἄτυχος
ἴσικας = αἰσθάνομαι εὐχαρίστηση
κουαλῶ = καταφέρω
βούα = ἀποθήκη ἀχῦρων κριθῆς
λυμενταίρομαι = συναγωνίζομαι
ἄγανα = ἡ μύτη τοῦ σαχανοῦ
κάγια = ἀράχνη
τσιλιό = διάρροια
ζένια = ἐργαλεῖα, σύνεργα

τούς μου Νισυρίους τούς ἐν τῆ νήσῳ, τῆ λοιπῆ Ἐπικρατεία καὶ τῆ ξένη εὐρισκομένους τὰς πλέον ἐγκαρδίους εὐχᾶς μου ἐπὶ τῷ νέφῳ ἔτει, τὸ ὁποῖον τούς εὐχομαι νὰ διέλθουν ἐν ὑγείᾳ, εὐτυχίᾳ καὶ χαρᾷ.

Πρὸς ὑμᾶς δέ, ὁμοῦ μετὰ τῶν εὐχῶν μου, ἀπευθύνω παράκλησιν ὅπως δεχθῆτε καὶ τὰ θερμότερα συγχαρητήριά μου διὰ τὸ ὑφ’ ὑμῶν ἐπιτελούμενον ἔργον, τὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν

«Νισυριακῶν Χρονικῶν», δι’ οὗ συμβάλλετε μεγάλως οὐ μόνον εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας των πατρίδος, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύετε τὴν προσπάθειαν τῆς ἐπιλύσεως τῶν θεμάτων τῶν ἀπασχολούντων τὴν γενέτειράν σας.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ

Νομάρχης Δωδεκανήσου

ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ

ΥΠΟ Κ. ΜΟΥΡΑ

Ἡ ἀναστολή τῆς λειτουργίας τοῦ Γυμνασιακοῦ μας παραρτήματος, συνεκίνησεν, ὡς ἦτο φυσικόν, ὄχι μόνον τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους γονεῖς, ἀλλὰ καὶ μεγάλην μερίδα τῶν Νισυρίων. Καὶ λέγω μεγάλην μερίδα, διότι ὑπάρχουν καὶ οἱ φρονούντες ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνασταλῆ ἡ λειτουργία του ἢ καὶ νὰ καταργηθῆ ἀκόμη. Τὴν γνώμην των αὐτῆν, ἄλλοι μὲν στηρίζουν εἰς τὴν ἀτελῆ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν, λόγῳ ἀνεπαρκείας τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἄλλοι δὲ εἰς τὸ ὅτι διὰ τῆς συμπληρωματικῆς αὐτῆς μορφώσεως, οἱ μὴ συνεχίζοντες τὰς σπουδὰς των μαθητῶν δὲν φαίνονται πρόθυμοι νὰ ἐργασθῶν ὡς τεχνῖται ἢ ἀγρόται. Ἄλλοι τέλος ἐθεώρησαν αὐτὴν ὡς ἀπαραίτητον, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διασαλευθείσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σύμπνοιας τῶν κατοίκων. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν πρῶτον λόγον, φρονοῦμεν ὅτι ἔχει πράγματι κάποιον λογικὸν ἔρεισμα. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ ὅτι, μὲ μίαν καθηγήτριαν φιλόλογον καὶ ἓνα Θεολόγον, θὰ ἦτο δυνατὴ ὄχι μόνον ἀρτία ἀλλὰ καὶ ἀνεκτὴ ἔστω κατάρτισις τῶν μαθητῶν, παρ' ὅσας φιλοτίμους προσπάθειας καὶ ἔν κατέβαλλον οὗτοι. Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον, νομίζομεν ὅτι, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἡ διὰ τοῦ ἡμιγυμνασίου συμπληρωματικὴ μόρφωσις τῶν νέων μας, θὰ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἓν τῶν ἀπαραιτητῶν στοιχείων διὰ τὴν ἐπιτυχήν σταδιοδρομίαν των εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ τυχὸν διαφανείσα ἐγωϊστικὴ τάσις μεταξὺ μαθητῶν, ἀν πράγματι διεφάνη, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καταλογισθῆ εἰς αὐτοὺς ἢ ἀκόμη περισσότερο εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλ' εἰς τὴν ἄλλειψιν συμβουλευτικῆς προσπάθειας καὶ καθοδηγήσεως αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ τὸ τρίτον ἐπιχείρημα δὲν εὐσταθεῖ, διότι ὑπῆρχε τρόπος θεραπείας τοῦ προβαλλομένου κακοῦ, χωρὶς νὰ θυσιασθῆ τὸ ἀνεύθυνον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν σχολεῖον.

Ὅπως ἦτο ἐπόμενο, ἠκούσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀκούωνται παράπονα κατὰ τῆς πολιτείας, τὴν ὁποῖαν θεωροῦν ὡς ἄδικον καὶ ἄστοργον. Ἐρωτᾶται ὁμως. Εἶναι πράγματι δίκαια τὰ ἀκουόμενα παράπονα καὶ εἶναι πράγματι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀναστολὴν τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος ἡ Πολιτεία; Διὰ τὸν δίκαιον καταλογισμὸν τῶν εὐθυνῶν, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῆ κυρίως, ποῖοι ἦσαν οἱ λόγοι οἵτινες ἐπέβαλον τὴν ἐπιζήμιον πράγματι διὰ τὴν πατρίδα μας διακοπὴν τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος.

Μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας τῆς Ἀμερικῆς, τοὺς ὁποίους συνεκίνησεν ζωηρῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπιστεύθη ἀρχικῶς, ἐξ ἐσφαλμένης βεβαίως πληροφορίας, ὅτι τὸ παράρτημα ἐκινδύνευε νὰ κλείσῃ ἐλλείψει καταλλήλου διδακτηρίου. (Δελτίον 130 Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1955,

δημοσίευμα Κων. Κουλιανίδη: «Θὰ εἶναι ἐντροπὴ μας»). Καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ «Γνωμαγόρα» ὅτι ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ἀντιμεταπίσῃ τὴν κατάστασιν, ἀποφασίσας κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν του τῆς 3ης Νοεμβρίου 1955, ὅπως διαθέσῃ τὸ ποσὸν τῶν 10.000 δολλαρίων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ καταλλήλου διδακτηρίου. Τὸ γυμνασιακὸν μας ὁμως παράρτημα, εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐστεγάζετο κατὰ τρόπον ἰκανοποιητικὸν δι' αὐτό, εἰς τὸ διδακτῆριον τῆς Ὀμηρείου δημοτικῆς σχολῆς, ὥστε νὰ μὴ συνέτρεχε λόγος διακοπῆς τῆς λειτουργίας του ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης.

Τοὺς λόγους τῆς ἀναστολῆς τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος, μὰς παρέχουν, οἱ ὑπ' ἀριθμ. 1410 τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1955 καὶ 1508 τῆς 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἀναφοραὶ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Δωδεκανήσου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον. Δι' αὐτοῦ, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς ἀνέφερεν ὅτι κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1955-1956 ἐνεγράφησαν εἰς μὴν τὴν πρώτην τάξιν τοῦ παραρτήματος 16 μαθηταί, ἐξ ὧν προσήλθον εἰς τὰ μαθήματα 12, οἱ ὁποῖοι τελικῶς περιορίσθησαν εἰς 9, εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην τάξιν οὐδεὶς, διότι ἐπροτίμησαν νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς ἄλλα Γυμνάσια. Ἀνέφερεν ἐπίσης ὅτι κατόπιν τούτου ἀνέστειλε προσωρινῶς τὴν λειτουργίαν τῶν δύο τελευταίων τάξεων καὶ ἐζήτην τὴν ἔγκρισιν τῆς πράξεώς του ταύτης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου. Ἡ ὑπηρεσία, εἰς τὴν διατυπώθεισαν ἀπάντησιν τῆς (ἔγγραφον 119653, 125381 τῆς 21ης Νοεμβρίου 1955) ἐνέκρινε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Ὁ τότε ὁμως Ὑπουργός, συνεπλήρωσεν ἰδιοχείρως τὸ προαναφερθὲν ἔγγραφον, παραγγεῖλας ὅπως ἀνασταλῆ ἡ λειτουργία καὶ τῆς πρώτης τάξεως λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν.

Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητηθῆ ὅτι ἡ εἰσήγησις τούτου τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ, ὅσον καὶ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου, καταδεικνύουσιν πασιφανῆ εὐμένειαν, ὅπως δὲν νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ ὑπῆρξεν ἄδικον καὶ ἄστοργος καὶ ὄχι ἢ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένη. Ἄλλὰ μήπως τὸ ὅτι δὲν καταργήθη, ὅπως θὰ ἐπεβάλετο νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἀνεστάλη προσωρινῶς ἡ λειτουργία του, δὲν ἀποτελεῖ ἐπίσης σαφῆ ἔνδειξιν τῶν εὐμενῶν διαθέσεων τοῦ Ὑπουργείου; Ἡ μήπως δὲν εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς παρομοίας περιπτώσεις, καταργήθησαν τὰ ἡμιγυμνάσια Γενναδίου Ρόδου, Ἀντιμαχείας Κῶ, Χάλκης, Κάσου καὶ Ἀστυπαλαίας, διὰ νὰ ἐπανιδρυθοῦν κατόπιν δραστηρίων ἐνεργειῶν τῶν κατοίκων καὶ τοπικῶν ἀρχῶν των

τά δύο τελευταία ενα ιδιωτικά σχολεία, ἐξ ὧν τὸ μὲν τῆς Κάσου συντηρεῖται παρὰ τοῦ Δήμου τὸ δὲ τῆς Ἀστυπάλαιας παρὰ τοῦ Φιλανθρωπικοῦ Ταμείου; Πρέπει ἐπίσης νὰ κατανοηθῆ ὅτι ἐὰν τὸ Γυμνασιακὸν μας παράρτημα ἐτύγχανε τῆς αὐτῆς μεταχειρίσεως πρὸς τὰ λοιπὰ ἀνὰ τὸ Κράτος λειτουργοῦντα, θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ εἶχε κἂν ἰδρυθῆ, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν του, τῆς ἐλλείψεως καθηγητῶν καὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ συμπληρωσῆ τὰ ὑφιστάμενα εἰς διδακτικὸν προσωπικὸν κενά.

Ἐν τέλει νομίζω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν καὶ δίκαιον νὰ ἀποδοθῆ εὐθύνη εἰς τὴν Διοίκησιν διὰ τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν, ἔστω καὶ ἂν ὀφείλεται αὕτη κατὰ ἓνα μέρος εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ, διότι τὴν εὐθύνην ταύτην φέρομεν κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος, ἡμεῖς οἱ Νίσυριοι, μὴ ἔνδιαφερόμενοι διὰ τὴν τοποθέτησιν τούτου. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Νίσυρος ὑπεβλήθη κατὰ τὰ ἔτη τῆς δουλείας εἰς δυσαναλόγους πρὸς τὰς οικονομικὰς δυνατότητας τῆς θυσίας διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἡμιγυμνασίου τῆς, ὅτι μόνη αὕτη ἐξ ὄλων τῶν Δωδεκανήσων δὲν ἐζήτησε καὶ δὲν ἔτυχε οικονομικῆς ἐνισχύσεως παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου δικαιούται νὰ τύχῃ σήμερον τῆς ἀναλόγου μεταχειρίσεως παρὰ τῆς πολιτείας. Διότι δὲν δύναται νὰ παροραθῆ ἡ Ἐθνικὴ ἀποστολὴ τοῦ ἡμιγυμνασίου, τὸ ὅποιον ἐγαλούχησεν καὶ ἐσφυρηλάτησεν τὴν Ἐθνικὴν συνείδησιν τῶν νέων μας καὶ τοὺς κατέστησεν ἱκανοὺς νὰ ἀναλάβωσι καὶ οὗτοι ἡγετικὸν ρόλον εἰς τὸ καθολικὸν κίνημα ἀντιστάσεως τῶν κατοίκων κατὰ τῶν σκοτίων σχεδίων ἀφελθηνισμοῦ τοῦ κατακτητοῦ. Ἄλλα καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσέφερε τὸ ἡμιγυμνάσιον εἰς τὴν ἰδιαίτην πατρίδα μας εἶναι ἐξ ἴσου σοβαραὶ, γνωσταὶ δὲ εἰς ὅλους μας, ὥστε νὰ παρέλκῃ οἰαδήποτε ἀπαρίθμησις ἢ ἔξαρσίς των. Ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πατρίδος μας, φρονῶ ὡς ἐκ τούτου ὅτι εἶναι καὶ οἱ πρωτοῦργοι τῆς ἰδρύσεώς του καὶ ἐπιβαλλομένη θεωρῶ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὴν πρότασιν ἀπονομῆς εἰς αὐτοὺς τῆς ἐπιβαλλομένης ἀναγνωρίσεως καὶ τιμῆς.

Ἡ ἐπανάληψις τῆς λειτουργίας τοῦ γυμνασιακοῦ μας παραρτήματος, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, δὲν προσκόπτει εἰς τυπικὰ κωλύματα, εἶναι δὲ δυνατὴ δι' ἀπλῆς ἐντολῆς τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀπὸ τῆς οὐσιαστικῆς ὁμως πλευρᾶς, παρουσιάζονται σοβαραὶ δυσχέρειαι, ἀναγόμεναι κυρίως εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸ τῶν ὑποψηφίων μαθητῶν. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1954-1955, ἐφοίτησαν εἰς τὴν βῆν τάξιν καὶ τῶν τεσσαρῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς νήσου 34 μαθηταί. Ἐὰν δεχθῶμεν εἰς τὴν προηγήθησαν ἅπαντες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναφερομένων ὡς ἐγγραφέντων εἰς τὰς προδιαληφθείσας ἀναφορὰς τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ 16 μαθητῶν ἢ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ μαθητολόγιον ὡς

ἐγγραφέντων 19, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μαθητῶν οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν πράγματι νὰ ἐγγραφῶσιν καὶ δὲν ἀνεφέρθησαν ὡς ἐγγραφέντες διὰ τὴν κάλυψιν ἄλλου λόγου, νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ κριθῆ ὡς ἱκανοποιητικὸς, πολλῶν δὲ μᾶλλον, ἐὰν ἐκτὸς αὐτῶν, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι οἵτινες ἐπροτίμησαν νὰ ἐγγραφοῦν καὶ νὰ φοιτήσουν εἰς ἄλλα γυμνάσια, ὡς ἔπραξαν οἱ μαθηταὶ τῆς Β' καὶ Γ' τάξεως. Ὁ ἀριθμὸς ὁμως τῶν ἐγγραφέντων κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος 24 μαθητῶν εἰς τὴν βῆν τάξιν τῶν αὐτῶν ὡς ἀνωτέρω σχολείων, δὲν νομίζω ὅτι δύναται νὰ κριθῆ ἱκανοποιητικὸς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν μαθητῶν τῆς 5ης καὶ Δ' τάξεως ἀνερχομένων ἐν συνόλῳ εἰς 63 καὶ 49. Βέβαιοι πάντως εἶναι ὅτι λόγω τοῦ συνεχιζομένου ἐκπατρισμοῦ δὲν εἶναι δυνατὴ καὶ αὕτη ἢ κατὰ προσέγγισιν ἐκ τοῦ μακρόθεν πρόβλεψις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυναμένων νὰ φοιτήσωσιν εἰς τὸ παράρτημα μαθητῶν, ἐνῶ ἀντιθέτως κρίνομεν αὐτὴν δυνατὴν δι' ἐπιτοπίου ἐξετάσεως τῶν διαθέσεων τῶν παραμενόντων εἰς Νίσυρον ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα μαθητῶν.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν, δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ ἀποτολμήσω ἐξιστόρησιν τῆς πορείας τῆς ἐκπαίδευσέως εἰς τὴν πατρίδα μας, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ θελήσουν νὰ συμπληρώσωσιν ἢ καὶ νὰ διορθώσωσιν αὐτὴν οἱ κατέχοντες πλείονα στοιχεῖα. Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν μέσῃ ἐκπαίδευσιν, σημειούμεν ὅτι τὸ «Ὀμηρεῖον» ἡμιγυμνάσιον ἰδρύθη παρὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου, δημορχοῦντος τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ Γεωργίου Καμμά καὶ ἐλειτούργησε τὸ πρῶτον κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1918-1919 ὡς τριτάξιον, μὲ πρῶτον Διευθυντὴν αὐτοῦ τὸν ἀείμνηστον ἐκ Καλύμνου καθηγητὴν καὶ μετέπειτα Γυμνασιάρχην Διονύσιον Ρεῖσιν. Κατ' ἐξαιρέσιν ἐλειτούργησεν ὡς διτάξιον κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1920-1921 καὶ 1921-1922, λόγω ἐλλείψεως προσωπικοῦ. Διὰ τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος τῆς 13ης Μαΐου 1927 «περὶ ἀναγνωρίσεως σχολείων τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ» δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 τῆς 19ης Μαΐου 1927 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Τεῦχος Α') ἀνεγνωρίσθησαν κατὰ τὴν φρασσεολογίαν τοῦ Διατάγματος «αἱ τρεῖς κατώτερα τάξεις τοῦ ἐν Μανδρακίῳ Νίσυρου λειτουργοῦντος «Ὀμηρεῖου ἡμιγυμνασίου, ὡς ἰσότητι τῶν ἐν τῷ Κράτει λειτουργούντων πεντατάξιων γυμνασίων». Τὴν δαπάνην τῆς λειτουργίας του, ὅπως καὶ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου διέθετεν ὁ Δήμος Μανδρακίου, συνεπικουρούμενος παρὰ τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς, μέχρι καὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932-1933. Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Μανδρακίου κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 5ης Ἰουλίου 1933, ἀπεφάσισε τὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας του λόγω τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς δυσχεροῦς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ Δήμου. Εἰς πρότασιν τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς ὅπως ἀναλάβῃ οὗτος ἐξ ὀλοκλήρου τὴν δαπάνην

τῆς λειτουργίας του, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως διορίσῃ οὗτος ἐκπαιδευτικὴν ἐπιτροπὴν ἢ ὁποία θὰ φροντίζῃ διὰ τὸ ἡμιγυμνάσιον ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Δημαρχίας, ἡ τελευταία ἀπήντησεν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1933 ἐπιστολῆς τῆς, (Δελτίον 24)1933) ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐποπτείας (τῆς Ἱταλικῆς Διοικήσεως), ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ὁποίας κατηργήθησαν αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν, διορίζεται παρ' αὐτῆς τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, καὶ εἰς ἡν τέλος ὑπόκειται ὁ Δήμος. Παρὰ ταῦτα, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ παρατιθεμένου κατωτέρω πίνακος τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1933-34 μέχρι καὶ τοῦ 1936-1937 φέρονται φοιτήσαντες ἐλάχιστοι μαθηταί. Διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1937 Διατάγματος τοῦ Ἱταλοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, κατηργήθη μετὰ τῶν λοιπῶν Κοινοτικῶν Σχολείων, τὰ ὁποία ἀντεκατεστάθησαν διὰ τῶν Ἱταλικῶν Κρατικῶν σχολείων.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1945-1946, μετὰ δηλονότι τὴν κατάληψιν τῆς Δωδεκανήσου παρὰ τῶν Ἀγγλων (9 Μαΐου 1945) διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 185 τῆς 14 Ἰανουαρίου 1946 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, ἐκδοθείσης εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 1025 τῆς 22ας Σεπτεμβρίου 1945 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν οἱ πλείστοι τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρετούντων Δωδεκανησίων καθηγητῶν, οἵτινες καὶ ἀπεσπίασθησαν εἰς τὰ Γυμνάσια τῆς Δωδεκανήσου, ὡς οἱ πρῶτοι πυρῆνες διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Εἰς τὸ ἡμιγυμνάσιον Νισύρου ἀπεσπίασθη ὁ συμπατριώτης μας φιλόλογος Μιχαὴλ Κατσιματίδης, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου ἤρχισεν νὰ λειτουργῇ τοῦτο μὲ 31 μαθητὰς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1944-1946. Μετὰ τὴν πλήρην ἀπελευθέρωσιν τῆς Δωδεκανήσου διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν Ἀγγλων (31 Μαρτίου 1947) καὶ τὴν ἀνάληψιν τῆς διοικήσεως αὐτῆς παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, ἤρχισεν ἡ οὐσιαστικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Οὕτω ἐν συνεχείᾳ τῶν ὄσων γενικῶν μέτρων ἐλήφθησαν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 26923 τῆς 18ης Αὐγούστου 1947 ἀποφάσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ κ. Περικλέους Ἰωαννίδη, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 84 τῆς 24ης Νοεμβρίου 1947 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, διετηρήθη ἐκτός τῶν ἄλλων σχολείων καὶ «τῶ ἐν Νισύρῳ ἡμιγυμνάσιον μὲ τρεῖς τάξεις ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὀμήρειον ἡμιγυμνάσιον Νισύρου», ἐτοποθετήθη δὲ καὶ τὸ ἀπαιτούμενον διδακτικὸν προσωπικὸν διὰ τὴν εὐρρυθμὸν καὶ κανονικὴν λειτουργίαν του. Ἀπὸ τῆς πρώτης ὁμως στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων,

προέκυψεν τὸ ζήτημα τῶν ὑπερηλικῶν, τῶν μαθητῶν δηλονότι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνῶ κατὰ τὴν κανονικὴν ἡλικίαν των θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς ἀνωτέρας τάξεις, ἐν τούτοις δὲν ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσωσι τὰ μαθήματα αὐτῶν, ὕστεροῦντες κυρίως εἰς τὰ Ἑλληνικά καὶ τὴν ἱστορίαν. Εἰς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 83254)1946 ἐιδικῆς διὰ τοὺς Δωδεκανησίους ἀποφάσεώς του παρέσχεν εἰς τοὺς ὑπερηλικὰς τὸ δικαίωμα τῶν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καὶ προαγωγικῶν τοιούτων δις τοῦ ἔτους. Ἀντιμετωπίσθη ἐπίσης τὸ πρόβλημα τῶν ἐργαζομένων, διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ νυκτερινῶν σχολείων Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τῶν ὡς ἄνω μέτρων, ἐφαρμοσθέντων καὶ εἰς τὴν Νίσυρον, ἐπετεύχθη ἡ προώθησις καὶ τῶν ὑπερηλικῶν μαθητῶν τοῦ Ἡμιγυμνασίου, ἐδημιουργήθη ὁμως ἡ ἀνάγκη αὐξήσεως τῶν τάξεων αὐτοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν. Καὶ ἐλειτούργησε μὲν κατ' ἀνοχὴν ὡς τετρατάξιον κατὰ τὸ ἔτος 1946-47 ἐκρίθη ὁμως ἀναγκαῖον ὅπως διὰ τὴν νόμιμον τακτοποίησιν τῆς λειτουργίας του, δεδομένου ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν ἡμιγυμνασίων εἶχε καταργηθῆ πρὸ ἐτῶν εἰς τὴν Ἑλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ πρὸς αὐξήσιν τῶν τάξεων του, ὀρισθῆ ἡ παράρτημα τοῦ Γυμνασίου Κῶ. Πρὸς τοῦτο ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 8870 τῆς 28 Ἰουλίου 1948 ἀπόφασις τοῦ πρώτου Γενικοῦ Διοικητοῦ Δωδεκανήσου κ. Νικολάου Μαυρῆ, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 7 τῆς 24 Αὐγούστου 1948 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Γεν. Διοικήσεως Δωδεκανήσου. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὀρίσθη ὅτι ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1948-1949 τὸ ἡμιγυμνάσιον Νισύρου, δύναται νὰ λειτουργήσῃ προσωρινῶς ὡς παράρτημα τοῦ Γυμνασίου Κῶ. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 52411)23.9.49 ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Διοικήσεως (ΦΕΣΔΔ 32)26)9)49), καθωρίσθη ὅτι τὸ Γυμνασιακὸν παράρτημα Νισύρου θὰ λειτουργήσῃ καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1949-1950 μὲ τὰς πρώτας πέντε τάξεις τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου. Οὕτω ἐλειτούργησε κατὰ τὸ ἔτος 1948-49 ὡς τετρατάξιον καὶ κατὰ τὸ 1949-50 ὡς πεντατάξιον, συνεπληρώθη δὲ τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, ἐξυπηρετηθέντων οὕτω σοβαρῶς τῶν Νισυρίων μαθητῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἠδυνήθησαν διὰ φοιτήσεως ἐπὶ ἓνα μόνον ἔτος εἰς Γυμνάσιον, νὰ τύχωσιν ἀπολυτηρίου καὶ νὰ συνεχίσωσι τὰς περαιτέρω σπουδὰς τῶν.

Ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν τοῦ ἡμιγυμνασίου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς λειτουργίας του καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρεχομένων παρὰ τοῦ μαθητολογίου στοιχείων ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Κατὰ τάξεις ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1946-47 μέχρι καὶ τοῦ 1954-1955 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Σχολικὸν ἔτος.	Μαθηταὶ φοιτήσαντες	Σχολικὸν ἔτος.	Μαθηταὶ φοιτήσαντες
1918-1919	50	1933-1934	10
1919-1920	47	1934-1935	5
1920-1921	16 (Α', Β', τάξ.)	1935-1936	9
1921-1922	27 (Α', Β', »)	1936-1937	7
1922-1923	58	1937 Κατηργήθη ὑπὸ τῶν Ἴταλῶν	
1923-1924	64	1945-1946	31
1924-1925	60	1946-1947 (4]ξιον)	37
1925-1926	14 (ἐνεγρ. 50)	1947-1948 (3]ξιον)	39
1926-1927	54	1948-1949 (4]ξιον)	56
1927-1928	43	1949-1950 (5]ξιον)	77
1928-1929	41	1950-1951 (3]ξιον)	63
1929-1930	37	1951-1952 »	45
1930-1931	39	1952-1953 »	37
1931-1932	26	1953-1954 »	36
1932-1933	26	1954-1955 »	39

Κατὰ τάξεις ἢ κινήσεις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1946—47 μέχρι καὶ τοῦ 1954—1955 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Τάξεις	1946-47	47-48	48-49	49-50	50-51	51-52	52-53	53-54	54-55
1	8	23	26	31	24	15	19	17	17
2	11	8	14	15	21	13	8	11	12
3	8	8	6	11	18	17	10	8	10
4	10	—	10	11	—	—	—	—	—
5	—	—	—	9	—	—	—	—	—
Σύνολον	37	39	56	77	63	45	37	36	39

Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας ἀπὸ τὰ Δημ. Σχολεῖα τῆς νήσου καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγγραφέντας εἰς τὴν 1ην τάξιν τοῦ παραρτήματος ἢ κινήσεις τῶν μαθητῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Σχολ. ἔτη ἀποφοιτήσαντες	Σχολ. ἔτη ἐγγραφέντες εἰς τὴν τάξιν	Ποσοστὸν ἐγγραφέντων
1946-47	28 1947-48	23 82%
1947-48	27 1948-49	26 96,3%
1948-49	41 1949-50	31 75,6%
1949-50	43 1950-51	24 55,8%
1950-51	34 1951-52	15 44,1%
1951-52	51 1952-53	19 37,65%
1952-53	36 1953-54	17 43,85%
1953-54	51 1954-55	17 33,33%

Τὸ ποσοστὸν τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὴν 1ην τάξιν τοῦ παραρτήματος μαθητῶν ἱκανοποιητικὸν κατὰ τὰ πρῶτα 4 ἔτη, μειοῦται βαθμηδὸν κατὰ ὑπόλοιπα 4 ἔτη, ὀφειλόμενον ἔν τι μέρῳ εἰς τὴν ἐγγραφὴν μαθητῶν εἰς ἄλλα γυμνάσια καὶ τὴν αὐξήσιν τῆς ἀποδημίας.

Ἀντιθέτως δὲν δύναται νὰ κριθῇ ἱκανοποιητικὸν τὸ ποσοστὸν τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ παράρτημα μαθητῶν ἔν σχέσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντας κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη εἰς τὰ δημοτικά σχολεῖα τῆς νήσου, ἀνερχόμενον εἰς ποσοστὸν 11-13% κατὰ τὰ τελευταῖα 4 ἔτη, ἔναντι ποσοστοῦ 22% κατὰ μέσον ὄρον τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ὑπολογιζόμενον ἐπὶ πληθῶν ἐξαταξίου γυμνασίου καὶ συνεπῶς ἀνωτέρου ἀκόμη, ἐάν ὑπολογισθῇ τὸ ποσοστὸν

μόνον τῶν 3 πρώτων τάξεων.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν, τὰ πρῶτα στοιχεῖα μᾶς ἔδωσεν ὁ συμπατριώτης μας ἀρχαιολόγος καὶ Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων Ἀργολιδοκορινθίας κ. Νικόλαος Βερδελῆς, διὰ τοῦ δημοσιεύματός του εἰς τὸ 5ον τεύχος τοῦ Ἰουνίου 1955 τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ὑπὸ τὸν τίτλον: «Μία ἐνδιαφέρουσα πτυχή ἀπὸ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ νησιοῦ μας». Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀναφέρει ὁ Γερμανὸς Ἀρχαιολόγος Λούντβινγκ Ροσσέ, ὁ ὁποῖος εἶχε συνοδεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Βασιλέα Ὀθῶνα καὶ διετέλεσε καθηγητῆς τοῦ νεοϊδρυθέντος τότε Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Οὗτος κατὰ τὸ 1841 περιωδεύσας τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, ἐπεσκέφθη καὶ

τὴν Νίσυρον κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐκτός τῶν ἄλλων ἀναφέρει: «Ἐξεκινήσαμεν ἀμέσως μὲ ὁδηγὸν τὸν δάσκαλον γιὰ τὴν παλαιὰν Ἀκρόπολιν (Παλιόκαστρο). Καθ' ὁδὸν ὁ συνοδός μας, ἕνας ἄνθρωπος ἕως 40 ἐτῶν, ἦταν ὀμιλητικώτατος καὶ μᾶς διηγῆθη ὅτι πέρασε πολλὰ χρόνια στὴν Ἑλλάδα, μερικὰ στὸ Γυμνάσιον τῆς Σύρου καὶ μερικὰ στὴν τὸσον δυσφημισθεῖσαν ἔπειτα σχολὴν τοῦ φιλελευθέρου ἱερέως Καίρη στὴν Ἄνδρον. Μόλις πρὸ δύο ἐτῶν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν γενέτειράν του καὶ ἤνοιξε ἕνα σχολεῖον, ὅποτε κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1839 ἐξέσπασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ θύελλα κατὰ τοῦ Καίρη, ποὺ κατηγορήθη ὅτι ἐδίδασκεν εἰς τὴν σχολὴν του αἰρέσεις καὶ ὅτι ἐπέδωκε νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Χριστιανισμὸν μὲ μίαν ἀπλὴν Θεοσεβείαν. Τότε ἐξεσηκώθη καὶ ἐδῶ σφοδρότατος διωγμὸς κατὰ τοῦ συνοδοῦ μας καὶ τοῦ σχολείου του μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν ἠγούμενον. Ἔτσι ὁ πτωχὸς διδάσκαλος ἐχρημάτισθη νὰ ἀναχωρήσῃ στὴν Σμύρνη καὶ νὰ περάσῃ ἐκεῖ πτωχικὴν ζωὴν μέχρις ὅτου πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ἐτόλμησε νὰ ξαναγυρίσῃ καὶ νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τοὺς 30 μαθητάς. Γιὰ νὰ προλάβῃ δὲ κάθε ὑπόνοιαν περὶ τῆς πεπλανημένης πίστεώς του ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν αὐτὴν μιᾶς Ἐκκλησίας τῆς «Παναγίας». Καίτοι δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου, ἐν τούτοις ἔαν συσχετίσωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς ὅσα ἔγραψεν ὁ συμπατριώτης μας Κων. Ὁδ. Σακελλαρίδης (Δελτίου 32) 1934 καὶ 108)1952) προκύπτει σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Σακελλαρίδη, τοῦ γνωστοῦ ὡς Ξένου, ὡς μετωνομάσθη ὁ ἴδιος.

Ὅπως προκύπτει ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος ἀποσπάσματος τοῦ ἀπὸ 17)6)1931 γράμματος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς Νισυρίους, ὁ Κων. Ξένος συνήντησεν ἀντιδρασίαν διὰ τὴν ἵδρυσιν σχολείου εἰς τὴν Νίσυρον, λόγῳ τῆς ὁποίας ὁ Πατριάρχης συνιστᾷ εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀντιδρῶν εἰς τὴν ἵδρυσίν του. Μέχρι ποῦ ἐδίδασεν ὁ Κων. Ξένος δὲν εἶναι γνωστόν. Βέβαιον εἶναι πάντως ὅτι ὑπῆρξε πραγματικὸς ἀναμορφωτὴς διδάσκαλος καὶ ὅτι ἠνάλωσε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν γραμματικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν καὶ τὴν ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν μικρῶν καὶ μεγάλων, παλαιῶν συνεχῶς καὶ ὑφιστάμενος ὡς ἐκ τούτου διωγμοὺς προπηλακισμοὺς καὶ ἀπογοητεύσεις, οὐς μόνον ἡ ἀκατάβλητος ἐπιμονὴ του, ἡ φιλοσοφικὴ κατάρτισίς του καὶ ἡ ἀπερίοριστος ἀγάπη του πρὸς πατριδα ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῶν. Δὲν νομίζω ὅτι παρασύρομαι εἰς ἐνθουσιασμοὺς, ἔαν διατυπώσω τὴν γνώμην ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ τιμηθῇ ὅπως ἔπιτρέπει ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου τούτου διδασκάλου καὶ κοινωνικοῦ ἀναμορφωτοῦ, τοῦλάχιστον διὰ τῆς ἀναρτήσεως τῆς εἰκόνης του, εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τελετῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ ἡ μνημόνευσις αὐτοῦ εἰς τὰς σχολικὰς ἐορτάς. Τῆς αὐτῆς τιμῆς νομίζω ὅτι

δικαιοῦται νὰ τύχῃ καὶ ὁ ἀείμνηστος σχολάρχης Γεώργιος Παπαδόπουλος διὰ τὰς σοβαρὰς ὑπηρεσίας ἃς προσέφερον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος μας.

Ὁ ἀλησμόνητος Μιχ. Παρθεσιάδης εἰς δημοσίευσμά του εἰς τὸ 119)1953 τεύχος τοῦ «Δελτίου», ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1865 δὲν ὑπῆρχαν σχολεῖα στὴ Νίσυρο, ἐδίδασκον ὅμως εἰς τὰ κατώγια τῶν σπιτιῶν τους, οἱ γραμματοδιδάσκαλοι Νικόλαος Σακελλαρίδης ὁ Νοτάριος, ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ξένου, ὁ ἀρχιμανδριτὴς Ἱερομνήμονος καὶ ὁ Κύρ-Μανώλης ἢ Δυνατός. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1865 ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον διδασκῆριον εἰς τὴν γνωστὴν θέσιν «Τράπεζα» ὅπου σήμερον τὸ «Ζησιμοπούλειον» τῆ προτροπῆ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ρόδου Κυρίλλου ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε διὰ προσφυοῦς παροιμίας νὰ κάμψῃ τὴν ἀντίστασιν τῶν προκρίτων διὰ τὴν ἀνέγερσίν του.

Ὁ ἰατρός Δημήτριος Μπαλαζᾶς εἰς δημοσίευσμά του εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 27)1931 τεύχος τοῦ δελτίου, ἀναφέρει «ὀλίγον παλαιότερος τοῦ Κ. Ξένου, ἦτο ὁ ἐκ μητρὸς πάππος μου κύρ Μανώλης σπουδάσας ἐν Ἰασιῷ τῆς Μαλδαυίας. Ἐπανελθὼν μετὰ πολυετῆ ἀποδημίαν, ἐδίδασκεν εἰς τὸ Μανδράκι, εἰς ἐποχὴν ὅπου ἡ ἀμοιβὴ τοῦ Διδασκάλου ἔγινετο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς εἶδος. Ἀπέθανε τὸ 1876 εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται πιθανὸν ὅτι μόλις ἀπὸ τοῦ 1865 ἡ ἐκπαίδευσις κατέστηθη ἄνευ ὁ Γερμανὸς Ἀρχαιολόγος Σουττουίνγκ δύτερον τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἐξελίχθη εἰς ἐπτατάξιον, περιλαμβάνον τετρατάξιον δημοτικὸν καὶ τριτάξιον Ἑλληνικὸν σχολεῖον μέχρι τοῦ 1918, ὅποτε ἱδρῦθη τὸ Ἡμιγυμνάσιον καὶ περιορίσθησαν αἱ τάξεις αὐτοῦ εἰς ἕξ. Τοῦτο μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ διδασκῆριου τῆς Ὀμηρείου Σχολῆς τοῦ ὁποίου τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τὴν 30 Ἰανουαρίου 1909, ἐστεγάζετο εἰς τὸ διδασκῆριον τῆς «Τράπεζας» καὶ εἰς παρακείμενα ἰδιωτικὰ οἰκήματα. Μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ὀμηρείου, ἐστεγάζετο εἰς τὴν Τράπεζαν τὸ Νηπιαγωγεῖον.

Τὰ σχολεῖα ἐλειτοῦργουν ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ ἐπισήμου προγράμματος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ 1925 ἐπεβλήθη ὡς ὑποχρεωτικὸν τὸ μάθημα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ἔθεσπίσθη ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιχορηγομένων σχολείων, καὶ ὠργανώθη ἡ δίωξις τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Διὰ τῶν ἐπιχορηγομένων σχολείων, ἡ Ἰταλικὴ Διοίκησις ἀπεσκόπη νὰ ἐκμεταλλεῖται τὴν οικονομικὴν ἀθλιότητα, εἰς ἣν διὰ σειρᾶς μέτρων μεθοδικῶς λαμβανόμενων καὶ ἐφαρμοζομένων εἶχεν ἐπιτύχῃ νὰ περιαγάγῃ τοὺς κατοίκους, προσφερομένων νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὅλην δαπάνην λειτουργίας τῶν σχολείων καὶ παρέχουσα δωρεὰν βιβλία, γραφικὴν ὕλην καὶ λοιπὰ εὐεργετήματα εἰς τοὺς μαθητάς, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐφαρμοσθῇ ὀλοκληρωτικῶς τὸ Ἰτα-

λικόν σχολικόν πρόγραμμα. Ὅπως ἦτο ἐπόμενον οἱ Δῆμοι τῆς Νισύρου, ἠρνήθησαν τὴν προσφοράν καὶ τὰ σχολεῖα ἐλειτούργησαν ὡς Ἑλληνικά μέχρι τοῦ 1937, ὅποτε κατηργήθησαν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 21 Ἰουλίου 1937, ἀντικατασταθέντα παρὰ τῶν Ἰταλικῶν σχολείων. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1943. Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Ἰταλίας (3 Σεπτεμβρίου 1943), οἱ Ἰταλοὶ ἤξιώσαν τὴν ἐγγραφὴν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, οἱ κάτοικοι ὁμοῦ τοῦ Μανδρακίου ἠρνήθησαν νὰ ἐγγράψουν τὰ τέκνα των καὶ ἐζήτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ διδασκῆριου. Κατόπιν τῆς ἀρνήσεως τῶν Ἰταλῶν, συνήλθον εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὴν 9ην Νοεμβρίου 1943 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἱ. Μονῆς Σπηλιανῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Ρωμάνου. Κατ' αὐτὴν ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ δημοτικὸν σχολεῖον λειτουργήσῃ ὡς καθαρῶς Ἑλληνικὸν σχολεῖον μὲν Ἑλλήνας διδασκάλους, ἐξελέγη δ' ἐπιτροπὴ διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ διδασκῆριου. Τὴν ἐπομένην 10ην Νοεμβρίου, ἀπεφασίσθη παρ' ὁμάδος νέων ἢ διὰ τῆς βίας κατάληψις τοῦ διδασκῆριου κατόπιν τῆς ἀρνήσεως τῶν Ἰταλῶν ὅπως παραδώσωσι τοῦτο εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Δὲν ἐπετεύχθη ὁμοῦ αὕτη, διότι οἱ Ἰταλοὶ ἐφρούρουσαν τοῦτο καὶ ἠπέπλησαν χρῆσιν τῶν ὄπλων ἐν περιπτώσει προσεγγίσεως τῶν νέων. Κατόπιν ὁμοῦ τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως τῶν κατοίκων, οἱ Ἰταλοὶ ὑπέκυψαν καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέδωσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὰς κλεῖδας τοῦ σχολείου. Τὸ παράδειγμα τῶν κατοίκων τοῦ Μανδρακίου, ἠκολούθησαν οἱ κάτοικοι καὶ τῶν ἄλλων Δήμων τῆς νήσου, εἰς ἃς καὶ παρεδόθησαν τὰ διδασκῆρια. Ἡ λειτουργία ὁμοῦ τῶν σχολείων δὲν ἦτο δυνατὴ ἐὰν δὲν διειθίετο καὶ ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν διδασκάλων. Οὕτω οἱ κάτοικοι Μανδρακίου ἤξιώσαν τὴν παράδοσιν καὶ τῆς Δημαρχίας, ἥτις καὶ ἐγένετο κατόπιν ἐντολῆς τῶν Γερ-

μανῶν, τὴν 13ην Νοεμβρίου 1943, καθ' ἣν οὗτοι ἐπεσκέφθησαν τὸ πρῶτον τὴν Νισυρον καὶ κατόπιν ἐντέχνου ἐκβιασμοῦ τὸν ὅποιον ἤσκησαν οἱ κάτοικοι ἐπὶ τῶν Ἰταλῶν, ὑποχρεωθέντων νὰ συναινέσουν εἰς τὴν τοιαύτην παράδοσιν. Δὲν ἐπεκτείνουμαι εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν σχετικῶν γεγονότων, διότι ἐλπίζω ὅτι ἄλλοι, ἀρμοδιώτεροι ἐμοῦ, ὡς ζήσαντες τὴν περίοδον αὐτὴν ἐπιτοπίως, θὰ θελήσουν νὰ ἐξιστορήσουν τὸ «Χρονικὸν τῆς Κατοχῆς» ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν. Περιορίζουμαι μόνον νὰ συμπληρώσω ὅτι ἡ κανονικὴ λειτουργία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1944, μὲ 7 τάξεις καὶ 186 μαθητάς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου, ὅστις δὲν ἐδέχθη μάλιστα ἀμοιβὴν καὶ μὲ πρῶτους διδασκάλους τοὺς Ἀπόστολον Μαστρογιάννην, Νικόλαον Λυβίτην, Γεώργιον Καμπανῆν, Ξενοφῶντα Μαυρουδῆν, Γεώργιον Χαρτοφύλην, Εἰρήνην Βασιλειάδου καὶ Ἰακώβον Καραβάκην ὡς βοηθητικὸν διδάσκαλον καὶ παιδονόμον. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 35132 τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1947 ἀποφάσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ (Φ Ε Σ Δ Δ 73)8)10)47), διεβαθμίσθησαν τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα Νισύρου. Τοῦ μὲν Μανδρακίου εἰς πεντατάξιον, τῶν δὲ Ἐμπορευῶν, Πάλων καὶ Νικειῶν εἰς διτάξια καὶ ὡς τοιαῦτα παραμένουσι μέχρι σήμερον. Ἐκ τῆς διαβαθμίσεως ταύτης καταδεικνύεται ἐπίσης ἡ ἐμμένης μεταχείρισίς καὶ τῶν Δημοτικῶν σχολείων μας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν των. Ἡδη μετὰ τὴν σημειουμένην συνεχῆ μείωσιν τῶν μαθητῶν, ὀφείλομεν νὰ προετοιμασθῶμεν διὰ τυχόν ὑποβιβασμὸν αὐτῶν, διότι σημαντικὰ κενὰ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ὑφίστανται, ὥστε πολλὰ σχολεῖα νὰ παραμένουν κλειστά, πλεῖστα δὲ νὰ λειτουργῶσι πλημμελέστατα. Πρὸς πληρέστερον κατατοπισμὸν παραθέτω πίνακας κινήσεως τῶν μαθητῶν καὶ τῶν τερσαίων σχολείων, ἀπὸ τῶν σχολικῶν ἐτῶν 1946-1947 καὶ ἐφεξῆς:

	1946-47	47-48	48-49	49-50	50-51	51-52	52-53	53-54	54-55	55-56	56-57
Μανδράκι	169	181	184	173	165	159	155	153	151	153	155
Ἐμπορευῶς	69	65	71	75	65	67	52	56	54	45	50
Πάλοι	51	48	50	48	51	51	56	53	41	43	36
Νικεῖα	86	74	68	76	75	71	76	67	70	63	59
Σύνολα	375	368	373	372	356	348	339	329	316	286	300

Κατὰ τάξεις ἢ κινήσεις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη ἔχει ὡς ἐξῆς

	1η τάξις										
Μανδράκι	31	39	35	33	27	27	33	35	30	22	33
Ἐμπορευῶς	27	20	16	17	8	12	5	14	10	8	9
Πάλοι	10	5	11	7	10	6	14	6	8	4	7
Νικεῖα	12	11	15	8	16	9	21	13	13	12	11
Σύνολα	80	75	77	65	61	54	73	58	61	46	60

2α τάξις

Μανδράκι	40	33	33	31	31	26	26	32	26	27	87
Έμπορειός	11	15	19	16	10	8	9	6	14	8	8
Πάλοι	10	11	6	10	6	11	8	12	5	8	3
Νικειά	18	11	10	16	11	13	7	13	12	9	10
Σύνολα	79	70	68	73	58	58	50	63	56	52	48

3η τάξις

Μανδράκι	40	38	35	33	34	29	26	25	32	26	28
Έμπορειός	12	3	13	18	17	15	11	12	6	13	11
Πάλοι	11	9	12	4	13	8	10	7	13	5	7
Νικειά	20	20	17	12	15	14	14	8	15	12	10
Σύνολα	83	70	77	67	79	66	61	52	66	56	56

4η τάξις

Μανδράκι	31	35	34	35	29	33	30	27	23	26	22
Έμπορειός	11	12	4	11	17	12	10	7	10	3	10
Πάλοι	11	10	7	12	2	12	5	9	3	13	5
Νικειά	14	14	10	19	13	10	14	12	5	14	12
Σύνολα	67	71	55	77	61	67	59	55	41	56	49

5η τάξις

Μανδράκι	13	27	26	24	27	24	25	23	25	18	35
Έμπορειός	5	9	11	3	10	12	7	10	7	10	4
Πάλοι	9	8	7	8	12	3	15	5	9	4	11
Νικειά	11	11	11	12	14	13	13	12	16	13	13
Σύνολα	38	55	55	47	63	52	60	40	57	35	68

6η τάξις

Μανδράκι	14	9	21	17	17	20	15	21	15	16	10
Έμπορειός	3	6	8	10	3	8	10	7	7	3	8
Πάλοι	—	5	7	7	8	11	4	14	3	9	3
Νικειά	11	7	5	9	6	12	7	9	9	13	3
Σύνολα	28	27	41	43	34	51	36	51	34	41	24

Παρέθεσα τους άνωτέρω πίνακες ως ιστορική κυρίως άνασκόπησιν, διότι θετικά στατιστικά συμπεράσματα δέν νομίζω ότι δύναται να συνταχθώσιν έν συγκρίσει πρός γενικώτερα τοιαύτα, δεδομένου ότι δέν υπάρχουν δεδομένα επί τής κινήσεως του πληθυσμού τής νήσου κατά τ' άνωτέρω έτη, εξαίρεσει των έτων 1946 και 1947. Έν πάσει όμως περιπτώσει δυνάμεθα με ίκανήν προσέγγισιν πρός την πραγματικότητα, να προέλθωμεν εις τας κατωτέρω διαπιστώσεις.

Κατά τα δύο τελευταία σχολικά έτη 1953-55 και 1955-56, οι μαθηταί τής Στοιχ. Έκπαιδεύσεως του Κράτους, άπετέλουν ποσοστόν 12% επί των κατοίκων. Εις την νήσον Νίσυρον κατά

τό έτος 1954-55, έχομεν ποσοστόν 15,80% άν ύπολογίσωμεν εις 2000 κατοίκους και 17% άν δεχθώμεν ότι οι κάτοικοι άνήρχοντο εις 1800. Κατά τό έτος 1955-56 τα ποσοστά καθορίζονται άντιστοιχώς εις 14,30% και 16%. Κατά τό 1947 τό ποσοστόν των μαθητών άνήρχετο εις 15%, έναντι 17% τής Δωδεκανήσου. Νομίζω ότι τό ποσοστόν των μαθητών τής Στοιχειώδους Έκπαιδεύσεως, θά πρέπει να κριθή ίκανοποιητικόν και καταδεικνύει συμμόρφωσιν πρός την διάταξιν τής ύποχρεωτικής φοιτήσεως.

Καθ' όσον άφορᾷ τα ποσοστά κατά τάξεις, έν συγκρίσει πρός τα δεδομένα καθ' όλην την έπικράτειαν προκύπτουσι τα κατωτέρω συμπεράσματα.

ΑΠ' ΟΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Μιά από τις μεγαλύτερες έορτές τῆς Χριστιανοσύνης εἶναι τὰ Θεοφάνεια. Γι' αὐτὸ ὅπως παντοῦ, ἔτσι καὶ στὴ Νίσυρο ἐορτάζεται μὲ μεγαλοπρέπεια καὶ κατάνυξη. Τὸ πρωὶ τῆς Παραμονῆς ψάλλεται ὁ μικρὸς ἀγιασμός, τὰ παιδιά ὅλη τὴν ἡμέρα διασχίζουν τοὺς δρόμους καὶ ψάλλουν τὸ «Σήμερο τὰ Φῶτα καὶ οἱ Φωτισμοί», καὶ οἱ νοικοκυρὲς εἰτοιμάζουν τὰ σπίτια τῶν γιὰ τὴν αὐριανὴ ἐορτὴ πού τὴ θεωροῦν τόσο μεγάλη, ἀφοῦ τὴ λένε καὶ πρώτη Λαμπρῆ.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ τῆς Λειτουργίας τῶν Θεοφανείων ἀρχίζει κατὰ τις 4 τὸ πρωί, πού τὴν παρακολουθοῦν οἱ μὲν μεγάλοι μὲ εὐλάβεια, οἱ δὲ μικροὶ μὲ ἀνυπομονησία, πότε θὰ φθάσῃ ἡ ὥρα γιὰ τὴν κατάδυση τοῦ Σταυροῦ. Μὲ τὸ χάρα-μέρα ἡ πομπὴ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ποταμίτισσα. Πρῶτος σταθμὸς τὸ Πηαούλι. Ἐκεῖ ἐπάνω στὸ κτιστὸ πηγάδι, πού γιὰ μένα εἶναι ἡ πιὸ ἐπιβλητικὴ ἐξέδρα πού ἔχω γνωρίσει μέχρι σήμερα, ἀνεβαίνουν οἱ παπαδες, οἱ ψάλτες καὶ οἱ ἐπίτροποι, καὶ γίνεται ὁ μεγάλος ἀγιασμός. Μετὰ τὸν ἀγιασμό ἡ πομπὴ συνεχίζει καὶ

ἀπὸ τὸν παραλιακὸ δρόμο φθάνει στὴν Ταῦλα τοῦ Γιαλοῦ. Ἐκεῖ οἱ νέοι πού θὰ συναγωνισθοῦν μεταξύ τῶν ποιὸς θὰ πιάσῃ τὸ Σταυρὸ, εἶναι ἤδη στὴ θάλασσα. Ὁ προϊστάμενος τοῦ Κλήρου ἀφοῦ ψάλῃ τὸ ἐν Ἰορδάνη, ρίχνει τὸ Σταυρὸ στὴ θάλασσα καὶ ἀρχίζει ἡ προσπάθεια μεταξύ τῶν νέων, ποιὸς πρῶτος θὰ τὸν φθάσῃ. Ἡ τελετὴ τῆς κατάδυσης ἐτελείωσε. Ἡ πομπὴ μὲ τὴν ἴδια μεγαλοπρέπεια καὶ τάξῃ ἐπιστρέφει στὴν Ποταμίτισσα, ὅπου θὰ συνεχισθῇ ἡ λειτουργία. Ἐχει πιά ξημερώσει, ἡ λειτουργία ἐτελείωσε. Οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ κόσμο. Τὰ παιδιά τρέχουν, πηδοῦν καὶ φωνάζουν. Οἱ μεγάλοι μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐχαρίστηση ζωγραφισμένον στὰ πρόσωπά τῶν, εὐχονται ὁ ἕνας στὸν ἄλλο χρόνια πολλά, καὶ συνεχίζουν τὸ δρόμο τῶν πρὸς τὰ σπίτια τῶν, ὅπου θὰ ἐορτάσουν μέσα σ' ἕνα ζεστὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον. Ἀξέχαστα παλαιὰ καλὰ χρόνια. Πόσο τὰ νοσταλγοῦμε ὅσοι τὰ ζήσαμε καὶ πόσο ἡ θύμησή τῶν μᾶς ξεκουράζει ἀπὸ τὴ σημερινὴ βιοπάλη.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ἄναλογία μαθητῶν κατὰ τάξεις τῶν ἐτῶν	1954-1955	καὶ	1955-1956
Ἑλλάς	1η »	20%	19%
Νίσυρος	» »	19%	17%
Ἑλλάς	2α »	19%	18%
Νίσυρος	» »	18%	18%
Ἑλλάς	3η »	19%	18%
Νίσυρος	» »	21%	20%
Ἑλλάς	4η »	17%	17%
Νίσυρος	» »	13%	19%
Ἑλλάς	5η »	14%	18%
Νίσυρος	» »	18%	12%
Ἑλλάς	6η »	11%	12%
Νίσυρος	» »	11%	14%

Ἡ ἀναλογία τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ βον ἔτος ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντες εἰς τὸ 1ον ἔτος κατὰ τὰ ἔτη 1954-55 καὶ 1955-1956 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἑλλάς 55,14% καὶ 69,10%, Νίσυρος 55,74

καὶ 89,10%.

Ἡ ἀναλογία τέλος τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ βον ἔτος, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντας πρὸ 5ετίας εἰς τὴν 1ην τάξιν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

6η τάξις 1951-52	ἐπὶ ἐγγραφέντων τὸ πρῶτον κατὰ τὸ σχολ.	46-47,	63,75%
» » 1952-53	» »	» »	1947-48, 48%
» » 1953-54	» »	» »	1948-49, 66,2%
» » 1954-55	» »	» »	1949-50, 52,30%
» » 1955-56	» »	» »	1950-51, 67,2%
» » 1956-57	» »	» »	1951-52, 44,44%

Ἦτοι κατὰ μέσον ὄρον κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν ἐξαιτίαν, ἐκ τῶν φοιτησάντων εἰς τὴν 1ην τάξιν μαθητῶν ἐφοίτησαν εἰς τὴν ἀντίστοιχον βην τάξιν ποσοστὸν μόνον 58,30%,

ὅπερ δὲν δύναται νὰ κριθῇ ἰκανοποιητικὸν καὶ δέον νὰ ἀποδοθῇ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀποδημίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διακοπὴν τῆς φοιτήσεως κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα σχολικὰ ἔτη.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων τῆς δουλείας τῶν νησιῶν μας ἡ Νίσυρος δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ δίνῃ τὸ παρὸν στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας. Ἀγωνίσθηκε πάντοτε δίπλα καὶ στὴν πρώτη γραμμῇ μὲ ἄλλα νησιά τῆς Δωδεκανήσου γιὰ τὴν διατήρησιν τῆς Ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς κληρονομίας τῶν προγόνων.

Στὸν ἐθνικὸν αὐτὸ ἀγῶνα ἡ συμβολὴ τῆς Νισύρου στάθηκε δημιουργικῇ. Ἀγωνίσθηκε μὲ συνέπεια χωρὶς συμβιβασμοὺς καὶ μὲ δεξιωσύνη ποὺ χαρακτηρίζει τὴ Φυλὴ μας.

Στὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡ Νίσυρος ἐπαναστατεῖ μαζί μὲ τὴν Κάσον καὶ μὲ ἄλλα νησιά κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐνισχύει μὲ ἄνδρες καὶ τροφίμα τὸν στόλον τοῦ Ἀνδρέα Μιαούλη κατὰ τὴ Ναυμαχία τοῦ Γέροντα καὶ δὲν παρέλειψε «νὰ πληρῶνῃ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον». Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τὴν ἐπανάστασιν δὲν περιλαμβάνει στοὺς κόλπους τοῦ τὰ Δωδεκάνησα. Τὸ λυκόφως τῆς ἐλευθερίας διαδέχεται πάλιν τὸ πικρὸν καὶ ἀδυσώπητον σκότος τῆς δουλείας.

Καὶ ἀρχίζει μία νέα πάλη γιὰ τὰ νησιά μας. Ὁ ἀγῶνας τῆς διατηρήσεως τῶν προνομίων ποὺ κατοχυρώνουν στοὺς κατοίκους τῶν νησιῶν τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον ζωῆς.

Ἦτο πράγματι θεῖον δῶρον ἡ παραχώρησις παρὰ τοῦ Κατακτητοῦ στὰ νησιά τῶν προνομίων. Ὁ τύραννος πολλὰς φορὰς ἐπεχείρησε νὰ τὰ καταργήσῃ καὶ οἱ πρόγονοί μας ἀγωνίστηκαν σκληρὰ γιὰ τὴ διατήρησιν τοῦ καθεστώτος τῶν Προνομίων, ἐπιστρατεύσαντες ὅλας τὰς ἀρετὰς τῆς Φυλῆς μας.

Γύρω ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ τοῦτο θέμα νομίζω πὼς δὲν ἔγινε ὡς τὰ σήμερα καμμιὰ ἀξιόλογη ἔρευνα. Ἰδιαιτέρα ὁ τομέας τοῦ νησιοῦ μας εἶναι τελείως ἀγνωστος.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο πάντοτε μὲ ἀπασχολοῦσε καὶ προσπάθησα νὰ συγκεντρώσω κάθε ἔγγραφο σχετικὸ μὲ τὴ συμβολὴ τῆς Νισύρου στοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς.

Νομίζω πὼς δὲν ὀλοκλήρωσα τὴν προσπάθειά μου καὶ ὅτι ἡ συλλογὴ μου δὲν φωτίζει πλήρως τὸ θέμα. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ δημοσίευσιν τῶν ἐγγράφων νὰ παρακινήσῃ καὶ ἄλλους, πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν, πρὸς ἀρμοδίους ἀπὸ ἐμένα καὶ νὰ προσκομίσουν νέες πηγὰς πρὸς ἐνδιαφέρουσας.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν ἔχουν ξαναδημοσιευθῆ εἰς ἄλλα περιοδικά. Ἐχῶ τὴν γνώμην ὅμως πὼς ἡ ἐπαναδημοσίευσίς των στὰ «Νισυριακά Χρονικά» εἶναι ἐπιβεβλημένη γιὰ τὸ περιοδικὸ τοῦτο ἔχει ἀποστολὴν τὴν συγκέντρωσιν καὶ δημοσίευσιν διὰ τῶν σελίδων τοῦ τῶν ἱστορικῶν καὶ Λαογραφικῶν θησαυρῶν τοῦ νησιοῦ μας.

Τὰ ἔγγραφα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν συνελέγησαν ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς καὶ τῆς Δημαρχίας Μανδρακίου Νισύρου (Πρακτικὰ Δημογεροντίας καὶ ἀλληλογραφία) καὶ ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς Πρεσβείας τῶν Συμαίων εἰς Ἑλλάδα καὶ Κων/πολιν (ἀρχεῖον Π. Σκιαθίτη). Ὅσα ἔγγραφα ἐξ αὐτῶν ἀναδημοσιεύονται θὰ χαρακτηρίζονται δι' ἑνὸς ἀστερίσκου.

Ἐγγραφον 1ον

Προεστῶτες καὶ Ἐπίτροποι τῆς νήσου Νισύρου μὲ τὸν παρόντα ἡμέτερον ἔνδοξον ὀρισμὸν ὡς προστάζομεν, ὅτι ἰδὸν στέλνομεν μουμπασίρην εἰς τοῦ ὁποίου τὰ χέρια νὰ παραδόσῃτε τὸν Οἰκονόμου, τὸν Χριστόφορον τὸν Σακελλάριον καὶ τὸν

Πρωτόγερον και τὸν Ἠγουμένον νὰ μᾶς τοὺς φέρῃ ἐδῶ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα. Ἐπειδὴ καὶ εἶναι νταθασιζίδες ὅλη ἡ Νίσυρος καὶ τὸ Μαντράκι νὰ ἔλθουν τὸ γληγορώτερον. Ἐπειδὴ καὶ ἐφάνισαν αὐτοὶ ὄλον τὸν τόπον καθὼς ἐμαρτύρη καὶ ἐβεβαιώθη κατηληθῶς.

Οὕτω ποιήσατε καὶ μὴ ἄλλης ἐξαποφάσεως.

1777 Αὐγούστου 30

(*) Τ.Σ.

«Διακομωόργιος Παύλου ἐστάθει ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν πατρίδα μας ἄνθρωπος τίμιος καὶ πιστὸς καλὸς πατριώτης καὶ παλαιὸς προεστὸς ἐδοῦλεσε τὴν πατρίδα μας εἰς καιρὸν τῆς πρωτογερεϊκῆς του καὶ ἐμείναμεν ὅλοι εὐχαριστήμενοι. Ὅταν ἐκατέβη πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐφάνη ὁ πρῶτος Ἕλληνας καὶ ὄντας τότε προεστὸς τῆς νήσου ἔδειξεν ἄκρον ζῆλον, διὰ τὸ γένος. Τώρα δὲ πάλιν ἐπειδὴ τὸ ἐκάλεσεν ὁ καιρὸς διὰ νὰ ἐπέλθῃ εἰς Πελοπόννησον πρὸς τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν τοῦ γένους ἡμῶν μαρτυροῦμεν αὐτὸν ἐγγράφως τίμιον πιστὸν καὶ τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν τοῦ ἐδόθη τὸ παρὸν ἐνσφράγισμα.

α.η.κ.γ. Ἰανουαρίου κ.ε.

Ἄπαντες οἱ ἐκ τῆς νήσου Νισύρου
οἰκοῦντες

ἀδελφοὶ χριστιανοὶ

μανόλις ρεήσης καζιλιέρης κατὰ καιρὸν ἐπιβεβαιῶ πολυχρόνης καζιλιέρης ἐπιβεβαιῶ.

διακομωόργιος περοῦτσος καζιλιέρης καὶ γραμματικὸς κατὰ καιρὸν ἐπιβεβαιῶ.

Τὸ παρὸν ἐπαρρησιάσθη παρὰ τοῦ Κυρίου γεωργίου παύλου εἰς τὸ μηνιστέριον τῶν ἐσωτερικῶν τὸ ὁποῖον ἐπιβεβαιοῦται τῇ σφραγίδι τοῦ μηνιστερίου τούτου.

Ἐν Ἄστρει 13 Μαρτίου 1823

Τ.Σ. ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ μηνιστερίου τῶν ἐσωτερικῶν
Ἰωάννης Θεοτόκης

*Ἀποσπάσματα ἀπὸ Πρακτικὰ τῆς Πρεσβείας τῶν Συμαίων εἰς
Ἑλλάδα καὶ Κωνσταντινούπολιν*

Κατὰ τὸ πωλ. (1830) ἔτος τῆ 165 (16) Δεκεμβρίου, ἡμέραρ Τρίτην ὥραν 9 ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μας Σύμην καὶ διελεύσαντες ὅλην τὴν νύκτα τὰ παράλια τῆς Κνίνδου τὴν ἐπιούσαν ἤλθομεν εἰς νήσον Τῆλον, ὅπου καθορισθέντες εἰς τὸν λιμένα Ἄγιον Ἀντώνιον, ἀνέβημεν εἰς τὴν πόλιν τῆς νήσου ταύτης καὶ ἐξεκρίστημεν εἰς τὸ Μετόχιον τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Τὴν αὔριον συνδιελέχθημεν μὲ τοὺς κατοικοῦς ταύτης τῆς νήσου περὶ τῆς ἐλευτεριάς τῶν νήσων μας καὶ παρεστήσαμεν εἰς αὐτοὺς τὴν... ἀνάγκην νησιου ἀποστείλωσι καὶ αὐτοὶ μεθ' ἡμῶν Πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνεργούσαν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ τυράννου (Σουκούρη) ἀλλ' οὕτοι ὄραντες τὸ ἐπιχειρήμα μέγα καὶ ἰστάμενοι αὐτὸ δυσκολοκατόρθωτον ἠρνήθησαν πρὸς τὸ παρὸν τὴν ἀποστολὴν Πρεσβείας τῶν αὐτολογοῦμενοι πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀκαταστασίαν τοῦ Πολιτικοῦ τῶν Συντάγματος ἡμεῖς τότε δραστήριοι εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ μὴ κάνοντες καλὸν νὰ ἐξοδεύσομεν τὸ παρὸν παρακινούντες τοὺς Τῆλιους ἠνοίχθημεν εἰς τὸ πέλαγος ὥραν τῆς ἡμέρας 6, καὶ τρίτῃ τῆς νυκτὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νήσον Νίσυρον καὶ καθαρμίσθημεν εἰς τὸν λιμένα Πάλους καὶ πάραντα ἐββάντες τοῦ πλοίου ἤλθομεν περπατοῦντες διὰ νυκτὸς εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν τῆς νήσου ταύτης (Μανδράκι) καὶ θεόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν εὔρομεν τινα πατριώτη μας (Ι. Μπογιατζή) καὶ δι' αὐτοῦ τὸν διδάσκαλον τῆς πόλεως ταύτης (Κωνσταντῖνον Σακελλαρίου) ἐν τῷ οἰκοίματι τοῦ ὁποίου καὶ παρεκλήθημεν ὅπου καὶ τοὺς προεστοὺς τῆς πόλεως προσεκαλέσαμεν, οἵτινες ἐλθόντες συνδιελέχθημεν τὰ τῆς ἀποφάσεώς μας ἐν περιλήψει. Τὸ δὲ πρῶτ' εἰς τὴν ἐπιούσῃ ταχεῖας Συνελεύσεως συγκροτηθεῖσιν εἰς τὴν ἀγορὰν πρῶτον ἔγινεν ἡ τακτοποίησις τῶν ἐγγράφων μας, εἴτε ἐξεφωνήθησαν παρ' ἡμῶν αἱ προσίκουσαι δημογορικαὶ ἐνώπιον ὅλης τῆς Συνάξεως ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Νήσων μας καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης ἀποστολῆς Πρεσβείας τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ τυράννου μας, συγκατανεύσαντες λοιπὸν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ πράγματος καὶ κρίνοντες ὠφέλιμον τὸ ἐπιχειρήμα ἡμῶν ἀμέσως ἔστειλαν ταχυδρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας κωμοπόλεις προσκαλοῦντες καὶ τούτων τοὺς πρώτους ἵνα συναποφασίσωσι διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς Πρεσβείας τῶν. Ἐν τῷ μεταξύ μέχρις οὗτο νὰ φθάνουν

(*) Τὸ δεύτερον ἔγγραφο ἐν εὐρέθῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς Νισύρου καὶ ἐδημοσιεύθη παρὰ τοῦ Γεωργ. Παπαδοπούλου εἰς τὸ ὑπὸ αὐτοῦ ἐκδοθέν «Νισυριακὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ 1923 (σελ. 21).

Η ΚΑΡΑΒΑ

“Όταν κανείς ξεκίναγε κατὰ τὸν Ἄη Σάββα
ἀπὸ τοῦ Κλούτση θάβλεπε ἐσένα τὴν Καράβα
νὰ στέκεις μεγαλόπρεπη, κατάμαυρη ντυμένη
νὰ σὲ κτυπᾶ ἡ θάλασσα καὶ σὲ νὰ μὴ σὲ μέλλει.

Χρόνια, αἰῶνες ἔστεκες, δραγάτης νύχτα μέρα,
ἀτράνταχτη, εἰς τοὺς σεισμούς, στὸ κῦμα, στὸν ἀέρα,
νὰ ἀγνατεύεις τὸ Γυαλί, τὴν Κῶ τὴ Στρογγυλί
καὶ κάθε τὶ πλεύμενο, ποῦρχειται στὸ νησί.

“Όλοι σὲ ἐσεβάσθησαν ἀπὸ τῆς γεννητῆς σου
γι’ αὐτὸ κανείς δὲν σκέφθηκε ν’ ἀλλάξη τὴ μορφή σου
Καὶ ἔτσι ἔστεκες ἐκεῖ ἀτράνταχτη κολῶνα
καὶ μᾶς καμάρωνες ἐσὺ κι’ ὅλοι ἐμεῖς ἐσένα.

Μὰ ὅ,τι ἐσεβάσθησαν, τὰ χρόνια, οἱ αἰῶνες
ὁ ἄνθρωπος ἐχάλασε, μέσα σὲ λίγες ὥρες.
Γι’ αὐτὸ λένε τὸν ἄνθρωπο ἀνήμερο θεριὸ
ἀφοῦ καὶ σένα ἔκαμε, συντρίμμι, ρημαδιό.

Μὲ τὰ φουρνέλλα, τὸν κασμά, τ’ ἀσβέστι, τὸ τσιμέντο
ἀγνώριστη σὲ κάμασι, μὲ ἓνα παρταμένο.
Καὶ τώρα εἰς τὴ ράχι σου σηκώνεις σπιταρῶνα
κι’ ἀπὸ Καράβα σ’ ἔκαμαν νὰ γίνης Ἀχελῶνα.

Παληὸς Νισύριος

οἱ πρῶτοι τῶν Κομποπόλεων ἐπειδὴ τινες ἑτεροφρονούντες ἐπροσπάθουν νὰ ἀνατρέψουν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ, παρεστάνοντες εἰς αὐτὸν ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ἦν μέγα καὶ ἐπομένως δυσκολοκατόρθωτον λυποῦντο ὄντι ἀναπαυόμεθα δημηγοροῦντες ἐντέχνως ἐπὶ παρησία καὶ κατὰ μέρος ἐν οἰκίαις σὲ γωνίαις των. Φθανόντων δὲ οἱ τῶν πρῶτων τῶν Κομποπόλεων ἐγένετο ἕτερα Δημηγορία καὶ ἐνώπιον αὐτῶν οἵτινες καὶ αὐτοὶ καταπιεσθέντες συνεσκέπτοντο ἥδη ποίους νὰ ἐκλέξωσι Πρέσβεις καὶ συγκαταλεγόμενοι περὶ τούτου μεταξύ των, θόρυβος μέγας ἐγένετο καὶ μεγάλες φωνές ἤκούοντο, πλὴν κοῦφοι (ἔθος γὰρ ἐστὶ τῶν κατοίκων τῆς Νήσου τούτης ὁ θόρυβος καὶ ἡ μεγαλοφωνία καὶ ἀπλῶς συνδιαλεγόμενοι) τέλος πάντων συζητήθη καὶ ἀπεφασίσθη πρέσβυς ὁ διδάσκαλος αὐτῶν μὲ τὴν γνώμην ὄλων πλὴν τῶν πρῶτων τῆς Κομποπόλεως ἐμπορίου συνεργεῖα τῶν ἑτεροφρονούντων, μὲ ὅλα ταῦτα ἕτερα λογοβαθὴ γέγονε περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ πρέσβεως των δίδοντες αὐτῷ 400 γρόσια ἅπερ ὁ πρέσβυς οὐκ ἤθελε λαβεῖν αὐτοῦ πλειότερα, ὥστε δόντες αὐτὸ καὶ πληρεξουσιότητος ὑπογραφῆν τοῦ λαμβάνειν χρέως τυχοῦσης συνεδιβάσθησαν καὶ συμβιβασθέντες παρελάβομεν αὐτὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πλοίῳ καὶ τὴν (20) Δεκεμβρίου ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Νισύρου οὐριον ἔχοντες τὸν ἄνεμον.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 14214/1951 ἀπόφασιν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Δωδεκανήσου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 63 τῆς 10 Μαΐου 1951 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Δωδεκανήσου δι' ἧς ἐχαρακτηρίσθησαν ὀρισμένα κτίσματα ἢ ἐρείπια ὡς διατηρητέα Μνημεῖα, πρὸς ἐνημέρωσιν παντὸς ἐνδιαφερομένου, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν ἀπαγορεύεται πᾶσα οἰασθήποτε φύσεως ἐργασία ἐπ' αὐτῶν, ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ

Ἀριθμ. Πρωτ. 14214/214

«Περὶ ἱστορικῶν διατηρητέων μνημείων νήσου Νισύρου»

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Νόμου 547/48 «περὶ Διοικήσεως τῆς Δωδεκανήσου», τὸ ἄρθρον 12 τῆς Προκλήσεως ὑπ' ἀριθμ. 71 τῆς τέως Σ.Δ.Δ., τὴν πρότασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Δωδεκανήσου, ὡς καὶ τὴν ἀνάγκην προστασίας τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς χώρας.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΜΕΝ

Κηρύσσομεν ἱστορικὰ διατηρητέα τὰ κάτωθι Παλαιοχριστιανικά, Βυζαντινά, Μεσαιωνικά καὶ Μεταβυζαντινά μνημεῖα τῆς νήσου Νισύρου.

Α' Περιφέρεια Νισύρου.

- 1) Τοὺς δύο Ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Πανομίτου μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς λειψάνων τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς.
- 2) Τὰ λείψανα Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς μετὰ ψηφιδωτῶν ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ Νεκροταφείου καὶ ὑπὸ τοὺς ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.
- 3) Τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (Γ. Μούρα).
- 4) Τὸ ἵπποτικὸν Φρούριον τοῦ Μανδρακίου μετὰ τοῦ σπηλαιώδους Ναῖσκου τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς.
- 5) Τὰ λείψανα τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς ἀρχαίας Ἀκροπόλεως «Παλαϊόκαστρον».
- 6) Τὸν ἠρειπωμένον Βυζαντινὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐντὸς τοῦ κτήματος Κώνστα.
- 7) Τοὺς δύο Ναῖσκους τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.
- 8) Τὸν Ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου (Καζαβῆ).
- 9) Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου Ναῖσκου τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς θέσιν Ἀρμάς (Ἐρμῶν).
- 10) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου Ναῖσκου τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, τὸ ἐπονομαζόμενον Σιώνες (Σιών).
- 11) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Διαβατινῆς εἰς θέσιν Διαβάτης.
- 12) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναῖσκου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος.
- 13) Τὸ Φρουριακὸν καὶ Μοναστηριακὸν συγκρότημα «Σταυρός».

Β' Περιφέρεια Πάλων.

14) Τὰ λείψανα τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς εἰς θέσιν «Ἁγιος Φωκᾶς».

15) Τὰς δύο δεξαμενὰς ὕδατος, ἐξ ὧν ἡ μία κεραμοσκεπῆς ἡμιὑπόγειος, ἡ ἕτερα θολοσκεπῆς, τὰς κειμένας δυτικῶς τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ καὶ Ἀνατολικῶς τῶν ἀρχαίων Θερμῶν.

16) Τὰ λείψανα διαφόρων κτισμάτων Βυζαντινῆς ἐποχῆς εἰς θέσιν Ἑλληνικά.

Γ' Περιφέρεια Ἐμπορευτοῦ.

17) Τὸ ἠρειπωμένον Βυζαντινὸν Κάστρον τοῦ Ἐμπορευτοῦ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ οἰκοδομημάτων.

18) Τὰ λείψανα τοῦ σπηλαιώδους Ναῖσκου τῆς Παναγίας τῆς Ληστηριανῆς μετὰ τῶν τοιχογραφιῶν.

19) Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Κυρᾶς.

20) Τὰ λείψανα Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ κτήματος Χαζόγλου εἰς θέσιν «τοῦ Λατίνου».

Δ' Περιφέρεια Νικειῶν.

21) Τὸν ἱστορημένον Βυζαντινὸν Ναῖσκον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

22) Τὰ λείψανα τοῦ Μεσαιωνικοῦ Φρουρίου «τὰ Παρλέτια».

Ἐν Ρόδῳ τῇ 10/3/1951

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Δωδεκανήσου
Ρ. ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ

ΤΑ ΚΑΛΑΝΔΑ

Τὸ Πανελλήνιον ἔθιμον καθ' ὃ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καὶ τῶν Θεοφανείων, ψάλλοντα τὰ κάλανδα, διασώζεται ὡς συνήθεια τοῦ ἀρχαίου ἔθιμου τῶν ἀσμάτων ἀγυρμού καὶ τῆς περιφορᾶς τῆς εἰρεσιῶνης καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν Ρωμαϊκῶν Καλάνδων. Ἀγυρμοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ ἔρανοι οἱ ὅποιοι ἐγίνοντο ὑπὲρ τῶν ἱερῶν, ἐψάλλοντο δὲ κατ' αὐτοὺς τὰ ἀγυρτικά λεγόμενα ἄσματα.

Κάλανδα ὠνομάσθησαν μεταγενεστέρως ἐκ τῶν Ρωμαϊκῶν Καλενδῶν (αἱ πρώται ἡμέραι ἐκάστου μηνός). Οἱ Ρωμαῖοι κατὰ τὰς καλένδας τοῦ Ἰανουαρίου ἀντήλλασσον, ὅπως καὶ σήμερον οἱ Χριστιανοί, δῶρα καὶ εὐχὰς διὰ τὸ νέον ἔτος, δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων συνέπιπτε μέχρι τοῦ Δ' αἰῶνος μὲ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, αἱ εὐχαὶ ἀφείρων καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτήν. Ὅτε ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ὀρίσθη τὴν 25ην Δεκεμβρίου, τὰ κάλανδα ἐψάλλοντο καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἀργότερον δὲ καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων. Εἰς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς ὡς κυριωτέρᾳ ἡμέρᾳ διὰ τὰ κάλανδα θεωρεῖται ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, καθ' ἣν εὐχαὶ καὶ δῶρα ἀνταλλάσσονται πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ὁ ὁποῖος πρεσβεύεται ὡς ὁ δωροδότης Ἁγιος. Κατὰ τὴν Χριστιανικὴν παράδοσιν, ὁ Μέγας Βασίλειος καίτοι κατήγετο ἀπὸ εὐποροῦ οἰκογένειαν, ἦτο κατ' ἐξοχὴν λιτόβιος καὶ ἐγκρατὴς καὶ ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐσυστηματοποίησε τὰ τοῦ ἀσκητισμοῦ καὶ τῆς μοναστικῆς ζωῆς. Οὕτω μετὰ τὰς σπουδὰς του καὶ τὰς περιοδείας του διὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς περιφημότερους τῆς ἐποχῆς του ἀσκητάς, διένειμεν ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐμόνασεν εἰς τὸν Πόντον παρὰ τὸν Ἰριον ποταμὸν. Βραδύτερον ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας, ἴδρυσεν δὲ εἰς τὴν Καισαρείαν τὴν Βασιλειάδα, παμμέγεθες Φι-

λανθρωπικὸν Ἴδρυμα τὸ ὁποῖον περιελάμβανε πτωχοκομεῖον, νοσοκομεῖον καὶ ξενῶνα, εἰς τὰς λοιπὰς δὲ πόλεις τῆς ἐπισκοπῆς του παρόμοια ἴδρύματα. Ὅταν κάποτε λιμὸς καὶ δυστυχία ἐπληξεν τὸν λαὸν τῆς ἐπισκοπῆς του, ἐπλησίαζον δὲ τὰ Χριστοῦγεννα, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν πλουσίων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν. Οἱ πλούσιοι ἠρήθησαν, ὅποτε ὁ Μέγας Βασίλειος ἠναγκάσθη νὰ τοὺς κατηγορήσῃ μὲ τὸν θαυμάσιον λόγον του «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας» τοῦ ὁποῖου τὸν τίτλον ἔλαβεν ἀπὸ τὴν παραβολὴν τοῦ ἄφρονος πλουσίου τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. Οἱ πλούσιοι πρὸ τῆς ἀμελικτοῦ καυστικότητος τοῦ Ἁγίου, ὑπεχώρησαν καὶ παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὰς ἀποθήκας των, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων διένειμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποφύγουν τὸν λιμὸν καὶ νὰ ἐορτάσουν μάλιστα πρεπόντως τὰ Χριστοῦγεννα. Βραδύτερον, ὅταν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, παλαιὸς συμμαθητὴς του καὶ πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἠπέλιπεν ὅτι θὰ κατακαύσῃ τὴν Καισαρείαν καὶ θὰ φονεύσῃ τοὺς Χριστιανοὺς, οἱ πλούσιοι κάτοικοι παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν κινητὴν περιουσίαν των καὶ κατέφυγον εἰς τὸ ὄρος Δίδυμον. Ὅταν ὁμως οὗτοι ἐπέστρεψαν εἰς Καισαρείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὁ ἅγιος ἐπέστρεψεν εἰς αὐτοὺς μόνον τὸ 1)3 τῶν θησαυρῶν, τὰ δὲ 2)3 ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μετὰ τὴν εἰς Κύριον ἀποδημίαν του, ἐπισυμβᾶσαν τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 379, ἡ Ἐκκλησία μας καθώρισεν νὰ ἐορτάζηται ἡ μνήμη του τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἡ δὲ λαϊκὴ ψυχὴ καθιέρωσε τὴν παράδοσιν ὅπως, πρὸς ἀπόδοσιν τιμῆς πρὸς τὸν Ἁγιον Δωρητὴν τῆς χαρᾶς, διανεμῶνται κατὰ τὴν ἑορτὴν του δῶρα πρὸς μικροὺς καὶ μεγάλους, ψάλλεται δὲ τὸ γνωστὸν θρησκευτικὸν δημῶδες ἄσμα.

ΚΩΝΣΤ. Π. ΜΟΥΡΑΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΠΡΟΣ τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν
τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν

Ἀγαπητοὶ κύριοι,

Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς συγχαρῶ διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀρτίαν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι εὐχαριστῶς θὰ καταβάλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς ἔναντι αὐτοῦ ὑποχρεώσεις μου, ὡς Νισυρίου καὶ ὡς ἑκπαιδευτικοῦ.

Μὲ τὴν σημερινὴν ἑκαιρίαν, σᾶς στέλλω 5 παροιμίας, αἱ ὁποῖαι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐξάιρετον συλλογὴν τοῦ συμπατριώτου μας κ. Γεωργ. Καζαβῆ «Νισύρου Λαογραφικά». Αἱ παροιμίαι ἀναφέρονται εἰς τὴν

ἐπίδρασιν τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἡ συναναστροφὴ ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ ἀρχαῖα ῥητὰ «Ὅμοιος ὁμοίω ἀεὶ πελάζει» καὶ «Εἰ χλωῶ παροικῆσης, ὑποστάζειν μαθήσης».

- 1) Δεῖξέ μου τὴ συντροφία σου, νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀνθρωπιὰ σου.
- 2) Πέ μου με ποιὸν πατέρα, νὰ ποῦ πῶ ποιὸς εἶσαι.
- 3) Ὅμοιος στὸν ὁμοιο καὶ κοπριά στὰ λάχανα.
- 4) Ὅ, τὶ ὅ, τὶ μιὰ ποιότη.
- 5) Ὅπου κοιμάται μὲ στραβό, σηκώνεται ἀλλοίθωρος.

Μανδράκι 17 Ἰανουαρίου 1957
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Α. ΚΟΥΡΖΗΣ

ΠΡΟΣΟΨΙΣ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

300 - 166 Π.Χ.

ΥΠΟ Α. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ

ΟΠΙΣΘΕΝ

Ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς «Συλλογῆς τῶν Ἀρχαίων Ἀνεκδότων Νομισμάτων» ὑπὸ Τζέιμς Μίλλιγκεν, Σελίς 75, ὑπὸ σημεῖον ΜΗΜ, ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:
ΠΡΟΣΟΨΙΣ - Κεφαλή νεαροῦ ἄρρενος, τεθειμένη ἐντὸς στεφάνου.

ΟΠΙΣΘΕΝ - Ν.Ι. Βαλαύστιον (ἄνθος ἀγριο-ρωδιάς), ρῶδι ἢ ρόδον, καὶ κάτωθεν σπειροειδὲς σύμπλεγμα καταλήγον εἰς κάλυκας καὶ εἰς τὰ δύο ἄκρα (Ζυγίζει 47 κόκκους (ὡς μέτρον) καὶ ἀνήκει εἰς τὸν κ. Χάωικιν Λουδίμον.

«Ἡ ἀργυρᾶ αὕτη δραχμὴ φέρει τύπους ἀπομιμουμένους ὡς τῶν Ροδιακῶν νομισμάτων καὶ εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ τῶν συνήθων τύπων τῶν παρατηρουμένων εἰς τὰ Νισυριακά νομίσματα. Ἡ ἀπομίμησις αὕτη ἐνδεχόμενον νὰ ὑπῆρξε συνέπεια μιᾶς τῶν συμμαχιῶν ἢ πιθανόν τῆς ὑπὸ τῶν Ροδιῶν καθυποτάξεως τῆς νήσου, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ἐπεκτείνετο σποραδικῶς πέραν τῆς Λυκίας, Ἰκαρίας καὶ πολλῶν τῶν πέριξ παρακειμένων νήσων».

Εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ὑπὸ Μπάρκλεϋ Β. Χέετ, ἀναφέρεται περὶ τοῦ ἰδίου νομίσματος. Ἡ ἀνωτέρω σπανία ἀργυρᾶ δραχμὴ, ἡ ὁποία οὔτε εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον εὐρίσκεται πρὲπει νὰ περιγραφῆ οὕτω: «Τὸ νόμισμα τοῦτο δεῖκνυεὶ ὅτι ἡ Νίσυρος ὡς ἡ Μεγίστη (Καστελλόριζον) ἀπέκοψαν νομίσματα μὲ τὸ Ροδιακὸν τριαντάφυλλον εἰς τὰ ὀπίσθια. Ἡ διαφορά τοῦ ὀπισθίου τύπου ἀπ' αὐτῶν τῶν Ροδιακῶν εἶναι ὁπωσδήποτε ἀρκετὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἡ Νίσυρος ὑπῆρξεν ἀνεξάρτητος τῆς Ρόδου».

Ἐκ τοῦ «Καταλόγου τῶν Ἑλληνικῶν Νομισμάτων» τοῦ Μπάρκλεϋ Β. Χέετ, 1897 ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἀκόλουθος σπανία ἀργυρᾶ δραχμὴ ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, πρὲπει νὰ περιγραφῆ οὕτω:

ΠΡΟΣΟΨΙΣ - Κεφαλή Ἀρτέμιδος ἢ Ἀφροδίτης: Φέρουσα στέφανον, ἐνώτια καὶ περιδέριον, (ἔστραμμένη πρὸς τὰ δεξιὰ).

ΟΠΙΣΘΕΝ - ΝΙΣΥΡΙΟΝ
ΙΜΕΡΑΙΟΣ | Ποσειδῶν ἀτενίζων καθήμενος ἐπὶ βράχου πλησίον τοῦ Ι. ἐπαναπαύων τὴν δεξιὰν τοῦ χεῖρα ἐπὶ τῆς τριαινῆς του, τὴν δὲ ἀριστεράν του ἐπὶ τοῦ βράχου· ἱμάτιον πέριξ τῶν κάτω μελῶν τοῦ σώματος.

Ἡ ὄδε νομισματοκοπία τῆς Νισύρου συμπίπτει καθ' ὄλοκληρίαν ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἡμίσεος τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Ἡ καθήμενη μορφή τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὴν δραχμὴν, καὶ ὁ Δελφὶν καὶ ἡ Τρίοινα ἐπὶ τῶν χαλκίνων νομισμάτων ὑποδεικνύουσι τὴν ἐν Νισύρῳ ἐπικράτησιν τῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα λατρείας.

Ὁ Μιούλλερ ἀποδίδει εἰς τὴν Νίσυρον μερικὰ τετράδραχμα τύπου Ἀλεξανδρείας τοῦ δευτέρου αἰῶνος π.Χ. Ἡ ἀπόδοσις ὅμως αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, καθότι στηρίζεται ἐπὶ ψευδοῦς βάσεως. Τὰ ἐν λόγῳ τετράδραχμα φέρουν ὡς ἐπιπρόσθετον σύμβολον «ΒΟΥΚΡΑΝΙΟΝ» τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πρόσοψις τύπου μερικῶν χαλκίνων νό-

Τὸ νόμισμα τοῦτο μὲ τὸν Ποσειδῶνα καθήμενον εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν, εἶναι ἐπίσης καθαρὸν αὐτόνομον καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ὡς τῶν κάτωθι

350 Π.Χ.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

“Όσα και ἂν σᾶς γράφω, θὰ εἶναι ἀνίκανα νὰ παρουσιάσουν στήν πραγματικότητα τήν χαρὰν πού αἰσθάνθηκα ὅταν τήν ἡν Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. εὐρισκόμενος στήν Λέσχη μας ὅπου ἐγένετο ὑπό τῆς Ὄργανώσεως «Χαραυγή» τὸ κόψιμο τῆς βασιλόπιττας εἶδα στὰ χέρια τοῦ ἀγαπητοῦ μας Ἰακώβου Καραβάκη τὰ «Νισυριακά Χρονικά» χωρὶς οὕτε συγγνώμην νὰ ζητήσω, τὸ ἄρπαξα ἀπὸ τὰ χέρια μου καὶ ἀπεροφήθηκα τελείως διαβάζοντάς το ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, διότι διαβάζοντάς το, δὲν ἐνοιῶθα τὸν ἑαυτὸ μου εὐρισκόμενον στήν μακρυνὴ ξενιτειά, ἀλλὰ στήν Νίσυρο. Πῆγα μὲ τὸν ἀγαπητὸν μου Γεώργιον Ζαχαριάδην στὸ Αὐλάκι, πέρασα ὅλον τὸν δρόμο τοῦ Αὐλακιοῦ καὶ τὸν παλῆδ καὶ τὸν ἀμασιτό, σὲ λίγα δευτερόλεπτα σὰν νὰ κινουίμουνα μὲ ἀτομικὴ ἐνέργεια. Πῆγα στὰ λουτρὰ τῆς Νισύρου μὲ τὸν ἀγαπητό μου Θ. Θεοχαρίδην, γύρισα μαζί του ὅλην τὴν Νίσυρο, διάβασα πολλὰ καὶ διάφορα καὶ ἔζησα πραγματικὰ μίαν Νισυριακὰ βραδυὰ μὲ πῖο μεγάλη ἀνακούφιση, ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰ μαζί καὶ μὲ τὸ καθαρῶς Νισυρικο περιβάλλον.

Ὁ ἀγαπητός μου Θεοχαρίδης, ἀναφερόμενος εἰς τὴν μετανάστευσιν γράφει μεταξὺ ἄλλων ὅτι πολλοὶ φεύγουν ἀπὸ τὴν πατρίδα, μὲ κάποιαν ἀγανάκτησιν οὕτως εἰπεῖν. Συμφωνῶ ἀπόλυτα μαζί του μὲ μόνην τὴν διαφοράν ὅτι ἡ ἀγανάκτησις αὐτὴ μετετρέπεται αὐτομάτως εἰς λύπην εἰς ὅλους γενικὰ, ὅταν ἐνῶ ὠρκίζοντο ἐνῶνιον τοῦ Ἀμερικανοῦ Προξένου, τοὺς παρεδίδοτο ἡ θεώρησις τοῦ διαβατηρίου των. Ποιὸς δὲν ἔχσιε μαῦρα δάκρυα στοὺς σταθμοὺς τῶν αὐτοκινήτων, στὰ Νικεῖα καὶ στὸν Ἐμποριοῦ εἴτε στὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακιοῦ, ἀποχαριετώντας τοὺς δικούς του; Σὲ τίνος μάτια μπροστὰ δὲν φαίνεται ἀκόμη τὸ μαντήλι πού κατεσόδωνε, μέχρις ὅτου φαινότανε ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακιοῦ τὸ «Ἄν-

δρος» ἢ τὸ γαζολίνο τοῦ Γιάννη τοῦ Βασιλειοῦ πηγαῖνον πρὸς τὴν Καρδάμενα. Καὶ δὲν ἦσαν τὰ δάκρυα ἐκεῖνα στιγμιαῖα! συνεχίζονται καὶ θὰ σταματήσουν, τότε μόνον, ὅταν κανεὶς εὐρεθῆ, ἐκεῖ πού ἔρχισε νὰ τὰ χύνη, ἀπὸ ἐκεῖ πού ἔφυγε δηλαδή. Ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὴν γλυκεῖά μας Πατρίδα, πού μὲ χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν, λέγομεν σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώραν, (τὴν εἰς ὕλικὸν πλοῦτον ὑπερτεροῦσαν τῆς Ἑλλάδος) ὅτι εἴμεθα Ἑλληνες ἔχει γίνει πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅτι ἦτο ὅταν εἴμεθα κοντὰ τῆς καὶ εἶναι πολὺ σωστόν, ὅτι τὴν ἀξίαν τῆς ὑγείας τῆς ἀντιλαμβάνεται κανεὶς καλὰ, ὅταν εἶναι ἄρρωστος. Δὲν ὑπάρχει σὰν τὴν Μάνα καὶ ἄς εἶναι καὶ παωχὴ. Ἡ θέρμη τῆς ἀγκαλιᾶς τῆς ρακενδύτης Μάνας, εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν θέρμη τῆς παραμάνας μὲ πανάκριβες γούνες. Πλὴν ὅμως, ὡς προανέφερα ἡ Ἀμερικὴ, ὑπερτερεῖ εἰς ὕλικὸν πλοῦτον, τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ σκοπὸς τῶν περισσοτέρων Νισυρίων τουλάχιστον ἐκείνων πού ἔχουν τὶς οἰκογενεῖς των στήν Ἑλλάδα εἶναι τὸ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς «ἄρπα κ' ἔλα» καὶ οὕτω μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ὅτι γιὰ τὴν καλωπιζομένην μας Νίσυρον, εἶναι μὲν ἴσως τώρα ἡ ἐποχὴ τῶν ἰσχνῶν ἀγελάδων, ἀλλὰ ἀναμένεται νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ τῶν παχειῶν.

Μὲ τὴν εὐχὴν αὐτὴν βγαλμένην ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου καὶ μὲ τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ ἐπανέκδοσις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» λάβῃ σάρκα καὶ ὅσα καὶ γίνῃ τὸ περιοδικὸν καὶ τοῦ μέλλοντος διὰ τὰς ἐν τῇ ξενίᾳ Νισυρίους, πού τόσο αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ἐνὸς τοιούτου περιοδικοῦ, διαβιβάζω εἰς πάντας τοὺς σχέσις ἔχοντας μὲ τὴν ἐπανέκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τούτου, τοὺς ἐγκαρδίους πατριωτικὸς χαιρετισμοὺς μου εὐχόμενος συγχρόνως εἰς τοὺτους τρισευτυχισμένο τὸ 1957.

ZACHARIAS Θ. ZACHARIADHS

μισμάτων, ἀποδιδόμενων πρῶν τῇ νήσῳ Νισύρω, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ἀνήκουσι πραγματικῶς εἰς τὴν νήσον Αἴγινα. Οὕτως ἡ ἀφαίρεσις τοῦ «ΒΟΥΚΡΑΝΙΟΥ» ὡς τύπου νομισμάτων Νισύρου δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος νὰ ἀποδίδονται εἰς μίαν τόσο μικρὰν νήσον τὰ ἐν λόγῳ Ἀλεξανδρινὰ τετράδραχμα.

- 1) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Πογωνοφόρος κεφαλὴ δεξιῶθεν (Ποσειδῶν)
ΟΠΙΣΘΕΝ – Νι Δελφίν δεξιῶθεν καὶ τρίαίαν ὀριζοντίως.
- 2) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Ὅμοιος ὡς ἀνωτέρω.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Δελφίν δεξιὰ κάτωθεν αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ Τρίαίνα.
- 3) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος. (δεξιὰ)
ΟΠΙΣΘΕΝ – Νι Δελφίν δεξιὰ καὶ Τρίαίνα.
- 4) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ γυναικῶς δεξιὰ ἐντὸς στεφάνου, κόμην συσερεμμένην.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Δελφίν δεξιὰ κάτωθεν Τρίαίνα καὶ Ι.
- 5) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ βωδὸς ἐπὶ γῆς.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Νι-ΑΡΙ Δελφίν.
- 6) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ γυναικῶς ἐπὶ δεξιὰ.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Νι Δελφίν γυρισμένος ἐπὶ δεξιὰ κάτωθεν σταφυλῆ.
- 7) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Ἀνδρική νεαρὰ κεφαλὴ, ἐν στεφάνῳ.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Νι σύμβολον.

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

«Έλατε φίλοι μου, δὲν εἶναι πολὺ ἀργὰ
νὰ ψάξουμε γιὰ ἓνα καινούργιο κόσμο»
(Λόρδος Α. Τέννυσον: Ἡλιοβασίλεμα)

Γκλάν, γκλάν . . . Ἡ βαρεία καμπάνα τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Σπηλιανῆς ξεχύνει τὴν ἀπαλή της μελωδία πάνω ἀπ' τὰ κατάλευκα σπίτια τοῦ χωριοῦ καὶ τὴν στέλνει νὰ ἀπλωθῆ σ' ὄλο τὸ νησί καὶ πέρα μακριὰ στὰ πέλαγα, σὰν ἓνα ἀποχαιρετιστήριο μήνυμα πρὸς τὴν ἡμέρα ποὺ φεύγει, σὰν μιὰ παρήγορη ἐλπιδοφόρο πρόσκληση στοὺς κουρασμένους ἀπὸ

λιες σκέψεις περνοῦν σὰν τὰ διαβατάρικα σύννεφα ποὺ τρέχουν κυνηγημένα ἀπὸ τὸν φθινοπωρινὸ ἀέρα. «Πάει κι' αὐτὴ ἡ μέρα». Μιὰ μέρα σὰν τὶς ἄλλες, μιὰ στιγμή μετὰ τὴν αἰωνιότητα, ποὺ σὲ φέρνει ὄλο καὶ πιὸ κοντὰ πρὸς τὸ τέλος.

Στὸν κάμπο καὶ στὶς πλαγιές, ποὺ οἱ «τάβλες» ἀπλώνονται σὲ ἀκανόνιστα γεωμετρικὰ σχήματα ποὺ ἐνθυμίζουν σκαλιὰ παληοῦ βουδιστικοῦ ναοῦ, ὁ ἀγρότης στέκεται γιὰ μιὰ στιγμή καὶ στήνει τ' αὐτί του στὴ γλυκεῖα μελωδία τῆς καμπάνας λὲς καὶ θέλει νὰ βεβαιωθῆ γιὰ τὸ ποῦθε ἔρχεται καὶ μὲ περισσὴ εὐλάβεια κάνει τὸ Σταυρό του, ἐνῶ τὸ μαυλὸ του κάνει ἓνα πρόχειρο ἀπολογισμὸ τῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας ποὺ πέρασε. «Πόσα δεμάτια κουβάλησα, πόσες ἑληές μάζεψα, πόσα φασόλια φύτεψα... ἄραγε ὁ σημερινὸς κόπος θὰ ἀποδώσῃ γιὰ θὰ πάη χαμένος...». Καὶ ὁ φαηλιάρης ποὺ γυρίζει στὸ χωριὸ κατηφορίζοντας ἀπὸ τὸ «Δάλι» μὲ τὸ «γάδαρο» φορτωμένο ξύλα, σταματᾷ τὸ ζῶο ποὺ ἀνυπομονεῖ νὰ φτάσῃ στὸ παχνί, καὶ μονολογεῖ λὲς καὶ προφέρει καμμιά εὐχή. «Ἄραγες ἡ αὐριανὴ μέρα θὰ ζημερώσῃ καλύτερη;»

Στὰ σπίτια οἱ γυναῖκες εἰτοιμάζονται νὰ ὑποδεθοῦν τὴν πεπλοφορεμένη νύχτα. Τὰ λαμπογυάλια γυαλίζονται, τὸ τραπέζι εἰτοιμάζεται, τὰ λίγα ροῦχα ποὺ εἶναι ἀπλωμένα στὴν ταρατσα μαζεύονται καὶ στὴ μεγάλη σάλλα ὑπάρχει διὰχτυητὴ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀνησυχίας καὶ ἀναμονῆς. Οἱ πιὸ ἡλικιωμένες στρώνουν τὰ χράμια στὶς πόρτες καὶ στὰ κατώφλια ἢ τοποθετοῦν σκαμανάκια καὶ εἰτοιμάζονται γιὰ τὴν συνηθισμένη βραδυνὴ «κοζερί». Ὑπάρχουν κι' ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν ξενητεμένο, κι' αὐτὴ τὴ στιγμή εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη γιὰ νὰ τὶς φέρῃ κοντὰ σὲ κείνον ποῦ, ποῖος ξέρει ποῦ νὰ βρίσκεται καὶ τί νὰ κάνῃ στὴν ἄλλη γωνιά τῆς γῆς; Ἄραγε νὰ θυμᾷται καὶ κείνος; Ὑπάρχουν περιπτώσεις ποὺ ἡ λησμονία θεωρεῖται μεγάλο προνόμιο. Ἀλήθεια, κάτι τέτοιο θὰ εἶχε στὸ νοῦ του καὶ ὁ Μαβίλης ὅταν ἔγραφε τὴν «Λήθη».

Στὴ μεγάλη δημοσιὰ ποὺ φέρνει ἀπ' τὸ χωριὸ στὸν Ἄη Σάββα καὶ ξετυλίγεται σὰν μυθολογικὸ φίδι πρὸς τὰ λουτρά, ἔχει ἀρχίσει δειλὰ-δειλὰ ἢ «βόλτα». Νεαρὲς κοπέλλες πιασμένες ἀπὸ τὸ μπράτσο περπατοῦν πάνω - κάτω σὲ μικρὲς συντροφίες, χωρὶς κανένα συγκεκριμένο σκοπὸ, μὲ μιὰ εὐχάριστη προσμονὴ στὴν καρδιά γιὰ ἓνα καλὸ τυχερὸ, μὲ γρήγορο τὸ βλέμμα, μὲ πρόθυμο τὸ γέλιο, μὲ σταθερὸ τὸ βῆμα, σύγχρονες Κα-

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΟΥ ΘΕΛΗΣΙΣ

Θέλω κρυφὰ νὰ ἀγαπῶ
κρυφὰ νὰ μ' ἀγαποῦν
κρυφὰ νὰ ἄχω τὸν πόνο μου
κρυφὰ νὰ μὲ πονοῦν

Κρυφὰ θέλω στὸν τάφο μου
λουλούδια νὰ μοῦ φέρονν
ὅσοι κρυφὰ μ' ἀγάπησαν
κι' ὅσοι κρυφὰ μὲ ξέρουν.

Κι' ἐκεῖνοι ποὺ μὲ πόνεσαν
κι' αὐτοὶ κρυφὰ νάρθοῦν
κρυφὰ νὰ μποῦν στὸ μνήμα μου
πῶς πειά,... δὲν μὲ πονοῦν.

ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

τὸν καθημερινὸ μόχθο νησιώτες γιὰ τὴν ξεκούραση τῆς νύχτας ποὺ ἔρχεται γοργά. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ ξαποσταμοῦ, ἡ στιγμή τῆς ἀνάπαυλας, τὸ ἰντερμέτζο ἀνάμεσα στὴν ἡμέρα ποὺ σβύνει καὶ στὴ νύχτα ποὺ ἀρχίζει. Αὐτὴ τὴ στιγμή κάθε κίνηση θαρρεῖς καὶ σταματᾷ σὰν ἀπὸ ἐνστικτο. Τὸ χέρι ἀφήνει τὸ σασιπὶ καὶ τὸ ὄνει καὶ τὸ μυαλὸ ἐγκαταλείπεται νὰ πλανιέται ἀφηρημένα σὲ γκεχυμένες σκέψεις.

Στὸν καφενέ, στὸ «Καζίνο» ὅπου οἱ γεροντώτεροι καθισμένοι στὰ ξύλινα τραπέζια τοῦ μαγαζιοῦ ὁ ἓνας πλάϊ στὸν ἄλλο, ἀκουμπώντας στὴν μαγκούρα ἢ παίζοντας τὸ κομπολόι ἢ στρίβοντας τὸ τοιγάρο, οἱ κουβέντες σταματοῦν γιὰ μιὰ στιγμή καὶ στὰ κουρασμένα κεφάλια χί-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΝΙΣΥΡΟΣ

- 'Ο φετεινός χειμώνας δέν άρχισε με καλούς οίωनों για τήν Πατρίδα μας. 'Από τήν παντελή έλλειψη βροχής, όχι μόνον οί γεωργοί δέν μπόρεσαν να σπείρουν, άλλ' ούτε χορτάρι φύτρωσε. 'Ετσι ή κτηνοτροφία έπαθε μεγάλη καταστροφή, γιατί ψόφησαν τὰ περισσότερα ρίφια, από έλλειψη τροφής. 'Αλλά και ή υγεία τών κατοίκων διέτρεξε σοβαρό κίνδυνο διότι υπεχρεώθησαν να πίνουν νερό όχι και τόσο καθαρό. Για πρώτη φορά έβρεξε τὰ Χριστούγεννα. Με τόν καινούργιο όμως χρόνο, άνοιξαν όλοι μαζί οί κρουνοί του ούρανού, με αποτέλεσμα να πέσουν σπίτια και να ξεσπιτωθούν οίκογένειες, να γεμίσουν τὰ χωράφια από σπασμάδες και να ξεριζωθούνε άρκετά δένδρα.

- Αί έργασιαί έπισκευής τών καταστημάτων τών Κοινοτικών Λουτρών που είχαν διακοπή διότι δέν υπήρχε νερό, επανελήφθησαν. Διά τήν κατασκευήν όμως τών Κοινοτικών άφουδευτηρίων, δέν υπάρχει ακόμη καμία ένδειξις.

- Μ' εύχαρίστηση πληροφορούμεθα ότι ο Δήμος μας, ήρχισεν από τὰς άρχάς Δεκεμβρίου έργασίας διά τήν διαπλάτυνσιν τών δρόμων, όπου είναι δυνατή και ότι εργάζονται καθημερινώς περι τούς 20 έργάται. 'Ετσι όσοι συμπατριώται μας εύτυχήσουν να έπισκεφθούν έφέτος τὸ νησί μας, θα

ρουάτιδες σέ μοντέρνα 'Ανθεστήρια. Γι' αυτές, κάθε λεπτό και μια χαρά κάθε στιγμή και γλέντι. Στόν κτύπο τής καμπάνας φέρνουν στό μυαλό τους κάποια στιγμή που θα έρχονται οί κτύποι ανάμεσα σέ κλωνάρια λεμονιάς και σέ σπυριά από άστραφτερό ρύζι. Πόσο κοντά νάσαι άραγε αυτή ή μέρα; 'Ισως και Αύριο.

Μόνο τὰ παιδιά δέν φαίνονται να δίνουν και μεγάλη σημασία για τήν μικρή αυτή σκηνή που παίζεται τή στιγμή αυτή. Τὸ παιχνιδι δέν θα πάψη ούτε μια στιγμή τόν χαρούμενο ρυθμό του και οί φωνές θα εξακολουθήσουν στόν ίδιο πάντοτε τόνο. Είναι τόσο μακριά ακόμη οί έγνοιες!

Πάνω άπ' τὸ άσπροκεντημένο χωριό έχει άπλωθεί μια περιεργη γαλήνη. 'Όλα έχουν σιωπήσει. 'Ο θορυβώδης τζιτζικας, τὸ φλύαρο μιτισπούλι κι' αυτός ο άέρας λές κι' έχει κρατήσει τήν αναπνοή του. Μόνο κάτω, ή θάλασσα μουγκρίζει ακόμα σάν τελευταίο ξεθυμασμένο σημάδι παληάς όργης, που σβύνει πάνω στα σιωπηλά καρτερικά «ρούτσουνα». 'Ο άέρας έχει

έχουν να δοκιμάσουν και πάλιν νέας εύχαρίστους έκπλήξεις, με τὸ συνεχές νοικοκύρεμα του νησιού μας.

- Αί τεχνικαί έγκαταστάσεις τής έκμεταλλεύσεως τής έλαφρόπετρας εις τὸ Γυαλί, έτελείωσαν και πρόκειται τώρα να κτισθούν κατοικίες για τὸ προσωπικό. Διεδόθη μάλιστα ότι αναμένεται πλοίο για φόρτωση. 'Ας έλπίσωμε ότι θα άρχιση σύντομα ή τακτική έκμετάλλευσις, διότι, είναι αλήθεια, άρκετά καθυστέρησε.

- Για τήν κατασκευή τής ύδατοδεξαμενής του Παγοποιείου, δέν φαίνεται να γίνεται καμία προεργασία. Θά είναι πολύ δυσάρεστο, αν δέν λειτουργησιν τὸ παγοποιείο τὸ καλοκαίρι, πολύ δέ φοβούμεθα ότι θα συμβή τοῦτο. Θά θέλαμε να μπορέσωμε να δώσωμε περισσότερες και πιό συγκεκριμένες πληροφορίες εις τούς αναγνώστας μας.

- Κατόπιν αποφάσεως του περιφερειακού 'Εφόρου Προσκόπων του Βορείου Συγκροτήματος Δωδεκανήσου, ή 'Επιτροπή του Συστήματος Ναυτοπροσκόπων Νισύρου, άπηρτίσθη από τούς Σταμάτην Κουρζήν ως Πρόεδρον, Είρηνην Γ. Γιαλλούρη ως 'Αντιπρόεδρον, Φίλιππον Κων. Φιλίππου ως Ταμίαν, Μιχαήλ Γιαννάκην ως Γραμματέα και Δημήτριον Ζωσιμόπουλον, 'Αναστασίαν Κατσαρού και Νικόλαον Διακομιχάλην, ως Συμβούλους. Συγχαίρομεν τούς διορισθέντας και τούς εύχόμεθα κάθε προκοπήν εις τήν άποστολήν που τούς άνετέθη.

μια μυρουδιά σάν τή χωματίλα που φέρνει καμια φορά κάποια μακρυνή καλοκαιριάτικη μπόρα. Στο βάθος ο ήλιος έχει άνάψει μια τεράστια πυρκαγιά. 'Ο πορφυρένιος του δισκος ίδιο κοκκινισμένο σίδηρο που χτυπιέται στο άμόνι, βουλιάζει σιγά-σιγά στη θάλασσα που μάταια προσπαθεί να σβύσιν τή φλόγα του. Στους βράχους σπινθηροβολούν τὰ πρώτα φώτα. Πίσω άπ' τις κορφές του νησιού άρχισε ν' άπλώνεται τὸ γαλάζιο άτλάζι που όσο πάει και σκουραίνει, για να γίνει μπλέ, μώβ, μελανί, ενώ από τὰ κύματα ξεπετάγονται χρυσοκόκκινες φωτεινές γλώσσες προς τόν ούρανό σάν μια ίεσία, σάν μια βραδυνη προσευχή προς τόν Πλάστη, ένα μεγάλο Εύχαριστώ για τήν ήμέρα που πέρασε, και μια Παράκληση για τήν ήμέρα που θα ακολουθήσιν. Τι κι' αν ή νύχτα θα μάς τυλίξη σέ λίγο στο σκοῦρο της σεντόνι; Ξέρουμε καλά πώς Αύριο ο ήλιος, τὸ φῶς και πάλι θα φανή, ίσως μάλιστα πιό λαμπερός.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑ

Θεσσαλονίκη 7.2.57

Με ἐξαιρετική ἐπιτυχία ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κατὰ τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν ὄλαι αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημ. σχολείου κ. Σταμ. Κουρζῆς, οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ μαθήτριά τε κατεχειροκροτήθησαν διὰ τὴν ἐπιτυχή ἐκτέλεσιν τῶν σκέτς καὶ ἀπαγγελιῶν ποὺ τοὺς ἐδιδάχθησαν μὲ κάθε ἐπιμέλεια.

Με τὴν αὐτὴ ἐπιτυχία ἐωρτάσθη ἐπίσης καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς Μητέρας, τὴν 2αν Φεβρουαρίου, ὀργανωθεῖσα ἐπίσης παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δημ. Σχολείου. Τόσον κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὅσον καὶ τῆς ἡμέρας, ἐδόθη ἐθνικὸς χαρακτήρ, ἐδόθη δὲ προεξάρχουσα θέσις εἰς τὸ θέμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου.

ΡΟΔΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Ἀρμοδίως πληροφοροῦμαι ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς Δωδεκανήσου τῆς 11-1-57 ἀπεφασίσθη ἡ ἐκβάθυνσις καὶ ἡ ἐν γένει ἐπισκευὴ τοῦ λιμένος Μανδρακίου Νισύρου. Παραμένει ὅμως ὀξύτατον τὸ ὄλον πρόβλημα τοῦ λιμένος, προπαντὸς δὲ ἡ ἐπέκτασις αὐτοῦ.

Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας υἰοθετοῦν τὸ αἴτημα τῶν ἐργαζομένων Νισύρου καὶ εἰς ἀπάντησιν σχετικοῦ ὑπομνήματος τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος, διέταξε τὰ ἀρμόδια ὄργανα τοῦ Ἰδρύματος Κοιν. Ἀσφαλίσεων διὰ τὴν ταχεῖαν προώθησιν τῆς κανονικῆς ἀσφαλίσεως ἀπάντων τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ὄρυχεῖα τοῦ Γυαλί. Ἦτο ἄλλωστε καιρὸς πλέον διὰ νὰ ἐνδιαφερθῇ τὸ Κράτος διὰ τὴν ἐν γένει ἀσφάλισιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Νισύρου.

Ἐντὸς τοῦ ἐρχομένου μηνὸς πρόκειται νὰ διεξαχθοῦν ἐκλογαὶ διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέας Διοικήσεως τοῦ Σωματείου «**Η ΠΟΡΦΥΡΙΣ**». Κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Νέου Ἔτους ἡ ΠΟΡΦΥΡΙΣ διένειμε διάφορα χρηματικὰ βοηθήματα εἰς πτωχὰς Νισυριακάς οἰκογενεῖας ἐν Ρόδῳ. Ἐπίσης ἀπέστειλε πρὸς τὸν Δῆμον Μανδρακίου διάφορα παιδικὰ δῶρα διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Παιδιοῦ, ἧτις ἔλαβε χώραν τὴν Πρωτοχρονιά.

Ὁ νέος δημοδιδάσκαλος κ. Νικητάς Κουμέντος ὀρκισθεὶς, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του εἰς τὴν Αἰν Περιφέρειαν Ρόδου.

Εἰς τὸν Ι. Ναὸν τοῦ Νεοχωρίου Ρόδου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς συμπ. Σοφίας Μακρυγιάννη μετὰ τοῦ Θεμιστοκλέους Ρούσου ἐκ Ρόδου. Ἐπίσης εἰς τὸν Ι. Ναὸν Ἁγίου Παντελεήμονος ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ συμπ. Διαμαντοπούλου Σταύρου μετὰ τῆς Εἰρήνης Ζερβοῦ ἐκ Καλύμνου.

Ἡραβωνίσθησαν οἱ συμπατριῶται μας Ντίνος Δοξόπουλος μετὰ τῆς Δίδος Εὐαγγελίας Θεοδώρου. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Τὴν 12-1-57 ἀπεβίωσεν ἡ ἐξ Ἐμπορείου Μαρία Ξυδάκη. Εἰς τοὺς οἰκείους τῆς συλληπητήρια.

G.I. KOYMENTOS

Ν. Ὑόρκη – Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας.

Τὴν 15ην Ἰανουαρίου ἡ κ. Καλλιόπη Ν. Κοριτσιδῆ, τὸ γένος Μιχαῆλ Κακομανῶλη, ἐγέννησεν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς γονεὶς νὰ τοὺς ζήση.

Τὴν 20ὴν Ἰανουαρίου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δίδο Βαρβάρας Κάτερ μετὰ τοῦ Ἐμμ. Γ. Παππαεμανουήλ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστόριας. Τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἀντήλλαξαν ὁ ἀγαπητὸς μας ἀδελφὸς Παναγιώτης Σακκαραδῆς. Ἐπικολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ναοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παρενέβησαν πολλοὶ τῶν συμπολιτῶν μας. Εἰς τοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα τὸν βίον ἀνθόσπαρτον καὶ εὐτυχισμένον.

Η ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Αἱ οικονομικαὶ δυσχέρειαι πρὸς τὰς ὁποίας ἀντιπαλαίωμεν διὰ τὴν ἔκδοσιν τὸ περιοδικὸν, μᾶς ὑποχρεοῦν νὰ τὸ ἀποστέλλωμεν διὰ τοῦ ἀπλοῦ ταχυδρομείου. Ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιθυμοῦν νὰ τὸ λαμβάνουν διὰ τοῦ ἀεροπορικοῦ ταχυδρομείου, παρακαλοῦνται ὅπως μᾶς ἀνακοινώσωσι τοῦτο, διὰ νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των. Ἡ ἔτησίαι ἐπὶ πλέον ἐπιβάρυνσις ἀνέρχεται διὰ τὰς Ἦνωμ. Πολιτείας εἰς δύο (2) δολλάρια.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 3^{ΟΝ}-ΜΑΡΤΙΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 15

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,,

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
 'Αντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
 Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
 Ταμίης : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΜΕΛΗ : Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
 Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
 Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
 "Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ,, 'Αθηνών
 » » "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ,, »
 » » "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ,, »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' δροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα 'Υόρκη : 'Ιάκωβος Καραβάκης, Ρόδος : Γ. Κουμέντος, Κώς : Α. Πληθίδης
 Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακλαριδής

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

'Απολογισμὸς καὶ προοπτικὴ	Σελίς	1
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	»	3
Κρίσεις καὶ Σχόλια	»	7
'Η ἐνάτη ἐπέτειος τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Δωδεκανήσου	»	11
'Η συμμετοχὴ τῆς Νισύρου στὸ «'Ιστορικὸ Λεξικὸ» τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν καὶ ἡ συμβολὴ τῆς στὴν 'Ελληνικὴ Λαογραφία — 'Υπὸ 'Αναστ. Καραναστᾶση	»	12
'Απ' ὅτι θυμᾶμαι — 'Υπὸ Ν. Σακελλαριδῆ	»	16
Δημογραφικὸν πρόβλημα καὶ γεωργία — 'Υπὸ Κων. Μούρα	»	17
Τὰ δωρητήρια τοῦ Γυαλιοῦ καὶ Περγούσης εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου	»	24
Τὸ Παληόκαστρο 'Υπὸ Λαζ. Κ. Κοντοβεροῦ	»	25
'Ιστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου—'Επιμέλεια Κ. Σακελλαριδῆ	»	28
Δημήτριος Μπαλαλᾶς—'Υπὸ Σταύρου Μάνεση	»	31
Νίσυριακοὶ ἀντίλαλοι		

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Σ Ε Ι Σ Σ Υ Μ Φ Ω Ν Ω Σ Τ Ω Ν Ο Μ Ω

ΕΚΔΟΤΗΣ : 'Ο Σύλλογος Νισυρίων "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΤ. ΤΖΑΝΕΤΗ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ 17 - ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ",

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Τὸν περασμένο Φεβρουάριον συνεπληρώθησαν δύο χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ἄρχισε ἡ ἐκδοσις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν». Ἦτο ἓνα μεγάλο τόλμημα καὶ ἀντίθετα μὲ τὴν σκληρὴν πραγματικότητα, ἐλλείπει ἐπαρκῶν οικονομικῶν μέσων ἐπέτυχε γιὰτὶ πάνω ἀπ' ὅλα ὑπῆρχε ἡ πίστις τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἐκδόσεώς του. Ὁ τότε Πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρου Ἀθηνῶν ἐπιγραμματικά, στὸ πρῶτο τεῦχος, χαρακτήρισε τὸ περιοδικὸν σὰν «Μιὰ ἀκόμα προσφορὰ στὸ νησί μας».

Καὶ τώρα τὰ δύο χρόνια ποὺ πέρασαν μᾶς ἐπιτρέπουν μὲ ὑπερφημία νὰ διακηρύξουμε πὼς πράγματι τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» μὲ τὴν μαχητικότητα καὶ τὴν συνέπεια ποὺ τὰ διακρίνουν στάθηκαν μιὰ μεγάλη προσφορὰ στὸ νησί μας.

Σκοπὸς τῆς ἐκδόσεώς τους ἦτο, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς καλλιτέρας ζωῆς στὸ νησί μας. Καὶ ὑπηρετώντας τὸ ἱερὸ τοῦτο καθῆκον, τὰν δημοσιογραφικὸ ὄργανο, δὲν παρέλειψε νὰ κἀνῃ τὴν ἀποστολὴν του μὲ ὑπευθυνότητα, ἀδιαφορώντας ἂν θὰ ἐπίκραινε ὀργανώσεις καὶ ἀρχὲς μὲ ἱστορία καὶ ἀξιοσέβαστα πρόσωπα. Ἡ ἀλήθεια ἐλέγγοτο χωρὶς φόβον καὶ πάθος καὶ πρὸς ὅλους τὴς κατευθύνσεις.

Τὸ περιοδικὸν μᾶς σὰν ἐγερτήριο σάλπισμα κάλεσε κάθε Νισύριο νὰ πυκνώσῃ τὴς δυνάμεις ποὺ ἐργάζονται γιὰ τὸν κύκλον τοῦ νησιοῦ. Ἀπευθύνθηκε κατὰ πρῶτον στὴς ὀργανώσεις μᾶς μὲ τὴν πλοῦσιαν ἱστορίαν των σὲ ἔργα καὶ ἐζήτησε τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου τῆς προσφορᾶς στὸ νησί. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ οὔτε ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν πραγματικότητά ἂν παραδεχθοῦμε πὼς στὴ δημιουργίαν τῶν τελευταίων κοινοφελῶν ἔργων στὸ νησί κατὰ κἀτι συνέβαλε, ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ, καὶ ἡ γρίνα τοῦ περιοδικοῦ τούτου.

Ἡ Νισυριακὴ Συλλογικὴ ἰδέα ἀποτελεῖ τὴν μεγαλύτερην δύναμιν τοῦ νησιοῦ μᾶς. Ἦτο ἀνεκὰθεν ἡ συνισταμένη τῆς ἀγάπης τῶν ξηνητεμένων παιδιῶν τῆς πατρίδας μᾶς πρὸς αὐτήν. Τὸ καλλίτερον ὄπλον ποὺ πολεμοῦσε τὸν κατακτητὴ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς. Οἱ σύλλογοί μᾶς ἐκτιζαν σχολεῖα, ἐκκλησίαις γιὰ νὰ διατηρήσουν ἀθικτὴν τὴν ἱερὴν κληρονομίαν τῶν προγόνων, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν, τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν στὰ νησιά μᾶς. Οἱ λαμπρὲς αὐτὲς ὀργανώσεις πάντοτε προσέφεραν τὴν ἀγάπην στὸ νησί. Τὴν συνέχειαν τῆς προσφορᾶς ἐπαγγέλλεται τὸ περιοδικὸν τοῦτο σὰν παράδοσιν,

σάν καθήκον ιερό. Είμεθα υπερήφανοι γιατί ἡ φωνή μας δὲν στάθηκε φωνὴ βοήθειας ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ τὸ περιοδικὸ εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ ἐπαινεῖ τὴν δημιουργία νέων ἔργων καὶ νὰ διαπιστώσῃ σήμερον ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς οργανώσεώς μας γιὰ τὸ νησι βαίνει μέρα μετὰ τὴν μέρα αὐξανόμενον.

Ὁ λαμπρὸς ἀπολογισμὸς τῶν δυὸ χρόνων γεννᾷ νέες ὑποχρεώσεις, νέα καθήκοντα. Ἔχουμε λόγους νὰ πιστεύουμε ὅτι κάθε συμπατριώτης μας ἀγάπησε τὸ περιοδικὸ καὶ ἀναγνωρίζει τὴν χρησιμότητά του. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐνισχύει τὶς προσπάθειες τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν πληρέστερη ἐμφάνισί του, ὥστε νὰ γίνῃ πρότυπον στὸ εἶδος του.

Θὰ συνεχίσουμε τὸ ἔργο τῆς προαγωγῆς τῶν ζωτικῶν προβλημάτων τοῦ νησιοῦ μας καὶ τὴν παρακολούθησι τοῦ ἔργου τῶν Νισυριακῶν Ὁργανώσεων καὶ Ἀρχῶν σάν κριταὶ μὰ καὶ σάν συμπαραστάται αὐτῶν στὶς προσπάθειές τους. Παράλληλα ἡ ἱστορία καὶ ἡ λαογραφία τοῦ νησιοῦ μας θὰ πλουτίσουν τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας μὲ τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ὁμορφιά τους.

Στὸν δρόμο αὐτὸν τοῦ καθήκοντος τῆς προσφορᾶς πρὸς τὸ ἀγαπημένο μας νησι καλοῦμε κάθε Νισύριο καὶ ζητοῦμε τὴν πνευματικὴν καὶ ὕλικήν του βοήθειαν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων Ἀθηνῶν — Πειραιῶς «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» καὶ ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Περιοδικοῦ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα ἀπευθύνουν τὰς θερμότερας εὐχὰς τῶν εἰς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μας καὶ εἰς ὅλους τοὺς φίλους τῶν Νισυρίων. Ἰδιαιτέρως πρὸς τὰ ξενητεμένα παιδιὰ τῆς Νισύρου μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς μεγάλης ἑορτῆς τῆς Χριστιανωσύνης ἀπευθύνονται οἱ σκέψεις μας καὶ τοὺς διαβιβάζομεν μαζὺ μὲ τὰς καλυτέρας εὐχὰς μας τὴν πρόσκλησιν γιὰ ἓνα νοερὸ ταξεῖδι στὴ Νίσυρο γιὰ νὰ ζωντανέψουν στὴ φαντασία οἱ χαρούμενες πασχαλινὲς ἀναμνήσεις καὶ νὰ ἀναβαπτίσωμεν μέσα σ' αὐτὲς τὴν δημιουργικὴν γιὰ τὸ Νησί μας ἀγάπην.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Τὴν 21ην Φεβρουαρίου ἐδόθη εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Κέντρου ΑΛΣΟΣ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως ὁ ἐτήσιος Χορὸς τοῦ Συλλόγου μας ὁπὸ τὴν προ-στασίαν τῆς Α. Ε. τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Στέλιου Κω-τιάδη. Ἡ ἐπιτυχία τῆς χοροεσπερίδος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ὑπῆρξεν πλή-ρης. Τὸν χορὸν ἐτίμησαν ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς Κοινωνίας καὶ πλῆθος συμπατριωτῶν μας, κατὰ κοινὴν δὲ ὁμολογίαν ὑπῆρξεν εἰς τῶν καλυτέρων χορῶν τῆς ἐφετεινῆς περιόδου.

* * *

Τὴν 23 Φεβρουαρίου τὸ ἀδελφὸν Σωματεῖον ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΕΡΜΙΑΝΗ ἔδωσε τὸν ἐτήσιον χορὸν του εἰς τὸ χορευτικὸν Κέντρον ΣΑΒΟΪ με ἐπι-τυχίαν, ἐπεκράτησε τὸ Νισυριακὸ χρῶμα καὶ ἐχορευθήσαν οἱ «Νισυριακοὶ χοροὶ» με ἐξαιρετικὸν κέφι μέχρι τῶν πρῶτων ὥρων.

* * *

Ἀπὸ τῆς 1ης προεχοῦς Μαΐου ἐ. ἔ. τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου μας καὶ τοῦ περιοδικοῦ μας «Ν. Χ.» ἐγκαθίστανται εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐλευ-θερίου Βενιζέλου ἀριθ. 46 Μέγαρον ἐνοικιασθὲν γραφεῖον (3ος ὄροφος ἀριθ. γραφ. 110). Εἴμεθα εὐτυχεῖς ἀνακοινοῦντες τὴν ἀπόκτησιν ἰδιαιτέ-ρας στέγης διὰ τὸν σύλλογον μας καθ' ὅσον πάντοτε ἦτο αἰσθητὴ ἡ ἔλ-λειψις αὕτη ἐπὶ τῆς ἐν Ἀθήναις συλλογικῆς προσπαθείας τῶν Νισυρίων. Αἱ ἐκάστοτε Διοικήσεις τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» ἔθετον μεταξὺ τῶν βασικῶν ἐπιδιώξεων τῶν τὴν ἀπόκτησιν Γραφείων, εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι δι' αὐτῶν τὰ μέγιστα θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ δραστηριότης τοῦ συλλόγου καὶ ἀρτιωτέρα θὰ καταστῇ ἡ λειτουργία του.

Παρακαλοῦνται τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου μας, οἱ ἀνταποκριταὶ καὶ οἱ ἐναγνώσται τῶν «Ν. Χ.» καθὼς καὶ οἱ πολυπληθεῖς φίλοι τῶν Νισυρίων, ἔπως τοῦ λοιποῦ ἀπευθύνονται εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν Διεύθυνσιν τῶν Γραφείων μας.

* * *

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΚ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ «Γνωμαγόρα» συμπληρωθὲν, κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς :

Πρόεδρος : Μιχ. Σκανδάλιος, Ἀντιπρόεδρος Γεώργ. Κλεόπουλος, Γεν. Γραμματεὺς Παν. Γ. Σακλαρίδης, Ταμίας Παν. Ἀλαμαγκίδης, Σύμ-βουλοι οἱ κ. κ. Κων. Πουράκης, Ἀντ. Μαυρουδῆς, Χρῆστ. Χρηστοφάκης, Γεώργ. Παπαεμμανουήλ, Ἰωάν. Ο. Σακελλαρίδης, Ἰωάν. Κ. Φραντζῆς.

* * *

Τὴν 9ην Φεβρουαρίου ἔγιναν αἱ ἐκλογαὶ τῆς Ἀδελφῆς Ὁργανώσεως Ἁγίου Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Πρόεδρος Δημήτριος Ν. Νοταρίδης, Ἀντι-πρόεδρος Νικ. Κ. Μίχαλος, Γεν. Γραμματεὺς Γαβριήλ Π' Μ. Σακελλαρί-δης, Εἰδ. Γραμματεὺς Ζαχαρίας Ζαχαριάδης, Ταμίας Μιχαήλ Γ. Μηνᾶς, Σύμβουλοι Νικόλαος Π. Σακελλαρίδης, Ἰωάννης Μ. Τσουκαλᾶς καὶ Νι-κόλαος Γ. Ἀσφενδιάνης.

Τὴν 10ην Φεβρουαρίου συνήλθον αἱ Νισυριακαὶ ὀργανώσεις καὶ ἐξέλεξαν τὸ νέον Προεδρεῖον τοῦ Nisyrlian Societies ὅπερ κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς: Πρόεδρος Δημήτριος Νοταρίδης, Γραμματεὺς Παναγιώτης Σακλαριδης, Ταμίας Παντελῆς Σεβδαλῆς.

Τὴν 2 Μαρτίου τὸ Nisyrlian Societies, ἔδωσε ἀποκριάτικο γλῆντι εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Νισυριακῆς Λέσχης. Τὸ γλῆντι παρετάθη ἐν πλήρει εὐθυμίᾳ μέχρι τῶν πρωΐνων ὥρων.

* * *

Τὴν 1ην Μαρτίου ἔγιναν αἱ ἐκλογαὶ τῆς γυναικείας ὀργανώσεως ἡ ΧΑΡΑΥΓΗ. Πρόεδρος Κατίνα Κοκκίνου, ἀντιπρόεδρος Καλλιόπη Παντελίδου, Γραμματεὺς Χαρίκλεια Παπαδοπούλου, Ταμίας Σταματία Φούγιαξη καὶ σύμβουλοι Εἰρήνη Μηνᾶ, "Ἄννα Κοντονικολάου, Παναγιώτα Σκούρτου, "Ἀνθοῦσα Χαρτοφύλη, "Ἄννα Ζαχαριάδου καὶ Εἰρήνη Ζουβελέκη.

* * *

Τὴν 24ην Φεβρουαρίου συνήλθον οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Δωδεκανησιακῶν ὀργανώσεων καὶ ἐξέλεξαν τὸ νέον προεδρεῖον τῆς Πανδωδεκανησιακῆς Ὀμοσπονδίας, ἀπαρτισθὲν ὡς κάτωθι :

Πρόεδρος Λάμπρος Χαζηκώστας (ἐκ Τήλου), Ἀντιπρόεδρος Γ. Χαζηκωνσταντίνου (ἐκ Ρόδου), Γεν. Γραμματεὺς Εὐάγγελος Λυκοπάντης (ἐκ Σύμης), Εἰδ. Γραμματεὺς Γεώργιος Τσουκράνος (ἐκ Καλύμνου), Ταμίας Πέτρος Πρώτος (ἐκ Λέρου).

Σύμβουλοι ὀρίζονται οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Δωδεκανησιακῶν ὀργανώσεων. Τὸ νέον διοικητικὸν συμβούλιον συνεζήτησε τὸ ζήτημα τῶν ἀδελφῶν Δωδεκανησίων τῶν διαβιούντων εἰς Αἴγυπτον. Ἀπεφάσισαν ὅπως γίνουσι αἱ κατάλληλοι ἐνέργειαι διὰ τὴν ἐπιτραπῆ νὰ μεταναστεύσονται εἰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Διορίσθη ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς κ. κ. Παπαδόπουλον (Κάσσιος), Χαζηκώστα, Λυκοπάντη καὶ Νικ. Βασιλειᾶ, αἱ ὁποῖοι θὰ προβοῦν εἰς τὰς καταλλήλους ἐνεργείας.

* * *

Τὴν 22αν Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἔγινεν ἡ πρώτη Γενικὴ Συνεδρίασις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβε χώραν καὶ ἡ ὀρκωμοσία τοῦ νεοεκλεγέντος Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Παρέστησαν πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν μας μετὰ τῶν κυριῶν των καθὼς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν ἀδελφῶν Νισυριακῶν ὀργανώσεων. Ὁ πρόεδρος κ. Μιχαὴλ Σκανδάλιος εὐχαριστεῖ τὰ μέλη διὰ τὴν ἐκλογὴν του καὶ ὑπόσχηται ὅτι θὰ ἐργασθῆ μὲ ὄλας του τὰς δυνάμεις γιὰ τὸν ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ μας καὶ ἔργα γιὰ τὴν Νίσυρον. Ἔδοσαν τὸν ὄρκον καὶ ἐδέχθησαν τὰ χειροκροτήματα τῶν παρισταμένων. Μετὰ τὴν ὀρκωμοσίαν ὄλοι μαζί παρεκάθησαν σὲ γεῦμα προσφερθὲν παρὰ τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ μας. Ἡ διασκέδασις διήρκεσε μέχρι τοῦ μεσονυκτίου μέσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα Νισύρικη γεμάτη χαρὰ καὶ εὐθυμία.

* * *

Τὴν 3ην Μαρτίου ἐ. ἔ. ἔγινε ἡ δευτέρα γενικὴ συνέλευσις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν μέλη καὶ μὴ μέλη ἵνα λάβωσιν γνῶσιν ὄλων τῶν ζητημάτων ποῦ ἀφοροῦν τὴν γενέτειράν των Νίσυρον. Τὸ κύριον θέμα ἦτο τὸ ὕδραγωγεῖον τοῦ παγοποιείου. Διεξήχθη εὐρεῖα πατριωτικὴ συζήτησις, Ἀπαντες κατενόησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔργου καὶ ἀπεφάσισαν παμψηφεί ὅπως γίνῃ δαπάναις τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς.

Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν 7ην Ἀπριλίου δοθεὶ χοροεσπερὶς πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ταμείου διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ τόσον ἀναγκαίου ἔργου. Διωρίσθη ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἰ. Παυλίδην, Δ. Οἰκονομίδην, Ι. Σακελλαρίδην, Γ. Ἀλαμαγκίδην, Ν. Κουλιανίδην καὶ Φρένησιν Κ. Φραντζῆν, ἡ ὁποία θὰ διεξαγάγῃ ἔρανον διὰ τὸν ὡς ἄνω σκοπόν.

* * *

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὴν τακτικὴν συνεδρίασιν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς 7ης Ἀπριλίου, εἰς ἣν παρέστησαν οἱ παρεπιδημοῦντες ἐνταῦθα Κ. Ἀπριλάκης, ἀντιπρόεδρος τῆς Κοινότητος Νικιῶν καὶ Ν. Σακελλαρίδης, πρόεδρος τοῦ ὁμωνύμου εἰς Νικιά Συλλόγου, ἐλήφθησαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ αἱ κάτωθι ἀπαφάσεις: α) ἡ ἀπονομὴ τοῦ Θεολογείου βραβείου καὶ διὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος, β) ἡ ὀργάνωσις ἐκδρομῆς εἰς Σούνιον διὰ τὴν 5ην Μαΐου. Κατ' αὐτὴν ἀνεκοινώθη ὅτι ὁ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁμώνυμος σύλλογος, ἀνεκήρυξεν ὡς ἐπίτιμον Πρόεδρον αὐτοῦ τὸν Πλοίαρχον τοῦ Β. Ν. κ. Κωνστ. Νικητιάδην.

* * *

Λιμενικός.

Κατὰ τὰς διεξαχθείσας τὴν 3ην Μαρτίου ἐ. ἔ. ἀρχαιρεσίας τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου «ὁ Ἅγιος Σάββας» τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον αὐτοῦ κατηρίσθη ὡς ἔπεται:

Πρόεδρος Κωνστ. Μαντουδάκης, Ἀντ)δρος Νικολ. Ι. Φραντζῆς, Ταμίας Κωνστ. Τσουλάτος, Γραμματεὺς Πασχ. Χριστοφύρου καὶ Σύμβουλοι οἱ Ἀντ. Κατσιματίδης, Ἀπόστ. Ι. Μαστρογιάννης, Νικ. Καραβάκης καὶ Ἰωάνν. Ἐμμανουηλίδης.

Συγχαίρομεν ἐγκαρδίως τοὺς νεοεκλεγέντας καὶ εὐχόμεθα κάθε προκοπὴν εἰς τὸ ἔργον των, διὰ τὸ ὁποῖον ὑποσχόμεθα πρόθυμον τὴν συμπαράστασίν μας.

Ἀποτελεῖ εἰσίωνον γεγονός ἡ χαρὰ τοῦ κ. Κ. Μαντουδάκη ἐκ νέου ἀνάληψις τῆς προεδρίας τοῦ Λιμενικοῦ διότι εἶναι γνωστός ὁ θερμουργὸς ζῆλος ἀπὸ τὸν ὁποῖον διαπνέεται ὁ καλὸς αὐτὸς συμπατριώτης μας. Πρῶτῃ ἀπόδειξις εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ νέου Δ. Σ. ὅπως διαμορφώσῃ διὰ σιμεντοστρώσεως τὸ τμήμα ἐπιβιβάσεως τοῦ λιμενοβραχίονος. Πρὸς τοῦτο ἐξησφάλισε διὰ δωρεῶν τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα ἐξ εἴκοσι σάκκων σιμέντου καὶ ὀργάνωσε τὴν μετὰ πάσης ἐπιτυχίας δοθεῖσαν χοροεσπερίδα τὴν 24ην Μαρτίου, διὰ τὴν ὁποῖαν μᾶς γράφει ὁ ἀνταποκριτὴς μας Νισύρου.

* * *

ΑΓΑΘΟΕΡΓΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8-4-1957

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς ἡμετέρας Ἀδελφότητος, ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα, ἐκφράζει τὰς θερμότερας εὐχὰς του πρὸς πάντα τὰ Μέλη αὐτῆς καὶ πρὸς ὅλους ἐν γένει τοὺς συμπατριώτας καὶ φίλους.

Διὰ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
ΙΩΑΝ. Μ. ΚΑΜΠΑΛΟΥΡΗΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΕΜΜ. Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Γενικής Συνελεύσεως τῶν μελῶν τῆς Ἑργατικῆς Ἐνώσεως Νισύρου

Ἐν Νισύρῳ σήμερον τὴν 16ην τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ ἔτους 1957 ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 7 μ. μ. καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ζωσημοπουλείου Θεάτρου συνήλθον εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Προέδρου καὶ Γραμματέως τῆς Ε. Ε. Ν. τὰ μέλη αὐτῆς, εἰς ἣν παρευρέθη καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου Δωδεκανήσου κ. Γεώργιος Λαμπριανὸς καὶ ἀκούσαντα τοῦ προέδρου τῆς συνελεύσεως ὡς καὶ διαφόρων ὁμιλητῶν ἐπὶ τῆς ἀρνήσεως τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἑταιρείας ἐξορύξεως ἐλαφρόπετρας εἰς τοποθεσίαν Γυαλί νὰ προσλάβουν εἰς τὴν ἐργασίαν ἐργάτας ἐκ Νισύρου ὡς ρητῶς καθορίζει ὁ 9ος ὄρος τῆς ὑπογραφείσης συμβάσεως μισθώσεως τοῦ μεταλλείου μετὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου καὶ λαβόντα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀκόμη σήμερον γιὰ τὴν φόρτωσιν ἐλαφρόπετρας τοῦ ἀφιχθέντος πλοίου τῆς ἐν λόγω ἑταιρείας μετέφερε πρὸς τοῦτο περὶ τοῦς ἐβδομήκοντα (70) ἐργάτας ἀπὸ τὸ χωρίον Κεφάλου τῆς νήσου Κῶ.

Δ Ι Α Π Ι Σ Τ ὼ Ν Ο Υ Ν

1) Ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἐξορύξεως ἐλαφροπέτρας σκοπῶς παραβαίνει τὸν 9ον ὄρον τῆς ὑπογραφείσης συμβάσεως μισθώσεως τοῦ μεταλλείου μετὰ τοῦ Δήμου περὶ χρησιμοποίησεως ὑποχρεωτικῶς ἐργάτας Νισυρίους.

2) Ὅτι ἡ Ἑταιρεία προβαίνει εἰς τοιαύτην παράβασιν τῆς συμβάσεως με σκοπὸν ἀποκομίσεως μεγαλυτέρων κερδῶν, διότι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ χωρίου Κεφάλου τῆς νήσου Κῶ, λόγω τῆς ὑφισταμένης ἀνεργίας ἐκεῖ προσφέρονται νὰ ἐργασθῶν εὐθυνότερον τῶν Νισυρίων ἐργαζομένων ὡς ἔπραξαν με προγενεστέραν φόρτωσιν πλοίου ἀπὸ 2-2 1957 ἕως 8-2-1957.

3) Ὅτι ἡ ἐν λόγω Ἑταιρεία δὲν προσλαμβάνει Νισυρίους ἐργάτας ἀπὸ ἐκδίκησιν διότι οὗτοι εἶχον τὸ θάρρος νὰ ζητήσουν τὰ νόμιμα δικαιώματά των ἐπικαλεσθέντες πρὸς τοῦτο ἐπανεπιλημμένως τὴν παρέμβασιν τοῦ κ. Διοικητοῦ Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς Νισύρου.

Δ Ι Α Μ Α Ρ Τ Υ Ρ Ο Υ Ν Τ Α Ι

1) Διότι ἡ τοιαύτη στάσις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἑταιρείας ἀποτελεῖ πρόκλησιν πρὸς τοὺς ἐργαζομένους τῆς Νισύρου καὶ γενικώτερον πρὸς τὸν Δῆμον.

2) Διότι ἡ νῆσος Νισυρος μὴ ἔχουσα ἐργασίας ἄλλας νὰ ἀπορροφοῦν τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ νήσῳ ἐργατικὸν δυναμικόν, οἱ ἐργαζόμενοι παραμένουν ἀνεργοὶ καὶ στεροῦνται αἱ οἰκογένειαι των καὶ τῶν στοιχειωδεστέρων ἀναγκῶν ζωῆς.

3) Διότι τὸ μεταλλεῖον ἐλαφροπέτρας Γυαλί τὸ ἐξεμισθωσεν ὁ Δῆμος με κύριον σκοπὸν τὴν ἀπασχόλησιν ἐργαζομένων Νισυρίων ἵνα οὕτω ἀνακουφισθοῦν ἐκ τῆς πενίας.

Ζ Η Τ Ο Ὑ Ν

1) Τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τοῦ Νομάρχου Δωδεκανήσου ὡς καὶ τοῦ Δημάρχου Μανδρακίου Νισύρου πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ἀνακύψαντος θέματος ἵνα οὕτω ἐξομαλυνθῇ καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα ἀναστάσις μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων.

2) Τὴν ἄμεσον καταγγελίαν τῆς συμβάσεως μισθώσεως τοῦ μεταλλείου παρὰ τοῦ Δήμου εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἑταιρεία δὲν ἤθελε συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς αἰτινες ἀπορρέουν ἐκ τῆς συμβάσεως.

Ἐ Ξ Ο Υ Σ Ι Ο Δ Ο Τ Ο Ὑ Ν

Τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα, ὅπως ἐπίδωσιν τὸ παρὸν εἰς τὸν κ. Νομάρχην Δωδεκανήσου, εἰς τὸν κ. Δήμαρχον Νισυρίων, τὴν Γ. Σ. Ε. Ε., τὸ Ε. Κ. Δωδεκανήσου καὶ πρὸς πάντα ἀρμόδιον ὡς καὶ τὴν δημοσίευσιν του εἰς τὰς ἐφημερίδας Ρόδου.

Ἐν Νισύρῳ τῇ 16 Μαρτίου 1957

Ἐντολῇ Συνελεύσεως
Ὁ Προϊστάμενος
ΜΙΧ. ΚΥΠΡΑΙΟΣ

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ

Μέχρι τέλους Μαρτίου, μόνον 40 παροχετεύσεις έγιναν εις οίκιας και καταστήματα, καίτοι παρήλθον αρκετοί μήνες, ἀφ' ἧς ὁ εἰδικὸς ἐγκαταστάτης εὐρίσκειται ἐπὶ τόπου καὶ ὁ ὁποῖος σκέπτεται σοβαρῶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐργασίαν. Ὁ κύριος λόγος τῆς λυπηρᾶς αὐτῆς καταστάσεως ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἡ σχετικὴ δαπάνη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διατεθῇ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, ἐνῶ ἡ δαπάνη καταναλώσεως εἶναι μικρὰ καὶ συμφέρουσα, δεδομένου ὅτι ὁ Δῆμος καθώρισεν ὡς τιμὴν τοῦ ρεύματος δραχμὰς δύο (2) κατὰ κιλobάτι, τιμὴν ἀσύμφορον δι' αὐτόν.

Ἐπανερχόμεθα συνεπῶς ἐπὶ τῆς ἐκκλήσεως μας, ὅπως συνδράμωσι τὸ ἔργον ὅλοι οἱ δυνάμενοι. Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος μᾶς ἐδήλωσεν ἀδυναμίαν τῆς Ἱ. Μονῆς Σπηλιανῆς διότι ἀντιμετωπίζει αὕτη κτιριακὰς ἀνάγκας ἐπειγούσης μορφῆς. Τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν ἀντιμεταπίθον ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰς δαπάνας ἐκδόσεώς μας, δὲν δύναται νὰ συμβάλῃ ἐνεργῶς. Κατὰ νεωτέρας πληροφορίας μας αἱ δαπάναι ἐγκαταστάσεως περιλαμβανομένου τοῦ πίνακος καὶ τοῦ μετρητοῦ ἀνερχονται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 1000 δραχμὰς. Ἀπευθύνομεν θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν εὐρισκομένους συμπατριώτας μας νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον, εἴτε διὰ τῆς οἰκονομικῆς πρὸς τοῦτο ἐνισχύσεως τῶν ἐν Νισύρῳ συγγενῶν των, εἴτε διὰ τῆς συμβολῆς των εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐνὸς κεφαλαίου πού θὰ διατεθῇ διὰ τοῦ Δήμου ὡς ἄτοκον δάνειον τὸ ὁποῖον θὰ ἐξοφληθῇ τμηματικῶς καὶ εἰς ὠρισμένον χρόνον. Τὴν ἰδίαν θερμὴν ἔκκλησιν ἀπευθύνομεν καὶ πρὸς τὸ Κέντρον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ἐσχάτως λαμπρὰν ἔνδειξιν κατανοήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς Πατρίδος μας.

Χίλια (1000) δολλάρια εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ δώσουν τὴν χαρὰν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς 30 οἰκογενεῖας καὶ νὰ ἐλαφρύνουν κάπως τὸ δυσβάστακτον ἀπὸ τὰς δαπάνας τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ θέρους τοῦ Δήμου, νὰ διατεθοῦν δὲ κατόπιν εἰς κοινωφελῆ σκοπὸν πού θὰ ὑποδείξῃ τὸ ἴδιον. Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ παραβλέψωμεν καὶ τὴν κοινωνικὴν σημασίαν πού παρουσιάζει τὸ ζήτημα ὡς διαχωρίζον τοὺς κατοίκους εἰς ἀστοὺς καὶ πληθεῖους. Θὰ ἦτο ἐπίσης δυνατόν, ἐφ' ὅσον θὰ διετίθετο ἓνα ποσόν, νὰ

διατεθῇ μέρος αὐτοῦ διὰ τὴν ἀγορὰν κατόπιν δημοπρασίας ἢ εἰδικῆς παραγγελίας ὑλικῶν ἐγκαταστάσεως, ὅποτε ἡ δαπάνη τῆς παροχετεύσεως θὰ μειωθῇ ἀρκετά, καθ' ἃς ἔχομεν βασίμους πληροφορίας, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐκτέλεσις περισσοτέρων παροχετεύσεων.

Ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς τὰς Κοινότητας τῆς νήσου, μεταιωθεῖσα, ἐπαναλαμβάνεται τὴν 12ην Ἀπριλίου.

Ἀνομβρία

Ἡ χειμερινὴ ξηρασία συνεχίζεται δυστυχῶς, μὲ ὅλα τὰ κακὰ συνεπακόλουθα. Οἱ ὀλίγοι γεωργοὶ πού ἔσπειραν δὲν πρόκειται νὰ θερίσουν τὰ δὲ ζῶα ἀποδεκατισθέντα ἐξακολουθοῦν νὰ φοφοῦν. Ἡ παραγωγή γάλακτος καὶ τυροῦ ἐμειώθη σημαντικώτατα καὶ τὸ νερὸ στὶς στέρνες πού δὲν γέμισαν, λιγοστεύει. Αἱ ἔαρυναὶ καὶ ὄψιμοι καλλιέργειαι παρουσιάζονται ἐπὶ τοῦ παρόντος καλαί, ἡ ἀνάπτυξις των ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν βροχὴν τὴν ὁποίαν οἱ κάτοικοι ἀναμένουν μὲ πραγματικὴν ἀγωνίαν. Ἡ ἀμυγδαλοπαραγωγή κατεστράφη εἰς τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ νησιοῦ μὲ τοὺς παγεροὺς καιροὺς τοῦ Φεβρουαρίου-Μαρτίου. Σὲ ὅλα αὐτὰ προσετέθη καὶ ἡ μάστιξ τῶν κουλιανῶν. Φαίνεται ὅτι δὲν ἰκανοποιοῦνται πλέον εἰς τὸ «Λακκί» ὅπου ἀρχικῶς ἐγκατεστάθησαν καὶ ἀρκετοὶ ἀπεδήμησαν εἰς τὴν περιφέρειαν Μανδρακίου, ὅπου ἐμφανίζονται κατὰ ομάδας ἀπὸ ἑκατὸν καὶ ἄνω καὶ ἀπειλοῦν μὲ καταστροφὴ τὶς καλλιέργειες τῶν ὄσπριων καὶ ἐν γένει τῶν καλοκαιρινῶν προϊόντων. Δὲν γνωρίζομεν διὰ ποίους λόγους τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας δὲν μετεβίβασε κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη πιστώσεις διὰ τὴν καταδιωξίν των κορακοειδῶν, ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζεται μόνον μὲ τὰ ὀλίγα μέσα πού διαθέτει ὁ Δῆμος.

Ναυτοπρόσκοποι

Ἐκ τῶν πεπραγμένων τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1955-1956 ἐπιτροπῆς τοῦ Συστήματος, τῆς ὁποίας προήδρευεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδικείου Νισύρου κ. Γεώργ. Μάγκος, παραθέτομεν ἐν συνόψει τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

Παρεδόθησαν μετρητὰ παρὰ τῆς πρώην	
Ἐπιτροπῆς	Δρχ. 78,85
Εἰσπράχθησαν ἐκ συνδρομῶν δωρεῶν,	
χοροεσπεριδῶν κλπ.	Δρχ. 9.558,60
Ἡτοι σύνολον εἰσπράξεων	Δρχ. 9.637,45
Διετέθησαν δι' ἐνοίκιον λέσχης, ἀγορὰν στολῶν καὶ λοιπῶν ὑλικῶν καὶ ὀργάνωσιν ἐκδρομῶν	Δρχ. 7.819,10
Καὶ ἀπέμειναν μετρητὰ εἰς τὸ Ταμεῖον	1.818,35

Ἡ δύναμις τῆς μὲν Ὀμάδος ἀνήλθεν εἰς 24 προσκόπους τῆς δὲ Ἀγέλης εἰς 36 λυκόπουλα. Ὄργανώθησαν δύο ἐκδρομαὶ (Κῶς 4ῆμερος καὶ Ρόδος 5ῆμερος) καὶ διήμενος διαγωνισμὸς μεταξὺ ἐνομοτιῶν, κατασκευάσθησαν 24 νέαι στολαὶ προσκόπων, 20 λυκοπούλων καὶ 3 ἀρχηγῶν καὶ ἠγοράσθησαν 24 νοκοί. Ἐπετεύχθη ἡ στέγασις τοῦ Συστήματος εἰς λέσχην ἐπὶ ἐνοικίῳ καὶ ἡ παρὰ τῆς I. Μονῆς Σπληνιαῆς δωρεὰν παραχώρησις ἐκτάσεως 3 στρεμμάτων εἰς θέσιν «Σκαλί» πρὸς ἀνεγερσὶν ἰδιοκτητοῦ λέσχης. Ὄργανώθησαν 5 χοροεσπερίδες, μία θεατρικὴ παράστασις καὶ δύο συγκεντρώσεις γονέων καὶ ἐνεγράφησαν 50 συμπατριῶται μας ὡς μόνιμοι συνδρομηταί, φίλοι τῶν προσκόπων.

Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθέσωμεν καὶ τὰ ἐνθουσιώδη σχόλια τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς μας τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸ 12ον τεῦχος μας, θεωροῦμεν ἐπιτακτικὸν ὅσον καὶ εὐχάριστον καθήκον μας νὰ συγχαρῶμεν ἐγκαρδίας τὴν πρῶν Ἐπιτροπὴν Συστήματος καὶ ἰδιαίτερώς τὸν Πρόεδρον αὐτῆς κ. Γεώργιον Μάγκον εἰς τὴν δραστηριότητα τοῦ ὁποῖου καὶ τὴν ἰκανότητα ὡς παιδαίου προσκόπου, φελλοῦνται κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τὰ ἐξόχως εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

Δὲν χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία ὅτι τὰ ἀπαρίσταντα τὴν νέαν Ἐπιτροπὴν πρόσωπα συγκεντρώνουν τὴν ἀμέριστον ἐκτιμησὴν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων. Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἐὰν συμμετεῖχεν εἰς αὐτὴν καὶ ὁ κ. Μάγκος θὰ ἦτο βέβαιον ὅτι μὲ τὴν μεγάλην πείραν του καὶ τὴν ἀπερίριστον δραστηριότητά του, ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ μᾶς παρουσίαζεν ἀκόμη μεγαλειότερας καὶ πλεον εὐχαρίστους ἐκπλήξεις. Πρὸς τοῦτο εἰς μὲν τὸν κ. Μάγκον ἀπευθύνομεν θερμὴν ἔκκλησιν καὶ ἐπικαλοῦμεθα τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν προσκοπικὴν ἰδέαν, εἰς δὲ τοὺς ἀγαπητοὺς συμπατριώτας μας καὶ ὅλους τοὺς ἀρμόδιους τὴν θερμὴν παράκλησίν μας, ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἀνωτέρω γνώμης μας, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ προσφέρουν σοβαρὰν καὶ θετικὴν ἐξυπηρέτησιν εἰς τοὺς Νισυροπαιδας.

Ὁδὸς πρὸς Ἠφαιστειον

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ συντελέσουν κατὰ σοβαρὸν λόγον εἰς τὴν τουριστικὴν ἀξιοποίησιν τῆς πατρίδος μας εἶναι χωρὶς ἀμφιβολίαν καὶ ἡ διάνοιξις τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τοῦ Ἐμπορευοῦ εἰς τὸ Ἠφαιστειον, ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ ἐτῶν συνεχίζεται ὅμως μὲ βραδὺν ρυθμόν. Ἡ ἀκίνδυνος καὶ ἄνευ κόπου προσέγγισις εἰς τὸν κρατῆρα καὶ τοὺς παρακρατῆρας τοῦ ἠφαιστείου, γεγονός πού δὲν συναντᾶται, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν εἰς τὰ ἠφαιστεια τοῦλάχιστον τῆς Εὐρώπης, μᾶς παρέχει τὴν βάσιμον βεβαιότητα, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐκδρομῶν πού θὰ διοργανοῦνται, πλεῖστοι θὰ εἶναι καὶ οἱ τουρίσται, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπιδιώξουν νὰ τὸ ἐπισκεφθοῦν. Τὸ ὑπέροχον ἐξ ἄλλου

τοπίον θὰ συντελέσῃ ἐπίσης εἰς τὴν δημιουργίαν τακτικοῦ τουριστικοῦ ρεύματος ἡμετέρων καὶ ξένων μὲ τὰ συναφῆ εὐχάριστα ἀποτελέσματα διὰ τοὺς κατοίκους τῆς νήσου καὶ τὸν καθόλου τουρισμὸν τῆς Ἑλλάδος.

Προβάλλομεν τὸ θέμα, ὡς ζήτημα κοινῶ ἐνδιαφέροντος τοῦ Δήμου καὶ τῶν Κοινοτήτων τῆς νήσου καὶ τῶν Νισυριακῶν Συλλόγων καὶ πιστεύομεν ὅτι εἶναι εὐχερῆς ἡ ταχεῖα ἐπίλυσις του ἐὰν μελετηθῇ ἐπισταμένως καὶ καταβληθῇ ἡ δέουσα προσπάθεια πρὸς τὰς ἀρμοδίας ἀρχάς.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας μᾶς παρέσχεν ὁ μηχανικὸς Κῶ κ. Γεώργιος Μυλωνᾶς, πρόκειται συντόμως νὰ συνεχισθῶσιν αἱ ἐργασίαι διανοίξεως καὶ χαράξεως τῆς ὁδοῦ. Ἡ διατιθεμένη ὅμως πίστωσις 25.000 δραχ. (15.000 εἰς χρῆμα καὶ 10.000 συμβολῆ τῆς Κοινοτήτος Ἐμπορευοῦ εἰς προσωπικὴν ἐργασίαν) εἶναι τελείως ἀνεπαρκής. Ἡ πρῦπολογιζομένη εἰς χρῆμα διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν δαπάνη ἀνέρχεται εἰς δρχ. 150.000.

Διδακτῆριον Νικιῶν

Μὲ ἰδιαίτεραν εὐχαρίστησιν πληροφοροῦμεθα ὅτι διηυθετήθη τὸ ζήτημα τοῦ γηπέδου ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ ἀνεγερθῇ τὸ διδακτῆριον τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Νικιῶν, διὰ τὸ ὁποῖον μετέβη ἐπιτοπίως ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς μας ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἀναμένεται δὲ ἡ ἔγκρισις τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου ὁ «Ἄγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» διὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν.

Τὸ διδακτῆριον θὰ ἀνεγερθῇ ἐπὶ τῇ βάσει μελέτης καταρτισθείσης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, θὰ περιλαμβάνη δὲ δύο κανονικὰς αἰθούσας διδασκαλίας, γραφεῖον καὶ ἀποθήκην. Αἱ αἰθούσαι θὰ ἐπικοινωνοῦν διὰ τετραφύλλου διπλῆς θύρας, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ μετατρέπωνται εἰς ἐνιαίαν μεγάλην αἴθουσαν διὰ τελετάς, διαλέξεις καὶ λοιπὰς συγκεντρώσεις. Ἡ κατασκευὴ θὰ γίνῃ ἰσχυρῶς ἀντισεισμικὴ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελεταίων ἐπιστη-

μονικῶν δεδομένων. Ὁ προαναφερθεὶς ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογος ἀπεφάσισε νὰ εἰσφέρει διὰ τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ 5.000 δολλάρια, ἀπέστειλε δὲ ἤδη εἰς τὴν διορισθεῖσαν παρ' αὐτοῦ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν 2.000 δολλάρια. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς δαπάνης, τὸ ὅποτον ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ὑπερβῇ τὴν εἰσφορὰν τοῦ Συλλόγου, ἐλπίζεται ὅτι θὰ διαθέσῃ τὸ Κράτος.

Χαίρομεν διότι μᾶς παρέχεται ἡ εὐχάριστος εὐκαιρία νὰ συγχαρῶμεν τὴν Διοίκησιν καὶ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ὅσον καὶ φιλοπάτριδα ἀπόφασίν των νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς τῆς ἰδιαιτέρας των πατρίδος συγχρονισμένον ἀπὸ ὑγιεινῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς πλευρᾶς διδασκῆριον, τὸ ὅποτον θὰ συμβάλῃ σοβαρῶς εἰς τὴν καλλιτέραν πνευματικὴν καὶ ὑγιεινὴν ἀνάπτυξίν των. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν δὲν μᾶς εἶναι ἄγνωστον, διότι χρονολογεῖται ἀπὸ 40 καὶ πλέον ἔτων. Δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν ὅμως τὸ μέγεθος τῆς συμβολῆς του, ὡς καὶ ἡ λεπτομερειακὴ καθόλου δρασίς του. Θὰ ὀφείλωμεν χάριτας πρὸς τὴν Διοίκησιν τοῦ Συλλόγου ἐὰν θὰ ἐχρησιμοποίη τὰς στήλας μας διὰ μίαν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ ἔργου του, ἀπὸ τῆς συστάσεώς του μέχρι σήμερον.

Ἐπιβεβλημένη ἐπανόρθωσις

Εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος μας καὶ εἰς τὴν στήλην «Κρίσεις καὶ Σχόλια» ἀντεγράψαμεν, προκειμένου περὶ τῆς «Πρωτοχρονιάς τοῦ Παιδιοῦ» ὅτι τὴν ὥραίαν καὶ ἐπιτυχῆ ἔμπνευσιν εἶχεν ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν. Τοῦτο συνέβη ἐκ παραλείψεως ἐπισυμβάσης κατὰ τὴν δακτυλογράφησιν τῆς ἀνταποκρίσεως τοῦ συνεργάτου μας κ. Σταμάτης Κουρτζῆ εἰς ἦν ἀνεγράφετο ὅτι ὁ Δήμαρχος κ. Γεώργιος Γιαλλούρης εἶχε τὴν ὥραία καὶ ἐπιτυχῆ ἔμπνευσιν νὰ ἀποταυθῇ πρὸς τὸν Γνωμαγόραν διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἑορτῆς. Ζητοῦμεν συγγνώμην παρ' ἀμφοτέρων διὰ τὴν ὡς ἄνω παράλειψιν, ἀπόρροιαν τῶν δυσχερειῶν ποὺ ἀντιμετωπίζομεν καὶ ἦτις ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῇ.

Παγοποιεῖον

Ἐπερατώθησαν καὶ αἱ μηχανολογικαὶ ἐγκαταστάσεις του, ἐλπίζεται δὲ βασίμως ὅτι συντόμως θὰ περατωθῇ καὶ ἡ ὕδατοδεξαμενὴ καὶ ὅτι ὅπωςδὴποτε θὰ λειτουργήσῃ τὸ καλοκαίρι, χά-

ρις εἰς τὰς συντόνους προσπάθειάς ποὺ καταβάλλει ὁ Δήμαρχος. Ἡ δυναμικότης του ἀνέρχεται εἰς 800 χιλιόγρ. πάγου ἡμερησίως ἦτοι εἰς 40 πλάκες τῶν 20 χιλιόγρ., ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ ἀδξηθῇ ἀναλόγως τοῦ τρόπου λειτουργίας του καὶ τῶν ἀναγκῶν. Τὸ παγοποιεῖον δὲν πρόκειται νὰ συντελέσῃ μόνον εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων διαβιώσεως τῶν κατοίκων, ἀλλὰ θὰ συμβάλῃ ἐνεργῶς καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀλιείας τῆς νήσου καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν ἀποδόσεως αὐτῆς.

Τὰ Νισυρικὰ Χρονικὰ, θεωροῦσιν ὑποχρέωσιν των ὅπως ἀπευθύνωσι τὰς θερμὰς εὐχαριστίας των εἰς τὸν Νομάρχην καὶ Πρόεδρον τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως τῆς Δωδεκανησιακῆς Περιουσίας κ. Γ. Ρεμπᾶκον καὶ τὰ μέλη τῆς Διοικήσεώς του διὰ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὴν νῆσον μας.

Οἱ Νισύριοι ἐργάται καὶ ἡ Ἑταιρεία «Νομικοῦ»

Εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος τεύχους τῶν «Ν.Χ.» δημοσιεύεται φήμισμα — Διαμαρτυρία τῆς ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΝΙΣΥΡΟΥ, διὰ τὴν συμπεριφορὰν τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἔργων τῆς νησίδος «Γυαλί» ἔναντι τῶν Νισυρίων ἐργατῶν. Ἀφοῦ πρῶτον δηλώσωμεν κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον ὅτι συμμεριζόμεθα τὰ αἰσθήματα τῶν συμπατριωτῶν μας ἐργατῶν καὶ ὡς Σύλλογος καὶ ὡς παροικία, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐνώσωμεν μαζύ των τὰς προσπάθειάς μας διὰ τὴν δικαίαν τακτοποίησιν τοῦ ζητήματός των. Ἡ Ἑταιρεία καὶ συμβατικὴν ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ προτιμᾷ τὴν πρόσληψιν ἐργατῶν ἐκ τῆς νήσου μας ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν τοιαύτην καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δευτερεύοντα θέματα ὄξυναν τὰς σχέσεις ἐργατῶν καὶ Ἑταιρείας. Καὶ ἡ Ἑταιρεία δεδομένου ὅτι ἀρχίζει ἔργον «μακρὰς πνοῆς» θὰ ἐξυπηρετηθῇ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον ἐὰν δημιουργήσῃ μονίμους ἐργατικὰς χεῖρας εἰς τὴν Νίσυρον, ὅπως καὶ οἱ ἐργάται μας εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ δεῖξουν

τὴν εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος τῶν εἰς τὸν καλὸν ἐργοδότην. Πιστεύομεν δηλαδὴ ὅτι κοινὰ εἶναι τὰ συμφέροντα καὶ θὰ πρέπει νὰ τακτοποιηθῆ τὸ ζήτημα κατὰ τρόπον ποῦ θὰ ἱκανοποιῆ ἀμφοτέρω τὰ μέλη. Ἴσως ἡ Ἐταιρεία διατρέχουσα τὸ ἄχαρι στάδιον τῆς προπαρασκευῆς, νὰ ἔδειξε σκληρότητα ἔναντι τῶν ἐργατῶν, δικαιολογημένην ἴσως ἐκ τῶν πραγμάτων. Εἶναι καιρὸς νὰ μεταβάλλῃ τακτικὴν καὶ νὰ δείξῃ εὐρύτητα κρίσεως καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα, νὰ μὴν ἐπιτρέπῃ εἰς ἑαυτὴν ἀντιδικίαν μὲ ἐργάτας, οἱ ὅποιοι φυσικὸν εἶναι νὰ ἀγωνίζονται καὶ γενικῶς νὰ ἐπιδιώκουν τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Μία ἐπιστολὴ

Παρὰ τοῦ συμπατριώτου μας κ. Νικήτα Σακελλαρίδη, ἐλάβομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν, τὴν ὅποιαν καὶ δημοσιεύομεν εὐχαρίστως.

Ἄγαπητά «Νισυριακὰ Χρονικά»,

Ἐπειδὴ σήμερα μόνον σεῖς ἀντιπροσωπεύετε τὸν Δωδ. Τύπον, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μῆς ἀπὸ τίς γραμμῆς σας νὰ ἐπανορθώσω μιά ἀδικίαν. Τὴν 7ην Μαρτίου, μὲ πρωτοβουλίαν τῆς Ἐθν. Δωδ. Λαογραφικῆς Ἐταιρείας, ἔγινε μία σεμνὴ τελετὴ στὸν «Παρνασσό», γιὰ νὰ ἐορτασθῆ ἡ ἐνωμάτως τῆς Δωδεκανήσου. Μετὰ ἀπὸ τὸν «Παρνασσό», ἐπηκολούθησε δεῖπνον στὸ ἐστιατόριον «Ἀβέρωφ». Καὶ οἱ δυὸ συγκεντρώσεις ἐσημείωσαν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

Πολλοὶ λόγοι ἠκούσθησαν. Ἴσως περισσότεροὶ ἀπὸ ὅσο ἔπρεπε. Ἀνεφέρθησαν μερικὰ ὀνόματα Δωδεκανησίων, ποῦ προσέφεραν ὑπηρεσίας στὸ Δωδ. ἀγῶνα. Δὲν ἤκουσα ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Γ. Μαυρολέοντα, τοῦ Νικήτα Ρούσσου, τοῦ Πάρη Ρούσσου, τοῦ Μιχ. Μιχαηλίδου-Νουάρου. Ἰδιαιτέρως δὲν ἔγινε καμμιά μνεῖα γιὰ τὸν Δωδ. Τύπον. Καὶ ὅπως ὑπῆρξε:

α) Ἡ «Φωνὴ τῆς Δωδεκανήσου», ἀξιοπρόσεκτο μηνιαῖο περιοδικό, ὄργανο τοῦ Συλλόγου τῶν Δωδεκανησίων. Τὸ βάρος τῆς ἐκδόσεως εἶχε ἀναλάβει ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Γ. Οἰκονόμου, ποῦ δὲν ἤσυχαιετο μόνον μὲ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ μὲ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἄρτια ἐκδόσιν, μέχρι τῆς διεκπεραίωσης καὶ τῆς μεταφορᾶς τοῦ περιοδικοῦ στὸ ταχυδρομεῖο. Τὰ ἑλλείμματα τοῦ περιοδικοῦ κατέβαλλε ὁ Γ. Μαυρολέον.

β) Ἡ «Ἀυγὴ Δωδεκανησιακὴ», δεκαπενθήμερη ἐφημεριδοῦλα ἀρκετὰ καλὰ φροντισμένη, ποῦ ἱκανοποιῶσε κάθε Δωδεκανήσιο. Τὴν ἐκδόσιν τῆς τὴν ὀφείλομε στὸν ἐπίσης ἀείμνηστο Μιλτ. Παπαμανώλη «τὸν καφετζῆ τῆς πλατείας Ψυρρῆ». Αὐτὸς ἐφρόντιζε νὰ συγκεντρώσῃ τὴν ὕλην, αὐτὸς

νὰ κάμῃ τὰς διορθώσεις, αὐτὸς νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἀποστολὴν στοὺς συνδρομητῆς, αὐτὸς νὰ πληρῶσῃ τὰ ἑλλείμματα. Ὅταν κάποτε τοῦ εἶπα νὰ σταματήσῃ τὴν ἐκδοσὶν ποῦ τὸν ἐκούραζε οικονομικά, μοῦ εἶπε: «Ἡ Ἀυγὴ», θὰ σταματήσῃ ὅταν θὰ ἀνατελεῖ ἡ Λευτεριά καὶ θὰ βγῆ τὸ πανηγυρικὸ τῆς φύλλο». Καὶ τὸ λόγο του τὸν ἐκράτησε.

Ἐξεδόθησαν ἐπίσης κατὰ περιόδους, ἡ «Μεγίστη» τοῦ κ. Στεφάνου καὶ ἡ «Φωνὴ τῆς Καρπάθου» τοῦ κ. Κασίου.

Στὴν τὴν ὁση σπατάλη τῶν λόγων, δὲν εὐρέθησαν δυὸ λόγια γιὰ τοὺς ἀφανεῖς αὐτοὺς ἀγωνιστῆς;

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοξενίαν.

Νικήτας Σακελλαρίδης

Νοσοκομεῖον Ε. Ε. Σταυροῦ
12 Ἀπριλίου 1957

Ἀγροτολέσχη Νισύρου

Πρὸς τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν
«Νισυριακῶν Χρονικῶν»

Ἀθήνας

Κύριε Πρόεδρε,

Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 14 τεῦχος τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» μετὰ ἄλλων σχετικῶν πρὸς τὴν Ἀγροτολέσχην Νισύρου ἀναγράφεται ἡ πληροφορία ὅτι εἰς αὐτὴν ἐνεγράφησαν 20 μαθητρίαι καὶ 15 ἔτεροι κατωτέρας τάξεως καὶ ὅτι «ἐφέτος φοιτῶσι τακτικὰ μόνον δύο» καὶ ἀποδίδεται ἡ μὴ φοίτησις τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν μὴ λειτουργίαν τοῦ ραδιοφώνου λόγῳ βλάβης. Πάντα ταῦτα εἶναι ἀπολύτως ἀνακριβῆ καθότι αἱ ἀρχικῶς ἐγγραφεῖσαι μαθητρίαι ἀνέρχονται εἰς 40 ἐκτὸς τῶν κατωτέρων τάξεων ἐτέρων 15. Ἐκ τούτων δὲ φοιτῶσι κανονικῶς ἄνω τῶν εἴκοσι αἵτινες παρακολουθοῦν τὰ σχετικὰ πρακτικὰ καὶ θεωρητικὰ μαθήματα μετὰ θερμοῦ ζήλου.

Ἐν Νισύρῳ τῆ 18-3-57

Μετὰ τιμῆς

Ἡ Διευθύντρια τῆς Ἀγροτολέσχης

Ἀναστασία Κατσαροῦ

Μᾶς προξενεῖ ἱκανοποίησιν ὅτι ἡ πληροφορία μας περὶ τακτικῆς παρακολούθησεως τῶν μαθητριῶν τῆς Ἀγροτολέσχης παρὰ δύο μόνον μαθητριῶν δὲν εἶναι ἀκριβῆς. Ἡ παρεχομένη ὅμως ὑπεύθυνος πληροφορία ὅτι ἐκ τῶν ἐγγραφεισῶν 55 μαθητριῶν «φοιτῶσι κανονικῶς ἄνω τῶν εἴκοσι» ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ διότι δὲν διασαφηνίζει τοὺς λόγους τῆς ἀποχῆς τῶν 35 μαθητριῶν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς μὴ λειτουργίας τοῦ ραδιοφώνου, παρέχομεν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν ἀπέφασιν ὅπως ἀποστελεῖ εἰς τὴν Ἀγροτολέσχην τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν λειτουργίαν του μπαταρίαν.

Η ΕΝΑΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Πρωτοβουλία τῆς Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ ἐπέτειος τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Δωδεκανήσου τὴν 7ην Μαρτίου.

Τὴν πρῶταν οἱ Δωδεκανήσιοι φοιτηταὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς φοιτητὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, κατέθεσαν στέφανον εἰς τὸ Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου. Τὴν 7ην ἀπογευματινὴν ἐγένετο πανηγυρικὸς ἐορτασμός εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ Μητροπολίτης Σάμου κ. Εἰρηναῖος, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὑπουργοὶ Κα Τσαλδάρη καὶ Σ. Κωτιάδης, ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων κ. Γ. Παπανδρέου, οἱ βουλευταὶ Γ. Μαῦρος καὶ Μ. Ζερβός, ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Κατσώτας, πολλοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, οἱ πρῶην Γενικοὶ Διοικηταὶ Δωδεκανήσου κ. κ. Ἀγαθοκλῆς καὶ Μπουλαῆς, ἐκπρόσωποι τῶν Κυπρίων, Βορειοηπειρωτῶν καὶ Διανοουμένων Δωδεκανησίων Γυναικῶν καὶ πολλοὶ Δωδεκανήσιοι. Ἡ αἴθουσα, τὰ θεωρεῖα καὶ οἱ διάδρομοι ἦσαν κατάμεστοι ἀπὸ ἐκλεκτῶν κόσμων.

Τὴν 7ην ἐσπερινὴν ἤρχισεν ὁ ἐορτασμός ψαλέντος ὑπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς χορωδίας τοῦ ὕμνου «Τῆ Ὑπερμάχῳ...» Εὐθὺς ἀμέσως ὁ πρόεδρος τῆς Δ.Ι.Λ.Ε. καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Κρητικὸς, ἔκαμε λαμπρὰν εἰσῆγησιν ἐπὶ τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς ἡμέρας, μεταδοθεῖσαν διὰ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ, δι' ἧς ἐδημιουργήθη ἡ θερμὴ ἀτμόσφαιρα, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὁποίας διεξήχθη ἡ ὄλη τελετὴ καὶ ἔδωσε τὸν λόγον εἰς τὸν κύριον ὀμιλητὴν τῆς ἡμέρας Γυμνασιάρχην κ. Μιχ. Πετρίδην, μὲ θέμα «Ἡ Δωδεκάνησος διὰ μέσου τῶν αἰώνων».

Ἐν συνεχείᾳ ἡ καλλιτέχνις Κα Κοκκινάκη ἀπήγγειλε τὸ ποίημα τοῦ κ. Πετρίδη «Τὰ λυτρωμένα Δωδεκά

νησα» καὶ ὠμίλησαν ὁ ὑπουργὸς κ. Κωτιάδης ἐξ ὀνόματος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ παλαίμαχος ἀγωνιστῆς τῆς Κύπρου κ. Λανίτης, διαρκῶς διακοπτόμενος ὑπὸ ζητωκραυγῶν καὶ χειροκροτημάτων, ὁ γραμματεὺς τῆς Κυπριακῆς ἀδελφότητος κ. Μυριάνθης καὶ ἡ γραμματεὺς τῆς Ε. Δ. Δ. Γ. κ. Μοσκόβη. Τέλος ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Δ.Ι.Λ.Ε. κ. Μιχ. Καλογερόπουλος ἀνέγνωσε τὸ ψήφισμα τῆς Ἑταιρείας καὶ ἡ ὠραία ἐορτὴ ἔληξε μὲ τὸν Ἐθνικὸν ὕμνον καὶ ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου, ἧτις ἀπέτελεσε καὶ τὸ βασικὸν σύνθημα αὐτῆς.

Τὴν 9ην μ. μ. ἐδόθη παρὰ τῆς Δ.Ι.Λ.Ε. πλοῦσιον γεῦμα εἰς τὸ ἐστιατόριον «Ἀβέρωφ» εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν περὶ τὰ 250 ἄτομα. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὠμίλησαν ὁ Ἅγιος Σάμου, ὁ ὑπουργὸς κ. Κωτιάδης, ὁ φιλέλληνας Ὁλλανδὸς καθηγητῆς κ. Ντὲ Βάλε, προκαλέσας τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν συνδαιτυμόνων μὲ τὸ λεπτὸ χιουμορ καὶ τὰ φιλελληνικὰ αἰσθήματά του, ὁ πρῶην Γενικὸς Διοικητῆς κ. Ἀγαθοκλῆς, ὁ πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Κρανωτάκης, ὁ πρῶην ὑπουργὸς κ. Σολωμονίδης ὁ ὁποῖος κατεχειροκροτήθη μὲ τὸ θαυμασιὸν πεζοτραγουδῶν τοῦ ποῦ ἐξύμνησεν ὅλα τὰ νησιά μας, ὁ πρῶην ὑπουργὸς κ. Εὐαγγελᾶτος ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ἱερᾶς πόλεως τοῦ Μεσολογγίου, ὁ βουλευτῆς κ. Μιχ. Ζερβὸς καὶ τέλος ὁ παριστάμενος πρῶτος γραμματεὺς τῆς Αἰγυπτιακῆς Πρεσβείας, ἀπαντήσας εἰς θερμὸν χαιρετισμὸν τῆς Δ.Ι.Λ.Ε. Τὴν ὠραία βραδυὰ εἰς τὴν ὁποίαν ἐκυριάρχει θερμὸς ἐνθουσιασμός, ἔκλεισεν ὁ πρόεδρος τῆς Δ.Ι.Λ.Ε. καθηγητῆς κ. Κρητικὸς εὐχαριστήσας τοὺς παρευρεθέντας ἐν μέσῳ ζωηρῶν καὶ παρατεταμένων χειροκροτημάτων καὶ θερμῶν ἐκδηλώσεων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Δ.Ι.Λ.Ε.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἐνώνουν καὶ τὰ δικά των ὀλόθερμα συγχαρητήρια.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ ΣΤΟ « ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ,, ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Στό τεύχος 'Ιανουαρίου (1957) τών «Ν. Χ.» είδαμε με χαρά μας, ότι μία από τις κύριες επιδιώξεις του περιοδικού είναι και ή συγκέντρωση του ιστορικού και λαογραφικού ύλικου τής Νισύρου. 'Η αξιέπαινη αυτή πρωτοβουλία, έκτός από τήν εκδήλωση στοργής και αγάπης προς τά πάτρια, δείχνει και μία βαθύτερη κατανόηση και έκτίμηση του ιστορικού και λαογραφικού πλούτου του νησιού. Εύχης έργο θά ήτο, αν ή εύγενής αυτή προσπάθεια εύρισκε μιμητάς και άλλους τοπικούς Συλλόγους τής Δωδεκανήσου, διότι μόνον έτσι θά ήμποροσε νά διασωθῆ τὸ θαυμάσιο ύλικὸ πὸν διατηρεῖται ἀκόμη στὰ νησιά μας, ἀλλὰ κινδυνεύει νά χαθῆ ἢ νά Ισοπεδωθῆ τώρα με τήν συχνή μεταπελευθερωτική έπαφή τών νησιωτῶν μας με τόν Μητροπολιτικό 'Ελληνισμό και τήν πνευματική έπικοινωνία του τύπου και του ραδιοφώνου.

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ έγράφη με τὸν σκοπὸ νά συμβάλῃ κατὰ κάποιον τρόπο στὴν επιδιώξη αὐτῆ τῶν «Ν. Χ.» δίνοντας στοὺς ἀναγνώστες μερικὲς πληροφορίες σχετικά με τὴ συμμετοχὴ τῆς Νισύρου στὸ «'Ιστορικὸ Λεξικὸ» και τὴ συμβολὴ τῆς στὴν ὅλη 'Ελληνικὴ Λαογραφία και κάμνοντες ὀρισμένες ὑποδείξεις σ' ἐκείνους πὸν θά εἶχαν τὴ διάθεση νά ἀσχοληθοῦν με τὴ συγκέντρωση γλωσσικοῦ και λαογραφικοῦ ὑλικου.

Στὸ 'Αρχεῖο τοῦ 'Ιστορ. Λεξικοῦ τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν συντελεῖται ἐδῶ και σαράντα χρόνια, ἕνα τεράστιο ἔργο πὸν θά μείνῃ αἰώνιο μνημεῖο τοῦ νεοελληνικοῦ μας βίου. Πρόκειται γιὰ τὸ «'Ιστορικὸ Λεξικὸ» τῆς Νέας 'Ελληνικῆς — τῆς κοινῆς και τῶν 'Ιδιωμάτων — πὸν ὀφείλεται στὴν ἔμπνευση τοῦ μεγάλου μας γλωσσολόγου Γ. Χατζηδάκη, τοῦ δημιουργοῦ τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστῆμης στὴν 'Ελλάδα.

Παράλληλα με αὐτὸ μιὰ ἄλλη ἐπισημονικὴ ἔργασία ἐξ 'Ισου σπουδαία γίνεται στὸ Λαογραφικὸ 'Αρχεῖο τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν με τὴ συγκέντρωση, ἀποδελτίωση και κατάταξη τοῦ ποικίλου λαογραφικοῦ ὑλικου ἀπὸ κάθε ἑλληνικὴ περιοχὴ.

Τὸ Λαογραφικὸ 'Αρχεῖο εἶναι ἔργον τῆς 'Ελληνικῆς Λαογραφικῆς 'Εταιρείας πὸν συνεστήθη ἀπὸ τὸν Ν. Πολίτη, τὸν θεμελιωτὴ τῆς 'Ελληνικῆς Λαογραφικῆς 'Επιστῆμης.

Τὸ 'Αρχεῖο τοῦ 'Ιστορ. Λεξικοῦ με τὸ ἄφθονο ὑλικὸ πὸν εἰσρέει καθημερινῶς ἀπὸ διάφορες γλωσσικὲς και λαογραφικὲς ἔργασίες ἐρευνητῶν, ἰδικῶν μας και ξένων, ἀπὸ κείμενα δοκίμων νεοελλήνων ποιητῶν και πεζογράφων, ἀπὸ τοὺς λεξικογράφους τοῦ 17 αἰ. μέχρι σήμερα, και κυρίως ἀπὸ συλλογὲς τῆς σημερινῆς ζωντανῆς παραδόσεως, ἔγινε μοναδικὸ στὸ εἶδος του.

Μεγάλη ὑπηρεσία προσέφερε και προσφέρει πλῆθος συλλογῶν ἀπὸ ἐκπαιδευτικούς κυρίως, ἀλλὰ και ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους πνευματικούς ἀνθρώπους, πὸν συγκεντρῶνουν, ἐντελῶς ἀφιλοκερδῶς, γλωσσικὸ ὑλικὸ και τὸ ὑποβάλλουν στὴ Γλωσσικὴ 'Εταιρεία. Τριμελῆς ἐπιτροπὴ ἀπὸ μέλη τῆς 'Εταιρείας και Συντάκτας τοῦ 'Ιστορ. Λεξικοῦ κρίνει τίς συλλογὲς και ἀπανεμίει στίς τρεῖς καλύτερες χρηματικὰ βραβεῖα, πὸν ἔχουν μᾶλλον συμβολικὴν ἀξία.

'Επιστήμονες διακεκριμένοι, Συντάκται τοῦ Λεξικοῦ, ἐστάλησαν πολεμικὰ ἀπὸ τὴν 'Ακαδημία σὲ διάφορες ἑλληνικὲς περιοχὲς γιὰ νά μελετήσουν τὰ τοπικὰ ἰδιώματα και νά συγκεντρώσουν ὑλικὸ ἀπὸ πρῶτο χέρι. Τὸ γλωσσικὸ αὐτὸ ὑλικὸ μαζί με τὸ δημοσιευμένο ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ 'Ιστορ. Λεξικοῦ. Μέχρι σήμερα ἔχουν ἐκδοθῆ 3 1/2 τόμοι ἀπὸ τὸ Α μέχρι τῆς

λέξεως *γάργαρος*. Τὸ λεξικό ονομάζεται *Ἱστορικό*, γιατί δίνει ὀλόκληρη τὴν ἱστορία, καθεμίᾳ λέξεως, ἀπὸ τοῦ δηλαδὴ ξεκινᾶ, ἂν εἶναι ἀρχαία, μεταγενεστέρα, μεσαιωνικὴ ἢ νεωτέρα καὶ πῶς φθάνει ὡς ἐμᾶς.

Μετὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο οἱ ἀποστολὲς τῆς Ἀκαδημίας πρὸς συγκέντρωση γλωσσικοῦ ὕλικου καθυστέρησαν ἀπὸ λόγους οἰκονομικῆς φύσεως καὶ μόλις τὸ περασμένο καλοκαίρι ἔγιναν οἱ πρῶτες. Μιά ἀπ' αὐτὲς ἀνετέθη στὸν ὑποφαινόμενο μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴ συγκέντρωση γλωσσικοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴν Ἀστυπάλαια, Πάτμο, Λέρο καὶ Τήλο. Τὰ τέσσερα αὐτὰ νησιά προεκρίθησαν ἀπὸ τὴν ὅλη Δωδεκάνησο, ἐπειδὴ τὸ γλωσσικὸ ὕλικὸ πού τὰ ἀντιπροσωπεύει στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἱστορ. Λεξικοῦ εἶναι ἐλάχιστο. Κοντὰ σ' αὐτὰ ὅμως πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ ἄλλα ἀπὸ τὰ νησιά μας πού δὲν μᾶς ἔχουν δώσει παρὰ ἐλάχιστο μόνον μέρος τοῦ γλωσσικοῦ τους πλούτου. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ Νίσυρος.

Ἄπὸ τὰ Δωδεκάνησα ἡ Ρόδος εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐρευνηθῆ πολὺ καλὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Α. Τσοπανάκη καθὼς καὶ ἡ Χάλκη ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ὁ Χ. Παπαχριστοδούλου μᾶς ἔδωσε σὲ μιὰ πολὺ καλὴ ἐργασία τὸ τοπωνυμικὸ τῆς Ρόδου καὶ ὁ Α. Βρόντης ἀρκετὸ λαογραφικὸ ὕλικὸ τῆς Ρόδου δημοσιευμένο στὸ περιοδικὸ «Λαογραφία».

Ἡ Κάρπαθος ἐπίσης ἔχει ἐρευνηθῆ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὸν Μ. Μιχαηλίδη—Νουάρο, γλωσσικῶς καὶ λαογραφικῶς, καθὼς καὶ ἡ Κάσος ἀπὸ τὸν ἴδιο. Σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ ἀντιπροσωπεύεται ἐπίσης ἡ Κῶς ἀπὸ τὶς ἐργασίες τοῦ Α. Καραναστάση καὶ τὸ γλωσσικὸ καὶ λαογραφικὸ ὕλικὸ πού ἔχει δώσει ὁ Ι. Ζαράφτης στὸ ὑπ' ἀριθ. 45 χειρόγραφο καὶ τὸ δημοσιευμένο μετὰ θανάτου του στὸν ΙΓ τόμο τοῦ περιοδικοῦ «Λαογραφία». Σ' αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ τὰ 28 παραμῦθια τῆς Κῶς πού πῆρε ἀπὸ τὸν Ι. Ζαράφτη ὁ ἄγγλος καθηγ. Ν. Rouse καὶ ἐδημοσίευσεν ὁ

R. M. Dawkins στὴν περίφημη συλλογὴ τοῦ Forty-Five Stories from the Dodekanese (Cambridge 1950)

Ἄρκετὸ γλωσσικὸ ὕλικὸ βρίσκεται στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἱστ. Λεξικοῦ ἀπὸ τὴ Σύμη καὶ Καστελλόριζο πού ἔδωσαν ὁ Δ. Χαβιαρᾶς καὶ ὁ Α. Διαμαντάρας. Τὴν Νίσυρο ἀντιπροσωπεύει τὸ μοναδικὸ χειρόγραφο ὑπ' ἀριθ. 63 ἓνα γλωσσάριο ἀπὸ 200 μόλις λέξεις καὶ μιὰ συλλογὴ ἀπὸ 60 ἐρωτικὰ δίστιχα, 50 μοιρολόγια, 21 παροιμίες, 35 αἰνίγματα καὶ 3 δημοτικὰ τραγούδια. Τὸ χειρόγραφο αὐτὸ ὑπεβλήθη τὸ 1908 στὴ Γλωσσικὴ Ἐταιρεία ἀπὸ τὸν Σχολάρχη τῆς Νισύρου Γ. Παπαδόπουλο, πού ὅπως λέει στὸν πρόλογό του, ἐπιθυμοῦσεν *«ἵνα ἀφ' ἐνὸς καταστήσῃ γνωστὴν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τὴν φιλιότην τοῦ πατριδα νήσον Νίσυρον ἀφ' ἐτέρου δὲ ἵνα συντελέσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν εἰς τὸ γλωσσολογικὸν ἐθνικὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ ἐπαΐοντες καὶ φράδμονες ἄνδρες ἴδρυσαν πρὸς διαφώτισιν τοῦ Πανελληνίου...»*

Ἄν καὶ πτωχὸ τὸ χειρόγραφο αὐτό, ἔχει ἐν τούτοις ἀξίαν, ἐπειδὴ εἶναι τὸ μόνον πού μᾶς δίνει ἀπὸ τὴ Νίσυρο γλωσσικὸ ὕλικὸ μιᾶς ἐποχῆς πού ἀπέχει 50 χρόνια ἀπὸ μᾶς.

Ἄλλο γλωσσικὸ ὕλικὸ τῆς Νισύρου πού χρησιμοποιεῖται στὴ σύνταξη τοῦ Ἱστορ. Λεξικοῦ εἶναι καὶ αὐτὸ πού περιέχεται στὴν ἐργασία τοῦ Χ. Παντελίδη «Φωνητικὴ τῶν νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων τῆς Κύπρου, Δωδεκανήσου καὶ Ἰκαρίας (Ἀθῆναι 1929) καὶ τοῦ Karl Dieterich «Sprache und Volksüberlieferungen den Südlichen Sporadeu» (Wien 1908). Ἄλλὰ ὅλο αὐτὸ τὸ ὕλικὸ ἐλάχιστο μόνον μέρος τοῦ ἰδιώματος τῆς Νισύρου ἀντιπροσωπεύει καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού δὲν κάμνει συχνὰ τὴν ἐμφάνισή της ἡ Νίσυρος στὰ λήμματα τοῦ Ἱστορ. Λεξικοῦ.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν ἡ Δωδεκάνησος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐλληνικοὺς χώρους πού διακρίνονται γιὰ τὸν λεξιλογικὸ τους πλοῦτο. Ὁ πολιτισμὸς τῶν αἰώνων, οἱ ἱστορικὲς περιπέτειες, οἱ ποικίλες ἀσχολίες τῶν κατοικῶν ἢ πρόδοος τῆς ναυτιλίας

καί τοῦ ἐμπορίου ἢ καλλιτεχνική διάθεση τοῦ πληθυσμοῦ, ὅλα αὐτά συνδυασμένα μετὰ τῆ γλωσσοπλαστικῆ ἱκανότητά τοῦ λαοῦ στάθηκαν ἀφορμὴ πλουτισμοῦ τῆς γλώσσας. Πιστεύομεν ὅτι πολὺ σύντομα θὰ συμπεριληφθῆ καὶ ἡ Νίσυρος στὶς ἀποστολὰς τῆς Ἀκαδημίας. Ὡς τόσο εἶναι φύσει ἀδύνατο νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ γλωσσάριον ἑνὸς νησιοῦ, ὅση κι' ἂν ἀναπτύξῃ δραστηριότητα ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀποστολή, καὶ μάλιστα μέσα σὲ περιορισμένα χρονικά ὄρια. Ἀπομένει ἐπομένως στοὺς Νισυρίους καὶ ἰδιαίτερα στοὺς ἐπιστήμονας καὶ διανοουμένους τὸ ἔργον τῆς διασώσεως τοῦ γλωσσικοῦ πλοῦτος τοῦ νησιοῦ τους. Ὁ κόπος ἀξίζει γιὰ τέτοιου εἴδους ἐξυπηρέτησιν. Μιά λέξις εἶναι πολλὰς φορές μιὰ ὀλόκληρη ἱστορία. Ὁμιλεῖ γιὰ τὸν πολιτισμὸ τοῦ τόπου ὅπως καὶ ἓνα ἔργο τέχνης ἀνασυρόμενο ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς ἢ ἓνα ἱστορικὸ γεγονός. Πολλὰς φορές μιὰ ἀσήμαντη λέξις, ξενόγῃ ἐκ πρώτης ὄψεως, κρύβει κάτω ἀπὸ τὴν ἀλλόκοτη μορφή της μιὰ πανάρχαια καθαρὸαιμη ἐλληνική.

Τὰ νησιά μας παρὰ τὴν πολύχρονη σκλαβιά τους καὶ τὴν ποικιλία τῶν κατακτητῶν καὶ ἐπιδρομῶν ποῦ γνώρισαν, παρουσιάζουσιν ἐλάχιστη ξενική ἐπίδρασιν. Διατηροῦν τὸν ἀμιγέστερον τύπον τῶν νοελληνικῶν ἰδιωμάτων μετὰ θαυμάσιο φωνητικὸ πλοῦτον καὶ ἄφθονα ἀρχαιοπρεπῆ στοιχεῖα. Στὴ Νίσυρον π.χ. μαρτυρεῖται ἡ λέξις *βαλάνι* ποῦ ἐκτὸς τῆς κυρίας σημασίας της, τοῦ γνωστοῦ δηλ. καρποῦ, σημαίνει καὶ ἓνα ἐξάρτημα τῆς ξύλινης κλειδαριάς ποῦ χρησιμοποιοῦν οἱ χωρικοί. Τῆ λέξις αὕτη μετὰ τὴν ἴδιαν περίπου σημασίαν ἀναφέρει ὁ Θουκυδίδης στὰ Πλαταικά (Βιβ. Β', κεφ. 4) ...*«ἐκλήθη στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος τὸν μοχλόν»*.

Ἡ λέξις μετὰ τὴν σημασίαν της αὕτη δὲν μαρτυρεῖται στὸ Ἱστορ. Λεξικὸ ἀπὸ τῆ Νίσυρον, γιὰτὶ δὲν εἶχεν ἀποθησαυρισθῆ.

Ὁ *κέφος* τὸ γνωστὸ θαλασσινὸ πουλί, ποῦ κατὰ τὸν Νισύριον ποιητῆ

Δ. Μπαλαλᾶ *«εἰς τὴν Περγούσαν ἔστησε δικιὰ του παντιέρα»* εἶναι ὁ *κέφος* τοῦ Ἀριστοτέλη (Περὶ τὰ ζῶα Ἱστορ. Βιβ. 8, κεφ. 14) καὶ τοῦ Ἀριστοφάνη (Πλοῦτος στίχ. 911—12 καὶ Εἰρήνη στίχ. 1067). Τὰ *ληόπρωνα* ποῦ δίνει ὁ Γ. Παπαδόπουλος στὸ γλωσσάριόν του εἶναι τὸ μεσαιωνικὸν *ἀλληλοπρόγωνα*, δηλαδὴ τὰ παιδιὰ ἀπὸ πρώτου γάμου χήρου καὶ χήρας ποῦ ἐνώθησαν σὲ δεύτερον γάμον. Τὸ *βαρταλαμί* τῆς σεντούκας εἶναι τὸ *παρθαλαμίδιον* καὶ ὁ *ἀδγιάθωνας* εἶναι ὁ *δοιήν*. Καὶ τί νὰ πῆ κανεὶς γιὰ τὰ τοπωνύμια, τὰ αἰώνια αὐτὰ καὶ ἀμετάβλητα ὀρόσημα τῆς ἐλληνικῆς γῆς; Ἡ *Ἀχοῦσα* (δωρικὸς τύπος τοῦ ἠχοῦσα) τοπωνύμιον τῆς Ρόδου καὶ τῆς Κῶ. Οἱ *Βᾶσες* τῆς Ρόδου καὶ *Βᾶττες* τῆς Ἀστυπάλαιας (δωρ. τύπ. τοῦ *βῆσσα* = φαράγγι, κοιλάδα δενδρόφυτη), οἱ *Κᾶποι* τῆς Ρόδου (δωρ. τύπ. τοῦ κῆποι) μᾶς μεταφέρουσιν εἰς τὴν ἐποχὴ τῶν Δωριέων καὶ τῆς Δωρικῆς Ἐξαπόλεως.

Ἄνεφερα πρόχειρα τὶς ὀλίγες αὐτὲς περιπτώσεις ἀπὸ τὶς ἀπειρες ποῦ θὰ μπορούσε κανεὶς ν' ἀραδιάσῃ, γιὰ νὰ καταλάβουμε πόσο πρέπει νὰ φροντίσουμε ὅλοι γιὰ τὴν διάσωσιν τέτοιου ὕλικου.

Οἱ Νισύριοι διακρίνονται γιὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τους πρὸς τὸ νησί τους. Στὴν προκειμένη περίπτωσιν, πιστεύω, ὅτι θετικώτερη ὑπηρεσία θὰ μπορούσαν νὰ προσφέρουν, οἱ διδάσκαλοι τῆς Νισύρου. Παιδιὰ τοῦ λαοῦ, ζοῦν ἀνάμεσα στὸ λαὸ καὶ μετέχουσιν ἐνεργᾶ στὶς διάφορες ἐκδηλώσεις του, ἐξοικειωμένοι δὲ καθὼς εἶναι μετὰ τὸ τοπικὸ ἰδίωμα καὶ ἐφοδιασμένοι μετὰ τὶς ἀπαραίτητες γραμματικὰς γνώσεις ἠμποροῦν νὰ συγκεντρώσουσιν μετὰ ἀγάπην καὶ εὐσυνειδησίαν καὶ νὰ μᾶς δώσουσιν ἐκλεκτὸ καὶ σίγουρον γλωσσικὸ καὶ λαογραφικὸ ὕλικον.

Μίλησα πέρα πάνω γιὰ τὸ μοναδικὸ χειρόγραφο ποῦ βρίσκεται ἀπὸ τῆ Νίσυρον στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἀλλὰ καὶ τὸ λαογραφικὸ ὕλικον ποῦ βρίσκεται στὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο δὲν εἶναι περισσότερο πλού-

σιο. Τέσσαρα μικρά χειρόγραφα ὑπ' ἀριθ. 176, 178, 207 καὶ 208 τοῦ Γ. Παπαδόπουλου με παραμύθια, τραγούδια, μοιρολόγια, νανουρίσματα καὶ περιγραφὲς ὀλίγων ἐθίμων, τὸ ὑπ' ἀριθ. 192 τοῦ Ἀχ. Διαμαντάρου με 4 δημοτικὰ τραγούδια τῆς Νισύρου καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1548 χειρόγραφο τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Μέγα με ὀλίγα ἔθιμα κληρονομικοῦ δικαίου καὶ ἔθιμα γάμου τῶν Νικιῶν. Ἐν προσθέσει μὲ αὐτὰ τὰ «Λαογραφικά» τοῦ Γ. Ν. Καζαβῆ καὶ μερικὰ δημοσιεύματα τοῦ λογιῶ Νισυρίου Ἱεράρχου κ. Ἐμμ. Καρπάθιου, ἔχουμε ὄλο τὸ λαογραφικὸ ὕλικὸ ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν Νίσυρο, ὄχι πλοῦσιο, ἀλλὰ καὶ μονόπλευρο θὰ ἔλεγα. Παραμύθια, τραγούδια, παροιμίαι, νανουρίσματα, μοιρολόγια κλπ., ὅλα αὐτὰ *λεξικὴ* λαογραφία μόνον μᾶς δίνουν. Λεῖπει τὸ οὐσιαστικώτερον τμήμα τῆς Νισυριακῆς Λαογραφίας: ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ οἱ ἀσχολίαι του, ἡ ἔμπρακτὴ ἐκδήλωσὴ του στὴν τέχνη, στὴ μουσικὴ. Ὁ γεωργικὸς βίος, αὐτὸς ὁ ὑποτυπώδης ἔστω με τὰ πρωτόγονα μέσα, με τὸ Ἡσιόδειο ἄροτρο ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρχαιοπρεπεῖς γεωργικοὺς ὄρους. Ἡ ποιμενικὴ ζωὴ τῶν ὀλίγων βοσκῶν τοῦ Γιαλυοῦ καὶ τῆς Περιγούσας με λεπτομερῆ περιγραφή τῶν ἀσχολιῶν τοῦ βοσκοῦ καὶ λεπτομέρειαι τοῦ κοπαδιοῦ του. Ἡ ζωὴ τῶν ναυτικῶν τῶν ψαράδων. Ἡ δεινδροκομία, ἡ μελισσοκομία, ἡ ἐλαιουργία, ἡ βυρσοδεψία, ἡ ὑφαντικὴ τοῦ ἀργαλειοῦ, ὅλα αὐτὰ στὴ λαϊκὴ τους ἔκφραση. Ἡ οἰκογενειακὴ, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ σ' ὅλη τους τὴν ἔκταση. Ἡ ἐνδυμασία, ἡ ὑπόδηση, τὸ λαϊκὸ σπῆτι με τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ σκεύη του. Οἱ ἀσθένειαι ἀνθρώπων καὶ ζῶων καὶ ἡ λαϊκὴ θεραπευτικὴ, ἡ μαγεία. Ἡ δημόδης ἀστρονομία καὶ μετεωρολογία, τὰ προγρονθικά τῶν κοινῶν μεταβολῶν καὶ οἱ ἀντίστοιχαι παροιμίαι. Τὸ λαϊκὸ ἔθιμο Δίκαιο, ἡ λαϊκὴ λατρεία ποὺ τόσαι ἐπιβιώσεις ἀρχαίων λατρευτικῶν ἐθίμων εἶναι δυνατὸν νὰ κρῦβη. Ὁ μισεμὸς καὶ ἡ ἐπιστροφή τοῦ ξενιτεμένου καὶ τόσοι ἄλλοι τομεῖς ποὺ δὲν εἶναι εὐκόλο ν' ἀραδιαστοῦν ἐδῶ

καὶ ποὺ τόσο ὕλικὸ ἤμποροῦν νὰ μᾶς δώσουν, γιὰ νὰ σχηματίσουμε ἕτσι μιὰν ἄρτια λαογραφικὴ εἰκόνα τῆς Νισύρου.

Ἔσοι θὰ ἀσχοληθοῦν με τὴ συγκέντρωση λαογραφικοῦ ὕλικου θὰ ἐξυπηρετοῦν ταυτόχρονα καὶ τὴ γλωσσικὴ ἄποψη, ἂν ἡ προσφορὰ τοῦ ὕλικου γίνῃ σὲ ἀφηγηματικὴ μορφή.

Ἔσοι πάλι θὰ ἀσχοληθοῦν με καθάραι γλωσσικὸ ὕλικὸ πρέπει νὰ προσέξουν τίς διάφορες σημασίες, κυριολεκτικὰ καὶ μεταφορικὰ, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχη ἡ ἴδια λέξη στὴν καθημερινὴ ὁμιλία καὶ νὰ δώσουν κάθε μιὰ μέσα σὲ φράση προσεκτικὰ σχηματισμένη, μέσαι σ' ἕνα «διδασκαλικὸ χωρίο», ὅπως θὰ λέγαμε. Τὸ καλύτερον βέβαιαι εἶναι νὰ συλλάβουν τὴ φράση αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀβίαστη συζήτηση τοῦ λαοῦ. Με τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ἴδουμε τὴ φυσιολογικὴ κίνηση τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων καὶ θὰ ἔχουμε περισσότερους τοῦ ἐνὸς γραμματικῶς τύπους. Οἱ λέξεις δὲν εἶναι αὐθόπαρκα καὶ ἀνεξάρτητα στοιχεῖα, ἀλλὰ εἶναι ζωντανὰ κύτταρα ἐνὸς ἐνιαίου ὀργανισμοῦ.

Πολὺ ἐπίσης πρέπει νὰ προσέξουν στὴν πιστὴ φωνητικὴ ἀπόδοση τῶν ἰδιωματισμῶν χρησιμοποιώντας λατινικοὺς χαρακτήρας ὅπου δὲν ἤμπορεῖ ν' ἀποδοθῆ ἡ φωνητικὴ με ἑλληνικοὺς. Γιὰ τὰ μέσα π. χ. μπ, ντ, γκ τὰ β, δ, γ. Τὸ κ ἐπίσης ὅπου παθαίνει τσιτακισμό, προφέρεται δηλ. σάν τσ, νὰ τὸ γράφουν με τὸ ἰταλικὸ c ποὺ ἀποδίδει καλύτερα τὸ εἶδος τοῦ τσιτακισμοῦ στὴ Δωδεκάνησο. Μ' ἄλλα λόγια ὄχι *παιδάτσι* ἀλλὰ *παιδάτσι* ὄχι *τσεφαλή* ἀλλὰ *εεφαλή*. Τὰ διπλὰ σύμφωνα ποὺ ἡ διατήρησή τους ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν Δωδεκανησιακῶν ἰδιωματικῶν πρέπει νὰ δίνονται με προσοχὴ καὶ νὰ χωρίζονται με μιὰ παύλα π. χ. *πιχύξ-ξομαι*, *ξυμών-νω*, *ἔσ-σιναις*, *κατσουλ-λών-νω* κ. ἄ.

Ἡ συγκέντρωση τοῦ ὕλικου με τὴ χρῆση μαγνητοφώνου θὰ ἦταν ἡ ἰδεώδης, γιὰτὶ ὄχι μόνον θ' ἀπέδιδε καὶ τὴν ἐλάχιστη φωνητικὴ ἀπόχρωση ἀλλὰ θὰ ἔδιδε τὴν εὐχέρεια στοὺς εἰ-

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Μιά από τις ημέρες που περιμέναμε με λαχτάρα ήτο η Πρωτομαγιά. 'Ο έορτασμός της στη Νίσυρο είχε και θρησκευτικό χαρακτήρα. Σ' αυτόν έπαιρνε μέρος και τὸ Σχολεῖο ὠργανωμένο.

'Από πολὺ πρῶτ' ξεκινούσαμε ὄλοι γιὰ τὸ Διαβάτη. 'Εκεῖ μετὰ τὴ λειτουργία, περνούσαμε ὄλη τὴν ἡμέρα διασκεδάζοντες, καὶ τὸ ἀπόγευμα μικροὶ καὶ μεγάλοι κατεβαίναμε πρὸς τὸ χωριό, τραγουδώντας τὸ «ὁ Μάιος μᾶς ἔφθασε» καὶ τὸ τραγούδι τοῦ 'Ιω. Λογοθέτη «Εἶδες, εἶδες, φίλε, τὸ Διαβάτη».

'Αρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκδρομεῖς ἀνέβαιναν ἀπὸ τὴν παραμονή, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν καὶ τὸν ἑσπερινό. Μιά χρονιά ἠθέλησα καὶ ἐγὼ νὰ πάω ἀπὸ τὴν παραμονή, ἀλλὰ ὁ πατέρας μου δὲ μὲ ἄφηνε, ἐπειδὴ ἤμουνα μικρός. Κατὰ καλὴ μου τύχη (καὶ κακὴ δική σας, γιὰτὶ διαφορετικὰ δὲ θὰ σὰς ταλαιπωροῦσα σήμερα), τὴν ὥρα ἐκείνη περνούσε ὁ 'Ηγούμενος καὶ λέει στὸν πατέρα μου: «Δυσσέα, ἄφησε τὸ Νικήτα νᾶρθῃ μαζί μου». Καὶ

ἔτσι εὐρέθηκα στὴ συντροφιά τοῦ Κυ. 'Εφθάσαμε στὸ Διαβάτη, ἐψάλαμε τὸν ἑσπερινό, καὶ μετὰ ἐκαθήσαμε ὄλοι οἱ ἐκδρομεῖς σὲ κοινὸ τραπέζι. 'Ο Γούμενος σηκώθηκε νὰ κάμῃ τὴν προσευχὴ καὶ ἄρχισε μὲ σοβαρότητα: ρίλλου.

'Ακαμάτης καὶ τεμπέλης
καὶ λογίων λογίων φαγᾶς
ἄλλο δὲν τοῦ μέλλει πλέον
παρὰ νὰ γενῆ παπᾶς.

«Ὅλοι μας ἐγελάσαμε. Σήμερα δμως πὸ τὸ ξαναθυμῆθηκα δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω ἂν ἦτο μόνο ἀποτέλεσμα τῆς χιουμοριστικῆς διαθέσεως πὸ τὸν διέκρινε.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ Διαβάτη αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσι, σὰν εὐλαβικὸ μνημόσυνο νὰ ἀναφέρω τὸ ὄνομα τῆς Μοσχοῦς τῆς Μοναχῆς.

Πραγματικὰ ὀλομοναχὴ κατῴρθωσε νὰ μεταβάλλῃ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ σὲ ὄασι, ὅπου εὗρισκαν ξεκούραση, ὅσοι τοὺς ὀδηγοῦσαν ἐκεῖ εὐλαβικὰ ἢ διαβατικὰ βήματα.

"Ἄς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη της.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

δικοὺς νὰ μελετήσουν τὸν *τόνο* τοῦ Νισυριακοῦ ἰδιώματος, πὸ τὴν τόση μουσικότητα καὶ τόσο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει. 'Ο Γνωμαγόρας τῆς 'Αμερικῆς θὰ ἔκαμνε στὴν προκειμένη περίπτωση τὴν πιὸ πολύτιμη προσφορά.

Κάτι πὸ θὰ ἤθελα νὰ συστήσω στοὺς συλλογεῖς εἶναι τὸ νὰ ἀποφύγουν ὀλότελα τὸν πειρασμὸ τῆς ἐτυμολογίας, γιὰτὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλο πρᾶμα, ἠμπορεῖ νὰ τοὺς παρασύρῃ νὰ προξενήσουν στὸ ὕλικὸ ζημία, πὸ αὐτοὶ δὲν ὑποπτεύονται. "Ἄς τὴν ἀφήσουν λοιπὸν στοὺς εἰδικούς.

Μιά θυσία ἀκόμη θὰ χρειασθῇ ἐκ μέρους τῶν συλλογῶν, ἕνας κόπος

ἐπὶ πλέον, πὸ θὰ συμπληρῶσῃ τὸ σκοπὸ τῆς συγκεντρώσεως: νὰ δώσουν τὸ ὕλικὸ σὲ διπλᾶ ἀντίγραφα εἰς τρόπον, ὥστε τὸ ἕνα νὰ μὲνῃ στὸ 'Αρχεῖο τῶν «Ν. Χ.» γιὰ τὶς δημοσιεύσεις τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ ἄλλο νὰ κατατίθεται στὸ 'Αρχεῖο τοῦ 'Ιστ. Λεξικοῦ καὶ τὸ Λαογραφικὸ γιὰ νὰ ἐρευνᾶται τὸ ὕλικὸ ἀπὸ τοὺς Συντάκτας. "Ἔτσι καὶ τὸ ὕλικὸ θὰ ἀξιοποιῆται καὶ ἡ Νίσυρος θὰ προβάλλεται στὴν ἑλληνικὴ Γλωσσολογία καὶ Λαογραφία.

ΑΝΑΣΤ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Συντάκτης τοῦ 'Ιστορικοῦ Λεξικοῦ
τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας)

Με καθολικὴ συμμετοχὴ τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἀρχῶν, τῶν σωματείων καὶ τῶν κατόικων, ἐωρτάσθησαν καὶ ἐφέτος αἱ ἐορταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Δωδεκανήσου καὶ τῆς 25ης Μαρτίου. Τὴν παραμονὴν τῆς 25ης Μαρτίου, οἱ πρόσκοποι καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ μαθητρίαι τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μετ' ἐπικεφαλῆς ὁμάδα μαθητῶν Ἐρυθροσταυριτῶν καὶ τὰ λάβαρα τῶν, παρήλασαν διὰ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ ἄδοντας Ἐθνικὰ ἄσματα καὶ κατέληξαν εἰς τὴν πλατεῖαν «Γνωμαγόρα» παραταχθέντες πρὸ τοῦ Μνημείου τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου, ὅπου τοὺς ἀνέμενον οἱ ἀρχαί, αἱ διοικήσεις τῶν Σωματείων καὶ πλῆθος κόσμου. Εὐθὺς ἀμέσως αἱ σάλπιγγες ἐσάλπισαν σιγὴν καὶ αἱ σημαῖαι ὑπεκλίνοντο. Στεφάνους κατέθεσαν ἡ Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Κυπριακοῦ Ἀγῶνος, οἱ διδάσκαλοι, οἱ μαθηταί, οἱ Ἐρυθροσταυριταί, οἱ Πρόσκοποι, ἡ Ἀγροτολέσχη, ὁ Γνωμαγόρας, ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις ὁ Νεομάρτυς Ἅγιος Νικήτας, ἡ Ἐνωσις Ἐμποροβιοτεχνῶν, ἡ Ἐργατικὴ Ἐνωσις, ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς, ὁ Λιμενικὸς Σύλλογος καὶ ὁ Κυνηγετικὸς Σύνδεσμος. Τὴν ἐπομένην 25ην Μαρτίου, ἐφάλη δοξολογία, καθ' ἣν ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὁ διδάσκαλος Ἀπόστολος Μαστρογιάννης ἀναφερθεὶς εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον καὶ ἐξάρας τὸν ἀγῶνα τῶν Κυπρίων ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς των. Τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας ἐκάλυψαν παρατεταμέναι ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν. Εὐθὺς ἀμέσως σύσσωμον τὸ ἐκκλησίασμα μετ' ἐπικεφαλῆς τοὺς προσκόπους, Ἐρυθροσταυριτάς καὶ μαθητὰς μετέβησαν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου ὅπου ὁ Δήμαρχος κατέθεσε στεφάνον. Ἐπικολούθησαν ἀπαγγελαί, σκέτς καὶ ἄσματα τῶν μαθητῶν, ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα καὶ ἡ ὠραία τελετὴ ἔληξε μετ' ἐπισημοκραγῶν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Κύπρου.

— **ΕΡΑΝΟΣ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ.** Τὴν Κυριακὴν 31ην Μαρτίου διεξήχθη ὁ ἔρανος ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ὁποίας προηγεῖτο ὁμᾶς Ἐρυθροσταυριτιστῶν μαθητῶν μετ' ὁμολογίας τῶν, ἐπισκέφθη τὰ καταστήματα καὶ τὰ καφενεῖα, διαθέσασα εὐχερῶς ὅλα τὰ ἀποσταλέντα εἰς αὐτὴν κουπόνια, συνολικῆς ἀξίας 1600 δρχ.

— Τὴν 16ην Μαρτίου κατέπλευσεν εἰς τὸ Γυαλί τὸ Ἰταλικὸν ἀντράκιον «Nella» τὸ ὅποιον καὶ ἐφόρτωνεν 14.130 κυβικὰς γυάρδες ἐλαφρόπετρας, ἀποπλεῦσαν τὴν 21ην Μαρτίου.

— Αἱ ἐργασίαι ἐπισκευῆς τῶν καταστημάτων τῶν Λουτρῶν ἐπερατώθησαν. Ἐπερατώθησαν ἐπίσης αἱ ἐργασίαι τῶν μηχανολογικῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Παγοποιείου. Ἐγένοντο αἱ ἐργασίαι ἐκβραχισμού τῆς ὕδατοδεξαμενῆς τοῦ Παγοποιείου, ἀναμένεται δὲ ἡ ἔγκρισις τῆς μελέτης διὰ νὰ ἀρχίσουν αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς αὐτῆς.

— Τὴν Δευτέραν 1ην Ἀπριλίου θὰ ἀρχίσουν αἱ

ἐργασίαι κατασκευῆς τῆς νέας ὁδοῦ ἣ ὁποία θὰ συνδέσῃ τὸν δρόμον τοῦ σχολείου ἀπὸ τῆς λίμνης εἰς σημείον παρὰ τὸ Νεκροταφεῖον καὶ θὰ καταλήξῃ εἰς τὸ σημεῖον ποῦ εὐρίσκεται ὁ ἐρειπωμένος ἀνεμόμυλος παρὰ τὴν πλατεῖαν Γνωμαγόρα. Διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ ὁ Δήμος ἐπέβαλεν ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν.

— Ἀπὸ τῆς Δευτέρας 8ης Ἀπριλίου, θὰ ἀρχίσῃ τὰ τακτικὰ κατὰ Δευτέραν, Πέμπτην καὶ Σάββατον δρομολογία τοῦ μετ' ἡμᾶς τῆν Καρδάμεια τὸ νεότευκτον πετρελαιοκίνητον τοῦ συμπατριώτου μας Ἰ. Κακακιοῦ τὸ ὅποιον ὠνομάσθη «Υπολοχαγὸς Χατζηξευαγγέλου» παρὰ τὸ ἀναδόχον του κ. Μαλασπῖνα διευθυντοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐλαφρόπετρας Γυαλιοῦ, πρῶην ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

— Τὴν Κυριακὴν 24ην Μαρτίου ἐδόθη εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον χοροεσπερὶς ὑπὸ τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου, ἣ ὁποία ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἀπέφερε καθαρὸν προῖον ἐκ δραχ. 1.152,50.

ΝΙΚΙΑ ΝΙΣΥΡΟΥ (Ἀνταποκρίσεις)

— Κατόπιν χορηγήσεως σχετικῶν πιστώσεων ἐκτελοῦνται πολλὰ Κοινοτικὰ ἔργα, μερικὰ δὲ ἐπερατώθησαν. Συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς ὁδοῦ Νικιῶν Αὐλακίου. Ἐπεσκευάσθησαν πολλαὶ ἔξωτερικαὶ ὕδατοδεξαμεναί. Αἱ ὁδοὶ τῆς Κοινότητος θὰ ἐπιστρωθῶν διὰ «γκρό-μπέτον», καθὼς καὶ αἱ Πλατεῖαι. Ἐπισκευάζονται ἀγροτικαὶ ὁδοί.

— Ἡ παραταθεῖσα ἀνομβρία καὶ αἱ μέτεπειτα ἀραιαὶ βροχαὶ ἐξημίωσαν τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἡ μεγάλη κοινοτικὴ δεξαμενὴ ἔχει σχεδὸν γεμίσει.

— Ἐναγωνίως ἀναμένεται ὑπὸ τῶν κατοίκων ὁ διορισμὸς Ἀγροφύλακος περιοχῆς Νικιῶν.

— Οὐδεμία ἐσημειώθη πρόοδος εἰς τὸν ἐξαγγελθέντα ἠλεκτροφωτισμὸν τῆς Κοινότητος.

— Τὴν 12ην Φεβρουαρίου ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος δέησις εἰς μνήμην τοῦ ἐν Νισύρφ πεσόντος λοχαγοῦ Χατζηνευαγγέλου.

— Τὴν 7ην Μαρτίου ἐωρτάσθη ἡ ENATH ἐπέτειος τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Δωδεκανήσου μετ' ἡμᾶς τῆς μητέρας πατρίδα.

— Πανηγυρικώτατα ἐπίσης ἐωρτάσθη ἡ ἐπέτειος τῆς Ἐθνικῆς μας ἐορτῆς τὴν 25ην Μαρτίου. Ἀξίζουσι θερ-

μά συγχαρητήρια εις τούς διδασκάλους μας κ. Ξεν. Μαυρουδή και δεσποινίδα Έλένη Βασιλειάδου δι' ὅσα ὠραία μᾶς παρουσίασαν.

— Συζητοῦνται αἱ τεχνικαὶ λεπτομέρειαι διὰ τὴν ὀριστικὴν μελέτην τοῦ ὑπὸ ἀνέγερσιν νέου Σχολείου τῆς Κοινότητος, διὰ τὴν δαπάνην τοῦ ὁποίου ὁ ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογος ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ ἐψήφισε τὸ ποσὸν τῶν 5.000 δολλαρίων.

Ἡ πλειονότης τῶν κατοικῶν συμφωνεῖ μὲ τὸν μηχανικὸν κ. Μυλωνᾶν ὅστις κρίνει καταλληλοτέραν τοποθεσίαν διὰ τὸ Σχολεῖον τὴν παρὰ τὸν Σταθμὸν.

Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀφίχθη ἐνταῦθα ὁ συμπατριώτης μας Διευθυντῆς Ὑπουργείου Παιδείας κ. Μούρας καθὼς και ὁ Ἐπιθεωρητῆς Σχολείων Κῶ-Νισύρου κ. Ἰωσήφ.

Ἐλπίζεται ὅτι αἱ διαφωναίαι και αἱ δυσχέρειαί τελικῶς θὰ ὑπερικήθουν και τὸ ἔργον συντόμως θὰ ἀρχίσῃ.

Συνεργάτης

ΡΟΔΟΣ

Ἡ Νισυριακὴ παροιμία και πάλιν διέλαμψε στὴ Ρόδο. Ἡ μεγάλη Ἀποκριάτικη Χοροεσπερὶς ποῦ διωργάνωσε ἡ ΠΟΡΦΥΡΙΣ, ἄφησε ἐποχὴ και ἦτο μίαν ἀπὸ τίς ὠραιότερας και ἐπιτυχεστέρας ἐκδηλώσεις ποῦ ἔγιναν ἐφέτος στὴ Ρόδο.

Εἶναι ἀλήθεια λοιπὸν, πῶς «στὸ ἄψε σβύσε» κατορθώνουν οἱ Νισύριοι πάντοτε νὰ συσπειρώνονται γύρω ἀπὸ τούς συλλόγους και τὰς Ὄργανώσεις των, ὅταν πρόκειται νὰ ἀρχίσουν μίαν προσπάθειαν γενικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Αὐτὸ και εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν συνέβη. Ὁλόκληρη ἡ Παροιμία «κουνήθηκε» διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ Χοροεσπερὶς. Αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν μὲ μεγάλους τίτλους τὸ γεγονός, ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Ρόδου διαλαλοῦσε κ' αὐτὸς τὸ ἴδιον, τὸ Διοικ. Συμβούλιον «ἔσπασε τὰ πόδια του» νὰ τρέχῃ παντοῦ...

Νὰ διαβῆσι εἰσιτήρια, νὰ συλλέξῃ τὰ δῶρα, νὰ ἐκτυπώσῃ τὰ ἀπαραίτητα ἔντυπα και τὰς προσκλήσεις, νὰ κλείσῃ τὸ Κέντρον, νὰ συμφωνήσῃ και νὰ ἐπιτύχῃ νὰ παρουσιάσῃ δύο ὀρχήστρες κ.τ.λ. Νὰ γιατί ἐπέτυχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἡ Χοροεσπερὶς μας. Πρωτοτυπία ἦτο και ἡ σκέψις τῆς ἐκτυπώσεως διαφόρων Νισυριακῶν τοπίων, τὰ ὁποῖα ἐν εἰδῇ λαχοῦ, διανεμήθησαν μεταξὺ των τιμησάντων τὴν Παροιμίαν μας, ὅπως τὰ Λουτρά, τὸ Ἡφαίστειον, ἡ Σπηλιανὴ και ἔτσι ἔγινε και ἡ σχετικὴ διαφήμισις τῆς Νισύρου, τῆς ὁποίας τόσῃν ἔχομεν ἀνάγκην. Ἔνα, λοιπὸν, ἀκόμα «εὖγε» ἀξίζει στὴν ΠΟΡΦΥΡΙΔΑ.

— Ἀρμοδίως πληροφοροῦμαι ὅτι προκηρύχθη ὑπὸ τῆς Νομαρχίας διαγωνισμὸς διὰ τὴν ἀνάδειξιν

Ἐταιρείας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος και εἰς τὰς Κοινότητας Νικιά και Ἐμπορείου-Πάλων.

Ἐπίσης ἐνεκρίθη πίστωσις διὰ τὴν ἀνέγερσιν διδακτηρίου εἰς τὰ Νικιά.

— Ὁλόκληρος ὁ Ροδιακὸς τύπος ἀσχολεῖται δι' ἄρθρων, σχολίων και εἰδήσεων μὲ τὸ σπουδαιότατον, ὡς δικαίως χαρακτηρίζεται, θέμα, τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ Νισύρου εἰς τὰ ὄρυχεῖα τοῦ Γυαλί.

Εἶναι πραγματικὸς ἐμπαιγμὸς πρὸς τὴν Νίσυρον, ὁ τρόπος προσλήψεως τῶν ἐργατῶν, ἡ καταστρατήγησις τῆς Ἐργατικῆς Νομοθεσίας και γενικὰ τὸ πνεῦμα ποῦ διέπει τὴν ἀναλαβοῦσαν τὰς ἐργασίας Ἐπιχείρησιν. Ἄλλωστε ὁ 9ος ὄρος τῆς συμβάσεως σαφῶς και κατηγορηματικῶς ἀναφέρει ὅτι τότε και μόνον δύναται νὰ προσλάβῃ ἐργάτας ἡ Ἐπιχείρησις ἐξ ἄλλης περιφερείας ὅταν ὑπάρχῃ ἔλλειψις τοιούτων εἰς Νίσυρον. Ἐνῶ παρατηρεῖται σήμερον τὸ ἀντίθετον ὄχι ἀπασχολοῦνται 70 ἀπὸ τὴν Κέφαλον Κῶ και μόνον 20 Νισύριοι. Διὰ τὸ προκῆψαν τοῦτο θέμα ἀνεχώρησεν εἰς Νίσυρον ὁ ἐπόπτης ἐργασίας κ. Ν. Δημητρίου, κατόπιν διαταγῆς τῆς Νομαρχίας και ψηφίσματος διαμαρτυρίας τῆς Ἐργατικῆς Ἐνώσεως Νισύρου, εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς ὁποίας παρέστη και ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Δωδεκανήσου κ. Γ. Λαμπριανός, κληθεὶς πρὸς τοῦτο εἰς Νίσυρον.

— Ὁ καλὸς φίλος τὰ «κατάφερε». Πρόκειται γιὰ τὸν Γιάννην Ρουσσέτον, ταμίαν τῆς ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ, ποῦ ἀραβωνιάστηκε μὲ μίαν χαριτωμένη κοπέλλα τῆς Χάλκης, τὴν δίδα Μπιλιὰ Ροζάλη. Θερμότητα συγχαρητήρια.

Γ. Ι. Κουμέντος

ΑΘΗΝΑΙ

— Ὁ συμπατριώτης μας ἰατρὸς Νέφυτος Ν. Σακελλαρίδης, εἰδικευθεὶς εἰς τὴν νευρολογίαν, ἀνεχώρησεν δι' ἄνωτέρας σπουδᾶς εἰς Παρισίους ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφῶν, κατόπιν ἐπιτυχοῦς διαγωνισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβε τὴν πρῶτην θέσιν.

Συγχαίρομεν τὸν ἐκλεκτὸν νέον μας ἐπιστήμονα και τοῦ εὐχόμεθα και νέας κατακτήσεις εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τομέα.

— Ὁ κ. Ἰωάννης Μ. Καμπαλοῦρης, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» διωρίσθη εἰς τὸ νεοσύστατον Σῶμα Ὁρκωτῶν Λογιστῶν, ὡς βοηθὸς ὀρκωτοῦ, μετὰ λαμπρὰν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν σχετικὸν διαγωνισμὸν. Τὸν συγχαίρομεν θερμῶς, βέβαιοι ὅτι θὰ εὐρθώμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ τὸν συγχαίρομεν και ὡς ὀρκωτὸν.

— Ὁ κ. Νικήτας Μαστρογιάννης διωρίσθη ὡς δημοδιδάσκαλος και τοποθετεῖται εἰς τὴν Α' Περιφέρειαν Ρόδου. Τοῦ εὐχόμεθα καλὴν σταδιοδρομίαν.

— Ὁ Ὑψηλῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν και ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς μας Παῦλος Ὁδ. Σακελλαρίδης, ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους, ὅπου θὰ συνεχίσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον

Παρισίων, όπου ως γνωστόν, έχει διορισθή από ἐπὶ τῶν
ὡς Chargé de Recherches.

— Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ
πρόεδρος τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς μας Κωνστ.
Μούρας, ἐποποθετήθη ὡς Διευθυντὴς τῆς Διευθύνσε-
ως Ἐποπτικῶν Ὁργάνων Διδασκαλίας τοῦ αὐτοῦ
Ὑπουργείου.

— Ὁ κ. Νικήτας Σακελλαρίδης, Ταμίας τῆς
Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς μας, ὑπέστη ἐπιτυχῶς διπλὴν
ἐγχείρησιν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυ-
ροῦ. Τοῦ εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν ἀνάρρωσιν.

— Ἡ κ. Μένη Ρασσιά, θυγάτηρ τοῦ ἀγαπη-
τοῦ μας συμπατριώτου Ν. Οἰκονομίδη ἔτεκεν
ἄρρεν. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς νὰ
τοὺς ζήσῃ καὶ εἰς τὸν ἀνθηρὸν πάντοτε παπποῦ
γρήγορα νὰ πιάσῃ καὶ ἄλλα ἐγγόνια.

* * *

ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΛΥΡΙΣΜΟΙ

I. Πέταξε, χρόνε, πέταξε, πίσω μὲ τὰ φτερά σου,
πάρ' με γοργὰ στῆς Νίσυρος τὴν πέρα γειτονιά
καὶ νὰν' νυχτιά, γλυκιὰ νυχτιά καὶ τότε χρόνε
κί' ἄκουσε τὴν μπαλάντα μου μέσ' στὴν ἀστρο-
φεγγειά.

II. Παίξε, κιθάρα μου γλυκιὰ, νὰ μὲ μεθᾶς σὰν
πρῶτα
κάτω ἀπ' τὸ μπαλκόνι τῆς στοῦ δρόμου τῆ
γωνιά,
ἢ μουσικῆ σου μάγεμα σὰν βγαίνει κάθε νότα,
ὄνειρο νὰ' ν' τὰ «μπάσα» σου μαυλίστρα ἢ πενιά.

III. Κί' ἡ αὔρα ἢ νησιώτικη νὰ ξεχυθῆ στὰ μάκρη
νὰ ξεπεράσῃ πέραγα κί' ὅσες κί' ἂν βρῆ στεργιές
κί' ὅπου τὴν εὖρη τὴν «καλῆ» στοῦ κόσμου
σ' ὅποιαν ἄκρη
νὰ τῆς θυμίσῃ ἀλαργινές Νισύρικες βραδυές.

IV. Νοσταλγικὲς κρυφές χαρὲς στὶς σκοτεινὲς τίς
στράτες
σὰν πέραν' ἔρωτας ἀγνός τῆ νύχτα στὰ κλεφτὰ
κί' ἀκούγονταν ὀλονυχτίς τῶν νιῶν οἱ σερενάτες
κί' ἦσαν χρόνια οἱ στιγμές, αἰῶνες τὰ λεπτά.

V. Ξύπνα, καὶ σὺ τραγουδιστὴ στῆς χαραυγῆς τὸ
φόντο
καὶ βάλε στοῦ τραγοῦδι σου Νισύριχο «χαβᾶ»
καὶ πέσ' το ὅσο μπορεῖς γλυκὰ μὲ πρῖμο καὶ
σεκόντο
«Πάρε Φραζῆ τῆ λύρα σου κί' ἐγὼ τὸν ταμπουρά».

VI. Νέους τραγοῦδησε σκοποὺς γιὰ μυρωμένα
νειάτα
κί' οἱ νότες σου ὡς φεύγουνε ὅσο μποροῦν
ψηλά
καὶ φέρε τοὺς παλαιούς σκοποὺς στὰ χρόνια
τὰ φευγάτα
καὶ σιγανοτραγοῦδησε τά... «Μάτια τὰ δειλά»...

VII. Τώρα κιθάρα, τοὺς σκοποὺς νὰ παίξῃς λίγο
πάψε...
μ' ἀνάμνησες γλυκόπιχρες ὁ χρόνος μᾶς κερνά.
Καὶ σὺ γλυκὲ τραγοῦδιστὴ σταμάτα λίγο, κλᾶψε
γιὰ ὅ,τι γιὰ πάντα ἔφυγε καὶ πίσω δὲν γυρνᾶ.

ΚΩΣΤΑΣ Ε. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

Ἵδοιπόροι ἄτυχοι! Νὰ ταξιδεύουμε
αἰῶνια γεννηθήκαμε.
Τὴ μιά γιὰ βάρκα τὴν ἐλπίδα ἔχουμε,
τὴν ἄλλη τὴν ἐλπίδα ἔχουμε γιὰ βάρκα!

Στὰ ταξίδια μου μπεροδέφτηκα παράξενα.
Πότε γέλασα καὶ πότε ἔκλαψα πιερά,
μὰ ποτὲ δὲ βροῖκα ὅ,τι θέλησα.
Ζητῶ ὅ,τι ἐμίσησα, μισῶ ὅ,τι ζητοῦσα!

Ἐὰν ταξιδέψῃς, σκέψου το, γιὰ γνώριμο
λιμάνι νὰ πηγαίνῃς.
Χάνονται ὅσοι προσπαθοῦν, ἀγνωστο
πέλαγο γιὰ νὰ περάσουν.

Γ. Ι. Κουμέντος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΝΕΑ ΕΚ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας ΙΑΚ. ΚΑΡΑΒΑΚΗ

ΓΑΜΟΙ

Τὴν 20ῆν Ἰανουαρίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστό-
ρίας οἱ γάμοι τοῦ Γεωργίου Ε. Καραβάκη μετὰ
τῆς Μαρῆς Β. Κοντομανώλη. Τοὺς νυμφικούς
στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ φίλος τοῦ γαμβροῦ
ἐπιχειρηματίας κ. Ν. Παλαιολόγος. Τὴν τε-
λετὴν ἐπικολούθησε δεξίωσις εἰς τὸ St Moritz
τῆς Ν. Ὑόρκης εἰς τὴν ὅποιαν παρευρέθησαν
ἄνω τῶν 275 προσκεκλημένων, ὅπου οἱ νεό-
νυμφοὶ ἐδέχθησαν τὰς εὐχὰς αὐτῶν. Τὸν μῆνα
τοῦ μέλιτος διήλθον εἰς Λὰς Ἀντζελες, Χόλυ-
γουντ καὶ Λὰς Βέγκας. Εἰς τὸ εὐάρμοστον
ζεῦγος εὐχόμεθα ἀγάπην, ὁμόνοιαν καὶ πᾶσαν
εὐτυχίαν.

— Τὴν 10ῆν Φεβρουαρίου ἐτελέσθησαν εἰς
τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀστο-
ρίας, οἱ γάμοι τοῦ κ. Νικολάου Πα Ἐμμα-
νουὴλ Διακαντώνη μετὰ τῆς δίδος Καλλιόπης
Χ. Κοντονικολάου. Τοὺς νυμφικούς στεφά-
νους ἀντήλλαξεν ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Οἰκονομίδης
καὶ παράνυμφος παρέστη ἡ Μαίρη Κοντονι-
κολάου. Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου
ἐπικολούθησε μεγάλη δεξίωσις μετὰ πλουσί-
ου δείπνου εἰς τὸ ἀριστοκρατικὸν ξενοδοχεῖον
«Ἐδισον» ὅπου παρέκάθησαν πλέον τῶν 350
προσκεκλημένων. Ἐχορευθήσαν ἀμερικανικοὶ
καὶ Νισύρικοὶ χοροὶ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς
ὄρχηστρας τοῦ κ. Λόρη μέχρι τοῦ μεσονυκτί-
ου ὅποτε οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν εἰς Φλω-
ρίδα διὰ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος. Εἰς τοὺς νεο-
νύμφους εὐχόμεθα ὅπως ἡ νέα τους ζωὴ εἶναι
γεμάτη χαρὰ καὶ εὐτυχία. Καὶ εἰς τὸν ἀγα-

πητόν κουμπάρον και από τὰ δικά του.

— Τὴν 24ην Φεβρουαρίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστορίας οἱ γάμοι τοῦ κ. Νικολάου Θερεούλη μετὰ τῆς διδος Εἰρήνης Σμαράγδα. Τοὺς νυμφικούς στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ κ. Ἀντώνιος Θεοδώρου και παράνυμφος παρέστη ἡ Μαρία Σμαράγδα. Εἰς τοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα κάθε χαρὰν και εὐτυχίαν.

APPABΩNES

Τὴν 16ην Μαρτίου ἠρραβωνίσθη ἡ δνὺς Μαρία Γ. Ἐμμανουήλ μετὰ τοῦ νεαροῦ Ντίνου Κουτσοβίτη ἐκ Σπάρτης. Συγχαρητήρια. Τοὺς εὐχόμεθα και καλὰ στέφανα.

— Τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἐτελέσθησαν οἱ ἀρραβῶνες τοῦ κ. Ἰωάννου Μ. Σκανδάλιου, προσφιλοῦς υἱοῦ τοῦ κ. Μιχαήλ και τῆς κ. Μαρίας Σκανδάλιου μετὰ τῆς διδος ἄκη. Εἰς τὸ εὐτυχές ζεῦγος εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν στέψιν.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Τὴν 27ην Ἰανουαρίου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀδελφοῦ μας Ἀντωνίου και Καλλιόπης Πολίτη, εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστορίας. Τὴν νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱεράς κολυμβήθρας ἡ κ. Ἄννα Π. Μαυρουδῆ και ὁ κ. Ἀντώνιος Γεωργάκης ὀνομάσαντες αὐτὴν Ἄννα. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήση εἰς δὲ τοὺς νουνοὺς νὰ τὰ χιλιάσουν.

— Τὴν 3ην Μαρτίου ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ Κυριάκου και Κικῆς Χαρτοφύλη. Τὸν νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱεράς κολυμβήθρας ὁ κ. Μιχαήλ Μηνάς, ὀνομάσας αὐτὸν Μιχαήλ. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήση τὸ πρωτοπαίδι των, εἰς δὲ τὸν νουνοὺν νὰ τὰ χιλιάση.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ἡ κ. Μαρία Π. Σακλαρίδου τὸ γένος Γεωργάκη, ἔτεκεν αἰσιῶς κοριτσάκι. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήση τὸ νεογέννητον.

— Τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἡ κ. Ι. Σκανδάλιου ἔτεκεν αἰσιῶς κοριτσάκι. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήση τὸ νεογέννητον.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Τὴν 5ην Μαρτίου ἀνεχώρησαν μετὰ τὸ «Σατούρνια» οἱ ἀδελφοί μας Ἰάκωβος Καρβαίνης και Δημήτριος ἀχαριάδης. Τοὺς εὐχόμεθα νὰ περάσουν ἕνα θαυμάσιον Βακέσιον εἰς τὴν ὥραιαν Νίσυρον και καλὴν ἐπάνοδον.

— Εἰς τὰς 26 Μαρτίου ἀνεχώρησαν μετὰ τὸ «Βασίλισσα Φρειδερίκη» ὁ ἀδελφός μας Μιχαήλ Παπαμιχαήλ και ὁ 80ετής Νικόλαος Ὀρφανόπουλος, ὅστις ἐπισκέφθη τὰς Ἦν. Πολιτείας πρὸ ἑνὸς ἔτους διὰ νὰ ἰδῆ τὰς θυγατέρας του Καλλιόπη Ν. Σακελλαρίδη και Ἐλευθερίαν Ν. Χαρτοφύλη. Τοὺς εὐχόμεθα καλὴ διαμονὴ εἰς Νίσυρον.

— Εἰς τὰς 29 Μαρτίου ἀνεχώρησε μετὰ τὸ «Ὀλυμπία» ὁ ἀγαπητός μας ἀδελφός Δημήτριος Α. Κατσιματίδης μετὰ τῆς συζύγου του Καλλιόπης. Τοὺς εὐχόμεθα καλὴν διαμονὴν.

— Τὴν 8ην Φεβρουαρίου ἐξῆλθε ἐκ τοῦ Trajalgar Hospital ὁ ἀγαπητός μας συμπατριώτης Ἰωάννης Χαρτοφύλης. Τοῦ εὐχόμεθα καλὴν ἀνάρρωσιν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Τὴν 23ην Μαρτίου ἀπεβίωσεν ἀδελφός μας Μιχαήλ Μενελάου και ἐκηδεύθη τὴν 27ην ἰδίου. Ὁ ἀείμνηστος Μιλτιάδης ὑπῆρξε ἐκ τῶν πρώτων μελῶν τοῦ Γνωμαγόρα. Εἰς τοὺς ἔνταῦθα συγγενεῖς και τοὺς ἐν Νισύρῳ ἐκφράζομεν τὰ εἰλικρινῆ μας συλλυπητήρια.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

Γεώργιος Στρίκης

Ἡ πατρίδα μας ἀπέλασε πρόωρα και ἄλλο διαλεκτὸ τέκνο της, τὸν Γυμνασιάρχην τοῦ Γυμνασίου Νιγρίτης, ἀείμνηστον Γεώργιον Στρίκην. Ὁ ἀείμνηστος διεκρίνετο διὰ τὴν εὐγένειαν και τὴν πραότητα τοῦ χαρακτήρος του, τὰ φιλοπάτριδα αἰσθημάτα του και ἔχαιρε ξεχωριστῆς ἀγάπης και ἐκτιμήσεως μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας. Διεκρίνετο ἐπίσης διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸ ὑψηλὸν λειτούργημα ποῦ τοῦ ἐνεπιστεύθη ἡ πολιτεία και τὴν βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν κατάρτισίν του, ὥστε ἡ μὲν τελευταία νὰ τὸν ἀμείψῃ διὰ τῆς ταχεῖας προωθησέως του εἰς τὰ ἀνώτατα στρώματα τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἱεραρχίας, οἱ δὲ συνάδελφοί του και αἱ κοινωνία εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρξε νὰ τὸν περιβάλλουν μετὰ μεγάλην ἐκτίμησιν και ἀγάπην. Ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου διετέλεσε και Πρόεδρος και τὰ «Νισυριακὰ Χρονικά», ἐκφράζουν τὰ πειθὸ θερμὰ συλλυπητήριά των εἰς τὴν οἰκογένειάν του και τὰ ἀδελφία του.

* * *

Μετὰ μακρὰν ἀσθένειαν ἀπεβίωσε πρόωρος ὁ ἐκλεκτός συμπατριώτης μας Ἰωάννης Γεωργ. Σακελλαρίδης. Τὴν κηδεῖαν του παρηκολούθησαν πολλοὶ συμπατριῶται μας και ξένοι, ἐπὶ δὲ τῆς σοροῦ του κατετέθησαν ἀρκετοὶ στέφανοι. Τὴν σύζυγον και τὰ τέκνα του ὡς και τοὺς ἀδελφούς του, συλλυπούμεθα ἐγκαρδίως.

* * *

— Ἀπεβίωσεν ἐπίσης ἡ καλὴ συμπατριῶτις μας Μαρία Σακλαρίδου, εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς ὁποίας παρευρέθησαν ἐπίσης πολλοὶ συμπατριῶται μας. Συλλυπούμεθα ἐγκαρδίως τὰ τέκνα της.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ

Με τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς πατρίδος μας καὶ εἰδικώτερον με τὸν ἑκπατρισμὸν τῶν συμπατριωτῶν μας, ἀπασχόλησα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὰς στήλας τοῦ «Δελτίου» τοῦ Γνωμαγόρα.

Ἐπειδὴ ὁμως πιστεύω, ὅτι ὁ ἑκπατρισμὸς ἐξακολουθεῖ νὰ διαδραματίζῃ ἀποφασιστικὸν ρόλον ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς μελλοντικῆς ὑπάρξεώς της, νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐπιναπρόβολή του καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» με τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ παράσχω τὴν εὐκαιρίαν μιᾶς εὐρυτέρας ἐρεύνης καὶ δημιουργικῆς συζητήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς ὁποίας οἱ τεταγμένοι παρὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ψήφου τῶν συνδημοτῶν μας ἀρμόδιοι, θὰ δυσνηθῶσιν νὰ συναγάγωσιν συμπεράσματα καὶ νὰ προέλθωσιν εἰς τὰς ἐνδεικνυομένας ἀποφάσεις.

Κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπη νὰ τοισθῇ ὅτι τὸ θλιβερὸν αὐτὸ φαινόμενον τοῦ ἑκπατρισμοῦ, φαινόμενον Πανελλαδικὸν καὶ πανάρχαιον, ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον ἐπακόλουθον τῆς πτωχείας τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος καὶ τῆς οικονομικῆς ὑπαναπτύξεώς της καὶ μόνον καὶ ἀναπόφευκτον ἀνάγκην, ὅχι μόνον διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐπιβίωσιν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, γίνεται εὐθὺς ἀμέσως φανερόν, ὅτι ἡ ἀπόλυτος ἀντιμετώπισίς του ἀποτελεῖ ὀυτοπία, μόνον δὲ ἡ περιοριστὴ του εἰς τὰ δυνατὰ ὄρια, δύναται καὶ θὰ πρέπη νὰ ἀντιμετωπισθῇ.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἀμερικῆς ὡς τόπου ἐργασίας καὶ προόδου, προσέεικεν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος καὶ τοὺς συμπατριώτας μας καὶ συνετέλεσεν εἰς αἰσθητὴν ἔντασιν τοῦ ἑκπατρισμοῦ. Αἱ ἀπεριόριστοι δυνατότητες προόδου καὶ ἀναπτύξεως τὰς ὁποίας παρέχει αὐτῇ εἰς τοὺς ἀποδήμους, συνδυαζόμενα μάλιστα πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὴν πατρίδα μας ἀνεργίαν καὶ οικονομικὴν ἐξαθλίωσιν, ἐδημιούργησαν ἀσυγκράτητον τὴν ἐπιθυμίαν μεταναστεύσεως, εἰς βαθμὸν ὥστε ἡ πραγματοποιήσις της νὰ θεωρῆται ὡς ἐξαιρετικὴ εὖνοια τῆς τύχης. Μόνον οἱ περιορισμοὶ τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἡ δυσκοιλία ἐξερεύσεως ἐργασίας εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, συγκρατοῦσιν ἀκόμη τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν πατρίδα.

Τὴν τάσιν αὐτὴν ἠκολούθησαν καὶ αἱ παροικίαι μας τοῦ ἑξωτερικοῦ καὶ κυρίως ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καίτοι αἱ βιοτικαὶ συνθήκαι αὐτῶν ἦσαν ἀσυγκρίτως καλῦτεραι τῶν τῆς Νισύρου. Ὁ αἰμῆνητος καθηγητῆς Κ. Φλέγγελ εἰς τὴν μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Νῆσος Νίσυρος καὶ αἱ θέρμαι αὐτῆς», ἦτις ἐξεδόθη παρὰ τοῦ συμπατριώτου μας ἐκδότου καὶ τυπογράφου Γεωργίου Χατζηπλουσίου κατὰ τὸ 1899 καὶ εἰς δευτέραν

ἐκδοσιν κατὰ τὸ 1900 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀναφέρει ὅτι ἡ ἐκεῖ Νισυριακὴ παροικία ἠριθμεῖ 800 μέλη μεταξύ τῶν ὁποίων ἰατροὶ, δικηγόροι, διδασκαλοὶ, ὑπάλληλοι ἐπιχειρήσεων, ἔμποροι, καταστηματαρχαὶ καὶ βιοτέχναί.

Ἡ τάσις αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὴν μείωσιν καὶ τοῦ κινητοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, ὀφειλομένην εἰς τὰς συχνὰς ἐπισκέψεις τῶν μελῶν τῶν παροικίων, εὐχερῆς τότε λόγω τῶν σχετικῶς μικρῶν ἀποστάσεων καὶ πλεῖστα τῶν ὁποίων κατέφευγον τελικῶς εἰς αὐτὴν διὰ νὰ ζήσουν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς των. Ὡς φωτεινὰ μετέωρα, δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσιν σήμερον αἱ ἐπισκέψεις τῶν συμπατριωτῶν μας τῆς Ἀμερικῆς, λόγω τῶν πολλαπλῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας παρεμβάλλει κυρίως ἡ μεγάλη ἀπόστασις τοῦ νέου πεδίου δράσεως.

Ἡ δημιουργία οἰκογενειῶν, ὁ βαθμιαίος ἐξαμερικανισμὸς τῶν νέων γενεῶν, ὀφειλόμενος εἰς τὴν εὐγενῆ προσπάθειαν βελτιώσεως τῆς κοινωνικῆς καὶ οικονομικῆς αὐτῶν θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σταθερῶς ἐπιτυγχάνουν, ὡς καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίζουσι οὗτοι ἐγκαθιστάμενοι μονίμως εἰς τὴν πατρίδα, ἐμείωσεν ἐπίσης αἰσθητῶς καὶ τὸ ποσοστὸν ἐκείνων πού δύναται νὰ ἰκανοποιήσουν τὴν νοσταλγίαν των, διὰ τὴν τελικὴν ἐπανευκατάστασιν των εἰς αὐτὴν.

Δὲν ἔχω ἐπίσημον πληροφορίαν ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων. Ἐὰν ὁμως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πρὸ τετραετίας περίπου, ὅποτε ἴσχυε τὸ δελτίον τροφίμων, οἱ κάτοικοι ἀνῆρχοντο εἰς 2.250 περίπου κι ὅτι κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα, ἀρκετοὶ μετῆρᾶσταν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ Αὐστραλίαν, θὰ πρέπη νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν 2.353 κατοίκων, τὸν ὁποῖον μᾶς δίδει ἡ ἀγροτικὴ Τράπεζα Κῶ, συμφώνως πρὸς τὸ δημοσίευμα τοῦ Κ. Πανάγου Σακελλαρίδου εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου τῶν «Ν. Χ.» δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀκριβής. Ἐκεῖνο πού εἶναι πάντως βέβαιον, εἶναι ὅτι ὁ σημερινὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων, εἶναι ὁ μικρότερος ἀπὸ τοῦ 1821 ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸν κατωτέρω πίνακα, τὸν ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργ. Μέγας, εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομήσεως τοῦ 1947 ὑπὸ τὸν τίτλον «Δωδεκάνησος». Κατ' αὐτὸν οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου κατὰ τὰ κατωτέρω ἀναφερόμενα ἔτη, ἀνῆρχοντο εἰς τοὺς ἀκόλουθους ἀριθμοὺς:

Ἔτος	Κάτοικοι	Ἔτος	Κάτοικοι
1821-1828	3.300	1931	3.430
1850	3.500	1936	3.404
1900-1910	4.700	1937	3.422
1912	5.000	1940	2.586
1917	4.300	1941	2.592
1922	3.160	καὶ 1946	2.605

Ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Κ. Φλέγελ εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν μελέτην του ἀναφέρει 5.400 κατοίκους (Μανδράκι 2.600, Ἐμπορειός-Πάλοϊ 1.800 καὶ Νικεῖα 1.000). Τοὺς ἰδίους ἀριθμοὺς ἀναφέρει καὶ ὁ ἀείμνηστος Σχολάρχης Γεώργ. Παπαδόπουλος εἰς τὸ κατὰ τὸ 1909 ἐκδοθὲν βιβλίον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Γενική Γεωγραφική καὶ Ἱστορική περιγραφή, ἀρχαία καὶ νεωτέρα τῆς νήσου Νισύρου». Ὁ ἀείμνηστος ἐκ Σύμης Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Βολωνάκης εἰς τὸ κατὰ τὸ 1922 ἐκδοθὲν σύγγραμμα του ὑπὸ τὸν τίτλον «The island of Rodos and her eleven sisters» ἀναφέρει 6.599 κατοίκους κατὰ τὸ 1912 στηριζόμενος εἰς στατιστικὴν δημοσιευομένην εἰς τὰ κατὰ τὸ 1913 ἐκδοθέντα βιβλία τῶν J. Z. Stefanopoli «Les îles de l'Égée» καὶ Charles Vellay «L'Irradientisme Hellenique». Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τῆς 19ης Ὀκτωβρίου 1947 ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνῆρχετο εἰς 2.499, ἐξ ὧν 1.071 ἄρρενες καὶ 1.428 θῆλεις. Ἐκ τῶν παρατεθέντων στοιχείων προκύπτει συνεχῆς μὲν αὐξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1912, συνεχῆς δὲ μείωσις ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐφεξῆς. Ἡ μεχρὶ τοῦ 1922 μείωσις ὀφείλεται μὲν καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν κατοχὴν, κυρίως ὅμως ὀφείλεται εἰς τὴν κρατοῦσαν μεχρὶ τοῦ 1921 ἑλευθερίαν τῆς μεταναστεύσεως εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ μετὰ τὸ 1922 παρατηρουμένη μείωσις ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσαν ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἴταλοὶ, ἀποβλέποντες εἰς τὸν ἀφελληνισμὸν τῶν κατοίκων, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς διώξεως τῆς θρησκείας καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως αὐτῶν διὰ τῶν διαφορῶν πειστικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἐθέσπισαν, κυρίως ὅμως διὰ τῆς διώξεως τῆς γεωργίας. Ἡ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν συνεχιζομένη μείωσις ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μερικὴν χαλάρωσιν τῶν ἀπαγορευτικῶν μέτρων μεταναστεύσεως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ εἰς τὴν εὐχέρειαν μεταναστεύσεως εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Οὕτω τὸ ποσοστὸν μείωσεως τοῦ πληθυσμοῦ, χωρὶς νὰ ὑπολογισθῇ τὸ ἐκ τοῦ ἠϋξημένου βαθμοῦ γεννητικότητος ποσοστὸν αὐξήσεως, ἀνῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1912 μεχρὶ τοῦ 1922 εἰς 37% διὰ νὰ αὐξηθῇ κατὰ τὸ 1947 εἰς 50% καὶ σήμερον εἰς 64%, ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι οἱ σημερινοὶ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 1800 περίπου, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον. Ἐνδεικτικαί ἐπίσης εἶναι αἱ ἐπελθοῦσαι μεταβολαὶ αἰ πρὸς τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν σχέσιν τῶν δύο φύλων. Ἡ τελευταία, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1947, παρουσιάζει σοβαρὰν αὐξησιν τοῦ ποσοστοῦ θηλέων, ἀνερχομένην εἰς 57% ἔναντι μέσου ποσοστοῦ τῆς Δωδεκανήσου 52,5% καὶ 50,1% τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος (στατιστικὴ 1940). Ὡς πρὸς τὴν

κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον πυκνότητα παρουσιάζονται αἱ κατωτέρω μεταβολαί (Εἰς τὴν πρώτην στήλην λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἔκτασις τῆς νήσου ἐκ 42 τετρ. χιλ. εἰς δὲ τὴν δευτέραν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἔκτασις τῶν παρακειμένων νησιῶν ἐξ 6 τετρ. χιλ.):

1912	κάτοικοι κατὰ τετρ.χιλ.	119	ἢ	104
1946	»	»	»	62
1947	»	»	»	59,5
1956	»	»	»	42,86
				41,66

Ὁ μέσος ὄρος τῆς πυκνότητος τῆς Δωδεκανήσου κατὰ τὸ 1910 ἦτο 55, κατὰ τὸ 1941, 48,2 καὶ κατὰ τὸ 1947 43, σήμερον δὲ θὰ πρέπει νὰ ἔχη αὐξηθῇ κατὰ τι.

Λογικὴ συνέπεια τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου αὐτῶν διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ γεωργικοῦ εισοδήματος, ἐφ' ὅσον παραμένουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μεγαλύτεραι ἐκτάσεις πρὸς καλλιέργειαν. Διότι, ναὶ μὲν οἱ μεταναστεύοντες ἀποτελοῦσι κατὰ κανόνα τοὺς νέους καὶ συνεπῶς τοὺς πλεόν ικανοὺς εἰς ἀπόδοσιν ἐργασίας, δὲν δύναται ὅμως νὰ παροραθῇ ὅτι σήμερον τὸ Κράτος ὑποστηρίζει τὴν γεωργίαν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καταπληκτικὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ παρατιθεμένου ἐπισήμου συγκριτικοῦ πίνακος τῆς εἰς τόνους μετρήσεως παραγωγῆς εἰς ὀλόκληρον τὴν Δωδεκάνησον, ἀφορώντος ἐξαετῆς χρονικὰς περιόδους, Ἰταλοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ Ἑλληνικῆς διακυβερνήσεως ἀφ' ἑτέρου.

Εἶδος	1953-40	1948-53	Αὐξησης
Σίτος	17.000	41.000	145%
Κριθὴ	12.000	35.000	188%
Βρόμη	3.484	10.179	192%
Ὄσπρια	1.622	3.855	240%
Ἐλαιον	5.056	9.038	79%
Σταφίς	1.118	1.836	64%
Σταφυλαί	32.749	48.906	60%
Οἶνοι	10.207	21.870	114%
Ἐσπεριδοειδή	8.218	27.307	244%
Βερύκοκκα	508	2.272	347%
Ροδάκινα	542	762	41%
Ἀχλάδια	607	2.498	311,60%
Ἀμύγδαλα	611	3.003	391,60%
Καρύδια	59	535	802,60%
Χαρούπια	298	1.054	253,70%
Σῦκα	6.204	10.534	70%
Γεώμηλα-Κρόμμου	5.646	88.000	1.420%
Τομάτα	4.148	64.332	1.450%
Μέλι	229	695	203,48%
Ἐλαιόδενδρα	700.000	1.060.000	51%

Ἐκ τῶν παρεχομένων στοιχείων παρὰ τῆς Νομαρχίας Δωδεκανήσου διὰ τοῦ δημοσιεύματος αὐτῆς (πεπραγμένα ἐνὸς ἐπταμήνου Δεκεμβρίου 1955), προκύπτει ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1954-1955 παρουσιάζονται τὰ κατωτέρω ποσὰ αὐξήσεως τῆς παρα-

γωγής εν συγκρίσει προς την τής εξαετίας 1948-1953:

- 1) Σιτηρά αύξησις κατά 9,98%
- 2) Όσπρια ξηρά 9,35%
- 3) Βιομηχανικά φυτά (καπνός, βάμβαξ κλπ.) 13,85%
- 4) Άραβόσιτος 23,50%
- 5) Βερούκκα, άχλάδια, άμύδαλα κλπ. 2,20% δένδρα 7,26%
- 6) Έλαιον 3,24% δένδρα 4,62%
- 7) Έλαια βρώσιμοι 24,36%
- 8) Έσπεριδοειδή 12,35% δένδρα 4,77%
- 9) Πατάτες-Κρόμμυα 8,29%

Προκύνπει επίσης ότι κατά τὰ αὐτὰ ὡς ἀνωτέρω ἔτη ἐφυτεύθησαν 93.195 δέντρα, ἐκ τῶν ὁποίων 47.000 ἔλαια, 15.700 άμυγαλέαι, 14.690 ἔσπεριδοειδή, 4.620 δαμασκηναί, 3.300 συκαί, 1.740 φυστικίαι καὶ διάφορα ἄλλα. Έφυτεύθησαν ἐπίσης 70 στρέμματα οἰαμφύλων, 301 στρέμματα ἐπιτραπεζίων σταφυλῶν καὶ 55 στρ. ταχτάς.

Κατωτέρω παραθέτομεν δεύτερον ἐπίσημον συγκριτικὸν πίνακα ἐμφαίνοντα τὴν αὐξησιν τοῦ κτηνοτροφικοῦ πλοῦτου κατὰ τὰς περιόδους 1933-1938 καὶ 1948-53.

Ίπποειδή κεφ.	6.371	13.042	αὔξ.	104,7%
Βοοειδή	»	4.982	11.998	» 140,82%
Πρόβατα	»	54.610	52.912	μείωσ. 3,20%
Αἴγες	»	66.033	81.959	αὔξ. 25,63%
Χοίροι	»	2.308	10.392	» 350,25%

Έκ τῶν πεπραγμένων τῆς Νομαρχίας προκύνπει ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1955 ὑπῆρχον τὰ κατωτέρω ζῶα καὶ ποσοστὰ αὐξήσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν εξαετίαν 1948-53.

Ίπποειδή	1955	16.010	αὐξησις	22,75%
Βοοειδή	»	15.050	»	25,40%
Πρόβατα	»	66.200	»	25,20%
Αἴγες	»	100.205	»	22,30%
Χοίροι	»	13.505	»	30%

Καὶ εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι ἔκτοτε, βελτιουμένων συνεχῶς τῶν συνθηκῶν καλλιεργείας καὶ διαθέσεως, ἡ γεωργικὴ ἀπόδοσις συνεχῶς καὶ σταθερῶς ἀνέρχεται καὶ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀγρότου συνεχῶς καλλιτερεῖται. Τὰ ἔργοστάσια τοματοπελτέ εἰς Κῶ καὶ Ρόδον ὅλοεν καὶ πληθύνονται, αἱ δὲ ἐξαγωγαὶ κηπουρικῶν καὶ φρούτων καὶ δὴ πρώιμων, συνεχῶς αὐξάνονται.

Ἡ καταστραφεῖσα ὀλοσχερῶς σχεδὸν κτηνοτροφία ἀνέλαβεν καὶ Τυροκομικαὶ Σχολαὶ καὶ Τυροκομεία ἐδημιουργήθησαν, Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοί, τῶν ὁποίων τὴν σύστασιν ἀπηγόρευσαν οἱ Ἴταλοὶ, ὠργανώθησαν καὶ ἀγροτολέσχαι ἰδρύθησαν μὲ ὠφέλιμα διὰ τοὺς γεωργοὺς καὶ τὴν βιοτεχνίαν ἀποτελέσματα.

Άτυχῶς ἡ Νίσυρος δὲν ἠκολούθησε τὴν λοιπὴν Δωδεκάνησον εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς. Ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας

μας ἐπωφελήθησαν ἀπὸ τὸ ἐπιδειχθὲν παρὰ τοῦ Κράτους ἐνδιαφέρον διότι ὀλίγοι εἶναι οἱ παραμείναντες πιστοὶ εἰς τὴν Νισυριακὴν παρομίαν «Χωράρι ὄσο θωρεῖς καὶ σπῖτι ὄσο χωρεῖς». Δὲν εἶναι ἀκόμη μακρὰν ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ σειρὰν ἑτῶν ἐλυμαίνοντο κυριολεκτικῶς τὴν νῆσον ἡ κάμπια καὶ ἡ ἀκρίδα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταστραφοῦν χιλιάδες δένδρων. Φυσικὸν ἐπακόλουθον τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Γεωργίας ἦτο νὰ μειωθῇ εἰς τρομακτικὸν βαθμὸν τὸ εἰσόδημα τοῦ Νισυρίου ἀγρότου, ὥστε νὰ καταταγῇ εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα μεταξὺ τῶν Δωδεκανησίων, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν ἐπίζηλον θέσιν τὴν ὁποίαν ἐξαίως κατεῖχε μέχρι τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς.

Δὲν ἰσχυρίζομαι βεβαίως ὅτι τὰ πρὸ τοῦ 1912 ἔτη ὑπῆρξαν ἔτη εὐημερίας καὶ πλοῦτου, οὐδὲ παραβλέπω τὴν αὐξησιν τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ὁ πολιτισμός. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι τότε, παρ' ὄλον ὅτι οἱ κάτοικοι ἦσαν τριπλάσιοι εἰς ἀριθμὸν, ἔζων ἐν τούτοις μὲ πολὺ ὀλιγωτέρας στερήσεις, χάρις εἰς τὸ νῆξυζόμενον εἰσόδημα ἐκ τῆς γεωργίας καὶ παρὰ τὰς ἀναχρονιστικὰς μεθόδους καλλιεργείας καὶ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν κρατικῆς ἀντιλήψεως. Ἀλλὰ καὶ τὰ παλαιότερα ἀκόμη χρόνια μαρτυρεῖται ἀκόμη μεγαλύτερα εὐμάρεια, ὀφειλομένη ἐπίσης εἰς τὴν γεωργίαν.

Ὁ ἀείμνηστος Μέγας Χαρτοφύλαξ καὶ Χρονογράφος Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών, ὑπομηματογράφος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων εἰς δημοσίευσμά του τῆς 25 Νοεμβρίου 1922 ὑπὸ τὸν τίτλον «Παλαιὰ ἀκμὴ τῆς Νισύρου» εἰς τὸ περιοδικὸν «Φωνὴ τῆς Δωδεκανήσου», τὸ ὁποῖον ἐξέδιδεν ἐνταῦθα ὁ ἀείμνηστος Καθηγητῆς Γεώργιος Οἰκονόμου ἐκ Σύμης, δημοσιεῖται ἀποσπάσματα ἐκ ταξιδιωτικῶν καταστάχων καλογῆρων ἀγιογραφιτῶν, γραφέντος ἀπὸ τῶν μέσων σχεδὸν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΗ', τὸ ὁποῖον φέρει τὸν ἀριθμὸν 548 τῆς ἀγιοταφικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης καὶ τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὀνόματα Νισυρίων οἴτινες προσέφερον διάφορα ποσὰ καὶ εἶδη «πρὸς μνημόσυνον ζῶντων καὶ θενωτῶτων». Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παραθέσω αὐτοῦσις περικοπὰς ἐκ τοῦ ἐν λόγω δημοσιεύματος.

«Πιστεύω ὅτι τὴν ὑλικὴν εὐμάρειαν τόπου τινός, σχετικῶς ἐρμηνευομένην διὰ τοὺς τότε παρχαλέπους καιρούς, ἀποδεικνύουσι ναοὶ τε καὶ μοναὶ, βεβαίως ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν διατηρούμεναι καὶ προυχόντων καὶ «πρωτογέρων» ὑπαρξίς καὶ διατριβῆ πολυχρόνιος ἐπιτρόπων τοῦ Παναγίου Τάφου χρηματικὰς ὑπ' αὐτοῦ λογίας εἰσπραττόντων. Ἐὰν δὲ βλεπόμεν νήσους ἐτέρας στερουμένας «ἐπιτρόπων» τοιούτων πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶχέ τινα σχετικὴν εὐμάρειαν ἡ Νίσυρος, ἴσως ἐκ τοῦ ἐμπο-

ρίου του οίνου ἐξ οὗ καὶ δωρεὰν ἔδιδε «βαρέλας» εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον. Βεβαίως σώζονται γράμματα τινα, ἰδιωτικά τε καὶ κοινὰ καὶ τούτων ἡ μελέτη ἐπιβάλλεται τοῖς ἐν Νισύρῳ, ἀπαιτούσα οὕτε τίτλους, οὕτε πτυχία πηχυσία, ἀλλὰ φιλοπониαν καὶ φιλοπατριαν».

Γράφει ἐπίσης: «Δυστυχῶς ἡ παλαιότερα μαρτυρία περὶ Νισυριακῶν οἰκογενειῶν ἀνατρέχει εἰς τὸ 1674» καὶ περιορίζεται καθ' ἅπερ ἠρύσθη εἰς δύο χωρία τῆς Νισύρου καὶ περὶ τούτων μεταγράφω ὅσα ἐνόμισα προτιμότερα τῶν ἄλλων ὀνόματα».

Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρει διάφορα ὀνόματα ἐνισχυτῶν κατα τὸ ἔτος ἄχοδ (1674) «ἐκ ἐμπορίου ὁ Ροδίτης μία βαρέλα κρασί», «ὁ Νικήτας ἱερεὺς καὶ Πρόεδρος τοῦ Κάστρου ἔδωσε μία βαρέλα κρασί» εἰς τὸ Μανδράκι, «ὁ Πρόεδρος τοῦ Μανδρακίου ὁ κύρ Φραντζῆς ἔδωσε κρασί βαρέλα μισή». Ἐπίσης ἀναφέρει καὶ ἄλλα ἐπώνυμα ἐκτὸς τῶν ἱερέων μεταξύ τῶν ὁποίων προέκρινε τὰ κατωτέρω. Εἰς Ἐμπορεῖο τὰ ἐπώνυμα Κατρά, Κρητικῶ, Ροδίτου, Κωνσταντᾶ, Κατζήλη, Ἀκονάκη, Πυρόνη, Φλουρῆ, Τζακάρη, Χαρουκόπου, Χλωροῦ, εἰς δὲ τὸ Μανδράκι ἐκτὸς τοῦ Κυρίλλου ἀρχιερέως Σεργῶν κατὰ κόσμον Μακρῆ, τὰ Παπαορφανοῦ, Γιάκουμου, Γιαννᾶ, Κατελών, Κονταρῆ, Μπουτέρου, Χριστιανοῦ. Πρὸς τ' ἀνωτέρω συμφωνοῦσιν μαρτυρία παλαιότερων Νισυρίων, καθ' ἃς εἰς ὀλόκληρον τὴν κοιλάδα «Λακκιοῦ» ἐκυρίαρχε ἡ ἄμπελος, παράγουσα ἄφθονον καὶ ἀρίστης ποιότητος κρασί τὸ ὁποῖον ἐνηποθηκεύετο κατὰ ἕνα μέρος εἰς τὰς εἰδικὰς ἀποθήκας, γνωστὰς ὡς «κρεφτές» ἀρκεταὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται συγκεντρωμένα εἰς ἑρείπια εἰς τοποθεσίαν παρὰ τὴν «Εὐαγγελίστριαν», ἡ ὁποία καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν τὴν ὀνομασίαν «Κρεφτές».

«Κρεφτές» ὑπῆρχαν καὶ μερικά διατηροῦνται εἰσέτι εἰς καλὴν κατάστασιν, εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς νήσου καὶ εἰδικώτερον παρὰ τὰ «Καζαναριά». Ὁ οἶνος ἐνηποθηκεύετο, ὡς καὶ σήμερον εἰς πηλίνους πίθους διαφόρων μεγεθῶν καὶ εἰς ἐξαιρετικὴν εὐφορίαν καὶ εἰς πολὺ περιωρισμένην κλίμακα καὶ εἰς μικρὰς στέρας, ἴχνη τῶν ὁποίων εὐρέθησαν. Ἡ ἐξαιρετικὴ ποιότης του τὸν κατέστησε περιζήτητον εἰς τὸ ἐμπόριον, ὥστε νὰ διαλαμβάνει εἰς τὸ προαναφερθὲν βιβλίον του ὁ Γ. Παπαδόπουλος, ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος εἰς τὰ σχόλια του περὶ Ὁμήρου νὰ γράφῃ «γίνεται ὁ οἶνος χρηστὸς ὁ Νισύριος», ὁ δὲ Ραγκαβῆς νὰ ἀναφέρῃ αὐτὸν ὡς πρῶτον μεταξύ τοπικῶν προϊόντων.

Ἡ κατὰ τὴν 2αν Ἰουνίου 1873 (Σεισμικὴ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἄγγελου Γ. Γαλανοπούλου, ἔκδοσις 1955) ἐπισυμβάσα ἐκρηξίς τοῦ ἡφαιστείου, κατέκαυσε τὸν ἄμπελον τοῦ «Λακκιοῦ» χωρὶς ἔκτοτε νὰ ἀνανεωθῆ. Σήμερον ἔχει σχεδὸν ἐγκαταλειφθῆ ἡ καλλιέργεια, παρ' ὅλον ὅτι πρόκειται περὶ φυτοῦ τὸ ὁποῖον ἀπο-

δίδει συντόμως, παρέχονται δὲ παρὰ τῶν κρατικῶν φυτωρίων νέα κατάλληλοι καὶ ἀνεκτικὸι καὶ εἰς τὰς ἀσθενεῖας ποικιλία.

Κατὰ τὸν Γ. Παπαδόπουλον, ἡ ἔτησία παραγωγή ἀμυγδαλοῦ ἐν καιρῷ ἀφθονίας ἀνήρχετο εἰς 6000 κιλὰ Τουρκίας, ἤτοι εἰς 120.000 ὀκάδες ἢ 153.600 χιλιόγρ. ἀμυγδαλοῦ ἢ 28.000 ὀκάδες ἢ 35.480 χιλιόγρ. ἀμυγδαλόψυχα. Κατὰ τὴν «Δωδεκανήσον» τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομήσεως ἡ Νισυρος ἔρχεται δευτέρα μετὰ τὴν Κῶ εἰς τὴν παραγωγὴν ἀμυγδαλοῦ μὲ 18.500 χιλιόγρ. ἔναντι 20.000 τῆς Κῶ καὶ 11.000 τῆς Τήλου κατὰ τὸ 1941, καλύπτουσα τὰ 26,70% τῆς ὀλικῆς παραγωγῆς τῆς Δωδεκανήσου. Ἐὰν δεχθῶμεν τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἔτη δι' ἃ παρέχονται συνοπτικοὶ πίνακες παραγωγῆς τῆς Δωδεκανήσου, τότε ἡ Νισυρος θὰ πρέπει νὰ εἶχε τὴν ἑξῆς παραγωγήν:

1935 χιλιόγρ.	25.600	1938 χιλιόγρ.	50.700		
1936	»	11.500	1939	»	25.400
1937	»	28.800	1940	»	21.000

Ἡ μεταξύ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων ἐμφανιζομένη σοβαρὰ διαφορὰ, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς μείωσιν τῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ καὶ εἰς ἐσφαλμένην ἐκτίμησιν. Ἴσως ἐκ τῆς μελέτης των στοιχείων, ἅτινα πιθανῶς θὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Δήμων ἐπὶ τῶν ἐξαχθεῖσάν ποσοτήτων, νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διερεύνησις τοῦ ζητήματος. Βέβαιον πάντως εἶναι ὅτι τὸ ἀμύγδαλον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐν τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς νήσου, ἡ παραγωγή τῶν ὁποίων δύναται καὶ θὰ πρέπει νὰ αὐξηθῆ σημαντικῶς ἐὰν ἀντικατασταθῶσι βαθμιαίως τὰ ὑπάρχοντα δένδρα διὰ νέων ποικιλιῶν ὥστε νὰ καλλιερευση ἡ ποιότης των (οἱ ἔμποροι τῶν Ἀθηνῶν κατατάσσουσιν αὐτὰ ἐς τὴν κατωτάτην ποιότητα) καὶ ἐὰν δοθῆ εἰς τὴν καλλιέργειάν των κάποια προσοχή. Ἡ συνήθεια τῆς ἀποκοπῆς τῶν χλωρῶν ἀκόμη φύλλων διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς τροφὴ τῶν ζώων, πρέπει νὰ σταματήσῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀπαγορευθῆ, διότι εἶναι πράγματι καταστρεπτικὴ διὰ τὸ δένδρον, νὰ καταπολεμηθῶσι δὲ αἱ ἀσθένειαι καὶ κυρίως ἡ κομμώσις, ὥστε τὸ κόμμι (ἀγλατσίνα) νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Εἰς 200.000 ὀκάδας ἐλαίου ἀναβιβάζει ὁ Γ. Παπαδόπουλος τὴν παραγωγὴν ἐν καιρῷ εὐφορίας, «ὁπότε ἐγένετο καὶ μικρὰ τιν ἐξαγωγή εἰς τὰς περίξ νήσους», ἐνῶ ἡ «Δωδεκανήσο» τοῦ Υ. Α. ἀναφέρει ἔτησίαν παραγωγὴν κατὰ τὸ 1941 ἐλαίου μὲν 9.000 χιλιόγρ. ἐλαίων δὲ βρωσίμων 18.000. Ὁ συμπατριώτης μας Νικόλαος Ι. Μίχαλος, παρακολούθησας πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὸ συνεργεῖον δακοκτοσίας, μού ἐγνώρισεν ὅτι ἐπεκάσθησαν 30.050 δένδρα, ἐξ ὧν 22.500 εἰς τὴν περιφέρειαν Μανδρακίου, 4.700 εἰς τὴν περιφέρειαν Νικεῶν καὶ 2.850 εἰς τὴν περιφέρειαν Ἐμπορευοῦ. Ὑπελόγισεν ἐπίσης ὅτι 2.000

δένδρα δὲν ἐπεκάσθησαν διότι εὐρίσκοντο εἰς ἀπόκρημνα σημεῖα καὶ ὅτι τὰ ἀγρία ἀνήρχοντο εἰς 3-4.000. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συμφωνοῦσι σχεδόν οἱ παρὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς Κῶ διδόμενοι ἀριθμοὶ (Ν. Χρόν. Αὐγούστος 1956), καθ' οὓς τὰ ἐλαιόδένδρα ἀνέρχονται εἰς 34.000 (Μανδράκι 24.000, Ἐμπορεῖς 5.000, Νικεῖα 5.000), ὥστε νὰ πρέπη νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν 6.000 ἐλαιοδένδρων τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ἡ «Δωδεκάνησος» δὲν εἶναι ἀκριβής.

Τὸ Κράτος κατήρτισεν συnergieion εἰδικῶν διὰ τὸ κλάδευμα τῆς ἐλαίας, ὡς μεταβατικὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον καὶ εἰργάσθη εἰς τὴν πατρίδα μας ἐπὶ δύο συνεχεῖς μῆνας. Ἐν τούτοις ἐλάχιστοι ἐπωφελήθησαν καὶ τοῦ εὐεργετήματος τούτου καὶ τὸ κλάδευμα, ἀπαρτίητον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας, ἐγκατελείφθη. Κατὰ τὸν γεωπόνον Ἄπ. Β. Παπαδόπουλον, λόγῳ τῆς πρωτογενοῦς καλλιέργειας, ἡ ἔτησις κατὰ δένδρον παραγωγῆς εἰς Δωδεκάνησον ὑπελογίζετο κατὰ τὸ 1947 εἰς 1 χιλ. ἐλαίου καὶ 2 χιλ. βρωσίμων ἐλαίων καὶ κατεῖχε τὴν κατωτάτην βαθμίδα ἀποδόσεως μεταξὺ τῶν λοιπῶν περιφερειῶν τοῦ Κράτους. Ἐν τούτοις ἡ Νισύρος σοβαρῶς ὑπολείπεται καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς κατωτάτης ἀποδόσεως, μὲ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὴν ἐλαττωματικὴν διατροφήν, ἧς σπουδαῖον συντελεστήν ἀποτελεῖ τὸ ἔλαιον.

Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τῶν λοιπῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς νήσου. Περιορίζομαι μόνον εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι τὸ «Ἰντζιρλί ἄδασιν», νήσος τῶν σύκων, κατα τὴν Τουρκικὴν ὀνομασίαν τῆς Νισύρου, στερεῖται σχεδόν σýκων. (Κατὰ τὴν «Δωδεκάνησον» ὑπῆρχον κατὰ τὸ 1941 4.500 δένδρα κατὰ δέν τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν Κῶ ὑπάρχον 6.500).

Τὸ βαλανίδι τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Γ. Παπαδόπουλον ἦτο ἡ μεγαλύτερα πηγή εἰσοδήματος, σχεδόν ἐξέλιπεν, ὁ δὲ ἐμβολιασμὸς τῆς «Ἀγραμυτιᾶς» εἰς φυσιτικὰ, συζητεῖται ἐπὶ ἡμισυν αἰῶνα, διότι, ὡς ἀναφέρει ὁ Γ. Παπαδόπουλος εἰς τὸ προαναφερθὲν βιβλίον του, ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ «ἠρωτήθη καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀκαδημία παρὰ τινων». Καὶ ὅμως ἡ καλλιέργεια τῆς φυσιτικᾶς, ἐφ' ὅσον εὐδοκίμησεν, ὅπερ δέον νὰ θεωρηθῆται σχεδόν βέβαιον, θὰ προσπορίσῃ ἱκανοποιητικὸν εἰσόδημα διὰ τὸν γεωργόν.

Ὁ καθηγητῆς Κ. Φλέγελ, ἀναφέρει εἰς τὸ βιβλίον του: «Ζῶσι δὲ οἱ ἐν τῇ νήσῳ διαμένοντες Νισύριοι κυρίως ἀπὸ τῆς γεωργίας. Βόσκοντες δὲ περίπου 2.000 αἰγοπρόβατα καὶ 1.000 βόες ἀροτριῶντες καὶ μή». Περιέργως, δὲν ἀναφέρει τὴν χοιροτροφίαν, ἧτις ἐν τούτοις ἤκμαζε, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὄχι μικρὸν εἰσόδημα προσεπορίζοντο μὲ τὴν πώλησιν τῶν χοίρων εἰς τὰς ἄλλας νήσους καὶ ἰδίως εἰς τὴν Μυτιλήνην. Ἡ «Δωδεκάνησος» ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1941, ἡ κτηνοτροφία ἐν Νι-

σύρῳ ἠρίθμει 5.439 κεφαλὰς ἐξ ὧν βοοειδῆ 359, ἵπποειδῆ 438, χοῖροι 773, πρόβατα 458, καὶ αἴγες 3.411. Κατὰ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν Κῶ, ἡ κτηνοτροφία ἐμειώθη εἰς 2.979 κεφαλὰς, ἐξ ὧν βοοειδῆ 165, ἵπποειδῆ 554, χοῖροι 530, πρόβατα 130 καὶ αἴγες 1600. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει μείωσις τοῦ κτηνοτροφικοῦ πλοῦτου ἐν γένει κατὰ 45, 22% ἐδικώτερον δὲ τὸν αἰγοπροβάτων κατὰ 51% καὶ τῶν βοοειδῶν κατὰ 54%, ἐνῶ ἀντιθέτως κατὰ τὸν προαναφερθὲν συγκριτικὸν πίνακα, ἀφορῶντα τὰ αὐτὰ εἶδη, ηὐξήθη οὗτος εἰς τὴν Δωδεκάνησον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, κατὰ 124,50% κατὰ μέσον ὄρον.

Ὁ Γεωπόνος κ. Ἄπ. Παπαδόπουλος εἰς τὴν «Δωδεκάνησον», ἀποδίδει τὴν παρατηρούμενην ἐλαχίστην στρεμματικὴν ἀπόδοσιν τῆς γεωργίας εἰς τὰ κατωτέρω μεταξὺ ἄλλων αἰτία.

α) Τὴν σύστασιν τῶν ἐδαφῶν. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀναφέρει ὅτι τὰ ἐδάφη «τῶν νήσων Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου, Σύμης κλπ. εἶναι μᾶλλον πτωχὰ, τῶν δὲ Κῶ καὶ Νισύρου καλῆς μᾶλλον γονιμότητος». Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα Κῶ εἰς τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα τῆς (Π. Σακελλαριδῆς «Ν. Χ.» Αὐγούστου) ἀναφέρει «Λακκὶ γονιμώτατον, Ἄργος γόνιμον».

β) Τὰς ἐπικρατούσας κλιματολογικὰς συνθήκας.

γ) Τὸν λίαν πλημμελῆ καὶ καθυστερημένον τρόπον καλλιέργειας.

δ) Τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀναχρονιστικῶν συστημάτων ἀμειψοπορᾶς (ἐναλλαγὴ διαφόρων καλλιέργειῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἔδαφος).

ε) Εἰς τὸν πολυτεμαχισμὸν τοῦ γεωργικοῦ κλήρου.

Θὰ ἤδυνάμεθα ἀδιστακτικῶς νὰ προσθέσωμεν καὶ ἄλλον λόγον, προκειμένου εἰδικῶς περὶ τῆς Νισύρου. Τὴν ἐγκατάλειψιν, δηλονότι, τῆς γεωργίας εἰς τὴν τύχην τῆς. Δὲν ἐργάζονται πλέον οἱ συμπατριῶται μας τὴν γῆν ὅπως τὰ παρελθόντα ἔτη. Εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον τὴν πατρίδα μας, τὴν μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενοῦν τὰ ἀπέραντα καὶ ἄφθονα «βαστάδια», μὲ τὰ ἑκατομύρια κυβικὰ μέτρα τῆς πέτρας πού ἀπητήθη νὰ ἐξορυχθῶν καὶ νὰ κτισθῶν. Τὰ «βαστάδια» μασὶ μὲ τὰ δένδρα, ἀποτελοῦν τὸν ἀδιάφευγον μάρτυρα τῆς ἐργατικότητος τοῦ παλαιότερου Νισυρίου γεωργοῦ, χάρις εἰς τὴν ὁποῖαν ἐξασφαλίζεται ἀκόμη σήμερον κάποιον εἰσόδημα. Δὲν διατίθενται πλέον χρήματα διὰ νὰ γίνουσι «γλισματά», οἱ «σπασμάδες» συχνὰ ἐγκαταλείπονται οὐδ' ἐχρησιμοποίηθη τὸ λίπασμα, ἔστω καὶ δοκιμαστικῶς. Δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ «μεράκι» διὰ τὸ κτῆμα, τὰ δὲ γραφικὰ «καζαναριά» μὲ τὰς κληματαριάς, τὰ ἄνθη, τὴ λεμονιά καὶ τὰ ὀρεκτικὰ λαχανικά, ἀνήκουν πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι οἱ Νισύριοι εἶναι κοινωνικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνεπτυγμένους εἰς μεγαλύ-

τερον βαθμόν πολλῶν ἄλλων Δωδεκανησιῶν. Οὔτε «τῆς καλῆς μάλλον γονιμότητος» τοῦ ἐδάφους οὔτε τῆς παρεχομένης Κρατικής μερίμνης, οὔτε τῆς ὑψημένης γῆς ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν διάθεσιν των, ἐπωφελοῦνται. Βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ καὶ ἡ ὑψημένη αὐτὴ γῆ ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἀνέτου ζωῆς, θὰ ἐπρεπε ὅμως νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἐισοδήματος κατὰ κεφαλὴν. Διότι, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἔκτασις μόνον τῆς νήσου (42 τ. χ.) καὶ θεωρηθῆ ὡς ἐκμεταλλεύσιμος ἔκτασις ἡ ἰσχύουσα διὰ τὰς Κυκλάδας ἀναλογία ἐκ 11,86% ἦν παραδέχεται καὶ ἡ Ἄγροτική Τράπεζα Κῶ διὰ τὴν Δωδεκάνησον, (κατὰ τὴν «Δωδεκάνησον» αἱ γεωργικῶς ἐκμεταλλεύσιμοι ἔκτασις ἀντιπροσωπεύουν εἰς τὴν Δωδεκάνησον τὰ 27,91% τῆς συνολικῆς ἔκτασεως, εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα τὸ 25,66%, εἰς τὴν Κρήτην τὰ 30,52% καὶ εἰς τὰς Κυκλάδας τὰ 17,86%), ἔναντι τοῦ 1,5 στρέμματος τὸ ὁποῖον ἀνελόγει κατὰ κεφαλὴν κατὰ τὸ 1910 ἢ 6 στρέμματα κατ' οἰκογένειαν, ἀναλογουσι σήμερον 4,17 στρ. κατὰ κεφαλὴν ἢ 16,66 κατ' οἰκογένειαν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους ἀκόμη ἀξιεπαίνους γεωργούς μας, οἱ ὅποιοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ ἐργάζωνται τὴν γῆν, ὑπάρχει ἕνας ἀκόμη λόγος. Ἡ παλαιὰ κακὴ συνήθεια νὰ φυτεύωμεν εἰς τὸ αὐτὸ κτῆμα διαφόρων εἰδῶν δένδρα. Ἡ κακὴ αὐτὴ συνήθεια καταπονεῖ ἀσκόπως τὸν καλὸν γεωργόν, διότι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπισκέπτεται πολλάκις τὸ αὐτὸ κτῆμα διὰ τὴν περιποίησιν ἐκάστου εἶδους δένδρου καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπαιτεῖται αὐτὴ, ὥστε τελικῶς νὰ ἀναγκάζεται νὰ ἀραιώσῃ τὰς ἐπισκέψεις του, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πλημμελῆ καλλιέργειαν καὶ κατὰ περιπτώσεις τὴν ἔγκατάλειψιν αὐτῆς. Τὸ αὐτὸ μειονέκτημα καὶ εἰς ὑψημένον μάλιστα βαθμόν, παρουσιάζει καὶ τὸ τελευταῖον ἀναφερόμενον ὡς αἴτιον τῆς μικρᾶς ἀποδόσεως, δηλαδὴ ὁ πολυτεμαχισμὸς τοῦ Γεωργικοῦ κλήρου. Διὰ τὸ θέμα αὐτό, ὅσον παρουσιάζεται εὐνόητον, τόσον εἶναι δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον. Παρὰ ταῦτα δὲν κρίνω ἄσκοπον νὰ ἀπασχολήσω τοὺς ἀναγνώστας μου συνοπτικῶς μὲν διὰ τὴν διαπίστωσίν του, κάπως ὅμως ἀναλυτικώτερον μὲ τὸν τρόπον τῆς ἀντιμετωπίσεώς του. Ὁ πολυτεμαχισμὸς τῶν κτημάτων, σύνθητες φαινόμενον εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, ἔχει φθάσει εἰς τὸ κορυφώμα του εἰς τὴν Νίσυρον.

Ἐκαστος γεωργὸς ἔχει συνήθως δεκάδας ἀγροτεμαχιῶν, κείμενα μακρὰν ἀλλήλων, συχνάκις ἀπέχοντα ὁλοκλήρους ὥρας μεταξὺ των. Ὡς κυριώτερα μειονεκτήματα τοῦ πολυτεμαχισμοῦ τῶν κτημάτων τὰ διαπιστούμενα καὶ εἰς τὴν Νίσυρον δύναται νὰ διαπιστωθῶσιν τὰ κατωτέρω.

1) Χάνεται πολὺς χρήσιμος χρόνος εἰς τὴν κατὰλληλον καλλιεργητικὴν ἐποχὴν διὰ τὰς μεταβιβάσεις τοῦ γεωργοῦ ἀπὸ τὸ ἓνα κτῆμα εἰς

τὸ ἄλλο, λόγῳ τῶν μεγάλων ἀποστάσεων, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ προλαμβάνῃ τὴν καλλιέργειαν εἰς τὴν κατὰλληλον ἐποχὴν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν συγκομιδὴν.

2) Δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ συχνὴ καὶ καλὴ ἐπιβλεψὶς τῆς καλλιέργειας κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναπτύξεώς της, ἡ ἔγκαιρος περιποίησις (βοτάνισμα, σκάλισμα, καταπολέμησις ἀσθενειῶν κλπ.) καθὼς καὶ ἡ φύλαξις τῶν κτημάτων.

3) Μειοῦται σημαντικῶς ἡ ἀπόδοσις τοῦ γεωργοῦ, διότι καταπονεῖται ὀδοιπορῶν εἰς ἀκαταλλήλους καὶ ἀνηφορικοὺς δρόμους καὶ ἀρκετὰ συχνὰ μάλιστα φορτωμένους.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, ἔχον ὑπ' ὄψιν τοὺς τὰς μεθόδους ποῦ ἐφημερόσθησαν εἰς ἄλλα Κράτη διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ πολυτεμαχισμοῦ τοῦ κλήρου, καθὼς καὶ τὰ δεδομένα τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας, καθώρισε νομοθετικῶς μέθοδον ἀναδασμοῦ τῆς γῆς, ἥτις καὶ ἐφαρμόζεται ἀπὸ τοῦ 1953 μὲ πλήρη ἐπιτυχίαν, εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἡ ἐργασία νὰ προχωρῇ κατὰ σειρὰν προτεραιότητος. Κατὰ τὴν σχετικὴν νομοθεσίαν, συνέρχονται εἰς γενικὴν συνέλευσιν οἱ ἰδιοκτῆται ἐκάστου χωρίου καὶ ἀποφασίζουσι κατὰ πλειοψηφίαν τὸν ἀναδασμόν, παρουσιάζουσιν ὑπαλλήλου τῆς Γεωργικῆς Ὑπηρεσίας. Τὸ Ὑπουργεῖον, ἐγκρίνον τὸν ἀναδασμόν, καταρτίζει τὴν Ἐπιτροπὴν ἀναδασμοῦ εἰς ἣν μετέχουσι καὶ δύο ἰδιοκτῆται, ὑποδεικνυόμενοι ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ὡς καὶ τὸ εἰδικὸν τοπογραφικὸν συνεργεῖον. Τὸ τελευταῖον μεταβαίνει ἐπὶ τόπου, καταρτίζει σχεδιάγραμμα καὶ κτηματολογικὸν πῖνακα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται ὅλα τὰ κτῆματα μὲ τὰ σύννορα καὶ τὴν ἔκτασίν των. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀναδασμοῦ ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν κατοίκων ἐκτιμᾷ τὰ κτῆματα, καταρτίζει κτηματολογικὸν πῖνακα τῆς ἀξίας τῆς ἰδιοκτησίας ἐκάστου κατοικοῦ, κατανέμει τὰ κτῆματα κατὰ περιοχὰς εἰς ὁμοειδεῖς ἀπὸ ἀπόψεως ποιοτικῆς ἀξίας κατηγορίας καὶ ὀρίζει πόσα ἀγροτεμάχια νὰ δοθοῦν εἰς ἕκαστον γεωργόν (1-3 τὰ πολὺ) καὶ ποίας κατηγορίας. Ἐπακολουθεῖ ἐν Γενικῇ Συνελεύσει ἡ κλήρωσις τῶν ἀγροτεμαχιῶν κεχωρισμένων κατὰ κατηγορίαν καὶ ἡ ἐπὶ τόπου καταμέτρησις καὶ ὁ διαχωρισμὸς τῶν κληρωθέντων μεριδίων ἐκάστου ἰδιοκτῆτου. Τελικῶς καταρτίζεται τὸ νέον σχεδιάγραμμα καὶ ὁ νέος κτηματολογικὸς πῖναξ τῶν νέων ἀγροτεμαχιῶν, δηλαδὴ τὸ νέον Κτηματολόγιον ὅπῃ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργείου τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν. Κατὰ τὴν νομοθεσίαν, διαχωρίζονται κανονικοὶ δρόμοι, κοινόχρηστοι χώροι, χώροι εἰδικῶν καλλιεργείων καὶ ἐπιτρέπεται ὅπως ὁ ἰδιοκτῆτης, ἐφ' ὅσον ἔχει ἀξίαν λόγου φυτείας ἢ ἄλλας ἐγκαταστάσεις εἰς κτῆμα του, ζητήσῃ νὰ πάρῃ τὸ κτῆμα τοῦτο ἄνευ κληρώσεως. Ὁ ἀναδασμὸς συνήνησεν ἀρχικῶς τὴν ἐχθρότητα τῶν χωρικῶν, οἱ ὅποιοι διὰ συναισθηματικὸς κυρίως λόγους δὲν ἤθελον νὰ ἀποχωρισθοῦν τῆς πατρῶας γῆς. Ὅταν ὅμως τοὺς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν

Ίδουν εφαρμολόμενοι, άντελήφθησαν άμέσως τήν μεγάλην ώφελιμότητά του και έπιζητούσι παντοιοτρόπως τήν εφαρμολήν του και εις τὰ χωρία των. Εις τὰς πεδινάς περιοχάς ή σημασία του άναδασμού είναι άκόμη μεγαλύτερα, διότι καθίσταται εύχερεστέρα, ή συνεταιριστική μηχανική καλλιέργεια και άρδευσις. Δέν χωρεί άμφιβολία ότι εις τήν πατρίδα μας ό άναδασμός θα συναντήση άντίθεσιν εκ λόγων καθαρώς συναισθηματικών, όπως δέν χωρεί άμφιβολία ότι και άν άκόμη έπιζητηθή σήμερα, δέν είναι δυνατή ή πραγματοποίησις του, διότι τό Κράτος διαθέτει όλίγα συννεργεία, τὰ όποία διατίθενται και δικαίως διά τόν άναδασμόν των πεδινών περιοχών. Τόν άνέφερα έν τούτοις πρός άπλήν ένήμερώνσιν των άναγνωστών των «Ν. Χ.» και ιδίως των έν Νισύρφο συμπatriωτών μας.

Προσωπικώς πιστεύω ότι ή βελτίωσις του βιοτικού έπιπέδου των κατοίκων τής πατρίδος μας και συνεπώς ή περιστολή του έκπατρισμού, δύναται να έπιτευχθή με βάση τήν αύξησιν τής γεωργικής παραγωγής, τήν όποιαν και θεωρώ δυνατήν. Όπως και κατά τὰ παρελθόντα έτη, ούτω και σήμερα ή γεωργία θα πρέπη να άποτελέση τήν κυρίαν άπασχόλησιν των κατοίκων. Ό τουρισμός, ή άλιεία, τὰ εκ του έξωτερικού έμβάσματα και ή άτομική πρόσδοδος εκ τής εκμεταλλεύσεως τής έλαφρόπετρας και ένδεχομένως των θειοχωμάτων, θα έπαυξήσουν ως δευτερεύουσαι πηγαί τό εισόδημα τής οικογενείας.

Πιστεύω επίσης ότι ή κυρία προσπάθεια πρέπει να στραφή πρός τήν δενδροκαλλιέργειαν. Αί χιλιάδες των βαλανιδιών που έγιναν κάρβουνα κυρίως κατά τὰ έτη 1914-1920 και τὰ παλαιά δένδρα, πρέπει ν' άντικατασταθούν με τὰ νέα των καλλιτέρων ποικιλιών. Ίδιαιτέρα προσοχή πρέπει να δοθή εις τὰ καλοκαιρινά φρούτα και ιδίως εις τὰ άχλάδια, τὰ σταφύλια και τὰ σύκα. Τὰ άχλάδια π.χ. ένώ είναι κακής ποιότητος και προσφέρονται εις τήν άγοράν με διαφόρους άσθενείας, έπιτυγχάνουν έν τούτοις ίκανοποιητικάς σχετικώς τιμάς.

Τὰ δένδρα που θά προτιμηθούν θα πρέπη να τὰ ύποδείξη κατόπιν συστηματικής μελέτης και έπι τή βάσει των πορισμάτων τής πείρας ή Γεωργική ύπηρεσία του Νομού, ύπό τας οδηγίας τής όποίας θα πρέπη και να φυτευθούν.

Ό Δήμος Μανδρακίου και αί Κοινότητες έχουν πρωταρχικήν ύποχρέωσιν να θεωρήσουν ως κυρίαν άποστολήν αυτών τήν προώθησιν τής γεωργίας, διότι μονον δι' αυτής θα περισταλή ή άνάγκη του εκπατρισμού. Ότιδήποτε και άν προσφέρουν εις τούς κατοίκους θα κτίζουν έπι τής άμμου και μόνον έπι τής γεωργίας θα πρέπη να θεμελιώσουν τήν άρχήν τής καλλιτέρας διαβιώσεώς των.

Εις τήν προσπάθειάν των αυτών πρέπει να τούς ενισχύσουν όλοι οι κάτοικοι. Η άνάγκη τής άναγεννήσεως τής Γεωργίας, πρέπει να γίνη κοινή συνειδησις, κοινός σκοπός, βασικόν πρόγραμμα των διαχειριζομένων τὰ κοινά και των έπιζητούντων να αναλάβωσιν ήγετικόν ρόλον εις αυτά. Οι διδάσκαλοι και όλοι οι δυνάμενοι πρέπει δια διαλέξεων, δια καθημερινών συζητήσεων, άλλα και δια του παραδειγματος να συμβάλλουν εις τήν έπιτυχίαν τής προσπάθειας. Θα ήτο π.χ. δυνατή ή σύστασις ενός Δημοτικού Γεωργικού Ταμείου, του όποιου σκοπός θα είναι ή προώθησις τής Γεωργίας και τό όποιον θα διοικείται από έπιτροπήν εις ήν θα μετέχουν ό Δήμος, εκπρόσωποι των γεωργών και άλλοι. Τό Ταμείον θα έχη ως πόρους ποσοτόν έπι των άκαθαριστων εισπράξεων του Δήμου, έτησίαν ενίσχυσιν παρά τής Ίερας Μουής Σπηλιανής και των Νισυριακών Συλλόγων και ειδικήν Δημοτικήν φορολογίαν έπι των έξαγομένων προϊόντων. Εις ενίσχυσιν του Ταμείου θα είναι δυνατόν να προσέλθη και ό Όργανισμός Δημοσίας περιουσίας Δωδεκανήσου. Τό Ταμείον θα προμηθεύεται παρά των Κρατικών φυτωρίων τὰ δενδρύλλια, τὰ όποία θα παραχωρή δωρεάν εις τούς γεωργούς, οι όποιοι θα αναλαμβάνουν τήν ύποχρέωσιν να συμμορφούνται πρός τας οδηγίας τής Γεωργικής ύπηρεσίας. Θα ήτο επίσης δυνατόν να άγοράση σιδηρά άροτρα, ώστε να άχρηστευθώσι τὰ έπιζήμια Ίσιόδεια, ως και σχετικά γεωργικά εργαλεία, φάρμακα και λοιπά και να καθορίση έτήσια έπαθλα βραβεύσεως των πλέον φιλοπόνων γεωργών. Είμαι βέβαιος ότι αί Κρατικά άρχαι μεθ' ίκανοποίησεως και ένεργου ένδιαφέροντος θ' άποδεχθώσι τό σχετικόν αίτημα τής νήσου και παντοιοτρόπως θα συμβάλωσιν εις τήν έπιτυχίαν τής κοινής προσπάθειας.

ΚΩΝ. ΜΟΥΡΑΣ

ΤΑ ΔΩΡΗΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΓΥΑΛΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΓΟΥΣΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ

Ἐκ τοῦ ὑπὸ 17 Νοεμβρίου 1828 τηρουμένου
ἐν τῷ Δήμῳ Βιβλίου Κτηματολογίου (Σελίς 282)

Δ Ω Ρ Η Τ Η Ρ Ι Ο Ν

Διὰ τοῦ παρόντος συνυποσχετικοῦ ἐγγράφου δηλοποιούμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι μεταβάς ἐνταῦθα ὁ ἐξοχώτατος Μουτᾶ - Σερίφης Κῶ Τεφικ Πασᾶς κατὰ τὴν Υ. Βεζυρικὴν διαταγὴν ὑπ' ἀριθ. 52 καὶ ἡμερομηνίαν 1ην Μαΐου 1286 καὶ 1 Σαφὲρ 1285 τουρκιστὶ ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς δέκα καὶ ἕξ τὸν ἀριθμὸν πᾶσαν τὴν γῆν τῆς νήσου Γυαλί μετὰ τοῦ μικροῦ νησιδίου Ἄγιου Ἀντωνίου δι' ἐγγράφων Ταπῶν τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως ἔδωσεν ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ ὁμοφώνως πάντες καὶ αὐτοπροαιρέτως ἀφήνομεν πᾶν δικαίωμα ὡς ἰδιοκτητῆται ἐπὶ τῶν ρηθέντων Νήσων καὶ δωρίζομεν καὶ ἡμεῖς τὰς γαίας τῶν Νήσων τούτων εἰς τὰς ἡμετέρας Κοινότητας πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων αὐτῶν κατοίκων παραιτούμενοι ἡμεῖς τε καὶ οἱ κληρονόμοι ἡμῶν παντὸς ἐπὶ τῶν

ρηθέντων Νήσων δικαίωματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφήσαμεν καὶ τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφα Ταπῶν εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ Σπηλιανῆ ἵνα μὴ λάβωσιν ἐξ αὐτῶν ποτὲ ἀφορμὴ οἱ κληρονόμοι ἡμῶν καὶ ἐνοχλήσωσι τὴν Κοινότητά μας περὶ τοῦτου. Ὅρίζομεν δὲ ἀπὸ τοῦδε, ὅτι ἂν τυχὼν κανεῖς ἐξ ἡμῶν ἢ ἐκ τῶν κληρονόμων ἡμῶν θελήσῃ νὰ οἰκειοποιηθῇ τὸ ἐπ' ὀνόματί του καταχωρηθὲν μέρος τῶν Νήσων τούτων, νὰ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν Κοινότητα πεντηκοντάκις τὴν ἀξίαν τῆς γῆς τοῦ ἐπ' ὀνόματί του μεριδίου.

Εἰς ἔνδειξιν καὶ περισσοτέραν ἀσφάλειαν ἐγένοντο δύο ὅμοια ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐδόθη εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ Σπηλιανῆ τὸ δὲ εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ταξιάρχου.

Ἐγένετο ἐν Μανδρακίῳ - Νισύρου τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1869

Ὁ Ταμίας Δ. Τζατζαρόνιας
Ν. Γενᾶς
Μιχαὴλ Ἰωάννου
Μιχαὴλ Ν. Παραμπούτης διὰ
Μακαρίου Ἰγουμενοῦ
Κωνσταντῖνος Πλήθου διὰ
Ἰωάν. Σακελλαρίου
Κωνσταντῖνος Ἀντωνίου διὰ
Δ. Τζατζαρόνια
Γεώργιος Ν. Γεωργιάκης
Ἰωάννης Μιχαὴλ Κέντρης διὰ
Ν. Ἀποστολίδου
Γεώργιος Μιχαὴλ Κέντρης διὰ
Ν. Ἀποστολίδου
Ὁ Πάρεδρος Μ. Χαρτοφύλαξ
Ὁ Πάρεδρος Ἰωάν. Μιχαὴλ

Μακάριος ὁ Ἠγούμενος
Κωνσταντῖνος Νικολάου
Χη Μιχάλης Ἀνδρέου
Τριαντάφυλλος Ἰωάννου
Παναγῆς Κωνσταντῖνου
Ἰωάννης Γεωργίου
Ἰωάννης Μιχαὴλ

Ἡ Δημογεροντία Νισύρου ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητα τῶν ἄνω ὑπογραφῶν καὶ τὸ ἐμπεριεχόμενον τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἀθθημερὸν
Ὁ Μουκτάρης Μανδρακίου Ἰ. Χη Μιχαὴλ
Ὁ Ταμίας Δ. Τζατζαρόνιας
Ὁ Ἀντιπρόσωπος Παρέδρου
Ἰωάν. Σακελλάριος
Ὁ Μουκτάρης Ἐμπορίου
Μιχαὴλ Ἰωάννου
Χη Μιχάλης Ἀνδρέου
Ὁ Μουκτάρης Νικιῶν
Ἰωάν. Χαρτοφίλης

Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὰς Ἀρχαιότητος τῆς Νισύρου

ΤΟ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟ

ὑπὸ ΛΑΖΑΡΟΥ Κ. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ

ΣΕ κατατάσσομεν μέσα εἰς τοὺς τεσσαράκοντα αἰῶνας, διότι καμμία γενεὰ ἐπὶ 4.000 ἔτη δὲν μᾶς διέσωσεν οὐδὲν ἕχνος τῆς ἡρωϊκῆς ἱστορίας Σου, παρὰ ἡμεῖς τώρα σὲ βλέπομεν καὶ θαυμάζομεν τὰ μυστηριώδη λείψανα τοῦ τείχους Σου.

Φανταζόμεθα πῶς ἦσαν κτισμένο πρὶν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἀλλὰ ποιοὶ σὲ ἔκτισαν; οἱ Κύκλωπες, οἱ Πελασγοί¹, οἱ Δρύοπες, οἱ Παιονεῖς, οἱ Μειονεῖς, οἱ Φρύγες, οἱ Παφλαγόσιοι, οἱ Λυδοί, οἱ Δωριεῖς, οἱ Φοίνικες, οἱ Κάρες, ἢ κάποια ἄλλη ἀγνωστος φυλὴ τὴν ὁποῖαν δὲν ἐγνώρισεν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ², οὔτε ἡ ἱστορία τῆς; Διατί ἄρα γε; Διὰ τὴν ὑπερασπίζης καὶ τὴν προφυλάττης μέσα Σου πολεμάρχας ἢ φιλήσυχον λαὸν φοβούμενον τοὺς τότε βαρβάρους ἐπιδρομεῖς καὶ πειρατὰς;

Πόσον διάστημα Σοῦ ἐπῆρε τὸ λάξευμα καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν τετραγωνικῶν ὀγκολίθων Σου, ποὺ εἶναι θεημένοι ὁ εἰς ἄνωθεν τοῦ ἄλλου χωρὶς καμμίαν ὕλην προσκολλήσεως; Εἶχες πράγματι τέλειον ἀρχιτέκτονα διὰ τὴν σχεδιάσῃ καὶ σὲ κτίσῃ κυκλοτερῶς, κλειοντα τὰ δύο ἄκρα τοῦ δυσβάτου κρημνοῦ ποὺ καταλήγει πρὸς τὴν θάλασσαν, τὴν οἰκονομικήν κόπρον καὶ χρόνον διὰ τὴν Σὲ καταστήσῃ ἀπόρρητον.

Δώδεκα ἔτη ἐχρειάσθησαν διὰ τὴν κτισθῆναι ἢ Πυραμὶς τοῦ Χέοπος³ καὶ δέκα ἢ ἅγία Σοφία⁴, ἀλλ' ἐσὺ διὰ πόσον καιρὸν ἐκτίσθησθαι διὰ τὴν περιτειχισθῆναι εἰς δύο μίλια περιφέρειαν μετὰ τοῖχον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ τὸ μεταξύ αὐτῶν διάστημα τὴν συμπληρωθῆναι διὰ χώματος καὶ χαλκῶν ποὺ ἐπὶ τοῦ ἰσοπέδου τοῦ ὑψώματός Σου δύναται τὴν διέλθουν δύο ἄμαξαι ἀντιθέτου διευθύνσεως χωρὶς τὴν προστριβοῦν;⁵

Ποῖα ἦσαν τὰ μέσα καὶ τὰ ἐργαλεῖα ἅτινα ἐχρησιμοποίησαν οἱ κτίσαντές Σε; Ἐπὶ ἐπιχωματώσεων μετεκινούσαν διὰ μοχλῶν καὶ ἐκύλιον διὰ κυλινδρῶν τοὺς μεγάλους λίθους, τοὺς ὁποίους μετὰ συναρμογῆς ἔθετον τὸν

1) «Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἔχοντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, ὀνομαζόμενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐκλήθησαν Κεκροπίται, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθέος τὴν ἀρχὴν Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Σοῦτου στρατάρχου γενομένου Ἀθηναῖοι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες».

Ἡρόδοτος γ' κεφ. 44

2) «...πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν, οὐδὲν φαίνεται πρότερον, κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. Δοκεῖ δὲ μοι οὐδὲ τοῦνομα τοῦτο ξυμπασά πω εἶχεν· ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλλήνων τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπικλήσις αὕτη, κατὰ τὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλείστον ἄφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχουσα».

Θουκυδ. Α' κεφ. 3

3) Ὁ Χέοψ ἦτο ὁ πρῶτος Φαραῶ, ὅστις ἔκτισε τὴν πρώτην μεγάλην Πυραμίδα τῆς Γκίζας κατὰ τὸ ἔτος 3050 π.Χ. Ἡ Πυραμὶς αὕτη κατεσκευάσθη ἐκ 2.300.000 τετραγωνικῶν ὀγκολίθων ζυγιζόντων 5.700.000 τόννους, τὸ δὲ ὕψος αὐτῆς εἶναι 451 ποδῶν. Λέγεται ὅτι διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς ἐργάσθησαν 100.000 ἄνθρωποι καὶ κατ' ἐπαναλήψεις ἐτελείωσεν εἰς 20 ἔτη.

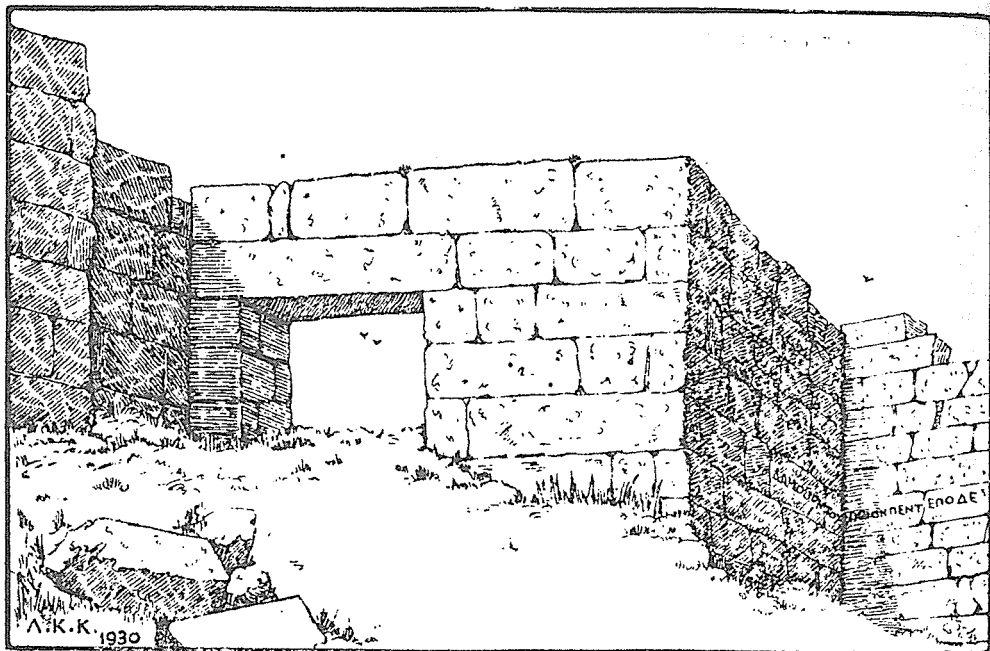
4) Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὰ δὲ ἐγκαίνια του ἐγένοντο τὸ ἔτος 537. «Γιὰ τὴν κτισθῆναι ὁ θρυλικὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἐχρειάσθησαν 7 1/2 χρόνων προετοιμασίαι σχεδίων καὶ συγκεντρώσεις ὑλικοῦ καὶ 8 1/2 χρόνων ἐντατικὴ ἐργασία κατόπιν, γιὰ τὴν οἰκοδόμησιν καὶ ἀποπεράτωσιν του».

5) Κατὰ τὸν Λουδοβίκον Ρός, τὸ εὔρος (πλάτος) τοῦ τείχους εἶναι ὀλιγώτερον τῶν 3,60 μέτρων καὶ οὐχὶ πλέον τῶν 11 ποδῶν.

ένα ἄνωθεν τοῦ ἄλλου δίκην ὑψωτῆρος; Ποῦ εὖρον τὴν ποσότητα αὐτὴν, καὶ ἐκ τοῦ λατομείου τίνι τρόπῳ μετέφερον αὐτοὺς ἐπὶ τόπου;

Μήπως οἱ πατέρες ποῦ κατὰ πρῶτον συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ Σὲ κτίσουν, ἤρχισαν ἐργαζόμενοι, ἐγήρασκον καὶ ἀπέθνησκον καὶ τοὺς διεδέχοντο τὰ τέκνα των διὰ νὰ ἀποπερατώσουν τὸ μέγα ἔργον τῆς ὀχυρωματικῆς, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβον ἐκ τῶν πάππων καὶ τῶν πατέρων των, ἢ εἶχον ὡς ἐργάτας μισθωτοὺς καὶ εἴλωτας ἐκ προηγουμένων κατακτητικῶν πολέμων⁶;

Μήπως κατὰ τὸ διάστημα τῆς οἰκοδομῆς Σου ἐμεσολάβησε μοῖρα κακὴ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐπῆλθεν ἕρις αὐταρχικῆς διαθέσεως — κοινὴ ζηλοτυπία μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων — καὶ ἀλληλοσπαράχθησαν προτοῦ ἀκόμη

Εἴσοδος Παλαιοκάστρου

ἀποπερατωθῆ τὸ ἔργον των; Περί αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς ἐξ ὀλοκλήρου καταπαύσεως τῆς ἐργασίας ἐκ πολέμου τινὸς ἀμφισβητοῦμεν, διότι αἱ μεγάλαι δεξαμεναὶ (στέρνας) αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται πολλαχοῦ τῆς περιφέρειας Σου, παρουσιάζουσιν ὅτι ἐγένοντο διὰ νὰ ποτίζουσι τὸ πλῆθος Σου εἰς ἐνδεχομένην πολιορκίαν, ἣτις θὰ ἐξηκολούθει ἐπὶ μακρὸν διάστημα ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πόσος ἄρα γε ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπάρξεων ποῦ περιέκλειες;

Ἐκατέρωθεν τῆς κυρίως πύλης καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ τείχους εἶχες τοὺς πύργους ὡς προμαχῶνας, διότι ἐκ τῆς ὑπερασπίσεως αὐτῶν ἐξηρτάτο ἡ πολιορκία Σου· τίς οἶδεν ὅμως ὁποῖα ἦσαν τὰ ἀμυντικὰ πολεμοφόδια μεθ' ὧν ἀπέκρουες τὸν τολμηρὸν ἐχθρὸν, ὅστις θὰ ἀποπειρᾶτο νὰ διαρρήξῃ τὴν θύραν τῆς πύλης Σου, ἵνα ἔπειτα εἰσβάλῃ καὶ ἐπιβάλῃ τὴν προνομιακὴν κυριαρχίαν του;

6) «Κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν».

Θουκυδ. βιβλ. Α' κεφ. 15

Διὰ τὰς παρακαταθήκας τῶν τροφίμων καὶ ποῦ ἦσαν τὰ οἰκήματα τῶν ἐντὸς Σου ὑπάρξουν δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν διότι μέχρι τοῦδε οὐδὲν αὐτῶν εἶδομεν. Ὅμως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ πρώτου πύργου Σου καὶ εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς πύλης Σου, ἐκεῖ ἐνθα σχηματίζεται γωνία ἐκ μικρᾶς συνεχείας κατεστραμμένου τείχους τοῦ ὁποίου τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἔκτασιν ἀδυνατοῦμεν νὰ προμαντεύσωμεν, ἐπὶ τῆς γωνίας αὐτῆς εὐρίσκουμεν ἀρχαίαν ἐπιγραφὴν ἔχουσαν εἰς τὴν Δωρικήν: ΔΑΜΟΣΙΟΝ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΠΕΝΤΕ ΠΟΔΕΣ ΑΠΟ ΤΟ[Υ] ΤΕΙΧΕ[ΟΣ], τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζομεν θετικῶς ἂν εἶχεν ἐγχαραχθῆ ἀρχικῶς ἢ ὑπὸ τῶν μετέπειτα κατοίκων.

Ἄρα γε εἶχον τὸ ἄστυ των ἐντὸς ἢ ἐξωθεν τοῦ τείχους καὶ ἐν ὥρᾳ κινδύνου κατέφευγον ἐν σώματι νὰ κλεισθῶσιν ἐν αὐτῷ, ἢ μήπως ζῶντες εἰς προϊστορικὴν ἐποχὴν εἶχον ὡς ἄντρα (σπήλαια) τοὺς θόλους ἐκείνους τοὺς ἠνεωγμένους εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ἄνωθεν τῆς θαλάσσης ἀποτόμου κρημονοῦ (τὰ νῦν κατὰ σειρὰν παρατηρούμενα ἐκκλησιδᾶκια), τοὺς ὁποίους ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας ἐχρησιμοποίησαν ὡς κρησφύγετα οἱ διὰ τοῦ σημείου ΙΧΘΥΣ πρῶτοι μύσται τῆς Ὁρθοδοξίας, συνερχόμενοι ἐκεῖ καὶ ἀφόβως προσευχόμενοι, ἀποφεύγοντες τὸν διακηρυττόμενον διωγμὸν τοῦ Νέρωνος, τοῦ Διοκλητιανοῦ, τοῦ Μαξιμηλιανοῦ καὶ τῶσων ἄλλων διωκτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ;

Ἐὰν μὲν οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ἀσφαλῶς θὰ ἐπαρατήρουν ἀπὸ ἐκεῖ τὰ πρὸς τὸ ἀνοικτὸν τοῦ Αἰγαίου ἢ τοῦ Καρπαθοῦ πελάγους, εἴτε καὶ τὰ ἐκ τῆς Καρίας διαπλέοντα ληστρικὰ ἢ ἐμπόλεμα πλοῖα, ἅτινα ἤρχοντο νὰ διαταράξουν τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενειακῆς των ζωῆς, καὶ τὰ μὲν ὑπάρχοντά των νὰ ἀρπάσουν ὡς λάφυρα, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των νὰ ἀπαγάγουν ὡς ἀνδράποδα. Ἄρα γε, κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἀντοχὴν Σου κατήγαγες δόξας εἰς τὰ ἀνδρεῖα παλληκάρια ποῦ οὕτω Σὲ ὠνειρεύθησαν, ἢ εἶχες καὶ Ἐσὺ τοὺς Ἐφιάλτας Σου καὶ τοὺς Θανάσηδες Βάγιας; Εἰς τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων, πόσαι ἄλλαι φυλαὶ καὶ φατρίαι Σὲ ἐλεηλάτησαν καὶ εὖρον καταφύγιον ὀχυρώσεως ἐντὸς τοῦ μεγαλεπηβόλου τείχους Σου;

Ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ μάθωμεν ὁποῖοι ἦσαν καὶ πόθεν ἦλθον, ὁποῖος ὁ πολιτισμὸς των, ἂν ἦτο προγενέστερος ἢ σύγχρονος τῶν Μυκηνῶν ἢ τῆς Κνωσσοῦ, ἢ ἂν εἰς τὸν βωμὸν τῆς λατρείας των προσέφερον ὡς θυσίαν τὰς παρθένους των, ἢ καὶ ποῖα ἦσαν τὰ ἥθη καὶ ἔθιμά των, παρὰ μόνον θέλομεν νὰ γνωρίσωμεν ποῦ κεῖνται τὰ ὄσῳ τῆς θανούσης στρατιᾶς τῆς λαβούσης μέρος εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῶν Τειχῶν Σου, ποῦ τὰ ἐπιτύμβιά της, ποῦ οἱ τάφοι τῶν ἠρώων Σου, τῶν μεγιστάνων Σου καὶ ποῦ οἱ σαρκοφάγοι τῶν βασιλέων Σου;

Ἄλλὰ φαίνεται, πῶς ἢ κάθε μιά Σου πέτρα ἐν συνδυασμῷ εἶναι καὶ ἐν ὅστοῦν τοῦ ἀπεραντοῦ σκελετοῦ Σου, τοῦ σιωπηλοῦ Σου μνήματος, ποῦ ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς ὁ χρόνος διὰ νὰ σὲ ἐπισκεπτῶμεθα καὶ πληρῶνωμεν τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ μας, ἀφοῦ μᾶς ἀφήνης μέσα εἰς τὸν μυστικισμὸν αὐτὸν ποῦ μᾶς κάμνει νὰ διερωτῶμεθα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα, ὅσα ἢ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου ἢμπορεῖ νὰ συλλάβῃ ὁπότεν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἄγνοιαν τοῦ σκοτούς.

Μόνον ἓνας ἥλιος δύναται νὰ μαρτυρήσῃ πῶς Σὲ ἔβλεπεν εἰς τὰς λαμπρὰς καὶ ἐνδόξους ἡμέρας Σου, ποῦ μὲ τὸ φῶς του τώρα ἡμεῖς Σὲ ἀτενίζομεν καὶ ἐκπληττόμεθα πρὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς Σου θέας, ἢ δὲ σελήνη καὶ τὰ ἄστρα ἄς μαρτυρήσουν εἰς τὴν νυχτερίδα καὶ εἰς τὴν γλαῦκα διὰ πόσους αἰῶνας θὰ ἴστασαι ἐκεῖ, διὰ νὰ σὲ πετυχιζοῦν καὶ νὰ ἐπαπαύωνται ἐπὶ τοῦ σιωπηλοῦ ὑψώματός Σου.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις-Επιμέλεια Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Περίληψις καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς Πρεσβείας τῶν Συμαίων εἰς Ἑλλάδα καὶ Κωνσταντινούπολιν.

1) **Περίληψις.**— Πρῶτος σταθμὸς στάθηκε ἡ Πάτμος, ἐφθασαν τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ἐκεῖ συνήτησαν τὸν Μακαριώτατον Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησαν, τοὺς ἔκαμεν παράκλησιν κάποιος ἱερεὺς καὶ προσκυνήσαντες τὴν Ἱερὰν Μοῆν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀνεχώρησαν. Ἐφθασαν εἰς Αἴγινα ὅπου συνέπεσαν νὰ εἶναι ἐκεῖ ὁ Κυβερνήτης. Τοῦ εἶπαν καὶ ἐν ὀλίγοις τὸν κατετόπισαν ἐπὶ τοῦ ζητήματός των. Οὗτος τοὺς συνέστησεν νὰ συναντηθῶσιν εἰς Ναύπλιον. Εἰς Ναύπλιον εἶχον ἐπανεπιλημμένως συναντήσεις μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Ρίζου, τοῦ Κυβερνήτου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐγουστίνου καὶ μετὰ τῶν ἐκεῖ πρεσβετῶν τῆς Ρωσίας.

Ὁ Καποδίστριας τοὺς ἐδέχθη καλῶς, τοὺς ἔδωσεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τῇ αἰτήσει των τοὺς ἔδωσεν καὶ συστατικὰ γράμματα πρὸς τοὺς ἐν Κων/πόλει συναδέλφους πρεσβετὰς οἱ πρέσβεις Ρωσίας καὶ Γαλλίας, ὁ Ρῶσος μάλιστα τοὺς ἐφοδίασε μὲ ἐιδικὰ διαβατήρια διὰ περισσοτέραν των ἀσφάλειαν τὴν κδ' Φεβρουαρίου εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐκεῖ εἶδον κατ' ἀρχὰς τὸν ἐπιτετραμένον τῆς Ρωσίας, εἶτα τὸν Πατριάρχην, τοὺς πρέσβεις Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ Πατριάρχου εἶχον συνομιλίας μετὰ τοῦ ἀρχοντος Στεφάνου Βογαρίδου, ἀνδρὸς ἔχοντος στενὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Εἰς μετὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπαφὰς τὸν κύριον καὶ πρῶτον λόγον εἶχεν ἡ πρεσβεία τῆς Σύμης.

Ὅλοι οἱ ἀνωτέρω κατηγορηματικῶς ἐδήλωναν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν νήσων ὅτι αἱ νῆσοι των μένουσιν ἀμετακλήτως εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ συνίσταν ὅπως ἀφοῦ ἀναγνωρίσουν τὸν Σουλτάνον διαπραγματευθοῦν μέσῳ τοῦ Πατριάρχου τὸ καθεστῶς τῶν νήσων των, τοὺς ἀπέτρεπον δὲ νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διότι θὰ ὑπέφερον πολὺ λόγῳ τῆς φτώχειας τῆς. Ἡ πρεσβεία τῶν νήσων ἠρνεῖτο ἐπομένως νὰ προχωρήσῃ πέραν τῶν καθορισμένων ὁδηγῶν τῶν κατοίκων τῶν νήσων ἥτοι ἐζήτηε τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν προστασίας τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐν περιπτώσει ἀποφάσεως μετοικήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὑπόσχεσιν πληρωμῆς φόρου τινὸς εἰς τὴν Ὄθωμανικὴν Πόρταν, ὃν νὰ δίδουν αἱ νῆσοι διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἢ τινὸς τῶν Δυνάμεων χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὸν Σουλτάνον οὔτε τὴν Ρόδον οὔτε Ἀγῶν οὔτε Πόλιν.

Ἐπίσης ὑπέβαλλον δευτέρη καὶ ἀναφορὰς περὶ τῶν ζημιῶν ποὺ ὑπέστησαν παρὰ τοῦ Συκοῦρ Μπέη. Καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς παραμονῆς τῆς ἀποστολῆς στὴν Κων/πολιν ὁ Συκοῦρ μπέης ἔστειλε ἀναφορὰς ὑπογεγραμμένας ἀπὸ τὸν Δεσπότην τῆς Ρόδου Παΐσιον καὶ Ροδίους ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἦτο ἐκεῖ πρεσβεία τῶν Σαμίων μετὰ τῆς ὁποίας εἶχον στενὴν ἐπικοινωνίαν καὶ τελικὰ ἀπεφασίαν νὰ συνδέσουν τὴν τύχην τῆς ἀποστολῆς των μετὰ τῆς τοιαύτης τῆς Σάμου καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀποστολὴ τῆς Σάμου ἀνεχώρησε ἀρνηθεῖσα νὰ δεχθῆ τὴν λύσιν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς Τουρκίαν ἀνεχώρησε καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν νήσων.

Παρ' ὅτι δὲν ἐστέρθη ὑπὸ ἐπιτυχίας ἡ ἀποστολὴ τῆς πρεσβείας αὕτη ἐπέτυχεν τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Συκοῦρ μπέη καὶ τοῦτον διεδέχθη ὁ Χασὰν μπέης ἄνθρωπος ἡμέρος καὶ μὲ προτερήματα καλὰ.

2) **Ἀποσπάσματα.**— (4/3(1831). Τὴν 24 (2) τοῦ παρελθόντος ἐφθάσαμεν εἰς Κων/λιν μετὰ ἡμέρα ἐπαρουσιάσθημεν εἰς τοὺς μινίστερους τῶν τριῶν Δυνάμεων οἱ ὅποιοι μᾶς ἐδέχθησαν σήμερον κα ἤκουσαν τὰ δικαιολογήματά μας προσεκτικῶς. Ἀκούσαντες δὲ μᾶς ἐβεβαίωσαν ἀποφασιστικῶς ὅτι μένομεν εἰς τὴν Τουρκίαν καθὼς καὶ τ' ἄλλα μέρη ὡς τὸ Πρωτόκολλον διαλαμβάνει, ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίσωμεν λέγει τὸν Σουλτάνον διὰ βασιλέα μας καὶ ἔπειτα θέλουσι μᾶς δοθῆ ὅσα ζητήσωμεν ἀπὸ τὴν Ὄθωμανικὴν Πόρταν διὰ τῆς προστασίας τοῦ ἰδίου, δηλαδὴ νὰ μᾶς διορισθῆί κάποιος φόρος τὸν ὁποῖον νὰ προσφέρουμε ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὴν Πόλιν καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζομεν Ρόδον ἢ καμμίαν ἄλλην ἀρχὴν Τουρκίας παρὰ καθ' ἕκαστον χρόνον νὰ ἐκλέγωμεν δικούς μας δημογέροντας ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἔχωμεν ἰδικούς μας νόμους νὰ γνωρίζομεν τὴν τοπικὴν μας ἀρχὴν ἢ ὁποία θέλει ἔχει ὅλην τὴν ἐκτελεστικὴν δύναμιν εἰς τὴν νῆσον μας καὶ ἂν ποτὲ ἢ ἐκτὸς ἢ ἐντὸς τῆς Νήσου μας ἢ ἐν θαλάσῳ ἢ ἐν ξηρᾷ ἀδικηθῶμεν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων νὰ ἔχωμεν καταφύγιον τὴν ὑπεράσπισιν τῶν τριῶν. Ἡμεῖς λοιπὸν εἰς ὅλα αὐτὰ ἐδείξαμεν ἀντίστασιν καὶ ἐπεμείναμεν εἰς δύο προτάσεις: ὅτι νὰ φορολογούμεθα μὲν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν τὸν φόρον ὅμως νὰ τὸν δι-

δομεν ἐμέσως ἢ διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἢ μιᾶς τῶν τριῶν Δυνάμεων ἢ μετοικήσομεν ἐκ τῆς νήσου μας. Οὗτοι μὲ μᾶς εἶπον ὅτι τὸ νὰ μετοικήσομεν ἔχομεν τὸ ἐλεύθερον τὸ δὲ νὰ διατελοῦμεν ἐμέσως τινὸς τῶν δυνάμεων εἶναι ἀδύνατον ἀκολούθως μᾶς ἐσυμβούλευσαν.

Τὴν 24 Ἀπριλίου ἔφθασεν στὴν Κων/πολιν πρεσβεία τῆς Τήλου μὲ σφραγισμένα χαρτιά καὶ ἔγγραφα ἤλθον κοντὰ μας καὶ τοὺς ἐκάμαμε τὰς ἀναφορὰς τῶν κατὰ τοῦ Συκουῦρ καὶ τοὺς ὀδηγήσαμεν.

24 Μαΐου ἐπήγαμεν ὅλοι οἱ ἐπαρχιώτες εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἐδώσαμεν τὰς ἀναφορὰς καὶ ἐγκλήματα τοῦ Παΐσιου εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ γενομένης ἰκανῆς συνδιαλέξεως μεταξὺ ἡμῶν τοῦ Παναγιωτάτου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐτελείωσεν ἡ αἴτησις μας κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ ἐδιορίσθη εἰς Ρόδον ὁ Βερροῖας.

26 ἐπήγομεν εὐθὺς εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ ἐλάβομεν τὰ γράμματα τῆς ἐξώσεως τοῦ Παΐσιου ἀπὸ τὸν θρόνον νὰ τὰ διευθύνωμεν ἀναφέρομεν πρὸ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἁγ... τοῦ ἐτελείωσε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ ἐδιορίσθη ἡ ἐξουσία νὰ γίνῃ στὴν Ἀμώχιστον ἀφοῦ πλέον ἐτελείωσαν ὅλα ἐπροσκυνησαμεν τὴν Α. Π. καὶ αὐτὸς μᾶς ἔδωσε τὴν εὐλογίαν του πατρικῶς καὶ εἶτα ἐξήλθομεν.

Ἡ πρεσβεία παρέμεινε καὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου εἶτε ἀνεχώρησεν οἴκαδε.

Ὁ Παΐσιος διὰ ἐγκυκλίου του πρὸς τὰς νήσους συνιστοῦσε ὑποταγὴν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ καλοῦσε ὅταν φθάσῃ ὁ καπετὰν Πασᾶς μὲ τὴν ἀρμάδα του στὴν Ρόδον νὰ ἔρθουν νὰ τὸν προσκυνήσουν ἐπίσης ἔστειλε εἰς τὴν Κων/πολιν γράμματα ὑπὲρ τοῦ Συκουῦρ μπετὴ κατατρέχων τὴν πρεσβείαν τῶν νήσων.

Ἐγγραφον 25/4/1831 πρὸς τὸν Πατριάρχην τῶν νήσων Ρόδου, Σύμης, Νισύρου, Τήλου, Χάλκης, Καστελλορρίζου καὶ Καλύμνου οἵτινες ἀναφερόμενοι προσωπικῶς κατὰ τοῦ Παππᾶ Οἰκονόμου τοῦ Γραμματέως τοῦ Δικαστηρίου Ρόδου διὰ τὰ κακουργήματά του κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐγγραφον 15/5/1831 τῶν Ροδιῶν, Συμιαίων, Νισυριῶν, Τηλιῶν, Χαλκιῶν πρὸς τὸν Στέφανον Βογορίδη ζητοῦν ὅπως μὴ σταλῇ Μητροπολίτης Ρόδου ὁ Ἅγιος Δράμας ἔστω καὶ ἂν Λέριος διότι ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἶναι ἄχθος ἀρούρης καὶ ζητοῦν νὰ σταλῇ ἕτερος τοῦ ὁποίου ἀπαριθμοῦν τὰ προσόντα χωρὶς ν' ἀναφέρουν τὸ ὄνομά του διότι ἀναφέρονται εἰς προφορικὴν τῶν αἰτησιν (προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ Ἁγίου Βερροῖας ὅστις καὶ τελικῶς ἐψηφίσθη).

Ἀναφέρεται ἡ συνδιάλεξις μετὰ τοῦ Ρώσου Πρεσβευτοῦ Κων/πόλεως 15.4.1831 ὅτι ὁ Συκουῦρ μπετὴ κρατεῖ φυλακισμένους καὶ ὀκτῶ Νισυρίους καὶ ἐνῶ ὄσους Συμαιοὺς εἶχε ἀπέλυσε αὐτοὺς τοὺς κρατεῖ καὶ ζητοῦν ἀπὸ τὸν πρέσβυ θὰ μεσιτεύσῃ νὰ ἀπολυθῶν.

Πρεσβεία τῆς Σύμης ἦτο Σίμος Χ. Κούστα καὶ Νικάνδρος Ἰωαννίδης (ὁ καὶ σπουδαιότερος).

* Ἐγγραφον τῶν Νισυριῶν πρὸς τὸν Κυβερνήτην
(Ἀρχεῖον Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν φάκελλος 1830 ἀρ. 65)

Ἐξοχώτατε,

Ὁ εἰς τὴν καθέδραν τῆς Σ. Κυβερνήσεως μεταβαίνων πατριώτης μας Κ. Κωνσταντῖνος Σακελλαρίου, ἔχει ἐκ μέρους τῆς κοινότητος ἡμῶν τελείαν τὴν πληρεξουσιότητα διὰ νὰ παραστήσῃ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ περιστοιχοῦντα τὴν δυστυχῆ πατρίδα μας ἀνιαρά.

Ὁ αὐτὸς ἐφοδιασθεὶς μὲ τὰς εὐχὰς τῶν κατοίκων ὄλων διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ ποθουμένου, φέρε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν παροῦσαν ἀναφορὰν μας δι' ἧς ἀναγγέλλονται ἐν συνόψει πρὸς τὴν ἐξοχότητά της ὀλίγα τινὰ τῶν ὁποίων τὴν ἐξοικονόμησιν καὶ τὴν εὐτυχῆ ἀποπεράτωσιν ἀφιερῶμεν εἰς μόνην τὴν πατρικὴν προστασίαν της.

Ἐξοχώτατε! Ἡμεῖς καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἐλλείψαμεν καθ' ἣν εἶχομεν δύναμιν, νὰ πληρώνωμεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον, δεχόμενοι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κατ' ἔτος εἰς τὴν νήσον μας ἐρχομένους τοῦ Ἐθνους μας Ὑπουργούς.

Προαναφέρθημεν ἐν καιρῷ καὶ πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας καὶ πρὸς τὸν ἑκτακτον Ἐπίτροπον τῶν Ἀνατολικῶν Σποράδων.

Ἐδέχθημεν εἰς τὴν νήσον μας τὸν παρ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπαριθμησονται καὶ τὰς οικογενεῖας μας, περιποιούμενοι αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν σεβόμενοι τὰς Σ. Διαταγὰς τοῦ Σ. ἡμῶν Κυβερνήτου καὶ τῶν ὑπαλλήλων ἀρχῶν. Καὶ τοῦτα ὅλα βέβαιοι ὄντες ὅτι τὸ σκοπιμώτερον τέλος τῆς Σ. Κυβερνήσεως ἀπέβλεπεν εἰς μόνην τὴν ἀποκατάστασιν, εὐνομίαν τε καὶ εὐτυχίαν ἐκάστου ἑλληνικοῦ

μέρους προθυμοποιούμενοι να καταταχθῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐλευθέρων νήσων, κειμένων ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχήν.

Ἄφ' οὗ ἡ ταλαίπωρος νήσος μας διωργανίσθη κατὰ τὸ ὀλικὸν πνεῦμα τῆς Ἑλλάδος συνέπραξε σωματικῶς καὶ χρηματικῶς ὅπου ἡ περίστασις καὶ ἡ δύναμις τῆς ἐσυγχώρησαν, τέλος ἐθεώρησε μ' ἀπειρον λύπην τῆς ὅτι καὶ αὕτη ἐξωκλύσθη τῆς Ἑλληνικῆς ὀλομελείας, κατὰ τὸ πρωτόκολλον καὶ ἤδη ὄχι μόνον φαίνεται ἄμοιρος τῆς γλυκυτάτης ἐλευθερίας, ἀλλὰ καταντᾷ νὰ γίνῃ θῦμα ἐλεινῶν τῆς θηριώδους μανίας τοῦ ἐν Ρόδῳ ἐξουσιαστοῦ Συκοῦρ μπέη.

Ὁ εἰρημένος ἀφοῦ διὰ τῶν ἀρπαγῶν καὶ καταχρήσεων τῶν ὑπὸ τῆς ἀκορέστου φιλαργυρίας του μᾶς ἔρριψεν εἰς βαρύτατα καὶ ὑπέρογκα χρέη, ἤδη τελευταῖον ἐπαπειλεῖ καὶ τὸν παντελῆ ἀφανισμόν μας.

Ὅθεν ἔνεκα τούτου διευθύνομεν καὶ ἡμεῖς τὴν πρεσβείαν μας ὁμοῦ μὲ τὴν πρεσβείαν τῶν ὁμοιοπαθῶν μας Συμαίων πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα, παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς πατρικὰς ὀδηγίας τῆς ὅπως διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἐκτανθῇ καὶ ἡ ἡμέτερα μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ἀκολουθοῦσα τὰ ἴχνη τῶν ὁμῶρων καὶ ὁμοτύχων Συμαίων τῶν ὁποίων τὰς πράξεις καὶ ὀδηγίας ἔχομεν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὸ ὑπερέχον τῆς νήσου των, καθ' ὅτι ὥστε αὐτοὶ ὡς πάσχοντες ἀπαιτοῦν καὶ ἡμεῖς ταῦτά ἀπαιτοῦμεν πάσχοντες τὰ ὅμοια καὶ ἔτι χειρότερον ὡς μέρος ἀδυνατότερον.

Δὲν ἀμφιβάλομεν λοιπὸν ὅτι ὁ κοινὸς πατήρ μας θέλει συμβουλευεῖ καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ἀσφαλείας μας. Καὶ εὐελπιστοῦντες ἐπιτυχίαν τῶν αἰτήσεών μας διὰ τὴν ἔμφυτον τῆς συμπάθειαν καὶ αὐθόρμητον περὶ τὰ καλὰ ροπήν.

ὑποσημειούμεθα μὲ σέβας βαθύτατον

τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου 1830 ἐν Νισύρῳ.

Τ.Σ. Οἱ ἐν τῇ νήσῳ Νισύρῳ κατοικοῦντες ἅπαντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

2250 Νισύρου κάτοικοι

Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
Κυβερνήτης ἀρ. 685.

* Ἐγγραφοῦ τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τοὺς Συμαίους

(Ἀρχεῖον Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν Φάκελλος 1831 ἀρ. 65 πρόχειρον)

65/1

No 689

Ἑλληνικὴ Πολιτεία

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος

Πρὸς τὴν Κοινότητα τῆς νήσου Σύμης

Φθάσαντες ἐνταῦθα οἱ ἐκ μέρους τῆς νήσου σας ἀπεσταλμένοι καὶ ἀνευγκόντες τὰ ἄπερ ἐπέφερον ἔγγραφα, ἐξέθεσαν καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολῆς των.

Θεωρήσαντες τὰς αἰτήσεις σας καὶ δικαίας καὶ εὐλόγους καὶ ἐλπίζοντες σὺν Θεῷ αἰσίαν τῆς ἀπόβασίν των ὧν ἐλάβατε μέτρων, ἐφωδιάσαμεν τοὺς εἰρημένους μὲ τὰ ἀναγκαιοῦντα συστήματα, ἐπιδόντες εἰς αὐτοὺς καὶ ἐπιστολὴν ἐκ μέρους μας ἐπίσημον συνιστῶσα τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος ὑποθέσεις τῆς νήσου σας πρὸς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότη-
τα τὸν Οἰκουμηνικὸν ἡμῶν Πατριάρχην. Δέον δὲ γνόττες νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς ἡσυχίαν σας, ἐδόσαμεν τὴν ἀπάντησιν ἡμῶν ταύτην... (δυσαναγνώστος) ὅστις ἐπίτηδες ἐπιστρέφει αὐτόσε κομιστῆς αὐτῆς.

Τὰ αὐτὰ δὲ θέλετε διακοινώσαι καὶ πρὸς τὴν κοινότητα Νισύρου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 24ῇ Ἰανουαρίου 1831

Ὁ Κυβερνήτης

I. A. K.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ Γραμματεὺς

I. Ρίζος

Ἐξωτ. 689 Κατοίκους νήσου.

Τὰ διὰ τοῦ ἀστερίσκου σημειούμενα ἔγγραφα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἑλληνικά».

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΛΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΓΙΑΤΡΕΥΤΟΣ ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ

Ὁ φίλος συνάδελφος κ. Καραναστάσης μου χάρισεν αὐτὲς τὲς μέρες κάποιαν εὐχάριστη ἐκπληξή: μου ἔκανε γνωστὴ τὴν ὑπαρξή μιᾶς ποιητικῆς συλλογῆς μετὸν τίτλο «Τὰ χωριανά μου», μετὰ ποιητὴ τὸν γιάτρο Διμήτριο Μπαλαλά, τόπον ἐκδόσεως τὸ Κάιρο καὶ ἔτος 1935.

Δὲν ξέρω ἂν ὅταν βγῆκε ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἔτυχε τῆς προσοχῆς ποὺ ἔπρεπε ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων καὶ τῆς κριτικῆς ἰδιαίτερα. Δὲν ξέρω ἂν ἔγινε κἄν γνωστὴ στοὺς ἀνθρώπους ποὺ περισσότερο ἀπευθύνεται: τοὺς Νισύριους. Τὴν τελευταία μου ἀμφιβολία ἐνισχύει τὸ γεγονός ὅτι οὔτε ἓνα ἀπὸ τὰ ποιήματά της δὲν εἶδε τὸ φῶς ἀπὸ τὲς στήλες τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν». Ἐνα περιοδικὸ ποὺ τὸ γέννησε καὶ τὸ ζῆ ἡ μεγάλη ἀγάπη καὶ ἡ ἀσίγηστη νοσταλγία τῆς γενέθλιας γῆς τοῦ ὄμορφου αὐτοῦ νησιοῦ, ποῖον θὰ μπορούσε νὰ βρῆ παθητικώτερον τραγουδιστὴ καὶ πιὸ ἀνυστερόβουλον ὑμνητὴ καὶ προπαγανδιστὴ τῶν φυσικῶν καλλονῶν καὶ τῆς εἰδυλιακῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων του;

Διαβάζοντας κανεὶς τοὺς λιτούς, δημοτικoὺς θὰ ἔλεγα, αὐτοὺς στίχους, γραμμένους σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὸ ντόπιο γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ νησιοῦ, μεταφέρεται νοερά, ἀκόμα καὶ ὁ ξένος, στὸ ἀπόμειρο εἰρηνικὸ νησάκι μετὰ τὴν μονότονον βέβαια μὰ τόσο ἰδιόρρυθμη ζωὴ καὶ τοὺς ἀπλοῖκοὺς μακάριους ἀνθρώπους τοῦ ποὺ μ' ὄλες τὲς μικροπονηριᾶς καὶ τὲς μικρομιζέριες τοὺς ζοῦνε ταιριαστὰ καὶ μοιρασμένα τὲς χαρὲς καὶ τὲς λύπες τοὺς.

Κάθε γωνιὰ τοῦ νησιοῦ καὶ μάλιστα τοῦ γραφικώτατου Μαντρακιοῦ· κάθε πλάσμα, ἄνθρωπος ἢ ζῶον, ποὺ ἀναπνέει καὶ ζῆ κοντὰ τοὺς τὸ μοσκοβολισμένον ἀγέρα του· κάθε φυτὸ, ἀπὸ τὸ πιὸ μεγάλο δέντρο ὡς τὸ ταπεινότερον χορτάρι· ἀκόμη τ' ἄψυχα ἀντικείμενα τῆς καθημερινῆς χρῆσεως καὶ ἀνάγκης· ὅλα μαζὶ καὶ καθένα χωριστὰ γίνονται πηγὰς ἐμπνεύσεως καὶ πολυχρῶμα πλουμιδία ποὺ κεντοῦν τὸν αἰώνιον καμβὰ τῆς ζωῆς τοῦ ξενιτεμένου ποιητοῦ: τῆς ἄμετρης ἀγάπης καὶ ἀγιάτρευτης νοσταλγίας καὶ τοῦ ἀσίγαστου πόθου τοῦ

γυρισμοῦ στὴ γενέθλια γῆ. Κι ἔχει τόσο διακαιολογημένον καημὸ γι' αὐτό: τὰ περισσότερα χρόνια του τὰ πέρασε μακριὰ της.

Μ' ὄλον τὸν πόνον του, ἓνα λεπτὸν χιουμορ εἶναι διάχυτον σ' ὄλους τοὺς στίχους τοῦ ποὺ εἶναι τόσο ἀντιπροσωπευτικὸ τῆς θυμόσοφης νησιωτικῆς ψυχῆς γιὰ ν' ἀντισταθμίζη καὶ νὰ βαλσαμώνη τὲς πίκρες τῆς καθημερινῆς βιοπάλης μετὰ τὴν φτώχεια τῆς γῆς καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς θάλασσας. Πολλὰς φορὰς τὸ χιουμορ αὐτὸ γίνεται σαρκασμὸς λασκαράτειος χωρὶς νὰ θυμῶνη ὁμως καὶ χωρὶς νὰ πληγῶνη.

Καθὼς μᾶς ἐξομολογεῖται ὁ ἴδιος στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου, τὰ ποιήματα αὐτὰ τᾶγραφε σὲ μεγάλη ἡλικία:

Ἡ μνήμη μου ξανάνιωσε
τώρα στὰ γηρατεῖά μου
γιὰ νὰ μοῦ δώσῃ δύναμη
ν' ἀνοιξῶ τὴν καρδιά μου.

Καὶ νὰ τί μᾶς θυμίζη ἀπὸ τὴν ἀξέχαστη καὶ ἀγύριστη πιὰ παιδικὴ τοῦ ζωῆ: τὸν ἀμέριμνον σὺν καὶ αὐτὸν κίτσιακα:

Πεθαίνειεις γιὰ βουβαίνεσαι
ἀφ' τῆς συκιάς τὴ γλύκα
καὶ ξαναστρέφεις στὴ ζωὴ
σὰ μυριστῆς τὰ σῦκα;

Τὸ ἀπρόκοβο κουρκούταβλο ποῦ,
μ' ὄλη τὴν πονηριά του, ἀπὸ τὴν λαιμαργία
του γιὰ τὸ μέλι γίνεται θυμὰ τοῦ βασιλιᾶ
τῶν πουλιῶν τοῦ νησιοῦ, τοῦ βίτσιλα:

Μὰ σὰ θὰ βγῆς νὰ γλιφεσαι
καὶ νὰ χτυπᾶς τὰ χεῖλη,
σ' ἀρποῦνε μετὰ τὰ νύχια τοὺς
καὶ τρῶ σε οἱ βιτσιλοῖ.

Μὰ καὶ τὰ παιδιὰ δὲν πᾶνε πίσω στὴ
λαιμαργία. Τί τραβᾶνε ὅσα κρύβει ἡ μάννα
στὴν καλαμωτῆ!

Καὶ σὰ σωθοῦν οἱ τσιμπητῆς
καὶ τὸ φωμὶ τελειώσῃ,
σταυροκοπιέται ἡ φτωχὴ
καὶ πᾶ νὰ τὰ σκοτώσῃ.

Ὁ ἀσπίτιλας τί δὲ θυμίζει:

Ποῖος ἀπὸ μᾶς πού γήρασε
 ξεχνᾷ τοὺς ἀσπίτιλους;
 ποῖος δὲν τοὺς ἐπελέκησε
 γιὰ νὰ τοὺς κάμη μύλους;

Πολλὲς φορές μᾶς δίνει πληροφορίες
 γιὰ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, τὰ ἔθιμα, τὰ ἥθη:
 τὸ τεράστιο ξύλινο στραοκλειδί, μ' ὄλο
 πού ταιριάζει σ' ὅλες τὶς πόρτες:

...δὲν τὸ ἔγγιζει ἄνθρωπος
 (θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ)
 νὰ μπῆ στὸ σπίτι τ' ἀλλουνοῦ
 νὰ κλέψῃ καὶ ν' ἀρπάξῃ.

Περιστατικὰ πού δείχνουν τὴν ἀπλοϊ-
 κότητα τῶν νησιωτῶν, ὅπως τὰ γιατροσό-
 φια γιὰ τὸν ἀδιάθονα καποιας ἢ τὴν
 ἀφέλεια τῆς γριάς πού δίνει τὴν κόρη τῆς
 ξιπασμένη ἀπὸ μιὰ κασέλλα τοῦ γαμπροῦ

Ποὺ σὰν τὴν ἀνοιγόκλεινε
 κτυποῦσε μιὰ καμπάνα
 κι ἔξετρελαίνετον ἢ γριά
 τῆς κοπελιάς ἢ μάνα.

Ὅλα αὐτὰ τὸν κάνουν νὰ ποθῆ ἀγιά-
 τρευτα τὸ γυρισμὸ στὸ νησί. Ἀγωνία τὸν
 πιάνει ὅσο νιώθει πὼς μπορεῖ νὰ πεθάνῃ
 στὴν ξενιτιά καὶ νὰ μὴν ταφῆ κάτω ἀπὸ
 τὸν ἥσιο τῆς ζιζυφιάς τοῦ νεκροτα-
 φείου του

Ποὺ ζῆ ἀπὸ τὸ χῶμα τους
 σὰ λυώσουν οἱ νεκροὶ μᾶς
 πού τρώει ἀπ' τὴ σάρκα τους
 καὶ γίνεται δική μας.

Καὶ πόση ἀφέλεια ἔχουν αὐτοὶ οἱ στί-
 χοι γιὰ τὸ ξύπνημά του ἀνάμεσα σὲ ἀλλό-
 γλωσσους κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία:

Μὲ ποιούς θὰ συντροφέψωμε;
 ποια γλώσσα θὰ μιλοῦμε
 σὰ θὰ δοθῆ τὸ πρόσταγμα
 ἀπὸ τὴ γῆ νὰ βγοῦμε;

Δὲν φημίζονται γιὰ τὴ μεγάλη πρωτο-
 τυπία ἢ τὸ βάθος τῆς ἐμπνεύσεως οἱ στίχοι
 αὐτοὶ οὔτε γιὰ τὴν ἄρτια τεχνικὴ τους. Δὲν
 ἔχουν ἀπρόοπτες ὁμοιοκαταληξίες οὔτε κα-
 λοδιαλεγμένα πάντα λεξιλόγιο. Ἐδῶ μάλι-
 στα θὰ εἶχα νὰ παρατηρήσω πὼς ἂν ὁ ποι-
 ητῆς χρησιμοποιοῦσε καθαρὰ ἰδιωματικὸ
 λεξιλόγιο, φωνητικὸ καὶ τυπικὸ ἀπηλλαγ-
 μένο ἀπὸ λόγια καὶ κοινὰ στοιχεῖα, θὰ
 συγκινοῦσε περισσότερο καὶ θὰ προσέφερε
 γνησιώτερο γλωσσικὸ ὑλικὸ χρήσιμο γιὰ
 τὴ μελέτη τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης
 παράλληλα μὲ τὸ πλούσιο λαογραφικὸ πού
 μᾶς δίνει.

Ἀκόμη ἂν ἀπέφευγε κάποιες ἐπαναλή-
 φεις καὶ κάποιο βερμπαλισμὸ ιδιαίτερα
 πρὸς τὸ τέλος στὰ θέματα τοῦ γυρισμοῦ.

Ἄν παρ' ὅλα αὐτὰ μᾶς συγκινῆ βαθεῖα,
 εἶναι γιὰ τὴν ἀπλότητα τῶν θεμάτων καὶ
 τὴν λιτότητα τοῦ ἀβίαστου στίχου καὶ γιὰ τὴν
 μᾶς φέρνει σ' ἐπαφὴ μὲ τὰ μικρογεγονότα
 καὶ μικροαντικείμενα τῆς μικροζωῆς τοῦ
 νησιοῦ πού μ' ὄλο τὸ στενὸ τῆς πλαίσιου
 εἶναι ἢ ἴδια ἢ μεγάλη ἢ πανανθρώπινη ζωὴ
 μὲ τὶς αἰώνιες χαρὲς καὶ τὶς λῦπες, τοὺς φό-
 βους καὶ τὶς ἐλπίδες.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΝΕΣΗΣ

Συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς
 Ἀκαδημίας

Η ΚΟΥΡΟΥΝΑ

Κατάμαυρη εἶν' ἡ ράχη σου
 σταχτιά εἶν' ἡ κοιλιὰ σου
 καὶ τῶν Νισύριων συμφορὰ
 εἶσαι μὲ τὰ παιδιὰ σου.

Τοῦ κάκου μέσ' στὶς φασουλιές
 καὶ μέσα στὰ χωράφια
 κρεμοῦν πανιά, λογιῶ-λογιῶ
 κι' ἀγριεμένα σκιάχτρα.

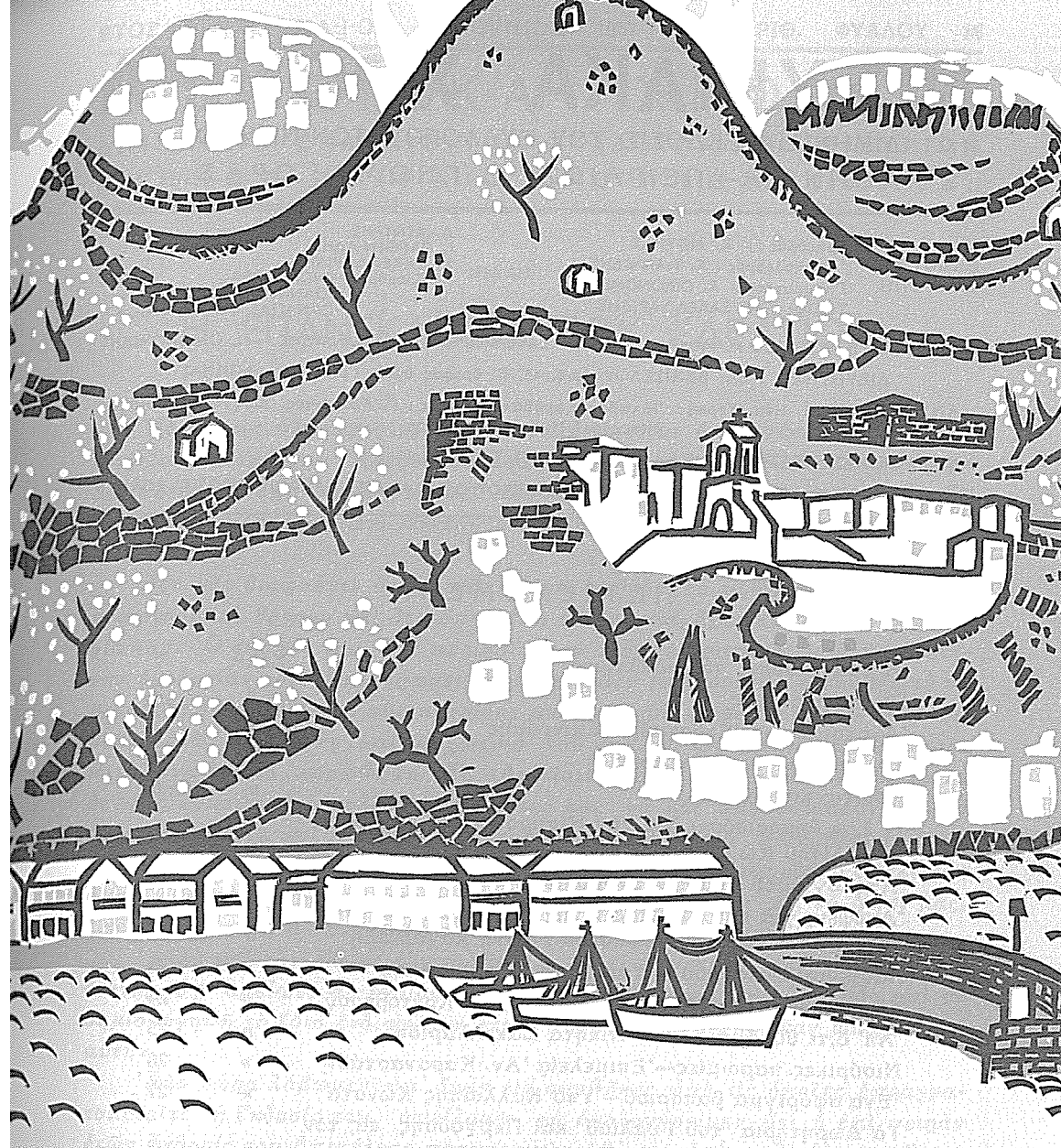
Τοῦ κάκου οἱ μουχτάρηδες
 κοστολογοῦν τ' αὐγὰ σου
 ἀπὸ τῆς κόττας πιδὸ πολὺ
 καθῶς καὶ τὰ παιδιὰ σου.

Ἐσὺ γελᾷς ἀπὸ φηλὰ καὶ
 κρὰ-κρὰ-κρὰ φωνάζεις
 πού πᾶ νὰ πῆ: κύρ Δήμαρχε
 μὲ μᾶς νὰ μὴ τὰ βάζης.

Ἐχομε δικαιώματα
 κι' ἐμεῖς εἰς τὸ νησί'
 εἴμεθα ντόπιες καὶ ἐμεῖς
 ποῖος τὸ ἀμφισβητεῖ;

Κι' ὅσα κι' ἂν μᾶς χαλάσετε
 αὐγὰ καὶ κουρουνάκια
 ἀπ' τὸν καμὸ μᾶς, πιδὸ πολλὰ
 θὰ τρώμε φασουλάκια.

Παλιὸς Νισύριος

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 3^{ΟΝ} - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 16

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ",

ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: Κ. ΜΟΥΡΑΣ
'Αντιπρόεδρος: Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Γραμματεὺς: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας: Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΜΕΛΗ:

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
"Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ", 'Αθηνών
» » "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ", »
» » "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ", »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' δροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ: Νέα Ύδρκη: 'Ιάκωβος Καραβάκης. Ρόδος: Γ. Κουμέντος. Κώς: Α. Πληθίδης
Νίσυρος: Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ: Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακλαριδής

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Η ἐπανάκδοσις τοῦ «Δελτίου»	Σελίς	1
Οἱ δωρηταὶ μας	»	2
'Ανακοινώσεις 'Εκδοτικῆς 'Επιτροπῆς	»	3
Συλλογικαὶ 'Ανακοινώσεις	»	4
Κρίσεις καὶ Σχόλια	»	5-6
Τί ἔχω δημοσιεύσει διὰ τὴν Νίσυρον—'Υπὸ Μητροπολίτου Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	»	7-11
'Απολογισμοὶ Δήμου Μανδρακίου	»	12-18
'Απόψεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας τοῦ τόπου μας—'Υπὸ τοῦ γεωπόνου Γιάννη Ζαχαριάδη	»	19-22
Λαογραφία Νισύρου —'Υπὸ Κ. Ν. 'Ανδριωτάκη	»	23
Τὸ παληόκαστρο Νισύρου—'Επιμ. Α. Κ. Κοντοβεροῦ	»	24
'Απ' ὅ, τι θυμάμαι—'Υπὸ Νικήτα Σακελλαρίδη	»	25
Νισύρικες παροιμίαι—'Επιμελεία 'Αν. Καραναστάση	»	26
'Ενα σφύριγμα βαποριοῦ—'Υπὸ Καλλιόπης Κώνστα	»	27
Τὰ Δωρητήρια τοῦ Γυαλιοῦ καὶ Περγούσης εἰς τὸν Δήμον Μανδρακίου	»	28
'Ιστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου —'Επιμ. Κ. Σακελλαρίδη	»	29
'Επιστολαὶ πρὸς τὴν Σύνταξιν	»	30
Νεκρολογίαὶ	»	31-32
Νισυριακοὶ ἀντίλαλοι	»	16α-16β

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ: 'Ο Σύλλογος Νισυρίων "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ",
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΤ. ΤΖΑΝΕΤΗ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ 17 - ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,,

Η ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ "ΔΕΛΤΙΟΥ,,

Ἰδιωτικὲς πληροφορίαι φέρουν ὅτι ἐπίκειται ἡ ἐπανεκδοσίς τοῦ Δελτίου τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς. Ἴσως τῇ στιγμῇ ποὺ γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτὲς νὰ ἔχη κυκλοφορήσει τὸ πρῶτο τεῦχος. Καίτοι στεροῦμεθα ἐπισήμων πληροφοριῶν, ἐν τούτοις χαιρετίζομεν μὲ ἰδιαίτην χαρὰ τὴν ἐπανεκδοσιν.

Δὲν μᾶς διαφεύγει ὅτι τὸ «Δελτίον» ὑπῆρξε τὸ πρῶτον Νισυριακὸ δημοσιογραφικὸ ὄργανον καὶ ὅτι, ὅπως ὅλα τὰ ἔντυπα, ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν ἱστορίαν του. Ὁ σκοπὸς του ἦτο περισσότερον εἰδησεογραφικὸς καὶ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν τὸν ἐξεπλήρωσεν ἀπόλυτα. Δὲν περιορίσθη ὅμως εἰς τὸ νὰ μεταδίδῃ τὰ κοινωνικὰ τῆς πατρίδος μας καὶ τῶν παροικιῶν τοῦ ἔξωτερον, ἀλλὰ ἠσχολήθη καὶ μὲ ζωτικὰ τοῦ νησιοῦ μας ζητήματα, τὰ ὅποια κατὰ ἓνα τρόπο προώθησε. Τὸ «Δελτίον» συνετέλεσεν ἀκόμη εἰς τὸ νὰ δοθῇ ἡ εὐκαιρία σὲ πολλοὺς πατριῶτες μας νὰ μᾶς παρουσιάσουν ἀρετὰ ἀριστουργήματα πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ λόγου, τὰ ὅποια θὰ ἐξήλευαν ἴσως ἐπαγγελματίαι πεζογράφοι καὶ ποιηταί. Πολλὰ ὀφείλομεν εἰς τὸ «Δελτίον» διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τόσας ὑπηρεσίας ποὺ προσέφερον εἰς τὸ Νησί μας, ἐπέτυχεν νὰ γίνῃ ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν ἀπανταχοῦ Νισυριῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὸ Ἔθνος ἐξυπηρέτησε, διότι συνετέλεσε καὶ αὐτὸ εἰς τὸ νὰ διατηρηθῇ ἀμείωτο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μεγάλων γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ δημιουργηθῇ τὸ ἴδιον ἐνδιαφέρον στοὺς νέους ποὺ γεννήθησαν μακρὰ ἀπ' αὐτήν.

Ἐὰν τώρα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὶς συνθήκας ὑπὸ τὶς ὁποῖαι ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐκδοσίς του, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐκδοσίς του ἀπετέλεσε πραγματικὸν ἄθλον, ἀνήκει δὲ δίκαιος ἔπαινος εἰς ὅσους ἠσχολήθησαν μὲ αὐτήν. Ἐχει ἐπομένως τὴν ἱστορίαν του τὸ «Δελτίον». Ἱστορίαν σεβαστὴν καὶ ἀξιοζήλευτον. Διὰ τοῦτο μὲ πραγματικὴν λύπην ἠκούσαμεν ὅτι ἔπαυσε νὰ ἐκδίδεται.

Πληροφοροῦμεθα ὅτι ὑπὸ τὴν νέαν του ἐκδοσιν θὰ κυκλοφορήσῃ μὲ νέον ὄνομα. χωρὶς νὰ θεωρηθῇ ὅτι τοπικίζομεν, θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἔχωμε τὴν γνώμη ὅτι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ δικαιοσύνην. Τιμοῦμε καὶ γεραίρομε καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς Συλλόγους καὶ Ὄργανώσεις, διότι τοὺς ἀξίζει ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀγάπη μας. Ἀλλὰ δὲν νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ διακοπῇ ἡ ἱστορία τοῦ «Δελτίου», ἱστορία δεκαετηρίδων, ἱστορία γεμάτη

τιμή, γεμάτη ἀφοσίωσι, γεμάτη ἀγάπη και λατρεία για τή μικρή μας πατριδα. Εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός ὅτι οἱ Νισύριοι ἔχουν πραγματικά ἀνεπτυγμένη τήν Συλλογική ἰδέα εἰς τήν ὁποῖαν πιστεύουν φανατικά και στήν ὁποῖα δίνουν ὅλην των τήν ἀγάπην. Γι' αὐτὸ και τιμοῦν τοὺς Συλλόγους των και φυσικά με λύπην τους βλέπουν κάθε τι πὸν τοὺς ὑποτιμᾷ. Γιατὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ τίτλου τοῦ «Δελτίου» ἀποτελεῖ και ὑποτίμησι στὸ θαναμαστὸ ἔργο πὸν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ Γνωμαγόρας και σὰν διάδοχος τοῦ Ὀμήρου και τῆς Πορφυρίδος και σὰν Γνωμαγόρας.

Ἡ Νισυριακὴ συλλογικὴ ἰδεολογία, μιὰ ἰδεολογία ἀνωτέρου ἠθικοῦ και πατριωτικοῦ ἐπιπέδου, δὲν θὰ πρέπη νὰ δεχθῆ μιὰ τέτοια ὑποτίμησι τοῦ πρυτάνεως τῶν Νισυριακῶν Συλλόγων τῆς Ἀμερικῆς, πὸν συγκριτικά μποροῦμε νὰ ποῦμε, χωρὶς νὰ νομιζομε πὼς διακινδυνεύομε νὰ φθάσωμε σὲ ὑπερβολή, δικαιούται και τοῦ τίτλου τοῦ πρυτάνεως τῶν τοπικῶν Ἑλληνικῶν Σωματείων τῆς Ἀμερικῆς.

ΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ ΜΑΣ

Εἰς τήν ἔκκλησίν μας διὰ τήν οικονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν «Χρονικῶν», ἀντεπεκρίθησαν μέχρι τῆς στιγμῆς οἱ κατωτέρω συμπατριῶται μας, με τὰ ἀναφερόμενα ποσά.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Χαράλαμπος Κοντονικολάου	Δολ.	50
Νικόλαος Κ. Σακλαρῆς	»	30
Λάζαρος Κοντοβερὸς γ' δόσ.	»	25
Νικόλαος Καλογήρου	»	15
Ἐμμανουήλ Κλεόπουλος	»	15
Παναγιώτης Γ. Σακλαρίδης	»	15
Ἰάκωβος Καραβάκης	»	10
Ὀδυσσεὺς Γεωργάκης	»	10
Δημήτριος Χαρίτος	»	10
Ἀντώνιος Λυβίτσης	»	10
Νικόλαος Γιαννιὸς	Δρχ.	451

ΝΙΣΥΡΟΣ

Χαράλαμπος Ἐμμανουηλίδης	Δρχ.	1.000
Δῆμος Μανδρακίου	»	500
Γεώργιος Βουτσᾶς	»	300
Γνωμαγόρας Νισύρου	»	150
Δημήτριος Ζήσιμος	Δολ.	10
Φίλιππος Κ. Φιλίππου	»	10
ΑΘΗΝΑΙ		
Ἐπιτελεῖον Παιδείας	Δρχ.	2.000
Ἰωάννης Γ. Ζούνης	»	1.500
Δημήτριος Παπακέντρης	»	500
Κων. Ὁ. Σακελλαρίδης	»	500
Γεώργιος Ὁ. Σακελλαρίδης	»	500
Κων. Π. Μούρας	»	500
Νικήτας Σακελλαρίδης	»	300

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἐνισχυτὰς μας ἀπευθύνομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

“Όπως κατ’ ἐπανάληψιν ἐδηλώσαμεν, τὰ «Νισυριακά Χρονικά» ἔχουν τὴν φιλοδοξίαν νὰ ἀποβοῦν τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ πλοῦτου τῆς Νισύρου, ἀλλὰ καὶ κάθε διατριβῆς ἢ μελέτης ποῦ ἔχει γραφῆ γιὰ τὴν Νισυρο, μὲ σκοπὸ νὰ τὰ διαφυλάξουν γιὰ τὶς ἐπερχόμενες γενεές καὶ τοὺς εἰδικοὺς μελετητάς. Ἄπευθύνομεν συνεπῶς θερμὴν παράκλησιν εἰς ὄλους ὅσοι ἔγραψαν εἰς περιοδικὰ ἢ ἔφημερίδας, ἢ ἀκόμη στὸ Δελτίο καὶ εἰς βιβλία, νὰ θελήσουν νὰ μᾶς ἀποστείλουν τὰ δημοσιεύματά των πρὸς καταχώρησιν. Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους, ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τῶν ποιημάτων τοῦ ἀειμνήστου Δ. Γ. Μπαλαλά, τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ κατὰ τὸ 1935 ἐκδοθὲν ἐν Καίρῳ βιβλίον του «Τὰ χωριανά μου», ἀκολουθοῦντες τὴν σειρὰν αὐτῶν εἰς τὸ βιβλίον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ

Τὰ συγχαρητήρια συμπατριωτῶν μας καὶ μὴ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ γνωστοὶ ἐργάται τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιστήμης, διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ μας, μᾶς τονώνουν εἰς τὴν προσπάθειαν διὰ μίαν συνεχῆ βελτίωσιν του. Διὰ νὰ φθάσωμεν ὁμως στὸ σημεῖον αὐτὸ, χρειάζονται συνεχεῖς προσπάθειαι καὶ κόπος πολὺς, τὸν ὁποῖον μόνον ὅσοι ἔτυχε νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ παρόμοια ἐργασία μποροῦν νὰ συλλάβουν. Διότι ὅλοι μας ἔχομε τὴν βιοποριστικὴν ἐργασία καὶ τὰς ὑποχρεώσεις μας, κανεὶς δὲ δὲν ἔχει ἀσχοληθῆ κατ’ ἐπάγγελμα μὲ παρόμοια ἐργασία. Ὡστόσο, δὲν νομίζομεν ἄσκοπο νὰ πληροφορησῶμεν τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι τὸ περιοδικὸν ταχυδρομεῖται εἰς ὄλους τοὺς Νισυρίους τῶν ὁποίων ἐπετύχομεν νὰ ἔχωμε τὰς διευθύνσεις, δηλαδὴ Ἰαμερικῆς εἰς 403, Αἰγύπτου - Αὐστραλίας 20, Νισύρου καὶ Δωδεκανήσου 170, Ἀθηνῶν - Πειραιῶς καὶ Λειπῆς Ἑλλάδος 180, δηλαδὴ ταχυδρομεῖται εἰς 773 πρόσωπα, τὰ ὅποια συνεχῶς ἀξιάζουν. Ἀνάλογη εἶναι φυσικὰ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνσις. Στὴν ἀρχὴ ἀπηρθύναμε προσωπικὰς ἐπιστολάς, κυρίως στὴν Ἰαμερικὴν, ζητώντας οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις. Σταματήσαμε γιὰτὶ δὲν ἠθέλαμε νὰ γίνωμε φορτικοί. Εἶναι ὁμως ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῆ οἰκονομικῶς ἢ ἔκδοσις, διότι εἶναι ὀλίγοι ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς ἔστειλαν τὴν συνδρομὴν των καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς ἐνίσχυσαν οἰκονομικῶς. Γι’ αὐτὸ ἀπευθύνομε σήμερον ἰδιαιτέρως θερμὴν παράκλησιν πρὸς ὄλους τοὺς συμπατριώτας μας νὰ μᾶς ἐνισχύσουν διὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς των καὶ ἐφ’ ὅσον εἶναι δυνατὸν καὶ μὲ κάποιαν πρόσθετον ἐνίσχυσιν των, εἴτε ἀπ’ εὐθείας εἰς τὸν Ταμίαν τῆς Ἐπιτροπῆς, εἴτε διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀντιπροσώπων μας. Παρακαλοῦμεν ἐπίσης ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀποστέλλεται τὸ περιοδικόν, νὰ μᾶς γνωρίσουν τὰς διευθύνσεις των διὰ νὰ τὸ ἀποστέλλωμεν.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

«Γνωμαγόρας» Νέας Ὑόρκης,

Μᾶς ἀνεκοινώθη ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν Γενικὴν Συνέλευσιν, ἀπεφασίσθη ἡ διάθεσις 5.000 δολλαρίων διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὕδατοδεξα- νῆς τοῦ Παγοποιείου. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε τὴν διοργάνωσιν ἐράνου καὶ ἐορτῶν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ ποσοῦ.

«Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν.

Τὴν 20ὴν Ἰουνίου, παραμονὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ Νεομάρτυρος Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου, ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν, ἐτέλεσεν ἑσπερινὸν μετ' ἄρτοκλασίας εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κυψέλης, ὅπου ἀνεπέμφθη δέησις καὶ ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῶν σκοπῶν καὶ ὑγείας τῶν μελῶν τοῦ Κέντρου καὶ Τμημάτων τοῦ Γνωμαγόρα, τῶν ἀδελφῶν Συλλόγων Παναγίας Θερμιανῆς καὶ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τῶν ἐν Νισύρῳ καὶ ἀλλαχοῦ Νισυριακῶν Συλλόγων.

Λόγῳ τοῦ ἐργασίμου τῆς ἡμέρας, δὲν παρευρέθησαν ὅλοι ὅσοι ἀσφαλῶς θὰ ἤθελαν νὰ τιμήσουν τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου. Ὡς ἐκ τούτου τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μελετᾷ τὴν μετᾶθεσιν τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς ἐορτῆς τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἐορτὴν καὶ τὴν τέλεσιν αὐτοῦ εἰς ἐξωκλήσιον, ὥστε νὰ συνδυασθῇ μὲ πάνδημον ἐκδρομὴν καὶ τῶν τριῶν Συλλόγων τῶν Ἀθηνῶν.

Παναγία ἢ Θερμιανή.

Τὴν 9ην Ἰουνίου ἐ. ἔ. συνῆλθον εἰς τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τὰ μέλη τοῦ Ἀγαθοεργοῦ Συλλόγου Νισυρίων «Παναγία ἢ Θερμιανή», κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐξετάσθησαν διάφορα θέματα ἀφορῶντα τὰς ἐνεργείας τοῦ Δ. Σ. κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἐξάμηνον. Ἀκολούθως ἀφοῦ ἐλήφθησαν ὁμοφώνως διάφοροι ἀποφάσεις τῆς ἀρμοδιότητός της ἡ Γεν. Συνέλευσις, ἐνέκρινε τὰς ἐκτεθεῖσας ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου καὶ ληφθεῖσας ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. ἀποφάσεις ὅπως ὁ Σύλλογος α) Διοργανώσῃ μίαν ἐκδρομὴν κατὰ τὸ πρῶτον 15/θήμερον τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐ. ἔ. β) Ὅπως ἐορτάσῃ τὴν ἐορτὴν τοῦ Συλλόγου μετὰ τῆς δεούσης μεγαλοπρεπειας. γ) Ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν καλυτέραν ὀργάνωσιν τοῦ Συλλόγου μας».

Σύλλογος Ἁγίου Ἰωάννης Θεολόγος Ἀθηνῶν

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰς τὴν τακτικὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἀπεφάσισε μεταξὺ ἄλλων: α) ὅπως τὴν ἀναβληθεῖσαν ἐκδρομὴν τῆς 5ης Μαΐου πραγματοποιήσῃ ἀνυπερθέτως τὴν 14ην Ἰουλίου, β) ὅπως προικοδοτηθῇ ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Ἀδελφότητος, μίαν ἐκ τῶν ἀπόρων κορασίδων τῶν Νικιῶν καὶ γ) ὅπως ἐκφράσῃ τὰ συλλυπητήριά του εἰς τὴν οἰκογένειαν Ἐμμανουὴλ Νικητιάδη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὅστις ὑπῆρξεν ἰδρυτικὸν μέλος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος.

Ἐνωσις Ἐπαγγελματιῶν καὶ Βιοτεχνῶν Νισύρου.

Κατὰ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῆς 19ης Μαΐου ἀνεδείχθη ἡ νέα Διοίκσις τῆς Ἐνώσεως, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν κ. κ. Γεωργίου Ν. Σακελλαρίδη ὡς προέδρου, Ἰακώβου Ν. Γεωργιάκη ὡς ἀντιπροέδρου, Μιχαὴλ Γ. Κέντρη ὡς Γεν. Γραμματέως, Ἰωάννου Χρ. Κορωναίου ὡς ταμίου καὶ Χαραλάμπ. Διακομιχάλη, Γεωργίου Παυλάκη καὶ Πασχάλη Διακοβασίλη ὡς μελῶν.

Σ. Σ. Συγχαίρομεν τοὺς νεοεκλεγέντας καὶ εὐχόμεθα εὐόδωσιν τοῦ ἔργου των.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικήτα.

Παρά τοῦ ἐν Ρόδῳ ἀνταποκριτοῦ μας, μᾶς ἀπεστάλη ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 978 ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδόθη, ὡς μᾶς γράφει, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ σχολίου μας τοῦ δημοσιευθέντος ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω τίτλον εἰς τὸ 14ον τεῦχος μας καὶ τὸ ὁποῖον δημοσιεύομεν κατωτέρω:

«Ἐχομεν ὑπ' ὄψει τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 47/24 9 56 ὑμετέραν ἀναφοράν. Εἰς ἀπάντησιν γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι αἱ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικήτα πραγματοποιούμεναι εἰσπράξεις, θὰ περιέρχονται εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον τοῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ποταμητίσσης, τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δαπανᾷ διὰ τὴν θεαπεῖαν καὶ πληρῶσιν τῶν ἀναγκῶν καὶ ἐλλείψεων τοῦ Ναοῦ. Αἱ εἰσπράξεις θὰ καταγράφωνται ἐν ἰδιαιτέρῳ λογαριασμῷ.

Ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Ρόδου τῇ 10/10/96
 Εὐχέτης πρὸς Κύριον
 Ὁ Ρόδου ΣΠΥΡΙΑΔΩΝ

Λυπούμεθα διότι διὰ τοῦ ἐγγράφου τοῦτου δὲν παρέχεται σαφὴς ἀπάντησις εἰς τὰς διατυπωθείσας ἀπόψεις καὶ ἀπορίας μας, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ ὑφίστανται. Προσθέτει ὁμως κατὰ τὴν γνώμην μας νέα στοιχεῖα καὶ ἀρωτήματα καὶ 1ον) αἱ εἰσπράξεις θὰ περιέρχωνται ἐς τὸ Ταμεῖον τῆς Ποταμητίσσης, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δαπανᾷ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα; Εἶναι συνεπῶς δικαίωμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ποταμητίσσης νὰ κρίνῃ ἂν πρέπη νὰ διαθέσῃ διὰ τὸν Ἁγίου Νικήτα καὶ πόσα, ἐφ' ὅσον δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δαπανᾷ ὅλας τὰς εἰσπράξεις διὰ τὸν Ναόν;

2) Μὲ τὴν φράσιν «αἱ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ πραγματοποιούμεναι εἰσπράξεις» νοοῦνται μόνον αἱ ἐξ ἱεροτελεστιῶν, ἢ μήπως περιλαμβάνονται εἰς αὐτὰς καὶ αἱ πρὸς τὴν Χριστ. Ἐνωσιν δωρεαί, τὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ συμποσίου καὶ τῆς κούπας τῆς ἐτησίας πανηγύρεως καὶ τὰ ἔσοδα ἐκ χοροεσπερίδων, ὀργανουμένων ἐράων κλπ;

3) Μὲ τὴν φράσιν «Αἱ εἰσπράξεις θὰ καταγράφωνται εἰς ἰδιαιτέρον λογαριασμόν» τί ἔνοσε; Θὰ ἀποτελέσῃ δηλαδὴ οὗτος ἰδιαιτέραν διαχείρισιν ἢ μέρος τῆς ὅλης διαχειρίσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ποταμητίσσης, ὁπότε θὰ παρακρατῆται ἐξ αὐτοῦ τὸ βαρῦνον τοὺς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς ποσοστὸν ὑπὲρ τοῦ Κράτους καὶ ἄλλων.

Ἡμεῖς τουλάχιστον ἐξακολουθοῦμεν νὰ πι-

στεύομεν ὅτι πρόκειται περὶ Κτητορικοῦ Ναοῦ καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ παρεκκλήσιον τοῦ Ἐνοριακοῦ τοιοῦτου καὶ νὰ ὑπαχθῇ ὑπὸ τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ ἢ τῆς Μητροπόλεως.

Ἀπάντησιν εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματά μας πρὸς κατατόπισιν τῶν συμπατριωτῶν μας, οἱ ὁποῖοι διέθεσαν καὶ διαθέτουν τὰ χρήματά των διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, νομίζομεν ὅτι δικαιούμεθα νὰ ἀξιώσωμεν, τὸσον παρὰ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως, ὕπευθύνου ἔναντι αὐτῶν, ὅσον καὶ παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Ποταμητίσσης, τὴν ἠθικὴν εὐθύνην τὴν ὁποῖαν δὲν καλύπτει τὸ δημοσιευόμενον ἐγγράφον.

Δωρεαὶ ὑπὲρ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Μανδρακίου

Πληροφορούμεθα ὅτι κατόπιν δωρεᾶς του ἐν Νέα Ὑόρκη συμπατριώτου μας Ἀποστόλου Κεχαγιά ὑπὲρ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Μανδρακίου καὶ εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς του Γεωργίου, ἀπεστάλησαν εἰς αὐτὸ ἐξ Ἀθηνῶν 11 Ἐποπτικὰ ὄργανα διὰ τὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς, ἀξίας 800 δραχμῶν. Εἰς τὸ ἴδιον σχολεῖον ἀπεστάλησαν ἐπίσης ὡς δωρεὰ καὶ ἕτερα 12 συσκευαί καὶ ὄργανα ἀξίας δρχ. 2.500. Οὕτω καὶ μὲ τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸ σχολεῖον ἕτερα 5 δημιουργεῖται μία καλὴ ἀρχὴ διὰ τὸν ἐφοδιασμόν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μὲ τὰ ἀπαραίτητα ὄργανα, ποῦ θὰ συντελέσουν εἰς τὴν καλύτεραν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν κατανόησιν τῶν δυσκόλων προβλημάτων τῆς Φυσικῆς.

Συγχαίρομεν τὸν κ. Ἀπόστολον Κεχαγιά τόσον διὰ τὴν εὐγενῆ χειρονομίαν του, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔμπνευσιν, διότι αὕτη ἀνταποκρίνεται καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὴν ἀγάπην τὴν ὁποῖαν ἔτρεφε διὰ τὸ σχολεῖον ὁ αἰεμνηστος πατὴρ του, διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ διδασκτηρίου τοῦ ὁποῖου ἠγωνίσθη, ὡς πρῶτος ταμίης τοῦ Ὁμήρου, μὲ ἐπιμονὴν καὶ αὐτοθυσίαν, ὥστε νὰ ἀποβῇ πραγματικὸς πρωτεργάτης αὐτῆς καὶ ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν, ὅπως ὑπάρξωσι καὶ ἄλλοι εὐγενικοὶ δωρηταί, πρὸς τὸ καλὸν τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου μας.

Αἱ Ἐκκλησίαι μας ἄλλοτε καὶ τώρα

Ἀπὸ ἐπιστολῆν τοῦ ἐν Νισύρῳ συμπατριώτου μας Φιλίππου Ι. Φιλίππου, πληροφορούμεθα ὅτι κατὰ τὸ 1903 ὑπῆρχον εἰς τὸ Μανδράκι 12 ἱερεῖς, ἐλειτουροῦντο δὲ τακτικῶς καὶ κατὰ μέστω ἀπὸ πιστοὺς 6 ἐκκλησίαι, ἧτοι ἡ Σπηλιανή, ἡ Ποταμητίσα, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Σταυρός, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ ἡ Καθολικὴ. Ἀπὸ

πολλῶν ἐτῶν ἡ Κυριακάτικη λειτουργία περιωρίσθη εἰς τὰς δύο πρώτας Ἐκκλησίας, εἰς τὰς ὁποίας καὶ προσήρχοντο ἄθροιο οἱ κάτοικοι. Τὰ τελευταῖα ὅμως χρόνια τὸ ἐκκλησίασμα ἠραιώθη εἰς βαθμὸν ποῦ προκαλεῖ τὴν θλίψιν, ἀποτελείται δὲ κυρίως ἀπὸ τοὺς γέρους καὶ τὰς γυναῖκας. Οἱ νέοι καὶ οἱ ὠριμοὶ ἄνδρες ἀποφεύγουν συστηματικὰ σχεδὸν τὴν ἐκκλησίαν. Προκαλεῖ πραγματικὴν θλίψιν τὸ γεγονός ὅτι σ' αὐτὴν μάλιστα τὴν Σηπλιανή, ποῦ δὲν παύομε νὰ τὴν ἐπικαλούμεθα σὲ κάθε δύσκολη στιγμή τῆς ζωῆς μας καὶ μπροστὰ στὴν Ἁγία Εἰκόνα τῆς ὁποίας αἰσθανόμεθα ἱερὸν ρῖγος, δὲν θὰ δῆτε τὴν Κυριακὴν παρὰ τοὺς Ἐπιτρόπους, τοὺς ψάλτες καὶ μερικὰς γυναῖκες. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ παρουσιάζει σοβαρὰν κάμψιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος μεταξὺ τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ καὶ ἐγκυμονεῖ κοινωνικοὺς τουλάχιστον κινδύνους, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται ἡ ἀντιμετώπισις καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῆς. Καὶ ἀποτελεῖ τοῦτο καθήκον, ὄχι μόνον τῶν διακονούντων εἰς τοὺς Ναοὺς, ἀλλὰ καὶ τῶν κοινωνικῶν ἡγητόρων καὶ στελεχῶν. Δὲν μᾶς διαφεύγει ὅτι οἱ Ναοὶ μας παρουσιάζουν ἐλλείψεις. Νομίζομεν ὅμως ὅτι πολλαὶ ἀπ' αὐτὰς εἶναι δυνατὸν νὰ συμπληρωθοῦν, ὥστε ἡ παραμονὴ εἰς αὐτοὺς ὄχι μόνον νὰ μὴ εἶναι κουραστικὴ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποβαίνῃ εὐχάριστος. Αἱ στήλαι μας εὐχαρίστως θὰ τεθοῦν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν διοίκησιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιῶν ας, πρὸς τοὺς ὁποίους ὑποσχόμεθα ἀμέριστον τὴν συμπαραστάσιν μας εἰς πᾶσαν προσπάθειάν των.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διὰ τὴν Νίσυρον.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 35256 ἐ.ἔ. ἀποφάσεως τῆς Συγκλήτου αὐτῆς, ἀνέθεσεν εἰς τὸν συντάκτην τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ κ. Ἀναστάσιον Καραναστάσιν ἐκ Κῶ ὅπως ἐπισκεφθῇ ἐντὸς τοῦ θέρους τὴν Νίσυρον διὰ νὰ μελετήσῃ τὸ γλωσσικὸν ἰδιώμα τῆς καὶ νὰ συγκεντρώσῃ γλωσσικὸν ὕλικόν. Χαίρομεν ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν τῆς Ἀκαδημίας, διότι δημιουργεῖται οὕτω μία ἀπαρχὴ τῆς ἐνδεικνυομένης σοβαρᾶς ἐνεργείας διὰ τὴν μελέτην τοῦ γλωσσικοῦ πλοῦτου τῆς πατρίδος μας, ἡ ὁποία, ὡς ἐλπίζομεν θὰ ἐκταθῇ καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ λαογραφικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ὕλικου.

Χαίρομεν ἐπίσης διότι ἡ προσπάθεια αὕτη ἀνετέθη εἰς τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην καὶ συνεργάτην μας κ. Ἀναστάσιον Καραναστάσιν ὁ ὁποῖος ὡς καὶ ἡ οἰκογένειά του, ἔχει παλαιοὺς δεσμοὺς φιλίας καὶ ἀγάπης μετὰ τὴν πατρίδα μας.

Χαίρομεν τέλος διότι καὶ τὰ «Ν.Χ.» συντέλεσαν κατὰ τι εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς. Θὰ πρέπει ὅμως ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τῆς Ἀκαδημίας νὰ ἀξιοποιηθῇ εἰς τὸ ἀνώτατον δυνατὸν ὅριον. Καὶ θὰ ἀξιοποιηθῇ, ἐὰν ὅλοι οἱ δυνάμενοι, συνδράμουν τὸν ἀγαπητὸν κ. Καραναστάσιν εἰς τὸ ἔργον του.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσωμεν τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν ποῦ θὰ ἔχῃ ἡ συνδρομὴ τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας εἰς τὸ ἔργον του, τὴν ὁποῖαν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τοῦ παράσχουν ἀμέριστον.

Ὁ κ. Καραναστάσιος εὐχαρίστως θὰ κατατοπίσῃ, ὡς μᾶς ἐδήλωσεν ὅλους ὅσοι θέλουν νὰ ἀσχοληθοῦν μετὰ τὴν συγκέντρωσιν ὕλικου. Πρόκειται συνεπῶς περὶ πολυτίμου εὐκαιρίας, τῆς ὁποίας ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐπωφεληθῶσιν οἱ συνεργάται μας.

Παγοποιεῖον

Ἀκόμη ἓνα ἔργο πολιτισμοῦ, ἐνεκακινιᾶσθη καὶ ἤρχισε νὰ λειτουργῇ εἰς τὴν πατρίδα μας, χάρις εἰς τὸν Ὀργανισμὸν Διοικήσεως Δωδεκανησιακῆς περιουσίας καὶ τὸν Γνωμαγόρα Νέας Ὑόρκης. Τὸ παγοποιεῖον, συμπληρώνει ἓνα σοβαρὸν κενὸν καὶ παρέχει εἰς τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς ἐπισκέπτας, ἀπαραίτητον ὅσον καὶ στοιχειώδη ἄνεσιν. Ἰδιαιτέρως ὅμως ἐξυπηρετεῖ τὰ Κοινοτικὰ Λουτρά καὶ τὴν πελατεῖαν των. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ Δημοτικὴ μας Ἀρχὴ θὰ φροντίσῃ ἐγκαίρως διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν λουτρῶν μετὰ τὸ κατὰλληλον ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπαρκὲς ψυγεῖον. Τονίζομεν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπαρκείας τοῦ ψυγεῖου, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ παρέχῃ ὄχι μόνον κρῦο νερό, ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρῇ τὰ τρόφιμα καὶ νὰ παγώνῃ τὰ φρούτα.

Ἡ οἰκονομικὴ συμβολὴ τοῦ παγοποιεῖου, ἀναφερομένη κυρίως εἰς τὴν ἄλιειαν, εἶναι ἐπίσης ὑπολογισμὸς, διότι δημιουργεῖ δυνατότητας ἐπεκτάσεως καὶ δραστηριοποιήσεως αὐτῆς καὶ συνεπῶς αὐξήσιν τοῦ ἐξ αὐτῆς εἰσοδήματος. Ἄτυχῶς δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμη ἡ κατασκευὴ τῆς ὑδατοδεξαμενῆς τοῦ Παγοποιεῖου. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι θὰ καταβληθῇ ἡ δέουσα μέριμνα, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ συνέχισις τῆς λειτουργίας του.

Μητροπολίτη Κῶ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΤΙ ΕΧΩ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΝΙΣΥΡΟΝ

ΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΗ κάθε Νισύριος, τι ἔχει γραφή διὰ τὴν Νίσυρον, καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ τι ἔγραψαν καὶ ἐδημοσίευσαν Νισύριοι, ὄχι μόνον διὰ τὴν Νίσυρον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Δωδεκάνησον, καὶ γενικῶς, ἐπίσης δὲ καὶ τί ἄλλοι ἔγραψαν περὶ Νισυρίων, εἶναι κεφάλαιον σπουδαιοτάτων πατριωτικῶν γνώσεων. Εἶναι μία, οὕτως εἰπεῖν, «Πατριωτικὴ Πνευματικὴ Οἰκοκυρικὴ», γονίμου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀπεράντου ὠφελείας, ὄχι μόνον διὰ τοὺς συγχρόνους Νισυρίους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, καὶ ἀσυγκρίτως περισσότερον δι' αὐτούς.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικά», εἰς τὴν περιωπὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνυψώθησαν, εἶναι ἀρμόδια διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὸ πατριωτικὸν τοῦτο δημοσιογραφικὸν ἐγχείρημα ἐντὸς τῶν δυνατῶν δι' αὐτὸ πλαισίω.

Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς δὲν ἐδίστασα νὰ περισυλλέξω καὶ νὰ καταθέσω εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν ὅ,τι κατὰ καιρὸν, καθ' ὅσον μοι ἐπέτρεπον οἱ χρόνοι καὶ αἱ περιστάσεις νὰ δημοσιεύσω διὰ τὴν Νίσυρον. Ἰδοὺ τῶν δημοσιευμάτων τούτων οἱ τίτλοι, καὶ οἱ τόποι ὅπου ἐδημοσιεύθησαν:

Α'. Ἐκκλησιαστικά.

1. «*Ἀληθείας βεβαίωσις*». Ἐν «Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ» Ἀλεξανδρείας. Τόμῳ ΙΒ'. Ἔτει ς'. 1913, ἐν σελ. 275-278.- Ὁ Χίος λόγιος Κ. Α. Σγουρός ἐδημοσίευσεν γνῶμην αὐτοῦ ὅτι ὁ ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος ἀρτύρησε τῷ 1752. Ἀναιροῦμεν διὰ τοῦ δημοσιεύματος ἡμῶν τὴν ἐσφαλμένην ταύτην δοξασίαν, καὶ κατοχυροῦμεν τὴν πραγματικὴν χρονολογίαν τοῦ μαρτυρίου: 21 Ἰουνίου 1732.

2. *Ἀκολουθία* τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου μετὰ βιογραφικοῦ αὐτοῦ *Ἵπομνήματος*.

Ἐν Σάμῳ, 1910 (σελ. 24).- Περὶ τῆς

ἐκδόσεως ἡμῶν ταύτης εὐφύμως ἔγραψεν ὁ προμνημονευθεὶς λόγιος Κ. Α. Σγουρός, ἠντλησε δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἵπομνήματος, ἐν «Χιακῷ Ἡμερολογίῳ» τοῦ 1912, ἐκδόσεως Κοραῆ Παπαντωνάκη, ἐν σελ. 178-183.

3. Ὁ ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος. Μελέτη ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ, ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμᾷ» Θεσσαλονίκης, ἔτους 1925, τεύχ. 111 115, σελ. 273-283.

4. Ὁ ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος. Ἄρθρον πανηγυρικόν, ἐν «Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ», Ἀθηῶν, 1932, φ. 276.

5. *Διαχοσιετηρὶς μαρτυρίου*: 21 Ἰουνίου 1732 21 Ἰουνίου 1932: Ὁ ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος. Ἐξεδόθη τύποις εἰς τευχίδιον πανηγυρικὸν χορηγία τοῦ ἐν Ἀθήναις Νισυριακοῦ Συλλόγου «Γνωμαγόρα», πόνοις καὶ ἐπιστάσις Ἀρχιμ. Ἐμμ. Ἰ. Καρπαθίου [νῦν Μητροπολίτου Κῶ]. 1932. (Σελ. 189).

Περὶ τῆς τύχης τοῦ βιβλίου παρὰ τῶν ἐν Δωδεκανήσῳ Ἰταλικῶν Ἀρχῶν ἀνάγνωθι ἐν «Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ» τοῦ 1932.- Σχετικῶς πρὸς τὸ βιβλίον ἔγραψεν ὁ Ἰάκωβος Ν. Καζαβῆς ὑπὸ τὸν τίτλον *Νισυρίων Συγγράμματα*: Ὁ Νισύριος Ἅγιος, ἐν ἐφημερίδι «Δωδεκανήσῳ» Ἀλεξανδρείας, ἔτους 1935, φ. τῆς 22ας Δεκεμβρίου.

6. *Γύρω ἀπὸ τὸ βιβλίον* τοῦ Ἁγίου Νικήτα.- Ἐν τῷ «Γνωμαγόρῳ», Δελτίῳ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ὁμωνύμου Νισυριακοῦ Συλλόγου ("Ἔτος Β', ἀριθμ. 14, σελ. 8) ἐδημοσιεύθη βιβλιοκρισία. Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἄρθρον μου ἐν «Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ», 1933, φυλ. 291, διαλαμβάνει Παρατηρήσεις εἰς τὴν βιβλιοκρισίαν ταύτην.

7. Ἡ ἐν Νισύρῳ Ἱερά Μονὴ *Σπηλιανῆς*. Ἐν περιοδικῷ «Ὁρθοδόξῳ Διδαχῆ», *Ρόδου*, Ἔτει Β' 1916, σελ. 282-284, 295-296, 307-309. Ἔτει Γ'.

1917, σελ. 89, 20-21, 44-45, 55-57, 65-69, 79-80, 90-91, 104-105, 116-117.

8. *Ἡ κτηματική περιουσία* τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς ἀπὸ τοῦ 1836 καὶ ἐξῆς: Παλαιὰ ἔγγραφα. Ἐν «*Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ*» Ἀθηνῶν. Ἔτος Ζ'. 1926, περίοδος Β', ἀριθ. φ. 126-127.

9. Παλαιὰ *Ἔγγραφα* τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς. «*Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ*», ἔτος Ε', περίοδος Β', ἀριθ. φύλ. 81 κ.έ. μέχρι τοῦ φύλλου 112.

10. *Ἔγγραφα* τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Κοιμησέως τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης *Κυρᾶς*. «*Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ*», ἔτος 1925, ἀριθ. φ. 114, 115, 116.

11. Ὁ Νισύριος *Μητροπολίτης Καισαρείας Γρηγόριος*. «*Δωδεκάνησος*» *Ἀλεξανδρείας*, ἔτος 1936, φ. 29ης Νοεμβρίου καὶ «*Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*», Ἀθῆναι ἔτος Β', 1937, ἐν λέξει.

12. *Κατάλογος τῶν βιβλίων* τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς «*Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ*», ἀριθ. 117, 118, 119.

Θρησκευτικὴ ἐθιμογραφία.

13. Αἱ ψυχαι τῶν ἀποθαμμένων μας (Χριστουγεννιάτικη Νισυριακὴ ἀνάμνησις). «*Αὐγῇ Δωδεκανησιακῆ*», ἔτος ΙΘ', Ἀθῆναι φ. 433.

Ἄγωγή.

14. Ἀπὸ τὴν Δωδεκανησιακὴν διὰ νόησιν: *Εὐσεβοῦς γονέως ἱεραὶ παρακαταθῆκαι*. Περιοδικόν «*Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς*» *Θεσσαλονίκης*, ἔτος Κ', τευχ. Γ' ἀριθ. 252, σελ. 97-194. Τὸ δημοσίευμα εἶναι ἀξία πάσης ἐξάρσεως ἐπιστολῆ τοῦ μακαρίτου λογίου Νισυρίου *Ἰωάννου Λογοθέτου* πρὸς τὸν ἐν Ρόδῳ σπουδάζοντα υἱόν του μακαρίτην ἤδη καὶ αὐτόν, προώρως ἐκλιπόντα, Μιλτιάδην Λογοθέτην.

15. Εὐσεβοῦς γονέως παρακαταθῆκαι πρὸς τὴν κόρην του. «*Γρηγόριος Παλαμᾶς*» *Θεσσαλονίκης*, ἔτος Κ' 1936, σελ. 154-157. Πρόκειται περὶ

ἐξαιρέτως παιδαγωγικοῦ ποιήματος: τοῦ αὐτοῦ ἀειμνήστου Νισυρίου λογίου Ἰωάννου Λογοθέτου.

Νισύρικη φιλοσοφία.

16. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτου πραγματεύομαι δοξασίας τοῦ Νισυριακοῦ λαοῦ ἀποδίδων τὰς θρησκευτικὰς, ἠθικὰς, κοινωνικὰς σκέψεις καὶ ἀρχὰς καὶ συναισθήματα τοῦ λαοῦ τούτου ἢ διακριθέντων περὶ τὰ κεφάλαια ταῦτα Νισυρίων.

17. «*Τὸ κεφάλιμ μας*». «*Γνωμαγόρας*» *Νέας Ὑόρκης*. Ἔτος Ζ' 1937, φ. 64. Ἀνάπτυξις γνωμικοῦ: «*Μιὰν ἄσπημ πέτραν τοῦ γιαλοῦ θὰ βάλω προσκεφάλι· ὅ,τι πατθαίν νει τὸ κορμὶν εἶν' ἀπὸ τὸ κεφάλιν*».

18. Τῆς νύχτας τὸ περπάτημα». Ἔνθ. ἀν. φ. 65. Ἀνάπτυξις γνωμικοῦ: «*Ὅποιος τὴν νύχταμ πορπατεῖ λάσπαις καί... [κοπριαῖς] πατεῖ*».

19. «*Ὁ καλὸς λόγος [λόγος]*». Ἔνθ. ἀν. φ. 66. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «*Κί' ὁ καλὸς ὁ λόγος ἀρραῶνας εἶ'...*»

20. «*Τὸ μάθημαν τῆς ὄριθας*». Ἔνθ. ἀν. φ. 67. Ἀνάπτυξις τῆς γνώμης ὅτι: «*πέντε γρόσα ἔχ' ἡ ὄριθα· κί' ἄμα βραδύαση, μάνι-μάνι πάει στήγ κάση*».

21. «*Ἡ ἐλπίς εἰς τὸν Θεόν*». Ἔνθ. ἀν. φ. 68. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «*ὄποῦ βαστᾶ τὸν Θεό, ἔχ χάν νει*».

22. Ἡ ἀξία τῆς ὑπομονῆς. Ἔνθ. ἀν. φ. 69. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «*Ὅπου' ὄσει τὴν ἀπομονὴν τὸ πεθυμᾶ θωρεῖ το*».

23. «*Προσαρμογὴ πρὸς τὸ περιβάλλον*». Ἔνθ. ἀν. φ. 70. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «*Σ' ἕναν τόπον ἔλαχα, κί' ὅ,τι κάμναν ἔκαμνα*».

24. «*Ἐκλογὴ συζύγου*». Ἔνθ. ἀν. φ. 71. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «*Παποῦτσι ἀφ' τὸν τόπον σου κί' ἄς εἶγ καὶ μπαλλωμένο*».

25. «*Αὐτοκυριαρχία*». Ἔνθ. ἀν. φ. 72. Ἀνάπτυξις τῆς παροιμίας: «*Ἄς εἶμ' μικρόν τ' ἄλῶνιμ μου κί' ἄς εἶμ' μονασικόμ μου*».

26. Ἐλλειψις τοῦ γνῶθι σαυτόν». Ἔνθ. ἀν. φ. 74. Ἀνάπτυξις τοῦ γνω-

μικοῦ: «Ἐγύρισεν ὁ γάδαρος νὰ πῆ τὸμ πετεινὸν κεφάλα».

27. «Ὁ χλευαστής». Ἐνθ. ἀν. φ. 75. Ἀνάπτυξις τῆς παροιμίας: «Τοῦ κόσμου τὸ περίπαισμα τὸν κόσμον περιπαίζει».

28. «Ἡ αὐτοσυναίσθησις». Ἐνθ. ἀν. φ. 76. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Ἄλοις τὸδ δέρνουδ δεκαοχτῶ καὶ ἔν τὸδ δέρν' ὁ νοῦς του».

29. «Ἡ ἰδιότηεια τῶν ξένων». Ἐνθ. ἀν. φ. 77. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Τὰ ξένα ξαίνου [ν]».

30. «Ἡ ἀξία τῶν παθημάτων». Ἐνθ. ἀν. φ. 78. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Τὸ πάθος, μάθος».

31. «Καὶ πάλιν, ἡ ἀξία τῶν παθημάτων». Ἐνθ. ἀν. 1939, φ. 79. Ἀνάπτυξις τῆς παροιμίας: Ὅπου δὲμ πάθη δὲφ φρονεῖ».

32. «Ἡ ἀξία τῆς εὐγενείας». Ἐνθ. ἀν. φ. 80. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Ὁ καλὸς ὁ τρόπος εἶναι ἀρκοντιά».

33. «Ὁ πόθος τῆς εὐγενείας». Ἐνθ. ἀν. φ. 81. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Τὸ μέλιν τρώεται πιὸ καλὰ ἀπὸ τὸ ξύδι».

34. «Ὁ ρόλος τῶν «μέσων» εἰς τὴν ζωὴν». Ἐνθ. ἀν. φ. 84. Ἀνάπτυξις τοῦ γνωμικοῦ: «Ἐχεις χαμω-θεό; Ἐχεις καὶ πάνω θεό».

Κοινοτικά.

35. *Θεμελιώδεις διατάξεις ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Καταστατικὸν Ὁργανισμὸν* τῆς Κοινότητος Μανδρακίου Νισύρου. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακῆ», ἔτος Ε' 1923, ἀριθ. φ. 73, 74, 75. Ἡ μελέτη, ὑπὸ μορφήν κωδικοποιημένων Διατάξεων συνετάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς, τῆς πράξεως, τῶν ἐθίμων καὶ ἄλλων στοιχείων. Εἶναι κωδικοποιήσις ἱστορικῆς ἀξίας τῶν διαφόρων Κοινοτικῶν Θεσμῶν Μανδρακίου Νισύρου. Ἴδε *κρίσιν* περὶ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ταύτης ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου (εἶτα Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος) ἐν περιοδικῷ «Ἀναπλάσει» τοῦ 1924, σελ. 24.

36. Ὁ Κώδιξ ΙΗ' τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κῶ. «Νισυριακὰ Χρονικά»,

Πειραιεύς. Ἔτος Α' ἀριθ. τεύχ. 3, ἔτ. 1955 σελ. 2.— Ἡ συνέχεια τῆς δημοσιεύσεως διεκόπη. Ἴδε καὶ τεύχ. 5 σελ. 8-9. Εἰς τὸν Κώδικα τοῦτον, τὸν ὁποῖον καὶ περιγράφομεν περιλαμβάνεται ἡ ἀπογραφή τοῦ ἔτους 1905 καὶ τῶν τριῶν Δήμων Νισύρου, τοῦ Μανδρακίου δηλαδὴ, τοῦ Ἐμπορειοῦ καὶ τῶν Νικιῶν.

37. *Τὸ δάσος τοῦ Γυαλλιοῦ*. «Αὐγὴ Δωδ.» 1935, φ. 339.

38. *Ἔνα διαμάντι τῆς Δωδεκανήσου*. «Δωδεκάνησος», ἔφημερις Ἀλεξανδρείας, ἔτος 1935.

39. «Εὔγε εἰς τὰ Νικιά» (Νισύρου). Σχόλιον. «Αὐγὴ Δωδ.» 1934, φ. 15ης Αὐγούστου.

Λαογραφικά.

40. Ἡ γυναικεία στολὴ ἐν Νισύρῳ. «Μικρασιατικὸν Ἡμερολόγιον» *Βαθὺ Σάμου*. Σάμος 1912, σ. 388-391. Ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Συντάξεως ἐν τῷ «Γνωμαγόρα». Μηνιαίῳ Δελτίῳ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου, ἔτος Δ', 1940, ἀρ. φ. 67.

41. Ἡ «Καλαντήρα» στὴν Νίσυρο. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακῆ», ἔτος 1927, ἀρ. φ. 157.

42. Ἡ *σημασία* τῆς «Καλαντήρας». Ἐνθ. ἀν. φ. 159.

43. *Νεκρικὰ Χριστούγεννα*. Νισυριακὴ ἠθογραφία. «Αὐγὴ Δωδ.» 1923 ἀριθ. φ. 101.

44. *Παιδικὴ Ἀνάστασις*. Νισυριακὴ ἠθογραφία. Ἐνθ. ἀν. ἔτος Ζ' 1925, ἀριθ. φ. 108.

45. Ἡ «*ἀργατιαῖς*» στὴν Νίσυρο. «Αὐγὴ Δωδ.» ἔτος 1927, ἀρ. φ. 161.

46. Τὸ «*Περιολί*»: Ὁ γαμήλιος ὕμνος τῆς Νισύρου. Ἐνθ. ἀν. ἔτος 1934 ἀριθ. φ. 314.

47. Ἡ «*Παρασκευὴ τῆς Λαμπρῆς*» στὴν Νίσυρο. Ἐνθ. ἀν. 1934, ἀρ. φ. 321.

48. Ἡ «*Πήτθα*» στὴν Νίσυρο. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακῆ», ἔτος Ι' 1932, ἀρ. φ. 278. Ἴδε καὶ ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν περιοδικὸν «Ἐκκλησιαστικὸν Φάρον» Ἀλεξανδρείας, τόμος ΑΒ', σελ. 144-145.

49. *Προικῶν ἔθιμα* τῆς Νισύρου,

Ἔνθ. ἀν. 1934, ἀρ. φ. 331-332.

50. *Πάσχα στὴν Νίσυρο*. «Δωδεκάνησος» Ἀλεξανδρείας, ἔτος 1935, ἀρ. φ. 60. Ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος «Ἀνατολῆς» Ἀλεξανδρείας 1935, ἀρ. φ. 797.

51. Ἡ «*Προαίρεσις*» στὴν Νίσυρο. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακὴ».

52. *Σαββατο-Κύριακο* τῶν Βαίων στὴν Νίσυρον. «Δωδεκάνησος» Ἀλεξανδρείας, ἔτος Ι', περ. Β', ἀρ. φ. 108.

53. Ὁ Νισύρικος «*Λαπαρδᾶς*». «Αὐγὴ Δωδεκανησιακὴ», ἔτος 1937, ἀρ. φ. 382.

54. *Τὸ «καθάρειο»*. Ἔνθ. ἀν. ἔτος 1938, ἀρ. φ. 388.

55. *Τὰ Λαογραφικά μας* (Νισύρου). Ἔνθ. ἀν. 1938. Ἀρ. φ. 408. (Κύριον ἄρθρον ἐν τῇ «Αὐγῇ Δωδ.»).

56. *Εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πραγματοποίησεως*. «Αὐγὴ Δωδ.», ἔτος ΙΗ' 1939 ἀρ. φ. 426 (Κύριον ἄρθρον). Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ἐν Ἀθῆναις «Γνωμαγόρα» περὶ χορηγήσεως δραχμῶν τριάκοντα χιλιάδων εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν Λαογραφικῶν τῆς Νισύρου Ἐπιτροπῆν.

57. *Ἀνάγκη συνεργασίας*. Κύριον ἄρθρον, ἔνθ. ἀν. ἀριθ. φ. 428, συνεχόμενον πρὸς τὸ προηγούμενον.

58. *Νισυριακαὶ δοξασίαι*. «Αὐγὴ Δωδ.» φ. 431, 432 τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1939.

59. *Ἀπὸ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα* τῶν Νισυρίων. «Αὐγὴ Δωδ.», ἔτος ΙΘ' 1940, φ. 433, 434.

60. *Γαμήλια «καλέσματα»* στὴν Νίσυρον. Ἔνθ. ἀν. φ. 435.

61. *Νομικὰ ἔθιμα* Νισύρου καὶ Καρπάθου, ἔνθ. ἀν. φ. 43.— Δημοσιεύω ἀνὰ ἐν ἔγγραφο παλαιὸν ἐκατέρωθεν τῶν νήσων.

62. *Παροιμίαι* τῆς Νισύρου. Ἐφημερίς «Δωδεκανησιακὴ» (ὄχι Αὐγὴ). Ἀθῆναι ἔτος Δ', περίοδος Γ' 1941, φύλλα 7-14.

Δημῶδης Νισυριακὴ ποίησις:

63. *Τὸ δημοτικὸ τραγούδι* στὴν Νί-

συρο. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακὴ», ἔτος ΙΔ', ἀρ. φ. 347.

64. Ἡ «*ἀρφανή*». Δημῶδες Νισυριακὸν ποίημα. Λογοτεχνικὸν περιοδικὸν «Ἀπ' ὄλα». Κωνσταντινούπολις 1909. *Τὸ πρῶτόν μου δημοσίευμα*.

65. *Τὸ πρῶτο στεφάνι*. «Αὐγὴ Δωδεκαν.» 1926, φ. 141.

66. *Τὸ τραγούδι τῆς ἀγάπης*, ἔνθ. ἀν. φ. 146.

67. *Χαρηῆτε οἱ Νέοι*, ἔνθ. ἀν. 1927, φ. 162.

68. Ἡ *πέρδικα*, ἔνθ. ἀν. 1926, φ. 147.

69. *Μάνα καὶ δός μου τῆφ φτωχῆ*. Ἔνθ. ἀν. 150.

70. Ὁ *Διενῆς*. (Ἀκριτικόν). Ἔνθ. ἀν. 1927, φ. 163.

71. Ὁ *Χάρος*. Ἔνθ. ἀν. 163.

72. *Νισύριακα μοιρολόγια*. «Αὐγὴ Δωδ.», ἔτος 1927. Ἀριθμοὶ φύλλων 164, 166, 167-177.

Ὅλα τ' ἀνωτέρω, (63-72), ἐδημοσίευσεν κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς ἀειμνήστου μητρὸς μου Εἰρήνης, τὸ γένος Παπαῖ Νικολάου Ζαπέτη.

73. Ἡ *Λυερή*. «Μία λυερὴ ψυχομασεῖ, μιά λυερὴ πεθαίνει». «Αὐγὴ Δωδ.» 1940, φ. 439.

74. Ἡ *ἀναγνώρισις*. «Κάτω στῆς δεκοχτῶ ἴγκλησιαῖς, στῆς δεκοχτῶ τῆς βρύσες». Ἔνθ. ἀν. 1940, φ. 440.

75. *Ἐρως ἀπρόβλεπτος*. Ἔνθ. ἀν. φ. 442.

76. Ὁνειροφαντασιὰ ἐρωτευμένου: «Σηκῶννομαι τασύν-τασύ». Ἐφημερίς «Συμαϊκὸν Βῆμα». Πειραιεύς. Ἔτος Δ', 1940, φ. 67.

Τὰ ἐπόμενα Δημῶδη Νισυριακὰ ἄσματα ἐδημοσίευσεν ἐξ ἀνεκδότου Συλλογῆς τοῦ μακαρίτου Νισυρίου λογίου Ἰωάννου Λογοθέτου.

77. «Μάνα μου κ' ὡς ἐκάθουμουν» «Αὐγὴ Δωδ.» 1936, φ. 348.

78. «Γιὰ πῆτέ μου τί θὰ γενῶ...» Ἔνθ. ἀν. φ. 350.

79. «Ἐχτὲς βραδὺν ἐπέρασα...» (Νισύρικο Μοιρολόγι). Ἔνθ. ἀν. φ. 352.

80. «Χριστέ μου, καὶ νὰ φώναξεν...» (Νισύρικον «Καλημέρισμα»). Ἔνθ. ἀν.

1936, φ. 353.

81. «Κ' ἐκεῖνος ποῦ μὲ πούλησεν...». (Νισύρικο μοιρολόγι). Ἔνθ. ἀν. φ. 355.

82. «Υἱέ μου στὸ μνημοῦρισ σου...», (Νισύρικο μοιρολόγι). Ἔνθ. ἀν. φ. 357.

83. «Καλῶς ἔρχεσαι, μέρα μου...». (Νισύρικο κλημέρισμα). Ἔνθ. ἀν. φ. 358.

84. «Πουλλάκιν εἶχα στὸ κλουβίν...» (κλημέρισμα). Ἔνθ. ἀν. 1937, φ. 363.

Λογοτεχνία.

Σημειοῦμεν ἐκδοθέντα παρ' ἡμῶν ἔργα τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Λογοθέτου, τὸ πρῶτον.

85. Ἐναφορὰ πρὸς τὸν Θεόν. Προτάσσομεν ἡμέτερον πρόλογον. «Δωδεκανησος» Ἀλεξανδρείας, 1936, ἀρ. φ. 129-134.

86. Ὑπαινιγμός. «Αὐγὴ Δωδ.» 1936 φ. 357.

87. Ἡ μυλοκάπη. Ἔνθ. ἀν. 1937, φ. 366.

88. Τὸ δόγμα τοῦ... [μισογύνη]. «Αὐγὴ Δωδ.» 1937, φ. 367.

89. Ἐκ τῶν ψαλμῶν. Ἔνθ. ἀν. 369-372.

90. Ὁ χαραπᾶς μου. Ἔνθ. ἀν. φ. 372.

91. Ὁ Διαφανίσκος. Ἔνθ. ἀν. φ. 380.

92. Ὁ ντυμένος χαραπᾶς μου. Ἔνθ. ἀν. φ. 376.

93. Ὁ κοκκινόμματος. (Κωμωδία). Ἔνθ. ἀν. 1938, φ. 400-403.

94. Ὁ σκύλος καὶ ὁ γάτος. (Διδασκαλία ἐνὸς ἱμάμη). Ἔνθ. ἀν. φ. 405-418.

95. Ρούφας καὶ Πίνης (Κῶμος). Ἔνθ. ἀν. 1939, φ. 420-422.

96. Ὁ τρυγητής. Ἔνθ. ἀν. φ. 424-425.

97. Ἐνας μικρός-μικρός «Ἄϊς Βασίλης». Ἔνθ. ἀν. 1940, φ. 434.

98. Τὸ ἀρφανό. Ἔνθ. ἀν. φ. 444.

99. Τὸ συλλαλητήριο. Ἔνθ. ἀν. φ. 450.

Γλωσσικά.

100. Νισυριακὸν Λεξιλόγιον. Στοιχεῖα Α-Δ. «Αὐγὴ Δωδ.» 1927.

101. «Μοῦργος», «μουργούνια». Ἔνθ. ἀν. 1938, φ. 391.

102. «Ἡ μαγκαφοῦ». Ἔνθ. ἀν. 1939. φ. 428.

103. «Περὶ τῆς Νισυριακῆς Διαλέκτου», ἐργασία τοῦ μακαρίτου λογίου Νισυρίου Ἰωάννου Λογοθέτου. Ἔνθ. ἀν. φ. 444.

Παλαιὰ ἔγγραφα Νισύρου.

104. Προικοσύμφωνα. «Αὐγὴ Δωδεκανησιακή», 1936, φ. 355, 356, 358, 359, 360, 261, 384.

105. Πωλητήρια. Ἔνθ. ἀν. 1940, φ. 443, 444.

106. Ἐγγραφοὶ τῶν τριῶν Δήμων Νισύρου ὑπὸ χρονολ. 29 Νοεμβρίου 1872 περὶ τοῦ νομικοῦ ἐν Νισύρῳ ἐθίμου ὡς πρὸς τὴν τύχην τῆς προικὸς μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου καὶ τοῦ μόνου τέκνου της. Ἔνθ. ἀν. 1940 φ. 436.

Νισυρίων δρᾶσις.

107. Ἡ Σωματειακὴ δρᾶσις τῶν Νισυρίων, «Αὐγὴ Δωδεκανησιακή», Ἀθήναι 1934, ἀρ. φ. 322, 323, 324.

108. Νισυριακαὶ σελίδες. Ἐπίσκεψις πρὸς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν Δωδεκανήσου Μάριον Λάγκο ὑπὸ Νισυριακῆς Ἀποστολῆς κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1923 «Αὐγὴ Δωδ.», ἔτος Ε' ἀριθ. φ. 77. Ἴδε καὶ σχετικὰ σχόλια ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ. Τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὑπέβαλα ὅπου ἔδει ἐμπεριστατωμένην Ἐκθεσιν, ἣν συνένταξα παραχρῆμα.

† Ὁ Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΟΥ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ

α) ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

" Ε σ ο δ α

Πρόσοδοι εκ Δημοτικής Περιουσίας		149.842,40
Έκμετάλλευσις Λουτρών	114.804,60	
Μισθώματα Έκμεταλλεύσεως Κισσήρεως Γυαλιού	29.000.—	
Μισθώματα Έρημονησίδων	4.716.—	
Διάφορα	1.321,80	
		<hr/>
Δικαιώματα και τέλη		4.053,75
Φόροι		64.883,60
Φόρος εισαγομένων και εξαγομένων προϊόντων	44.361,45	
Φόρος καταναλώσεως καπνού	14.128.—	
Φόρος γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και ζώων	6.394,15	
		<hr/>
Έσοδα παρελθουσών χρήσεων		2.957,60
Έκτακτα έσοδα		70.898,05
Δάνειον Όργαν. Δωδεκαν. Περιουσίας	60.000.—	
Έκπεσοῦσαι Χρηματικά Έγγυήσεις	10.000.—	
Διάφορα	898,05	
		<hr/>
Κρατήσεις Συντάξεων Υπαλλήλων		2.547,50
		<hr/>
	Σύνολον	295.182,90
Χρηματικόν υπόλοιπον παρελθούσης χρήσεως		15.526,40
		<hr/>
	Σύνολον Έσόδων	<u>310.709,30</u>

ΧΡΗΣΕΩΣ 1954 - 1955

Ἔξοδα

Ἔξοδα Διοικήσεως		58.265,95
Ἔξοδα παραστάσεως Δημάρχου	9.600.—	
Μισθοὶ προσωπικοῦ	36.430,50	
Ὀδοιπορικά καὶ Ἡμερ. Ἀποζημιώσεις	7.790,30	
Γραφικὴ ὕλη, θέρμανσις, ταχυδρ., τηλεγρ. τηλεφ. καὶ λοιπὰ	4.445,15	
Ἔξοδα βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως		4.552.—
Ὑγεία - Πρόνοια - Ἐκπαίδευσις		38.110,25
Ἀποδοχαὶ ἱατροῦ ἀπόρων δημοτῶν	10.125.—	
Ἀποδοχαὶ φαρμακοποιοῦ	19.440.—	
Ἀποδοχαὶ μαίας	3.375.—	
Φάρμακα, Πρόσκοποι, Μαθητικὸν συσσίτιον, Ἀγροτο-Λέσχη, Σεισμόπληκτοι, Φανέλλα Στρατιώτου κ.λ.π.	5.170,25	
Ὑποχρεωτικαὶ Δαπάναι		22.588,30
Ἐνισχύσεις Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων	13.275.—	
Τεχνικὴ Ὑπηρεσία Δήμων καὶ Κοινοτήτων	4.500.—	
Ταμεῖα Ἀσφαλ. Δημ. Ὑπαλλήλων καὶ Ὑγειον.	2.457,80	
Διάφορα	2.355,50	
Δημοτικὰ Ἔργα		35.941,90
Μεταφορικὰ τιμέντων, κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῆς καὶ ἐπί- σκευὴ παλαιῶν	21.987,25	
Συντήρησις κεντρικῆς ὁδοῦ	3.975,40	
Κατασκευὴ ἀποχωρητηρίων, δαπάναι συντηρήσεως φανῶν, Δημοτικοῦ Καταστήματος κ.λ.π.	9.979,25	
Δαπάναι λειτουργίας Λουτρῶν		65.562,75
Μισθὸς φύλακος ὡς καὶ ἡμερομίσθια προσωπικοῦ	26.789.—	
Συντήρησις καὶ λειτουργία	33.528,75	
Φόρος Δημοσίου	5.252.—	
Διάφοροι προαιρετικαὶ δαπάναι		2.927.—
Σύνολον δαπανῶν		227.925,15
Χρηματικὸν ὑπόλοιπον χρήσεως		82.784,15
		<u>310,709,30</u>

β) ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Έσοδα

Πρόσοδοι εκ Δημοτικής Περιουσίας		358.256,65
Έσοδα ιαματικών πηγών	319.272,95	
Μισθώματα λατομείου κισσήρεως	29.800,—	
Μισθώματα έρημονησίδων	5.984,—	
Έσοδα εκμ/σεως ήλεκτροφωτισμοῦ	1.618,—	
Διάφορα	2.381,70	
Δικαιώματα και τέλη		18.150,55
Τέλος λουομένων εις φυσικὰς πηγὰς	8.570,80	
Τέλη καθαριότητος	5.754,55	
Διάφορα	3.825,20	
Φόροι		189.206,25
Φόρος εισαγομένων και εξαγομένων προϊόντων	151.666,50	
Φόρος καταναλώσεως καπνοῦ	19.840,—	
Φόρος γεωργικῶν, κτηνοτροφικῶν προϊόντων και ζώων	11.001,65	
Διάφορα	6.698,10	
Έκτακτα έσοδα		469.092,95
Δωρεὰ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς	358.800,—	
Δωρεὰ Προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν Έργων	50.000,—	
Δάνειον Προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν Έργων	27.008,—	
Εἰδικαὶ εἰσφοραὶ	22.300,—	
Τόκοι καταθέσεων	4.050,50	
Έκποιήσις κινήτων και λοιπὰ	6.922,45	
Έσοδα παρελθόντων ἐτῶν		2.381,20
Κρατήσεις Συντάξεων Ὑπαλλήλων		3.105,30
	Σύνολον	1.040.192,90
Χρηματικὸν ὑπόλοιπον παρελθούσης χρήσεως		82.787,15

1.122.977,05

ΧΡΗΣΕΩΣ 1955 - 1956

Ἔξοδα

Ἔξοδα Διοικήσεως		103.671,20
Ἔξοδα παραστάσεως Δημάρχου	20.160.—	
Μισθοὶ ὑπαλλήλων	72.759,35	
Γραφικὴ ὕλη, Ι.Τ.Τ.	4.249,35	
Ὀδοιπορικὰ καὶ ἀποζημιώσεις	6.502.—	
Ἔξοδα βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως		13.580,35
Εἰδικὰ Δημοτικὰ Ὑπηρεσίαι		22.168,50
Ἰατρικὴ περίθαλψις ἀπώρων	4.453.—	
Ἀποδοχαὶ ὁδοκαθαριστοῦ	6.150.—	
Ἀποδοχαὶ δημοτικοῦ Φαρμακοποιοῦ	10.278.—	
Διάφορα	1.287,50	
Ὑποχρεωτικὰ δαπάναι		33.204,60
Εἰσφορὰ ὑπὲρ Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων	9.300.—	
Εἰσφορὰ ὑπὲρ Τ.Υ.Δ.Κ.	8.850.—	
Ἀπόδοσις φόρου καταναλώσεως εἰς Κοινότητα νήσου	8.653.—	
Εἰσφοραὶ διάφοροι Δήμων καὶ Κοινοτήτων καὶ λοιπαὶ	6.401,60	
Εἰσφοραὶ Ἀγροτολέσχης, Προσκόπων, Φανέλλαι		4.020.—
Στρατιώτου κλπ.		35.532,60
Φωτισμὸς		
Ἀποδοχαὶ προσωπικοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ	16.327,50	
Δαπάναι λειτουργίας ἐργοστασίου	11.597,90	
Συντήρησις ἐργοστασίου καὶ δικτύου	2.936.—	
Δαπάναι φωτισμοῦ διὰ πετρελαίου	4.671,20	
Συντήρησις ἀφοδευτηρίων		2.244.—
Δαπάναι λειτουργίας καὶ συντ. λουτρῶν		332.183.—
Μισθὸς φύλακος καὶ ἡμερομίσθια προσωπικοῦ	66.794,10	
Τρόφιμα καὶ καύσιμος ὕλη ἐστιατορίου	56.418,45	
Ἀπαραίτητα εἶδη λειτουργίας	32.441,70	
Ἔξοδα συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῆς ὑδραυλικῆς καὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως	20.607,95	
Λοιπὰ ἔξοδα συντηρήσεως καὶ καθαριότητος	6.627,95	
Καύσιμος ὕλη ἠλεκτρ. μηχανοστασίου	6.962,65	
Μικροεπισκευαὶ καὶ λοιπαὶ δαπάναι	7.662,95	
Ἔξοδα δημοσιεύσεων, ΤΤΤ, γραφ. ὕλη, ὁδοιπορικὰ, ραδιόφωνον	9.893,35	
Ἐπισκευὴ καὶ διαρρῦθμισις κτιρίου	103.062,90	
Φόρος Δημοσίου	6.211.—	
Τοκοχρεωλῦσιον δανείου 60.000	8.040.—	
Καταβολὴ Αἰς δόσεως προμηθείας ἐπίπλων	7.460.—	
Δημοτικὰ ἔργα		74.332,45
Διανοίξεις καὶ διαμορφώσεις πλατειῶν	37.290,50	
Διευρύνσεις, ἐπισκευαὶ καὶ διαρρῦθμισις ὁδῶν	24.769,75	
Ἀγοραὶ ἀκινήτων	3.600.—	
Ὑδρευτικὰ ἔργα	5.540.—	
Διάφορα μικροἔξοδα καὶ ἐπισκευὴ Δημοτικοῦ Καταστήματος	3.132,20	
Προαιρετικὰ δαπάναι		8.464,70
Ἔξοδα τελετῶν καὶ δεξιώσεων, ἐφημερίδες καὶ ἀπρόβλεπτα		629.421,10
Σύνολον ἐξόδων		493.575,95
Ταμειακὸν ὑπόλοιπον		1.122.997,05

Ἐλάβομεν καὶ μετ' εὐχαριστήσεως δημοσιεύομεν ἀνωτέρω τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν χρήσεων 1954-1955 καὶ 1955-1956 τοῦ Δήμου Μανδρακίου, βέβαιοι ὅτι ἀνταποκρινόμεθα εἰς ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τῶν ἀποδήμων Νισυρίων.

Διὰ τὴν οἰκονομίαν χώραν συνεπτύξαμεν κάπως τὰ κονδύλια, χωρὶς ζημίαν τοῦ συνόλου, ὡς ἐλπίζομεν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτουσίας τὰς ἐκθέσεις

Ἀποσπάσματα Λογοδοσίας Γ. ΓΙΑΛΟΥΡΗ τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1955

«Οὕτω ἐκ τοῦ κεφαλαίου «Δημοτικὰ Ἔργα» ἐπετελέσθη ἡ ἐπισκευὴ ἑπτὰ ἀγροτικῶν στερνῶν (Θόλου, Καμάλα, Ἀρχιστρατήγου, Κανδελαιούσης καὶ Πυργούσης) κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1954-1955 διὰ τῶν ὁποίων σήμερον ἐξυπηρετοῦνται πλείστα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ ἀνάγκαι. Ἐπίσης κατεσκευάσαμεν ἐπὶ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ «Λιμένος-Λουτρῶν» καὶ εἰς θέσιν «Βρετοῦ» ὕδατοδεξαμενὴν χωρητικότητος 95 κυβικῶν μέτρων, χρησιμοποίησαντες διὰ τοῦ τρόπου τούτου τοὺς ὑπὸ τοῦ Ο.Α.Π.Δ.Δ. χορηγηθέντας κατὰ τὸ παρελθόν 100 σάκκους ταμιέντων διὰ παρομοίους σκοποὺς.

Ἐπίσης δ' ἐξόδα συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἱαματικῶν πηγῶν ἐδαπανήσαμεν δραχμὰς 33.528,75. Ἐνταῦθα δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι μετὰ τὴν λήξιν τῆς λουτρικῆς περιόδου θέλομεν χρησιμοποίησει διὰ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῶν τὸ ἐκ δρχ. 60.000 δάνειον τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπετύχομεν παρὰ τοῦ Ο.Α.Π.Δ.Δ. Παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ ἐφροντίσαμεν καὶ κατόπιν ἐνεργειῶν μας, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Δήμου ἡμῶν ἀλληλογραφίας, ἐπετύχομεν τὴν προμήθειαν ἐβδομήκοντα ἐνὸς (71) ἔρμαριον καὶ πεντήκοντα (50) καθισμάτων ἀξίας 74.600 δραχμῶν διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν λουτρικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τὰ ὁποῖα ἤδη ἤρχισαν νὰ κοσμοῦσι τὰ ὑπνοδωμάτια καὶ νὰ ἱκανοποιῶσι τὰς ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τῶν ξένων παραθεριστῶν. Ἐπεσκευάσαμεν ὡσαύτως τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπικίνδυνον τμήμα τῆς ὁδοῦ Ἀγίου Σάββα τοῦ οἰκονομικοῦ περιόδου μέχρι σήμερον τὴν διάβασιν τῶν πεζῶν καὶ τῶν ὀχημάτων».

«Ἔργον ἐπίσης σοβαρὸν, ἀπετέλεσε τὸ Δημοτικὸν Θέατρον τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνηγήθη ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ Παρθεναγωγείου διὰ τῆς πρὸς τὸν Δήμον δωρεᾶς τοῦ κ. Δημ. Ζωσιμοπούλου κατὰ τὸ λήξαν οἰκονομικὸν ἔτος.

Ἐπετύχομεν ἐπίσης διὰ τῆς θετικῆς ἡμῶν ἐνεργείας τὴν δωρεάν τοῦ οἰκοπέδου τῆς

λογοδοσίας, θὰ παραθέσωμεν ὁμως τὰ ἐξ αὐτῶν κυρίως κατὰ τὴν γνώμην μας, ἐνδιαφέροντα τοὺς ἀποδήμους στοιχεῖα.

Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς χρήσεως 1954-55 περιλαμβάνει τὴν Δημαρχιακὴν περίοδον ἀπὸ 1/7/54-21/1/1955 τοῦ πρῶτον Δημάρχου Πασχ. Χριστοφύρου καὶ τὴν ἀπὸ 21/1/55-30/6/1955 ὁμοίαν τοῦ καὶ νῦν Δημάρχου Γεωργίου Γιαλούρη.

«Φάμπρικας τ' Ἀριστείδην» παρὰ τῶν κληρονόμων Ἀριστείδου Κόκκινου, τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὡς μίᾳ ὠραιότητι πλατεῖα θὰ κοσμηθῇ καὶ αὕτη τὴν κεντρικώτεραν ὁδὸν τῆς πόλεως.

Ἐπεμελήθημεν ἐπίσης κατὰ πρότυπον σύστημα τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος καὶ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ τῆς πόλεως. Πρὸς τοῦτο συνεστήσαμεν ἐξωραϊστικὴν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία μετὰ ζωηρότατον ἐνδιαφέρον ἐτελέθη καὶ ἐπέτυχεν διὰ διαφόρων θεατρικῶν παραστάσεων καὶ χοροεσπερίδων τὴν ἐξεύρεσιν οἰκονομικῶν μέσων βάσει τῶν ὁποίων προέβη μέχρι σήμερον τὸσον εἰς τὴν ἐπισκευὴν καὶ τὸν ἐξωραϊσμὸν τῆς ἀγούσης ὁδοῦ ἐκ τοῦ λιμένος πρὸς τὴν πόλιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν διεύρυσιν διαφόρων πλατειῶν συντελέσασα οὕτω διὰ τῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς πατριωτικῆς αὐτῆς δράσεως εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην ἐπιτυχίαν τοῦ Δημοτικοῦ ἡμῶν ἔργου.

Ἄληθές εἶναι ὅτι εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς συνέβαλε κατὰ μέγιστον μέρος καὶ ἡ προσωπικὴ ἐργασία τῶν κατοίκων.

Περὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας ἔχομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι λόγω ἀναστολῆς τῆς συνεχίσεως τῆς ἀγροτικῆς ὁδοῦ Μανδρακίου - Ἄργους διεθέσαμεν τὰ ὑπόλοιπα τῆς προσωπικῆς ἐργασίας, ἤτοι 300 περίπου ἡμερομίσθια, εἰς τὴν βελτίωσιν ἑτέρας ἀγροτικῆς ὁδοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς - Λακιοῦ καὶ ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τῶν δημοτικῶν ἐσόδων κατωρθώσαμεν τὴν ἐπισταμένην παρακολούθησιν τοῦ ἔργου καθ' ὅλην τὴν χρονικὴν διάρκειαν τούτου παρ' εἰδικευμένων ἐργασιῶν. Πιστεύομεν ὡσαύτως ὅτι κατὰ τὸ τρέχον οἶκον. ἔτος, κατόπιν τῶν ἐγκαίρων ἐνεργειῶν μας, ὁ ἡμέτερος Δήμος θὰ συμπληρωθῇ ὁπωσδήποτε εἰς τὸ πρόγραμμα «Μικρῶν Κοινοφελῶν Ἔργων».

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου
τῆ 30ῆ Ἰουλίου 1955
Ὁ Δήμαρχος Γ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Λογοδοσίας τοῦ κ. Δημάρχου τῆς 31/1/1957

Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ἀπολογισμοῦ ἀποδεικνύεται σαφῶς ἡ βελτίωσις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Δήμου καὶ ἡ διάθεσις τοῦ 25% ἐκ τῶν ἐσόδων αὐτῶν δι' ἐκτέλεσιν ἔργων κοινῆς ὠφελείας καὶ τουριστικῆς σκοπιμότη-

τος, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ προκύψαν ταμειακὸν ὑπόλοιπον ἐκ δρχ. 493.575,95 εἰσῆχθη κατὰ τὴν ἐκπινοὴν τοῦ διαρρέσαντος ἔτους εἰς τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖον, προερχόμενον ἐκ δωρεῶν καὶ δανειῶν πρὸς τὸν

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΝΕΑ ΕΚ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ΑΦΙΞΕΙΣ

Τὴν 13ην Ἀπριλίου ἀφίχθη ἐκ Νισύρου ὁ συμπατριώτης μας Δημήτριος Σκουλλής.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Τὴν 18ην Μαΐου ἀνεχώρησαν μετὸ ἀτμόπλοιο «Βασίλισσα Φρειδερίκη» οἱ ἀδελφοὶ μας Μιχαὴλ Καρανίκης μετὰ τῆς κυρίας του καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἡ κ. Ἀννίκα Χ. Χατζήδημητρίου, ὁ κ. Δημήτριος Στεφάνου μετὰ τῆς συζύγου του Ἐλευθερίας, τὴν δὲ 21ην Μαΐου οἱ ἀδελφοὶ μας Νικήτας Ι. Γιαννιῶς ἐκ Καλιφορνίας μετὸ ἀτμόπλοιο «Ὀλυμπία». Εὐχόμεθα εἰς ὅλους καλὸ ταξεῖδι, καλὴν διασκέδασιν καὶ καλὴν ἐπάνοδον.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ἡ κ. Μαρία Ν. Γεωργάκη τὸ γένος Καλαπαλικὴ ἔτεκε αἰσιῶς κοριτσάκι.

— Ἡ κ. Κατίνα Ἐμμ. Κοντομανώλη ἔτεκεν αἰσιῶς ἀγοράκι.

— Τὴν 1ην Μαΐου ἡ κ. Ἄννα Γ. Κουλάκη (τὸ γένος Πουλιῶ) ἔτεκεν αἰσιῶς ἀγοράκι.

Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Τὴν 4ην Μαΐου ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ ἀδελφοῦ μας Εὐσταθίου καὶ Ἄννας Πατρῆικῆ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γερασίου τῆς Ἄνω πόλεως. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξαντο ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ἡ Εὐγενία Γαλλάτη καὶ Ἐλένη Ντάλλη, ὀνομάσασα αὐτὸ Παναγιώτην. Ἐπηκολούθησε δεξιώσις εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς ἐκκλησίας μετὰ πλοῦσιον μπουφὲ καὶ ἄφθονα ποτά.

— Τὴν 4ην Μαΐου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀδελφοῦ μας Κωνσταντίνου καὶ Μαρίας Σοφοῦ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ζαμείκῃ. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ἡ Κούλα Τέντσερες ὀνομάσασα αὐτὴν Ἰωάνναν. Νὰ τοὺς ζήσῃ ἡ δὲ νοῦνὰ νὰ τὰ χιλιάσῃ.

— Τὴν 26ην Μαΐου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀδελφοῦ μας Μιχαὴλ καὶ Πόπης Φρουλῆ (τὸ γένος Χαρτοφύλης) εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς πόλεως μας. Τὴν νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ὁ ἀγαπητὸς μας Σταύρος Α. Χαρτοφύλης ὀνομάσας αὐτὴν Ἄννα. Ἐπηκολούθησε δεξιώσις εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Nissyrrian Societis. Εἰς ὅλους τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν τὰ νεοφώτιστα, εἰς δὲ τοὺς ἀναδόχους νὰ τὰ χιλιάσουν.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Τὴν 19ην Μαΐου ἐτελέσθησαν οἱ ἀρραβῶνες τῆς

δίδος Εἰρήνης Π. Μαυρουδῆ, χαριτωμένης κόρης τοῦ κ. Παύλου καὶ Ἄννας Μαυρουδῆ μετὰ τοῦ ἐκλεκτοῦ νέου Παναγιώτη Σιδέρη. Εἰς τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν στέφιν.

— Ἐπίσης ἠρραβωνίσθη ἡ δνὶς Εἰρήνη Ι. Ἄντωνᾶ μετὰ τοῦ Γερασίου Σιμισύρη. Τοὺς εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν στέφιν.

ΓΑΜΟΙ

Τὴν 18ην Μαΐου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Ἰωάννου Μ. Σκανδάλιου, μονάκριβου υἱοῦ τοῦ κ. Μιχαὴλ καὶ Μαρίας Σκανδάλιου, διπλωματούχου οικονομολόγου Master Digri τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Σικάγου, μετὰ τῆς δίδος Ζάκη, ἀποφοίτου τοῦ Κολλεγίου Κόλμπ. Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου παρετέθη πλοῦσιον γαμήλιον δαῖπνον εἰς τὸ ἀριστοκρατικὸν Κλόπ 36 str. 3 Ave Μπροϋκλιν.

Οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν ἀμέσως διὰ τὴν πόλιν τοῦ Σικάγου, ἔπου ὁ ἀγαπητὸς μας Ἰωάννης ὑπηρετεῖ ὡς ἀνώτερος ὑπάλληλος εἰς τὴν Ἐταιρείαν Α. Β. Μ.

Εἰς τὸ εὐάριστον ζεῦγος εὐχόμεθα βίον ἀνθόσπαρτον καὶ κάθε εὐτυχίαν.

ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ

Τὴν 7ην Ἀπριλίου ἐ.ξ. εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τῆς Νέας Ὑόρκης ἐδόθη ἡ χοροεσπερὶς τοῦ Γνωμαγόρα ὑπὲρ ἐνισχύσεως τοῦ ταμείου πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ὕδατοδεξαμενῆς τοῦ παγοποιείου Νισύρου. Οἱ διδάσκαλοι μας Εἰρήνη Π. Καμπάνη καὶ Ἰωάννης Παυλίδης, παρουσίαν ἕνα θαυμάσιο πρόγραμμα ἀπὸ μαθητριάς τοῦ ἡμερησίου Ἑλληνικοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος. Προσεφέρθησαν ἐκλεκτοὶ μεζέδες καὶ ἄφθονα ποτά, ἐχορευθήσαν δὲ ὅλοι οἱ Νισύριοι χοροί. Τὸ γλέντι γενικὸν καὶ εὐχάριστον ἐσυνεχίσθη μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν.

Κατὰ τὴν ἐκκύβευσιν τοῦ Λαχείου τυχεροὶ ἀνεδείχθησαν οἱ ἀδελφοὶ μας Νικόλαος Χριστοδούλου καὶ James Athas (Δημήτριος Ἄθως).

Ἡ Διοργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀδελφῶν μας Νικολάου Λαμπάδη, Νικολάου Κουλιανίδη καὶ Γεωργίου Α. Πουράκη, εἶναι ἀξία θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς χοροεσπερίδος, ἡ ὁποία ἐσημέριωσε λαμπρὰν ἐπιτυχίαν.

Ὁ ἀδελφός μας Νικ. Λαμπάδης παρουσίασε τὸν Πρόεδρόν μας κ. Μ. Σκανδάλιον, ὅστις ὠμίλησε καταλλήλως γιὰ τὴν Νίσυρον καὶ τὸν Γνωμαγόρα. Ἠυχάριστῃς τὰ προεδρεῖα τῶν ἀδελφῶν Νισυριακῶν Συλλόγων καὶ ὅλους τοὺς παρευρεθέντας.

ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΣ ΧΑΡΑΥΓΗΣ

Τὴν 2αν Μαΐου ἡ γυναικεῖα ὀργάνωσις Χαρυγῆ ἔδωσεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Λέσχης μας τὸ Πασχαλινὸν τῆς γλέντι. Προσεφέρθησαν πλοῦ-

σοι μεζέδες και τὸ πατροπαράδοτον κόκκινον αὐγὸ. Ὁ χορὸς και τὸ γλέντι διήρκεσαν μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρων. Θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὸ Προεδρεῖον και τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

Κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν τοῦ Γνωμαγόρα τοῦ Μαΐου ἀνετέθη εἰς ἐπιτροπὴν ἡ ἀποπεράτωσις τῆς ὕδατο-δεξαμενῆς τοῦ παγοποιείου και ἡ κατασκευὴ τῶν ἀφο-δευτηρίων. Ἡ ἐπιτροπὴ διὰ μὲν τὴν Νίσυρον ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ Δημάρχου κ. Γεωργίου Γιαλλούρη και τοῦ ἀγα-πητοῦ μας ἀδελφοῦ κ. Δημητρίου Σωσιμοπούλου διὰ δὲ τὴν Νέαν Ὑόρκην ἐκ τοῦ προέδρου τῆς ὀργανώσεώς μας κ. Μιχαὴλ Σκανδάλιου και τῶν ἀδελφῶν μας Ἰωάννου Παπαδοπούλου και Ἰακώβου Καραβάκη. Εἰς τὴν ἐπι-τροπὴν ἐδόθη ἡ ἐντολὴ ὅπως ἀποστείλῃ ἀμέσως τὸ ποσὸν τῶν 8.000 δολλαρίων διὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔργου.

ΚΑΤΕΤΑΓΗ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ὁ συμπατριώτης μας Νικόλαος Ἀποστόλου Νο-ταρίδης κατετάγη ἐθελοντῆς εἰς τὸ Πεζικὸν τοῦ Ἀμε-ρικανικοῦ Στρατοῦ.

ΑΝΑΡΡΩΣΕΙΣ

Κατόπιν ἐγχειρίσεως ἐξῆλθε τοῦ Νοσοκομείου Πο-λυκλινικ τῆς πόλεώς μας τὴν 19ην Ἀπριλίου ὁ ἀγα-πητός μας ἀδελφὸς Δημήτ. Πολυχρονιάδης. Ἐπίσης ὁ ἀδελφός μας Γεώργιος Μ. Μουλῶς και οἱ συμπα-τριῶται μας Γεώργιος Κορβαίνης και Ἰωάννης Κο-ντοβερὸς. Τοὺς εὐχόμεθα καλὴν ἀνάρρωσιν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΟΧΑΙΟ — Ἀπεβίωσεν ἡ δις Ἀθηναῖ Β. Κω-σταρα. Εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἀδελφούς και ἐν Νίσυρῳ γο-νεῖς και συγγενεῖς ἐκφράζομεν τὰ εἰλικρινῆ μας συλ-λυπητήρια.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ — Ἀπεβίωσεν ὁ συμπατριώτης μας Παναῆς Γ. Ἠλιάδης. Εἰς τὴν ἐν Αὐστραλίᾳ και ἐν Νίσυρῳ οἰκογένειάν του ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΑΦΙΞΕΙΣ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας)

Τὴν 2αν Ἀπριλίου ἐφθασεν ὁ ὑπ/κός Κῶ Μιχ. Ζουμπουλάκης και προσέβη εἰς τὴν χάραξιν τῶν θεμελιῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Νικεῶν και τὴν χάραξιν 300 μ. τῆς ὁδοῦ Ἐμπορείος-Ἠφαί-στιον.

— Ἐκ Ρόδου ἀφίχθησαν ἡ Διὰς Χαροῦλα Βα-ρουτσάκη τοῦ Κέντρου Προνοίας και ὁ κ. Γ. Σαρτζετάκης, δι' ὑπηρεσιακὸν λόγον.

— Τὴν 7ην Μαΐου ἀφίχθησαν οἱ μηχανικοὶ Α. Οἰκονομόπουλος και Διαγόρας Καλαϊτζόγλου, ὡς και ὁ ὑπομ/κός Γρηγ. Μαλισιάνος, οἱ ὅποιοι και παρέδωσαν τὸ Παγοποιεῖον εἰς τὸν Δῆμον.

— Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἐφθασεν ὁ γεωπόνος Κῶ κ. Ἀγγέλης δι' ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

— Τὴν 23ην Ἀπριλίου ἐφθασεν ἐξ Ἀμερικῆς ὁ ἀγαπητός συμπατριώτης μας Δημήτριος Ἀντων. Κατσιματίδης μετὰ τῆς συζύγου του.

— Ἀφίχθησαν ἐπίσης ἐξ Ἀμερικῆς ὁ Τάκης Στεφάνου μετὰ τῆς συζύγου του Ἐλευθερίας, ἐξ Αἰγύπτου δὲ ἡ οἰκογένεια τῆς συζύγου τοῦ Βα-σιλείου Σαρῆ.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Τὴν 20ην Ἀπριλίου, ἡ Μαρία Κ. Πατρικὴ ἐγένη-σεν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς γονεῖς νὰ τοὺς ζήσῃ.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Τὴν 28ην Ἀπριλίου, ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ Ἰωάννου και Ἄννας Σακαλιῆ, εἰς τὸ ὅποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα Εὐδοκία.

Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ Βασιλείου και Ἄνθούλας Διακογιάννη, εἰς τὸ ὅποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα Μαρία. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς γονεῖς και τοὺς ἀναδόχους νὰ τοὺς ζήσουν τὰ νε-οφάτιστα.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Τὴν 21ην Μαΐου ἐγένετο ὁ ἐπίσημος ἀρραβῶν τοῦ Κώστα Κετσὲ μετὰ τῆς διδος Μαρίας Φρα-ντζῆ.

Τὴν 21ην Μαΐου ἡρραβωνίσθη ὁ Φίλιππος Κ. Φιλίππου, μετὰ τῆς διδος Καλλιόπης Γεωργάκη. Εὐχόμεθα καλὰ στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

Τὴν 28ην Ἀπριλίου ἐτελέσθησαν εἰς τὴν Σπη-λιαντὴν οἱ γάμοι τοῦ Κωνσταντίνου Ν. Σταυρια-νοῦ μετὰ τῆς Θυμιάς Βάιλα και τοῦ Κωνστ. Θρασ. Ὀρσάρη μετὰ τῆς Μαρίας Γεωργ. Χριστο-δούλου. Παράνυμφοι παρέστησαν εἰς μὲν τὸν πρῶτον οἱ Ἀντών. Βουτσᾶς, Ἐμμαν. Πασχαλά-κης και Ἄννα Χρ. Ἀθανασίου, εἰς δὲ τὸν δεύτερον οἱ Γεώργιος Κωνσταντίνου και Καλλιόπη Γ. Κα-τσιματίδου. Εἰς τοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα ἀγά-πην και εὐτυχίαν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Τὴν 8ην Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ὁ Ἰωάννης Ἐμμ. Παπαϊωάννου.

— Τὴν 15ην Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ὁ Μιχαὴλ Ν. Βογιατζῆς εἰς Κῶ. Ἡ σωρὸς μεταφερθεῖσα ἐτά-φη εἰς Νίσυρον τὴν 16ην Ἀπριλίου.

— Τὴν 1ην Ἰουνίου ἐκηδεύθη ὁ Ἰάκωβος Τσα-τσαρώνης.

Συλλυπούμεθα ἐγκαρδίως τοὺς δικούς των.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Τὴν 8ην Ἀπριλίου ἐτελέσθη εἰς τὸν Ἄγ. Νική-ταν Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἀειμνήστου Ρουμπίνης Α. Καφετζηδάκη, ἡ ὅποια τόσον ἀγάπην ἔτρεφεν και τόσα προσέφερεν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ.

— Πρωτοβουλία τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως ἐτελέσθη τὴν 2αν Ἰουνίου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναόν, πάνδημον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν δολοφονικῶς ἀπαγχονισθέντων ἀδελφῶν μας Κυπρίων ἀγωνιστῶν τῆς Ἐλευθε-ρίας, ἐν μέσῳ ἀτμοσφαιρας κατανύξεως και πα-τριωτικῆς ἐξάρσεως. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ναοῦ εἶχε στηθῆ μεγαλοπρεπὲς κενοτάφιον, κατὰ με-

στον από ἄνθη. Ὁ δημοδιδάσκαλος Ἐμμ. Κροῖσκος ἐξεφώνησε περίτεχρον καὶ ἐνθουσιώδη λόγον.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

Τὴν 7ην Μαΐου τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε τὴν συμμετοχὴν τοῦ Δήμου εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως διὰ τὴν προικοδότησιν ἀπόρων κορασίδων, διὰ τῆς προικοδοτήσεως τῆς Βαρβάρας Α. Σπέρμπη καὶ Διονυσίας Νικολ. Κάσδαγλη διὰ τοῦ καθορισθέντος ποσοῦ τῶν 1000 δρχ. δι' ἑκάστην.

— Τὸ Δημοτικὸν Παγοποιεῖον ἤρχισε τὰς ἐργασίας του τὴν 1ην Ἰουνίου καὶ ὁ πάγος ὑπάρχει ἄφθονος καὶ σὲ καλὴ ποιότητα.

— Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κωστ. Καραμανλῆς διὰ τηλεγραφήματός του πρὸς τὸν Δῆμον ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἐχορήγησεν ἄδειαν κυκλοφορίας καὶ εἰς ἕτερον φορτηγὸν αὐτοκίνητον πρὸς ἐξυπρέτησιν τοῦ κοινοῦ.

— Ἡ ἀπὸ Ἀγίου Νικολάου εἰς Ἄγιον Σάββαν ὁδὸς ἐπερατώθη. Ἀπαιτεῖται ἀκόμη ἡ διέυρυνσις τῆς εἰς δύο σημεία διὰ τῆς προσκτῆσεως μικρῶν ἰδιωτικῶν τεμαχίων, ὥστε νὰ μπορῆ νὰ διέρχεται τὸ αὐτοκίνητον.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Τὸ Σάββατον τοῦ Λαζάρου ἐωρτάσθη ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Δ. Σχολείου ἢ Βηθανία μετὰ τὴν Καλαντήρα ἀπὸ τὸν γῦρον τῆς ὁποίας εἰσπεράχθησαν δρχ. 160 διὰ τὴν Μαθητικὴν Κοινότητα. Κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἐπιταφίου οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἔβαλλαν τὰ ἐγκώμια εἰς τὴν Ποταμήτισσαν, αἱ δὲ μαθήτρια τῆς Ἀγροτολέσχης εἰς τὴν Σπηλιανῆν.

— Τὴν 26ην Μαΐου ἐγένεον αἱ Γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις τῶν μαθητῶν εἰς τὸ γήπεδον Γνωμαγόρα, στεφθεῖσαι ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἔγιναν τὰ ἐγκαινία τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἀγροτολέσχης καὶ τὴν 30ην Μαΐου ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀγροτολέσχης εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον Θέατρον, μετ' ὁμιλίαν τῆς Διευθυντρίας, ποιήματα, σκέτς καὶ ἄσματα τῶν μαθητῶν, ἢ ὅποια ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

Ἡ ΣΠΗΛΙΑΝΗ

Κατόπιν παρακλήσεως τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου, τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Νικολάου Καμπανῆ καὶ Νικολάου Διακομυχάλη οἱ μηχανικοὶ κ.κ. Διαγόρας Καλαϊτζόγλου καὶ Γρηγόριος Μαλισσιανός, μετέβησαν μετὰ τῶν ἀνωτέρω εἰς τὴν «Τάβλαν τοῦ Γιαλοῦ» καὶ ἐξήτασαν τὴν κατάστασιν τοῦ «Ὄξου τῆς Παναγιάς». Ἐν συνεχείᾳ προσέβησαν εἰς καταμετρήσεις καὶ ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ συντάξουν μελέτην διὰ τὴν ὄλην δαπάνην τοῦ κτισίματος τοῦ γκρεμοῦ.

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καθ' ἃ ἐπληροφορήθη ὁ Γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδικείου Γ. Μάγκος, προαχθεὶς τελευταίως,

ἐζήτησε τὴν μετάθεσίν του εἰς Λέρον. Ἐκ μέρους πολλῶν συμπατριωτῶν μας ἐκφράζομεν τὴν λύπην μας, διότι ὁ κ. Μάγκος ἀπέδειξε μετὰ τὴν δρᾶσιν του εἰς τοὺς Ναυτοπροσκόπους, τὴν Ἀγροτολέσχην καὶ τοὺς ἄλλους κοινωνικοὺς τομεῖς, ὅτι ἠγάπησε τὴν Νίσυρον καὶ εἰργάσθη δι' αὐτὴν.

ΕΟΡΤΑΙ - ΧΟΡΟΙ

Χάρις καὶ εἰς τὰ μεροκάματα τοῦ δρόμου τοῦ Νεκροταφείου-Ἀγίου Σάββα, ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος τὸ Ἄγιον Πάσχα μετὰ σχετικὴ ἄνεσι καὶ χαρὰ.

Τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς ἐδόθη καὶ τὸ Ζωσιμοπούλειον ὁ Χορὸς τῆς Ἐργατικῆς Ἐνώσεως πού ἐσημείωσε μεγάλην ἐπιτυχίαν. Τὴν Δευτέραν ἐωρτάσθη τὸ Μανάλι καὶ ἐπαίχθη ὁ Μάγκος. Τὴν Τρίτην ἐλειτουργήθη ἡ Εὐαγγελίστρια ὅπου προσεφέρθη φαγητὸ καὶ ἐχορεύθη ἡ κοῦπα. Τὴν Παρασκευὴν ἐγένετο ἡ περιφορὰ τῆς Ἀγίας Εἰκόνας τῆς Σπηλιανῆς.

— Διὰ πρώτην φοράν ἐωρτάσθη ἐφέτος κατὰ τρόπον πανηγυρικὸν ἡ ἐορτὴ τῆς Πρωτομαγιάς μετὰ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Ποταμητίσεως. Ἀπὸ τῆς 2ας πρωϊνῆς ὥρας οἱ νέοι μας ξεχύθησαν στοὺς δρόμους μετὰ ὄργανα τραγουδώντας τὴν Πρωτομαγιά. Ἀφοῦ ἔκαναν τὸ γῦρο τοῦ χωριοῦ, κηρύσσοντας συναγεμερὸ γιὰ τὴν προϋπάντησιν τοῦ Μάη, ξεκίνησαν γιὰ τὸ Διαβάτι, ὅπου ἐτελέσθη λειτουργία καὶ ἄρχισε τὸ φαγοπότι καὶ τὸ γλέντι. Τὸ ἀπόγευμα ἀφοῦ ξαναγύρισαν ἀνθοστολισμένοι τὸ χωριὸν, κατέλθον εἰς τὴν Ἠλικιωμένην, ὅπου ἐσυνεχίσθη τὸ γλέντι. Τὸ βράδυ ἔγινε ἡ κοῦπα στὸ Ζωσιμοπούλειον.

ΝΙΚΙΑ — ΝΙΣΥΡΟΥ (ἀνταποκρίσεις)

Ἦρχισαν αἱ προεργασίαι διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἡλεκτροφωτισμοῦ καὶ εἰς τὰς κοινότητας Νικιῶν καὶ Ἐμπορείου. Τὰ διάφορα κοινοτικὰ ἔργα συνεχίζονται μετὰ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν ἰκανοποιητικῶς.

— Ἰκανοποιητικὴ προμνηνετα ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία, κυρίως ὡς πρὸς τὴν ἀμυγδαλοπααραγωγὴν καὶ ἐλαιοπααραγωγὴν.

— Ἡ Κοινότης Νικιῶν, κατὰ τὴν διέλευσιν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως ἐκ Κῶ, ἐπροικοδότησε μίαν κορασίδα τοῦ χωριοῦ μας.

— Ὁ ἐναυθα κοινωνικὸς Σύλλογος «Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος» ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν ἀνεγέρσεως τοῦ παρὰ τὸν ἀντοκινησιτικὸν σταθμὸν ἐρειπυμένου Ναυδρίου Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου. Σχετικῶς ἀπεθύνη ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συμπατριώτας ἵνα ἐνισχύσωσιν οικονομικῶς τὴν προσπάθειαν ταύτην.

— Ἀναμένεται ὅτι ἐφέτος ἡ κίνησις τῶν παραθεριστῶν εἰς τὸ ὠραῖον χωριουδάκι μας θὰ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη.

— Μετ' ἐπιτυχίαν ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Σχολεῖον μας ἡ τελετὴ ἐπὶ τῇ λέξει τῶν μαθημάτων. Οἱ πρωτεύσαντες μαθηταὶ θὰ βραβευθῶσι μετὰ τὸ «Θεολόγειον βραβεῖον» εἰς εἰδικὴν τελετῆν, ἥτις θὰ λάβῃ χώραν ἀργότερον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Ἀθηνῶν)

Ὁ συμπατριώτης μας ἐκ Νικιῶν κ. Ἰάκωβος Δ. Πασχαλίδης-Πρωτοδίκης, ἐτοποθετήθη εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀλεξανδρουπόλεως, ὅπου ἀνοχραεῖ προσηχῶς. Μέχρι τοῦδε ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν.

— Εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ὅπου πρόκειται νὰ συζητηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ προσφυγὴ ἐναντίον τῶν Ἀγγλικῶν βαρβαροτήτων εἰς Κύπρον, Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ ἐκ Νικιῶν καταγόμενος κ. Νικόλαος Μ. Καμπαλουρῆς-Διπλωματικός.

— Ἀφίχθη δι' ὀλίγον καὶ ἐπέστρεψεν ἤδη εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἔδραν τοῦ Στρατηγείου τοῦ ΝΑΤΟ ὁ συμπατριώτης μας Πλοίαρχος Β.Ν. κ. Κωνσταντῖνος Νικητιάδης, ὅπου ἐκπροσωπεῖ τὴν χώραν μας.

— Ἀπεβίωσεν εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ὁ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν συμπατριωτῶν μας κ. Ἐμμανουὴλ Νικητιάδης, πατὴρ τοῦ Πλοιάρχου Β.Ν. κ. Κ. Νικητιάδη. Θερμὰ συλλυπητήρια εἰς τὴν οἰογένειάν του.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας
ΡΟΔΟΣ κ. Γ. Ι. ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

Δι' ἀναφορᾶς τοῦ ἐπάρχου Κῶ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, ὑποβαλλομένης ὑπὸ τῆς Νομαρχίας Δωδεκανήσου, προτείνονται πρὸς βράβειον δύο Κοινοτῆτες τῆς νήσου Κῶ καὶ ὁ Δῆμιος Μανδρακίου Νισύρου, εἰς ἀναγνώριον τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῶν δράσεως εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκτελέσεως κοινοφελῶν ἔργων.

Πληροφοροῦμαι ὅτι, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ, διὰ τὴν ἐκβάθυνσιν τοῦ λιμένος Πάλων Νισύρου, ἐκρίθη ἀσύμφορο καὶ κατόπιν τούτου ἢ ἐν λόγῳ δημοπρασία θὰ ἐπαναληφθῇ.

Τὸ Δ.Σ. τῆς ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν ἀπεφάσισε τὴν προικοδότησιν μιᾶς ἀπόρου κορασιῶδος Νισυριακῆς καταγωγῆς.

Ἡ ἀπόφασις αὐτῆ, ἥτις εἶναι ἀξία ἐξάρσεως, ἀποτελεῖ τὸ ἀναμφισβήτητο τεκμήριον τῆς σπουδαιότητος δράσεως τοῦ Συλλόγου. Κι' ἔτσι μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν διαφόρων Ὄργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, τὰ ὁποῖα θ' ἀναφέρῃ ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀφίξιν Του πρὸς διανομὴν τῶν σχετικῶν βιβλιαρίων προικοδοτήσεως, θὰ εὐρίσκειται καὶ τοῦ Φιλανθρωπικοῦ μας Συλλόγου, ὡς τοῦ μοναδικοῦ τοιοῦτου, ποῦ ἐπροικοδότησεν ἐν Ρόδῳ. Ἐπίσης κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τῆς ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ, καὶ πρὸς διαφήμισιν τῶν ὠραιοτάτων τοπιῶν τῆς Νισύρου, ἵνα δὲ προσέλθῃ ἀρωγὸς πρὸς τὴν προσπάθειαν τῆς

ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ στὸ νησί μας, ἐγένετο ἢ ἐκτύπωσις ἐν μεγεθύνσει τῶν Λουτρῶν Νισύρου, τοῦ Ἑφαιστείου καὶ τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς, ἅτινα διενεμήθησαν μεταξὺ τῶν ταξιδιωτικῶν Γραφείων, Τουριστικῶν Πρακτορείων καὶ Ξενοδοχείων τῆς Ρόδου. Ἐκφράζεται ἡ εὐχή, ὅπως καὶ ἄλλα Νισυριακὰ Σωματεία, προβοῦν εἰς παρομοίας ἐνεργείας.

Μέσω τοῦ Γραφείου Ἐργασίας Ρόδου ἀνεχώρησαν διὰ τ' ἀνθρακωρυχεῖα Βελγίου οἱ συμπατριῶται μας Νικήτας Κορωναῖος, Νίκος Πατρίκης, Κων(τ)ίνος Παριανὸς καὶ Παντελῆς Τρικοίλης.

Εἰς τὴν Παναγίαν Φανερωμένην Ρόδου, ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῶν συμπατριωτῶν μας Ντίνου Δοξοπούλου μετὰ τῆς Εὐαγγελίας Θεοδώρου. Ἡρραβωνίσθη ἡ συμπ. μας Σοφία Καρπαθάκη μετὰ τοῦ ἐκ Κῶ Γαβριὴλ Λαππᾶ. Καθὸς καὶ ἡ Κασσιανὴ Ἀναστασιάδου μετὰ τοῦ Κώστα Λαμπαδάκη. Πρὸς ἅπαντες τοὺς ἀνωτέρω θερμὰ συγχαρητήρια.

Ἀπεβίωσαν οἱ συμπ. μας Νικόλ. Σύμπλης καὶ Ι. Βερδελλῆς. Εἰλικρινῆ συλλυπητήρια.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΝΙΓΡΙΤΑ. 21/5/57.— Ἐτελέσθη ἐν μέσῳ συγκινήσεων καὶ πόνου ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ν. Παναγίας τὸ 40θήμερον μνημόσυνον τοῦ ὄλους αἰφνιδίως ἀποθανόντος κατὰ τὴν 3ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. Γυμνασιάρχου Νιγρίτης Γ. Στρίκη. Εἰς τὸ μνημόσυνον παρέστησαν ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως μας κ. Βαγενᾶς, ὁ πρόεδρος τῆς δημοτικῆς συμβουλίου κ. Βλαδίκα, ὁ πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας κ. Σκέμπερης, ὁ κ. Ι. Καλαμπαλικᾶς καὶ πολλοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως μας ὡς ἐπίσης παρέστησαν καθηγηταὶ Πανεπιστημίου, οἱ γενικοὶ ἐπιθεωρηταὶ Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἱ κ.κ. Γυμνασιάρχαι μετὰ πολλῶν καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων Θεσσαλονίκης καὶ πλῆθος συγγενῶν καὶ φίλων τοῦ μεταστάντος.

Μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὠμίλησεν περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐκλιπόντος ὁ δήμαρχος κ. Βαγενᾶς καὶ ὁ καθηγητῆς κ. Ι. Μαντούκας, ἐξάραντες μετὰ συγκινήσεως τὰς μεγίστας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας ὁ μεταστὰς προσέφερε κατὰ τὴν διετῆ παραμονήν του εἰς τὴν πόλιν μας συντελέσας διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Γυμνασιακοῦ κτιρίου. Ἐπικολούθησεν δεξιῶσις ἐν τῇ οἰκίᾳ του κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κ. Στρίκη προσέφερε εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Γυμνασίου τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν δύο χιλιάδων (2.000) ὑπὲρ τοῦ Γυμνασίου Νιγρίτης ὡς ἐπίσης καὶ ἅπαντα τὰ βιβλία τοῦ ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ μεταστάντος ἵνα διανεμηθῶν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου.

σκοπόν έκτελέσεως τῶν ἤδη ἀρξαμένων δημοτικῶν ἔργων.

Οὕτω ἐκ τοῦ κεφαλαίου «ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ» διεθέσαμεν:

1) Διὰ τὸ ἔργον «**Διεύρυνσις καὶ κατασκευὴ ὁδοῦ Ἡλικιωμένης - Ἁγίου Νικολάου**» Δραχ. 9.000. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἢ ὅποια ὡς γνωστὸν ἐθεωρεῖτο παρὰ πάντων ἔργον ἀκατόρθωτον διήλθε διὰ μέσου τῶν καλλιτέρων ἐν τῇ περιφερείᾳ μας ἰδιωτικῶν κτημάτων ἄνευ ἀπαλλοτριώσεως αὐτῶν, χρησιμοποιήσαντες ὡς μόνον μέσον ἐπιτυχίας τὸ ἐπιβεβλημένον σθένος καὶ ἀποφασιστικότητα. Εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσὸν συμπεριλαμβάνονται καὶ 5.000 δραχ. τὰς ὁποίας μᾶς προσέφερον κατόπιν ἐνεργειῶν μου πρὸς τὴν Α.Σ. τὸν Ρόδου Σπυρίδωνα ἢ ἱερά Μονὴ Σπηλιανῆς. Ἐπίσης αἱ προσπάθειαι μου περὶ ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου ἐστράφησαν καὶ πρὸς τὸν ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογόν μας «Γνωμαγόραν», ἀποστείλαντα τὸ ποσὸν τῶν 200 δολλαρίων ἐκ τῶν ὁποίων δρχ. 3.760 διετέθησαν εἰς τὸ ἔργον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς διετέθη εἰς διαφόρους ἀναπήρους καὶ πτωχοὺς ἀσθενεῖς. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἔργον συνέβαλον καὶ οἱ κάτοικοι διὰ προσωπικῆς τῶν ἐργασίας ἐκ 500 ἡμερομισθίων.

2) Διὰ τὸ ἔργον «**Διάνοιξις πλατείας Ἀριστείδου Φωτιάδου**» δραχ. 3.000. Τὸ ἀκίνητον τῆς πλατείας ἐδωρήθη εἰς τὸν Δῆμον κατόπιν προσπαθειῶν καὶ ἐνεργειῶν μου, ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀειμνήστου Ἀριστείδου Φωτιάδου.

3) Διὰ τὸ ἔργον «**Κατασκευὴ ὁδοστρώματος ἐκ σκυροδέματος εἰς πλατείαν Ἡλικιωμένης**» δρχ. 25.000. Τὸ οἰκόπεδον ἐχορηγήθη δωρεὰν εἰς τὸν Δῆμον ὑπὸ τοῦ συμπολίτου μας καὶ εὐεργέτου τῆς πατρίδος Δημητρίου Ζωσιμοπούλου.

4) Διὰ τὸ ἔργον «**Κατασκευὴ λεκανοπεδίου ὕδατοδεξαμενῆς Βρετοῦ**» δραχ. 5.000.

5) Διὰ τὸ ἔργον «**Ἐπισκευὴ ὄρουμ Ταύλας τοῦ Γυαλοῦ**» δρχ. 2.000.

6) Διὰ τὸ ἔργον «**Ἐπιδιόρθωσις κεντρικῆς ὁδοῦ**» δρχ. 2.600.

7) Διὰ τὴν κατασκευὴν «**Στέγης τοῦ ἠλεκτρικοῦ μηχανοστασίου**» δρχ. 3.000.

8) Διὰ τὴν ἐπισκευὴν **τμήματος ἀγροτικῆς ὁδοῦ εἰς θέσιν Στενά** δρχ. 1.000.

9) Διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἀντιστηριζέως καὶ διεύρυνσιν ἀστικῆς ὁδοῦ «**Λίμνης Παπαδοπούλου**» δρχ. 5.000.

10) Διὰ τὴν διεύρυνσιν καὶ κατασκευὴν ὁδοστρώματος ἐκ σκυροδέματος τῆς ὁδοῦ «**Ἀποστολίδου-Πηγαδούλι**» δρχ. 5.000.

11) Διὰ τὴν κατεδάφισιν ἐρείπιων καὶ διαμόρφωσιν πλατειῶν, ἥτοι α) τῆς περιφερείας «**Ποταμός**», ὁ τῆς περιφερείας «**Παραμπόυτι-Λαγκάδι**» δρχ. 10.000 προερχομένης κατόπιν ἐνεργειῶν μου ἐκ τοῦ Προγράμματος Μικρῶν Κοινωφελῶν ἔργων. Ἐνταῦθα διετέθησαν καὶ

300 ἡμερομισθία προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων.

Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «**ΕΞΟΔΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ**» διεθέσαμεν:

1) Δραχμᾶς 103.062 δι' ἐπισκευὴν καὶ διαρρῦθμισιν τοῦ κτηρίου Α' θέσεως. Ἐκ τοῦ δαπανηθέντος τούτου ποσοῦ ἐξήκοντα χιλιάδες δραχμαὶ προέρχονται ἐκ τοῦ δανείου τὸ ὅποιον συνήψαμεν μετὰ τοῦ Ο.Δ.Α.Π.Δ.Δ. Αἱ ἐργασίαι ὅμως τῶν διαρρυθμίσεων συνεχίζονται πρὸς πλήρη ἀξιοποίησιν τῆς Α' θέσεως τῶν λουτρῶν χάρις εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου «Ὁ Γνωμαγόρας» ὅστις διὰ τῶν καταλλήλων πρὸς αὐτὸν προσπαθειῶν μου ἀπέστειλε τὸ ποσὸν τῶν 12.000 δολλαρίων.

2) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου διεθέσαμεν δι' ἔξοδα συντηρήσεως τῶν λουτρῶν, εἰς μικροεπισκευὰς, εἰς ἐπιδιόρθωσιν καὶ συντήρησιν ὑδραυλικῶν καὶ ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων ὡς καὶ διὰ τὴν προμήθειαν ἀναγκαιούτων πρὸς τοῦτο ἐξαρτημάτων δραχμᾶς 30.600.

Ἡ Δημοτικὴ ὅμως δραστηριότης δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὰς δυνατότητας τοῦ δημοτικοῦ Προϋπολογισμοῦ. Ἀντιθέτως κατεβάλομεν προσπάθειαις ἵνα ἐντὸς τῆς δημοτικῆς μας περιόδου ἠλεκτροφωτισθῇ ὁ Δῆμος ἡμῶν, καθὼς εἴχομεν ὑποσχεθῆ καὶ προεκλογικῶς, πρᾶγμα ὅπερ ἐπετύχομεν τυχόντες πλήρους κατανοήσεως ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Νομαρχίας, ἥτις καὶ προήλθεν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ παγοποιείου τοῦ Δήμου μας ἐκτελέσασα ἔργον ἀξίας πλέον τῶν 500.000 δραχμῶν. Δύναμαι δὲ νὰ σᾶς βεβαιώσω περὶ τῆς συνεχιζομένης μερίμνης αὐτῆς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐντὸς τοῦ προερχομένου Μαρτίου θὰ ἐπεκταθῇ τὸ δίκτυον ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ χωρία τῆς νήσου ὑπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ Δήμου ἡμῶν καὶ μὲ συμπληρωματικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἠλεκτροστασίου διὰ τὸ ποσοῦ τῶν 95.000 δραχμῶν.

Οὕτω ἐκ τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐξετελέσαμεν τὰ κάτωθι ἔργα:

1) Τὸ οἶκημα τοῦ ἠλεκτροστασίου δαπάναις τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου Γνωμαγόρα διὰ τῆς ἀποστολῆς Δραχμῶν 32.000.

2) Τὸ οἶκημα τοῦ Παγοποιείου δαπάναις τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου Γνωμαγόρα διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς εἰδικὴν συσταθεῖσαν ὑπὸ αὐτοῦ Ἐπιτροπῆν κατόπιν τῶν καταλλήλων ἐνεργειῶν μας Δρχ. 36.000.

3) Τὴν ἠλεκτρικὴν ἐγκατάστασιν τῶν λουτρῶν δαπάναις τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου Γνωμαγόρα διὰ τῆς ἀποστολῆς πρὸς τὸν συμπολίτην μας κ. Δημήτριον Ζωσιμόπουλον τοῦ ποσοῦ τῶν 1.500 δολλαρίων.

4) Τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου δαπάναις τῶν ἐν Ἀμερικῇ συμπολιτῶν μας Κώστα Ἐμμανουήλ καὶ Ἐμμανουήλ

Καμπάνη, ἀποστείλαντες πρὸς τοῦτο τὸ ποσὸν τὸν 600 δολλαρίων.

5) Τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἄνωθεν τοῦ ἠλεκτροστασίου λοφίσκου διὰ τῆς συσταθείσης Ἐξωραϊστικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτῆς οἰκονομικῶν μέσων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω αὐτῶν νομιζῶ ὅτι εἰς τὸ διάστημα τῆς διαιτίας μας ἐν συνδυασμῶ μετὰ τὴν προηγουμένην ἐξάμηνον διοικήσιν μας ἐξετελέσαμεν διὰ τὸν Δήμον μας ἔργα τὰ ὁποῖα ἴσως καὶ ὁ πλεόν αἰσιόδοξος νὰ μὴ ἀνέμενε, καὶ τὰ ὁποῖα ἤσκησαν ὡς γνωστὸν ἄμεσον ἐπίδρασιν τόσον εἰς τὴν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμοπόλεως ὅσον καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν βελτίωσιν καὶ ἐξυγίανσιν τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων.

Θὰ πρέπει ὁμως νὰ γνωρίζωμεν ὅτι τὸ ἔργον μας δὲν ἐτελείωσε. Αἱ δυσκολίαι καὶ τὰ ἐμπόδια παρουσιάζονται πολλάκις εἰς ἡμᾶς ἀνυπέβλητα. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐκφράζω πρὸς ὅλους ὑμᾶς τὴν εὐχὴν ὅπως μὲ παρακολογηθῆτε πάντοτε μετὰ ἀφοσίωσιν καὶ ἀλληλεγγύην εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα διὰ νὰ συνεχίσω μετὰ μεγαλυτέραν αἰσιοδοξίαν καὶ θάρρος τὰς προσπάθειάς μου μέχρις ἐπιτυχίας τοῦ ὅλου Δημοτικοῦ μας ἔργου.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 31/1/1957

Ὁ Δήμαρχος
Γ. ΠΑΛΟΥΡΗΣ

Σ. ΣΥΝΤ. Τὰ καθαρὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου ἀνῆλθον κατὰ τὴν χρῆσιν 1954-1955 εἰς δρχ. 169.613,15 μετ' ἀφαίρεσιν δηλονότι τοῦ ποσοῦ τοῦ Δανείου ἐκ δρχ. 60.000 καὶ τὸν συγκερασμὸν τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῶν Λουτρῶν, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς δρχ. 162.355, 40 καλύπτοντα τὰς ἀνάγκας τοῦ Δήμου κατὰ τὰ κατωτέρω ποσοστά.

Ἐξοδα Διοικήσεως ποσοστὸν	35,90%
Ὑγεία-Πρόνοια Ἐκπαίδευσις	23,47%
Δημοτικὰ ἔργα	22,14%
Λοιπαὶ Δαπάναι	18,49%
Σύνολον	100,00%

Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς λογοδοσίας, ὁ Δήμος ἐπιστάθη παρὰ τοῦ Ὄργανισμοῦ Δωδεκανησιακῆς περιουσίας διὰ δραχμῶν 74.600 δι' ἀγορὰν τῶν ἐν αὐτῶ μνημονουμένων ἐπιπλῶν, αἰτινες καὶ θ' ἀποδοθῶσιν αὐτῶ, ἀτόκως ἐντὸς δεκαετίας.

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου ἀνῆλθον εἰς δραχμάς 155.757,50.

Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν 1955-1956, καλύπτουσαν 18μηνον διάστημα προκύπτουσι τὰ κατωτέρω στοιχεῖα:

Τὰ καθαρὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου, μετ' ἀφαίρεσιν δηλονότι τοῦ Δανείου ἐκ δρχ. 27.000 καὶ συμψηφισμὸν τῆς διαχειρίσεως τῶν Λουτρῶν ἀνῆλθον εἰς δρχ. 784.872,80 τὰ δὲ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα εἰς δρχ. 400.301, καλύπτοντα τὰς δαπάνας τοῦ Δήμου κατὰ τὰ κατωτέρω ποσοστά:

Ἐξοδα Διοικήσεως	26%
Ἐξοδα βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεων	3,50%
Εἰδικὰ Δημοτικὰ ὑπηρεσία	5,00%
Ὑποχρεωτικὰ δαπάναι	8,50%
Εἰσφοραὶ	1,00%
Φωτισμός	9,00%
Συντήρησις ἀφοδευτηρίων	0,50%
Ἐπισκευὴ καὶ διαρρῦθμισις Λουτρῶν	26,00%
Δημοτικὰ ἔργα	18,50%
Προαιρετικὰ δαπάναι	2,00%
Σύνολον	100,00%

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου ἀνῆλθον εἰς δρχ. 339.598,65, ἅτινα ἀναγόμενα εἰς 12μη-

νον διαχειρίσιν, ἀνέρχονται εἰς δρχ. 226.400, παρουσιάζοντα οὕτω αὐξήσιν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χρῆσιν 1954-1955 κατὰ ποσοστὸ 45,10%. Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐνέχει τὸ ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκ τῶν φόρων ἐσόδων, ἀνερχόμενον εἰς 94%.

Σχετικῶς μετὰ τὸ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς κισσήρεως βασικὸν μίσθωμα, ἐνῶ κατὰ τὴν χρῆσιν 1954-1955 προϋπελογίσθη ὀρθῶς συμφῶνως πρὸς τὰ ἄρθρα 6 καὶ 10 τῆς συμβάσεως εἰς δρχ. 34.000, κατὰ δὲ τὴν χρῆσιν 1955-1956 εἰς δρχ. 58.000, ἐβεβαιώθη καὶ εἰσεπράχθη ποσὸν δρχ. 29.000 δι' ἐκάστην ἐξ αὐτῶν. Μία σχετικὴ ἐξήγησις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ πληροφορία περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐλέγχεται ἡ ποσότης καὶ τὸ εἶδος ἐκάστου φορτίου, ἂν δηλονότι περιλαμβάνεται εἰς αὐτὸ κισσηρόωμα ἢ πορσελάνη τῶν ὁποίων ἡ ἀξία εἶναι τριπλασία τῆς τῆς κισσήρεως.

Τὰ ἔσοδα μετ' ἀναγωγὴν εἰς δωδεκάμηνον παρουσιάζουσι ἐπίσης αὐξήσιν κατὰ 64%. Εἰδικώτερον αἱ δαπάναι διοικήσεως παρουσιάζουσι αὐξήσιν κατὰ 19% ἐνῶ ἐξ αὐτῶν τὰ ἔσοδα παραστάσεως Δημάρχου παρουσιάζουσι αὐξήσιν κατὰ 40%, οἱ δὲ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων κατὰ 35,20%. Τὰ ὀδοιορικὰ καὶ ἀποζημιώσεις ὡς καὶ ἡ γραφικὴ ὕλη καὶ Τ.Τ.Τ. ἐμφανίζουσι μείωσιν, ἥτις ἐν τινι μέτρῳ θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸ ὅτι ἡ διαχείρισις τῶν Λουτρῶν ἐπεβαρύνθη, ὀρθῶς βεβαίως, μετὰ εἰς αὐτὴν ἀναλογούσας σχετικὰς δαπάνας. Αἱ δαπάναι τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἐργοστασίου ὑπολογιζόμενα δι' ἐξάμηνον καὶ ἀναγόμενα εἰς ἐτήσιον ποσόν, θὰ καλύψουν ποσοστὸν 24% ἐπὶ τῶν ἐξόδων ἐφ' ὅσον δὲν θὰ αὐξηθῶσιν αἱ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως εἰσπράξεις. Αἱ προαιρετικὰ δαπάναι, ἀνερχόμενα εἰς 2% καὶ ἀναφερόμενα εἰς ἔσοδα δεξιώσεων, τελετῶν κλπ. δὲν θὰ πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ κριθῶσιν ἀυστηρῶς, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελοῦσι παραγωγικὰς δαπάνας καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει συντελοῦν εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ ἐμφάνισιν τοῦ Δήμου.

Αἱ Δανειακαὶ ὑποχρεώσεις τοῦ Δήμου ἐκ δρχ. 161.600, ἐμειώθησαν κατὰ τὰ κα-

ΑΠΟΦΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Τοῦ γεωπόνου ΓΙΑΝΝΗ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Με μεγάλη ικανοποίηση και ιδιαίτερη χαρά διαβάσαμε τὴ μελέτη τοῦ κ. Μούρα «Δημογραφικὸ πρόβλημα καὶ Γεωργία» στὸ περασμένο τεῦχος τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν».

Με τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ παλαιὰ σημειώματα ποῦ μᾶς παραθέτει πρέπει νὰ μεταδίδῃ σὲ ὄλους μας τὴν πεποίθησίν του ὅτι τὸ μέλλον τοῦ νησιοῦ μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Γεωργίας γιατί μόνον αὐτὴ εἶναι ἰκανὴ νὰ λύσῃ τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα τοῦ τόπου.

Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποῦ μᾶς παραθέτει βλέπουμε πῶς τὰ παλαιότερα χρόνια μετὰ τὰ ἐμπειρικὰ μέσα τῆς ἐδαφοκαλλιέργειας, ὁ τότε Νισύριος ἀγρότης εἶχε εἰσόδημα, καὶ πῶς σιγὰ σιγὰ, σ' αὐτὸ βέβαια συνετέλεσαν πολλοὶ παράγοντες κυρίως δὲ ἡ Ἰταλικὴ κατοχὴ, ἄρχισε νὰ παρακμάζῃ ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου, γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ σημερινὸ κατάντημα.

Ὡστόσο καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν καταστρεπτικὴ μπόρα θὰ πρέπη νὰ ἐλπίζουμε ὅτι ἔφθασε ὁ καιρὸς γιὰ ν' ἀρχίσῃ μιὰ ἀναγέννηση μετὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Γεωργίας τοῦ τόπου μας.

Πολλὰ εἶναι τὰ σημάδια: πρῶτα-πρῶτα ἡ μελέτη τοῦ κ. Μούρα στὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ», ποῦ θὰ πρέπη νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου μας. Γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο ὄλοι μας πρέπει ναρθοῦμε σὲ συνεργασία. Ἐπειτα τὰ χαρούμενα μηνύματα ἀπὸ τὴ Νίσυρο. Ὁρισμένοι ἀνασκουμπώθηκαν καὶ ἄρχισαν νὰ χύνουν πάλιν γόνιμα τὴ χρυσὴ εὐλογία τοῦ ταπεινοῦ τους ἰδρώτα στὴ γῆ τους. Καὶ βέβαια πρὶν ἀπὸ ὄλους ὁ ἀγροτικὸς κόσμος τοῦ Νησιοῦ μας πρέπει νὰ κινητοποιηθῇ ὁλόκληρος. Αὐτὸς πρὶν ἀπὸ ὄλους χρειάζεται τὴν ἀγροτικὴ ἀνοικοδόμηση καὶ αὐτὸς θὰ τὴν πραγματοποιήσει.

Οἱ παραγωγικὲς δυνάμεις γιὰ τὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία τοῦ Νησιοῦ μας εἶναι μεγάλες, δεδομένου ὅτι οἱ φυσικὲς συνθήκες εὐνοοῦν μιὰ σειρά καλλιεργειῶν προϊόν-

ταβληθέντα χρεωλύσια ἐκ δραχ. 14.000 περίπου.

Ἡ δραστηριότης τοῦ Δήμου εἰς δημοτικὰ ἔργα παρουσιάζεται ἀπολύτως ικανοποιητικὴ καὶ ἀξίεπαινος χάρις εἰς τὴν γενναίαν εἰσφορὰν τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς. Φρονοῦμε ὅμως ὅτι θὰ ἦτο συμφερότερον νὰ μὴ εἰσῆγετο ἡ δωρεὰ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Δήμου, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐπιβαρύνσεων τὰς ὁποίας κατ' ἀνάγκην ἐπέφερεν καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητοι. Διότι ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτελεσθοῦν ἔργασια μετὰ τὰς αὐτὰς ἢ καὶ καλλιτέρας ἀκόμη συνθήκας ἐπιβλέψεως καὶ ἐπιστάσις καὶ χωρὶς ἐπιβαρύνσεων. Εἶναι ἡ δευτέρα περίπτωσις (ἢ πρώτη ἦτο τοῦ Ἡρώου) εἰς τὴν ὁποίαν τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν μετὰ τὸ ἐπιτελεῖον ποῦ διαθέτει, μποροῦσε ἐὰν ἐζητεῖτο ἡ γνώμη του, νὰ ὑποδείξῃ τὴν πλέον συμφερόσαν λύσιν.

Κρίνοντας ἀπὸ τῆς γενικῆς σκοπιᾶς τοὺς ἀπολογισμοὺς τοῦ Δήμου μας, νομίζομεν ὅτι οὗτοι παρουσιάζονται ἀρκετὰ ικανοποιητικοὶ καὶ εὐώϊνοι, ὥστε νὰ δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς

νὰ συγχαρῶμεν τὴν Δημοτικὴν μας ἀρχὴν καὶ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς Δήμαρχον. Τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Δήμου μας συνεχῶς βελτιοῦνται, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ἀποβλέπωμε μετὰ αἰσιοδοξίαν εἰς τὸ μέλλον. Τὸ εὐχάριστον ὅμως τοῦτο γεγονός δημιουργεῖ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως καταστρωθῇ ἕνα μακρὰς πνοῆς πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ μελετηθῇ ἐπισταμένως νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν. Καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ θὰ πρέπη νὰ καλύπτῃ ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς Δημοτικῆς δραστηριότητος, ἀφοῦ προηγουμένως ἀξιολογηθῶσιν οὗτοι κατὰ τὴν ἐμπρέπουσαν σειρὰν. Διότι ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐκ τῶν ἀπολογισμῶν φαίνεται ὅτι ὁ Δήμος δὲν ἔλαβε πρόνοιαν διὰ τὴν γεωργίαν, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου 1954 μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1956 ἐδαπάνησε διὰ τὴν ἐξόντωσιν ἐπιβλαβῶν πτηνῶν (κουρούνες, μουλιανοὶ) δραχ. 204, διὰ δὲ τὴν πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν τῆς κάμπης τῆς ἀμυγδαλῆς καὶ τῶν ἀκρίδων δὲν ἐδαπάνησε οὐδεμίαν δραχμὴν, παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἐξ' αὐτῶν ζημίαι δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητοι.

των μεγάλης ακαθάριστης προσόδου. Τη μεταβολή όμως αυτή που έπιζητούμε, πρέπει να την προσέξουμε από την αρχή. Όλα θα πρέπει να λυθούν από βαθιά και κανένα έπιπόλαια.

Ποιός θα πρέπει να είναι ο σκόπος μας; Θα κάνουμε μιá ανασκόπηση τής σημερινής κατανομής του έδαφους στη Νίσυρο. Σε τρία τμήματα θα κατανέμουμε το έδαφος: 1ον) Στο Γεωργικό έδαφος, 2ον) το Δενδροκομικό κα 3ον) το Κτηνοτροφικό.

Όταν λέμε Γεωργικό έδαφος, έννοούμε εκείνο που καλλιεργείται με έτήσια φυτά δημητριακά, ψυχανθή κλπ. Δενδροκομικό εκείνο που καλλιεργείται με δενδρώδεις καλλιέργειες και Κτηνοτροφικό εκείνο που έχει άφεθη για βοσκές.

Γεωργικό και Δενδροκομικό είναι κάπως ανακατεμένα βέβαια αφού συστηματικές δενδροφυτείες δέν παρουσιάζονται στο Νησί μας αλλά παρατηρείται συγκαλλιέργεια δενδρωδών με δημητριακά.

Η Γεωργική έκμετάλλευσις πρέπει να σκεπάζη σήμερα τὰ 25% του συνολικού παραγωγικού έδαφους. Η Δενδροκομική, που τόσο ταιριάζει στις φυσικές συνθήκες του έδαφους και κλίματος, κατέχει σήμερα στο συνολικό παραγωγικό έδαφος τὸ 10% και τὸ κτηνοτροφικό έδαφος τὰ 65%, δηλαδή και παραπάνω από τὸ μισό. Αὐτὰ τὰ ποσοστὰ δέν προκύπτουν βέβαια από καμμιά έπίσημη στατιστική. Τὰ υπολογίζω έτσι και όπως νομίζω θα πλησιάζω στην πραγματικότητα.

Άς πάρουμε τὸ Γεωργικό έδαφος. Και τὰ 25% του γεωργικού έδαφους είναι σήμερα δοσμένα στην καλλιέργεια τής κριθής και ένα πολύ ελάχιστο ποσοστό στην καλλιέργεια τῶν όσπριών. Όλοι μας ξέρουμε τὸ σύστημα τής άμειψισποράς που ακολουθοῦμε. Τὸν ένα χρόνο κριθάρι και τὸν άλλο χρόνο πάλιν κριθάρι που τὸ σπέρνουμε όμως τὸ Φεβρουάριο αφού προηγουμένως προετοιμάσουμε τὸ έδαφος με 2 όργώματα, ένα του φθινοπώρου και τὸ άλλο τής σποράς. Τὸ δὲ κριθάρι που σπέρνουμε τὸ Φεβρουάριο είναι από τὸ ίδιο που σπέρνουμε και τὸ φθινόπωρο, δηλαδή ὁ ίδιος σπόρος. Αὐτὸ τὸ λέμε άμειψισπορά!

Τώρα γιατί τὸν ένα χρόνο στο ίδιο χωράφι σπέρνουμε κριθάρι τὸ φθινόπωρο και στο ίδιο χωράφι τὸν άλλο χρόνο σπέρνουμε πάλιν κριθάρι αλλά τήν άνοιξη; Ὑπάρχει βέβαια κριθάρι που ώριμάζει σε 3 μήνες αλλά είναι ξεχωριστή ποικιλία και όχι αὐτὸ που σπέρνουμε εμείς.

Ὁ τρόπος με τὸν όποιον καλλιεργοῦμε και αὐτὸς είναι ὁ πιό άρχέγονος: σπέρνουμε τὸ κριθάρι στο άκαλλιεργητο έδαφος, περνά μετά τὸ αλέτρι, αὐτὸ που πρὸ πολλῶν χρόνων κατέλαβε θέσι στο Μουσείο και τὸν σκεπάζει. Αὐτὴ είναι ὄλη ἡ δουλειά. Καμμιά άλλη περιποίηση. Η λέξις λίπασμα είναι άγνωστη άκόμη στη Νίσυρο. Σαν σπόρο παίρνουμε τὸ κριθάρι από τὸ σωρὸ χωρὶς καμμιά διαλλογή και άπολύμανση. Τὸ σύστημα έκμετάλλευσης του Γεωργικού έδαφους δέν είναι έντατικό, αλλά αντίθετα και άναμφισβήτητα δλότιστα χαλαρὸ μιá και παρουσιάζει τὰ παρακάτω γνωρίσματα: 1) Τὸ σύστημα τής άμειψισποράς. 2) ἡ πλημμελής καλλιέργεια, 3) ἡ εύρυτάτη καλλιέργεια τής κριθής. Ὅπως ξέρουμε ἡ κριθαροκαλλιέργεια άπασχολεῖ σχεδόν ὄλο τὸ ποσοστό του Γεωργικού έδαφους. Ὅμως ἡ καλλιέργεια αὐτὴ σε μιá τόσο μεγάλη έκταση, άποτελεῖ άντιοικονομική γιατί άπομακρύνει τὴ γεωργική οίκονομία του τόπου από τις ειδικές εκείνες καλλιέργειες που παρουσιάζουν μεγάλη ακαθάριστη πρόσοδο. Τὸ χαλαρὸ τρόπο έκμετάλλευσης του γεωργικού έδαφους με κριθάρι άποδειχνει συγκριτικά ἡ κατά στρέμμα έδαφική πρόσοδος που είναι ελάχιστη.

Δενδροκομικό έδαφος: Η σήμερα έκμεταλλεομένη με τὸ δενδροκομικό σύστημα έκταση είναι σχετικὰ πολύ μικρή. Η μορφή του σημερινού συστήματος δενδροκομικής έκμετάλλευσης είναι έκτατική και χαλαρή μιá και αὐτὴ παρουσιάζει τὰ παρακάτω τυπικὰ γνωρίσματα:

Έρασιτεχνισμός στην έκλογή τῶν ειδῶν και ποικιλιῶν, άποτυχημένη έκλογή αὐτῶν πολλές φορές σε σχέση με τήν τοποθεσία και τὸ έδαφος, άκανόνιστη φύτευση και άνεπαρκείς άποστάσεις μεταξύ τῶν δέντρων, από ὅπου προέρχεται και ἡ κακή ὕγιεινή κατάστασή τους καθώς και οί μικρές άποδόσεις, τὰ ακατάλληλα ἡ και καθ' ὄλοκληρην μιá έφαρμοζόμενα κλαδέματα και τέλος ἡ κατάχρηση τής συγκαλλιέργειας με άλλα φυτά.

Πρέπει να καταλάβουμε ὅτι βρισκόμαστε σε προνομιοῦχο θέση που οί κλιματολογικές συνθήκες δείχνονται πολύ πρόσφορες διá τήν ανάπτυξη δένδρων που λόγω τής ως εκ τῶν κλιματικῶν συνθηκῶν πρῶιμου ώριμάνσεως δύνανται να καταλάβουν θέσι εν εις τήν κατανάλωσι με άρκετὰ ὕψηλές τιμές. Βερύκοκκα μπορούμε νάχουμε στη Νίσυρο από ώρισμένες τοποθεσίες στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου δηλ. από τὰ πλέον πρῶιμα που παρουσιάζονται εις τήν άγοράν τῶν άστικῶν κέντρων. Τὸ ίδιο συμβαίνει και με τὰ άχλάδια. Μήπως και κηπευτικά δέν θα μπορούσαμε από ώρισμένες βέβαια τοποθεσίες νάχουμε πολύ πρῶιμα; Φέτος τὸ Πάσχα, δηλαδή 20 Ἀπριλίου, στη Νίσυρο ὕπῃρχαν άφθονα φασολάκια. Τήν εποχήν εκείνην στην Ἀθήνα

έπωλούντο 16-18 δραχ. κατ' ὄκυν. Ἀλλὰ δὲν ἐξαντλεῖται μέχρις ἐδῶ ὁ κατάλογος τῶν προϊόντων πού δύναται νά καλλιεργηθοῦν καί νά ἔχουν μεγάλην πρόσδοον.

Κτηνοτροφικό ἔδαφος: Ἡ συνολική παραγωγή τῆς κτηνοτροφίας, ὅπως εἶναι γνωστό, ἐξὸν ἀπὸ τίς καθαρά κτηνοτροφικές ἐκτάσεις, ἐκμεταλλεύεται καί τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ παραγωγικοῦ ἔδαφους, ἀνοργάνωτη, καί γι' αὐτὸ ἀνυπότακτη καθὼς εἶναι, εἰσχωρεῖ βεβαίως τὸ γεωργικὸ καί δενδροκομικὸ ἔδαφος, ἐπιφέρει ζημιές στὴ γεωργικὴ καί δενδροκομικὴ ἐκμετάλλευση, ἐμποδίζοντας τελικὰ τὴ σοβαρὴ ἐπέκτασή τους καί περιορίζοντας τὴν ἐντατικοποίησή τους.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι θὰ πρέπει νά ἀκολουθήσουμε μιὰ νέα ἀνακατανομή, ὅτι θὰ πρέπει συνεχῶς νά αὐξάνεται ἡ δενδροκαλλιέργεια εἰς βάρους τῶν δημοτικῶν τῶν ὀπιοῦν ἢ ἐκτασίς θὰ πρέπει μὲ τὸν καιρὸ βέβαια νά περιοριστῆ εἰς τὰ 10% τοῦ παραγωγικοῦ ἔδαφους καί τὸ υπόλοιπον 15% νά καταληφθῆ ἀπὸ δενδροκαλλιέργεια ἔτσι ἀμέσως τὸ δενδροκομικὸ ἔδαφος ὑπερδιπλασιάζεται. Ἀλλὰ καί ἀπὸ τὸ κτηνοτροφικὸ ἔδαφος θὰ πρέπει νά πάρη ἡ δενδροκαλλιέργεια ἕνα ποσοστὸ τουλάχιστον 15% ὁπότε μὲ τὴν ἀνακατανομήν αὐτὴν θὰ ἔχουμε τὰ κάτωθι ποσοστά: Γεωργικὸ ἔδαφος 10%, δενδροκομικὸ 50% καί κτηνοτροφικὸ 40%.

Θὰ ἐξετάσουμε τὸ Δενδροκομικὸ ἔδαφος γιατί σὰν τέτοιο πρέπει νά βλέπουμε τὸ ἔδαφος τῆς Νίσυρου.

Συνεπεία τῶν ἔδαφολογικῶν, κλιματικῶν ἀλλὰ καί οἰκονομικῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν, ὠριμαμένα εἶδη δένδρων πρέπει νά διαδοθοῦν καί τέτοια θὰ πρέπει νά εἶναι κυρίως ἡ ἀμυγδαλιά καί ἡ ἐλιά.

Ἡ Δενδροκομία θὰ πρέπει νά διατηρήσῃ τὴν διπλὴ μορφή: α) Τὴν οἰκογενειακὴ γιὰ παραγωγή φρούτων πού προορίζονται γιὰ οἰκογενειακὴ κατανάλωση (ἢ καί μερικὴ πώληση) καί β) τὴν ἔμπορευματικὴ γιὰ παραγωγή φρούτων καί καρπῶν πού προορίζονται γιὰ τίς ἀνάγκες τῆς ἀγοράς.

Ἡ Οἰκογενειακὴ πρέπει νά ἐνισχυθῆ μὲ παραχώρηση ἐκλεκτῶν καί παραγωγικῶν ἐμβολιασμένων εἰδῶν καί ποικιλιῶν καί νά παρακολουθῆται γιὰ τὴ χορήγηση τῶν ἀπαραίτητων ὀδηγιῶν στὴ διεξαγωγὴ τῆς καλλιέργειας, στὴν καταπολέμηση τῶν ἀσθενειῶν κλπ.

Γιὰ τὴν ἔμπορευματικὴ δενδροκομία πρέπει νά καθοριστοῦν ζῶνες καλλιέργειας τῶν διαφόρων εἰδῶν μὲ βάση τὴ μελέτῃ μαρτύρων τῶν ὑπαρχόντων εἰδῶν. Σὲ ἕνα ἀπέραντο ἀμυγδαλεῶνα καί ἐλαιῶνα πρωτίστως πρέπει νά μεταβληθῆ ἡ Νίσυρος. Σὲ κάθε ζῶνῃ θὰ καθορισθῆ ὠρισμένο πρόγραμμα ἐργασιῶν ὥστε ν' ἀποφεύγεται σπατάλη δυνάμεων καί θὰ προβλεφθοῦν ὄλοι οἱ δυνατοὶ συνδυασμοὶ ἀπὸ τὴ συγκαλλιέργεια ἐτησίων φυτῶν ἕως ὅτου τὰ δένδρα μεγαλώσουν, ὡς τὴν οἰκίστιη κτηνοτροφία πού θὰ εἶναι δυνατό νά ἐκτρέφεται ἀπὸ τοὺς καλλιεργητές.

Στὶς πεδινὲς ἐκτάσεις δυεκολύνονται ὅλες οἱ καλλιεργητικὲς καί ἄλλες περιποιήσεις τῶν δένδρων, ἐνῶ ἀντίθετα στὶς πλαγιές ὅπου γίνεται δενδροκαλλιέργεια, ὅπως συμβαίνει στὸ Νησί μας, δυσκολεύονται ὅλες οἱ ἐργασίες ἰδιαίτερα ἡ καλλιέργεια, οἱ καταπολεμήσεις ἀσθενειῶν. Γι' αὐτὸ ἰδιαίτερη μέριμνα πρέπει νά δοθῆ στὶς περιπτώσεις αὐτές γιὰ τὴν κατασκευή πεζουλιῶν, στὴ διαρρύθμιση χερμάρρων, στὴ συγκέντρωση βρόχινων νερῶν, στὸ σχηματισμὸ ἀνεμοφρακτῶν καί στὴν ἐγκατάσταση ἄλλων ἐγγειῶν βελτιώσεων.

Γιὰ νά γίνουν ὅλα αὐτὰ, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὀλόσωμη καί ὀλόψυχη συμμετοχὴ τοῦ ἀγροτικοῦ μας κόσμου, γιατί ἄλλοιῶς τὰ δημιουργικὰ σχέδια οὔτε νά καταρτισθοῦν οὔτε -πολὺ περισσότερο- νά πραγματοποιηθοῦν δύναται. Ἡ δημιουργία θὰ ξεπεταχθῆ μοναχὰ ἀπὸ τὴ συνειδητὴ δράση τοῦ ἀγροτικοῦ μας κόσμου. Καί στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουμε ἕνα πλεονέκτημα. Ἐχουμε δηλαδὴ ἕνα ἀνθρώπινο ὕλικὸ πού δὲν ἔχει ἰδέαν βέβαια ἀπὸ γεωργικὰ ζητήματα, ὅμως δὲν ἔχει τίς προλήψεις καί τίς δεισιδαιμονίες πού συναντᾶ κανεὶς σ' ἄλλα μέρη καί πού στέκουν τροχοπέδη στὴν ἐφαρμογὴ γεωργικῶν προγραμμάτων.

Κατ' ἀρχὴν χρειάζεται ἕνας γεωπόνος εἰδικευμένος κάπως στὰ δενδροκομικὰ ζητήματα, ὁ ὁποῖος θὰ μὲν μονίμως στὴ Νίσυρο. Μὲ στενὴ συνεργασία τοπικῶν ἀρχῶν, δασκάλων, τοπικῶν συλλόγων θὰ καθορισθῆ ἕνα πρόγραμμα ἐργασίας. Ἐπειτα χρειάζονται τὰ κατάλληλα δενδρῦλλα, ὠριμαμένα ἐργαλεῖα.

Αἱ ἀνάγκαι τῶν δενδρῦλλίων θὰ καλυφθοῦν κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ παραγωγήν τῶν ἰδίων ἀγροτῶν, τῶν Σχολείων μὲ δημιουργίαν μικρῶν φυτωρίων ἀπὸ κάθε σχολεῖο πού οἱ μαθηταὶ μὲ τὴν ἐπιβλεψὴν τῶν δασκάλων τῶν καί τοῦ γεωπόνου θὰ ἀναλάβουν τὴν συντηρήσιν των. Ἐτσι συγχρόνως θὰ διδάσκωνται καί οἱ μαθηταί. Τὸ ἴδιο θὰ γίνῃ καί μὲ τοὺς τοπικοὺς συλλόγους. Ἀπὸ κάθε προοδευτικὸ γεωργὸ θὰ δημιουργηθῆ ἕνα μικρὸ φυτωριὰκι ἀπὸ 30-50 τ.μ. γιὰ τίς ἀνάγκες τους καί γιὰ διάθεσιν σὲ ἄλλους. Ἐνα μέρος δενδρῦλλίων θὰ ἀγοράζωνται. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ

έξοικονομούνται τὰ ἀναγκαῖα ἐκάστοτε δενδρύλλια δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχουν οἰκονομικὲς δυνατότητες γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς φυτωρίου. Θὰ ἰδρῦση μόνιμα περιοδικὰ σχολεῖα γιὰ τοὺς ἔφηβους καλλιεργητὰς καθὼς καὶ χωριστὰ γιὰ τοὺς ἠλικιωμένους. Θὰ παρακολουθῆ τὶς καλλιέργειες καὶ θὰ καθορίζουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς παραγωγοὺς τὴ διεξαγωγή τῶν ἐργασιῶν. Θὰ φροντίση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκοσῖτου κτηνοτροφίας μὲ τὴν εἰσαγωγή ἀπὸ τὶς πιὸ κατάλληλες ράτσες. Τὸ Χιώτικο πρόβατο ἐπὶ παραδειγματι θὰ μπορούσε νὰ εὐδοκίμησῃ ἄριστα στὴ Νίσυρο καὶ γενικὰ θὰ φροντίζῃ γιὰ κάθε τι τὸ γεωργικό.

Ἀπαραίτητα προϋπότητες γιὰ τὴν προώθησιν τῆς Γεωργίας εἶναι ἡ μόνιμος παρουσία Γεωπόνων εἰς Νίσυρον καὶ μάλιστα τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἐπὶ μίαν πενταετία συνεχῶς.

Ἡ σύστασις Δημοτικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου πού ἀναφέρει ὁ κ. Μούρας θὰ ὑποβοηθήσῃ ἀρκετὰ τὴν ὄλην προσπάθειαν σὲ καμμιά ὅμως περίπτωσιν δὲν μπορεῖ νὰ διαδραματίσῃ τὸ ρόλο τοῦ Γεωπόνου. Ὁ σκοπὸς δὲν εἶναι μόνον νὰ φυτεύουμε δένδρα. Κυρίως πρέπει νὰ μάθουμε νὰ τὰ καλλιεργοῦμε καὶ νὰ τὰ περιποιούμεθα. Αὐτὰ ἀπαιτοῦν εἰδικὲς γνώσεις. Ἡ Γεωργία πρὸ πολλοῦ ἔχει πάφει νὰ εἶναι ἐμπειρική τέχνη. Ἐπειτα ἐκτός ἀπὸ τὴν αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δένδρων, χρειάζεται κυρίως προσπάθεια νὰ ἀποδώσουν τὰ δένδρα. Πρέπει νὰ μάθουν οἱ καλλιεργηταὶ μας νὰ καλλιεργοῦν καλά τὰ δένδρα, νὰ τὰ κλαδεύουν, νὰ τὰ κοπρίζουν, νὰ τὰ λιπαίνουν, νὰ καταπολεμοῦν τὶς ἀσθένειες κλπ. Τότε ἡ παραγωγή μὲ τὰ ὑπάρχοντα σήμερα δένδρα μπορεῖ ὅπωςδὴποτε σὲ μιὰ τριετία νὰ ὑπεριπλασιασθῆ.

Ἡ τοποθέτησις Γεωπόνου στὴ Νίσυρο ἀπὸ τὸ Κράτος εἶναι ἀδύνατος. Μόνον χαρακτηριστικῶς μπορεῖ νὰ τοποθετηθῆ. Ὅμως ὑπάρχει περίπτωσις νὰ ὀνομασθῆ Γεωπόνος μὲ μισὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους καὶ μισὰ τῶν Κοινοτήτων. Ἡ Διεύθυνσις Γεωργίας Δωδεκανήσου διὰ τὴν προώθησιν τῆς Γεωργίας τοῦ Νησιοῦ μας εἶχε κάνει στὸ παρελθὸν μιὰ τέτοια πρότασι στὴ Νίσυρο ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἔγινε δεκτὴ. Δὲν γνωρίζω ἂν αὐτὸ μορφή νὰ γίνῃ σήμερα, ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν μορφή νὰ γίνῃ, ὁ σκοπὸς ἐπιβάλλει οἱ ἴδιες οἱ Κοινότητες καὶ ὁ Δῆμος νὰ προσλάβουν ἕνα Γεωπόνον γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα. Οἱ Σύλλογοι τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Δῆμος, οἱ Κοινότητες θὰ βοηθήσουν στὴ λύση τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος πού δὲν θὰ εἶναι σημαντικὸ.

Ἄν σκοτῶσουμε στὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα τότε σημαίνει ὅτι δὲν ἔχουμε συλλάβει τὸ νόημα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ προβλήματος. Σύμφωνα μὲ τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα πού ἀναφέρει ὁ κ. Μούρας ἡ μέση παραγωγή ἀμυγδαλόψυχας κατὰ τὰ ἔτη 1935-1940 ἦτο περίπου 25.000 χιλιόγρ. Ὅταν λοιπὸν λέμε καὶ τὸ πιστεύουμε ἀπόλυτα αὐτό, ὅτι μὲ μιὰ ἐπιμελημένη καλλιέργεια μὲ τὰ ὑπάρχοντα δένδρα ἡ παραγωγή σὲ μιὰ τριετία μπορεῖ νὰ ὑπεριπλασιασθῆ, τότε καὶ γιὰ μόνον τὴν ἀμυγδαλοκαλλιέργειαν θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ συζητοῦμε γιὰ οἰκονομικὸ πρόβλημα, προκειμένου κατὰ ἕναν τρόπο νὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν τοποθέτησιν Γεωπόνου στὴ Νίσυρο.

Ἀπαραίτητα ἀκόμη γιὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω εἶναι νὰ περιορισθῆ αὐστηρῶς ἡ Νομαδικὴ Κτηνοτροφία σὲ ὠρισμένες μόνον ζῶνες κτηνοτροφικῆς καὶ νὰ ἐνισχυθῆ ἡ ἀγροτικὴ ἀσφάλεια.

Τὸ πρόβλημα ἀπαιτεῖ λύση ριζικὴ καὶ συνολικὴ. Ὁ Δῆμος, οἱ Κοινότητες ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰ συμβούλια τῶν ἐδῶ Συλλόγων καὶ τῆς Ἀμερικῆς, παραμερίζοντας τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ ἐμπόδια, νὰ καταστρώσουν καὶ νὰ ἐφαρμόσουν προοδευτικὰ ἕνα ὀλοκληρωμένον σχέδιον ἀγροτικῆς ἀνοικοδόμησις. Γιατὶ ὅλοι μας πρέπει νὰ ξέρομε πῶς ὁ καιρὸς δὲν περιμένει πιά. Τὸ δῆλημα εἶναι ἀπόλυτο. Ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία τοῦ Νησιοῦ μας ἢ θὰ ἀνοικοδομηθῆ ὀλόσωσῃ ἢ θὰ καταρρεύσῃ πρόρριζα καὶ τότε οὔτε γιὰ τόπος διαμονῆς τῶν συνταξιούχων τῆς Ἀμερικῆς, ὅπως ἔγραφε ἐκλεκτὸς συμπατριώτης μας, δὲν θὰ προσφέρεται.

Ἐνῶ ὅταν τελειώσῃ πιά ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος θὰ διαπιστωθῆ τοῦτο τὸ παράξενο - μὰ πολὺ ἀληθινὸ: πῶς δὲν ἔχουμε φτάσει στὸ τέλος τοῦ δρόμου, μὰ πῶς βρισκόμαστε ἀκόμη στὴν ἀρχή. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα θὰ ξανοίγουνται ἀπεριόριστες οἱ δυνατότητες γιὰ μιὰ ἀδιάκοπη προώθησιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἐδαφογονιμότητος.

Καὶ στὴν ὁμαδικὴ αὐτὴ πάλη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν εὐημερίαν οἱ σημερινοὶ καταφρονημένοι ἀγρότες μας θὰ ἔχουν μεταμορφωθῆ. Ἡ ἐργασία πού πιά θὰ ἔχη γι' αὐτοὺς καὶ νόημα καὶ σκοπὸ, τὸ βιοτικὸ τους ἐπίπεδο πού θὰ ἀνεβαίῃ σταθερὰ καὶ μόνιμα, ἡ χαρούμενη ἰκανοποίησις, ἡ εὐγενικὴ ἀμιλλα, ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα θὰ τοὺς ξαναφέρουν τὴν αἰσιοδοξίαν στὴν καρδιά. Θὰ ἀγαπήσουν τὴ γῆ τοὺς καὶ αὐτὴ θὰ τοὺς ξαναγαπήσῃ. Αὐτοὶ πού θὰ δημιουργήσουν θὰ αὐτοδημιουργηθοῦν.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Στήν ἐφημερίδα «Καθημερινή» 15 Ἰανουαρίου 1945 ἔγραφα γιά τὰ «Ἥθη καί Ἔθιμα στή Νίσυρο» πιστεύω πῶς ὑπῆρξε μιά ἐλαχιστοτάτη συμβολή στό θέμα «Δωδεκανησιακή Λαογραφία» ἢ εἰδικώτερα στή λαογραφία Νισύρου.

Στό τεύχος Μαρτίου-Ἀπριλίου 1957 ἀριθ. φύλλου 15 τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» διάβασα ἄρθρον τοῦ φίλου Ἀναστ. Καρανασάση, Συντάκτου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, πού μέ πραγματικό παράπονο, δικαιολογημένο βέβαια, γράφει πῶς τὸ λαογραφικό ὕλικό ἀπὸ τῆ Νίσυρο εἶναι ἐλάχιστο καί κάμνει ἔκκλησι καί προσκλητήριον στοὺς δασκάλους τοῦ νησιοῦ, στό Γνωμαγόρα τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἔκκλησις τοῦ φίλου συμπατριώτη δὲν ἀπευθύνεται στοὺς... γιатρούς!! Νὰ λοιπὸν τοῦ πρώτος (γιά δεύτερη φορά) θὰ δώση καί στό θέμα λαογραφία, ἕνας... γιатρός, τοῦτο ἂν θέλετε ἔχει κάποια... κληρονομικότητα!! ἄφου καί ὁ Ἰπποκράτης εἰς τὸ περὶ «Ἀνέμων, ὕδατων καί τόπων» βιβλίον του παρέχει ἀξιολόγους εἰδήσεις καί παρατηρήσεις γιά διαφόρους λαούς.

Ψάχνοντας τίς σημειώσεις μου καί τὰ χαρτιά μου τὰ φυλαγμένα, βρῆκα ἕνα προικοσύμφωνο τοῦ 1867, τοῦ ἀπὸ πατρός παπποῦ μου. Πιστεύοντας πῶς εἶναι κάποια προσφορά εἰς τὴν Λαογραφία τῆς Νισύρου κρίνω σκόπιμον νὰ τὸ δημοσιεύσω στὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ».

Ὁ ὑποφαινόμενος Ν. Ἀποστολίδης μετὰ τῆς συζύγου μου Καλῆς Παπανικολάου Σαρῆ, ἐπειδὴ σήμερον μέλλομεν νὰ συνάψωμεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα μας Ἄνναν μετὰ τοῦ Χριστοφῆ Χατζήγεωργίου, τὴν εὐχόμεθα πρώτον ὅλα τῆς συζυγίας τὰ ἀγαθὰ καί ἐπομένως τῆς δίδομεν λόγω προικῶς τὴν ἐπομένην κινήτην τε καί ἀκίνητον περιουσίαν μας.

Τῆς δίδομεν τὸ ἐκ τοῦ Κλεπῆ νεόκτιστον ὀπίστίον μας ἐντουλές· μίαν καργιόλαν ἀπὸ καρυδιάν· μίαν τουζίναν καρχέλες· ἕν στρώμα ἀπὸ μαλλίνον· ἕν ἐφάπλωμα· ἕνα σιζατέν· μίαν πατανιάν· δύο κιλίμια· ἕνα κετζέν· ἕν ζεύγος ἀργυρόχροσες βέργες· σῆτε χρυσὸς ζεύγη ὀκτώ ἄλλουσον μίαν· λαμιὸν ἀργυρόχροσον ἕνα· δύο ζεύγη χρυσὰ ἐνώτια μαξιλλάρια ἕξ· βελόνην μεγάλην μίαν· πετζέτας ἕξ· τραπεζομάνδηλον ἕν· δέκα πετζέτας Μητρικάς· ὑποκάμισα γυναικεία δέκα ἕξ· σφηδῶματα πέντε· σκούφιες δύο· τρία φουστάνια μεταξωτὰ πατρικά· τρία τέξερα· τηγάνια δύο· τρεῖς τουζίνες πιάτα. Τὴν εἰς τὸν Κριὸν ταύλαν μὲ τὸ κοντοβάσταδον· τὸ εἰς τὸ Λακκίον ἀμπέλιον· τὸ εἰς τὸ ρεμίον ἄργους χωράφιον· τὰ τοῦ Παπαλῆ ἀγοραστὰ μου χωράφια ἄργους· τὸ εἰς τὸ Δάφνιον (Μητρικὸν) ἀμπέλιον· τὴν εἰς τὰς βάσσαϊς κρηπτήν μὲ κιούπια μεγάλα τέσσαρα· τὸν εἰς τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον κήπον· ἕν κιβώτιον ἀπὸ καρυδιάν· αἴγας εἴκοσι τὴν ἑταιρικὴν βάρκαν μετὰ τοῦ Γεωργίου Περούλη· εἰς χρυσὰ νομίσματα ἀπὸ μαχμουτιέδας δέκα ἐπτὰ. Μυσίρια δώδεκα· Πολίτικα δώδεκα· ἕν βενέκιον. Εἰς μετρητὰ γρόσια χιλιάδας πεντήκοντα ἀριθ. 50.000, τὰς μὲν εἴκοσι χιλιάδας ἀπὸ χρεόγραφα Νισύρου, τὰς δὲ τριάκοντα χιλιάδας ἐκ τῆς συμμαχίας τῆς Ἀνατολῆς ἐνοουμένης στερεᾶς καί πληρωτίας εἰς πρώτην ἀναζήτησιν. Πάντα τὰ τοῦ Γάμου ἔξοδα εἰς βάρος μας. Πάντα ταῦτα παραχωροῦνται οἰκείᾳ βουλή καί θελήσει εἰς τὰ τέκνα μας, ἀπαλλοτριούμεθα αὐτῶν ἡμεῖς τε καί οἱ λοιποὶ κληρονόμοι μας καί μεταβαίνουσι εἰς τὴν παντελῆ αὐτῶν ἐξουσίαν εἰς τὰ ὁποῖα εὐχόμεθα ὁμόνοιαν, εὐτεκνίαν, καί πᾶσαν ἄλλην εὐτυχίαν. Ὅθεν ἔγεινε τὸ παρὸν προικοσύμφωνον παρόντων τῶν συνυποφαινόμενων, τὸ ὅποιον θέλει ἔχειν ἰσχύον ἐν παντὶ καιρῷ καί Κριτηρίῳ.

Ἐν Νισύρῳ τὴν 22 Ἰανουαρίου 1867

Ν. Ἀποστολίδης μὲ τὴν εὐχὴν μου

Καλῆ Παπανικολάου Σαρῆ μὲ τὴν εὐχὴν μου διὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου

Ι. Λογοθετόπουλος μάρτυς, Μιχ. Φωτιάδης παρών, Παπᾶ Νικόλαος Γυαλλούρης, δίδω ἐν σκοφατήριον, Ἰωάννης Νικολαΐδης, Φίλιππος Δημητρίου, Νικόλαος Φωτιάδης μάρτυς, Παπᾶ Γεώργιος Φασουλαρῆς μάρτυς, ἡ σύζυγος τοῦ μίαν σκέπην καί ἐν γουρούνιον. Κ' ἀγῶ ὁ Πάππος Σ. Παππᾶ Ἀπόστολος καί ἡ εὐχὴ μου καί τῶν Πατέρων ἡμῶν.

Ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Μακάριος ὁ Ἠγούμενος

Ν. Σ. γραφεὺς τῆς παρουσίας ὁ Νοτάριος.

Ἦστργ.- Τὴν εἰς τὸν Κριὸν ταύλαν ἦν ὁ Πατὴρ μου ἔχει προικισμένην εἰς ἐμέ, καί ἦν διέταξεν αὐτὸς ὁ Πατὴρ μου, νὰ καρποῦται ἡ ἀδελφή μου Εἰρήνη μέχρι τῆς ἀποβιώσεώς της, διατάζω νὰ τὴν λάβῃ ἡ θυγατὴρ μου Ἄννα μετὰ τὸν θάνατον τῆς θείας της Εἰρήνης.

Ν. Ἀποστολίδης διέταξα (ιδιόχειρος ὑπογραφή)

Μ. Κατσομματίδης μάρτυς (ιδιόχειρος ὑπογραφή)

Ὁ Ἀρχ. Ἐπίτροπος Μακάριος ὁ Ἠγούμενος

Ν. Σ. γραφεὺς τοῦ (Ἦστργ.) τούτου ὁ Νοτάριος

Βλέπομεν στό κείμενον τὴ χάρι, τὴν ἀπλότητα καί τὴν πλήρη ἐμπιστοσύνη τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης «διδω...» χωρὶς νὰ περιγραφῆ τὸ διδόμενον χωράφι (ὀρόσημα, τίτλους ἰδιοκτησίας κλπ.) ἐν τούτοις ἡ λεπτομέρεια τῶν προικοδοτουμένων εἶναι καταπληκτικὴ «βελόνην μεγάλην μίαν, σκούφιες δύο, τηγάνια δύο». Στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου βλέπομεν τὸ πόση πρωταρχικὴ σημασία δίδεται στὴν εὐχὴ τῶν γονέων

ΤΟ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ διαστήμου Γερμανοῦ ἀρχαιοδίφου Λούντβικ Ρός, περιηγηθέντος τὴν Δωδεκάνησον καὶ παραμείναντος ἐν Νισύρῳ, 30 Ἰουλίου - 11 Αὐγούστου 1841, ἀποσπῶμεν τὰς κάτωθι ἐν μεταφράσει περὶ τοῦ «Παληοκάστρου» πληροφορίας:

Ἐπὶ τοῦ ἄνωθεν τῆς πολίχνης ἐξ ἀπολιθωμένης λάβας ὑψηπέδου (κοινῶς ὁ Ὄξος τῆς Παναγιᾶς) εὐρίσκονται τὰ εἰρείπια τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως καὶ νοτιῶς εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐγείρονται ἐπὶ γηλόφου πανίσχυρα τείχη ἐκ μέλανος τραχύτου καθ' ὅλα ὁμοίου τοῦ τῆς νήσου Μήλου. Ἡ κυρίως πύλη πλάτους 1,80 μέτρων κεῖται νοτιοανατολικῶς τῶν τειχῶν κατὰ τὸ ἥμισυ κεχωσμένη, ἀποτελεῖται δὲ ἐκατέρωθεν ἀπὸ ἐξ παραλλήλων λίθων, τοῦ ἐπὶ τῆς μετόπης ὀγκολίθου ἔχοντος μῆκος 3,60-4 μέτρων. Τὸ εὖρος τοῦ τείχους εἶναι ὀλιγώτερον τῶν 3,60 μέτρων (καὶ οὐχὶ πλέον τῶν 11 ποδῶν). Ὁ τραχύτης ἀποτελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κανονικοὺς τετραγωνικοὺς ὀγκολίθους ὕψους 2-2,5 ποδῶν καὶ μήκους 3-5 ποδῶν. Οἱ λίθοι εἶναι ὀριζοντιῶς τεθειμένοι καὶ κατὰ μέγα μέρος τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ τείχους εἶναι ἐκτισμένοι εἰς πολυγωνικὸν σχῆμα ἐξ ἀτάκτων ὀγκολίθων τραχύτου. Ἐνταῦθα τὸ ὕψος παρουσιάζει διαφορὰν 20-40 ποδῶν ἀναλόγως τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους καὶ κατὰ τὴν πλευρὰν ταύτην ἐχρειάσθη νὰ κτισθῶσι τὰ ἰσχυρότερα τείχη, διότι μόνον ἐκ τῶν ὕψισθεν τοῦ μεγάλου τούτου λόφου ἠδύναντο ἀποτελεσματικῶς νὰ προσβληθῶσι. Οἱ πύργοι τῶν προμαχῶνων εἶναι τετράγωνοι καὶ κατ' ἀποστάσεις προεξέχουν τοῦ τείχους, ὁ δὲ πύργος ὁ ὑποστεγάζων τὴν κυρίαν πύλην εἶναι 10 τετραγ. μέτρων. Ἐπὶ τοῦ σχηματιζομένου δεξιόθεν τῆς πύλης ἀγκῶνος (κόχης) παραλλήλως τοῦ πρώτου πύργου, εἶναι ἐγκεχαραγμένη παναρχαία τις ἐπιγραφή ἐκ ψηφίων μεγέθους 3-4 δακτύλων (παλαιστῆ) ἕκαστον, δηλοῦσα ὅτι, τὸ ἔδαφος εἰς πλάτος 5 ποδῶν γύρωθεν τῆς πόλεως ἔδει νὰ παραμένῃ κτήμα τοῦ δημοσίου (Ἀπὸ τοῦ τείχεος δαμόσιον τὸ χωρίον πέντε πόδας). Ἀναμφιβόλως ἐντὸς τοῦ χώρου τούτου οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ κτισθῶσιν οἰκήματα, οὔτε νὰ φυτευθῶσι δένδρα, ἵνα μὴ διευκολύνωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν ἀναρρίχισιν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων. Τόσον ὁ ἐσωτερικὸς τοίχος ὅσον καὶ ὁ ἐξωτερικὸς φαίνονται σχεδὸν ἐκτισμένοι μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας, εἰς ἀποστάσεις κλίμακας ἐκ 16-20 βαθμίδων ὕψους ἐνὸς ποδὸς ἐκάστη ἄγουσι πρὸς τὸ ἰσόπεδον κορυφῶμα τοῦ τείχους. Τὸ μεταξὺ τῶν πλευρῶν τοῦ τείχους (τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου) διάστημα, εἶναι ἀνάμειστον χαλίκων καὶ χώματος, τούτων καλυφθέντων ὑπὸ μεγάλων λιθίνων πλακῶν πρὸς ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων δαπέδου, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἐμποδίζεταί ἡ εἴσδυσις τῆς βροχῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταστῆ ὁ περιδρομὸς ὁμαλὸς καὶ ἄνετος εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἀμυνομένων. Ἐκ τούτων μόνον τὸ μικρὸν θωρακεῖον μὲ τὰς ἐπάλξεις καὶ τοῦ ἀνωγαίου τῶν πύργων δὲν διασώζονται σήμερον.

(ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ)

Λάζαρος Κ. Κοντοβερός

«εὐχὴ γονέων στηρίζουσι θεμέλια οἴκων» ὥστε νὰ ἀναφέρεται «εὐχόμεθα πρῶτον ὅλα τῆς συζυγίας τὰ ἀγαθὰ» καὶ εἰς τὸ τέλος πάλιν ὁ πατέρας Ν. Ἀποστολίδης καὶ ἡ μητέρα Καλὴ Παπά-Νικολάου Σαρῆ ἀναφέρουν τὴν λέξιν «μὲ τὴν εὐχὴν μου».

Κ. Ν. ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗΣ

Ἵφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ. ΣΥΝΤ. Ὁ φίλτατος κ. Κων. Ἀνδριωτάκης, εἶναι πράγματι ὁ πρῶτος ἰατρός ποῦ μᾶς τιμᾷ μὲ τὴν συνεργασίαν του ἐπὶ λαογραφικοῦ θέματος. Δὲν θὰ πρέπη ὁμως νὰ νομισθῆ ὅτι μὲ ὅσα γράφει ἐννοεῖ ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος ἰατρός ποῦ ἠσχολήθη μὲ τὰ λαογραφικὰ τῆς Νισύρου, διότι ὁ κ. Ἀνδριωτάκης γνωρίζει ὅτι καὶ ὁ ἀείμνηστος πατήρ του ἠσχολήθη ἐπίσης, ὡς ἠσχολήθη καὶ ὁ ἀείμνηστος Δημ. Μπαλαῆς, δὲν ἀγνοεῖ δὲ τὴν σοβαρὰν συμβολὴν τοῦ ἱατροῦ Γεωργίου Καζαβῆ, τοῦ ὁποίου μάλιστα τὸ βιβλίον ἐβράβευσεν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Αὐτὸ διὰ νὰ μὴ χωρήσῃ οἰαδήποτε παρερμηνεία τοῦ πνεύματος τῶν γραφομένων τοῦ κ. Ἀνδριωτάκη, τὴν συνέχισιν τῆς συνεργασίας τοῦ ὁποίου ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἐλπίζομεν.

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Ἡ παραμονή μου στὸ νοσοκομεῖο Ε. Ε. Σταυρὸς μοῦ ἔφερνε καθημερινὰ στὴ θύμησή μου τὸν ἀξέχαστο Μιχ. Παρθενιάδη, γιατί στὸ ἴδιο νοσοκομεῖο ἐπέρασε τὶς προτελευταίες ἡμέρες τῆς ζωῆς του. Μὲ τὸ θάνατό του ἐστερήθηκε ἡ οἰκογένειά του τὸν καλὸ καὶ στοργικὸ προστάτη τῆς, ἡ Νίσυρος τὸν ὑμνητὴ τῆς καὶ ἡ Δωδεκ. παροικία ἓνα ἐπίλεκτο μέλος τῆς, τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ τὸν ἐκλεκτὸ συνεργάτη των, καὶ ὅσοι εἶχαμε τὴν εὐτυχία νὰ συνδεώμεθα μαζί του ἓνα καλὸ φίλο. Καὶ ὁ φίλος ἱατρὸς κ. Σταμ. Μανοῦσης ποῦ ἐξεφώνησε τὸν ἐπικηδεῖό του, καὶ ὅσοι ἔγραψαν στὰ Νισ. Χρονικὰ, ἠσυχολήθησαν μὲ τὶς ἀρετὲς καὶ τὰ προτερήματά του. Ἡ στήλη αὐτὴ, ποῦ δὲ μπορούσε νὰ ὑστερήσῃ, θὰ ἀσυχοληθῇ μὲ τὰ ἐλαττώματά του. Γιατὶ σὰν ἄνθρωπος ποῦ ἦτο δὲ μπορούσε νὰ μὴ ἔχῃ ἐλαττώματα. Ὁ Μιχάλης ἦτο δξύθυμος καὶ αὐταρχικός. Τὰ δύο αὐτὰ ἐλαττώματα ποῦ τὰ εἶχε πολὺ ἀνεπτυγμένα στὰ νεανικὰ του χρόνια, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ἐμαλάκωναν, γιὰ νὰ ἐκλείψουν τελείως τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ τὴν πολιτεία του ὅτε τελευταῖα ἦτο πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρα.

Ἐπειδὴ εἶχα ἐνεργὸ ἀνάμιξη στὰ συλλογικά μας, ἔχω πείρα ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του αὐτὰ. Πολλὲς φορές εἶχαμε συζητήσεις μὲ δξύτητα, συνέβαινε ὅμως μετὰ ἀπὸ κάθε προστριβὴ ἢ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ ἐκτίμησις νὰ θγαίνῃ ἐνισχυμένη. Γιατὶ ὁ Μιχάλης ἦτο πρὶν ἀπὸ ὅλα καλῆς πίστεως. Μπορεῖ νὰ πῇ κανένας πὼς ἡ φύση τὸν ἐπροίκισε μὲ τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ, γιὰ νὰ κάμῃ πιὸ κτυπητὰ τὰ προτερήματά του.

Ἐνθυμομαί ὅταν τὸ Μάρτιο τοῦ 1920 ἰδρῦθῃ ὁ Γνωμαγὸρας Ἀθηνῶν, ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις ἐξέλεξε σὰν πρῶτο Δ. Σ τοὺς καλυτέρους τῆς παροικίας μας. Τοὺς Κων. Μεζᾶ, Ἰωάν. Σακελλαρίδη, Μιχαὴλ Παρθενιάδη, Γεώρ. Τραμπούλη, Μιχ. Καμαρινό, Ἰωάν. Καμπαλοῦρη καὶ Ζαχ. Ζαχαριάδη. Οἱ πατριῶτες μας αὐτοί, ἄγνωστο γιὰ ποιοὺς λόγους, δὲ καταπαύστηκαν ποτὲ μὲ τὰ συλλογικά ζητήματα, καὶ ἀφήσαν νὰ περάσῃ ἓνας δλόκληρος χρόνος, χωρὶς οὔτε μιὰ τυπικὴ συνεδρίασις τοῦ Δ.Σ. νὰ κάμουν. Τὴν ἀδράνεια αὐτὴ δὲ τὴν ἔβλεπαν

μὲ καλὸ μάτι οἱ νέοι τῆς παροικίας μας κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη. Γι' αὐτὸ ἀπεφάσισαν νὰ δημιουργήσουν τετελεσμένα γεγονότα. Συνήλθον λοιπὸν οἱ Πασχ. Χριστοφόρου, Μιχ. Τσατσαρώνης, Μιχ. Καμαρινός, Γεώρ. Παρθενιάδης, Ἰωάν. Παρθενιάδης, Κων. Μούρας καὶ Νικ. Σακελλαρίδης, καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἴδρυσιν τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν, ἀφοῦ συνέταξαν καταστατικὸ, ποῦ ὑπέβαλαν πρὸς ἔγκρισιν στὸ Πρωτοδικεῖο. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ καταστατικοῦ ἐζητήσαμε ἀπὸ τὸ κατὰ τύπους Δ.Σ. νὰ παύσουν νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των διοίκησις τοῦ Συλλόγου, γιατί ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν δὲν εἶχαν κανένα πιά δικαίωμα. Ὅλοι ἐδέχθησαν τὴν ἐνέργειά μας μὲ ἀνακούφισιν. Μόνον ὁ Μιχάλης διεφώνησε καὶ τὴν ἐχαρκτηήρισε ἐπαναστατικὴ. Ἀπὸ τότε χρονολογεῖται καὶ ἡ διάστασις του πρὸς τὸ Γνωμαγόρα τοῦ ὁποίου ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια ἦτο μέλος κατὰ περιόδους. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς περιόδους ποῦ δὲν ἦτο μέλος, ἐγινε μιὰ γενικὴ συνέλευσις μὲ θέμα ποῦ παρουσίαζε σπουδαῖο Νισυριακὸ ἐνδιαφέρον. Ὁ Μιχάλης δὲ μπορούσε νὰ λείψῃ ἀπὸ μιὰ τέτοια συζήτηση. Γι' αὐτὸ ἂν καὶ δὲν ἦτο μέλος τοῦ Συλλόγου παρευρέθηκε. Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ συνέλευσις, σὰν πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρα τὸν ἐκάλεσα νὰ δηλώσῃ, ἂν παρευρίσκειται σὰν μέλος τοῦ Συλλόγου ἢ τῆς παροικίας. Τὴν ἐρώτησις αὐτὴ τὴν ἔκαμα γιὰ νὰ τὸν διευκολύνω, ἐπειδὴ σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸ μόνον τὰ μέλη ἐδικαιοῦντο νὰ πάρουν τὸ λόγο.

Ὁ Μιχάλης δὲν ἐξετίμησε τὴν προσφορὰ μου αὐτὴ. Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπανειλημμένως ἠθέλησε νὰ ὀμιλήσῃ, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐδόθη ὁ λόγος. Γενικὰ ἡ συζήτησις παρουσίασε ζωηρὸ καὶ ἐντονο ὕφος, διεξήχθη ὅμως μὲ τάξιν καὶ εὐπρέπειαν. Τόση δὲ ἐντύπωσις ἔκαμε στὸν ἀείμνηστο Γεώργιο Πρωτοπαπᾶ ἀπὸ τὴν Κάρπαθο, τότε γενικὸ γραμματεῖα τῆς Νομαρχίας Ἀρχιεπελάγους ποῦ παρευρέθη στὴν συνέλευσιν, ὥστε ἐζήτησε τὸ λόγο γιὰ νὰ συγχαρῇ, ὄχι μόνον τὸ προεδρεῖο, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ μέλη, γιὰ τὸν θαυμάσιον τρόπο ποῦ διεξήχθη ἡ συζήτησις. Ὅταν τελείωσεν ἡ συνέλευσις, κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ περισσό-

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐπιμελεία τοῦ συνεργάτου μας κ. ΑΝΑΣΤ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ἀπὸ τοὺς συνεργάτας μας κ.κ. Γεώργιον Παρθεσιάδην ἱατρὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Σταμάτιον Κουρζήν Διευθυντὴν τοῦ Δημ. Σχολείου Μανδρακίου, ἐλάβαμε Νισύρικες παροιμίες καὶ δημοσιεύσαμε, ὅσες ἀπ' αὐτὲς κρίνουμε ἰδιωματικές ἢ ἐνδιαφέρουσες.

Οἱ ἐπίτὰ πρῶτες ἀπὸ τὶς παρακάτω παροιμίες εἶναι γραμμένες ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Ἐμμανουὴλ Παρθεσιάδην, πατέρα τοῦ ἱατροῦ κ. Γ. Παρθεσιάδη.

- 1) «Τὴν ἀποσυρματιά θωρεῖς, τὸ φίδι γυρεῖς;» Συνώνυμη εἶναι ἡ κοινὴ παροιμία: «πρᾶμα ποῦ φαίνεται, κολαοῦζο δὲν θέλει». Ἡ σημασία καὶ τῶν δύο εἶναι σαφής.
- 2) «Ἡ πείνα τὸν εὐγενικό ἀδιάντροπο τὸν κάμνει» (Ἡ ἀνάγκη ἐπηρεάζει πολλὰς φορές κι' αὐτὲς τὶς βασικὰς ἀρχὰς μας).
- 3) «Κάμνε καλὸ τοῦ ὄχτροῦ σου, νὰ σὲ θωρῇ νὰ ντρέπεται» (Ἡ ἐπίδραση τῆς Γραφῆς, στὴν παροιμία εἶναι φανερὴ. Πβ. Παροιμ. Σολομ. 21.22. «Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου δὸς εἰς αὐτὸν ἄρτον νὰ φάγῃ· καὶ ἐὰν διψᾷ, πότισον αὐτὸν ὕδωρ· διότι θέλεις σωρεῦσαι ἄνθρωκας πυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ὁ Κύριος θέλει σὲ ἀνταμείψει).
- 4) «Κάτσε καλὰ κατοῦρησε κι' ἄδ δέθ θω-

ρεῖς, θωροῦ σ-σε» (Ἡ εὐπρέπεια ἀπαραιτήτη, παντοῦ καὶ πάντοτε).

- 5) «Γαίδουρομούτσουνο, ἀφ-φενδικὴ ζωὴ» (Οἱ ἀναιδεῖς ζοῦν ἄνετη ζωὴ).
- 6) «Ὅσοι σκύλ-λοι μὲ δακ-κῶσα κουτσουν-νόρηδες τοὺς εἶδα» (Πβ. τὰ συνώνυμα «Δὲ μὲ δάγκασε σκύλος, ὅπου δὲν ἐλύσσιασεν ἢ γλώσσα του». Ἀπὸ τὴν Συλλογὴ Βάρνερ, ἐκδ. B.G. Hesseling).
- 7) «Ἡ ἀλεποῦ ἔχεν ἀργατεία καὶ κείνη ἴσταχολάα». (Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν μας νὰ δείχνουμε στὰ σοβαρὰ καὶ ὄχι στὰ ἀσήμαντα ἔργα). Ἡ παροιμία εἶναι κοινὴ μὲ πολλὰς παραλλαγὰς.
- 8) «Ἄη Γιώργη βούθα μου-Σειὲ καὶ σὺ τὸμ πόδα σ-σου». (Μόνον ἀπὸ τὶς δικὰς μας ἐνέργειες ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ μας. Τὸ θεῖον βραβεῖται αὐτὸν ποῦ ἔχει πεποίτησιν στὸν ἑαυτὸ του καὶ ὄχι τὸν τεμπέλη). Ἡ παροιμία εἶναι διασκευὴ τῆς ἀρχαίας «Σὺν Ἀθηναῖ καὶ χεῖρα κίνει».
- 9) «Δύσκολον εἶναι ν-νὰ γενῇ χοιροῦ μαλλιμ μετὰξι τῶν ἀπανθρώπων ν-δὰ παιδιὰ, νάχου ν-δίμη καὶ τάξη». (Στῇ διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρα μεγάλου ρόλου παίζει ἡ καταγωγὴ).

τεροὶ ἀπὸ τοὺς πατριώτες ἐπήγαμε γιὰ κανένα μεζεδάκι. Πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ ἀξέχαστος Μιχάλης, ποῦ ποτὲ δὲν ἔπιανε κακία μὲ κανένα, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶχε τὸ δίκιο μαζί του. Ὁ Γεώργιος Πρωτοπαπᾶς τόσο ἐνθουσιαστικῶς μὲ τὸ θέαμα αὐτό, ὥστε παρεκάλεσε νὰ ἔλθῃ μαζί μας. Καὶ τότε μᾶς εἶπε «Ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ παρακολουθήσω μιὰ Δωδεκανησιακὴ συνεδρίαση. Σὲ ὄσους ἀπετάθηκα μοῦ εἶπαν πῶς ἂν θέλω νὰ εὐχαριστηθῶ, νὰ παρακολουθήσω τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων. Εἶμαι εὐτυχὴς ποῦ μοῦ ἐδόθη ἢ εὐκαιρία αὐτὴ. Ἀλλὰ σὰς διαβεβαιῶνω ὅτι τέτοια ἀνωτερότητα δὲν ἐπερίμενα νὰ συναντήσω.»

Ὁ Μιχάλης ἔσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ καὶ νὰ τονίσῃ πῶς οἱ συλλογικὲς διαφορὰς δὲν ἐπηρεάζουν τὶς κοινωνικὰς καὶ φιλικὰς μας σχέσεις, γιὰτὶ ὅλες τὶς συζητήσεις

μας τὶς χαρακτηρίζουν ἢ ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μας γιὰ τὸ νησί μας. Τέτοιος ἄδολος ἦτο ὁ πατριωτισμὸς τοῦ ἀξέχαστου συμπατριώτη μας, ποῦ στὸ τέλος τὸν ἔσπρωξε, μαζί μὲ τὸν ἄλλο ἀγαπητὸ μας συμπατριώτη τὸ Δημ. Μπαλαλά, νὰ γίνῃ ὁ ὑμνητὴς κάθε Νισυρίκου. Πολλὰ ποιήματά του ἐδημοσιεύθησαν στὸ Δελτίο καὶ στὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» μὲ τὸ ψευδώνυμο «Παλιὸς Νισύριος», ποῦ θὰ μπορούσε νὰ ἦτο καὶ Ἀληθινὸς Νισύριος. Πολλὰ ὅμως θὰ εἶναι τὰ ἀνέκδοτα. Γι' αὐτὸ θὰ παρακαλέσω τὴν οἰκογένειά του καὶ ἰδιαίτερα τὴν ἀγαπητὴν του σύντροφον, νὰ συγκεντρώσῃ ὅ,τι ὑπάρχει ἀνέκδοτο καὶ νὰ τὸ θέσῃ στὴ διάθεσιν τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἰσχυρὴ καὶ καθήκον ὄλων μας εἶναι νὰ τὸ φέρωμε στὴ δημοσιότητα.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΕΝΑ ΣΦΥΡΙΓΜΑ ΒΑΠΟΡΙΟΥ

(*‘Απ’ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς*)

Γιὰ τοὺς νησιώτες, τὸ πέρασμα ἐνὸς βαπορίου κοντὰ ἀπ’ τὸ νησί ἀποτελεῖ πάντοτε, σ’ ὅλα τὰ πλάτη καὶ τὰ μήκη τῆς γῆς, ἕνα γεγονός σπουδαῖο, ἕνα θέμα πού γιὰ πολὺ καιρὸ ἀπασχολεῖ τὴν θύμησιν καὶ τρέφει τὴν συζήτηση μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ. Ὅταν ὁμως συμβαίνει τὸ νησί νὰ εἶναι σκλαβωμένο καὶ τὸ βαπόρι νὰ ἔρχεται ἀπ’ τὴν ἐλεύθερη πατρίδα, τότε πιά τὸ πέρασμα αὐτὸ παύει νὰ εἶναι ἕνα θέμα. Γίνεται σύμβολο καὶ καθὼς τὸ ζωογονεῖ ἢ ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ γιγαντώνει ὁ πόθος τοῦ ξεσκλαβώματος ζυμωμένος μετὰ τὴν ἔντονη αἰσθηματικότητα καὶ τὸν ἔμφυτο πατριωτισμὸ τῶν νησιωτῶν, ἀποκορυφώνεται σ’ ἕνα ξέσπασμα πατριωτικῶν αἰσθημάτων, σ’ ἕνα ξεφάντωμα αὐθόρμητης χαρᾶς, σ’ ἕνα παραλήρημα πόθου.

Τὸ σφύριγμα τοῦ βαποριοῦ πού, περνώντας ἔξω ἀπ’ τὸ νησί μας γιὰ νὰ πάη στὴν Αἴγυπτο, γέμιζε τὶς ψυχές μας ἀπὸ χαρὰ καὶ ἔφερνε δάκρυα στὰ μάτια, τὸ θυμόμαστε σήμερα, καὶ κυρίως σήμερα πού ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται σ’ ἕνα ἄλλο νησί, λίγα μίλια πιο κάτω. Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία τοῦ βαποριοῦ, ὅπως κυμάτιζε περήφανα, ἦταν γιὰ μᾶς ὁ χωριτισμὸς τῆς ἐλεύθερης πατρίδας πρὸς τὰ σκλαβωμένα τῆς παιδιὰ καὶ τὸ διαπεραστικὸ σφύριγμα πού ἀποτελοῦσε ἕνα μήνυμα θάρρους καὶ καρτερίας, μὴ παρήγορη ὑπόσχεση γιὰ ἕνα γρήγορο ξεσκλάβωμα.

Ἦρθε ὁμως κάποια μέρα καὶ τὸ βαπόρι πέρασε χωρὶς νὰ σφυρίζη. Σφίχτηκε ἡ καρδιά μας. Τί νὰ συνβῆ ἄραγε; Οἱ πιο αἰσιόδοξοι τὸ ρίχναν σὲ ἀμέλεια τοῦ πλοίαρχου ἢ ἀκόμα καὶ σὲ βλάβη τῆς σφυρίχτρας. Μήπως δὲν συμβαίνει κι αὐτὸ; Ἄλλοι πάλι λέγανε πὼς ὁ μηχανικὸς ἢ ὁ ἀξιωματικὸς τῆς γέφυρας θὰ τὸ ξέχασε, κι’ ἄλλοι ἄλλα. Περνᾶ μὴν ἑβδομάδα καὶ τὸ βαπόρι ξαναδιαβαίνει μουγκό, σιωπηλό. Περιμένουμε νὰ σφυρίξη, τίποτα. Τότε πιά καταλάβαμε πὼς κάτι σοβαρὸ θὰ συμβαίνει. Ἡ περιέργειά μας δὲν ἄργησε νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθεια. Ὁ μαρσεσάλος, λέει, δηλαδή ὁ διοικητὴς τῆς τοπικῆς ἰταλικῆς φρουρᾶς τοῦ νησιοῦ, διαμαρτυρήθηκε στὴ Διοίκηση, στὴ Ρόδο, ὅτι τὸ σφύριγμα ξεσκάνει τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Ἔγιναν διαβήματα στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση καὶ τὸ βαπόρι ἔλαβε διαταγὴ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ νὰ μὴν σφυρίξη ὅταν περνᾶ ἔξω ἀπ’ τὸ νησί.

Ἡ ἀγανάκτηση καὶ ἡ πίκρα ξέσπασαν μέσα μας. Ὁ θυμὸς μᾶς ἐπιγιγε καὶ ὁ νεανικὸς ἐνθουσιασμὸς ἀνακατωμένος μετὰ τὸν ἔμφυτο ἔγωισμὸ τῆς ἡλικίας μας, ζητοῦσε νὰ βρῆ κάποια διέξοδο. Ἀκοῦς ἐκεῖ τοὺς παλιοῖταλους νὰ μᾶς φέρνουνται ἔτσι... Ὅτὰ τοὺς ἀφήσουμε νὰ μᾶς κάνουν ὅτι θέλουν;

Καὶ τὸ σχέδιο καταστρώθηκε ἀμέσως. Μόλις θὰ φαινόταν ἀπὸ μακριὰ τὸ βαπόρι, ὅσοι στὰ σπίτια τοὺς εἶχανε τaráτσες θὰ διατηρούσανε ἔτοιμες πατσαβούρες βρεγμένες στὸ πετρέλαιο. Ὅτὰ τις δένανε σὲ κοντάρια καὶ θὰ τις βάζανε φωτιά, τὸ ἴδιο θὰ κάνανε μερικοὶ ἄλλοι στοὺς «χοχλάκους» καὶ στοὺς «μύλους» ἐνῶ ὁ πιο σβέλτος θὰ περίμενε στὸ καμπαναριὸ τῆς Σπηλιανῆς καὶ θὰ ἄρχιζε τὶς κωδωνοκρουσίες.

Καί, ἦρθε ἡ ἡμέρα! Τὸ βαπόρι φάνηκε νὰ πλησιάζη σχίζοντας ἀθόρυβα τὰ νερά τοῦ νησιοῦ. Καὶ ξαφνικά... ἡ ἐπανάσταση ξέσπασε. Μειδιά ὁ τόπος γέμισε ἀπὸ τὰ γρήγορα καὶ χαρωπὰ χτυπήματα τῆς καμπάνας καὶ ὅλη ἡ παραλία παρουσίαζε ἕνα πρωτότυπο πυροφάνι, μετὰ τὶς ποτισμένες πατσαβούρες πού καιγόntonσαν καὶ πετοῦσαν σπίθες καὶ μαῦρο καπνὸν καθὼς τὶς κουνούσαν πέρα-δῶθε. Ἦταν τὸ πιο ὁμορφο, τὸ πιο μαγευτικὸ πυροφάνι πού εἶδαν ποτὲ οἱ νησιώτες. Φωνές, κραυγές, χτυπήματα τῆς καμπάνας, χαλασμός Κυρίου. Καὶ ὁ τοῦ θαύματος, τὸ βαπόρι ἄρχισε νὰ σφυρίζη. Ἀδιάκοπα, ἐπιμονα, ἐξακολουθητικά, λὲς καὶ ἤθελε νὰ ξεσκίση τὸν ἄερα, μετὰ πείσμα, μετὰ μανία, ἔστειλε στὸ νησί διαδοχικὲς ὁμοβροντίες, φανάτιζε τοὺς μικροὺς ἐπαναστάτες καὶ τοὺς ἔκανε νὰ πολλαπλασιάζουν τὰ ξεφωνητὰ τους. Σωστὸ πανδαιμόνιο.

Οἱ Ἴταλοι ἀλαφιαστήκανε στὴν ἀρχὴ. Λὲς νὰ ἔγινε καμιά ἀπόβραση; Πετάχτηκαν ἔξω μετὰ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα. Ὑστερα, σὰν καταλάβανε τὴν πραγματικὴ σκυλιάσανε. Ἀκοῦς ἐκεῖ τὰ παλιόπαιδα νὰ τοὺς προκαλοῦν ἔτσι. Καὶ ἄρχισε ἕνα τρελλὸ κυνηγητὸ ἀπὸ τaráτσα σὲ τaráτσα καὶ ἀπὸ στενὸ σὲ στενὸ. Πολλοὶ ἀπ’ τοὺς νεαροὺς τότε νησιώτες θυμοῦνται ἀκόμη τὸ λυσσαλέο τοῦτο κυνηγητὸ μέχρι τὶς οὐλές τῶν «χοιρῶν» καὶ τὸ ζύλο πού μάζεψαν ἀπ’ τοὺς «καραμπινιέρους». Τὶ ἀξία ὁμως εἶχαν ὅλα αὐτὰ; Τὸ σχέδιο ἐπέτυχε, ὁ ἔγωισμὸς μας ἰκανοποιήθηκε καὶ τὰ αἰσθήματα μας βρήκανε διέξοδο.

Σήμερα ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται. Στὴν Κύπρο, τὸ ὁμορφο νησί τῆς Ἀφροδίτης, τὸ Ἑλληνικὸ νησί, ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ καιρὸ ἕνας ἀγῶνας. Τὸ ἔπαθλο τῆς νίκης: τὸ ἀνεκτίμητο δῶρο τῆς ἐλευθερίας. Ἐκτελέσεις, βασανιστήρια, διωγμοί, καταστροφὲς περιουσιῶν, ἡ συνθησιμένη πορεία μᾶς ἐπανάστασης. Τὶ σημασία ὁμως ἔχουν ὅλα αὐτὰ; Ἐχουμε διδαχθῆ ὅτι γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς στὴν Ἀνάσταση πρέπει νὰ περάσῃ προηγουμένως ἀπὸ τὸ Γολγοθᾶ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑ

Θεσσαλονίκη 28 Μαΐου 1957

ΤΑ ΔΩΡΗΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΓΥΑΛΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΓΟΥΣΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ

Ἐκ τοῦ ἀπὸ 17 Νοεμβρίου 1828 τηρουμένου
ἐν τῷ Δήμῳ Βιβλίου Κτηματολογίου (Σελίς 281)

Δ Ω Ρ Η Τ Η Ρ Ι Ο Ν

Διὰ τοῦ παρόντος συνυποσχετικοῦ ἐγγράφου δηλοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι μεταβάς ἐνταῦθα ὁ ἐξοχώτατος Μουτᾶ-Σερίφης Κῶ Τερτικ Πασᾶς κατὰ τὴν Υ. Βεζυρικὴν διαταγὴν ὑπ' ἀριθ. 52 καὶ ἡμερομηνίαν 1ην Μαΐου 1286 καὶ 1 Σαφὲρ 1285 τουρκιστί, ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς εἴκοσι καὶ πέντε τὸν ἀριθμὸν πᾶσαν τὴν γῆν τῆς νήσου Περγούσης δι' ἐγγράφου Ταποῦ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἔδωκεν ἡμῶν.

Ἡμεῖς δὲ ὁμοφώνως, πάντες καὶ αὐτοπροαιρέτως, ἀφίεμεν πᾶν δικαίωμα ὡς ἰδιοκτητῆται ἐπὶ τῆς ρηθείσης Νήσου, καὶ δωρίζομεν καὶ ἡμεῖς τὴν γῆν τῆς Νήσου ταύτης εἰς τὴν ἡμετέραν Κοινότητα πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων κατοίκων τῆς Κοινότητος ἡμῶν, παραιτούμενοι ἡμεῖς τε καὶ οἱ κληρονόμοι ἡμῶν, παντὸς ἐπὶ τῆς ρηθείσης ταύτης Νήσου δικαιώματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφήσαμεν καὶ τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγγράφα Τάπου

εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ Σπηλιανῆ, ἵνα μὴ λάβωσιν ἐξ αὐτῶν ποτὲ ἀφορμὴν οἱ κληρονόμοι ἡμῶν καὶ ἐνοχλήσωσι τὴν Κοινότητά μας περὶ τοῦτου. Ὅρίζομεν δὲ ἀπὸ τοῦδε, ὅτι, ἂν τυχὸν κανεῖς ἐξ ἡμῶν ἢ ἐκ τῶν κληρονόμων ἡμῶν θελήσῃ νὰ οἰκιοποιηθῇ τὸ ἐπ' ὄνοματί του καταχωρηθὲν μέρος τῆς Νήσου ταύτης, νὰ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν Κοινότητά μας πεντηκοντάκις τὴν ἀξίαν τῆς γῆς τοῦ ἐπ' ὄνοματί του μεριδίου του.

Εἰς ἔνδειξιν καὶ περισσοτέραν ἀσφάλειαν ἐγένοντο δύο ὅμοια, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐδόθη εἰς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν Τερτικ Πασᾶ, ὅπως διαμένῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Σ. Κυβερνήσεως, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν παρακαταθήκην τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς. Ἀντίγραφα δὲ αὐτῶν κατεχωρήθησαν εἰς τε τὸν Κώδικα τοῦ Νοταρίου καὶ τοῦ κοινουῦ ἡμῶν Κτηματολογίου.

Ἐγένετο ἐν Μανδρακίῳ - Νισύρου τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1869

Ὁ Ταμίας Δ. Τζατζαρόνιας

Ν. Χ. Γεωργίου Γενᾶ

Ν. Χ. ὁ Νοτᾶριος

Νικόλαος Φραζῆς

Νικόλαος (δυσανάγνωστη)

Νικήτας Νικολάου

Ἰωάννης Σακελλάριος

Γεώργιος Μπογιαζῆς

Μ. Κατσιματίδης

Ν. Ἀποστολίδης

Νικόλαος Ἀποστολίδης διὰ τὸν γαμ-

πρόν μου Ἰωάννην Λογοθέτην, ὁμοί-

ως διὰ τὸν γαμπρόν μου Χριστόφορον

Λάζαρος Ι. Κοντοβερός

Κωνσταντῖνος Νικολάου

Μιχαὴλ Κωνσταντίνου

Ἀντώνιος Κουλάκης διὰ Ἐγούμενου

Μακαρίου

Ἀχιλλεὺς Γεωργίου

Χ' Νικόλαος (δυσανάγνωστη)

Χη Μιχαῆλης Ἀνδρέας

Μιχαὴλ Ἰωάννου

Κωνσταντῖνος Ρουσέτος διὰ Ἰωάννη Σα-

κελλαρίδη

Χη Μιχαὴλ

Μακάριος ὁ Ἐγούμενος

(Ἐπάρχουν 4 γραμμαὶ γεγραμμέναι εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ μία σφραγὶς τουρκιστί).

Σ.Σ. Τὸ ἀνωτέρω ἐγγράφον ὡς καὶ τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος μας ΔΩΡΗΤΗΡΙΟΝ τῆς νησίδος Γυαλιουῦ μᾶς ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ συμπατριώτου μας Ἰακώβου Καραβάκη, τὸν ὁποῖον καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον)

**Ἐγγραφον τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως
περὶ Συμαίων καὶ Νισυρίων**

(Ἀρχεῖον Ὑπουργ. Ἐξωτ. φάκελλος 1831 ἀρ. 65 πρόχειρον)

65/1 Πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
No 685 Κον Κωνσταντιον.

Ἐκ τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἡγεμονίας τῆς Ρόδου ὑπαγομένων νησιδίων δύο, ἡ Σύμη καὶ Νίσυρος, καταπιεζόμενοι δεινῶς καὶ ἀφορήτως τόσα ἤδη ἔτη ἀπὸ τὸν τοπάρχην τῆς Ρόδου Σουκιούρ Πέγην, καταφεύγουσιν ἤδη πρὸς τε τοὺς ἐξοχωτάτους ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῶν σεβαστῶν συμμάχων αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, καθὸ κεφαλὴν τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας, ὅπως διὰ τῆς προστασίας τῶν Αὐτῶν Ἐξοχοτήτων καὶ διὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησιαστικῆς συνδρομῆς καὶ ἀντιλήψεως εὐρωσιν ἀναφυχὴν τῶν συμφορῶν των καὶ κατορθώσουσι κατὰπαυσιν μὲν τῆς ἐκ μέρους τοῦ εἰρημένου Ἡγεμόνος βίας, ἀποζημιώσιν δὲ τῶν ὄσων παρ' αὐτοῦ ἠρπάχθησαν ἀδίκως καθ' ὅσους ἐπιφέρουσιν ὀνομαστικῶς τῶν καταχρήσεων του καταλόγου.

Ἐπὶ τούτῳ αἱ κοινότητες αὐτῶν τῶν νήσων, διὰ κοινῆς ψήφου ἐκλέξασαι ἀντιπροσώπους των καὶ ἐφοδιάσασαι αὐτοὺς μὲ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα καὶ ὁδηγίας τοὺς ἀποστέλλουσι ἤδη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀλλὰ πρὶν ἀπέλθωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον τω οἱ ἀπεσταλμένοι οὗτοι διετάχθησαν παρὰ τῆς κοινότητός των νὰ διαβάσωι προηγουμένως ἐντεῦθεν, διὰ νὰ λάβωσι ἀφ' ἡμῶν συστατήρια καὶ ὁδηγίας, ἀπόφασιν ἔχοντες, ἐὰν δὲ λάβῃ ἔκβρασιν ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς των νὰ μεταναστεύσωσιν οἱ κάτοικοι τῶν νήσων αὐτῶν εἰς τὸ νέον Ἑλληνικὸν Κράτος βᾶσιν ἔχοντες τὸ πρωτόκολλον τῆς 16ης Ἰουνίου.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θεωροῦσα τὰς αἰτήσεις των δικαίας τόσον μᾶλλον ὅσον τὰ ἄπερ ὑπέφερον καὶ ὑποφέρουσιν ἐκ μέρους τοῦ τῆς Ρόδου ἡγεμόνος εἶναι ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ἐπέκεινα, ἔτι δὲ καὶ ἐνάντια εἰς τὴν θέλησιν τῆς Ὑ. Ὀθωμανικῆς Πόρτας, ὅχι μόνον δὲν διστάζει εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐφοδιάσῃ καθὸ ὁμογενεῖς καὶ ἀλλοθρήσκους, μὲ τὸ παρὸν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἀλλὰ καὶ καθήκον τους ὑπολαμβάνει τὸ τοιοῦτον, ἐπιστηριζομένη εἰς τὸ περὶ μεταναστεύσεως ἄρθρον τοῦ ἄνω εἰρημένου πρωτοκόλλου.

Ἐκ φήμης πρὸ πολλῶν ἤδη ἑτῶν διαρκούσης καὶ πολλαπλασιαζομένης, γνωρίζοντες τὰς ἐξόδους ἀρετὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος δι' ἃς κατ' ἀξίαν ἐτέθητε ὡς λύχνος ἐπὶ τῆς ἀπόπτου λυχνίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐσμέν εὐέλπιδες, Θεϊότατε Πάτερ, ὅτι θέλετε συντελέσει σπουδαίως εἰς τὴν δικαίαν εὐόδωσιν τῶν αἰτήσεων αὐτῶν τῶν νήσων.

Ἐξαιτούμενοι τὰς εὐαγεῖς καὶ Θεοπειθεῖς Ὑμῶν εὐχὰς μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος κ.λ.π.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 23 Ἰανουαρίου 1831

Ὁ Κυβερνήτης

Ἰωάννης Α. Καποδίστριας

ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ Γραμματεὺς
I. Ρίζος

Υ.Γ. τὰ διὰ τοῦ ἀστερίσκου σημειούμενα ἔγγραφα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἑλληνικά».

**Ὑπόμνημα τῶν κατοίκων Νισύρου πρὸς τὰς Πρεσβείας τῶν ξένων
δυνάμεων Κωνσταντινουπόλεως.**

Πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξοχωτάτους πρέσβεις τῶν τριῶν Κρατῶν Δυνάμεων ὡς προστατῶν τῆς Ἑλλάδος κ.τ.λ. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Παρὰ τὴν ἐλπίδα μας πληροφορούμεθα σήμερον ὅτι οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν Σ. Δυνάμεων διήυθναν τὴν πρεσβείαν μας εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ εἰς τὴν Πόρταν ἵνα μόνη διαπραγματευθῇ ἐκεῖ τὰ τῆς Νήσου μας.

Ἡμεῖς ἐξοχωτάτοι ἀποφασίσαντες ἅπασι νὰ ἀποτινάξωμεν τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας,

ὑποφέραμεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἄπειρα δυστυχήματα εἰς ὄλο τὸ διάστημα τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐπαναστάσεως, συνεννοούμενοι καὶ συμπράττοντες τοῖς λοιποῖς Ἕλλησιν. Ἄφ' οὗ δὲ ἐξέλιπον ἀπὸ τὸ μέρος μας ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχὴ καὶ Διοίκησις καὶ τελευταῖον εἶδομεν τὴν πολυπαθῆ Νῆσον μας διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου ἐξερχομένης τῆς Ἑλληνικῆς ὀλομερείας πάραυτα διηυθύνομεν τὸν ἡμέτερον πρέσβυν κ. Κωνσταντῖνον Σακελλαρίου πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Ἀντιπροσώπους τῶν κρατῶν τῆς γῆς (ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁποίων ἡ πᾶσα Ἑλλάς διευθύνεται) εἰς τοὺς ὁποίους εἰς ἰδιαιτέραν ἤδη ἀναφορὰν διὰ τοῦ αὐτοῦ πρέσβεώς μας παρουσιαζόμενοι ἐξαιτοῦμεν τὰ ἐπόμενα ταῦτα αἰτήματα.

Νὰ εἴμεθα ἀνεξάρτητοι, ἠνωμένοι μετὰ τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

Ἐὰν τοῦτο ὡς ἀντιβαῖνον τρόπον τινὰ εἰς τὸ πρωτόκολλον ὑπάρχη δι' ὅλου ἀδύνατον, ὑποσχόμεθα νὰ δίδωμεν ἓνα ἀπλοῦν φόρον εἰς τὴν Πόρταν ἀναλόγως τῶν δυνάμεών μας μὲ τὸ μέσον ὁμῶς τῶν τριῶν δυνάμεων ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ὁποίων νὰ διατελῶμεν αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι.

Ἐὰν καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον ὑποσχόμεθα νὰ δίδωμεν αὐτὸν τὸν φόρον καὶ μόνοι μας εἰς τὴν Πόρταν εἰς ὅποιον καιρὸν τοῦ ἔτους διαταχθῶμεν νὰ ἔχωμεν ὁμῶς τὰ αὐτὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας (χωρὶς νὰ ὑποσχόμεθα εἰς καμμίαν τουρκικὴν ἐκδούλευσιν, οὔτε νὰ ἔχη ὁ Τούρκος ἄλλη τινα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Νήσου μας). Διοικούμενοι ἐπιτοπίως καὶ ὑπερασπιζόμενοι παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων δυνάμεων. Μὴ μᾶς παραβλέψετε, θερμοπαρακαλοῦντες λοιπὸν ὃ φιλανθρωπότατοι ἀντιπρόσωποι δι' ἀγάπην τοῦ ὕψιστου θεοῦ διὰ τὸ ὄνομα τῶν 2 μονάρχων, ἐπιβλέψατε μὲ ἰλαρὸν ὄμμα εἰς τὰς δεήσεις ἡμῶν τῶν δυστυχῶν, μὴ μᾶς στερήσητε τῆς φιλανθρωπικῆς προστασίας σας, ἀλλ' ἀποκαταστήσατέ μας ἂν ὄχι κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον, τουλάχιστον κατὰ τὸ τρίτον.

Ἐὰν δὲ καταφρονοῦντες οὐδενὸς τῶν τριῶν ἡμᾶς ἀξιώσητε παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐξαποστείτε τὴν πρεσβείαν μας, δίδοντες εἰς αὐτὴν ἐξαμηνιαῖον ἔγγραφον διορίαν ἵνα συνεννοηθέντες ἀποφασίσωμεν ἓν ἐκ τῶν ἐπομένων δηλαδὴ ἢ νὰ καταφύγωμεν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων μας μὲ αὐτὰς τὰς ἰδίας αὐλάς τῆς Εὐρώπης ἢ νὰ μετοικήσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ ἐν τῷ δήμῳ Νισύρου κατοικοῦντες ἅπαντες μικροὶ καὶ μεγάλοι

Ὁ Γραμματεὺς Ν. Ἰωαννίδης

Τῆ 25ῃ Μαρτίου 1831 ἐν Νισύρῳ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ

Ἐλάβομεν καὶ εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ εἰς Ν. Ἰωάννην ἀγαπητοῦ συμπατριώτου μας κ. Χαράλαμπος Μ. Κοντονικολάου. Ἡ ἐπιθυμία του διὰ τὴν παντοτεινὴν, ὡς γράφει, συνέχισιν τῆς ἐκδόσεώς μας, ἀποτελοῦσα ἀναγνώρισιν τῶν προσπαθειῶν μας, μᾶς ἐνδυναμώνει εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ δυσκόλου ἔργου μας. Τὸν εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Νέα Ἰωάννη 5 Ἰουνίου 1957

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον Ἐπιτροπὴν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν»

Ἀγαπητοί μου πατριῶται,

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλωσύνην ποῦ εἶχατε νὰ μοῦ ταχυδρομήτε τὸ περιοδικὸν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἐκδόσεις.

Μοῦ ἤρесе ἡ ἀμεροληψία τοῦ περιεχομένου του, πρὸς τὸ γενικὸν καλὸν τῆς πατριδος μας Νισύρου. Δι' αὐτὸ σᾶς ἐσωκλείω ἐπιταγὴν ἐκ πενήτηκοντα (50) δολλαρίων, διὰ νὰ μοῦ στέλλετε αὐτὸ ἀεροπορικῶς ἐπὶ διαστήματι 5 ἐτῶν.

Μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἡ παντοτεινὴ ἐκδοσις τοῦ χρησίμου τούτου περιοδικοῦ θὰ ὑποστηριχθῆ ἀπὸ ὅλους τοὺς πατριώτας καὶ τῶν τριῶν Δήμων.

Διατελοῦμεν μετὰ πατριωτικῶν χαιρετισμῶν

Χαράλαμπος Μ. Κοντονικολάου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΙΚΗΣ

Κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας εἶχε τὴν εὐγενική καλωσύνη νὰ μᾶς δώσῃ ὁ ἐν Θεσσαλονίκη συμπατριώτης μας κ. Μιχαήλ Φωτιάδης, ὁ λαὸς τῆς πόλεως Νιγρίτης, ἐπεφύλαξεν ἐξαιρετικὰς τιμὰς εἰς τὸν ἀλησμόνητον ἐκλεκτὸν συμπατριώτην μας Γεώργιον Στρίκην. Εἰς τὸ ἐν Νιγρίτῃ ψαλὲν τρισάγιον προσήλθεν ὀλόκληρος ἡ κοινωρία τῆς πόλεως, τὸν δὲ νεκρὸν συνώδυσσαν εἰς Θεσσαλονίκη, ὅπου ἐτελέσθη ἡ κηδεαία, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερρῶν καὶ Νιγρίτης Κωνσταντῖνος, ὁ Δήμαρχος Νιγρίτης μετ' ὀλοκλήρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὁ καθηγητικὸς Σύλλογος, ἀντιπροσωπεῖα τῶν μαθητῶν ὄλων τῶν τάξεων, ἡ Ἑραρική Ἐπιτροπὴ ἀνεγέρσεως τοῦ Γυμνασίου, ἀντιπροσωπεῖα ὄλων τῶν Σωματείων τῆς πόλεως καὶ μεγάλη μερὶς τῆς κοινωρίας αὐτῆς.

Εἰς τὴν κηδεαίαν παρέστησαν ἐπίσης ὁ Γυμνασιάρχης Σερρῶν, ἀντιπροσωπεῖα τῶν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τοῦ Γ' Γυμνασίου Ἀρρένων καὶ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ μεγάλη μερὶς τῆς κοινωρίας τῆς πόλεως. Λόγους ἐξεφώνησεν ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερρῶν, ὁ Δήμαρχος Νιγρίτης, ὁ καθηγητὴς Ἱ. Ματσούκας καὶ ἐκ μέρους τῶν Δωδεκαμνησίων Θεσσαλονίκης ὁ κ. Ἱ. Βέργης, πάνπολλοι δὲ στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τῆς σοροῦ.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Νιγρίτης κ. Ἀποστόλου Βαγενῆ δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰς ἐν Θεσσαλονίκη ἡμερίδας «Ἑλληνικὸς Βορρᾶς» καὶ «Μακεδονία»:

«Πλήγμα μεγάλο ὑπῆρξεν ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ Γυμνασιάρχου Γεωργίου Ἀντ. Στρίκη ἐπισυμβάντος τὴν 4 Ἀπριλίου 1957. Ὁ θάνατός του ἀφῆκε κενὸν τοῖς πᾶσιν αἰσθητὸν. Ἐγκατέλειψεν ἔργον εὐγενὲς καὶ ὠραῖον. Συνετέλεσεν εἰς ἔν πένθος καθολικὸν διὰ μίαν ὀλόκληρον κοινωρίαν, τὴν κοινωρίαν τῆς πόλεως Νιγρίτης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μαθητιῶσαν νεότητα τοῦ Γυμνασίου. Τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν εἶναι δυσαναπλήρωτον, διότι εἴκοσι μέρες ἀκόμη δὲν πέρασαν ἀπὸ τὸν χαμὸ του καὶ ἡ ἔλλειψις του ἐγένετο αἰσθητή. Ἀφῆκε ὅμως σὺν τῇ θλίψει, σὺν τῇ ἐγκαταλείψει τοῦ εὐγενοῦς του ἔργου καὶ τοῦ μεγάλου ἐκ τοῦ θανάτου του πένθους, μνήμην καὶ ὄνομα συμβολίζον ἡρωϊσμοὺς καὶ ἐπιτεύξεις, μόχθους καὶ νοσταλγίαν, καθῆκον ταυτιζόμενον καὶ ὑποκινούμενον ὑπὸ τοῦ γνώμονος τῆς εὐαισθητοῦ συνειδήσεώς του.

Τὸ Γυμνάσιον Νιγρίτης ἀποφασίσαν τῇ ὁμοφώνῳ τοῦ συλλόγου ἀποφᾶσαι τὴν ἀνάρτησιν τῆς εἰκόνας τοῦ μετα-

στάντος ἐν τῷ Γυμνασιαρχεῖῳ, θὰ ἐνθυμῆται μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως ὄχι μόνον τὴν προσωπικότητα τοῦ μεταστάντος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον του καὶ θὰ πληροφορηταὶ παρὰ τοῦ συμβόλου του δι' αὐτὸ ὁποῖος ὁ ὑψηλὸς του προορισμὸς καὶ ὁποῖον τὸ καθῆκον του καὶ ὁποῖος ὁ ρόλος του ἐν μέσῳ μιᾶς τοιαύτης κοινωρίας, οἶα προσδοκᾷ τοὺς ὀρίζοντας καθαρὸς ἀλλὰ καὶ ἀπηλλαγμένους μικροτήτων καὶ ἀδιαφοριῶν. Αὕτη ἡ ἐνέργεια πλαισιώνει ἐτέραν ἐπίσης ὠραίαν, τιμῶσαν τοὺς ἐπινοήσαντας ταύτην, τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δημάρχου καὶ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Νιγρίτης ὅπως δοθῇ εἰς μίαν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως Νιγρίτης τὸ ὄνομα «**Ὁδὸς Γυμνασιάρχου Γεωργίου Στρίκη**». Εὐγενεῖς πανταχόθεν καὶ μεστὰ πραγματικοῦ πόνου ὑπῆρξαν αἱ ἐκδηλώσεις συμπαιθείας πρὸς τὸν ἀποδημήσαντα εἰς Κύριον Γυμνασιάρχη.

Εὐγενὴς ὑπῆρξεν καὶ ὁ μεταστάς. Ἡ γεμάτη καλωσύνη συμπεριφορὰ του πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆ: πόλεως, παραμένει σύμβολον, καθ' ὅσον ὁ ἀποθανὼν ἔθεωρεῖτο εἰς ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἠγάπων καὶ ἐπόνουν με ἀλτρουισμὸν τοὺς ποιοῦντας καὶ ὑποφέροντας καὶ ἐνδιαφέροτο καὶ ὄνειροπόλει μίαν κοινωρίαν μεστὴν ἀγάπης, μακρὰν τῶν παντῶν εἶδους ἀντιξοοτήτων καὶ στενοχωριῶν. Ὑπῆρξε σύμβολον ἐργατικότητος διὰ τὴν Νιγρίταν, παράδειγμα ἀξιοπρεπείας ἀλλὰ καὶ στυλοβάτης μόχθων προκειμένου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς κοινωρίας, προσφέρων ἔτσι εἰς τοὺς μαθητὰς πάντα ὅσα δι' αὐτοὺς ἦσαν ἀπαραίτητα. Πρῶτον μέλημά του ὑπῆρξεν ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ ἡμιτελοῦς διδακτηρίου διὰ τὸ ὁποῖον ἐμόχθησεν ὅσον οὐδέεις.

Ἐπενόει καθημερινῶς καὶ κάτι τὸ νέον προκειμένου νὰ ἐξευρίσκη τρόπους μέσα καὶ λύσεις δυναμένας νὰ συντελέσουν εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ταχύτεραν ἀποπεράτωσιν τοῦ Γυμναστηρίου. Καὶ ἠγωνίσθη εἰς τὸν τομέα αὐτὸν γενναιοδῶρως, προσφέρων ἑαυτὸν ὀλοκαύτωμα. Καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ ὄλου ἔργου, τοῦ ἔργου τῆς ἀνακαινίσεως ἀλλὰ καὶ τῆς μεγάλης προσφορᾶς. Ἐπεσεν διὰ τὴν δώση παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὅτι ἔχομεν καθῆκον νὰ μαχώμεθα ὑπὲρ εὐγενοῶν ἐπιδιώξωμεν μὴ φοβούμενοι κινδύνους καὶ δυσκολίας. Καὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, ταπεινοὶ ἡμεῖς διαπιστωταὶ τοῦ ἔργου τοῦ Γυμνασίου, νὰ σημειώσωμεν ὅτι τοῦτο συμβαίνει ἐν τινι μέτρῳ καὶ με ἐκείνους ὄλους οἱ ὁποῖοι περιβάλλονται ὑπὸ τῆς μαθητιώσης νεό-

ΚΩΝΣΤ. ΜΕΖΑΣ

Ἡ Νισυριακὴ παροικία Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ἔχασε μὲ τὸν θάνατο τοῦ Κώστα Μεζᾶ, ἕναν ἀπὸ τοὺς πρῶτους Νισυρίους ποὺ ἐγκατεστάθησαν στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν πρῶτον παράγοντα τῆς δημιουργίας τῆς. Ὁ Κώστας Μεζᾶς ἐσπούδασε Νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Ἐπιροτίμησεν ὁμως τὸν οικονομικὸν τομέα εἰς τὸν ὁποῖον νέος ἀκόμη, ἀνεδείχθη καὶ διέπρεψε, καταλαβῶν τὴν ἐπιζήλον θέσιν, διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μάλιστα, τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πειραιεὶ ὑποκαταστήματος τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς. Ἀποχωρήσας τῆς Τραπεζῆς ἠσχολήθη εἰς τὸ Χρηματιστήριον Ἀθηνῶν ὡς ἐπίσημος χρηματιστής, ὅπου διέπρεψεν ἐπίσης, ὥστε νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριότερους παράγοντάς του. Ἡ τύχη ὁμως δὲν συνεβάδισε μὲ τὰς ἰκανότητας καὶ τὴν ἐργατικότητά του. Δύο ἀλλεπάλληλοι κρίσεις τοῦ Χρηματιστηρίου τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὴν ἐπιζήλον θέσιν ποὺ κατεῖχε. Μαζί του ὁμως ἠτύχησε καὶ ἡ Νίσυρος, διότι καὶ ἡ δυνατότης νὰ ὑποστηρίξῃ συμπατριώτας μας, ὅπως κατ' ἐπανάληψιν ἔκαμε ἐμειώθη, ἀλλὰ ἡ πατρίδα μας δὲν ἐπωφελήθη ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀγάπην ποὺ τῆς εἶχε.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΝΙΚΗΤΙΑΔΗΣ

Ὁ πειὸ παλῆος Νισύριος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἐκ Νικειῶν ἐκλεκτὸς συμπατριώτης μας Ἐμμανουὴλ Νικητιάδης, ἀφοῦ συνεπλήρωσε ἕνα ὀλόκληρο αἰῶνα ζωῆς, μᾶς ἄφησε χρόνια.

Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ἕνα φωτεινὸ παράδειγμα εἰς τὸ τί μπορεῖ νὰ ἐπιτύχη κανεὶς, ὅταν ἔχη ὡς ὁδηγὸν του τὴν φιλεργία, τὴν ἐντιμότητα καὶ τὰ διδάγματα τοῦ Χριστοῦ. Διότι χωρὶς τὰ ἀπαιτούμενα ἐφόδια, ξένος μεταξὺ ξένων ἐπέτυχεν νὰ σταδιοδρομήσῃ ἱκανοποιητικὰ, νὰ δημιουργήσῃ ἀξιοζήλευτον οἰκογένειαν καὶ νὰ δῆ τὰ παιδιά του νὰ ἀναδεικνύονται εἰς τὸν τομέα τῆς δράσεώς των, ὥστε, ὡς ὁ Συμεών, νὰ μπορέσῃ νὰ πῆ εὐχαριστημένος, τὸ «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα».

Μὲ τὴν ἄφθαστον καλωσύνη καὶ πραότητα ποὺ τὸν διέκριναν, ἐνέπνεε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην εἰς ὅλους ὅσους τὸν ἐγνώριζαν, ὥστε ἡ μνήμη του νὰ εἶναι αἰώνια.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ, ἀπευθύνουν εἰς τοὺς οἰκείους του τὰ πειὸ θερμὰ συλλυπητήριά των.

τητος, ἐντεταλμένοι διὰ τὴν ἐξύψωσιν καὶ μὀρφωσιν αὐτῆς. Εἶναι ἔργον τοῦ συνετοῦ παιδαγωγοῦ καὶ ὑγιοῦς τοιοῦτου ἀνδρός, νὰ πίπτη θυσιαζόμενος εἰς τὸ ταχθὲν ὑπὸ τῆς πολιτείας ἔργον. Ἐπεσεν ὁ Γεώργιος Στρίκης Γυμνασιάρχης Νιγρίτης, ἀλλὰ παραμένει σύμβολον καθήκοντος διὰ τὴν πόλιν τῆς Νιγρίτης καὶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν ὀλόκληρον. Ταύτης ἔνεκεν τῆς ἀληθείας, ἡ πόλις τῆς Νιγρίτης εὐγνώμων ἰστάσα πρὸ τῆς σοροῦ τοῦ μεταστάντος, κατέθεσεν στέφανον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἐνεκεν στεφανώσασα τὸν καλῶς ἀθλήσαντα καὶ διανύσαντα ἐπαξίως ἐν Νιγρίτῃ βίον, Γυμνασιάρχην Νιγρίτης Γεώργιον Στρίκην.

Νιγρίτῃ 24 Ἀπριλίου 1957
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ
 Δήμαρχος Νιγρίτης

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΙΣΥΡΟΝ

Αἱ ἐργασίαι ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ δικτύου εἰς τὰς κοινότητας ἤρχισαν καὶ συνεχίζονται μὲ ταχὺν ρυθμὸν.

—Τὸ τρίτον πλοῖον, τὸ Pellops μὲ φορτίον 12.500 κ. μ. ἐλαφρόπετρας, ἀπέπλευσεν ἀπὸ τὸ Γυαλί τῆν 25ην Μαΐου.

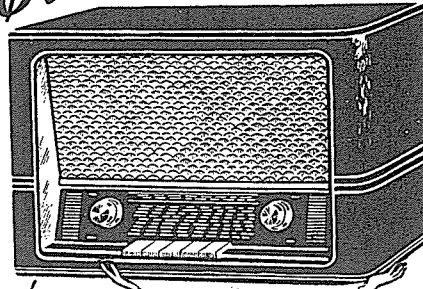
—Μὲ τὴν καθιερωμένην μεγαλοπρέπειαν καὶ μὲ πάνδημον συμμετοχὴν τῶν κατοίκων, ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου μας.

—Τὴν 17ην Ἰουνίου ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ Φιλίππου Κ. Φιλίππου μετὰ τῆς Καλλιόπης Ὁδ. Γεωργάκη. Τοὺς εὐχόμεθα κάθε εὐτυχία.

Παρεννόθησαν

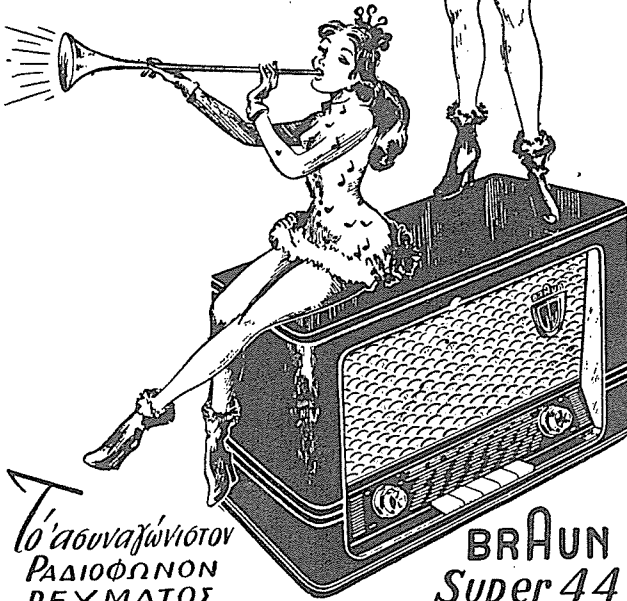
Φίρμα

ΤΑ ΞΗΡΑΣ
ΜΠΑΤΤΑΡΙΑΣ

Γερμανικά
ραδιόφωνα

BRAUN
SUPER 44B

Τόσωναχώνιστον
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ
ΡΕΥΜΑΤΟΣ

BRAUN
Super 44

ΕΞ ΕΠΙΠΛΟΥ ΚΑΡΥΔΙΑΣ

ΠΛΗΡΗΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΣ Δ.Ι. ΒΑΛΕΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 9
ΒΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ ΤΗΛ. 33671-ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΟΣ 3^{ΟΝ} - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 17

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Πρόεδρος . Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ἀντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ ΜΕΛΗ : Ὁ Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» Ἀθηνῶν
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ » » «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ» »
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ» »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΔ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ἄροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ὑόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παηθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3— ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασικός ἀντικειμενικός σκοπὸς (Κύριον ἄρθρον)	Σελ. 1
Συλλογικαὶ ἀνακoinώσεις	2
Κρίσεις καὶ σχόλια	» 3
«Πέντε ἀδελφές» (Ποίημα) — Ὑπὸ Κ. Σακελλαρίδη	» 5
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου — Ὑπὸ Μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	» 6
Ἄπ' ὅτι Θυμᾶμαι — Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδη	» 10
Σελίδες ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς Δωδεκανήσου — Ὑπὸ Ν. Χαλιάσου	» 11
Γιάννης Δ. Οἰκονομίδης — Ὑπὸ Κ. Σακελλαρίδη	» 18
«Γιατὶ δάκρυ νὰ χύσετε» (Ποίημα) — Ὑπὸ Γιάννη Οἰκονομίδη	» 19
Στὸ Πανηγύρι τοῦ Θεολόγου — Ὑπὸ Θεοχ. Θεοχαρίδη	» 20
Τὰ Μοναστήρια τῆς Νισύρου — Ὑπὸ Ν. Κουμέντου	» 21
«Ὁ Κουρκούταβλος» (Ποίημα) — Ὑπὸ Δ. Μπαλαᾶ	» 23
Ἱστορία τῶν Λουτρῶν τοῦ Μανδρακίου Νισύρου — Ὑπὸ Ἐμ. Παρθενιάδη	» 24
Ἄμυγδαλιὰ — Ὑπὸ Γιάννη Ζαχαριάδη	» 25
Νισυρικὸν Δημοτικὸν	» 27
Ἱστορικὰ Ἐγγραφα Νισύρου — Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	» 28
«Τὸ Βρουλι» (Ποίημα) — Ὑπὸ Δ. Μπαλαᾶ	» 30
Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» — Ὑπὸ Γαβρ. Σακελλαρίδη	» 31
Ἀνακοίνωσις ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς	» 32
Νισυριακοὶ Ἀντίλαλοι	» 16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου : Ν. Μπούλαχάνης - Ἀρμοδίου - 6

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ,"

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΜΑΣ

Εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Νισυριακοὶ Σύλλογοι, ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν λαμπρὰν καὶ ἀξιοζήλευτον δρασίαν, τὴν ὁποίαν τακτικώτατα οἱ γνωστοὶ μας, Δωδεκανήσιοι καὶ μὴ, προβάλλουν ὡς ἔξοχον παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι καὶ ὅλοι ἡμεῖς, δικαίως ὑπερηφανευόμεθα διὰ τὴν πατριωτικὴν καὶ ἐθνικὴν δρασίαν τῶν Συλλόγων μας, διὰ τοὺς ὁποίους σεμνυνόμεθα καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποδίδομεν στοργὴν καὶ ἀγάπην.

Ἀποτελεῖ ὁμως ταυτοχρόνως πικρὰν ἀλήθειαν τὸ γεγονός, ὅτι ἐνῶ προσφέρομεν εὐχαρίστως, ὅταν μᾶς ζητηθῆ, τὴν συμβολὴν μας, δὲν μετέχομεν ἐν τούτοις εἰς τὴν ἐνεργὸν ζωὴν των. Παρουσιάζεται οὕτω μία ἀδικαιολόγητος ἀντινομία εἰς τὴν στάσιν καὶ τὰς σχέσεις μας πρὸς αὐτούς, διότι δὲν ἀνταποκρινόμεθα εἰς τὰ στοιχειωδέστερα τῶν καθηκόντων μας. Οὔτε εἴμεθα ἀρκετοὶ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὰς τιμητικὰς στήλας τῶν μελῶν των, οὔτε λαμβάνομεν μέρος εἰς τὰς Συνελεύσεις των καὶ φυσικὰ δὲν παίρνωμε τὴ σειρὰ μας εἰς τὴν Διοίκησίν των.

Ἄφθονη εἶναι ἡ μελάνη ποὺ ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν διαπίστωσιν τοῦ θλιβεροῦ αὐτοῦ φαινομένου καὶ ἄπειροί αἱ συζητήσεις ποὺ διεξήχθησαν ἐπ' αὐτοῦ, χωρὶς ὁμως νὰ προέλθῃ ἀπ' αὐτὰ ἡ ἐπιζητούμενη ἀποκατάστασις. Ὑπάρχει βέβαια καὶ κάποια εὐθύνη μερικῶν ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς διοικήσεων τῶν Συλλόγων μας. Ἀλλά, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἡ κυρία, ἡ πρωταρχικὴ εὐθύνη, βαρύνει ὅλους μας καὶ κάθε ἕναν ἀπὸ μᾶς χωριστά. Διότι ἐνῶ ὅλοι ἀγαποῦμε τὴν πατρίδα μας, ὅλοι ἀναγνωρίζομε τὴν σπουδαίαν ἀποστολὴν τῶν Συλλόγων μας καὶ σεμνυνόμεθα διὰ τὸ ἔργον των, ὀλίγοι, μὰ πολὺ ὀλίγοι, εἶναι οἱ ἐγγεγραμμένοι καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι ἐκεῖνοι ποὺ παρακολουθοῦν καὶ μετέχουν στὴν ἐνεργὸν των ζωὴν.

Γι' αὐτὸ δὲν θεωροῦμε ἄσκοπον νὰ ἐπανέλθωμε καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ θέματος. Τὸ τί εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ πράξωμεν, τὸ ξέρομεν ὅλοι καὶ τὸ ἀναγνωρίζομεν ὡς καθήκον μας. Μᾶς λείπει μόνον ἡ θέλησις, ἡ μικρὴ θέλησις ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσωμεν, Δὲν παραγνωρίζομε τὰς ἀξιώσεις τῆς βιοπάλης καὶ τῶν οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεων. Πιστεύομε ὁμως ὅτι διὰ τὴν ἐγγραφὴν ὄλων μας ὡς μελῶν δὲν μᾶς ἐμποδίζει τίποτε, τὸ νὰ παρερισκώμεθα δὲ σὲ μία ἢ δύο συνελεύσεις τὸ χρονοῦ καὶ αὐτὸ δὲν μᾶς εἶναι ἀδύνατο, μὲ μιὰ μικρὴ προσπάθεια, διότι αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὸ στοιχειῶδες καθήκον μας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν λαμπρὰν Συλλογικὴν ἱστορίαν μας.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

«Γνωμαγόρας» Νισύρου.

Κατὰ τὰς γενομένας τὴν 6ην Αὐγούστου ἀρχαιρεσίας ἐξελέγησαν: Πρόεδρος ὁ Δημ. Α. Κατσιματίδης, ἀντιπρόεδρος ὁ Ι. Πασχαλάκης, γραμματεὺς ὁ Ἰωάν. Κ. Μούρας, ταμίας ὁ Ἀπόστ. Ι. Μαστρογιάννης, σύμβουλοι οἱ κ.κ. Ἰωάν. Κορωναῖος, Ἰωάν. Καλαπαλίκης, Χαρτοφύλης Β. Πάχος καὶ Δημήτριος Ι. Μαστρογιάννης.

Συγχαίρομεν τοὺς νεοεκλεγέντας καὶ εὐχόμεθα πᾶσαν προκοπὴν εἰς τὸ ἔργον των, διὰ τὸ ὁποῖον προθύμως τιθέμεθα εἰς τὴν διάθεσίν των.

* * *

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ «Γνωμαγόρα» Ἀθηνῶν, ἐξ ἀφορμῆς παραπόνων διαφόρων συμπατριωτῶν μας, διότι δὲν καλοῦνται εἰς τὰς διαφόρους ἑορταστικὰς πατριωτικὰς συγκεντρώσεις ἢ διότι δὲν τοὺς ἀποστέλλεται τὸ περιοδικὸν μας, ἀπεφάσισεν ὅπως καταρτίσῃ μητρώον ὄλων ἀνεξαιρέτως των Νισυρίων τῶν διαμενόντων εἰς Ἀθήνας, Πειραιᾶ καὶ Περίχωρα καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἀπευθύνει συνεπῶς παράκλησιν, ὅπως ἀσχέτως τόπου καταγωγῆς καὶ ἀσχέτως ἂν εἶναι ἢ ὄχι ἐγγεγραμμένοι εἰς τοπικοὺς συλλόγους, ἀποστείλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα αὐτοῦ, ὁδὸς Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀριθ. 46, Γ' ὄροφος, ἀριθ. γραφ. 10, σημείωμα περὶ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς των καταστάσεως, τῆς διευθύνσεως τῆς κατοικίας καὶ τῆς ἐργασίας των καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τηλεφώνου των.

Κοινὴ σύσκεψις Συλλόγων εἰς Νισύρον.

Τὴν 18ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ «Γνωμαγόρα» Νισύρου συνεκροτήθη κοινὴ σύσκεψις τοῦ νεοεκλεγέντος Δ.Σ. τοῦ Τμήματος Νισύρου καὶ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τμήματος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς. Εἰς τὴν σύσκεψιν παρευρέθησαν ὁ Δήμαρχος κ. Γ. Γιαλούρης, ὁ συνεργάτης τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» κ. Ἀντών. Πληθίδης, ὁ Πρόεδρος καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων Ρόδου ἢ «Πορφυρίς» κ.κ. Γ. Κουμέντος καὶ Δημ. Ρουσέττος, οἱ κ.κ. Ἀντών. Καφετζηδάκης, Μιχ. Ἀποστολίδης καὶ πολλοὶ συμπατριῶται. Εἰς τὴν σύσκεψιν ἀνεφέρθησαν τὰ ἀπασχολοῦντα τοὺς Συλλόγους μας ζητήματα καὶ ἐξητάσθη ὁ τρόπος συνεργασίας αὐτῶν πρὸς εὐδωσίαν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν διὰ τὴν πρόοδον τῆς Νισύρου.

«Παναγία ἢ Θερμιανή»

Τὴν Κυριακὴν 21ην Ἰουλίου ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐξαγγελθεῖσα ἐκδρομὴ τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Καβουρίου μὲ συμμετοχὴν 70 καὶ πλέον ἐκλεκτῶν μελῶν καὶ φίλων αὐτοῦ. Ἡ διήμερουσις ἐγένετο εἰς τὸ κέντρον «Ἡ Κύπρος» ὅπου οἱ ἐκδρομεῖς παρέμειναν μέχρι τῆς 10ης νυκτερινῆς, σὲ ἓνα θερμὸ πατριωτικὸ περιβάλλον καὶ ἀδελφικὸ Νισύρικο γλέντι. Ἡ ἐκδρομὴ ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας χάρις εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς καὶ τὰς συντονισμένας ἐνεργείας τοῦ τε Δ.Σ. καὶ τῆς συσταθείσης ἐπιτροπῆς ἐκ μελῶν τοῦ Συλλόγου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ Πρόεδρος κ. Ἀλέξ. Καράλης, ἀφοῦ νῦχαρίστησεν ὅλους τοὺς παρισταμένους οἵτινες ἐτίμησαν τὴν ἐκδρομὴν, ἐχαιρέτησε τὰ ἐγγραφέντα νέα μέλη τοῦ Συλλόγου, ἄρτι ἐγκατασταθέντα εἰς Ἀθήνας καὶ ὑπέδειξεν αὐτὰ ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὴν πύκνωσιν τῶν τάξεων τοῦ Συλλόγου. Ἐν τέλει ἤγειρε πρόποσιν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς Νισύρου, τοῦ Συλλόγου καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῶν μελῶν καὶ φίλων αὐτοῦ οἵτινες, ὡς εἶπεν, δὲν παραλείπουσιν νὰ ἐκδηλώσουν, ὡσάκις τοὺς ζητηθῇ, τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον μας ἀγάπην καὶ ἐκτίμησίν των.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Συλλόγου ἐλήφθη ἡ ἀναμνηστικὴ φωτογραφία, δημοσιευομένη εἰς ἄλλην σελίδα.

ΣΗΜ. ΣΥΝΤ.- Θὰ μᾶς ἐπιτρέψη ἡ Διοίκησις τοῦ Συλλόγου καὶ ἰδίᾳ ὁ ἀκούραστος καὶ δραστήριος Πρόεδρος τῆς, νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐξ ὧων γνωρίζομεν, εἶναι πολλοὶ ἀκόμη ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν μὲ συμπάθεια τὴν προσπάθειάν των καὶ οἱ ὁποῖοι εὐχαρίστως θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν ἐκδρομὴν. Ἐγένεον ὁμως πολὺ ἄργα καὶ διάφοροι λόγοι, δὲν τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ παρευρεθοῦν.

«Πορφυρίς» Ρόδου.

Κατὰ τὰς διεξαχθεῖσας τὴν 30ὴν Ἰουνίου ἐ.ξ. εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Ρόδου ἀρχαιρεσίας, τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀπηρτίσθη ὡς κάτωθι: Πρόεδρος Γεώργιος Κουμέντος, Ἀντιπρόεδρος Μ. Πασχαλίδης, Γεν. Γραμματεὺς Μ. Κόκκινος, Ταμίας Μ. Παπαγιαννάκος, Σύμβουλοι Ἄρης Φραντζῆς, Ἰωάννης Ρουσέττος, Ι. Φραντζῆς, Ν. Μαρίνος καὶ Ζ. Σύμπλης.

ΣΗΜ. ΣΥΝΤ.- Συγχαίρομεν ἐγκαρδίως τοὺς νεοεκλεγέντας καὶ τοὺς εὐχόμεθα πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον τιμητικῶς τοῖς ἀνετέθη.

Μὴ δυνάμενοι, ἐλλείπει χώρου, νὰ δημοσιεύσωμεν ὀλόκληρον τὴν λογοδοσίαν τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπανεκλεγέντος Γ. Κουμέντου, παραθέτομεν συντομωτάτην περίληψιν αὐτῆς. Κατ' αὐτὴν «Ἡ Πορφυρίς μέχρι σήμερον ἐστάθηκεν ἰκανὴ νὰ παραγῶσῃ τὴν ἀγάπην καὶ ν' ἀναπτύξῃ τὴν σύμπνοιαν μεταξύ τῶν Νισυρίων τῆς Ρόδου». Ἐνίσχυσε τὸν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικήτα διὰ δρχ. 1.200, συλλεγεῖσας ἀπὸ τὴν διανομὴν ἀρτιδίων κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν λειτουργίαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Νεομάρτυρος ἁγίου εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως Ρόδου. Εἰς τὸν αὐτὸν ἱερὸν Ναὸν ἀπέστειλεν ἄρκετὰ εἶδη. Ὁργάνωσε συναυλίαν μὲ Νισυριακὴν καὶ ξένην μουσικὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κοινῆς τῆς κ. Σακελλαρίου, εἰς ἣν παρέστη καὶ ὁ Δήμαρχος Ρόδου, συγχαρεῖς θερμότατα τὴν Πορφυρίδα διὰ τὴν ἔξοχον πρωτοβουλίαν τῆς καὶ τὴν ἐπιτυχή ὀργάνωσιν τῆς συναυλίας. Διένειμε κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων βοηθήματα 1.600 δρχ. εἰς 28 οἰκογενείας. Ὁργάνωσε δύο χοροεσπερίδας εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ξενοδοχείου «Πίνδος» καὶ εἰς τὸ «Ἀκταῖον» μὲ λαχειοαγορὰν μὲ πλήρη ἐπιτυχίαν ἐδεξιώθη εἰς τοὺς Ναυτοπροσκόπους Νισύρου κατὰ τὴν ἐκδρομὴν των εἰς Ρόδον εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ πολυτελοῦς κέντρου «Ἀκταῖον».

Ἀπέστειλεν ἄρκετὰ παιχνίδια καὶ δῶρα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κ. Γ. Γιαλλούρη καθιερωθεῖσαν ἑορτὴν τοῦ παιδιοῦ κατὰ τὸ νέον ἔτος.

Κατόπιν τῆς ἐκκλήσεως τοῦ Βασιλέως, ἐπροικοδόμησε, μόνη ἐκ τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ὁργανώσεων τῆς Ρόδου, τὸ κοριτσάκι ἐνὸς πτωχοῦ συμπατριώτου μας, διὰ τοῦ καθορισθέντος ποσοῦ τῶν Δρχ. 1.000.

Διέθεσε περὶ τὰς 800δρχ. διὰ φάρμακα καὶ περίθαλψιν ἀσθενῶν συμπατριωτῶν μας καὶ προσέφερεν ἀμέριστον τὴν ἠθικὴν συνδρομὴν τῆς εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην, ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν, Ἰδρυμάτων καὶ Ἰδιωτῶν.

Διὰ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν τουριστικὴν προβολὴν τῆς Νισύρου ἐξετύπωσε καὶ διένειμε 500 φωτογραφίας τοπιῶν εἰς σχῆμα κάρτ-ποστάλ καὶ ὑπὸ μεγέθυνσιν εἰς διάφορα ξενοδοχεῖα, τουριστικὰ γραφεῖα καὶ πρακτορεῖα τῆς Ρόδου.

Εἰς τὸν ἐθνικὸν τομέα, πρώτη ἢ «Πορφυρίς» διεμαρτυρήθη διὰ ψηφίσματος διὰ τοὺς βανδαλισμοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης. Ἐπίσης ἐξέδωσε καὶ ἀπέστειλε ψήφισμα πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἐθνάρχην Κύπρου Μακάριον καὶ ὅμοιον διαμαρτυρίας κατὰ τῶν ψευδῶν δηλώσεων τοῦ Τούρκου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι δῆθεν οἱ Δωδεκανήσιοι μετεμελήθησαν διὰ τὴν ἔνωσίν των μετὰ τῆς μητρὸς των Ἑλλάδος.

Σ.Σ.- Συγχαίρομεν εἰλικρινῶς τὴν ἀπελθοῦσαν Διοίκησιν τῆς «Πορφυρίδος» διὰ τὸ ὠραῖον ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπετέλεσεν καὶ τὸ ὁποῖον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς παρεχομένας δυνατότητας, κρίνομεν ἀντάξιον τῶν εὐγενικῶν συλλογικῶν παραδόσεων μας καὶ ἰκανὸν νὰ κοσμήσῃ τὰς σελίδας τῆς χρυσῆς Συλλογικῆς Δέλτου μας.

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

Λαογραφικά Σύμμεικτα Νισύρου.

Με ιδιαίτερα χαρά και ίκανοποίησι, αναγγέλομε στους αναγνώστας μας ότι από τοῦ τεύχους τούτου ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν πολυτίμου μελέτης τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον.

Ὁ Πανιερώτατος εἰς προφορικὴν δῆλωσίν του πρὸς τὸν Πρόεδρόν μας διεσαφήνισεν ὅτι πρόκειται περὶ μελέτης τὴν ὁποίαν συνέγραψεν πρὸ πολλῶν ἐτῶν και τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει ἀτυχῶς τὸν χρόνον νὰ ἐπιανεξτάσῃ και νὰ συμπληρώσῃ. Φέρομεν ἐπίσης εἰς γνῶσιν τῶν ἀναγνωστῶν μας, ὅτι ὁ Πανιερώτατος συγατετέθη ὅπως ἀναδημοσιεύσωμεν ὅσα κατὰ καιροὺς ἐδημοσίευσεν εἰς ἐφημερίδας και περιοδικά. Τὰ «Νισυριακά Χρονικά» θεωροῦσιν ἑαυτὰ εὐτυχῆ, διὰ τὴν φιλικὴν πρὸς αὐτὰ και τὴν Νίσυρον ἀπόφασιν τοῦ Πανιερωτάτου, πρὸς ὃν και δημοσία ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην και τὰς εὐχαριστίας των, βέβαια ὅτι θὰ ἀξιωθῶσιν τῆς τακτικῆς συνεργασίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πολυτίμου ὑλικοῦ, τὸ ὁποῖον, ὡς πληροφοροῦμεθα, κατέχει.

Οἱ συνεργάται μας.

Με τὴν ἴδια χαρὰ και ἰκανοποίησι, βλέπομε νὰ πυκνῶνται αἱ τάξεις τῶν τακτικῶν συνεργατῶν μας εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐνδιαφερόντος μας. Ὅσο ὁμως και ἂν ἡ συνεργασία των αὐτῆ, πολύτιμος και ἐπιθυμητῆ, εἶναι ἀποτέλεσμα και ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης των πρὸς τὴν πατρίδα μας, ὅσο και ἂν ἀποτελεῖ ἐκπληρωσιν καθήκοντος, μᾶς δημιουργεῖ τὸ εὐχάριστον καθῆκον νὰ ἀπευθύνωμεν εἰς αὐτοὺς μὲν τὶς πιὸ ἐγκάρδιες εὐχαριστίας μας, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς συμπατριώτας μας τὴν εὐχὴν και τὴν παράκλησιν, ὅπως ἀκολουθήσουν τὸ πατριωτικὸν παράδειγμά των.

Τὰ Λουτρά μας.

Αἱ πληροφορίαί μας συμπίπτουν εἰς τὸ ὅτι ἐφέτος τὰ Λουτρά μας παρουσιάζουν κάποιαν βελτίωσιν, ὥστε νὰ μὴ ἀκούωνται αἱ ἔντονοι διαμαρτυρίαί των πελατῶν. Ἀντίθετα, ὑπῆρξαν ἄρκετοι οἱ ὁποῖοι ἐδήλωσαν ὅτι τοῦ χρόνου θὰ ξαναέλθουν μὲ συντροφίεας. Καὶ εἶναι παρήγορο τὸ φαινόμενο διότι εἰς τὴν πρώτην θέσιν τοῦλάχιστον οἱ πελάται ἦσαν λιγώτεροι ἀπὸ τὰ προηγούμενα χρόνια. Τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν, ὥστε νὰ παρουσιασθῇ ἡ βελτίωσις, θὰ πρέπει νὰ συνεχισθοῦν συστηματικά. Τὸ πιὸ εὐπαθὲς σημεῖον τῶν Λουτρῶν

εἶνε τὸ ἐστιατόριον. Καὶ παρουσιάζει μὲν και αὐτὸ τὴν σχετικὴν βελτίωσιν, ἀπαιτεῖται ὁμως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ μεγάλο ψυγεῖο, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ «σίτεμα» τοῦ κρέατος και τὸ πάγωμα τοῦ νεροῦ, τῶν ποτῶν και τῶν φρούτων. Ἡ Ἀγορανομικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξ ἄλλου, πρέπει νὰ μελετήσῃ μετὰ τὴν ἐπιβαλλομένην προσοχὴν τὰς συνθήκας τοῦ ἐστιατορίου, ὥστε νὰ μὴ ζημιῶνῃ ὁ ἐπιχειρηματίας ἀλλὰ και οἱ πελάται νὰ εἶναι ἰκανοποιημένη. Τακτικὴ συγκοινωνία μετὰ τὸ Μανδράκι πρέπει ὀψωσθήποτε νὰ ἐξασφαλισθῇ και μὲ αὐτοκίνητο πιὸ ἐπιρὸσσωπο και πιὸ ἀναπαυτικό. Πρέπει ἐγκαίρως νὰ γνωστοποιοῦνται αἱ τιμαὶ και ὄχι μετὰ τὸ ἀνοιγμα τῶν λουτρῶν ὅπως κατὰ κανόνα συμβαίνει, και ἀκόμη νὰ ἐλαττωθοῦν αἱ τιμαὶ τῶν δωματίων. Τὰ δωμάτια τῆς δευτέρας και τρίτης θέσεως, πρέπει νὰ ἀποκτήσουν μιὰ στοιχειώδη ἐπίπτωσι, τῆς δὲ τρίτης νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ ἕνα κανάτι γιὰ νερὸ, μιὰ καρέκλα και ἕνα τραπέζακι. Ἰδιαιτέρη προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν καθαριότητα.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ Κῶς παρουσιάζει ἰδιαιτέρη ὄψιν, ἐν τούτοις, ἡ περίπτωσις τῆς ἀξίζει νὰ μελετηθῇ και νὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖο γιὰ νὰ γίνῃ ὅτι χρειάζεται, ὥστε νὰ αὐξηθῇ και ἡ πελατεία τῶν Λουτρῶν και ἡ τουριστικὴ κίνησις τῆς Νισύρου. Τελικά, γιὰ νὰ μὴ κατὰτριβώμεθα σὲ λεπτομέρειες, πιστεύομε πὼς ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται εἶνε σοβαρὰ μελέτη και ἐγκαίρως καταρτισμὸς προγράμματος λειτουργίας τῶν Λουτρῶν.

Οἱ Ναυτοπρόσκοποι.

Δὲν προφθάσαμε καλὰ καλὰ νὰ καμαρώσωμε τοὺς Ναυτοπροσκότους μας καὶ βρισκόμαστε ἐμπρὸς στὴ διάλυσί των. Μία γόνιμος και δημιουργικὴ ἐργασία ποῦ ἀπέδωσε σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα πολλὰ και ποῦ βάσιμα ὑπέσχετο ἀκόμη περισσότερα, κατεστοάφη. Καὶ τὰ μόνον ποῦ δὲν εἶναι ὑπεύθυνα γι' αὐτὸ, εἶναι τὰ Νισυρόπουλα, ποῦ ἐν τούτοις ζημιῶνει σοβαρῶς. Καὶ δὲν ζημιῶνει μονάχα τὰ σημερινὰ Νισυρόπουλα, ζημιῶνει και τὰ αὐριανὰ και μὲ τὴ σειρά τους, ὀλόκληρες γενεές. Ἔτσι ζημιῶνεται και ἡ αὐριανὴ και ἡ μελλοντικὴ Νισυρικὴ κοινωνία, ποῦ πρέπει και μπορεῖ νὰ γίνεταί διαρκῶς καλύτερη.

Τὴν ἐδεργετικὴν ἐπίδρασι τοῦ Προσκοπισμοῦ στὴν θρησκευτικὴ, ἔθνη και κοινωρικὴ ἀγωγή των νέων και τῆς κοινωνίας, μᾶς ἔδωσαν ἀφορμὴ οἱ Ναυτοπρόσκοποι μας, νὰ ἀναπτύξωμε και ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔχῃ γίνεταί ἀντιληπτή. Ἡ εὐθύνη συνεπῶς, ὄλων ὅσων συνετέλεσαν ἢ ἀκόμη και ἠνέχθησαν ἀδιαμαρτύρητα τὸ κακὸ ποῦ γίνεταί εἰς βάρος τῆς Νισυριακῆς κοινωνίας, εἶναι ἀβάστακτη. Λυπούμεθα εὐχρινὰ διότι θὰ βρεθοῦμε στὴ δυσάρεστη θέσι νὰ στενοχωρήσωμε ἐξαιρετικούς, ἀλλὰ και πολὺ ἀγαπητοὺς συμπατριώτας μας. Διότι αὐτὸ μᾶς ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον και ἡ ἀποστολὴ μας. Πρὶν ἀπ' ὅλα ὁμως θεωροῦμεν ὑποχρεώσι μας νὰ παρακαλέσωμε ὄλους ὅσων

κατά κάποιον τρόπο γνωρίζουν τὰ πράγματα νὰ μᾶς ἐκθέσουν τὰς ἀπόψεις των. Μ' αὐτὸ δὲν θὰ πρέπει νὰ νομισθῆ ὅτι θέλομε νὰ ἀσκήσωμε ἀνάκρισι. Θέλομε νὰ μπορέσωμε νὰ ἀποδώσωμε μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀπρόσβλητη ἀντικειμενικότητα, τὰ τοῦ Καίσαρος τῶ Καίσαρι. Θέλομε νὰ συντελέσωμε στὴν κατανόησι τοῦ μεγάλου κακοῦ ποῦ γίνεται στὴν πατρίδα μας, ὥστε νὰ ἀνατραπῆ καὶ νὰ παραμεινῆ σὰν μιὰ κακὴ ἀνάμνησι καὶ ἀκόμη νὰ ξαναρχισῆ ἡ δημιουργικὴ ἐργασία. Θέλομε νὰ ἀντιληφθοῦν ἰθὺνοντες καὶ ἰθὺνόμενοι τὴν τεραστία εὐθύνη ποῦ τοὺς βαρύνει καὶ νὰ διορθώσουν τὸ κακό. Θέλομε νὰ κατανουηθῆ ὅτι κανεὶς, μὰ κανεὶς, ὡσαύτοτε ψηλὰ καὶ ἄν στέκεται, ὡσαύτοτε καὶ ἄν προσέφερε καὶ προσφέρῃ στὸ νησί, ὡσαύτοτε καὶ ἄν τὸν ἀγαποῦμε καὶ τὸν ἐκτιμοῦμε, δὲν δικαιούται νὰ γίνεταί καταλύτης τόσο ὠραίων, τόσο εὐγενικῶν καὶ τόσο εὐεργετικῶν διὰ τὴν κοινωνίαν μας θεσμῶν καὶ ἀκόμη ὅτι δὲν ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ παραβούμε τὸ καθήκον ποῦ μᾶς ἐπιβάλλεται γιὰ τὴ διαπίστωσι ἐνὸς τόσοσ ὁσβαροῦ παραπτώματος.

• Ὑδρευσις καὶ πάγος.

Μὲ τὴν ἔγκαιρη ἐνέργεια τῆς Δημοτικῆς μας Ἀρχῆς ἀπεφύχθη ἡ λειψυδρία μὲ τὴν ἀποστολὴ ὑδροφόρων πλοίων, ἀπὸ τὸ ὅποιο γέμισαν οἱ ὕδατοδεξαμενές. Μιὰ δοκιμὴ ἐξ ἄλλου τοῦ νεροῦ τοῦ γνωστοῦ πηγαδιοῦ τοῦ λιμανιοῦ ἀπέδειξε ὅτι μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῆ γιὰ πάγο, σὲ μιὰ ἀνάγκη, διότι ἡ ποσότης τοῦ ἀλατιοῦ ποῦ ὑπάρχει, κρυσταλλώνεται μὲ τὴν παγοποίησι καὶ ἔτσι ὁ πάγος δὲν εἶναι ἀρίστης ποιότητος, παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες ποῦ καταβάλλονται. Γι' αὐτὸ ἄλλα καὶ γιὰ γενικώτερους λόγους, εἶναι ἀνάγκη νὰ κατασκευασθῆ ἡ ὕδατοδεξαμενὴ τοῦ Παγοποιείου. Στὴν περίπτωση αὐτῆ, νομίζομε ὑποχρεωσὶ μᾶς νὰ συστησωμε νὰ μὴ ἐπαναληφθῆ τὸ ἄτοπο, τῆς εἰσαγωγῆς δηλαδὴ τῆς δωρεᾶς τοῦ Κέντρου, στὴν ταμειακὴ δοσοληψία τοῦ Δήμου, διὰ νὰ κερδίσωμε τὶς διάφορες κρατήσεις ὑπὲρ τρίτων καὶ τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔξοδα. Πρέπει ἐπίσης νὰ περατωθῆ σύντομα ἡ ἐργασία, ὥστε νὰ μπορέσῃ νὰ γεμίσῃ ἀπὸ τὰ βρόχια νερά, διότι τὸ παγοποιεῖο θὰ πρέπει νὰ ἐργασθῆ καὶ τὸν χειμῶνα καὶ νὰ παράγῃ καλὸ πάγο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ἀλιείας.

• Ὁ Ἅγιος Νικήτας.

Κατὰ νεωτέρας ἐκ Νισύρου πληροφορίας, ἡ ἑορτὴ τῆς μνήμης τοῦ Νομάρτυρος κατέδειξε τὴν πάνδημον ἀντίθεσιν τῶν Νισυρίων εἰς τὴν ἀποπομπὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως ἀπὸ τὰ τοῦ Ναοῦ. Διότι καὶ αἱ εἰσπράξεις ἀπετέλεσαν μικρὸν ποσοστὸν τῶν περυσινῶν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δὲν ὑπῆρξεν πυκνόν, ὅσον θὰ ἔπρεπε. Καὶ ἐνῶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις, ὑποχρεωθεῖσα ἀποφεύγει κάθε ἀνάμιξι, τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ποταμιτίσεως, συναισθανόμενα τὴν εὐθύνην των, δὲν δυσκολεύονται νὰ διαδηλώσουν τὴν ἀντίθεσιν των πρὸς τὴν δοθεῖσαν λύσιν. Διότι καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὠραῖο καὶ κομψὸ

ἐκκλησιάκι, ποῦ ἀποτελεῖ τὸ καμῶρι τῶν Νισυρίων, ἔχει ἀκόμη ἀρκετὰς ἐλλείψεις, τὰ 40% τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δωρεῶν ἀκόμη διαφεύγουσιν, διὰ νὰ πᾶνε εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ταμεῖα. Ἐπί καμμία ἐργασία δὲν ἔγινε, οὔτε πρόκειται νὰ γίνῃ, πρὸς μεγάλην λύπην τῶν Νισυρίων. Δωρεὰ τοῦ συμπατριώτου μας Γεωργ. Σακλαρίδου τῶν 12 εἰκόνων τῶν Ἀποστόλων τοῦ τέμπλου ἀξίας δρχ. 2.400, ἐκινδύνευσεν νὰ μὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ, διότι θὰ ἔπρεπε νὰ ζητηθῆ προηγουμένως ἡ ἔγκρισις, δεδομένου ὅτι αὕτη ἐγίνετο ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ εὐρεθοῦν ἀφιερῶται αὐτῶν οἱ ὅποιοι νὰ καταβάλουν τὴν ἀξίαν των καὶ τὸ ποσὸν νὰ διατεθῆ διὰ τὴν ἀγιογράφισιν τοῦ Ναοῦ. Καὶ μόνον ὅταν εὐρέθησαν παρηπιδημοῦντες Νισύριοι, νὰ ἀφιερῶσουν τὰς 7 ἀπὸ τὰς 10, ἐπέισθη ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐνδιαφερθῆ καὶ νὰ ἀποδεχθῆ τὴν δωρεάν.

Λυπούμεθα διότι οἱ φόβοι ποῦ διευτυπώθησαν, ἐπηλήθευσαν πολὺ σύντομα καὶ ἴσως ἐντονώτερα ἀπ' ὅ,τι προεβλέψαμεν. Θέλομε νὰ ἐλλίψωμε ὅτι ἡ καθιερωμένη ἐτησίως ἐπίσκεψις τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς Νίσυρον, θὰ τοῦ δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιανεξετάσῃ τὸ ζήτημα καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἐμπρέπουσαν λύσιν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ναοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον τόσοσ ἐνδιαφέρον ἐδειξεν.

Τὸ Διδακτῆριον τῶν Νικειῶν.

Τὴν 31ην Αὐγούστου ἐγένετο ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ διδακτηρίου τοῦ Διταγίου Δημοτικοῦ Σχολείου Νικειῶν. Εἰς τὴν ἐορτὴν παρέστησαν οἱ κάτοικοι τῶν Νικειῶν καὶ ἀρκετοὶ ἐκδρομεῖς ἀπὸ τὸ Μανδράκι. Συγχαίρομεν καὶ πάλιν τὸν ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογον «Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποῖου ὀφείλεται ἡ ἀνεγερσις τοῦ διδακτηρίου καὶ εὐχόμεθα ὅπως σύντομα χαιρετίσωμεν καὶ τὰ ἐγκαίνια του. Ὁ Νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Ρεμπάκος, εἰς τὴν ἀρμοδιότητά τοῦ ὁποῖου ἀνάγεται ἡ ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου ἐπιχορήγησις τοῦ ἔργου, εἶμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐκτιμῆσῃ δεόντως τὴν χειρονομίαν αὐτῆν τοῦ Συλλόγου καὶ θὰ θελήσῃ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ Σχολικὸν Ταμεῖον, ὥστε νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ σύντομος ἀποπεράτωσις του. Τὴν ἴδια βεβαιότητα εἶδομεν διάχυτον μεταξὺ τῶν κατοίκων κατὰ τὰ ἐγκαίνια, διότι ὅλοι γνωρίζουν τὴν ἀγάπην τοῦ κ. Νομάρχου πρὸς τὸ χωρίον των.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτῆν, ὑποβάλλομεν καὶ πάλιν πρὸς τὸν Σύλλογον τὴν διατυπωθεῖσαν καὶ εἰς τὸ 15ον τεῦχος μας παράκλησιν μας, ὅπως θελήσῃ νὰ χρησιμοποίησῃ τὰς στήλας μας διὰ μιάν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ ἔργου μας.

• Ὁ δρόμος πρὸς τὸ Ἡφαίστειον.

Πληροφορούμεθα ὅτι ἡ διάνοιξις τοῦ δρόμου ἐσταμάτησε καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς πιστώσεως ποῦ διετέθη. Εἰς τὸ 15ον τεῦχος μας

μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσωμεν τὴν μεγάλην τουριστικὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ δρόμος αὐτός. Ἡ σημασία του αὐτῆ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ τονίσωμεν καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην ὅπως διατεθοῦν τὸ δυνατὸν συντομώτερον οἱ ἀναγκαῖαι πιστώσεις, ὥστε κατὰ τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι νὰ τεθῆ εἰς χρῆσιν. Πρόκειται περὶ ζωτικῶν θεμάτων πού ἐνδιαφέρει ὅλο τὸ νησί καὶ διὰ τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ γίνῃ σύντομος καὶ σύντομος ἐνέργεια τοῦ Δήμου καὶ τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Νισυριακῶν Συλλόγων. Πολλές φορές ἀκούομεν νὰ παρουσιάζεται ὡς ἀνάγκη ἡ συνεργασία τῶν ἀνωτέρω, ποτὲ ὅμως δὲν τὴν εἶδαμε νὰ πραγματοποιηθῆται. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ πραγματοποιηθῆ τούλάχιστον αὐτῆ τῆ φορά. Ἡ Κοινότης Ἐμπορείου, εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὁποίας ὑπάγεται τὸ ἔργον, πρέπει νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ Δήμος Μανδρακίου θὰ τῆς φανῆ πρόθυμος συμπαράστατης, διότι τὸ ἐνδιαφέρον του εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι μεγάλο.

Ἡ ἐλαφρόπετρα.

Οἱ Νισύριοι μὲ μεγάλην λύπην ἀλλὰ καὶ μὲ δικαιολογημένη ἐκπληξιν θὰ πληροφορηθοῦν ὅτι αἱ ἐργασίαι ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐλαφρόπετρας τοῦ Γυαλιοῦ διακόπτονται καὶ ὅτι ἡ ἀνάδοχος Ἐταιρεία ἐγκαταλείπει τὴν ἐπιχείρησιν. Διότι ἐστήριξαν εἰς αὐτὴν μεγάλας καὶ δικαιολογημένας ἐλπίδας. Διότι δὲν διέβλεπαν μόνον τὴν ἐξασφάλισιν τακτικῆς ἐργασίας εἰς ἓνα ἀριθμὸν ἐργατῶν, ἀλλὰ ἀπέβλεπαν καὶ εἰς τὸ τακτικὸν ἔσοδον τοῦ Δήμου μὲ τὸ ὁποῖον ἀρκετὰ μπορούσαν νὰ γίνουν.

Δὲν γνωρίζομεν ἐπακριβῶς τοὺς λόγους πού ἐπέβαλαν τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας. Δὲν χωρεῖ ὅμως ἀμφιβολία ὅτι, μεταξύ τῶν ἄλλων, προέχουσαν θέσιν θὰ ἔχη τὸ ἀσύμφορον τῆς ἐκμεταλλεύσεως διὰ τὴν Ἐταιρείαν. Ὡς ἐκ τούτου θὰ πρέπη νὰ μελετηθῆ τὸ ζήτημα παρὰ τοῦ Δήμου, χωρὶς καμμίαν ἀναβολὴν. Καὶ νὰ μελετηθῆ προσεκτικὰ καὶ ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές. Μία προσωπικὴ ἐπαφὴ τοῦ Δημάρχου μὲ τοὺς ἰθύνοντες τὴν Ἐταιρίαν θεωρεῖται κατ' ἀρχὴν ὡς ἀπαραίτητος καὶ ἐπιγύουσα. Γνωρίζομεν μὲ πόσες ἀσχολίαι βαρύνεται, κατ' αὐτὰς μάλιστα, ὁ Δήμαρχος. Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἡ ἐπαφὴ του μὲ τὴν ἀνάδοχον Ἐταιρίαν πρέπει νὰ ἔχη ἀπόλυτον προτεραιότητα. Διότι τὸ πλεόν πιθανὸν εἶναι ὅτι θὰ ἀπαιτηθῶσιν ἀγῶνες καὶ χρόνος ἀρκετὸς διὰ νὰ ἔχωμεν εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα. Καὶ τὸ ζήτημα ἐνέχει ἰδιαιτέραν ζωτικὴν σημασίαν διὰ τὸν Δήμον, ὥστε νὰ πρέπη νὰ ἔχωμεν εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα.

Κρίσεις διὰ τὴν ἔκδοσιν μας.

Ἡ ἐφημερίς «Καστελλοριζικὰ Νέα» τὴν ὁποίαν διευθύνει ὁ ἐξέχων Καστελλοριζιὸς ποιητῆς καὶ πρώην Γυμνασιάρχης κ. Μ.Γ.

Πετρίδης, γράφει διὰ τὴν ἔκδοσιν μας εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς 87-88 τὰ κάτωθι:

«ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

«Φιλοτιμῶς καὶ πατριωτικῶς ἐργαζόμενοι οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ φιλοπρόδοι Νισύριοι ἐξακολοθοῦν νὰ ἐκδίδουν τὴν διμηνιαίαν ἔκδοσιν τοῦ Συλλόγου των, τοῦ «Γνωμαγόρα». Τὴν ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν ἀποτελοῦν οἱ ἐκλεκτοὶ συννησιῶται των κ.κ. Κ. Μούρας, Κ. Γιαννίδης, Α. Οικονομίδης καὶ Ν. Σακελλαρίδης. Ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ των εἶναι «Νισυριακὰ Χρονικὰ». Μέσα εἰς αὐτὰ δημοσιεύονται ἱστορικά, γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ μελέται, συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις, ἀξιόλογοι κοινωνικαὶ εἰδήσεις καὶ ἐκπολιτιστικαὶ πραγματεῖαι, ἱστορικὰ ἔγγραφα, χρονογραφήματα, ἀναμνήσεις, ταξιδιωτικὰ ἐντυπώσεις, διηγήματα, ποιήματα, βιογραφικὰ πληροφορία σημανόντων Νισυρίων κλπ. Τὸ περιοδικὸν ἄγει αἰσίως τὸ ζῶν ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του, τυπῶνεται ἐπὶ λευκοῦ ἐκλεκτοῦ χάρτου μὲ ποικιλίαν τυπογραφικῶν στοιχείων, εἶναι τετάρτου διστηλοῦ σχήματος καὶ περιβάλλεται ἀπὸ στερεὸν καλλιτεχνικῶς τυπωμένον ἐξώφυλλον. Εἶναι ἀξιοὶ θερμῶν συγχαρητηρίων οἱ ἀδελφοὶ Νισύριοι διὰ τὴν ὥραιάν προσφορὰν των καὶ διὰ τὴν πολύτιμον συμβολὴν των εἰς τὸν πανελλήνιον ἀγῶνα πρὸς ἀνύψωσιν τῆς πολιτιστικῆς στάθμης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Παράδειγμα πρὸς μίμησιν

Εἴμεθα εὐτυχεῖς ἀνακοινοῦντες διὰ τῶν στηλῶν τῶν «Ν.Χ.» τὴν ἐκ 1500 δολλαρίων Ἀμερικῆς δωρεάν τοῦ ἐκλεκτοῦ συμπατριώτου μας κ. Ἄντων. Καφετζιδάκη διὰ τὴν κατασκευὴν διαφόρων ἔργων διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτας καὶ κυρίως μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὕδατοδεξαμενῆς χωρητικότητος 50 μ³ περίπου. Ἡ ἐν λόγω δεξαμενὴ θὰ θεραπεύσῃ κυρίως εἰς πόσιμον ὕδωρ ἀνάγκας τῶν ναυτικῶν μας καὶ γενικῶς τῶν εἰς τὸν λιμένα τῆς Νήσου μας πλοιαρίων. Ἡ κατασκευὴ τῆς ὕδατοδεξαμενῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ κατασκευὴ τῆς διαστρώσεως διὰ σιμεντοκονιάματος τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς περιμανδρώσεως αὐτῆς διὰ σιδηρῶν κιγκλιδωμάτων, συμπληρώνει μίαν ἀνάγκην τοῦ ὠραιοτάτου πράγματι ἀποκτήματος τοῦ Νησιοῦ μας.

Συγχαίροντες θερμότατα τὸν ἀγαπητόν μας συμπατριώτην κ. Ἀντώνιον Καφετζιδάκη, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰς ἀνταλλαγείας ἐπιστολὰς μεταξύ τούτου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ποταμητίσσης καὶ τοῦ Συλλόγου «Ὁ Ἁγ. Νικήτας».

Ἐν Νισύρῳ τῆ 14/8/1957

Πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν Ἱεροῦ Ναοῦ Ποταμητίσσης καὶ τὸν Σύλλογον Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων «Ὁ Ἁγιος Νικήτας».

Ἐν τ α ὤ θ α

Διὰ τῆς παρουσίας μου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ πα-

ρακαλέσω Ὑμᾶς ὅπως ἀποδεχθῆτε τὴν εἰς μὴ-
μην τῆς συζύγου μου Ρουμπίνης, ἀκόλουθον δω-
ρεᾶν ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς δλοκληρώσεως τοῦ πε-
ρικαλλοῦς Ναοῦ τοῦ Νεομάρτυρος Ἁγίου Νική-
τα τοῦ Νισυρίου.

α) Τὴν δαπάναις μου κατασκευὴν ὑπογείου ὕδα-
τοδεξαμενῆς ἐντὸς τοῦ πραυλίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
χωρητικότητος 50 μ³ περίπου.

β) Τὴν κατασκευὴν τῆς διαστρώσεως διὰ σκυ-
ροκονιάματος τῆς αὐλῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ

γ) Τὴν κατασκευὴν τῆς περιμανδρώσεως διὰ σι-
δηροῦ κιγκλιδώματος ὀλοκλήρου τοῦ οἰκοπέδου ἐφ'
οὗ ὁ Νάος.

Πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀνωτέρω σκο-
ποῦ προτίθεται, ἅμα τῇ Ὑμετέρᾳ ἐγκρίσει, νὰ ἀνα-
θέσω κατ' ἀποκοπὴν καὶ ἐναντι τοῦ ποσοῦ τῶν χι-
λίων πεντακοσίων δολλαρίων (ἀριθ. 1500) εἰς τὸν
συμπολίτην μας ἐργολάβον Δημ. Ἔργων κ. Χαρά-
λαμπον Ἐμμανουηλίδην, βάσει σχεδίου τοῦ Πολιτι-
κοῦ Μηχανικοῦ κ. Παναγιώτου Σακελλαρίδην.

Διὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀνωτέρω ἐπιθυ-
μίας μου θὰ παρακαλέσω ὅπως μεριμνήσωσι, ὑπὸ
τύπον Ἐπιτροπῆς, οἱ κ.κ. 1) Φίλιππος Κ. Φιλίπ-
που, 2) ὁ Πρόεδρος τοῦ «Γνωμαγόρα» Ἀθηνῶν κ.
Παναγιώτης Σακελλαρίδης, εὐρισκόμενοι ἐν ἐπαφῇ
μεθ' ὑμῶν καὶ παντὸς ἀρμοδίου.

Μετὰ τιμῆς

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ν. ΚΑΦΕΤΖΙΑΚΗΣ

Σ.Σ.- Ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω ἐπιστολῆς του ἡ
Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπήντησεν ἀποδε-
χομένη τὴν δωρεάν καὶ ἐκφράζουσα τὰς εὐχα-
ριστίας τῆς.

**Δωρεὰ ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
τοῦ Ἁγίου Νικήτα**

Ἀθῆναι 30 Αὐγούστου 1957

Σύλλογον Νισυρίων ὁ «Γνωμαγόρας»

Τμῆμα Ἀθηνῶν — Πειραιῶς

Ἀγαπητέ μου κ. Πρόεδρε,

Σᾶς διαβιβάζω δραχμὰς 2.400 τὰς ὁποίας
εἰσέπραξα φροντίδι τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Μιχ.
Σκουλῆ ἀπὸ τούς κάτωθι ἀφιερωτὰς ἱερῶν
εἰκόνων τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων τὰς ὁποίας ἐδώ-
ρησα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικήτα.

Ἐλευθερία καὶ Μαρία Στεφάνου δρ. 400
Νικήτας καὶ Εὐδοξία Βαγιατῆ » 400
καὶ ἀνὰ δραχμὰς 200 οἱ κ.κ. Περούλης
Φρατζῆς, Φίλιππος Ι. Φιλίππου, Μαρία Μί-
χαλου, Χρήστος Καρανίχης, Σακέλης Γιαν-
νιάς, Καλλιόπη Πατρίκη, Ἄννα Καλαπαλίχη
καὶ Κωνστ. Δοξόπουλος.

Παρακαλῶ κ. Πρόεδρε ὅπως τὸ ποσὸν
τοῦτο κατατεθῆ εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς ὀργανώσε-

ως μας ἵνα διατεθῆ ἐν καιρῷ ὑπὲρ τοῦ ἐσωτε-
ρικοῦ ἐλαιοχρωματισμοῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ
Ἁγίου Νικήτα.

Μὲ ἐκτίμησιν
Γ.Κ. ΣΑΚΚΑΡΙΔΗΣ

Οἱ δωρηταὶ μας

Συνεχίζονται αἱ ἀποστολαὶ οἰκονομικῆς ἐνι-
σχύσεώς μας. Οὕτω ἐλάβομεν τὰ κατωτέρω
ποσά:

Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κῶ	δρ. 200
Ἀντώνιος Καφετζιδάκης	δολλ. 100
Γεώργιος Κέντρης	» 10
Νικόλαος Κέντρης	» 10
Χριστόφ. Χατζηδημητρίου	» 10

Εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω ἀπευθύνομεν
τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας.

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

Αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαὶ κατὰ τῶν
ὀποίων παλαίωμεν, μᾶς ὑποχρεοῦν ὅπως
παρακαλέσωμεν θερμῶς τοὺς συνδρομητὰς
μας, ὅσους δὲν κατέβαλον τὴν συνδρομὴν
των, νὰ μὴ περιμένουν νὰ τοὺς ὀχλήσῃ ὁ
ταμίαις τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ ἀντιπρόσωπός
του, ἀλλὰ νὰ θελήσουν νὰ ἐνδιαφερθοῦν
καὶ οἱ ἴδιοι διὰ τὴν συντομωτέραν κατα-
βολὴν αὐτῆς. Πρὸς διευκόλυνσιν των, ἀνα-
κοινοῦμεν ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐκτὸς τοῦ
Ταμῆα κ. Νικήτα Σακελλαρίδην, ἐνεργοῦν
εἰσπράξεις καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐκδο-
τικῆς. Εἰδικώτερον δύναται νὰ καταβάλωσι
ταύτην εἰς μὲν τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν Πρόε-
δρον τῆς Ἐπιτροπῆς Κων. Μούραν. Κολο-
κοτρώνη 25 β' ὄροφος (τηλ. 28.434), εἰς
τοὺς ἀδελφοὺς Λυτρωτῆ, Αἰόλου 104 (τη-
λέφ. 34.778), εἰς δὲ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὸν Χρ.
Καρανίχην, Ι. Δροσοπούλου 17 Γραφεῖα
Καλλιμανοπούλου καὶ εἰς τὸν Δημ. Γιαννί-
δην, ξενοδοχεῖον «Γαλλία».

Διὰ τὴν Ρόδον, Κῶ, Νίσυρον, καθίστα-
νται ἀρμόδιοι διὰ τὴν εἰσπραξιν οἱ ἀντα-
ποκριταὶ μας.

Εἴμεθα ἐπίσης ὑποχρεωμένοι νὰ φέρω-
μεν εἰς γνῶσιν τῶν συνδρομητῶν, ὅτι μετὰ
μεγάλης λύπης θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν δυ-
σάρεστον θέσιν νὰ διακόψωμεν τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ περιοδικοῦ, δι' ὅσους δὲν τακ-
τοποιηθῶσιν ταμειακῶς ἐντὸς 3μηνου
ἀπὸ σήμερον.

Ἡ ἀνακοίνωσις μας αὕτη δὲν ἀφορᾷ
τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς μας.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΜΟΥ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΕΙΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἡ ἔρευνα τῆς τοπογραφίας, τῆς τοπωνυμίας, τοῦ φραστικοῦ ἰδιώματος, ἡ ἠθολογία, ἡ ἐθιμογραφία, ἡ πραγματογνωσία λαοῦ τινος, τυγχάνουσιν οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς μελέτης τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Παλαιόθεν εἶχομεν τὸν πόθον νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὅ,τι ἦτο εἰς ἡμᾶς ἐφικτόν. Παραδίδομεν εἰς τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» σχετικὴν παλαιάν ἐργασίαν ἡμῶν, εὐχόμενοι ὅπως αὐτὴ χρησιμεύσει ὡς ἀφορμὴ καὶ ἀφετηρία εὐρυτέρων καὶ ἀρτιωτέρων μελετῶν ὁμοίας φύσεως.

† Ὁ ΚΩ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ἄ· συγκεκομμένη μορφή τοῦ συνδέσμου νά· «ἄ φύω»: «ἄ πάω θέλει»=νά ὑπάγω θέλει=θά ὑπάγω· «ἄ παῶ· σὴ ἡ κεφαλή του καὶ ὁ ἔμυαλός του» =νά παγώση κλπ.

Αὐαγγελίστρα, ἡ ἡ Εὐαγγελίστρια. Ἀγροτικὴ τοποθεσία τῆς περιοχῆς Μανδρακίου, ὅπου ὑπάρχει καὶ ναῖδριον τιμώμενον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου. Ὁ ναὸς εἶνε ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Μανδρακίῳ ναοῦ Ποταμητίσσης. Τὴν τρίτην τῆς Διακαιησίμου γίνεται πανηγυρις μὲ πάνδημον συμμετοχὴν τῶν κατοίκων Μανδρακίου καὶ ἀρκετῶν ἐκ τοῦ Ἐμπορευοῦ. Μετὰ τὴν λειτουργίαν γίνεται κοινήν ἐστίασις, εἰς ἣν ἐπακολουθεῖ χορὸς καὶ διασκέδασις. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐπικρατεῖ τὸ φαγητόν «γιαπράκια μὲ γιαούρτι». Κατὰ τὴν πρώτην Μαίου ἐπίσης, συνηθίζεται ὡς τόπος ἐκδρομῆς τῶν σχολείων καὶ τῶν πολιτῶν Μανδρακίου.

σβαθίζω καὶ **βαθίζω**· κλίνω πρὸς εὐήθειαν. Ἐμφανίζω ὕψος ὑπὲρ τὸ δέον ἀπλοϊκότητος, ὥστε νὰ θεωροῦμαι ὡς νοητικῶς ἐλαττωματικός. Συνώνυμον **ἀβαθοφέρνω** ἢ **βαθοφέρνω**.

ἀβαθός, ἡ, ὁ(ν)· «ἀγαθός»: πάρα πολὺ ἀπλοϊκός, ἄκακος, «εὐήθης». Πῶ μάνα μου! ἀβαθὸν εἶν' τὸ παιδί». «Μουρ' ἀβαθός εἶσαι καὶ πειράζουσε!» Κατὰ κακίστην τακτικὴν ἀνθρώπους «ἀβαθοῦς» τοὺς ἐπέειραζαν μικροὶ καὶ μεγάλοι εἰς τὴν Νίσυρον, μέχρι καὶ πετροβολίας. Τύποι τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Γιάννης ὁ Τουζέλης, ὁ Χριστόφορος, ὁ Γιακέιμης. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον τοιοῦτοι ἐν Νισύρω.

ἀβανιά, ἡ· συκοφαντία, δολοπλοκία.

Ἡ λέξις Ἰταλική: *anania* ὁ Ἰωάννης Λογοθέτης γράφων σημειώμα τι περὶ τῆς Νισυριακῆς διαλέκτου περὶ τὰ τέλη τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι μόλις τότε εἶχον εἰσαχθῆ εἰς Νίσυρον αἱ ξενικαὶ λέξεις: **ἀβανιά, καμπάνα, σκαπίνι, κάλτσα, μπάλλα, τσιμιά**.

ἀβαράτικο(ν) [πράγμα]· ἄχρηστον. Πιθανῶς ἐκ τῆς Τουρκικῆς λέξεως *γιαραμάκ*· ἀξίζω, εἶμαι χρήσιμος. **Ἀγιαράτικο** διὰ τροπῆς τοῦ *γ* εἰς *β'*· «ἀβαράτικο».

ἄβαθος, ἡ, ὄν· 1ον) ὁ μὴ βεβαμμένος ἐντελῶς· «ἄβαφον εἶν' ἀκόμη τὸ ρούχο»: δηλαδὴ ἀκόμη δὲν τὸ ἤρχισα νὰ τὸ βάψω. 2ον) ἀτελῶς βεβαμμένος· «αὐτὸ νειν ἄβαφον» ἐν τῷ πέρω· ἄ μοῦ τὸ βάψης καλά».

ἄβιν(ν), τό· κунήγιον. «Πάμεν εἰς τ' ἄβιν;» «Στ' ἄβιν ἦτος σήμερι». Ἐκ τῆς Λατινικῆς λέξεως *avis* = πτηνόν, κατὰ συνεκδοχὴν.

ἄβδέλλα, ἡ ἢ βδέλλα. Συνήθως ἦτο ἡ χρήσις τῆς ἐν Νισύρω ὡς ἀφαιμακτικοῦ μέσου. Μεταφορικῶς χαρακτηρίζεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἀπομουζᾷ δυναστικῶς ἢ παρασιτικῶς τοὺς κόπους τοῦ ἄλλου· ἐπίσης ὁ ὀχληρὸς εἰς τὰς σχέσεις του, προσκολλόμενος ἀναιδῶς καὶ ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ ἀντιληφθῆ ὅτι εἶναι ἀνεπιθύμητος.

ἄβλαος, ὁ· 1ον (παθητ.), ἐκεῖνος ποὺ δὲν εἶναι βλαμμένος· «ἄβλασον τὸ μάτισσον». 2ον (ἐνεργ.) ἐκεῖνος ποὺ δὲν «ἐβλάεται» (=εὐλαβεῖται), δὲν ἐκτιμᾷ δηλαδὴ τὸν ἄλλον· «ἐν ἐβλάεσαι καέναμ πειό»: κανένα δὲν λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν σου.

ἄβολος, ὁ· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι τὸσον ἰδιότροπος, ὥστε δὲν συμβιβά-

ζεται μὲ κανένα τρόπον· «ἄβολος ἄνθρωπος»· «ἄβολη δουλειά»· «ἄβολομ μέρος» σημαίνει δύσβατον μέρος. Σύνθ. *κακόβολος, καλόβολος*.

ἄβουλος, ὁ· θηλ. ἢ *ἄβουλη*· ὁ ἀπερίσκεπτος ἄνθρωπος, ὁ «ἄμυαλος».

ἀγάλι-γάλι· Ἴον ἐπιρρ. ἔκφρασις· σιγά-σιγά· «ἀγάλι-γάλι ἔρκου», δηλαδή μὴ τρέχης. 2ον βραδέως καὶ εὐκρινῶς· «ἀγάλι-γάλι μίλα μου, κ' ἐγ κούω»· ὠμίλει μου ἄργα ἄργα καὶ εὐκρινῶς, διότι δὲν ἀκούω». 3ον βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον· «μὴν ἐστενοχωρίεσαι· ἂ μάθης θέλει ἀγάλι-ἀγάλι», ἦτοι βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον θὰ μάθης (τὴν τέχνην, τὰ γράμματα κλπ.).

ἄγαν(ν), τό· τὸ τριχοειδὲς μέρος τοῦ καρποῦ τοῦ στάχυος τῶν σιτηρῶν· «ἔνας σωρὸν ἄγανα ἔχει τὸ κριθάρι».

ἄγάντα· συνώνυμος τύπος τοῦ *γάντα*· (ἴδε γανταίρω).

ἀγάπητος, ὁ· ὁ μὴ ἀξιαγάπητος, ὁ ἀσυμπαθής· «ἀγαπητὸμ παιδιμ ποῦσαι»!

ἀγαπῶ, ὁ· Κατὰ συγκοπὴν τοῦ ν. «ὁ ἀγαπῶν»· ἀγαπητικός, ἐραστής.

ὡς τήγ-γυρεύει ὁ *ἀγαπῶ*
κἄνας ἐν τήγ γυρεύει»

(ἐκ τῆς δημῶδους Νισυρ. ποιήσεως)

ἄγαρμπος, ὁ· θηλ. *ἄγαρμπη*· ἄκομπος, ἀταίριαστος· «ἄγαρμπον ἀνθρώπου»· «ἄγαρμπα παπούτσια». Ἡ λέξις ἐκ τοῦ στερητικοῦ α καὶ τῆς Ἑνετοϊταλικῆς garbo=χάρις, κομψότης.

ἄγκαζαίρω· ὑποχρεῶνω κάποιον νὰ μοῦ κάμη ἐργασίαν τινά. Ἡ λέξις Ἑνετοϊταλική· ingaggiare. Καὶ ὄνομα· *ἀγκαζιάρισμα*. Συναφῆς ἢ λέξις πρὸς τὴν ἀρχαίαν *ἀγγαρεύω*, ἐξ ἧς πιθανῶς προῆλθεν ἢ Ἑνετοϊταλική.

ἄγγειά, τά· Ἴον τὰ μαγειρικὰ ἐν γένει σκευή· «πλύννε τ' ἄγγειά» καὶ «κούφασέ τα» στῆθ θέσιν τω». 2ον τὰ ἐφόδια ὄλα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἐξοχικὴν ἐργασίαν· «τοίμασε ἀπὸ τ' ἀόψε τ' ἄγγειά μου, γιατί ἂ φύω αὐγὴ γιὰ τὸ μετόχι». 3ον) γενικῶς τά «κιούππια»· «ἐπλυνα τ' ἄγγειό γιὰ νὰ βάλω τὸ καινούργιο λάδι»· «σκούπισε τ' ἄγγειὸν

νὰ πατήσωμεν τὰ σῦκα». Ὁ ἐνικός «ἄγγειό» σημαίνει καὶ τὸ «καθῆκι», οὐροδοχεῖον πῆλινον.

ἄγγελεύγω (ἐν ποιήσει)=εἶμαι ὠραῖος σ' ἄν ἄγγελος.

ἄγγελοζωγραφιστός· μὲ χαρακτηριστικὰ ἀγγέλου· ὠραιότατος.

ἄγγελοῦδιά, ἢ τόπος, οἶκημα ὅπου διαμένει ἀγγελοῦδι. Κατὰ μεταφοράν, τόπος ὅπου κατοικεῖ πολὺ ὄμορφο κορίτσι (ἐν τῇ δημῶδει ποιήσει)

«Βρίσκω μιὰν ἀγγελοῦδιά

κ' ἦτονεμ μισανοιχτή

κ' ἦτονε μιὰ κόρη μέσα

ἄγγελοζωγραφιστή».

ἄγγονας, ὁ· ὁ ἔγγονος· «ἀ σου ζήση ὁ ἄγγονάς σου»· «ἀ σαίρεσαι τὸν ἄγγονά σου» θηλυκόν· ἢ *ἄγγόνη*· Πληθ. ἄρσ. οἱ *ἄγγονοί*· θηλ. ἢ *ἄγγόναις*. Ἀπαντᾷ καὶ οὐδέτερον· *ἄγγόνια*, ἄλλα καὶ· *ἔγγονα*.

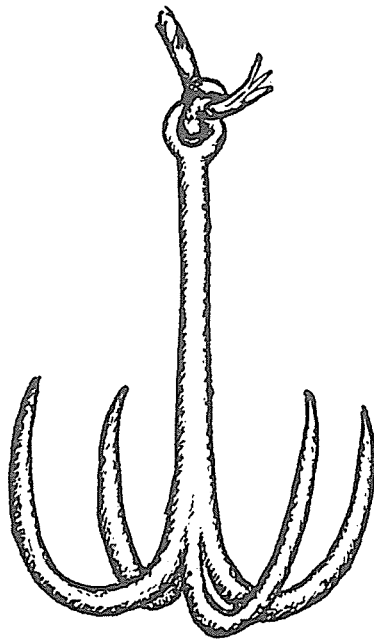
«Ἐγγονα τσαὶ δισέγγονα

νὰ ζῆς νὰ στεφανώσης,

κὶ οὐλλά σου τὰ βασίλεια

νὰ τοὺς τὰ παραδώσης».

ἄγγρίφι(ν) τό· ἄρπάγη μὲ διάφορα ἄγγιστρα σιδηρᾶ γύρω-τριγύρω,

χρησιμεύουσα διὰ νὰ ἀνασύρουν ἀπὸ τὴν «βιστέρναν» ἢ ἀπὸ τὸ «πηγάδι»

πεσόν ἐντός αὐτῶν ἀντλημα: «καπρά-
τσι» «κουβάν» ἢ ἄλλο τι. Πρὸς τὸ ἄνω
μέρος ἔχει τὸ ἀγγρίφι «χαλκάν» ἀπὸ τὸν
ὁποῖον διαπερᾶται τὸ ἄκρον σχοινοῦ. Ἡ
λέξις εἶναι κληρονομία τῶν Βυζαντινῶν
χρόνων: *ἀγγρίφιον*, *ἀγγρίφιν*. Τοιαῦτα
ἀγγρίφια, ἀρπάγας δηλαδή (ἐκ τοῦ
ἄγρα, ἀγρεύω) εἶχον καὶ τὰ πολεμικὰ
πλοῖα τῶν Βυζαντινῶν. Μὲ αὐτὰ προσε-
κολλῶντο πρὸς ἐχθρικὸν πλοῖον καὶ με-
τέβαλλον οὕτω τὴν ναυμαχίαν εἰς πεζο-
μαχίαν. Οἱ Νικιάταις ὀνομάζουσι τὸ
ἀγκρίφι *ἀγγριφᾶν*, οἱ δὲ Μποργειάταις
ἄγγριφιν. Ἐνίοτε, πρὸ πάντων προκει-
μένου περὶ ἐξοχῶν, ἐλλείπει σιδηρῶν
ἀγγριφῶν, μεταχειρίζονται κλαδίσκους
δένδρων «κατσουνοῦτος». Εἰς αὐτοὺς
προσδέδουσι ἀνάλογον βᾶρος διὰ νὰ βυ-
θίζωνται καὶ τοιουτοτρόπως ἐπιτυγχά-
νουν τὴν ἀνάσυρσιν τοῦ ἀντλήματος.

ἄγια, τ'· Ἴον Τὸ Τίμιον Σῶμα καὶ
Αἶμα τοῦ Σωτῆρος· «μεταλαβαίνω τ'
ἄγια. 2ον ἡ Μεγάλη Εἴσοδος τῶν Τιμίων
Δώρων. «Ἡῦγαν τ' ἄγια». «στ' ἄγια νεῖν
τωραδὰ ἡ ἐγκλησικὰ» εἶναι ἡ στιγμή
καθ' ἣν γίνεται ἡ Μεγάλη Εἴσοδος. Κατὰ
τὴν ἁγίαν ταύτην εἴσοδον: κλίνομεν ἐν
Νισύρῳ τὸ σῶμα, κύπτουτες, ὥστε ἡ ρά-
χις μὲ τὰ γόνατα τὰ ἀποτελεῶσι σχεδὸν
ὀρθὴν γωνίαν καὶ κάμνομεν πάντοτε τὸ
σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Ἐνίοτε στηρίζομεν
καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν κεκαμμένων γο-
νάτων οἰοῦν ἐ υποβαστάζοντες τὸν κορ-
μὸν τοῦ σώματός μας.

ἀγιαζι(ν), (τό): ὑγρασία, ψύχρα·
«πφέφτει ἀγιαζι» (ἐκ τῆς Τουρκικῆς
ὁμοφώνου λέξεως): «φυλάου ἀπὸ τ'
ἀγιαζι».

Ἄγιμέ! Ἐπιφώνημα σχετλιαστικόν:
φεῦ! ἀλλοίμονον: Ἀπαντᾶ συνθηέστατα
καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν: *ῶγιμέ!* καὶ *ῶγιμέ-
να!* Ἡ λέξις Ἑνετοῖταικῆ: *Ahimè!* καὶ
aimè. Ἐνίοτε ἡ χρῆσις τοῦ ἐπιφωνήμα-
τος εἶναι σαρκαστικὴ καὶ εἰρωνική.
Ἄγιμέ Μαλώλη! ἐσὺ τώκαμες αὐτο-
νεδὰ τὸ πρᾶμα! (τὸ ἄτοπον δηλαδή).
«Ἰντα τὸν εἶπες αὐτόδδὰ τὸλ λό»; «ὦγι-
μένα! ἐπροσβάλαμέσ σε»!

ἀγιός, ὁ· Ἴον ἡ ἱερὰ εἰκὼν ἀγίου τι-

νός· «ἐφίλησα τοὺς *ἀγίους*, κ' ἦμπα στὸ
στασίδιμ μου». «Εἰς τὸ Κοινωνικὸ φιλᾷ ὁ
κόσμος τοὺς ἀγίους στὴν ἐγκλησικὰ». 2ον
Αἰ διάφορα εἰκονογραφία αἰ περιε-
χόμενα εἰς τὰ βιβλία· «ἄνοιξε τὸ βιβλίον
καὶ δεῖξε μου ἕναν ἀγίον». «ἔλα νὰ δοῦμεν
τοὺς ἀγίους». 3ον Ἐνίοτε καί· ὁ *ἄγιος*
«τάξε τ' ἀγίου κερὶ».

ἀγέρας, ὁ· ὁ ἀέρας· «θέλω ἀγέρα»·
«κάμνε μου ἀγέρα»· «ἐπῆρεν ἀγέρας».
Καὶ ἐπιθ. *ἀγερικὸς*· «ἀγερικὸν μέρος»·
εὐάερον.

ἀγιούτιστος, ἡ, ὁ· ὁ ἀταίριαστος·
«ἀγιούτιστον ἀντρόνον»: ἀνδρόγυνον
ἀταίριαστον· «ἀγιούτιστα λόγια»,
«ἀγιούτιστες κουβέντες: λόγια, συνομι-
λία ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὰ πρόσωπα
καὶ πρὸς τὴν περίστασιν «ἀγιούτιστον
τραούδι»: τραγούδι τὸ ὁποῖον δὲν πα-
ρουσιάζει ὁμοιοκαταληξίαν.

ἀγκαλά· (μὲ διπλοῦν τονισμόν),
ἀλλά, μᾶλλον· «ἀγκαλά, ἄς μὴν τοῦ
πῶ τίποτι, μὴν τὸ πάρη ἀλακάπα καὶ
βρῶ (καὶ εὐρω) κάναμ μπελᾶ»· «ἀγκα-
λά, ἄς πάω ἀπὸ δῶ· γιάντα νὰ πογυ-
ρίζω ἀπὸ κεῖα».

ἀγκαλιά, ἡ· Ἴον ἐν τῇ συνήθει ἐννοία
τῆς ἀγκάλης· «ἔλα στὴν ἀγκαλιά μου»,
«ἐπῆρᾶ το στὴν ἀγκαλιά μου». 2ον δέση
πράγματος, ὅση εἶναι ἀρκετὴ, ὥστε νὰ
τὴν σηκώσῃ, κανεὶς εἰς τὴν ἀγκάλην του.
«Ἐμάεφα μιὰν ἀγκαλιά στάχυα»· «ἔφερα
μιὰν ἀγκαλιά φτεροῦδες», «ἔσήκωσα μιὰν
ἀγκαλιά ξύλα, κ' ἦρτα», «πάαινε νὰ φέρῃς
μιὰν ἀγκαλιά ξύλα, νὰ μαερέψωμε».

ἀγκάλια, τὰ· ἡ ἀγκαλιά, ἡ ἀγκάλη.
«...γιὰ νὰ βγη ἡ ψυχούλλα μου
στ' *ἀγκάλια* τὰ δικά σου»

(ἐκ τῆς δημώδους Νισυρ. ποιήσεως)
ἀγκανίζω· Καὶ *ἄγκανίζω* καὶ *ὄγκανί-
ζω*. Δηλωτικὸν τῆς φωνάρας τοῦ γαιδά-
ρου· «ἐγκάνισεν ὁ γάϊδαρός μας». Διὰ
τοὺς φωνασκοῦντας καὶ τὰ κλαψουρικὰ
παιδιά· «γκάνιζε κεῖα σᾶν τὸν γάδαρο, ἐ
σοῦ δίω τὸ μολύβιμ μου». Παικτικῶς,
ὅταν μιλοῦν δύο καὶ συμβῆ νὰ γκανίση
γάδαρος, λέγει τρίτος ἢ καὶ ὁ προλαβὼν
ἐκ τῶν συνομιλούντων: «ὁ πάππους σου
σὲ γυρεύγει».

(Συνεχίζεται)

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Υπό ΠΑΝΑΓ. Ο. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Είναι κοινό μυστικό, πώς αν θελήσει κανείς, συνοπτικά και κατά τρόπο έπιεική να χαρακτηρίσει την λειτουργία του Καταστήματος των Ίαματικών Λουτρών Μανδρακίου Νισύρου, θα την χαρακτηρίσει σαν λειτουργία «ἐκ τῶν ἐνότων».

Με ὁδηγὸ τὴν ἐκτίμηση τῶν δυνατοτήτων πού υπάρχουν γιά μιὰ δυνατὴ βελτίωση τῆς λειτουργίας τοῦ Καταστήματος, τὴν γνώση προσώπων καὶ πραγμάτων καὶ με ἐξοπλισμὸ πάντοτε τὴν ἀγάπη γιά τὸ καλύτερο δημιούργημα τῶν Νισυρίων καὶ τὸ βασικότερο του δεδομένο γιά τὴν ἀνάπτυξη τῆς τουριστικῆς κινήσεως τῆς Νισύρου, θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐπισημάνουμε τὰ πιὸ κτυπητὰ ψεγάδια τῆς λειτουργίας τῶν Λουτρῶν καὶ νὰ προτείνω μέτρα πού θὰ μπορούν, κατὰ τὴν γνώμη μας, νὰ βελτιώσουν τὴν κατάσταση τῆ σημερινῆ στό θέμα τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς πελατείας τῶν Λουτρῶν.

Δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν στὴν σημερινή μας ἔρευνα βασικά ἐλαττώματα στὴν ὀργάνωση τῆς λειτουργίας τῶν Λουτρῶν, πού σχετίζονται στενά με τὴν παλαιότητα τῶν κτιρίων καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐγκαταστάσεων των. Ἡ στενότητα τοῦ χώρου, ἡ καλύτερη διάταξη τῶν διαφόρων συγκροτημάτων καὶ γενικῶς ἡ ἐπιβαλλομένη ἀνακαίνιση καὶ ἐπέκταση τοῦ Καταστήματος – πού ὅπως εἶναι γνωστὸ ἄρχισε καὶ πρόκειται νὰ ἐξελιχθῆ κατὰ τέτοιο τρόπο – θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν ὅταν θὰ πάρουμε μέρος στὴν ἔρευνα πού ἄρχισε ὁ Σύλλογος τῶν Νισυρίων Ἀθηνῶν – Πειραιῶς «Ὁ Γνωμαγόρας» με σκοπὸ νὰ συμβάλει κάθε Νισύριος καὶ κάθε φίλος τῶν Νισυρίων, χρησιμοποιώντας τις στήλες τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» στὴν πιὸ σωστὴ λύση στό θέμα τῆς ἀνακαινίσεως τῶν Ίαματικῶν Λουτρῶν. Ζητήματα πού σχετίζονται με τὴν λειτουργία τοῦ Καταστήματος, ὅπως εἶναι σήμερα, καὶ πού δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀποτελέσουν θέμα σχεδίων «μακρᾶς πνοῆς» ζητήματα, ἀν θέλετε, λεπτομερειῶν, πού μαζί ἐνωμένα χαρακτηρίζουν τὴν καλὴν ἢ τὴν κακὴν λειτουργία, εἶναι ἐκεῖνα πού θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐξετάσουμε.

Ὁ ἄρρωστος καὶ γενικώτερα ὁ παραθεριστῆς καὶ ὁ πιὸ βολικός θὰ ἀπαιτήσει: Καθαρὸ καὶ ἐπαρκές φαγητὸ, πολιτισμένο περιβάλλον καὶ ὑγιεινὲς συνθήκες ζωῆς. Δὲν θὰ εἶμεθα ὑπερβολικοί ἀν προκαταβολικά διατυπώσουμε τὴ γνώμη: πὼς μέχρι σήμερα μπορέσαμε νὰ ἱκανοποιήσουμε μόνο κατὰ στοιχειώδη τρὸ-

πο τις τρεῖς βασικὲς ἀπαιτήσεις τῶν πελατῶν μας, με τὸν γνωστὸ δυσμενῆ ἀντίκτυπο γιά τὴν φήμη τῶν Λουτρῶν μας. Ποιὸς δὲν ἄκουσε τὰ δικαιολογημένα παράπονα τῶν πελατῶν μας, τὰ ὅποια δυστυχῶς δὲν μπόρεσαν νὰ ἀπαλύνουν οἱ ἀνεγνωρισμένες θεραπευτικὲς ἱκανότητες τῶν θερμοπηγῶν μας, ἡ ὁμορφία τοῦ Νησιοῦ καὶ τὸ μοναδικὸ του κλίμα καὶ ὁ χαρούμενος καὶ ἀνοιχτόκαρδος χαρακτήρας τῶν νησιωτῶν μας; Καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκριβῶς ξεπηδᾷ τὸ ἐρώτημα: γίνετα ἐκεῖνο πού εἶναι δυνατό καὶ πρέπει νὰ γίνη ἀπὸ τὸ Κράτος, ἀπὸ τὴν Δημοτικὴ μας ἀρχή, ἀπὸ μέρος τοῦ κάθε Νισύριου πού καὶ αὐτὸς βοηθᾷ σὰν μιὰ μονάδα στὴν ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ στό Νησί; Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσουμε πὼς πολλὰ πράγματα ἀπλᾶ δὲν γίνονται, περισσότερο ἀπὸ ἄγνοια καὶ ἔλλειψη τῆς κατάλληλης ὀργανώσεως τῆς λειτουργίας τῆς Λουτροπόλεως μας, παρὰ ἀπὸ πραγματικὴ ἔλλειψη μέσων. Ὅταν διατυπώνουμε τὴν ἄποψη ὅτι πολλὰ πράγματα δὲν γίνονται ἀπὸ ἄγνοια, δηλαδὴ πὼς μπορούμε με δὲν ξέρουμε νὰ ἐνεργήσουμε σὲ πολλές περιπτώσεις ὅπως πρέπει, δὲν σημαίνει πὼς ἡ ἄποψη αὐτὴ ἀποτελεῖ «αἰχμὴ» ἐναντία σὲ φίλους καὶ συμπατριῶτες. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκριβῶς «θίγω» ἓνα ζήτημα πού ἀφορᾷ μιὰ ἱκανότητα πού ἀποκτᾶται με τὸν χρόνο, με τὴν «τριβὴ» καὶ ἀκόμη με τὴν διδασκαλία. Καὶ στὸν τόπο μας, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλες τις προοδευμένες χώρες, υπάρχουν εἰδικὰ σχολεῖα πού ἀποφοιτοῦν ἀπ' αὐτὰ στελέχη γιά τὴν ἄσκηση «τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων» παράλληλα πρὸς τὰ πάσης φύσεως σχολεῖα οἰκοκυρικῆς πού καὶ αὐτὰ δίδουν στοιχεῖα διὰ τὴν ὀρθολογιστικὴ ὀργάνωση ξενοδοχειακῶν καὶ παρομοίων ἐπιχειρήσεων.

Τὸ ἀδύνατον σημείον τῆς «κουζίνας» τῶν λουτρῶν μας παρουσιάζεται καὶ εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐφοδιάζεται με τὰ κατάλληλα σὲ ποιότητα καὶ ποσότητα τρῶφιμα, ἀλλὰ καὶ στὴν μαγειρικὴ. Εἶναι γνωστὸ πὼς μαγειρεύαν μέχρι τώρα ὄχι ἐπαγγελματίες μάγειροι. Ἡ ἔλλειψη τοῦ καταλλήλου ψυκτικοῦ χώρου μέχρι σήμερα ἀπέκλειε τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος τοῦ ἐφοδιασμοῦ με κατάλληλα σφάγια καὶ πουλερικά. Τώρα πού ἀποτελεῖ πραγματικὴ τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα καὶ πού ἤρχισε νὰ λειτουργῆ τὸ παγοποιεῖον, εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ ἱδρυθῆ ἀποθήκη τροφίμων (ψυκτικὸς θάλαμος, μεγάλο ψυγεῖο) καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐφοδιασμὸς ὑπὸ μορφὴν παρακαταθήκης

μέ τα κατάλληλα τρόφιμα (βούτυρο, λάδι μικρᾶς ὀξύτητας, διάφορες κονσέρβες κλπ.). Μόνον μὲ τὸν τρόπο αὐτό, θὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν Λουτρῶν μὲ τὰ κατάλληλα σὲ ποιότητα καὶ ποσότητα τρόφιμα νὰ ἀντιμετωπισθῆ σὲ σωστὴ βάση. Ἡ προμήθεια τῶν τροφίμων ἀπὸ τὴν Κῶ, τὴν Ρόδο καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα θὰ πρέπει νὰ τίθεται σὰν βάση γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ σπουδαίου ζητήματος τῆς διατροφῆς τῶν πελατῶν. Εἰς τὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ τονισθῆ πὼς εἶναι ἀπαράδεκτο νὰ μὴν ὑπάρχουν εἰς τὸ Κατάστημα τὰ μεταλλικά κέρη — πού ἔχουν κατακλύσει καὶ τὸ πῖθ ἀπομακρυσμένο χωρὶ τῆς Ἑπαιρωτικῆς Ἑλλάδος— ἂν ληφθῆ μάλιστα ὑπ' ὄψη τὸ γεγονός πὼς τὸ πόσιμο νερὸ στὴ Νίσυρο δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ νερὸ πού δίδουν οἱ διάφορες στέρνες! Τὸ ζήτημα τοῦ καταλλήλου μαγείρου δὲν εἶναι «παρονοχίς». Πέρασε ὁ καιρὸς πὺ ἡ δουλειὰ αὐτὴ γινόταν ἀπὸ μιὰ γυναίκα ἢ ἀπὸ ἄτομο μὴ εἰδικευμένο καὶ τοῦτο διότι καὶ στὸ ζήτημα αὐτὸ οἱ ἀπαίτησις μὲ τὸν καιρὸ μεγάλωνουν καὶ εἰδικεύονται μαζὶ μὲ τὸ ἀνέβασμα τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου. Προφανῆς ἐπομένως εἶναι ἡ ἐνδεικνυμένη φροντίδα διὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ καταλλήλου μαγείρου διὰ νὰ ἀποβλέπαμεν εἰς οὐσιαστικὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διατροφῆς εἰς τὸ Κατάστημα τῶν Λουτρῶν.

Τὸ «πολιτισμένο περιβάλλον» μέσα στὸ ὁποῖο ἔχει τὴν ἀπαίτηση νὰ ζῆσις τις ἡμέρες τῆς λουτροθεραπείας του ὁ ξένος μας, δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἐξυπρέτησίν του χωρὶς θόρυβο, ἀπὸ πρόθυμο, ἐπαρκῆς σὲ ἀριθμὸ, ἐπιδέξιον καὶ πρὶν ἂπ' ὅλα ἀφόγου καθαριότητος προσωπικὸ. Τὸ κατάλληλον προσωπικὸν γιὰ νὰ ὑπάρχη πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ τουριστικὴ παράδοση καὶ τουριστικὴ συνείδηση. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι πὺ ὑστεροῦμε κατὰ τρόπο πολὺ «κτυπητό». Νὰ τονίσωμε πὼς πρέπει γιὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ προσωπικοῦ νὰ καταβάλλεται ἀπὸ τοὺς ἄρμοδιους κάθε δροντίδα; Καλύτερα νὰ δεχθοῦμε πὼς καταβάλλεται ἡ ἐπιμέλεια πὺ ἐπιβάλλεται στὴν ἐπιλογὴ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Καταστήματος καὶ νὰ ἀπασχοληθοῦμε μὲ τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως του. Κατὰ τὴν γνώμην μας καὶ γιὰ τὴ βελτίωσιν τοῦ προσωπικοῦ, ἄλλα καὶ γιὰ τὴν ἐκπαίδευσίν του εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη πρόσωπο εἰδικευμένο πὺ θὰ ἀποτελῆ καὶ τὸν προϊστάμενον τοῦ προσωπικοῦ. Ὅλες οἱ μεγάλες ξενοδοχειακῆς ἐπιχειρήσεις ἔχουν τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ προσωπικοῦ τὸν Maître d'Hotel, κάτι ἀνάλογον ἔχουν τὰ νοσοκομεῖα μὲ τὸν θεσμὸ τῆς προϊσταμένης ἀδελφῆς καὶ φθάσανε στὴν χρησιμοποίησιν τοῦ εἰδικευμένου προσώπου, γιὰ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὴν ἐποπτεῖα τοῦ προσωπικοῦ ὑστερα ἀπὸ μακρόχρονη καὶ θετικὴ πείρα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ χρησιμοποιήσωμε καὶ στὰ λουτρά μας τὸ συμπέρασμα τὸ κοινὸ πὺ καθι-

ρωσε τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μαΐ καὶ πὺ στὴν περιπτωσὴ μας προτείνουμε νὰ τοῦ δώσωμε τὸ ὄνομα τοῦ Ἑπιμελητοῦ. Ὁ Ἑπιμελητὴς μὲ λίγα λόγια θὰ εἶναι πρόσωπο τὸ ὁποῖον θὰ ξεύρη πὼς διεξάγεται στὶς λεπτομέρειες ἡ κάθε δουλειὰ. Εἰς τὸν Ἑπιμελητὴ οἱ θαλαμηπόλοι, οἱ ὑπηρετὰ καὶ γενικῶς ὅλο τὸ προσωπικὸ θὰ ἔχουν τυφλὴν πειθαρχίαν. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑπιμελητοῦ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὰ ἐπωμίζεται ὁ Διευθυντὴς τῶν Λουτρῶν καὶ γιὰ νὰ μὴν φεῖρεται καταγινόμενος μὲ λεπτομέρειες, τὶς ὁποῖες θὰ τοῦ ἦτο δύσκολο νὰ παρακολουθῆσιν καὶ τὶς ὁποῖες τὸ πιθανώτερον εἶναι καὶ αὐτὸς νὰ μὴ γνωρίζῃ. Διὰ νὰ γίνωμε πὺ συγκεκριμένοι: Οἱ θαλαμηπόλοι πρέπει νὰ εἶναι ἀφόγου καθαριότητος, πρόθυμοι καὶ ἐπιδέξιον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των. Τὸν ἐλεγχὸν τῆς ὑπηρεσίας τῶν θαλαμηπόλων κατὰ τὸν τρόπο πὺ περιγράψαμε δὲν θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Καταστήματος, ἀλλὰ ἀπὸ πρόσωπον ἐξοικειωμένον μὲ τὰ ζητήματα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ θαλαμηπόλου καὶ τέτοιο πρόσωπο θὰ εἶναι ὁ Ἑπιμελητὴς. Ἡ καθαριότητα τῶν ἀφοδευτηρίων, ἡ καθαριότητα τῶν λουτήρων, τῶν σκευῶν τῆς κουζίνας ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ κανονικὴ λειτουργία τοῦ Ἑστιατορίου τοῦ Καταστήματος, εἶναι ἀρμοδιότητες τοῦ Ἑπιμελητοῦ. Μόνον μὲ εἰδικευμένο πρόσωπο σὰν Ἑπιμελητὴ τοῦ Καταστήματος μποροῦμε νὰ περιμένουμε νοικοκυρωσύν καὶ κανονικὸ ρυθμὸ δουλειᾶς.

Διὰ νὰ διευκολύνωμε τὴ δουλειὰ τοῦ «Ἑπιμελητοῦ» ἀνάμεσα σὲ προσωπικὸ πολὺ γνώριμον γιὰ τὴν ἀπειθαρχία του, εἶναι βασικὸ νὰ δοθοῦν ἀπὸ μέρους τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ἀνάλογα δικαιώματα γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῶν κυρώσεων πὺ ἐπιβάλλονται κατὰ τὴν γνώμην του. Εἰς τὴν δουλειὰ τοῦ «Ἑπιμελητῆς» θὰ πρέπει νὰ ἔχη ἄερα γιὰ νὰ εἶναι πραγματικὸς προϊστάμενος τοῦ ἐργαζομένου προσωπικοῦ μας, ἀποδοτικὸς, ὅπως εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι. Μιὰ λοιπὸν ἀπὸ τὶς πὺ βασικῆς δουλειᾶς τῶν ἀρμοδίων μὲ τὴν λειτουργίαν τῶν Λουτρῶν εἶναι ἡ ἐξέυρεσις τοῦ καταλλήλου προσώπου γιὰ νὰ τοῦ ἀναθέσωμε τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑπιμελητοῦ.

Στὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Λουτρῶν μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ διαπισώσωμε παρακολουθοῦντες ἀπὸ κοντὰ τὰ πράγματα, πὼς ὑπάρχει κάποια σύγχυσις. Ζητοῦμε τὰ πάντα ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ καὶ μάλιστα τὰ ζητοῦμε ὅταν γνωρίζουμε πὼς ὑπάρχουν πάσης φύσεως ἀδύνατα σημεῖα πὺ δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὶς δυνατότητες ἐνὸς ἀτόμου καὶ τοῦ πὺ ἱκανοῦ. Σήμερον θὰ σταθοῦμε στὸ πὺ νευραλγικὸ γιὰ τὴν ἐξάσκηση τῶν καθηκόντων τοῦ Διευθυντοῦ.

Διεύθυνσις καὶ Δημοτικὴ Ἀρχή.— Κάθε ἐπιχειρήσεως ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς εἶναι ὁ ἐπὶ κεφαλῆς καὶ εἰς τὴν περιπτωσίν

τών Λουτρών μας είναι ο Διευθυντής. Έκ πρώτης όψεως όμως μπορεί κανείς να δηλώσει πως στο Νησί δύσκολα μπορούν να εύρεθούν πρόσωπα που να έχουν τα προσόντα να εκτελέσουν με αποδοτικότητα τα καθήκοντα του Διευθυντού ενός Καταστήματος Ιαματικών λουτρών.

Προηγουμένως θίξαμε το θέμα πώς σήμερα ειδικεύονται σε σχολές στελέχη Τουριστικών επαγγελμάτων και αφού προσπαθήσαμε να ξεχωρίσουμε τα καθήκοντα τα ειδικά και να δηλώσουμε πως πρέπει να ανατεθούν στον Έπιμελητή του προσωπικού. Στον Διευθυντή θα παραμείνι ο Διοικητικός τομέας. Μά υπάρχει δυσκολότερο πράγμα από τη Διοίκηση; Πολλοί λένε πως γι' αυτή τη δουλειά δεν «γίνεσαι μα γεννιέσαι». Νομίζω πως θέλουν να πουν πως οι άνθρωποι με γρήγορο μυαλό και με το χάρισμα της πρωτοβουλίας και της έτοιμότητας μπορούν να διοικήσουν. Εύχης έργον θα είναι να έχουν εξοικείωση με τα θέματα που χειρίζονται. Είτε έχει εξοικείωση ο Διευθυντής με τις λεπτομέρειες κάθε δουλειάς επιβάλλεται να ακούη στο σημείο αυτό τους άπλοους εργατάς που τα γνωρίζουν τα θέματα στίς λεπτομέρειές τους, γιατί με το να ζούνε διαρκώς θα έλεγε κανείς πως τους αναπτύσσεται η έκτη αίσθηση ή «δαισθήση». Θεωρούντες με τέτοιες ιδιότητες το Διευθυντή των Λουτρών, μπορούμε εύκολα να δηλώσωμε πως είναι δυνατό να βρεθίη μεταξύ των συμπατριωτών μας στο Νησί, με τη διαφορά πως είναι ανάγκη να του δοθούν τα μέσα και να δημιουργηθούν συνθήκες τέτοιες που θα μπορέση να τις διευθύνη και πριν απ' όλα θα πρέπει να του δοθούν αι δυνατότητες να μπορεί να αναπτύσση πρωτοβουλία, να διδη λύσεις. Θα πρέπει να καταβληθίη προσπάθεια να του άπλοποιήσωμε τη δουλειά του, δίνοντας δεμένα τα συμπερά-

σματα που βγήκανε από την μέχρι σήμερα λειτουργία, την τελευταία και την παλιά του Καταστήματος, χωρίς να του περιορίζωμε τη δραστηριότητά του και τον τομέα της δουλειάς του. Η Δημοτική άρχη είναι καιρός να προσέξη πως κάθε ενέργεια της προς την κατεύθυνση των λουτρών δεν θα πρέπει να γίνεται χωρίς την υπεύθυνη και βαρύνουσα γνώμη του Διευθυντού, γιατί άλλωστια, αντί να τον βοηθά, τον δυσκολεύει, το λειτουργία του. Ίδιως εις τα ζητήματα διοικήσεως του προσωπικού και της πειθαρχίας που θα πρέπει να έχη το προσωπικό έναντι του Διευθυντού. Επιβάλλεται ή μεγαλύτερη προσοχή. Να μη παρουσιασθίη το φαινόμενο ή Δημοτική άρχη να αντιδικήση με τον Διευθυντή σε ζητήματα επιβολής κυρώσεων από μέρος του Διευθυντού προς εργαζόμενον, γιατί αυτό-άν λάβωμε υπ' όψη το έμφυχο ύλικό που χρησιμοποιούμε- θα έχη καταστροφική επίδραση στην ύπόσταση του Διευθυντού και έπομένως για την όλη λειτουργία του Καταστήματος. Άπλοποιούντες και διαχωρίζοντες την αρμοδιότητα του Διευθυντού των Λουτρών, είμεθα βέβαιοι πως θα εύρεθούν συμπατριώτες μας να έπαμισθούν τα βαρεία καθήκοντα με έπιτυχία και να σημειωθίη και ευγενική άμιλλα μεταξύ των.

Με το σημερινό μας άρθρο δεν έχουμε την γνώμη πως εξαντλούμε το θέμα. Το θεωρούμε πολύπλευρο και πολύπτυχο και άκομη πιστεύουμε πως υπάρχουν πρόσωπα με βαρύνουσα γνώμη, γιατί περισσότερο από μās ζήσανε την λειτουργία του Καταστήματος. Θα είμεθα ευτυχίς αν με το άρθρο μας παρακινήσωμε πάντα δυνατόμε να άσχοληθίη με το ζήτημα και να συμβάλη κατά κάποιον τρόπο στην έπιβαλλόμενη βελτίωση.

Άπό την έκδρομή της «Παναγίας Θερμιανής» στο Καβούρι.

Η ΚΟΡΦΗ ΤΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἰπὸ ΑΓΓ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ
(Λυρικός Βίος — Τόμος Γ')

Νὰ συννέφιασε τάχα μεμιᾶς ἡ κορφή τοῦ Νισύρου ;
Νὰ ἔναι τοῦ Θεοῦ μου τὸ τύμπανο, ποῦ χτύπησ' ἀνάερο
θαμπά, κι' ὄλος ἄξαφνα ὁ νοῦς μου βυθίστη στὸν ἴσκιο,
κι' ἀναπάντεχα ὄλες μου οἱ σκέψεις μὲ βιάν ἀπ' ὄλοϋθε,
(σὰν οἱ μέλισσες, μόλις βροντήσῃ ἓνα νέφι ἀποπάνω,
βιάζοντ' ὄλες παντοῦθε νὰ μποῦν στὸ κυβέρτι,
κι' ὄλες, σμίγοντας μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, πιασμένες στὰ σκότη,
κρέμοντ' ἓνα τσαμπὶ ζωντανὸ ποῦ σαλεύει καὶ βουτίζει,
ρέμα ἀγάπης βαθιό, στὴν κρυφὴ τὴ βασιλίσσα γύρω),
ἔχουν ἔτσι γοργὰ μαζευτεῖ στοῦ βαθιοῦ μου μετώπου τὸ θόλον,
ἀπὸ πίσω, μιὰ σκέψη κρυμμένη κυκλώνοντας μόνο,
μιὰ μονάχα, βαθιά μου βασιλίσσα ὑπέρτατη σκέψη.

Νὰ συννέφιασε ξάφνου ἀπ' τὰ ὕψη ἡ κορφή τοῦ Νισύρου
πιὸ πολὺ, σὰ μὲ νέφι ποῦ κλεῖ μυστικὰ στὴν καρδιά του,
στὴν καρδιά του τὴ μαύρη ἄγια θύελλα, καὶ πιότερο ἀκόμα,
στις βουβές ἀποπίσω ἀστραπές τὴν κραυγὴ τοῦ Θεοῦ μου...

Σὺ τὸ ξέρεις· ποῦ ξέρεις πὼς τώρα ἡ ἴδια ἡ καρδιά μου,
ποῦ γιὰ τ' ὄργιο τοῦ Θεοῦ τῆς χτυπάει ὡς δὲ χτύπησεν ἄλλη,
σὰ βουνο τὴν κορφή τῆς βυθίζει γιὰ Σένα μὲς ὕψη
τῆς τεράστιας σιγῆς, Σὺ μονάχα τὸ ξέρεις, μεγάλη Βακχίδα,
τὸ βουνο τῆς καρδιάς μου ποῦ τώρα ἀρχινᾷς ν' ἀνεβαίνεις...
Τί τὸ βλέπεις, δὲ Σοῦ ἔδωσα ἐγὼ τῆς καρδιάς μου κομμάτια,
μὰ στὴν ἔδωσα ἀκέρια ὡς τὴν ὕψωσα μέσα στὴν πλάση,
τοῦ Μυστήριου μὲς στ' Ἄδυτο ὡς τὴν ἔχω πυργώσει,
ἀνηφόρι τραχιό, γιὰ ν' ἀνέβεις στὴν ἴδια κορφή Σου !

Μ' ἂν τὴν ὥραν αὐτὴ π' ἀρχινᾷς ν' ἀνεβαίνεις,
(τάχα τ' ἄκουσες τ' ἄγιο τὸ τύμπανο ποῦ χτύπησ' ἀπάνω
τοῦ Θεοῦ μου, στὰ σύννεφα, ἀνάμεσα στ' ἄστρα,
τάχ' ἀκοῦς στὶς βουβές ἀποπίσω ἀστραπές τὴ μεγάλη κραυγὴ του),
ὄλοένα στὶς φλέβες μου μέσα ὁ ἴσκιος πληθαίνει,
ὄλοένα στὶς φλέβες μου μέσα πλημμυρεῖ τὸ σκοτάδι
καὶ βαθιά μου σαλεύουνε σύρριζα τὰ ἥπατα, σάμπως
σεισμὸς νὰ τὰ σεῖ, Σὺ μαντεύεις γιὰτί οἱ λογισμοί μου,
μαζεμένοι ἀπ' τοῦ κόσμου τὰ πέρατα ποῦ ἦτανε σκόρπιοι,
τῆς γῆς ὄλης τὸ μέλι νὰ μάσουνε, κλείνονται τώρα
στοῦ κρανίου μου βαθιά τὸ σκοτάδι, σὰ μέσα σὲ κάστρο,
γύρω μόνο ἀπὸ μιὰ μυστικὴ πανυπέρτατη Σκέψη !
Ἄπ' τὴ σκέψη Σου μόνο ξοπίσω, ὦ μεγάλη Βακχίδα,
πίσω μόνο ἀπ' τὴν ἔγνοια τοῦ ἴδιου Σου ἀνηφόρου, πίσω
μοναχὰ ἀπὸ τὸν ἴσκιο ποῦ ρίχνει, λιγνὸ κυπαρίσσι,
μὲς σὲ κάθε Σου βῆμα στὸ νοῦ μου βαθιά τὸ κορμί Σου !
Μύριες σκέψεις, ἀμέτρητες σκέψεις, ποῦ τρέξαν ἀπ' ὅπου
ἐτρυγῆσαν τῆς γῆς καὶ τῶν αἰώνων ἀκέριο τὸ μέλι.
Σὺ μαντεύεις γιὰτί, σὰν τσαμπὶ σκοτεινὸ μαζεμένης,
τώρα πιά τὴν κερήθρα τοῦ πόθου φρουροῦν τοῦ μεγάλου,
τὴν κερήθρα ποῦ σὰ μυθικὸ στοιχειωμένο μελίσι,
προσδοκώντας μιὰ μέρα νὰ φτάσεις, μεγάλη Βακχίδα,

χρόνια χρόνων στοῦ εἶναι μου τὰ ἔγκατα ἐμάζευα, ὡς ἥλιο
 τυλιγμένο στὰ πρῶτα σκοτάδια, ὡς πανσέληνο σ' ἄλυτα νέφη !
 Καί Σὺ μόνο μαντεύεις γιατί, ἀπ' τὴν ἴδιαν ἀνάμεσα Ἐσένα
 κι' ἀπ' τὴν ἴδια μου ζωὴ σ' ὅ,τι ἐφήμερο ἀντίκρουσε, ἀφήνω νὰ πέσει,
 πιδὸ πυκνὸ κι' ἀπ' τὸ φράγμα τοῦ αἱμάτου, τῆς γῆς τὸ ἀπροσμέτρητο πένθος
 Ἄ, πιδὸ ἀκόμα ἀπ' τὸ φράγμα τοῦ αἱμάτου, ποὺ καίει μυστικά καὶ φλογίζει
 μέρα νύχτα τίς φλέβες μου μέσα, ἀπὸ Σένα, γιὰ Σένα,
 πιδὸ βαθιὰ κι' ἀπ' τὸ φράγμα τοῦ αἱμάτου μὲ καίει ἡ φροντίδα :
 «Θὰ νικήσει ἡ μεγάλη γενιά Σου ; ὦ Βακχίδα' θὲ νὰ μπεῖς
 τοῦ θεοῦ ζόφου μὲς στ' Ἄδυτο ; κι' ἄ, θὰ μπορέσεις,
 θὰ μπορέσεις ἐκεῖ κάποιαν ὥρα μ' ἀδάμαστο χέρι,
 μ' ἓνα χτύπημ' ἀνίλειο στὴν ἄκρη κορφή τῆς καρδιάς μου,
 σὰ μὲ δίστομο μέγα σπαθί, νὰ χωρίσεις τὴν ἴδια καρδιά μου
 ἀπ' τ' ἀμέτρητο πένθος νὰ λάμψει ὡς στὰ βάθη τοῦ κόσμου,
 ὡς στὸν Ἄδη τοῦ μαύρου τοῦ κόσμου, ζωὴ τὸ φιλί Σου ;
 Θὰ νικήσει ἡ μεγάλη γενιά Σου στὴ γῆ ; θὰ νικήσει ;...
 ὦ Βακχίδα (Ἀριάδνη ; Ψυχῶα ; Κελαινώ ; Περσεφόνη ;)
 τρέμουν τὰ ἥπατα μέσα μου, τρέμουν γιὰ Σένα, γιὰ μένα,
 τὸ βουνὸ ὡς ἀνεβαίνεις τοῦ Θεοῦ μου, τῆς ἴδιας καρδιάς μου
 τὸ βουνὸ, ποὺ ἡ κορφή της κρυφὰ ἀπὸ καιρὸ συντυχαίνει
 μὲ τὴν ἅγια τὴ θύελλα, τῆς ἴδιας της ξέσπασμα δίψας,
 δίψας θανάτου ἀθάνατου, μόνου περιούσιου παλμοῦ μου !...

ΑΠΟ “ΤΑ ΧΩΡΙΑΝΑ ΜΟΥ,,

Τοῦ ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΛΑ

ΓΙΑ ΣΑΣ

Ο ΚΙΤΣΙΚΑΣ

Ἡ μνήμη μου ξανάνιωσε
 κοντὰ στὰ γηρατεῖά μου
 γιὰ νὰ μοῦ δώσῃ δύναμι
 ν' ἀνοίξω τὴν καρδιά μου.

Νὰ βγάλω ἀπὸ μέσα της
 αὐτὰ τὰ τραγουδάκια,
 ποὺ στὸ χαρτί ἀράδιασα
 γιὰ Σᾶς, Πατριωτάκια.

Ποὺ σὰν θὰ τὰ διαβάσετε,
 ὅπου στὴ Γῆ κι' ἂν εἴσθε,
 κοντὰ στὸ χωριουδάκι μας
 κι' ἐμένα θὰ θυμῆσθε.

Ἄραχνοπτέρη κίτσικα,
 ἀπρόκοπε, γρινιάρη,
 ποὺ ξερογλείφεις τίς συκιᾶς
 καὶ ζῆς ἓνα φεγγάρι.

Ποὺ κόφτεις καὶ ποὺ κρύβγεςαι
 καὶ ξάφνου ξεπροβάλλεις,
 κι' ἀρχίζεις ἄγρια φώνητιά
 καὶ τὴ ψυχὴ σου βγάλλεις ;

Πεθαίνεις γιὰ βουβαίνεσαι
 ἀφ' τῆς συκιᾶς τὴ γλύκα
 καὶ ξαναστρέφεις στὴ ζωὴ
 σὰ μυριστῆς τὰ σῦκα ;

Αὐτὸ δὲ θὰ μπορέσουμεν
 οὔτε κι' ἐμεῖς νὰ βροῦμε,
 οὔτε καὶ σὺ θὰ μᾶς τὸ πῆς
 κι' ἀνώφελα ρωτοῦμε.

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Στὸ προηγούμενο τεύχος τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» ἐδιαβάσαμε πὼς στὶς 6 Ἀπριλίου ἀπεβίωσαν ὁ Ἰω. Ἐμμ. Παπαϊωάννου, ποὺ εἶναι περισσότερο γνωστὸς ὡς Γιάννης τοῦ Μανώλη. Γέννημα μιᾶς ἀπὸ τὶς καλύτερες οἰκογένειες τοῦ νησιοῦ μας οὐδέποτε ἐξενητεύτηκε, ἀλλὰ παρέμεινε μόνιμα στὸ χωριό, ὅπου ἐδημιούργησε ἕνα ξεχωριστὸ τύπο, ὁλότελα δικό του. Ἐκαμνε συντροφιά μὲ τοὺς μεγάλους, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς νέους. Ὅλη τὴν ἡμέρα τὴν περνοῦσε συντροφιά μὲ τοὺς τελευταίους παίζοντας πινάκλ ἢ κοῦπες, πότε στὸ καφενεῖο τοῦ Ζαχαριά καὶ πότε στοῦ Καμπούρη. Ὅταν ὅμως πλησίαζε τὸ σούρουπο (ἢ ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ ὅπως ἀρέσκετο νὰ λέη ὁ ἴδιος) ὁ Γιάννης ἐγίνετο ἄφαντος. Ἐτρέχε νὰ πάρη θέση σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς φάμπρικες — Ἡλικωμένη, Μιχ. Λαζάρου, Ἀριστείδη— ἀπὸ ὅπου ἔφευγε σχεδὸν πάντοτε τελευταῖος γιὰ τὸ σπίτι του, τρικλίζοντας πότε περισσότερο καὶ πότε ὀλιγώτερο.

Ἐὰν ἐρωτήσετε ποῖο ἦτο τὸ ἐπάγγελμά του θὰ δυσκολευθῶ νὰ σᾶς ἀπαντήσω. Πάντως πρέπει νὰ παραδεχθῶμε πὼς κυριό ἐπάγγελμά του ἦτο τοῦ κτηματία. Εἶχε ὅμως καὶ ἐπικουρικό ἐπάγγελμα τοῦ φωτογράφου. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ ἐξασκήσῃ ἔπρεπε νὰ εἶναι στὰ κέρια του. Προθυμία ἔδειχνε μονάχα ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ φωτογραφίες γιὰ διαβατήρια ἢ νὰ ἀποθανάτισῃ κανένα εὐτυχές γεγονός. Ἀλλὰ καὶ στὶς περιπτώσεις αὐτὲς σπάνια ἔπαιρνε χρήματα. Τοῦ ἦτο ἀρκετὴ ἢ διαβεβαίωση τοῦ ταξιδιώτη πὼς ὅταν θὰ ἐπέστρεφε ἀπὸ τὸ ταξίδι, θὰ τοῦ ἔφερνε κάτι. Οἱ περισσότεροι βέβαια δὲν ἐκράτησαν ποτὲ τὴν ὑπόσχεσή τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦτο καὶ κάποιος ἀπὸ τὰ Νικιά, ποὺ ἔκαμνε συχνὰ ταξίδια καὶ κάθε φορὰ τοῦ ἔδινε τὴν ἴδια ὑπόσχεση, χωρὶς ποτὲ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ. Καὶ ὁ Γιάννης ἀπεφάσισε κάποτε νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Ὅταν κάποτε κατέβηκε ἀπὸ τὰ Νικιά γιὰ νὰ φωτογραφηθῇ, ὁ Γιάννης ἔκαμε ὅλες τὶς διατυπώσεις, χωρὶς ὅμως νὰ βάλῃ καὶ πλάκα στὴ φωτογραφικὴ μηχανή, καὶ τοῦ εἶπε νὰ περάσῃ μετὰ 2-3 ἡμέρες νὰ πάρῃ τὶς φωτογραφίες. Ὅταν ξανακατέβηκε ἀπὸ τὰ Νικιά γιὰ νὰ πάρῃ τὶς φωτογραφίες, τοῦ εἶπε πὼς δὲν ἐπέτυχαν καὶ πρέπει νὰ ξαναφωτογραφηθῇ.

Αὐτὸ ἐπανελήφθη 2-3 φορές, ὅποτε ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐπαρεπονήθη ὅτι τὸν ταλαιπωρεῖ τόσες ἡμέρες. Καὶ τότε τοῦ ἀπήντησε — ἡ μηχανή μου ἔχει μιὰ τρύπα καὶ χρειάζεται ἕνα δίφραγχο νὰ τὴν κλείσουμε νὰ μὴν παίρνει φῶς—. Κατεβλήθη ἡ ἀξία, καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ ὄχι μόνον πέτυχε ἡ φωτογραφία, ἀλλὰ τὴν πῆρε τὴν ἴδια ἡμέρα.

Ἀνάμεσα σὲ κείνους ποῦκαμνε τακτικὰ παρέα ἤμεθα τότε καὶ οἱ νέοι ποὺ φοιτοῦσαμε σὲ ἀνώτερα σχολεῖα. Καὶ εἶναι ἀξέχαστες, ἀρκετὲς εὐθυμες ἀλλὰ καὶ ἐξυπνες σκηνὲς ποὺ συχνὰ πυκνὰ δημιουργοῦσε. Μιὰ χρονιά, τὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου, τοῦ στείλαμε μιὰ κάρτα ποὺ παρουσίαζε ἕνα μεθυσμένο μὲ εὐχές γιὰ τὴ γιορτὴ του, ἐγώ, ὁ Μιχ. Καμαρινός, ὁ Πασχάλης Χριστοφόρου καὶ ὁ Κ. Μούρας. Μᾶς ἀπήντησεν εὐχαριστῶν ξεχωριστὰ στὸν καθένα μὲ κάρτες ποὺ παρίσταναν τὸ γάδαρό του, τὴν σκρόφα του, τὸν Μελικέρτη του (ἕνα ὠραῖο μαῦρο σκύλο ποὺ εἶχε) καὶ ἕνα παπᾶ. Φωτογράφησε δηλαδὴ ὁ ἀθεόφοβος τὰ ζῶα, καὶ ἀντικατέστησε τὰ κεφάλια των μὲ τὰ δικὰ μας, ποὺ εἶχε ἀπὸ τὶς φωτογραφίες μας. Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπάντησή του.

Ἀνεξάντλητα εἶναι τὰ παιχνίδια ποὺ ἐδημιουργοῦσε σὲ βάρος τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ θὰ τελειώσω μὲ τὸ παρακάτω.

Κάποτε στὴν παρέα εἶχε πεῖ πὼς εἶναι καὶ ὠρολογοποῖός. Κάποιος ἀφελῆς πατριώτης μας ποὺ τὸν ἄκουσε, τοῦ ἐνεπιστεύθηκε ἕνα ξυπνητήρι νὰ τὸ διορθώσῃ. Ὅστερα ἀπὸ 2 ἡμέρες ὁ Γιάννης ἐφάνη νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ Καζίνο, κρατώντας ἕνα δέμα σὲ ἐφημερίδα ποὺ τὸ ἄφησε ἐπάνω στὸ τραπέζι μπροστὰ στὸν ἀφελῆ πατριώτη μας. Ἐκεῖνος τὸ ἀνοίξε καὶ ἔμεινε μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό, γιὰτὶ εἶδε τὸ ὠρολόϊ του συναρμολογημένο, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ ἀνταλλακτικὰ σκορπισμένα μέσα στὴν ἐφημερίδα. Ἀφοῦ συνῆλθε τὸν ἐρώτησε τί εἶναι αὐτό. Ὁ Γιάννης τοῦ ἀπάντησε μὲ φυσικότητα: Τὸ ὠρολόϊ σου. Καὶ αὐτὰ, τὸν ξαναρώτησε, δείχνοντας τὰ ἀνταλλακτικὰ. Αὐτὰ ἐπερίσσευσαν, ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ Γιάννη. Ἀξέχαστε Γιάννη πόσο θὰ μᾶς λείψῃς.

Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).—
Ἀρραββῶνες.— Τὴν 23ην Ἰουνίου ἤρραβω-
 νίσθη ἡ δνις Μαρία Β. Μηνᾶ, ἐκ Νικιῶν.
 Τοὺς εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν στέψιν.

Γάμοι.— Τὴν 2 Ἰουνίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
 ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Σπυριδῶνος οἱ γάμοι
 τοῦ κ. Δημητρίου Κοντούλη μετὰ τῆς διδος
 Ζουμπουλιάς Ν. Μίχαλου, ἐκ Νικιῶν. Τοὺς
 στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ κ. Ἀλέξ. Ἀλεξιά-
 δης. Ἐπικολούθησε δεξίωσις μὲ πλούσιον
 δείπνον εἰς τὸ Προκατῆρ Χῶλ, ὅπου πα-
 ρευρέθησαν ἄνω τῶν 250 προσκεκλημένων.

— Τὴν 9ην Ἰουνίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
 Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστόριας
 οἱ γάμοι τοῦ κ. Ἀντωνίου Κόντου ἐκ Νι-
 κιῶν μετὰ τῆς διδος Οὐρανίας Ναυπλιώτη.
 Τοὺς νυμφικούς στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ
 κ. Παναγιώτης Ἐλληνοπούλης. Ἐπικο-
 λούθησε δεξίωσις εἰς τὸ Ρικάρτον Ἀστόρια
 Χῶλ.

— Τὴν 16ην Ἰουνίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
 Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος οἱ γάμοι τοῦ
 κ. Ἰωάννου Βουγιουκλῆ, ἐκ Σάμου, μετὰ
 τῆς διδος Ἄννας Μ. Χαλκιᾶ, ἐκ Πάλων.
 Τοὺς στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ κ. Δημή-
 τριος Ροῦμπος. Ἐπικολούθησε δεξίωσις
 μετὰ πλουσίου δείπνου εἰς τὸ Τροκατῆρ
 Χῶλ.

— Τὴν 6ην Ἰουλίου ἐτελέσθησαν ἐν στενῷ
 κύκλῳ οἱ γάμοι τοῦ κ. Παναγιώτη Σιδέρη
 μετὰ τῆς χαριστάτης Νισυροπούλας
 Εἰρήνης Π. Μαυροδῆ.

— Τὴν 15ην Ἰουλίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
 Ναὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης οἱ γάμοι τῆς διδος
 Ἄννης Μ. Πάππα, ἐκ Νικιῶν, μετὰ τοῦ κ.
 Παύλου Φάλκο.

— Τὴν 21ην Ἰουλίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν
 Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος οἱ γάμοι τοῦ
 κ. Ἐμμανουὴλ Κ. Νικητιάδη ὑποπλοιάρχου
 τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ μετὰ τῆς χαριε-
 στάτης διδος Ἄννης Κ. Τσουκαλά. Οἱ νεό-
 νυμφοὶ ἀνεχώρησαν εἰς Παρισίους πρὸς
 συνάντησιν τῶν γονέων καὶ ὅπου θὰ διέλ-
 θουν καὶ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος.

Εἰς τοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα πᾶσαν εὐ-
 τυχίαν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν των ζωὴν.

Γεννήσεις.— Ἡ κ. Καλλιόπη Ι. Κουλιανίδη
 (Περδίκη) ἔτεκεν αἰσίως κοριτσάκι. Τοὺς
 εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσῃ.

Βαπτίσεις.— Τὴν 28ην Ἰουνίου ἐβαπτίσθη
 τὸ κοριτσάκι τοῦ Ἰωάννου καὶ Μαρίας Γε-
 ωργιάδου εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Γερασίμου.
 Ἀνάδοχος παρέστη ἡ δνις Μαρία Φουλία-
 ξη, δώσασα τὸ ὄνομα Ἄννα. Ἐπικολούθη-
 σε δεξίωσις εἰς τὸ Χῶλ τῆς Ἐκκλησίας.

— Τὴν 28ην Ἰουνίου ἐβαπτίσθη τὸ κορι-
 τσάκι τοῦ κ. Νικολάου καὶ Φιλῶς Χαρτο-
 φύλης, εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου
 τῆς Ἀστόριας. Ἀνάδοχοι παρέστησαν ἡ
 δνις Εἰρήνη Γ. Χαρτοφύλη καὶ ἡ κ. Εἰρήνη
 Ν. Χιώτη, ὀνομάσαντες αὐτὸ Εἰρήνη. Ἐπι-
 κολούθησε δεξίωσις εἰς τὸ χῶλ τῆς ἐκκλη-
 σίας.

— Ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ κ. Ἀντω-
 νίου καὶ Σταματίας Ἱερομνήμου εἰς τὸν
 Ναὸν τοῦ Ἁγ. Σπυριδῶνος. Ἀνάδοχος πα-
 ρέστη ἡ Ἐλένη Ζερβοῦ ὀνομάσασα αὐτὴν
 Εἰρήνην.

— Τὴν 14ην Ἰουλίου ἐβαπτίσθη τὸ κορι-
 τσάκι τοῦ κ. Ἰωάννου καὶ Μαργαρίτας
 Σκανδάλιου εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημη-
 τρίου τῆς Ἀστόριας. Ἀνάδοχος παρέστη
 ἡ Παγῶνα Μπαμπανιώτου, δώσασα τὸ
 ὄνομα Ἄννα-Ἐλένη.

Εἰς ὅλους τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα
 νὰ τοὺς ζήσουν τὰ νεοφώτιστα, εἰς δὲ τοὺς
 ἀναδόχους νὰ τὰ χιλιάσουν.

Ἀναχωρήσεις.— Τὴν 18ην Ἰουνίου ἀνέχω-
 ρησεν ἀεροπορικῶς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς
 πατρίδος του καὶ τῶν ἀδελφῶν του ὁ ἀγα-
 πητὸς μας ἀδελφὸς Ἰάκ. Κ. Φασουλαρίδης.

— Τὴν 14ην Ἰουνίου ἀνεχώρησαν μετὰ
 τὸ «Β. Φρειδερίκη» οἱ ἀδελφοὶ μας Ἀπόστολος
 Κ. Μούρας μετὰ τῆς κυρίας του καὶ τῶν
 δύο τέκνων των. Ὁ Νικήτας Χαρτοφύλης
 καὶ Κωνστ. Ι. Φρουλῆς. Τοὺς εὐχόμεθα νὰ
 περάσουν ἕνα ἀξέχαστο βακέσιον εἰς τὴν
 ὥραιαν μας Νίσυρον καὶ καλὴν ἐπάνοδο.

— Τὴν 8ην Ἰουλίου ἀνεχώρησαν μετὰ τὸ
 «Β. Φρειδερίκη» οἱ συμπατριῶται μας Ἰππο-
 κράτης Λοῖζος καὶ Δημήτριος Τσικῆτας
 μετὰ τῆς κυρίας του.

— Τὴν 7ην Ἰουλίου ἀνεχώρησεν ἀεροπο-
 ρικῶς ὁ ἀδελφὸς μας Ἐμμανουὴλ Γ. Λαμ-
 πάδης.

Εὐχόμεθα εἰς ὅλους νὰ περάσουν ἕνα
 ἀξέχαστο βακέσιο μαζί με τοὺς δικούς των
 καὶ καλὴν ἐπάνοδο.

Ἀναρρώσεις ἀσθενῶν.— Ἡ κ. Σοφία Ν. Λαμ-
 πάδη, κατόπιν ἐγχειρήσεως ἐξῆλθεν τοῦ
 νοσοκομείου Πολυκλινικ. Τῆς εὐχόμεθα τα-
 χεῖαν ἀναρρώσιν.

— Ἐπίσης ὁ συμπατριώτης μας Βασίλ.
 Κωστίδης εἰσήλθε εἰς νοσοκομεῖον δι' ἐγχει-
 ρισιν. Τοῦ εὐχόμεθα ταχεῖαν ἀναρρώσιν.

Θάνατοι.— Τὴν 10ην Ἰουνίου ἀπεβίωσε ὁ
 ἀδελφὸς μας Νικήτας Ἄντ. Βουτσᾶς καὶ
 ἐκηδεύθη τὴν 13ην ἰδίῳ ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ
 Ἁγίου Γεωργίου. Εἰς τὴν βαρυνθεοῦσαν
 σύζυγον ἀπευθύνομεν θερμὰ συλλυπητήρια.

- Τὴν 19ην Ἰουνίου ἀπεβίωσε ὁ ἀδελφός μας Παῦλος Α. Μαυρουδῆς, παλαιμάχου μέλους τῆς ὀργανώσεώς μας καὶ ἐκηδεύθη τὴν 22αν ἰδίῳ ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀστορίας. Ἐγκαταλείπει βαρυσπευθοῦσαν σύζυγον τὴν Ἄννα Μαυρουδῆ, θυγατέρα καὶ υἱόν. Σύσσωμος ἡ Νισυριακὴ παροικία καὶ ὁ «Γνωμαγόρας» ἀπευθύνουν θερμὰ συλλυπητήρια πρὸς τοὺς οἰκείους του καὶ ἐν Νισύρῳ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὴν του, εἰς δὲ τὸν αἰμίμηστον Παῦλον εὐχόμεθα γαίαν ἐλαφράν.

- Τὴν 9ην Ἰουλίου ἀπεβίωσεν εἰς Μινεσότα ὁ ἀδελφός μας Κωνσταντ. Β. Κυπραῖος. Εἰς τὸν ἐνταῦθα ἀδελφόν του καὶ τοὺς ἐν Νισύρῳ καὶ Ἀθήνας ἀνεψίους του ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια.

- Τὴν 24ην Ἰουλίου ἀπεβίωσε ἡ Μαρία Κ. Πασχαλάκη (τὸ γένος Μαστρογιώργη) ἐκ Νικιῶν καὶ ἐκηδεύθη τὴν 26ην ἰδίῳ. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου. Εἰς τὰ ἐνταῦθα τέκνα τῆς καὶ τοὺς ἐν Νισύρῳ ἀδελφούς καὶ συγγενεῖς ἀπευθύνομεν τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια.

Νισύριοι ἐπιστήμονες καὶ μαθηταί.- Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ ἀναγγέλομεν ὅτι ὁ ἀγαπητὸς συμπατριώτης μας Μιχαὴλ Ἄντ. Κατσατιδῆς, ἀπόφοιτος τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, φοιτήσας ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Columbia University τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ εἰς τὸ Graduate Faculty τοῦ Πανεπιστημίου τούτου, ἔλαβεν ἐπαξίως τὴν 4ην Ἰουνίου τὸ δίπλωμα Master of Arts. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν τοῦ νεοϊδρυθέντος Ἡμερήσιου Ἑλληνο-ἀμερικανικοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος Ἀστορίας. Εἰς τὸν κ. Κατσατιδὴν ἀπευθύνομεν τὰ συγχαρητήριά μας.

Σ.Σ.- Συγχαίρομεν καὶ ἡμεῖς τὸν ἀγαπητόν μας Μάκην Κατσατιδὴν διὰ τὴν νέαν ἐπιτυχίαν του καὶ ἐκφράζομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὑπὸ τὴν Διεύθυνσίν του τὸ νεοϊδρυθέν σχολεῖον θὰ ἀνταποκριθῆ πληρῶστα εἰς τὴν δύσκολον ὄσον καὶ μεγάλην ἀποστολήν του, διότι μᾶς εἶναι γνωστὰ τὰ ἐξαιρετικὰ ἐπιστημονικὰ προσόντα τὰ ὅποια κατέχει οὗτος.

- Ὁ Νικόλαος Χ. Παπαϊωάννου, προσφιλεῖς υἱὸς τοῦ κ. Χριστοῦ καὶ Ἀσημίνας Παπαϊωάννου, ἀπεφοίτησε τοῦ Long Island Λόγγ Ἄϊλαν, γυμνασίου λαβὼν δύο βραβεῖα εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Χημείαν. Μεταξὺ 323 τελειοφοίτων ἐπρώτευσεν καὶ ἔλαβεν ὑποτροφίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ὑόρκης (New York University). Ὁ ἀγαπητὸς μας Νίκος ἦτο μέλος τοῦ ἄριστα club.

Θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς. Εἰς τὸν ἀγαπητόν μας Νίκον εὐχόμεθα κάθε πρόδοον εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς του σπουδὰς.

- Ὁ νεαρὸς Ἀντώνιος Ἀδὰμ Νοταριδῆς ἀπεφοίτησε τοῦ ἐξαταξίου Ἑλληνικοῦ σχο-

λείου τοῦ Μπρόνξ λαβὼν τὸ βραβεῖον τῆς Ἀτλαντίδος. Συγχαίρομεν αὐτὸν καὶ τοῦ εὐχόμεθα καλὴν πρόδοον.

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Ἀφίξεις.- Κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον μᾶς ἐπισκέφθησαν ἄρκετοὶ συμπατριῶται μας. Οὕτω ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ὁ Ἰάκωβος Φασουλαρίδης, ὁ Νικήτας Γιαννιῆς, ὁ Κωνστ. Φραζῆς, ὁ Ἐμμ. Λαμπάδης, ὁ Ἀντώνιος Καφετζηδάκης, ἡ Ἀννίκα Χ. Χατζηδημητρίου καὶ ὁ Ἀπόστολος Κ. Μούρας μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του.

- Ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν ὁ κ. Μιχαὴλ Ἀποστολίδης μετὰ τῆς συζύγου του Φαίδρας τὸ γένος Ζαμποῦνη.

- Ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὁ κ. καὶ ἡ κ. Νικ. Σακελλαρίδης, ὁ Σάββας Κωνσταντινίδης οἰκογενειακῶς, αἱ οἰκογενεῖαι Μιχ. Παλούκα, Κωνστ. Παρθενιάδης, Κωνστ. Χ. Χριστοφόρου, Χρήστου Καρανίκη, Ἐμμ. Λαμπάδης, οἱ φοιτηταὶ Γεώργ. Λαμπάδης, Ἡλίας Τριανταφύλλου, Ἐμμ. καὶ Βασ. Σακελλαρίδου, ὁ νέος ἐμποροπλοίαρχός μας Νικόλ. Τριανταφύλλου, ὁ κ. Γεώργιος Παπακέντρης, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Νικήτα Γ. Βαγιατῆ, ὁ Πρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν Παν. Σακελλαρίδης μετὰ τῆς συζύγου του, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Κωνστ. Π. Μούρας καὶ ἄλλοι.

- Ἀφίθη ἐπίσης ὁ κ. Τάσος Καραναστάσης, ὅστις θὰ μελετήσῃ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς νήσου κατ' ἐντολήν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

- Ἀπὸ τὴν Ρόδον ὁ κ. Δημ. Ρουσέτος μετὰ τῆς συζύγου του, οἱ δημοδιδάσκαλοι Νικήτας Κουμέντος καὶ Νικήτας Μαστρογιάννης, ὁ κ. Γεώργιος Κουμέντος καὶ ἄλλοι.

Γεννήσεις.- Τὴν 7ην Ἰουλίου ἡ Πόπη Κολυβά, τὸ γένος Δρακουμπανῆ, ἔτεκε ἄρρεν. Τὴν 10ην Ἰουλίου ἡ Πόπη Γεωργίου Καζάντη, τὸ γένος Ὀρσάρη, ἐπίσης ἄρρεν. Τὴν 11ην Ἰουλίου ἡ Βιβὴ Κων. Ἀμαλλου, τὸ γένος Δημιῆς θῆλυ. Τὴν 1ην Αὐγούστου, ἡ Ἀναστασία Γεωργίου Σφακιανοῦ ἄρρεν. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν.

Βαπτίσεις.- Τὴν 14ην Ἰουλίου ἐβαπτίσθη εἰς τὸν ἱερόν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικήτα τὸ κοριτσάκι τοῦ κ. Φιλίππου καὶ Ἀγγελικῆς Τσουλᾶτου. Τὴν 21ην Ἰουλίου τὸ κοριτσάκι τοῦ Νικολάου καὶ Εἰρήνης Μισοῦ. Τὴν 16ην Αὐγούστου τὸ ἀγοράκι τοῦ Χρήστου καὶ Μαρίας Ἀρκαμούζη καὶ τὸ κοριτσάκι τοῦ κ. Δόξη. Τὴν 18ην Αὐγούστου τὸ ἀγοράκι τοῦ Μιχαὴλ καὶ Μαρίας Κορωναίου. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν τὰ νεοφώτιστα.

Χοροί.- Τὴν 21ην Ἰουλίου ἐδόθη χοροσπερὶς τοῦ Γνωμαγόρα Μανδρακίου εἰς τὸ Ζωσιμπούλειον, στεφθεῖσα ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Πανήγυρις Σπηλιανῆς.- Μὲ ἐξαιρετικὴ λαμπρότητα καὶ κορμοσυρροὴν ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ μνήμη τῆς Παναγίας. Ὑπολογίζεται ὅτι

παρεκάθισαν εἰς τὸ κοινὸ τραπέζι ἄνω τῶν χιλίων προσώπων, αἱ δὲ εἰσπράξεις κρίνονται ἰκα-
νοποιητικά.

Τάμα. — Τὴν 11ην Αὐγούστου εὐρέθη εἰς τὸ «Λευκαντιὸ» μία φιάλη μαῦρο κρασί (ἀνάμα) ποῦ προορίζεται ὡς Τάμα διὰ τὴν Σηληλιανή.
Κινηματογράφους Νισύρου. — Μετὰ τοῦ κ. Κ. Μούρα ἀφίχθη καὶ συνεργεῖτον τῆς ὑπηρεσίας τὴν ὁποῖαν διευθύνει, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκινή-
ματογράφησε τὸ Ἑφάιστειον, τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Γυαλιοῦ καὶ λοιπὰ ἀξιοθέατα. Ἡ ταινία προ-
ορίζεται διὰ τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους.

Γάμοι. — Τὴν 28ην Ἰουλίου ἐτελέσθησαν εἰς τὴν Σηληλιανὴν οἱ γάμοι τοῦ Κωνστ. Κετσέ μετὰ τῆς διδος Μαρίας Περούλη Φραζή. Παράνυμφοι παρέστησαν ὁ κ. Νικήτας Γ. Βαγιάνης καὶ ἡ κ. Ματθίλδη Κ. Μούρα.

— Τὴν 18ην Αὐγούστου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Μιχαήλ Κ. Μούρα (Βονικάρχη) μετὰ τῆς διδος Ἄννας Οἰκονομίδου, μετὰ παρανύμφους τὸν Δημ. Στεφάνου καὶ τὴν διδα Ἐλ. Ἰπποκράτους.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Νικήτα Γιαννιοῦ μετὰ τῆς διδος Πολυμνίας Μουλλοῦ, μετὰ παρανύμφους τοὺς Γεώργιον Μά-
γρον καὶ Πόπην Γενᾶ.

— Τὴν 25ην Αὐγούστου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Νικήτα Κουμένου μετὰ τῆς Μιμῆς Ἀπ. Μα-
τρογιάννη.

Μνημόσυνα. — Εἰς μνήμην τοῦ Ἰακώβου Τσατσαρώνη ἐτελέσθη μνημόσυνον τὴν 14ην Ἰουλίου. Τὴν 4ην Αὐγούστου εἰς μνήμην Μαρίας Πολυχρόνη Μουλλοῦ καὶ τὴν 11ην Αὐγούστου εἰς μνήμην Νικολάου Πουράκη.

ΡΟΔΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας)

— Ὁ συμπατριώτης μας Ἄρης Φραντζῆς ἀνέλαβε καὶ ἐφέτος τὴν διευθυνσιν τοῦ γνω-
στοῦ ἀριστοκρατικοῦ κέντρου «Ἀκταίου».

— Ὁ Δημήτριος Ρουσσέτος προήχθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του κατὰ ἓνα βαθμὸν. Θερμὰ συγχαρητήρια.

— Τὴν 7ην Ἰουλίου ἐγένετο οἱ γάμοι τοῦ Ἰωάννου Ρουσ. Ρουσσέτου μετὰ τῆς διδος Μπιλιᾶς Ροζάλη. Οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν δι' Ἀθήνας. Θερμὰ συγχαρητήρια.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν ὁ Νίκος Κ. Χατζηνικολάου. Εἰς τοὺς οἰκείους του θερμὰ συλλυπητήρια.

ΑΘΗΝΑΙ

Μεῖ ἰδιαίτερη χαρὰ ἀναγγέλλομεν τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπι-
τροπῆς μας καὶ πρώην προέδρου τοῦ τμήμα-
τος Ἀρμοδίου Ι. Γιαννίδη μετὰ τῆς διδος Τι-
νης Πέππα.

— Μετὰ τὴν ἴδια χαρὰ ἀναγγέλλομεν τοὺς ἀρραβῶνας τῆς ἀγαπητῆς μας Εἰρήνης Δ. Οἰκονομίδου, ἐγγονῆς τοῦ φιλάτου Ι. Γιαν-
νίδη μετὰ τοῦ Μηχανολόγου-Ἡλεκτρολόγου Σωτηρίου Γαλέα ὡς καὶ τὴν τέλεισιν τοῦ γά-
μου ὁ ὁποῖος ἐγίνε τὴν 22αν Αὐγούστου εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Παρά-
νυμφος παρέστη ὁ θεῖος τῆς Ἀρμόδιος.

* *

— Ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς εἰς Παρισίους ἐπιστη-
μονικῆς ἀποστολῆς του ὁ ὑφηγητῆς τοῦ Πα-
νεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μέλος τῆς συντα-
κτικῆς ἐπιτροπῆς κ. Παῦλ. Σακελλαρίδης.

— Ὁ φοιτητῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γεώργιος Κ. Μού-
ρας, ἀνεχώρησε τὴν 23ην Ἰουλίου μεταβαί-
νων εἰς Γενεύην τῆς Ἑλβετίας, ὅπου καὶ θὰ παραμείνῃ πρὸς ἄσκησιν εἰς τὸ ἐκεῖ Hospital
Contonal ἐπὶ δίμηνον.

— Ὁ Νικόλαος Τρ. Τριανταφύλλου μετ' ἐπιτυχῆ δοκιμασίαν ἀπεφοίτησεν ἀπὸ τὰς
Ναυτικῆς Σχολῆς Ἀσπροπύργου Ἀθηνῶν,
λαβὼν τὸ δίπλωμα τοῦ Ἐμποροπλοίαρχου.
Εἰς τὸν νέον Ἐμποροπλοίαρχον μας εὐχόμε-
θα λαμπρὰν σταδιοδρομίαν.

— Πληροφορούμεθα ἐκ Κῶ, ὅτι ὁ Ἰάκωβος
Φρ. Κώνστας, προτελειόφοιτος μαθητῆς τοῦ
Ἰπποκρατείου Γυμνασίου Κῶ, συνεχίζων τὴν
ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἐξαιρετὸν ἐπίδοσίν του
εἰς τὰ μαθήματά του, ἔτυχεν ἐφέτος τοῦ
πρώτου βραβείου μεταξύ ὄλων τῶν μαθητῶν
τοῦ Γυμνασίου. Συγχαίρομεν τὸν ἀγαπητὸν
Ἰάκωβον καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ τοῦ εὐχόμε-
θα νὰ συνεχίσῃ ἀριστεύων.

Τὴν 13ην Αὐγούστου ἡ σύζυγος τοῦ ἐν
Νισύρῳ ἀνταποκριτοῦ μας Νικολ. Διακομι-
χάλη Οὐρανία, ἐγέννησεν ἀγοράκι. Συγχαί-
ρομεν τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς καὶ εὐχόμεθα νὰ
τοὺς ζήσῃ καὶ μετὰ τὸ καλὸ νὰ ἀποκτήσουν
καὶ κοριτσάκι.

* *

Συγχαρητήρια.— Τὸν συμπολίτην κ. Μιχαήλ
Κατσιματίδη, τὸν ἐταξίως λαβόντα τὸν
βαθμὸν παιδείας Master of Arts (Magister
Artium = διδάσκαλος τεχνῶν) ἀπὸ τοῦ
Columbia University, τὴν 4ην Ἰουνίου 1957
καὶ μετέπειτα διορισθέντα Διευθυντὴν τοῦ
νεωστὶ οἰκοδομηθέντος Ἡμερησίου Ἑλληνο-
Ἀμερικανικοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος
Ἀστορίας, συγχαίρομεν αὐτὸν ἐγκαρδίως
καὶ εὐχόμεθα ὅπως τὸ ἐκπαιδευτικὸν του
ἔργον ἀποβῇ γονιμώτερον.

Οἰκογένεια
KONTOBEPOY

Νέα Ὑόρκη, 26 Ἰουνίου 1957

ΚΑΤΑΒΟΛΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ συνδρομητῶν μας ἐλάβομεν τὰ κατωτέρω ποσὰ διὰ συνδρομῆν:				
Γεώργ. Κουλάκης	Δολλ.	5	Κων. Γ. Πληθίδης	» 3
Νικ. Κουλιανίδης	»	3	Ἄνδρ. Κατσιματίδης	» 5
Γεώργ. Παπαεμανουήλ	»	3	Δημ. Οἰκονομίδης	» 3
Νικ. Μούρας	»	3	Ἄντ. Καφετζιδάκης	» 3
Γρηγ. Σακαλῆς	»	3	Φρ. Κ. Φραζῆς	» 3
Κων. Παρθένης	»	3	Μιχ. Φραζῆς	» 3
Ἄντ. Γεωργάκης	»	3	Ντίνος Σακλαρίδης	» 3
Ἰω. Κώνστας	»	3	Γεώργ. Κλεόπουλος	» 3
Νικ. Σακελλαρίδης	»	3	Νικ. Κωστιδης	» 3
Ἐμμ. Καλούδης	»	3	Εἰρήνη Καμπανῆ	» 3
Γεώργ. Διακαντώνης	»	3	Ἰω. Παυλίδης	» 3
Κανάρης Διακαντώνης	»	3	Α. Ζαπέτης	» 3
Ἐμμ. Κοκκινάκης	»	3	Ἄπ. Κοντονικολάου	» 3
Ἐμμ. Κώστας	»	3	Ἰω. Πολίτης	» 3
Σωτήρ. Μαστρογιάννης	»	3	Μιλτ. Γεωργάκης	» 3
Ζαχ. Ζαχαριάδης	»	5	Ἰω. Κακομανώλης	» 3
Κων. Μ. Κόκκινος	»	5	Νικ. Χαλκιάς	» 3
Νικ. Παντελίδης	»	3	Ἰω. Ὀρφανόπουλος	» 3
Νικ. Φραντζῆς	»	5	Μιχ. Σκοῦρτος	» 3
Ἰω. Παπαδόπουλος	»	3	Μιχ. Πατουράκης	» 3
Χρ. Παπαγιάννης	»	3	Ἄλεξ. Ζαχαριάδης	» 3
Κ. Πουράκης	»	3	Νικ. Πλήθος	» 3
Ἄντ. Μαυρουδῆς	»	3	Γεώργ. Χαρτοφύλης	» 3
Παντ. Ἀλαμάγκος	»	3	Νικ. Ἐμ. Διακαντώνης	» 3
Δημ. Νοταρίδης	»	3	Διαμαντῆς Νοταρίδης	» 6

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἐκφράζομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας.

ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ 1956

ΕΞΟΔΑ		
Εἰς περίθαλψιν Νισύρου (ρουχισμός, χρήματα)		120,00
» Ἅγιον Νικήτα Νισύρου		414,00
» Ἐπιταφίους στεφάνους		120,00
» Διάφορα ἔξοδα γραφείου		139,00
» Ταχυδρομικά		44,85
» Ἐξοδα δελτίου		76,42
» Ἐξοδα ἀρτοκλασίας, ὀρκωμοσίας καὶ τυπωτικὰ		164,47
» Ἐξοδα χοροεσπερίδων (δύο ἀναβολαί)		90,40
» Σχολικόν Συστίτιον Νισύρου		360,00
» Γραφομηχανὴν Δημορχίας Νισύρου		360,00
» Ἐξωραϊστικὴν Ἐπιτροπὴν Νισύρου (Μανδρακίου)		75,00
» Ἀνέγερσιν παγοποιείου εἰς Νίσυρον		1250,00
» Ἐπιδιορθώσεις Λουτρῶν Μανδρακίου Νισύρου		13500,00
	Γενικά ἔξοδα δολλ.	16439,14
ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ		
Ἀπὸ μηνιαίας συνδρομᾶς		839,50
» Τόκους Τραπεζῶν		310,55
» Ἐράνους Ἁγίου Νικήτα		431,25
» Πώλησιν ὑπολειμμάτων χοροεσπερίδων καὶ ἐπιτροφῆν ἐπιταγῶν		33,50
	Γενικαὶ εἰσπράξεις δολλ.	1614,80
Γενικά ἔξοδα	Δολ.	16439,14
Γενικαὶ εἰσπράξεις	»	1614,80
Ἐλεῖμμα διαχειρίσεως 1956	»	14825,34
Ὅλική περιουσία Συνδέσμου		
Μετρητὰ εἰς Τραπεζὰς	Δολ.	5153,54
Μπόνος Η.Π.Α.	»	3000,00
	Τὸ ὅλον Δολ.	8153,54

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

Κοντά στην ύψηλή απόστολη και έπιανετή επιδίωξη των «Νισυριακών Χρονικών» είναι και η συγκέντρωση του ιστορικού και λαογραφικού υλικού του νησιού μας. Έπειδή δεν πιστεύουμε απόλυτα στην από πάσης πλευράς μεγάλη σημασία που έχει η συγκέντρωση του υλικού τούτου, προβαίνουμε στη δημοσίευση της μελέτης μας «Τὰ μοναστήρια τῆς Νισύρου».

Θά μιλήσουμε για όλα τὰ μοναστήρια τῆς Νισύρου στὰ ὁποῖα ἔζησαν καλόγηροι καὶ ἦσαν γεωργικῶς ὄργανωμένα. Θά προσπαθήσουμε δὲ νὰ δώσουμε μιὰ περιγραφή τέτοια πού νὰ εἶναι δυνατὸ νὰ ἀποτελέσῃ ἀρχὴ γιὰ μιὰ πιὸ ἐκτενῆ, συστηματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ μελέτη.

Ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἐρείπια τῶν μοναστηριῶν μαντεύει κανένας πολὺ εὐκόλα τὴν ἀρτία ὀργάνωση πού εἶχαν κάποτε. Οἱ λόγοι πού συνετέλεσαν ὥστε νὰ φυτρώουν μοναστήρια μέσα στὶς μικρὲς κοιλάδες τοῦ νησιού, ἀνάμεσα σὲ ἰδιωτικὰ κτήματα, λαξεμένα μέσα σὲ βράχους ἀπροκρήμυαν κρημνῶν, σὲ βουνοκορφὲς σχεδὸν ἀπρόσιτες γιὰ ὄσους δὲν γνωρίζουν τὰ μονοπάτια πού ὀδηγοῦν σ' αὐτὰ, δὲν εἶναι μόνον τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐφορὸ ἔδαφος τοῦ νησιού:

ΑΡΜΑΣ: Τὸ Μοναστηριακὸ συγκρότημα τοῦ Ἀρμά βρίσκεται στὴ βορειοδυτικὴ πλευρὰ τοῦ νησιού στὶς ρίζες τοῦ βουνοῦ τῆς Κατασωράδας, ἀπέχει περίπου ἀπὸ τὸ Μανδράκι μιστὴ ὥρα μετὰ τὸ πόδια. Γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομα Ἀρμάς ἔχουν γίνῃ πολλὲς συζητήσεις καὶ διευτυπώθησαν ἀρκετὲς γνώμες ἀνεύθυνες. Ἄς ἀκούσουμε τίς διαφορὲς ἐκδοχῆς.

Συχνὰ ἀπλὲς γυναῖκες τῆς Νισύρου λέγουν: «πᾶμε στὸν Ἀρμά, ἔρχομαι ἀπὸ τὸν Ἀρμά» κλπ. νομίζουν πὼς τὸ Μοναστηριακὸ αὐτὸ συγκρότημα εἶναι ἀφιερωμένο στὸν «Ἅγιον Ἀρμά». Ἀλλὰ σ' ὅσες πηγὲς κ' ἂν τρέσαμε καὶ ἀπ' ὅλα ὅσα μᾶς εἶπαν, δὲν βρήκαμε κανέναν «Ἅγιον Ἀρμά» ἀνάμεσα στοὺς Ἅγίους τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλη ἐκδοχὴ λέγει πὼς τὸ Μοναστήρι εἶναι ἀφιερωμένο στὸν Προφήτη «Ερμών».

Ὁ δημοδιδάσκαλος καὶ φοιτητὴς τῆς Θεολογίας κ. Ἐμμ. Σακελλαρίδης μᾶς διαβεβαίωσε ὅτι πράγματι ὑπάρχει Προφήτης Ἐρμών, ἀλλὰ δὲν ἐκτίζοντο ἐκκλησιᾶς ἀφιερωμένες σὲ Προφήτες, ἐκτὸς τοῦ Προφήτη Ἡλία. Ἡ Πατρολογία ἀναφέρει κάποιον Ἅγιο Ἐρμᾶν, ἀδελφὸ τοῦ Πίου Α', ἀλλὰ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ κτισθῇ ἐκκλησιὰ ἀφιερωμένη σὲ Λατῖνον Ἅγιο καὶ ὄχι σὲ Ὀρθόδοξο. Συζητώντας μὲ τὸν δημοδιδάσκαλο κ. Ἐμμ. Κρούσκου πού ἀσχολή-

θηκε μὲ τὰ ζητήματα αὐτὰ σὲ συνεργασία μὲ τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιμανδρίτην Θεολόγον Κύριλλον Ρωμάνον, ἠγοούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς, μᾶς εἶπε πὼς ἡ ἐκκλησιὰ ἦταν ἀφιερωμένη στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος.

Ἐχομε ἐπίσης ὑπ' ὄψη μας τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 14214/214/10-3-1951 ἀπόφαση τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Δωδ/σου κ. Ρ. Ἀγαθοκλή «περὶ ἱστορικῶν διατηρητέων μνημείων νήσου Νισύρου» παρ. 9). Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου ναῖσκου τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς θέσιν Ἀρμάς (Ἐρμών).

Ἀναφορικὰ λοιπὸν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου στὸν ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένο τὸ Μοναστήρι συμφωνοῦμε μὲ τὴν παραπάνω ἀπόφαση τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Δωδ/σου γιὰτὶ πράγματι στὸ Τέμπλο καὶ ἀριστερὰ τοῦ Χριστοῦ βρίσκεται εἰκόνα Ἁγίου Ἰωάννου. Ἡ λέξη λοιπὸν Ἀρμάς πρέπει νάβαι ἕνα τοπωνύμιον πού φανερώνει τὴ θέση στὴν ὁποία βρίσκεται κτισμένο τὸ Μοναστήρι.

Τὰ συμπεράσματα τῆς συνεργασίας τῶν μελετῶν τοῦ κ. Κρούσκου μὲ τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιμανδρίτην Κ. Ρωμάνον λέγουν πὼς κάποτε ἴσως στὸ 600-700 μ.Χ. Νισύριοι μοναχοὶ ἔκτισαν τὸ Μοναστήρι αὐτὸ καὶ κατ' ἀπομίμηση τοῦ ὄρους Ἐρμών ὠνόμασαν τὴν περιφέρεια αὐτὴ Ἐρμών πού ἀργότερα ἀπὸ τὸ Ἐερμών ἔγινε Ἀρμάς.

Καταφύγαμε στὸ λεξικὸ τοῦ «Πυρσοῦ» καὶ βρήκαμε τὴ λέξη Ἐρμών. Μᾶς παραπέμπει στὴ λέξη Ἀερμών: ὄρος ὑψηλὸν εἰς τὰ βορειοανατολικά τῆς Παλαιστίνης ἀποτελοῦν τὸ νοτιώτερον μέρος τοῦ Ἀντιλιβάνου... Τὸ ὄρος Ἀερμών... λέγεται καὶ Ἐρμών (φαλ. 88, 13).

Μετὰ ἀπ' ὅλα ὅσα ἀναφέραμε καταλήγουμε στὸ παρακάτω συμπέρασμα πάντοτε ὁμοῦ μὲ ἐπιφύλαξη. Ἡ τοποθεσία πού βρίσκεται κτισμένη ἡ ἐκκλησιὰ λέγεται Ἀρμάς εἶναι δὲ ἀφιερωμένη στὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Βαπτιστῆ.

Ἐσωτερικὰ ὁ ναὸς εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀγιογραφημένος μὲ εἰκόνας ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη παρμένες σὲ τεχνοτροπία βυζαντινῆ.

Ἐρμιο καὶ ξεχασμένο τ' ὄμορφο ἐκκλησάκι ἀπὸ κάθε ἐπίσημη Ἀρχὴ δέχεται ἀπὸ κάποτε τοὺς εὐσεβεῖς ἐκείνους Χριστιανοὺς κάθε αὐγὴ ὅταν ξεκινοῦν γιὰ τὴ δουλειὰ τους νὰ τοῦ ἀνάμουν τὰ καντήλια καὶ νὰ κάψουν λίγο λιβανὶ στοὺς Ἅγίους του.

Κανένας ὁμοῦ δὲν σκέφτηκε μέχρι σήμερα νὰ σοβατίσῃ τοὺς τοίχους τοῦ ἐξωτερικὰ καὶ νὰ ἐπισκευάσῃ τὴ στέγη του γιὰ νὰ μὴ καταστρέψουν τὰ νερὰ τῆς βροχῆς, τὸ ὄμορφο αὐτὸ βυζαντινὸ μνημεῖο, ὅπως δυστυχῶς μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου κα-

τεστράφησαν τόσα άλλα. Ἀποτελεῖ πράγματι θαύμα τὸ ἀκέραιο τῆς διατήρησής του χωρίς καμμιὰ φροντίδα ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνες. Γύρω εἰς τὸν Ναὸ χαλάσματα διάφορα μαρτυροῦν πὼς τὸ μοναστήρι κάποτε ἤκμαζε καὶ πὼς εἶχε μεγάλη κτηματικὴ περιουσία. Στῆ νότιο πλευρὰ τοῦ Ναοῦ ὑπῆρχαν σ' ἓνα ἰσόγειο τὰ κελλιά τῶν καλογηρῶν. Μιά πέτρινη σκάλα ἀπὸ μαῦρες πέτρες μᾶς φέρνει σ' ἓνα δεῦτερο ὄροφο τὸ Ἑγουμενικὸ καὶ τὴ Βιβλιοθήκη (*). Δίπλα στὰ κελλιά τῶν καλογηρῶν ὑπῆρχαν οἱ ἀποθήκες, ἡ Τράπεζα (ἡ τραπεζαρία) καὶ ὁ φούρνος τοῦ Μοναστηριοῦ. Ἀπέναντι στὰ κελλιά ἦσαν οἱ ἄλλες ἐγκαταστάσεις, χειρόμυλοι, πατητήρια, καζαναριὸ καὶ κρεφτή (**). Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐσχηματίζετο ἓνα κτιριακὸν συγκρότημα σχήματος Π, τὰ δύο ἄκρα τοῦ ὁποῦ ἀγκάλιαζαν τὸν Ναὸ. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἐγκαταστάσεις αὐτὲς εὐρίσκοντο οἱ σταῦλοι καὶ ἡ μάνδρα. Δυὸ τεράστιες στέρνες ἐτροφοδοτοῦσαν τὴ γεωργικὴ ἀπὸ Μοναχοῦς Κοινότητα μὲ τὸ ἀπαιτούμενο νερό. Κατάσταση ὅπως περιγράφεται ἀναφέρεται σὲ ἐποχὴ παλιὰ ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἰδρύθηκε ἡ πρώτη Ἐπιτροπὴ Μοναστηριακῶν κτημάτων Μανδρακίου Νισύρου 1922. Σήμερα ἀσφαλῶς ἡ κατάσταση εἶναι χειρότερη, τὰ δὲ ἐρείπια ἐκείνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα μπορούσε ὁ ἐπισκέπτης νὰ σχηματίσῃ πλήρη ἀντίληψη γιὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐγκαταστάσεων ἴσως νὰ ἔχουν ξεφανισθῇ.

Στῆ δικαιοδοσία τοῦ Μοναστηριοῦ τοῦ Ἀρμᾶ φαίνεται ὅτι ὑπήγοντο διάφορα κτήματα τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἡ ὁποία ἄρχιζε ἀπὸ τὴν Ἀρχὴ καὶ ἐπεκτείνετο εἰς ὀλόκληρη τὴ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ τῆς Κατασωράδας. Οἱ βουνοπλαγιὲς ἦσαν κατάφυτες ἀπὸ βαλανιδιὲς καὶ ἑλῆες. Οἱ ἐγκαταστάσεις μᾶς κάμνον, νὰ πιστεύουμε πὼς τὸ Μοναστήρι αὐτὸ εἶχε μεγάλα εἰσοδήματα, ἑλῆες, βαλανίδι καὶ κρασιά. Οἱ σταῦλοι του τεράστιοι ὅπως σώζονται μέχρι σήμερα φανερώουν ἐπίσης ὅτι εἶχε μεγάλη κτηνοτροφία. Ὅλες αὐτὲς οἱ περιοχὲς εἶναι σχεδὸν ἔρημες καὶ ἐλάχιστα ἀποδίδουν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΑ. Πρὸς τὰ ἀνατολικά τοῦ Ἀρμᾶ καὶ σὲ ἀπόσταση περίπου δέκα πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑψομέτρου καὶ σὲ μιὰ προεξοχὴ τοῦ βουνοῦ τῆς Κατασωράδας ἀνάμεσα σὲ δυὸ μεγάλες ρεματιὲς τοῦ Κρανιοῦ καὶ τοῦ Τσιλίκωνα εἶναι κτισμένο τὸ Μοναστήρι τῆς Εὐαγγελίστρας. Βρίσκεται σὲ ἴδια ἀπόσταση περίπου Μανδρακιοῦ καὶ Ἐμποριοῦ (καὶ σὲ διπλάσια σχεδὸν ἀπὸ τὰ Νικιά). Λίγες ἀπὸ τὶς παλιὲς

ἐγκαταστάσεις μᾶς φανερώνουν τὰ χαλάσματα του. Ὁ Ναὸς φαίνεται ὅτι ἀπὸ τοὺς διάφορους σεισμούς καὶ ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ἔπαθε ὀλοκληρωτικὴ καταστροφὴ καὶ ἔχει ἀνοικοδομηθῆ. Εἶναι ἓνα καινούργιο κτίριο μ' ἓνα τέμπλο ἀκόμα πιὸ νεώτερο καὶ τίποτα δὲν προδίδει τὴ μεγάλη ἡλικία του. Ἀγιογραφίαι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ Τέμπλου ποὺ καὶ αὐτὲς ἔγιναν ἀπὸ σύγχρονον ἀγιογράφο, δὲν ὑπάρχουν. Ἡ τοποθεσία του καὶ τὰ μεγάλα κτήματα τῆς περιοχῆς του τὸ ἔκαμαν πλούσιο στὴν παλιὰ ἐποχὴ.

Τὴν Τρίτη τοῦ Πάσχα (τῆς Διακαινησίμου) γίνεται πανηγύρι καὶ τὸ ἀνοιξιάτικο περιβάλλον συμβάλλει στὴν λαμπρότητα τοῦ πανηγυριοῦ. Στὸ ἱστορικὸ αὐτὸ Μοναστήρι συγκεντρώνοντο οἱ πρόκριτοι τοῦ νησιοῦ καὶ ἀπὸ τὰ τρία χωριά. Τὰ πανηγύρια αὐτὰ δὲν εἶχαν μόνον σκοπὸ τῆ θρησκευτικῆ ἐκδήλωσης καὶ ψυχαγωγία τῶν κατοίκων ἀλλὰ ἔδιναν ἀφορμὴ νὰ συζητοῦνται μεταξὺ τῶν προκρίτων ζητήματα τοῦ τόπου γιὰ τὰ ὁποῖα τὸ αὐτὶ καὶ τὸ μάτι τοῦ κατακτητῆ (Τοῦρκοι, Ἴταλοι) ἀποτελοῦσε κίνδυνο γιὰ τὴν ζωὴ των. Ἐκεῖ κάτω ἀπὸ τὶς αἰωνόβιες πανύψηλες καὶ παχύσκιες ἀγραμυθιὲς σὲ ὁμάδες πανηγυριωτῶν ποὺ δὲν ἔδιναν ἀφορμὲς σὲ παρεξήγησης ἀπὸ κανέναν ἐγίνοντο συζητήσεις ἐθνικοῦ περιεχομένου καὶ ἐλαμβάνοντο σχετικὲς ἀποφάσεις. Γι' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι τῆς Εὐαγγελίστρας ἐθεωρεῖτο καὶ θεωρεῖται σὰν νὰ ἀνήκε καὶ στὰ τρία χωριά.

Αἱ κτηνοτροφικὲς τοῦ ἐγκαταστάσεις, τῶν μαγειρείων, ἡ τράπεζα, τὰ κελλιά τῶν μοναχῶν κατ' ἐπανάληψη εἶχαν ὑποστῆ ζημιῆς καὶ ξανακτιστηκαν μόνον οἱ σταῦλοι. Ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ ἀκριβῶς στὴν βραχῶδη πλευρὰ τῶν «Βασῶν» ὑπῆρχαν οἱ κρεφτὲς ὅπου οἱ Νισύριοι ἐναποθήκευαν τὰ κρασιά τους. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἓνα μέρος ἀπὸ τὶς ἀποθήκες τῶν κρασιῶν ἀνῆκε στὴν Εὐαγγελίστρα γιὰ τὴν περιοχὴ ἐκείνη εὐδοκιμοῦσε τὸ ἀμπέλι. Σήμερα τὰ περισσότερα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω εἶναι καταστραμμένα καὶ μόνον ἓνα κατάλευκο Μοναστήρι εὐρίσκεται στὴν προεξοχὴ τοῦ βουνοῦ τῆς Κατασωράδας, λουσμένο μέσα στὸ πράσινο καὶ σκεπασμένο ἀπὸ γέριες ἀγραμυθιὲς.

ΟΙ ΣΙΩΝΕΣ. Ἀπὸ τὸ ὄνομα γίνεται γνωστὸ πὼς τὸ Μοναστήρι αὐτὸ τῆς Παναγίας ἀναφέρεται στὴν Ἁγία Σιών (*). Ἰσως ἔδωσαν οἱ ἰδρυταὶ στὸ Μοναστήρι τὸ μεγάλο ὄνομα τῆς Ἁγίας Σιώνος γιὰ νὰ τὸ περιβάλουν μὲ αἴγλη καὶ θρησκευτικὴ σημασία στὸ νησι μὲτὰ ἀνάλογα μὲ τὸν προορισμὸ του. Μέσα σὲ μιὰ κοιλιάδα κάτω ἀπὸ τὶς πανύψηλες καὶ ἀπότομες δυ-

(*) Δὲν ὑπῆρχε πλούσια Βιβλιοθήκη γιὰ τὴν πουθενὰ σὲ καμμιὰ ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη τῆς Νισύρου δὲν βρέθηκε οὔτε ἓνα βιβλίον ποὺ νὰ ἀνῆκε στὸ Μοναστήρι τοῦ Ἀρμᾶ.

(**) Λαξεμένη σπηλιά (σπηλαιον).

(*) Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου ναΐσκου τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, τὸ ἐπονομαζόμενον Σιώνες (Σιών).

τικές πλαγιές του Διαβάτη που το δυτικό μέρος της κοιλάδας το προστατεύει μια βραχώδης και κατά πολύ από λάβα βουνοκορφή πάνω ακριβώς από τον 'Αϊ-Ζαχαριά, βρίσκεται το περίφημο αυτό Μοναστήρι. Κτισμένο μάλλον σ' ένα ελαφρό ύψωμα του δυτικού μέρους της κοιλάδας αυτής παρουσιάζεται στον επισκέπτη μόνον όταν το πλησίαση πολύ. Από τα γύρω ύψωματα δύσκολα κανείς μπορεί να το ιδεί. Κτίστηκε φαίνεται κατ' αυτόν τον τρόπο για να μη πέφτη εύκολα στην αντίληψη των ξένων επιδρομέων και ιδίως στους κουρσάρους εκείνους που αράζοντας τα κουρσάρικα καράβια τους στο Λευκό ή την 'Αγία Ειρήνη έκαμαν νυκτερινές επιδρομές στις διάφορες κοντινές κοιλάδες της περιοχής αυτής για να κουρσέψουν γεννήματα και κτήνη. Το κάστρο του Σταυρού που ίσως κάποτε προστάτευε το χωριό 'Αργος, μετά τον εξαφανισμό του χωριού αυτού εξακολουθούσε να διατηρή φρουρά με σκοπό την προστασία της ευφόρου κοιλάδας του Λακκιού και των άλλων επίσης παραγωγικών κοιλάδων. Κάποτε ήκμαζε. Το διηύθυνε ηγούμενος όπως βγαίνει από την «Πιτιά» του Ι. Λογοθέτη. Στο δράμα αυτό του Νισύριου ποιητή βλέπει κανένας τον ηγούμενο της εποχής εκείνης, καλοκάγαθος όπως ήτο, να συμβουλευή την κόρη του Τριαλιού την άμαρτωλή από έρωτα κόρη του Δρυμού και να προσπαθή με την πείση με τις πιο γερές χριστιανικές συμβουλές να αποφύγη την αυτοκτονία. Πράγματι το 'Ηγουμενικό πολύ πιο μεγάλο από εκείνο του 'Αρμά, τα κελλιά των καλογέρων, οι αποθήκες και οι άλλες αγροτικές εγκαταστάσεις οι οποίες διατηρούνται ακόμη μέχρι σήμερα μαρτυρούν πώς αν δεν ήταν το πιο μεγάλο Μοναστήρι του χωριού ήταν ένα από τα μεγαλύτερα. Ο ναός σε σχήμα κιβωτού είναι αγιογραφημένος με δυστυχώς ένα μεγάλο μέρος των εικόνων του έχουν καταστραφή. Η κοιλάδα ευφορωτάτη απέδιδε και εξακολουθεί να αποδίδει με ελάχιστη καλλιέργεια και σχεδόν μηδαμινή λίπανση.

Τα διάφορα δένδρα -άρκετες συκιές- τα οποία καλλιεργήθησαν εκεί, μέσα στα τελευταία πενήντα χρόνια, εκτός του ότι έχουν μεταβάλει ώρισιμένες περιοχές σε δασώδεις, αποδίδουν εξαιρετικά. Το χειμώνα και μάλιστα κατά την περίοδο των βροχών τα νερά σταματούν και την μεταβάλλουν σε μια μικρή λίμνη. Μετά την απορρόφηση των νερών παραμένει μια λασπώδης ούσια, η οποία άποτελεί και την μοναδική λίπανση του εδάφους.

Ξεκινώντας από τις Σιώνες για το Στενό περνούμε από μια στενόμακρη κοιλάδα που τα πλευρά της άποτελούνται από απότομους βραχώδεις κρημνούς. Σε ώρισιμένα μέρη βλέπουμε σπηλιές λαξεμένες από χέρια ανθρώπων και μερικές απ' αυτές ήταν κάποτε εκκλησίες. Το μοναστήρι αυτό υπάγεται

στην ιδιοκτησία της Σπηλιανής και σήμερα ενοικιάζεται σε άκτιήμενες καλλιεργητές.

Φαίνεται όμως ότι η 'Επιτροπή Μοναστηριακών Κτημάτων δεν καταβάλλει τις απαιτούμενες προσπάθειες για τη διατήρηση της μεγάλης αυτής περιουσίας και θα είναι λυπηρόν όταν σε λίγα ακόμα χρόνια το σπουδαίο αυτό Μοναστήρι που έχει μια λαμπρή ιστορία και παράδοση, καταντήση όπως και τ' άλλα.

Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ. Λίγο πιο ψηλά από το Νύφιος είναι ο Διαβάτης, όπου εύρισκεται κτισμένο το Μοναστήρι της Διαβατινής. Στο μέρος αυτό του βουνού υπάρχει ένας χώρος (*) άνοικτός που λέγεται λάκκωμα. Στο σημείο αυτό ακριβώς οι καλόγηροι μιας περασμένης εποχής έκτισαν ένα Μοναστήρι αφιερωμένο στην Παναγία την «Διαβατινή».

Πριν από 60 χρόνια μόνον έρείπια υπήρχαν, κι αυτά χωμένα από τις νεροποντές. Μια Μοναχή, η Μοσχού ή Καλογριά, άφου γνώρισε πολλά μεγάλα μέρη και ειργάζετο σαν οικόνομος και παιδαγωγός σε πλούσια άριστοκρατικά σπίτια γύρισε στο Νησί για να ξεκουραστή. Ένα χρόνο πνευμονικό νόσημα που της χάρισε το όμιχλώδες κλίμα του Λουδίνου, την άναγκάζε να ζήσει σε όρεινο κλίμα. Διάλεξε το Διαβάτη. Εκεί άνεκάλυψε τα έρείπια μιας παλιάς εκκλησίας και με τις οικονομίες της και την συνδρομή των συγχωριανών της κατόρθωσε να ξανακτίσει την εκκλησιά, να επισκευάσει ένα κελλί για τον έαυτό της, να κάμη μια μεγάλη κάμαρα για ξενώνα και να επισκευάσει τις χαλασμένες στέρες. Στις προσπάθειες αυτές συνέβαλε όλο το χωριό με προσωπική εργασία.

Οι πρόχειρες αυτές επισκευές έγιναν άφορμη να έρθουν στο φώς πολλά έρείπια που μαρτυρούν πώς σε μια μακρυνή εποχή ποιάς ξέρε ακριβώς τότε, ένα πλούσιο Μοναστήρι με άρκετον άριθμό καλογέρων ζούσαν πάνω στο ύψηλότερο βουνό του Νησιού.

Άπ' όλα αυτά τα χαλάσματα που προδίδουν την πρωτινή τους κατάσταση, από το φυσικό περιβάλλον το γιομάτο όμορφίες, καθαρό άέρα κι άνοικτο όρίζοντα έχει το δικάωμα κάθε καλός επισκέπτης και μελετητής να παρομοιάσει τους καλογήρους που ζούσαν άνάμεσα σ' ούρανο και γή με τους εύτυχιμένους θεούς του 'Ολύμπου. Εκεί πάνω νοιώθεις τον έαυτό σου πιο κοντά στο Θεό και τη Φύση, αισθάνεσαι γαληνεμένος, ήσυχος, άταραχος και το μάτι σου άγκαλιάζει δάκερο το νησί όταν μάλιστα άνεβής λίγο πιο πάνω στην κορφή του Προφήτη 'Ηλία έχει την εντύπωση πώς βρίσκεσαι στο άλμπουρο κάποιου καραβιού και ταξιδεύεις νοιώθεις δύναμη, τονώνεσαι, χορταίνει το μάτι σου,

(*) 'Αγρόκτημα, εκτάσεως 3-4 στρεμμάτων.

ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Γενικότητες.

Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμυγδαλιάς σήμερον μᾶς ἀπασχολεῖ ἐλάχιστα, συνήθως δὲ μᾶς ἐπιβαρύνει μόνον μετὰ τὸν κόπον διὰ τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν τῆς. Πολλὲς φορές ἄσκαφτη, ἀκλάδευτη, ἀκόπριστη καὶ μερικές φορές ἀφύτευτη (θεοφύτρωτη), παρέχει ἐν τούτοις τὸν πολυτιμὸν καρπὸν τῆς, τὸν ἀναμφισβήτητον βασιλέα τῶν ξηρῶν καρπῶν καὶ εἰς ποσότητα ἱκανὴν διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ τὶς δικές μας ἀνάγκες καὶ γιὰ νὰ πουλήσουμε.

Μὲ μερικές προσπάθειες καὶ περιορισμένες δαπάνες θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μᾶς δώσῃ παραγωγὴν πολὺ μεγαλυτέραν καὶ νὰ συμβάλῃ αἰσθητὰ εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ μας ἐπιπέδου. Παρουσιάζει βέβαια τὸ μεγάλο μειονέκτημά της ἡ ἀμυγδαλιά, τὸ ὅτι ἀνθίζει πολὺ ἔνωρις καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλὰς φορές παθαίνει ζημιὰς ἀπὸ τοὺς καιροὺς. Γι' αὐτὸ ἐθεωρήθη πάντοτε τὸ σύμβολον τῆς ἀπρονοησίας. Σχετικὸ εἶναι τὸ δημοτικὸ «Μωρὴ τρελλὴ ἀμυγδαλιά, π' ἀνθίζει τὸν Γενάρη».

Εἰς τὸν Παπαδιαμαντῆ πάλιν τὸ θέαμα τῆς ἀνθισμένης ἀμυγδαλιάς ὑπενθυμίζει πρῶτιμα ὄνειρα νεότητος ἀνυπομόνου. Ἀλλὰ καὶ ἡ προκλητικὴ ἐμφάνισις τῆς ἀνθισμένης ἀμυγδαλιάς εἶναι πάντοτε αἰσθητὴ στὸν ἄνθρωπον· τὸ λέει τὸ δημοτικὸ δίστιχον: «Ἡ ἀμυγδαλιά πῶχει τὴ χάρη νᾶναι τοῦ χειμῶνα τὸ καμάρι».

Μ' αὐτὲς τὶς ἰδιοτροπίες τῆς πόσες φορές δὲν μᾶς βάζει σὲ λαχτάρεις. Παραμυθῆναι ἤτανε λέει φέτος ἡ ἄνθισσις. Δόξα νᾶχης, Θεέ μου! σταυροκοπιέται ὁ γεωργὸς τὴν ἴδια ὥρα ποὺ καρδιοχτυπᾷ. Ἄν κάνῃ μιὰ βροχὴ τώρα; ἂν πάρῃ κανένας ξεροβοριάς; Καὶ πόσες φορές οἱ δρόμοι τῶν χωραφῶν δὲν ἐστρώθησαν ἀπὸ τὰ μικρὰ μαλλιαρὰ ἀμυγδαλάκια ποὺ ἕνας σορόκος τᾶστρωσε ὅλα κάτω. Ὅμως χρόνος μπαίνει χρόνος βγαίνει. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς νοιάζῃ οἱ Νισύριοι πηγαίνουν πάντα μετὰ χαρὰ στ' ἀμύγδαλα. Ἐμεῖς μ' αὐτὴν πρέπει νὰ ἀσχολούμεθα. Δὲν ἀρκοῦν οἱ Θεοφύτρωτες. Ἡ ἀμυγδαλιά καὶ γερὴ νὰ εἶναι, ζῆ ὅσο καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ πατέρας τῆς φυτεῖς, μετὰ τὸ παιδί του τὴ μαζεύει, μετὰ τὸ ἐγγόνι του τὴν καίει. Δὲν εἶναι δένδρο ἀθάνατον ὡς τὴν ἑλᾶ, ποὺ τὴν βάζει ὁ πατέρας γιὰ τὸ παιδί. Γι' αὐτὸ πάντοτε πρέπει νὰ φυτεύουμε. Ἔτσι σήμερον θὰ κουβεντιάσουμε γιὰ τὸν πολλαπλασιασμὸ τῆς ἀμυγδαλιάς.

Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῆς ἀμυγδαλιάς κατ' ἀρχὴν ἐπιτυγχάνεται διὰ σπορᾶς καὶ ἐμβολιασμῶν τῶν παραχρησόμενων δενδρυλλίων. Πρέπει νὰ ξέρομε πῶς ὅταν σπέρνομε ἀμύγδαλα τὰ νέα φυτὰ δὲν διατηροῦν πιστῶς τοὺς χαρακτήρας τοῦ μητρικοῦ φυτοῦ· δηλαδὴ τὰ νέα φυτὰ δὲν θὰ μᾶς δώσουν πάντοτε τὰ ἴδια ἀμύγδαλα ποὺ ἔβγαζε ἡ ἀμυγδαλιά ἀπὸ τὴν ὁποία τὰ πήραμε. Συνήθως τὰ νέα φυτὰ εἶναι κατῶ-

προσπαθεῖς ν' ἀγκαλιάσῃς ὅλα ὅσα γύρω σου βλέπεις, ἔχεις τὴν ψευδαἰσθησὴ πῶς κυβερνᾷς τὸ σύμπαν, γίνεσαι δυνατός, παίρνεις θάρρος, αὐτοπεποίθησις, ξαναγεννιέσαι, γίνεσαι ἀλλιώτικος ἄνθρωπος, γίνεσαι Θεός.

Στὴν μία πλευρὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχε ἡ Τράπεζα, δηλαδὴ μία μακρόστενη τραπέζα μ' ἕνα τζάκι κι' ἄλλη μία μακρὰ τράπεζα ἀπὸ πέτρες μετὰ πέτρινες πεζούλες γύρω τῆς ὅπου συνέτρωγαν οἱ μοναχοί. Στὴν τράπεζα αὐτὴ φαίνεται πῶς κατέληγαν οἱ μοναχοὶ τῶν γύρω Μοναστηριῶν τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Παυτελεήμονος καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Στενοῦ. Τὰ Μοναστήρια αὐτὰ ἂν καὶ εἶχαν δικές τους ἰδιότητες ἐκτάσεις ὑπῆγοντο στὸ Ἡγουμενικὸ τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Παναγίας τῆς Διαβατινῆς.

Ἡ τραπέζα αὐτὴ σήμερον μένει ἐρειπωμένη καὶ ἡ Μοσχοῦ ἡ Καλογριά ἐχρησιμοποιοῦσε τὸ γύρω χώρον γιὰ κῆπον. Καλλιεργοῦσε ἐκτὸς ἀπὸ κηπευτικὰ καὶ διάφορα λουλούδια. Μιὰ πασχαλιά φυτεμένη ἀπὸ τὴν Καλογριά μπροστὰ στὸ παλιὸ

τζάκι τῆς τραπέζας, ἀνθεῖ πολὺ μετὰ τὸ Πάσχα.

Στὴν ἄλλη πλευρὰ τῆς ἐκκλησίας βρισκονται οἱ χειρόμυλοι καὶ τὰ καζαναριά ἐνῶ κάτω ἀπὸ τὴ σημερινὴ Κάμαρα «τὸν Ξενῶνα» βρισκονται οἱ ἀποθήκες. Ἀπέναντι στὴν ἐκκλησίαν τὸ κελλὶ τῆς Καλογριάς καὶ δίπλα του ἐν' ἄλλο ποὺ ἐχρησιμοποιοῦτο γιὰ ὀρνιθῶνας. Πίσω ἀπ' αὐτὸ πρὸς τὸ δυτικὸ μέρος οἱ σταῦλοι. Πρὸς τὸ νότιο μέρος ὄλων αὐτῶν εἶναι τὸ λάκκωμα. Ἀκριβῶς πίσω ἀπὸ τοὺς σταύλους ὑπάρχουν τρεῖς γέρικες καρυδιές οἱ μοναδικές ἴσως στὸ Νησί. Ἡ μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἡ μεγαλύτερη κήκε ἀπὸ ἀστροπελέκι τὸν πρῶτον χειμῶνα ποὺ εἶχε ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ ἡ Μοσχοῦ. Στὸ 1915 ἡ Καλογριά ἔρχισε νὰ καλλιεργῇ καρυδιές ἀφοῦ ἀπέτυχε ἡ καλλιέργεια τῆς συκιάς καὶ τ' ἀμπελιοῦ. Σήμερον στὸ λάκκωμα ὑπάρχουν δύο μεγάλες καρυδιές, ὀλίγες συκίαις καὶ διάφορα ἄλλα δένδρα.

(Συνεχίζεται)

Στὸ προσεχές: «ΝΥΦΙΟΣ», «ΣΤΑΥΡΟΣ»
«ΚΥΡΑ», «ΑΓΙΟΣ Ι. ΘΕΟΛΟΓΟΣ».

τερα, δίδουν καρπούς με περιβλήματα χονδρότερα και σκληρότερα και με ψίχαν ύστεροῦσαν ὡς πρὸς τὴν ποιότητα. Ἡ ἔναρξις τῆς καρποφορίας τῶν νέων δένδρων εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβραδυνθῆ ἐπὶ ἔτη καὶ ἡ ἀνθοφορία των νὰ καταστῆ προώμοιότερα. Ἄλλοτε πάλιν ἐμφανίζουμ ὑπερβολικὴν βλάστησιν ἢ καταλαμβάνονται ἔνωρις ἀπὸ στεριότητα (ἀκαρπία). Βεβαίως δύναται νὰ συμβῆθῆ καὶ τὸ ἀντίθετον καὶ διὰ τῆς σποράς νὰ ἐπιτύχουμε φυτὰ καλλίτερα ἀπὸ τὰ μητρικά, ἀλλὰ αἱ περιπτώσεις αὐταὶ εἶναι σπάνιαι.

Αὐτὰ ὅλα συμβαίνουν γιὰτὶ ἡ ἀμυγδαλιὰ δὲν αὐτογονιμοποιεῖται, δηλ. δὲν γίνεται ἡ γονιμοποίησις ἀπὸ τὸ ἴδιο ἄνθος, ἀλλὰ ἀπὸ γῦριν ἄλλων λουλουδιῶν ἀμυγδαλιάς πάλιν ἀλλὰ διαφορετικῆς ποικιλίας, γι' αὐτὸ μέσα σὲ ἓνα ἀμυγδαλεῶνα πρέπει νὰ ὑπάρχουν περισσότεραι ποικιλίαι.

Ἐμεῖς πολλαπλασιάζουμε πάντοτε τὴν ἀμυγδαλιὰ με σπῆρο, δηλ. δὲν μπολιάζουμε, γι' αὐτὸ θὰ ἀσχοληθῶμε με τὸν πολλαπλασιασμό, μ' αὐτὸ τὸν τρόπο πού δὲν μᾶς ἐμποδίζει καὶ ὅταν θέλουμε νὰ μπολιάσουμε.

Μεγάλῃ προσοχῇ θὰ δώσουμε στ' ἀμύγδαλα πού θὰ σπείρουμε. Τὰ ἀμύγδαλα αὐτὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπόλυτα ἄριμα, βαρεῖα καὶ με μιὰ κούνα. Νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὴν τελευταία συγκομιδῆ, γιὰτὶ τὰ σπέρματα τοῦ ἀμύγδαλου, λόγω τοῦ ὅτι ἔχουν λάδι, χάνουν γρήγορα τὴν βλαστικὴν τὴν δύναμιν καὶ μάλιστα σὲ 4-5 μῆνες, δηλαδὴ ἂν φυτέψουμε παλαιὰ ἀμύγδαλα δὲν θὰ φυτρώσουν. Πρέπει ἐπίσης νὰ δώσουμε μεγάλη προσοχῇ στὰ δένδρα ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ πάρουμε τ' ἀμύγδαλα πού θὰ σπείρουμε. Αὐτὰ πρέπει νὰ εἶναι δένδρα καρπερα, γερά χωρὶς ἀρρώστειες καὶ νᾶναι μέσης ἡλικίας, δηλ. οὔτε πολὺ μικρὰ στὴν ἡλικία οὔτε πολὺ μεγάλα.

Δὲν θὰ παίρουμε λοιπὸν ἀπὸ τὸ σωρὸ ἀμύγδαλα γιὰ νὰ σπέρνουμε, ἀλλὰ θὰ διαλέγουμε πρῶτα τὸ δένδρο ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ τὰ πάρουμε καὶ κατόπιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀμύγδαλα τοῦ δένδρου θὰ διαλέξουμε τὰ πλέον κατάλληλα, νὰ μὴ παίρουμε οὔτε πολὺ μεγάλα ἀμύγδαλα οὔτε τὰ πολὺ μικρὰ ἀλλὰ τὰ μέσα.

Τώρα ἔχουμε ἔτοιμα τὰ ἀμύγδαλα πού πρόκειται νὰ σπείρουμε.

Προετοιμασία σπόρου.

Τὰ ἀμύγδαλα μπορεῖ νὰ σπαροῦν εἰς τὴν ὀριστικὴν θέσιν τῶν δένδρων ἢ εἰς φυτῶρια χωρὶς καμμιὰν ἄλλην προετοιμασίαν παρὰ μόνον ἀφοῦ τὰ ἀφήσουμε 1-2 ἡμέρες μέσα σὲ νερὸ πού θὰ τὸ ἀλλάζουμε 3-4 φορές τὴν ἡμέρα. Με τὸν τρόπο ὁμοῦ αὐτὸ δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ γρήγορη καὶ ταυτόχρονη βλάστησις τῶν ἀμυγδάλων πράγμα πού ἀφίνει σὲ κίνδυνον τὰ ἀμύγδαλα πού σπείραμε ἀπὸ ποντικούς, κουροῦνες κλπ. γι' αὐτὸ μποροῦμε ν' ἀκολουθήσουμε τὴν ἀσφαλεστέραν μέθοδον τῆς προβλαστήσεως διὰ στρωματώσεως.

Παίρουμε ἓνα κιβώτιο παλαιὸ σὸν αὐτὰ πού βάζουν τίς ρέγγες, ἀνοίγουμε μερικὲς τρύπες στὸν πάτο γιὰ νὰ στραγγίζουν τὰ νερά. Κάτω βάζουμε ἓνα στρώμα ἄμμου 5 πόντους, ἔπειτα βάζουμε μιὰ σειρὰ ἀμύγδαλα ἓνα-ἓνα καὶ χωρὶς νὰ βρῖσκη τὸ ἓνα με τὸ ἄλλο, μετὰ ρίχνουμε πάλι ἄμμο 3-5 πόντους, μετὰ ἀμύγδαλα, μετὰ ἄμμο, μετὰ ἀμύγδαλα καὶ τελευταία ἄμμο, δηλ. 3 σειρὲς ἀμύγδαλα. Διαρκῶς διαβρέχουμε με νερὸ ὥστε νὰ διατηρητὰ ὑγρασία.

Ἀμέσως μετὰ τὴν διάρρηξιν τῶν περιβλημάτων καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν φύτρων, ἀκολουθεῖ ἡ φύτευσις τῶν προβλαστημένων ἀμυγδάλων εἴτε εἰς τὴν ὀριστικὴν θέσιν τῶν δένδρων εἴτε εἰς τὸ φυτῶριον. Ἡ διάρκεια τῆς στρωματώσεως τῶν ἀμυγδάλων φθάνει περίπου εἰς 1 1/2 μῆνα. Ἐμεῖς πρέπει νὰ σπέρνουμε τὰ προβλαστημένα ἀμύγδαλα εἰς τὴν ὀριστικὴν θέσιν ἢ εἰς τὸ φυτῶριον ἔνωρις ὥστε νὰ προλάβουν νὰ ἀναπτυχθοῦν τὰ νεόφυτα προτοῦ φθάσῃ ἡ ξηρὰ καὶ θερμὴ περίοδος τοῦ ἔτους. Γι' αὐτὸ καλὸν εἶναι νὰ κάνουμε τὴν στρωμάτωσιν ἀρχὰς Νοεμβρίου ὥστε κατὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου νὰ φυτεύουμε τὰ προβλαστημένα ἀμύγδαλα.

Ἀπόστασις φυτεύσεως.

Αἱ ἀποστάσεις φυτεύσεως τῶν δένδρων ἐξαρτῶνται ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας, ὅπως τὸ ἔδαφος, ἡ ποικιλία, ἀπὸ τὸ μέγεθος πού θέλουμε νὰ τοὺς δώσουμε κλπ. Κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ προτιμοῦμε πυκνὴν φύτευσιν τῶν δένδρων εἰς τὰς γραμμάς καὶ μεγαλύτεραν ἀπόστασιν τῆς μιᾶς γραμμῆς ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ὅταν τὸ χωράφι εἶναι τάβλας, σὲ κάθε τάβλα θὰ βάζουμε μιὰ ἢ δυὸ σειρὲς δένδρων ἀναλόγως τοῦ πλάτους τῆς τάβλας. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ φυτεύουμε στὴν ἔξω μεριά τῆς τάβλας γιὰτὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος χτυπᾷ συνεχῶς στὸν ἀπὸ κάτω τοῖχο, οἱ ρίζες τοῦ δένδρου βρῖσκονται σὲ ἔδαφος πού εἶναι ξηρὸ, ἐκτὸς ἓαν τὸ ὕψος τοῦ τοίχου εἶναι μικρὸ.

Αἱ γραμμαὶ φυτεύσεως τῶν δένδρων πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τὴν κατεύθυνσιν τῶν κυριωτέρων καὶ σφοδροτέρων ἀνέμων διὰ τὴν ἀλληλοπροστασίαν τῶν δένδρων. Γέ-

νικά δίδομεν ἐπὶ τῆς γραμμῆς φυτεύσεως ἀπόστασιν τοῦ ἐνὸς δένδρου ἀπὸ τὸ ἄλλο 5 μέτρα καὶ ἀπόστασιν τῆς μιᾶς γραμμῆς ἀπὸ τὴν ἄλλην 6 μέτρα.

Ἄνοιγμα λάκκων.

Εἴτε ἀμύγδαλα πρόκειται νὰ φυτέψουμε εἰς τὴν ὀριστικὴν θέσιν τῶν δένδρων εἴτε δενδρύλλια ἀπὸ φυτώριο, τὸ ἄνοιγμα τῶν λάκκων καὶ ἡ μετάπλασις τοῦ χώματος πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἴδια. Εἶναι σπουδαία ἐργασία ἡ καλὴ προετοιμασία τοῦ ἐδάφους ποῦ θὰ φυτευθῆ τὸ ἀμύγδαλο ἢ τὸ δένδρο. Ὁ λάκκος πρέπει νὰ ἔχη ἄνοιγμα 1 μέτρο καὶ βάθος 1 μέτρο καὶ τὸ ἄνοιγμα τοῦ λάκκου καλὸν εἶναι νὰ γίνῃ καλοκαίρι ἀπὸ Ἰούλιο-Σεπτέμβριο. Ὅταν θὰ φυτέψουμε καὶ πρὶν γίνῃ τὸ φύτευμα, ὁ λάκκος θὰ γεμίση πάλιν μὲ χῶμα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ποῦ εἶναι πιὸ γόνιμο. Σὲ κάθε λάκκο θὰ προσθέσουμε μέσα στὸ χῶμα περίπου 10 ὀκ. κοπριά, χωνεμένη ὄμοια, καὶ καλὸν εἶναι νὰ προσθέσουμε 1/2 χιλιόγρα. ὑπερφωσφορικὸν λίπασμα καὶ 1/4 τοῦ χιλιόγρ. θεικόν καλί. Τὰ χημικὰ λιπάσματα ἀνακατεύονται μὲ τὸ χῶμα πρὸς τὸ βάθος τοῦ λάκκου. Ἀκόμη στὰ νεαρὰ δενδρύλλια κάθε ῥόνο πρέπει νὰ ρίχνουμε λίγη ποσότητα ἀζωτοῦχων λιπασμάτων, τὰ ὁποῖα τὰ ρίχνουμε κατὰ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνα, λίγο πρὶν ἄρχισῃ ἡ βλάστησις.

Προκειμένον νὰ φυτεθοῦν προβλαστημένα ἢ ἀπλῶς ἀμύγδαλα εἰς τὴν ὀριστικὴν θέσιν τῶν δένδρων, τὸ χῶμα τῶν λάκκων συμπιέζεται εἰς τὴν κορυφήν, ὥστε νὰ πάρῃ σχῆμα ἐλαφρῶς ἡμισφαιρικόν. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐξωγκωμένης αὐτῆς ἐπιφανείας φυτεύονται 2-3 ἀμύγδαλα εἰς βάθος 6-8 πόντους περίπου καὶ εἰς ἀπόστασιν 10 πόντους τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ χῶμα συμπιέζεται ἐλαφρῶς γύρω τῶν ἀμυγδαλῶν γιὰ νὰ μὴ ὑπάρχουν κενά. Μετὰ τὴν βλάστησιν διατηρεῖται μόνον ἐκεῖνο ποῦ δείχνει καλὴ ἀνάπτυξι. Τὰ ἄλλα τὰ βγάζουμε καὶ τὰ πετοῦμε.

Ὅταν πρόκειται νὰ φυτέψουμε δενδρύλλια ἀπὸ φυτώριο προσέχουμε ὅπως μὴ διπλωθοῦν αἱ ρίζαι ἢ τὰ ριζίδια ὅταν βάλουμε τὸ δένδρο μέσα στὸ λάκκο καὶ στὴν ἀρχὴ ποῦ θὰ σκεπαστοῦν αἱ ρίζαι καὶ ρίχνουμε χῶμα μαλακὸ καὶ ψιλὸ, νὰ πιέζουμε λίγο τὸ χῶμα γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τὰ κενὰ στὶς ρίζες. Τὸ βάθος ποῦ θὰ μῆναι τὸ δενδρύλλιο μέσα στὸ λάκκο κανονίζεται νὰ εἶναι λίγο μεγαλύτερο τοῦ βάθους ποῦ εἶχε στὸ φυτώριο, δηλ. καμμίαι δεκαεῖα πόντους ἀνά πόντους ἀπ' ὅ,τι ἦτο στὸ φυτώριο. Ἐάν τὸ δενδρύλλιο εἶναι μπολιασμένον τότε βέβαια τὸ σημεῖον τοῦ ἐμβολιασμοῦ θὰ πρέπει νὰ ἐξέχῃ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους τουλάχιστον 5 πόντους.

Ἡ καλύτερα ἐποχὴ γιὰ μεταφύτευσι δενδρυλλίων στὴν ὀριστικὴν τοὺς θέσι στὸν τόπο μας εἶναι ἀμέσως μετὰ τὶς πρώτες βροχῆς τοῦ φθινοπώρου ἐφ' ὅσον εἶναι τέτοιαι ποῦ τὸ ἔδαφος ἔχει πάρει ὑγρασίαν εἰς βάθος. Τὸ πότισμα μετὰ τὸ φύτεμα δὲν εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἀρκεῖ ἡ ἐπαφὴ τῶν ριζῶν μὲ ἔδαφος ἐλαφρῶς ὑγρὸν. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τὰ δενδρύλλια διατηροῦν ἴσως τὰ φύλλα των· αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῇ. Ἡ ἐπιτυχία τῆς μεταφυτεύσεως τέτοιων δενδρυλλίων, μὲ φύλλα δηλαδὴ, φαίνεται μέσα σὲ λίγες μέρες, τὴν δὲ ἀνοίξῃ ἡ βλάστησις εἶναι πρῶιμη καὶ ζωηρὴ. Μεταφύτευσις μπορεῖ βέβαια νὰ γίνῃ καὶ βραδύτερον καθὼς καὶ κατὰ τὸ χειμῶνα μετὰ τὸ πέσιμο τῶν φύλλων, ἀλλὰ ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ πρόοδος τῶν δενδρυλλίων κτὰ τὴν ἀνοίξιν ὕστερεῖ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους μετὰ τὴν βλάστησιν τῶν ἀμυγδαλῶν ἢ τὴν φύτευσιν τῶν δενδρυλλίων γίνεται ἐπίπεδος καὶ περίξ τοῦ δένδρου διὰ κυκλικοῦ σαμαριοῦ διαχωρίζεται μικρὴ ἔκτασις διὰ συγκράτησιν καὶ συγκέντρωσιν τοῦ νεροῦ τῆς βροχῆς.

Ἐάν ὑπάρχῃ νερὸ γιὰ πότισμα τῶν νεοφύτων αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἀνοίξιν, μετὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου τῶν βροχῶν, ἀλλὰ προτοῦ ξεραθῆ τὸ ἔδαφος εἰς βάθος καὶ σταματήσῃ ἡ βλάστησις τοῦ φυτοῦ, δηλ. κατὰ τὸν Μάϊον περίπου ἢ καὶ Ἀπρίλιον, ἀναλόγως τῶν καιρῶν. Ἡ ποσότης τοῦ νεροῦ πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὴ ὥστε νὰ ποτισθῆ τὸ ἔδαφος μέχρι τοῦ βάθους ποῦ ἐφθασαν αἱ ρίζαι καὶ ἀκόμη περισσότερο ὥστε νὰ μπορέσουν νὰ προχωρήσουν πρὸς βαθεῖα αἱ ρίζαι τοῦ φυτοῦ. Πότισμα παράκαιρον ἢ μὲ λίγο νερὸ εἶναι ἐπιζήμιον μᾶλλον παρὰ ὠφέλιμον.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ θὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸν ἐμβολιασμό, κλάδευμα, καθάρισμα καὶ ἀσθένειαι τῆς Ἀμυγδαλιάς.

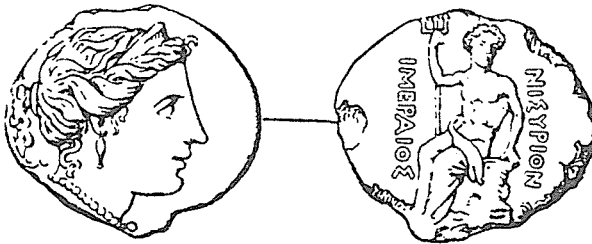
ΑΡΧΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς «Νομισματικῆς Ἐφημερίδος» τὸ ὁποῖον ἐξέδωσεν ὁ δόκτωρ Ἀλφρέδος Σάλλετ, 1874, ὁ Φρειδερίκος Ἰμχουφ – Μπλουύμερ κατεχώρησεν ἐν αὐτῷ τὴν γραφικὴν ἐπισκόπησιν: «Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Νομισματοποιίαν καὶ Γεωγραφίαν τῆς ἐν Ἀσίῃ Ἀρχαίας Ἑλλάδος», ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὴν ἐν μεταφράσει περιγραφὴν τοῦ Νισυριακοῦ νομίσματος ἐφ' ᾧ ἐπιγράφεται ΝΙΣΥΡΙΟΝ ΙΜΕΡΑΙΟΣ, σελ. 10, ἡ δὲ εἰκὼν αὐτοῦ εὔρηται εἰς τὴν Νομισματικὴν Πινακίδα δ', ἀριθ. 18.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΝΙΔΟΝ ΝΗΣΟΣ ΝΙΣΥΡΟΣ

1ον) Ἐμπροσθότυπον. Γυναικεῖα κατατομή πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ στέφανον, ἐνώτιον καὶ περιδέριον.

Ὁπισθότυπον ΝΙΣΥΡΙΟΝ ΙΜΕΡΑΙΟΣ. Ὁ Ποσειδῶν μὲ γυμνὸν στήθος καὶ ὑποκλίνουσαν κεφαλὴν στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὤμοπλάτης, καθήμενος ἐπὶ βράχου ἐφ' οὗ ἐπιναπαύει τὴν ἀριστερὰν χεῖρα του, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς του κρατεῖ τρίαιναν. ΑΡΓ. 3 1/2 Γραμμαρ. 2.23:

Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι σπανιότατον, ἀλλ' ἤδη εἶναι γνωστὸν ἐκ μεγεθυντικῆς πεινχρᾶς εἰκόνας τινὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Χάϋμ «*Βρετανικοῦ Θησαυροῦ*» Α', σελ. 23, Πίναξ 23, Β'. Ὁ Μιοννέτ, ὅστις περιγράφει ἀκριβῶς τὸ ἴδιον νόμισμα ἐν τῷ βιβλίῳ του (Τόμ. Γ', σελ. 412, ἀριθ. 101), φαίνεται ὅτι, ὡς πρὸς τὸ νόμισμα τοῦτο δὲν εἶχε καμμίαν γνῶσιν περὶ ἄλλου ὑποδείγματος. Ὁ Λήκ, εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν Νομισματικὴν Συμπλήρωσιν», σελ. 161, ἀπέδωσε τὸ νόμισμα τοῦτο εἰς τὴν «*Ἐλυρον*» τῆς Κρήτης. Ἐξ αἰτίας ὁμως τῆς ἐλαττωματικῆς διατηρήσεως τῶν ἐπὶ τοῦ νομίσματος ψηφίων, τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Ἱμεραίου ὅπερ εὐρίσκεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξ Ἱεραπύτνης νομίσματος, ἐνδεχόμενον νὰ ἐπεξηγήθη δι' ΕΛΥΡΙΟΝ ἀντὶ ΝΙΣΥΡΙΟΝ¹.

Ἐπιπροσθέτως ὅτι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀρτέμιδος ἣτις ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ νομίσματος τούτου εἶναι ἀκριβῶς ὡς τὴν παρατηρουμένην ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ νομίσματος τῆς Κνίδου (συγκρίνοντες ἀριθ. 20-21) εἰς σέλ. 145-6. Ὁπισθεν

1) Τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Λήκ ὅπερ εἶχον παρατηρήσει ἐν Καίμπριτζ (τῆς Ἀγγλίας) παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἔχει τὴν ἐπιγραφὴν ΝΙΣΥΡΙΟΝ εἶναι μία ἀπομίμησις τοῦ γνησίου καὶ παραδόξως τὸ νόμισμα περὶ οὗ ἀναφέρει ὁ Χάϋμ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν «Συλλογὴν τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου», ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ «Νομισματικὸν Τμήμα τῶν Παρισίων» ἔχει τὸ ὅμοιον. (Σημ. Λ. Κ. Κ. Τὸ νόμισμα περὶ οὗ ἀναφέρει ὁ Νικόλο Φρανσέσκο Χάϋμ, 1679-1730, μαρτυρεῖ ὅτι εἶχεν ἴδει τοῦτο εἰς τὴν ἰδιωτικὴν Συλλογὴν τοῦ Κόμητος τῆς Γουίντσεχέλσης (τῆς Ἀγγλίας), «Ἀθηναϊκὰ Νομίσματα μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν εἰκαστικῶν σημειώσεων», καὶ διὰ μέσου τῶν στηλῶν τοῦ πονήματός του «Βρετανικὸς Θησαυρὸς» ἀποδίδει τὰς εὐχαριστίας

τῆς ὠμοπλάτης εἶναι ἴχνη ἅτινα φαίνονται νὰ εἶναι Φαρέτρας μετὰ τόξου. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου νομίσματος ἐπεξεργασμένη προσωπογραφία τοῦ Ποσειδῶνος, οὐχὶ μόνον δηλοῖ τὸν διὰ μέσου τῶν χαλκινο-τύπων νομισμάτων ἀναγνωριζόμενον θεόν (ἡ κεφαλὴ τοῦ Ποσειδῶνος, Δελφίν, Τρίαίνα), ὡς περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἰ' 489, καὶ παρ' ἄλλων, ἀλλὰ καὶ φαίνεται νὰ ἀνάγεται εἰς τὸ ἀρχέτυπον τῆς νήσου, ὁπότε, ἐπειδὴ ὁ Ποσειδῶν ἐλατρεῦτο ἐν αὐτῇ, ἠγέρθη καὶ ναὸς πρὸς αὐτὸν πλησίον τῆς πόλεως Νίσυρου.

Πρὸ τινος χρόνου μοὶ προσεφέρθη παρὰ τινος τὸ ἀκόλουθον νόμισμα τὸ ὁποῖον προήλθεν ἐκ Κνίδου, ἀλλ' ἐνέχει τὴν πιθανότητα νὰ προέρχεται ἐκ Νίσυρου: ΑΡΓ. 3 Γραμμαρ. 3.30.

2ον) Ἐμπροσθότυπον (ἐφθαρμένον) Γυναικεῖα κεφαλὴ πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ ἐνώτιον.

Ἐπισθότυπον. Ὁ Ποσειδῶν πωγωνοφόρος, ἰστάμενος πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ γυμνὸν στήθος, στηριζόμενος διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῆς τριαίνης, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν τὸν χειτῶνά του(2),

Ἔτερον ἀργυροῦν Νισυριακὸν νόμισμα μετὰ Ροδιακῶν τύπων ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Μίλλιγκεν, Νομισματικὴ Πινακὶς Β' 50.

2) Ἐνθυμοῦμαι καλῶς ὅτι ἐκ τῶν ἀφιεμένων ἀσημάτων ἰχνῶν τῆς ἐπὶ τοῦ νομίσματος λίαν ἐφθαρμένης ἐπιγραφῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσω τὸ ὄνομα Κνίδος καὶ ἀτυχῶς τότε δὲν εἶχον κατ' ἰδέαν τὴν Νίσυρον.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

ΛΑΖ. Κ. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΪ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ)

Καλό 'ναι τ' Ἄγιος ὁ Θεός,
καλό 'ναι κι' ἄς τὸ ποῦμε·
κι' ὅποιος τὸ λέει σώνεται
κι' ὅποιος τ' ἀκούει ἀγιάζει,
κι' ὅπου τὸ καλοφουγγρασθῆ
Παράδεισο λαβαίνει.
Παράδεισο καὶ εὐλογία
μέσ' τ' Ἄγιο Μοναστήρι.
'Ἐκεῖ Ἄγγελοι λουτροῦν
κι' οἱ Ἄποστόλοι ψάλλουν.
Στὴ μέση στέκει ὁ Ἀσώματος
καὶ τὸ χαρτί ἀνεγνώνει.
Ποιὸς ἔχει πόδια νὰ σταθῆ
καὶ χέρια νὰ ταυύση
καὶ στόμα ν' ἀπολοηθῆ
στὴ φοβερὴ τὴν κρίση.
Μέγα καὶ Ταξιάρχη μου
μέγα καὶ φοερέ μου,

ὅταν σὲ στείλῃ ὁ Ἄφεντης μου
νὰ πάρῃς τὴν ψυχὴ μου,
Μὴν ἔλθῃς μ' ἄγριο τάραγμα
μὴν ἔλθῃς μ' ἄγριο βλέμμα.
'Ἐλα μὲ τὴν ταπεινώση
νὰ σοῦ τὴν παραδώσω
νὰ τὴν ἐπᾶς τ' Ἄφεντη μας
κι' ὡς θέλει νὰ τὴν κρίνῃ.
Τὰ εἶδε καὶ τὰ ἔφκιασε
καὶ τᾶχει καμωμένα.
.....

(ἔπωδός)

'Ἀγγελέ μου ἐβλοημένε, χαῖρε κεχαριτωμένε,
ταπεινοπαρακαλῶ σὲ καὶ μὲ δάκρυα
[προσκυνῶ σε
ν' ἀγκαλιάζῃς τὸ καλό μου, νὰ ξορκίζῃς τὸ
[κακό μου
νὰ μὴν ἠμπορῆ ὁ ὄχτρος μου νὰ περνᾷ
[ποτθὲ 'πὸ μπρός μου.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις — Ἐπιμέλεια **Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΝ**

Κώδιξ Πατριαρχικῆς ἀλληλογραφίας (Ἄρ. ΙΖος, σελ. 97)

† Κωνσταντῖος, ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τίμιοι προεστῶτες καὶ χρήσιμοι πρόκριτοι εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς
νήσου Νισύρου τῆς ἐπαρχίας Ρόδου, τέκνα ἐν κυρίῳ ἀγαπητά, χάρις εἴη
ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Μὲ τὴν ἐνταῦθα ἔλευσιν τοῦ συμπολίτου σας κύρ Κωνσταντίνου Σα-
κελλάριου, ἐλάβομεν καὶ τὰ σταλέντα δι' αὐτοῦ γράμματά σας καὶ εἶδο-
μεν τὰ ἐν αὐτοῖς ὅτι ἡ κοινὴ μήτηρ τῶν εὐσεβῶν ἀγία τοῦ Χοῦ Ἐκκλη-
σία ἀείποτε κήδεταὶ καὶ προνοεῖ ὑπὲρ τῆς καλῆς ἀποκαταστάσεως, ἡσυ-
χίας καὶ ἀνέσεως τῶν ἀπανταχοῦ εὐσεβῶν πνευματικῶν τέκνων τῆς.
Τοῦτο τὸ εἶδετε πραγματικῶς εἰς ὅσα ἐνεργήσαμεν συμφώνως ταῖς κοι-
ναῖς εὐλόγοις αἰτήσεσιν ὑμῶν τε καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας
ταύτης καὶ θέλετε γνωρίσῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς σὺν Θεῷ ἀπὸ τοιαύτης πατρι-
κῆς προνοίας προηγμένους, καὶ θέλοντες τὴν ἐντελεθρὴν εὐρρυθμίαν καὶ εὐνο-
μίαν καὶ τῆς νήσου ταύτης πατρίδος σας, δὲν λείπομεν διὰ τῆς παρούσης
πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς νὰ σᾶς ὀδηγήσωμεν καὶ σᾶς συμβουλεύσω-
μεν εἰς τὰ σωτηριώδη ἐκεῖνα καὶ ὠφέλιμα καὶ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ τῆς
πατρίδος σας συνάδοντα, καθότι πολλοὶ λόγοι προσέβαλον εἰς τὰς ἀκοάς
μας, ὅτι γίνονται παρεκτροπαὶ ἐκ μέρους ὑμῶν τῶν προεστῶτων καὶ ὅτι
ἐπιπολάζουσι διχόνοιαὶ καὶ ἐπικρατοῦσι παλαιαὶ καταχρήσεις εἰς τὸ με-
ταξύ σας καὶ γίνεται ἀδιαφορία τοῦ κοινοῦ καλοῦ καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν
κατοίκων καὶ ἄλλας τοιαύτας φήμας ἀκούομεν μὲ ἀπορίαν μας οὐ μικρὰν
καὶ ἐπειδὴ τὸν ρηθέντα πρόκριτον συμπολίτην σας κύρ Κωνσταντίνον
ἐγνωρίσαμεν ἄνδρα συνετὸν καὶ μὲ προτερήματα ἐστολισμένον καὶ ἔχοντα
πόθον καὶ ζῆλον εἰλικρινῆ ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντος καὶ τῆς καθ'
αὐτὸ ὠφελείας τῆς πατρίδος σας τὸν ἐσυγκροτήσαμεν μὲ τὰς ἀναγκαίας
συμβουλὰς καὶ ἐπιταγὰς μας καὶ τὸν διορίσαμεν νὰ προσέχη καλῶς ὑπὲρ
τῆς κοινῆς εὐνομίας τῆς νήσου συμφώνως μὲ τὰ πρὸς ὑμᾶς γραφόμενα
ἐφεξῆς καὶ νὰ ἀναγγέλλῃ περὶ αὐτῶν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ
μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, γράφοντες λοιπὸν καὶ πρὸς ἐσᾶς τοὺς προεστῶτας
καὶ λοιποὺς προκρίτους χριστιανοὺς τῆς νήσου ταύτης, συμβουλευόμεν
καὶ σφοδρῶς ἐπιτάττομεν καὶ παραγγέλομεν ὑμῖν νὰ λάβετε μέτρα καλῆς
προσοχῆς ἐπάνω εἰς τὸ πολίτευμά σας καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς πατρί-
δος σας καὶ πρῶτον νὰ ἀφήσητε τὰς διχονοίας καὶ εἰς τὰς ἐκ τοῦ ἀναμε-
ταξύ σας καὶ τὰς παλαιὰς διενέξεις καὶ καταχρήσεις ὅπου ἐπιπολάζουσιν
αὐτόθι καὶ εἶναι ἐπιβλαβέστατες καὶ τῆς κοινῆς ὠφελείας ἀνατρεπτικαὶ
καὶ ὅλοι σας μὲ κοινὴν ὁμόνοιαν καὶ χριστιανικὴν ἄβδολον σύμπνοιαν καὶ
ἀγάπην νὰ συντρέχετε καταγινομένοι διὰ τὸ κοινὸν καλὸν καὶ τὴν εὐτυ-
χίαν καὶ ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν γενικῶς τῶν κατοίκων συμπολιτῶν σας καὶ
ὄχι ὁ εἶς νὰ ἀντιφέρεται κατὰ τοῦ ἄλλου καὶ ὁ καθεὶς νὰ θέλῃ νὰ συ-
στήσῃ τὰς ἰδικὰς τὸν ἰδέας καὶ τοὺς σκοποὺς καὶ νὰ ἐναντιώνεται εἰς τὰς
προγατικὰς ὠφελείας ὅπου πρέπει νὰ ἐνεργῶνται εἰς τὸν τόπον τὸν δὲ
εἰρημένον κύρ Κωνσταντίνον Σακελλάριον ὡς ἔμπρονα καὶ νουνεχῆ ὅστις
οὐ μόνον τρέφει ζῆλον ἀληθῆ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ τῆς πατρίδος του,
ἀλλὰ καὶ γνωρίζει καλῶς μὲ τὴν φρόνησίν του ἐκεῖνα τὰ μέσα ὅπου προ-
ξενοῦν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ ἄνεσιν σας νὰ τὸν τιμᾶται καὶ νὰ τὸν
ἀγαπᾶτε καὶ νὰ ὑπακούετε εἰς τὰς φρονίμους ὀδηγίας καὶ εἰλικρινεῖς
ὑποθήκας του καὶ μὲ κοινὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν καὶ μὲ ζῆλον διακαῆ νὰ
ἐπιμεληθῆτε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ συστήσητε τὸ σχολεῖον εἰς τὴν πατρίδα

ΤΟ "ΓΙΑΛΙ,, ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ίστορία — Ιατρική

Ὁ Ἀμερικανὸς G. Sarton εἰς βιβλίον του ἐκδοθὲν τὸ 1953 (σελλίς 384) ἀναφέρει τὰ κάτωθι :

«... Ἡ Κῶς, νήσος μικρά, ὑπῆρξε τὸ λίκνον πολλῶν λατρῶν καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ περίεργον... Ἡ Κῶς, πλουσία εἰς προϊόντα, κυρίως σταφυλῶν καὶ μετάξης διεκρίνετο τῶν ἄλλων νήσων... Ἰδιαιτέρως ἔνεκα τῶν μεγάλων κοιτασμάτων τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου (obsidian = ὀψιδιανὸς λίθος εἶναι ὕαλος ἠφαιστειογενοῦς προελεύσεως σκληρὸς καὶ αἰχμηρὸς καὶ κατάλληλος δι' ἐργαλεῖα ἱατρικά). Ἡ Κῶς εἶναι γνωστὸν ὑπῆρξε κέντρον ἐμπορικὸν κατὰ τὴν λιθίνην ἐποχὴν. Μέγα μέρος τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου τῆς Κῶς καὶ τῆς μικροῦς νησίδος **Γιαλί** — μεταξὺ Κῶς καὶ **Νισύρου** — ἐξήγετο εἰς ὅλον τὸν γνωστὸν κόσμον. Τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου εἶχε προσδώσει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κῶς καὶ τῆς Κνίδου τὴν δυνατότητα δημιουργίας πλοῦτου ἐξαιρετικοῦ καὶ καλλιτεχνίας ἐνὸς μεγάλου πολιτισμοῦ. Πρέπει νὰ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι πρὶν τῆς Δωρικῆς ἐισβολῆς ὑπῆρχον ἱατροὶ εἰς Κῶς. Οἱ Δωριεῖς ἦλθον εἰς Κῶς ἐκ Κρήτης τὸν 9ον π. Χ. αἰῶνα καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ ἀφοῦ εἶχον ὑπόδουλώσει τοὺς Ἰθαγενεῖς (Κῶσους) Καρίους. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ Δωριεῖς εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι πρῶτοι εἶχον εἰσαγάγει εἰς Κῶς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ εἶχον ἐπιβάλλει ἕνα νέον γόητρον εἰς τὴν τέχνην τοῦ «λατρεῦειν». Ἐξ ἄλλου ἡ Κῶς, τοποθετημένη εἰς τὴν διασταύρωσιν πολλῶν ἐθνῶν, κατέστησε τὴν ἐμπορικὴν τῆς σπουδαιότητα διεθνή. Οἱ ἔμποροι Κῶοι εἶχον ἐμπορικά συναλλαγὰς μετὰ τῆς Κρήτης, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Καρίας, τῆς Ἰωνίας καὶ γενικώτερον μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. Αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις τῶν Κῶων μετὰ τῶν Ἰωνικῶν πόλεων ἦσαν τὸσον

σπουδαῖαι, ὥστε παρ' ὅλην τὴν Δωρικὴν κυριαρχίαν, ἡ Κῶς εἶχε μετατραπῆ εἰς Ἰωνικὴν πόλιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ μέγας πολιτισμὸς τῆς Κῶς ὑπῆρξεν Ἰωνικὸς καὶ ὄχι Δωρικὸς. Ἡ εὐμάρεια τῆς νήσου καὶ ἡ διεθνὴς ἐπικοινωνία ὑπῆρξαν θαυμάσιοι συντελεσταὶ διὰ μίαν ἐπιστημονικὴν ἐξόρμησιν μίαν μεγάλην προσημοτικότητα. Μία ἐκ τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν τῶν Ἀκληπιαδῶν, ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἴπποκράτους, εἶχε προσφέρει τὴν μεγάλην ταύτην εὐκαιρίαν. Ἡ Ἴπποκρατικὴ Σχολὴ τῆς Κῶς ἦνθησεν εἰς μέγιστον βαθμόν καὶ θὰ ἐσυνέχισεν τὴν ἄνθησιν τῆς ἀνδρῶν συνέβαιον αἱ συμφοραὶ τῶν πολέμων καὶ τῶν σεισμῶν...» (Περσικοὶ πόλεμοι 521—485 π. Χ. Σεισμοὶ 415—413 π. Χ. κ.τ.λ.)

(Ἐκ τοῦ History of science Ancient Through Thelden age of Greece 1953, George Sarton)

Ἀναμφισβητήτως τὸ βιβλίον τοῦ G. Sarton ἀποτελεῖ ἀξιοσημείωτον συμβολὴν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἱατρικὴν. Ἀποκαλύπτει ἀλήθειαν συμβιβαζομένην ἀπολύτως πρὸς τὴν πραγματικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ τῆς Λιθικῆς ἐποχῆς.

Τὸ ἠφαιστειογενὲς πέτρωμα, δηλ. ὁ ὀψιδιανὸς λίθος, ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Κῶων, Κνιδίων καὶ Νισυρίων ὡς χειρουργικὸν ἐργαλεῖον ἀπὸ τῆς λιθικῆς ἐποχῆς. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ ἄλλου φυσικοῦ πλοῦτου τῆς Κῶς, συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν μίαν «αὐτόχθονος» ἱατρικῆς. Ἡ ἱατρικὴ Σχολὴ τῆς Κῶς ἀναμφισβητήτως κατέστη πανένδοξος καὶ ἐπαρουσίασε μεγαλειώδη ἐξέλιξιν τῆς ὁποίας τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἐξακολουθεῖ νὰ καρποῦται ἡ ἀνθρωπότης...

Ἰατροὺς ΓΕΩΡΓ. ΕΜΜ. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ

(Υ. Γ. : Ἐξ ἀνακονώσεως ἐπιστημονικῆς τοῦ ἱατροῦ κ. Παρθενιάδου).

σας πρὸς φωτισμὸν τῶν τέκνων σας καὶ ὠφέλειαν, ὅπου ὑπερβαίνει κάθε ἄλλην ὠφέλειαν καὶ προξενεῖ τὴν ὄντως εὐδαιμονίαν καὶ ἐνὶ λόγῳ νὰ ἔχητε προθυμίαν καὶ κάθε κοινὸν καλὸν τῆς πατρίδος σας, βαδίζοντες με κοινήν ὁμόνοιαν εἰς τὰς νουνεχεῖς συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τῆς τιμιότητός του, ὅστις κατὰ τὰς ἐπιταγὰς καὶ συμβουλὰς ὅπου ἔλαβε παρ' ἡμῶν θέλει διευθύνῃ... σκοποὺν ἔχων τὸ κοινὸν ὄφελος, ἐάν δέ, ὃ μὴ γένοιτο, φωραθῆ τις ἐξ ὑμῶν ἐπιμένον εἰς τὰς παλαιὰς καταχρήσεις καὶ διχνονοίας καὶ ἐναντιούμενος εἰς τὰς εὐλόγους καὶ ὠφελίμους ὑποθήκας τοῦ ρηθέντος κύρ Κωνσταντίνου Σακελλαρίου εἰς τὴν σύστασιν τοῦ σχολείου ὁ τοιοῦτος γνωστὸς γενόμενος πρὸς ὑμᾶς διὰ τῆς τιμιότητός του θέλει λαμβάνει παρ' ὑμῶν τὰ σίχειρα τῆς κακοβουλίας του, πρὸς παράδειγμα καὶ τῶν λοιπῶν προσέχετε λοιπὸν καλῶς καὶ ποιήσατε καθὼς ὑμῖν γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

, αὐλά, Ἰουνίου ιθ'.

(Υπ.) † Ὁ Κων)πόλεως ἐν Χῶ εὐχέτης

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ

«Καλό 'ναι τ' Ἄγιος ὁ Θεός, καλό 'ναι κι' ἄς τὸ ποῦμε...».

Ἡ θριαμβευτικὴ μελωδία κατρακυλᾷ ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Σπηλιανῆς πρὸς τὴν θάλασσα σὰν παλῆος νικητῆριος βυζαντινὸς ὕμνος. Πάνω, ψηλὰ στὴν ἐκκλησία, οἱ γυναῖκες κρατῶντας στὸ ἀριστερὸ χέρι τὸ κομπολόι μετρᾶνε μὲ τίς χάντρες του κάθε μέρα, μετὰ τὸν ἑσπερινό, τίς 300 μετάνοιες ποὺ θὰ κάμουν μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Μεγαλόχαρης, ἐνῶ τὸ δεξιὸ χέρι συνεχίζει σὲ κάθε μετάνοια τὰ σταυροκοπήματα καὶ τὸ στόμα φάλλει τὸ πατροπαράδοτο μοιρολόι ὡς τὸ τέλος. Εἶναι τὸ Τάμα τους πρὸς τὴν Παναγία ποὺ ἡ γιορτὴ τῆς κυριαρχεῖ πάνω ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες γιορτινὲς ἐκδηλώσεις ποὺ γιομίζουν τὸν Αὐγούστο.

Ὁ μῆνας αὐτὸς ἀρχίζει στὸ νησί μὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἔθιμα καὶ παραδόσεις ποὺ φτάνουν στὸ ἀποκορύφωμά τους μὲ τὴ γιορτὴ τῆς Παναγίας. Μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ Αὐγούστου σὲ κάθε νοικοκυρόσπιτο παρατηρεῖται ἕνας ὄργασμος δουλειᾶς. Κάθε οἰκογένεια πρέπει νὰ ἀμολυθῆ στὰ χωράφια γιὰ νὰ φέρῃ τὰ φρούτα τῆς — σταφύλια, σύκα, ἀπιδία κλπ. — καὶ νὰ τὰ ἀποθηκεύσῃ γιὰ τρεῖς μέρες γιὰτί, κατὰ τὴν παράδοση, οἱ τρεῖς αὐτὲς μέρες εἶναι οἱ «δρῦμες» καὶ ὅταν κόψῃς φρούτο ἢ τσαμπὶ τίς μέρες αὐτὲς θὰ ξεραθῆ τὸ δέντρο ἢ τὸ κλῖμα. Μετὰ κάθε κοπέλλα θὰ φροντίσῃ νὰ ράψῃ ἕνα καλὸ φόρεμα ποὺ θὰ τὸ φορέσῃ στὴ Χάρη τῆς Σπηλιανῆς, στὴν «Κούπα» ὅπου θὰ δοκιμάσῃ τὴν στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ συγγενῆ ἢ τοῦ «καλοῦ» τῆς. Οἱ προτοίμασιες αὐτὲς πρέπει νὰ γίνουν σύντομα γιὰτί τὴν ἐπομένῃ τοῦ Σωτῆρος ἀρχίζει τὸ «ἡνιάμερο». Οἱ καμπάνες χτυποῦνε χαρμόσινα γιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς νησιῶτες πὺς ἔρχονται ἐπισκέψεις ἀπ' τὰ γύρω νησιά καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν Κῼ, γιὰ νὰ πληρώσουν τὸ ἐτήσιο τάμα τους στὴ Μεγαλόχαρη καὶ νὰ γιορτάσουν μαζί μας τίς χαρμόσινες αὐτὲς μέρες. Καὶ πραγματικὰ ἡ θάλασσα τριγύρω στὸ μικρὸ λιμάνι γιομίζει σὲ λίγο ἀπ' τὰ κάτασπρα πανιά τῶν καϊκιῶν ἐνῶ ἄλλα καϊκία ἐξακολουθοῦν νὰ ἔρχονται αὐλακώνοντας τὰ γαλανὰ νερὰ τοῦ νησιοῦ. Σὲ λίγο ἐνῶ ὁ μικρὸς αὐτὸς εἰρηνικὸς στόλος θὰ ἔξῃ ἀράξει στὸ λιμανάκι, ἀκούγεται ἀπ' τὸ Μοναστήρι τὸ τραγοῦδι τῆς Παναγίας, ποὺ θὰ συνεχισθῆ ὅλες αὐτὲς τίς μέρες ποὺ προηγοῦνται ἀπ' τὴ μεγάλη γιορτὴ. Καὶ φτάνει ἡ παραμονή. Ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, θὰ παρακαθῆσουν στὸ κοινὸ τραπέζι τῆς Σπηλιανῆς γιὰ νὰ φᾶνε τὰ καλομαγερεμένα ρεβύθια ἢ τὰ νόστιμα φασόλια ποὺ προσφέρει δωρεὰν τὸ Μοναστήρι.

Τὸ πρωὶ τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς 15 Αὐγούστου οἱ κοπέλλες τοῦ χωριοῦ ἀνεβαίνουν στὸ Μοναστήρι γιὰ νὰ στολίσουν τὸ «κόλυβο» τῆς Παναγίας ἐνῶ στὴν ἐκκλησία γίνεται ἡ Ἀκολουθία. Ὑστερα ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία, ἐκκλησίασμα καὶ πανηγυριώτισσες, παίρνοντας τὸ κόλυβο στὰ χέρια καὶ κρατῶντας τὸ ψηλά, κατεβαίνουν στὴν «Τράπεζα» ποὺ γίνεται στὴ Μνήμη τῆς Μεγαλόχαρης καὶ ἐκεῖ ὁ καθένας θὰ ρίξῃ ὅ,τι ἔχει τὴν εὐχαρίστηση καὶ τὴν ἀντοχὴ ἀφοῦ παρακαθῆσῃ στὸ κοινὸ τραπέζι τῆς Παναγίας. Εἶναι ἡ πιὸ εὐχάριστη φορολογία πού, ὁμολογῶ, δὲν τὴν ἔχω συναντήσῃ πουθενὰ ἀλλοῦ στὴν Ἑλλάδα. Τὸ χαρούμενο πανηγύρι ποὺ θὰ ἐπακολουθήσῃ στὴν «τάβλα τοῦ γιालοῦ» κατω ἀπὸ τὸν ὄξο τῆς Παναγιᾶς, ἀποτελεῖ τὸ ἐπισφράγισμα τῆς γιορτῆς. Νεαρὲς κοπέλλες σέρνουν τὸν χορὸ ὅλο χάρι καὶ λεβεντιά καὶ ἡ «Κούπα» γυρίζει ἀπὸ χέρι σὲ χέρι πιὸ βαρεῖα σὲ κάθε στροφή. Γιομίζει ἀπὸ νομίσιματα ποὺ ρίχνουν οἱ συγγενεῖς καὶ ὁ νέος γιὰ νὰ τιμήσουν τὸ πρόσωπο ποὺ τὴν κρατᾷ ἢ γιὰ νὰ δείξουν ἢ νὰ ἀνανεώσουν μιὰ φιλία, μιὰ ἀγάπη, μιὰ ἐκτίμησι.

Ὡραίες, ἀξέχαστες μέρες ποὺ ὅσο πλησιάζουν ξαναφέρνουν τὸ νησί ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ στὴν μνήμη τῶν ξενιτεμένων παιδιῶν του. Δύσκολα μπορεῖ κανεὶς τότε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα στὴν ἀνάμνηση τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ποὺ σημαίνουν τὸ τέλος μιᾶς παληᾶς ἀξέχαστης ἐποχῆς. Εὐχόμαστε κάθε χρόνο τίς ἡμέρες αὐτὲς νὰ βρεθοῦμε στὸ νησί γιὰ νὰ πληρώσουμε τὸ Τάμα μας στὴ Μεγαλόχαρη. Ἐλπίζουμε

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
 ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβολίου

Ἀριθμὸς 30

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου καὶ ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι, σήμερον τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1956, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 3ην μ.μ. συνελθόν ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 2282 ἐ.ἔ. προσκλήσεως τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, παρόντων τῶν κ.κ. 1) Γεωργίου Γιαλούρη, Δημάρχου, 2) Νικολάου Βογιατζῆ, Προέδρου, 3) Νικολάου Πολίτη, 4) Περουλῆ Φραντζῆ, 4) Ζαχαρία Θεοδώρου, 6) Χριστοφῆ Κορωναίου, 7) Μιχαήλ Γιαννάκη ἢ Μάρτιν, 8) Νικολάου Καραβάκη, 9) Ἀποστόλου Μαστρογιάννη, 10) Νικολάου Διακομιχάλη, ὡς μελῶν, ἀπόντων δὲ οὐδενός, συνεζήτησε ἐπὶ τοῦ κάτωθι θέματος:

Ἀπόφασις 201

Θέμα: Ἀνακήρυξις Μεγάλου Εὐεργέτου

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, εἰσηγήσει τοῦ κ. Δημάρχου, λαβὸν ὑπ' ὄψει τὰς οικονομικὰς ἐνισχύσεις ἃς προσέφερεν εἰς τὸν Δῆμον, ὑπὸ τύπον δωρεᾶς, ὃ ἐν Ἀμερικῇ ἐδρεύων Σύλλογος τῶν Νισυρίων ὁ «Γνωμαγόρας» ἀπὸ τῆς συστάσεώς του καὶ ἐντεῦθεν, αἵτινες κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, ἠξήθησαν καὶ πέραν τῆς οικονομικῆς δυνατότητος τοῦ εἰρημένου Συλλόγου, λόγω τῆς ἐσχάτως πρὸς τὸν Δῆμον δωρεᾶς του ἐκ δολλαρίων δέκα τριῶν χιλιάδων πεντακοσίων, διὰ τὰς κτιριακὰς ἀναγκὰς τῶν ἱαματικῶν πηγῶν, πρᾶξις ἣτις τιμᾶ διοικουντας καὶ διοικουμένους τοῦ Συλλόγου.

Σ Κ Ε Φ Θ Ε Ν

Ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη πατριωτικὴ χειρονομία τοῦ Συλλόγου ὁ «Γνωμαγόρας», εἶναι ἐπαινετὰ καὶ παραδειγματικὴ καὶ ἐπειδὴ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν μέλη παρακολουθοῦν μὲ ἀγρυπνον ἐνδιαφέρον τὰ ζητήματα τῆς γενετέρας τῆς Νισύρου, ἐκδηλοῦντα τοῦτο διὰ τῆς οικονομικῆς συμβολῆς των πρὸς ἐξωραϊσμόν, ἐκπολιτισμόν καὶ προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τοῦ Δήμου των,

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Α'. Ἀνακηρύττει τιμῆς ἕνεκεν καὶ εὐγνωμοσύνης, τὸν ἐν Ἀμερικῇ ἐδρεύοντα Ἀγαθοεργὸν Σύλλογον τῶν Νισυρίων ὁ «Γνωμαγόρας» μέγαν εὐεργέτην τοῦ Δήμου διὰ τὰς χορηγουμένας ἐκάστοτε πρὸς τὸν Δῆμον τοῦτον οικονομικὰς ἐνισχύσεις ὑπὸ τύπον δωρεᾶς.

Β'. Τὸ παρὸν ψήφισμα συνταχθήσεται εἰς διπλοῦν καὶ ἐπιδοθήσεται τὸ ἐν εἰς τὸν εἰρημένον Σύλλογον, τὸ δὲ ἕτερον ἀναρτηθήσεται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Δημαρχιακοῦ καταστήματος.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται.

Ὁ Δήμαρχος
 Γ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Σ.
 Ν. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Τὰ μέλη: ΝΙΚ. ΠΟΛΙΤΗΣ, ΠΕΡ. ΦΡΑΝΤΖΗΣ, ΖΑΧ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΧΡ. ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ, ΜΙΧ. ΜΑΡΤΙΝ, ΝΙΚ. ΚΑΡΑΒΑΚΗΣ, ΑΠ. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Δ. Σ.
 Ν. ΔΙΑΚΟΜΙΧΑΛΗΣ

Ὁ Εἰδικὸς Γραμματεὺς
 Χ. ΠΑΠΑΤΣΟΣ

πὺς ἡ Χάρη της θὰ μᾶς ἀξιῶση νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ εὐχή μας. Καὶ ἀπὸ τὴν βορεινὴ σκοπιὰ μας φωνάζουμε στοὺς νησιῶτες: «Χαρῆτε φίλοι μου τίς ἡμέρες αὐτὲς τοῦ καλοκαιριοῦ, τίς ἡμέρες τῆς γιορτῆς καὶ τῆς ξενοιασιάς, ὅσο μπορεῖτε, προτοῦ ὁ σκυθρωπὸς Σεπτέμβριος σημάνη τὸ τέλος μιᾶς ἀξέχαστης ἐποχῆς».

Θεσσαλονίκη 22 Ἰουλίου 1957

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
 ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 Πρακτικοῦ Συνεδριάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου
 τῆς 24ης Μαΐου 1957

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου καὶ ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι, σήμερον τὴν 24ην τοῦ μηνὸς Μαΐου τοῦ ἔτους 1957, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 12ην μεσημβρινήν, συνελθόν εἰς ἕκτακτον συνεδρίασιν τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 919/24-5-57 προσκλήσεως τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, παρισταμένου τοῦ Δημάρχου κ. Γ. Γιαλούρη, ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ καὶ παρόντων τῶν συμβούλων κ.κ. 1) Νικολάου Πολίτη, Προέδρου, 2) Ζαχαρία Θεοδώρου, 3) Νικολάου Διακομιχάλη, 4) Νικολάου Βογιατζῆ, 5) Περουλῆ Φραντζῆ, 6) Μιχαήλ Γιαννάκη ἢ Μάρτιν, 7) Χριστοφῆ Κορωναίου, 8) Ἀποστόλου Μαστρογιάννη, 9) Νικολάου Καραβάκη, ἀπόντων δὲ οὐδενός, συνεζήτησε καὶ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τοῦ κάτωθι θέματος:

Ἀπόφασις 74

Θέμα: «Ἀνακήρυξις δωρητοῦ λόγῳ δωρεᾶς».

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον εἰσηγήσει τοῦ κ. Δημάρχου ἐπὶ τοῦ ἐν περιλήψει θέματος λαβὸν γνώσιν τῆς ἀπὸ 16 Μαΐου 1957 ἐπιστολῆς τοῦ ἐν Ἀμερικῇ διαμένουτος Νισυρίου κ. Ἰακώβου Κ. Φασουλαρίδη, δι' ἧς οὗτος παραχωρεῖ εἰς τὸν Δήμον Μανδρακίου τὸ εἰς θέσιν «Κῆπος» κείμενον οἰκόπεδόν του πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δημοτικῆς πλατείας ἢ «Ἡλικιωμένη».

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Ἀποδέχεται τὴν ἐν λόγῳ δωρεάν καὶ ἀνακυρττεῖ τιμῆς ἕνεκεν καὶ εὐγνωμοσύνης τὸν φιλοπάτριδα κ. Ἰακώβον Κ. Φασουλαρίδην δωρητὴν τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου δι' ἣν ἐκτίθεται ἀνωτέρω αἰτία.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται ὡς ἑπεται:

Ὁ Δήμαρχος
 Γ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Σ.
 Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

Τὰ μέλη: ΖΑΧ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΝΙΚ. ΔΙΑΚΟΜΙΧΑΛΗΣ, ΝΙΚ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΠΕΡ. ΦΡΑΝΤΖΗΣ,
 ΜΙΧ. ΜΑΡΤΙΝ, ΧΡ. ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ, ΝΙΚ. ΚΑΡΑΒΑΚΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Δ. Σ.
 ΑΠ. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ Εἰδικὸς Γραμματεὺς
 Χ. ΠΑΠΑΤΣΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ ΤΩΝ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ»

Παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μας συμπατριώτου κ. Ἀντωνίου Καφετζιδάκη ἀπεστάλη εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου μας ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ συνοδεύουσα τὴν ἐξ 100 δολλαρίων Ἀμερικῆς ἐνίσχυσιν του πρὸς τὰ «Νισυριακὰ Χρονικά».

Ἐν Νισύρῳ τῇ 18 Αὐγούστου 1957
 Πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου
 «Ὁ Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν-Πειραιῶς
 κ. Παναγ. Σακελλαρίδην

Ἐνταῦθα

Ἀγαπητέ μου Πρόεδρε,

Ἐπιθυμῶ νὰ συμβάλω εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν σχετικὴν μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Νισυριακὰ Χρονικά» διὰ τὸν λόγον δὲ αὐτὸν σὰς ἐσωκλείω δολλάρια Ἀμερικῆς ἑκατόν (100) μετὰ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια διὰ τὴν

προσπάθειαν τοῦ Συλλόγου σας καὶ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ.

Μετὰ τιμῆς
 ΑΝΤ. ΚΑΦΕΤΖΙΔΑΚΗΣ

Ἡ ἀνωτέρω ἐνίσχυσις τῶν «Ν. Χ.» ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν προθυμίαν τὴν ὅποιαν συναυτώμεν μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προσπαθείας μας, μᾶς συγκινεῖ καὶ μᾶς δημιουργεῖ τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ Περιοδικὸν μας θὰ κερδίσῃ τὴν παννισυριακὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν, στοιχείων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν πλήρη εὐδωσιν τοῦ ἔργου τῆς ἐκδόσεώς του.

Μαζὶ μετὰ τὰς θερμὰς μας εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Ἀντώνιον Καφετζιδάκην, τολιζόμεν πρὸς ὅλους τοὺς Νισυρίους ὅτι θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰ καλὰ τῶν αἰσθήματα κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ

'Από 1ης 'Ιουλίου 1953 μέχρι 30 'Ιουνίου 1954

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ		ΔΑΠΑΝΑΙ	
Υπόλοιπον παρελθ. χρήσεως	3.497,50	Δικαιώματα Μητροπόλεως	6.529,50
Έκποιήσις ξένων νομ/των	2.990,—	Ταχ/κά και Τηλεφων.	330,—
Λειτουργίαι και εισφοραί	1.538,—	Έργατικά κτημάτων	1.680,10
Κηροῦ και δίσκων	9.093,50	Μισθοί και δῶρον προσωπικοῦ	3.975,—
Γύρος 'Ιερῶς Εἰκόνας	2.810,50	Δωρεαί	700,—
Βαπτίσεις και Γάμοι	350,—	Άγοραί διάφοροι	6.710,50
Πῶλ. κρέατος, τριχὸς και ἄμυγδ.	1.898,—	Έπισκευαί	2.976,50
Δωρεαί	3.450,—	Δεξιώσεις	205,50
Ένοίκια	4.904,—	Κηρὸς	377,—
Προϊὸν πανηγύρεως	3.224,—	Σύνολον	23.484,10
		Καθαρὸν ὑπόλοιπον	10.271,40
Σύνολον	33.755,50		33.755,50

'Εν Νισύρῳ 27/3/57

'Ο Γραμματεὺς τῆς Μονῆς
Μ. ΚΕΝΤΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ

'Από 31ης 'Ιουλίου 1954 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1956

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ		ΔΑΠΑΝΑΙ	
Υπόλοιπον προηγ. χρήσεως	10.271,40	Διάφοροι δεξιώσεις	2.198,30
Κυτίον	1.629,—	Δικαιώματα Μητροπόλεως	19.130,40
Εισφοραί και δωρεαί	5.531,—	Ένισχυσιν Κυπριακοῦ ἀγῶνος	500,—
Ένοίκια κτημάτων	12.706,—	Βιβλία και περιοδικὰ	560,—
Διάφοροι Πανηγύρεις	16.390,—	Γραφικὴν ὕλην. Τηλεγρ.	876,80
Μνημόσυνα	60,—	Ένισχύσεις διαφόρων	3.200,—
Γάμοι	500,—	Έργατικά και δενδροφυτεύσεις	31.679,—
Βαπτίσεις	780,—	Μισθοί και δῶρα	13.027,—
Λειτουργίαι	115,—	Κηρὸς	678,60
Δίσκοι	2.648,—	Διάφοροι ἀγοραί	16.431,70
Πώλησις κηροῦ	17.325,—	Ένισχυσις Μαθητ. συσσιτίου και	
Γύροι εἰκόνας	4.333,—	Προσκόπων	2.000,—
Έξωκκλησία	200,—	Ένισχύσεις Ἰδρυμάτων κλπ.	1.280,—
Έκποιήσις ξένων νομισμ.	30.517,65	Δῆμον διὰ διευρυνσιν ὁδοῦ Ἁγίου	
Γεωργ. και κτηνοτρ. προϊόντα	17.122,10	Νικολάου	5.000,—
Διαφορὰ λογ/σμῶν	484,—	Ένισχυσις ἱ. Ν. Ποταμητίσσης	2.250,—
Τόκοι καταθέσεως	1.192,—	Έργατικά και εἶδη ἡλ/σμοῦ	
		ἱ. Μονῆς	13.830,—
Σύνολον	121.804,15	Σύνολον	112.691,80
		Καθαρὸν ὑπόλοιπον	9.112,35
			121.804,15

'Εν Νισύρῳ 16/2/57

'Ο Γραμματεὺς τῆς Μονῆς
Μ. ΚΕΝΤΡΗΣΑΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΗΣ

Αἴγες (μάνες)	44
Έριφια	6
Τράγοι	3
Έλαιον	χλγρ. 150
Καθαρὸς κηρὸς	» 35
Άπόκτηρος	» 17
Άμύγδαλα	» 250
Φασόλια	» 50
Βελανίδι	» 60

'Εν Νισύρῳ 26/2/57

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΞΕΝΩΝ ΧΡΥΣΩΝ
ΝΟΜΙΣ/ΤΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤ/ΤΩΝ

Ντοῦμπλες	Τεμ. τέσσ.	4
Φλουριά ἢ εικοσάρια	» δέκα ἕξ	16
Χρυσὲς λίρες Ἁγγλίας	» δέκα ἕξ	16
Μαχμουτιέδες	» τέσσ. & μισή	4 ^{1/2}
Χρυσὲς λίρες Τουρκίας	» μία	1
Χρυσὲς λίρες Ἄμερικ.	» δύο	2
μέ χαλκὰ		
Χαρτονομίσματα		
Δολλάρια Ἄμερικῆς		
	τεμ. ὀγδοήκ. ἔν	81

'Ο Γραμματεὺς τῆς Μονῆς
Μ. ΚΕΝΤΡΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
(Ἐκ τῆς συλλογῆς Λ. Κ. Κοντοβερού)

Η ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΚΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ

(Τὸ κάτωθι Δημοτικὸ τραγοῦδι ταῦτίζεται μὲ τὸ μυθολογούμενον ἐπεισόδιον)¹

- Μικρὸ-μικρὸ στὰ γράμματα, μικρὸ καὶ στὸ ψαλτήρι,
τὸ σκόλασε ὁ δάσκαλος νὰ πᾶ νὰ γευματίσῃ.
Στὸ δρόμον ὄπου πήγαινε, τὸ Θεὸ παρακαλοῦσε :
«Θεγιέ μου, νὰ βρῶ τὴ μάννα μου μαζί μὲ τὸν πατέρα».
Βρίσκει τὴ μάννα κι' ἔπαιζε μὲ ξένο παλληκάρι,
κι' ἐπηλοᾶται, λέει τῆς μὲ χεῖλη πικραμμένα :
- Τί ἔκαμνες μανουλά μου μὲ ξένο παλληκάρι ;
Τὸ βράδου θά 'ρτῆ ὁ κύρης μου νὰ τοῦ τὸ μαρτυρήσω.
—Καὶ τί θά 'πῆς σκυλλόπαιδο, καὶ τί θά μαρτυρήσῃς ;
—«Ὁ,τ' εἶδαν τὰ ματάκια μου, 'κεῖνα θά μαρτυρήσω.
Τοῦ 'μίλησε, τὸ πλάνεψε μὲ μὸσχους, μὲ κανέλλα,
στὴν κάμαράν τῆς τό 'βαλε καὶ σὰν τραγὶ τὸ σφάζει,
καὶ στὸν νταβὰ τὸ ἔβαλε γιὰ νὰ τὸ καβουρδίση,
Νὰ κι' ὁ πατέρας κι' ἔρχεται στὸ μαῦρο καβαλλάρης.
—Γυναῖκα, ποῦ 'ναὶ τὸ παιδί, ποῦ 'ναὶ ὁ Κωνσταντῆς μας ;
—Δουλειὰ 'χα καὶ τὸ ἔστειλα κι' ὄπου κι' ἂν εἶναι θά 'ρτῆ
κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῆς, κάτσε νὰ γεματίσῃς.
—Γυναῖκα, ποῦ 'ναὶ ὁ Κωνσταντῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μας ;
—Τώρα 'ρτε κι' ἔφαγε καὶ στὸ σκολεῖό του πάει.
Τὸ ζιγεράκι τοῦ 'βαλε σὲ ἀσημένιο πιάτο'
πρῶτῃ μπουκιά ποῦ ἔπιασε, τὸ ζιγεράκι λέει :
—'Ἄν εἶσαι λύκος, φάε με, σκύλλος καὶ μὴ μ' ἀφίκης,
κι' ἂν εἶσαι ὁ πατέρας μου, σκυψε νὰ μὲ φιλήσῃς.
Σὰν τὸ λιοντάρ' ἀγρίεψε, σὰν τίγρις ἐταράχθη,
χρυσὸ μαχαῖρι τράβηξεν ἀπ' ἀργυρὸ φεκάρι,
καὶ στὸ λαιμὸ τῆς τό 'βαλε, τῆς παίρνει τὸ κεφάλι.
Φύγε ἀσπάλατθ' ἀπὸ 'μὲ κι' ἀγκάθι π' ἀγκυλώνεις,
ἄμε κι' ἄλλοῦ καὶ ρίζωσε καὶ μὴ μ' ἀνακατώνης.

1) Ὁ Τηρεὺς, υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Νύμφης Βιστονίδος, βασιλεὺς τῆς Θράκης βοηθήσας κατὰ τοῦ Λαβδάκου τὸν Πανδίωνα βασιλέα τῆς Ἀττικῆς, ἔλαβεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Πρόκνην καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν τὸν Ἴτυν (Ἀπλδ. Γ, 14, 8). Ἀτιμάσας δὲ Φιλομήλαν τὴν ἀδελφὴν τῆς Πρόκνης, ἔκοψε τὴν γλῶσσάν τῆς ἵνα μὴ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν αἰσχρουργίαν του. Οὐχ' ἤττον μαθοῦσα αὐτὴν ἡ Πρόκνη καὶ ἐκμανεῖσα, ἔσφαξε μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς τὸ παιδίον αὐτῆς, τὸν Ἴτυν καὶ τὸν παρέθηκεν εἰς βρῶσιν εἰς τὸν πατέρα του.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ

Μανσούρα (Αιγύπτου) 2/8/57

Ἐγαπητοί μου φίλοι συντάκται τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν»

Με μεγάλη χαρὰ καὶ συγκίνηση κρατῶ στὰ χέρια μου τὰ δύο τελευταία τεύχη τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» ποὺ μοῦ ἔστειλεν ὁ ἀδελφός μου. Εἶναι τόσον ἄρτιο καὶ θαυμάσιο τὸ περιοδικό σας σὲ ἐμφάνιση καὶ περιεχόμενο, ὥστε ἀξίζει κάθε ἔπαινος σὲ ὅλους ὅσοι συνεργάζονται καὶ μοχθοῦν γιὰ τὴ σύνταξη καὶ τὴν ἐκδόσή του. Εἶναι ἕνας ἄλλος πραγματικὸς ποὺ μόνο ἄνθρωποι προικισμένοι μὲ τὰ προσόντα τῶν Νισυρίων θὰ μπορούσαν νὰ τὸν ἐπωμισθοῦν.

Καὶ λέγοντας ταῦτα δὲν ἀποκρύπτω κάποια λύπη καὶ ἀπογοήτευση ποὺ νοιώθω γιὰ τὴν ἰδιαίτερή μας πατριδα τὴν Κῶ, ποὺ καὶ πνευματικὰ στελέχη διαθέτει καὶ οἰκονομικὴν εὐρωστίαν μεγαλύτεραν ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν Νίσυρον. Καὶ ὅμως! Δὲν εὐρέθησαν ἀκόμη ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἀναλάβουν τὸ εὐγενὲς καὶ ὠραῖον αὐτὸ ἔργο νὰ παρουσιάσουν δηλ. καὶ νὰ προβάλουν στὸν πνευματικὸ στίβο καὶ τὸ δικό μας νησί.

Ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα σχεδόν, μικρότερα καὶ οἰκονομικῶς πολὺ ἀσθενέστερα νησιά, ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν κάποια πνευματικὴ κίνηση μὲ τὴν ἐφημερίδα τους ἢ τὸ περιοδικό τους.

Εἶναι λοιπὸν νὰ μὴ μελαγχολῆ κανεὶς;...

— Στὸ ὑπ' ἀριθ. 16 τεύχος τοῦ ὠραίου περιοδικοῦ σας καὶ εἰς τὰς «Κρίσεις καὶ Σχόλια» ἐκφράζετε τὴ χαρὰ σας γιὰ τὴν ἀνάθεση ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἰς τὸν ἀδελφόν μου, συντάκτην τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας, νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Νίσυρον γιὰ νὰ μελετήσῃ τὸ γλωσσικὸν τῆς ἰδιώμα καὶ νὰ συγκεντρώσῃ τὸ σχετικὸν ὕλικόν.

Συνάμα ἐκδηλώνετε καὶ τὴν ἱκανοποίησίν σας γιὰτὶ «ἡ προσπάθεια αὕτη ἀνετέθη εἰς τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην καὶ συνεργάτην μας κ. Ἀ. Καραναστάση, ὁ ὁποῖος ὡς καὶ ἡ οἰκογένειά του, ἔχει παλαιὸς δεσμοὺς φιλίας καὶ ἀγάπης μὲ τὴν πατριδα μας»...

Ἐδῶ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω ὡς συμπλήρωμα τοῦ σχολίου σας, ὅτι τὴν οἰκογένειάν μας δὲν συνδέουν μ ὄ ν ο ν δεσμοὶ φιλίας καὶ ἀγάπης μὲ τὴν Νίσυρον ἀλλὰ καὶ κάτι πάρα πάνω: δεσμοὶ καταγωγῆς καὶ δεσμοὶ πνευματικοί.

Καταγωγῆς γιὰτὶ ἀπὸ μητέρα εἴμεθα Νισύριοι (οἰκογένεια Οἰκονόμου - Ἐμμανουηλίδη ἀπὸ τὰ Νικιά) πνευματικοὶ δὲ γιὰτὶ καὶ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐγὼ ὀφείλομεν τὰ πρῶτα μας πνευματικὰ τροφεῖα στὸ Ὀμηρεῖον Ἡμιγυμνάσιον, ὅπου τὸ 1919-1920 ἐφοιτήσαμεν εἰς τὴν πρώτην τάξιν του μὲ γυμνασιάρχην τὸν ἀείμνηστον Δ. Ρεῖσην.

Ὅστε καθὼς βλέπετε πολλαπλοὺς δεσμοὶ μᾶς συνδέουν μὲ τὴν ἀγαπητὴν Νίσυρον. Δικαιολογεῖται ἐπομένως ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις ποὺ αἰσθάνομαι γιὰ τὶς πνευματικὰς καὶ ὁποιοσδήποτε ἄλλες ἐπιτεύξεις σας.

Εὐχομαι λοιπὸν, ὅπως τὰ «Νισυριακὰ Χρονικά», ποὺ διανύουν τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς των, ἐξακολουθήσουν μὲ συνεχῆ ἄνοδον καὶ βελτίωσιν τὸ ὠραῖο καὶ ὑψηλό τους ἔργο ἐπὶ σειρὰν πολλῶν δεκαετηρίδων μὲ τοὺς ἰδίους πάντοτε πνευματικὸς ἐργάτας ἐπὶ κεφαλῆς.

Μὲ ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν
ΠΡ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἐπειδὴ μᾶς ἐπιστρέφονται ἀρκετὰ τεύχη, λόγῳ προφανῶς μεταβολῆς τῆς διευθύνσεως, παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταί μας, ὅπως μᾶς γνωστοποιοῦν ἐγκαίρως αὐτήν, διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

— Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος μας καὶ εἰς τὴν «Σ. Συντάξεως» τοῦ δημοσιεύματος «Λαογραφία Νισύρου» τοῦ ἱατροῦ-ὑφηγητοῦ Κων. Ἀνδριωτάκη, ἐσημειώσαμεν ὅτι καὶ ἄλλοι ἱατροὶ εἶχον ἀσχοληθῆ μὲ τὰ Λαογραφικὰ τῆς Νισύρου, ἀνεφέραμεν δὲ ἐνδεικτικῶς καὶ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίη ὅτι ἀγνοοῦμεν ἢ ὑποτιμῶμεν τὴν προσπάθειαν ἄλλων ἱατρῶν μας. Εἰς τὸ αὐτὸ ἄλλως τε τεύχος ἐδημοσιεύσαμεν Νισύρικες παροιμίαις ἀπὸ τὴν συλλογὴν τοῦ ἀγαπητοῦ μας συνεργ-

γάτου ἱατροῦ Γεωργίου Παρθεσιάδη, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου, ἐν τούτοις, δὲν ἀνεφέρσαμεν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω, καίτοι εἶναι γνωστὴ ἡ ἐργασία του καὶ ὑπὸ τὸ ψευδῶνυμον «Ἀρμάς». Τοῦτο πρὸς ἄρσιν πάσης τυχόν παρεξηγήσεως.

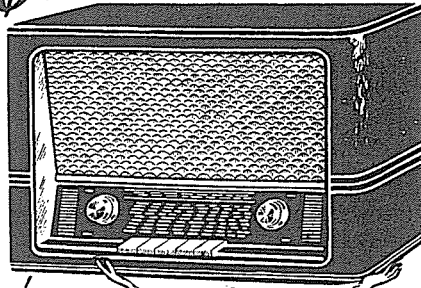
— Ζητοῦμε συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας διὰ τὴν σημειωθεῖσαν παράλειψιν κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ προηγουμένου τεύχους μας. Οὕτω ἐνῶ εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεφέρετο ὅτι ἀρχίζομεν τὴν δημοσιεύσιν τῶν ποιημάτων τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ Δ. Μπαλαλά, ἐν τούτοις ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας καὶ τῆς ἀνάγκης περικοπῆς τῆς ὕλης, δὲν ἐδημοσιεύθησαν.

— Οἱ αὐτοὶ λόγοι συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ μὴ δημοσιευθῆ ἡ ἀναγγελία τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ Ἰακώβου Καζαβῆ, ἐπισυμβάντος πρὸ διμήνου περίπου καὶ τινες ἀκόμη εἰδήσεις.

Παρεννόθησαν

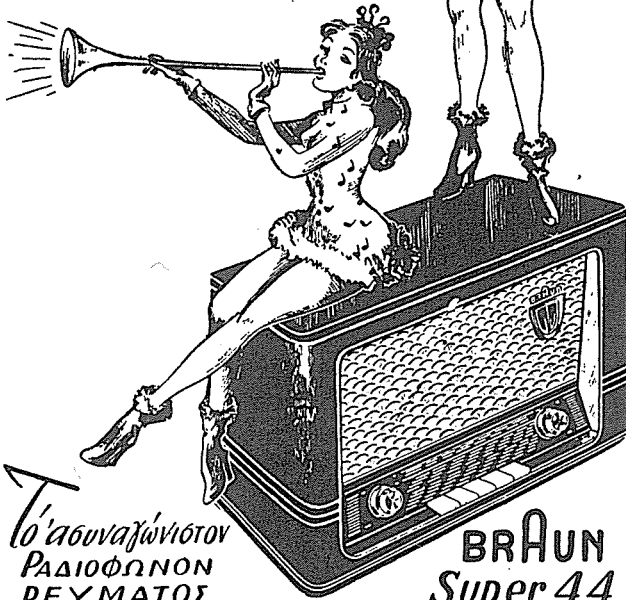
Φίρμα

ΤΑ ΞΗΡΑΣ
ΜΠΑΤΤΑΡΙΑΣ

Γερμανικά
ραδιόφωνα

BRAUN
SUPER 44B

Τόσωναχώνιστον
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ
ΡΕΥΜΑΤΟΣ

BRAUN
Super 44

ΕΞ ΕΠΙΠΛΟΥ ΚΑΡΥΔΙΑΣ

ΠΛΗΡΗΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΣ Δ.Ι. ΒΑΛΕΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 9
ΒΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ ΤΗΛ. 33671-ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΟΣ 3ΟΝ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 18

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,,

ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: Κ. ΜΟΥΡΑΣ
'Αντιπρόεδρος: Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Γραμματεὺς: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας: Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ: 'Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,, 'Αθηνῶν
> > "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ,, >
> > "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ,, >

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὄροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ: Νέα Ὑόρκη: Ἰάκωβος Καραβάκης, Ρόδος: Γ. Κουμέντος. Κῶς: Α. Πληθίδης
Νίσυρος: Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ: Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακκαρίδης

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Οἱ Σύλλογοί μας — Τῆς Συντάξεως	Σελίς 1
Συλλογικαὶ Ἀνακοινώσεις	> 2
Κρίσεις καὶ Σχόλια	> 4
Λαογραφικὰ Σόμεικτα Νισύρου—Μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	> 8
Ἡ λειτουργία τῶν Λουτρῶν Νισύρου—Παναγ. Σακελλαρίδη	> 11
Ἡ Κορφή τοῦ Νισύρου (ποίημα)—Ἀγγέλου Σικελιανῶ	> 14
Γιὰ Σᾶς (ποίημα) — Δημ. Μπαλαῶ	> 15
Ἄ Κίτσικας (ποίημα) — Δημ. Μταλαῶ	> 15
Ἄπ' ὄ,τι θυμᾶμαι — Ν κήτα Σακελλαρίδη	> 16
Τὰ μοναστήρια τῆς Νισύρου — Νικήτα Κουμέντου	> 17
Ἄμυγδαλιά — Γιάννη Ζαχαριάδη	> 20
Ἄρχαῖα Νομίσματα Νισύρου — Λαζ. Κοντοβεροῦ	> 23
Τὸ Μοιρολόι τῆς Παναγίδας (Σπηλιανῆς)	> 24
Ἱστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου—Δημοσ - Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	> 25
Τὸ «Γιαλι» τῆς Νισύρου — Γεωργ. Ἐμμ. Παρθενιάδη	> 26
Τὸ Δεκαπενταύγουστο — Καλλιόπης Κώνστα	> 27
Ἄπολογισμὸς Ἱερέας Μονῆς Σπηλιανῆς	> 30
Ἡ παρανομία καὶ ἡ κακουργία τῆς Μάνας (Νισύρικο Δημοτικὸ τραγοῦδι)—Συλλογῆς Α. Κ. Κοντοβεροῦ	> 31
Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν Σύνταξιν	> 32
Νισυριακοὶ Ἀντίλαλοι	> 16α

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Σ Ε Ι Σ Σ Υ Μ Φ Ω Ν Ω Σ Τ Ω Ν Ο Μ Ω

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σύλλογος Νισυρίων "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΤ. ΤΖΑΝΕΤΗ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ 17 - ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
Α Θ Η Ν Ω Ν — Π Ε Ι Ρ Α Ι Ω Σ « Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ »

ΒΑΣΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Τὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» παρουσίασαν ἀπὸ τῶν στηλῶν των, τὴν πρόοδον ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια γίνηκε σὲ ἔργα πολιτισμοῦ εἰς τὴν Νί-
συρον. Ἐτονίσαμεν μέσῳ τοῦ περιοδικοῦ μας τὴν ἐξαιρετικὴν συμβολὴν
τῶν Συλλόγων μας εἰς τὴν πρόοδον τῆς Νήσου μας καὶ ἐσημειώθη τὸ γε-
γονὸς πῶς ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα μαζί με τὴν προοδευτικότητά ποὺ
διακρίνει, ἀπὸ μακροῦ, τοὺς ξενητευμένους Νισυρίους, εἶναι ἡ χρυσὴ ἀλυ-
σίδα ποὺ κάμνει νὰ συνεχίζεται ἡ εὐγενὴς παράδοσις τῆς Συλλογικῆς προσ-
παθείας καὶ ποὺ συνδέει τὸ παρελθὸν μετὰ τὸ παρόν, χωρὶς τοῦτο νὰ αἰσθά-
νεται μειονεκτικότητά. Δὲν περιοριζόμεθα νὰ ἐξάρωμεν ἐπιτυχίας, ἀλλὰ
σημειώνομε καὶ τὰ ἀσθενῆ μας σημεῖα. Τονίζομε τὰ σημεῖα ποὺ παρουσιάζ-
ουν ἀτελείας εἰς τὴν κοινὴν προσπάθειαν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ μικροῦ μας
νησιοῦ. Μὲ ὁδηγὸν πάντοτε τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν γενέτειραν, ἐσημειώσαμεν
εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας τὴν χαλάρωσιν τοῦ Συλλογικοῦ Πνεύματος,
ἐσημειώσαμε μετὰ μεγάλης λύπης, ὅτι, ἐνῶ ὅλοι οἱ Νισυριοὶ ὅταν τοὺς ζη-
τηθῇ, προσφέρουν διὰ τὰ κοινὰ μετὰ προθυμίαν, δὲν προσέρχονται μετὰ τὸν
ζητῶν, τὸν γνωστὸν εἰς τοὺς παλαιότερους, κοντὰ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Σω-
ματείου των. Εἶναι εὐκόλον εἰς ὅλους νὰ ἐκτιμήσουν πόσῃ ζημίαν προκαλεῖ
τὸ μειονέκτημα τοῦτο διὰ τὰ σωματεῖα μας τῶν πολυπληθῶν σήμερον εἰς
ξένην Νισυριακῶν παροικιῶν, ὅταν εἰς τὴν συνείδησιν ὄλων ἀνεξαίρετως
ὑπάρχη ἡ πίστις διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς προκοπῆς τῶν Συλ-
λόγων μας. Μὲ τὸ σημερινόν μας ἄρθρον δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ ἐπανέλθωμεν
εἰς τὸ θέμα. Σήμερον ποὺ τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ κατέκτησαν τὴν ἐκτίμησιν
καὶ τὴν ἀγάπην τῶν συμπατριωτῶν μας, θὰ μπορέσουν μετὰ τοὺς νέους συν-
εργάτας των, ποὺ ἡμέρα μετὰ τὴν ἡμέρα, ἀῤῥάνονται σὲ ἀριθμὸν, νὰ ἀνανεώ-
σουν τὸ Συλλογικὸν ἐνδιαφέρον, μετὰ κατεύθυνσιν τὰ ζωτικά, τὰ ἐνδιαφέ-
ροντα ζητήματα τοῦ τόπου μας. Κερδίζομεν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν
τῶν συμπατριωτῶν μας —τοῦτο τὸ μαρτυροῦν καὶ οἰκονομικοὶ ἐνισχυταὶ
τοῦ ἔργου μας καὶ ἠθικοὶ συμπαράσταται τῆς σκληρῆς προσπάθειάς μας διὰ
τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ μας —μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ πληθαίνουν οἱ συμπα-
τριῶται μας ποὺ τώρα μὲν αἰσθάνονται ἐνδιαφέρον νὰ ἐνημερώνωνται διὰ
τὰ Νισυριακὰ ζητήματα αὔριον δὲ ἀσφαλῶς θὰ αἰσθάνωνται τὴν ἀνάγκην
νὰ συμβάλουν διὰ τὴν καλύτεραν των ἐπίλυσιν. Δὲν περιορίζονται συνεπῶς
σήμερον νὰ κάμουν ἐκκλησίαν πρὸς ὅλους τοὺς Νισυρίους τὰ Νισυριακὰ Χρο-
νικὰ νὰ πυκνώσουν τὰς τάξεις τῶν τοπικῶν μας Συλλόγων, ἀλλὰ καθο-
ρίζουν δι' ἑαυτὰ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συμβάλουν μετὰ τὸν καλύτερον τρόπον,
μετὰ τὸν εὐρυνόμενον περὶ αὐτὰ κύκλον τῶν συνεργατῶν των εἰς τὴν προαγω-
γὴν ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πλέον βασικοὺς σκοποὺς των. Τῆς ἐνισχύσεως καὶ τῆς
ἀνυψώσεως τῶν σωματείων μας διὰ τῆς προσχωρήσεως εἰς αὐτὰ τοῦ συν-
όλου τῶν μελῶν τῶν παροικιῶν μας καὶ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς των εἰς
τὰς προσπάθειάς τῶν Συλλόγων μας.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύλλογος «'Ο Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν - Πειραιῶς.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς «'Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» ἀπεφάσισε κατὰ τὴν τελευταίαν του συνεδρίασιν νὰ καλέσῃ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ προβλεπομένην τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τὴν Κυριακὴν 1ην Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. Θέματα τῆς ἐν λόγῳ Γενικῆς Συνελεύσεως θὰ εἶναι: α) Ἐκθεσις Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν χρῆσιν 1954)1956. β) Ἀπολογισμὸς τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως τοῦ Δ.Σ. καὶ γ) Ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν καθόλου ζητημάτων τῆς Συλλογικῆς προσπάθειας.

Ἐπίσης τὸ Δ.Σ. ἀπεφάσισε, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τονώσεως τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ Νισυριακῆς παροικίας, τὴν ὀργάνωσιν παννισυριακῆς συγκεντρώσεως ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν καὶ συγκεκριμένως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Δεκεμβρίου.

Σύλλογος «Παναγία ἡ Θερμιανὴ» Ἀθηνῶν.

Τὴν Κυριακὴν 22αν Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ὁ Σύλλογος «Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ Ἡ ΘΕΡΜΙΑΝΗ» ἐώρτασε ὅπως καὶ πέρυσι τὴν ἑορτὴν τῆς Παναγίας τελεσθείσης ἑορτοκλασίας ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Νέας Σμύρνης, εἰς ἣν παρευρέθησαν πλεόν τῶν τριάκοντα μελῶν, ὡς καὶ ἀρκετοὶ φίλοι τοῦ Συλλόγου ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἤδη δὲν παραλείπουν νὰ ἐκδηλώνουν τὸ ἐνδιαφέρον των διὰ πάσαν ἐκδήλωσιν τοῦ Συλλόγου.

Ἡ ἑορτὴ συνεχίσθη εἰς τὸ κέντρον Φυστικῆς ὅπου μετέβησαν οἱ ἐκκλησιασθέντες καὶ παρετέθη πρόγευμα ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου μὲ χοροὺς Δωδεκανησιακοὺς καὶ τὴν πατροπαράδοτην κοῦπτα. Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ προγεύματος τούτου, τοῦ ὁποίου τὰ ἔξοδα, ὡς ἐδήλωσεν ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ Πρόεδρος κ. Ἀλέξ. Καράλης, διέθεσεν ἐξ ἰδίων πρὸς ὄφελος τοῦ Συλλόγου, ἐπεκράτησε μεγάλη εὐθυμία μὲ διάχυτὸν τὸ πατριωτικὸν χρῶμα.

Τὴν 17ην Νοεμβρίου ἐ.ἔ. καὶ ὥραν 10.30 π.μ. ὁ αὐτὸς Σύλλογος, ληγούσης τῆς θητείας τοῦ παρόντος Διοικητικοῦ Συμβουλίου, συγκαλεῖ Τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μελῶν μὲ θέματα τὴν λογοδοσίαν τοῦ Δ.Σ. καὶ ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς διετίας Νοεμβρίου 1955—Νοεμβρίου 1957, συζήτησιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ διαφόρων ζωτικῶν διὰ τὸν Σύλλογον θεμάτων ὡς καὶ ἀρχειρείας διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Σύλλογος «Ἁγ. Ἰωάνν. Θεολόγος» Ἀθηνῶν

—Μὲ καθολικὴν συμμετοχὴν τῶν Μελῶν ἐτελέσθη καὶ ἐφέτος ἡ ἑτησίᾳ ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου, διὰ παρακολουθήσεως θείας Λειτουργίας μετ' ἀρτοκλασίας εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Ἀθανασίου—Θησείου, τὴν Κυριακὴν 13ην Ὀκτωβρίου.

—Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασίν του, ἀπεφάσισε τὴν προικοδότησιν εἰς Νικίᾳ τῆς Καλλιόπης, θυγατρὸς Θεοδώρου Ἀσημακοπούλου καὶ Κατίνας τὸ γένος Λοΐζου, διὰ καταθέσεως εἰς τὸν εἰδικὸν λογαριασμὸν χιλίων (1000) Δραχμῶν.—

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ δεξαμενὴ τοῦ Παγοποιείου :

Αἱ πληροφορίες μας, πού ἀφοροῦν τὴν πρὸδον τῶν ἐργασιῶν κατασκευῆς τῆς δεξαμενῆς τοῦ Παγοποιείου, δὲν εἶναι εὐχάριστοι. Ἀφοῦ ἀδικαιολογῆτως καθυστέρησεν ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν με ἀποτέλεσμα, νὰ εἶναι προβληματικὴ ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ ἔργου μέσα εἰς τὴν χειμερινὴν περιόδον, ἤρχισαν ἐπιτέλους—σχεδὸν πρὸ μῆνός. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐκτελεῖται τὸ ἔργον, κατὰ τὴν γνώμην μας, δὲν δικαιολογεῖ τὴν πρόβλεψιν διὰ τὴν ἔγκαιρον καὶ ἔντεχον ἀποπεράτωσίν του. Ὁ Σύλλογος ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ τῆς Ἀμερικῆς, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν εἶναι καὶ ὁ κύριος χρηματοδότης τοῦ ἔργου, συνεκρότησεν εἰς Νίσυρον Ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ κ. Δημάρχου, τοῦ κ. Δ. Ζωσίμου καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Γνωμαγόρου Νίσυρου κ. Δ. Κατσιματίδου. Ἡ Ἐπιτροπὴ, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ταλαντεύσεις, ἀπεφάσισε νὰ προμηθευθῆται αὐτὴ τὰ διάφορα ὑλικά καὶ νὰ ἐκτελεῖ ἀπευθείας τὰς σχετικὰς δαπάνας, δηλαδὴ ἤρχισε ἐκτελοῦσα ἡ ἰδίᾳ τὸ ἔργον, μὲ ἐπιβλέποντα τὸν ὑπομηχανικὸν τῆς Ἐπαρχίας Κῶ. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν φύσιν τοῦ ἔργου, τὸ ἐπεῖγον αὐτοῦ καὶ πρὸ παντὸς τὰς τοπικὰς συνθήκας, ἀδιστάκτως προορύμε νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναλαμβάνει ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνατοτήτων τῆς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καθυστερήσῃ ἡ ἀποπεράτωσις καὶ νὰ δαπανηθῶσιν περισσότερα χρήματα. Ἡ Ἐπιτροπὴ προφανῶς ἔχει προορισμὸν νὰ ἐποπτεύῃ καὶ νὰ παρακολουθῇ τὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου, ἐφ' ὅσον ὁμας μεταβάλλεται αὐτὴ εἰς κατασκευαστὴν, ποῖος θὰ εἶναι ὁ ἔλεγχος ;

Κατὰ τὴν γνώμην μας ἐπεβάλλετο ἡ ἀνάθεσις τοῦ ἔργου, διὰ μεθοδικοῦ διαγωνισμοῦ, προκηρυσσομένου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἐργολάβον Δημοσίων ἔργων, ὅστις καὶ τὰς γνώσεις καὶ τὰ μέσα (ξυλεία, ἐργαλεῖα κλπ.) θὰ διέθετε καὶ πρὸ παντὸς τὰς ἀπαραιτήτους ἐγγυήσεις θὰ κατέθετεν διὰ τὴν ἔντεχον καὶ ἐμπρόθεσμον ἀποπεράτωσιν. Μὲ τοὺς καταλλήλους ὁρους τοὺς ὁποῖους θὰ συμπε-

ριελάμβανεν ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν διακέρυξιν τῆς δημοπρασίας θὰ ἀπέκλειε τὴν κατακύρωσιν τοῦ ἔργου μὲ ὑψηλὰς τιμὰς. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὑδατοδεξαμενῆς δὲν εἰσέκουσθησαν παρὰ τοῦ κ. Δημάρχου, ἐκείνου πού λόγῳ τῆς πείρας τῶν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι οἱ σύμβουλοί του. Εἰς ἡμᾶς σήμερον δὲν ἀπομένει παρὰ νὰ ἐπιστημάνωμεν τὸ σφάλμα καὶ νὰ εὐχηθῶμεν τὴν διάψευσίν μας ἐκ τῶν πραγμάτων.

Τὰ Συλλογικά μας.

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν εἰς ὅλους τοὺς ἀναγνώστας μας Νισυρίους, ἰδιαιτέρα εἰς τὰ μέλη τῶν παροικιῶν τῆς Νισύρου, εἰς Νέαν Ὑόρκην, Ἀθήνας καὶ Ρόδον, εἰς τὸ θέμα πού θίξανε τὰ «Ν.Χ.» εἰς τὸ περασμένον τεῦχος καὶ πού κατὰ κάποιον τρόπον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ κύριον ἄρθρον τοῦ ἀνα χεῖρας τεύχους. Τὸ θέμα ἀφορᾷ τὴν χαλάρωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν μελῶν τῶν παροικιῶν διὰ τὴν ἐνεργὸν ἀνάμειξίν των εἰς τὴν Συλλογικὴν προσπάθειαν. Ἐὰν ἔχωμεν κάτι πού προκαλεῖ τὸν δίκαιον ἔπαινον ὕχι μόνον τῶν Δωδεκανησιακῶν παροικιῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλὰ καὶ εὐρυτέρων στρωμάτων τῶν πόλεων εἰς τὰς ὁποίας λειτουργοῦν οἱ Σύλλογοί μας, εἶναι ἡ Συλλογικὴ μας δραστηριότης μὲ τὰ πλοῦσια ἀποτελέσματά της. Δὲν εἶναι μόνον τὰ ἔργα πού ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν οἱ Σύλλογοί μας, εἶναι ἡ τόνωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Νίσυρον καὶ διὰ κάθε Νισυριακόν, ἐνῶ σφυρηλατοῦν συγχρόνως τὴν ἀλληλοεκτιμησιν μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν παροικιῶν. Ἡ ἀξία κάθε ἐπαινοῦ Συλλογικῆ δράσεως μας, πού ἀριθμεῖ ἡλικίαν ἡμίσεος αἰῶνος, διατρέχει κίνδυνον μαρασμοῦ ἀπὸ τὴν χαλάρωσιν τῶν δεσμῶν τῶν μελῶν τῶν παροικιῶν πρὸς τοὺς Σύλλογους. Θὰ τὸ ἐπιτρέψωμεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας;

Τὰ «Ν.Χ.» σαλπίζουν τὴν ἐνίσχυσιν τῶν Συλλόγων μας μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἔχουν τὴν ἐπιβαλλομένην ἀπήχησιν εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς συμπατριώτας μας.

Ὁ Σύλλογος «Πορφυρίς» καὶ ἡ Νισυριακὴ Παροικία Ρόδου.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν εἰς τὴν Ρόδον συνεκεντρώθησαν ἀρκετὰ οἰκογένεια ἐκ Νισύρου, γενικώτερα ἐδημιουργήθη μιὰ ζωντανὴ Νισυριακὴ παροικία. Συνδυετικὸς κρείστος τῆς παροικίας εἶναι ὁ καθ' ὅλα ἀξιόλογος Σύλλογος ἡ «Πορφυρίς». Ἀπὸ τὰ πεπραγμένα τῆς «Πορφυρίδος», τὰ ὁποῖα μᾶς ἐδόθηκε ἡ ἐσκαιρία νὰ μελετήσωμεν προκύπτει ὅτι βασικὴ ἀνάγκη τῆς Συλλογικῆς προσπάθειας, εἶναι ἡ φιλόπρωτος δρασίς. Ὅπως εὐκόλα δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμε εἰς μίαν ἐννομιμένην πολιτείαν ἡ Κθινωνικὴ πρόνοια ἀνήκει καὶ πρέπει νὰ ἀνήκει εἰς τὸ Κράτος. Οἱ Σύλλογοι θὰ πρέπει νὰ θεραπεύουν ἀνάγκες τοπικῆς κοινῆς ἐνδιαφέροντος καὶ μίαν τέτοιαν ἀνάγκην προτίθεται ἡ «Πορφυρίς» νὰ θεραπεύσῃ προβάλλουσα τουριστικῶς τὴν Νίσυρον, μὲ φωτογραφίας, μὲ δημοσιεύσεις, μὲ ὀμίλιας εἰς τὸν τοπικὸν Ραδιοφωνικὸν σταθμὸν Ρόδου κ.λ.π. Ἐπίσης ἐν ἀξιόλογον πεδῖον δράσεως διὰ τὴν «Πορφυρίδα» εἶναι ἡ δημιουργικὴ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν διάδοσιν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» εἰς τὴν παροικίαν τῆς Ρόδου μέσω τῶν στηλῶν τῶν ὁποίων θὰ παρουσιάξῃ κατὰ συστηματικώτερον τρόπον τὴν κίνησίν τῆς.

Οἱ ἀπολογισμοὶ τῆς «Σπηλιανῆς».

Ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν τελευταίων ἀπολογισμῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς μονῆς Σπηλιανῆς μπορεῖ κανεὶς νὰ σημειώσῃ, πὼς ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον εἰς τοὺς χρόνους τῆς «παρακμῆς» τοῦ Νησιῦ μας ἡ Ἱερὰ μονὴ Σπηλιανὴ νὰ ἀποτελῇ μετὰ ἀπὸ τὸν Δῆμον τὸν μοναδικὸν οἰκονομικὸν παράγοντα τοῦ τόπου. Οἱ τελευταῖοι ἐπισκέπται τῆς Νήσου μας κατὰ τὴν πανηγυριν τῆς 15ης Αὐγούστου ἀντιμετώπισαν τὴν γνωστὴν ἀπὸ μακροτάτων χρόνων προθυμίαν τῶν πάντων, πτωχῶν καὶ εὐπόρων νὰ προσφέρουν μὲ προθυμίαν «στὴν χάριν» τῆς. Ἰδεῶδες διὰ τὴν μικρὰν «Κοινότητά» μας θὰ ἦτο μεγαλυτέρα ἀκόμη συμβολὴ τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τῆς Ἱερᾶς μονῆς εἰς τὴν πρόδον εἰς ἔργα πολιτισμοῦ, παρεμφερῆ ἔστω, μὲ τὸν θρησκευτικὸν προορισμὸν. Οὕτω εἰς τὴν χρῆσιν 53)54 οὐδεὶς παραγωγικὸς σκοπὸς θεραπεύεται, εἰς τὴν χρῆσιν 54)55 εὐτυχῶς τὰ πράγματα παρουσιάζονται καλύτερα. Θεραπεύονται παραγωγικοὶ σκοποὶ, ὡς ἐπίσχυσις τῶν μαθητικῶν συσσιτίων, ἐπίσχυσις Δήμου διὰ τὴν διάνειξιν

τοῦ δρόμου πρὸς Νεκροταφεῖον καὶ ἐπίσχυσις ταμείου Ἱερᾶς μονῆς Ποταμιτίσσης. Νὰ ἐλπίσωμεν πρόδον εἰς τὸν ἰσολογισμὸν 56)57 ;

Οἱ Συνεργάται μας.

Μὲ συγκίνησιν βλέπομεν νὰ πυκνῶνουν οἱ γραμμὲς τῶν συνεργατῶν μας. Σεβάσμιοι Νισύριοι καὶ φίλοι τῶν Νισυρίων τιμοῦν τὸ περιόδικόν μας. Νέοι ἐπιστήμονες εἰσέρχονται μὲ ὄρεξιν καὶ συμβάλουν εἰς τὴν ἐκδοτικὴν μας προσπάθειαν καὶ προκαλοῦν τοὺς διστακτικὸς νὰ τοὺς μιμηθῶν. Εἴμεθα βέβαιοι πὼς μὲ τὴν πρόδον τοῦ χρόνου καινούργιοι συμπατριῶτες μας θὰ προσχωρήσουν εἰς τὴν σύνταξιν. Εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν πόσον εὐτυχεῖς θὰ εἴεθα τὸ ἐλεύθερον Βῆμα τῶν «Ν. Χ.» νὰ δυνηθῇ νὰ φιλοξενήσῃ τὰς γνώμας καὶ τοῦ πλείον ἁπλοῦ συμπατριώτου μας, διότι ποτὲ δὲν ἐπαύσαμεν νὰ θεωρῶμεν χρήσιμον κάθε γνώμην διὰ τὸ ζήτημα τοῦ Νησιῦ μας ποὺ προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ζήσανε καὶ ζῶντε τῆ δύσκολη ζωῆ του. Περιμένομεν πάντοτε νέους συνεργάτες διότι γνωρίζομεν πὼς πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ μποροῦν, ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσουν νὰ γράψουν. Τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν... οὐδετερότητα τοῦ παρατηρητηρίου τῶν.

Τὰ μοναστήρια τῆς Νισύρου καὶ ἡ Σπηλιανή.

Ἡ συνεργασία τοῦ νέου μας συνεργάτου, διδασκάλου Νικήτα Κουμέντου, καθ' ὅλα ἀξιόλογη καὶ ἄξια συγχαρητηρίων μᾶς δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ φωνάξωμεν διὰ ἄλλην μίαν φοράν πὼς παρουσιαζόμεθα κατώτεροι τῶν πατέρων μας, ἂν δὲν σταματήσωμεν τὴν καταστροφὴν αὐτῆς τῆς πνευματικῆς μας κληρονομίας. Ἡ Ἱερὰ μονὴ Σπηλιανῆς εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μας καιρὸς νὰ συμπεριλάβῃ μέσα εἰς τὸν κύκλον τῆς δράσεώς της τὴν πρόνοιαν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν μοναστηρίων τῆς Νήσου, ἐπιδιώκουσα ἄρμοδιως τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ Σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ρόδου. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ἐγκαινισθῇ μιὰ ἄρμοδιότης τὰ μέγιστα τιμητικὴ διὰ τὴν συμβολὴν τῆς εἰς τὴν πρόδον τοῦ τόπου μας.

Ἡ κίνησις τῶν λουτρῶν μας

Ἡ πελατεία τῶν Λουτρῶν μας κατὰ τὴν ἐφεινην περίοδον ἦτο σημαντικῶς μειωμένη. Τὸ γεγονός βέβαια αὐτὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸν ἀντίκτυπον διὰ τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ Δήμου μας θὰ πρέπει νὰ μᾶς οδηγήσῃ εἰς σκέψεις ποὺ σκοπὸν θὰ ἔχουν νὰ προσδιορίσουν τὴν αἰτίαν τῆς μειώσεως τῆς πελατείας τῶν Λουτρῶν μας καὶ τὴν ἐξαγωγήν τῶν ἀπαραί-

τήτων συμπερασμάτων, τὰ ὅποια θὰ μᾶς ὀδηγήσουν μὲ τὴν σειράν τους εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων. Εἶναι γνωστὸν καὶ ἀπὸ τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ μας ἐτονίσθη πὼς πολλὰ πρέπει νὰ ἀλλάξουν διὰ νὰ θεωρηθοῦν τὰ Λουτρά μας ὅτι δύνανται νὰ παράσχουν εἰς τοὺς πελάτας τὼν τὰς ἀνέσεις πού αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἐποχὴ κρίνει ὡς ἀπαραιτήτους σήμερον. Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν ὅτι χρόνον μὲ τὸν χρόνον σημειοῦται, ἔστω καὶ μὲ βραδύν ρυθμὸν, βελτίωσιν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Καταστήματος. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, πού βλέπει τὸ φῶς, μιὰ προτροπὴ πρὸς τὴν θάλασσα, ἀπὸ μέρους τῶν ἰατρῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μειοῦται ἡ πελατεία τῶν ἰαματικῶν πηγῶν, ἐπιβάλλεται περισσotτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορᾶ προσπάθεια διὰ τὴν προσέλκυσιν τῆς πελατείας τῶν Λουομένων. Ἡ συστηματικὴ διαφήμισις, ἡ ὅποια ποτὲ δὲν ὑπῆρξε, εἶναι καιρὸς νὰ προβληθῇ μελετημένα, μὲ προβολὴ δίπλα ἀπὸ τὰ βῶδντα περιστατικά διὰ τὰς θεραπευτικὰς ιδιότητας τῶν πηγῶν μας, τῆς γραφικότητος τῆς Νισύρου, τοῦ θαυμασίου ξηροῦ κλίματος καὶ τοῦ ἰδιαίτερου τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἠφαιστείου κλπ.

Μιὰ ἀξιόλογη δωρεά.

Μὲ ἰδιαίτεράν εὐχαρίστησιν δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω εὐχαριστήριον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Μανδρακίου πρὸς τὸν εἰς Ἀμερικὴν συμπατριώτην μας κ. Ἀπόστ. Κεχαγιᾶν διὰ τὴν ἐκ 10 ὀργάνων Φυσικῆς δωρεάν του πρὸς τὸ Σχολεῖον. Συγχαίρομεν καὶ ἐμεῖς τὸν κ. Κεχαγιᾶν διὰ τὴν δωρεάν του. Κάθε συμβολὴ εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς μορφώσεως τῶν παιδιῶν τῆς Νισύρου εἶναι περισσotτερον ἀξιόλογη ἀπὸ κάθε ἄλλην δωρεάν. Ὅλοι πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τοὺς συμπατριώτες μας καθηγητὰς πού μὲ τόσην στοργὴν ἔχουν ἀναλάβει τὸ ἔργον αὐτό.—

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
5)ΞΙΟΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ
ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τὸν εἰς Νέαν Ὑόρκην διαμένοντα συμπολίτην μας κ. Ἀπόστολον Γεωργίου Κεχαγιᾶν, διὰ τὴν πρὸς τὸ Σχολεῖον δωρεάν του, εἰς μνήμην τοῦ Πατρὸς του Γεωργίου, συγκειμένην ἐκ 10 Ὀργάνων Φυσικῆς,

ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 7-8-1957

Ὁ Διευθυντὴς
ΣΤΑΜ. ΚΟΥΡΖΗΣ

Ἡ νεολαία μας καὶ ὁ ἀθλητισμός.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Νισύρου, εἰς ἓνα τομέα δὲν ἔγινε οὐδεμίαν πρόοδος, εἰς τὸν τομέα τοῦ ἀθλητισμοῦ. Ὅλοι μας γνωρίζομεν τὴν σημασίαν πού ἔχει διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῆς νεότητος ὁ ἀθλητισμός καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ τονισθῇ τοῦτο ἰδιαίτερώς. Εἰς τοὺς ἑκπαιδευτικούς μας, μοιραίως, πίπτει ἡ εὐθύνη πού δὲν κατωρθώθη νὰ δημιουργηθῇ εἰς ἀθλητικὸς ὄμιλος καὶ σὲ ὑποτυπώδη ἔστω μορφήν, καθ' ὅσον παράλληλον λειτουργήμα πρὸς τὴν ἑκπαίδευσιν ἀποτελεῖ ὁ ἀθλητισμός. Δὲν εἶναι σκοπὸς σήμερον ὅμως νὰ καταλογίσωμεν εὐθύνην καὶ νὰ διεξάγωμεν συζήτησιν χωρὶς οὐσιαστικὸν περιεχόμενον. Πιστεύομεν πὼς ἔμφυτος εἶναι ἡ ἀνάγκη εἰς τὴν νεολαίαν νὰ τρέπεται πρὸς τὰ παιχιδία μὲ ἀμίλλα καὶ νὰ ἐπιδίδεται μόνη τῆς εἰς πρωτόγονον ἀθλῆσιν. Τὴν ἀνάγκην τῶν αὐτῶν δὲν καλλιεργήσαμεν ὅπως ἔπρεπε. Ἡ ἔλλειψις καταλλήλου γηπέδου, ἀποτελοῦσε πάντοτε φραγμὸν εἰς ἐκείνους πού εὐχαιρίστως θὰ ἀπετέλουν τοὺς πρωτοπόρους, καθ' ὅσον ἡ ἀρχὴ ἦτο δύσκολος, ἀφοῦ πρὸς τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ γηπέδου κατὰ πρότον θὰ κατευθύνοντο καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦτο διὰ τὸ νησί μας δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ὑπάρχη. Ἐπειδὴ θεωροῦμεν σπουδαῖον μειονέκτημα διὰ τὴν νεολαίαν μας νὰ μὴ ἐπιδίδεται εἰς τὰ σύγχρονα σπόρ, τολίζομεν τὴν ἀνάγκην νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ἀπὸ πάντα δυνάμενον. Ὁ Γνωμαγόρας Νισύρου θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ συμπεριελάμβανεν εἰς τοὺς σκοποὺς του καὶ τὴν προσπάθειαν τῆς δημιουργίας ἀθλητικῆς ὁμάδος μὲ τὸ ὄνομά του. Εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν θὰ τὸν βοηθήσωμε μὲ ὄλας μας τὰς δυνάμεις καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ τὸ στοιχειώδες γήπεδον μπορούμεν νὰ δημιουργήσωμεν καὶ εἰς τὴν μαθητιῶσαν καὶ ἐξωσχολικὴν νεότητά μας θὰ δυνηθῶμεν νὰ προσφέρωμεν μίαν χαρὰν τὴν ὅποιαν ἀπολαμβάνουν εἰς ὄλα τὰ πολιτισμικά μέρη οἱ νέοι. Ἐλπίζομεν καὶ ὁ Δῆμος ὁ ὅποιος εἰς τὸ ἐνεργητικὸν του κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων πολιτισμοῦ εἰς τὸ νησί μας, νὰ υἱοθετῇ πλήρως τὰς ἀπόψεις μας καὶ νὰ συμβάλῃ μὲ θερμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθλητισμοῦ διὰ τὸ καλὸν τῆς νεολαίας μας.

ΠΕΝΤΕ ΑΔΕΛΦΕΣ

*Πέντε ἀδερφές, Παχειά, Περγοῦσα, Στρογγυλή,
Γυαλί καὶ Ἀντελέουσα, τῆς θάλασσης κυράδες,
καμαρωτὲς προβάλλουνε στ' ἄπλωμα τοῦ Αἰγαίου,
στὴ Νίσυρο καρσί, καρσί μπρατσέρες ἀραγμένες,
πέντε ἀδερφές θαλασσινὲς καὶ διπλαγαπημένες.*

Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ **EMMANΟΥΗΛ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ἀγκλαβή καὶ **ἐγκλαβή**, ἡ Ἴον τὸ προικοσύμφωνον. Λέγεται καὶ προυκοσούφωνο. Νὰ ἀντιγραφῶσιν ἐκ τῆς «Δωδεκανησιακῆς Αὐγῆς» τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Προικῶα ἔθιμα Νισύρου» (1934, ἀριθμ. 331.332) δημοσιευόμενα ὑπ' ἐμοῦ. Παραθέτομεν ἐναυῦθα τύπους τινὰς Νισυριακῶν Προικοσυμφώνων. Νὰ ἀντιγραφῶσι τοιαῦτα ἐκ τῶν παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένων. Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ντεβέκκι, «Νέρωνος τῆς Δωδεκανήσου» τὸ «Νισύριον Προυκοσούφωνον» ἐτάφη.

2ον κοπιῶδες πράγμα· «ἀγκλαβή νεῖνε ἢ φανέλλα» δηλαδὴ περίπλοκος, κοπιώδης ἐργασία εἶναι τὸ νὰ πλεχθῆ μία φανέλλα· νὰ πλυθῆ τὸ μαλλί, νὰ γνευθῆ, νὰ γίνῃ νῆμα, κ.ο.κ.

ἀγκλιά, ἡ ἢ ἀντλία.

ἀγκλιάζω καὶ **ἡγκλιάζω** ἀντλῶ. «γκλιάζω τὰ νερὰ ποῦ κάμνει ἡ βάρκα».

ἀγκλούπα, ἡ σκεῦος πρὸς λήψιν ὑγρῶν σωμάτων, ἰδίᾳ νεροῦ ἢ κρασιοῦ. Κατασκευάζεται ἀπὸ εἶδος κολοκύνθης, τὰ χαραπούλια, ἀνοιγομένου τοῦ χαραπουλιοῦ (ἴδε λέξιν) κατὰ τὸ μέσον, τοῦ δὲ ἐπιμήκους σωληνοειδοῦς μέρους χρησιμεύοντος ὡς χειρολαβίδος. Ὑποκορ. τὸ ἀγκλούπι. Λέγεται καὶ ἀγκλιά, ἢ Ἡ λέξις πιθανὸν ἐκ τοῦ ἀντλῶ· (ἀντλούπα· ἀγκλούπα).

ἄγκουρα, ἡ ἢ ἄγκυρα. «νέβασε τὴν ἄγκουρα», «φούνταρε τὴν ἄγκουρα», «ἐφούνταρεν ἡ ἄγκουρα».

ἄγκρη, ἡ δίχονοια, ἐρεθισμὸς πρὸς τινα. «ἐπιασεν ἄγκρη ἀναμεταξύ τω(ν)». Ἐν Κύπρῳ ὑπάρχει καὶ ῥῆμα ἀγγρίζομαι, ἦτοι δυσαρεστοῦμαι, ἐξερεθίζομαι, καὶ ἀγγρίζω ἐρεθίζω τινα.

ἀγκύλλια, τὰ καὶ **γκύλια**· σκάνδαλα, ὑποδαυλίσματα πρὸς πρόκλησιν δίχονοιῶν καὶ ἐρίδων. «βάλλω γκύλια»: ὑποκινῶ πρὸς ἔριν.

ἀγκυλλώνω Ἴον τσιμπῶ κάποιον μὲ αἰχμηρὸν ὄργανον, οἶον βελόνην. «ἐγκυλλώσαμ με οἱ ἀγκάτθιοι»: αἱ αἰχμαὶ τῶν ἀκανθῶν μὲ ἐτσίμπησαν». 2ον βασκαίνω· «πιάννει τὸ ἡμάτιμ μου».

«πῶς ἀγκυλλώνει (καὶ ἀπλῶς γκυλλώννει) τὸ ἡμάτιν του»! ἐγκυλλώθηκα: ἐμματιάσθηκα· γκυλλωμένος: ἡμματιασμένος.

ἄγκυνάρι(ν), τό· (ἀγκυράρι) Ἴον μακρὰ βάρδος γεωργικῆ, ἀγκυρωτῆ πρὸς τὸ ἄνω ἄκρον. Μὲ αὐτὴν σύρουσιν κάτω τοὺς κλάδους τῶν δένδρων διὰ νὰ συνάξουν τοὺς καρπούς. Ἐνίοτε προστίθεται εἰς τὸ ἄκρον τοῦτο σιδηροῦν ἄγκιστρον. 2ον τὸ βαβδι («μπαστοῦνι») τοῦ γεωργικοῦ (ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, τούτων μάλιστα ἰδίᾳ). «ὄμμου τ' ἄγκυνάριμ μου νὰ πααίννω».

ἄγκονας, ὁ Ἴον ὁ ἀγκὼν τῆς χειρὸς. «πονῶ τὸν ἄγκονάμ μου». 2ον ὁ Ἄμβων τῆς ἐκκλησίας «εἶπεν ὁ διακὸς τὸ Βαγγέλιον ἀπὸ τὸν Ἄγκωνα». Ἐνῶ ἄγγονας ἢ ἄγκονας εἶναι ὁ ἔγγονος. «ἤρτεν ἡ ἀγγόνη μου». Ὑποκορ. ἀγγονόπουλλο.

ἀγλατσινάκας, ὁ εἶδος χόρτου αὐτοφουοῦς εἰς τοὺς ἀγρούς, γεύσεως ὑποξύου. Οἱ Νισύριοι τὸν τρώγουσιν καὶ ὤμὸν ὡς «συνδόρπιον», ὅπως τὰ βρετανάκια, κ.ο.κ. Πολλάκις μαζὶ μὲ ξηρὸ ψωμάκι καὶ καμμιὰν ἐληά. Πληθ. ἀγλατσινάκοι. «πᾶμεν νὰ μαέψωμεν ἀγλατσινάκους». Λέγονται καὶ ἀγριοτσινάκοι.

ἀγλατσίνα, ἡ ἢ γόμα (gomme) τὸ κόμμι τῆς ἀμυγδαλιάς. Προσφιλὲς ἔδεσμα τῶν παιδιῶν, μεμονωμένως ἢ καὶ μὲ τὸ ψωμάκι. Κατὰ τὸ καλοκαίρι, καὶ μάλιστα τέλη Αὐγούστου καὶ κατὰ Σεπτέμβριον τὸ «μάεμαν τῶν ἀγλατσινῶν» εἶναι τακτικὸν ἔργον τῶν παιδιῶν. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διὰ νὰ φᾶν, ἀλλὰ δι' ἐμπορικοὺς σκοπούς. Ἡ ἀγλατσίνα ἐπωλεῖτο εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ πολλὰ παιδιὰ ἐξοικονόμουσιν μὲ αὐτὰς ἀρκετὰ σχολικὰ των ἔξοδα. Τὶς ἀγλατσίνες τὶς μεταχειριζόμεθα καὶ ὡς κολητικὴν ὕλην (γόμα).

ἄγλυστος, ὁ ἀγρός ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι «γλυσιμένος», σκαμμένος δηλαδὴ καὶ ἔτοιμος πρὸς σποράν.

ἀγραμματία, ἡ ἀγραμματωσύνη. «Μαστρομανώλης, παρῶν· καὶ διὰ

ἀγραμμάτιαν μου παρακαλεστικῶς ὁ Ἰάκωβος Χατζηδημητρίου» (Ὑπογραφή ἐν Προικοσυμφώνῳ τοῦ 1855).

ἀγράμιτθας, ὁ ἐν ἐγγράφῳ ἀπαντᾷ καὶ ἀβράμιτθας. Δένδρον, ἀλλαχοῦ λεγόμενον τσικουδιά, ἢ παρ' ἀρχαίοις καλουμένη τερέβινθος. Συνώνυμον: ἀγραμιθιά, ἢ ὁ τύπος «ἀγράμιτθας» χρησιμοποιεῖται ἐπὶ τὸ μεγεθυντικώτερον. Πληθ. οἱ ἀγραμίτθοι· οἱ ἀγραμιθιαῖς. «ἐν ἔχουμ πάντα ἐφέτι ἀγραμιθια οἱ ἀγραμιθιαῖς». Εἶδη ἀγραμιθίων: α') ὁ λεγόμενος Σαρακηνός· τούτου τὰ ἀγραμιθια (οἱ καρποὶ δηλαδὴ) εἶναι κατὰμαυρα. Ὡραῖος χαρακτηρισμὸς ἐκ τῶν Σαρακηνῶν πειρατῶν. β') ὁ ἀρκινικός (=ἀρσενικός) ἢ ἀγριος, ὁ ὁποῖος δὲν κάμνει καρπὸν. Πιστεύεται ὅμως ὅτι ἀσκεῖ τὰ ἐμβατευτικά καὶ γονιμοποιᾷ χρέη του ἐπὶ τῶν ἡμέρων ἀγραμιθίων. Αὐτὸς «βατεύει» τὴς ἀγραμιθιαῖς. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ κυρίως «ἀγράμιτθας». γ') ἡ ἡμερῆ ἀγραμιθιά, τῆς ὁποίας ὁ καρπὸς εἶναι πράσινος. Ὁ καρπός: ἀγραμίθι, ἀγραμιθια (πληθ).— Τὸ ὄνομα ἀγραμιθιά καὶ ἀγράμιτθας εἶναι παραφθορὰ τοῦ ἀρχαίου: τρέμινθος, τρεμινθία, τερεβενθία. Ἐν Κρήτῃ λέγεται τὸ δένδρον τραμιθιά.

ἀγραμιθόζυμο(ν), τό· προσφιλὴς χειμωνικὴ παρὰ Νισυρίοις σοῦπα. Κοπανίζεται ἀνάλογος ποσότης ἀγραμιθιῶν, ἀκολούθως βράζεται. Γίνεται οὕτω θερμαντικώτατος ζυμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ρίπτονται βλωμοὶ ψωμοῦ ἐν ἀφθονίᾳ. Συνηθίζεται ἰδίᾳ ὡς πρωϊνὸν ῥόφημα.

ἀγραμιθόλαδο(ν), τό· τὸ λάδι τῶν ἀγραμιθίων (τερεβινθέλαιον). Τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ διὰ τὸ τηγάνισμα. Ἔχει δὲ καὶ θεραπευτικὴν χρῆσιν. Τὸ ζεσταίνουον ὀλίγον, ἐνίοτε ρίπτουν μέσα εἰς αὐτὸ καὶ ὀλίγην σκόνην πιπέρι, καὶ μετὰ τὸ μίγμα τοῦτο κάμνουον ἐντιβάς. Θεωρεῖται λίαν ἀποτελεσματικὸν κατὰ τῶν κρυολογημάτων.

ἀγρέλλα, ἢ ἡ ἀγριοελαία, δένδρον καὶ καρπός. Μικρὰ κατὰ τὸν ὄγκον καὶ «φουσκωταῖς». Χρησιμοποιοῦνται ἐν Νισύρῳ πρὸς βρῶσιν· τὸ λάδι πού βγάλουν τὸ μεταχειρίζονται διὰ τὸ κανδηλί καὶ διὰ τηγάνισμα. Λέγεται δὲ ἀγρελλόλαδο.

ἀγρελλοκοίλης, ὁ· θηλ. ἀγρελλοκοίλα, ἢ ὁ ἔχων, καὶ ἡ ἔχουσα κᾶπυς φουσκωμένην κοιλίαν, «κοιλαρᾶς», ὡσάν τὴν ἀγρέλλαν. Καὶ ἡ τοιαύτη κοιλία, «ἀγρελλοκοιλία»· (ἴδε τουλουμαριά). Τὸ ἐπίθετον εἶναι κοσμητικὸν τῶν λαιμάργων ἀνθρώπων. Ὑποκορ. ἀγρελλοκοίλικο.

ἀγριόκατθος, ὁ· Ἴον ὁ ἀγροδίατος γάτος· θηλ. ἀγριόκατθα, ἢ· οὐδ. ἀγριόκατθο. Ζων (Μεταφορ.) ὁ βλοσυροῦς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς.

ἀγροικῶ· ἀκούω, ὑπακούω. «Ἐν ἀγροικῶ πειόν, ἐποκουφάθησαν τ' αὐτιά μου». Λέγεται καί: ὕγροικῶ· «γροικᾶς μου ἴνταμ πού σοῦ λέω»; «᾿Ω μάνα μου, ἐν ἐγροικᾶ τὸ παιδί καθόλου, ἐν ἐγροικᾶ»: Εἶναι σφόδρα παρήκοον.

ἀγρωνίζω· ἴδε ἐγρωνίζω.

ἀγωγή, ἢ ἡ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων μῆνυσις κατὰ τινος. Φράσεις: «τραβῶ ἀγωγήν»· «κινῶ ἀγωγήν» ἢ «κινῶ του δικαστήριον»· «κάμνω ἀγωγήν». «Ἄδάμ, τὸν Ἄδάμ...». Ἴδε: σήμαντρον.

ἀδάφτιστος, ὁ· ἀβάπτιστος. «ἀδιάφτιστον ἔχουν τὸ παιδὶν ἀκόμα»;

ἀδδέν· ἄν δέν· «ἀδδέν ἔρτης, ἐσ σ' ἔχω»=ἄν δέν ἔλθης, δέν σ' ἔχω φίλον· θὰ τὰ χαλάσωμε.

ἀδερφοκτόνος, ὁ· καὶ θηλ. ἀδερφοκτόνα, ἢ· ἀδελφοκτόνος. Ἴδε μαντέματα.

ἀδιάθωνας, ὁ· πληθ. οἱ ἀδιαθῶνοι· παραφθορὰ τῆς ἀρχ. ἑλλην. λέξεως, δοθιήν-ἦνος: ἐξάνθημα, σπειρί. Ὁ λεγόμενος παρ' ἄλλοις ἀλλαχοῦ: καλόγερος.—Κατὰ τῶν ἀδιαθῶνων μεταχειρίζονται καταπλάσματα: ἀπὸ κρομμύδια ψημένα ἢ ἀπὸ γλυκοβάλανα ζεστὰ κοπανισμένα καὶ ζυμωμένα μετὰ λάδι, διὰ τὰ ἀνοιξή μόνος του ὁ ἀδιάθωνας. Ὑπῆρχον καὶ «παθιοὶ» ἐμπειρικοὶ δηλαδὴ ἰατροί, οἱ ὁποῖοι ἔκαμναν καὶ χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις μετὰ κάποιαν φαρσέθθαν τοῦ ὑποδηματοποιοῦ ἢ μετὰ κανένα ξυράφι.

ἀδιαλόγιστος, ὁ· ὁ ἀσυλλόγιστος, ὁ μὴ περισκεμμένος ἄνθρωπος, ἀκαταλόγιστος, ἀνυπολόγιστος, «ἀδιαφόρετος». Ἀντίθετον «διαλοητής», διανοούμενος, περισκεμμένος.

ἀδικοθανατίζω· ματαίως αὐτοκτονῶ. Ἄπιστος μνηστὴρ μετὰ τὴν αὐτο-

κτονίαν τῆς μνηστῆς του, μετανοεῖ: «Καὶ παίρει τὰ τριαντάφυλλα καὶ πὰ τὴν ἔραντζιζει | κ' εἰς τὰ σγουρά της τὰ μαλιὰ σκύβγει καὶ λαχταρίζει, | παίρει καὶ τὸ λιβόρβορογ κι' ἀδικοβανατίζει» (Δημῶδες Νισυριακὸν ποίημα).

ἀδούλευτος, ὁ· θηλ. ἀδούλευτη· Ἴον ἀμεταχειρίστος· «δίδω εἰς τὸν... τέσσερις σακχούλαις, ἢ μία ἀδούλευτη» δηλαδὴ καινουργῆς. (Ἔγγραφον 1840). Ἡ λέξις ἐν κοινῇ χρήσει. 2ον ἀντίθ. τοῦ δουλεμένος: ἔργον ἢ χρόνος ὁ ὁποῖος δὲν συνεπληρώθη ἀκόμη, ὥστε νὰ λάβῃ τις τὸ συμπεφωνημένον· «ἀδούλευτος εἶν' ὁ Μᾶς», δηλαδὴ δὲν ἔχει γίνῃ ἡ ἐργασία ἢ προβλεπομένη διὰ τὸν Μάϊον.

ἀελιά, ἡ· ἡ ἀγελάς. Ὑποκορ. ἀελιπούλλα. Συνώνυμον: ἀτσουμάδα, ἀτσουμάδιν.

ἄζαμῆς, ὁ· Τουρκ. λέξις: ἄπειρος, πρωτόπειρος. «Ἄζαμῆς εἶσ' ἀκόμα, Νικόλα, ἄζαμῆς». Καὶ οὐσ. ἄζαμωσύνη, ἀπειρία. Ἐπιθ. ἄζαμίδικος, ἔργον φέρον τὴν σφραγίδα τῆς ἀπειρίας· «ἄζαμίδικα παπούτσια».

ἀθέρας, ὁ· Ἴον τὸ ἀρίστης ποιότητος πρᾶγμα. Τὸ ἐκλεκτόν· «Ἐσὺ πῆρες τὸν ἀθέραγα, κ' ἐμεῖς πῆραμεν τόμ πάτο», δηλαδὴ τὸ εὐτελέστερον, τὸ κάτω-κάτω· ἐνῶ «ὁ ἀθέρας» εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἀφρός, τὸ «πάνω-πάνω».- 2ον ἡ κόψις (αἰχμητὴ) καλῶς ἠκονισμένου μαχαιριοῦ, φαρσέθθας κ.ο.κ. «Ἡ φαρσέθθια μου ἔχει ἕναν ἀθέραμα πού κόβγει σὰ ξουράφιν».

ἀθερίνα, ἡ· αἰ τρίχες τοῦ στάχους.

ἀθερμιστο, (τὸ)· κριθάριν τὸ ὁποῖον ἦ δὲν ἐθερμάνθη καθόλου εἰς τὸν φοῦρνον ἢ ἔλλιπῶς ἐθερμάνθη. (Ἴδε θερμίζω).

ἄθθρωποι, οἱ· οἱ ἄνθρωποι. Ἐνικ. ὁ ἄθθρωπος· Ἴον γενικῶς οἱ ἄνθρωποι. 2ον οἱ ἄνδρες τὴν ἡλικίαν· «ἐγίνης καὶ σὺ ἄθθρωπος, καὶ μιλας»! 3ον οἱ εὖ ἠγμένοι ἄνθρωποι· «θῶρει καλά, γιέ μου· ἄθθρωπος νὰ γενῆς, νὰ σὲ τιμᾷ ὁ κόσμος».—Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τῆς κλητικῆς ἄθθρωπε, ὡσάκις πρόκειται νὰ φωνάξῃ κανεὶς ἄγνωστον πρόσωπον ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις: «Καλέ» «καλέ» «Κύριε». Οὐσ. ἄθθρωπότη, ἡ ὁ ἀνθρωπισμός, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις· «ἐτσά

ἴν(=εἶν) ἡ ἄθθρωπότη». «ἐν αἰσθάνεται ἄθθρωπότημ πάνω του».

ἄθθρωπινά· ἀξίως πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ χρηστοῦ ἀνθρώπου· «μίλα ἄθθρωπινά», δηλαδὴ εὐγενικά, ὡς ἐμπρέπει εἰς καλῆς ἀνατροφῆς ἄνθρωπον.

Αἰνίγματα.— Μία ἀπὸ τὰς προσφιλεῖς ἐνασχολήσεις τῶν Νισυροπαίδων εἶναι ἡ πρότασις καὶ λύσις τῶν αἰνιγμάτων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συναναστροφὰς «μεάλων», μάλιστα κατὰ τὰς χειμωνικὰς ἐσπερίδας, τὰ «παρανουχτίσματα», ἡ αἰνιγματολογία «δίδει καὶ παίρει», τὸ δὴ λεγόμενον. Παραθέτομεν ἐνταῦθα ὅσα ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν:

«Ἄψυχο ψυχή ἐν ἔχει
καὶ ψυχαῖς παίρει καὶ πάει».

Τὸ ἀτμόπλοιο καὶ τὸ ἰστιοφόρον, ἀλλὰ καὶ πᾶν κινητὸν μέσον συγκοινωνίας.

«Ἄσπρος κάμπος, μαῦρα βώδια·
χαρὰ στὸν νεϊόμ(=νέον) πού τὰ
λαλεῖ (= ὀδηγεῖ)».

Τὰ γράμματα.

«Γιατρὸς εἶμαι, γιατρὸς δὲν εἶμαι·
νερόμ πίνω, χάμαι τὸ χύννω,
ἄρρώστους, γαίνω».

Ἡ ἀβδέλλα.

«Δάσκαλέ μου ἀγαθὲ,
ἀγαθὲ στὰ ἀγαθὰ
ἔδερές με, κ' ἔφουα,
στὸδ δρόμον ὅπου πάαιννα
ἴπαντησα ἕναθ θεριό,
κ' εἶχεμ πέντε κεφαλαῖς,
τέσσερις ἀναπνοαῖς·
ἂν τῶβρης, δασκαλάκιμ μου,
ξανάδερέ με πάλε».

Τὸ λειψανο: τέσσαρες οἱ αἶροντες τὸν νεκροκράββατον καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ νεκροῦ, πέντε· τέσσαρες ὅμως ἀναπνοαῖ, διότι ὁ νεκρὸς δὲν ἀναπνέει.

«Δὸς της μπάτσο νὰ γυρίση παραμύθιν
ν' ἀρκινίσση».

Ἡ ἀνέμη.—Τὸ αἶνιγμα τοῦτο λέγεται καὶ ὡς εἰσαγωγή ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος προτίθεται νὰ διηγηθῇ ἕναμ παραμύθι. Προσθέτει δὲ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ: «ἀρχὴ τοῦ παραμυθιοῦ. Καλῆ ὄσπερα σας».

«Δώδεκα καλογεράκια, ἐκυνῆαν τῶναν
τ' ἄλλο».

Ἄνεμόμυλος, ὁ ὁποῖος ἔχει δώδεκα ἀντένες πάντοτε, ἐν κινήσει.

«Εἰς τὸν ἀγέρα στέκονται
κ' εἰς τοὺς ἀγίους(ἄ=γίους) θυμιοῦνται
(θυμιῶνται)

τὰ ῥημοκοκχαλάκια τω
εἰς τῖς κοπριαῖς κυλιοῦνται.

Ὁ ἐλαιόκαρπος.

«Ἐχω ἕναβ βαρελλάκιγ κ' ἔχει δυὸ
λογιῶγ κρασάκι».

Τὸ αὐγὸ.

«Ζωγράφος εἶμαι, ζωγράφος δὲν εἶμαι,
ζωγραφιαῖς κάμνω, πίσω τῖς ῥφίννω».

ὁ καλάουρας (κοχλίας).

«Κάτω τῆβ βάλλω, κ' ὅ,τι θέλω τῆγ
κάμνω».

Ἡ σκάφη τοῦ ζυμωτοῦ.

«Κόρη μπρόβαλεν ἀπὸ τὴν τρυπητὴ
καὶ πῆράν την τὰ γέλοια ἀπὸ τὴν ἐν-
τροπή».

Ἡ μύξα.

«Μακρὺς-μακρὺς καλόερος μὲ τῖς πολλαῖς
κοκχάλας».

Δρόμος μακρός, οἶος ὁ τοῦ Ἄργους,
γεμάτος πέτρας.

«Ὅριθα κουκχουλλωτὴ,
κουκχουλλομουβρωτὴ,
κάμν' αὐγὰ κουκχουλλωτὰ
κουκχουλλομουβρωτὰ».

Ἡ ντοματιὰ μὲ τῖς ντομάταις.

«Πάπλωμαμ παπλωματίζει
πφέφτει κάτω καὶ βουίζει».

Ἡ ἀφρόεσσα θάλασσα ἡ ὁποία
καταπαύει κατόπιν καὶ διατηρεῖ κάποιον
βουητόν.

«Πέντε πέντε κουαλοῦ (κουβαλοῦν)
δέκ' ὀχτώ ξυλοκοποῦ(ν)
κ' ἡ Μιραούδα φροκαλεῖ
κ' ὁ παντέρημος ῥξεγκλεῖ».

Ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως : τὰ
χέρια κουβαλοῦν τὰ τρόφιμα· τὰ δόντια
μασοῦν· ἡ γλώσσα σαρώνει τὸ στόμα,
καὶ ὁ «πρωκτὸς» ἀφοδεύει.— Εἰς ἄλλα
μέρη φέρεται τὸ αἰνιγμα τοῦτο ὑπὸ τὴν
ἐξῆς μορφῆν:

Δέκα κουβαλᾶνε
τριάντα δυὸ κοπανᾶνε
κ' ἡ κυρὰ Μαρῖω σαρώνει.

Δάκτυλα-δόντια-γλώσσα.

«Πτεῖνὸς βαρβάτος,
κουτσοποδαράτος,
κ' ἅμα ἔνοιξη τὰ φτερά του,
πᾶν' οἱ κοπελιές κοντά του».

Τὸ βιολλί· ὅταν παίζει μαζεύει
τὸν κόσμον κοντά του.

«Πτεῖνὸς ἔνυχᾶτος,
νυχοποδαράτος,
περπατεῖ καὶ κρίνει
τῆδ δικαιοσύνη».

Κανταράκι.

«Σκύφτω, γονατίζω ἔμπρός σου
τὸ μακρύμ μου στὸ σχιστόσ σου».

Κλειδαριά.

«Στέκει πόλι, κλαῖν' πολίταις
πφέφτει πόλι χαίρονται πολίταις».

Ἡ Σκρόφα μὲ τὰ βρουλλιά.

Στραοπίστελλη ἡ μάνα
καὶ γλυκυταριά ἡ κόρη
καὶ δαιμονικὸν τ' ἀγγόνι (=ὁ ἔγ-
γονος)

Κληματαριά, σταφυλή, κρασί).

«Τέσσερα καλογεράκια, ἐκυνῆαν τῶναν
τ' ἄλλο».

Ἡ ἀνέμη, ἡ ὁποία ἔχει τέσσαρας
ἀκτῖνας καθέτους.

«Τριγύρου-γύρω κάγκελλα
καὶ μέσα κόρη κελαδεῖ».

Ἡ γλώσσα· τὰ δόντια εἶναι τὰ κάγ-
κελλα.

«Χίλιοι μύριοι καλογέροι
σ' ἕναρ ράσον τυλιμένοι.»

Τὸ ρόδι· (Νισύρικα: ροῦδι).

«Χιλιόκαταρτογ καράβιν
τὰ βαθεῖα νερά ῥμενίζει».

ὁ ἀχινός.

«Χιλιόκομπος, χιλιότρυπος,
χίλια κ' ἄν πῆς, κ' ἄν τῶβρης».

ὁ γρῦπος.

ΑΠ' ΟΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

‘Ο Γεώργιος. Ήφθανε νά πῆς τὸ ὄνομα αὐτὸ γιὰ νὰ καταλάβουν ἀμέσως ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸ Γεώργιο Παπαδόπουλο τὸ δάσκαλο. Τελειόφοιτος τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ διετῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐδίδασκεν ἐπὶ μίᾳ τριακονταετίᾳ εἰς διάφορα μέρη τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκ τῶν ὁποίων 15 συνεχῆ χρόνια στῆ συνοικία Χάσκιοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐλαβε μέρος εἰς τοὺς γλωσσικούς διαγωνισμοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, πολλές φορές δὲ ἐβραβεύθησαν τὰ περὶ Νισύρου γλωσσικά του. Νέος ἀκόμη ἦλθε στὴν πατρίδα, ὅπου ἀπέβη ὁ κατ’ ἐξοχὴν δάσκαλος.

Ἐψηλὸς καὶ εὐθυτενῆς, πάντοτε μὲ τὸ μπαστοῦνι του ἐνέπνεε τὸ σεβασμὸ σὲ ὄλους, μικροὺς καὶ μεγάλους. Ἡ ἀπαγγελία τοῦ Πιστεύω κατὰ τὴ λειτουργία ἦτο προνόμιο δικό του. Σὲ ὅλες τὶς θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς ἐορτὰς ἦτο ὁ κύριος ὁμιλητῆς, κατῶρθωνε δὲ πάντοτε μὲ τὶς ἐμπνευσμένους ὁμιλίαις του νὰ συγκινηθῆ καὶ νὰ ἐνθουσιάζῃ τὸ ἀκροατήριό του. Ὁ Γεώργιος δὲν περιωριζέτο μόνο στῆ διδασκαλία τοῦ μαθήματός του στὸ σχολεῖο, ἀλλὰ ἐδίδασκε παντοῦ. Στους δρόμους, τὶς πλατεῖες καὶ τὰ καφενεῖα ἀκόμη. Τὴν ἀδυναμία του αὐτὴ ἐξεμεταλλεύομεθα οἱ νέοι καὶ πάντοτε τὸν ἐκεραυνοβολοῦσαμε μὲ διάφορες ἐρωτήσεις. Μιὰ μέρα μαζί μὲ τὸ φίλο Δημ. Παπακέντρη τὸν ἐρωτήσαμε ποιά ἢ ἐτυμολογία τοῦ φανόφτη. Μᾶς ἀπήντησε ὅτι παράγεται ἀπὸ τὸ πᾶν καὶ ὦφθης, τὸ μέρος δηλαδὴ τοῦ σπιτιοῦ ποὺ εἶναι ὄρατό ἀπὸ παντοῦ. Ἡ δευτέρῃ μας ἐρώτησις ἦτο ποιά τὰ παράγωγα τοῦ Πιαοῦλι. Χωρὶς νὰ σκεφθῆ καθόλου μᾶς ἀπήντησε πὼς παράγεται ἀπὸ τὸ πιάνουν οὔλιο καὶ κατὰ παράφραση πιαοῦλι. Ἡ ἄμεσες αὐτῆς ἀπαντήσεις μαρτυροῦν ἐτοιμότητα πνεύματος ἢ εἶναι ἀπόδειξις πὼς εἶχε ἀσχοληθῆ μὲ παρόμοια θέματα, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἀπαντᾷ μὲ τόσην εὐχέρεια! Τοῦ ἄρεσε πάντα νὰ περπατᾷ μόνος του. Φαίνεται δὲ πὼς στοὺς περιπάτους του αὐτοὺς τὸν ἀπασχολοῦσε καὶ κάποιον θέμα.

Μιὰ μέρα τὸν συνήντησα στὴν Κάμαρα τοῦ Ἀριστείδη. Σταματᾷ ἀπότομα καὶ μοῦ λέει: «Ἡ δύναμις τοῦ κόμματος». Ἀνησύχησα μήπως τοῦ συνέβαινε τίποτε τὸ δυσάρεστον. Ἀλλὰ ἀμέσως ἔσπευσε νὰ μοῦ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους μου. Καὶ ἀρχίζει ἡ διδασκαλία: «Στὴ γλώσσα μας, μοῦ λέγει, κάθε τι ἔχει τεράστια σημασία, ἀκόμη καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸ στίγμα ποὺ λέγεται κόμμα». Καὶ μοῦ διηγήθηκε τὸ ἐξῆς: Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἠκμαζεν ἡ χοιροτροφία στὴ Νίσυρο, καὶ τὸ ἐμπόριο γινότανε κατὰ κύριον λόγον μὲ τὴ Μυτιλήνη. Γιὰ νὰ μάθουν οἱ πατριῶτες μας τὸν ἐρχομὸ τῶν ἐμπόρων, ἀνελάμβανε ὁ παπᾶς νὰ τὸ γνωρίσῃ τὴν Κυριακὴν στὸ ἐκκλησιαστικὸν μὲ τὸ ἐξῆς στερεότυπον: «Εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, γουρούνια ἦλθαν ν’ ἀγοράσουν ἔμποροι Μυτιληνιοὶ καὶ ὅσοι ἐνδιαφέρεσθε θὰ τοὺς συναντήσετε στὸν Ποταμό». Ἐνας Παπᾶς, μοῦ λέει, μετέθεσε τὸ κόμμα ὕστερα ἀπὸ τὴ λέξις γουρούνια, καὶ αὐτομάτως μετέβαλε σὲ τετράποδα ὄσους ἦσαν στὴν ἐκκλησία. Θὰ σοῦ πῶ ἀκόμη ἕνα παράδειγμα. Εἰς τὰ εἰρηνικὰ ὁ παπᾶς λέει: «Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν». Οἱ περισσότεροι παπάδες ἀγράμματοι καθὼς εἶναι, μεταθέτουν τὸ κόμμα καὶ γίνεται: «Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ εὐκρασίας, ἀέρων εὐφορίας» καὶ δὲν καταλαβαίνουν πὼς μὲ αὐτὸ παρακαλοῦν τὸ Θεὸ νὰ μᾶς πάρῃ καὶ νὰ μᾶς σηκώσῃ.—Τὸν εὐχαρίστησα γιὰ τὸ μάθημα, καὶ ἐδοκίμασα ἀνακούφιση, γιὰτὶ διεπίστωσα πὼς δὲν τοῦ συνέβαινε τίποτε τὸ δυσάρεστο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς διάφορες μελέτες ποῦ ἐδημοσίευσεν στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ στὴν Ἀθήνα ἐξέδωσε τὸ 1909 τὴ Γενικὴν περὶ Νισύρου Ἱστορίαν καὶ τὸ Νισυριακὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1923.

Ἡ Δημαρχία καὶ ὁ Γνωμαγόρας Νισύρου θὰ μπορούσαν νὰ ἀναλάβουν μιὰ πρωτοβουλία νὰ συγκεντρώσουν στοιχεῖα γιὰ ὄλους ποῦ προσέφεραν ὑπηρεσίαις στὸ Νησί μας, καὶ σὲ μιὰ πάνδημο συγκέντρωσι νὰ κάμουν ἕνα πολιτικὸν μνημόσυνο γι’ αὐτοὺς.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΟΥΛΕΙΑΝ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΛΙΑΣΟΥ

Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μ. Ε. Δωδεκανήσου

Ἐχει γραφῆ αὐθεντικά καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἡ ἱστορία τῆς Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος εἰς τὰς γενικὰς τῆς γραμμᾶς. Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν συνθέτουν τὰ κατὰ τὴν δουλείαν γεγονότα εἰς τὴν γενικὴν τῶν ὕφην καὶ ἐμφάνισιν, τὰ ἔχοντα κοινὰ γνωρίσματα καὶ τὴν ὁμοιότητα, ὥστε εἰς τὴν καθολικότητά των νὰ δίδουν τὰς διαφόρους πλευράς τῆς ἱστορικῆς Μοίρας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας τῆς.

Τὰ γεγονότα ὅμως ταῦτα, ἐνῶ εἰς τὰς γενικὰς τῶν γραμμᾶς παρουσιάζουν ἀρκετὴν ὁμοιομορφίαν διότι ὁ αὐτὸς χαρακτήρ πάντων τῶν Ἑλλήνων μέχρι τινὸς τὰ προσδιώριζε καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ διοικητικὸν σύστημα τοῦ κατακτητοῦ συνετελοῦντο, ἐν τούτοις κατὰ τὰς διαφόρους περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος διαφορίζονται καὶ διαφόρου ποιότητος ἐμφανίζουσι τὴν ἀντίστασιν τῶν ὑποδούλων καὶ ἀξιολόγους καὶ ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς περιόδου περικλείουσι. Διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ἀξίαι προσοχῆς καὶ μελέτης αἱ λεπτομέρειαί των ἀπὸ αὐτὰς τὰς πηγὰς των, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται, δηλαδὴ εἰς τὰ σωζόμενα ἀρχεῖα καὶ ἄλλα γραπτὰ κείμενα τὰ μέχρι σήμερον σωζόμενα ἐπιμελεῖα δημοτικῶν, δημοσίων καὶ ἄλλων ἀρχῶν ἢ ἰδιωτῶν.

Πρὸ ὀλίγου καιροῦ ὑπηρεσιακοὶ λόγοι μὲ ὠδήγησαν εἰς τὴν Νίσυρον, εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν νῆσον τοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος μὲ τὴν φυσικὴν τινὰ ἀντινομίαν τῆς ξηρότητος τοῦ κλίματος καὶ τῆς πλουσίας βλαστήσεως, ἢ ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲ ὑπηρεσιακῶν λόγων ἔρευνα τῶν ἀρχείων τοῦ Δήμου Μανδρακίου μοῦ ἀπεκάλυψε μερικὰς ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας ἐκ τῆς ὑποδούλου ζωῆς τῆς Νισύρου, ἐν ἱστορικῇ δὲ συναρτήσῃ πρὸς ταύτην καὶ ὀλοκλήρου τῆς Δωδεκανήσου.

Μερικὰς ἀπὸ τὰς λεπτομερείας ταύτας εὐχαρίστως φέρω εἰς τὸ φῶς καὶ ἴσως ὠφελήσουν κάπως τὸν θέλοντα νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Δωδεκανήσου ἢ τῆς Νισύρου τὴν τοπικὴν, ἂν βεβαίως δὲν ἔχουν ποὺ δημοσιευθῇ, διότι θὰ κεντρίσουν

τοῦτον εἰς εὐρύτεραν ἱστορικὴν ἔρευναν καὶ θὰ κινήσουν τὸ ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον του.

Χωρὶς νὰ ἔχουν αἱ γραμμαὶ αὗται ἀξιῶσεις ἱστορικῆς αὐθεντίας ἢ πραγματείας σκοπὸν ἔχουν νὰ φέρουσι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μερικὰ γεγονότα ἐκ τῆς ζωῆς τῶν τουρκοκρατουμένων νήσων, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουν μὲ ποίους ἀγῶνας καὶ μὲ ποῖον σθένος ἐπεχείρουν καὶ κατώρθωσαν οἱ κάτοικοί των, οἱ Ἕλληνες τῆς νησιωτικῆς αὐτῆς συστάδος, νὰ διατηρήσουν ἐπὶ 630 περίπου ἔτη ἀλάβητον τὴν ἑλληνικὴν τῶν ψυχῆν, ἀκμαῖον τὸ ἔθνικόν φρόνημα καὶ ἀμιγῆ καὶ αὐτοῦσιον τὸν ἀκατάλυτον διὰ τῶν αἰῶνων Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, καθὼς ἔγραφα σχετικῶς εἰς προηγούμενον ἄρθρον μου εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν («Ἡ Δωδεκάνησος»).

Ὅταν διαβάξῃ κανεὶς τὸ βιβλίον πρακτικῶν τῆς δημογεροντίας Νισύρου τῶν τελευταίων χρόνων τῆς δουλείας (1900 - 1912), ἀπὸ τὸ ὅποιον ἤντησα τὰς γραμμὰς αὐτάς, δικαίως αἰσθάνεται ἑθνικὴν ὑπερηφάνειαν καὶ καταλαμβάνεται ἀπὸ δέος καὶ θαυμασμὸν διὰ τὴν φυλετικὴν ἀντοχὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων εἰς τὴν μακρότητα δουλικῶν χρόνων καὶ μὲ τὴν, λόγῳ τῆς θαλάσσης, ἀπομόνωσιν μὲ τὰ πρωτόγονα τότε τῆς συγκοινωνίας μέσα. Βλέπει ὅτι μέσα εἰς τὰ δουλωμένα σώματα, τὰ καταπεποννημένα ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰς στερήσεις, κατῴκει μία ψυχὴ εὐθαρσῆς καὶ ἀδάμαστος, τὴν ὅποιαν ἐσφυρηλάτησαν στερεὰν καὶ γενναίαν τὸσα εὐγενῆ ἰδανικὰ καὶ τὸσαι φάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸσαι ἔθνικαὶ διὰ τῶν αἰῶνων περιπέτειαί μὲ παραστάτας καὶ ἐνισχυτάς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Παιδείαν. Αὐτὰ ὅμως εἶναι συναισθηματισμοὶ καὶ ὑπερήφανοὶ λόγοι, ἀλλ' ἡ ἱστορία εἶναι ἀπρόσωπος καὶ ἀδέκαστος κριτὴς καὶ ψυχρὸς καταγραφεὺς τῶν γεγονότων, ἀπηλλαγμένη δὲ ἀπὸ συναισθηματισμοῦ καὶ προσωποληψίας ἐξάγει τοὺς

ιστορικούς της κανόνας και με τὰς ἀκτίννας τοῦ παρελθόντος τοποθετεῖ τὸν ἑαυτὸν της ὡς φάρων εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ μέλλοντος διὰ τὰ διδάσκωνται οἱ ὁδοιπόροι και νὰ ρυθμίζουν οἱ λαοὶ τὴν ἱστορικὴν των πορείαν ἀναλόγως πρὸς τὰς ἱστορικὰς των παρακαταθήκας.

Ψυχρὰ λοιπὸν και ἀντικειμενικὰ και αὐτούσσια ἐκτίθενται κατωτέρω μερικαὶ σελίδες τῆς ὑποδοῦλου Νισυριακῆς ζωῆς, διὰ τὰ βοθηθῆσουν τὴν ἱστορίαν εἰς τὸ ἀδέκαστον και σωτήριον ἔργον της.

Α΄) Ἐχομεν διδαχθῆ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν και ἐνθυμούμεθα ἀπὸ τὸ δημοτικὸν ἀκόμη σχολεῖον τὰ διοικητικὰ προνόμια τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δουλείας, ἀλλ' οὐδὲν τὸ συγκεκριμένον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ διοικητικὴ διάρθρωσις τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τελείαν σχεδὸν αὐτοδιοίκησιν, καθὼς ἐξάγεται αὕτη ἀπὸ τὸ βιβλίον πρακτικῶν τῆς δημογεροντίας Νισύρου, πολλὴν διοικητικὴν ἐλευθερίαν και ἐπομένως πολλὰς ὑπηρεσίας παρασχοῦσα εἰς αὐτοὺς, ὥστε νὰ ρυθμίζουν κατὰ βούλησιν τὰ ζητήματα τῶν κοινοτήτων των και νὰ διατηροῦν τὴν Ἑλληνικότητά των. Ὑπὸ τὸ διοικητικὸν αὐτὸ σύστημα οἱ ὑπόδουλοι ὠρίζον μόνοι των τὰ κατωτέρω διοικητικὰ των ὄργανα με ἱεράρχησιν τούτων και τυφλὴν ὑπακοὴν τῶν ὑποδούλων εἰς αὐτὰ, ἔχοντα αὐστηρὰν ἐπιβολὴν ἐπὶ τούτων.

1) Ὅπως φαίνεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τὸ κυριώτερον διοικητικὸν - ἐκτελεστικὸν ὄργανον ἦτο ἡ δημογεροντία μετὰ τοῦ παρ' αὐτῇ λειτουργοῦντος δημογεροντικοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, κατ' ἔτος συνεργομένου εἰς γενικὴν συνέλευσιν εἰς τοὺς νάρθηκας ἢ τὰ προαύλια τῶν ἐκκλησιῶν, ἐκτελοῦσα τὰς ἀποφάσεις τούτου και διαχειριζομένη ἐν λευκῷ τὰ ζητήματά του. Ἐν τούτοις ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ οὐδέποτε ἐπιτρέπει ἀσυδοσίαν και μάλιστα εἰς δημοκρατικὴν διακυβέρνησιν και ἔνεκα τούτων και ἡ δημογεροντία ὑπέκειτο μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας της εἰς ἔλεγχον και λογοδοσίαν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένης. Ἡ ἀρμοδιότης και ἡ δικαιοδοσία τῆς δημογεροντίας ἦτο ἐκτεταμένη και ἐκάλυπτεν ὅλας τὰς δραστηριότητας και τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς, ὅσας ὁ κατακτητὴς πα-

ρεχῶρει, και ἦσαν πάρα πολλὰ. Οὕτω ἐρρυθμιζε και διηθύνε ὅλα τὰ ζητήματα τοῦ τόπου και ὄχι μόνον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν πρακτικὴν ζῶην ἀλλὰ και τὰ εὐδοῦντα και διατηροῦντα τὴν ἔθνικὴν και θρησκευτικὴν ζῶην. Ἐφρόντιζε διὰ τὴν πρόσληψιν δημοτικοῦ ἱατροῦ και φαρμακοποιοῦ διὰ τὴν ὑγειονομικὴν και φαρμακευτικὴν ἀντιληψιν τῶν δημοτῶν λαμβάνουσα διάφορα προφυλακτικὰ μέτρα ἐνώπιον ἐπικειμένων ἐπιδημιῶν, καθὼς συνέβη εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῆς 18)6)1900 με θέμα τὴν ἐνσκήψασαν ἐπιδημίαν εἰς τὸν νομὸν Ἀιδινίου, διὰ τὴν ἐπιβολὴν και εἰσπραξίν τῶν φόρων, διὰ τὴν κατασκευὴν και συντήρησιν τῶν δρόμων, διώριζε διαφόρους ἐπιτροπὰς, εἰς τὰς ὁποίας παρέπεμπεν ὠρισμένα ζητήματα, ὠρίζε πραγματοποιώμενας ἐπὶ ἀμφισβητουμένων ὑποθέσεων, διενήργει δημοπρασίας, συνῆπτε συμφωνίας, ἤλεγχε λογαριασμούς, ὠρίζε τοὺς φόρους και τὰς λιμενικὰς ἐπιτροπὰς, ἐφρόντιζε περὶ τῆς φιλανθρωπίας και καθώριζε τὸ φιλανθρωπικὸν δικαίωμα ἐξ εἰσφορῶν και τὰς κρατήσεις ἐκ φόρων ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων και ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων κλπ. διὰ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς, ἀπέστειλε ἀντιπροσώπους πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ συλλογὴν διαφόρων ἐράνων ὀρίζουσα εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰ ἐξοδα τῶν ἀποστολῶν τούτων, συνέτασσε ἀγορανομικὸν κώδικα, ἐρρυθμιζε ζητήματα γεωργίας και ἀγρονομίας, διώριζε φανεροὺς και μυστικοὺς ἀγοροφύλακας, προέβαινε εἰς τὴν ἐνοικίασιν τῶν νομῶν (λιβαδιῶν) και βοσκοτόπων και ἀπέστειλε ἀντιπροσώπους εἰς τὰς ἄλλας νήσους διὰ ἀπὸ κοινοῦ ἐνδιαφέροντα γενικὰ ζητήματα ἢ εἰς τὸν Μητροπολίτην Ρόδου, τὸν πνευματικὸν ἡγέτην και τὸ ἐνθαρρυντικὸν στήριγμα τῶν ὑποδούλων, ἢ εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς πρὸς ἐπίδοσιν διαμαρτυριῶν και ὑπομνημάτων.

Τὰ ζητήματα ὅμως τὰ ὁποῖα ἐντόνως ἀπησχόλουν αὐτὴν και τὰ ἄλλα τοπικὰ ὄργανα τῆς αὐτοδιοικήσεως και ἀγρόπνους και ἀδιαλείπτους εἰλκυον τὰς φροντίδας των, ἦσαν τὰ σχολικὰ, διότι οἱ ὑπόδουλοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς νεωτέρους και ἐλευθέρους Ἑλλήνας τὰς κυριώτερας ἐλπίδας των πρὸς διατήρησιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν ἐν καιρῷ ἀπελευθέρωσιν εἶχαν ἀποθέσει εἰς τὰ σχολεῖα και

εις τὸν φωτισμὸν δι' αὐτῶν τῶν ἑλληνοπαίδων καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Προτεραιότητα ἔδιδον εἰς τὰς σχολικὰς ὑποθέσεις καὶ δι' αὐτὰς διέθετον τὰ σοβαρῶτερα κοινῶν τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς δευτέραν μοῖραν καὶ τρίτην σειρὰν θέτοντες τὰς ἄλλας ἀνάσεις τῆς ζωῆς των. Ἐφρόντιζεν ἡ δημογεροντία ἐγκαίρως διὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ διδασκτικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ καὶ διὰ τὴν ἐνοικίασιν σχολείων καὶ οὕτω εἰς τὸν μικρὸν δῆμον τοῦ Μανδρακίου Νισύρου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἐλειτούργησεν ἀρρεναγωγεῖον καὶ παρθενγωγεῖον. Ὄριζεν ἐπίσης τὸ ἀντίτιμον τοῦ εἰσιτηρίου, καθὼς ἐλέγοντο τὰ διδάκτρα, τὸ ὁποῖον ὤφειλε ἀπαρεγκλίτως νὰ καταβάλλῃ καθ' ἕκαστον μῆνα ὁ μαθητῆς καὶ τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ εἰσπράττῃ εἰδικὸς εἰσπράκτωρ μετὰ τὴν φροντίδα τοῦ διδασκάλου. Εἰδικὴ ἐφορεία τῶν σχολῶν ἐπέβλεπε τὰ τῆς λειτουργίας αὐτῶν. Ἀξίζει νὰ παρατεθῇ ἐναυθα ἀπόσπασμα σχετικῆς πράξεως τῆς 8)9)1900 τῆς δημογεροντίας καὶ τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Νισύρου, ὅπως φέρεται εἰς τὸ βιβλίον πρακτικῶν «Γενικῆς συνελεύσεως γενομένης ἀφορώσης τὴν σύστασιν εἰσπράκτορος τῶν σχολῶν..... μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ δίδῃ εἰσιτήρια (εἰς τοὺς μαθητὰς) ἄνευ προπληρωμῆς. Ἐν περιπτώσει καὶ δώση εἰσιτήρια διὰ 31 καὶ μόνον ἡμέρας θὰ φροντίζῃ εἰς τὴν ὄρισην προθεσίαν ἢ νὰ πληρῶνῃται ἢ νὰ ἀποβάλλῃ τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἄλλως εὐθύνεται διὰ τὸ τίμημα τοῦ εἰσιτηρίου τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ ἢ ὁ διδάσκαλος ἢ διαταχθῇ παρὰ τοῦ εἰσπράκτορος νὰ ἀποβάλλῃ μαθητὰς καὶ δὲν ἀκούσῃ νὰ εὐθύνεται...». Ἀλλὰ καὶ ἀποφάσεις ἐλάμβανε διὰ τὸ κλείσιμον τῶν σχολείων λόγῳ ἐπιδημιῶν κατόπιν γνωματεύσεως τῶν κοινοτικῶν ἰατρῶν.

2) Παραλλήλως ἐξελέγετο ὁ Δήμαρχος καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον. Τοῦτο διεχειρίζετο, ὡς φαίνεται, γενικωτέραν καὶ ἀνωτέραν ἐκπροσώπησιν τῶν ὑποδούλων πλησίον τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν. Τὴν 4)8)1902 «συνεπεία τῆς ἀπὸ 28)7) ὑπ' ἀριθ. 67 διαταγῆς τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Νομαρχίας διακοινωθείσης διὰ τοῦ Μουδίου πρὸς τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον περὶ παύσεως δύο δημογερόντων καὶ ἐκ-

λογῆς νέων ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον συνελθὼν κοινῇ γνώμῃ ἀπεφάνετο ὅπως ἐρωτήσῃ τοὺς λόγους τῆς παύσεως». Εἰς συνεδρίαν τοῦ ἐπίσης τὴν 11)9)1911 «ἀποφασίζει νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὰς βασάνους, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν τρεῖς ἀντιπρόσωποι τοῦ εἰς τὰς φυλακὰς Κῶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Κατμακάμη Κῶ καὶ νὰ δημοσιευθοῦν αἱ παρανομίαι εἰς τὸν νεολόγον Κων)πόλεως καὶ τὴν Ἀρμυροστέαν». Ἡ Δημογεροντία μετὰ τοῦ Δημογεροντικοῦ Συμβουλίου συνήρχετο εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου πρὸς λήψιν κοινῶν ἀποφάσεων ἐπὶ σοβαρῶν ζητημάτων. Εἰς τὴν κοινὴν π.χ. μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου συνεδρίαν τῆς 16)4)1911 ἀρνείται νὰ δώσῃ εἰς τὸν Μουδίου Νισύρου τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ἐνδιαιτωμένων αἰγοπροβάτων, διότι ἡ νῆσος «συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν προνομιοῦχων 12 νήσων, ὧν τὰ προνόμια ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζει», ἀλλὰ καὶ εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις καὶ μετὰ προκρίτων ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένων ἢ ὑπὸ τῆς δημογεροντίας ἐπίτηδες προσκαλουμένων ἴνα καὶ οὕτω, ὅπως φαίνεται, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ συμμερίζονται τὴν σχετικὴν εὐθύνην καὶ μὴ ἐπιτίπτῃ αὕτη δλόκληρος ἐπὶ τῶν δημογερόντων, οἱ ὁποῖοι ἠσθάνοντο, ὅπως ἐξάγεται, περιωρισμένην τὴν ἐντολὴν καὶ μὴ ἐκτεινόμενην ἐπὶ ζητημάτων μελλόντων νὰ ἔχουν ἀποφασιστικὴν ροπήν ἐπὶ τῆς τύχης καὶ τῆς ζωῆς τῆς κοινότητος. Ἴδου ἀπὸ σπασμα σχετικῆς συνεδριάσεως τῆς 9)3)1906.

«Συνελθοῦσα ἡ δημογεροντία μετὰ τοῦ δημογεροντικοῦ συμβουλίου καὶ ἄλλων προκρίτων ἐπίτηδες προσκληθέντων ἐσκέφθη περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς καταμαστιζούσης τὸν ἡμέτερον τόπον ἀκρίδος, ὁμοφώνως δὲ γνώμῃ ἀπάντων ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκάστη οἰκία προσφέρῃ μίαν ὄρνιθα ἐπὶ ἐπιστροφῇ. Ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς ὄρνιθος εἶναι ὑπεύθυνος ἡ Δημογεροντία νὰ πληρῶσῃ τὸ ἀντίτιμον. Ἐκεῖνη δὲ ἡ ὁποία δὲν ἔχει ὄρνιθα ὑποχρεοῦται νὰ πληρῶσῃ 5 γρόσια. Ἡ Δημογεροντία θέλει φροντίσει περὶ καταλλήλων προσώπων διὰ διαφύλαξιν τῶν ὄρνιθων». Πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀκρίδος συλλέγονται

δρνητες, διὰ τὰς ὁποίας, ὡς γνωστόν, εὐχάριστος τροφή εἶναι αἱ ἀκρίδες, ἀξιοπαρατήρητος δὲ εἶναι ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀτομικὴν περιουσίαν, ἀφοῦ διὰ τὴν διαφύλαξιν καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀτομικῆς προσφορᾶς πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ ἐνὸς κοινοῦ κινδύνου (μιας ὄρνιθος) καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς καθίσταται ὑπεύθυνος ἢ δημογεροντία. Ἄλλ' εἰς τὴν περιπτῶσιν αὐτὴν ἀναπηθᾶ καὶ ἐν ἐλάττωμα ἑλληνικόν, καθ' ὃ εἰς ὁμαδικὰς ἐκδηλώσεις καὶ συνεισφορὰς πολλακίς πολλοὶ κωφεύουν καὶ ἀποσύρονται, ἀφήροντες τοὺς ἄλλους νὰ ἐπωμισθοῦν τὸ βάρος τοῦ κινδύνου. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς Νίσυρον, ὅπου πολλοὶ ἠρνήθησαν νὰ προσφέρουν ὄρνιθα καὶ διὰ τοῦτο εἰς πράξιν τῆς δημογεροντίας τῆς 16)3)1906 ἀναφέρεται : «ἀρνηθέντων τῶν κατοίκων διὰ τὰς ὄρνιθας ἀπεφασίσθη νὰ ἀναγκασθῶσιν ἅπαντες οἱ κάτοικοι ἀνεξαίρετως, πᾶσα δὲ παράβασις καὶ ἀπειθεῖα νὰ τιμωρῆται παρὰ τῆς Μουδιρίας». (Τουρικῆς τοπικῆς ἀρχῆς μεταξὺ Ἀστυνόμου καὶ Εἰρηνοδίκου). Ἡ πράξις ὅμως αὕτη μὴ ἐγκριθεῖσα παρ' ὅλων τῶν μελῶν ἐπειδὴ, ὡς εἰκάζεται, περιεῖχε μέτρον βίας καὶ τούτου ἢ ἐκτέλεσις ἀνετίθετο εἰς τουρικὴν ἀρχήν, δὲν ὑπεγράφη καὶ ἐπομένως δὲν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν, ἀλλὰ ἐν συνεχείᾳ δὲν προκίπτει πῶς κατεπολεμήθη ὁ ἐκ τῶν ἀκρίδων κίνδυνος. Οὐχὶ σπάνια ἦσαν αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς συνήρχοντο εἰς κοινὴν συνεδρίαν αἱ δημογερονταὶ τῶν γειτονικῶν δήμων (ἐν Νισύρῳ π.χ. τοῦ Μανδρακίου, τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῶν Νικιῶν) πρὸς ἐξέτασιν ζητημάτων δλοκλήρου τῆς νήσου ἢ ἀναφερομένων εἰς ὑποθέσεις κοινὰς τῶν γειτονικῶν δήμων, ὧν αἱ δημογερονταὶ συνεσκέπτοντο. Τοιαῦται γενικαὶ συνελεύσεις τῶν δημογεροντιῶν τῶν τριῶν δήμων τῆς Νισύρου ἀναφέρονται εἰς τὸ βιβλίον πρακτικῶν τρεῖς, ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἦτοι μία τὴν 11)10 1900 καθ' ἣν «γενικῆς συνελεύσεως γενομένης παρόντων καὶ τῶν δημογερόντων τῶν ἐτέρων Δήμων Ἐμπορίου καὶ Νικιῶν δι' ἀποστολὴν προσώπου μετ' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Καϊμακάμβην καὶ πληρεξουσίου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Μ. Παρθενιάδην ὅπως συζητηθῆ τὸ περὶ ἀποδείξεως (ἐλμιχαπερί), ὅπερ ἐδίδετο πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων παρὰ τῆς Μου-

δρίας διὰ τὰ ἐξαγόμενα ἐμπορεύματα ἐκ τόπου καὶ ἀπληλάττοντο τῆς δεκάτης καὶ τὴν ὁποίαν σήμερον ὁ Μουδιρίας (ἐφέντης) ἡμῶν ἀρνεῖται νὰ δώσῃ ὡς ἔχων ἀνωτέραν διαταγὴν. Διὰ ταῦτα ἐπειδὴ βλέπονται τὰ προνόμια τῆς Μουχτοῦς τῆς νήσου μας.... ἀποστέλλεται ἀπὸ κοινοῦ ὅπως ἐπιδώσῃ τὰς ἀναφορὰς μας τοῦ Καϊμακάμβη καὶ ἐκείθεν τὴν πρὸς τὸν ἐξ. Βαλῆ πασσᾶν... πρὸς ἄρσιν τοῦ καλύματος ὅπερ βλέπτει ἀρχαιότατον προνόμιον». Εἶναι προφανὴς ἡ κοινὴ ἀντίδρασις διότι ἀθετεῖται παλαιὸν προνόμιον φορολογίας τῶν ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων. Δευτέρα τὴν 29)4)1902 συγκληθεῖσα περὶ τῆς διακοινωθείσης αὐτοῖς παρὰ τοῦ Μουδιρίου Βεζυρικῆς ἐγκυκλίου ὡς καὶ τῶν ἐλμιχαπερίων (ἀποδείξεων), καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ ζητήσουν εἰκοσαήμερον προθεσίαν διὰ νὰ συνεννοηθοῦν μετὰ τὰς μεγαλύτερας προνομίουχους νήσους, ἀντιπρόσωπὸς τῶν δὲ νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τὸν Μητροπολίτην Ρόδου καὶ τῆς δημογεροντίας Σύμης καὶ Χάλκης. Ποῖον ἦτο τὸ περιεχόμενον τῆς Βεζυρικῆς ἐγκυκλίου καὶ ποῖον προνόμιον ἐθίγετο δὲν καθορίζεται, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐπρόκειτο περὶ σοβαροῦ ζητήματος ἀπασχολούντος πάσας τὰς νήσους καὶ τὰς δημογεροντίας. Τρίτη συνέλευσις τῶν δημογεροντιῶν καὶ τῶν τριῶν δήμων τῆς νήσου ἔλαβεν χώραν τὴν 10)4)1910, καθ' ἣν κατόπιν ἐπιστολῆς πρὸς τὴν δημογεροντίαν Μανδρακίου ἐκ Καλύμου («πρὸς συγκρότησιν ἐν αὐτῇ ἐκτάκτου συνεδρίου διὰ τὴν ἐκρυθμον κατάστασιν τῶν προνομίων τῶν 12νῆσων») ἀπεφασίσθη ὅπως σταλῆ κοινὸς πληρεξούσιος διὰ τὸ συνέδριον.

3) Ἀνώτατον ὅμως διοικητικὸν ὄργανον ἦτο ἡ συνέλευσις τοῦ λαοῦ, ἥτις ἐκαλεῖτο διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν δημογερόντων ἢ πρὸς λῆψιν ἀποφάσεων ἐπὶ πολὺ σοβαρῶν ζητημάτων καὶ συνήρχοντο εἰς τὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συνέλευσις περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας, διότι οὐδαμῶς ὑπογράφονται καὶ γυναῖκες, καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς εἶχον ἀπόλυτον κύρος.

Τοιαῦται γενικαὶ συνελεύσεις τοῦ λαοῦ συνελθοῦσαι εἰς τὸν νάρθηκα καὶ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ποταμιτίσσης ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου ἀναφέρονται δύο, ἦτοι μία τὴν 3)3)1902 πρὸς ἐκλογὴν δημογερόντων καὶ δευτέρα τὴν

12)5)1902 ἀφορώσα «ἀπάντησιν τῆς πρὸς τὴν Μουδερῖαν ἐπιδοθείσης ἐγκυκλίου Βεζυρικῆς διαταγῆς ἀναφορικῶς διὰ τὸ κλείσιμον τῶν δημογεροντικῶν σφραγίδων ἐντὸς κιβωτίου κλπ. ὡς καὶ διὰ τὴν παραδοχὴν τῶν ἰλμεχαπεριῶν (ἀποδείξεων φορολογίας) τουρκιστὶ γεγραμμένων καθ' ἣν ἀπεφασίσθη παμφηφει ὅπως οὐδέτερον τούτων γίνῃ δεκτὸν δυνάμει τῶν προνομίων ἄτινα οἱ κατὰ καιρὸν ἐνδοξοὶ Σεβ. Σουλτάνοι παρέχον ταῖς προνομιοῦχοις νήσοις. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ περιορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ κύρους τῆς δημογεροντίας, ἴσως πρὸς ἐπιβολὴν ποινῆς εἰς αὐτὴν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τρίτην φορὰν γίνεται θόρυβος καὶ σημειοῦται ἀντίδρασις σθεναρὰ διὰ τὰς ἀποδείξεις φορολογίας τῶν ἐξαγομμένων ἐμπορευμάτων.

Β') Προνόμια: Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν προηγουμένων ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις παρεχώρησεν καὶ εἰς τὰς 12 νήσους εἰδικὰ προνόμια, τὰ ὅποια καθίστων ἐλαφροτέραν τὴν δουλείαν καὶ ἀνετωτέραν τὴν αὐτοδιοίκησιν καὶ τὰ ὅποια οἱ μὲν ἐκάστοτε κυβερνῶντες ἤθελον νὰ περιορίζουν, αἱ δὲ δημογερονταὶ νὰ διατηρήσουν ἀνέπαφα καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζεται σειρά διαμαρτυριῶν ἐκάστοτε καὶ συναφῶν ἐνεργειῶν μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τὰς λέξεις «προνόμια» καὶ «προνομιοῦχοι νήσοι» καὶ γίνεται ἐπίκλησις τοῦ στοιχείου ὅτι ἀρχαῖα ἦσαν τὰ προνόμια ταῦτα. Ἰδιαιτέραν ὅμως ἀντίδρασιν καὶ ἐπανειλημμένας ἐνεργείας προὐκάλεσεν ἡ κατάργησις τοῦ προνομίου τῆς καπνοκαλλιεργείας εἰς τὰς νήσους καὶ αἱ διαμαρτυρίαι ἔφθανον μέχρι τῶν Σουλτανικῶν ἄτων ἐκ μέρους δυναστευομένων ὑποδούλων. Οὕτω εἰς κοινὴν συνεδρίαν τὴν 17)4)1903, ὡς ἀναφέρει τὸ σχετικὸν πρακτικόν, «σκέπτονται αἱ δημογερονταὶ ὅπως πάσαις δυνάμεσι ὑποστηρίξωσι τὴν καπνοφυτείαν ἐν ἣ περιπτώσει ζητήσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐκρίζωσιν τῶν φυτευθέντων καπνῶν ἀναγνωρίζουσαι τὰ δίκαια τῶν κατοίκων δυνάμει προνομίων. Προσέτι ἐγκρίνωσι νὰ μετέλθωσιν οἰαδήποτε μέτρα ἐγκριθῶσι προστατεύουσαι τοὺς τυχόν καταγγελλησομένους εἰς πρωταίτιους εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην». Ὅταν δὲ ἐδόθη διὰ τοῦ Μουδέρου τῆς Νισύρου διαταγὴ τοῦ Καϊμακάμη Κῶ νὰ ἐκρίζωθῶν τὰ φυτευθέντα καπνά, εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 28)5

)1903 «ἀπεφάσισαν νὰ μεταβοῦν εἰς Κῶν διὰ νὰ ἀποδείξουν ἀρμοδίως τὰ δικαιώματά των, νὰ στείλουν δὲ καὶ ἀντιπρόσωπον νὰ ἐρωτήσῃ σχετικῶς τὴν δημογεροντίαν Καλύμνου». Διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον εἰς συνεδρίαν τῆς 14)6)1903 ἀποφασίζουσι αἱ δημογερονταὶ «νὰ στείλουν πληρεξούσιον εἰς Σάμον διὰ νὰ τηλεγραφήσῃ πρὸς τὴν Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον πρὸς ὑποστήρηξιν τῶν προνομίων τῶν περὶ φυτείας καπνοῦ». Οὐχὶ μικροτέρα ἀντίδρασις παρετηρεῖτο κατὰ τῆς αὐθαίρεσίας τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως καὶ μάλιστα ὅταν αὐταὶ συνεδέοντο μὲ τὰ προνόμια καὶ ὅπως-δήποτε ἔθιγον ταῦτα, εἰς τὰ ὅποια οἱ ὑπόδουλοι ἔβλεπον διαφυλαττομένην τὴν ἀνθρωπίνην καὶ ἐθνικὴν των ὄντοτητα. Ἀπαγόρευσις π.χ. τοῦ Μουδέρου τῆς νήσου νὰ ἀναρτηθῇ εἰς τὸ κτίριον τῶν λουτρῶν Νισύρου ἡ σημαία ἢ σταλεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Νέα Ὑόρκη Νισυριακοῦ σωματείου «ἡ Πορφυρίας», δαπάναις τοῦ ὁποίου ἀνηγγέρθη τὸ κατάστημα τῶν λουτρῶν, προκαλεῖ τὴν 23)8)1911 κοινὴν συνεδρίαν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς δημογεροντίας, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ πρόσωπον ὡς πληρεξούσιος εἰς τὸν Νομάρχην Ρόδου, ὁ ὁποῖος ἀλλαχοῦ ἀποκαλεῖται «πεπνυμένος» καὶ «ἐξοχώτατος» καὶ ἐπιδώσῃ τὴν καταγγελίαν παρ' ὄλων τῶν κατοίκων γενομένην ἐκ μέρους τῶν τριῶν δήμων τῆς νήσου κατὰ τοῦ Μουδέρου, ἐκθέσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ὑποστήρηξιν τῶν προνομίων καὶ νὰ ἐπιδώσῃ καὶ ἀναφορὰν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἀνάρτησις τῆς σημαίας ἐπὶ τοῦ κτιρίου τῶν λουτρῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Μητροπολίτης Ρόδου ἀγωνίζεται διὰ τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων, διότι τὴν 3)9)1911 δίδει ἐντολὴν εἰς τὰς δημογεροντίας τῶν νήσων νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους παρ' αὐτῶν (πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ προνομιακῶν ζητημάτων).

Γ') Ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι τὸ σθένος καὶ ἡ ἐπιμονὴ μὲ τὰ ὅποια διεφύλαττον τὴν ἐλληνικὴν των γλῶσσαν καὶ τὰ κοινοτικά ἰδρύματά των ὡς κιβωτοὺς τῆς ἐθνικῆς των συνειδήσεως καὶ τῆς φυλετικῆς των συνεχείας. Καθὼς ἐξάγεται, τὰ ἀνταλλασσόμενα μὲ τὰς ἀρχὰς ἔγγραφα κατὰ κάποιον προνόμιον ἔπρεπε νὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, ὅταν δὲ ὁ Μουδέρης τῆς νήσου παρέδωκεν

εἰς τὴν δημογεροντίαν πρὸς ὑπογραφήν ἰλμεχαπέριον (ἀπόδειξιν) εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, συγκαλεῖται τὴν 20)8) 1906 εἰδικὴ συνεδρίασις, καθ' ἣν ἀποφασίζεται ὅπως οὐδὲν ἔγγραφο ὑπογράφεται παρὰ τῆς Δημογεροντίας, ἐὰν δὲν εἶναι ἑλληνιστὶ γεγραμμένον ὡς πάντοτε ἐγένετο καὶ γίνεται εἰς ἀπάσας τὰς προνομιοῦχος νήσους».

Κάποιος Νισύριος ὀνόματι Ἀνδρῆκος Βρουῆζος, εἶχεν ἐνοικιάσει τὰ λουτρά κατόπιν συμφωνίας, τὴν ὁποίαν ὅμως μετ' ὀλίγου ἤθετησε καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ νὰ καθορίσῃ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους παρέβη τὴν συμφωνίαν ἐνώπιον τῆς δημογεροντίας εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Ἰουνίου 1907, ἣτις προέβη εἰς ἀναλόγους παρατηρήσεις, οὗτος ὅμως «ἐπὶ ταῖς παρατηρήσεσι ταύταις ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως ἢ παραδοχῆς ἤρξατο ἀναμασῶν τοὺς λόγους του καὶ διὰ λόγων ἀλόγων ζητῶν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἄρνησίν του, ἣτις ἄρνησίς του ὡς προσηφην θέλει ἐπιφέρει γενικὴν χαλάρωσιν τῶν κοινοτικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων....», καθὼς λέγει τὸ σχετικὸν πρακτικόν.

Δ') Ἡ κατάστασις τῶν ὑποδούλων νήσων καὶ ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος μετεβλήθη καὶ τὰ προνόμια διέτρεξαν κίνδυνον σοβαρὸν μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ νέου Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1908, ἡ ὁποία εἰς ἀνησυχίαν καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τὰ διαμερίσματα τῆς ὑποδούλου Χώρας παρὰ τὸ ὅτι ἐκλήθησαν νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους βουλευτὰς εἰς τὸ Τουρκικὸν Κοινοβούλιον. Ἐκ τῆς νέας αὐτῆς καταστάσεως συγκαλεῖται περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου 1908 ἐν Σύμῃ γενικὴ συνέλευσις τῶν πληρεξουσίων ὄλων τῶν προνομιοῦχων νήσων πρὸς κοινὴν σύσκεψιν καὶ λήψιν ἀποφάσεως ἂν ἔπρεπε αἱ προνομιοῦχοι νήσοι νὰ ἐκλέγασιν βουλευτὴν ἀφομοιούμεναι μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ἐκλεγῆ πρόσωπον ἔχον τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο προσόντα καὶ τὸ κύρος νὰ ὑποστηρίξῃ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ τὰ προνόμια τῶν νήσων.

Ἀλλὰ διὰ τὰ προνόμια αὐτὰ γίνεται τὸ ἔτος 1910 ἔρευνα παρὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν 2)7)1910 ἀπευθύνεται παρὰ τῆς ἀρμοδίας Κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὰς δημογεροντίας τῆς νή-

σου πρὸς συμπλήρωσιν ἐρωτηματολόγιον, περιέχον τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις: 1) Ὅποια τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς Δημογεροντίας καὶ τοῦ στηρίζονται. 2) Τί φόρον πληρώνει ἐτησίως ἡ ὅλη νῆσος. 3) Ὅποια τὰ εἰσοδήματα τῆς δημογεροντίας. 4) Ἄν εἰσπράττεται ἀτομικὸς φόρος καὶ ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος τί πληρώνει ἕκαστος. 5) Ἄν ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται φόρος καὶ πόσος ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καὶ τίνι τρόπῳ εἰσπράττεται. 6) Ποῦ διατίθεται τὸ εἰσπραττόμενον ποσὸν ἐκ τούτων. 7) Ἐπὶ τῶν ἀγοραπωλησιῶν τῶν κτημάτων τί δικαίωμα εἰσπράττεται, ἐξ ἴσου ἢ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ καὶ ἂν εἰς τὰ πωλητήρια προστίθεται χαρτόσημον ἢ οὐχί. 8) Εἰς τί καταγίνεται ἡ δημογεροντία. 9) Τί φιλανθρωπικὰ ἔργα ἐγένοντο καὶ τί ποσὸν κατηναλώθη δι' αὐτὰ ἐκ τοῦ ταμείου τῆς δημογεροντίας. Μὲ σύνεσιν καὶ λακωνικότητα δίδονται αἱ κάτωθι ἀπαντήσεις ἀντιστοίχως καὶ μετὰ ταύτας ἐπιφέρονται ἀνάλογοι παρατηρήσεις, δι' ὧν τονίζεται ἡ οἰκονομικὴ καχεξία τῆς νήσου καὶ ζητεῖται ἡ πατρικὴ μέριμνα τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν διατήρησιν αὐτῆς ἐν τῇ ζωῇ. Ἀπαντήσεις: «1) Τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς δημογεροντίας εἰσὶν αἱ εἰσπράξεις τοῦ Κυβερνητικοῦ φόρου, τὰ τοῦ συμβολαιογραφικοῦ, ἢ ἐπὶ τῆς γεωργίας ἐπιβληψὶς καὶ ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν ἢ ἀναπλήρωσις τοῦ Δημορχείου (Πελετιέ). Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀνάκθεον προνομίων τῶν 12 νήσων. 2) Ὁ ὀλικὸς φόρος ἀνέρχεται εἰς γρόσια 31.518 μὲ τὸν στρατιωτικόν. 3) Ὁ κεφαλικὸς φόρος ἐπὶ τῶν σφαζομένων ζώων, ὁ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων προαιρετικῶς καὶ τὸ ἐπίδομα τοῦ τελωνείου. 4) Ἀτομικὸς φόρος δὲν ὑπάρχει. 5) Φόρος εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς 1% προαιρετικῶς. 6) Ἐκ τῶν ἄνω ἐμπορευμάτων εἰσπράττονται ἐτησίως 5 - 6 χιλιάδες γρόσια, ἅτινα διατίθενται ὑπὲρ τῶν σχολῶν. 7) Οὐδὲν δικαίωμα εἰσπράττεται, τίθεται ὅμως χαρτόσημον ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ. 8) Ἡ Δημογεροντία καταγίνεται εἰς τὸ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ τῆς γεωργίας, τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἐνδεχομέναις περιστάσεσιν ἐκτελεῖ χρέη δημορχείου καὶ συμβιβάζει τὰς μεταξὺ τῶν γεωργῶν μικροδιαφοράς. 9) Λιμὴν, λουτρά, σχολεῖα,

ΝΙΣΥΡΟΣ.

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας κ. Νικ. Διακομιχάλη).

— Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυριδων ἐπισκέφθη τὴν Νῆσον μας διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπελήφθη κα τῆς προτάσεως ὅπως χειροτονηθῆι εἰς Ἱερέα ὁ κ. Δημήτριος Ι. Μαστρογιάννης καὶ ὑποσχέθη, ὅπως ἐντὸς τριμήνου προβῆι εἰς τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ.

— Κατὰ τὴν εἰς Νίσυρον ἐπίσκεψιν του, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυριδων, ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὸν μαθητὴν Τάσον Π. Διακοβασίλην, με σκοπὸν ὅπως τῆ μερίμνῃ του φοιτήσῃ δωρεὰν εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Ρόδου.

— Ἦρξιαν με βραδὺν ρυθμὸν ἐκτελούμεναι αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς τῆς ὕδατοδεξαμενῆς τοῦ παγοποιείου. Αἱ ἐργασίαι ἐκτελοῦνται δι' αὐτεπιστασίας παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς με ἐπιστάτην τὸν Ἰάκωβον Γεωργάκη. Τὴν ἐπιβλεψὴν τοῦ ἔργου διεξάγει ὁ μηχανικὸς τῆς Ἐπαρχίας Κῶ.

— Ἀπεπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς τῆς ὕδατοδεξαμενῆς καὶ τῆς διαστρώσεως τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα, αἱ ἐκτελοῦνται διὰ δωρεῆς τοῦ κ. Ἀντωνίου Ν. Καφετζιδάκη καὶ με ἐργολάβον τὸν κ. Χαρ. Ἐμμανουηλίδην.

— Τὸ ἀτμόπλοιον «ΠΕΤΡΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ» ἀφίχθη εἰς τὴν νησίδα ΓΥΑΛΙ διὰ τὴν φόρτωσιν ἐλαφρόπετρας, λόγω ὁμως βλάβης τῶν ἐγκαταστάσεων, ἀνεχώρησεν χωρὶς νὰ φορτώσῃ, ἀναμένον ἐν Πειραιεὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἐναερίου συστήματος φορτώσεως, ἵνα ἐπανέλθῃ. Κατὰ παρασχεθείσας σχετικὰς πληροφορίες ἡ ἐπιδιόρθωσις τῶν ἐγκαταστάσεων θὰ ἀποπερατωθῆ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ὁπότε καὶ θὰ ἐπανέλθῃ πρὸς φόρτωσιν τὸ πλοῖον.

— Περί τὰ 30 κορίτσια παρηκολούθησαν τὰ μαθήματα κεντήματος καὶ ραπτικής διὰ ραπτομηχανῆς, τὰ ὁποῖα ἔδωσεν ἀρχικῶς ἀφιχθεῖσα διδασκάλισσα τῶν ραπτομηχανῶν Σίγγερ. Τὰ μαθήματα ἐδόθησαν εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς 10ης νυκτερινῆς καθ' ἑκάστην.

— Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου κατὰ τὸ ταξίδι τοῦ ἐπιτάκτου ἀπὸ Καρδάμενα-Γυαλί-Νίσυρο καὶ μεταξὺ Γυαλιοῦ καὶ Νισύρου εὐρέθησαν αἰφνιδίως εἰς τὴν θάλασσαν ὁ ἐργαζόμενος εἰς τὸ Γυαλί ὡς δύτης μετὰ τοῦ διαιτοῦ τέκνου του, τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκαλιά του. Ὁ ἀτυχῆς πατὴρ αἰφνιδισθεὶς ἐφρόντισε νὰ ἀρπαχθῆ ἀπὸ τὸ καΐκι, ἐνῶ τὸ παιδί ἐβυθίζετο. Εὐτυχῶς ὁ πλοιαρχὸς Ἰωάννης Κακακίος ἐρρίφθη ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπέτυχε νὰ ἀνασύρῃ τὸν μικρὸν καὶ με τὴν βοήθειαν σωσιβίου νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ ζῶντα εἰς τὸ πλοῖον. Ἔτσι χάρις εἰς τὴν ψυχραιμίαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τοῦ Ἰωάννου Κακακιοῦ, ἐσώθη ἐκ βεβαίου πνιγμοῦ ὁ μικρὸς. Τοῦ ἀπευθύνου μεν τὰ πειὸ θερμὰ μας συγχαρητήρια.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

— Τὴν 28ην Αὐγούστου ἔλαβεν χώραν πυρκαϊὰ εἰς θέσιν «Πάγκενα» ὅπου ἐκὰθ θεμνώδης περιφέρεια. Ἡ πυρκαϊὰ προῆλθεν ἀπὸ ἀπορριφθῆν ἀνημμένο σιγάρο.

— Περί τὰ τέλη Σεπτεμβρίου μετετέθη ὁ σταθμάρχης Νισύρου ἀνυπασπιστῆς κ. Διονύσιος Βραχάτης εἰς Μυτιλήνην ἀντικατασταθεὶς προσωρινῶς παρὰ τοῦ ἐνωμοτάρχου κ. Εὐαγγέλου Στεφανάτου.

Γάμοι.— Τὴν 25ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ Ἀντωνίου Χατζῆ Στεφανῆ μετὰ τῆς Δίδος Ἄννας Παυλάκη. Παράνυμφοι παρέστησαν, ὁ Μιχαὴλ Παπαεμμανουὴλ καὶ ἡ Μαρία Κακακιοῦ.

Τὴν 22 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἔγιναν οἱ γάμοι τοῦ κ. Σταματίου Γ. Χριστοδούλου μετὰ τῆς Δίδος Ἄννας Τσιμπερλοῦ ἢ Ἀποστολίδου. Παράνυμφοι παρέστησαν ὁ Γεώργ. Ρουσέττος καὶ ἡ κ. Εἰρήνη Γιαλλούρη. Ταυτοχρόνως ἐγένοντο καὶ οἱ γάμοι τοῦ κ. Γεωργ. Παυλάκη μετὰ τῆς Δίδος Ἀργέτας Τσιμπερλοῦ ἢ Ἀποστολίδου. Παράνυμφοι παρέστησαν οἱ Νικόλαος Καραβάκης καὶ ἡ Ἀνθούλα Γ. Παυλάκη.

Γεννήσεις.— Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου ἡ Πόπη Χαραλάμπους Παπάτσου ἐγέννησε κοριτσάκι. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς νὰ τοὺς ζήσῃ. Ἐπίσης ἡ Μαρία Κ. Καρπαθάκη, καθὼς καὶ ἡ Θεολόγου Κ. Καλούδη ἐγέννησαν κοριτσάκια. Ἡ δὲ Ἄννα Ἰωάννου Σφακιανοῦ ἐγέννησε τὸ ὄγδον κατὰ σειρὰν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς νὰ τοὺς ζήσουν.

Βαπτίσεις.— Τὴν 25 Αὐγούστου ἐβαπτίσθη τὸ τέκνον τοῦ Νικολάου καὶ τῆς Μαρίας Βεζιρόγλου, εἰς τὸ ὅσοιν ἐδόθη τὸ ὄνομα Περιολῆς. Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ἐβαπτίσθη τὸ τέκνον τοῦ Ζαχαρίας καὶ Εἰρήνης Θεοδώρου, εἰς τὸ ὅσοιν ἐδόθη τὸ ὄνομα Νικόλαος.

Παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Σπυριδωνος ἐβαπτίσθη ἡ θυγάτηρ τοῦ Κων/νου καὶ Παρασκευῆς Ἀμάλλου ὑπὸ τὸ ὄνομα Καλλιόπη. Καὶ τὸ τέκνον τοῦ Μιχαὴλ καὶ τῆς Κυδωνίας Ζωσιμοπούλου εἰς τὸν Ἄγ. Νικήτα.

Θάνατοι.— Τὴν 30ην Αὐγούστου ἀπεβίωσεν καὶ ἐκηδεύθη ὁ Γεώργιος Χριστοφόρος ἐτῶν 99, τὴν δὲ 17ην Σεπτεμβρίου ὁ Μιχαὴλ Βιολλῆς ἐτῶν 88. Εἰς τοὺς συγγενεῖς ἀμφοτέρων καὶ τὰ τέκνα τοῦ Μιχ. Βιολλῆ, ἀπευθύνου μεν τὰ θερμὰ συλλυπητήρια μας καὶ τὴν εὐχὴν νὰ φθάσουν τὰ χρόνια των.

Τὴν 18 Ὀκτωβρίου ἀπέθανεν ὁ Ἀθανάσιος Καπίτης. Ἀπευθύνου μεν τὰ συλλυπητήρια μας εἰς τοὺς οἰκείους του.

— Μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἀνακοινοῦμεν τὸ γεγονός τῆς φορτώσεως διὰ κισσηροχώματος τοῦ ἀτμοπλοίου «ΠΕΤΡΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ» χωρητικότητος 10.000 τόνων ἀπὸ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς Νησίδος «ΓΥΑΛΙ» τῆς Ἐταιρίας «ΛΑΒΑ». Κατὰ δοθείσας δὲ πληροφορίας παρὰ τῆς διευθύνσεως τῆς Ἐταιρίας «ΛΑΒΑ» προβλέπεται λίαν συντόμως νὰ ἀφίχθῃ εἰς «ΓΥΑΛΙ» ἕτερον πλοῖον πρὸς φόρτωσιν.

Τὴν Κυριακὴν ἄνω Ὀκτωβρίου ἐτελέσθη, μὲ πάνδημον συμμετοχὴν, εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ποταμιτίσσης τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἀειμνήστου Ρουμπίνης Α. Καφετζιδάκη. Ἡ τέλεσις τοῦ μνημοσύνου παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλωθῆ κατὰ ἰδιαιτέρα θερμὸν τρόπον ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν μνήμην τῆς μακαρίτιδος καὶ τὰ αἰσθήματα ἐκτιμῆσεως πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς Ἀντωνίον Ν. Καφετζιδάκην παρὰ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τοῦ Δήμου μας. Εἰς τὸ μνημόσυνον παρέστησαν αἱ Δημοσῖαι καὶ Δημοσικαὶ ἄρχαι, οἱ τοπικοὶ Σύλλογοι, οἱ μαθητὰὶ τῶν Σχολείων μετὰ τῶν Διδασκάλων τῶν καὶ ἡ ὀλότης σχεδὸν τῶν κατοίκων. Ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ κ. Πασχάλης Χριστοφόρου ἐξάρας τὴν ἀγάπην τῆς μακαρίτιδος πρὸς τὴν Νίσυρον, τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὴν συμπαράστασίν της ἰδιαιτέρα εἰς τὸ ἔργον τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως» διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα. Στεφάνους κατέθεσεν ὁ «Γνωμαθώρας» Νισύρου καὶ ὁ Σύλλογος Ἁγίου Νικήτας.

Κατωτέρως δημοσιεύομεν εὐχαριστήριον τοῦ ἀδελφοῦ μας κ. Ἀντων. Ν. Καφετζιδάκη πρὸς τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὸ μνημόσυνον τῆς συζύγου του Ρουμπίνης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄκρως συγκεκινημένος ἐκ τῆς φιλικῆς συμπαράστασεως τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἀρχῶν, τῶν τοπικῶν Συλλόγων Νισύρου καὶ τῆς αὐθορμήτου συμμετοχῆς τῶν συμπατριωτῶν μου κατὰ τὸ κατὰ τὴν Κυριακὴν 6 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. μνημόσυνον εἰς μνήμην τῆς ἀειμνήστου συζύγου μου Ρουμπίνης, ἐκφράζω εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς ἀνωτέρας εὐχαριστίας μου εἰς πάντας μὲ τὴν δὴλωσιν ὅτι τὰ εὐγενῆ αὐτῶν αἰσθήματα θὰ παραμείνουν βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν μου διὰ βίου.

Ἐν Νισύρῳ τῇ 7-10-57

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ν. ΚΑΦΕΤΖΙΔΑΚΗΣ

ΝΙΚΙΑ (Συμνεργάτου μας).

— Τὸ καλοκαίρι ὑπῆρξε πλούσιον εἰς κίνησιν καὶ γεγονότα, γενικῶς δὲ οἱ παραθερισταὶ μας ἀνεχώρησαν κατενθουσιασμένοι.

Ἡ συντελουμένη πρόοδος εἰς τὸν τομέα ξηρωαῖστικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἔργων ἐν τῇ Κοινοτήτῃ μας εἶναι ἐξαιρετικῶς ἱκανοποιητικὴ.

Μὲ γοργὸν ρυθμὸν συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου σχολικοῦ μας κτιρίου, τῇ ἐπιβλέφει τοῦ ἐργολάβου κ. Χ. Ἐμμανουηλίδη.

Συνεχίζεται ἐπίσης ἡ ἀνακαινίσις τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων.

— Ἡ 3 Σεπτεμβρίου 1957 ἀποτελεῖ ἕνα νέον ἱστορικὸν σταθμὸν πολιτιστικῆς ἐξελίξεως τῶν Νικιῶν, ὅτε ὀλοκληρωθέντος τοῦ δικτύου ἠλεκτροφωτισμοῦ, ἐρευματοδόθη διὰ πρώτην φορὰν ὁ κοινοτικὸς καὶ ἰδιωτικὸς φωτισμὸς.

Ἐπηκολούθησε κατόπιν σχετικὴ ἀνωμαλία εἰς τὴν ρευματοδότησιν, ἥδη ὅμως διενεργεῖται αὕτη κανονικώτατα, ἐπισκευασθείσης πλήρως τῆς ἠλεκτρογενητρίδας.

— Κατὰ παλαιὰν ἐπικρατήσασαν παράδοσιν ἡ Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἁγίου Θεολόγου παρέθεσε καὶ ἐφέτος τιμητικὸν «γεῦμα συναντήσεως» εἰς τὴν αἴθουσαν ὑποδοχῶν τῆς Μονῆς, πρὸς τοὺς παραθερίζοντας ἐνταῦθα συμπατριώτας ἐξ Ἀθηνῶν-Ρόδου καὶ Νέας Ὑόρκης. Μέλη τῶν ἐκεῖ πατριωτικῶν Συλλόγων.

Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν αἱ Ἀρχαὶ τοῦ τόπου. Τοὺς προσκεκλημένους ἐχαιρέτησε καταλλήλως ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Γραμματεὺς αὐτῆς κ. Γ. Μίχαλος.

— Εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἐνεγράφησαν 70 μαθηταί. Ἐν ἀναμονῇ διορισμοῦ ἐτέρου Διδασκάλου, τὰ μαθήματα ἤρχισαν μὲ μόνην τὴν Διδασκάλισσαν Δίδα Εἰρ. Φραντζῆ.

Κατὰ τὸν ἀγιασμὸν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων, παρισταμένων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ πολλῶν συνδημοτῶν, ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου «Ἀγ. Ἰωάννης Θεολόγος» κ. Θεοχ. Θεοχαρίδης καὶ ὁ Σύμβουλος κ. Γ. Κ. Ζαχαριάδης, ἀπένευμαν τὸ Θεολόγειον Βραβεῖον εἰς τοὺς μαθητὰς Παναγ. Ν. Μαστρομιχάλην καὶ Ἀντών. Ζαχαριάδην τῆς ΣΤ', Ζυμπουλιᾶν Π. Μαστρομιχάλη καὶ Μιχ. Δ. Μίχαλον τῆς Ε'.

— Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Σπυριδωνος εἰς τὴν Κοινοτήτα μας, ἔσχε βαθεῖαν ἀπήχησιν μεταξὺ τοῦ Λαοῦ μας. Ζωηρὰ μένει ἡ ἐντύπωσις ἐκ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου (Τάχη Γραμματικοπούλου καὶ Πόπης Ν. Παπαμιχαήλ), τὸ ὅποῖον ἐτέλεσεν ὁ Σεβασμιωτάτος εὐγενῶς προσφερθεὶς. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἀρχιερατικὸς γάμος εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Νικιῶν.

— Ἡ πανηγύρις τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, τὴν 26ην Σεπτεμβρίου, εἶχε καὶ ἐφέτος τὴν καθιερωμένην ἐπιτυχίαν της.

— Ἀπὸ τῆν κοινωνικὴν ζωὴν, σημειοῦμεν τοὺς γάμους τοῦ κ. Τάχη Γραμματικοπούλου μετὰ τῆς Δίδος Πόπης Ν. Παπαμιχαήλ τὴν 29-9ου, τοῦ κ. Χαραλάμπους Μηνᾶ μετὰ τῆς Δίδος Ἑλένης Ἰπ. Λοῖζου τὴν 6-10ου καὶ τοῦ κ. Ἰ. Πλαγγέτη μετὰ τῆς Δίδος Μαρίας Β. Ἀβδελῆ τὴν 13-10ου.

ΡΟΔΟΣ. (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας κ. Γ. Κουμέ-
ντου).— Δι' ὑπογραφείσης κοινῆς ἀποφάσεως
τῶν Ὑπουργῶν Ἐργασίας, Ἐμπορίου καὶ Ναυ-
τιλίας ἐπέξετάθη ἡ ἀρμοδιότης τῆς Ἐπιτροπῆς
Ρυθμίσεως Φορτοεφορτωτικῶν Λιμένων Κῶ καὶ
εἰς τοὺς λιμένας Νισύρου καὶ Γυαλλί Νισύρου.

Πληροφοροῦμαι ὅτι ἐπίκειται ἡ ἔναρξις τῶν
ἐργασιῶν τοπογραφείσεως ἀναλόγου χώρου εἰς
Νίσυρον διὰ τὴν ἀνέγερσιν Δημοτικῆς Ἀγορᾶς
τῆς ὁποίας στερεῖται σήμερον ἡ ἐν λόγω Λουτρό-
πολις.

Τὸ ἔργον ἀνεγέρσεως τῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἐν ἐκ-
τῶν τεσσάρων ἔργων τὰ ὅποια ἐπρογραμματίστη-
σαν ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀκινήτου Περιουσίας
τοῦ Δημοσίου Δωδεκανήσου (Ο.Α.Π.Δ.Δ.).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ: Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν πρό-
σφατον χρονικὸν διάστημα εὐτυχῆ γεγονότα
ἔλαβον χώραν εἰς Ρόδον. Οὕτω ἐγένοντο οἱ γά-
μοι τῶν κάτωθι συμπατριωτῶν μας.

1) Ὀκτωνιάδῃ Γεωργίῳ ἐξ Ἐμπορίου μετὰ
τῆς ἐκ Καλύμνου Ἐλευθερίου Μαρίας.

2) Χαρτοφύλῃ Ι. Νικολάῳ μετὰ τῆς ἐκ Σύ-
μης Χαρίτου Γεωργίας.

3) Λαζάρου Μιχαῖλ μετὰ τῆς Μακρυγιάννη
Κατίνας.

4) Κοκκίνου Μιχαῖλ μετὰ τῆς ἐκ Χανίων
Κρήτης Νικηφοράκῃ Ἀμαλίας.

Ἡ κ. Ἄννα Ι. Μαρίνου τὸ γένος Γ. Μαυ-
ρουδῆ ἔφερον εἰς τὸν κόσμον κοριτσάκι.

Ἡ κ. Μαρίτσα Ι. Βρούλλη, τὸ γένος Ἄλ.
Δοξοπούλου ἔτεκεν κοριτσάκι.

Ἄπαντας τοὺς ἀνωτέρω συγχαίρομεν ἐγκαρ-
δίως.

ΑΜΕΡΙΚΗ. Βράβεισις εἰς διαγωνισμὸν συμ-
πατριώτου Χειρουργοῦ εἰς Ἀμερικὴν.

CANTON, OHIO.— Ὁ ὁμογενὴς ἰατρὸς Ἰω-
άννης Καρπάθιος, τοῦ Μέρου Χόσπιταλ ἔλαβε
τὸ πρῶτο βραβεῖο δι' ἄρθρον του ὑπὸ τὸν τίτλον
«Κατὰ τόπους ἐντερίτις», τὸ ὁποῖον ὑπέβαλε
κατὰ διαγωνισμὸν διεξαχθέντα ὑπὸ τὴν αἰγίδα
τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου χειρουργῶν.

Ὁ Δρ. Καρπάθιος ἐπαρουσίασε τὴν διατριβὴν
του, θὰ ἐλάμβανε δὲ καὶ χρηματικὸν βραβεῖον ἐκ
200 δολλαρίων εἰς τὸ δεύτερον ἐτήσιον συνέδριον
τοῦ Κολλεγίου ἐν Τολλῆδω.

Ἡ κατὰ τόπους ἐντερίτις, κατὰ τὸν Δρα Καρ-
πάθιον εἶναι μία ἀσθένεια τοῦ μικροῦ ἐντέρου,
διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Πρόεδρος Αἰζενχάουερ
ὑπέστη ἐγχείρισιν.

Ὁ Δρ. Καρπάθιος ἦλθεν εἰς Ἡνωμένας Πο-
λιτείας πρὸ τριετίας ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἔχει λάβει
ἤδη μόνιμον διαμονήν. Ἐν Ἑλλάδι εἶχε λάβει
πτυχίον Ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐπίσης οὗτος ὑπηρέτησεν ἐπὶ τριετίαν
ὡς στρατιωτικὸς ἰατρὸς ἐν Ἑλλάδι καὶ δύο ἔτη

ὡς ἰατρὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις Νοσοκομείου τοῦ
Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΑΘΗΝΑΙ. Εἰς τὴν τοῦ Ἀσπροπύργου Σχολὴν
Ἐμποροπλοίαρχων, εἰσῆλθεν κατόπιν ἐπι-
τυχῶν ἐξετάσεων ὁ νεαρὸς συμπατριώτης μας
Χαρ. Λυβίτσης. Τὰ «Ν.Χ.» τοῦ εὐχονται, μαζὶ
μὲ τὰ συγχαρητήριά των, κάθε πρόοδον εἰς τὰς
σπουδὰς του.

Ἀφίκετο, διὰ παραμονὴν ὀλίγων ἡμερῶν, ὁ συ-
μπατριώτης μας κ. Νικ. Μ. Καμπαλούρης,
ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Συμβού-
λιον τῆς Εὐρώπης.

Ἀφίκετο ὁ συμπατριώτης μας Ἀρχιμανδρί-
της κ. Θεολόγος Πασχαλίδης, Ἰεροκῆρυξ Μη-
τροπόλεως Λήμνου δι' ὀλιγοήμερον παραμονήν.

Ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ὀλιγοήμερου ταξειδίου
εἰς Νέαν Ὑόρκην ὁ ἰατρὸς κ. Πασχ. Τσου-
καλάς.

Ἀφίχθη εἰς Ἀθήνας ἐκ Νισύρου ὁ συμπολί-
της μας κ. Ἀντώνιος Ν. Καφετζιδάκης, ὅπου καὶ
θὰ παραμείνῃ ἐπὶ διάστημα μηνῶν, προκειμένου
ἐν συνεχείᾳ νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀμερικὴν.

Ἡ κυρία τοῦ συμπατριώτου μας Σταύρου
Στάνχινου ἔτεκεν δίδυμα, κατ' εὐτυχίαν ἀγόρι
καὶ κοριτσάκι. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχό-
μεθα νὰ τοὺς ζήσουν.

Ἐπέστρεψεν ἐκ Γενεύης ὁ φοιτητὴς τῆς Ἰα-
τρικῆς Γεώργιος Μούρας ὁ ὁποῖος εἶχεν παρα-
μείνει κατὰ τοὺς θερινοὺς μήνας πρὸς μετεκπαί-
δευσιν εἰς τὸ ἐκεῖ Νοσοκομεῖον «ΚΑΝΤΟΝΑΛ».

Ὁ ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς Σχολῆς Ἐμπορο-
πλοίαρχων Ἀσπροπύργου, συμπατριώτης
μας Νίκος Τριανταφύλλου, ἀνέλαβεν ὑπηρε-
σίαν εἰς τὸ πλοῖον Μ/ς ΑΘΗΝΑΙ τῆς ἀκτο-
πλοικῆς ἐταιρίας «ΕΛΛΗΝΙΚΗ». Τοῦ εὐχόμεθα
καλὴ σταδιοδρομία.

Εἰς τὸ τμήμα Πολιτ. Μηχανικῶν τοῦ Πολυ-
τεχνείου, ἐπέτυχεν ὁ νεαρὸς συμπατριώτης μας
Λάκης Γ. Κατζηδημητρίου. Συγχαρητήρια.

Πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Πρόεδρος τοῦ Γνω-
μαγόρα Ἀμερικῆς, συμπατριώτης μας κ. Μι-
χαῖλ Σκανδάλιος, ὑπέστη ἐπιτυχή ἐγχείρισιν
καὶ ὅτι μετὰ παραμονὴν τριῶν ἑβδομαδῶν εἰς
τὸ Νοσοκομεῖον ἐπέστρεψεν ἦδη εἰς τὴν οἰκίαν
του. Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μας Πρόεδρον στέλλο-
μεν τὰς θερμάς μας εὐχὰς διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ
πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας του.

Πληροφοροῦμεθα ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν
τοῦ ταξειδίου ἐπιστροφῆς του εἰς Ἀμερικὴν, ὁ
συμπατριώτης μας Ἐμμ. Λομπάδης, ὑπέστη
συμφορήσιν. Ἦδη ἡ ὑγεία του παρουσιάζει
σημαντικὴ βελτίωσιν. Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μας
συμπατριώτην εὐχόμεθα ταχεῖαν ἀνάρρωσιν.

Μετὰ μεγάλης λύπης πληροφοροῦμεθα τὸν
θάνατον τοῦ ἐκλεκτοῦ συμπατριώτου μας
Μάρκου Παπαδοπούλου, Συνταξιούχου τελει-
ωνεακοῦ ὑπαλλήλου. Εἰς τοὺς οἰκείους του
στέλλομεν τὰ θερμά μας συλλυπητήρια.

ΦΥΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΝΙΣΥΡΟ

- Εἶν' ἡ ὥρα π' ὁ ἥλιος πιά γέρνει
καὶ μαζί του τὴ λάμφι του παίρνει...
κι' ὅπως σβήνει καὶ χάνετ' ἡ μέρα
κάποια εἶδησι ἀπλώνει δειλὰ
ποὺ σὲ λίγο ξεχύνετ' ὡς πέρα
ξεσηκώνοντας σπῖττα πολλά.
- Τοῦ νησιώτ' ἡ φυχὴ ξεπετιέται
γιὰ νὰ μείνῃ πιά σκλάβος ἀρνιέται
οἱ σκλαβιὲς δὲν κρατᾶνε αἰῶνια
στὴν περήφαν' ἐτούτη μας γῆ
τὸν δυνάστη ξεφτιίζουν τὰ χρόνια
καὶ προβάλλει ξανὰ ἡ αὐγὴ.
- Χωρισμός! τί σκληρὸς μαῦρες ὥρες!...
οἱ γονιοί, τ' ἀδελφάνια... οἱ κόρες,
δάκρυ ἀγνὸ ἀπ' τὰ μάτια τους τρέχει
καὶ σφιχτὰ σὲ κρατοῦν ἀγκαλιὰ
εἶν' ὁ πόνος βαθύς... μὰ ἀντέχει...
καὶ φαρμάκι πικρὰ τὰ φιλιὰ...
- Κι' εἶν' οἱ φίλοι μαζί στὸ πλευρὸ τους
στὶς «Λυές» στὸ σκληρὸ χωρισμὸ τους
καὶ νά! ἡ ἄγκυρα τῶρ' ἀνεβαίνει

- κι' οἱ κουπάδες τὶς θέσεις κρατοῦν
μιὰ ζωὴ πού' χαν ζήσει... πεθαίνει
καὶ στὸ ἄγνωστο φεύγουν, πετοῦν.
- Βράδυ πιά καὶ ἡ θάλασσ' ἀσῆμι
ξεχωρίζουν οἱ κάβοι στὴ Σύμη
δὶν' ὁ Φάρος τὴ «ρόττα» ἀπὸ πέρα
κι' ἔχουν κιόλας ἀστέρια φανῆ
νά! τὸ πέλαγος βγάλει ἀγέρα
γιὰ σηκῶστε παιδιὰ καὶ πανί.
- Μαντρακιῶτες, Μποργιάτες, Σπαλιῶτες
θαλασσόλυκοι ὅλοι νησιῶτες
μαυρισμένοι ἀπὸ ἥλιο κι' ἀλμύρα
ἀπ' τὸ «κάργα» βογοῦν τὰ κουπιὰ
«σάρτα-πάγκοι» καὶ Βίρα... ὅλο βίρα
τοῦ νησιοῦ οἱ κορφεὲς σβήνουν πιά...
- Τῆς Νισύρου αὐτὸ' ταν τὸ δρᾶμα
μὲ ἐπίλογο δάκρυ καὶ κλᾶμα
τὸν Νοέμβρη τοῦ σαραντατρία,
μὲ λεβέντες καμιά τριανταριά,
ποὺ τὸ «σκάσαν» στὴν νύχτα τὴν κρύα
μὲ πιλότο μονάχα... καρδιά.

ΣΗΜ: Τὸ παραπάνω ποιηματάκι εἶναι μιὰ ταπεινὴ ἀφιέρωσι στοὺς ἡρωϊκοὺς ἐκείνους νέους τῆς Νισύρου, ποὺ κάνοντας πέτρα τὴν καρδιά τους κι' ἀλύγιστη τὴν φυχὴ μπροστὰ στὸ παρακαλετικὸ κλᾶμα τῆς μάνας, τῆς ἀδελφῆς καὶ τῆς... καλῆς, ξεκίνησαν ἕνα ἀπομνημόσυνο τοῦ Νοέμβρη πρὶν ἀπὸ 14 χρόνια μὲ τὸ τρατοκάικο τοῦ Μιλιτιάδη τοῦ Παύλου, ἀπὸ τὶς «Λυές» γιὰ τὴν Μέση Ἀνατολή, κρυφὰ ἀπὸ τὸν κατακτητῆ, γιὰ νὰ καταταχθοῦν ἐθελονταί στὰ διάφορα ὅπλα τῆς Πατρίδος.

Σελίδα ἀπὸ τὶς πιὸ τραγικὲς μέρες ποὺ πέρασε τὸ σκλαβωμένο τότε ἀκόμα νησί μας, καὶ ποὺ βύθισε στὴ θλίφι πολὺ κόσμο στὴ Νισύρο, μὲ τὸ ξαφνικὸ ἐκεῖνο ὁμαδικὸ «φευγιά» ἀγαπημένων προσώπων.

Πιστὴν καὶ αὐθεντικὴν ἐξιστόρησι αὐτῆς τῆς «ἀποκοιτίας» μὲ τὰ ὀνόματα ὄλων τῶν παιδιῶν ποὺ πῆραν μέρος, μὲ τὶς ὄχι εὐχάριστες περιπέτειες στὰ παράλια τῆς Μικρῆς Ἀσίας, μὲ τὸ πέρασμα ἀπ' τὸ ἐρημωμένο τότε Καστελλόριζο, ὡς τὴ στράτευσι τους, στὴ φιλόξενη Κύπρο μας, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δώσωμεν κάποια ἄλλη φορά ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ Περιδικοῦ μας, διότι καὶ υποχρέωσιν ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἔλθουν στὸ φῶς ἄγνωστες σελίδες τῆς ἀδάμαστης νησιώτικης φυχῆς, ποὺ ἀλλοιῶς ἴσως σβήσουν μὲ τὸν καιρὸ.

K.E. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

	Δολ.	Γεώργ. Φωτιάδης	Δραχ.
Κων. Μαυρουδῆς	55	Μ. Μαυρουδῆς	6
Γεώργ. Γσουκαλάς	» 50	Γεώργ. Παπαγιάννης	» 6
Αἰμ. Σκάρος	» 23	Ἰάκ. Καζαβῆς	» 6
Νικ. Μίχαλος	» 23	Κων. Ξάνθος	» 5
Μιχ. Χαλκιᾶς	» 20	Ἐπαμ. Σκάρος	» 5
Μιχ. Καμιδανῆς	» 15	Ἰωάν. Κακομανώλης	» 5
Ἰωάν. Χριστοδούλου	» 10	Ἰάκ. Χαρτοφύλης	» 5
Κων. Σοφός	» 10	Νικ. Φούλιαξης	» 5
Μιχ. Χατζημιχάλης	» 10	Ἰωάν. Παπάτσος	» 3
Ἄν. Παπαντωνίου	» 10	Ἰωάν. Βότσης	» 3
Μιχ. Σκανδάλιος	» 10	Μαρ. Κ. Χαρτοφύλη	» 3
Δημ. Νοταρίδης	» 10	Καλλιόπ. Πουράκη	» 3
Κώστας Νικολῆς	» 10	Τάκης Στεφάνου	» 3
Μάνος Σκάρος	» 10	Παν. Χριστοφόρου	» 3
Ἰωάν. Σκάρος	» 10	Νικ. Νικητιάδης	» 3
Δημοσθένης Καραβάκης	» 10	Φρ. Ρουσσέτος	» 3
Νικόλαος Σακελλαρίδης	» 10	Παῦλ. Παυλίδης	» 3
Γεώργ. Βασιλειάδης	» 10	Χαρ. Σακελλαρίδης	» 2
Μιχ. Ἀνδριώτης	» 10	Κων. Κοντουκολάου	» 2
Μιχ. Βαρκανῆς	» 10		
Βασ. Καβούνης	» 10		
Νικ. Μουνογενῆς	» 10		
Ἰωάν. Τσουκαλάς	» 10		

Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν «Ν.Χ.» εὐχαριστεῖ θερμῶς τοὺς ἀνωτέρω νέους ἐνισχυτὰς καὶ συνδρομητὰς.

ἐκκλησία, φαρμακείον, ἀποβάθραι καὶ δρόμοι, πάντα δὲ ταῦτα δι' ἰδιωτικῶν ἐράων καὶ δανείων. Ἡ Δημογεροντία οὐδὲν δαπανᾷ διότι ἐν τῷ ταμείῳ της χρῆμα τι δὲν ὑπάρχει». Παρατηρήσεις: «Ὡς ἐκ τοῦ ἡφαιστειογενοῦς τῆς νήσου μας καὶ τῆς μεγίστης πρὸ 38 ἐτῶν γενομένης ἐκρήξεως αἱ μὲν καλλιεργήσιμοι γαῖαι παντελῶς κατεστράφησαν αἱ δὲ ἐναπολειφθεῖσαι κατέστησαν ἄγονοι, τὸ δὲ ἔδαφος ἀνυδρον τῶν καρποφόρων δένδρων μὴ δύναμένων νὰ διατηρῶσιν ἐπὶ πολὺ, ὑπόκειται δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ εἰς σεισμοὺς ἢ νῆσος μας· διὰ τοῦτο καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ στέλλωμεν τὰ τέκνα μας ἄρρενα καὶ θῆλεα μόλις φθάσουν εἰς ἡλικίαν 12 - 14 ἐτῶν εἰς διάφορα μέρη, ἵνα καὶ ἐκεῖνα ζῶσι καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ τὰ μικρὰ ἀδέλφια των διατηρηθῶσι. Τοῦτο τελευταῖον ἐδείχθη μὴ εὐρεθέντος οὐδενὸς σφρατευομένου νέου. Τὸ μέχρι τοῦδε ἀναφερόμενον ἐπίδομα τοῦ τελωνείου μᾶς καθυστερεῖται ἀπὸ πρώτης παρελθόντος Μαρτίου. Ὁ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς προαιρετικὸς εἰσπραττόμενος φόρος καθυστερεῖται ὑπὸ τινων δι' ὃ καὶ δυσκολευόμεθα τοῦ λοιποῦ νὰ συντηρῶμεν σχολεῖα. Βαθυσεβάστως καὶ θερμῶς καθικετούμεν τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ τὴν ἐγνωσμένην πατρικὴν μέριμναν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου μας, καθ' ὅσον ὅλως ἀδύνατος ἀποβαίνει αὐτῇ ἢ ὑπαρξίς μας, τῶν προνομίων κατ' ἐλάχιστον θιγομένων. Εὐελπιστοῦντες ὅτι θὰ τύχωμεν τῶν ποθουμένων διατελοῦμεν βαθυσεβάστως. Οἱ δημογέροντες Μανδρακίου, Ἐμπορίου καὶ Νικειῶν».

Ἐπὶ Ἰταλοκρατίας.

Ἀπὸ τῆς 29 Ἀπριλίου 1912, ἡμέρας καθ' ἣν Ἰταλικά πλοῖα εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα τῆς Νισύρου, νέα ἐντελῶς κατάστασις δημιουργεῖται εἰς τὴν νῆσον, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἄλλας τοῦ δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος, καὶ νέον διοικητικὸν σύστημα ἐφαρμόζεται εἰς αὐτάς. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν κατόπιν δηλώσεως τοῦ Ἰταλοῦ Ναυάρχου ὅτι ἀναγνωρίζει προσωρινῶς ὡς διοικητικὸν ὄργανον τὴν δημογεροντίαν, ἵνα ἐπιτηρῇ τὴν τάξιν καὶ ἐκτελῇ τὴν νόμιμον διοίκησιν, καὶ σχετικῆς ἐντολῆς αὐτοῦ, αὐτὴ συνέρχεται εἰς κοινὴν συνεδρίαν μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου, συζητεῖ ἐπὶ τῆς νέας δημιουργηθείσης

καταστάσεως καὶ ὡς ὑπεύθυνον ὄργανον διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως διορίζει δύο ἀστυφύλακας νὰ ἐπαγρυπνοῦν διὰ τὴν προφύλαξιν τοῦ τόπου».

Κατόπιν διαταγῶν καὶ σχετικῶν ὁδηγιῶν τοῦ Κυβερνήτου τοῦ θωρηκτοῦ ROMA συνῆλθεν ἡ δημογεροντία τὴν 6)5)12 μετὰ τοῦ δημογεροντικοῦ συμβουλίου καὶ προέβη εἰς τὴν σύνταξιν καὶ τοιχοκόλλησιν τῆς κατωτέρω ἀνακοινώσεως:

(α) Ἀναγνωρίζεται ἡ δημογεροντία μετὰ τοῦ συμβουλίου της ὡς τοπικὴ καὶ διοικητικὴ ἀρχὴ ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ διοικῇ καὶ νὰ εἰσπράττῃ τοπικῶς καὶ διοικητικῶς ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν μὴ παρεκκλίνουσα τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ μὴ ἐπιβαρύνουσα τὸν λαὸν μὲ ἐπιπροσθέτους φόρους (βάρη). β) Ἡ δημογεροντία μετὰ τοῦ συμβουλίου της συμμορφουμένη πρὸς τὰς διατάγας ταύτας διαβεβαίει τὸ Σεβαστὸν κοινὸν ὅτι ἐπελήφθη τῆς φροντίδος ὅπως ἐξασφαλίσῃ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, ὑπερ καὶ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ κατακτητοῦ. γ) Ὁ κατακτητὴς δι' ἡμῶν ἀνακοινοῖ εἰς τὸν λαόν, διαβεβαιῶν αὐτὸν ὅτι ἐπαγρυπνεῖ νυχθημερόν ὅπως μὴ διαταραχθῇ ἡ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία τῶν πολιτῶν ἐξῶθεν. δ) Τὰ πλοῖα ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητός των τὰ θέλοντα νὰ ταξιδεύσῃ ἀπὸ νήσου εἰς νῆσον, δέον νὰ συνοδεύωνται μὲ ἐπὶ τούτῳ πιστοποιητικὸν τῆς δημογεροντίας. Αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς πολίτας ἢ συναλλαγῇ ἢ ἡ μεταβίβασις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον λαθρεμπορικῶν ἐμπορευμάτων τοῦ πολέμου. ε) Τὸ ταχυδρομεῖον ὡς Διεθνὲς θὰ λειτουργῇ ὡς καὶ πρότερον. στ) Ἡ δημογεροντία μετὰ τοῦ συμβουλίου της δὲν ἐγγυᾶται διὰ τὰς συνεπείας τοῦ μὴ συμμορφουμένου μὲ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις». Τὴν 28)5)1912 ἀποφασίζεται νὰ σταλοῦν ὑπὸ τῆς δημογεροντίας καὶ τῶν τριῶν δήμων τῆς νήσου ἀντιπρόσωποι εἰς Σύμην, διὰ νὰ φέρουν γραπτῶς τὸ νέον διοικητικὸν σύστημα «τῶν προνομιοῦχων νήσων, ὡς τοῦτο ἤρξατο λειτουργοῦν ἐν αὐταῖς».

Ἀρχίζον ὅμως ἐπιβαλλόμενοι διάφοροι περιορισμοὶ εἰς τὰς ἐλευθέρας κινήσεις καὶ παρατηρεῖται συμπίεσις τῆς ζωῆς τῶν ὑπὸ κατοχὴν πληθυσμῶν, ἀλλὰ καὶ αὐστηρὰ συμπεριφορὰ ἢ καὶ αὐθαιρέσιαι

ΝΙΣΥΡΙΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἐνάμεσα στοὺς συμπατριῶτες μας ποὺ ὑπηρετήσαν τὰ γράμματα καὶ ἰδιαίτερα σ' αὐτοὺς ποὺ δούλεψαν τὸ στίχο ξεχωριστὴ θέσι ἔχει ὁ Γιάννης Οἰκονομίδης. Γεννήθηκε τὸ 1897 στὸ νησί μας, μεγάλωσε καὶ σπούδασε στὴν Πόλι. Ὑστερα ἀπὸ τὶς σπουδές του πῆγε στὴν Ἀμερικὴ ὅπου πέθανε τὸ Μάιο τοῦ 1953 χρόνων 56.— Σὲ ὅλη τὴ ζωὴ του κυριαρχοῦσε ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἐγραψεν ἀρκετὲς κωμωδίες τοῦ θεάτρου, ἕνα διάστημα εἶχε τὴν ἐπιμέλεια τῆς Ἑλληνικῆς Ραδιοφωνικῆς ὥρας ἑνὸς ἀπὸ τοὺς Κεντρικοὺς Ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς τῆς Ἀμερικῆς. Μὰ ἡ πιὸ σημαντικὴ του πνευματικὴ προσφορὰ στάθηκε ἡ ἰδέα του νὰ ἐκδώσῃ ὁ Γνωμαγόρας τῆς Ν. Υ. μηνιαῖο Δελτίον. Τὸ Δελτίον τοῦ Γνω-

μαγόρα ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται τὸ 1931. Ὁ Οἰκονομίδης ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συντακτικῆς τοῦ ἐπιτροπῆς καὶ μὲ τὴ συμπαράστασι τῶν ἄλλων πνευματικῶν παιδιῶν τῆς Νισύρου, ἔβαλε καλὰς βάσεις στὸ Δελτίο καὶ σύντομα τὸ ἀνέδειξε πρότυπο εἰς τὸ εἶδος του. Τὸ περιοδικὸ τοῦτο τῶν Νισυρίων τῆς Ἀμερικῆς τὸ ἐλάμπρυνε ὁ Οἰκονομίδης μὲ τὰ ὠραία τραγούδια καὶ τὴν ἀξιόλογο συνεργασία του. Δημιούργησε σ' αὐτὸ μιὰν σατυρικὴ στήλη τοῦ Τρούλλου καὶ τοῦ Πλατῦ: σατυρικὴ παρλάτα μὲ ζωντανὸ Νισυρικὸ χρῶμα. Νομίζω πὼς πολλὰς φορὰς στὴ στήλη αὐτὴ εἶχε εὐτυχημένους δημιουργίαις. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Δελτίο τοῦ Γνωμαγόρα τραγούδια τοῦ Οἰκονομίδη

τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν τὰς διαμαρτυρίας, τὴν δυσφορίαν καὶ τὰς καταγγελίας τῶν ὑποδούλων ἢ διὰ τῆς δημογεροντίας καὶ τοῦ δημαρχιακοῦ συμβουλίου ἢ διὰ γενικῶν συνελεύσεων τοῦ λαοῦ. Συνεπεῖα ἀνακοινώσεων καὶ διαταγῶν τοῦ νέου Ἰταλοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου ὑπολοχαγοῦ Ματθαίου συνέρχεται ἡ δημογεροντία τὴν 18)6)1912 εἰς συνεδρίαν, καθ' ἣν ἀναφέρονται αἰ τοῦ λοιποῦ τιθέμενοι περιορισμοὶ τῶν ἐπιβιβαζομένων εἰς τὰ πλοῖα ἢ ἀποβιβαζομένων ἐπιβατῶν ἐντοπίων ἢ ξένων».

Εἰς συνεδρίαν τοῦ δημαρχιακοῦ συμβουλίου τῆς 31)7)1912 καθ' ἣν ἐξετάζεται ἡ αὐστηρὰ συμπεριφορὰ τοῦ διοικητοῦ χωροφυλακῆς (Μαρσεϊάλ) ἀποφασίζεται νὰ γίνῃ ἔκθεσις πρὸς τὸν Ἀντιστράτηγον Ἀμπέλιο, διοικητὴν τῶν 12 νήσων ἐκθέτουσα παράπονα κατὰ τοῦ ἀνωτέρου διοικητοῦ διὰ τὴν ἀνόσιον αὐτοῦ συμπεριφορὰν ἣν δεικνύει ἐν τῇ νήσῳ καὶ τὴν κακοδιοίκησιν τῶν διαφόρων ὑποθέσεων κοινοτικῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν» καὶ ταυτοχρόνως νὰ ὑποβληθῇ παράκλησις ὅπως ὁ διοικητῆς Ἀμπέλιο ἀντικαταστήσῃ τοῦτον δι' ἄλλου καταλλήλου προσώπου».

Ἀνάρμοστον συμπεριφορὰν, ὡς ἐξά-

γεται, ἔναντι τῶν ὑποδούλων νησιωτῶν εἶχον καὶ τινες τῶν διερμηγῶν, διότι τὸ δημαρχιακὸν συμβούλιον Νισύρου εἰς συνεδρίαν αὐτοῦ τῆς 6)8)1912 ἀπεφάσισε (νὰ γραφῇ παραπονετικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς νήσου ἐνδοξότατον ὑπολοχαγὸν κ. Ματθαῖον ὡς μὴ ἐκτελέσαντα τὴν ὑπόσχεσίν του περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ διερμηγῶς Λοράν). Δι' αἰτίαν μὴ ἀναφερομένην τὴν 21)8)1912 κατοποιεῖται καὶ καθαιρεῖται ὁ Δήμαρχος Βαγιάτης. Δὲν ἀναφέρεται ἐπίσης καὶ δὲν προκύπτει σαφῶς ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν τὴν 11)10)1912 συνέρχεται εἰς γενικὴν συνέλευσιν ὀλόκληρος ὁ Νισυριακὸς λαός, καθ' ἣν ἀποφασίζεται (νὰ συνταχθῇ δημοψήφισμα καὶ ἐπιδοθῇ ταῖς Μεγάλαις Δυναμίεσι ὡς καὶ πρὸς τὸν ἐν Ρόδῳ Ἑλληνα Πρόξενον), ἡ δὲ δημογεροντία νὰ ἐκλέξῃ ἐπιτροπὴν (νὰ μεταβῇ εἰς ἀδελφὰς νήσους καὶ συνεννοηθῇ μετ' αὐτῶν, ἵνα ἡ ἐνέργεια γίνῃ ἀπὸ κοινοῦ).

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1912 τελειώνει τὸ βιβλίον πρακτικῶν τῆς δημογεροντίας, ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἠντλήθησαν τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα.

Ἐν Ρόδῳ τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1957

δημοσιεύθησαν καὶ στὸ περιοδικὸ Νί-
συρος τοῦ Γεωργίου Καζαβῆ (ἐκδοσὴ
Ν. Υ).

Στὰ τραγούδια τοῦ Γιάννη Οἰκονομίδη
εἶναι διάχυτη ἡ σατυρική διάθεση, τὸ

χαρακτηριστικὸ αὐτὸ γνῶρισμα τῆς Νι-
συρικῆς ποιήσεως.

Τὸ σημεῖωμά μου τοῦτο εἶναι μιὰ
ἐλάχιστη προσφορὰ στὸν πνευματικὸν
ἄνθρωπον.

ΚΩΝ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΓΙΑΤΙ ΔΑΚΡΥ ΝΑ ΧΥΣΕΤΕ !

“Όταν καὶ ἴγὼ μιὰ μέρα τὸν κόσμον αὐτὸ θ’ ἀφήσω,
Ποῦ ὡς θνητὸς, τὰ μάτια παντοτινὰ θὰ κλείσω,
Πόσοι ἀπὸ τοὺς φίλους ἀληθινὰ θὰ κλάψουνε ;
Σὰν θάρτουν νὰ με θάψουνε ;

Πόσοι θὲ νὰ με κλάψουνε με δάκρυ ἀληθινὸ ;
Πόσοι θὲ νὰ μοῦ δώσουνε φιλιὺ ὑστερινὸ
ποῦ θάχω φύγει ἤδη
γιὰ τὸ μακρὸ ταξεῖδι ;

Ποιὸς θάρτη, στὴν ψυχὴ μου ν’ ἀνάψη τ’ ἀγιοκέρι ;
Ποιὸς στὸν ψυχρὸ μου τάφο λουλούδια θὰ μοῦ φέρη
ἐκεῖ ποῦ πάντα θάμαι
κι’ αἰώνια θὰ κοιμᾶμαι ;

Μὰ τ’ εἶναι αὐτὰ ποῦ λέω ; Γιατὶ μορολογῶ ;
Δὲν εἶμαι τάχα ἄνθρωπος ὡσὰν ἐσᾶς καὶ ἴγὼ
γοργὸς περαστικὸς
Ποῦ σίγουρα θὰ φύγω μιὰ μέρα ὀριστικῶς ;

Πρὸς τί, γιατί τὸ μάτι τῶν φίλων νὰ δακρῦση ;
Γιατὶ γιὰ μένα δάκρυ καθέννας σας νὰ χύση ;
Γιατὶ καὶ τὰ λουλούδια ; Γιατὶ καὶ τ’ ἀγιοκέρι ;
καθέννας σας νὰ φέρη ;

Δὲν θέλω φίλοι μου καλοί, δὲν θέλω τέτοια πράματα
κι’ οὔτε γιὰ μένα κλάμματα.

Θέλω ἀντὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ, γιὰ μένα νὰ γλεντήσετε.
Θέλω μὲ γέλια καὶ χαρὲς νὰ μ’ ἀποχαιρετήσετε,
Ποῦ φεύγω καὶ ποῦ γλύτωσα τὴν ψεύτικη τὴ ζήση.
Γι’ αὐτὸ, κανέννας, φίλοι μου, κανεῖς νὰ μὴ δακρῦση.

Ἰανουάριος 1949.

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΣΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΓΕΟΧ. Μ. ΓΕΟΧΑΡΙΑΔΗ

—«26 Σεπτεμβρίου στο πανηγύρι του Θεολόγου, στα Νικιά.» Μιά μέρα καθολικά παννυσυριακή, πού τήν ζή και τήν νοιώθει και τήν τιμά κάθε Νισύρικη ψυχή, γιατί ο "Άγιος Θεολόγος, από τήν κυριαρχική τοποθεσία τού θρόνου του και μέσα από τήν άπεριττή εκείνη μά τόσο επιβλητική σπηλιά του, σκορπά τήν αϊγλη και τó θείο κύρος του σ' όλο τó Νησί κι' ή αντανάκλασι τής μνήμης του φθάνει και πέρα άπ' τήν Νίσυρο, όπουδήποτε βρισκονται ξενιτεμένα παιδιά της.

Εδνυχήσαμε να βρεθοῦμε εφέτος εκεί και να συγκινηθοῦμε αναπολώντας τά περασμένα. "Ω! τί ὄμορφα τά χρόνια ἐκεῖνα.... Τώρα λές όλα πάσχουν από τήν μανία μιάς ἀμφίβολης ἀλλαγῆς· τó πνεῦμα τῶν καιρῶν! θά μᾶς ἔλεγεν ἕνας κοινωνιολόγος. Κί' όλα ὑφίστανται ἀναντίρρητα τίς μοιραίες συνέπειες τῆς σύγχρονης πραγματικότητος, πού δημιούργησε τó ρεῦμα τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς.

Τό πιό ἔντονο χαρακτηριστικό στό φετινό πανηγύρι ἦταν ὀπωσδήποτε ὁ κόσμος ὁ λιγοστός· οἱ λίγοι πανηγυριῶτες. Καί τó γιορταστικό γλέντι ὅσο κι' ἄν ἦταν σχετικά καλό, στέκει ἀδύναμο νά συγκριθῆ μέ τά «τρικούβερτα γλέντια» τά περασμένα, πού δίναν τόν χαρούμενον τόνο τῆς μεγάλης γιορτῆς σέ βαθμό ξεφαντώματος.

"Ὅμως, γιά νά μῆ πικρᾶνω τοῦς νοσταλγοῦς ἀναγνώστες μου, πού θάθελαν ἴσως νά τοῦς θυμίσω ἕνα "Άγιο Θεολόγο ὅπως τόν ἤξεραν, πρέπει νά τó τονίσω πῶς ἡ ὄρι πούχει τó πανηγύρι σήμερα, ἔντονα εἶναι χρωματισμένη μέ τήν ἴδια παράδοσι, τά ἔθιμα καί τά γεγονότα τῆς παλιᾶς ἐποχῆς καί τó τοπίο δλόκληρο, ξεχωρα ἀπό κάτι βελτιώσεις πού ἔχουν γίνει, διατηρεῖ πάντως ἀμετάβλητο τόν ρυθμό καί τίς γραμμές του.

Ἡ Ἐκκλησία, οἱ ξενῶνες, τó ὠραῖο σαλόνι πού ἀντικατέστησε ἐκεῖνο τó παλιό «σερβανί», τó μαγερεῖο, οἱ τράπεζες, ὁ ἀγρόμυθος, ἡ ἑλῆ κι' αὐτή ἡ θρυλική «κρεμμύρα», όλα στέκουν ἐκεῖ στήν ἴδια τους θέσι, κειμήλια σάν σέ μουσεῖο τῆς Ἱστορίας καί τῆς Παράδοσης, λές πῶς ἔχουν τόν προορισμό φρουροῦ τῆς αἰωνιότητος καί τροφοδότη τῆς νοσταλγίας.

Εὐλαβικές «Νημερίτισσες» πηγαίνουν ἀκόμα. Στόν κατανυκτικό ἔσπερο τῆς παραμονῆς καί τήν πανηγυρική λειτουργία τῆς Ἑορτῆς, οἱ ἴδιες φωνές ψαλτᾶδων καί παπᾶδων ἀκούονται Παπαμυχάλης, Παπαμανάλης, μορφές

Ἱερῶν βιβλικές, τόσο συνδεδεμένες μέ τήν ζωῆ καί τίς ἀναμνήσεις μας.

Κάτω ἀπ' τήν φιλόξενη σκιά τού ἀγρόμυθα οἱ ἴδιοι χορεύονται χοροὶ ἀπό παληούς καί νέους χορευτάδες, πού τοῦς σέρνουν μέ καμάρι οἱ λεβεντόκορμες ὁμορφες κοπέλλες μας ντυμένες στά πιό καλά γιορτινά και τά ἄποστολίδικα, τά χασάπικα καί τά εὐρωπαϊκά.

Κί' οἱ τράπεζες, ὅμοια σάν πρῶτα στρώνονται πλούσια, γιά νά προσφέρουν εὐγενικά τó «γεῦμα τῆς ἀγάπης καί τῆς συναδέλφωσης» στοῦς χαρούμενους πανηγυριῶτες, πούρθαν τῆς μνήμης τού Θεολόγου, εὐλαβικοὶ προσκυνητές. "Ὁμορφο τούτο τó ἔθιμο, πούχει λές τήν καταγωγή του στά πρῶτα ἐκεῖνα χρόνια τού Χριστιανισμοῦ τῆς κοινοκτημοσύνης, ὅπου ὅλοι συνέτρωναν στήν κοινή τράπεζα τῆς ἀγάπης.

Ποῦς δέν θυμᾶται, ἀκόμα, τήν «κούπα» καί τήν «Παναγιά», δύο χαρακτηριστικές τού πανηγυριοῦ ἐκδηλώσεις;

Ἐκεῖ στό κοινό μεθύσι τῆς χαρᾶς, Νικιάτες Μανδρακιῶτες καί Μπιοριάτες, τῆς ἴδιας Νίσυρος ὅλοι παιδιά, ἀγκυλιασμένοι γίνονται ἕνα. Τό ὀπισθοδρομικό τοπικιστικό πνεῦμα, παίρνει ἔτσι ἕνα πανηγυρικό μάθημα, πῶς δέν τó σηκώνουν πιά οἱ καιροὶ καί οἱ μέρες οἱ δικές μας. Ἐκεῖ, κι' ἄλλες πολλές ψυχές ἀπό τά μακρονά ξένα, πάνω ἀπό ὠκεανούς καί θάλασσες πλανιῶνται νοσταλγικά γιά νᾶρθον, προσκυνητές νοεροὶ στήν χάρι τού Θεολόγου. Καλή τους ὥρα!

Στό πανηγύρι τού Θεολόγου! Πόσες ἀναμνήσεις.... Συγκινησεις, χαρές καί ἐνθουσιασμοί! Κεῖνη τήν ἡμέρα πού όλα στό χωριό γιορτάζουν. Τήν μέρα, πού μικροὶ καί μεγάλοι προσμένουν μέ λαχτάρα, σάν κάτι μεγάλο, ξεχωριστό....

"Ω! Νά ζούσαμε βαθύτερα ὅλοι τó περιεχόμενό της. Νά βαπτιζόμεσταν στό «ἀγαπάτε ἀλλήλους» τού τιμώμενου Ἐδαγγελιστή τῆς Ἀγάπης! Τῆς ἀγάπης, πούχουν τόσο ἀνάγκη τά άτομα καί οἱ οἰκογένειες γιά μιᾶ καλή κοινωνική συμβίωσι τους. Πούχουν τόσο ἀνάγκη οἱ Λαοὶ τῆς γῆς, γιά νά θεμελιώσουν τήν πολυπόθητη Εἰρήνη τού Κόσμου.

Μήν τόν ξεχνάτε τόν "Άγιο Θεολόγο, στά Νικιά.....

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΤΟ ΝΥΦΙΟΣ. Φεύγοντας ἀπὸ τὴς Σιδῶνες καὶ περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ φαράγγι γιὰ τὸ Στενό ὅπου παρατηρεῖ κανεὶς σὲ ἀπότομες βουνοπλαγιές διάφορα μικρὰ Μοναστήρια, μπαίνομε στὸ δρόμο γιὰ τὸ Διαβάτη. Λίγο πρὶν φθάσουμε τὴν κορφή του, ἀνοίγεται ἕνα λαγκάδι ἀνάμεσα Διαβάτη καὶ τὸν Καρβουνόλακο πού ὅσο προχωροῦμε γίνεται πιὸ φαρδύ καὶ στὸ τέλος σχηματίζεται μιὰ κυκλικὴ κοιλάδα, στὸ βόρειο μέρος τῆς ὁποίας στέκει ἕνα βραχώδες βουνὸ τὰ Στερινιά. Ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ βουνὰ τὸ Διαβάτη, τὸν Καρβουνόλακο καὶ τὰ Στερινιά ἀγκαλιάζεται ἡ κοιλάδα τοῦ Νύφιου. Ἐχει τρεῖς ἐξόδους. Μιὰ πρὸς τὸ Στενό, ἡ ἄλλη πρὸς τοὺς κάτω λάκκους καὶ ἡ τρίτη ἢ πιὸ σι-σὶ νῆ πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἡφαιστείου, τὸ Λακ-κί.

Τ' ὄνομα Νύφιος τὸ πήρε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Νυμφίου, δηλαδὴ ἐκκλησία ἀφιερωμένη στὸ Χριστὸ Νυμφίο. Στὴν κοιλάδα αὐτῆ ἴσως πάρχουν πάρα πολλὰ Μοναστήρια, ἄλλα στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους, ἄλλα σκαλιστὰ μέσα σὲ βράχους καὶ ἄλλα χωστὰ δηλαδὴ σκαμμένα μέσα στὸ ἔδαφος. Κάποτε ὡς φαίνεται στὰ παλιὰ χρόνια τὸ Μοναστήρι αὐτὸ ἦκυμασε πάρα πολύ, γιὰτὶ ἐκτός ἀπὸ τὶς συνθημισμένες ἐγκαταστάσεις ἐνὸς γεωργικοῦ συνοικισμοῦ ὁ ἐπισκέπτης βλέπει μέχρι σήμερα νὰ σώζεται καὶ τὸ Τυροκόμι (Τυροκομεῖον). Ὁ χρόνος ἔχει καταστρέψει σχεδὸν τὸ ἐσωτερικὸν ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἂν ἡ κοιλάδα αὐτὴ δὲν ἠγοράζετο ἀπὸ τὸν κύριον Γεώργιον Καλογήρου πατέρα τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἱατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Περικλῆ Καλογήρου, σήμερα δὲν θὰ ὑπῆρχαν οὔτε καὶ τὰ εἰρηπία του. Ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος γέρος, ἀφοῦ ἐκαλλιέργησε ἕνα μέρος τῆς κοιλάδας καὶ περιτοίχισε τὸν χώρον ἐκεῖνο στὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο τὰ Μοναστήρια, ἐπιμελήθη συγχρόνως ὅσο μπορούσε τῆς ἐπισκευῆς των ἐν τῷ τρόπῳ τὸν σήμερα χάρις στὶς φροντίδες αὐτῆς νὰ ὑφίστανται μερικὰ ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῶν πρώτων μετὰ Χριστὸν αἰώνων. Δυστυχῶς ἐκτός ἀπὸ ἐλάχιστες εἰκόνες τῶν Τέμπλων τίποτε ἄλλο δὲν σώζεται. Στὸ βῆθος τῆς κοιλάδας καὶ ἀκριβῶς στὶς ριζές τῆς Δυτικῆς πλαγιᾶς τῶν Στερινιῶν ὅπου ὑπάρχει ὄγκος ἀπὸ κάπως μαλακία πέτρα οἱ μοναχοὶ μὲ πολλὴ ὑπομονὴ σκάλισαν μέσα στὸ βράχο μιὰ μεγάλη στέρνα ἀρκετὴ γιὰ νὰ περιλαμβάνη μεγάλη ποσότητα νεροῦ γιὰ τὴν ἀνάγκης τοῦ Μοναστηρίου. Στὰ πλάγια τοῦ Βουνοῦ σκάλισαν ἕνα τυροκόμι. Σήμερα οἱ χώροι αὐτοὶ καλύπτονται ἀπὸ πανύψηλα δένδρα ἰδίως ἀγραμυθίς. Μπαίνοντας στὸ Νύφιος ἀπὸ τὴν μεριὰ τῶν Κατωλάκκων καὶ ὅταν φθάσωμε στὰ χαμηλότερα ὄρια τοῦ ἤδη καλλιεργημένου κτήματος δεξιὰ μας ὑπάρχει τὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Ἄννης σκαλισμένον κ' αὐτὸ μέσα σ' ἕνα βράχο γρανιτώδη. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Ἄννης διετηρεῖτο πρὸ ὀλίγων ἀκόμα δεκαετηρίδων σὲ καλὴ σχετικὰ κατάστασι. Μόλις μπῆ κανεὶς στὸ κτῆμα δεξιὰ ὑπάρχει

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

μιὰ Ἐκκλησία ἀφιερωμένη στὸ ὄνομα τῆς Παναγίας. Στὸ κέντρο δὲ τοῦ ἔξω λεγομένου κτήματος εὐρίσκεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἰ. Θεολόγου. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ παρουσιάζει τοῦτο τὸ παράδοξο. Μόλις εἰσέρχεται ἀντικρύξεις μιὰ σκάλα πού ὀδηγεῖ πρὸς ἕνα σκοτεινὸ ὑπόγειο, ἐνὸς στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ὑπάρχει μικρὸ Ναῦδριον τὸ ὁποῖο δὲν χωρίζεται διὰ Τέμπλου ἀλλὰ στὸ βῆθος πρὸς Ἀνατολὰς ὑπάρχει ἕνα ἡμικυκλικὸ πέτρινον προσευχητήριον πού ἦταν μᾶλλον ἐξομολογητήριον καὶ πάνω σ' αὐτὸ διακρίνονταν εἰκόνες Ἁγίων παλαιᾶς Τέχνης καὶ δυὸ κρηοπήγια. Ἀπέναντι στὴν εἴσοδο συνεχίζεται ἡ πέτρινη σκάλα ὅπου φέρεται τὸν ἐπισκέπτη σ' ἕνα ἄλλο Ναὸ σὲ βῆθος 12-15 σκαλιῶν μέσου ὕψους ὅπου ὑπάρχει ἕνας ἄλλος Ναὸς τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν μεθέουσ μὲ τὸν ἄλλο Ναὸ. Ποῖοι οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι ἠνάγκασαν τοὺς μοναχοὺς νὰ κατασκευάσουν μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δύο Ναοὺς μετὰ αὐτὸ Ἅγιο πρόσωπο ἀφιερωμένους, γιὰ μένα εἶναι δύσκολο νὰ τοὺς ἐξηγήσω. Ἀπλῶς ἀναφέρω τὰ πράγματα ὅπως εἶναι. Παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες τὶς ὁποῖες κατέβαλε ὁ ἀειμνηστὸς Γεώργιος Καλογήρου καὶ οἱ ἀπόγονοι του ὅπως περιφρουροῦσαν τὰ μνημεῖα αὐτὰ διὰ περιτοίχισματος, γιὰ νὰ μὴ τὰ παρασύρουν καὶ ἐξαφανίσουν οἱ χεῖμαρροι δὲν ἐπέτυχαν καὶ πολλὰ, γιὰτὶ οἱ βοσκοὶ κατέστρεφαν κάθε προστατευτικὸ μέσο καὶ παρέδιδαν δένδρα κ' ἀμπέλια στὰ ποιμνία τους. Μέχρι τέτοιου σημείου ἔφθανε ἡ μαγία τῆς καταστροφῆς στοὺς ἀγροικοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὥστε ἀπέκοιταν ἄγρια καὶ καρποφόρα δένδρα κ' ἔτσι ἐπανεφέραν τὴν κάποτε δασώδη περιοχὴ στὴν πρώτη τῆς ἄγριας κατάστασι ἀφοῦ τὴν μετέβαλαν σὲ ἐλεύθερο βοσκοτόπι. Νομίζω ὅτι ὅταν πρόκειται νὰ περιφρουρηθοῦν τέτοιου εἴδους μνημεῖα ὄχι μόνον οἱ ἰδιῶτες πρέπει νὰ ἐνδιαφέρονται, ἀλλὰ οἱ Ἀρχεῖς ἀπρόσκλητες νὰ συμπάριστανται οἱ προσπάθειες τῶν ἰδιωτῶν.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τὸ Μοναστήρι τοῦ Σταυροῦ βρίσκεται στὸ πιὸ ψηλὸ σημεῖο τῆς πλαγιᾶς τοῦ Ἄργους. Περιτοίχισμένον ἀπὸ τὶς καστροτεχνιές ἐνὸς παλιοῦ κάστρου τῆς ἐποχῆς τοῦ παλιοκάστρου Μανδρακίου ἐπροστάτευε κάποτε τὶς δυὸ πιὸ εὐφορες περιοχῆς τοῦ νησιοῦ τὸ Ἄργος καὶ τὸ Ραμό. Σὲ μιὰ παλιὰ ἐποχὴ τὸ μεγάλο αὐτὸ τμήμα τῆς κοιλάδας τοῦ Λακκίου, Ραμῖος, πού σήμερα σκεπάζεται ἀπὸ στίφη (τέφρα ἠφαιστείου) ἀποτελοῦσε τὸ μοναδικὸ σιτοβολῶνα τῆς Νισύρου. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ οἱ κάτοικοι τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης ἔκτισαν τὸ κάστρο τοῦ Σταυροῦ καὶ τὸ κάστρο στὰ παρλέτια (— τοποθεσία στὴν κοιλάδα τοῦ Λακκίου) γιὰ νὰ προστατεύσουν τὴν Γεωργικὴν περιοχὴ τοῦ Ἄργους καὶ τοῦ Ραμοῦ ἀπὸ τοὺς διάφορους ἐπιδρομείς. Στὴν περιοχὴ τοῦ Ἄργους ὑπῆρχε κάποτε τὸ χωριὸ Ἄργος ἴσως πρὸς τὴ μεριὰ τῶν σημερινῶν παλησιῶν πού φαίνεται ὅτι τελειωτικὰ κα-

τεστράφηκε από καθίζηση του εδάφους και τὰ χαλάσματα σκεπάστηκαν από κατακρημνίσεις τῶν γειτονικῶν βουνῶν.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐκκλησίες τῶν ὑπολοίπων μοναστηριῶν. Φαίνεται ὅτι κρημνίστηκε ἀπὸ σεισμούς καὶ ξανακτίστηκε πρὶν ἀπὸ μερικοὺς αἰῶνες. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ καταλήγουμε γιατί τὸ Τέμπλο δὲν ἔχει καμιά παλιά εἰκόνα οὔτε καὶ οἱ ἑσωτερικοὶ τοῖχοι του φέρουν σημάδια παλαιῶν τοιχογραφιῶν, ὅπως παρατηροῦνται σ' ὅλα τ' ἄλλα παλιά μοναστήρια. Μετὰ τὴν καταστροφή του ξαναπῆρε τὴν πρωτὴν του ἀκμή, γιατί γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὑπάρχουν πολλὰ κελλιά σὲ καλὴ σχετικῶς κατάστασι καὶ κοινὴ τράπεζα ποῦ συνεδρίαζαν καὶ συνέτρωγαν οἱ Μοναχοί.

Δυστυχῶς γιὰ τὸ μοναστήρι τοῦ Σταυροῦ δὲν ἔχουμε θετικὰ ἱστορικὰ ντοκουμέντα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ παλιόκαστρό του καὶ ἔτσι περιορίζομαστε μόνο σὲ ὑποθέσεις. Πάντως μετὰ τὸ μοναστήρι τῶν Σιωνῶν φαίνεται ὅτι ἤρχετο τὸ μοναστήρι τοῦ Σταυροῦ γιατί τὰ κελλιά του καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἐγκαταστάσεις του εἶναι μεγαλύτερες καὶ περισσότερες ἀπὸ τῶν ἄλλων μοναστηριῶν.-

Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ Ἡ ΚΥΡΑ. Στὰ Β.Α. τοῦ νησιοῦ σὲ ὑψόμετρο 200 περίπου μέτρων στὴ βουνοπλαγιά τοῦ βουνοῦ Ἁϊ-Γιάννη βρίσκεται τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας τῆς Κυρᾶς. Πότε ἀκριβῶς κτίστηκε δὲν μποροῦμε νὰ προσδιορίσουμε. Τὸ ἱστορικὸς τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς ὁμοιάζει μὲ τὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς. Γιὰ τὸ Μοναστήρι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς θὰ μιλήσουμε σὲ ξεχωριστὴ ἐργασία.

Ἐδῶ θεωροῦμε σκόπιμον νὰ παραθέσουμε ἓνα μέρος ἀπὸ τὴν περιγραφή τῆς Ἱερᾶς Μονῆς «Κυρᾶς» ἀπὸ τὸν Γεώργιον Σακελλαρίου. Περιγραφή τῆς Ἱερᾶς Μονῆς «Κυρᾶς» Ὑπὸ Γεωργίου Σακελλαρίου Μηνιαίου Νισυριακῶν Δελτίον «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Ἀπρίλιος 1935 ἀριθ. Τεύχους 38.-

«.....Ἄλλος (Καλόγηρος ἐκ Κρήτης) ἐξήλθεν εἰς τὴν Νότιον πλευρὰν τῆς Νισούρου, ἔνθα εὔρε ἐκκλησιδάκιον, εἰς τὴν περιφέρειαν ποῦ εὔρισκεται ἡ Μονὴ Κυρᾶς. Διαμέμων δὲ ἐκεῖ, ἐπορίζετο παρὰ τῶν διαβατῶν τῶν διερχομένων ἐκέθην ἐξ Ἐμπορείου καὶ Νικίων, διότι ἡ Κυρᾶ, ὡς γνωστόν, εὔρισκεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν συνόρων τῶν δύο χωρίων, Ἐμπορείου καὶ Νικίων, εἰς ἔξαιρετικὴν μάλιστα καὶ πολὺν εὐχάριστον θέσιν, κατεχομένην παρὰ τοῦ Δήμου Ἐμπορείου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Καλόγηρος αὐτὸς εὔρισκόμενος εἰς τὴν παραλίαν, ἴσως δι' ἁλιείαν, εὔρε μικρὰν εἰκόνα τῆς Παναγίας, τὴν ὅτιαν ἐκ τῆς φαντασίας του εἶπεν ὅτι ἦλθεν ἐκ τῆς νήσου Καρπάθου καὶ τὴν ὠνόμαζεν «Καρπαθιά». Τὴν ἔφερε δὲ εἰς τὸ Ἐκκλησιὰκι ὅπου αὐτὸς διέμενεν.

Ἀλλὰ ἡ μικρὰ αὕτη εἰκόνα ἐφυγεν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ εὔρεθη εἰς ἄλλο Ἐκκλησιδάκι ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιφέρειας εὔρισκόμενον, τῇ δὲ ἐπιμελεῖα αὐτοῦ καὶ τῇ συνδρομῇ πολλῶν ἄλλων, ἐκαλλάμπισαν τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην.

Ἐφάνη δὲ ἡ εἰκόνα αὕτη τῆς Παναγίας θαυματουργὸς καὶ τῇ προσέφερον δωρεὰς κτημάτων... ..» Ἔγινε δὲ καὶ νέα εἰκόνα ἀργυρᾶ, μετρίου μεγέθους.....».

Πάνω στὸ πρῶτο Ἀνατολικὸ παράθυρο τῆς Ἐκκλησίας βρίσκουμε μιὰ ἡμερομηνία 1802 Ἰουλίου 20 καὶ σὲ μιὰ ἄλλη ἐντοιχισμένη πλάκα τὴν ἡμερομηνία 23 Μαρτίου 1842 ποῦ φαίνεται πὼς τότε τελείωσε τὸ κτίσιμο τοῦ Ναοῦ. Πολλὲς παλιῆς εἰκόνες σὲ Τεχνοτροπία καθαρὴ Βυζαντινὴ ὅμοιες μὲ τὶς εἰκόνες τοῦ Ἀρμᾶ καὶ τῆς ἰδίας ἐποχῆς. Τὸ Τέμπλο σκαλιστὸ δύσκολης Τέχνης, σκαλιστὸς Σταυρὸς στὸ μέσο καὶ στὴ βάση δικέφαλος ἀετός.

Συνδυάζοντας τὸ ἑσωτερικὸ τοῦ Ναοῦ μὲ τὶς γύρω ἐγκαταστάσεις φθάνουμε στὸ συμπέρασμα πὼς τὸ μοναστήρι αὐτὸ ἤκμαζε καὶ συντηροῦσε σεβαστὸ ἀριθμὸ καλογῆρων.

Βγαίνοντας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία βρισκόμαστε σὲ δύο μεγάλες αὐλὲς λιθόστρωτες καὶ τὸ μάτι προσέχει τὶς δύο μεγάλες λιθόκτιστες κ' ἄλλου σκαλιστῆς Τραπεζαρίες. Ἡ Τραπεζαρία τῆς πρώτης αὐλῆς παρουσιάζεται κάπως μεγαλύτερη τῆς δεύτερης μὲ σκαλιστὸ Θρονὶ στὴ μέση ποῦ προωρίζετο γιὰ τὸν Ἱγούμενο.

Γύρω στὸ Ναὸ ὑπάρχουν τὰ κελλιά σὲ καλὴ κατάστασι, οἱ χειρόμυλοι, τὸ ἔλαιοτριβεῖο, τὸ καζαναριό, οἱ στέρνες, οἱ μάντρες, οἱ κρεφτῆς καὶ οἱ ἀποθήκες.

Ἀπὸ διάφορες ἐπιγραφὰς καὶ κατὰστιχα φαίνεται πὼς ἡ μεγαλύτερη ἀκμή τοῦ μοναστηριοῦ ἦταν ἐπὶ ἀρχιερατείας Γερασίμου καὶ ἡγουμενίας Ἰγνατίου γύρω στὰ 1864. Ἡ μεγάλη δὲ αὕτη ἀκμή ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος στοὺς κατοίκους τῆς Κοινότητος Ἐμπορείου, στὴν ὁποία ἀνῆκε τὸ μοναστήρι, ποῦ φιλοδοξοῦσαν νὰ παρουσιάσουν ἓνα πλήρη Γεωργικὸ ὄργανισμὸ ἀπὸ Μοναχοῦ καὶ Καλογῆρους. Γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐκάλεσαν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Πάτμου καλογῆρους ἱκανοὺς νὰ ὀργανώσουν τὸν τρόπο λειτουργίας τῆς ὅλης μοναχικῆς ζωῆς καὶ τῆς μεγάλης κτηματικῆς περιουσίας ποῦ εἶχε τὸ μοναστήρι τῆς Κυρᾶς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀρίστης αὐτῆς ὀργανώσεως ἐκαρποφόρησαν καὶ τὸ μοναστήρι ἤκμαζε καὶ συντηροῦσε μεγάλο ἀριθμὸ καλογῆρων μέχρι τοῦ 1913.-

Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα μόνον ἓνας Ἱγούμενος βρίσκεται στὴν Κυρᾶ καὶ σβῆνει ἡ ἀδελφότης τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν Καλογῆρων, ὥσπου στὸ τέλος χάνεται μιὰ γιὰ πάντα δυστυχῶς ἡ Μοναχικὴ περιβολὴ ἀπὸ τ' ὄμορφο καὶ ρωμαντικὸ αὐτὸ μοναστήρι ἀφοῦ ἔγραψε μιὰ ζηλευτὴ ἱστορία πρότυπης Μοναχικῆς Ζωῆς. Σήμερα ἡ μεγάλη αὕτη περιουσία ἐνοικιάζεται ἀπὸ τριμελῆ ἐπιτροπὴ Ἐμποριατῶν σὲ Λαϊκοὺς Καλογῆρους, ὅπως τοὺς ἀποκαλοῦν, ἀλλὰ μόνον σὰν συντήρησι τῆς περιουσίας μποροῦμε νὰ ἐκλάβουμε τὴν ἐνοικίασι αὐτῆ καὶ ὄχι σὰν ἐκμετάλλευσι.

Ἡ κατάστασι αὕτη ἐπικρατεῖ ἀπὸ τὸ 1933 ὅπου τὸ μοναστήρι κατεστράφηκε ἀπὸ τοὺς σεισμούς καὶ ἐπεσεκείσθη ἀπὸ χρέματα τῆς Ἀδελφότητος Παναγίας Θερμιανῆς τῶν Νισυριῶν - Ἐμπορείου τῆς Ἀμερικῆς.-

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν αὐτὸ συγκρότημα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἶναι νέον καὶ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὴ Μοναχικὴ ζωὴ οὔτε ὑπῆρξε γεωργικῶς ὠργανωμένον. Ἐπειδὴ ὁμως λέγεται ἀπὸ πολλοὺς καὶ φαίνεται σάν Μοναστήρι τὸ ἀναφέραμε στὸ τέλος τῆς ἐργασίας μας.

Κάτω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ Ἁϊ-Γιάννη στὸ σκάλισμα ἐνὸς βράχου εἶναι κτισμένο τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ξεκινώντας ἀπὸ τὰ Νικιά γιὰ τὸν Ἐμπορεῖο μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ ἀφήνουμε πίσω καὶ δεξιὰ μας, ἀφοῦ περάσουμε τὴ μεγάλη πέτρα τῆς Καλάννας. Ἦταν ἰδιωτικὸ μοναστήρι. Τὸ 1910-1911 οἱ Νισύριοι τῶν Νικιῶν τῆς Ἀμερικῆς ἴδρυσαν Ἀγαθοεργὸν Σύλλογον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἁγίου Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, καὶ μετὰ τὰ χρήματα ποὺ ἔστειλαν ἠγόρασαν τὸ μοναστήρι καὶ ὅλη τὴν γύρω περιοχὴ (χωράφια) ποὺ σήμερα εὐρίσκεται τὸ μοναστήρι.

Τὸ 1924-1925 ἔκτισαν κοντὰ στὸν Ναὸ οἶκμα διώροφο καὶ τέλος κατὰ τὸ 1953 προέβησαν σὲ καλλωπιστικὰ ἐπισκευὰς, ἐπεκτάσεις καὶ διορθώσεις τῶν ὄλων κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων ποὺ ἐν τῷ μεταξῷ εἶχαν γίνει κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα. Ἡ διαφορὰ τοῦ μοναστηριοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τ' ἄλλα μοναστήρια τῆς Νισύρου εἶναι τοῦτη. Ἐνῶ σ' ὅλα τὰ μοναστήρια οἱ

Ἐκκλησίαι εἶναι κτιστὲς ἢ Ἐκκλησία αὐτὴ βρισκεται στὸ σχίσμο ἐνὸς μεγάλου βράχου. Κελλιὰ καινούργια, ξενῶνας θαυμάσιος καὶ κοινὴ μεγάλη τράπεζα ὑπάρχουν σήμερα ἀλλὰ εἶναι ὅλα δημιουργήματα νέα. Ὅλο αὐτὸ τὸ συγκρότημα παρατηρώντας το ἀπὸ μακρὰ ἔχεις τὴν ἐντύπωσιν πὼς βλέπεις ὄχι μοναστήρι, ἀλλὰ μιὰ ἐξοχικὴ ἔπαυλη καὶ τοῦτο γιὰτὶ ἐγινε τὸ αἰσθητικὸ λάθος νὰ φτιάξουν τὴ σκεπὴ τοῦ Ξενῶνα με κεραμίδια καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀντίθεση πρὸς τὸ ρυθμὸ καὶ τὸ χρῶμα τῶν ἄλλων παλιῶν μοναστηριῶν τῆς Νισύρου.

Ἡ διαμονὴ μέσα στὸ πλοῦσιο αὐτὸ περιβάλλο ἀπόφυσικὲς ὁμορφίαι εἶναι ἀφάνταστα εὐχάριστη. Ὅλα ὅσα ὑπάρχουν ἐκεῖ εἶναι φροντισμένα καθαρά καὶ καλοτοποθετημένα, κάτω ἀπὸ τὴν συνεχῆ σκιά τῶν δένδρων ποὺ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ καλοκαιριοῦ τὰ λούζει ἢ δροσιὰ καὶ ὁ καθαρὸς ἀέρας.

Ἀπέναντί σου ὀρθώνεται σχεδὸν ὀλόκληρη ἢ Νότιος πλευρὰ τοῦ βουνοῦ Διαβάτη καὶ μπροστὰ σου κατηγοροῖ τὴν ἡματιὰ κι ἀγκαλιάζει τὴν πανέμορφη κοιλάδα τοῦ Λακκιοῦ μετὸ πιὸ ὀμορφο καὶ σπάνιο στολίδι τῆς Ἡφαίστειο.

Τὸ Μοναστήρι ἀνήκει στὰ Νικιά ἀλλὰ τὸ πανηγύρι του ποὺ γίνεταί στίς 26 Σεπτεμβρίου παίρνει χρῶμα παννισυριακόν.

Ο ΚΟΥΡΚΟΥΤΑΒΛΟΣ

*Κουρκούταβλε παμπόνηρε
 με τὴ σταχτιά τὴ(μ) πλάτη
 πάνω στὶς πέτρες κάθεσαι
 καὶ κάμνεις τὸ δραγάτη.*

*Καὶ σᾶ(μ) περάση ἄνθρωπος
 τρυπῶνεις στὸ βαστάδι
 νὰ σώσης τὸ τομάρι σου,
 ἀπρόκοπε, ρημάδη.*

*Στῆς ταύλας τὰ παράμερα
 γεννοβολᾷς τ' ἀγγά σου,
 κί οὔτε γιὰ κείνα νοιάζεσαι
 κί οὔτε γιὰ τὰ μαρά σου.*

*Σφικτοσφαλᾷς τὰ μάτια σου,
 κουρκούταβλε τεμπέλη,
 καὶ στὸ μελίτσι χώνεσαι
 γιὰ νὰ χορτάσης μέλι.*

*Μὰ σᾶ θὰ βγῆς νὰ γλείφεις
 καὶ νὰ χτυπᾷς τὰ χεῖλη,
 σ' ἀρποῦνε μετὰ τὰ νόχια τους
 καὶ τρῶ' σε οἱ βιτσιλοῖ.*

Δ. ΜΠΑΛΛΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΤΟΥ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ὁ ἀείμνηστος Ἐμμανουὴλ Μ. Παρθενιάδης γράφει ὡς ἐξῆς τὴν Ἱστορίαν τῶν Λουτρῶν: «Κατὰ τὸ 1870 ὁ μακαρίτης Ν. Ἀποστολίδης ἔπαθε ψωρίασιν, καὶ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς θεραπείαν. Οἱ Ἴατροὶ τοῦ εἶπον ὅτι ἦτον περιττὸν νὰ ἐλθῶς ἐδῶ ἀφ' οὗ ὑπάρχει Ἴατρος εἰς Νίσυρον. Ὁ Ἀποστολίδης εἶπε πῶς δὲν ὑπάρχει Ἴατρος εἰς Νίσυρον. Τότε ὁ Ἴατρος τοῦ εἶπε ἐπειδὴ ὑπάρχει μεταλλεῖον θείον εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ὑπάρχουν θερμὰ νερά. Νὰ ὑπάγῃς νὰ ἀνοίξῃς ἓνα λάκκον καὶ νὰ κάμῃς μπάνια καὶ θὰ θεραπευθῇς. Ὁ Ἀποστολίδης ἦλθεν εἰς Νίσυρον, μετέβη εἰς Σκόπι ὅπου ἔτρεχαν θερμὰ νερά καὶ ἐνθα αἱ Νισυριαὶ ἔπαυον τὰ μάλλινα ὑφάσματα καὶ ὑφαίναν ἐπιτοπίως, καὶ ἐκεῖ ἀνοίξας λάκκον ἔκαμε λουτρά καὶ ἔθεραπευθη, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. Κατόπιν ἔκαμε δι' ἐξόδων του δύο δωμάτια καὶ ἐν τῷ μέσω αὐτῶν τρεῖς λουτήρας καὶ τὰ ἐδώρησεν εἰς τὴν κοινότητα, ὅπου ἔκαμνον οἱ κάτοικοι πάσχοντες. Πολλοὶ ἐκ τῶν πείριξ νήσων τὰ ἐπισκέπτοντο καὶ προπαντὸς οἱ Κάσιοι, οἱ πάσχοντες ἀπὸ ρευματισμοῦ, καὶ ἔδιδον εἰς τὸ ταμεῖον ὁ, τὶ εἶχον εὐχαρίστησιν, καὶ τὸ εἰσόδημα αὐτὸ δὲν ὑπερέβαινε τὰ 400 γρόσια. Ἐγὼ δὲ ἐργαζόμενος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔλθων εἰς Νίσυρον τὸ 1882, ὅτε ἤκμαζεν ἡ ἑταίρεια Α.Ε.Ράλλη ἐκμεταλλευομένη τὸ θείον, ἐνυμφεύθη καὶ ἀπεράσισα νὰ ἐγκατασταθῶ εἰς Νίσυρον. Ἐφυγα καὶ πῆγα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἀφοῦ διέλυσα τὴν ἐργασίαν μου ἐπέστρεψα εἰς Νίσυρον. Τὸ ἐμπόριον ἦτον νεκρὸν καὶ ἐσκεπτόμην τί νὰ κάμω. Ἀπεφάσισα νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν Κοινότητα τὸ προνόμιον νὰ ἀνεγείρω Λουτρά εἰς τὸ μέρος τὸ λεγόμενον Σκόπι ὅπου ἦταν τὰ δωρηθέντα τοῦ Ἀποστολίδη.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1884 ἐπεσκέφθη τὴν Νίσυρον ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Γερμανός. Τὸν ἐπεσκέφθη καὶ τοῦ ἐξέφρασα τὴν ἰδέαν μου τὴν ὁποίαν ἠσπάσθη. Ζητοῦσα τὸ προνόμιον διὰ μίαν δεκαετίαν, μὲ τὴν ὑποχρέσιν νὰ κτίσω 10 δωμάτια, 1 καφενεῖον, 1 μαγαζὶ καὶ δύο στέρνες καὶ νὰ δίδω καὶ 10 λίρες Τουρκίας χρυσαῖς τὸ ἔτος εἰς τὴν Κοινότητα. Μετὰ τὴν δεκαετίαν τὰ κτίρια νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν κοινότητα. Ὁ Μητροπολίτης Γερμανός ὁ κατόπιν Χαλκηδόνος καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης ἔμεινεν ἐκστατικός μὲ τὰς προτάσεις μου, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι τὴν πρότασίν σας θὰ τὴν βάλω τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν καὶ δὲν πιστεύω νὰ μὴν δεχθῶν τοιαύτας προτάσεις. Εἰς τὴν Γε-

νικὴν Συνέλευσιν ὁ Μητροπολίτης ὑπέβαλε τὴν πρότασιν χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά μου.

Τότε σηκώθηκε ὁ Ἐμμανουὴλ Παπαϊωάννου καὶ εἶπε. Δεσπότη μου, ἓνας ἄνθρωπος θέλει νὰ ἀνεγείρῃ λουτρά, καὶ μὴ Κοινότης δὲν ἠμπορεῖ; Τότε ὁ κ. Νικ. Γενᾶς προτείνει ὅτι δίδει δέκα χιλιάδες γρόσια πρὸς 10 τοῖς ἑκατόν. Ὁ Παπαϊωάννου ἀντιπροτείνει, ἐγὼ δίδω 10 χιλιάδες ἄτοκα δι' ἓν ἔτος. Καὶ ἔτσι ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις τῶν λουτρῶν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Ἐμμ. Παπαϊωάννου, Ν, Γενᾶ, Δ. Τσατσαρόνια, καὶ Ἰωάν. Καλησπέρη Καλμυνίου. Ἡ ἐργασία ἤρχισεν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1885. Τότε ἐκτίσθησαν τὰ πρῶτα λουτρά. Εἰς τὰ 1895 ἔγινε προέκτασις ἄλλου κτιρίου τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «Ἀρμενικα», διότι ὁ μηχανικός τῆς Νομαρχίας ἦτον Ἀρμένης καὶ ὁ δόσας τὸ σχέδιον. Εἰς τὰ 1907 ἐπεσκέφθη τὰ λουτρά ὁ Νομάρχης Αἰγαίου ἔχων μαζί του καὶ τὸν Ἀρχιμηχανικὸν τῆς Νομαρχίας Ζάκ Ἀριστάρχην, ὅστις ἔδωσε τὸ σχέδιον τῶν «Ἀριστοκρατικῶν» καὶ τὸ ὁποῖον ἐφήρμοσεν ὁ τέκτων Ἀπόστολος Φιλίππου. Ἡ ἀνέγερσις δὲ ὅλων τῶν κτιρίων ἐγένετο σχεδὸν παρὰ τοῦ κ. Ἐμμ. Παπαϊωάννου ὡς ταμίου, διότι ἐδιωρίσθησαν καὶ ἄλλαι ἐπιτροπαί, καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ ἐύρωσι δάνεια πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν ἐργασιῶν, παραιτοῦντο καὶ διωρίζετο πάλιν ὁ κ. Παπαϊωάννου, ὅστις διὰ τῆς ὑπογραφῆς του εὗρισκε χρήματα ὅσα ἤθελεν, καὶ ὁμως ἀντὶ τοῦ εὐχαριστῶ, τὸν εἶπον καὶ κλέπτῃ, καὶ εἰς τὸν θανάτὸν του ἀκόμη, ὡς ἐν ἐκ τῶν καλυτέρων μελῶν τῆς Κοινότητος, δὲν προσεφέρθη οὐδεμία τιμὴ εἰς τὸ λείψανόν του, ἐκ μέρους τῆς κοινότητος. Τοιαύτη εἶναι πάντοτε ἡ ἀχαριστία τῶν Ρωμηῶν καὶ εἰς μεγάλας πόλεις καὶ μικράς. Αὕτη εἶναι ἡ Ἱστορία τῶν λουτρῶν, καὶ θεωρῶ τὸν ἑαυτόν μου εὐχαριστημένον διότι ἐγὼ ὑπῆρξα ὁ πρῶτος ποὺ σκέφθηκα τὴν ἀνέγερσιν τῶν λουτρῶν. Μάλιστα εἶχα ποδῶ νὰ εἰσηγηθῶ ἀλλὰ αἱ περιστάσεις δὲν τὸ θέλησαν. Εἰς τὰ 1897 εἶχαμ τότε εἰς Νίσυρον τὸν Ἴατρον Γεώργιον Κατσουράκη, τὸν ὁποῖον παρεκάλεσα δι' ἐξόδων μου καὶ ἔστειλε μεταλικὸν νερὸ εἰς Παρισίους δι' ἀνάλυσιν. Εἶναι ἡ μοναδικὴ ἀνάλυσις ἡ ὁποία ἐγένετο, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος βέβαια.....».

Photocopie τῆς ἀναλύσεως.

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν
Ἴατρος Γ. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ

Α Μ Υ Γ Δ Α Λ Ι Α

ΓΙΑΝΝΗ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Όλοι οι τρόποι του έμβολιασμού ήτοι ο ένοφθαλμισμός, ο έγκενθριασμός, ο διά σχισμής με δλας τας παραλλαγάς των είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν εις την άμυγδαλιάν. Έξ όλων όμως των μεθόδων, τόσον εις τὰ φυτώρια όσον και προκειμένου περι δενδρυλλίων άτινα άνεπτυχθησαν εις την όριστικήν των θέσιν, πρακτικώς εφαρμόζεται ο ένοφθαλμισμός.

Ο ένοφθαλμισμός λαμβάνει χώραν κατά τὰ τέλη του θέρους (Αύγουστος) με μάτι το όποιον θα άναπτυχθῆ έν περιπτώσει έπιτυχίας την προσεχῆ άνοιξιν. Διά τουτο το δενδρύλλιον μετά τον έμβολιασμόν παραμένει άνέπαφον και κόπτεται κατά τὰ τέλη του χειμώνας, όλίγον πριν, η ταυτόχρονα με την έναρξιν τῆς νέας βλαστήσεως. Η τομή γίνεται 10 πόντους άνω του σημείου του έμβολιασμού.

Διαμόρφωσις Δένδρων. Μετά τον έμβολιασμόν και την κορμοτόμησιν των δενδρυλλίων άναφαίνονται πολλοί βλαστοί επί του ύποκειμένου (ύποκειμενον λέμε το δενδρύλλιον το όποιον εδέχθη το έμβόλιον). Συνιστάται όπως οι βλαστοί αυτοί άφαιθούν κατ' άρχάς έλεύθεροι. Όταν το έμβόλιον άναπτυχθῆ έπαρκώς τότε άφαιρούμεν τους βλαστούς του ύποκειμένου για να διευκολύνωμεν την άνάπτυξιν του έμβολίου. Όταν από το έμβόλιον άναπτύσσονται δύο η τρεις βλαστοί, διατηρείται όθικτος ο ισχυρότερος και οι άλλοι κορυφολογούνται για να άφαιρεθούν όριστικώς τον έπόμενο χρόνο.

Το έμβόλιον όταν άναπτυχθῆ άρκετά προσδέεται εις τον όνυχα του ύποκειμένου δηλ. στους 10 πόντους που άφήσαμε για να πάρη κατεύθυνσιν κατακόρυφον. Το νύχι άποκόπτεται άργότερα κατά τον χειμώνα δια καθαρῆς τομῆς σύρριζα.

Εις έδάφη πτωχά και ξηρά η τομή του δένδρου περιορίζεται. Αντιθέτως εις πλούσια διατηρούμεν κόμην άνεπτυγμένην. Εις περιοχάς άνεμώδεις η διακλάδωσις πρέπει να άρχιζῆ πολυ χαμηλά και η κόμη να καθίσταται πυκνη και τουφωτή δια την άντιμετώπισιν των ζυμίων εκ του άνέμου.

Άσχετως όμως όλων των άνωτέρω η διαμόρφωσις του δένδρου πρέπει να είναι κατά το δυνατόν χαμηλότερα ώστε να διευκολύνεται η συλλογή των καρπών και η καταπολέμησις των άσθενειών. Γι' αυτό μετά την φύτευσιν και άνάπτυξιν του δενδρυλλίου τέμνονται εις ύψος 50-70 πόντους δια την όριστικήν αυτών διαμόρφωσιν. Η κορμοτόμησις αυτή γίνεται κατά τὰ τέλη του χειμώνας. Μετά την κορμοτόμησιν το δενδρύλλιον καλύπτεται από πολλούς βλαστούς εκ των όποιων διατηρούμεν 3-5 κάτωθι του σημείου τῆς τομῆς δια τον σχηματισμόν των κυρίως βραχιόνων. Οι άλλοι βλαστοί δέν άφαιρούνται άμέσως αλλά κορυφολογούνται για να άφαιρεθούν τον έπόμενο χειμώνα.

Τους άνωτέρω 3-5 κλαδίσκους το έπόμενον έτος κόπτομεν εις το ημισι η εις τὰ δύο τρίτα του μήκους αυτών και εις άπόστασιν 20-25 πόντους από το στελεχος, επί δυο όφθαλμών ώστε να διχοτομηθῆ και να σχηματισθούν 6-10 κύριοι κλάδοι.

Μετά το κλάδευμα τουτο και τον διπλασιασμόν των κεντρικών κλάδων τελειώνουν αι έργασια τῆς διαμορφώσεως του δένδρου και γενικώς αι έργασια του κλαδεύματος. Το κλάδευμα καρποφορίας δέν συνιστάται δια την άμυγδαλιάν, διότι άφ' ενός μεν το δένδρον τουτο καλώς περιποιούμενον παράγει κατ' έτος μέγαν αριθμόν καρποφόρων όφθαλμών, άφ' έτέρου διότι υποφέρει ιδιαιτέρως από την τομην των χλωρών κλάδων του.

Καθάρισμα. Κατ' άντίθεσιν προς το κλάδευμα το καθαρισμα είναι δυνατόν να παράσχη ύπηρεσίας ιδίως εις δένδρα προχωρημένης ηλικίας. Η καρποφορία τῆς άμυγδαλιᾶς είναι κεντρόφυξ δηλ. οι καρποφορήσαντες διετείς κλαδίσκοι δέν πρόκειται έφεξῆς να καρποφορήσουν εκ νέου και η καρποφορία μετατίθεται εις νέους διετείς βλαστούς οιτινες έχουσιν άναπτυχθῆ κατά προέκτασιν των παλαιών.

Όταν δε οι κλαδίσκοι είναι πυκνοί, ώστε να δυσχεραίνηται η άνάπτυξις πλαγιών κλαδίσκων με άνθοφόρους δέσμας, το κακόν έπιτείνεται. Πράγματι οι κλαδίσκοι μετά διαδοχικᾶς έπιμηκύνσεις άποξηραίνονται και το δένδρον έμφανίζεται κατάφορτον από ξηρόν ξύλον. Τότε εκ των κυρίων βραχιόνων άναπτύσσονται οι λαίμαργοι δια την άνανέυσιν του δένδρου, όπερ εν τουτούς τελικώς έξασθενεί και γηράσκει ταχέως. Έν τῷ μεταξυ προσβάλλεται από διάφορα παράσιτα άτινα τερματίζουν τον βίον του.

Δια του έπιμελους καθαρισματος ήτοι δια τῆς άφαιρέσεως των ξηρών και ημιξήρων κλάδων και κλαδίσκων, δια τῆς άφαιρέσεως η άραιώσεως των μη αναγκαιούτων λαίμαργων, η κυκλοφορία του άερος και του φωτός εις το έσωτερικόν του δένδρου διευκολύνεται και το δένδρον γενικώς άναλαμβάνει ώστε να διατηρηθῆ θαλερόν και καρπερόν.

Λιπανσις. Διά να εϋδοκιμηθῆ η άμυγδαλιάν περισσότερο από κάθε άλλο δένδρον πρέπει να άνευρίσκη εύκόλως εις το έδαφος τὰ άπαραίτητα δια την διατροφήν του στοιχεία. Τότε η βλάστησις της είναι ζωηρά και η άντοχή της εις τις άντιξοότητες του κλίματος και τας προσβολάς των παρασίτων μεγαλυτέρα. Οϋτω δια των άμυγδαν των δένδρων επί παραδειγματι έναντι των χαμηλών θερμοκρασιών και των παγετών κακὰ την διάρκειαν τῆς άνθοφορίας των πρέπει να άποδιδηται

μεγαλύτερα σημασία εις την θρεπτικήν κατάστασιν των, από την πρωιμότητα τής ανθήσεως.

Ἡ ἀμυγδαλιά όταν τυγχάνη ἐπαρκῶν περιποιήσεων δύναται νὰ καρποφορῇ κάθε χρόνο.

Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμυγδαλοῦ χρειάζονται ἱκανὰ ποσὰ ἀζώτου καὶ μάλιστα περισσότερα ἐν σχέσει μὲ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν σχηματισμὸν ἄλλων καρπῶν. Ἡ συμπεριφορά καὶ ἀποτελεσματικὴ ποσότης ἀζωτούχων λιπασμάτων εἶναι γιὰ ἓνα κανονικὸ δένδρον $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ χλγρ. θεικῆ ἀμμωνίας.

Διὰ τὴν δρασίν τῶν φωσφορικῶν καὶ καλιούχων λιπασμάτων παραμένουν σοβαραὶ ἀμβολία ἀκόμη ὡς πρὸς τὴν ἀμυγδαλίαν, παρὰ ταῦτα $1-1\frac{1}{2}$ χλγρ. φωσφορικὸ καὶ $\frac{1}{2}$ χλγρ. κάλι κατὰ δένδρον εἶναι ὠφέλιμα.

Ἰδιαιτέραν προσοχὴν πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν συγκράτησιν ἐπαρκῶν ποσοτήτων χούμου εἰς τὸ ἔδαφος, διότι τὸ ζήτημα τοῦ χούμου εἶναι πολὺ σοβαρὸν, σοβαρώτερον ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν χημικῶν λιπασμάτων. Ἀπὸ τὸν χούμον ἐξαρτᾶται ἡ εὐνοικὴ σύστασις τοῦ ἔδαφους καὶ ἡ συγκράτησις ἐπαρκῶν ὑγρασιῶν, ὥστε νὰ δράσουν κατόπιν τὰ χημικὰ λιπάσματα. Ἡ ἐπάρκεια εἰς χούμον μπορεῖ νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τῆς προσκομίσεως ἐπαρκῶν ποσοτήτων κόπρου. Ἡ κοπρία εἰς ὅλα τὰ δένδρα βέβαια ἀλλὰ περισσότερο εἰς τὴν ἀμυγδαλίαν εἶναι ἀπαραίτητη καὶ εἰς ποσότητα 40 - 50 ἑκ. κατὰ δένδρον ἀναλόγως τοῦ εἴδους καὶ τῆς καταστάσεως τῆς κόπρου. Ἡ κοπρία πρέπει νὰ πέφτῃ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς εἶδον τὴν ἐπιφανείαν τοῦ δένδρου καὶ νὰ παραχώνεται εἰς βάθος 20 - 30 πόντων μὲ σκάψιμο. Φυσικὸν εἶναι ὅταν κοπρίζουμε τὸ δένδρον δὲν θὰ ρίχνουμε πιά $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ χλγρ. θεικῆ ἀμμωνίας ἀλλὰ ὀλιγωτέραν δηλ. $1-1\frac{1}{2}$ χλγρ. ἢ ποσότης τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ καλίου θὰ παραμένει ἡ ἴδια.

Συμπερασματικὰ γιὰ τὴ λίπανσι μποροῦμε νὰ ποῦμε τὰ ἑξῆς: Ὅταν δὲν ρίχνουμε κοπρία: $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ χλγρ. θεικῆ ἀμμωνίας. $1-1\frac{1}{2}$ χλγρ. φωσφορικὸ καὶ $\frac{1}{2}$ χλγρ. κάλι. Ὅταν ρίχνουμε κοπρία τότε ἐλαττώνουμε τὸ ποσὸ τῆς θεικῆς ἀμμωνίας εἰς $1-1\frac{1}{2}$ χλγρ.

Μὲ ταῦτα ὅμως δὲν πρέπει νὰ κάνουμε τὴ σκέψιν ὅτι ἀντὶ νὰ κουβαλοῦμε 50 ἑκ. κοπρία σὲ κάθε δένδρον ὅς προσθέσωμεν 1 χλγρ. ἐπὶ πλῆον θεικῆ ἀμμωνίας, γιὰτὶ ἡ ὀφελιμότης τῆς κοπρίας εἶναι τεράστια καὶ δὲν ἀποδίδεται μόνον εἰς τὴν περιεκτικότητά της εἰς ἀζώτων ἀλλὰ περισσότερο διότι συντελεῖ εἰς τὴν μετάπλασιν τοῦ ἔδαφους τὸ ὅποῖον καὶ ὑγρασίαν συγκρατεῖ περισσότεραν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀερισμὸς τοῦ ἔδαφους γίνεταί καλλίτερος.

Ἀσθένεια καὶ Παράσιτα. Εἶναι προτιμότερον νὰ προλαμβάνωμεν παρὰ νὰ θεραπεύωμεν τὰς ἀσθενείας καὶ τὰς προσβολὰς τῶν παρασίτων. Πρόκειται περὶ γενικῆς ἀρχῆς ἥτις ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἀμυγδαλίαν. Πράγματι διὰ τῆς καταλλήλου ἐκλογῆς τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς ποικιλίας, διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς φυτεώσεως καὶ περιποιήσεως, δημιουργοῦμεν δένδρα ζωηρᾶς βλαστήσεως καὶ ἀνθεκτικὰ εἰς πολλὰς ἀσθενείας καὶ παράσιτα. Εἰς τὸ στενὸν πλαίσιον τῆς παρούσης μελέτης δὲν πρόκειται νὰ δώσωμεν περιγραφὴν ὄλων τῶν ἀσθενειῶν καὶ παρασίτων. Θὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς συνοπτικὴν μελέτην τῶν καταστρεπτικωτέρων καὶ συνήθως ἐμφανιζομένων.

1) Ἰώσεις ἢ μολυσματικὸς Ἐκφυλισμὸς. Δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὴν περιγραφὴν τῆς ἀσθενείας αὐτῆς τῆς ὁποίας ἡ σοβαρότης εἶναι μεγάλη βέβαια καὶ ὅσον ἡ διάγνωσις ὅσον καὶ ἡ θεραπεία εἶναι πολὺπλοκος.

2) Κομμίωσις. Ἡ ἀσθένεια αὕτη δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐξάντησιν τοῦ δένδρου, τὸ πρόωρον γήρας ἀκόμη δὲ καὶ τὴν ἀποξήρανσιν του. Ἐκδηλοῦται ὁσάκις ἡ ἰσορροπία τοῦ φυτοῦ ἤθελε διαταραχθῆ εἴτε ἀπὸ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀνθρώπου (ἀντιεπιστημονικὸν καθάρισμα, τραυματισμὸς ριζῶν κατὰ τὴν ἄροσιν ἢ σκαφὴν, ράβδισμα ὑπερβολικὸν κατὰ τὴν συγκομιδὴν) εἴτε ἀπὸ τὴν προσβολὴν τοῦ δένδρου ὑπὸ ἄλλων ἀσθενειῶν. Δὲν ὑπάρχει θεραπευτικὸν φάρμακον ἀλλὰ πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀσθενείας καὶ νὰ μεριμνήσωμεν νὰ ἐξαλειψωμεν τὴν αἰτίαν.

3) Σκληροτίνια. Προκαλεῖ ἀξιολόγους ζημίας. Ἡ προσβολὴ ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τῆς ἀνθήσεως. Ἐν συνεχείᾳ προσβάλλονται τὰ ἀνθη καὶ κατόπιν ὁ μῆκης διέρχεται διὰ τοῦ μίσχου καὶ ἐπεκτείνεται εἰς τοὺς καρποφόρους διετείς κλαδίσκους μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀποξήρανσιν τῶν. Οἱ προσβληθέντες κλαδίσκοι μετὰ τῶν ἀνθῶν παραμένουν εἰς κηρὰν κατάστασιν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῶν δένδρων χωρὶς νὰ ἀποκόπτωνται. Ὅταν ἡ προσβολὴ εἶναι ὀψιμωτέρα προσβάλλονται καὶ οἱ μολῖσι σχηματισθέντες καρποὶ τῶν ὁποίων περιορίζεται ἡ ἀνάπτυξις μέχρι μεγέθους φασολίου. Τοιοῦτοι καρποὶ ἀποξηραίνοντες παραμένουν προσκεκολλημένον εἰς τὸ δένδρον δλόκληρον τὸ ἔτος καὶ μεταδίδουν τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸν ἐπόμενον χρόνον. Τέλος προσβάλλονται καὶ οἱ νεαρὸι βλαστοὶ τοῦ ἔτους οἵτινες κατὰ τὸν Μάϊον ξηραίνονται διακρινόμενοι ἐκ μεγάλης ἀπροστάσεως. Δὲν ὑπάρχει θεραπευτικὸν φάρμακον παρὰ μόνον νὰ μαζεύωμεν τὰ ξηρὰ κλαδιά καὶ νὰ τὰ καίμε γιὰ νὰ μὴ μεταδίδεται ἡ ἀρρώστεια.

ENTOMA

1) **Κεράμβυξ.** Ὁ κεράμβυξ προκαλεῖ σοβαρὰς ζημίας. Κυρίως ὅμως προσβάλλει δένδρα περιωρισμένης βλαστήσεως καὶ μειωμένης ἀντοχῆς, κανονικῶς ἢ πρόωρως γηράσαντα καὶ τὰ ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ κοποῦν γιὰ ξυλεία γιὰτὶ μετὰ τὸ 3ον ἔτος ἡ διατήρησις τῆς ἀμυγδαλίας δὲν συμφέρει δεδομένου ὅτι ἡ ἀπόδοσίς της εἶναι πολὺ μικρῆ. Νέα, ζωηρὰ δένδρα καὶ καλῶς περιποιημένα σπανίως προσβάλλονται. Τὰ σκουλήκια τοῦ ἐντόμου τούτου ἀνοίγουν στοὰς εἰς τὸν φλοιὸν καὶ προχωροῦν πρὸς τὸ ξύλον. Ἡ προσβολὴ ἐντοπίζεται εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ κορμοῦ καὶ συνήθως μέχρι 60 πόντους ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἢ ἀπὸ τὸ σημεῖον τῆς διακλαδώσεως καὶ κάτω.

Όταν τὸ δένδρον ἤθελε καταστή ἡμίσηρον ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κεράμβυκος, συμπληρωματικῶς ἐπιμεταβάνει καὶ ἕτερον ζυλοφάγον ἔντομον ὅποτε ἐπέρχεται ἡ τελεία ἀποξηρανσίς του. Μέσα καταπολεμήσεως:

α) ἀφαίσεις τῶν ξηρῶν μερῶν τοῦ φλοιοῦ καὶ περιποίησης τῶν πληγῶν.

β) ἀπόφραξις τῶν στοῶν μὲν τσιμέντο.

γ) ἔγχυσις διθειοῦχου ἀνθρακος εἰς τὰς νέας στοὰς (1—2 δράμια) καὶ φράξιμο μὲ ὅποιοδῆποτε ὑλικό (πίσσα, τσιμέντο κλπ.).

Ἐντὶ διθειοῦχου ἀνθρακος μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε καὶ βενζίνη.

2) Ἐνάντια. Ὅσοι ξεφλουδίζουν ἀμυγδαλα κατὰ τὴν συγκομιδὴν γνωρίζουν τὸ χαρακτηριστικὸ σκουλήκι τῆς ἀναρσίας ποῦ κινεῖται εἰς τὸ ἐσωτερικὸ τῶν φλοιῶν. Αἱ ζημίαι ἐνίοτε εἶναι περιορισμέναι ὡς ἐκ τούτου δὲν συμφέρει ἡ καταπολέμησις.

3) Φυλλοφάγοι κάμπαι. Τὴν ἀνοιξὴ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πλουσίου φυλλώματος τῆς ἀμυγδαλιάς κατὰ τόπους ἐμφανίζονται κάμπαι αἵτινες κατατρῶνουν τὰ φύλλα. Αἱ ζημίαι ἐνίοτε εἶναι μεγάλα διότι εἶναι δυνατόν νὰ φαγοθήτῃ τὸ φύλλωμα ἐν τῷ συνόλῳ του μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπολεσθῇ ἡ ἔσοδα καὶ νὰ κλονισθῇ τὸ δένδρον ἀκόμη δὲ καὶ νὰ ξηρανθῇ. Ἐναντίον τῶν φυλλοφάγων καμπῶν δυνάμεθα νὰ ἐπιβῶμεν ἀποτελεσματικῶς τόσον μὲ προληπτικὰ ἔντομοκτόνα ραντίσματα, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐμφανίσεως τῶν καμπῶν ὅτε καὶ ἡ καταπολέμησις εἶναι συμφέρουσα. Ἡ Νικοτίνη, ἀκόμη καὶ ὁ ἄρσενικός μολυβδος δὲν δίδουν πάντοτε καλὰ ἀποτελέσματα. Τὰ συνθετικά ὀργανικά ἔντομοκτόνα ὅπως τὸ Δ.Δ.Τ. καὶ τὸ ἐξαχλωροκυκλοεξάνιον εἶναι προτιμότερα.

4) Ἀφίδες. Ὅλιγα εἶδη ἀφίδων προσβάλλουν τὴν ἀμυγδαλιά καὶ αἱ προσβολαὶ των εἶναι μᾶλλον σπάνια. Συχνάκις παρατηροῦνται εἰς τὰ φυτῶρια καὶ εἰς τὰ ποτιστικά δένδρα μὲ ζωηρὰν βλάστησιν. Ἡ καταπολέμησις των εἶναι πολὺ ἐύκολος ὅταν ἐπιμεταβάνωμεν ἐγκαίρως καὶ χρησιμοποιήσουμε τὰ τελευταῖα συνθετικά φάρμακα τὰ ὁποῖα δεισιδύμον εἰς τοὺς χυμούς τῶν δένδρων καὶ δροῦν ἐπὶ μακρὸν.

5) Εὐρύτομον τοῦ Ἀμυγδαλοῦ. Τὸν χειμῶνα μετὰ τὴν πτώσιν τῶν φύλλων διακρίνομεν ἐπὶ τοῦ δένδρου ἀρκετὰ ἀμύγδαλα ἑλαφρά, μὲ τὸν φλοιὸν σκοτεινοῦ χρώματος καὶ προσκεκολλημένου ἐπὶ τοῦ κελύφους. Τὰ ἀμύγδαλα αὐτὰ συνήθως περιέχουν τὸν λευκὸν σκώληκα τοῦ ἐντόμου. Τὸ τέλειον ἔντομον εἶναι λίγο μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν μύϊαν. Ἐμφανίζεται τὴν ἀνοιξιν καὶ μέχρι τὰ τέλη Μαΐου ἐναποθέτει τὰ αὐτὰ τοῦ εἰς τοὺς τρυφεροὺς ἀκόμη καρπούς. Τὸ σκουλήκι ποῦ βγαίνει τρώγει τὴν ψύχαν καὶ προκαλεῖ τὴν ἀποξηρανσιν τοῦ καρποῦ. Διὰ τὴν καταπολέμησιν του συνιστᾶται ἡ συλλογὴ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἡ καταστροφή ὄλων τῶν καρπῶν μὲ τοὺς σκώληκας. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι βέβαια κουραστικὸ καὶ διὰ νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται γενικά ἀπὸ ὅλους. Προληπτικῶς μποροῦμε νὰ ραντίσουμε μὲ συνθετικά ὀργανικά ἔντομοκτόνα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἔντομα ἢ παράσιτα τὰ ὁποῖα προσβάλλουν τὴν ἀμυγδαλιά ἀλλὰ αἱ ἐξ αὐτῶν ζημίαι δὲν ἔχουν σοβαρὰν οἰκονομικὴν σημασίαν.

Τὸ φύλλωμα τῶν ἀμυγδαλεοδένδρων ἰδίᾳ τῶν νεαρῶν δενδρυλλίων κατατρῶγεται μὲ ἀπληστίαν ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζώων καὶ εἶναι γνωστὸν ἐκ πείρας ὅτι ὅταν φαγοθῶν οἱ βλαστοὶ τῶν νεαρῶν δενδρυλλίων ὑπὸ ζῶων καταπίπτει εἰς τοιαύτην καχεξίαν (δηλητηριάζεται) ὥστε ν' ἀχρηστεύεται. Ἰδιαίτερος τὸ φύλλωμα ἐπιδιώκεται ἀπὸ τὶς κατσίκες αἱ ὁποῖαι ὅταν ἀντιληφθῶν τοῦτο ἀπὸ μακρὰν κατευθύνονται πρὸς αὐτὸ μὲ τοιαύτην ὄρμην ὥστε νὰ λέγεται «ἡ κατσικά τρώγει τὴν ἀμυγδαλιά μὲ τὸ μάτι».

Μιὰ ἐκ τῶν πολλῶν προφυλάξεων εἶναι καὶ ἡ διαβροχὴ τῶν νεαρῶν δενδρυλλίων κατὰ τὰς κρίσιμους περιόδους κινδύνου ἀπὸ τὰ ζῶα μὲ τὴν σκυλιάν ἤτοι μὲ διάλυμα κόπρου κυνῶν εἰς τὸ ὕδωρ. Ἡ ὁσμὴ τῆς σκυλιάς εἶναι ἀποκρουστικὴ διὰ τὰ ζῶα καὶ ἐξασφαλίζει τὰ διαβρεχόμενα δένδρα, ὅταν μετὰ τὴν διαβροχὴν δὲν ἐπακολουθήσῃ βροχὴ ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας.—

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

Μιὰν Κεργιακὴ ᾗ τὸ πρῶτὸν ποῦ λυοῦν οἱ ἐκκλησίαις,

Κόρη καὶ γυιὸς κοιτάζοντα ἀπὸ τὸ παραθύρι

Ὁ γυιὸς ἐξήτησε φιλι κι' ἡ κόρη δαχτυλίδι

Δὲν εἶμαι ᾗ γὰ ὁ χρυσοχὸς νὰ κάμω δαχτυλίδια
νὰ διαμειράζω ὁδὸ καὶ ᾗ κεῖ γιὰ μάτια καὶ γιὰ φρύδια.

«Μήπως νομίζεις τὸ φιλι καὶ κατὰ γῆς κυλιέται :

μ' ἀσῆμι καὶ μὲ μάλαμα ζυγιέται καὶ πουλιέται».

Κι' ὁ γυιὸς ἀπὸ τὴν λύπη του στὸ σπῆτι του πααίνει.

Στρῶσε, μάννα μ', τὴν κλίνην σου κι' ὁ γυιόκας σου πεθαίνει.

Καὶ μὴ κακὸν τοῦ γυιόκα μου νὰ πέση νὰ ᾗ ποθάνη.

Γιατροὺς νὰ φέρω δώδεκα καὶ μάγισσες ἀκόμα.

Μ' ἂν εἶν' π' ἀγάπη πιστικιά ἐγὼ νὰ πᾶ' στὴ φέρω.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια : Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Πρὶν νὰ προχωρήσω εἰς τὴν δημοσίευσιν διαφόρων ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν νησιωτῶν γιὰ τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων των, θὰ ἀναδημοσιεύσω εὐθὺς ἀμέσως ἓνα ἐγγράφο τοῦ 1835 παρμένο ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου ποὺ δημοσιεύθη ἀπὸ τὸν καθηγητὴν κ. Γιάννη Κλ. Ζερβοῦ, στὸν Α΄ τόμο τοῦ Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου, σελ. 139. Ἀφορᾷ ἀπόσπασμα ἀπὸ ὑπόμνημα τῶν πλερεξουσίῶν τῶν νήσων στὴν Κωνσταντινούπολιν (1835). Συμμετέχει ὡς ἀπεσταλμένος Νισύρου ὁ Διακονικόλαος Παπαγεωργίου.

- « Πρὸς τὸν ἐνδοξότατον Μ. Βεζύρην Χασάνμπεη»
 « Ἐπειδὴ φαίνεται δύσκολος ἡ ἔνωσις μας μὲ τὴν Σάμον, ἐν ᾧ τοιοῦτον εἶναι τὸ
 » πνεῦμα τῶν ἀναφορῶν μας καὶ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐστάλημεν, παρακαλοῦμεν
 » ὅπως ἐνεργηθοῦν αἱ ἐφεξῆς προτάσεις μας.
 » Α) Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ὑποκειμεθα διόλου εἰς τὸ Σατζάκιον τῆς Ρόδου διὰ τὰς
 » παρελθούσας καταχρήσεις, ὅπου ἐδοκιμάσαμεν ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῶν
 Διοικητῶν τῆς.
 » Β) Νὰ μᾶς δοθοῦν ἀνεξαιρέτως τὰ προνόμια τῆς Σάμου, καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν.
 » Γ) Νὰ μᾶς δοθῇ ἡ αὐτὴ σημαία τῆς Σάμου, ἡ ὁποία εἶναι ἀβιζιτάριστη, καθὼς
 τοῦτο ἐσυμφωνήθη εἰς τοὺς Σαμίους.
 » Δ) Τὸ Κουμέρκι νὰ εἶναι τρία τὰ ἑκατὸ εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τῆς πόρτας.
 » Ε) Ἀγγαρεία, αἰλατζήδες, τσαούσηδες νὰ μὴν ὑπάρχουν.
 » ΣΤ) Καδῆς νὰ μὴν ἔρχεται στὰ νησιά, ἀλλὰ νὰ κρίνονται ἐπιτοπίως, καὶ ὅταν
 » ἡ ὑπόθεσις εἶναι μεγάλη, νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τῶν νήσων, νὰ
 » κρίνεται ἀπὸ τὴν συστησομένην Βουλὴν καὶ ἐξωτερικῶς διὰ κανένα λόγον
 » νὰ μὴ κρίνονται.
 » Ζ) Χαρτί νὰ μὴ πληρώνωμεν, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωμεν διαβατήρια Δημορχιῶν.
 » Η) Ὁ δοθησόμενος Διοικητὴς νὰ εἶναι ὁμόθρησκος τοῦ Διοικουμένου λαοῦ, ὃν
 τρόπον ἢ Α. Μεγαλειότης ἠυδόκησε διὰ τοὺς Σαμίους.
 » Θ) Νὰ δοθῇ εἰς κάθε Νησί Φιρμάνιον διὰ νὰ λαμβάνῃ ζαρεν ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν,
 » σιτάρι, λάδι, κρέας καὶ λοιπὰ ἐν καιρῷ διασακίου.
 » Ι) Ἀπασαί αἱ Νῆσοι συνηνωμένοι νὰ σχηματίσουν μίαν Δημοκρατίαν, διοικου-
 μένην ἀπὸ τὸν Διοικητὴν, ὅστις θέλει κάθηται εἰς ὅποιαν τῶν νήσων ἐγκρίνει.
 » ΙΑ) Ὅλαι αἱ ὑποθέσεις εἴτε κοιναί, εἴτε μερικαί, θέλουν θεωρεῖσθαι πρῶτον ἐπι-
 τοπίως, εἴτα ἐὰν δὲν εὐχαριστηθοῦν τὰ διαφερόμενα μέρη νὰ πηγαίνου
 » εἰς ἐκείνην τῶν Νήσων, ὅπου θέλει λαμβάνουν τέλος αἱ διαφοραὶ τῶν πολι-
 » τῶν, χωρὶς νὰ ἐβγαίνου ἐξω τοῦ κέντρου τῶν Νήσων διὰ κανένα λόγον.
 » ΙΒ) Ἐκάστη Νῆσος ὀφείλει νὰ στείλῃ εἰς τὴν Νῆσον, ὅπου εὐρίσκεται ὁ Διοι-
 » κητὴς, ἓνα Βουλευφόρον διὰ νὰ θεωρῇ τὰς ὑποθέσεις των, διὰ νὰ φυλάτ-
 » τωνται οὕτω τὰ ἔθιμα καὶ αἱ συνήθειαι τῶν Νήσων.
 » Τὰ ἀνωτέρω κεφάλαια παρακαλοῦμεν τὴν Ἐνδοξότητά σας νὰ ἐνερ-
 » σητε, ἄλλως εἴμεθα βιασμένοι νὰ ἀναχωρήσωμεν.»

Οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Νήσων

Ἰκαρίας - Πάτμου : ΝΑΤΑΛΗΣ - ΠΑΓΚΑΛΟΣ καὶ Π. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ.
 Καλύμνου : ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗΣ Χ-ΘΕΟΔΩΡΟΥ καὶ ΙΩΑΝ. ΣΕΡΓΙΟΣ
 Λέρου : ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΡΕΙΣΗΣ
 Ἀστυπαλαίας : ΓΕΩΡΓ. ΜΕΣΟΣΘΕΝΗΣ
 Νισύρου : ΔΙΑΚΟΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
 Σύμης : ΜΙΧ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ καὶ ΜΙΧ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
 Τήλου : Μ. ΝΙΚΗΤΑΚΗΣ

Παραθέτω δύο έγγραφα από το αρχεῖον τῆς Ἱερᾶς μονῆς Σπηλιανῆς χαρακτηριστικά τῶν ἐξουσιῶν ποῦ εἶχαν αἱ δημογεροντίαι τῶν νήσων βάσει τῶν προνομίων. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ εἶναι τίτλος ἰδιοκτησίας ναυπηγηθέντος πλοίου καὶ ἄδεια ταξειδίου (διαβατήριον).

«Ἡ Δημαρχία τῆς Νήσου ταύτης, λαβοῦσα τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τοῦ πλοίου (σκᾶφη) οὔσης πηχῶν ἕξ ἀριθμὸς 6 ὀνομαζόμενον χελιδὼν καὶ διοικούμενον παρὰ τοῦ Νικήτα Ἰωάννου Πατηνιώτη, πιστοποιεῖ ὅτι δι' ἐξόδων τοῦ ρηθέντος Νικήτα χεῖρι δὲ ναυπηγοῦ Νικήτα Συκαλλιοῦ. Ὅθεν ὁ ρηθεὶς Νικήτας Ἰωάννου θέλει εἶναι ἐξουσιαστὴς καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Καὶ εἰς ἔνδειξιν μας δέδοται αὐτῷ τὸ παρὸν ἐσφράγιστον τῇ 6 Μαΐου 1835 Σύμῃ». Ὁ ναυπηγὸς Νικήτας Συκαλλιοῦ βεβαίω καὶ μὴ ἤξεύροντας νὰ γράφω παρακαλεστικῶς μὲ ὑπέγραψεν ὁ Γεώργιος Κ. Μακροβιός.
Γεώργιος Κ. Μακροβιός μαρτυρῶ

Οἱ Δήμαρχοι καὶ ἀντ' αὐτῶν
ὁ Γραμματεὺς Ν. ΔΙΑΚΙΔΗΣ

*Αριθ. 65

Ἐκ τῆς Δημαρχίας τῆς Νήσου Νισύρου

Ἀπέρχεται ὁ ἐν ἱερεῦσιν αἰδεσιμώτατος πατὴρ Νικήτας διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλευθέρως ἐκ τοῦ λιμένος τούτου ὁστις ἀποδημεῖ δι' ἰδιαιτέρας του ὑποθέσεις.

Χωρὶς ὁμῶς νὰ ἐμποδισθῇ, παρακαλοῦμεν τὰς ὑμετέρας Φιλικὰς Δυνάμεις παρ' οὐδενός, Μάλιστα δὲ νὰ δοθῇ παρ' ὑμῶν πρὸς αὐτὸν πᾶσα βοήθεια καὶ εὐκολία ὑπερασπίσεως.

Δι' ὃ εἰς πίστωσιν δίδεται πρὸς αὐτὸν τὸ παρὸν ἐσφράγιστον. Κατεσφραγισμένον παρὰ τῆς Δημογεροντίας τῆς Ν. ταύτης μὲ τὴν τοῦ ἡμετέρου ἀθέντου Δελαβέλ Πασᾶ σφραγίδα

τὴν 16 : 7βρ.
ἐν 1836

Τ.Σ.

οἱ Δήμαρχοι
Καὶ ἀντὶ τούτων
ὁ Γραμματεὺς ἸΩΑΝ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

ἀνάστημα	μέτριον
ἔτων	τεσσαράκοντα
ὄφθαλμοί	καστανοί
τρίχες	μέλαιναι
ἐπάγγελμα	ἱερωσύνη
Πατρίς	Νίσυρος
Διαμονή	ἐνθάδε

Ἡ Κοινότης τῆς Νήσου Νισύρου

Προτιθεμένη ἵν' ἀποταθῇ πρὸς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν αὐτῆς πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἤδη ἐπαπειλουμένης ἐφαρμογῆς καὶ εἰς τὰς ὑπὸ Μακτοῦ διατελούσας Νήσους τοῦ περὶ καπνοῦ καὶ ἀλάτων μέτρου καὶ προσβαλλούσης οὐσιωδῶς τὰ ἐν ἰσχυρί προνόμια αὐτῶν παραδέχεται καθίστησι πληρεξούσιον αὐτῆς ὃν τινα ἡ Κοινότης τῆς Νήσου Σύμης ἤθελεν ἐκλέξει ὡς ἑαυτῆς, ἐπὶ ρητῇ ἐντολῇ ἵνα παρουσιασθῇ καὶ ὡς πληρεξούσιος αὐτῆς ἐν καιρῷ τῷ δεόντι ἐν Κωνσταντινούπολει ἐνώπιον τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς ἢ ὅπου ἄλλοῦ δέση καὶ ἐκθέσας ἐνώπιον αὐτῶν συμφώνως μετὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν ὁμοιοπαθῶν νήσων τὰ δίκαιά της καὶ ὑποστηρίξη αὐτὰ παντοιοτρόπως πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἤδη ἐπαπειλουμένης ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ καπνῶν καὶ ἀλάτων μέτρου στηριζόμενος πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀπὸ πολλοῦ δωρηθέντων ταῖς νήσοις παρὰ τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων καὶ καθιερωθέντων ἤδη προνομίων αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μακτοῦ, τῶν προσβαλλομένων διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου, ἐνεργῶν ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν λοιπῶν πληρεξουσίων καὶ συνυπογράφων πᾶν ἔγγραφον συμφώνως καὶ ἀπαραλλάκτως μὲ τὴν διδομένην αὐτῷ ἐντολήν καὶ παρὰ τῆς Κοινότητος Σύμης ἐπὶ ὑποσχέσει ἵνα παραδεχθῇ τὰς πράξεις αὐτοῦ ὡς καλῶς πεπραγμένας στερεὰς καὶ ἀμετατρέπτους.-

Εἰς ἔνδειξιν ὅθεν συνετάχθη τὸ παρὸν πληρεξούσιον, τὸ ὁποῖον σφραγισθὲν τῇ σφραγίδι τῆς Κοινότητος δοθῆσεται πρὸς τὸν ἐκλεχθόσονον πληρεξούσιον τῆς Κοινότητος Σύμης πρὸς χρῆσιν του.

*Ἐν Νισύρῳ τὴν 3 Μαΐου 1865

Ἡ Κοινότης

Ὁ ἐμπειστοτεμένος τὴν σφραγίδα
τῆς Κοινότητος Μακάριος Ἰγού-
μενος.

Ὁ Δήμαρχος : ΕΜΜ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς : ΙΑΚΩΒΟΣ ΧΑΤΖΗΔΗ-
ΜΗΤΡΙΟΥ

Ὁ Δήμαρχος Χωρίου Ἐμπορίου
ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος
Κ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁ Δήμαρχος χωρίου Νικίων
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ὁ Γραμματεὺς : ΝΙΚΟΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου δηλοῦται ὅτι αἱ Κοινότητες τῶν Νήσων Σύμης καὶ Νισύρου, προτιθέμεναι ἵν' ἀποτανθῶσι πρὸς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν αὐτῶν πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐπαπειλουμένης ἤδη ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ καπνῶν καὶ ἀλάτων μέτρου, ὡς προσβαλλούσης οὐσιωδῶς τὰ ἐν ἰσχύϊ προνομία τῶν τὰ ἐπονομαζόμενα Μακτοῦ, συνωμολόγησαν μεταξύ τῶν τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα:

- Α) Ἡ Κοινότης τῆς Νήσου Σύμης ὑπόσχεται ἵνα ἐκλέξῃ κατάλληλον πληρεξούσιον ἐπὶ ρητῇ ἐντολῇ ἵνα μεταβάς ἐν καιρῷ τῷ δέοντι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκθέσῃ συμφώνως μὲ τοὺς ἐκλεχθησομένους πληρεξούσιους τῶν λοιπῶν Νήσων ἐνώπιον τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως αὐτῶν ἢ ὅπου ἄλλου ἢ χρεῖα ἤθελε τὸ καλέσει τὰ δίκαιά της καὶ ὑποστηρίξῃ αὐτὰ παντοιοτρόπως πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἤδη ἐπαπειλουμένης ἐφαρμογῆς καὶ εἰς τὰς δυστυχεῖς ταύτας Νήσους τοῦ περὶ καπνοῦ καὶ ἀλάτων μέτρου, στηριζόμενοι πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀπὸ πολλοῦ δωρηθέντων ταῖς Νήσοις ταύταις προνομίων παρὰ τῶν Ἐυδόξων Σουλτάνων καὶ καθιερωθέντων ἤδη προνομίων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μακτοῦ τῶν προσβαλλομένων διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου, ἐνεργῶν πάντοτε ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν λοιπῶν πληρεξουσίων καὶ συνυπογράφων πᾶν ἔγγραφον συμφώνως μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς Κοινότητός του.
- Β) Ἡ Κοινότης τῆς Νήσου Νισύρου ὑπόσχεται, ἵνα παρεδεχθῆ τὸν ἐκλεχθησομένον πληρεξούσιον τῆς Κοινότητος Σύμης καὶ ὡς ἑαυτῆς καὶ ἀναθέσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἐντολὴν τῆς ἵνα ἐνεργήσῃ καὶ ὡς πληρεξούσιος αὐτῆς τῆς ἀνωτέρω ὑποθέσεως ἀπαραλλάκτως μὲ τὰς διδομένας αὐτῷ ἐντολάς τῆς Κοινότητος Σύμης.
- Γ) Τὰ ἔξοδα τοῦ μισθοῦ, τῆς τροφῆς καὶ ὀδοιπορίας τοῦ ἐκλεχθησομένου πληρεξουσίου ὡς καὶ διὰ τὴν γενικὴν ὠφέλειαν τῆς ὑποθέσεως ἐκτακτὰ θέλουσι ὑπολογίζεσθαι εἰς βᾶρος τῶν ἀποτελούντων αὐτῶν Κοινοτήτων καὶ διανέμεσθαι μεταξύ αὐτῶν ἀναλόγως ἐπὶ τοῦ ἔτησιου φόρου ἐκάστης.
- Δ) Τὸ παρὸν συνταχθὲν ἐν Σύμῃ ἐν ἀπουσίᾳ τακτικοῦ πληρεξουσίου τῆς Κοινότητος Νισύρου στέλλεται ἐκεῖσε διὰ τοῦ ἐπὶ τούτου ἀποστελλομένου κ. Γεωργίου Γιαννισκῆ καὶ ἀνταλλαχθήσεται δι' αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνταλλάξεως αὐτοῦ θεωρουμένου ἐν πλήρει ἰσχύϊ ἄρχονται αἱ ὑποχρεώσεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

Ἐν Νισύρῳ τῇ 4ῃ Μαΐου 1865

Ἡ Κοινότης

Ὁ ἐμπειστοτεμένος τὴν Σφραγίδα
τῆς Κοινότητος Μακάριος Ἡγού-
μενος.

Ὁ Δήμαρχος : ΕΜΜ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς : ΙΑΚΩΒΟΣ ΧΑΤΖΗΔΗ-
ΜΗΤΡΙΟΥ

Ὁ Δήμαρχος τοῦ χωρίου Ἐμπορίου
ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος
Κ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁ Δήμαρχος τοῦ χωρίου Νικίων
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ἘΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ὁ Γραμ. Νικίων : ΝΙΚ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΒΡΟΥΛΙ

Δὲ ζῆς στοὺς κάμπους ἄμοιρο
νὰ τρέφῃσαι μὲ χλόη,
γεννιέσαι κι ἀνατρέφῃσαι
καὶ ζῆς μέσ' τὸ κατώι.

Λουμπούνια κι ἀγριοβάλανα
βράδν πρωτὶ σοῦ δίνου,
καὶ μὲ βρεμένα πτέρια
καὶ σῦκα σὲ παχύνου.

Κι' ὄλο γρινιάζεις ἄχαρα
κι' ὄλο χτυπᾷς τῆ(μ) πόρτα
νερὸ γιὰ νὰ σοῦ φέρουσι
καὶ νὰ σοῦ ρίξου χόρτα.

Νὰ μεγαλώσης γλήγορα
καὶ νὰ γενῆς θρεφτάρι,
νὰ μὴ μπορῆς νὰ σέρονσαι
νὰ βγῆς ἀφ' τὸ κρεμάρι.

Ἄμολντὸ δὲ σ' ἔχουσι
(καὶ δὲν ἠξέρω γιάντα)
νὰ κόφτης ἀλεβρόντιστο
στοῦ Πιαουλιῶ τῆ λάντα.

Δ. ΜΠΑΛΛΑΣ

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΙΣΥΡΙΩΝ "ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ"

“Ένα από τὰ πρωτοπόρα Ἑλληνικά Σωματεία τῆς Ἀμερικῆς εἶναι καὶ ὁ “Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος” ποὺ ἰδρύθηκε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1909 ἀπὸ μιὰ μικρὴ ομάδα Νισυρίων ἀπὸ τὰ Νικεΐα, πτωχοὺς καὶ ἀσήμους τότε βιοπαλαιστάς, οἱ ὅποιοι εἶχαν τὴν εὐλαβῆ ἰδέαν νὰ ἀνακαινίσουν τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Θεολόγου. Αὐτὸς ἦτο ἄλλωστε ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Σύλλογος πῆρε τὸ ὄνομα τοῦ «Θεολόγου».

Παράλληλα ὅμως μὲ τὸ Μοναστήρι τοῦ Θεολόγου, ἔταξαν καὶ ἓνα ἄλλον σκοπὸν, ἐξ ἴσου ἱερόν: Νὰ συντηρήσουν τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ, νὰ τὸ προάγουν σὲ πλήρες ἐξατάξιο, γιὰ νὰ εἶναι ἡ στοιχειώδης τουλάχιστον ἐκπαίδευσις προσιτῆ γιὰ ὅλα τὰ παιδιά τοῦ Χωριοῦ, καὶ ὄχι προνόμιον μόνον τῶν παιδιῶν τῶν ὅπως δῆποτε εὐποροῦνταν Οἰκογενειῶν.

Μέσα στὶς ἀγνὲς ψυχὰς τῶν ἀλύτρωτων τότε Νικεατῶν -καθὼς καὶ ὅλων τῶν Νισυρίων- ἔκαιεν ἡ φλόγα τῆς φιλοπατρίας καὶ ἡ πίστις ὅτι μὲ τὴν μόρφωση, ἔστω καὶ τὴν Δημοτικὴ μόνον, θὰ ἐδημιουργῆτο μιὰ νέα Γενεά, πνευματικὰ ἀδούλωτη, καὶ γιὰ αὐτὸ δὲν ἐφίσησαν καμίας θυσίας, προκειμένου νὰ κρατήσουν τὸ Σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ σὲ κανονικὴ καὶ χωρὶς διακοπῆ λειτουργία.

Ἀπὸ τὸ 1919 μέχρι τὸ 1937, ὁ Σύλλογος κατέβαλλεν ἀνελλιπῶς τοὺς μισθοὺς τοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ τοῦ Σχολείου, εἰς ἐπίμετρον δὲ ἀνέλαβε καὶ κάθε διδακτηριακὴν δαπάνην, προσθέσας κατὰ τὸ 1928 δύο ἀκόμη δωμάτια εἰς τὸ Διδακτήριον. Κατὰ τὸ ὡς ἄνω χρονικὸν διάστημα, ὁ Σύλλογος κατέβαλε τὸ ποσὸν τῶν 10.500 δολλαρίων, ποσὸν ἀρκετὰ σημαντικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Στὴν ἀμέσως μεταπολεμικὴν περίοδον, ὁ Σύλλογος ἐξεδῆλωσεν πάλιν ὅλον του τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸ Σχολεῖον, στέλλοντας ἀρκετὴν γραφικὴν ὕλην καὶ φάρμακα κατὰ ληλα διὰ τὰ ἀποβιταμωμένα ἀπὸ τὸν πόλεμο παιδιά. Τὴν μισθοδοσίαν τοῦ Προσωπικοῦ τὴν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Δημαρχία τοῦ Χωριοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ Βρετανικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκησις, συνεπῶς ὁ Σύλλογος δὲν εἶχε λόγον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν

κατὰ τὸ 1937 διακοπεῖσαν μισθοδοσίαν, λόγῳ τῆς «Ἰταλοποιήσεως» τότε τῶν Σχολειῶν.

Ἀντιμετώπισεν ὅμως ὁ Σύλλογος τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου Διδακτηρίου, δεδομένου ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε, κρινεται πλέον ὡς ἀνεπαρκὲς καὶ ἀκατάλληλον. Κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς Διευθύνσεως καὶ τῆς Ἐφορείας τοῦ Σχολείου, κατόπιν ἀνταλλαγῆς γνωμῶν μεταξὺ τοῦ Συλλόγου ἀφ’ ἑνὸς καὶ τῶν Διοικητικῶν Ἀρχῶν τῆς Πατρίδος μας καθὼς καὶ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἀρμοδίας Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας, ἐκλεκτοῦ μας συμπολίτου κ. Κώστα Π. Μούρα, ἡ ὀλομέλεια τοῦ Συλλόγου ἐψήφισεν ὁμοφώνως τὴν εἰσφορὰν τῶν 5.000 δολλαρίων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Διδακτηρίου, εἰς τὸ ὅποιον θὰ δοθῆ τὸ ὄνομα «ΘΕΟΛΟΓΕΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ» εἰς ἀναγνώρισιν τῆς συμβολῆς τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν διατήρησιν του κατὰ τὰ ἔτη τῆς δουλείας, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν του σήμερα.

Ἄλλὰ ἂν τὸ «ΘΕΟΛΟΓΕΙΟΝ» εἶναι τὸ ἐπιστέγασμα τῶν εὐεργετημάτων τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸ Χωριό, ὁ Σύλλογος ἔχει εἰς τὸ ἐνεργητικόν του καὶ ἄλλα ἔργα καὶ ἀγαθοεργίας διὰ τὰ ὅποια ἔχει κάθε λόγον νὰ εἶναι ὑπερήφανος. Τὸ θαυμάσιον Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, ἡ συμβολὴ του στὴν ἐκτέλεση ἔργων κοινῆς ὠφελείας, ἡ ἀποστολὴ φαρμάκων, ρουχισμοῦ μετὰ τὸν πόλεμον, ἡ διατήρησις τοῦ Κοινοτικοῦ Ἰατροῦ ἀπὸ τὸν Σ)βριο τοῦ 1951 μέχρι τὸ τέλος τοῦ 1955, ἡ ἀποστολὴ χρηματικῶν ἐμβασμάτων εἰς ἀπόρους καὶ ἀναξιοπαθοῦντας συμπολίτας μας, ἡ βοήθεια εἰς πάσχοντας νοσηλευομένους, καὶ τόσαι ἄλλαι ἀγαθοεργίαι, καθιστοῦν τὸν Σύλλογον ἄξιον τῆς ἐπωνυμίας τοῦ «Ἀγαθοεργοῦ» τὴν ὁποῖαν φέρει. Θὰ ἦτο παράλειψις νὰ μὴν ἀναφέρωμεν ὅτι ὁ Σύλλογος ἀνέλαβεν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν δαπάνην τῆς κατασκευῆς τοῦ μαρμαρίνου εἰκονοστασίου τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τοῦ Χωριοῦ, ἔργον τοῦ μακαρίτη καλλιτέχνη μας Μαστροπασχάλῃ στὴν Κωνσταντινούπολη, πλὴν ὅμως ποτὲ δὲν ἐφθασε εἰς τὸν προορισμὸν

του, διότι χάθηκε στο ταξίδι από την Πόλη πρὸς τὴν Νίσυρο, ἔγινε κατάσχεσις ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὡς πολεμικὴ λεία... (Ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου τότε). Ἄλλ' ὅτι δὲν ἔγινε τότε, τὸ ἔκαμεν πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια ἓνα ἐκλεκτὸν μέλος τοῦ Συλλόγου, ἓνας ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἐπιζῶντα ἰδρυτικὰ Μέλη, ὁ μέγας εὐεργέτης τῶν Νικειῶν κ. Γεώργιος Μ. Τσουκαλᾶς, ὁ ὁποῖος ἐστόλισε τὸν Ναὸν τῶν Εἰσοδείων μὲ τὸ θαυμάσιο μαρμαρένιο εἰκονοστάσιον.

Ἐκτὸς τὴν βοήθεια τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸ Χωριό, ὁ Σύλλογος δὲν παρέλειψε νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ εἰς ὅσα ἐκ τῶν ἐδῶ μελῶν του, διὰ τὸν ἓνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγῳ εὐρέθησαν σὲ οικονομικὰς δυσχέρειες, σὲ ἀσθένειες καὶ γενικὰ σὲ πάσης φύσεως στενοχώριες. Χιλιάδες δολλάρια ἐδόθησαν ὑπὸ τύπον «ἐπιδομάτων» δι' ἀσθενεῖς ἢ ὡς μεταθανάτια ἐπιδόματα, εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν ἀποθανόντων μελῶν.

Εἰς ἔθνικὰς συμφορὰς καὶ εἰς θεομηνίας, ὁ Σύλλογος δὲν παρέλειψε νὰ πράξῃ εἰς

τὸ ἀκέραιον τὸ καθήκον του. Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τοῦ 1922, οἱ σεισμοὶ τῆς Κορίνθου κατὰ τὸ 1928, τῆς Κῶ καὶ Νισύρου κατὰ τὸ 1933, τῶν Ἰονίων καὶ τῆς Σαντορίνης τελευταῖα, ἔδωσαν τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκδηλώσῃ ὁ Σύλλογος ὄλον τοῦ Πατριωτικὸν ἐνδιαφέρον καὶ νὰ προσφέρῃ σημαντικὰ ποσὰ ὑπὲρ τῶν παθόντων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου πολέμου, συνέβαλεν ἐνεργῶς εἰς κάθε ἐκδήλωσιν ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ἁγῶνος, καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὲρ τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Κινήματος τῶν Δωδεκανησίων.

Αὕτη εἶναι σὲ λίγες γραμμὰς ἡ ἱστορία τοῦ Συλλόγου «Ἁγίος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» τῆς Ν. Ὑόρκης, ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα ἀδελφὰ Νισυριακὰ Σωματεία, «Γνωμαγόραν», «Παναγίαν Θερμιανὴν» καὶ «Χαραυγὴν», κάμνει ὅτι ἡμπορεῖ διὰ τὴν ἀγαπητὴν μας Γενέτειραν, ἢ πρόδοτος καὶ ἡ εὐημερία τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ὄλων μας.

Νέα Ὑόρκη, Ν/βριος 1957, ΓΑΒΡΙΑΗ Π. Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ, Γραμμ. τοῦ «Θεολόγου»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

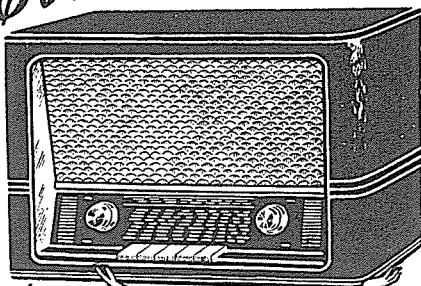
Ἡ ἐκδοτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν ἀπευθύνεται καὶ πάλιν πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας καὶ εὐχαριστεῖ θερμῶς ὄλους ὅσους μὲ τὴν οικονομικὴν τῶν ἐνίσχυσιν καὶ τὴν συνεργασίαν των, τὴν βοηθοῦν εἰς τὴν ἐκδοσιν καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ περιοδικοῦ μας. Διατυπώνει θερμὴν παράκλησιν πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐνῶ τοὺς ἀποστέλλεται ἐπὶ μήνας ἀνελλιπῶς τὸ περιοδικό μας, οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωσαν καὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν των. Ἡ ἐκδοτικὴ ἐπιτροπὴ εἶναι βεβαία ὅτι τοῦτο προέρχεται ἀπὸ ἀπλήν ἀμέλειαν καὶ ὅτι εἰς ὄλους τοὺς συμπατριώτας μας εἶναι εὐπρόσδεκτα τὰ Νισυριακὰ Χρονικά.

Παρακαλοῦμεν ὄλους τοὺς συμπατριώτας μας ποὺ εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουν πάσης φύσεως Νισυριακὰ νέα ἀπὸ τὴν Νίσυρον, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἑλλάδα κλπ., νὰ ἀλληλογραφοῦν μὲ τὸ περιοδικόν μας γιὰ νὰ γίνωνται δι' αὐτοῦ τὰ Νισυριακὰ νέα κτῆμα ὄλων τῶν συμπατριωτῶν μας ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται.

Παρελήθησαν

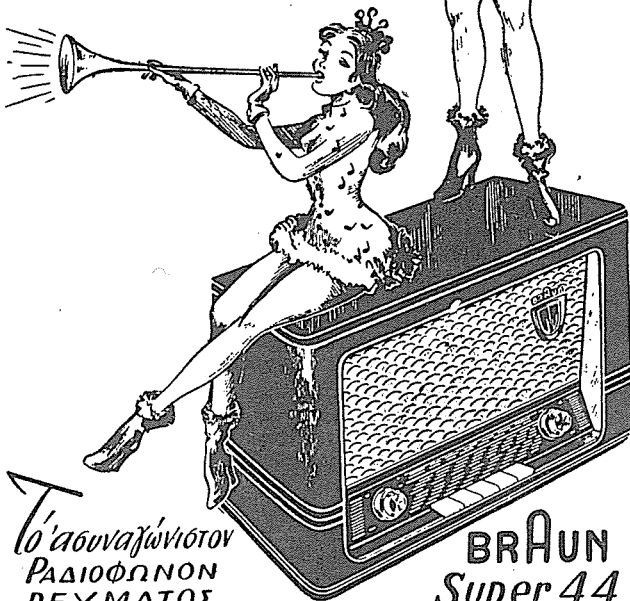
Φirma

ΤΑ ΞΗΡΑΣ
ΜΠΑΤΤΑΡΙΑΣ

Γερμανικά
ραδιόφωνα

BRAUN
SUPER 44B

Τόσθυναχώνιστον
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ
ΡΕΥΜΑΤΟΣ

BRAUN
Super 44

ΕΞ ΕΠΙΠΛΟΥ ΚΑΡΥΔΙΑΣ

ΠΛΗΡΗΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΣ Δ.Ι. ΒΑΛΕΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 9
ΒΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ ΤΗΛ. 33671-ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΤΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 30^Ν ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1957 ΤΕΥΧΟΣ 19

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Αντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γραμματέας : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ
'Ο Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» 'Αθηνών
» » «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ» »
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ» »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὁδου ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ἰόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παληθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Αγάπησαν τὴν Νίσυρον (Κύριον ἄρθρον)	Σελ. 1
Συλλογικαὶ Ἀνακοινώσεις	» 2
Κρίσεις καὶ Σχόλια	» 4
'Η παρούσα κατάστασις τοῦ Ἡφαιστείου τῆς Νισύρου — Ὑπὸ Δρος. Καθηγ. Γ. Γεωργαλά	» 7
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου — Ὑπὸ Μητροπολίτου Κῶς Ἐμμανουήλ	» 11
Τρεῖς βδομάδες μετὰ τὸ λαὸ τῆς Νισύρου — Ὑπὸ Ἀναστ. Καραναστάση	» 13
'Η Μάντρα τοῦ Πονηροῦ — Ὑπὸ Δρος. Μιχ. Τσατσαρώνη	» 16
Νισύρικον Δημοτικόν	» 16
'Ο ἔφηβος τῆς Νισύρου — Ὑπὸ Λαζ. Κοντοβεροῦ	» 17
'Απ' ὅτι θυμᾶμαι—Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδη	» 24
Παλὸν Νισύρικον Νανούρισμα	» 24
Νομικὰ ἔθιμα τῆς Δωδεκανήσου — Ὑπὸ Ὁδ. Σακελλαρίδη	» 25
«Κατάραι» (Δημοτικὸν νανούρισμα)	» 26
Πάνδημος ἀναφορὰ τῶν Νισυρίων πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος. (Ἀναδημοσιεύσις ἐκ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ ἀρχείου)	» 27
Νισύρικον Δημοτικόν	» 28
'Ιστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου — Ἐπιμέλεια : Κ. Σακελλαρίδη	» 29
Περιγραφή παλαιοῦ Νισύρικου σπιτιοῦ — Ὑπὸ Δ. Α. Στρίκη	» 32
Νισύρικον Μοιρολόγι	» 37
Νισυριακὴ ποίησις :	
Δημοτικὰ	» 38
Ἰωάννης Λογοθέτης	» 40
Δημήτριος Μπαλαλάς	» 42
Ἀθηνᾶ Φαναριώτου — Φιλίππου	» 43
Γιάννης Οἰκονομίδης	» 44
«Ὁ Παλιὸς Νισύριος» (Μιχαὴλ Παρθενιάδης)	» 45
Κώστας Σακελλαρίδης	» 46
Γειτονικὲς Φιλοφρονήσεις καὶ Νισυριώτικες αὐτοσυστάσεις. — Ὑπὸ Σταυρ. Μάνεση	» 47
Κωνσταντίνος Μαντουδάκης (Νεκρολογία)	» 48

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου : Ν. Μπουλαχάνης - Ἄρμοδιον - 6

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

ΑΓΑΠΗΣΑΝ ΤΗ ΝΙΣΥΡΟ

Αὐτὲς τίς χαρούμενες μέρες τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ καινούργιου χρόνου, ἡ σκέψη μας περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ στρέφεται στὸ Νησί μας, στὴ ζωὴ του, στὴν Ἱστορία του. Ζυμωμένη μὲ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Νησιοῦ μας, ξεπηδᾷ ἡ μορφὴ τοῦ ἀνώνυμου ξενητεμένου Νισύριου καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμε κάνομε τὴ σκέψη καὶ τὴν ἐρώτησι : Τί θὰ ἦτο ἡ Νίσυρος χωρὶς αὐτόν ; καὶ μᾶς δημιουργεῖται ἡ ἀνάγκη νὰ τοῦ διατρανώσουμε τὴν ἀναγνώριση, τὴν εὐγνωμοσύνη ἀπὸ τίς στῆλες τοῦ πανηγυρικοῦ αὐτοῦ τεύχους τῶν ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ, νὰ τοῦ προσφέρωμε μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ καινούργιου χρόνου αὐτὸ τὸ μικρὸ δῶρο.

Φυσικὸ φαινόμενο εἶναι ἡ ἀγάπη στὴ γενέτειρα. Χαρὲς καὶ πίκρες τῆς παιδικῆς ζωῆς, ζυμωμένες μὲ λογιῶν λογιῶν ἀναμνήσεις, κρατοῦν αἰχμάλωτο τὸ συναίσθημα μέχρι τὰ γηρατειὰ καὶ τὸ προσανατολίζουσι στὶς παλιῆς εἰκόνες ποῦ κι' αὐτὸς ὁ χρόνος δὲν στέκεται ἱκανὸς νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὴ συνείδηση. Ἄψυχα βράχια τῆς ἀκρογιαλιᾶς, στενὰ σοκάκια, πλαγιές καὶ μονοπάτια, ἐξωκκλήσια καὶ τοπικὰ πανηγύρια γίνονται οἱ χάνδρες τῆς ἀλυσίδας τῆς ἀγάπης ποῦ ἀγκαλιάζει τὸμορφο νησί καὶ ποῦ κρατᾷ τὸν ξενητεμένο σφιχτοδεμένο μαζί του. Ἐνα μαρτύριο νοσταλγίας συντροφεύει τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸ νησί, μιὰ ἀγάπη, ποῦ στὴν περίπτωσι τῆς δικαίᾳ μας μετουσιώθηκε σὲ ἔργα, πῆρε «σάρκα καὶ ὀστά» καὶ ποῦ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ καὶ μόνο, ἔπαυε νὰ θεωρῆται «κοινοτυπία» ἢ «μεγάλος λόγος» ἢ ἀγάπη γιὰ τὴ γενέτειρα, ἢ ἀγάπη πρὸς τὴ Νίσυρο. Φτωχοὶ μετανάστες στὴν ὀλότητά τους σὲ μιὰ ἡλικία ποῦ ἡ ὠριμότητα δὲν εἶναι νοητὴ, ἀντιμετώπισαν τὴν σκληρότερη βιοπάλη, φάγανε τὸ πικρότερο ψωμί γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ δώσουν τὴ βοήθεια γιὰ τὴν ὁποῖαν καὶ ξενητεύτηκαν, στοὺς γονιοὺς καὶ τὰ μικρότερα ἀδέλφια στὸ νησί. Στὴν σκληρὴ μάχη ποῦ ἄρχισαν μὲ τὴ ζωὴ δὲν ξέχασαν τὴν πατρίδα ἀλλὰ, σὰν γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὴν μετέφεραν μέσα στὴν καρδιά τους. Στὶς μικρὲς παροικίες ποῦ δημιουργοῦσαν στὴν ξενητεία ἴδρυσαν σωματεῖα μὲ τὸν πιὸ εὐγενικὸ σκοπὸ. Τὸ σκοπὸ τῆς ἀλληλοβοήθειας καὶ ἀγαθοεργίας μεταξὺ τῶν Νισυρίων καὶ ποῦ εἶχε σὰν ἐπακόλουθο τὴν ἐνίσχυση τῶν αἰσθημάτων ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν παροικιῶν, τὸ ἀνέβασμα τῆς συλλογικῆς προσπάθειας, τὴν εὐγενικὰ ἄμιλα γιὰ προσφορά, γιὰ θυσία καὶ τὴ συγκέντρωση τῆς προσοχῆς στὶς ἀνάγκες τοῦ ἀγαπημένου τῶν νησιοῦ. Καὶ μόνον τὰ ὄνόματα τῶν Συλλόγων μας εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσουν τὸν καθένα πῶς δὲν ὑπάρχει ὑπερβολὴ στὰ λόγια ποῦ σκοπὸν ἔχουν νὰ ἀποτίσουν τὸν ἐλάχιστο φόρο τιμῆς στὸν ἀνώνυμο συμπατριώτη μας, τὸν ἀφανῆ μετανάστη ποῦ κουβάλησε τὸ λιθαράκι γιὰ νὰ φθάσουμε στὰ σοβαρὰ ἔργα τῶν Συλλόγων μας. Ὁ «ΟΜΗΡΟΣ», ἢ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ», ὁ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ», ὁ «ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ», ἢ «ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΡΜΙΑΝΗ», ποῖος μπορεῖ νὰ πῆ πῶς δὲν ἀποτελοῦν τὴ φυσιογνωμία τῆς Νισύρου, πῶς δὲν δημιούργησαν γιὰ τὴ Νίσυρο ἔργα πολιτισμοῦ ποῦ συγκράτησαν τὴ ζωὴ της σ' ἓνα ζηλευτό, συγκριτικὰ μὲ τὰ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύλλογος «ὁ Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν.

Ἡ κληθεῖσα διὰ τὴν 1 Δεκεμβρίου 1957 Συνέλευσις παρὰ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου τῶν Νισυρίων Ἀθηνῶν Πειραιῶς «ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ», ἀνεβλήθη καθ' ὅσον δὲν ἐγένετο ἀπαρτία. Τὸ Δ.Σ. προτίθεται νὰ καλέσῃ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἰς τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Ἰανουαρίου καὶ θὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως προσέλθουν εἰς αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα μέλη, καθ' ὅσον τοῦτο θεωρεῖ ἐπιβεβλημένον, δεδομένου ὅτι ἀπὸ μακροῦ καὶ παρὰ τὸ Καταστατικὸν ἔχει νὰ πραγματοποιηθῇ τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις. Εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν τὸ Δ.Σ. θέλει νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ βοηθηθῇ ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, διὰ νὰ κατορθωθῇ νὰ δοθῇ ὁ ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ ρυθμὸς εἰς τὰ Συλλογικά μας.

Τὸ Δ.Σ. ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ καὶ ἐφέτος μίαν πρωτοχρονιάτικην ἑορτὴν τῆς «Β α σ ι λ ὀ π ι τ τ α ς» καὶ νὰ καλέσῃ τὴν Νισυριακὴν παροικίαν Ἀθηνῶν Πειραιῶς, καθὼς καὶ κάθε φίλον τῆς Νισύρου νὰ συνεορτάσουν μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ καινούργιου χρόνου μέσα εἰς τὴ γνωστὴ μας «Νισύρικη ἀτμόσφαιρα». Ἰδιαιτέρα σημασία δίδεται ἀπὸ τὸ Δ.Σ. διὰ κάθε συγκέντρωσιν τῆς παροικίας, καθ' ὅσον πιστεύει πὼς διὰ τῶν συγκεντρώσεων αὐτῶν τονοῦνται τὰ αἰσθήματα φιλίας τοῦ ἑνὸς Νισυρίου πρὸς τὸν ἄλλον, ἀναβαπτίζονται τὰ αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα καὶ προωθεῖται μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἕνας ἀπὸ τοὺς βασικώτερους σκοποὺς τοῦ Συλλόγου μας, ὁ σκοπὸς : νὰ φέρῃ τοὺς Νισυρίους κοντὰ εἰς τὸν Σύλλογον καὶ διὰ τοῦ Συλλόγου πλησιέστερα πρὸς τὰ ζητήματα τῆς γενέτειρας. Ἡ ἑορτὴ τῆς Β α σ ι λ ὀ π ι τ τ α ς θὰ πραγματοποιηθῇ τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ Νέου Ἔτους καὶ θὰ γνωστοποιηθῇ δι' εἰδικῆς προσκλήσεως πρὸς πάντας ἐγκαίρως.

Ἀπολογισμὸς Συλλογικῆς περιόδου : Ἰουνίου 1956 μέχρι Δεκεμβρίου 1957.

Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἀρμοδίου Γιαννίδη ἀπελθούσα Διοίκησις τοῦ Συλλόγου παρέδωκεν ἀποθεματικὸν 26 χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας καὶ κατέλιπεν ὀφειλὰς πρὸς τρίτους δραχμάς 3.486,75 ἢτοι 2.815,75 πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ λ)σμοῦ ἀνεγέρσεως τοῦ μηχανοστασίου τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς Νίσυρον καὶ δραχμάς 670 ὀφειλὴν πρὸς τὸν τέως πρόεδρον.

Τὸ νέον Δ.Σ. ἔταξε ὡς πρώτην φροντίδα του, τὴν προώθησιν τῆς ἐπανεκδόσεως τοῦ ὄργανου τοῦ Συλλόγου, τοῦ περιοδικοῦ ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, καθ' ὅσον ἐπίστευεν καὶ πιστεύει ὅτι δι' αὐτοῦ θεραπεύονται ὑψίστα συμφέροντα τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος, ἀναγόμενα εἰς τὴν Συλλογικὴν δραστηριότητα καὶ ἐμπύπτοντα εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Συλλόγου. Πρὸς τοῦτο ἐχρηματοδότησε τὴν ἐκδοσιν δι' ὄλων τῶν διαθεσίμων τοῦ Ταμείου του, μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν προμνησθεισῶν ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων. Δὲν ἀπέβλεψε μόνον εἰς τὴν ἐπανεκδοσιν τῶν Ν Χ τὸ Δ.Σ., ἀλλὰ ἐμε-

ἄλλα νησιά, σημεῖο, στὰ σκοτεινὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς. Σκοπὸς μας βέβαια στὸ ἄρθρο αὐτὸ δὲν εἶναι νὰ ἀναλύσουμε τὸ ἔργο κάθε Συλλόγου μας, μὰ νὰ ἀναφέρωμε μιὰ ἀπὸ τὶς σοβαρώτερες ὑπηρεσίες πού ὁ ἀνώνυμος ξενητεμένος Νισύριος προσέφερε μέσα ἀπὸ τὴ Συλλογικὴ προσπάθεια στὴ γενέτειρα, χωρὶς νὰ θέλωμε νὰ παραλείψωμε τὴν βασικὴ συμβολὴ του στὴ διαβίωσιν τὴν ἀξιοπρεπῆ μετὰ τὰ ἐμβάσματά του, πού αὐτὸ καὶ μόνον εἶναι ἀρκετὸ νὰ τοῦ ἀναγνωρίσῃ αἰῶνια εὐγνωμοσύνη καὶ ἀγάπη. Μιὰ συμβολικὴ τιμὴ, μιὰ συμβολικὴ ἀναγνώριση θάπρεπε νὰ γίνῃ στὸν ἀνώνυμο Νισύριον μετανάστη, πού νὰ παραδοθῇ στὶς γενεὲς τὶς νεώτερες, πού νὰ τοὺς θυμίζῃ πὼς ὁ νεαρὸς Νισύριος πού μέσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα λύπης μετὰ τὶς ἐλάχιστες ἀποσκευὰς του ἄφηνε τὸ νησί καὶ ξενητεύονταν, αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος πού συγκράτησε ἀπὸ τὴν ἐρήμωσιν τὸ φτωχὸ καὶ ὄμορφο νησί, αὐτὸς εἶναι πού τοῦ δημιούργησε τὰ ἔργα πολιτισμοῦ πού ὑπάρχουν γύρω. Ἐνα μνημεῖο ἀπάνω στὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακίου τοῦ ἀξίζει.

λέτησε τὰ πρόβλημα τῆς βελτιώσεως τῆς ἐκδόσεώς των, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο ἐν περιοδικῶν ἀξίον τοῦ ὀνόματός του. Πρὸς τοῦτο συνεκρότησε πολυμελῆ Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν ἐξ ἐπιλέκτων μελῶν τῆς παροικίας μας ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, ἥτις ἐπελήφθη τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ με πᾶσαν πρωτοβουλίαν με ἀποτέλεσμα νὰ ἔχωμεν τὰ γνωστά εἰς πάντας ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα. Νὰ ἔχωμεν πραγματοποιήσῃ ἐπτά ἐκδόσεις, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἀνά χεῖρας πανηγυρικὴ ἐκδοσις, τὴν μίαν καλύτεραν τῆς ἄλλης, κατὰ κοινὴν δὲ ὁμολογίαν τῶν δυναμένων νὰ ἔχουν ἐγκυρον γνώμην, τὰ «Ν Χ» ἀποτελοῦν ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα περιοδικὰ, τῆς μορφῆς των, ποῦ ἐκδίδονται εἰς τὰς Ἀθήνας.

Τὰ «Ν Χ» ἀποστέλλονται εἰς 750 περίπου Νισυρίους ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 400 εὐρίσκονται εἰς τὴν ἑξωτερικὴν καὶ συγκεκριμένως οἱ 390 εἰς Ἀμερικὴν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς καὶ μόνον εἶναι ἱκανὸς νὰ καταστήσῃ σαφῆς ποῖαν ἀποστολὴν ἱεράν ἐπιτελεῖ τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου μας καὶ πόσον ἐπιβάλλεται εἰς πάντας νὰ συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τῆς ἐκδόσεώς του.

Ἀπὸ Ἰουνίου 1956 μέχρι Δεκεμβρίου 1957 τὸ Δ.Σ. διωργάνωσε τὰς ἀκολουθούσας συγκεντρώσεις με σκοπὸν τὴν δημιουργίαν ἀφ' ἑνὸς εὐκαιρίας διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν μελῶν τῆς παροικίης πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μεταξύ των δεσμῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκονομικῶν πόρων τοῦ Συλλόγου μας.

α) 2/6/56. Παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου ἀρτοκλασίαν εἰς τὸν ἱερόν ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Κυψέλης καὶ βραδυρὸν κοινὸν δεῖπνον.

β) 12/1/57. Ἐορτὴν τῆς «ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑΣ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» με τὴν εὐκαιρίαν τῆς πρωτοχρονιάς 1957 εἰς τὸ κέντρον ΨΑΘΙΝΗ ΦΩΛΙΑ, Ἰθακῆς 5 εἰς Ἀθήνας.

γ) 21/2/57. Ἐτησίαν χοροεσπερίδα εἰς τὸ κέντρον «ΑΛΣΟΣ» τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως.

δ) 20/6/57. Παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Νικήτα τοῦ Νισυρίου, ἀρτοκλασίαν ὡς ἀνωτέρω παράγραφος (α).

Τὸ Δ.Σ. παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν του δὲν κατώρθωσε α) νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν Τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ, β) νὰ διοργανώσῃ ἐκδρομὴν τινα διὰ τὴν ὁμαδικὴν ἀναψυχὴν τῶν μελῶν του. Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ ἀναφέρωμεν τὰς δύο ἀνωτέρω ἀδυναμίαις τοῦ Δ.Σ. καθ' ὅσον πιστεύομεν ὅτι, ἡ πραγματοποιήσις αὐτῶν, μίαν φορὰν τοῦλάχιστον κατ' ἔτος, ἐπιβάλλεται.

Ἀποβλέποντες εἰς τὸ νὰ ἐνημερώσωμεν τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, γνωρίζομεν ὅτι τὸ καθαρὸν ὑπόλοιπον εἰς τὸ Ταμεῖον μας ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν 28.000 δραχμῶν. Γενικῶς δὲ ἐὰν συμπεριλάβωμεν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν κίνησιν τῶν «Ν Χ», τὸ συνολικὸν ποσὸν εἰσπράξεων ὑπερέβη τὸ ποσὸν τῶν 60.000 δραχμῶν.

Σύλλογος «Ἁγ. Ἰωάννης Θεολόγος» Ἀθηνῶν.

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον, ἐπ' εὐκαιρίαν τῶν ἑορτῶν Χριστουγέννων καὶ Νέου Ἔτους, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μεθ' ὄλων τῶν Μελῶν τοῦ Συλλόγου, τῶν συμπατριωτῶν καὶ φίλων καθὼς καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἀδελφῶν Νισυριακῶν Συλλέγων, καὶ νὰ ἐκφράσῃ ἐγκαρδίως πρὸς πάντας, τὰς θερμότερας τῶν εὐχῶν του.

Κατὰ τὴν τακτικὴν συνεδρίασιν τῆς 11 Δεκεμβρίου, τὸ Δ. Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὅπως τὴν 11 Ἰανουαρίου 1958 ὀργανώσῃ ἑορταστικὸν γεῦμα κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ κοπῆ καὶ ἡ «Βασιλόπιττα» τοῦ Συλλόγου, παρακαλεῖ δὲ πάντα τὰ Μέλη καὶ τοὺς Φίλους, ὅπως τιμήσωσι τοῦτο καὶ προσέλθουν εἰς μίαν πατριωτικὴν συγκέντρωσιν.

Ἀπεφασίσθη ἐπίσης μεταξύ ἄλλων, ὅπως ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου ἀναλάβουν κατὰ τομεῖς τὴν εἰσπράξιν παλαιῶν καὶ νέων συνδρομῶν, πρὸς τοῦτο δὲ παρακαλοῦνται τὰ Μέλη ὅπως ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς πρὸς τὸν Σύλλογον ὑποχρεώσεις των, ὑποβοηθήσουν τὸ Συμβούλιον εἰς τὴν προσπάθειάν του.

Σύλλογος «Παναγία Θερμιανή» Ἀθηνῶν.

Τὴν 24.11.57 ἐγένοντο ἀρχαιρεσίαι διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέας Διοικήσεως τοῦ Συλλόγου. Κατ' αὐτὰς ἐξελέγησαν ὡς τακτικὰ μέλη τοῦ ἑπταμελοῦς Δ.Σ. οἱ κάτωθι: 1) Ἀλ. Καράλης, 2) Σοφία Δεληγιάννη, 3) Μιχαὴλ Βλαχάκης, 4) Ἰάκωβος Συμιόλης, 5) Γεώργ. Χαλκιᾶς, 6) Γεώργ. Δεμελίδης καὶ 7) Νικόλ. Τριανταφύλλου. Ἀναπληρωματικὰ μέλη ἐξελέγησαν οἱ κ.κ. Ἡλίας Τριανταφύλλου καὶ Ἰωάννης Δεμε-

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ «Δελτίον» Ν. Ὑόρκης.

Χαιρετίζομεν μεῖς ἰδιαιτέραν χαρὰν τὴν ἐπανέκδοσιν τοῦ «Δελτίου» τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του ὑπῆρξεν ὁ συνδετικός κρίκος τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων. Εἰς τὰς σελίδας του κατὰ καιροὺς κατεχωρήθησαν διάφοροι ἱστορικοί καὶ λαογραφικοί ἐργασίαι καὶ δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἐὰν λεχθῆ ὅτι οἱ τόμοι τοῦ «Δελτίου» ἀποτελοῦν ἓνα ἀξιόλογον Νισυριακὸν Ἀρχεῖον.

Τὸ «Δελτίον» τοῦ Γνωμαγόρα τῆς Ἀμερικής προσέφερε καὶ τὴν ἀκόλουθον ὑπηρεσίαν, ἀνέδειξε μίαν ὁμάδα πνευματικῶν ἀνθρώπων, συμπατριωτῶν μας, οἱ ὅποιοι μετὰ τὰς δημοσιευθείσας εἰς τὰς σελίδας του ἐργασίας των ἐδημιούργησαν αὐτὸ ποῦ ἐσυνηθίσσαμεν νὰ λέμε ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Μετ' εὐχαριστήσεως εἶδομεν ὅτι τὴν ἐκδοτικὴν του Ἐπιτροπὴν ἀποτελοῦν καλοὶ συμπατριῶται μας καταγόμενοι καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς Δήμους τῆς νήσου μας. Τὸ γεγονός τοῦτο προσδίδει μίαν καθολικότητα τοῦ περιοδικοῦ καὶ τύποις πλέον τὸ

κατοχυρώνει ὡς Παννισυριακὸν ὄργανον τῶν Νισυριακῶν σωματείων τῆς Ν.Υ.

Ρουμπίνη Καφετζιδάκη.

Μετὰ τὴν ἀείμνηστον Νόρα Ζησιμοπούλου ἡ ὁποία συνέδεσε τὸ ὄνομά της μετὰ τὴν πρόοδο τοῦ Νησιοῦ μας, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ζησιμοπουλείου Θεάτρου, καὶ ἡ Ρουμπίνη Καφετζιδάκη διὰ τῆς κατασκευῆς, δαπάναις τοῦ συζύγου της καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τελευταίας ἐπιθυμίας της, τῆς ὑδατοδεξαμενῆς τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ τῶν ἐργασιῶν σιμηνοστοσώσεως καὶ περιμανδρώσεως τοῦ οἰκοπέδου, ἐσχάρισε εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατριδα ἐν χρῆσμον καὶ ὠραῖον ἔργον. Καὶ ἡ Ρουμπίνη Καφετζιδάκη, ὅπως καὶ ἡ Νόρα Ζησιμοπούλου, καίτοι δὲν κατήγετο ἀπὸ τὴν Νίσυρον, ἠγάπησεν αὐτὴν ὡσὰν νὰ ὑγιῆρξε καὶ δι' αὐτὴν ὁ τόπος γεννήσεώς της καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἀληθῶς νὰ ἀποτελῆ παράδειγμα πρὸς μίμησιν τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον πάντοτε ἐπεδείκνυε διὰ τὰ κοινὰ ζητήματα τῆς Νισύρου καὶ ὑπῆρξε πραγμα-

λίδης. Ὡς μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν οἱ κ. Χρῆστος Κορακίδης καὶ Βασίλειος Παπαδόπουλος.

Συνοπτικὴ Ἐκθεσις πεπραγμένην τῆς Συλλογικῆς περιόδου Νοεμβρίου 1955 μέχρι Ν)βρίου 1957

Τὸ Δ.Σ. ὅτε ἀνέλαβε τὴν Διοίκησιν κατὰ τὸν Ν)βριον τοῦ 1955 παρέλαβε ταμεῖον ἐξ 849,50 δρχ. παρέδωκεν δὲ τοιοῦτον τὸν Ν)βριον τοῦ 1957 ἐκ δραχμῶν 1.481,20. Παρέλαβε τὸν Σύλλογον εἰς μεγάλην ἀδράνειαν καὶ ἔταξεν εἰς ἑαυτὸ ὡς πρώτην φροντίδα τὴν δραστηριοποίησιν του, ἐπέτυχε δὲ εἰς τοῦτο ἐγγραφὰς τὸ νέον Δ.Σ., νέα 24 μέλη. Εἰς τὴν προσπάθειάν του τὸ νέον Δ.Σ. πρὸς προώθησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου προσέβη εἰς τὰς ἀκολουθούσας ἐνεργείας καὶ ἐκδηλώσεις.

α) Ἐκυκλοφόρησεν ἡμερολόγιον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Πρωτοχρονιάς τοῦ 1956.

β) Διωργάνωσε χοροεσπερίδα λίαν ἐπιτυχή τὴν 8)3)56 εἰς τὸ Κέντρον ΓΡΑΝΑΔΑ.

γ) Διωργάνωσε τὴν ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου τὴν 30)9)56.

δ) Διωργάνωσε τὴν ἑορτὴν τῆς Βασιλόπιττας τὴν Πρωτοχρονιά τοῦ 1957.

ε) Ἐκυκλοφόρησεν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1957.

στ) Διωργάνωσεν ἐπιτυχή χοροεσπερίδα τὴν 23)2)57 εἰς τὸ Κέντρον ΣΑΒΟΪ.

ζ) Διωργάνωσε τὴν ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου τὴν 22)9)57.

η) Ἐπὶ πλέον διωργάνωσε καὶ δύο ἐκδρομὰς κατὰ τὴν 21)7)56 καὶ 8)8)56.

Γενικῶς τὸ Σωματεῖον κατὰ τὴν διετίαν 55)57 παρουσίασε σημαντικὴν διὰ τὰ χρονικά του δραστηριότητα.

τική ἀπώλεια δι' αὐτὴν ὁ προωρος καὶ ἀδόκητος θάνατός της. Οἱ Νισύριοι μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς τελέσεως τοῦ ἑτησίου μνημοσύνου της εἰς Νίσυρον διετράνωσαν τὴν ἀγάπην καὶ τιμὴν πρὸς τὴν μνήμην τῆς Ρουμπίνης. Ἡ Ρουμπίνη Ἄν. Καφετζιδάκη ἐγεννήθη εἰς Καλαμάταν τῷ 1897. εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔφθασε μὲ τοὺς γονεῖς της τὸ ἔτος 1913. Κατὰ τὸ 1918 ἐνυμφεῦθη τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην μας κ. Ἀντών. Ν. Καφετζιδάκη, ὃ δὲ θάνατος της ἐπῆλθε κατόπιν ὀλιγοήμερου ἀσθενείας τὴν 6. 10. 1956. Τὰ «Ν.Χ.» ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ αἰσθηματὰ τῶν Νισυρίων, προβαίνουν καὶ αὐτὰ μὲ τὴν σειρὰν των εἰς τὴν ἀπότισιν τῆς ἐπιβαλλομένης τιμῆς εἰς τὴν μνήμην τῆς Ρουμπίνης Ἄν. Καφετζιδάκη.

Ἡ παιδικὴ πρωτοχρονιάτικὴ ἑορτὴ εἰς τὸ Μανδράκι.

Ὁ Δήμαρχος κ. Γεώργ. Γιαλούρης καθιέρωσε μίαν ὡραίαν παιδικὴν ἑορτὴν μὲ τὴν εὐκαιρίαν κάθε Πρωτοχρονιάς.

Μέσα σὲ μίαν χαρούμενην ἀτμόσφαιραν μοιράζονται μικρὰ δῶρα σ' ὅλα τὰ παιδιά τοῦ Μανδρακίου. Ὁ Σύλλογος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» θὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἐφέτος τὴν ὡραίαν αὐτὴν ἑορτὴν καὶ θὰ στείλῃ τὰ δῶρα του, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ μεταφέρῃ μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς μεταβάσεώς του εἰς Νίσυρον ὃ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. κ. Ἐμμ. Φραντζῆς μαζὶ μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» σ' ὅλους τοὺς Συμπατριώτας μας καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς μικροὺς βλαστοὺς τῆς Κοινότητός μας.

Ἡ πανηγυρὶς τοῦ Ἁγίου Θεολόγου καὶ ἡ κοινὴ τράπεζα.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ συνεργάτου μας κ. Θ. Θεοχαρίδη.

Ἀγαπητὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»,

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ συμβολικὰ καὶ πιὸ ὁμορφα ἔθιμα, πού βρίσκει κανεὶς στὰ πανηγύρια τῆς Νισύρου, εἶναι ἀσφαλῶς τὸ κοινὸ γεῦμα πού παραθέτουν πρὸς ὅλους τοὺς πανηγυριῶτες τὰ γιορτάζοντα Μοναστήρια. Τὸ ἔθιμο αὐτό, κοινὸ γιὰ ὅλη τὴν Νίσυρον, συμβολίζει πιθανῶς τὴν «τράπεζα

τῆς ἀγάπης» τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων.

Τὰ τελευταῖα χρόνια, στὸ πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, γίνεται κάτι πού πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ προσοχή. Καλοὶ Νικιᾶτες τῆς Ἀμερικῆς προθυμοποιοῦνται νὰ στέλλουν σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ πανηγυριοῦ, ἐκπληρώνοντας ἔτσι τὸ «τάξιμό» τους. Συνέβη μάλιστα νὰ ἀναλάβουν προκαταβολικὰ καὶ νὰ πληρώσουν ὅλα τὰ ἐξοδα τοῦ πανηγυριοῦ, στὰ ὁποῖα βέβαια περιλαμβάνονται κυρίως τὰ ἐξοδα τῆς κοινῆς τράπεζας.

Ἀσφαλῶς, τὰ κίνητρα εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὸν Ἅγιο Θεολόγο, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἄξιοι συγχαρητηρίων, ὅσοι προσφέρουν τὸν γενναῖο τοῦτον ὀβολό.

Νομίζω ὅμως πὼς ἡ πληρωμὴ τῶν ἐξόδων τοῦ πανηγυριοῦ ἀπὸ τὸ Α ἢ Β πρόσωπο, μεταβάλλει τὸ κοινὸ πανηγυρικὸ γεῦμα σὲ προσωπικὸ συμπόσιο καὶ ἔτσι χάνεται τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο ἀπὸ τὸ ὁμορφο χριστιανικὸ ἔθιμο.

Θὰ ἦταν ἴσως προτιμότερο νὰ χαρακτηρίζονταν τὰ ἀποστελλόμενα χρηματικὰ ποσὰ σὰν μιὰ προσφορά πρὸς τὸ Μοναστήρι, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ πανηγυρισμοῦ. Ἐτσι καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀποστολέα ἐκπληρώνεται καὶ ἡ «τράπεζα τῆς ἀγάπης» δὲν χάνει τὴν συμβολικὴν ἀξίαν καὶ σημασίαν της.

Ἀθῆναι 5-12-57

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» εἶναι ἀπολύτως σύμφωνα μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Θεοχαρίδη.

«Οἱ ἀδελφοὶ τῶν ἐλαχίστων» καὶ «ὁ Ἅγιος Νικήτας».

Ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανικὸς Ὅμιλος «οἱ ἀδελφοὶ τῶν ἐλαχίστων» διὰ τοῦ θεολόγου κ. Ἰωάννου Παραντῶν ἔδωσαν τὴν 18.11.57 εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου τῶν Ἐμποροῦπαλλήλων - ὁδὸς Ἁγίας Φιλοθέης 56 (Πλ. Μητροπόλεως) θρησκευτικὴν διάλεξιν μὲ θέμα «Ὁ Νεομάρτυς Νικήτας ὁ Νισύριος». Ὁ ὁμιλητὴς ὁ ὁποῖος ἐσχάτως ἐπεσκέφθη τὴν Νίσυρον, ὡς ὑπάλληλος τῆς Βασιλικῆς Μερίμνης, ἐπεσκέφθη τὸν Ναὸν τοῦ

Νεομάρτυρος ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὸ τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἁγίου, διεξήλθε δὲ τὸ ὄλον θέμα μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης ιστορικῆς ἀκριβείας καὶ γενικῶς ἢ διάλεξή του ὑπῆρξε διαφωτιστικὴ διὰ ἓν ἀκροατήριον τὸ ὁποῖον ἐλάχιστα μέχρι στιγμῆς ἐγνώριζε περὶ τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ τοῦ τόπου καταγωγῆς καὶ τοῦ μαρτυρίου Αὐτοῦ. Τὰ «Ν.Χ.» εὐχαριστοῦν τοὺς «ἀδελφούς τῶν ἐλαχίστων» καὶ τὸν ὁμιλητὴν κ. Ἰωάννην Περαντώνη διότι ἐπέλεξαν θέμα διαλέξεως τόσο ἀγαπητὸν εἰς τοὺς Νισυρίους.

Μία παράλειψις.

Ὁ γνωστὸς φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ μας κ. Λάζ. Κοντοβέρος θεωρεῖ ὑποχρέωσίν του διὰ τῶν στηλῶν μας νὰ ἀπευθύνῃ τὰς θερμάς του εὐχαριστίας πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας Χαρ. Κοντονικολάου καὶ Γεώργ. Τσουκαλᾶν οἱ ὁποῖοι προσέφεραν ἀνὰ 50 δολλάρια πρὸς τὰ Ν.Χ., καθὼς καὶ τὸν κ. Λάζ. Κοντεμανῶλην διὰ τὴν ἐκ 25 δολλαρίων ἐνίσχυσίν του πρὸς τὸ περιοδικὸν μας.

Ἐπὶ ζητημάτων τῶν Νικιῶν.

Ἀπὸ ἐτῶν ἡ ἀγροτικὴ περιφέρεια Νικιῶν στερεῖται ἀγροφύλακος, ἐλεγχόμενη ὑπὸ τοῦ ἀγροφύλακος Ἐμπορευοῦ.

Εἶναι προφανές ὅτι ἓνας καὶ μόνον ἀγροφύλαξ δὲν ἐπαρκεῖ δι' ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν Νικιῶν-Ἐμπορευοῦ-Πάλων. Ἐπανειλημμένα διαβήματα τῆς Κοινότητος πρὸς τοὺς ἀρμοδίους, δὲν ἐκαρποφόρησαν μέχρι στιγμῆς. Καὶ εἶναι λυπηρὸν ὅτι, ἐνῶ ἡ παλαιὰ Δημαρχία Νικιῶν διετῆρει καὶ δύο ἀκόμη ἀγροφύλακας, ὅτε ἡ ἀγροτικὴ ἀσφάλεια ὑπῆγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς, σήμερον δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνας.

Ἡ σπουδαιότης τῆς γεωργίας ὡς πλουτοπαραγωγικῆς πηγῆς τοῦ τόπου, εἶναι γνωστὴ. Ἐπίσης εἶναι γνωστὴ ἡ παρατηρουμένη γενικῶς μεγάλη ροπὴ πρὸς ἀγροζημίαις. Εἶναι ἐπομένως καταφανές, ὅτι, τὸ αἶτημα τῶν Νικιῶν ὅπως πληρωθῇ ἡ θέσις τοῦ ἀγροφύλακος τῆς περιοχῆς, εἶναι ἀπολύτως λογικὸν καὶ ἀξίζει ἀμέσου ἰκανοποιήσεως. Ὅχι ἄλλη ἀναβολή.

Ἡ Κοινότης Νικιῶν, ἐδαπάνησε πρὸ ἐτῶν ἀρχετὰς χιλιάδας δραχμῶν διὰ τὴν κατα-

σκευὴν κοινοτικῶν ἀφοδευτηρίων. Σωστὴ καὶ ἐπιβεβλημένη ἐνέργεια.

Ἄλλὰ διατί ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν τύχην τῶν καὶ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὸν χειρότερον τρόπον; Οἱ ὑπεύθυνοι θὰ ἔπρεπε νὰ προβοῦν εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐνεργείας καὶ ἐπισκευάς, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ καλὴ λειτουργία αὐτῶν, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὑγιεινὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς. Τὰ ἔργα γίνονται διὰ νὰ ἀξιοποιοῦνται καὶ ὄχι νὰ μένουν νεκρά.

Ἡ Ἐπαφὴ μας μετὰ τὴν Νίσυρον.

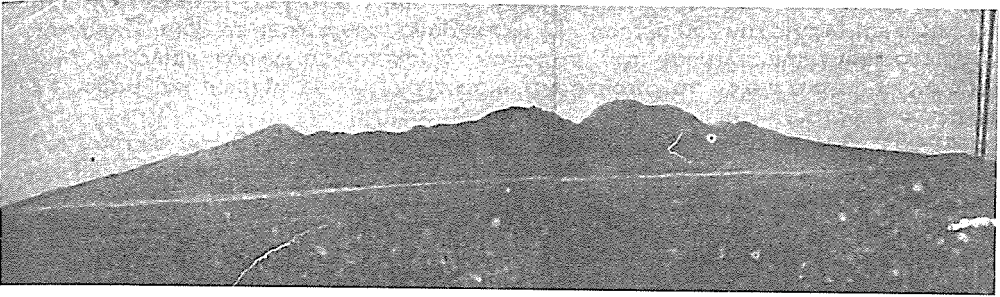
Λυπούμεθα διότι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπανελέθωμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς κανονικῆς ἐπικοινωνίας μας μετὰ τὰς Δημοτικὰς ἀρχὰς τῆς Νήσου μας. Συγκεκριμένως ὁ Δήμος Μανδρακίου Νισύρου, παρέλειψε νὰ μᾶς γνωρίσῃ καὶ διὰ τῶν «Ν. Χ.» νὰ ἐνημερώσῃ τὰς παροικίας Νισύρου εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μετὰ τὰ ἀκόλουθα σημαντικὰ θέματα: 1ον. Ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παρελθούσης χρήσεως τῶν Ἰαματικῶν Λουτρῶν. 2ον. Πῶς παρουσιάζεται ἡ λειτουργία τοῦ Δημοτικοῦ Ἡλεκτροφωτισμοῦ καὶ τοῦ Παγοποιείου ἀπὸ οικονομικῆς καὶ τεχνικῆς πλευρᾶς. 3ον. Εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται ἡ ἀνέγερσις τῆς ὑδατοδεξαμενῆς τοῦ Παγοποιείου καὶ ποῖαι προοπτικαὶ ὑπάρχουν διὰ τὸν χρόνον ἀποπερατώσεως καὶ διὰ τὸ κόστος τοῦ ἔργου. 4ον. Εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται ἡ κατασκευὴ τῶν ἀποχωρητηρίων καὶ 5ον. Ποῖον πρόγραμμα ἔχει ὁ Δήμος διὰ τὸ μέλλον. Θέλομεν καὶ δυνάμεθα νὰ βοηθήσωμεν τὸν Δήμον καὶ ἐπὶ πλέον θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν ἠθικὴν τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς νὰ μᾶς ἐνημερώσῃ καὶ δὲν δυνάμεθα ἀδιαμαρτυρητῶς νὰ δεχθῶμεν τὴν παράλειψιν. Τὰ ἴδια ἰσχύουν καὶ διὰ τὰς Κοινότητας τῆς Νήσου. Ἐπιθυμοῦμεν ἀπὸ πρώτης χειρὸς, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους, τὴν ἐνημέρωσιν διὰ νὰ μὴ προσφύγωμεν πρὸς τοῦτο εἰς τοὺς ἀνταποκριτὰς ἢ τοὺς συνεργάτας τῶν «Ν. Χ.», πράγμα ὅπερ τελικῶς θὰ γίνῃ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦν νὰ παραμελοῦν οἱ ἀρμοδίοι τὴν ἐνημέρωσίν μας.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό Καθ. Δρος Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

Ἡ νῆσος Νίσυρος, κειμένη εἰς βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος $36^{\circ} 35'$ καὶ εἰς ἀνατολικὸν μῆκος (ἀπὸ Γκρήνουϊτς) $27^{\circ} 10'$, ἔχει μορφήν κολούρου κώνου καὶ συνίσταται ἐξ ὄλοκληρου ἀπὸ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα (λάβας ἀνδσειττικής, τράχειτο-ἀνδσειττικής, τραχειτικής, τραχειτο-δακιτικής), ἠφαιστειογενεῖς κισσηρώδεις τόφους καὶ ἄλλα ἠφαιστεια ἀναβλήματα (μύδρους, ἠφαιστεια λιθάρια, ἠφαιστειαν ἄμμον καὶ σποδόν) προϊόντα τῶν προϊστορικῶν ἐκρήξεων τοῦ ἠφαιστείου. Ἐκ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς νήσου καὶ τῆς μορφολογίας αὐτῆς συνάγεται ὅτι τὸ ἠφαιστειον τῆς Νισύρου ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συνθέτων ἠφαιστείων.

Μία κρατηροειδῆς κοιλότης ὑποελλειπτικῆς μορφῆς καταλαμβάνει εἰς τὴν νῆσον μίαν - παρ'ὀλίγον - κεντρικὴν θέσιν, ἐλαφρῶς ἐκτοπισμένην πρὸς Α.

Γενικὴ ἀποψις τῆς Νισύρου ἐκ Νότου.

Ὁ περίβολος τῆς κρατηροειδοῦς αὐτῆς κοιλότητος παρουσιάζει πολὺ ἀποκρήμνους κλιτῆς (κλίσεις 31° - 36°) πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοιλότητος καὶ κορυφοῦται εἰς ὕψος 698 μ. εἰς τὴν κορυφήν τοῦ ὄρους (ἠφαιστείου θόλου) Πρῶφ. Ἡλίας (Διαβάτης), ὁ ὁποῖος κεῖται εἰς τὸν δυτικὸν τομέα τοῦ περιβάλου. Ὁ ἀνατολικὸς τομεὺς φθάνει τὰ 588 μ. εἰς τὸ ὄρος Ἁγ. Ἰωάννης, ἐνῶ ὁ νότιος τομεὺς εἶναι αἰσθητῶς χαμηλότερος.

Ὁ ἐπιπεδοειδῆς πυθμὴν τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος ἔχει μορφήν ἐπιμήκη, μέσον ὕψος 103 μ. (ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης) καὶ ἔκτασιν 21475 στρ. διαίρεται δὲ εἰς δύο τμήματα. Ἐκ τούτων τὸ μὲν βορειοανατολικόν, τὸ ὁποῖον καλεῖται Λακκί, ἔχει κατεύθυνσιν Β - 20° - Α, μῆκος 1500 μ. περίπου καὶ πλάτος 600 περίπου μέτρων τὸ δὲ νοτιοανατολικόν, τὸ ὁποῖον καλεῖται Ραμμός, ἔχει κατεύθυνσιν Ν - 45° - Δ, μῆκος 1400 μέτρων περίπου καὶ μέγιστον πλάτος 300 μ. περίπου. Ὁ πυθμὴν τοῦ Ραμμοῦ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ προσχώματα, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ ἀποσαθρώσεως τῶν ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰ ὑλικά, τὰ ὁποῖα ἀνεξεβλήθησαν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκρήξεις τοῦ ἠφαιστείου.

Ἐκ τοῦ πυθμένους τοῦ Ραμμοῦ ἀνυσοῦνται σωροὶ ἀπὸ ἀσύνδετα ὑλικά τοφικῆς φύσεως, ἐπιφλοιωμένα μὲ ἀποθέματα ἀτμίδων. Παρὰ τὰς παρυφὰς τοῦ πυθ-

μένος ἐξέχουν ὄγκοι λαβῶν, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦν τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος.

Εἰς τὸν Ραμμὸν εἶναι ἀνοιγμένα ἐντὸς τῶν λαβῶν καὶ τῶν τοφικῶν ὑλικῶν τὰ ἀκόλουθα 5 κρατηροειδῆ κοιλώματα :

—1) Ἀλέξανδρος. Τὸ κοίλωμα τοῦτο εἶναι ἀνοιγμένον ἐντὸς τοῦ τραχειτοδακίτου τῶν νοτιοανατολικῶν κρασπέδων τοῦ ὑπερκειμένου ἠφαιστείου θόλου Διαβάτης (Προφ. Ἡλίας). Ἔχει ἐπιμήκη ἑλλειψοειδῆ μορφήν, μῆκος 100 περίπου μέτρων, κατεύθυνσιν Β - 80° - Α καὶ μέγιστον βάθος 30 περίπου μέτρων.

—2) Μεγάλος Πολυβώτης. Τὸ κοίλωμα τοῦτο εὐρίσκεται πρὸς τὰ βορειοανατολικά τοῦ κέντρου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 200 περίπου μέτρων. Ἡ ὀριζόντιος διατομὴ καὶ ὁ πυθμὴν του ἔχουν σχῆμα περίπου ἑλλειψέως, τῆς ὁποίας ὁ μέγας ἄξων ἔχει διεύθυνσιν Β - 36° - Α καὶ μῆκος 82 μέτρων, ὁ δὲ μικρὸς ἔχει διεύθυνσιν Β - 36° - Δ καὶ μῆκος 59 μέτρων. Τὸ βάθος τοῦ Μεγάλου Πολυβώτου εἶναι 12 περίπου μέτρα.

—3) Μικρὸς Πολυβώτης. Τὸ κοίλωμα τοῦτο κεῖται Β - 60° - Α τοῦ Μεγάλου Πολυβώτου καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 150 περίπου μέτρων. Ἔχει κυλινδροειδῆ σχῆμα, βάθος 12 μέτρων καὶ διάμετρον 18 μέτρων.

—4) Στέφανος. Τὸ λεβητοειδῆ αὐτὸ κοίλωμα κεῖται εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα τοῦ Ραμμοῦ, ἔχει ὑποπειδῆ διατομήν, με μείστην διάμετρον 350 μέτρων καὶ ἐλαχίστην 250 μέτρων. Τὸ μέσον βάθος του φθάνει τὰ 25 μ. Παρὰ τὴν νοτιοιοτιοδυτικὴν πλευρὰν τοῦ Στεφάνου εὐρίσκεται τὸ μικρὸν κοίλωμα Μικρὸς Στέφανος, τὸ ὁποῖον ἔχει διάμετρον 30 - 35 μέτρων καὶ βάθος 12 μέτρων περίπου.

—5) Ἀχελῶνα. Τὸ κοίλωμα τοῦτο εὐρίσκεται πρὸς Β τοῦ κέντρου τοῦ Μεγάλου Πολυβώτου καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 200 μέτρων περίπου.

Ἡ ἠφαιστεία ἐνέργεια.

Περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἠφαιστείου τῆς Νισύρου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οὐδεμία πληροφορία ὑπάρχει. Τὰ ἀκόλουθα ὀλίγα εἶναι μόνον γνωστὰ διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἠφαιστείου κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

1422. Ὁ Βονδελμόντε παραβάλλει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἠφαιστείου τῆς Νισύρου μετὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἠφαιστείου Στρόμπολι. Δὲν διευκρινίζει ὅμως ἂν τὸ ἠφαιστεῖον ἐξῆγε καὶ λάβαν.

1830. Ὁ Ροσσ ἀναφέρει ὅτι τὸ ἠφαιστεῖον ἀνεξέβαλε ἀτμούς καὶ ὕδωρ συνοδείᾳ μυκηθμῶν καὶ ἐκτονώσεων ἀερίων.

1871. Τέλη Νοεμβρίου. Σεισμοὶ καὶ ἐκτονώσεις ἀτμῶν καὶ ἀερίων. Ἀνεκβολὴ ἐρυθρῶν καὶ κιτρίνων φλογῶν. Ἐκτίναξις λίθων καὶ λεπτῆς κόνεως μετὰ τὴν ὁποίαν ἐκαλύφθη τὸ ἔδαφος τοῦ Ραμμοῦ.

1873. Ἰουνίου 3. Σχηματισμὸς κρατῆρος διαμέτρου 6 - 7 μέτρων κατόπιν ἐνὸς σεισμοῦ. Ἐκτίναξις λίθων καὶ ἠφαιστείας τέφρας, συνοδευομένη ἀπὸ ἐρυθρᾶς καὶ κιτρίνας φλόγας. Ἀνέκχυσις θερμοῦ ὕδατος καὶ ἔντονοι ἐκτίναξεις μελανωπῆς ἰλύος.

1873. Σεπτεμβρίου 11 καὶ 26. Ἐπαναζωογόνησις τῆς ἐνεργείας. Τὸ 1874 ἡ ἐνέργεια ἐμετριάσθη εἰς ἔντασιν. Ἐκτίναξεις ἔντονοι ἀλμυροῦ ὕδατος, ἰλύος καὶ λίθων.

1888. Κατὰ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἔλαβε χώραν ἔκρηξις κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα ἓνας κυλινδροειδῆς ὄγκος διαμέτρου τοῦλάχιστον 25 μέτρων. Ἀνεξεβλήθησαν ὑπὸ ἔντονον ἐκφύσησιν ἀτμῶν μᾶζαι ἰλύος καὶ λίθων ἐξ ἀποσυντεθειμένων τόφων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἡ ἠφαιστεία ἐνέργεια περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἥμερον ἀνάθρωσιν εἰς διαφόρους θέσεις ἀερίων (ὑδροθείου, διοξειδίου τοῦ ἀνθρα-

κος), ύδρατμών ἢ καὶ θερμοῦ μόνον ἀέρος. Σεισμοὶ ἐπίσης ἠφαιστειογενεῖς, ὄχι πολὺ ἰσχυροί, συνταρόσσουν ἐνίοτε τὴν νῆσον.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουλίου 1956, ὁπότε ἐπεσκέφθη τὴν νῆσον, ἡ ἀτμικὴ ἐνέργεια τοῦ ἠφαιστείου (ἢ ἤρεμος δηλ. ἀνάθρωσις τῶν προαναφερθέντων ἀερίων) ἦτο ἐντοπισμένη εἰς τὸν δυτικὸν καὶ νοτιοδυτικὸν τομέα τοῦ Ραμμοῦ καὶ εἰς τὰς ἀκολουθούς θέσεις.

1) Ἐντὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀτμίδες ὑδροθείου καὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός ἀνέθρωσκον ἀπὸ ὀπάς ἢ καὶ ἀπὸ μικρὰς ρωγμάς, κειμένας εἰς τὰ παρά τὸν πυθμένα κατώτατα τμήματα τῶν κατακορύφων ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων του καὶ εἰς τὰς νοτίους ἐσωτερικὰς κλιτύς. Αἱ ἀτμίδες αὐταὶ εἶχον θερμοκρασίαν 98° - 99° Κ. Κρυστάλλοι θείου εἶχον σχηματισθῆ περιτὰ στόμια τῶν ὀπῶν καὶ τῶν ρωγμῶν.

2) Ἐντὸς τοῦ Μεγάλου Πολυβώτου. Ἀτμίδες, θερμοκρασίας 97° Κ. ἀνέθρωσκον ἀπὸ ὀπάς τῶν τοιχωμάτων εἰς τὴν βᾶσιν τῶν ἀνατολικῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων καὶ εἰς τὴν βορείαν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ κοιλώματος. Τὰ στόμια τῶν ὀπῶν περιεβάλλοντο μὲ κρυστάλλους θείου. Εἰς τὴν αὐτὴν πλευρὰν τὰ τοιχώματα ἦσαν σκεπασμένα μὲ ὑγρασίαν καὶ ἐπιφλοιώματα στυπτηρίας.

3) Ἐντὸς τοῦ Μικροῦ Πολυβώτου ἀτμίδες παρόμοιαι πρὸς τὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου, θερμοκρασίας 97° Κ., ἐλειτούργουν εἰς τὰ κατώτερα μέρη τοῦ τομέως τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων, ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται ἀπὸ Β - 45° - Α μέχρι Ν - 42° - Δ. Εἰς τὸν δυτικὸν τομέα τοῦ κυκλικοῦ πυθμένος ἀνέθρωσκον ἀτμοὶ 46° Κ.

4) Ἐντὸς τοῦ Στεφάνου. Εἰς τὸ κέντρον περίπου τοῦ κοιλώματος ὑπῆρχον τρεῖς μικρότεροι ἀναθεῖς λάκκοι μὲ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνταρόσσετο ἀπὸ τὴν ἀνάθρωσιν ἀτμίδων. Εἰς τὰ σημεῖα ἀναθρώσεως τῶν ἀτμίδων αὐτῶν τὸ ὕδωρ εἶχε θερμοκρασίαν 66° - 75° Κ. Πέριξ τῶν 3 αὐτῶν μικρῶν λάκκων ἀτμίδες ἀνέθρωσκον ἀπὸ μικρὰς ὀπάς τοῦ πυθμένος τοῦ Στεφάνου θερμοκρασίας 62°, 84° καὶ 95° Κ. Τὰ στόμια μερικῶν ἐκ τῶν ὀπῶν αὐτῶν ἔφερον στεφάνην ἐκ κρυστάλλων θείου. Ζωηροτέρα λειτουργία ἀτμίδων, θερμοκρασίας 33° - 99° Κ ἐλάμβανε χώραν εἰς τὸν ἀνατολικὸν τομέα τοῦ πυθμένος τοῦ Στεφάνου ἀπὸ ὀπάς τὰ στόμια τῶν ὁποίων ἔφερον στεφάνους θείου. Τὸ ἔδαφος τοῦ πυθμένος εἰς τὰς περιοχὰς λειτουργίας ἀτμίδων περιεῖχε θειικὸν ὄξύ(σπίρτο τοῦ βιτριολιοῦ).

Λειτουργία ἀτμίδων παρετηρεῖτο ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἀκολουθούς θέσεις τῶν ὄγκων τῶν λαβῶν, οἱ ὁποῖοι ἢ ἐξέχουν ἐκ τοῦ πυθμένος τοῦ Ραμμοῦ εἰς τὰς παραφὰς αὐτοῦ ἢ συγκροτοῦν τὰς ἐσωτερικὰς πλευρὰς τῆς μεγάλης κρατηροειδοῦς κοιλότητος.

1) Εἰς τὸν λόφον 211 καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειάν του ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεώς του.

2) Ἀτμίδες ὑδροθείου, θερμοκρασίας 97° - 99° Κ., εἰς τὴν θέσιν Καμινάκια. Ἀφθονα ἐπανθήματα θείου καὶ ἐντονος ὀσμὴ ὑδροθείου.

3) Ἀτμίδες πολυἀριθμοὶ ὑδροθείου, θερμοκρασίας 98° - 99° Κ., εἰς θέσιν Καϊλιά. Ἐπανθήματα θείου καὶ στυπτηρίας, ὀσμὴ ὑδροθείου.

4) Νοτιοδυτικῶς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ εἰς μέσην ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 250 μέτρων εἰς τὴν ἀνατολικὴν κλιτῦν τοῦ βουνοῦ Ἁγίου Γεωργίου (ὑψόμε. 518 μ.) καὶ εἰς ὑψόμετρον 150 - 250 μ. ὑπὲρ θάλασσαν ἀτμίδες ὑδροθείου 96° - 98° Κ. ἀναθρώσκουν ἀπὸ ὀπάς τοῦ ἐκεῖ πετρώματος. Ὑπάρχουν ἐπανθήματα θείου. Αἰσθητὴ ὀσμὴ ὑδροθείου. Πλησίον ἀναθρώσκει ἄλλη ἀτμὴ, θερμοκρασίας 75° Κ., ἢ ὁποία ἔχει ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν τοῦ πετρώματος.

5) Ὀμάς ἀτμίδων, θερμοκρασίας 92° - 98° Κ., βορειοανατολικῶς καὶ εἰς μέσην ἀπόστασιν 420 μέτρων, ἀπὸ τοῦ κέντρον τοῦ Στεφάνου εἰς τὰ ἀνατολικά κρᾶσπεδα τοῦ Λακκί.

6) Νοτιοδυτικῶς τοῦ κέντρου τοῦ Στεφάνου καὶ εἰς μέσην ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 925 μ. ἀτμῖς 40° K. ἔχει ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν τοῦ ἐκεῖ πετρώματος. Παρομοία ἀτμῖς 70° K. νοτιοδυτικῶς τοῦ κέντρου τοῦ Στεφάνου καὶ εἰς μέσην ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 550 μέτρων.

7) Ἀτμῖς 45° K. ἐκ ρωγμῶν τοῦ τραχείτου ἐντὸς τοῦ χωρίου Νικιά, ἔχει ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν τοῦ τραχείτου.

8) Ἀτμῖς 40° K. ἐκ ρωγμῶν τοῦ τραχειτοανδρασίτου ἐντὸς τοῦ χωρίου Ἐμποριῶς.

9) Ἀτμῖς ἐξ ὑδρατμῶν καὶ θερμοῦ ἀέρος ἐκ ρωγμῆς τραχείτου, θερμοκρασίας 41° K. εἰς βάθος 1 μ. εἰς τὴν θέσιν Πιριά (109 μ. ὑπὲρ θάλασσαν).

10) Ἀτμοθέρμη παρομοία μὲ τὴν προηγουμένην εἰς τὰς κλιτῆς τοῦ βουνοῦ Ἀκρωτήρα.

11) Παρομοία ἀτμοθέρμη εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου Νικιά ἐκ ρωγμῆς τραχείτου.

Εἰς τὰ μεταφαιστικὰ φαινόμενα κατατάσσονται καὶ αἱ ἀναβλύσεις θερμῶν πηγῶν τῆς νήσου. Αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1) Ἡ ἀλιπηγή Μανδρακίου, θερμοκρασίας 50° K.

2) Ἡ χλωριονατριούχος Πάλων θερμοκρασίας 45° - 50° K.

3) Αἱ θερμαὶ πηγαὶ τοῦ Αὐλάκι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης, θερμοκρασίας 24° K.

4) Αἱ θερμαὶ πηγαὶ Σχίρων.

Τὸ μέλλον τοῦ ἡφαιστείου.

Καὶ τώρα, ὕστερα ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ἡφαιστείου, θὰ γεννηθῇ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ ἐρώτημα :

«Θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον πραγματικὴ ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου μὲ ἀνέκχυσιν λαβῶν καὶ μὲ ὅλα τὰ συμπαρομαρτοῦντα φαινόμενα τῶν ἐκρήξεων τῶν ἐνεργῶν ἡφαιστείων ἢ πρέπει νὰ θεωρῆται τὸ ἡφαιστεῖον τῆς Νισύρου ὡς ἐσβεσμένον πλέον ;»

Ὅλα σχεδὸν τὰ γεγονότα φαίνονται νὰ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς δευτέρας ἐκδοχῆς, ὅτι δηλ. τὸ ἡφαιστεῖον βαίνει πρὸς ἀπόσβεσιν.

Τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς : α) ὅτι οὐδεμία ἔντονος πραγματικὴ ἔκρηξις μὲ ἀνεκχύσεις λάβας ἔλαβε χώραν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. Ἄν εἶχε γίνῃ μία τοιαύτη ἔκρηξις, ἀσφαλῶς θὰ ἀνεφέρετο ὑπὸ διαφόρων παρατηρητῶν ἢ συγγραφέων, ὅπως τοῦτο συνέβη μὲ τὴν ἱστορικὴν ἔκρηξιν τῶν Μεθάνων καὶ τὰς ἐπανειλημμένας π.Χ. καὶ μ.Χ. πρώτας ἱστορικὰς ἐκρήξεις τοῦ ἡφαιστείου τῆς Σαντορίνης.

β) Ἡ εἰς τόσῃν ἔκτασιν λειτουργία ἀτιμίδων ὑδροθείου καὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος μεθ' ὑδρατμῶν, καθὼς καὶ ἡ ἀνάβλυσις θερμῶν πηγῶν, φαινομένων δηλ. μεταφαιστικῆς ἐνεργείας.

Πάντως ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δηλωθῇ κατηγορηματικῶς καὶ ἀναμφισβητήτως καὶ μὲ βεβαιότητα 100% ὅτι τὸ ἡφαιστεῖον δὲν θὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δράσιν του εἰς τὸ μέλλον. Μᾶς ἀναγκάζει νὰ διατυπώσωμεν τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐπιφύλαξιν τὸ παράδειγμα τοῦ Βεζουβίου. Ὁ Βεζούβιος μέχρι τοῦ 75 μ.Χ. ἔθεωρεῖτο ὡς ἐσβεσμένον ἡφαιστεῖον καὶ ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ του κρατῆρος εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν δούλων Σπάρτακος μὲ τοὺς ἐπαναστάτας. Ἐν τούτοις τὸ 79μ.Χ. ἐπανήρχισε τὴν δράσιν του καὶ ἔκτοτε κατατάσσεται εἰς τὰ ἐνεργὰ ἡφαιστεία.

Τὰς περισσοτέρας ὅμως πιθανότητας, ἐπαναλαμβάνομεν, συγκεντρώνει ἡ ἐκδοχὴ ὅτι τὸ ἡφαιστεῖον βαίνει πρὸς ἀπόσβεσιν.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ἄϊ καὶ ἔϊ. 1ον Τὸ ἀλλαχοῦ: αἶ. ἄ. ἀπορηματικόν-ἐρωτηματικόν μόριον, ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἐρωτηματικόν τί. Ὅταν δὲν ἐννοῆ κανεὶς ὀμιλίαν τινὰ τοῦ ἄλλου ἢ δὲν ἀκοῦη καλὰ, ἀποτείνεται εἰς αὐτὸν μὲ τὸ αἶ ἢ ἔϊ δηλαδὴ τί εἶπες; τί ἐννοεῖς; - 2ον μὲ τὴν συμπερασματικὴν σημασίαν ἐν ἀφηγήσει «ἐκατάλαβες ἴνταμ πού σοῦπα: ἔϊ; Τὸ ἔϊ ἐνταῦθα βεβαιωτικῶς: ναί.» «Ἄ μοῦ πῆς θέλει, μάμμη, τὸ παραμῦθιμ πού μοῦ τάξες: ἔϊ».

ἄϊς, ὁ ὁ-ἄγιος. «ὁ αἶς Παντελεήμονας». ὁ «αἶς Γιώργης». Γεν. τοῦ αἶ: αἶτ. τὸν αἶν. Πληθυντ. οἱ ἄγιοι. «Ἐμ μὲ κλαῖουν οἱ ἄγιοι!» Ἡ φράσις δηλοῖ τὴν βαρυθυμίαν τοῦ λέγοντος τὴν πικρίαν αὐτοῦ δι' ἀπρόοπτα συμβάντα ἢ παρ' ἐλπίδα συμβαίνοντα. «ἐμ μᾶς κλαῖουν οἱ ἄγιοι!» δηλαδὴ εἰς ὅποιαν ἀθλίαν κατάστασιν ἐφθάσαμεν. Ἡ λέξις αἶς εἶναι ἐν χρήσει πάντοτε ἐν συνοδείᾳ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄγίου. Ἀντὶ αὐτοῦ χρησιμοποιεῖται πλήρως: ὁ ἄγιος· ἡ ἄγια· οἱ ἄγιοι. «Τὴν ἄγιαθ θὰ μᾶς κάμη τώρα κι αὐτή!»

ἀκάβιν, τό· ξύλινον ἐλλειψοειδὲς ὄργανον, ἐγχωρίου κατασκευῆς, τὸ ὁποῖον ἐνώνεται εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σχοινοῦ, ὡσάκις πρόκειται νὰ φορτώσουν κανὲν ζῶον. Χρησιμεύει, ὡστε νὰ συσφίγγεται καλῶς τὸ φορτίον ἐπάνω εἰς τὸ ζῶον, διότι συντελεῖ νὰ μὴ «μποςικαίρη» (νὰ μὴ χαλαρώνεται τὸ σχοινί).

ἀκαλαφάτιστος· ἴδε καλαφατίζω.

ἀκαμάρωτος, ὁ· θηλ. ἀκαμάρωτη: ἐκεῖνος πού δὲν ἐκαμάρωσε· δὲν ἐχάρη. «Ἐπέθανεν ἀκαμάρωτος»: «Ἐν ἔζησε νὰ καμαρώση». «Τώρα πού θελε κ' ἐκείνη νὰ καμαρώση, ἐπέθανε».

ἀκαμάτης, ὁ· ὀκνηρός. θηλ. ἀκαμάτισσα. ἀκαμάτικος, περὶ δένδρου, σημαίνει ἀκαρπος, περὶ δὲ χωραφιοῦ, ἀφορον ἔδαφος.

ἀκάμωτος, ὁ· 1ον περὶ καρπῶν ἄωρος. «ἀκάμωτα ν' τὰ σῦκα». 2ον περὶ ψωμιῶν: δὲν εἶναι ἀκόμη ἐφημένα. «ἀκά-

μωτα ν' τὰ ψωμιὰ ἀκόμα».

ἀκατούνευτος, ἢ, ὁ· Ἐκ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ catuna - εἶδος, πρᾶγμα, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸ μετρητοῖς. (ἐπὶ πρ.δ.γ. ἔφερεν ἀπὸ τὸ ταξίδι μετρητὰ γρόσια 168. κατοῦνα γρόσ. 137. Ἴδε Ἄρχιμ. Ἐμμ. Ἰ. Καρπαθίου, Ἡ ἐν Ἄνδρῳ Ἱερὰ Μονὴ Παναχράντου, Ἀθήναι. 1938 σέλ. 235). Ἀκατούνευτος λοιπὸν εἶναι ὁ μὴ ἔχων οἰκονομικὴν κατάστασιν, ὁ «ἀχαίρευτος» (Ἴδε λέξιν). Συνηθέστατα αἱ δύο αὐτὰ λέξεις ἐκφέρονται συνημμέναι: «ἀχαίρευτη, ἀκατούνευτη».

ἀκάτω· κάτω. «Ὁ ἀκάτω κόσμος». Ἐκ τοῦ ἐκεῖα - κάτω. τὸ ἀντίθ. ἀπάνω.

ἄκλερος, ὁ ὁ ἀποθνήσκων χωρὶς νὰ ἀφίνη ἄμεσον κληρονόμον. «ἐπέθανεν ἄκλερος». θηλ. ἄκλερη. Ἀλλὰ καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν: ἀκληρονόμητος. «Ἄκλερα θὰ πομείνουν τὰ χωράφια»· δηλαδὴ δὲν θὰ εὐρεθῆ κανεὶς νὰ τὰ κληρονομήση.

ἀκλουθῶ· ἀκολουθῶ. «κλούθα μου». «κλουθῶ σου». «κλουθᾶς μου;» «ἐσ σοῦ κλουθῶ». Παρατ. «ἐκλούθου» Ἄορ. ἐκλούθησα ἐκλουθοῦσα (ν): «ἐκλουθούσαμ μου» = μοῦ ἠκολούθουν. Τὸ ρῆμα ἐκφέρεται καὶ κλουθῶ.

ἀκνιάζω· ὠριμάζω. «Ἐκνιάσαν τὰ σῦκα». Καὶ ἐπίθετον: ἄκνιος, ἄκνια, ἄκνιο: ὠριμος. Πιθανὸν ὁ σχηματισμὸς τῆς λέξεως ἐκ τοῦ ἀκμή, ἀκμαῖος, ἀκμάζω. Τὸ ρῆμα ἐκφέρεται καὶ κνιάζω.- Ὅταν εἶναι πολὺ ὠριμον καὶ βαίνει ὁ καρπὸς πρὸς σῆψιν ἢ μαρασμὸν χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα παρακνιάζω.

ἄκνιαστος· ὁ μὴ ὠριμος. «ἄκνιαστα ν' (εἶν) τὰ σῦκα». Μεταφ. ἐπὶ ἀποστημάτων: «ἄκνιαστον νεῖν ἀκόμα τοῦ βουζοῦνι»: δὲν εἶναι ἀκόμη ὠριμον πρὸς ἄνοιγμα. Ἀντίθετον: ἄκνιος, ἄκνιασμένος. «ἄκνια σῦκα»: «ἄκνιον - ἄκνιον φαρῶσικο» = πολὺ ὠριμον φαρῶσικον.

ἀκοίταστος, ὁ· (περὶ τῶν ὀρνίθων): πού δὲν ἐκοίτασεν ἀκόμη, δὲν ἐπῆγεν

εις τήν «κοίτην» του (=τόν ὀρνιθῶνα). «ἀκοίταστα ν' (εἶν) ἀκόμη τὰ πουλιά».

ἀκουμένη, ἡ ἡ οἰκουμένη. «Στήν ἀκουμένην εἶσαι ξακουστός».

ἀκόμα παρατηρητέος ὁ Δωρικὸς τύπος τοῦ ἀκόμη.

ἀκουσοῦρευτος, ὁ ἐκεῖνος πού δὲν τοῦ βρίσκει κανεὶς **κουσοῦριν**, δηλαδὴ ἐλάττωμα. Ἡ λέξις ἐκ τῆς Τουρκικῆς **κουσοῦρ**.

ἀκούκχιστος, ὁ ἐκ τοῦ **κόκκος**. Ἴον περὶ τοῦ πετεινοῦ: δὲν ἔχει φωνάζει ἀκόμη. «ἀκούκχιστος ἦτον ὁ πετεινός, κ' ἔφουα καὶ πῆα στὸ χωράφι». 2ον περὶ φαγητοῦ ἀνάλατον. «ἀκούκχιστον τὸ φαί»· «κούκχισε τῆσ σαλάτα».

ἄκουρος, θηλ. **ἄκουρη**· ἀκούρευτος. «ἄκουρα ἴν (=εἶν) τὰ ζᾶ μου (=τὰ ζῶά μου) ἀκόμα. «ἄκουρη μάντρα».

ἀκρεκρίβαθτος, ὁ παραφθορὰ τῆς λέξεως νεκροκράββατος. Εἰς τὴν Νίσυρον ἄνευ ἐξαιρέσεως ὁ νεκρὸς μετεφέρετο εἰς τὸν τάφον τιθέμενος ἐπὶ κοινοῦ κραββάτου. Οὗτος ἐσηκῶνετο ἀπὸ τέσσαρας ἄνδρας, δύο ἐκ τῶν ἐμπροσθεν καὶ δύο ἐκ τῶν ὀπισθεν. Ἐτίθετο δὲ τὸ λείψανον εἰς τεχνητὸν τάφον ἀπ' εὐθείας μὲ τὰ σάβανα. Σήμερον γίνεται χρῆσις καὶ νεκρικῶν κιβωτίων.

ἀκριβοθῶρωτος, ἡ, ὁ χαρακτηριστικὴ λέξις περὶ προσώπου τὸ ὅποῖον σπανίως ἐμφανίζεται εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. «ἀκριβοθῶρωτος μᾶς ἐγίνης».

ἀκριδοφας, ὁ μεγάλη ἀκρίς. Ἐνῶ **ἀκριδοφᾶς,** ὁ ὁ ἀκριδοφάγος. Πληθ. οἱ **ἀκριδόφοι** καὶ **ἀκριδοφάδες**.

ἀκρισία, ἡ ἄσκηψία, ἀδιακρισία. «εἶντα ἀκρισία του ἦτομ πειὸν αὐτὴ νὰ τὰ κάμη αὐτὰ δὰ ὁ ἄθθρωπος!»

ἄκωλος, ὁ ἀπόδοσις προσφυστάτη Νισυριακῆ τοῦ ἀπύθμενος. Ἄκωλος λέγεται ἐν Νισύρω τὸ ἡφαίστειον. Ὑπάρχει δὲ τοιοῦτον ἐκεῖ ἡμισβεσμένον. «Βγάλλει κανὸς πάλε ὁ ἄκωλος ἐφέτι».

ἄλα παρακελευσματικὸν μόριον: ἐμπρός· «ἄλα ἀπὸ ἴδω, δρόμο» = ἐμπρός φύγετε ἀπὸ ἴδω, δρομάδην. Καὶ **ἀλάστε**· «ἀλάστε νὰ πᾶμεν νὰ κλουμπήσωμε». Ἐνίοτε: σχετλιαστικῶς· «ἄλα πάλαι! τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια ἔχομε». Ἡ λέξις εἶναι πιθανῶς ἡ Ἰταλικὴ *ala* σημαίνουσα τὸ πτερόν, καὶ μεταφορικῶς τὸν **δρόμον** (*far ala* – ἀνοίγειν τὸν δρόμον).

ἀλάβανος, ὁ ἡ **ἀλάβανο(ν),** τό στοιχεῖον τι θεραπευτικῆς λαϊκῆς ἐν Νισύρω. Εἰς τὰ γένεια ἐκάστου τράγου, εἰς τὸ βάθος των, συναθροίζεται εἶδος κολλώδους τινὸς ἀκαθαρσίας, ἡ ὁποία ἀποπνέει «τραγιλλαν» τινά. Ἡ ἀκαθαρσία αὕτη, κατ' ἄλλους γεννᾶται φυσικῶς ἀπ' αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα τοῦ τράγου, κατ' ἄλλους ἐπικάθηται, ὅταν ὁ τράγος βόσκη, κόπτη διάφορα θαμνιδία ἢ βότανα, οἶα, ἐπὶ παραδείγματος, θυμαρία, κ.ἄ. Ὁ χυμὸς τῶν ἀποσπωμένων διὰ τοῦ μασήματος τοῦ τράγου θαμνιδίων ἐπικολλᾶται ἐπὶ τῶν γενείων του, οὕτω δὲ σχηματίζεται ποικίλη τις κολλώδης ὕλη. Αὕτη χρησιμοποιοῦται ὡς φάρμακον εἰς τοιαύτας τινὰς περιστάσεις: Ἴον ὅταν παρουσιασθῇ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ὄγκος τις (ἐξόγκωμα), τότε διαλύουν τὸν «ἀλάβανον» μέσα εἰς θερμὸν ἔλαιον, ἀλείφουν τὸν ὄγκον, καὶ ἂν μὲν ὁ ὄγκος εἶναι κακοήθης, (καρκίνος, ἐπὶ παραδείγματος) οὐδεμίαν θεραπευτικὴν δύναμιν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτοῦ· ἂν ὁμως εἶναι καλοήθης, ὁ ὄγκος διαλύεται. – 2ον. ὅταν τὰ βρέφη πονοῦν τὴν κοιλίαν των, ἀλείφουν αὐτὴν μὲ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος διάλυσιν καὶ παυεὶ ὁ πόνος τοῦ παιδιοῦ. Τὸν «ἀλάβανον» μαζεύουν οἱ Νισύριοι πίπτοντα ἀπὸ τὰ ξύσματα τὰ ὁποῖα κάμνει εἰς τὸν λαιμὸν του ὁ τράγος· εἶναι δυνατὸν ὁμως καὶ νὰ κόψουν μαλλιὰ ἀπὸ τὰ γένεια τοῦ τράγου, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν κολλώδη ὕλην, νὰ τὰ βράσουν αὐτὰ καὶ νὰ ἐπιθέσουν τὰ ἴδια τὰ μαλλιὰ εἰς τὸ ἄλγουν μέρος.

ἀλαζᾶς, ὁ πληθ. **ἀλαζάδες**· Ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1840: «ἔναν τακχίμιν ἀλαζάδες» = εἶδος ὑφάσματος· φόρεμα κατεσκευασμένον ἀπὸ τὸ ὑφασμα τοῦτο. Ἡ λέξις Τουρκικὴ.

ἀλακάπφα ἐκ τοῦ ἐνετοῖταλικοῦ *alla carpa* τὸ ὅποῖον κυρίως σημαίνει: ἀντιστρόφος πρὸς τὸν ἄερα. Ἡ λέξις σημαίνει: ἀντιστρόφος, ἀντιθέτως πρὸς ὅτι ὀμιλῶν τις ἐννοεῖ. «θυμῶναι ἐγλήορη γιατί τὰ παίρει ἀλακάπφα». «Ἔσ σου ἴμιλῶ γιατί τὰ παίρεις ἀλακάπφα, καὶ ἄ μαλλώσωμε».

ἀλάκχερος, ὁ καὶ **ὀλάκχερος.** ὀλόκληρος. «ἐχλούπφαρεν τὸ μῆλον ἀλάκχερο». θηλ. **ὀλάκχηρη.**

(Συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΤΡΕΙΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ ΜΕ ΤΟ ΛΑΟ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

“Όπως είχαν αναγγείλει τὰ «Ν. Χ.» στὸ τεύχος Μαΐου - Ἰουνίου (1957), ἡ Νίσυρος ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ νησιά, πού περιελάμβανε ἡ ἔφετινὴ ἀποστολή μου, ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ σκοπὸ τὴν ἔρευνα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος καὶ τὴ συγκέντρωση γλωσσικοῦ ὕλικου χρήσιμου γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ.

Στὶς γραμμὲς πού ἀκολουθοῦν θὰ πῶ λίγα λόγια σχετικὰ μὲ τὸ ὕλικὸ πού συνεκέντρωσα ἀπὸ τὴ Νίσυρο καὶ τὸ γλωσσικὸ καὶ λαογραφικὸ ἐνδιαφέρον, πού παρουσιάζει σήμερα ὁ Νισυριακὸς λαός. Πιστεύω ὅτι καὶ ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς εἶναι χρήσιμο νὰ μαθαίνουν οἱ νησιῶτες μας ἀπὸ ἀνθρώπους πού ἀφιερώνουν τὸν χρόνον τους στὰ ζητήματα αὐτά, ποῖα εἶναι ἡ ἀξία τοῦ γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ πλούτου, πού κληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους, γιὰτὶ ἔτσι ἔχουν ἓνα λόγο παραπάνω νὰ ὑπερφηανεῶνται πού στάθηκαν τόσο πιστοὶ θεματοφύλακες του.

Πρὶν προχωρήσω, θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω ὄλους ἐκείνους, πού μὲ καλωσύνη καὶ εὐγένεια μ' ἐβοήθησαν γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς μου καὶ μάλιστα ὄλους ἀνεξαιρέτως, γιὰτὶ ὄλοι τους, ἀπὸ τὸν μικρότερον ὡς τὸν πιὸ γέρον, στάθηκαν πρόθυμοι καὶ χρήσιμοι πληροφοριοδότες μου.

Ἡ ἐπίσκεψή μου στὴ Νίσυρο κράτησε ἀπὸ τὶς 5 - 23 Αὐγούστου. Διάλεξα τὴν ἐποχὴ αὐτὴ, γιὰτὶ ἦταν ἡ πιὸ πρόσφορη γιὰ τὴ δουλειά μου. Κατὰ τὰ μέσα Αὐγούστου σταματᾶει στὰ νησιά μας ἡ φούρια τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν καὶ τῶν ἄλλων γεωργικῶν ἀσχολιῶν καὶ εἶναι ἔτσι εὐκολώτερον νὰ τύχη κανεὶς σὲ συγκεντρώσεις καὶ νὰ ἀπασχολῆται μὲ περισσότερο θάρρος τοὺς εὐκαιροὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς αὐτοῦ πολὺ τὸ ἤθελα νὰ παρευρεθῶ στὴ γιορτῆ τῆς Σ π η ἰ α ν ἦ ς, νὰ παρακολουθῶ τὶς κατασκευαστικὰ ἀκολουθίαι, ἐσπερινούς, παρακλήσεις καὶ ἀγρυνίαι, γιὰ νὰ νοιώσω τὴ θρησκευτικὴ συγκίνηση, πού πρωτόνοιωσα μαθητάκος τῆς Α' Γυμνασίου, ὅταν ἔβλεπα τὴν ὀλόφυχη συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ τῆς Νισύρου στὶς λατρευτικὰς ἐκ-

δηλώσεις του πρὸς τὴν Μεγαλόχαρη.

Τὸ μισὸ χρόνο τῆς διαμονῆς μου στὴ Νίσυρο πέρασα στὸ Μαντράκι καὶ τὸν ὑπόλοιπον στὰ χωριά. Κατὰ κακὴ μου τύχη, ἀνήμερα τῆς Παναγίας ἀχρηστεύθηκε τὸ λεωφορεῖο, τὸ μοναδικὸ συγκοινωνιακὸ μέσον κι' ἔτσι ἀνέβηκα καὶ κατέβηκα ἀπὸ τὰ Νικιά καὶ τὸν Ἐμπορεῖο ἀποστολικῶς. Τὸ τόλμημά μου αὐτὸ μέσα στὴ μεγαλύτερὴ ἐνταση τῶν κυνικῶν καυμάτων, πού καὶ στὰ νησιά μας ἐφέτος ἦταν τόσο αἰσθητὰ, λίγο ἔλειψε νὰ μοῦ στοιχίσῃ πολὺ ἀκριβὰ. Ἦταν ὡς τόσο ἡ περιπέτεια αὐτὴ ἓνα μάθημα καὶ μιὰ εὐκαιρία γιὰ μένα πού ἐρχόμουν ἀπὸ τὸ γειτονικὸ προνομιούχο νησι τῆς Κῶ, ὅπου οἱ γεωργοὶ ἐργάζονται μὲ σχετικὴν ἄνεση σὲ πεδινὰς ἐκτάσεις καὶ μὲ σύγχρονα γεωργικὰ μέσα, γιὰ νὰ ἐκτιμήσω περισσότερο τὸ μόχθο τοῦ ἐργάτη τῆς Νισυριακῆς γῆς. Ὅταν ἀντικρύξῃ κανεὶς τὴ Μποργιάτιστα ν' ἀνηφορίζῃ μέσα στὴ μεσημεριὰτικὴ λαύρα φορτωμένη μ' ἓνα δεμάτι ξύλα, μὲ τὸ ἀνείμα κρεμασμένο στὸν ὄμο, ἀκουμπώντας σ' ἓνα κλαδί βελανιδιάς, σκέπτεται πόση πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν πρὸς τὴν «πάτριον γῆν».

Ἡ διαδρομὴ ἀπὸ τοὺς Πάλους στὸ Μαντράκι μὲ ἀπέξημίωσε γιὰ τὴν ταλαιπωρία, πού ἀνέφερα. Ἐνας ἀπογευματινὸς περίπατος μᾶλλον ἡ πορεία μου αὐτὴ ἐπάνω σ' ἓνα καλοφτειαγμένο ἀμαξιτὸ δρόμον στρωμένο μὲ ἀσπρόχωμα καὶ ψιλοκομμένο ἀκίσσηρα, πού παίρνει κάτω ἀπὸ τὰ ταλαιπωρημένα πέλαμα τοῦ ὀδοιπόρου τὴν ἀπαλότητα Περσικοῦ τάπητος.

Οἱ δροσερὲς ρεματιῆς σὲ κάθε στροφῆ τοῦ δρόμου - καὶ εἶναι τόσες οἱ στροφῆς τοῦ δρόμου αὐτοῦ - καταφύτες ἀπὸ βελανιδιῆς, ἀμυγδαλιῆς καὶ ὀλοπράσινες ἀγραμιθιῆς, ἡ ἀπόλυτὴ ἡρεμία πού βασιλεύει στὸ τοπίο, δεξιὰ τὸ Γυαλί καὶ ἡ Στρογγυλή πού παράστεκαν σάν εὐλαβικοὶ θεατῆς τῆς Σπηλιανῆς πού ξεχώριζεν ἀχνόφεγγη στὸ χεῖλος τοῦ σκιασμένου Ὄξοῦ τῆς, καὶ ἡ δροσιὰ τοῦ ἀπογευματινοῦ πονέντη πού

ἐρχόταν ἀπὸ τὸ μπουγάζι ἀνάμεσα Κ ρ ο ὄ κ ε λ - λ ο καὶ Π ε ρ γ ο ὕ σ α, ἐκκλεισαν μ' ἓνα εὐχάριστο ἐπίλογο τὴν περιοδεία μου.

Μὲ κίνδυνο νὰ κάμω κατάχρηση τῆς φιλοξενίας τοῦ Περιοδικοῦ θὰ πῶ δυὸ λόγια καὶ γιὰ τὶς προόδους ποὺ εἶδα ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, ποὺ εἶχα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴ Νίσυρο.

Ἔρχεται ἄλλωστε καὶ σὰν ἠθικὴ ἀμοιβὴ στοὺς κόπους καὶ τὶς φροντίδες ἐκείνων ποὺ μοχθοῦν γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς στὸ νησί τους, δταν ἓνα ξένο μάτι διαπιστώνη τὰ θετικὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐνδιαφέροντός τους.

Ἡ Ἑλεγκτική, τὸ Παγοποιεῖον, ὁ ἀμαξιτὸς δρόμος πρὸς τὰ χωριά καὶ τὸ ὑπὸ μελέτην ὑδραγωγεῖον, φέρνουν παρόντα τὸν πολιτισμὸ στὴ Νίσυρο. Ἡ σιλουέττα τ' Αἰ-Νικήτα, ποὺ τόσο θυμίζει Μυστρά, εἶναι ἀπὸ τὶς ὠραιότερες σύγχρονες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις στὴ Δωδεκάνησο. Ὁ εὐρύχωρος δρόμος ποὺ διανοίχτηκε στὴν παρυφὴ τῆς πόλεως πρὸς τὴν πλευρὰ τοῦ Νεκροταφείου καὶ καταλήγει στὸν Αἰ-Σάββα καὶ οἱ πλατειοῦλες, ποὺ ξεφάνηκαν στὰ πιὸ πυκνοκτισμένα σημεῖα τοῦ Μαντρακιοῦ, ὅσο κι' ἂν εἶναι σμικρογραφίαις πλατειῶν, ἀνακούφισαν τὴν πόλιν ἀπαλλάσσοντάς τιν ἀπὸ τὶς καταθλιπτικὲς μεσαιωνικὲς καμάρες, ποὺ μ' ὅλα ταῦτα ἔδιναν τόση γραφικότητα κάποτε. Ἐνας καλοφτειαγμένος τσιμεντόδρομος μᾶς ὀδηγεῖ ὡς τὴν κορφή τοῦ ἄλλοτε ἀπρόσιτου Λαγκαδιοῦ ἀπ' ὅπου ἀντικρῶζουμε ὅλες τὶς ταράτσες τῶν σπιτιῶν, ποὺ ἀνέρχονται κλιμακωτὰ μὲ τὴ σοδειὰ τοῦ καλοκαιριοῦ, ἀπλωμένη ἀπάνω τους.

* * *

Χάρις στὶς εὐνοϊκὲς συνθήκες κατάρθωσα νὰ ἐκμεταλλευθῶ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς μου καὶ νὰ συγκεντρώσω ἄφθονο καὶ καλὸ ὕλικό, πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ μοῦ ἔδωκαν τὸ καθένα ἀπὸ τὰ ἄλλα νησιά (Ἀστυπάλαια, Πάτμος, Λέρος, Λειψοί).

Ἠρεύνησα ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς στοὺς ὁποίους ἐκδηλώνεται ἡ ζωὴ στὸ νησί. Ξεκινώντας ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, τὴν ἀνατομία τοῦ κορμιοῦ του, τὴν οἰκογένεια,

τὴν κατοικία, τὸν ὕλικὸ βίο (τροφὴ, ἐνδυμασία, ὑπόδηση). Τὸν γεωργικὸ, ποιμενικὸ καὶ ναυτικὸ βίο. Τὴν ἀλιεῖα, τὴ βιοτεχνία (χτιστοσύνη, μαραγκοσύνη, τσαγγαρεῖο, τὰμπακ-κειό, φαναρτζίδικο, ἀργαλειὸς (βουὰ) χειρόμυλος). Τὴν ἀμπελοργία (ληνός, καζ-ζαναργεῖο), τὴ δενδροκομία (ἐλήα, βελανιδιά, ἀγραμιθιά) τὸ λιοτριδί. Συνέλεξα τὶς τοπικὲς ὀνομασίες τῶν ζώων, ἡμερών καὶ ἄγριων, τῶν πουλιῶν, τῶν ἐρπετῶν, τῶν φυτῶν, χόρτων, λουλουδιῶν. Τὰ τοπωνύμια καὶ τὶς σχετικὲς παραδόσεις. Τὸν λαϊκὸ πεζὸ καὶ ποιητικὸ λόγο (δημοτικὸ τραγούδι, ἀκριτικά, στιχοπλακίαι, τραγούδια τοῦ γάμου, ἐρωτικά δίστιχα, παραμῦθια, παροιμίαι, αἰνίγματα).

Ἡ ποσότης τοῦ ὕλικου ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς τομεῖς παίρνει ἰδιαίτερη ἀξία χάρις στὶς πολλὰς ἀρχαῖες καὶ ἀρχαιοπρεπεῖς λέξεις ποὺ διατηροῦνται στὴν καθημερινὴ ὁμιλία. Αὐτὸ δείχνει τὴ συντηρητικὴ τῆς γλώσσας παρὰ τὴν συχνὴ ἐπαφὴ ποὺ εἶχεν ἀνεκάθευ ἕνεκα τῆς μεταναστευτικῆς ἀνάγκης μὲ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ μὲ ξενόγλωσσο ἢ ὁμοεθνὴ κόσμον. Ὁ γεωργικὸς καὶ ὁ ποιμενικὸς τομέας μοῦδωσαν μερικὸς σπάνιους ὄρους, ποὺ δὲ συναντοῦμε οὔτε στὴν Κῶ οὔτε καὶ στὴ Ρόδο, ὅπου ὑπάρχει γεωργικὸς καὶ ποιμενικὸς βίος ἀνεπτυγμένος.

Ἡ συντηρητικότης τῆς γλώσσας δὲν παρουσιάζεται μόνο στὸ λεξιλόγιο, ἀλλὰ καὶ στὴ φωνητικὴ, τὸ τυπικὸ καὶ τὴ σύνταξη.

Ἡ ἐπίδραση τῆς νεοελληνικῆς κοινῆς ἐπὶ τοῦ Ἰδιώματος φαίνεται μικρότερας ἐκτάσεως ἀπὸ ἐκείνη, ποὺ παρουσιάζεται σὲ ἄλλα ἀπὸ τὰ νησιά μας.

Ἀδρὰ καὶ ποικίλα φωνητικὰ φαινόμενα δίνουν στὸ Ἰδιωμα τὴν σφραγίδα τοῦ γνήσιου Δωδεκανησιακοῦ Ἰδιώματος.

Ἡ φύσις τοῦ ἄρθρου καὶ ὁ χώρος δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἐπεκταθοῦμε σὲ ἀναλυτικώτερο χαρακτηρισμὸ τοῦ Ἰδιώματος.

Πάνω ἀπ' ὅλα ἐκεῖνο, ποὺ προκαλεῖ ἐντύπωση καὶ στὸν μὴ εἰδικὸ ἀκροατὴ, εἶναι ἡ καθημερινὴ ὁμιλία στὸ σύνολό της.

Ἡ εὐχέρεια τοῦ λέγειν, ἡ ρητορικό-

της θά ἔλεγε, πὺ διακρίνει τοὺς Μαντρακιώτες καὶ ἡ ρευστότης τοῦ τόνου παίρνει στὰ χεῖλη ἰδίως τῶν ἡλικιωμένων γυναικῶν τοῦ Μαντρακιοῦ τέτοια μουσικότητα, πὺ χαρίζει στὸν ἀκροατὴ τὴν εὐκαιρία νὰ γευτῆ τὴ χαρὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου.

Χαρούμενος ἢ λυπημένος ὁ Νισύριος, κουρασμένος ἢ ξεκούραστος καὶ ξένοιαστος, εἶναι θυμόσοφος καὶ διαπνέεται πάντα ἀπὸ μιὰ σατυρική, δηκτική πολὺς φορές διάθεση, πὺ τὴν ἐκδηλώνει μ' ἓνα γνωμικό, μιὰ παροιμία ἢ παροιμιώδη φράση.

«Ὡρες μοῦ φαίνεσ' οὐρανὸς κι' ὦρες μοῦ
συννεφιάζ-ζεις,
κι' ὦρες μοῦ λέγ' ὁ λογισμὸς, τίνος δαι-
μόνου μοιιάζ-ζεις»

Ἔτσι χαρακτηρίζει τὴν ἀστάθεια τοῦ χαρακτήρος. Δὲν ἐκτιμᾷ ὁ Νισύριος ἀπὸ μόνη τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση κι' ἄς προκαλῆ ὁ ἴδιος τὴν ἐντύπωση ἀφελούς καὶ ἐπιπόλαιου τύπου :

«Μῶρη, ἐπῆα κι' ἔμαθα κι' ἐρώτηξα καὶ
μοῦ παν
δέφ φέρνουσιν ὑπόληψη ν-δὰ ὅμορφα τὰ
ροῦχα»

Ἀκόμη καὶ τὴν κατάρα του ὁ Νισύριος τὴ διατυπώνει μὲ ἓνα ὀξύμωρο σχῆμα γιὰ νὰ κολάσῃ τὴν κακὴ ἐντύπωση :

«Μ ὠ ρ η ! (Λέει ὁ Σπαλιώτης) ξ ο ρ -
κίσου ὁ ο μ π ρ ὸς μου, πὺ νὰ
σὲ κά ψ η τὸ χι ὶ νι !»

Ἡ ποιητικὴ διάθεση πὺ διακρίνει γενικὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ ἰδιαίτερα τοὺς νησιώτες μας ἐκδηλώνεται πὺ ζωηρὴ ἀκόμη ἀπὸ τὸ λαὸ τῆς Νισύρου. Στιχοῦργεῖ μὲ θαυμαστὴ εὐχέρεια σὲ στιγμὲς ψυχικῆς συγκινήσεως καὶ τὰ ποιητικὰ του δημιουργήματα φέρουν τὸ γνώρισμα τῆς τέχνης.

Νά, μὲ ποιὸν ἐπιγραμματικὸ τρόπο ἐκφράζει τὸν ψυχικὸ της πόνο μιὰ Νισυριά, πὺ ἀρραβωνιασμένη ἔφερε πρόωρα στὴ ζωὴ τὸν καρπὸ τοῦ ἔρωτά της, ἐγκαταλείφθηκε ἄσπλαχνα ἀπὸ τὸν μνηστήρα καὶ πατέρα τοῦ παιδιοῦ της, ἀφωσιώθηκε στὴν ἀνατροφή τῆς κόρης της

ὄντας καὶ ἡ ἴδια ὑπόδειγμα ἠθικῆς καὶ σὰν τὴν μεγάλωσε καὶ τὴν ἔκαμε δεκαεπτὰ χρονῶ τῆς τὴν πῆρε ὁ Χάρος :

«Στὴμ πόρτα ν-δ' Ἀϊ Νικολά' στὴ σκά-
λαν ἀποκάτω
ἔχω τσεφτέμ μεταξωτὸ ν-τριγαντάφυλ-λα
γεμάτο.
Ὁ ἔρωτας μοῦ τόφερε γ-κ' ἡ μαύρη ἁ-
μαρτία
καὶ μοῦ τὸ πῆρεν ὁ Θεός' γιὰ μέναν ἁ-
δικία...».

Στὴν ποιητικὴ αὐτὴ διάθεση ὀφείλεται καὶ ἡ μέχρι σήμερα πιστὴ διατήρηση τῆς πλούσιας προφορικῆς ποιητικῆς κληρονομίας.

Παραδόσεις σχετικὲς μὲ φυσικὰ φαινόμενα, ἐξ ἀφορμῆς π.χ. τοῦ σχήματος ἑνὸς βράχου, ὅπως ἡ Κ α λ ἄ ν - ν α ἢ Κ α λ α κ ἄ ν - ν α (κατὰ τοὺς Μποργιάτες) στὰ Νικιά, ἢ τοῦ Δ ρ ἄ κ ο υ τ ὸ Β ι σ τ ἔ ρ ν ι ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς κοιλότητος τοῦ ἐδάφους στὸν Ἐμπορειῶ, ἄλλες σχετικὲς μὲ τὴ μεσαιωνικὴ Ἱστορία τοῦ νησιοῦ καὶ τὶς πειρατικὲς ἐπιδρομὲς, ὅπως ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Παναγιὰ τὴ «Λιστριώτισσα» στὴν περιφέρειαν Ἐμπορειοῦ, διατηροῦν στὸ λαὸ τὴν ἀνάμνηση τοῦ φόβου τῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν γιὰ τὶς ὁποῖες ὀμιλεῖ ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ τοποθεσία τῶν Νικιῶν καὶ τοῦ Ἐμπορειοῦ, πὺ μοιάζουν σωστὲς αἰτοφωλιές.

Οἱ παραδόσεις αὐτὲς καθὼς καὶ τόσα ἄλλα ἔθιμα θάπρεπε νὰ ἴδουν τὸ φῶς στὶς στήλες τῶν «Ν. Χ.» γιὰτὶ εἶναι κρίμα νὰ σβήσουν. Ἴσως σὲ ἄλλη εὐκαιρία ἀπασχολήσω τοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ μὲ ἄλλα ζητήματα τοῦ ὕλικου πὺ συνεκέντρωσα καὶ παρέδωσα στὸ Ἄρχεῖον τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ.

Τελειώνοντας τὸ ἄρθρο μου ἀναπολῶ μὲ συγκίνηση τὸ πρῶτὸν τῆς 23 Αὐγούστου, ὅταν τὰ ξεφωτίσματα πλέαμε στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος μὲ τὸ «Ἐ π ἰ τ α χ τ ο» πρὸς τὴν Καρδάμενα καὶ ἀγκάλιαζε ἡ ματιά μου τὸ ἀξιαγάπητο νησι φωτιζόμενον ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡλιαχτίδες, πὺ χρύσωσαν τὶς παρυφές του.

ΑΝΑΣΤ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Η ΜΑΝΤΡΑ ΤΟΥ ΠΟΝΗΡΟΥ

Είναι μία από τις συνηθισμένες μάντρες που συναντά κανείς ανάμεσα στα βουνά και τις πλαγές της Νισύρου. Δέ παρουσιάζει τίποτε τό ξεχωριστό έκτός που είναι κτισμένη κάτω από ένα μεγάλο και ύψηλό βράχο στη πλαγιά του Τριαλλιού. Τοιχογυρισμένη με τό συνηθισμένο σύστημα τών κατοίκων ξεροτράχηλα, έχει μία σπηλιά στη ρίζα του βράχου για νά προστατεύονται τά ζωά από τόν ήλιο και τή βροχή. Έχει όμως μία παράξενη ιστορία.

Πριν από πολλά χρόνια, ίσως περι τό τέλη του 18ου αιώνα, από τό βράχο τής μάντρας ριχτηκε στο κενό και τερμάτισε τή ζωή της ή Πυτιά, ή κόρη του Τριαλλιού. Τσουπανοπούλα, στη περιοχή τών Σιωνών, είχε αγαπήσει ένα λεβητόπαιδο τσοπάνο, τό Κώστα τό Ψιψή και του παραδόθηκε. Ό πατέρας του όμως, ό Γερο - Ψιψής, δέ συνενουσαι στον άτεργιαστον αυτό γάμο. Ό γυός του, μεγάλος νοικοκύρης, δέ μπορούσε νά πάρη για γυναίκαν του ένα δουλευτή. Άνάλογο με τό καράβι τό δικό του έπρεπε νά πάση κι' ό γυός του.-

Η Πυτιά γιατές τις αντίληψεις του γέρου περνούσε μάυρες και σκοτεινές μέρες. Δέν έφτανε που είχε τό πόνο τής άγάπης, είχε και τό κρυφό μυστικό τής έγκυμοσύνης. Έτο έπτά μηνών και σέ λίγο θά γενόντανε ρεζίλι στο Μανδράκι. Θέλησε ν' αυτοκτονήση για νά κρύψη τό ντροπιασμένον της μυστικό, μέ τή μπόδισεν ό Ήγούμενος τών Σιωνών. Ό άγαθός εκείνος γέροντας μεσολάβησε στο Γερο - Ψιψή για νά δώση τή συγκατάθεσίν του για τούς γάμους του Κώστα και τής Πυτιάς.-

Μιά από τις άνοιξιάτικες μέρες τής εποχής εκείνης κατά τό μεσημέρι, ή Πυτιά καθόντανε στην άκρη του βράχου τής μάντρας του Πονηρού κι' έβλεπε νά κατσίκια της πούβοςκαν στη πλαγιά του Τριαλλιού. Τραγουδούσε ένα τραγούδι έρωτικού πόνου.

Γιά σέ με τυραγουσι σταυραετέ χρυσέ
κι' έγώ τό κόσμον όλο τό χάνω διά σέ....

Τό τραγούδι αυτό με τή γλυκιά φωνή της τράβηξε κοντά της τό Μιχάλη, τό μικρότερο άδελφό του άγαπημένου της. Φαίνεται πώς γνώριζε τό μυστικόν της και από μήνες τή παρακολουθούσε, με σκοπούς άνήθικους. Τους κακούς αυτούς σκοπούς τούς υποδάβλιζε μία μεγαλονοικοκυρά, λίγο παστρικά, πούθελε για γαμπρό στην κόρη της τό Κώστα τό Ψιψή.

Όταν πλησίασε πρós τό βράχο για νά εκ-

Ύπο Δρος ΜΙΧ. ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ

πληρώση του τρακούδου του σκοπούς, τόν επήρεσε τό τραγούδι τής Πυτιάς. Κρύφτηκε άνάμεσα στο πυκνό φύλλωμα ενός γλάστρου και άκουε τή Πυτιά που τραγουδούσε, άδύνατος πλέον νά διαπράξη τό έγκλημα. Ξεχάστηκε και άβελά του βγήκε από τό γλάστρο, κρατώντας ένα τσεκούρι στο δεξί του χέρι. Η Πυτιά μόλις τόν είδε κατάλαβε τούς σκοπούς του και άφού τόν ύβρισε, ζήτησε νά φύγη. Ό Μιχάλης όμως μ' ένα σάλτο τής έφραξε τό μοναδικό πέρασμα (δρόμον) που οδηγούσε από τό βράχο στο δημοσιο δρόμο. Ταραγμένη ή νέα προσπαθούσε νά ξεφύγη. Έκείνος όμως παράτησε χάμου τό τσεκούρι και θέλησε νά τήν άγκαλιάση. Η Πυτιά νόμισε πώς τήν άγκάλιαζε φίδι, ένιωσε μία νευριχίλλα, έβγαλε μία σπαρακτική κραυγή, ξεγλιστρά από τά χέρια του σαν χέλι και από του ύψους του βράχου ρίχτηκε στο κενό. Ό Μιχάλης νομιζοντας πώς πήδησε στα σίγουρα, κατέβηκε από τό πίσω μέρος του βράχου και τή πλησίασε. Παρ' όλο που τήν είδε νεκρή άσέληγχε πάνω της.

Τή στιγμή εκείνη έρχόνταν από τή μεριά τών Μπούκων ή θειά τής Πυτιάς, ή Ειρήνη, για νά τής φέρη τή χαρούμενη είδησι, πώς ό Γερο - Ψιψής συγκατένευσε για τούς γάμους της με τό Κώστα. Όταν όμως είδε τά όσα ελάμβανον χώρα, παρεφρόνησεν. Τρελλή, με τά μαλλιά ξεπλεκα γυρίσε για μήνες βουνά και λαγκάδια και μυριολογόντανε τήν άχαρη άνεπιάν της. Τά μυριολόγια της εκείνα, άναφερόντανε στην άγάπη και τό τραγικό θάνατο τής Πυτιάς.-

Όλα ξεχάστηκαν. Για πολλά όμως χρόνια ό κόσμος πίστευε πώς μέσα από τούς θάμνους, πάνω στους όποιους ξεψύχησεν ή Πυτιά, κοντά τό μεσημέρι, καθημερινώς, έβγαινε μία όμορφη μυρωδιά. Ό τόπος στον όποιο βρήκε ένα τόσο τραγικό θάνατο ή Πυτιά, μύριζε.

Αυτό τό άκουσα από πολλούς νά τό ύποστηρίζουν σαν άληθινό. Μία μέρα περνώντας από τά μέρη εκείνα, ντάμωσα ένα γέρο βοσκό ν' άναβαίνη σιγά - σιγά τή πλαγιά του Τριαλλιού. «Δέ μου λές Μπάριμπα - Γιώργη, τόν έρωτώ, είναι άλήθεια πώς έδώ σ' αυτό τό μέρος κοντά στη Μάντρα του Πονηρού κάθε μεσημέρι βγαίνει μέσα από τά κλαδιά μία μυρωδιά όμορφη; Άλήθεια είναι, μου άπαντά. Άπό τότες που σκοτώθηκε ή Πυτιά, ό τόπος αυτός μύριζει».

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Νά ήμωνα πετροκάβουρας 'ς τήν πλάκα που λευκαίνεις
Νά τσίμπαγα τό πόδι σου, νά δώ για δέν μου κρένεις,
Μου είπαν, ραβωνιάστηκες, με γεία σου, με χαρά σου,
Όλλοι ναρθούν 'ς τό γάμο σου και γώ 'ς τά κόλλυβά σου,
τήν Κεριακή νά παντρευτής τό βράδυ νά χηρέψης,
και τή Δευτέρα τήν αυγή έμένα νά γυρέψης.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΓΕΝΤΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΥΣ ΜΑΣ

Ο ΕΦΗΒΟΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ

Μία ακόμη άγραφος δόξα προστίθεται εις τὴν ἄγνωστον πτυχήν τῆς Νισυριακῆς ἱστορίας ἐκ τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἐπιτυμβίου στήλης ἐχοῦσης ἐγγεγλυμμένον γυμνὸν νεαρὸν ἀθλητὴν Νισύριον, ἰστάμενον πλαγιοπροσάπας, στηριζόμενον μετὰ τὴν ἀριστεράν του χεῖρα ἐπὶ ἀκοντίου καὶ ἔχοντα δίσκον παρὰ τοὺς πόδας του. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐκ Παρίου μαρμάρου, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων ὡς ἀριστοῦργημα τέχνης καὶ ἐν ἐκ τῶν ὠραιότερων τῆς σειρᾶς τῆς Νησιωτικῆς σχολῆς καὶ κατατάσσεται μεταξὺ 470 καὶ 460 π.Χ. Εἶναι προῖον τῆς Ἴωνικῆς ἢ Νησιωτικῆς γλυπτικῆς τέχνης καὶ ἡ ἐπεξεργασία του κατὰ συμπερασμὸν παρουσιάζει ὁμοιότητα μετὰ τὰς παραστάσεις μορφῶν τῶν συμπλεγμάτων ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός. Τὸ μέγεθος τοῦ ἀναγλύφου εἶναι ὕψους 1.42μ. καὶ πλάτους 0.60μ.

Εὐρέθη κατὰ τὸ ἡμισυ τεθραυσμένον τὸ 1897 εἰς τὸ ἀγροτικὸν κτῆμα τοῦ Παπάτσου, ὅταν ὁμάς ἐργατῶν ἔσκαπτε πρὸς ἀνόρυξιν λίθων δι' ἀνέγερσιν οἰκήματος. Τοῦτο μετεκομίσθη πρὸς φύλαξιν καὶ ἐκρύβη εἰς τὸν περίβολον τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ποταμιτίσης. Παρέμεινε κρυπτὸν ἐπὶ τρία ἔτη, καὶ διαθρυλεῖται μεταξὺ τῶν Νισυρίων, ὅτι κατεδόθη τοῦτο εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχάς, τῆς Νισύρου ὑποκειμένης τότε εἰς τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν. Παρευθὺς δὲ ἀπεστάλη περιπολικὸν πλοῖον πρὸς μεταφορὰν τοῦ ἀναγλύφου εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ὀθωμανικὸν Μουσεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1900. Ὁ γράφων ἦτο τότε ἄνηβος καὶ ἐγένετο αὐτόπτης τῆς σπαραξικαρδίου σκηνῆς νὰ βλέπῃ τοὺς Τούρκους νὰ φέρουν τὰ δύο ἡμισυ τεμάχια τοῦ ἀνεκτιμήτου ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἀναγλύφου δεδεμένα εἰς τὴν ἀνάφορον ἀχθοφόρου καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν εἰς τὸν ὄρμον τῆς Τάβλας τοῦ Γιάλοῦ, διὰ νὰ ἐπιβιβασθοῦν εἰς τὴν πρὸς τὸ πέλαγος ἠγκυροβολημένην τουρκικὴν τελωνοφυλακίδα.

Ἀξία προσοχῆς εἶναι ἡ σχετικὴ μελέτη τοῦ ἀρχαιολόγου Χένρι Λεσα¹. Ἐπίσης ὁ ἀρχαιολόγος Σαλομὼν Ρεῖνάκ² μᾶς παρέχει ἀρκετὰς πληροφορίας εἰς τὴν λεπτομερεστάτην καὶ ἐκτεταμένην περιγραφὴν τῆς ἐν λόγῳ Στήλης τῆς Νισύρου, ὡς καὶ τῆς εἰκόνας τοῦ ἐπ' αὐτῆς Ἐφήβου (ἴδε εἰκόνα ἀριθ. 1). Τὴν φωτογραφίαν, ἐφ' ἧς ἔκαμε τὰς ἐρμηνευτικὰς παρατηρήσεις του, ἀναφέρει ὅτι παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Χαμπτή - μπέν, ὅστις ὑποτίθεται νὰ ἦτο ἐπίτροπος τοῦ Μουσεῖου τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ 1900 - 1.

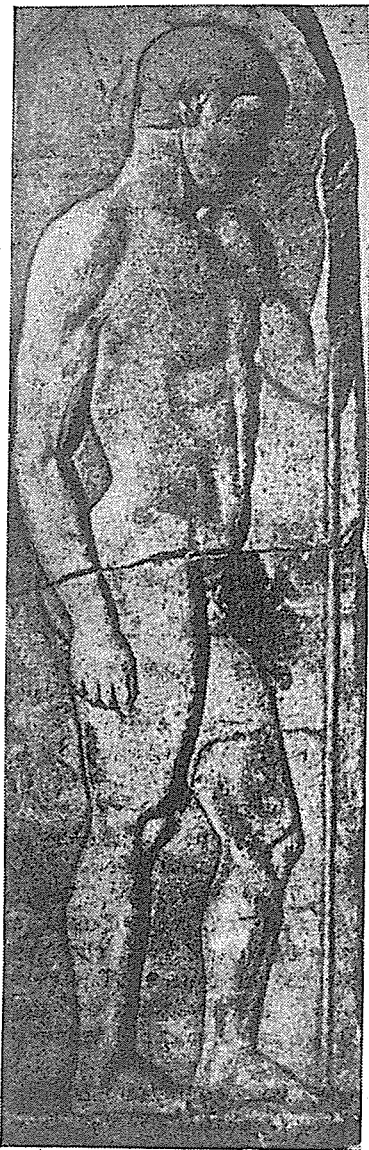
Ἐπιμελητῆς τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ ἄνωθι ἀναφερομένου Μουσεῖου ὑπῆρξεν ὁ Δρ. Γουσταῦος Μένδελ³, ὁ ὁποῖος κατήρτισε τὸν ἔξοχον κατάλογον τῆς Ἑλληνικῆς, Ῥωμαϊκῆς καὶ Βυζαντινῆς γλυπτικῆς τέχνης εἰς τρεῖς τόμους, ἐκδοθέντα γαλλιστὶ τὸ 1912, εἰς τὸν ὁποῖον περιλαμβάνεται ἡ ἀξιόλογος περιγραφὴ μετ' ἐντέχνου εἰκόνας τοῦ Ἐφήβου τῆς Νισύρου ὑπ' ἀριθ. 11, σελ. 73 - 76. Εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μουσεῖον εἰς ὃ μετεφέρθη καὶ ἐκτίθεται ἤδη τὸ ἀνάγλυφον, φέρει ἀριθ. εὐρετηρίου 11 (1142) μετὰ σημείωσιν γαλλιστὶ : «Stèle funéraire d'un discobole».

Εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν κόσμον εἶναι γνωστὸς ὡς «ὁ Ἐφήβος τῆς Νισύρου», «Ἐπιτύμβιος στήλη ἐνὸς δισκοβόλου», ἐνῶ δ' ἄγγλος ἀρχαιολόγος Σέρ Τσάρλες Γουάλστον, μετὰ ἐπιχειρήματα καλῶς πληροφορημένου εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς γλυπτικῆς τῶν ἀρχαίων καὶ ἐπὶ θεμάτων τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ τῆς γυμναστικῆς ἰσχυρίζεται

1) Henri Lechat, Revue des Etudes Grecques, XVI (1901), pp. 420 seq.

2) Salomon Reinach, Revue Archéologique, 1901, pp. 158 seq. Pl. XV.

3) Gustave Mendel, Catalogue des sculptures grecques, Vol. 1, No 11, pp. 73 - 76.

Εικόνα (1) ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Σαλομόντου Ρεϊνάκ

γράφας, ἕως οὗτο παρουσιάσθηκε ἕνα πραγματικὸν ἔργο τέχνης προερχόμενον ἐξ αὐτῆς, τὸ ὁποῖον πλουτίζει τὸ Μουσεῖον Κων)λεως. Περί τὰ 1897, ὅπως λέγουν μερικοὶ ἐργάτες, σκάβοντας εἰς τὸ χωράφι ἐνός, λεγομένου Παπάτσου, γὰρ νὰ βγάλουν πέτρες, ἀνεκάλυψαν τὴν στήλην ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὸ θέμα αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου. Τὴν μετέφεραν ἀμέσως εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐκρυσαν εἰς τὸν κήπον μιᾶς ἐκκλησίας γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ποταμίτισσα», διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὰς βλάβας. Κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1900, οἱ ἄρχοντες τῆς νήσου καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας εἰδοποίησαν ἕναν ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Μουσειου Κων)λεως εὐρισκόμενον ἐν περιόδῃ εἰς

πῶς ἦτο μᾶλλον πένταθλος¹ ἢ πενταθλητῆς, καὶ ὄχι μόνον δισκοβόλος, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κρατεῖ ἀκόντιον καὶ εἰς τοὺς πόδας του ἐμφαίνονται ἴχνη ἀμυδροῦ ἐγγράμου δίσκου — ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐσυνηθίζετο ὁ ἐπὶ μαρμάρου χρωματισμός — δύο μόνον ἀθλήματα τὰ ὁποῖα ὁ ἐπιδέξιός λιθουργός ἢ γλύπτης ἠρκέσθη νὰ ἀναπαραστήσῃ, ἐνῶ διὰ τὰ τρία ἄλλα ἀγωνίσματα, τοῦ ἄλματος, τοῦ δρόμου καὶ τῆς πάλης ἦσαν δύσκολα εἰς τὴν ἀπεικόνισίν των νὰ ἐγγλυφοῦν ταυτοχρόνως καὶ νὰ ἐπινοηθοῦν εὐκόλως. Εἰς τὴν περισπούδαστον αὐτὴν μελέτην τοῦ ἀειμνήστου Γουάλστον ἐνδείκνυται καὶ φωτογραφικὴ εἰκὼν τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐπικαλουμένου πενταθλητοῦ (ἴδε εἰκόνα ἀριθ. 2).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ θεωροῦμεν καθήκον μας νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ προγενεστέρως προτάσεώς μας διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων τῆς πατρίδος μας εἰς κατάλληλον καὶ ἐπαρκῆ χώρον ὑπὸ τύπον Μουσειου. Ὑποβάλλομεν ἐπίσης τὴν γνώμην ὅπως ἐπιδιωχθῇ ἢ παρὰ τοῦ Μουσειου Κωνσταντινουπόλεως λῆψις ἐκμαγείου ἐπὶ πληρωμῇ, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο τὴν ἀρχὴν τῆς συστάσεως τῆς Μουσειακῆς συλλογῆς. Τὸ τμήμα Ἀθηνῶν νομίζομεν ὅτι δύναται καὶ θὰ θελήσῃ νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γενικοῦ Προξενείου διὰ τὴν λῆψιν τοῦ ἐκμαγείου. Πρὸς πληρεστέραν κατατόπισιν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν παραθέτομεν ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, τὰ περὶ τοῦ ἐφήβου τῆς Νισύρου μνημονευθέντα ἀνωτέρω δημοσιεύματα τῶν Σαλομόν Ρεϊνάκ, Χένρι Λεσχά καὶ Γουσταῦ Μένδελ. Ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἔγραψεν ὁ Σερ Τσάρλες Γουάλστον εἰς τὸ σύγγραμμά του Νόουτς οφ Γκρήκ Σκουλπτιούαρ, ἐκδοθὲν εἰς Καϊμπριτζ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1927.

«Ἐπιτύμβιος Στήλη ἀνακαλυφθεῖσα εἰς Νισυρον». — Ὑπὸ SALOMON REINACH: *Revue Archéologique*, 1091, p. 158.

Ἡ Νισυρος γειτονικὴ τῆς Κῶ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἕνας μῦθος ἰσχυρίζετο ὅτι ἀπεσπάρθη κατὰ τὴν μυθικὴν ἐποχὴν, μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1900, δὲν εἶχε δώσει παρὰ ἐπιτύμβιον ἔργον ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς. Ἡ Νισυρος γειτονικὴ τῆς Κῶ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἕνας μῦθος ἰσχυρίζετο ὅτι ἀπεσπάρθη κατὰ τὴν μυθικὴν ἐποχὴν, μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1900, δὲν εἶχε δώσει παρὰ ἐπιτύμβιον ἔργον ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς.

4) Ὁ πένταθλον ἀγωνιζόμενος. Τὸ πένταθλον περιελάμβανε τὸ ἄλμα, τὸν δρόμον (στάδιον ἢ διαυλον), τὸν δισκον, τὸ ἀκόντιον καὶ τὴν πάλην.

τάς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, τοῦ παρέδωσαν τὴν στήλην ἢ ὅποια καὶ ἐστάλη ἀμέσως εἰς τὸ Τσινι-Κιόση. Ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης Χαμντῆ - μπέης εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀποστελῆ ἀμέσως ἐξαιρετικούς φωτογραφίας, τὰς ὁποίας διεβίβασα μὲ ὀλίγα σχόλια εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς 28ης Δεκεμβρίου τοῦ 1900. Συμφώνως πρὸς μίαν φωτογραφίαν ἐξ αὐτῶν ἐξετελέσθη ὁ πίναξ XV.

Ἡ στήλη τῆς Νισύρου ἔχει ὕψος 1,42μ. καὶ πλάτος 0,60 μ. καὶ εἶναι ἀπὸ πάριον μάρμαρον. Σπασμένη εἰς δύο κομμάτια συνεκολλήθη εὐκόλως ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀκρὴ τῆς μύτης καὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος τὰ ὅποια ἦσαν γδαρμένα. Τὸ ὑπόλοιπον τμήμα εὐρίσκεται εἰς περίφημη κατάστασι. Ὁ Χαμντῆ-μπέης δὲν σημείωσε ἴχνη πολυχρωμίας τὰ ὅποια παρουσιάζει. Ἐν τούτοις εἶναι βέβαιοι ὅτι ἡ στήλη αὕτη ἔφερε χρώματα, ἰδίως εἰς τὰ μαλλιά τῶν ὁποίων ὁ γλύπτης εἶχε σημειώσει μόνον τὸ σύνολον, θὰ ἔπρεπεν ὁμῶς νὰ εἶχαν συμπληρωθῆ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ πινέλου.

Ἡ φωτοτυπία μᾶς ἀρκεῖ γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ, ὅτι τὸ σχῆμα τῆς στήλης εἶναι ἐλαφρῶς πυραμιδοειδές, κοινὸ χαρακτηριστικὸ τῶν μνημείων αὐτῆς τῆς σειρᾶς. Ἡ σιλουέττα τοῦ ἐφήβου τὴν διακοσμεῖ καὶ τὴν γεμίζει τελείως. Ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὸ ἐξωτερικὸ περίγραμμα τῶν βραχιόνων ἐφάπτεται τῶν ἄκρων τῆς στήλης. Τὸ ἀφεθὲν ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν κενὸ διάστημα ἔχει ἀκριβῶς τὸ ἴδιον ὕψος μὲ τὸ μικρὸ τετράγωνον κυμάτιον, τὸ ὁποῖον ἐξέχει κάτω ἀπὸ τὰ πόδια. Ὁ ἐφήβος εἶναι ὄρθιος καὶ προτείνει ἐλαφρῶς τὸ ἀριστερὸν τοῦ πόδι. Τὸ πέλμα τοῦ ποδιοῦ του εἶναι ὀριζόντιον, ἀγγίζει δὲ ἀκριβῶς τὸ ἔδαφος. Μὲ τὸ ἀριστερὸν χερὶ τὸ ὁποῖο ἔχει ἀνασχηματισμένον μέχρι τὰ μάτια, κρατᾷ μία τελείως κάθετη λόγχην, σύμφωνα μὲ τὴν κατεύθυνσιν τῆς ὁποίας παρατηρεῖται μία ἐλαφρὰ κλίσις ἐπὶ τῆς προσθίας ὕψεως τοῦ ἄνω μέρους τῆς στήλης. Ὁ δεξιὸς βραχίον περτεῖ ἀνετα καὶ ὄχι μαλθακὰ κατὰ μῆκος τοῦ σώματος, σχηματίζει δὲ μόνον μίαν ἐλαφρὴν κλίσιν εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἀγκῶνος. Τὸ κεφάλιν εἶναι τελείως ἐν κατόψει, ἀλλὰ τὸ μάτι τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ περιβάλλεται ἀπὸ λεπτὰ βλέφαρα, εἰκονίζεται κατὰ τρία τέταρτα. Τὸ αὐτὶ εἶναι μεγάλο καὶ λίγο ὑψηλόν. Τὰ μαλλιά τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ εἶχαν χρῶμα δινούν τὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς ἴσιου σκούφου ὃ ὁποῖος σκεπάζει τὸ κεφάλιν. Ἡ γραμμὴ τῆς κάτω σιαγόνας εἶναι χαραγμένη βαθειὰ καὶ συνεχίζεται μέχρι τὸ αὐτὶ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος εἶναι δυνατὸ καὶ ἡ σιλουέττα πολὺ κομψή. Ἄν καὶ τὸ ἀνάγλυφο τονίζεται πολὺ λίγο, καμμιά λεπτομέρεια δὲν λείπει καὶ κανένας σπουδαῖος μῦς, ἡ ἐπιγονατὶς μάλιστα εἶναι τονισμένη μὲ ἐπιμονή, ἢ ὅποια μπορεῖ νὰ φανῆ ὑπερβολικῆ στὰ μοντέρνα γούστα.

Ὅχι μόνον ἡ στήλη τῆς Νισύρου εἶναι ἓνα ἀριστοῦργημα ἄξιο τῶν μεγαλύτερων καλλιτεχνημάτων τῆς ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῆς καλλιτέρας παραγωγῆς μαρτυροῦσα τὴν ἀπόλυτην συμφωνίαν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἓνα θαῦμα τέχνης ἀνάμεσα εἰς τὴν σειρὰν τῶν παρομοίων ἀναγλύφων, τὰ ὅποια ἐμφανίζονται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ βου αἰῶνος ἕως τὸ τελευταῖον ἡμισυ τοῦ 5ου μὲ τὴν ἴδια σύλληψιν, ἐπηρεαζόμενα ἄλλοτε λιγώτερο, ἄλλοτε περισσότερο ἐπιτυχῶς ἀπὸ τὸ ἴδιον ἰδεῶδες.

Ἰδοὺ τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν τῶν στηλῶν : Εἶναι πλάκες ἀπὸ μάρμαρον πολὺ περισσότερο ψηλές παρὰ πλατεῖές, λεπτούμεναι ὀλίγον πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος περιβάλλονται μίαν ἀνθρωπίνην μορφήν ἢ ὅποια τίς γεμίζει σχεδὸν τελείως. Εἴτε αὕτη ἡ μορφή εἶναι ἀρσενικὴ εἴτε θηλυκὴ, παριστάνεται ὄρθια δίχως νὰ κινῆται, στήν στάσιν τὴν πιὸ συνήθη, ἢ ὅποια πιστεύεται ὡς ἡ πλέον ἀρμόζουσα γιὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἀναμνήσεως τοῦ νεκροῦ ἢ τῆς νεκρᾶς.

Σχεδὸν πάντοτε τὰ πόδια πατοῦν τελείως. Γενικῶς τὰ μαλλιά εἶναι ἐλάχιστα σημειωμένα

Εἰκὼν (2) ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Σιρ Τσάρλες Γουάλστον.

ἢ δὲν εἶναι καθόλου. Τὸ ἀνάγλυφο εἶναι πολὺ ἑλαφρῦ. Ὁ καλλιτέχνης φαίνεται ὅτι ἀρχίζει νὰ χαράξῃ τὴν σιλουέτα ὡσὸν νὰ ἐπρόκειτο νὰ ζωγραφίσῃ. Κατόπιν ἔκοπτε τὸ μάρμαρο γύρω γύρω καὶ σχηματίζει τὸ σῶμα ἐλαττώνοντας τὰ κενὰ καὶ τὶς ἐξοχές. Τὸ σύνολο δίδει τὴν ἰδέα ἐνὸς πίνακος μάλλον προωρισμένου γιὰ ἀνάγλυφο παρά γιὰ πλαστικὸ. Πράγματι θὰ ἰδοῦμε ὅτι τὰ καλλίτερα παραδείγματα αὐτῆς τῆς σειρᾶς εἶναι ἔργα ζωγραφικὰ ἐπάνω σὲ μάρμαρο ὅπου ἡ ἐργασία τοῦ τρυπάνου περιορίστηκε μόνον νὰ δώσῃ μίαν ἐπιφάνεια ὀριζόντια τόση, ὅση χρειάζεται γιὰ νὰ μπῆ τὸ χρώμα.

Ἀπὸ καιρὸ παραδέχθηκαν, ὅτι αὐτὴ ἡ ὁμάς τῶν νεκρικῶν ἀναγλύφων ἔχει καταγωγή ἰωνικὴ καὶ ὅτι ἡ ἐξάπλωσις θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποδίδεται στὰ ἐργαστήρια τῆς Νάξου καὶ τῆς Πάρου. Ἀπὸ τὸν 7ον αἰῶνα ἡ Σχολὴ τῆς Νάξου ἀνθίζει καὶ γίνεται γνωστὴ γιὰ τὴν χρῆσιν τῶν μαρμάρων. Τὸν 5ον αἰῶνα δουλεῖται ὄχι μόνον γιὰ τὶς Κυκλάδες ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Μοιράζει τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὴν πελατεία τῆς μὲ τὰ ἐργαστήρια μαρμάρου τῆς Πάρου, ἡ ὁποία γρήγορα θὰ τὴν ξεπεράσῃ, χάρις στὶς εὐκολίες πού βρῖσκει μὲ τὰ πλούσια λατομεία τῆς. Ἡ Θάσος ἀπουκία τῆς Πάρου ἐπιηρεάζεται ἀπὸ αὐτὰ τὰ παραδείγματα καὶ γίνεται ἐπίσης κέντρον. Ἡ Ἀθήνα εἰσάγει ἀνάγλυφα τῶν νήσων καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 6ου αἰῶνος τὰ μιμῆται χωρὶς δουλικότητα ἀλλὰ μὲ πρωτοτυπία. Τοὺς δίνει τὴν δικὴν τὴν σφραγίδα. Αὐτὴ εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἱστορία τοῦ τύπου τῶν στηλῶν ἐκ τῶν ὁποίων τὸ καλλίτερον παράδειγμα εἶναι αὐτὸ τῆς Νισύρου.

Ἀπὸ τὰ παλαιότερα ἔργα τῆς ἰωνικῆς ὁμάδος τὰ ἀναγόμενα στὸν 6ον αἰῶνα δὲν κατέχομε παρά ἓνα παράδειγμα. Εἶναι μίαν στήλη ἡ ὁποία βρέθηκε στὴ Σύμη καὶ εὐρίσκεται στὸ Μουσεῖο Κωνσταντίας. Εἶναι πολὺ ἄσχημα διατηρημένη. Βλέπει κανεὶς ἓναν ἄνθρωπον νὰ κρατᾷ λόγχη καὶ ἀπὸ κάτω ἓνα ἑλάρι νὰ περνᾷ. Ὁ τύπος αὐτὸς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰς Σαρκοφάγους τῶν Κλαζομενῶν.

Ὁ Joulin διεπίστωσε τὴν ἀναλογίαν αὐτῆς τῆς στήλης, μὲ αὐτὴν πού διακοσμεῖ τοὺς κίονας τοῦ Ἀρτεμισίου τῆς Ἐφέσου ἀφιερωμένη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 560 - 546 ἀπὸ τὸν Κροῖσο. Τὸ μνημεῖον τῆς Σύμης πιδ ἀρχαῖκὸ ὡς πρὸς τὴν τεχνοτροπία ἀπὸ τὰ ἄλλα μορεῖ νὰ τοποθετηθῆ μεταξὺ τῶν πρώτων τῆς σειρᾶς. Κατόπιν βρῖσκουμε 3 στήλες σὲ τεμάγια, πού παριστάνουν ἄνδρας γυμνοὺς στὴν ἴδια στάσι μὲ τὸν ἔσθητο τῆς Νισύρου, ἀλλὰ ὅπως ὅμως φαίνεται εἶναι 20 χρόνια παλαιότερες αὐτοῦ. Ἡ μίαν ἀνεκαλύφθη στὸ Λαύρειο, ἡ ἄλλη στὶς Θεσπιές τῆς Βοιωτίας, ἡ τρίτη στὴν Ἀθήνα. Ἡ στήλη τοῦ Λαυρείου καὶ τῶν Θεσπιῶν, φέρουν ἡ κάθε μίαν ἀπὸ δύο πρόσωπα τῶν ὁποίων τὸ περιγράμμα εἶναι παράλληλο, ὥστε πρέπει ν' ἀνήκουν στὸ ἴδιο ἐργαστήριον. Ἀλλὰ ἐὰν συγκρίνῃ κανεὶς τὶς στήλες αὐτὲς μὲ τὰ βοιωτικὰ ἔργα τῆς ἰδίας ἐποχῆς, ὅπως εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ Δέρμεως καὶ τοῦ Κιτύλου, πείθεται ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἔργων ἐντοπίων, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ μίαν νησιώτικην σχολὴν πολὺ πιδ

προηγμένη ἀπ' αὐτὲς τῆς Βοιωτίας. Ὑπάρχει λοιπὸν κάποιος λόγος ν' ἀναγάγωμεν στὴν Πάρου ἢ στὴν Νάξου τὰ τεμάγια τῶν Θεσπιῶν τοῦ Λαυρείου καὶ τῶν Ἀθηναίων, τὰ ὁποῖα μεταξὺ τούτων δὲν μποροῦμε νὰ τὰ ξεχωρίσουμε.

Δύο στήλες ἰδίου σχήματος τῶν ὁποίων διατηρεῖται μόνον τὸ ἄνω μέρος μὰζι μὲ τὸ κεφάλι, ἀνεκαλύφθησαν, ὅπως λέγουν, στὰ Ἀβδηρα καὶ στὰ Μέγαρα. Ἡ πρώτη ἀνήκει στὶς ἀρχές τοῦ 5ου αἰῶνος, ἢ εἶναι λίγο ἀρχαιότερη, ἡ δεύτερα εἶναι περίπου γύρω στὸ 450. Καὶ οἱ δύο πρέπει ν' ἀναχθῶν στὴν ἰωνικὴν Σχολὴν τῶν νήσων.

Μεταξὺ αὐτῶν ἔρχεται νὰ προστεθῆ καὶ ἡ στήλη τῆς Νισύρου, ἡ ὁποία θὰ κατεσκευάσθῃ περὶ τὸ 460 - 470, λίγο πρὶν ἀπ' τὰ ἀετώματα τῆς Ὀλυμπίας. Μίαν τρίτην ὁμάς περιέχει τὸς ἀνδρικές ἐνδεδυμένες μορφές: ἡ στήλη τοῦ Λυσέα στὴν Ἀθήνα, τελείως ζωγραφισμένη, καθὼς καὶ 3 στήλες γλυπτῆς προερχόμενες ἀπὸ τὸ ἴδιο μοντέλο, πού ἀνεκαλύφθησαν ἡ πρώτη στὴν Ἀπολλωνία τοῦ Πόντου (ἀπουκία τῆς Μιλήτου), ἡ δεύτερη στὸν Ὀρχομενὸ τῆς Βοιωτίας. Τῆς τρίτης ἡ προέλευσις εἶναι ἄγνωστη. Ἡ στήλη τοῦ Ὀρχομενοῦ λίγο ἀρχαιότερη τῆς Ἀπολλωνίας, σήμερα εὐρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Σόφιας, εἶναι ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσα, γιὰτὶ φέρει τὴν ὑπογραφή ἐνὸς γλύπτου τῆς Νάξου, τοῦ Ἀλξήνορος. Μπορεῖ κανεὶς νὰ προσθέσῃ σ' αὐτὴν τὴν ὁμάδα μίαν στήλην πού βρέθηκε στὴν Κάρυστο τῆς Εὐβοίας, πού ἦταν τοποθετημένη σὲ ἀκροτήριον ὅπου βλέπει κανεὶς τὸ ἄνω μέρος μίαν μορφῆς ἀνδρικής ἐνδεδυμένης. Τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶναι παλαιότερον τοῦ 6ου αἰῶνος καὶ προδίδει ἤδη τὴν ἐπιστροφή τῆς ἀττικῆς τέχνης πρὸς τὴν νησιώτικην.

Ἡ πρώτη ἡ ὁποία βρέθηκε στὴ Ρώμη, ἀπὸ τὶς 3 στήλες πού παριστάνουν νεκρὰς μορφὰς, στὸ Esquiline εἶναι περισσότερον ἀρχαῖκῃ, οἱ 2 ἄλλες πού βρέθηκαν στὴν Βενετία καὶ στὸ Brockles by House εἶναι σύγχρονες τῆς στήλης τῆς Νισύρου καὶ συγγενεῦσιν πολὺ μεταξὺ τούτων. Τὸ κεφάλι τῆς στήλης τοῦ Ἐσκυλίου ἂν καὶ πιδ ἄγριο, παρουσιάζει στὸ σχέδιον τῶν ματιῶν καὶ τῆς παρεῖς ζωηρὰς ἀναλογίας μὲ τῆς Νισύρου. Ἡ θέσις τῶν ποδῶν εἶναι ἴδια. Ἐπίσης ἡ στήλη τοῦ Brockles by House πλησιάζει τὴν στήλην τῆς Νισύρου μὲ τὴν ὅμοια κίνησιν τοῦ ἀριστεροῦ ποδιοῦ. Ἐδῶ μποροῦμε νὰ ἀναφέρωμε μίαν μικρὴν ὁμάδα ἀθηναϊκῶν στηλῶν, ὅλες παλαιότερες τῶν περσικῶν πολέμων (μεταξὺ τοῦ 520 - 500), πού διακρίνονται ἀπὸ τὶς προηγούμενες, μὲ τὸ κύριον αὐτὸ χαρακτηριστικόν, τὸ ὅτι παρουσιάζουν τοὺς πολεμιστὰς νὰ ἔχουν ὀπλισμένο τὸ πόδι. Εἶναι ἡ περίφημη στήλη τῆς Βελανιδέας, γνωστὴ ὡς πολεμιστῆς τοῦ Μαραθῶνος. Καὶ τὰ 4 ἀντίγραφα σὲ τεμάγια βρέθηκαν στὴν Ἀττικὴν, στὴν Σταμάτα (Ἰκαρία), στὴν Λέβη καὶ στὴν Ἀθήνα. Ἡ στήλη τῆς Βελανιδέας φέρει τὴν ὑπογραφή τοῦ Ἀριστοκλή, πού πιθανῶς νὰ εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀριστίωνος τοῦ Παρίου, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπογραφή εὐρίσκεται σὲ μίαν βάσι, πού ἀνεκαλύφθη στὰ Μέρενδα τῆς Ἀττικῆς. Αὐτὸς ὅμως, υἱὸς ὄντας ἐνὸς Παρίου γεννηθεὶς πιθανῶς καὶ ἀνατραφεὶς στὴν Ἀθήνα, δὲν ἀντέγραψε δουλι-

κά τούς καλλιτέχνας τῆς Πάρου. Ἡ στήλη τῆς Βελανιδέζας δὲν διακρίνεται ἀπ' τὶς στήλες τῶν νήσων μόνον ἀπ' τὸ ἐνδυμα τοῦ στρατιωτικοῦ τοῦ δόθηκε στὸν νεκρό, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μίαν τραχύτητα στὴν ἐργασία ποῦ εἶναι ἕνας νεωτερισμὸς εἰς τὴν σειρά τῶν στηλῶν ποῦ μελετοῦμε.

Ἡ ὁμάς τῶν στηλῶν τῆς Β. Ἑλλάδος περιέχει ἔργα μέτρια, ὅπου τὸ κύριο ἐνδιαφέρον συγκρατεῖται στὴν ἰωνικὴ ἐπίδρασι τὴν ὁποίαν μαρτυροῦν. Οἱ καλλιτέχνες ὅμως ποῦ τὰ ἐξετέλεσαν δὲν εὐρίσκοντο στὸ ὕψος τῶν δασκάλων τους. Τὸ πιὸ παλῆθ εἶναι ἴσως ἡ στήλη τοῦ Ἀγ. Πέτρου κοντὰ στὸ Ἄκκον τῆς Ἀκαρνανίας, τὸ ὁποῖον παριστάνει ἕναν ἄνθρωπο νὰ παίξῃ λύρα. Περισσότερη προσωπικότητα βρίσκει κανεὶς στὸ ἄνω μέρος τῆς στήλης τῶν Γαλανῶν (Τύρναβος), ὅπου εἰκονίζεται τὸ κεφάλι μίᾶς γυναικίᾶς τῆς ὁποίας τὸ ἀριστερὸ χερί ὑψώνει μίαν ρόκα. Αὐτὸ τὸ κεφάλι ἔχει πολλὰ κοινὰ σημεῖα μὲ τῆς Νισύρου.

Μάτι σχεδὸν κατὰ μέτωπον περιβαλλόμενον ἀπὸ βλέφαρα λίγο προσημένα, αὐτὶ πολὺ ὑψηλὰ καὶ μεγάλῳ περιγράμματι τῆς καρείας ποῦ συνεχίζει μέχρι τὸ αὐτί, μαλλιά ἴσια ποῦ θὰ ἔπρεπε οἱ λεπτομέρειες νὰ τοιασοῦν ζωγραφικὰ. Τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ ἐπιανεύρισκονται σὲ μίαν στήλη τῆς Λαρίσης, ἡ ὁποία παριστάνει ἕναν ἄνδρα νὰ κρατᾷ ἕνα λαγὸ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐπικάθηται ἕνα ἀκρωτήρι μὲ ἀνέμω. Μία δεύτερη στήλη τῆς Λαρίσης πολὺ κατώτερη ἀπὸ τὴν προηγούμενη, δείχνει ἕνα ἄνδρα γυμνὸ σὲ στάσι 3)4 νὰ βαστάῃ μίαν λόγχην καὶ ἕνα κόκκορα. Αὐτὴ ἡ στήλη ἡ ὁποία ἐστῆριζε ἕνα ἀέτωμα, ἔχει ὡς ἀντίστοιχο ἕνα μάρμαρο τοῦ ἴδιου σχήματος ὅπου βλέπει κανεὶς μίαν γυναῖκα ἐν κατόφει ποῦ κρατᾷ ἕνα μῆλο. Ἐδῶ δὲν εἶναι παρὰ μακρὴν ἀνάμνησι τῆς ἰωνικῆς συλλήψεως. Τὸ ἴδιο μπορούμε νὰ ποῦμε γιὰ τὸ ὠραῖο ἀνάγλυφο ποῦ βρέθηκε στὴν Πέλλα καὶ εὐρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Κων)λεως ποῦ παριστάνει ἕνα πολεμιστὴ γυμνὸ ὁ ὁποῖος φέρει στὸ κεφάλι του ὠειδῆ σκούφο, μνημεῖο μίᾶς τέχνης πιὸ προηγμένης καὶ πιὸ ἐλεύθερης, ποῦ ἀνήκει στὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ 5ου αἰῶνος.

Πάντως ἀπ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ γλυπτὰ ποῦ γνωρίζουμε, δὲν ὑπάρχουν ἔργα ποῦ νὰ θυμίζουν περισσότερο τὸν τύπο τῆς στήλης τῆς Νισύρου, ἀπὸ τὰ δύο κεφάλια τὰ λεγόμενα τοῦ Κλαδέως καὶ τοῦ Πειριθου, ἀνήκοντα στὰ ἀέτωμα τῆς Ὀλυμπίας. Ἦδη ἀπὸ τὸ 1884 ὁ Furtwängler μελετώντας τὰ τότε γνωστὰ παραδείγματα τῶν ἰωνικῶν στηλῶν, εἶχε σημειώσει τὴν συγγένειάν τους μὲ τὰ γλυπτὰ τῆς Ὀλυμπίας. Αὐτὴ ἡ ἐντύπωσις μεγάλως ἀκόμη περισσότερο, ὅταν ἀνεγνώρισε λίγο πιὸ ὕστερα, ὅτι τὰ κεφάλια τῆς Ὀλυμπίας μοιάζουν μὲ αὐτὰ τῶν μαρμαρίνων σαρκοφάγων τῆς Φοινίκης, ἔργα ἀσφαλῶς ἰωνικά τοῦ πέμπτου αἰῶνος. Δὲν εἶναι ἀμφίβολον ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῆς στήλης τῆς Νισύρου μπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἄποψιν αὐτὴν τοῦ ἐπιστήμονος. Διότι ἡ σύγκρισις τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐφήβου μὲ αὐτῆς ποῦ ἀναφεραμεν δὲν ἀφήνει καμία ἀμφιβολία γιὰ τὴν συγγένειαν τῶν σχολῶν ἀπὸ τὶς ὁποῖες προέρχονται. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ στήλη τῆς Νισύρου εἶναι λίγων ἐτῶν παλαιότερη. Ἐὰν λοιπὸν ἀποδίδονταν τὰ ἀέτωμα τῆς Ὀλυμπίας στὸ 460, πρέπει νὰ

ἀνεβάσουμε τὴν στήλη περίπου στὸ 470. Βεβαίως δὲν θεωροῦμε ἀποδεδειγμένη τὴν ἄποψιν τοῦ Furtwängler, ἡ ὁποία ἀποδίδει τὰ ἀέτωμα τῆς Ὀλυμπίας σὲ γλύπτες τῆς Παρίας Σχολῆς. Δὲν εἴμαστε ἐπίσης βέβαιοι ὅτι εἶναι τελείως ἀνάξια λόγου ἡ μαρτυρία τοῦ Παιουσανία, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει γι' αὐτοὺς τοὺς καλλιτέχνες τῆς Λήμνου καὶ τῆς Μένδης, δηλ. τῆς Β. Ἑλλάδος. Εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ θεωρήσουμε ὡς τετελεσμένο γεγονός, ὅτι αὐτὰ τὰ γλυπτὰ ἀνήκουν στὴν σχολὴ τῶν νήσων τοῦ 5ου αἰῶνος, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Πάρος καὶ ἡ Θάσος φαίνεται νὰ ὑπῆρξαν περὶ τὸ 450 τὰ πιὸ ἀκαμαία κέντρα. Ἐὰν οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀετωμάτων καὶ τῶν μετωπῶν, προερχομένων ἀπὸ ἐπαρχιακῆς σχολῆς συνδέονται μὲ αὐτὴν, ὅπως τὸ πιστεῖται ὁ Reinach, τὸ ποῦ εἶναι δευτερεύον. Τὸ κυριώτερον τὸ ὁποῖο σῆμα φαίνεται ἀποδεδειγμένον, εἶναι ὅτι ἡ τεχντροπία τῶν γλυπτῶν τῆς Ὀλυμπίας δὲν ἔγινε οὔτε στὴν Ἀττικὴ, οὔτε στὴν Πελοπόννησος, ἀλλὰ κεντρὸ πρὸς τὸ κέντρο τοῦ Ἀρχιπελάγους.

«Στήλη τῆς Νισύρου». — Ὑπὸ HENRI LECHAT: Revue des Études Grecques XVI (1901) p. 420.

Τὸ Μουσεῖο τῆς Κων)λεως ἔλαβε στὴν κατοχὴ τοῦ τὸ 1900 μίαν νεκρικὴ στήλη ἀπὸ μάρμαρο, ἡ ὁποία βρέθηκε λίγα χρόνια πρὶν στὴ νῆσο Νίσυρο. Ἔχει διαστάσεις 1,84μ. ὕψος ἐπὶ 0,60 πλάτος. Εἶναι σχεδὸν ἀκέραιη καὶ οἱ μεταβολές ποῦ ὑπέστη δὲν ἔχουν ἰδιαιτέρη σημασία. Τὸ ἀνάγλυφο παριστάνει ἕνα ἄνδρα ὄρθοι τελείως γυμνὸ, ἔχοντα τὸ ἀριστερὸ χερί ἀκουμπισμένο σὲ μίαν λόγχην, τὸ δεξιὸ κρεμασμένον καὶ ἄπρακτο κατὰ μῆκος τοῦ σώματος. Ὁ S. Reinach ὁ ὁποῖος δημοσίευσεν αὐτὸ τὸ γλυπτὸ, ἐξυμνεῖ δικαίως τὴν ποιότητα αὐτοῦ τοῦ ἔργου, τὴν θεωρεῖ δὲ ὡς ἀριστοτέρη μίᾶς μακρᾶς σειρᾶς ὁμοίων μνημείων εἰτε ἰωνικῆς καταγωγῆς, εἰτε ἐκτελεσθέντων ὑπὸ ἰωνικὴν ἐπίδρασιν, σειρᾶς ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν στήλην τῆς Σύμης καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι τὴν στήλην τῆς Πέλλας. Μοῦ φάνηκε (τοῦ Lechat) ὡς πρὸς αὐτὸ ὅτι ἡ ἀπαριθμησις τοῦ Reinach ἦταν λίγο βιαστικὴ καὶ παρ' ὅλες τὶς ὑποδιαίρεσεις ποῦ σημείωσε εἶχε τὴν τάσιν νὰ τὰ βάλῃ ὅλα σὲ ἕνα σακί. Ὡστε χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθοῦμε οὔτε καὶ ἐλάχιστα ἀπὸ τὴν ἰωνικὴν καταγωγὴν τῆς στήλης, πρέπει νὰ παραδεχοῦμε ὅτι οἱ γλύπτες τῶν νήσων ἡ τῆς κυρίας Ἑλλάδος δὲν υιοθέτησαν παρὰ τὸ ἐξωτερικὸ πλαίσιο καὶ δὲν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ δουλεύουν τὸ ἀνάγλυφόν τους σύμφωνα μὲ τὸ ἰωνικὸ στυλ. Ἔτσι βλέπω καλὰ ὅτι τὸ σχῆμα τῆς πέτρας καὶ τὸ θέμα ποῦ παριστάνεται εἶναι ἴδια στὴν στήλη τῆς Σύμης ὅπως καὶ τῆς Νισύρου, ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἀπὸ ἕνα γλυπτὸ ὅπως τῆς Σύμης νὰ μπορῇ ποτὲ νὰ βγῇ ἕνα γλυπτὸ ὅπως αὐτὸ τῆς Νισύρου. Ὁ πολεμιστὴς τῆς Σύμης εἶναι βαρὺς στὴν ἐμφάνισιν. Τὰ μέλη του φαίνονται προσημένα ἀπ' τὸν ἀέρα καὶ τὸ κορμὶ του κυρτωμένον σὲ σχῆμα τόξου· ἀπ' τὸν λαϊμὸ ὡς τὴν κοιλία δὲν ἔχει καμμιὰ ἀλήθεια καὶ καμμιὰ ζωῆ. Γενικά εἶναι ἕνα καλὸ παράδειγμα αὐτῆς τῆς ἀνατολικῆς ἐπιπέδου γλυπτικῆς, ὅπως ἐμ-

φανίζεται ως τελευταίο παράδειγμα στα ανάγλυφα του τάφου των Ἀρπυιδῶν. Εἶναι δυνατόν νὰ βγῆκε ἀπ' ἓνα περίγραμμα τόσο ἀβέβαιο τὸ ἐξαιρετικὸ σχῆμα, τὸ τόσο ἀκριβές καὶ σταθερὸ τῆς στήλης τῆς Νισύρου; Αὐτὴ εἶναι ἔργο ἑνὸς νησιώτη καλλιτέχνη πού δὲν ἔχει τίποτα τὸ κοινὸ μὲ τὴν τεχνικὴν τῆς μετρίας σχολῆς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἰωνίας, ἀπ' τὴν ὁποίαν προέρχεται ἡ στήλη τῆς Σύμης. Γιὰ τὸ στρογγυλὸ καὶ κοντὸ κεφάλι μὲ τὴν σχεδὸν ἐπίπεδο κόμη, ὁ Reinach δικαίως, τὴν συγκρίνει μὲ ὠρισμένα κεφάλια τῶν ἀετωμάτων καὶ μετοπῶν τῆς Ὀλυμπίας. Ὡς πρὸς τὸ σῶμα θὰ ἀναφέρω μίαν ἄλλην σύγκρισιν πού δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἀσχημῆ. Τὸ δεξιὸ χέρι, τὸ κορμί, τὰ πόδια φαίνονται νὰ εἶναι μίαν ἀνάγλυφος προβολὴ εἰς τὸν ἄωρον τῆς πλάκας τοῦ ὠραίου ἀγάλματος πού μᾶς εἶναι γνωστὸν ὡς Ἀπόλλων Choiseul-Gouffier, ἢ Ἀπόλλων ὁ Ὀμφάλιος. Δὲν εἶναι μόνον ἡ ἴδια στάσις, ἀλλὰ ἰδίως εἶναι ἡ ἴδια ἀνεση ὡς πρὸς τὴν δύναμιν, ἡ ἴδια εὐλυγισία ὡς πρὸς τὴν στάσι τῆς σιγμιαίας ἀναπαύσεως. Τόσο ἡ στήλη ὅσο καὶ τὸ ἀγαλμα ἀξίζουν τὸ καθένα τὸ εἶδος του, καὶ πιστεύω ὅτι μεταξὺ τοῦ ἀναγλύφου τῆς Νισύρου καὶ αὐτοῦ τῆς Σύμης, ὑπάρχει ἡ ἴδια διαφορὰ σχολῆς καὶ τέχνης, ὅπως μεταξὺ τοῦ Ἀπόλλωνος Choiseul καὶ τὰ raquets assis τῶν Βραγχιδῶν. Βεβαίως λίγο ἐνδιαφέρει τὸ ὅτι τὰ πλαισία εἶναι ὅμοια, ἐνῶ οἱ μορφές πού περιέχουν εἶναι τόσο λίγο ὅμοιαι. Καὶ μετὰ πού ἀνεγνωρίσθη μιὰ γιὰ πάντα ἡ ὁμοιότης τῶν θεμάτων, (συνέπειαν σχεδὸν ἀναγκαίαν τοῦ σχήματος τοῦ πλαισίου) πρώτη θέσι πρέπει νὰ καταλάβῃ ἡ ποικιλία ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς ἐκτελέσεως. Θὰ ἤμουν περιεργὸς ἂν ἡ γνώμη τοῦ κ. Reinach δὲν ἦταν ἡ ἴδια, φοβούμαι ὅτι δὲν τὴν ἄφησε πολὺ νὰ φανῇ.

Ἐξετάζων τὴν ὁμοιότητα πού ὑπάρχει μεταξὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ νέου τῆς Νισύρου καὶ μερικῶν κεφαλῶν τῆς Ὀλυμπίας ὁ Reinach πιστεύει ὅτι ἡ στήλη μπορεῖ νὰ τοποθετηθῇ περίπου μεταξὺ τῶν ἐτῶν 470 καὶ 460.

Ἡ ἀναλογία τὴν ὁποίαν σημείωσε μὲ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Choiseul - Gouffier, ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἴδιον συμπέρασμα. Τέλος τὰ ἴχνη ἀρχαϊσμοῦ (γόνυ αὐτῶν χαραγμένον: ἕως τὰ κόκκαλα, δυνατὴ κάμψις τῶν νεφρῶν, μάτι κατὰ τρία τέταρτα) εἰς τὰ ὁποῖα προστίθενται τεχνικῆς ἀρετῆς τόσο φανερός, διαβεβαιοῦν αὐτὴν τὴν χρονολογίαν. Τελειώνοντας ὁ Reinach μᾶς ἀναφέρει ὅτι ἡ στήλη τῆς Νισύρου σὲ σύγκρισιν μὲ τὰ γλυπτὰ τῆς Ὀλυμπίας, μᾶς δίδει ἓνα σοβαρὸν τεκμήριον εἰς ὄφελος τῶν ἀπόψεων τοῦ Furtwängler, ὁ ὁποῖος ἀποδίδει τὰ ἀετώματα τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς σὲ γλυπτῆς νησιώτες, πού ἤρθαν ἀπὸ παριανὰ ἔργαστήρια. Πιὸ πέρα θὰ βροῦμε μίαν ἀνάλογον παρατήρησιν τοῦ M. C. Robert σχετικὰ μὲ ἓνα ἀνάγλυφο ἀπὸ τερακόττα πού παριστάνει τὸ λουτρὸ τῶν ποδιῶν τοῦ Ὀδυσσεύς.

«Ἐπιτύμβιος Στήλη ἑνὸς δισκοβόλου».
 Ὑπὸ GUSTAVE MENDEL: Catalogue des Sculptures Grecques. Vol. 1. No 11 p. 73.

Νησιώτικο μάρμαρον μὲ χονδρὰς κόκκας κρυ-

στάλλου. Κάθεται ὄψεις περιπατημένες. Τὸ πῖσω μέρος (δὲν φαίνεται σήμερα) φαίνεται νὰ ἦτο κατεγρασμένο. Ἡ στήλη εἶναι κομμένη εἰς δύο μὲ ἓνα ὀριζόντιον σπάσιμον πού περνάει ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ μηροῦ. Μικρὰ χάσματα ἐπιπόλαια προστίθενται. Οἱ ἄνω γωνίες εἶναι ἀποκομμένες. Οἱ κάτω γωνίες στρογγυλεμένες. Λείπει τὸ θέμα πού στεφανωνε τὸ μνημεῖον, τὸ ἄνω μέρος τῆς λόγχης καὶ τὸ ἀνδρικὸν μόριον. Ὅλο τὸ μήκος τοῦ προσθίου μέρους τῆς χειρὸς ἀπεχωρίσθη ἀπὸ ἓνα ἐπιπόλαιον κτύπημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἄφησε παρὰ τὸ ἐσωτερικὸν περίγραμμα καθὼς καὶ τὸ τμήμα τοῦ ἀγκυλῶν.

Φαγωμένα σημεῖα ὑπάρχουν κυρίως ἐν τῷ κῶπι τοῦ προσώπου (ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μέτωπον) τὸ αὐτὸ καὶ δεικτικὴ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ τοὺς γεννητικὸς ἀνδρικοὺς ἀδένας.

Πολὺ ἐλαφρὰ ξεγδάσματα ὑπάρχουν ἐν διαφόροις μέρει τοῦ σώματος. Οἱ κάθετες ὄψεις φαίνονται νὰ ὑπέφεραν ἀπὸ τὴν γλυπτὴν ὄψιν. Ὑψος 1,83 μ. πλάτος κάτω 0,625 μ., ἄνω (εἰς τὸ ὑποθέσιμον τέλειον περίπου) 0,545 μ. Πάχος κάτω περίπου 0,19 μ. ἄνω περίπου 0,12 μ. Ὑψος μορφῆς εἰς τὰ πόδια μόνον 0,825 μ., μέχρι τὸν ὀμφαλὸν 0,995 μ., μέχρι τὸ στήθος 1,255 μ., ἀπὸ τὸν λαμβὸν μέχρι τὸ στήθος 1,42 μ., μέχρι τὸ πηγυρὸν 1,45 μ., μέχρι τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς 1,70 μ.

Ἐψηλὴ πλάκα ὀρθογώνια τῆς ὁποίας τὸ πάχος καὶ τὸ πλάτος μειώνονται ὅσο ἀνεβαίνει. Ἡ ἄνω ὄψις φέρει ἴχνη ἀποσπάσεως, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἀκριβῶς ἐν τῇ μέσῃ, ἀναλογοῦν δὲ εἰς τὸ τρίτον τοῦ μήκους τοῦ κάτω καὶ εἰς τὸ ἕμισον τοῦ πάχους τοῦ (0,19 μ. X 0,60 μ.) φαίνεται νὰ ἀποδεικνύουν μὲ βεβαιότητα τὴν ὑπαρξίν μιάς ἐπιστέψεως, ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ παρασταθῇ παρὰ ὑπὸ τὴν μορφήν ἑνὸς ἀνθεμίου χαραγμένου μέσα εἰς τὸν ὀγκλίθιον. Εἰς αὐτὸ συνίσταται ἡ ἀρχιτεκτονικὴ διακόσμησις. Οἱ κάθετες νεωρῶσεις καθὼς καὶ οἱ ἄνω (ARETES) ἦσαν στυλοστέμματα ἀπὸ μίαν ἐπίστεψιν μαρμαρινὴν μολίς ἀνάγλυφον. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπάρχει ἓνα πλάσιον ἐξέχον κατὰ 0,03 μ. ὕψ. 0,06 μ. τὸ ὁποῖον δὲν διακρίνεται παρὰ ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς πλίνθου ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει τεθῆ τὸ ἀνάγλυφον. Αὐτὴ ἡ πλίνθος ἐξαφανίζεται εἰς τὰ πλάγια ἄκρα τῆς πλίνθου μὲ ἓνα περίγραμμα τοῦ πλαισίου τὸ ὁποῖον εἶναι δουλεμένο μὲ γωνία δέξια. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κατ' ἀρχὴν ὁ διαχωρισμὸς ἐτονίζετο ἀπὸ ἓνα χρωματικὸν διαφορετικόν, ἐπεξετείνετο δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς ὅλο τὸ πλάτος τῆς προσθίας ὄψεως. Δὲν ὑπάρχουν ἴχνη πλαισίου εἰς τὴν δεξιᾶν πλευράν, ἀλλὰ στρέφεται πρὸς τὴν ἀριστεράν πλευράν ἄπλως διατετραμένον. Ἡ δεξιὰ πλάγια ὄψις, φέρει ἐν ἀπόστασι 0,39 μ. τοῦ κάτω ἄκρου, μίαν ὄψιν πλήρη ἀπὸ μολύβινου προοριζομένην διὰ τὴν τοποθέτησιν σφηνῶν ἀπαραίτητων διὰ τὴν στερεότητα τοῦ ἀναγλύφου χωρὶς ἑμῶν καὶ νὰ εἶναι τοῦτο ἀπολύτως βέβαιον. Θὰ μπορούσε μάλιστα κανεὶς νὰ διερωτηθῇ ἐάν αὐτὴ ἡ ὄψις, πρὸς τὴν ὁποίαν τίποτα δὲν ἀντιστοιχεῖ ἀριστερά, εἶναι παλαιότερη. Ἡ κατὰ μήκος κοιλότης εἶναι ἀνώμαλη, αὐτὸ δὲ πού βλέπει κανεὶς εἰς τὴν κάτω μέρος τῆς πλάγιας ἀριστερᾶς

ὄψεως δὲν εἶναι ἴσως παρὰ ἓνα βαθὺ φάγωμα. Ἦνας ἐφήβους γυμνὰς καὶ ἀγένειους παριστάνεται ὄρθιος καὶ ἐν δεξιᾷ κατόψει. Ἡ προτομή κατόπι μιάς ἐλαφροῦς συσφιξεως παριστάνεται κατὰ τρία τέταρτα. Τὸ κεφάλι σκύβει πρὸς τὸ στήθος, ὁ δεξιὸς βραχίον κρέμεται χωρὶς πίεσιν μὲ ἓνα ἐλαφρὸ πρήξιμο τοῦ ἀγκύωνος, καὶ μίαν θέσιν τῶν δακτύλων ποῦ ἀντιγράφει ἀκριβῶς τὸ φυσικό. Ὁ ἀντίχειρ καὶ ὁ δείκτης κατὰ μήκος, τὰ ὑπόλοιπα λογισμένα. Τὸ ἀριστερὸ χερί ἀνεβαίνει ἕως τὸ ὕψος τοῦ προσώπου, στηρίζεται σὲ μιά μακρὰ λόγχη τῆς ὁποίας ἡ διεύθυνσις σταθερὰ κάθεται, καθιστᾷ περισσότερον ἐπιφανή τὴν κλίσιν τοῦ ἄκρου τῆς στήλης. Πίσω ἀπὸ τὸ κοντάρι τὸ ὁποῖον κρύβεται λιγὰκι ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ πόδι, βλέπει κανεὶς ἓνα δίσκο τοποθετημένον καθέτως στὸ ἔδαφος, ἐλάχιστα ἀνάγλυφο, τὸσον ποῦ διαφεύγει ἀπὸ τὸ μάτι. Τὸ βάρος τοῦ σώματος ἀναπαύεται εἰς τὸ δεξιὸν πόδι, τοῦ ὁποίου τὰ δάκτυλα χαμηλώνουν πρὸς τὴν γῆ, γιὰ νὰ προσηλωθῶν καλλίτερα. Διαβαθμίζονται φυσικὰ τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο κατὰ τέτοιον τρόπο ὥστε στὴν πραγματικότητά τὸ μεγάλο δάκτυλο τοῦ ποδιοῦ ἔχει μᾶκρος δυσανάλογο. Τὸ ἀριστερὸ πόδι κάμπτεται ἐνῶ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἰδιοῦ ποδιοῦ τοποθετημένον ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ δεξιὸν ποῦ κρύβει τὴν πατοῦσα, στέκεται σὲ ὅλο του τὸ μήκος ἐπὶ τῆς πλίνθου.

Τὸ ἀνάγλυφο εἶναι τοποθετημένον μὲ περισκεψίαν ἐπάνω στὴν στήλη, μὲ τρόπο ὥστε νὰ καλύψῃ ὀλόκληρη τὴν ἐπιφάνεια, χωρὶς νὰ τὸ χαλάσῃ. Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ περιγράμματος τὸ ἐξαιρετικὸν λύγιμα τῶν νεφρῶν καὶ ἡ δυνατὴ ἀπότομη κίνησις τῶν μικρῶν καὶ δυνατῶν γλουτῶν, εἶναι ἐπιβίωσις ἀκόμη ἀρχαϊκῆ. Τὰ πόδια εἶναι λιγο κοντὰ, ἀλλὰ οἱ κυριώτεροι μῦς εἶναι ἀκριβῶς σημειωμένοι. Οἱ ἀρθρῆρες τῆς ἐπιγονατίδος ἔχουν ἐπιτευχθῆ με μίαν ἀκριβείαν καὶ σχηματικότητά, ποῦ θυμίζουσι τὸν τρόπον τῶν παλαιότερων γλυπτῶν. Ἄν τὸ παχὺ σημεῖο τοῦ δεξιοῦ ὤμου δὲν εἶναι τελείως στὴν θέσιν του καὶ ἐὰν ὁ ἀριστερὸς ὤμος ἔχῃ μὴ ἄσκημα, ἡ ἄσπρη γραμμὴ ποῦ σημειώνεται ἀκόμη κάπως υπερβολικὰ καθῶς καὶ ὁ ὀμφαλὸς ποῦ εἶναι στρογγυλὸς καὶ ἴσως καὶ τὸ μπουστο γενικὰ, παραμένουν, ἓνα κομμάτι τοῦ ἰδιοῦ τοῦ γλύπτου, σπάνιο δεῖγμα ποιότητος καὶ ἐκτελέσεως ποῦ δὲν θυμίζουσι πιά καθόλου τὴν ἀρχαϊκὴ λεπτομέρεια.

Οἱ ἀναμαλίες ποῦ ἀντιστοιχοῦν στὶς ἀπνευρώσεις τῶν μυῶν, αὐτὲς ποῦ ἄφηναι χωρὶς ὄρια τοὺς συγκαλίνοντας μῦς καθῶς καὶ τοὺς μῦς τοῦ στήθους, ἡ δὲ μὴ πίεσις ποῦ παρασέεται μεταξύ τῶν ὀστέων τοῦ στήθους ἀποδίδονται συγκαταημένα καὶ μὲ ρεαλισμὸν, μὲ μίαν εὐλυγίσια καὶ μίαν ἀκριβεία, ποῦ μαρτυροῦν ὅχι μόνον τὴν ἀκριβῆ μελέτη καὶ γνῶσι τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ ἀνώτερα προτερήματα, καθαρῶς Ἑλληνικὰ, μιάς τεχνικῆς πολὺ σεμνῆς καὶ πολὺ σαφοῦς ἡ ὁποία συνειδητὰ θυσιάζει τὴν λεπτομέρεια γιὰ νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸν χαρακτῆρα, ἀπλοποιεῖ τὴν φύση γιὰ νὰ τὴν καταστήσῃ πιὸ ὅμοια μὲ τὸν ἐαυτὸ τῆς.

Τὸ κεφάλι προκαλεῖ λιγώτερον εὐνοϊκῆ ἐντύπωσι. Ὁ λαμῶδς εἶναι πολὺ χοντρός, τὸ κεφάλι ἐπάνω δὲν βρίσκεται σὲ ἀναλογία μὲ τὸ πρόσωπο, οὔτε τὰ ἐπάνω μέρη τοῦ προσώπου μὲ τὰ κάτω. Ἡ γραμμὴ τῆς κάτω σιαγόνας προσεκτινόμενη

μέχρι τοῦ λοβοῦ τοῦ αὐτιοῦ εἶναι ἀνακριβῆς καὶ σκληρῆ. Τὸ αὐτὶ εἶναι τοποθετημένον πολὺ ψηλὰ καὶ τὸ σχέδιον εἶναι ἀτελεές. Τὸ μάτι πολὺ μεγάλο περιβαλλόμενον ἀπὸ βαρεῖα καὶ ἴσια βλέφαρα, ποῦ δὲν σκεπάζονται στὴν ἐξωτερικὴν γωνία, εἰκονίζεται κατὰ τρία τέταρτα. Ἡ κόμμωσις ποῦ εἶναι ζωγραφισμένη, σημειωμένη ἀπὸ μιά λεία ἐπιφάνεια ἐξέχουσα λιγὰκι πρὸς τὸ μέτωπο καὶ τὸν λαμῶ, ἔχει τὴν ὄψιν ἑνὸς ἴσιου καλύμματος τῆς κεφαλῆς. Ἡ ἐκτέλεσις εἶναι γρήγορη, ψυχρῆ καὶ σκληρῆ.

Τὸ πιὸ σπουδαῖο χαρακτηριστικὸ τῆς μορφῆς εἶναι ἴσως, τὸ ὅτι ὅλοι οἱ μῦς φαίνονται χαλαρωμένοι. Τὸ κεφάλι ἀφῆνται πρὸς τὸ στήθος, ὁ δεξιὸς βραχίον κρέμεται μαλθακά, τὸ ἀριστερὸ χερί κρατᾷ πολὺ ψηλὰ τὴν λόγχη, σὰν νὰ πρόκειται νὰ στηριχθῇ σ' αὐτὴν βαρεῖα. Τὸ πόδι εἰς τὸ ὁποῖον στηρίζεται δὲν τευτάνεται παρὰ τόσο ὅσο χρειάζεται γιὰ νὰ στηριχθῇ τὸ βάρος τοῦ σώματος. Ἄπ' αὐτὴν τὴν ἀποψιν ὁ διασκαβὸς τῆς Νισύρου ἀντιτίθεται ζωηρῶς στοὺς ἀρχαϊκοὺς ἐφήβους οἱ ὅποιοι ἀκόμα καὶ ὅταν βρίσκωνται σὲ ἀκίνησια, φαίνονται νὰ θέτουσι σὲ κίνησιν ὅλους τοὺς μῦς, ἀρέσκονται δὲ νὰ τοὺς κάνουν νὰ ἐξέχουν κάτω ἀπὸ τὸ δέρμα. Νοιώθει κανεὶς στὸν γλύπτην μας αὐτὸν τὴν θέλησιν νὰ ἀντιδράσῃ ἐναντίον αὐτῆς τῆς παλαιᾶς ἀρχῆς. Ἐὰν πραγματωποιώντας τὴν δικὴ του δὲν μπόρεσε ν' ἀποφύγῃ κάθε λάθος καὶ κάθε ἀκριβείαν, πρέπει ἐν τούτοις νὰ σημειωθῇ ὅτι πρόκειται γιὰ ἓνα σημαντικὸ γεγονός, γιὰ μίαν σοβαρῆ προσπάθεια, πρὸς ἓνα τὸπο λιγώτερον συντηρητικὸ, καὶ μίαν ἀλήθεια πιὸ συγγενῆ. Ὁ ἀποροῦσε ἴσως κανεὶς ν' ἀποδώσῃ στὴν ἴδια τάση τῆς ἀναλογίης ποῦ δόθηκαν στὰ πόδια τὰ ὁποία, ἀντιθέτως ἀπὸ αὐτὰ ποῦ βλέπει κανεὶς σὲ παλαιότερα ἔργα, εἶναι λιγο κοντὰ γιὰ τὸν μπουστο.

Αὐτὰ τὰ τελευταῖα χαρακτηριστικὰ ἐπανευρίσκονται σὲ πολλὰ ἔργα, στὴν στήλη τοῦ Esquiline τοῦ Brockles by House καὶ στὴν στήλη τοῦ Ἰουστινιάνου στὸ Βερολίνο ποῦ ὅλας φαίνονται νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὴν ἴδια Σχολῆ τῶν νήσων τῆς Πάρου. Εἴτε ἡ στήλη τῆς Νισύρου εἶναι ἔργον ἐντόπιον, εἴτε ξένον παρουσιάζει φανερὰ τίς νέες ἐπιδράσεις οἱ ὁποῖες αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, περὶ τὸ 470 - 460 γίνονται αἰσθητῆς εἰς τὴν περιοχὴν ἡ ὁποία μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 5ου αἰ. π. χ. εἶχε μείνει μίαν ἐπαρχία τῆς Ἀσιατικῆς Ἰωνίας. Μία προσπάτως ἐρεθεῖσα γυναικεία στήλη στὴν Σάμο ἀνήκει στὴν ἴδια ὁμάδα καὶ μαρτυρεῖ τίς ἴδιες ἐπιδράσεις.

Ἄπ' τὸ σχῆμα καὶ τὴν σύνθεσιν. τοὺς αὐτὲς οἱ Πάριες στήλες εἰσάγονται σὲ μίαν γενικώτερη ὁμάδα, ἀπ' τὴν ὁποία ἡ στήλη τῆς Σύμης εἶναι τὸ παλαιότερον παράδειγμα, ἐνῶ τῆς Πέλλας τὸ νεώτερον. Τὰ κυριώτερα μνημεῖα ἀναφέρονται ἀπ' τὸν Reinach (ἀν προσθέσωμεν μίαν στήλη τῶν Δελφῶν καὶ μίαν τοῦ Βατικανοῦ). Ὡς πρὸς τὴν ὁμοιότητα ποῦ ἐλέγχθη διὰ τὴν στήλην μας, μὲ τὰ γλυπτὰ τοῦ Κλαδέως καὶ Πειρίθου τῆς Ὀλυμπίας, αὐτὴ ὀφείλεται κυρίως στὴν φαινομένην φαλάκρα τῆς κεφαλῆς, εἶναι δὲ πολὺ ριψοκίνδυνον νὰ τὴν θεωρήσωμε ὡς γεγονότος γιὰ νὰ ὀρίσωμε τὴν Σχολὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσι οἱ Καλλιτέχνες τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τοῦ Διός.

Α Π' Ο,ΤΙ Θ Υ Μ Α Μ Α Ι

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε, ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε λαοὶ ὅτι δεδόξασται. Καιρὸς, καιρὸς τῆς ἐκκλησίας. Ἡ ὥρα εἶναι 2 1)2 πρωϊνὴ πρὸς τὰ Χριστογεννα καὶ οἱ δρόμοι τοῦ Μανδρακιοῦ γεμίζου ἀπὸ τῆς παραπάνω ψαλμωδίας καὶ τὰ συνθήματα. Εἶναι ὁ δυπότητος (νεωκόρος) ποῦ με τοὺς βοηθοὺς του κάμνει τὸ γῦρο τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς πιστοὺς πὼς εἶναι ὥρα νὰ ἐτοιμασθοῦν γιὰ τὴ λειτουργία τῶν Χριστογεννῶν. Ἄς ἐτοιμασθοῦμε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς γιὰ τὴν ἐκκλησίαν. Δὲ θὰ πᾶμε οὔτε στὴ Ποταμίτισσα, οὔτε στὴ Σπηλιανή. Θὰ πᾶμε στὸν Ἄη-Νικόλα, στὸ νεκροταφεῖο. Ἄς ἀφιερῶσωμε τὸ σημερινὸ χρονικὸ μας στοὺς νεκροὺς μας. Παρ' ὅλο ποῦ εἶναι νύκτα ἀκόμη, μὴ σᾶς τρομάξῃ τὸ σκοτάδι. Ὁ δρόμος πρὸς τὸ νεκροταφεῖο εἶναι γεμάτος ἀπὸ φαναράκια, ποῦ κι' αὐτὰ κατευθύνονται ἐκεῖ. Σήμερα κάθε νεκρὸς περιμένει ἀπὸ τὸ σπίτι του τὸ Χριστογεννιάτικο πανιέρι. Αὐτὰ τὰ πανιέρια συντροφεύουν τὰ φαναράκια ποῦ πλημμυρίζουν τὸ δρόμο. Εἶναι τὰ «Φκολοημένα» (εὐχολοημένα). Ἐνα πιάτο σφουγγάτο (ὀμελέττα) εἰδικὰ παρασκευασμένο, γαρνιρισμένο μὲ ξηροὺς καρποὺς φρούτα καὶ γλυκά, καὶ στολισμένο μὲ λουλούδια. Τὰ φέρνουν στὸ νεκροταφεῖο οἱ μητέρες, οἱ γυναῖκες, οἱ ἀδελφές καὶ γενικὰ οἱ συγγενεῖς τῶν νεκρῶν καὶ τὰ ἀκουμποῦν ἐπάνω στὰ μνήματα μαζί μὲ τὰ φαναράκια, ποῦ δημιουργοῦν ἔτσι ἕνα θέαμα ἀρκετὰ φαντασμαγορικὸ. Μετὰ τὴν λειτουργία ὁ παπάς περιέρχεται ὀλόκληρο τὸ νεκροταφεῖο ἀπὸ μνήμα σὲ μνήμα καὶ δέεται γιὰ τοὺς νεκροὺς, παίρνοντας γιὰ ἀμοιβή του τὸ περιεχόμενο τοῦ πιάτου. Ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ θὰ συγκεντρώσει ὁ παπάς δὲν παραλείπει νὰ στείλῃ στοὺς προϊσταμένους καὶ συναδέλφους του. Ἐνα μέρος ἐπίσης διαθέτει γιὰ τοὺς πτωχοὺς. Εἶναι τὸ λεγόμενο πεσέσι τῶν Χριστογεννῶν. Καὶ ἀφοῦ ὁ λόγος γιὰ τὰ φκολοημένα, θὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα ἀνέκδοτο. Μιὰ χήρα ἔπαιρνε κάθε χρόνο τὸ πανιέρι τῆς στὸ νεκροταφεῖο. Ἐτυχε ὅμως νὰ ἀρρωστήσῃ μιὰ χρονιά καὶ τὸ ἐνεπιστεύθηκε στὰ παιδιά τῆς. Τὰ παιδιά τόσο ἐλιγουρεύτηκαν ἀπὸ τὸ περιεχόμενο, ὥστε ἐπῆγαν ἀπόμερα καὶ τὸ ἔφαγαν. Ἐπερίμεναν ὕστερα νὰ τελειώσῃ ἡ λειτουργία καὶ ἐγύρισαν στὸ σπίτι των. Τὴ νύκτα τῆς ἴδιας ἡμέρας ἡ χήρα εἶδε στὸν ὕπνο τῆς τὸν ἄνδρα τῆς μὲ ἔκφραση εὐχαριστημένου ἀνθρώπου καὶ τῆς εἶπε: «Ἐφέτος μὲ εὐχαρίστησες περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη χρονιά μὲ τὸ πανιέρι σου». Ἡ γυναίκα ἔταράχθηκε ἀπὸ τὸ ὄνειρο καὶ μὲ ἀγωνία ἐπερίμενε νὰ ξημερώσῃ. Τὸ πρωὶ ἐπίεσε τὰ παιδιά τῆς καὶ ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Μητέρα ὕστερα ἀπὸ τὴν εὐχάριστη ὄψη ποῦ τῆς παρουσιάστηκε ὁ Μακαρίτης, ἐνόμισε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ μαλώσῃ τὰ παιδιά τῆς.

Ζητῶ συγγνώμη ποῦ Χρονιάρικα Μέρα σήμερα, σᾶς ἀπασχόλησα μὲ τοὺς νεκροὺς μας. Δὲν εἶχα πρόθεση νὰ σᾶς στενοχωρήσω. Ἐπωφελήθηκα τῆς εὐκαιρίας γιὰ νὰ ἐνθυμίσω στοὺς ξενιτεμένους πατριῶτες μου τὸ ὠραῖο καὶ εὐγενικὸ Νισύρικο ἔθιμο. Καὶ τώρα πρὶν φύγωμε ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο ἄς σταθοῦμε στὴν ἐξώπορτα καὶ νὰ ποῦμε στοὺς νεκροὺς μας. Αἰωνία ἡ μνήμη.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΠΑΛΗΟ ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

*Ναννέ το ποῦ νὰ κοιμηθῇ τὸν ὕπνον τῆς ὑγειᾶς του
τὸν ὕπνον τῆς ἀναθροφῆς καὶ τῆς μεγαλωσύνῃς
νὰ κοιμηθῇ νὰ νεθραφῇ νὰ καλομεγαλώσῃ,
νὰ τὸ παντρέψῃ ἢ μάνα του στῆς Παναγίᾶς τὴν τάβλα.
Τὰ γίδια μύρια νὰ γενοῦν, κι' αἱ πάχνες πητταρίδια
καὶ τοῦ κατέργου τὰ κουπιὰ νὰ γίνουσι κουτάλλια
κι' ἡ θάλασσα γλοκὸ κρασί νὰ πιωῖν τὰ παλληκάρια.*

ΝΙΣΥΡΟΣ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας κ. Νικ. Διακομιχάλη).

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

δραχμῶν, διὰ κληρώσεως τῆν μικρὰν Εὐδοκίαν Ἰωάννου Σακκαλῆ. Διὰ τὴν

πρᾶξιν τοῦ ταύτην εἶναι ἄξιον συγχαρητηρίων τὸ Δ.Σ.

Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασιῶν ἐκβραχισμού κατὰ τὴν διάνοξιν τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Νικολάου πρὸς Ἁγίον Σάββαν εἰς τὴν περιφέρειαν, ὅπου ὑπάρχει ὁ παλαιὸς ἀνεμόμυλος, εὐρέθησαν ἐνσφυνωμένοι εἰς ὄγκωδεις λίθους μολύβδινοι μᾶζαι βάρους 80 χιλιογράμμων. Τοῦτο ἀποτέλεσε θέμα εἰκασιῶν διὰ τὴν προέλευσίν των, μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν μας, ἐν ἀναμονῇ ἐγκυροτέρας τινὸς γνώμης.

Κοινωνικά: Τὴν 26.10.57 ἀπεβίωσεν ἡ Καλὴ Κ. Φραντζῆ (Γιαννάκη), εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν.

Τὴν 20 Ν/βρίου ἐβαπτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ συμπολίτου μας Μιχαὴλ Μάρτεν, μετ' ὄνομα Παναγιώτης.

Τὴν 10 Ν/βρίου ἐβαπτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ Γεωργίου Καζάνη μετ' ὄνομα Ἀνδρέας.

Τὴν 10 Ν/βρίου εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ποταμιτίσης ἐτελέσθη τὸ μνημόσυνον τῆς Ἁγίας Ἄννας Λαζάρου.

Τὴν 10ην Ν/βρίου ἡ Ἄννα Ἀντων. Αὐσαρίδου τὸ γένος Κεχαγιά, ἐγέννησεν ἀγοράκι.

Τὴν 10/11 ἐβαπτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ Γεωργ. Καλυβᾶ μετ' ὄνομα Χαράλαμπος.

Τὴν 13/11 ἀπεβίωσεν ὁ Κων/νος Γιαννακάς (Μαντοῦς).

Τὴν 30/11 ἡ Ἐλευθερία Σταύρου Ὁρσάρη ἐτεκε κοριτσάκι.

Μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα ἐθνικῆς ὑπερφηφείας ἐορτάστηκε ἡ «28η Ὀκτωβρίου» εἰς τὸν Δήμον μας. Τὴν παραμονὴν οἱ μαθηταὶ τοῦ Σχολείου, οἱ ναυτοπρόσκοποι καὶ οἱ διάφοροι τοπικοὶ Σύλλογοι κατέθεσαν στεφάνους εἰς τὸ Ἡρώον. Τὴν πρωΐαν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, οἱ ναυτοπρόσκοποι ἀνύψωσαν τὰς σημαίας εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ εἰς τὰ Δημόσια Γραφεῖα. Τὴν 10 π.μ. ἐγένετο δοξολογία παρουσία τῶν ἀρχῶν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Ποταμιτίσης, ὅπου καὶ ἐξεφώνησεν τὸν πανηγυρικὸν ὁ κ. Ἐμμ. Κρούσκος. Μετὰ τὴν δοξολογίαν κατετέθη ἐν παρελάσει εἰς τὴν Πλατεῖαν «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» καὶ τὸ Ἡρώον στέφανος παρὰ τοῦ κ. Δημάρχου. Τὴν ὄλην ἑορτὴν ἐποίκιλε μετ' τὴν συμμετοχὴν τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ναυτοπροσκόπων ὁ συμπατριώτης μας κ. Κ. Φραντζῆς φέρων τὴν στολὴν τῆς Ἀμερικανικῆς λεγεῶνος, λοχίας τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον.

Ὅπως προαναγγείλαμεν εἰς τὸ 18ον τεῦχος τῶν «Ν.Χ.» ἀφίχθη τὸ ἀτμόπλοιον «Πέτρος Νομικός» εἰς τὴν νησιδα Γυαλί καὶ ἐφόρτωσε 12699 Μ³ κισσῆρεως, ἀναχωρῆσαν τὴν 2.11.57. Τὸ ἀτμόπλοιον «Πέτρος Νομικός» εἶναι τὸ 4ον κατὰ σειρὰν ποῦ φορτῶναι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς ἀερογέφυρας τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρείας «ΛΑΒΑ» εἰς ΓΥΑΛΙ.

Τὸ Τοπικὸν Τμήμα Νισύρου τοῦ Συλλόγου «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» ἐπροικοδότησεν διὰ 1.000

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ Η ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΣ ΜΑΣ

ΕΥΤΥΧΕΣ ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 1958

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ Κ. ΜΠΑΝΤΟΥΔΑΚΗ

Με βαθεῖαν θλίψιν καὶ συγκίνησιν ἤκουσεν ὀλόκληρος ὁ Νισυριακὸς λαὸς τὸν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς εἰς ὅλους Κων/τίνου Μαντουδάκη τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, 7ης Δεκεμβρίου 1957.

Ὡς ἀστραπὴ διεδόθη εἰς ὅλους τὸ θλιβερὸν τοῦτο ἄγγελμα καὶ ἤρχισαν ὅλοι ποικιλοτρόπως νὰ ἐκδηλώνουν τὴν λύπην των, ἄλλοι νὰ σπεύδουν διὰ νὰ συλλυπηθοῦν τὴν βαρυνθενθοῦσαν δύσμοιρον σύζυγόν του Καλλιόπην, ἄλλοι,

ὅπως ὁ Δήμαρχος Μανδρακίου καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Τοπικῶν Σωματείων ὡς καὶ ἰδιῶται, νὰ περισυλλέγουν ἄνθη διὰ νεκρικοὺς στεφάνους.

Τὴν ἐπομένην, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ περὶ ὥραν 2αν μ.μ. ἐγένετο ἡ κηδεῖα τοῦ ἐν λόγῳ νεκροῦ. Σύμπασα ἡ κοινωνία τοῦ Μανδρακίου μετ' ἐπὶ κεφαλῆς ὅλους τοὺς ἱερεῖς τῆς Νήσου καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν προυχόντων ἑτεροδημοτῶν, παρηκολούθησαν τὴν πένθιμον πομπήν. Ὁ Δήμαρχος Μανδρακίου κ. Γεώργιος

Γιαλούρης μετά τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐσχημάτισαν πομπήν καί ἔφερον πρῶτοι τὸ φέρετρον μὲ τὴν σορὸν τοῦ ἐκλιπόντος ἀπὸ τῆς οἰκίας του μέχρι τὸν Ναὸν τῆς Ποταμητίσσης, ὅπου ἐψάλη ἐν συγκινητικῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία. Ἐπικηδεῖους λόγους ἐξεφώνησαν ὁ Δήμαρχος Μανδρακίου καὶ ὁ κ. Πασχάλης Χριστοφόρου, οἵτινες ἐξάραντες τὰς ἀρετὰς τοῦ προσφιλοῦς Μαντουδάκη κατέθεσαν ἐπὶ τῆς σοροῦ του στέφανον, ὁ πρῶτος ἐκ μέρους τοῦ Δήμου εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης, διότι διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς δημοτικὸς Σύμβουλος καὶ ὁ δεῦτερος ἐκ μέρους τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου, διὰ τὰς πολλαπλᾶς αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς τὸν Σύλλογον, διατελέσας ἐπὶ σειράν ἐτών Πρόεδρος καὶ τυγχάνων τελευταίως τοιοῦτος. Ἡ πάνδημος νεκρικὴ πομπὴ μὲ 10 καὶ πλέον στεφάνους, διελθοῦσα διὰ τῶν κυριωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, συνώδευσε τὸν Κων/τίνον Μαντουδάκην εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν.

Εἰς τὴν μνήμην ὄλων ἡμῶν τῶν Νισυρίων καὶ ὄλων ὅσοι ἐγνώρισαν τὸν Κων/τίνον Μαντουδάκην, θὰ μένη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ εὐσπλαγχνικός, ὁ ὀποῖος ἐβοήθει τοὺς πάσχοντας, ὁ ἀφιλοκερδῆς καὶ ἀκούραστος, ὁ ἀγαπῶν τὴν Πατρίδα του καὶ ὁ μοχθῶν καὶ ἐργαζόμενος δι' αὐτήν, προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὰ κοινὰ καὶ Ἐκκλησιαστικὰ ὡς καλὸς Χριστιανός.

ΣΤΑΜ. ΚΟΥΡΖΗΣ

ΝΙΚΙΑ - ΝΙΣΥΡΟΥ (Συνεργάτου μας)

— Κατὰ πληροφορίας ἐκ Νέας Ὑόρκης, ἐκ γενομένου ἐράνου μεταξὺ τῶν ἐκεῖ συμπατριωτῶν μας συνεκεντρώθη ποσὸν ἐκ 1.300 δολλαρίων προοριζόμενον διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ νέου Διδακτηρίου μας.

— Ἡ ἀσιατικὴ γρίπητη προσέβαλε τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς Κοινοτήτός μας, εὐτυχῶς χωρὶς θανατηφόρα κρούσματα. Ἦδη ὑπεχώρησεν ὀλοσχερῶς.

— Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εὐνοοῦνται ἐφέτος ἀπὸ τὴν πρώιμον βροχὴν καὶ τὰς ἐπικρατούσας καιρικές συνθήκας. Τὴν περυσινὴν λιψυδρίαν διεδέχθη ἐφέτος σχετικὴ ἐπάρκεια ὕδατος.

— Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον, μετὰ τὴν συντελουμένην ἤδη ἐπίστρωσιν τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς Κοινοτήτος διὰ γκρό-μπέτον, μελετᾷ τὴν κατασκευὴν δευτέρας Κοινοτικῆς δεξαμενῆς παραπλεύρως τοῦ νέου Σχολείου.

— Ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐνεκρίθη-

σαν αἱ ὑποβληθεῖσαι μέσω τοῦ Μητροπολίτου Ρόδου κ. Σπυρίδωνος αἰτήσεις τῶν συμπολιτῶν μας Ἱεροφαλτῶν κ.κ. Ἰακώβου Χαρτοφύλη καὶ Νικολάου Γερασίμου, διὰ τὴν μελλοντικὴν χειροτονίαν αὐτῶν εἰς Ἱερεῖς.

— Τὴν 21ην Νοεμβρίου ἔλαβε χώραν μὲ τὴν καθιερωμένην παράδοσιν ἡ πανηγυρὶς τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων.

Ἡ ἀνακαινίσις τοῦ Νεοῦ ἐτελείωσε. Ἀπομένει ἡ ἀγιογράφησις αὐτοῦ, ἥτις ἀνεβλήθη ἐπὶ τοῦ παρόντος.

— Ἀνεχώρησε διὰ Νέαν Ὑόρκην ὁ κ. Νικόλαος Π.Μ. Σακελλαρίδης, τέως Πρόεδρος τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου «Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος». Τοῦ Συλλόγου προεδρεύει ἤδη ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Βαρκανῆς, προσεχῶς δὲ μέλλει νὰ συνέλθῃ ἡ γενικὴ Συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

— Ὁ γονεὺς καὶ κηδεμόνες ἐκφράζουσι ἀνησυχίας διὰ τὸν μὴ διορισμὸν εἰσέτι Διδασκάλου εἰς τὸ Σχολεῖον μας ὅπου φοιτοῦν 70 μαθηταὶ καὶ ὑπάρχει μίαν μόνον Διδασκάλισσα.

— Ὁ Γραμματεὺς τῆς Κοινοτήτος κ. Β. Γιακουμῆς ἐμνηστεύθη μετὰ τῆς Δίδος Ἄννης Α. Διάκοβασιλῆ. Συγχαρητήρια.

— Ἀπελύθη τῶν τάξεων τῆς Ε.Β. Χωροφυλακῆς, εἰς ἣν ὑποβρέθησε τὴν θητείαν του ὁ κ. Νικόλαος Ε. Λοΐζος.

ΑΘΗΝΑΙ

Ὁ ἐκλεκτὸς συμπατριώτης μας κ. Κωνστ. Λυτρωτῆς ἀπέκτησεν αἰσίως καὶ τὸ δεῦτερον κοριτσάκι. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς διαβιβάζομεν τὰς θερμότερας μας εὐχάς.

Ὁ κ. Ἀντώνιος Ν. Καφετζιδάκης καὶ ἡ δεσποινὶς Μ. Καρπαθοπούλου ἔδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου. Τοὺς εὐχόμεθα ταχείαν στέψιν.

Κατόπιν διμήνου ἀναπαύσεως ἀπεκατεστάθη ἡ ὑγεία τοῦ Προέδρου τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν «ΝΙΣ. ΧΡΟΝ.» κ. Κων/νου Μούρα.

Ἡ κ. Εὐδοξία Νικήτα Βαγιάτη ὑπέστη ἐπιτυχή ἐγχείρισιν εἰς τὴν Κλινικὴν τοῦ ἱατροῦ κ. Χρ. Ἀνδριωτάκη εἰς Πειραιᾶ.

Ὁ κ. Ἐμμ. Ν. Φραντζῆς, φοιτητῆς τῆς Χημείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἑορτῶν ἀνεχώρησεν τὴν 19 Δ/βρίου εἰς Νίσυρον.

Μὲ τὸ Υ/Κ «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ» ἔφθασε τὴν 22αν Δεκεμβρίου ἐκ Νέας Ὑόρκης ὁ συμπατριώτης μας κ. Ἐμμ. Λαμπάδης.

Τὴν 22αν Δεκεμβρίου ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Καρύτση οἱ γάμοι τοῦ κ. Ἀρμοδίου Γιαννίδη, τέως Προέδρου τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ Ἀθηνῶν μετὰ τῆς διδος Τίνης Πέππα. Τοὺς στεφάνους ἀντήλλαξεν ὁ κ. Στ. Γιαννίδης. Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν πολλὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Νισυριακῆς παροικίας. Τὰ «ΝΙΣ. ΧΡΟΝ.» διαβι-

βάζουν διὰ τῶν στηλῶν τῶν ἀντιλάλων
τὰς θερμότερας εὐχὰς των.
Ἄνεχώρησεν εἰς Ἀλεξανδρούπολιν ὅπου
μετετέθη ὁ συμπατριώτης μας Πρωτοδίκης
κ. Ἰάκωβος Πασχαλίδης.

Ἄφίχθη ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὅπου ὑπηρετεῖ μέ-
χρι σήμερον ὁ συνεργάτης μας Γεωπόνος
κ. Ἰωάννης Ζαχαριάδης.
Ἄφίχθη δι' ὀλιγοήμερον παραμονὴν εἰς Ἀθή-
νας ἐκ Ρόδου ὁ κ. Δημήτριος Ρουσσέτος
μετὰ τῆς συζύγου του.

ΝΥΧΤΑ

*Σὰ μάτια, πού μοῦ μίσεψαν πλημμύρισαν τ' ἀστέρια
στὴν νύχτα, πού μᾶς πλήγωσε μαγέρι βορινό!
Πῶς θάβρισκα τὴν δύναμι, πού θάδινε δυὸ χέρια
ν' ἀπλωνα καὶ νὰ χάδευα φηλά στὸν οὐρανό.*

*Γαρύφαλλα μᾶς ἔραναν καὶ μ' ἄσπρα περιστέρια
τὰ μάτια, π' ἀγαπήσαμε τὰ ἐλπιδοφόρα μάτια
μᾶς γέλασεν ἡ εὐωδιὰ καὶ στήσαμε καρτέρια
στὸ μέρος πού μᾶς ἔφεραν δίχτυ τὰ μονοπάτια.*

*Καὶ τώρα πῶς μικραίνουνε στοῦ μισεμοῦ τὴν ὥρα
σὰν γλυκογέλια τ' ἀπριλιοῦ, στοῦ λιμανιοῦ τὸν θρὸ
πού τρελοπαίζουν στὴν στεριά σ' ἔρωτσμὲ τὴν πλῶρα
κι ὕστερα πᾶνε νὰ πνιγοῦν σ' ὠκεανοῦ βυθό.*

*Μακραίνουνε τ' ἀστέρια σου, ποῦρθαν γιὰ νὰ μοῦ ρίζουν
λαιμοπαγίδα ἀπάντεχη, σὰν κλέφτης νὰ πιαστῶ
Σὰν ἔμορφιά μοῦ τ' ἄστειλες τὰ χέρια νὰ μὲ πνίξουν
κι ἂν κλείσω ἐδῶ τὰ μάτια μου, πῶς θὲς νὰ κοιμηθῶ.*

Κ. ΣΑΚΛΑΡΙΔΗ

ΑΤΥΧΟΙ ΚΡΙΝΟΙ

*Μέσ' τῆς ζωῆς τὸ περιβόλι
ἀνθίσα κάποτε δυὸ κρίνοι,
ζευγάρωμα θαρρεῖς τῆς μοίρας...
Στ' ἀνέβασμα τῆς ὁμορφιάς
λαμπήριζαν, κείχανε χρῶμα
κόκκινο, λαμπρὸ πορφύρας.*

*Βορρηᾶς σφυρίζει μονομιᾶς
καὶ τοῦρανοῦ τὰ κάλλη σβύνει!..
ἄτυχοι κρίνοι τώρα;
σκῦψαν στὸ χῶμα φιληθήκαν...
στερνὸ φιλι πού δίνεται
στῆς ζήσης μας τὴ μαύρη μπόρα!...*

Γ. Ι. ΚΟΥΜΕΝΤΟΣ

Η ΠΗΤΤΑ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν 5ην Ἰανουαρίου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 9ην ἑσπερινὴν θὰ λάβῃ χώραν ἡ καθιερωμένη πρωτοχρονιάτικη ἑορτὴ τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν

«τὸ κόψιμο τῆς Βασιλόπηττας»

εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰθάκης 5 κέντρον

«Ψάθινη Φωλιά»

“Ὅπως εἶναι γνωστόν, κατὰ τὸ κόψιμο τῆς πῆττας τοῦ Γνωμαγόρα δίδεται ἡ εὐκαιρία εἰς τὴν Νισυριακὴν Παροικίαν Ἀθηνῶν - Πειραιῶς νὰ περάσῃ μία χαρούμενη βραδυὰ μέσα σ’ ἓνα Νισυριακὸν περιβάλλον.

Ο ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν Τσικνοπέμπτην 8 Φεβρουαρίου 1958 θὰ λάβῃ χώραν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Ξενοδοχείου «ΑΚΡΟΠΟΛ-ΠΑΛΛΑΣ» ὁ ἐτήσιος ἀποκρηάτικος χορὸς τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν.

“Ὅπως κάθε χρόνο, ἔτσι καὶ φέτος ὁ χορὸς τοῦ Γνωμαγόρα, προβλέπεται ὅτι θὰ ἔχῃ τὴν γνωστὴν του ἐπιτυχίαν, καὶ θὰ συγκεντρώσῃ ἐκλεκτὸν κόσμον Ἀθηναίων καὶ Πειραιωτῶν. Πολυμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ κυριῶν καὶ δεσποινίδων Νισυρίων καὶ φίλων τῆς Νισύρου ἀσχολεῖται ἤδη ἐπιμελῶς μὲ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ χοροῦ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Μιχαὴλ Ν. Καμπανῆς	Δολ.	15	Ἐμ. Γ. Σακέλης	»	10
Γεώργιος Κ. Καμπανῆς	»	25	Νικ. Ἰω. Γιανιός	»	20
Χάρης Κόντος	»	10	Ἰω. Π. Καμπανῆς	»	10
			Ἰωάν. Καμπουράκης	»	5
			Δημ. Πολυχρονιάδης	»	5

ΝΟΜΙΚΑ ΕΘΙΜΑ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

“Ότε τὸ 1910 ὁ ἐκ Καρπάθου αἰείμνηστος Μιχαὴλ Μιχαηλίδης-Νουάρος ἐπρόκειτο νὰ ἐκδώσῃ πραγματείαν διὰ τὰς κληρονομικὰς καὶ ἄλλας νομικὰς συνθηεῖας τῆς Δωδεκανήσου, ἔγραφε καὶ εἰς τὴν Δημαρχίαν Νισύρου νὰ τὸν πληροφορήσῃ διὰ τὰ ὑπάρχοντα τοιαῦτα ἔθιμα γραπτὰ ἢ ἄγραφα.

Ἡ Δημαρχία ἀνέθεσεν εἰς τὸν αἰείμνηστον συμπολίτην μας Ὅδυσσέα Σακελλαρίδην, τοῦ ὁποίου τὴν πρὸς τὸν Μιχαὴλ Μιχαηλίδην ἐπιστολὴν δημοσιεύομεν κατωτέρω, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς συμπληρώσεως δεκαπενταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου του — 3 Νοεμβρίου 1942.—

Ἐν Νισύρῳ τῇ 22 Μαΐου 1910.

Κύριε Μ. Γ. Μιχαηλίδη

Κωνσταντινούπολιν.

Κατ' ἐντολὴν τῆς ἐντίμου Δημογεροντίας μας πάνυ εὐχαρίστως σὰς μεταδίδω τὰς ἀκολουθοῦσας πληροφορίας, ἃς ἐζητήσατε, ἀναφορικῶς περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἅτινα διέπουν τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, τὰς προικοδοσίας καὶ τὰς ἐξ ἀδιαθέτου διαδικασίας.

1) Οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἐφημώσθη ἐν Νισύρῳ ἐν ταῖς κληρονομικαῖς ὑποθέσεσι τὸ Ὄθωμανικὸν δίκαιον, ἀλλ' ἀπὸ τινὸς τὸ Ρωμαιο-Βυζαντινὸν τῶν Πατριαρχείων μετὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος τοπικοῦ ἐθίμου.

2) Τοπικὸν δὲ ἔθιμον ὑπάρχει ἀνέκαθεν καὶ ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενον τὸ ἐξῆς: Ἐκάστης οἰκογενείας ἡ πρώτη κόρη λέγεται νοικοκυρά, δηλ. εἶναι κατὰ νόμον οὕτως εἰπεῖν, κυρία ἀπάσης σχεδὸν τῆς κτηματικῆς μητρικῆς περιουσίας, ἣτις περιουσία μεταβαίνει διαδοχικῶς πάντοτε εἰς τὴν πρώτην κόρην, χωρὶς τὰ ἄλλα τέκνα ἄρρενα ἢ θήλεια νὰ ἔχωσι τὴν παραμικρὰν ἀπαιτήσιν ἢ τὸ ἐλάχιστον παράπνον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σύζυγος οὐδέποτε εἶναι κάτοχος ἀξίας λόγου κτηματικῆς περιουσίας, ἐκτὸς ἐὰν τις δὲν ἔχῃ ἀδελφήν, ὁπότε ὁ πρωτότοκος ἀποκτᾷ τὰ δικαιώματα τῆς πρωτοκόρης, λαμβάνων οὕτως τὰ περισσότερα καὶ καλύτερα κτήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑποχρεωμένους νὰ προικίσῃ ἢ διαθέσῃ εἰς τὴν δευτεροκόρην του, ἀφ' οὗ ἡ πρωτοκόρη θὰ λάβῃ τὴν κτηματικὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς, ἐκτὸς εἰς μερικὰς οἰκογενείας ἐχούσας κτῆμα τι καλῆς ὁπωσοῦν ἀξίας πατρικόν, τοῦτο μεταβιβάζεται ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, τὸν πρωτότοκον πάντοτε, ὅπερ θεωρεῖται πατροπαράδοτον καὶ τὸ ὁποῖον δικαιούται νὰ λάβῃ ὁ πρωτότοκος, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐξεπλήρωσεν οὐδεμίαν οἰκογενειακὴν ἀνάγκην, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἐπιβαρύνεται ὑπὸ χρέους ὁπότε λαμβάνει τοῦτο τὸ ἐξοφλήσαν τὸ χρέος τέκνον. Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἶναι, ὅτι πάντοτε ἡ πρώτη κόρη λαμβάνει ὅλην τὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς τῆς, ἢ δευτέρα τὴν ἐπίκτητον ἢ κληρονομικὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τέκνα κατ' ἐπιείκειαν, δίδεται ἐκάστῳ ἐν ἡ δύο κτήματα ἀσημάντου ἀξίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ χρηματικὴ περιουσία δὲν δεσμεύεται ὑπ' οὐδενὸς ἐθίμου, ἀλλὰ κληρονομοῦσι πάντα τὰ τέκνα, ἐλλείψει διαθήκης, ἐχόντων ὅμως πάντοτε τῶν ἀρρένων τέκνων τὴν προτίμησιν καὶ μάλιστα πολυτάκως, ἐὰν ταῦτα θέλουν, δίδουν μερίδιον εἰς τὰς ἀδελφάς, ἐὰν δὲ δὲν θέλουν, δὲν δίδουν.

3) Λέξις κανακάρης καὶ κανακάρενα ὑπάρχει ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκάστη μήτηρ τιλοφορεῖ τὸ ἀκριβὸς τῆς μωρῶ, οὐδέποτε δὲ τὴν μεταχειρίζεται ἄνω τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, οὐδὲ ὑπάρχει τάξις κοινωνικὴ ἀνωτέρα πάσης ἄλλης. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῆς λέξεως ταύτης προσθέτω ὧδε τὸ ἀκόλουθον νανούρισμα, τὸ ὁποῖον ἐὰν ἐγκρίνετε καταχωρεῖτε.

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

Κοιμήσου, Κανακάρη μου, κι ἡ μοῖρά σου δουλεύει
καὶ τὸ καλὸ σου ριζικὸ νὰ δίνῃ καὶ νὰ φέρνῃ
μέλιν ἀφ' τὰ μελίσσια μας, γάλας ἀφ' τὸ μανδρὶ μας

καὶ τὴν ποταμοθάλασσαν, ἀπὸ τὸ μαγαζί μας,
καὶ σκλάβαν Ἀναπλιώτισσαν νὰ σὲ λουνοκτενίζη,
νὰ σ' ἔχη μέσ' τὰγκάλια της καὶ νὰ σὲ βαβαλίζη,
νὰ σ' ἔχη Σαββατόλουστο καὶ Κεργιακιαλλαμένο
καὶ τὴν Δευτέραν τὸ πρωτὶ ἴμορφοσυγυρισμένο.

4) Ἡ διαθήκη ἵνα ἔχη κῦρος καὶ ἰσχύν, δέον νὰ συνταχθῆ ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς 5-7 μαρτύρων, μὴ ἐξαιρετέων ὑπὸ τοῦ νόμου. Ὁ τύπος οὗτος ἰσχύει ἀπὸ τινων ἐτῶν μέχρι σήμερον. Εἰς παλαιότερους καὶ μὴ ἀπέχοντες χρόνους καὶ τὸ παραμικρὸν σημείωμα καὶ ἡ προφορικὴ ἀκόμη τοῦ ἀποθνήσκοντος ἐντολὴ ἦσαν ἐξ ἴσου σεβαστὰ καὶ ἀπαραβίαστα, οὐδέποτε δὲ μέλος τι τῆς οἰκογενείας, ἔστω καὶ ἀδικηθὲν, ἐπεκαλέσθη τὸν νόμον, διότι οἱ πρόγονοί μας πολὺ ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων τὸ ἔθιμον, θὰ ἐθεωρεῖτο δὲ παρ' αὐτῶν παράνομον καὶ παράδοξον νὰ ἀκυρώσῃ ὁ νόμος τὰς τελευταίας ἱερὰς θελήσεις τοῦ πατρὸς των, διότι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης δὲν ἐτηρήθησαν τύποι καὶ οὐσαί, ἐνῶ σήμερον δυστυχῶς πολλὰκις λαμβάνουσι χώραν δικαστικὰ καὶ προσφυγαί. Προκειμένου δὲ περὶ περιουσίας γονικῆς ἐξ ἀδιαθέτου, ἰσχύει πάντοτε τὸ ἔθιμον, ὅπερ ἐν τῇ β' παραγράφῳ διετύπωσα. Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ κληρονομησῶσιν ἀδελφοὶ ἀδελφόν, ἢ ἀνεψιοὶ θεῖον, γίνεται μὲν ἡ διανομὴ ἐξ ἴσου κατὰ ρίζας καὶ κατὰ κεφαλὴν, ἀλλὰ λαμβάνεται καὶ ὑπ' ὄψιν τὸ ἐξῆς ἔθιμον: τὸ θηλυκὸ στὸ θηλυκὸ καὶ τ' ἀρσενικὸ στ' ἀρσενικὸ, ἦτοι κτῆμα προερχόμενον ἀπὸ ἀρσενικὸν μέρος, προικισθὲν ἢ διατεθὲν δηλ. τῷ κληρονομουμένῳ ἀπὸ τὸν πατέρα του, θὰ τὸ λάβῃ κληρονόμος ἄρρενος γένους, καὶ κτῆμα προερχόμενον ἀπὸ θηλυκὸν μέρος, τ' ἀνάπαλιν.

5) Οὐδέποτε κληρονομεῖ σύζυγος τὴν σύζυγον ἢ τοῦναντίον. Ἡ περιουσία ἐπιστρέφει εἰς τοὺς προικίσαντας καὶ τούτων ἐκλιπόντων εἰς τοὺς πλησιεστέρους νομίμους κληρονόμους. Μόνον συνθίξεται τὸ ἐξῆς: Ὁ ἐπιζῶν σύζυγος λαμβάνει ἐκ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς συζύγου του ἕν κτῆμα, ὅπερ λέγεται γυναικομοῖρι, ἢ δὲ ἐπιζῶσα σύζυγος ὁμοίως λαμβάνει ἕν κτῆμα ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς της, ὅπερ λέγεται ἀνδρομοῖρι.

6) Τὰ προεκτεθέντα ἔθιμα ὑπάρχουσιν ἐρριζωμένα ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ ἐκ παραδόσεως καὶ οὐχὶ δι' ἐπισήμου πράξεως, δι' ὃ καὶ ἄγραφος νόμος παρ' ἡμῖν λέγεται, τηρούμενος μετ' εὐλαβείας.

Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἡ ἰσχὺς τοῦ ἔθιμου, διότι, ἐπειδὴ κατ' ἔθιμον προικίζομεν, (ὡς ἡ προικοδότησις ἀπάσης σχεδὸν τῆς περιουσίας εἰς τὴν πρωτοκόρην) ἐξ ἀναποδράστου ἀνάγκης δέον καὶ κατ' ἔθιμον νὰ δικαζώμεθα, ἄλλως δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅποσα ἀδικήματα θὰ ἐπῆρχοντο τοῖς προικίζουσιν ἐν περιπτώσει θανάτου τῆς ὑπάνδρου πρωτοκόρης, καὶ πρὸ πάντων τοῦ θανάτου τοῦ μόνου τέκνου της μετὰ τὸν θάνατον ταύτης, ἐὰν ἴσχυε παρ' ἡμῖν ἡ Ὄθωμανικὴ νομοθεσία.

Δυστυχῶς ὅμως ἐνίοτε ἰσχυροὶ τῶν παρ' ἡμῖν τινές, ἐπ' ὠφελεία των πάντοτε ἐννοεῖται, ἄλλοτε μὲν ἐπικαλοῦνται τὸ ἔθιμον, ἄλλοτε τὸν νόμον, οὐδέποτε ὅμως μέχρι σήμερον ἐπενέβη Καθῆς εἰς κληρονομικὴν ἐξ ἀδιαθέτου ὑπόθεσιν, γίνεται ὅμως ἀφορμὴ ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ταύτης τῶν ἰσχυρῶν νὰ διαιωρίζωνται ἐνίοτε τοιαῦται ὑποθέσεις, ἐπιζημίᾳ τῶν ἀδυνάτων κληρονόμων. Συγχαίρων κτλ.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως
ΟΔ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΚΑΤΑΡΑ

(Δημοτικὸ νανούρισμα)

Ὅποιος μοῦ τῶπεν ἄσκημο
νὰ σπείρη, μὴ γιωργίση
ξυλοκαρπιὰ στ' ἄλωνι του
καὶ μόδι νὰ γιωργίση

Κι' ἀπὸ τὸ μόδι νὰ χρουστᾶ
τὰ τέσσαρα καφίζια
καὶ τοῦ γειτόνου του φωμί
καὶ τοῦ δασκάλου πῆττα.

ΠΑΝΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Τὴν ἔκλαμπρον αὐτῆς εὐγένειαν ταπεινῶς προσκυνοῦντες κατασπαζόμεθα σὺν τῷ σωτηρίῳ προσήματι τὸ Χριστὸς Ἀνάστη».

Ἄς ἔχη δόξαν ὁ ὕψιστος ὅστις ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἓνα τέτοιον ἀρχηγὸν καὶ κυβερνήτην, ἵνα ἀναζωπυρώσῃ αὐτὴν τὴν ὑπὸ τοσοῦτων αἰῶνων ἡμιθανῆ καὶ τεταπεινωμένην ἕνεκα τοῦ σκληροτάτου ζυγοῦ. Ἄγκαλὰ καὶ προσωπικῶς εἰσέτι δὲν εἶδαμεν τὴν Ἐκλαμπρον αὐτῆς εὐγένειαν, μὲ ὅλον τοῦτο ἢ πτεροειδῆς φήμη τοῦ ἀξίου ὑποκειμένου τῆς διαδραμοῦσα τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἔφθασε εἰς τὰς ἀκοὰς μας. Αἴρωμεν οὖν χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς Θεόν, καὶ δεόμεθα τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἀνωτέραν παντὸς λυπηροῦ καὶ νὰ τὴν ἀξιώσει εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν, ὅπου ἐπιποθεῖ ὅλον τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων. Ἐμφανιζόμεθα λοιπὸν πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ταπεινοῦ γράμματος καὶ ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης καὶ στέλλομεν ἐπίτηδες ἐκ μέρους ὄλων ἡμῶν τὸν πανοσιώτατον ἅγιον καθηγούμενον κύριον Νεόφυτον, ἵνα δηλοποιήσῃ καὶ διὰ στόματος τὰς πολλὰς θλίψεις, ζημίας, δόσεις καὶ δυστυχίας ὅπου μᾶς ἠκολούθησαν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Ἡμεῖς, εὐγενέστατε ἀρχῶν καὶ ἀξιε κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἐχωρίστημεν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν σῶμα, ἀλλ' οὔτε ἐπαύσαμεν καθὰ εἴχομεν δύναμιν δίδοντες χρηματικὴν δόσιν εἰς τὸ ἔθνικόν ταμεῖον. Πλὴν οἱ πρὸ αὐτῆς ἀρχηγοὶ καὶ διοικηταὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς οὐκ ὄντες ἀληθεῖς ποιμένες πολλὰ ὀλίγην πρόνοιαν εἶχον κατὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ. Ἄν περιγράψωμεν τὰς καταχρήσεις τῶν ὑπουργῶν ὅπου ἐστέλλοντο πρὸς ἡμᾶς λεπτομερῶς, περιλήψει ἡμᾶς ὁ χρόνος διηγουμένου· ἄς ἀναφορὰς ἐστέλλομεν, ἐδιπλῶνοντο ὑποκάτω τοῦ στρασιμάτος· δὲν εὐρίσκειτο τινὰς ἀπὸ ἐκείνου νὰ εἰσακούσῃ τὰς δεήσεις ἡμῶν καὶ νὰ κατοικτίρῃ τὰ δάκρυά μας. Οἱ ἔπαρχοι ἀπὸ τὴν ἄκραν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν ἤρχοντο ἄλλος μὲ πενήντα, ἄλλος μὲ ἐξήντα στρατιώτας ἀτάκτους, οἵτινες ἐποίουν διαφόρους καταχρήσεις καὶ ἔξοδα, τὰ ὅποια θέλει τὰ στοχασθῆ ἢ ἐκλαμπρος αὐτῆς εὐγένεια εἰς τὸ κατάστιχον ὅπου τῆς περικλείομεν. Ἄν ἴσως ἡμεῖς δὲν ἐπειθόμεθα εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Διοικήσεως, τότε ἔπρεπε νὰ φέρωσιν εἰς ἡμᾶς ἐκτελεστικὴν δύναμιν· καὶ ἂν ἐκεῖνοι λέγουσιν, ὅτι δὲν ἐπειθόμεθα, ψεύδονται, διότι πενήντα καὶ ἐξήντα στρατιῶται ἀτακτοὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ μᾶς καταπείσουν μὲ βίαν ἀρμάτων, ὅσον ποταπὴ εἶναι ἡ νήσος ἡμῶν. Πρόδηλον λοιπὸν, ὅτι διὰ τὰ κακὰ τοὺς θελήματα τοὺς ἔφερον μαζί τους καὶ μᾶς ἐπροξένησαν ἓνα τέλειον ἀφανισμόν. Ἐδίδον μίαν ὀλίγην δόσιν εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ ἠγόραζον τὰς νήσους, ἔπειτα ἤρχοντο καὶ ἐζητοῦσαν τόσας χιλιάδας γρόσσα ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐκεῖνος ὁ ἔπαρχος, ἐκεῖνος ὁ δεκατιστὴς ὅπου δὲν εἶχεν ἐλαίας νὰ φάγῃ εἰς τὸ ὀσπίτιόν του, ἤθελε δέκα ὄρνιθες τὴν ἡμέρα νὰ τρώγῃ ἀμὴ οἱ ψευδοστρατιῶται πόσα κατσικοπρόβατα; τῶν δὲ πειρατῶν τίς νὰ διηγηθῆ τὰς ἐφόδους, τὰς ἀρπαγὰς, τὰς ἀτιμίας; ἄθλιοι ἡμεῖς! ἂν θελήσωμεν νὰ τὰς ἐξιστορήσωμεν καταλεπτῶς, δὲν ἔπαρκοῦσι δέκα κόλλες χάρτης. Ὅθεν διὰ νὰ μὴν τῆς δίδωμεν βάρος καὶ διὰ συντομίαν μικρὰν αὐτὴν νύξιν περὶ ἐκείνων ὅπου ἐδώσαμεν πρὸς αὐτὴν, ἄς στοχασθῆ τὰς κακουργίας τῶν ἢ κριτικωτάτη αὐτῆς φρόνησις. Αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ ἀνυπόφερτα κακὰ ὅπου ἐδοκιμάσαμεν, ἠμποροῦσαν τρόπον τινὰ νὰ εἶναι ὑποφερτὰ εἰς ἡμᾶς, ἀνίσως δὲν εἴχομεν ἄλλα μεγαλύτερα νὰ μᾶς τυραννοῦσιν ὀσημέραι. Ποῖα δὲ ταῦτα; Τὸ ἀτίθασσον θηρίον, ὁ σκληρότατος ἡμῶν ἐχθρὸς ὁ ἡγεμὸν τῆς Ρόδου, δὲν παύει καθ' ἐκάστην γράφοντας πρὸς ἡμᾶς ἀπειλητικὰ γράμματα (ἐκ τῶν ὁποίων τῆς

* Ἀναδημοσίευσίς ἐκ τοῦ «Δωδεκανησιακοῦ ἀρχείου» τόμος, II, (Ἐπιμελεία Κ. Σακελλαρίδη).

περικλείομεν μερικά διὰ βεβαίωσιν) ἀνίσως δὲν τοῦ ὑπάγωμεν τὰ χρήματα, δὲν μακροθυμεῖ πλέον, ἀλλὰ θέλει μᾶς ἐξολοθρεῦσει ὀλοτελῶς σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἡμῶν. Τὰ χρῆθ' ὅπου μᾶς ζητεῖ, ἐξαιρῶντας ἐκεῖνα ὅπου τοῦ ἔχομεν δοσμένα, εἶναι πουργία πενήντα· ἡμεῖς ὄντες ἐκνευρισμένοι ἀπὸ τὰς τόσας δόσεις καὶ ζημίαν ὅπου προεγράψαμεν, δὲν ἔχομεν δύναμιν νὰ τοῦ τὰ πληρώσωμεν· τὸ τέλος μας λοιπόν; θάνατος. Ὅθεν μὴ ἔχοντες ἄλλην καταφυγὴν, προσπίπτομεν εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἐκλάμπρου αὐτῆς εὐγενείας, καὶ ζητοῦμεν ἔλεος, ἔλεος, ἔλεος. Ἄς μὴν μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀπολεσθῶμεν οἱ τάλανες ἄς μὴν τὸ καταδεχθῆ νὰ μᾶς ἰδῆ κατεσφαγμένους ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· ὡς καλὸς Κυβερνήτης ἄς κυβερνήσῃ καὶ ἡμᾶς, ὡς φιλόστοργος πατὴρ ἄς δείξῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν πατρικὴν ἀγάπην· εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρισκόμεθα, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀντιστεκώμεθα εἰς τὸν ἐχθρόν· εἴμεθα περικοιμισμένοι ὑπὸ τῆς Τουρκίας πανταχόθεν. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν χριστιανικωτάτην αὐτῆς ψυχὴν, ἵνα εὕρῃ κανένα μέσον δι' ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἄν δὲν ἐγχευνοῦσιν αὐτῆς τῆς Τουρκίας, ἠμποροῦσαμεν νὰ δίδωμεν δεκαετίας καὶ ἄλλα ὅσα διαταττόμεθα· μὰ ἐπειδὴ τὸ ξίφος τοῦ ἐχθροῦ ἀκονίζεται καθ' ἐκάστην δι' ἡμᾶς, παρακαλοῦμεν νὰ γίνῃ μία συγκατάβασις εἰς ἡμᾶς, νὰ δίδωμεν ἕνα τόσον εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον, καὶ ὅσον ἠμπορέσωμεν νὰ οἰκονομούμεθα καὶ μὲ τὸν ἐχθρόν, διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ χαρῶμεν τὴν ποθητὴν ἐλευθερίαν μας. Εἴμεθα εὐέλπιδες, ὅτι θέλει καὶ οἰκονομήσει ὡς καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ διὰ τοῦτο μένομεν μὲ ὄλον τὸ σέβας.

Ἐν Νισύρῳ τῆ 3 Ἀπριλίου 1828

(Τ.Σ.) τῆς ὑμετέρας εὐγενείας
δοῦλοι ταπεινοί.

Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ νήσῳ Νισύρῳ οἰκοῦντες προῦχοντες καὶ λοιποὶ χριστιανοί:

Δημήτριος Ἀνεγνώστης χατζῆ Παπαγιάνκουμου, Ἰωάννης Ἀνεγνώστης χατζῆ Βασίλη, Ἰω. Ἀνεγνώστης Παπασακελλαρίου, Καραμιχάλης Γερασίου, Ἰωάννης Κουλάκας, Νικόλαος Ἀνεγνώστης Παπαγιωργάκη, Ἰωάννης (Ἀνεγνώστης) Παπᾶ Γιαννάκη, Γεώργιος Ἀναγνώστης Σακελλαρίου, Γεώργιος Ἀναγνώστης Μανώλακας, Γεώργιος ἱερεὺς παπᾶ Ἀντωνίου, Ἀντρούλης ἱερεὺς παπᾶ Ζαπάτη, Παπανικόλαος τοῦ Μανώλακα, Γεώργιος Τραπούλης, Διακογεώργης Κοζᾶς, Ἰωάννης Δημητρίου, Μανώλης Ρεῖζης, Ἰω. Ἀναγνώστης Οἰκονόμου, Νικόλαος Παπασακελλαρίου, Γεώργιος Ἀναγνώστη Χατζηκωνσταντῆ, Γιάκουμος Ἀνεγνώστης, Παπᾶ Ζαφείρης, Γεώργης Παχῆς, Κωνσταντῖνος ἱερόπαις Σακελλαριδῆς, Χ. Γεώργης Νικολάου, Ἰωάννης Λέους, Γεώργιος Παπᾶ Μανόλη, Γεώργιος Παύλου, Πολυχρόνης, Νικήτας Βεζιρογλου.

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Τὴν ἄμμο ἄμμο πῆγαινα κοντὰ στὸ περιγιάλι,
κ' ἤμου μονάχο, μοναχό, μόνο τὸ κῦμα λάλει,
τὸ κῦμα ποὺ γλυκόδερε τῆς πέτρας τὴν μαλλιάδα,
ποὺ ἔδειχνε στῆς θάλασσας τὴν ὄψιν πρασινάδα.
Τὸ φεγγαράκι τὸ λαμπρό, ποὺ πέτα στὸν ἀγέρα,
τὰ βράχη κάμπο μοῦδειχνε καὶ τὸ σκοτάδι μέρα.
Κ' εἶδα στὴν ἄκρη τοῦ γιालοῦ μιὰ πέρδικα μονάχη,
ποὺ γλυκοπῆδα καὶ γλυκὰ ξεπέρναε τὰ βράχη.
«Ποῦ τρέχεις χρυσοπέρδικα; ποὺ τρέχεις περδικοῦλα;
Δὲν ἐφοβήθης κυνηγό, μὴ τύχη καὶ σὲ πιάση;»
«Ἄν ἐφοβόμου κυνηγὸ δὲν ἔβγαιν' ἀπ' τὰ δάση».
«Ἐγὼ θὰ γίνω κυνηγὸς καὶ θὰ σὲ κυνηγήσω».
«Μὰ σᾶν ἐσένα κυνηγὸ καὶ γῶ θεὸ νὰ κλουθῆσω».

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια: Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α΄.

Συνελθόντων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν ἀπαρτία, ὁ Πρόεδρος, ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Κ. Γερμανὸς ἐκήρυξεν ἀρχομένην τὴν Συνεδρίασιν.

Αὔξ. ἀρ. α) Ἐνεκρίθη ὅπως τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν παρόντα σχηματίζωσιν ἀπαρτίαν. β) Ἄνεγνώσθη τὸ πληρεξούσιον ἔγγραφον τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως μεθ' οὗ ἔφωδιάσθη ὁ ἐπιτροπος, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς:

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Πανιερότητα τὸν Ἅγιον Ρόδου.

Ἡμεῖς ἡ Κοινότης τῆς πρωτεύουσας Νισύρου συνελθόντες ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Ποταμίσσης σήμερον ἡν Ἰουλίου 1877 ἐξελεξάμεθα τοὺς ἑφεξῆς Κυρίου, ἦτοι τὸν Δ. Τζατζαράνην, Μ. Φωτιάδην, Ι. Σακελλάριον, Ι. Λογοθέτην, Κ.Ν. Σακλαρῆν, Κ.Ν. Ρουσέτον, Ι.Χ. Δημητρίου, Ν. Τραμπούλην, Ν. Φωτιάδην, Γ. Βογιατζῆν, Λάζαρον Κοντοβέρον, Ἐμμ. Χατζηϊωάννου, Ἐμμ. Παπαϊωάννου, Νικήτα Καφετζῆν, Μ. Κατσιμματίδην καὶ Ν. Καρβαϊνόπουλον ἀντιπροσώπους ἔχοντες τὴν πληρεξουσιότητα τοῦ νὰ συνεργασθῶσιν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἰ.Μ. Πανιερότητος πρὸς διόρθωσιν, τακτοποίησιν καὶ βελτιώσιν τῶν Κοινῶν ἡμῶν πραγμάτων, διαβεβαιούντες αὐτοὺς ὅτι παραδεχόμεθα ἀπὸ τοῦδε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας αὐτῶν, συμμορφούμενοι καθ' ὀλοκληρίαν πρὸς ταῦτα καὶ πρόθυμοι εἰς τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν κανονισθησομένων.

Συνιστῶντες οὖν τοὺς ἀνωτέρω Κυρίου εἰς τὴν Ἰ.Μ. Πανιερότητα, ὃν παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆ συνεργασθῆ ὡς κοινὸς Πατὴρ μετ' αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Πατρίδος ἡμῶν.

Ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν τῆς Ἰ.Μ. Πανιερότητος θεράποντες

Ἐν Νισύρῳ τῇ 6ῃ Ἰουρίου 1877

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ πάντων καὶ ἡ Μουχταρική Σφραγίς.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Δ΄.

Σήμερον τῇ 17 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1903 συνήλθον ἐν τῷ Δημογεροντικῷ καταστήματι Μανδρακίου οἱ Δημογέροντες τῶν τριῶν Δήμων κοινήν σκέψιν συνεπείᾳ αἰτήσεων τῶν οἰκείων δημοτῶν ἐπιδοθειῶν ταῖς Δημογερονταίαις, δι' ὧν ἐξαιτοῦνται προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν ἀναφορικῶς εἰς τὸ ζήτημα τῆς καπνοφυτείας εἰς ἣν προέβησαν ἐφέτος οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου ἐν εὐρείᾳ κλίμακι.

Μετὰ πολλὴν συζήτησιν καθ' ἣν ἀντηλλάχθησαν διάφοροι ἰδέαι καὶ γνώμαι, ἀπεφασίσθη ὁμοθυμῶς ὅπως αἱ Δημογερονταὶ πάσαις δυνάμεσιν ὑποστηρίξωσιν τὴν καπνοφυτείαν ἐν ἣ περιπτώσει ζητήσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐκρίζωσιν τῶν φυτευθέντων καπνῶν ἀναγνωρίζουσαι τὰ δίκαια τῶν κατοίκων δυνάμει προνομίων. Προσέτι ἐγκρίνεται νὰ μετέλθωσιν οἰαδήποτε μέτρα ἐγκριθῶσιν προστατεύουσαι τοὺς τυχόν καταγγελησομένους ὡς πρωταίτιους εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Τοῦ Ἐμπορίου

Νικίων

Ἄρ. Φωτιάδης

Ἰωάν. Οἰκονομίδης

Κ. Κοντομανώλης

Π. Δημητρίου

Ζ.Χ. Παναγῆς

Νικ. Σακελάρης

Ὁ Γραμ.: Γ. Σακελλάριος

Ὁ Γραμματεὺς:

Ὁ Γραμματεὺς:

Οἱ Δημοτ. Σύμβουλοι:

Α.Ν.Μ. Ἀνταπάσης

Γεωργ. Γεράσιμος

Ν. Κορδίστος

Πετρούτιος

Βασ. Παπανικολάου

Ἀνδρῆκος Γ. Μπροῦντζος

Πασχάλης Νικολάου

Ἄντ. Γ. Κατσιμματίδης

Ν. Γ. Παπαϊωάννου

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Η΄.

Δυνάμει πρακτικοῦ τοῦ ὑπὸ ἡμερομην. 17 Ἀπριλίου,

Ἀπεφασίσθη ὅπως σταλῆ πληρεξούσιος εἰς Σάμον καὶ τηλεγραφῆσῃ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Σουλτᾶνον καὶ ζητήσῃ τὴν ὑποστήριξιν τῶν προνομίων μας, μᾶλλον δὲ τὴν περὶ φυτείας τοῦ Καπνοῦ ἔνθα μᾶς πιέζουσι διὰ τὴν ἐκρίζωσιν τῶν φυτευθέντων καπνῶν.

Ὡς τοιοῦτος δὲ ἐξελέγη ὁ κ. Ι.Μ. Κατσιμματίδης εἰς ὃν δίδεται πᾶσα πληρεξουσιότης ὅπως πράξῃ τὰ δέοντα διὰ τὸ περὶ φυτείας ζήτημα.

Ἐν Νισύρῳ τῇ 14 Ἰουρίου 1903

Οἱ παρόντες:

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Θ'.

Δευτέρας σκέψεως γενομένης ἀπεφασίσθη ὅπως τὰ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν Βεζύρην καὶ τὸν Νομάρχην Ρόδου τηλεγραφήματα ὡς καὶ ἡ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ἀναφορὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸν ἐν Καλύμῳ διαμένοντα ἐξοχώτατον Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην μετ' ἰδιαιτέρων ἐπιστολῶν, παρακαλοῦντες αὐτὸν ὅπως διενεργήσῃ τὰ δέοντα ἀπέναντι τῶν περιστάσεων ὑφ' ἃς διατελεῖ ὁ ἡμέτερος τόπος, πρὸς δὲ καὶ ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν συμπολίτην μας κ. Ι.Γ. Κατσιματίδην μετὰ ἑπτὰ εἰκοσάφραγκα μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ εἰρημένου κ. Ταυλαρίου διὰ τὰς ἀπαιτούμενας ἐνεργείας ὑποσχόμενοι αὐτῷ νὰ ἀποστείλωμεν καὶ ἕτερα χροῖματα ἀπαιτούμενα διὰ τὰ ἀνωτέρω τηλεγραφήματα ἐν περιπτώσει καὶ δὲν ἐπαρκέσωσι τὰ σταλέντα.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου 15 Ἰουνίου 1903

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου οἱ παρόντες:

Δ.Κ. Ξένος, Ν. Γενᾶς, Γ. Παπαδόπουλος, Ν.Ε. Παπαϊωάννου, Ἄνδρ. Μπροῦνζος, Ε. Πετροῦτιος, Ι.Μ. Κατσιματίδης, Ι. Βουλαρίδης, Ὁδ. Σακελλαρίδης, Βασ. Παπανικολάου.

Οἱ Δημογέροντες

Ἄρ. Φωτιάδης
Π. Δημητρίου

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΝ

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην εἰς Κάλυμνον.
Ἐξοχώτατε,

Γινώσκοντες τὰ ἀγαθὰ τῆς ὑμετ. ἐξοχότητος αἰσθήματα, ἥτις ἐν τῇ ἐγνωσμένη αὐτῆς πίστει καὶ ἀφοσίωσει πρὸς τὸν ὑπέρλαμπρον Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον, οὐ παύεται συνηγοροῦσα ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς νήσοις ἡμῶν ὑψηλῶν συμφερόντων τῆς τε αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως καὶ τῶν κατοίκων τῶν ἡμετέρων νήσων, λαμβάνομεν τὸ θάρρος ὅπως παρακαλέσωμεν αὐτὴν ἵνα εὐαρεστουμένη διενεργήσῃ παρὰ τοῖς ἐν τῇ Βασιλευούσῃ, ὑψηλοῖς ἀρμοδίοις κύκλοις πᾶν ὅ, τι ἐγκρίνει πρὸς παραδοχὴν τῶν δικαίων αἰτήσεων ἡμῶν, διαβεβαιούμεν δὲ αὐτὴν ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν ἔσται διηλεκτῶς εὐγνώμων αὐτῷ.

Διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τῆς ὑμετ. ἐξοχότητος ὀλοπρόθυμοι θεράποντες.

Νίσυρος 16 Ἰουνίου 1903

Οἱ Δημογέροντες.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην

Εἰς Κάλυμνον

Ἐξοχώτατε,

Ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων ἐγγράφων τοῦ τε πληρεξουσίου πρὸς τὴν Ὑμετ. Ἐξοχότητα καὶ τῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν τοῦ ὁποίου σχέδιον εἶχετε τὴν ὑγίᾳ πρόθεσιν νὰ μᾶς ἀποστείλητε θὰ γνωρίσητε ὅτι ταῦτα παρεμποδίσθησαν συνετεία μὴ ἐγκαίριον προσελεύσεως τῶν ἐτέρων δύο Δήμων τῆς νήσου μας πρὸς συνεπικύρωσιν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἔλαβον χώραν ἀτυχῶς γεγονότα σοβαρὰ καὶ δυσάρεστα. Τὸ προχθὲς Σάββατον 14 τρέχοντος ἀφίκετο ἐκ Κῶ ὁ ἐκεῖ Μειμούρης τῶν καπνῶν συνοδευόμενος ὑπὸ ἐνὸς Γιούσμπαση μετὰ ὀκτῶ χωροφυλάκων καὶ τριῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ λαὸς μετὰ περιεργείας συνθηροίσθη ὅπως μάθη τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ὅτε ὁ Μουδύρης μας μετὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ πληθους διὰ ροπαλῶν, ξιφῶν καὶ πληγώσαντες περὶ τοὺς εἴκοσιν. Οἱ ἄνδρες σκεπτόμενοι τὰς συνετείας εἰς οὐδὲν μέτρον ἀντεπεξῆλθον, αἱ γυναῖκες ὅμως καὶ τὰ παιδιά διὰ πετρῶν ἠναγκάσθησαν νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν βαναύσως νὰ ἀποχωρήσουσιν. Ἐκτοτε μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ πράγματα βαίνουσιν ἡσυχῶς, ἔστειλαν ὅμως εἰς Κῶ ἐπιτήδεις πλοῖον μετὰ ζαπτιέ καὶ ὡς διαδίδεται περιμένουσιν ὁδηγίας παρὰ τῆς Καϊμακαμιάς Κῶ.

Πρὸ τῆς ἀνωμάλου ταύτης καταστάσεως συνετάξαμεν τρία τηλεγραφήματα μὲ ὑπογραφήν τοῦ λαοῦ, ἀπευθυνόμενα πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον, τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν Βεζύρην καὶ πρὸς Νομάρχην Αἰγαίου...

Φοβούμενοι συνετείας δὲν ἐπεκυρώσαμεν τὰ τρία ταῦτα τηλεγραφήματα, καθόσον αἱ Κυβερνητικαὶ Ἀρχαὶ ζητοῦσιν νὰ ἐπιρρίψωσι τὴν εὐθύνην τῶν συμβάντων πρὸς τὴν Δημογεροντίαν.

Ἐπισυνάπτομεν καὶ τὰ τρία ταῦτα τηλεγραφήματα τὴν μεταβίβασιν τῶν ὁποίων μὲσω Σάμου ἐπαφίμεν εἰς τὴν ἐγκρισιν ταῆς Ὑμετ. Ἐξοχότητος. Ἡ ἀναφορὰ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸν κατόπιν τῶν λαβόντων χώραν ἕαν ἐνδείκνυται τροποποιήσεως, εὐαρεστηθῆτε νὰ ὑποδείξητε ἡμῖν νέον σχέδιον.

Ἐν τούτοις στηριζόμενοι ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ αἰσθήματα τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἔχομεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι θέλει ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸ τῶν δυσκόλων περιστάσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ νῆσος ἡμῶν, ἥς τῇ εὐγνωμοσύνῃ θέλει εἴσθε...

Γράφομεν εἰς τὸν ἐν Καλύμνῳ κ. Ι.Γ. Κατσιμματίδην ὅπως συνηνοηθῆ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος διὰ τὰ περαιτέρω.

Διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος
Ὅλοπρόθυμοι θεράποντες

Ἐν Νισύρῳ 16 Ἰουνίου 1903

Οἱ Δημογέροντες

Ἐνδοξότατον Μουδύρην Νισύρου

Ἐνδοξότατε,

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀπρόοπτον γεγονός κατετάραξε σύμπασαν τὴν κοινωνίαν ἡμῶν καὶ διατελεῖ εἰσέτι ἐν συγκινήσει ἕνεκα τῆς στάσεως τοῦ ἐνταῦθα Γραφείου τῆς Ρεζῆ. Ὡς γνωστὸν ἡ Ὑμετ. ἐνδοξότης ἀπέστειλεν ἡμῖν εἰδησιν ἵνα ἀκολουθήσωμεν τὸν ἐνταῦθα Μειμύρην τῆς Ρεζῆ καὶ τοὺς κολτζῆδες αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῶν μεταβῶμεν εἰς ἐκρίζωσιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν παρὰ τῶν πτωχῶν γεωργῶν φυτευθέντων καπνῶν, πράγμα ὅπερ οὐ μόνον ὁ τόπος ἡμῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνεχθῆ ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ἐνεργητικωτάτου καὶ φιλολάου ἡμῶν Ἐνακτος εἶναι. Ἡ νῆσος ἡμῶν ἀπολαύουσα πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων τῇ μεγαθυμίᾳ τῶν ἀειμνήστων Σουλτάνων καὶ τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος δικαιωμάτων δυνάμει τῶν ὁποίων οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἡμῶν δύνανται νὰ συντηρῶνται καὶ νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰς ἄλλας ξηρὰς καὶ ἀγόνους ταύτας νήσους καὶ μὴ ἐγκαταλείπωσιν τὰς ἐστίας αὐτῶν, δικαιοῦνται νὰ κατέχουν ἀνενόχλητοι τὴν ὀλίγην αὐτῶν γῆν καὶ νὰ καλλιεργοῦν καὶ νὰ φυτεύουν πᾶν ὅ,τι θέλουν συνωδὰ τοῖς ὑψηλοῖς Φιρμανίοις τοῖς ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων Σουλτάνων παραχωρηθεῖσιν. Ἐνεκα δέ, ὡς εἴρηται, τοῦ ξηροῦ καὶ ἀγόνου τῶν νήσων ἡ Ὑψηλὴ Αὐτ. ἡμῶν Κυβέρνησις πρὸς ἀποκαταστάσιν τῶν νήσων ἐπέβη ἐπιβουλήν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῆς εὐμερείας τῶν πτωχῶν νησιωτικῶν πληθυσμῶν ἐνέκρινεν ὅπως ἐκάστη νῆσος πληρῶν ἀποκεκομμένων φόρων οὐδὲν δὲ ἄλλο ἢ δέκατον ἢ ἄλλο τι ὑπὲρ τοῦτο, ἵνα μὴ ἐν τῇ πενίᾳ αὐτῶν οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων ἐγκαταλείπωσιν τὰς ἐστίας καὶ μεταναστεύωσι.

Κατὰ συνέπειαν δὲ ἡ ἐνταῦθα Ρεζῆ οὐδὲν δικαίωμα ὑπάρξεως ἔχει καθότι οὔτε δεκάτη αὐτοκρατορικὴ ὑπάρχει, οὔτε μεγάλη καπνοφυτεία γίνεται ἀλλὰ μόνον πᾶν ὅ,τι καλλιεργεῖται εἶναι διὰ τὴν ἀτομικὴν χρῆσιν τῶν πτωχῶν γεωργῶν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐνδοξότατε, τὰ πρὸ ἡμερῶν ἐνταῦθα, συνεπεῖα τῆς ἀδίκου καὶ παρανόμου ἐπεμβάσεως τῆς Ρεζῆ λαβόντα χώραν, δυνατὸν νὰ ἐκτραχυνθῶσιν ἂν τουλάχιστον ἤθελον ἐπαναληφθῆ τὰ αὐτὰ καὶ καθῆκοι ἡμῶν λογιζόμενοι ἵνα ἀνακοινώσωμεν ταῦτα τῇ Ὑμετ. Ἐνδοξότητι, παρακαλοῦμεν αὐτὴν ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς τοιαῦτας παρανόμους ἐπεμβάσεις τῆς Ρεζῆ καὶ ἀπεκδυόμενοι πάσης εὐθύνης διὰ τὰ τυχόν μετέπειτα συμβησόμενα.

Διατελοῦμεν μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ

Ἐν Νισύρῳ τῇ 21 Ἰουνίου 1903

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου
Ἐμπορίου - Νικίων

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δημοσιευθέντων ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὰ γεγονότα τοῦ καπνοῦ τοῦ 1903 ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ τεύχη 12 καὶ 13 τοῦ παρόντος περιοδικοῦ καὶ ἄλλα ἐγγράφα ἅτινα εἶναι τὰ ἀκόλουθα, ἅπαντα ἐπιστολαὶ τῶν Δημογερόντων Νισύρου.

A) Εἰς τὸ τεῦχος 12 σελ. 25, 26, 27 καὶ 28.

1) Πρὸς τὸν Ὑψηλὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας ἐξοχ. Μεμδούχ Πασάν ἡμερ. 16/6/1903.

2) Κατσιμματίδην εἰς Κάλυμνον 16/6/1903.

3) Ἄρθ. 66. 16/6/1903. Πρὸς τὴν ἀξιότιμον Δημογεροντίαν τῆς νήσου Καλύμνου.

4) Ἄρθ. 67. 16/6/1903. Πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐνδοξότητα τὸν Καϊμακάμην Κῶ Ρηφούτ Βέν.

5) Ἄρθ. 68. 18/6/1903. Τηλεγράφημα Πρὸς τὸ Ὑψηλὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείων.

6) τῆς 18/6/1903. Πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐξοχ. τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην Καλύμνου.

7) τῆς 20/6/1903. Ἀξιότιμον κ. Λ.Ι. Μισίρ εἰς Βαθὺ Σάμου.

B) Εἰς τὸ τεῦχος ἀρ. 13 σελ. 18 καὶ 19.

1) Ἄρθ. 73 τῆς 13/7/1903. Πρὸς τὴν Αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν Ἱπποκράτην Ταυλάριον Ἐφένδην εἰς Κάλυμνον.

2) Ἄρθ. 74 τῆς 13/7/1903. Ἀξ. ἰατρὸν κ. Μ. Παρθεσιάδην εἰς Κῶ.

3) Τῆς 1/8/1903. Τηλεγράφημα πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ Δ. Α. ΣΤΡΙΚΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΑΛΑΙΟΥ ΝΙΣΥΡΙΚΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ

*Αναδημοσιεύομεν ἀπὸ τὸ Δελτίον τοῦ Γνωμαγόρα (ἔτος 1937) τὴν κατωτέρω «Περιγραφή ἀπαλαίου Νισύρικου σπιτιοῦ» τοῦ ἀειμνήστου Δημ. Στρίκη. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν εἶναι ἡ μόνη ἔργασία πού ὤς τὰ σήμερα εἶδε τὸ φῶς πᾶνω στὸ θέμα τοῦτο.

*Ἴσως ἡ περιγραφή νὰ μὴν εἶναι ἀρτία. Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς μὲ τὴ μετριοφροσύνη πού τὸν διέκρινε γράφει πρὸς τὸ τέλος «...ἐδώσαμε μίαν ἰδέαν καὶ ἐκάμαμε μίαν ἀρχήν, παρουσιάζοντες ἴσως ἕνα κακοκαίωμένο χνάρι, πού ἄλλοι πλοὶ φιλότιμοι καὶ πλοὶ κατάλληλοι ἴσως νὰ λάβουν ἀφορμὴ νὰ τὸ καλοδουλέψουν καὶ νὰ τὸ ξαναχτίσουν ἐν ἀνάγκῃ συμπληρώνοντες τὰς παραλείψεις μας καὶ διορθώνοντες τὰς ἀνακριβείας μας...».

Παρ' ὅτι ὁ Δημ. Στρίκης πέθανε πολὺ νέος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ μίαν ἐξαιρετὴν δρᾶσιν τόσοσιν ἔθνικόν ὅσον καὶ στὸ συλλογικόν τομέα. Ἦτο ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματα μέλη τῆς Δωδεκανησιακῆς Νεολαίας τῆς Ἀμερικῆς πού τόσα προσέφερε στὸ Δωδεκανησιακὸν ἀγῶνα. Διετέλεσε ἐπὶ ἄρκετά χρόνια Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα Ν.Υ. καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του ἦτο ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Δελτίου τοῦ Γνωμαγόρα ἐνεργὸν μέλος τῆς Συντακτικῆς τοῦ Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὸ Δελτίον ἐδημοσίευσεν ἄρκετὰς ἔργασίας λαογραφικοῦ περιεχομένου. Ἐδημιούργησε σ' αὐτὸ μίαν στήλην τὰ Νισύρικα Ξεσοκαλισμάτα ὅπου διεπραγματεύετο μὲ τὴν διακρινούσαν αὐτὸν πνευματικὴ διαύγεια διάφορα ζωτικὰ προβλήματα τοῦ νησιοῦ μας.

*Ἀναλαμβάνοντες νὰ κάμωμεν περιγραφὴν τοῦ «ἀπαλαίου Νισύρικου σπιτιοῦ», θεωροῦμεν λογικὸν νὰ ἀρχίσωμεν πρῶτα - πρῶτα ἀπὸ τὴν εἰσοδὸν τοῦ καὶ προχωρώντας νὰ περιγράψωμεν ὅλα του τὰ «κατατόπια» (διαμερίσματα) τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του καὶ ὅλας τὰς ὀνομασίας τῶν «κατατοπιῶν» καὶ διαφόρων σκευῶν.

Τὰ ἀπαλαῖα Νισύρικα σπίτια ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μονόπαρα καὶ αὐλιζόντο μονάχα ἀπὸ μίαν πόρταν. Ἡ πόρτα ἦτο φκιαγμένη μονόφυλλη ἢ κομμένη ὀριζοντίως στὴ μέση. Ἐστηρίζετο ἐπάνω σὲ δυὸ ἐπιμήκη ξύλα στέρεα, τὰ λεγόμενα «ἀστρόφεγγας», τὰ ὁποῖα ἦσαν καρφωμένα εἰς τὴν μίαν πλευρὰ τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα εἰσῆρχοντο εἰς τὰ ἐπὶ τοῦτο ἀνοίγματα εἰς τὸ «ἀνώφλι» καὶ εἰς τὸ «κατώφλι». Ἀνώφλι ὀνομάζεται τὸ ἄνω μέρος καὶ κατώφλι τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀνοίγματος τῆς εἰσοδού, ἀπὸ ξύλο κατασκευασμένα ἢ ἀπὸ πέτρα. Τὰ πλάγια τῆς εἰσοδού ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ «ἀνώφλι», ὀνομάζονται «διάστελα». Εἰς δὲ τὸ κάτω μέρος τῆς πόρτας, εἰς τὸ «κατώφλι», ὑπῆρχε μικρὸν ἀνοίγμα, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε ὡς εἰσοδος τῶν ὀρνίθων εἰς τὸν ὀρνιθῶνα, «κοίτη» ὀνομαζόμενον.

Ἦς κλειδαριὰ ἐχρησίμευε ὁ «μάνταλος» ἢ «περάτης», ὁ ὁποῖος ἦτο τοποθετημένος εἰς τὸ ἔσω μέρος τῆς πόρτας, πρὸς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῶν «ἀστρόφεγγων», εἰς δὲ τὸ ἐμπροσθεν μέρος εὐρίσκετο μίαν μικρὰ ὀπή, ἢ κλειδαρότρυπα. Ἀνάλογος τὴν κλειδαριὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο καὶ τὸ κλειδί, «στρα(β)οκλειδί» λεγόμενον ὄνομα καὶ πρᾶμα μίαν φορά. Τὸ «στραοκλειδί» ἦτο μίαν σιδερένια ράβδος καμπυλωτὴ σὰν δρεπάνι, ἢ ὁποῖα ἔφερε εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον τῆς καμπύλης, ὀριζοντίως, λαβὴν ἀπὸ ξύλο. Τὸ «στραοκλειδί» ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ φέρονται μαζί των ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σχήματός του, γι' αὐτὸ εἰς τὸ «ἀνώφλι» ἢ εἰς τὰ «διάστελα» ὑπῆρχε ἀνοίγμα, ὀνομαζόμενον «θυρία» (θυρίς) χρησιμεύουσα ὡς κρύπτη τοῦ «στραοκλειδιοῦ».

Ὁ «μάνταλος» ἢ «περάτης», ξυλινὴν πλακωτὴ ράβδος, μὲ ἀνοίγματα κατὰ διαστήματα, «κόκκες»

ἢ «δόντια» (καὶ πρὸς τὸ Νισυρικώτερον «βόντια»), ἐστηρίζετο εἰς τὸ ἔσω μέρος τῆς πόρτας ἐπὶ δυὸ ἢ καὶ περισσοτέρων κλοιῶν ἀπὸ ξύλο ἢ μέταλλον. Διὰ μέσου τῶν κλοιῶν διήρχετο ὁ «μάνταλος» ἢ «περάτης» καὶ ἐστρέφετο πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ τοῦ στραοκλειδιοῦ, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ καμπυλωτὸν ἄκρον εἰσῆρχετο εἰς τὰ ἀνοίγματα τοῦ μαντάλου καὶ στρεφόμενον ἀναλόγως δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ὁ «μάνταλος» ἐφέρετο εἰς θέσιν ὥστε ἢ πόρταν ν' ἀνοίγῃ ἢ νὰ κλειθῇ.

Τὸ μέσον τῆς ἀσφαλείας αὐτῆς τῶν ἀπαλαίων Νισύρικων σπιτιῶν, ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν δημόδιον ποιήσιν τοῦ νησιοῦ μας, ὅπως εἰς τοὺς ἐξῆς στίχους :

— Κακιάσω θέλω μίαν βραδυὰ νὰ σφιχτομαν-
ταλώσω.
Βασάμια βάλλω μάνταλα, βασιλικούς πε-
ράτες,
καὶ βάλλω κι ἀντιμάνταλα τοῦ δυόσμου τὰ
κλωνάρια.

*Ἀνοίγοντας λοιπὸν τὴν πόρταν πού περιγράψαμε καὶ μπαίνοντας μέσα, εὐρίσκειτο ἐπὶ τὴν «ἀλλή». Εἰς τὴν ἀλλή εὐρίσκονται ὅλες οἱ εὐκολίες τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἄς ἀρχίσωμε ἀπὸ τὴ «βιστέρνα» (στέρνα), εἰς τὴν ὁποῖαν συνάζεται τὸ νερὸ τῆς βροχῆς, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει γιὰ ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ νερὸ τῶν βροχῶν διοχετεύεται ἐπὶ τὴ «βιστέρνα» ἀπὸ τὸ «δάμα τοῦ σπιτιοῦ», διὰ τοῦ «σοῦλουνα» (σωλήν), ὁ ὁποῖος διέρχεται διὰ μέσου τοῦ τοίχου πρὸς τὴν «βιστέρνα» ἢ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου. Ὁ «σοῦλουνας» εἶνε κατασκευασμένος ἀπὸ πῆλινους σωλήνας, «κιοῦγκια» λεγόμενα ἐπὶ τὸ Νισυρο.

Νερὰ «τρεχάμενα», ὅπως λέγουσιν τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἐπὶ τὸ Νισυρον, σπανίζουν καὶ ἐκεῖνα πού ὑπάρχουν εἶναι θερμὰ ὡς ἐκ τῆς ἠφαιστειογενοῦς φύσεως τῆς Νισύρου. Τὰ δὲ νερὰ τῶν πηγαδιῶν πού βρίσκονται ἐπὶ τῆς «κλίμενης» ἀκατάλληλα πρὸς πόσιν, χρησιμεύουν γιὰ τὰ ἀδύακτα

και τις «πρασσιές» τῶν κήπων, καθότι εἶναι «γλιφά» ἢ «βλιχά» (άλμυρά).

Ὅταν λοιπὸν δὲν βρέξῃ, πράγμα ποῦ συμβαίνει πολλὴ συχνὰ στὸ νησί μας, ὁ κόσμος ὑποφέρει ἀπὸ τὴ λειψυδρία, τὰ δὲ ζῶα, σπαρτὰ καὶ τὰ δένδρα δοκιμάζουν κι αὐτὰ τὴν ἴδια κρίσι. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ὁ Νισύριος κόσμος ποῦ στὰ παλῆα χρόνια διεκρίνετο περισσότερον ἐπὶ θεοσεβείᾳ, ἔκαμαν λιτανεῖες, ἐπικαλούμενος τοὺς Ἁγίους νὰ βρέξουν. (Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ ἐπιστρέψωμεν ἄλλοτε, γιὰ νὰ περιγράψωμεν πῶς ἐγίνοντο οἱ λιτανεῖες καὶ διάφορα φαιδρά καὶ θρούλους ποῦχουν δημιουργηθῆ περιξ αὐτῶν).

Τὸ στόμιον τῆς «βιστέρνας» ὀνομάζεται «χάντρο» (εἰς τὸν δῆμον Νικιά ὀνομάζεται «τράχληλας»). Τὸ χάντρο εἶναι κατασκευασμένον ἀπὸ σκαλιστῆ πέτρα, τὸ δὲ σκάκιμα ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες, στρογγυλὸν ἢ τετράγωνον. Τὸ «χάντρο» στὶς βιστέρνες τῶν ἐξοχῶν εἶναι φκιαγμένο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ κομῶ δένδρου σχήματος διχαλοῦ, ὅπως εἶναι τὸ κεφαλαῖον «Λ».

Ὡς ἀντλημὰ ἐχρησίμευε ὅπως καὶ σημερον ἀκόμη τὸ «καπράτσι» ἢ κρεπάτσι» σκευὸς χάλκινο ἢ ντεκεδένιο, κυλινδρικοῦ σχήματος ἢ πεπιεσμένον εἰς τὰ πλάγια, δεμένον ἐπάνω σὲ σχοινί, διὰ τὸ ὅποιον τραβοῦν τὸ νερὸ ἀπὸ τῆ βιστέρνα. Ὅταν θέλουν νὰ τραβήξουν νερὸ, μεταχειρίζονται τὸ ρῆμα ἀνασύρω εἰς παρεμφερμένον τύπον, «νεσύρω»—«Νέσυρε νερὸ ἀφ' τῆ βιστέρνα».

Ἐπάρχει καὶ ἄλλη ὀνομασία ἐκτὸς τοῦ «καπρατσιοῦ», τὸ «νεροκολόκυτθο» μικρότερον εἰς μέγεθος καὶ διάφορον εἰς σχῆμα ἀπὸ τὸ «καπράτσι», τὸ ὅποιον μεταχειρίζονται ὅταν πηγαίνουν στὶς ἐξοχές, λόγῳ τοῦ ὅτι εἶναι ἐλαφρότερον. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ἀντλημὰ αὐτὸ εἶναι κατασκευασμένον ἀπὸ ξηροκολοκύνθη, κοινὰς λεγομένην εἰς Νίσυρον «χαραποῦλι», καὶ συγγενεούσαν πρὸς τὴν κολοκύνθη, ἔπηρε τὸ ὄνομα «νεροκολόκυτθο». Ὡς «νεροκολόκυτθα» μεταχειρίζονται καὶ τὰ ἰνδιάνικα καρῦδια, τὰ ὅποια ἐπειδὴ σπανίζουν εἰς τὴν Νίσυρον θεωροῦνται πιὸ πολύτιμα.

Ὡς ἐκ τῶν διαφόρων σχημάτων τὰ ὅποια μὲ ἢ φύσις προικίζει τὰ «χαραποῦλια», οἱ Νισύριοι τοὺς ἔδωσαν καὶ διαφορετικὰ ὀνομασίες ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν των. Π.χ. ὅταν τὸ «χαραποῦλι» ἔχει σχῆμα σφαιρικοῦ, ὁ Νισύριος νοικοκύρης τὸ μεταχειρίζεται γιὰ νὰ παίρνῃ μαζί του στὶς ἐξοχὰς τὸ πιετό του ποῦ τὸ κατασκευάζει ὁ ἴδιος στὸ «καζαναρεῖο» του, τὴν «κουκουζίνα». Ἡ «κουκουζίνα» εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν Νισύριο πιετό, καὶ τὸ δοχεῖο αὐτὸ ὀνομάζεται «χαραποῦλι» ἢ «ρλασκί». Ὅταν δὲ εἶναι τοῦ ἴδιου σχήματος, μεγαλύτερου ὁμως εἰς μέγεθος, χρησιμεύει γιὰ τὸ κρασι καὶ τὸ ὀνομάζουν «χαραπαῖ» (εἰς τὰ Νικιά «κουζος»). Ὅταν δὲ ὁ χαραπαῖς ἀντὶ νὰ ἀνοιχθῆ τὸ στόμιον ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος, ἀνοίγεται ἀπὸ τὰ πλάγια ἀνάλογος ὀπῆ πρὸς τὸ μέγεθος του καὶ χρησιμεύει ὡς ἀντλημὰ ἀπὸ ἄλλα μεγαλύτερα δοχεῖα, ὀνομάζεται «ἀγκλοῦπα, ἀγκλοῦπι ἢ ἀγκλιά». Ἐπίσης καὶ εἰς τὶς «τράτες» οἱ ναράδες μεταχειρίζονται τοὺς χαράπαδες ὡς σηματοδοτοὺς γιὰ τὰ δίκτυα των.

Τὸ μόνον πόσιμον νερὸ κατὰ τὰς κρίσεις τῆς λειψυδρίας, εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀπέναντι ἀκατοίκητο νησάκι «Γυαλί», τὸ ὅποιον μεταφέρουν μὲ βάρκες μέσα σὲ «κλαήνους» ἢ «κουκουμάρια», ἀμφότερα πῆλινα δοχεῖα, τὰ μὲν πρῶτα μεγάλου σχήματος τὰ δὲ δεύτερα μικροῦ. Οὐτὲ εἰς τὸ Γυαλί ὑπάρχουν «τρεχάμενα νερά», ἀλλὰ αὐτὸ τὸ νερὸ «τὸ νεσύρουν» ἀπὸ ἓνα πηγάδι ἱστορικό, τὸ «πηγάδι τοῦ Μισαούλη». Ὄνομάζεται δὲ ἔτσι διότι τὸ πηγάδι αὐτὸ ἀνοίχθηκε ἀπὸ τὸν Ἄνδρᾶ Μισαούλη κατὰ τὸ 1821 ὅταν ἐπερίμενε ἐκεῖ τὸν Αἰγυπτιακὸ στόλο νὰ φανῆ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπειδὴ ἀναφέρομεν ὅτι τὸ «καπράτσι» εἶναι δεμένο ἀπάνω σὲ σχοινί, εἶναι λοιπὸν ἐπόμενον ἀπὸ κάποτε - κάποτε νὰ σπάνουν (νὰ κόβουνται) τὰ σκιοινιά, ὅπως λέν στῆν Νίσυρον) καὶ τὰ καπράτσια νὰ πηγαίνουν στὸν πάτο τῆς βιστέρνας τὸν ὀνομαζόμενον «κολόμπα». (Εἰς τὰ Νικιά ὀνομάζεται «μολι», εἰς τὸ Ἐμποριὸν «θρύ»). Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις μεταχειρίζονται τὸ λεγόμενον «ἀγκρίφι» διὰ νὰ ἀνασύρουν τὸ καπράτσι ἢ τὸ νεροκολόκυτθο. Τὸ ἀγκρίφι εἰς μὲν τὰ Νικιά ὀνομάζεται «ἀγκριφάς», εἰς δὲ τὸν Ἐμποριὸν «ἀγκριφας».

Τὸ «ἀγκρίφι» εἶναι φκιαγμένο ἀπὸ μέταλλο εἰς σχῆμα μικρᾶς ἀγκύρας, ἀλλὰ μὲ περισσότερα ἄγκιστρα, γὰ(ν)ζους.

Ὅταν ὁμως ἓνα τέτοιο ἀτύχημα συμβῆ σὲ καμμιά ἐξοχική βιστέρνα καὶ δὲν ὑπάρχῃ «ἀγκρίφι», τότε οκιάουν ἓνα πρόχειρο, ἀπὸ ξύλο τὸ ὅποιον ὀνομάζεται «κάτσουνας». Ὁ «κάτσουνας» εἶναι ἀπὸ κλαδί δένδρου ἔχοντος δύο, τρία ἢ καὶ περισσότερα διχαλά, σχήματος ὁμοίου πρὸς τὸ «ἀγκρίφι». Πάνω στὸ πρόχειρο αὐτὸ ἀγκρίφι δένουν ἀνάλογον βάρος γιὰ νὰ βυθίζεται ὁ «κάτσουνας» καὶ νὰ φθάνη στῆν «κολόμπα» τῆς βιστέρνας.

Τὸ νερὸ τῆς βροχῆς διοχετευόμενον στῆν βιστέρνα, συμπαρασύρει ἄμμο, χῶμα καὶ διάφορες ἄλλες ἀκαθαρσίες αἱ ὅποια κατασταλάζουν εἰς τὸν πυθμένα καὶ σχηματίζουν τὴν λεγομένην «λάσπη τῆς βιστέρνας». Ἐάν παρεέλθουν μερικὰ χρόνια χωρὶς νὰ ἀφαιρεθοῦν οἱ ἀκαθαρσίες αὐτὲς, ἡ βιστέρνα θὰ γεμίσῃ «θὰ βοθρίση». Γι' αὐτὸ ὅταν σωθῆ τὸ νερὸ, εἶναι ἀναγκασιμῆον νὰ ἀφαιρέσουν τὸ «χάντρο» καὶ νὰ κατέβουν διὰ σχοινοῦ ἢ σκάλας νὰ ἀφαιρέσουν «νὰ ξεβοθρίσουν» τὴν λάσπη τῆς.

Προηγουμένως ἀναφέραμεν ὅτι ὁ τόπος μας μαστίζειται τακτικὰ ἀπὸ λειψυδρία: εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων οἱ βιστέρνες εἶναι γιομάτες, ἐμπορεύονται τὸ νερὸ. Δὲν γίνεται ἢ πάλησις του μὲ γαλόνια ἢ ποδάρια, ἀλλὰ μὲ (σ)πιθαμές. Ἡ μέτρησις τοῦ νεροῦ γίνεται ὡς ἔξῃ: κατεβάζουν τὸ «καπράτσι» στῆ βιστέρνα καὶ ἀφίενται νὰ «πατώσῃ», νὰ φθάσῃ στῆν «κολόμπα», ἀφοῦ τὸ ἀνασύρουν τότε μετροῦν μὲ τὴν πιθαμή τους τὸ μέρος τοῦ σχοινοῦ ποῦ ἔχει βραχῆ. Αἱ ὑποδιαίρεσεις τῆς πιθαμῆς εἶναι τὸ «ὀρνιθόσκυλο» —διάστημα μεταξὺ ἀντίχειρος καὶ δεικτοῦ— καὶ τὰ «δάχτυλα». Ἀφοῦ ἀφαιρέθοῦν δύο ἢ τρεῖς πιθαμές γιὰ τὸ βάθος τῆς «κολόμπας» ἐπειδὴ εἶναι κατὰ πολὺ στενωτέρον ἀπὸ τὴν ὄλην περιφέρειαν τῆς βιστέρνας, τότε

εύρσκεται δη ή ποσότης του νερού που περιέχει, π.χ. «έπτά πιθαμές ένα όρνιθόσκυλο και τέσσερα δάχτυλα».

Ο άγοράζων μία ή δυό ή και περισσότερες πιθαμές νερό, τó πληρώνει με χρίμα ή έπ' ανταλλαγή με «μαξούλια», κριθάρι, όσπρια, σύκα κλπ., εις «κοιλιά» ή εις «καφίζια» ανάλογως τής ποσότητος του νερού που άγοράζει. «Καφίζι» είναι τó ένα τέταρτον του κοιλού. Αί υποδιαιρέσεις του κοιλού είναι τó «μισοκοιλί», τó ήμισυ, τó «καφίζι» τó τέταρτον και τó «μισοκάφιζο», τó όγδοον.

«Ο χερόμυλος»

Όλα τά άπαλαιά Νισύρικα σπίτια, χωρίς καμιά έξαιρεσι, στα παλιά χρόνια, ειχε τó καθένα τόν μύλο του, όπου άλειθαν τó κριθάρι ή τó σιτάρι τους οί νοικοκυρές. Ο μύλος αυτός έπειδή στρέφεται με τó χέρι διαρκώς, όνομάζεται «χερόμυλος».

Υπάρχουν οί «χερόμυλοι» άκόμη στόν τόπο μας, αλλά σχεδόν έν άχρηστία λόγω τής... εξέλιξεως (ώς πούμεν έτσι). Η έγκατάλειψις του «χερόμυλου» δέν προήλθε από τήν έφεύρεσι άλλου μέσου, αλλά άκριβώς γιατί ό σημερινός Νισύριος γεωργός, έπαυσε νά είναι τόσον εργατικός όσον ήσαν μόλις πρό μιάς γενεάς οί πάπποι μας γεωργοί.

Οί «χερόμυλοι» εύρσκονται άκόμη και σήμερα σέ μερικά σπίτια μόνον σαν άρχαιολογικά μνημεία. Άντι νά άλίσουν οί νοικοκυρές τó «βδομαδάρι» τους, τó προμηθεύονται έτοιμο από τούς άλευρεμπόρους. (Αυτάς τας παρατηρήσεις που αναφέρουμεν εδώ, ίσως νά μήν έχουν θέσιν νά λεχθούν, αλλά τó ένδιαφέρον μας για κάθε τι του χωριού μας, δέν μάς επιτρέπει νά τις παρασιωπήσωμεν).

Ο «χερόμυλος» εύρσκεται και αυτός τοποθετημένος εις τήν αλλη του σπιτιού, εις βγος όσον άκριβώς ανάλογον δια νά μπορούν νά τόν μεταχειρίζονται, είναι δέ κατασκευασμένος από στρογγυλές πλακωτές πέτρες καλώς έπεξεργασμένες. Η Νισύρος κατά τήν άρχαιότητα ήτο όνομαστή για τίς πέτρες αυτές, αί όποιαί όνομαζόντο «μυλίτης λίθος».

Η κάτω πλάκα του μύλου όνομάζεται «κατώπετρα», ήτις και μένει άκίνητη, γι' αυτό όταν θέλουν νά ψέξουν κανένα για τήν βραδυτήτά του τó λένε: «Ού, κακόμοιρε, σαν κατάπετρα του μύλου είσαι».

Τό κριθάρι ή τó σιτάρι, τó όποιον άλέθουν για τήν κατασκευήν του ψωμιού όνομάζεται «βδομαδάρι», έπειδή κανονίζουν ανάλογως νά φτιάξουν ψωμί που νά διαρκέση όλη τήν έβδομάδα.

Εις τήν Νισύρο, ως έπι τó πλείστον, μεταχειρίζονται κριθάρι για τήν κατασκευήν του ψωμιού, τó όποιον άλέθουν οί κοπέλλες και οί γυναίκες εις τόν «χερόμυλο», τó δέ «λέσιμό» του τó συνοδεύουν πάντοτε με τά απαραίτητα τραγούδια και τοῦτο για νά «φηρῆ» τó άλεσμα. Τραγουδούν δέ διάφορα τραγούδια «καλημερίσματα», μοιρολογία και πολλά δημοτικά τραγούδια, ανάλογως τής έποχής: άν είναι σαραντάμερο τραγουδούν τó μοιρογιολόι τής Παναγιάς,

άν είναι μεγάλη σαρακοστή τó «σήμερα μαῦρος οὔρανός». Ή λαή με τήν όποιαν στριφογυρίζουν τó μύλο όνομάζεται «μυλοκόπι», τó δέ μέγεθος της είναι τόσον όσον χρειάζεται για νά φθάνη στη «μυλοστασιά». Κατόπιν είναι τó «σταυρι» του μύλου, από ξύλο φκιασμένο που είναι περασμένο μέσα στό άνοιγμα τής πάνω πέτρας, φέρει μικράν όπιν από τήν όποιαν περνά ό άζων που βρίσκειται γερά σφηνωμένος στην «κατώπετρα» και όνομάζεται καρφι. Τό «μυλοσφόγγι» με τó όποιον σκουπίζουν ή μαζεύουν τó άλευρι που μπλάζεται άπάνω στό μύλο, είναι ένα κομμάτι πανί αλλά οί περισσότερες νοικοκυρές μεταχειρίζονται ένα κομμάτι από προβεία.

Κόσκικα και Ζύωμα.

Άφου άλεσθή τó βδομαδάρι, κατόπιν θά έπακολουθήση τó κοσκίνισμα. Τά κόσκικα δέ που μεταχειρίζονται έχουν διαφορετικές όνομασίες ανάλογως τίς τρύπες των και τó φκιάξιμό των, είναι δέ τά εξής: Ο «κόρδιος», φκιασμένος από χορδες και του όποιου οί τρύπες είναι πολύ μεγάλες, τó μεταχειρίζονται δέ περισσότερο στα άλωνα για τó «ξεθέρισμα» (τό γεμίζον από κριθάρι ή ότιδήποτε άλλο άλωνίζον, άφου προηγουμένως φύγουν τά πολλά άχυρα, και κατόπιν τó άδειάζουν (ξεθερίζουν) σιγά - σιγά και κανονικά άπάνω σέ μουσαμά ή και μέσα στό άλων για νά πάρη ό άέρας τά άχυρα, τά άγανα και τή σκόνη που είναι ανακατεμένα με τó μαξούλι). Κατόπιν έχουμε τó «ρεμών» κόσκικο κατασκευασμένο από δερμα και με άναριθμητες τρύπες. Όταν θέλουν νά περιγράψουν κάτι που χει σχισθή ή καταστραφή, μεταχειρίζονται τήν φράσιν «μάνω μου ρεμώνιν καμωμένο» (καμωμένο).

Έπειτα έρχεται ή «τριχιά» φκιασμένο από πολύ λεπτές ίνες ή τρίχες για τó τελειωτικό κοσκίνισμα, από τού όποιου τά άνοίγματα δέν περνά ούτε τó παραμικρό πτερο, τó δέ άλευρι άφου περάση από τήν τριχιά είναι έτοιμο για τó ζύωμα.

Σ κ ά φ η.—Τό ζύωμα γίνεται μέσα σέ σκάφες φκιαγμένες από μονόξυλο ή από τέσσερα καρφωτά ή περαστά ξύλα: άφου ζυμώθη τó άλευρι τότε «πλάσουν» τά ψωμιά, εις τά όποια δίδουν, ως έπι τó πλείστον σχήμα στρογγύλον βάζοντες αυτά μέσα στα «πινάκια»,ξύλινα σκευή ανάλογα εις σχήμα με τó ψωμί. Έκτός των «πινακιδών» είναι και τά «σφυριδία» σχήματος και αυτά στρογγυλού όμοιου πρός τó πινάκι.

Άφου «νεούν» (άνεβούν), τότε τά βάζουν στόν πυρωμένο φούρνο για τó ψήσιμο, και ή πράξις αυτή όνομάζεται «φούρνιασμα», «θα φουρνίσω».

Όπως όλα τά όποια αναφέραμε προηγουμένως εύρσκονται εις τήν αλλην του σπιτιού, έτσι και ό φούρνος είναι χτισμένος μέσα στό ίδιο μέρος. Μερικών σπιτιών οί φούρνοι εύρσκονται έξω από τó σπίτι, τó δέ παράτημα αυτό του σπιτιού όνομάζεται «φουρναρι».

Οί φούρνοι είναι κατασκευασμένοι από έλαφρες πέτρες τó δέ έπάνω μέρος αυτών είναι θολωτόν, τó δέ κάτω μέρος αυτού τó όποιον όνομάζεται «πάτος» είναι φκιαγμένο από κοκκινόχωμα, τó όποιον εύρσκεται εις τίς περιοχές

Μακρικομμάτι και "Αη Ζαχαριάς. "Αμα γίνη ὁ πάτος με τὸ κοκκινόχωμα προτοῦ ἀκόμα νὰ ξεραθῆ καλά - καλά, ἐπὶ ἀρκετὲς φορὲς τὸ ἀλείφουν με «ἀγριοκρομύδα», τὸ τοιοῦτον γίνεται γιὰ νὰ μὴ σχισθῆ ἢ νὰ μὴ «ξεροσχισθῆ» ὅπως λένε. Πλησίον στὴν «ἀμπούκκα» τοῦ φούρνου, στὸν πάτο εὐρίσκεται ἡ «ἀλαοθράκη», ἀνοιγμα μέσα στὸ ὅποιον μαζεύουν τὴν στάκτη καὶ τὰ κάρβουνα ἅμα πυρώση πλιά ὁ φούρνος καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ψηθῆ τὸ ψωμί. Τὰ διάφορα ἐξαρτήματα τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται εἰς τὸ φούρνισμα εἶναι, τὸ «σκάλεθρο» με τὸ ὅποιον σπρώχνουν ἢ διορθώνουν τὰ ξύλα ποὺ ρίχνουν μέσα στὸ φούρνο. Ἡ «πάννα» μακρὸ ξύλο στοῦ ὁποῖου τὸ ἄκρον εὐρίσκεται δεμενὸ ἓνα κομμάτι πανί με τὸ ὅποιον καθαρίζουν τὸν «πάτο» τοῦ φούρνου ἅμα πυρώση, ἀφοῦ προηγουμένως με τὸν «σύρτην» τραβήξουν ἀπὸ ὄλες τὶς γωνιὰς τοῦ φούρνου τὰ «ἀποκιδία». Με τὴν πάννα μαζεύουν τὴ στάκτη ἀπὸ τὸν πάτο καὶ τὴν τοποθετοῦν μέσα στὴν «ἀλαοθράκη». Ἐπειτα εἶναι τὸ «χειρόφτυαρο», μεγάλο ξύλινο φτυάρι πάνω στὸ ὅποιον θέτουν τὸ ἄψητο ψωμί καὶ τὸ τοποθετοῦν μέσα στὸ φούρνο.

Τὸ φρέσκο ψωμί ὀνομάζεται «πίττα». Τὸ ἄλευρι τὸ ὅποιον περιέχει ψιλοκομμένο πιτερο τὸ ζυμώνουν κι ἐκεῖνο με τὸ ὅποιον φκιάνουν τὰ «κουσουμάδια» ἢ παξιμάδια, τὰ ὁποῖα πάντοτε «φρίσουν», δηλαδὴ ἀφοῦ ψηθοῦν ἔπειτα τὰ βάζουν πίσω στὸ φούρνο καὶ ξηρύνονται, τὰ μεταχειρίζονται γιὰ «βούτηγμα» στὸ τσάι ἢ στὸ «ἀγραμιτόζουμο». Ἀγραμιτόζουμο εἶναι ζωμόσ ὁ ὁποῖος κατασκευάζεται ἀπὸ τσίκοιδα. Τὸ ἀγραμιτόζουμο εἶναι τὸ μοναδικὸ πρόγευμα τῶν γεωργῶν καὶ γενικῶς κάθε φαμίλιας.

Τὸ ψωμί ὅταν παλῶσῃ τότε τὸ ὀνομάζουν «πρωτίνω». Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ «φούρνισμα» γίνεται κάθε Σάββατο. Ἀφοῦ τὰ ψωμιά ψηθοῦν τότε τὰ ἀραδιάζουν στὴν «καλαματή». Ἡ καλαματῆ ὑπάρχει σὲ ὀλίγα σπίτια σήμερον, εἶναι δὲ φκιαγμένη ἀπὸ ξύλο ἢ μπλεκτὰ καλάμια καὶ ἡ ὁποῖα βρίσκεται κρεμασμένη στὰ «στέγη» (στέγη) τοῦ σπιτιοῦ.

Ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμε ὅτι εὐρίσκονται στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ, ὑπάρχει καὶ ἄλλο διαμέρισμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται «κατῶν» καίτοι εὐρίσκεται εἰς τὸ ἴδιο ἐπίπεδο με τὸ ὑπόλοιπο τῆς αὐλῆς καὶ τὸ ὅποιον χωρίζεται διὰ τοίχου. Εἰς τὸ «κατῶν» φυλάσσονται τὰ μαζούλια τοῦ σπιτιοῦ ὅπως: ζερά σῦκα, λάδι κ.ἄ., καὶ διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἄλετρα, ἀξίνες καὶ ἄλλα χρειώδη. Ἐκεῖ εὐρίσκονται τὰ διάφορα ἀγγεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα βάλλουν τὰ μαζούλια, ἀναλόγως δὲ τοῦ μεγέθους τῶν καὶ τῆς χρήσεως τῶν ἔχουν καὶ τὰς ὀνομασίας τῶν, ὅπως ὁ «γανίτης» γιὰ τὸ λάδι, τὸ «κροῦπι» ἢ «στάμνα» γιὰ σῦκα καὶ ἄλλα.

Σπίτια τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν χῶρον γιὰ κατῶν, οἱ κάτοχοί τῶν μεταχειρίζονται μέρος ἄλλου σπιτιοῦ τῶν καὶ τὸ ὀνομάζουν «κελλάρι». Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, πολλὰ σπιτικὰ εἶχαν τὰ κελλάρια τῶν εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκεται σήμερον κτισμένο τὸ μοναστήρι τῆς Σηπλιανῆς, ὅπως ἔχομεν ἀναφέρει καὶ ἄλλοτε.

Εἰς τὴν αὐλὴν εὐρίσκεται ἀκόμη ἄλλο ἓνα

διαμέρισμα, ἡ «αὐλὴ τοῦ χοιροῦ», ἡ ὁποῖα ἦτο ἐν χρήσει πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν. Τὸ ἀκάθαρτον αὐτὸ κατοικίδιο εὐτυχῶς ἔχει ἀποκλεισθῆ ἀπὸ τὰ σπίτια. Εἰς τὸ διαμέρισμα αὐτὸ ἂς μὴ νομίσουν οἱ ἀναγνώσται μας ὅτι ἐφυλάγετο ἀγέλη χοίρων, ἀλλὰ μόνον ἓνας ὀνομαζόμενος «θρεφτάρν» ἢ «θρεφτό». Θρεφτάρν εἶναι ὁ χοῖρος τὸν ὁποῖον τρέφουν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ὁ ὁποῖος προορίζεται γιὰ σφάζιμο, γιὰ κουμπάνια τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ χοιρινὸ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ κάθε Νισύρικο σπίτι, εἶναι δὲ ὀρισμένες οἱ ἐποχὲς κατὰ τὶς ὁποῖες σφάζονται οἱ χοῖροι καὶ γι' αὐτὸ ὀνομάζονται «χοιροσφάγια». Ἐάν τὸ σφάζιμὸ τοῦ γίνη ἄλλην ἐποχὴ, τότε ἀκούεται ἡ ἐξῆς φράσις: «ἔχομε χοιροσφάγια». Τὰ «χοιροσφάγια» γίνονται κατὰ τοὺς μῆνας Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον.

Γιὰ νὰ κρατοῦν τὸ κρέας τοῦ θρεφτοῦ σὲ καλὴ κατάστασι, τὸ «καουρδίζου» (καβουρδίζου) ἀφοῦ πρῶτα τὸ κόψουν σὲ μικρὰ κομμάτια τὰ ὁποῖα κι αὐτὰ ἔχουν τὴν ὀνομασίαν τῶν, «μποκουινιές», τοποθετεῖται μέσα σὲ πλῆθια ἀγγεῖα τὰ λεγόμενα «μυλέρὰ». Τὸ λίπος τοῦ χοιρινοῦ κρέατος ὀνομάζεται «μύλλα» με τὴν ὁποίαν «χῶνουν» τὸ καβουρδιστὸ χοιρινὸ μέσα στὰ μυλέρὰ τὰ λεγόμενα καὶ «λαήνια». Τὴν μύλλα φρισιένων μελῶν τοῦ χοιρινοῦ τὴν τοποθετοῦν σὲ ἰδιαιτέρα ἀγγεῖα τὰ λεγόμενα «πιθιακοῖ» καὶ τὴν ὀνομάζουν «παρθενικὰ μύλλα» εἰπεὶθ εἶναι κάτωσπρη καὶ ὀλοκάθηρα καὶ τὴν ὁποῖαν μεταχειρίζονται ἀντὶ βουτύρου. Τὸ παχὺ μέρος τοῦ κρέατος τὸ ὀνομάζουν «λαρδί».

Τὰ Σαββάτα μετὰ τὸ ξεφούρνισμα τῶν ψωμιῶν, κόβουν πίτες καὶ εἰς τὰ ἀνοήματα τοποθετοῦν μοκουινιές ἀπὸ τὸ λαῆνι οἱ ὁποῖες θερμαίνονται καὶ ἡ μύλλα τῶν «νευλάνει» (διαλύεται) καὶ μουσκεῖ τὴν πίττα, ἡ ὁποῖα χρησιμεύει ὡς θαυμάσιον προσφάγιο. Ἀπὸ τῆς συνήθεια αὐτῆ ἐδημιουργήθη τὸ ἐξῆς λόγιον τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς ἀναλόγους περιστάσεις ἀναφερόμενοι εἰς προγεστέρας στατάλας. «Πότε πίττα με λαρδί, πότε πίττα μοναχῆ».

Ἄλλος τρόπος διατηρήσεως τοῦ χοιρινοῦ εἶναι τὸ «σαλαμουργιασμα» δηλαδὴ ἡ ταριχευσις εἰς ἄλμην. Τὰ κρέατα αὐτὰ ὀνομάζονται «σαλαμουργιαστά», ἡ δὲ ἄλμη «σαλαμούρα». Ὀρισμένα μέρη τοῦ χοίρου σαλαμουργιάζονται, τὰ πόδια, παχειὰ κομμάτια, ἡ γλώσσα, τ' αὐτὰ κι ἐν γένει ὅλα τὰ κρέατα τῆς κεφαλῆς, ὀνομαζόμενα με μιά λέξι «κεφαλαριά». Ὑπάρχει συνήθεια τῆ σαλαμουργιαστῆ γλώσσα νὰ τὴν τρῶνε τὴν παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τὰ δὲ αὐτὰ κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου (Ἰανουάριος). Τὰ σαλαμουργιαστά τὰ μαγειρεύουν πάντοτε με σιτάρι καταλλήλως παρασκευασμένον καὶ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται «πνιοῦρι» ἢ «κοφτός». Παστὰ χοιρινὰ κρέατα δὲν μεταχειρίζονται ἐκτὸς τῶν ἐντέρων με τὰ ὁποῖα κατασκευάζουν τὰ «λουκάνικα», μερικὰ ἐξ αὐτῶν τὰ παστῶνουν ἀδειανά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὶς ἀποκριὰς τὰ γεμίζουν με ρύζι ἢ σιτάρι «γδυστό» με διάφορα μυρωδικὰ καὶ ἀρτύματα, τὸ δὲ στομάχι τοῦ χοίρου τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται «νικητάς», τὸ παραγεμίζουν με διάφορα ἐντόσθια καὶ με τὸ «τσεμπερί» τοῦ χοιροῦ (τὸ περικάλυμμα τῶν

ἐντέρων), τὸ πασάνου καὶ τὸ τῶνε κατὰ τὸν Μάϊον.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΥΛΗ ἀναβαίνομε πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ σπιτιοῦ διὰ μιᾶς πέτρινης σκάλας, ἣ ὅποια ὁδηγεῖ εἰς ἓνα διαμέρισμα χωρὶς ὄροφην καὶ τὸ ὅποιον ὀνομάζεται «Δωμάτσι». Τὸ δωμάτσι ἦταν σὰν ἓνα εἶδος προθαλάμου, ἄς τὸ ποῦμε ἔτσι, οἱ δὲ γύρω του τοῖχοι οἱ ὅποιοι τὸ περιέκλειαν, ἦσαν φκιαγμένοι στὸ ἐπάνω μέρος οὕτως, ὥστε οἱ νοικοκυρὲς τοῦ σπιτιοῦ νὰ φυτεύουν τὰ λουλούδια των, ὀνομάζονται δὲ «Ταρτάνες». Ἐπίσης «ταρτάνες» ἔφκιαναν καὶ στὰ παράθωρα τοῦ σπιτιοῦ. Εἰς τὸ «Δωμάτσι» εὐρίσκονται τρεῖς πόρτες, οἱ ὁποῖες ὁδηγοῦν εἰς τὰ ἄλλα διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ὠδήγει εἰς τὸ «μαεργιό» ἢ «πίσω σπῖτι», λεγόμενον (κουζίνα). Θὰ ἦτο περιττὸν νὰ περιγράψωμεν τὰ μαγειρικά σκευῆ ἀφοῦ καὶ σήμερον ἀκόμη μεταχειρίζονται τὰ ἴδια. Θὰ ἀναφέρωμεν ὅμως τὴν ὀνομασίαν καὶ μετὸν τρόπον ποῦ εἶναι φκιαγμένα τὰ τζάκια εἰς τὰ ὁποῖα ἔψηναν, ὅπως καὶ σήμερον ἀκόμη, τὰ φαγητά. Τὸ μέρος αὐτὸ ὀνομάζεται καὶ τζάκι, ἀλλὰ πιὸ κοινότερη εἶναι ἡ ὀνομασία «παραστιά». Ἡ «Παραστιά» εἶναι κατασκευασμένη ἀπὸ δύο μακρουλῆς πέτρες παραλλήλως τοποθετημένες, ὥστε τὸ ἄνοιγμα τὸ ὅποιον ἀφήνουν, νὰ εἶναι ἀρκετὸν νὰ τοποθετοῦν τὰ ξύλα γιὰ τὴν φωτιά καὶ εἰς ἀνάλογον ὕψος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τοποθετοῦν τὸ δοχεῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ μαγειρεύουν. Τὸ φαγητὸ ἔσερβιρετο στὴ φαμίλια τοῦ σπιτιοῦ μόνο μέσα σ' ἓνα πιάτο «τσάσκα» «μουχούρτα», μέσα ἀπὸ τὸ ὅποιον ἔτρωγαν ὄλοι. Τὸ πιάτο αὐτὸ ἔτοποθετεῖτο ἐπάνω στὸ τραπέζι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸ λεγόμενον «σουφράς». Ὁ σουφράς εἶχε περίπου μιὰ καὶ μισῆς πιθαμῆς ὕψος, κατασκευασμένο ἀπὸ ξύλον καὶ σχήματος στρογγύλου γύρω δὲ ἀπ' αὐτὸν ἐκάθισαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἐπάνω σὲ καθίσματα ἀναλόγου ὕψους πρὸς τὸν σουφρᾶν, τὰ λεγόμενα «σκορμοῖ». Οἱ σκορμοῖ ἦσαν φκιαγμένοι ἀπὸ τὸν κορμὸν δένδρου, τὰ δὲ δύο ἄκρα αὐτοῦ ἐπίπεδα τὸ μὲν ἓνα νὰ στηρίζεται στερεὰ στὸ ἔδαφος καὶ τὸ ἄλλο γιὰ νὰ καθίζου ἐπ' αὐτοῦ. Γιὰ νὰ φυλάγουν τὰ φαγητὰ των μετεχειρίζοντο τοὺς «ντουλάπιδες», ἀνοίγματα ἐντὸς τῶν τοίχων καταλλήλως φκιαγμένα καὶ περιποιημένα. Εἰς τὸ μαεργιὸ ὑπῆρχε μιὰ τρύπα διὰ τῆς ὁποίας ἔρριχναν ὄλα τ' ἀποφᾶγια καὶ τὰ ὁποῖα κατήρχοντο καὶ ἔπεφταν μέσα στὴ «γούθρα τοῦ χοιροῦ», ἣ ὅποια εὐρίσκετο εἰς τὸ «κατώ» ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα. Ἐπειδὴ τὰ παλιὰ χρόνια ὄλα τὰ μυρωδικὰ ποῦ μετεχειρίζοντο γιὰ τὸ μαγεῖρεμα, ἢ ζῆχαρι κι αὐτὸ τὸ ἀλάτι «κάλατσι» τὸ ὅποιον κατεσκεύαζαν οἱ ἴδιοι μὲ θαλάσσιο ἕρῳ, τὰ ἐπρομηθεύοντο χωρὶς νὰ εἶναι ἄλεσμένα, εἶχαν τὴ λεγόμενη «γούθραν» ἢ «βούθραν», μέσα στὴν ὅποια τὰ ἐκοπάνιζαν. Ἡ γούθρα εἶναι μιὰ σκληρὴ πέτρα τῆς ὁποίας τὸ κέντρον εἶναι βαθουλό, ὡς ὄργανο γιὰ τὸ κοπάνισμα δὲ μετεχειρίζονταν ἓνα εἶδος πέτρας μακρουλῆς, λεγόμενον «χόχλακας τῆς βούθρας». Τέτοιες πέτρες εὐρίσκονται εἰς τὴν παραλίαν πλησίον τοῦ χωριοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τῆς Σπηλιανῆς, τὴν ὀνομαζομένην «Χόχλάκου». Μέσα στὸ «μαεργιό» εὐρίσκετο

τὸ πλυσταρεῖο κι αὐτὸ κτισμένο ἀπὸ πέτρες καὶ χῶμα εἰς τὸ ὅποιον ἔπλεναν τὰ ρούχα τοῦ σπιτιοῦ των. Ἐπίσης σὲ μερικά σπιτία, στὸ δωμάτσι εὐρίσκοντο ὁ φουβρός καὶ ἡ βιστέρνα, τῶν ὁποίων περιγραφὴν ἐκάμαμεν εἰς τὰ προηγούμενα σημεῖαματα.

Ἡ δευτέρα πόρτα ὠδηγοῦσε εἰς ἓνα ἄλλο διαμέρισμα τὸ λεγόμενον «κάμαρη». Ἡ κάμαρη ἦτο δωμάτιον τὸ ὅποιον ἐχρησίμευε εἰς τὸ νὰ βάζουν τὰ μαζούλια τοῦ νοικοκυριοῦ μετὰ τὴν συγκομιδὴν προτοῦ ἀκόμη νὰ τὰ τοποθετήσουν εἰς τὸ καθατοῦ μέρος τῶν.

Ἡ τρίτη πόρτα ὠδηγοῦσε εἰς τὸ κυρίως σπῖτι, τὸ ὅποιον ἐχρησίμευε ὡς κοιτῶνας. Τὸ «σπῖτι» εἶχε κι αὐτὸ τὸ ἰδιορρυθμὸ στόλισμα καὶ συγκομιδὰ του. Οἱ τοῖχοι του γύρω - γύρω εἶχαν μιὰ ἢ δύο σειρὲς ἀράφια, τὰ ὁποῖα ἦσαν κατάφορτα ἀπὸ διάφορα ἀντικείμενα τοῦ νοικοκυριοῦ. Ὅλα τὰ πιάτα, ὄλα τὰ ποτήρια, μαστραβάδες, κανάτες κλπ. ἦσαν στολισμένα στ' ἀράφια. Κάτω ἀμέσως ἀπ' τὰ ράφια εἶχαν τὰ «παλουκία» ἢ καρφία, ἀπάνω στὰ ὁποῖα ἦσαν ἀραδιασμένες οἱ «μαντιλές» (πετσέτες) οἱ ὁποῖες ἦσαν «φατῆς» (ὑφαντὲς) ἀπὸ τῆς ἴδιες τῆς γυναῖκες. Κατόπιν ἔρχονται οἱ «πάγκοι» οἱ ὅποιοι ἦσαν στὸ πάτωμα καὶ προσαρμοσμένοι στοὺς τοίχους, μέσα στῶν ὁποίων ἔβξαν τὰ κριθάρια, τὰ σιτάρια καὶ ὄλα των τὰ ὄσπρια. Τὸ σπουδαιότερον καὶ τὸ περιεργότερον μέρος τοῦ σπιτιοῦ εἶναι τὸ κρεββάτι, τὸ λεγόμενον «μονή». Ἐκτὸς φυσικὰ τῶν στρωμάτων καὶ τῶν καλυμμάτων, ὁ σκελετὸς τοῦ διαμερίσματος τοῦτου ἦτο πρωτόγονος καὶ ἀπλούστατος χωρὶς τὰς ἀνεσεις τὰς σημερινὰς. Μερικὰ δοκάρια καὶ σανίδες καὶ πάνω σ' αὐτὰ τὰ στρώματα. Γενικῶς ὄλα τὰ χρειώδη τῆς μονῆς, παπλώματα, σεντόνες, στρώματα, μαξιλάρια κλπ. τὰ ἔλεγον «στῶρσι». Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ εἶναι ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὁ καλαισθητικὸς στολισμὸς τοῦ κρεββατιοῦ. Ἐκτὸς ἀπὸ τῆς σεντόνης ποῦ ἐσκέπαζαν τὸ στῶμα, ἦσαν τὰ «σεντόνια» «πλουμισμένα» θαυμασίως μὲ τουρκομέταξα μὲ διαφόρους χρωματισμοὺς καὶ λογιῶν λογιῶν «πλουμιά» (κεντήματα) ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπῆρε καὶ τὸ καθένα τὴν ὀνομασίαν του. Τὰ «σεντόνια» ἀντιθέτως πρὸς τῆς «σεντόνες», ἐστόλιζαν τὸ ἔξω μέρος τῆς μονῆς, κρεμασμένα πρὸς τὰ κάτω, εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς : Τὸ «ἀποστολίδικο», τὸ «μοναχικό», τὸ «πασιλλοῖτικο», οἱ «κοσκινάδες» καὶ τὸ «πανωσέντονο». Τὸ πανωσέντονο ἐστολίζετο τελευταῖον τὸ ἦμισυ τοῦ πλάτους του ἐπάνω στὴ μονῆ καὶ τὸ ἄλλο ἦμισυ ἐκρέμετο πρὸς τὰ κάτω, εἶχε δὲ ὄλα τὰ χρώματα τὰ ὁποῖα εἶχαν ὄλα τὰ ἄλλα σεντόνια μαζὶ, μὲ σχέδια καὶ πλουμιά διαφόρων εἰδῶν. Ἀνεξαιρέτως ὄλα τὰ σεντόνια ἔχουν τὰ πλουμιά τὰ λεγόμενα «τράλλιες». Οἱ τράλλιες εἶναι τετράγωνα μὲ ἓνα χιαστὸν σχῆμα διαγωνίως μὲ διαφόρων εἰδῶν κεντήματα πέρει καὶ ἐντὸς αὐτῶν. Τὸ βάθος τῆς μονῆς σκεπάζεται μ' ἓνα «περδὲ» ἐν εἶδει αὐλαίας. Εἰς τὴν μονὴν πρὸς τὰ «κατωπόδια» εὐρίσκειται ἡ «μουσάντρα» λίγον τὴν ὑψηλότερα ἀπὸ τὸ ἐπίπεδον τῆς μονῆς, εἰς τὴν ὅποιαν τοποθετοῦν ὄλα τὰ παπλώματα, τὰ καλύμματα κλπ., τὰ ὁποῖα δὲν μετεχειρίζονται.

Εἰς τὴν μουσάντρα ἐπίσης ἐκοιμοῦντο τὰ

παιδιά. Εἰς τὴν Νίσυρο ὅταν θέλουν νὰ ποῦν ὅτι θὰ κοιμηθοῦν, δὲν μεταχειρίζονται τὸ ρῆμα πλαγιάζω, ἀλλὰ τὸ «πφέφτω» παρεφθαρμένον ἐκ τοῦ πίπτω. Εἰς τὸ ἕξω μέρος τῆς μουσάνδρας εὐρίσκεται ἓνα ἀράφι τὸ λεγόμενον «τ' ἀράφι τῆς μουσάντρας» εἰς τὸ ὅποιον ἐτοποθετοῦν διάφορα δοχεῖα καὶ προπαντὸς «κουκουμάρια», πῆλινα ἄγγεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἔβαζαν νερὸ καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ τὸ κρατοῦν κρῦο. Εἰς τὸ μέρος τῶν «προσκεφάλων» εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ἀραφιοῦ εἶχαν τοποθετημένα τὰ εἰκονίσματα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὰ στέφανα τῶν γάμων τῶν τυλιγμένα μέσα σ' ἓνα τουλοῦπάνι κρεμασμένα εἰς τὸν τοῖχο. Τὸ ὅπισθεν μέρος τῶν «κουσιμάτων» ἐχρησίμεινε γιὰ τοὺς Νισύριους γονεῖς νὰ γράφουν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς γεννήσεως τῶν παιδιῶν τῶν, ἢ μέσα σὲ κανένα ἐκκλησιαστικὸ βιβλίον ποῦ κληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς παλοῦς τῶν.

Τὸ ἀπὸ κάτω μέρος τῆς μονῆς τὸ μεταχειρίζονται γιὰ «κελλάρι», ἐκεῖ τοποθετοῦν διάφορα τρόφιμα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ τυρὶ τῆς «τυριάς». «Τυριά» εἶναι ἡ λάσπη τοῦ κρασιοῦ μέσα εἰς τὸ ὅποιον βάζουν τὴν κουμπάνια, τὸ τυρὶ. Ἐπίσης πέριξ τῶν τοίχων εὐρίσκοντο καρφιά ἐπάνω στὰ ὁποῖα ἐκρεμοῦσαν τῖς «σοράδες» (ὄρμαθός) τὰ σκόρδα καὶ τὰ κρομμύδια.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀναφέραμεν εἰς τὰ προηγούμενα, ἀποτελοῦν τὸ ἔσωτερικὸ τοῦ «παλαιοῦ Νισύρικου σπιτιοῦ», σκεπάζονται ὑπὸ στέγην ἢ ὁποῖα ὀνομάζεται «στῆν» καὶ ὄχι ἡ στῆν ἀλλὰ «τὰ στῆν».

Ἡ στέγη τοῦ σπιτιοῦ ἦταν κατασκευασμένη ἀνάλογα μὲ τὸ ρυθμὸ καὶ τὴν τέχνη τῆς ὅλης οἰκοδομῆς. Διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς στέγης μετεχειρίζοντο δοκοὺς τῖς ὁποῖες ὠνόμαζαν «δοκάρια» «κορφάδια» ἢ «τράβες» ἢ «πράβες», τῶν ὁποίων τὰ δύο ἄκρα ἐστηρίζοντο εἰς τὰ ἄνω μέρη τῶν τοίχων παραλλήλως τοποθετημένα. Τὰ δοκάρια αὐτὰ πολλάκις ἦσαν ἀνεπεξέργαστοι κορμοὶ δένδρων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφαίνοντο ἀκόμη καὶ αἱ προεξοχαὶ τῶν ἀποκομμένων κλάδων. Πρὸς τὴν ἀντιθετον διεύθυνσιν τῶν κορφαδιῶν ἐκ τῆς μιᾶς ἄκρης τοῦ τοίχου μέχρι τῆς ἄλλης σταυροειδῶς πρὸς αὐτὰ, ἐτοποθετοῦν ἓνα μεγάλο καὶ γερὸ κορφάδι, τὴν «τράβα», ἐπάνω στὴν ὁποῖα ἐστηρίζοντο τὰ κορφάδια τῆς στέγης. Ἄνωθεν τῶν κορφαδιῶν, μὲ τέχνην ἔστρωναν καλάμια τὸ ἓνα πλάι - πλάι στὸ ἄλλο καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὰ καλάμια ἔστρωναν φύκια τῆς θάλασσης ἢ «μάζες» καὶ πάνω ἀπ' αὐτὰ ἓνα στρώμα ἀπὸ ἓνα εἶδος πέτρας πολὺ ἐλαφρᾶς, μὲ τὴν ιδιότητα νὰ μὴ βουλιάζη στὸ νερὸ, ἢ ὁποῖα ὀνομάζεται «ἀκίσηρα» καὶ ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται ἐν ἄφθονίᾳ στὸ νησί μας εἰς τὴν περιφέρειαν «Σκόπι».

Ἐνεκεν τῆς ἀφθονίας αὐτῆς τῶν ἐλαφρῶν πετρῶν εἰς τὴν Νίσυρον, οἱ Καλύμνιοι ὅταν θεῖν ἀκατηγόρησον τοὺς Νισύριους δι' ἀφέλειαν ἢ ἐπιπολαιότητα, τοὺς ὀνομάζαν «ἐλαφρόπετρες». Ἐπειτα ἀπὸ τὰ στρώματα αὐτὰ ἔθετον τὸν πηλὸν διὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἐσκέπαζαν καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἔτερον στρώμα πηλοῦ, τὸ τελευταῖον καὶ τὸ ὅποιον ὠνόμαζαν «χυλάδα» καὶ οὕτω τὸ σπῖτι ἐπροφυλάσσετο ἀπὸ τὰ νερά τῆς βροχῆς. Διὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ στρώμα μετεχειρίζοντο εἶδος τῖς χρώματος τὸ ὀνομαζόμενον «στῦψιν» καὶ τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἐν ἄφθονίᾳ εἰς τὴν περιοχὴ τοῦ «Λακκιοῦ» πλησίον τοῦ ἡφαιστείου. Ὅταν βρέχη καὶ ἡ στέγη τοῦ σπιτιοῦ ἀρχίσῃ νὰ τρέχῃ ἢ στάσῃ, ὅπως συνηθίζουσι νὰ λένε, τότε μεταχειρίζονται «στῦψιν» ἀπλώνοντες αὐτὴν εἰς τὸ μέρος τοῦ δώματος ποῦ στάσσει. Ὅταν θέλουν νὰ κάμουν αὐτὴν τὴν ἐργασίαν στὸ δῶμα, μεταχειρίζονται τὴν ἐξῆς φράσιν : «νὰ πιάσωμεν ταννερά». Ἐπάνω στὸ δῶμα τὸν περασμένον καλὸ καιρὸ ἐξήραινεν τὰ μαζούλια τῶν οἱ παπποῦδες μας ὅπως, ἀμύγδαλα, σῦκα, βαλανίδια, ἐληές κλπ., ποῦ δυστυχῶς σήμερα εἰς ἐλαχίστην ποσότητα παραύγονται.

Δὲν ξεύρομεν κατὰ πόσον ἐπετύχαμεν εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ποῦ ἀνελάβαμεν νὰ περιγράψωμεν τὸ «Παλαιὸ Νισύρικο Σπίτι» ποῦ μέσα σ' αὐτὸ γεννηθήκαμε ἡμεῖς κι ἀνετράφηκαν οἱ πάπποι κι οἱ προπάπποι μας. Πάντως ὅμως ἐδώσαμε μιὰ ἰδέαν καὶ ἐκάμαμε μιὰ ἀρχή, παρουσιάζοντες ἴσως ἓνα κακοκαμωμένον χνάρι, ποῦ ἄλλοι πῖθ φιλότιμοι καὶ πῖθ κατὰλλοι ἴσως νὰ λάβουν ἀφορμὴ νὰ τὸ καλοδουλέψουν καὶ νὰ τὸ ξαναχτίσουν ἐν ἀνάγκῃ, συμπληρώνοντες τὰς παραλείψεις μας καὶ διορθώνοντες τὰς ἀνακρίβειάς μας. Ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον γιὰ τὴν περιγραφή αὐτὴ ποῦ ἐκάμαμε γιὰ τὸ «Παλαιὸ Σπίτι μας». Εἶναι γενικῶς γιὰ κάθε τι ποῦ ἀφορᾷ τὴ ζωὴ τῶν περασμένων καιρῶν ποῦ νησιοῦ μας, γιὰ τὴ λαογραφίαν μας ποῦ ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισι τοῦ Δελτίου τούτου, ἄρχισε νὰ γίνεται τόσος λόγος, γιὰ τὴ συλλογὴ τῆς καὶ τὴν ἐκδοσί τῆς εἰς βιβλίον, γιὰ νὰ μὴν ξεφανισθῇ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου. Δυστυχῶς ὅμως εἰς τῖς φροντίδας καὶ τῖς ἐνέργειες μερικῶν καλῶν καὶ φιλοτίμων πατριωτῶν, οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ μέχρι σήμερον, ἀπὸ ἄτομα ποῦ θὰ ἡμποροῦσαν νὰ συμβάλουν μὲ τὰς γνώσεις τῶν καὶ μὲ τὸ χρήμα τῶν. Καὶ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ὁ γράφων τῖς ἀτεχνες αὐτῆς γραμμῆς παρακαλεῖ ὄλους ἐκείνους ποῦ ἡμποροῦν νὰ προσφέρουν κάτι πνευματικὸ ἢ ὑλικὸ γιὰ τὴ συλλογὴ καὶ περιφρούρησιν τῆς λαογραφίας τοῦ νησιοῦ μας, ἢς τὸ πράξουν.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1937

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ

*Γυνίε μου καὶ νὰ γοράζω σου,
ὦ γυνίε μου, νὰ πουλιούσου
νὰ κάμναι τὰ παζάρια σου
στοῦ ποταμοῦ τὸ πλάι.*

*Τὰ χίλια δεῖ πατέρας σου
τὰ μύρια ἀδερφός σου
τ' ἀριθμητὰ καὶ τὰ πολλὰ
ἢ μάνα ἢ καμένη.*

*Χίλι' ἂν σὲ κάμουν παίρωσε
μύρια καὶ δὲν σ' ἀφίνω
ἀριθμητὰ κι' ἀμέτρητὰ
πάλαι σὲ πάρω θέλω.*

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

Η ΣΟΥΣΑ ΚΙ Ο ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

- Στις δεκαπέντε τοῦ Μαγιοῦ, π' ἀνοίγει τὸ ζουμπούλι,
ἀκούσατέ μου νὰ σᾶς πῶ τῆς Σούσας τὸ τραγοῦδι.
Ἡ Σούσα ἦταν λυερὴ τῆς Κρήτης τὸ καμάρι,
κ' ἀγάπαν τὸν Σαρρήπογλη τὸ πρῶτο παλληκάρι·
ἀγάπαν τον κι ἀγάπαν την χρόνους δεκατεσσάρους,
μ' ἀλήθεια τ' ἀδερφάκι τῆς ἦταν μὲ τοὺς κουρσάρους.
Μιά Κεργιακὴ 'πὸ τὸ πωρνὸ στὸν ἥλιον ἐκαθοῦνταν,
βγάζει τὸ μαντηλάκι τῆς, τὰ δάκρυα σφουγκοῦνταν.
'Ο κύρης τῆς τὴν ἀρωτᾶ κι' ἡ μάννα τῆς τῆς λέει:
- Τί 'χει τὸ Σουσανάκι μου καὶ κάθεται καὶ κλαίει;
 - "Ονειρο εἶδα μάννα μου, πικρὸ φαρμακωμένο
πῶς ἦρθε τ' ἀδελφάκι μου κι ἦταν ξεσπαθωμένο.
 - "Ονειρο εἶναι κόρη μου κι ἀφῆς τὸ νὰ περάση,
κι' ἐσένα τ' ἀδελφάκι σου στὰ ξένα θὰ γηράση
κι' ἐσένα τ' ἀδελφάκι σου στὰ ξένα ποὺ γυρίζει
ἢ τὰ θεριά τὸν φάγασι ἢ ἄλλη καμμιά ὀρίζει.
Μιά Κεργιακὴ πρῶι, πρῶι, πρὶν πετεινοὶ λαλήσουν
ἀκοῦν τὴν πόρτα νὰ χτυπᾶ, γιὰ νάρθουν νὰ τὴν 'νοῖξουν.
 - 'Ακοῦς, ἀκοῦς Σαρρήπογλη, ἡ πόρτα μας χτυπάει.
 - Σῦρε, Σουσοῦ μου, πλάγιασε καὶ σβῦσε καὶ τὸν λύχνο·
ἄλλοῦ θροντᾶ ὁ ποταμὸς κι ἄλλοῦ χτυπᾶ ὁ χτύπος.
Κι ἐκεῖ 'α ποῦ τὰ λέασι ξαναχτυπάει πάλι.
 - Σῦρε Σουσοῦ μου, κι ἄνοιξε γιὰτ' εἶμαι κουρασμένος
τὸ φαγοπότι μ' ἔκανε νά' μαι μπαῖλντισμένους.
Σὰν ἄνοιξε τὴν πόρτα τῆς βλέπει τὸν ἀδελφὸ τῆς:
 - Καλῶς το τ' ἀδελφάκι μου, ἂν εἶν' καὶ κουρασμένο,
ἀπὸ τὸν δρόμο τὸν πολὺ θὰ 'ναι καὶ διψασμένο.
Μὲ τ' ἄγουρο τῆς ὀμιλεῖ μὲ τ' ἄγριο τὴν πιάνει:
 - Φέρε μου, μωρή, νερὸ νὰ πιῶ, γιὰτ' εἶμαι διψασμένος,
τὸν δρόμο ἔτρεχα ταχύς κι' εἶμαι λεφασμένος.
Ποιὸς εἶν', μωρή, ποῦ κοιτεται στὴν κλίνη σ' ἀπὸ κάτω;
π..... εἶναι μωρὴ κι ἐγὼ ἐκάτεχά το!.....
Μωρὴ σκύλλα, μωρὴ ἄνομη, μωρὴ γεβεντισμένη,
τί εἶν' αὐτὰ ποῦ ἔμαθα κι εἶσαι ρεζιλεμένη;
 - "Ακου τ' ἀδελφάκι μου, λόγια ποῦ μοῦ τὰ λέει
οἱ ξένοι τοῦ τὰ λέουσι κι' ἐκεῖνο τὰ πιστεύει.
'Αδέλφι μου, μωρεῦγεσαι ἢ περιφαινεταιί σου;
ἀμ' μπᾶ θαρρεῖς πῶς κάμν' ἐγὼ τίς τέχνες τίς δικές σου;
Βγάζει τὸ χατζαράκι του ἀφ' τ' ἀργυρὸ φεκάρι,
στὸν οὐρανὸ τὸ πέταξε καὶ στὴν καρδιά τῆς πάει.
'Αφ' τὸν πολὺ ντραντανισμὸ ποῦ 'καμε τὸ κορμί τῆς,
ἐσείστηκε ἡ κλίνη τῆς, ξύπνησε τὸ πουλί τῆς....
 - Πές μου Σουσάνα μου, ποιὸς σοῦδωσε τὸ Χάρο
νὰ βγάλω τὸ χατζάρι μου κομμάτια νὰ τὸν κάμω;
 - Σῦρε, πουλί μου, στὸν γιατρὸ τὸν πόνο μου νὰ γιάνω·
ἔστ' ἦτανε τῆς τύχης μου νὰ πέσω νὰ πεθάνω.

- Γιατρέ πού γιαίνεις τὶς πληγές καὶ γιαίνεις τὶς γιαράδες, γιάνε τὸ Σοσανάκι μου, μὴ λυπηθῆς παράδες.
- Πᾶρε, γιατρέ, τὰ γιατρικὰ καὶ σῦρε στὴ δουλειὰ σου κι ὁ πόνος πού ἔχω στὴν καρδιά δὲν γράφουν τὰ χαρτιά σου. Σὲ τοῦτες τὶς λαβωματιές βότανα δὲν χωροῦσι οὔτε γιατροὶ γιατρεύουσι, οὔτ' ἄγιοι βοηθοῦσι. Σὰν κοίταξε ὁ Σαρρήπογλης, ἡ Σοῦσα νὰ πεθάνη, βγάξει τὸ χατζαράκι του ἀφ' τ' ἀργυρὸ φεκάρι καὶ στὴν καρδιά του τὸ ἔμπηξε σὰν πρῶτο παλληκάρι.
- Ἄμε καὶ σύ, ψυχούλά μου, πάρε τὴ συμβουλή μου τί νὰ τὴν κάμω τὴν ζωὴ μακρὰ ἀφ' τὸ πουλί μου;
- Ὡ, συμφορὰ πού μου ἔλαχε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, νὰ βλέπω δυὸ νεκρὰ κορμιὰ καὶ τὸν ὑγιὸ νὰ λείπη.
- Ἄφτου πού πᾶς, Γιαννάκη μου, Τοῦρκοι νὰ σ' ἀπαντήξουν, νὰ πάρουν τὸ κεφάλι σου καὶ τὸ κορμί ν' ἀφήσουν.

Καθ' ὑπαγόρευσιν ΜΑΡΙΑΣ Γ. ΠΕΤΟΥΒΗ

Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ (στῆς Μπαρμπαριάς τὰ μέρη)

Μιά μάννα σκύλλα ἀλύπητη, τὸν γυιὸν τῆς καταρίονταν:

- Ἄμε, γιγιέ μου, στὴν καταρά, καὶ στὰ μακρὰ καράβια οὔλοι νὰ πᾶν καὶ νάρχουνται, καὶ σύ νὰ μὴ γυρίσης...
- Διώχνεις με, μάννα, διώχνεις με, μὰ ἔγω ἄ φύω θέλω, νὰ πάω μὲ τὰ πριζαντινιά, νὰ μπῶ μὲ τὶς φρεγάδες, νὰ κάμω χρόνια καὶ καιρούς, καὶ μῆνες κι ἑβδομάδες. Κι ὅταν θὰ ρθῆ τ' Ἁγίου Γιωργιοῦ, πρώτη γιορτὴ τοῦ χρόνου, τότε θὰ πᾶς στὴν ἐκκλησιά, θὰ πᾶς στὸ πανηγύρι, θὰ ἔῃς τὶς νιὲς θὰ ἔῃς τὰ παλληκάρια, θὰ ἔῃς τὸν τόπο μ' εὐκαιρο, καὶ τὸ στασίδι μ' ἄδειο θὰ πάρης τὸ γιαλό, γιαλό, τὸ περιγιαλί, γιαλί, κι ὅπου βρῆς ναῦτες θ' ἀρωτᾶς, κι ὅπου βρῆς καπετάνιους.
- Ναῦτες μου καλο-ναῦτες μου καὶ καλο-καπετάνιοι, δὲν εἶδετε τὸν γυιοῦκα μου, τὸν γυιὸ μου τὸν λεβέντη;
- Ἐχτές, προχτές τὸν εἶδαμε στῆς Μπαρμπαριάς τὰ μέρη, τὴν ἄμμο εἶχε πάπλωμα, τὴν μαύρη γῆ σεντόνι, τὴν μαύρη πέτρα τοῦ γιαλοῦ τὴν εἶχε προσκεφάλι· μαῦρα πουλιά τὸν τρώγανε, κι ἄσπρα τὸν τριγυρνοῦσαν, κι ἔνα πουλάκι κάθουνταν καὶ τὸν μοιρολογοῦνταν:
- Φάε καὶ σύ, καλὸ πουλί, ἀνδρειωμένο σῶμα. Γιά κάμε πήχη τὸ χαρτί, καὶ σπιθαμὴ τὴν πέννα, καὶ γράψε τρία γράμματα, τρία φαρμακωμένα. Ἔνα νὰ πάη στὴ μάννα μου, τὸ ἄλλο στὴν ἀδελφή μου, τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ νὰ πάη στὴν ποθητὴ μου. Νὰ τὸ διαβάξῃ ἡ μάννα μου νὰ κλαίῃ ἡ ἀδελφή μου, νὰ τὸ διαβάξῃ ἡ ἀδελφή, νὰ κλαίῃ ἡ ποθητὴ μου, νὰ τὸ διαβάξῃ ἡ ποθητὴ νὰ κλαί' οὔλος ὁ κόσμος. Οὔλος ὁ κόσμος ἔκλαψε, κι' οὔλος τὸν ἔλυπτήθη:
- Κρίμα στὸ νιό, κρίμα στὸ παλληκάρι, κρίμα ἔτανε τὰ νιάτα του, τὸ χῶμα νὰ τὰ φάη. Ἡ μάννα του ἡ ἄπονη ἡ τρισκαταραμένη, ἔκλεινε τὸν καταράστηκε στῆς Μπαρμπαριάς τὰ μέρη.

Καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς κ. ΜΑΡ. Κ. ΓΙΑΝΝΑΚΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

ΤΗΣ ΕΚΑΤΑΡΑΣΘΗΚΑ

Ἄχ! τῆς ἐκαταράσθηκα
 τῆς σκύλας νᾶβρη πάθη,
 Νᾶβρη καῦμους καὶ βάσανα
 τὸν πόνο μου νὰ μάθη.
 Καὶ νὰ καῆ ὡς καιομαι
 ὡς ἔλυωσα νὰ λυῶνῃ
 Φίδι νὰ δῆ στὴν κλίνην της
 καὶ νὰ τὴν ἐδιαζώνῃ.
 Νὰ μὴν εὐρίσκειται κανεὶς
 γιὰ νὰ τὴν ἐγλυτώσῃ.
 Τότες ἐμὲ νὰ θυμηθῆ
 τότες νὰ μετανοιώσῃ.
 Τοῦ Ἁγίου, ἔταξα κερὶ
 καὶ νὰ τὸν λουτρούσῃ

Ὅσα τῆς καταράσθηκα
 νὰ μὴν τ' ἀφίση πίσω.
 Μὰ πάλε τὴν λυπήθηκα
 καὶ πάλε τὸ μετάδα
 Κ' ἐπῆρα ὡς τὸ μπῶϊ μου
 στὴν Παναγιὰ λαμπάδα
 Κ' εἶπα: Κυρά μου Παναγιὰ,
 τὸ χέρι σου σὺ βάλε.
 Ἄν εἶπα τὸ μετάνιωσα
 καὶ φύλαξέ την πάλε
 Καὶ μὴν ἀφήσης νὰ χαθῆ
 τῆς κεφαλῆς της τρίχα.
 Αὐτὴ μ' ἀρνῆθη μὰ ἐγὼ
 τὴν ἔχω ὡς τὴν εἶχα.

★★★

ΕΒΓΗΚΕΝ Η ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

Ἐβγῆκεν, ἡ ἀγάπη μου
 μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ σπίτι
 καὶ συναπάντησε τὴ μιὰ
 Θεὰ ἢ Ἀφροδίτη.
 Ἐνα φιλὶ τῆς ζήτησε
 καὶ τῆς τὸ δίνει ἐκείνη.
 Κι ἀφοῦ τῆς πῆρε τὸ φιλὶ
 σωρὸ καλὰ τῆς δίνει.
 Πῆρε δυὸ τόξα τ' οὐρανοῦ
 καὶ τῆς τὰ βάλλει φρύδια
 Μελώνη ἀπὸ τὸν Ἔρωτα
 καὶ τῆς τὰ βάφη ἢ ἴδια.
 Ἐδιάλεξε λαμπρότατα
 καὶ φωτερὰ σμαράγδια

Καὶ ἔκαμε τὰ εὐμορφα
 καὶ θελτικά της μάτια.
 Ἐβάλεν εἰς τὰ χεῖλη της
 τοῦ κοραλιοῦ τὸ χρῶμα.
 Ποῦ δίνει ἓνα νόστιμο
 σὰν δακτυλίδι στόμα.
 Στὸ πρόσωπό της ἔβαλε
 τοῦ κρίνου τὴν ἀσπράδα
 Κ' ἐράντισε τριανταφυλλοῦ
 ὄσμην καὶ κοκκινάδα.
 Τέτοιαν ἀγάπην ἡμπορῶ
 ποτέ μου νὰ ξεχάσω;
 Ταῖς εὐμορφες θελ' ἀγαπῶ,
 ἀκόμη κι ἂν γηράσω.

★★★

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΚΑΛΗΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Πολλάκιν εἶχα στὸ κλουβὶ κ' εἶχα το μερωμένον
 Κ' ἐτάιζα το ζάχαριν κι' ἐπότιζα το μόσχον,
 Κάθε πορνὸ μοῦ κελαδεῖ καὶ κάθε μεσημέρι,
 Κ' ἔχω καιρὸν κ' ἐν τοῦκουσα νὰ γλυκοκελαδήσῃ.
 Πῆρεμ με τὸ παράπονο κ' εἰς τὸ κλουβὶ ἐπῆα.
 Καὶ βρίσκω τὸ κλουβὶ σφαλτὸ καὶ τὸ πουλὶ καὶ λείπει,
 Κι ὅπου ἔβρω ναύτην ἐρωτῶ κι ὅπου ἔβρω παλληκάρη,
 Ἄν εἶδεν τὸν καλὸμ μὸυ γυιὸν πουέτι ἂν ἐφάνη.
 «Ἐσέν' ὁ γυιὸς σου μίσεψεν καὶ γιὰ τὴμ Πόλιμ πάει».

Η ΑΛΛΑΞΟΠΙΣΤΗΣΑΣΑ ΕΛΕΝΗ ΧΑΣΤΑ

Στήν μοναξιά, στήν ἐρημιά,
 Ποῦ δὲν ἀκούεται μιλιά.
 Μὲ τὸ φεγγάρι τὸ λαμπρό,
 Τρεῖς κατεβαίνουν τὸ βουνό.
 Κάτι στὰ χέρια των κρατοῦν,
 Καὶ σιγανὰ σιγὰ πατοῦν.
 Γιὰ νὰ μὴν τύχη καὶ νιωθοῦν,
 Ἐπὶ κανένα καὶ πιασθοῦν.
 Ποιοὶ ἔναι; ποῦ τρέχουνε ἐδῶ;
 Ἐγὼ θὰ τρέξω γιὰ νὰ ἴδῶ.
 Κλέφτουν, πορνεύγουν, ἢ ποῦ πᾶν;
 Κακὴν θὰ κάμνουνε δουλειάν...
 Τρομάρα! Φθάσε Παναγιά!
 Οἱ δυὸ ἔναι Τούρκοι, βρὲ παιδιά.
 Κι αὐτὴ ποῦ τρέχει ἐμπροστά,
 Εἶν' ἡ Ἑλένη τοῦ Χαστᾶ.
 Τούρκικον ἔβαλε βρακί!
 Ποῦ νὰ ἦ ἡ ὥρα της κακῆ!
 Ποῦ πᾶς Ἑλένης; ἴδῶ ποῦ πᾶς;
 Ἑλένη, Τούρκον ἀγαπᾶς;
 Ποῦ πᾶς, Ἑλένης; Δὲν ἴμιλεῖ,
 Λεῖπει ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.
 Ἑλένη! Ἑλένη! ἐδῶ ποῦ πᾶς,
 Πάρις... ἔγιν' ὁ Μουσταφᾶς.
 Ἑλένη τὸν συγκαμερόν,
 Τούρκον γαπᾶς καὶ βλογιαρόν;
 Τσοῦτ... ἡ Ἑλένη δὲν μιλεῖ
 Λεῖπει ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.
 Τὸ βάπτισμά σου, τὸν Θεό,
 Δὲν τὰ θυμᾶσαι, Ἑλενιό;
 Μήτε τὴν μάνα σου πονεῖς;
 Τουρκεύεις; τὴν ἀλησμονεῖς;
 Μὰ ἡ Ἑλένη δὲν μιλεῖ,
 Λεῖπει ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.
 Τούρκον θὰ πάρης, Ἑλενιό,
 Φεῖδι γκαλιάζεις καὶ θεριό.
 Τῶν Τούρκων δίδεις ἀγκαλιά.
 Τὶ τὰ ζηλεύεις τὰ σκυλιά;
 Μὰ ἡ Ἑλένη εἶν' τρελλή,
 Ὁ νοῦς της λείπει, δὲν μιλεῖ.

Κτυπᾶ τὸ κῦμα στὸν γιालόν,
 Εἰς τὸ Αὐλάκι τῶν Νικιῶν.
 Ἐκεῖ κατέβει τὸ Λενιό.
 Ἐκεῖ τοὺς Τούρκους της τοὺς δυὸ
 Σὰν νεκροκρέββατο πικρό,
 Καίχι ἄραξε μικρό.
 Σὰν Χάρος μαῦρος, φοβερός,
 Βγαίν' ἕνας Τούρκος βρωμερός.
 Ρπᾶ τὸ Λενιό τὸ κουβαλεῖ,
 Κι ἐκεῖνο πάει δὲν λαλεῖ.
 Ποῦ πᾶς, Ἑλένη, νὰ γκρυφθῆς;
 Λενιό, τὴν πίστην σου θὰ ἀρηθῆς;
 Μὰ ἡ Ἑλένη δὲν μιλεῖ
 Λεῖπει ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.
 Ἐφωρισμένο, Ἑλενιό.
 Ποῦ πᾶς μέσ' στοῦ Τουρκομανιό;
 Πιὸ νὰ μὴν εἶσαι Χριστιανή,
 Μόνον Τουρκάλα σκοτεινή.
 Νὰ μὴν πηγαίνης σ' ἐκκλησιά.
 Νὰ μὴν φιλᾶς τὴν Παναγιά.
 Μόνον νὰ μπαίνης σὲ τζαμί.
 Καὶ νὰ σὲ τρώγουν οἱ καημοί.
 Μὰ ἡ Ἑλένη δὲν μιλεῖ,
 Λεῖπει ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.
 Ἑλεν' Ἑλένη! ἴδῶ ποῦ πᾶς;
 Δὲν θὰ σὲ γιάζει ὁ Παπᾶς.
 Ἰμάμης θὰ ῥχεταί, Φιλλάχ,
 Νὰ σοῦ φωνάζη ἴλλ' Ἄλλάχ.
 Κι ἀντὶς Βαγγέλια κι ἀγιασμούς
 Θὰ σοῦ μαζεύη πειρασμούς.
 Μὰ ἡ Ἑλένη δὲν ἴμιλεῖ
 Ἐχάθ' ὁ νοῦς της, εἶν' τρελλή.

Φεύγ' ἡ Ἑλένη ἐλεεινή.
 Μνήμα τὸ κῦμ' ἄς τῆς γενῆ,
 Κι ἂν ἔβγη κ' ἔξω εἰς τὴν γῆ
 Ν' ἀνοίξη νὰ τὴν καταπῆ.

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΛΑΣ

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Ἄγαπημένο μου παιδί ἐν πρώτοις ἐρωτοῦμε
 ἂν εἶσαι σύ, ὅπως κι ἔμεις καλὰ γιὰ νὰ χαροῦμε.
 Σοῦ στέλλω χαιρετίσματα καὶ φίλοι καὶ δικοὶ μας
 κι ὅλοι ρωτοῦ νὰ μάθουσι πότε θαρτήης, παιδί μας.
 Ὁ μπάρβας κ' ἡ κυράτσα σου τὸ Θεό(μ) παρακαλοῦσι,
 σὰ θὰ γυρίσης στὸ χωριὸ νὰ ζου(γ) καὶ νὰ σέ δοῦσι.
 Νὰ δώκης χαιρετίσματα σὲ ὄσους ἀπαντήσης,
 κι ὄσους ρωτοῦ γιὰ λόου μας νὰ τοὺς γλυκοφιλήσης.
 Στέλλω σου γιὰ ἐνθύμησιν ἕνα μικρὸ σακκούλι
 γκλεοῦδι' ἀπὸ τὸ σπίτι μας ἐφετινὸ μαζούλι.
 Κουλούρια κι ἀπιδόκοπα καὶ λίγ' ἄμυγαλάκια
 μυστοκοφτή, φτενόπετσα καὶ φρέσκ' ἄγραμιττάκια.
 Βασιλικό(μ) πλατόφυλλο καὶ δυοσομομυρωδάτο,
 Μυστοκορφίες τοῦ κήπου μας ἕνα χαρτί γεμάτο.
 Αὐτὸ τ' ἀποδοσίμι μας στὰ χέρια σου σὰ φτάση,
 στείλε μας ἕνα γράμμα σου νὰ μᾶς καθησυχάση.
 Μὴ μᾶς ξεχάσης γράψε μας νὰ μάθωμε γιὰ σένα
 τί κάμνεις καὶ τί γίνεσαι καὶ πῶς περνᾶς στὰ ξένα.
 Στείλε παλιές φανέλες σου καὶ κἀνα γιακαττόνι,
 νὰ βάλῃ ὁ ἀφέντης σου, πού γήρασε(γ) καὶ κρυώνει.
 Πανὶ ἀμερικάνικο, γιὰ νὰ τοῦ κάμω βράκα,
 γιὰτ' ἡ παλιὰ ξεσχίστηκε σὰ γλιοῦσεν τή(γ) Κοφτάκα.
 Στείλε καὶ λλία μαεδιά, νὰ δώκῃ γιὰ τή (δ) δίκη
 καὶ νὰ τοῦ μείνου μερικὰ γιὰ νάχη χαρζιλίκι.
 Μὲ τ' οὐρανοῦ τὰ σύννεφα σοῦ στέλλω τὴν εὐχή μου
 καὶ τὸ Θεό(μ) παρακαλῶ νᾶσαι καλὰ παιδί μου.
 Ταῦτα καὶ σὲ ἀσπάζομαι μὲ πόνο(γ) καὶ μ' ἐλπίδα
 πῶς θὰ γυρίσης γλήορα στὴν ὤμορφη πατρίδα.

★★★

Ο ΚΕΦΟΣ

Εἰς τ' ἀκρογιάλια κάθεσαι,
 Μουζούρη καὶ κλαψιάρη,
 κι' ἀνοίγεις τίς ματάρες σου
 νὰ δῆς κανένα ψάρι
 Γιὰ νὰ ριχθῆς στὴ θάλασσα
 μὲ τὴ μακρυὰ σου μύτη
 καὶ νὰ τὸ φᾶς ἀμάσητο,
 ἀχόρταγε κοπρίτη.

Μαῦρο ἴνα τὸ κεφάλι σου
 καὶ μαῦρα τὰ φτερά σου,
 κι' ὅπου κι' ᾶ(γ) κάτσης σφίγγεσαι
 κι ἀδειάζεις τ' ἄντερά σου.
 Εἰς τή(μ) Περγοῦσαν ἔστησες
 δικιά σου παντιέρα
 καὶ σὰ σὲ παίρν' ὁ ἄνεμος
 ξεπέφτεις κι' ἐδῶ πέρα.

† ΑΘΗΝΑ ΦΑΝΑΡΙΩΤΟΥ - ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΕΙΝ' Η ΑΓΑΠΗ

Εἶν' ἡ ἀγάπη ἓνα ὁμορφο λουλοῦδι,
 ἓνα λουλοῦδι μυρωμένο δροσερό,
 μέσα στὴ σέρρα, τῆς καρδιάς μας φυτρωμένο
 καὶ ποτισμένο ἀπὸ δάκρυα ἀντὶ νερό.
 Κι εἶναι τὰ δάκρυα χαρᾶς μαζί καὶ λύπης,
 γιατί' εἶν' ἀλήθεια ἡ ἀγάπη στὴν καρδιά
 δίνει οὐράνιες χαρὲς μὰ καὶ σκορπίζει
 πίκρες καὶ βάσανα καὶ κάθε συμφορά.
 Μὰ εἶναι γλυκὲς κι ἡ πίκρες τῆς ἀγάπης
 γιὰ κείνονε ποὺ ξέρει ν' ἀγαπᾶ
 γιὰ κείνονε ποὺ ξέρει νὰ ὑποφέρη,
 νὰ ὑποφέρη καὶ νὰ σιωπᾶ.
 Πρέπει μὲ δάκρυα νὰ ποτίζεται ἡ ἀγάπη
 ἀδιάφορο ἂν θᾶναι λύπης ἢ χαρᾶς,
 γιατί' ἀλλοιώτικα μαραίνεται καὶ τότε
 μ' ἓνα του φύσημα τὴ σβῆνει ὁ βορρᾶς.
 Εἶν' ἡ ἀγάπη ἓνα ὁμορφο λουλοῦδι,
 ἓνα λουλοῦδι μυρωμένο δροσερό,
 μέσα στὴ σέρρα, τῆς καρδιάς μας φυτρωμένο
 καὶ ποτισμένο ἀπὸ δάκρυα ἀντὶ νερό.

★★★

ΘΕΛΩ...

Ἀποσταμένη ὡς βρίσκομαι
 στῆς ζήτησής μου τὸ δρόμο
 Θέλω ἴλιγη ξεκούρασι
 σ' ἐσὲ νὰ βρῆ ἡ ψυχὴ μου,
 Καὶ μέσ' σ' αὐτὸ τὸ θέατρο
 ποὺ τ' ὀνομάζουν κόσμο
 Ἦρεμα θέλω νὰ διαβῆ
 πλάι σ' ἐσὲ ἡ ζωὴ μου
 Θέλω ἀφ' τὰ δυὸ τὰ μάτια σου
 π' ὡς ἄστρα ἀντιφεγγίζουν
 Ὅλο καινούργια δύναμι
 νὰ παίρν' ἡ ὑπαρξί μου
 Σὰν τὰ στοιχεῖα τῆς συμφορᾶς
 γύρω μου θὰ μουγγρίζουν
 Καὶ σὰν θὰ δέρν' ἀλύπητα
 ὁ πόνος τὴν ψυχὴ μου

† ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΕΝΟΙΩΣΕ ΠΙΝΟ Ο ΕΡΩΤΑΣ

Μιά μέρα μπίγει ή μέλισσα τὸ τσουχτερό κεντρί της
 Ἐπάνω στὸ τρελλόπαιδο παιδί τῆς Ἀφροδίτης.
 Κλαίει, φωνάζει ὁ Ἔρωτας, στή Μάννα του πηγαίνει,
 Μάννα, — τῆς λέει — ἐχάθηκα, ὁ γυιόκας σου πεθαίνει...!
 Ἔνα πουλάκι, ἔντομο, γιατί καί ἴγὼ δὲν ξέρω,
 Φαρμακερὰ μὲ δάγκωσε Μανοῦλα μου ὑποφέρω!
 Ἄχ! δὲν βαστῶ, ἐχάθηκα, μανοῦλα μου, πεθαίνω!
 Κι ἡ Ἀφροδίτη τ' ἀπαντᾷ: — Παιδί μου ἀγαπημένο,
 Μιά μέλισσα σὲ κέντησε καὶ λὲς πῶς θὰ πεθάνης;
 Μὰ σὺ πόσα κεντήματα πικρότερα ἔχει κάνεις
 Μ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ βέλη σου τὰ κρεμαστὰ στή ζώνη,
 πὺ κάθε μία σου σαΐτια καὶ ἄνθρωπο σκοτώνει;
 Ἐσὺ χιλιάδες πλήγωσες ἀνθρώπους καὶ πληγώνουν
 τὰ βέλη σου, κακὸ παιδί, δὲν παύουν νὰ σκοτώνουν
 τόσες φυχὲς νὰ κλαίουνε ἀλύπητα, πολλές!...
 Δὲν ντρέπεσαι μ' ἓνα κεντρί μιᾶς μέλισσας νὰ κλαῖς;
 (Κατὰ διασκευὴν ἐκ τῶν τοῦ Ἀνακρέοντος)

★★★

ΝΑ ΓΙΑΤΙ ΠΙΝΩ!

Νὰ γιατί πίνω! μὲ ρωτᾷς: Τί πάντα στή γωνιά
 πίνεις σκυφτός; Θὰ σοῦ τὸ πῶ.
 Πίνω, ναί, πίνω μοναχός, γιὰ νὰ ἴβρω λησμονιά,
 νὰ λησμονήσω, π' ἀγαπῶ.

Νὰ γιατί πίνω! Τὸ πιοτὸ μοῦ δίνει λησμοσύνη.
 Κέρασε κάπελα ἄλλη μιά,
 Κέρασε, φέρε ἴδῶ πιοτὸ
 νὰ πιῶ γιὰ κείνη
 γιὰ κείνη, ἄλλη καμμιά.

Νὰ γιατί πίνω! μὲ ρωτᾷς; Ὡστε ρωτᾷς ἀκόμα;
 Κέρασε κάπελα ξανά
 γιὰ νὰ ξεχάσω π' ἀγαπῶ ἓνα κοράλλιο στόμα
 καὶ μάτια γαλανά.

Νὰ γιατί πίνω! Κέρασε, νὰ πιῶ, νὰ λησμονήσω.
 Κέρασε κάπελα κρασί,
 θέλω νὰ πιῶ, νὰ πιῶ πολὺ, ἀπόψε νὰ μεθύσω,
 βοήθα με καὶ σύ.

† Ο ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ (ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ)

Ο ΚΟΥΛΙΑΝΟΣ

Μόνο ἐσύ μᾶς ἔλειπες
 γιὰ νὰ συμπληρωθῆ
 ὄλ' ἢ χορεία τῶν δεινῶν
 ἐπάνω στοῦ νησί.
 Ἦτο γραφτό του φαίνεται
 τοῦ δύστυχου νησιοῦ μας
 νὰ μὴ τοῦ φτάνη ὁ καμὸς
 μονάχα τῆς Κουρούνας,
 ἦρθες καὶ σὺ καὶ στρώθηκες
 σ' ἄν Τούρκικος Ἀγᾶς
 κι' ἀφ' τὰ μαξούλια τοῦ νησιοῦ
 ζητᾶς καὶ σὺ νὰ φᾶς.
 Καὶ οἱ Νισύριοι σπέρουσι
 ροβίτθια καὶ φασούλια
 κι' οἱ δυστυχεῖς θερίζουσι
 κατάξερα πατσούλια.
 Ἀπφίδα πιά εἰς τὸ νησί
 δὲν ἔμεινε γιὰ δείγμα
 πού μιὰ φορὰ καὶ τῶν χοιρῶν
 τὴν δίναν μὲ κοφίνια.
 Ἄμ πῆς γιὰ σῦκα ; χάθησαν
 γιὰ ποντικὸ ἄν θέλης

νὰ τὸν φακώσης, δὲν μπορεῖς
 οὔτ' ἓνα γιὰ νὰ εὐρης.
 Γιὰ τὸ χαμό σας προσπαθεῖ
 ἢ δόλια Δημαρχία
 τοῦ κάκου ὅμως δὲν μπορεῖ
 νὰ εὕρη θεραπεία.
 Πολλὰ κακὰ μαζεύτηκαν
 ἀλήθεια, στοῦ νησι
 καὶ οὔτε ξόρκια πιάνουσι .
 οὔτε καὶ Ντὶ - Ντὶ - Τί.
 Καὶ δὲν μᾶς μένει τώρα πιὰ
 γιὰ νὰ σωθῆ ὁ τόπος
 παρὰ μονάχα ὁ ἐξῆς
 σκληρός, βέβαια τρόπος.
 Φωτιά στὰ δένδρα, στὰ σπαρτὰ
 φωτιά ἄπ' ἄκρια σ' ἄκρια
 πού νὰ μὴ μείνη τίποτε
 μέσα εἰς τὰ χωράφια.
 Καὶ τότε, θέλοντας καὶ μὴ
 θὰ φύγουν τὰ δεινὰ
 εἶτε ἄκριδες λέγονται
 εἶτε καὶ πετεινά.

ΣΤΟ ΦΙΛΟ ΜΟΥ Γ.Ι.Σ.

Κάτι θὰ γράψω καὶ γιὰ σὲ παληέ μου ἀρκατάση,
 ἴσως καὶ ἡ προσπάθεια ναρθῆς τοῦ χρόνου, πιάση.
 Νὰ σοῦ θυμήσω τὰ παλιὰ κι' ὄλα τὰ παιδικὰ μας
 τὰ χρόνια τὰ ἀξέχαστα καὶ τὰ καώματά μας.
 Ἰσως καὶ νὰ σὲ κάμουσι αὐτὰ νὰ λακταρίσης
 νὰ δῆς καὶ πάλιν τὸ νησί καὶ πίσω νὰ γυρίσης.

Νὰ σοῦ θυμήσω τὸ παλὸ τὸ πατρικὸ σου σπίτι
 ποῦχει ἀξία πιὸ πολὺ κι ἀπὸ οὐρανοξύστη.
 Νὰ σοῦ θυμήσω τοῦ νησιοῦ τὰ ὠμορφα ἀκρογιάλια
 τὶς πέτρες του, τὶς ἐξοχές, τὰ δένδρα, τὰ κρεμάρια
 τοὺς κήπους του μὲ τὶς σποριές, εἰς τὸ Λακκὶ τοὺς κάμπους
 τὸ Ἄργος, τὰ Κακόδιαβα, τοῦ Κουκκουμά, τοὺς σταύλους.
 Νὰ σοῦ θυμήσω τὰ παλιὰ τὰ παιδικὰ μας χρόνια
 πού κουτρομέλλες κάμναμε μέσα εἰς τὰ ἀλώνια.

Θυμᾶσαι εἰς τὰ ξωμονιά, στοῦ Ἄργος, στοῦ Λακκὶ
 πού μπαίναμε, ὡς τὸ λαιμὸ μέσα εἰς τὸ σακκὶ
 καὶ πάνω εἰς τὰ ἄχερα, μέσα εἰς τὴν καλύβα
 μὲ πέτρινο προσκέφαλο, στρώνναμε τὴν ἀρίδα;
 Θυμᾶσαι στὴν Ὑπαπαντῆ, τὸ δένδρο τοῦ Γρηγόρη
 (Συνέχεια εἰς τὴν 46ην σελίδα)

† ΚΩΣΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΟΙ ΑΝΕΡΑΔΕΣ ΤΟΥ «ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ»

Ἐποφεί στοῦ «Παλιόκαστρο» κάτω πρὸς τὸ «Μολύβι»,
 στὶς τάβλες, στὰ λακκώματα, στὰ φυτεμένα πλάγια,
 οἱ Ἀνεράδες στήσανε χορὸ καὶ ξεφαντώνουν
 καὶ τὸ φεγγάρι ὀλόγεμο μεσοῦρανα φωτίζει,
 τίς λυγερὲς κορμοστασιές, τίς αὔλες μορφές τους.
 πού ἔῳ φῶς καὶ ὁμορφιά μέσ' στοῦ χοροῦ τῆ δίνῃ
 — κύκλοι, στροφές, χαρούμενα σκιρτήματα τοῦ ὄνειρου —
 καὶ ὅποιος τίς ἴδῃ μαγεύεται, τρέχει νὰ τίς προφθάσῃ.

Νὰ ἴμωνα κλέφτης, κυνηγὸς καὶ γοργοποδαράτος,
 νὰ πρόφθανα τῆ ἔμπροστινῇ πού σέρνει τὸ χορὸ τους,
 ν' ἄρπάξω τὸ μεταξωτὸ κεφαλομάνδηλό της,
 σκλάβω μου νὰ τὴν ἔκαμνα, ἀφέντρα τοῦ σπιτιοῦ μου
 καὶ τὸ μανδῆλι νὰ ἔκρυβα σὲ ἀσημι σεντοῦκι
 διπλόκλειστο καὶ τὸ κλειδί στῆ θάλασσα ριγμένο,
 νὰ μὴ τὸ βρῆ ἡ ἀγάπη μου καὶ πάρῃ τὸ μανδῆλι
 καὶ τρέξῃ στοῦ «Παλιόκαστρο» καὶ βρῆ τίς ἀδερφές της.

ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ

Μπρὸς στοῦ Μαυρῆ τὸν καφενὲ κάτω ἀπ' τῆ Τσαρδάκα
 σιμὰ στὴν ἀκροθαλασσιὰ ἐπαίζανε σκαμπίλι,
 ὁ Γιώργης τὸ σκυλόψαρο, ὁ Νίκος τοῦ Σφοντύλη
 τὸ Κονομιὸ τῆς Δέσποινας κι' ὁ Τζῆς ἡ καταβόθρα.
 Γύρω πολλοὶ συνάχτηκαν μαστόροι καὶ δασκάλοι.
 Πρόγκα, φωνές, πειράγματα καὶ κριτικὴ μεγάλη.
 «— Ἄν ἔβραζες τὸ κόζι σου καὶ ὄχι τὸ φιλάκι,
 ἂν φύλαγες τὸν ἄσσο στοῦ Ρήγα γιὰ καππάκι».
 Ὁ ἕνας λέει τὸ μακρὺ καὶ ἄλλος τὸ κοντὸ του...
 Τὸ Κονομιὸ φυσομανᾶ κι' ὁ Τζῆς τοὺς ἀποπαίρνει,
 φωνάζει τὸ Σκυλόψαρο ρουφώντας τὸ πιετό του.
 — Ὅπου εἶν' ἀπ' ἔξω ἀφ' τὸ χορὸ πολλὰ τραγούδια ξέρει.

(Συνέχεια ἐκ τῆς 45ης σελίδος)

πού τὰ σταφύλια ἔκαμνε κι' ἐκεῖνος ἐν τὰ θῶρει
 γιατί, ἔμεις τὰ τρώαμε πριχοῦ καλὰ νὰ κνιάσουν
 καὶ οἱ βλεπιοὶ δὲν μπόρεσαν ποτέ τους νὰ μᾶς πιάσουν;
 Θυμᾶσαι ποῦ πααίναμε γιὰ ἀχινιούς στοὺς Χοίρους
 καὶ γιὰ νὰ φᾶμε μούρουνα, πάνω στοὺς Ἀναργύρους
 καὶ ἔπειτα, στὸν Ἐλυτθα ἐτρέχαμε γραμμῆ
 νὰ παίζωμε κυνηγητό, ἀμπάρες καὶ μπιρί;
 Ὅλα αὐτὰ, θυμᾶσαι τα, γιὰ τᾶχεις ξεχασμένα;
 ἂν τὰ θυμᾶσαι, κόπιασε νὰ δῆς μ' αὐτὰ κι' ἐμένα.
 Ἄν πάλιν τὰ ἐξέχασες, ἐγὼ σοῦ τὰ θυμίζω
 καὶ κάμε σύ τὸ κέφι σου· ἐγὼ δὲν τὸ ὀρίζω.

ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΦΙΛΟΦΡΟΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΙΩΤΙΚΕΣ ΑΥΤΟΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Υπό ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΝΕΣΗ

Εἶναι γνωστὸ πὼς ἀπὸ Θεοῦ καὶ γείτονα δὲ λαθεύεσαι, καθὼς λέει μιὰ παροιμία. "Ὅτι κι ἂν κάμης πρῶτα θὰ τὸ μάθῃ ὁ γείτονας κι ὕστερα ὁ ἄλλος κόσμος ἢ κι ὁ ἴδιος ὁ ... Θεός, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ μιὰ ἄλλη μωραίτικη παροιμία: Πρῶτα θὰ δῆξ τὸ γείτονα κι ὕστερα τὸ Θεό.

"Ἐτσι λοιπὸν κι ἐγώ, προκειμένον νὰ γνωρίσω καλύτερα τ' ὄμορφο νησάκι τῆς Δωδεκανήσου ποῦ τόσο εἰδυλιακὰ μοῦ τὸ παράστησε ὁ λάτρης ὑμνωδός του Μπαλαλᾶς, εἶχα τὴν περιέργεια ν' ἀκούσω σχετικὰ τοὺς γείτονές του. Μ'ἀπάντησαν πρόθυμα οἱ Κῶτες καὶ μῆθκαν στὴ μέση κι οἱ κάπως ξέμακροι Καρπαθίτες. Γιὰ νὰ εἶμαι μάλιστα πιὸ ἀντικειμενικός στὴν κρίση μου – πρᾶγμα οὐκ ἔξυμωρο! – εἶχα τὴν ἐμπνευση νὰ ρωτήσω καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς κατοίκους του! Καὶ νὰ τὶ μοῦπαν, καθέννας μὲ τὴ σειρά του.

Πρὶν προχωρήσω, θᾶθελα νὰ κάμω μιὰ διευκρίνηση: Μόνον ἀγάπη κι ὄχι δόλος οὔτε ἀνάθεση γειτονικῆς... κατασκοπευτικῆς ἐντολῆς μὲ παρακίνησαν νὰ ζητήσω τίς πληροφορίες αὐτές. "Ἄν πειραχτοῦν οἱ ἀγαπητοί μου Νισυριῶτες, ἄς μὴν τὰ βάλουν μαζί μου, ἀλλὰ μὲ τοὺς γείτονές τους καὶ τόν... ἑαυτό τους. 'Αφίνω ποῦ ὅτι γράφω ἔχει καθαρὰ λαογραφικὸ χαρακτήρα καὶ δίνεται μὲ τὴν ἐπίγνωση πὼς οἱ περίοικοι δὲν εἶναι πάντα οἱ καλύτεροι πληροφοριοδότες γιὰ τὴν ἐκτίμηση τῶν προτερημάτων τῶν γειτόνων τους. Παίζει τέτοιο ρόλο ἢ ἄμιλλα κι ἡ ἀντιζηλιά.

Οἱ Καρπαθίτες, ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποῖο περιστατικὸ, θεωροῦν τοὺς Νισυριῶτες ἀνίκανους γιὰ κάθε στεριανὴ καὶ θαλασσινὴ δουλειὰ λέγοντας κατηγορηματικά:

Δέκα Νισυριοὶ γάαρον ἐφορτώναν κι ἔλεαν, ἀλλοίμοιο στὴ μοναξιά.

Καί:

"Ἐχει δὲν ἔχει καιρόν,
οἱ Νισυριοὶ ἀρμενίζουν.

Τὸ δεύτερο ὅμως, μ' ὄλο ποῦ οἱ Καρπαθίτες τὸ λένε γιὰ κακό, μποροῦμε νὰ τὸ θεωρήσουμε ὡς προτέρημα: ἕνας ποῦ, ἔστω κι ἀπὸ ἀπειρία, τολμᾷ ν' ἀρμενίζῃ μ' ὅποιοιδήποτε καιρό, δὲν εἶναι μόνον ἀνόητος μὰ καί... τολμηρός, ριψοκίνδυνος θαλασσόλυκος!

Οἱ Κῶτες πάλι δὲν τᾶχουνε μὲ τοὺς ἴδιους τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ μὲ τόν ... Νισύρικο, τὸ διάβολο τοῦ ἠφαιστείου ποῦ μένει μόνιμα καὶ θανάσιμα στὰ ἔγκατα τοῦ ὄμορφου νησιοῦ τους καὶ ποῦ μαζεύει - μαζεύει, κι ὅταν παραθυμώσει μαζί τους βράζει καὶ βροντᾷ καὶ βρυχιέται κι ἀστράφτει καὶ ξεχύνει τὴ μανία του, τὰ θειάφια καὶ τοὺς μύδρους του στοὺς ἀμετανόητους θαυμαστές του. Κι εἶναι τόσο καλόβολοι κι ἀθῶοι οἱ καημένοι, μολονότι «ἔχουν τὸ διάλογο μέσα τους»...

"Ἐτσι λοιπὸν οἱ Κῶτες, ὅταν θυμώσουν μὲ τὴ σειρά τους... δανείζονται τὸ Νισύρικο γιὰ νὰ ξεθυμάνουν: Νισύρικός νὰ κάτση μέσα σου! καταριοῦνται.

Καὶ λένε ἀκόμα:

Νὰ γίνης δειαφομούτζουρο
Νισύρικο γαδούρι
καὶ σβοῦρες νὰ σβουρίζουνε
στὴ μαλλιαρὴ σου μούρη!

"Ἡ δεύτερη κατάρρα ὁμολογῶ πὼς εἶναι κάπως περιέργη. Ἐννοεῖ δηλαδὴ νὰ μουντζουρωθῆς μὲ θειάφια ἀπὸ τὴν ἔκρηξη τοῦ ἠφαιστείου καὶ ν' ἀπειληθῆς μὲ τοὺς μύδρους του; 'Ὁ ἀγαπητὸς Κώτης συνάδελφος κ. Καραναστάσης, στὸν ὅποιο χρωστῶ τίς «αὐτοσυστάσεις», δὲ μπόρεσε νὰ μὲ κατατοπίσῃ σχετικὰ.

"Ἄς πάρωμε ὅμως ἕνα... Νισύρικο κι ἄς φέρωμε βόλτα τὴ χώρα καὶ τὰ χωριά γιὰ νὰ δοῦμε τί θὰ μᾶς ποῦν κι οἱ ἴδιοι οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ. Φεύγοντας ἀπὸ τὸ γραφικὸ Μαντράκι, ὁ ἀγωγιάτης μὲ ρωτάει:

– Γιὰ ποῦ θὰ τραβήξωμε, ἀφεντικὸ;
Γιὰ τοὺς 'Αδιαλόϊστους ἢ τοὺς

Βρουλλᾶδες; τὸν κοιτάζω σαστισμένος:

— Μά, τοῦ λέω, ξένος εἶμαι βέβαια στὸν τόπο σας, ἀλλὰ τέτοια χωριὰ δὲν τᾶχω βρεῖ στὸ χάρτη τοῦ νησιοῦ... Ξέρω τὸ Ἐμπορεῖο, τὰ Νικιά...

Ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια ὁ Μαντρακιώτης καὶ μοῦ λέει:

— Ἄλλο τ' ὄνομα τοῦ χωριοῦ, κι ἄλλο τὴ λογιῶ ἄνθρωποι κάθονται σ'αὐτό. Ἄδιολόιστοι, μαθέ, εἶναι οἱ Νικιάτες, ἀνόητοι, ἀκατάφερτοι, πῶς νὰ στὰ πῶ... καὶ Βρουλλᾶδες οἱ Ἐμπορεῖατες γιατί τρῶνε πολλὰ Βρουλλιά, γουρούνια μὲ τὸ συμπάθειο, τὴν καλοχροινιά...

— Τὴν πρωτοχροινιά δηλαδή.

— Ναί, μὰ ὄχι τὸ Γενάρη, τὸ Σεπτέμβρη ποὺ τὴ γιορτάζουμε στὸ νησί.

— Ἐγὼ θέλω νὰ μὲ πᾶς στὰ χωριά σας τοῦ λέω τότε ἐγώ, κι ὅπως θές λέετα...

Ξεκινᾶμε μὲ τὸ καλό, πᾶμε σ' ἕνα χωριό, μᾶς περιποιοῦνται μὲ τὸ παραπάνω. Πᾶμε σ' ἄλλο, σκοτώνονται, δὲν ἔχω παράπονο, ἄς εἶναι καλὰ οἱ ἄνθρωποι. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ στήνομε ψιλὴ κουβέντα κι ἐνῶ ὁ ἀγωγιάτης ἀσχολεῖται μὲ τὴν περιποίηση τοῦ «δειαφομοῦντζουρου» βρίσκουν τὸν καιρὸ οἱ καλοὶ μου φίλοι νὰ μὲ

ρωτήσουν ἐμπιστευτικά:

— Ἀπὸ τοὺς Κρομμύες ἔρχεσαι κουμπάρε; ὁ ἕνας.

— Ἀπὸ τοὺς Δουμούρηδες; ὁ ἄλλος.

— Ἀπὸ τοὺς Γαουριάρηδες; ἕνας τρίτος.

Στὴν ἀπορία μου, μοῦ ἐξηγοῦν πῶς ὄλους αὐτοὺς τοὺς... εὐγενικοὺς τίτλους τοὺς δίνουν στοὺς εὐτυχεῖς κατοίκους τῆς πρωτεύουσάς τους, γιατί ἀγαποῦν πολὺ τὰ κρεμμύδια, γιατί δὲν εἶναι ἴσιοι, γιατί... τί νὰ τῆς πῆς γιὰ τοὺς δειαφομοῦντζουρους, ἀλήθεια!

Κι ἐνῶ τοὺς εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία κι ἀπομακρύνομαι γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ, συλλογιέμαι μὴν ἄλλη παροιμία:

— Ποιὸς σοῦβγαλε τὸ μάτι;

— Ὁ ἀδελφός μου!

— Γι' αὐτὸ εἶναι τόσο βαθεῖα βγαλμένο!

Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν ἀφήσωμε παραπνεμένους τοὺς ἀγαπητοὺς μου Νισυριοὺς, θὰ προτιμήσω νὰ κρατήσω γι' ἀνάμνηση γλυκεῖα φεύγοντας ἀπὸ τὸ γραφικό τους νησάκι ἕνα λουλούδι νισυριάς - ὄχι Νισυριάς, δυστυχῶς! - καθὼς λένε οἱ Συμιακοί, καλόβολοι αὐτοὶ γείτονες, τὸ νάρκισσο... ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΝΕΣΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΚΩΝΣΤ. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

Ἀπὸ τὴν πατρίδα μᾶς ἦρθε τὴν τελευταία στιγμή τὸ θλιβερόν ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ Κώστα Μαντουδάκη. Ὁ δημιουργικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ὁ ἀεικίνητος, ὁ γεμάτος ζωή, ἔπαυσε πιά νὰ ὑπάρχη.

Σὲ ὅλον του τὸν βίον ἐστάθη ἕνας πολὺ καλὸς Νισύριος. Στὴν Πόλι καὶ σὲ ἄλλα μέρη τοῦ ἐξωτερικοῦ ὅπου εἶχεν ἐπιτυχή σταδιοδρομία οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ θέτῃ τὸν ἑαυτόν του στὴν ὑπηρεσία τοῦ νησιοῦ μας.

Ὅταν ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα ἀπὸ τὰ ξένα, εἰς τὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του, ἐρρίζωσε πιά στὸ νησί μας. Ἐκαμε διαφόρους δωρεὰς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ποταμιτίσσης.

Στὸ νησί μας ἀπέβη ἕνας σοβαρὸς κοινοτικὸς παράγων προόδου. Ἐχρημάτισε

κατ' ἐπανάληψιν μέλος ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐπὶ πολλὰ χρόνια πρόεδρος τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου ὁ «Ἅγιος Σάββας». Τὸ λιμάνι στάθηκε τὸ μεράκι του καὶ στὸν τομέα τοῦτον ἡ δραστηριότητά του ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἀξιόλογον ἐργασίαν.

Ἐπηρεσία πρὸς τὴ Νίσυρο καὶ μάλιστα λίαν ἐπαινετὴ εἶναι ἡ διατήρηση καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου του μὲ τὸ πολιτισμένο του κέντρον ὡς καὶ ἡ ἐγκατάστασις μικρᾶς παγοποιητικῆς μονάδος.

Ὁ θάνατος τοῦ Κ. Μαντουδάκη στερεῖ τὸ νησί μας ἐνὸς προοδευτικοῦ ἀνθρώπου, ἐνὸς ἐξαιρετοῦ πατριώτου. Ἐπῆρξεν ἀγαπητὸς σὲ ὄλους καὶ ἡ λύπη γιὰ τὸν θάνατόν του εἶναι καθολικὴ.

Διαβιβάζομεν τὰ συλλυπητήρια τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» πρὸς τὴν οἰογένειάν του καὶ πρὸς τὴν Δημαρχίαν Νισύρου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ καλοῦ Νισύριου.

Διόρθωσις: Εἰς τὴν σελίδα 38 ὁ τίτλος τοῦ ποιήματος «Σοῦσα καὶ Παπαρηγόπουλος» νὰ διορθωθῇ «ἡ Σοῦσα κι ὁ Σαρρήπογλης».

Κουραστικά,
αλλά βρήκα...

... και για έφετος τὸ δῶρο
γιὰ ὅλον τὸν Κόσμο:
τὸν περίφημο στυλογράφο

JOKER

γιὰ μικροὺς
καὶ μεγάλους.

Θά τὸν Βρῆτε παντοῦ
καὶ στὸ Νέο κατάστημα
τῆς Ἀντιπροσωπείας →

J O K E R

ὁδὸς Κάνιγγος 5. - Τηλ. 24.592

Τιμαί: 50 - 60 - 95 - 110

Ἐπίσης 100.000 παιχνίδια ὁδὸς ΚΑΝΙΓΓΟΣ 5

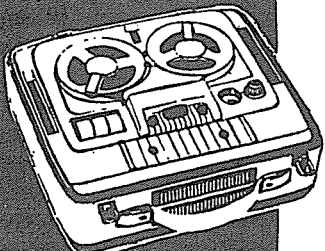
"Γνώμη,"

Τύποις: ΣΧΟΛΗ ΜΟΝΟΤΥΠΙΑΣ - Ὁδὸς Γιατράκου 9 - Ἀθῆναι

**ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΟΝ
T S 65**

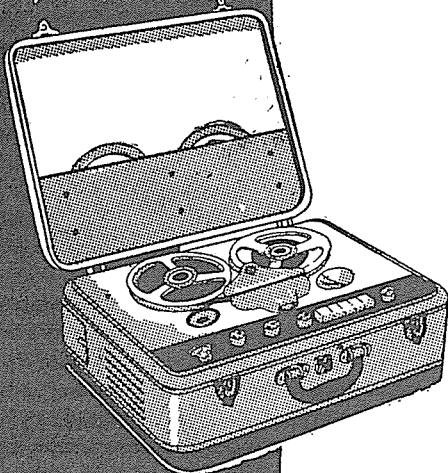

Έπιτραπέζιον
άνευ μεχαφώνου
ΣΤΑΧΥΤΗΤΑΝ 4,75 s 9 1/2 cm

**ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΟΝ
KL 65 KS**

ΒΑΛΙΣΤΑ ΜΕΤΑ ΜΗΤΑΦΩΝΟΥ
ΣΤΑΧΥΤΗΤΑΝ 4,75 s 9 1/2 cm
Καταλλήλων δια σπίντια
επαγγελματίας, ταξείδια

**ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΟΝ
KL 35**

Μετα-ένδεικτου και
9 ΜΕΓΑΦΩΝΟΝ
Εύγας βαλίτσας, καταλλήλων
επαγγελματίας, εργασίας.

Φίμα

*Βιομήχανοι
'Εμποροί,*

TELEFUNKEN

Σας προσφέρει τὰ νέα της ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΑ
έπιτραπέζια και θαλιτοάκιο απαραίτητα διά
κάθε σπίντι γραφείων ή επιχειρήσεων.
Συνδιάζουν όλες τὰς τελευταίας τελει-
οποιήσεις εἰς τὸν κλάδον τῶν μαγνητοφώ-
νων με ἐξαιρετικὸς συνδιασμοὺς ἐγγραφῆς
καὶ πιστῆς ἀποδόσεως ἤχου.

Ἡ TELEFUNKEN ἐπίσης δύναται νὰ
προμηθεύσῃ ἐπαγγελματικὰ μαγνητοφώ-
να τύπου M5 καὶ T9 U διά ραδιοφωνικὸς
σταθμοὺς, Στούντια ἠχοηψίφας καὶ
ἑτούντια κινηματογραφικὰ.

Κουμπία ἐλέγχου μικροφώ-
νου ραδιοφώνου καὶ pick - up

Διακόπτην Τρακὸς ὁ ὅπως ἐπι-
τρέχει ἐνδεδειγμένον ἔγγραφο
εἰς τὴν ἠδὴ ἐγγραφείων ταινίαν

2 ταχύτητας 9,5 καὶ 19 cm/s
με μεγάλη περιοχή ἀνεμό-
σπας ἀπὸ 40 - 16.000 Hz

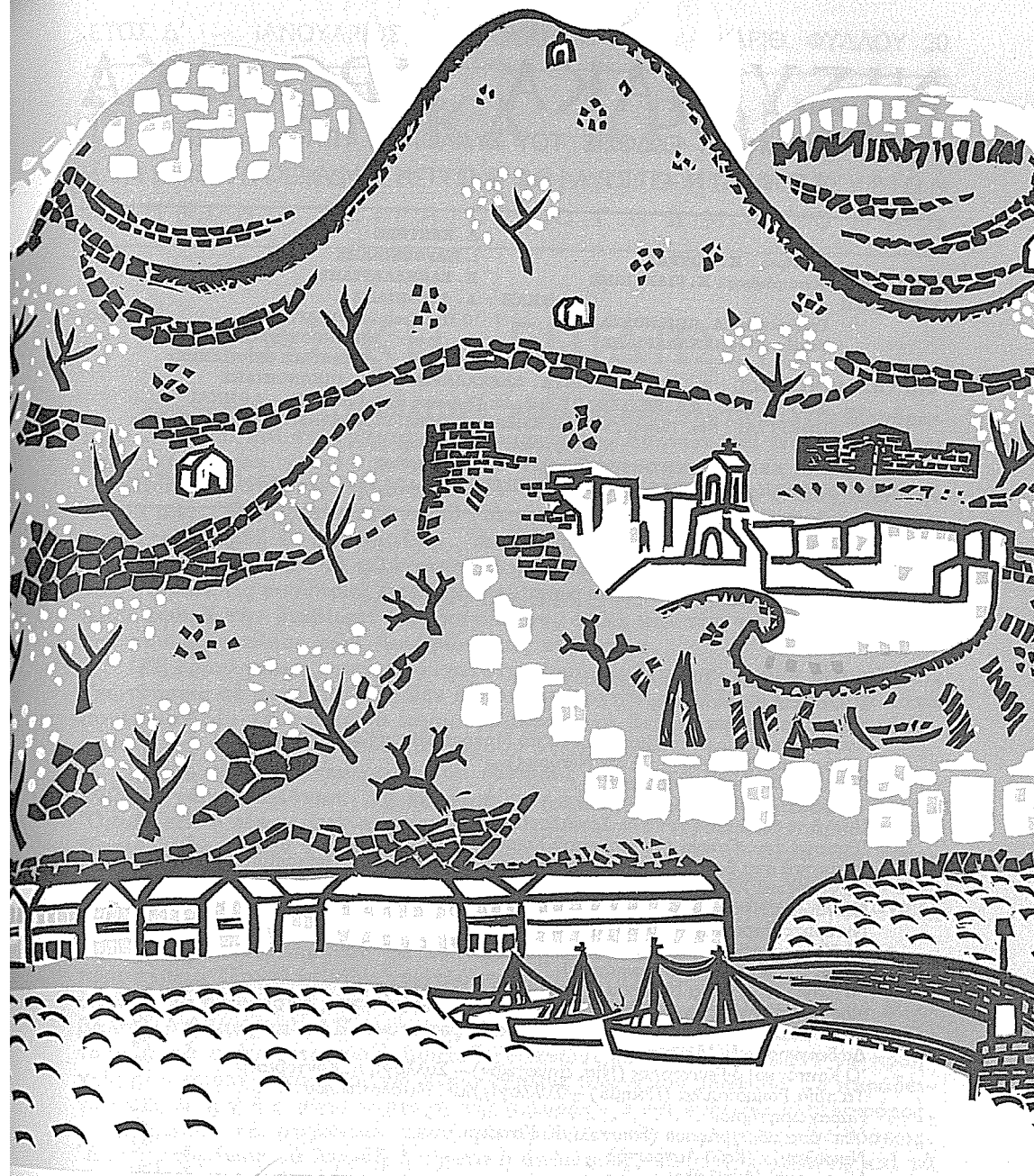
Μέγιστον μέγεθος διαμέτρου μπιμπίνας
180 cm - διάρκεια 3 ὥραι

Παρακαλοῦμεν

Ζητήσατε διά τὴν πελατεῖαν σας

ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ PROSPECT

**ΠΑΡΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΜΗΧ/ΤΑ ΕΝΔΟΣΥΝΝΕΝΟΗΣΕΩΝ-ΚΙΝ/ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ
ΠΛΟΥΣΙΑ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΤΑΙΝΙΩΝ 5 ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΗΓΗΤΟΦΩΝΩΝ**

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΑΘΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σ 40Ν ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 20

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος . Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Αντιπρόεδρος : **Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ**
 Γραμματέας : **Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ**
 Ταμίας : **Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ**

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
 'Ο Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» 'Αθηνών
 " " «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ» " "
 " " «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ» "

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ άριθ. 46, Γ' όροφο, άριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα 'Εόρμη : 'Ιάκωβος Καραβάκης. Ρόδος. Γ. Κουμέντος. Κώδ. Α. Πληθίδης
 Νίσιρος : Νικ. Διακομιχάλης
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΒΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60—ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Βασική επίδιωξις (Κύριον άρθρον)	1
Συλλογικαί άνακοινώσεις	2
Κρίσεισ και σχόλια	4
Λαογραφικά σύμμεκτα Νισύρου — 'Υπό Μητροπολίτου Κώδ 'Εμμανουήλ	6
'Από τὰ παιδικά μου — ('Ενας Νισύριος)	8
Τò λιμάνι — 'Υπό Κ. Μούρα	9
Τò έμβρατήριον τού Λιμένος (Ποίημα) — 'Ι. Λογοθέτη	13
'Απ' ό,τι θυμάμαι — 'Υπό Ν. Σακελλαρίδη	14
'Εμπαίνέ του, Γιάννη ('Ιστορία τού Χωριού) — Δημ. Στρίκη	15
Μπροστά στα βασικά προβλήματα τής Νισύρου — 'Υπό Θ. Θεοχαρίδη	17
Λεβέντης και Χάρος (Ποίημα) — Συλλογή Κ. Ι. Νικολοπούλου	19
Νεκτάριος 'Ηγούμενος — 'Υπό Κ. Σκυλοπούλου	20
Νισύρικεσ Παροιμίεσ — Συλλογή Σταμ. Κουρζή	20
Τò Χρονικό τής κατοχής τής Νισύρου — 'Υπό Ν. Κουμέντου	21
Πικρέσ άλήθειεσ — (Μαντρακιώτης)	24
'Ιστορικά 'Εγγραφα Νισύρου — 'Επιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	25
Νοσταλγικοί περίπατοι — 'Υπό Κ. Ν. Α.	28
Γύρω από ένα φίλημα — 'Υπό Καλ. Κώνστα	29
Δωδεκανησιακόν 'Αρχεϊον	29
'Ο Κοντόσ και ό Γενίτσαροσ (Νισ. Δημοτικόν) — Συλλογή Λ. Κοντοβερού	30
Τὰ τρία Ρωμιόπουλα (Ποίημα) — Συλλογή Καλ. Νικολοπούλου	30
Παραχωρητήριον	31
'Απ' όσα μιάσ γράφουν (έπιστολή Κ. Κοκκίνου)	32
Νεκρολογία (Καλ. Λυτρωτή)	32
Νισυριακοί 'Αντίλαλοι	16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : 'Ο Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
 'Υπεύθυνος Τυπογραφείου : Ν. Μπουλαχάνης - 'Αρμοδίου - 6

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΙΣ

Ἐνα γράμμα τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ Ἀμερικῆς πρὸς τὴν Δημαρχία Μανδρακίου Νισύρου καὶ τὰ Τμήματα «Γνωμαγόρα» Ἀθηνῶν καὶ Νισύρου, θέτει ἐπίσημα ζήτημα γεωτρύσεων στὴν Νίσυρο.

Πολὺ σωστά, τὸ πρόβλημα τοῦ νεροῦ στὸ Νησί μας ἀπασχολεῖ τὴν σκέψι μας. Ἡ σημασία τοῦ νεροῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, θὰ ἦτο ἀσφαλῶς κοινοτυπία νὰ ἐξαρθῆ ἐν προκειμένῳ. Ἀσχολουμένη ἡ στήλη αὐτὴ καὶ γενικώτερα τὰ «Ν. Χ.» μὲ τὰ φλέγοντα προβλήματα τῆς Νισύρου, ἐπανειλημμένως ἐτόνισε τίς συνέπειες ἐκ τῆς ἐλλείψεως ποσίμου νεροῦ στὴν Νίσυρο καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαβίωσι τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ τὴν τουριστικὴ κίνησι καὶ τὴν ἀξιοποίησι τῶν Λουτρῶν μας εὐρύτερα.

Ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, ἡ δυνατότης ἐρεύνης δὲν ἔχει ἀκόμα ἐξαντληθῆ. Γεωτρύσεις σὲ μεγάλα βάθη δὲν ἔχουν διενεργηθῆ καθολοκληριαν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν μποροῦμε νὰ ἰσχυρίζωμεθα μετὰ βεβαιότητος καὶ κατηγορηματικὰ ὅτι ὑπόγεια νερὰ δὲν ὑπάρχουν στὴν Νίσυρο.

Ἴσως τὸ ἡφαιστειογενὲς τοῦ ἐδάφους καὶ κατὰ καιροὺς αἱ διάφοροι γῶμαι τῶν γεωλόγων, νὰ προδικάζουν τὴν ἀποτυχία τῶν γεωτρύσεων. Ὅμως εἶναι τόσο ἐπαναστατικὴ ἡ συμβολὴ τοῦ νεροῦ στὴν πρόοδο τοῦ Νησιοῦ μας, ὥστε ἐπιβάλλεται νὰ ἐξαντληθῆ πλήρως τὸ θέμα τῶν γεωτρύσεων, πρὸ τῆς διδομένης λύσεως διὰ κατασκευῆς σειρᾶς ὕδατοδεξαμενῶν, αἱ ὁποῖαι μάλιστα ὑπόκεινται στίς συνέπειες μιᾶς ἐνδεχομένης ἀνομβρίας.

Εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ καταβληθῆ μιὰ συστηματικὴ καὶ ὑπεύθυνη προσπάθεια ἐξαντλητικῶν γεωτρύσεων σὲ μεγάλα βάθη, τὴν δαπάνη τῶν ὁποίων νὰ ἐπωμισθῆ κατὰ κύριον λόγον ἡ Νομαρχία Δωδ)σου καὶ νὰ συμβάλουν ὁ Δῆμος καὶ αἱ Κοινότητες Νισύρου. Ὅταν πρόκειται νὰ δαπανηθοῦν τόσα ποσὰ στὴν κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῶν, δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ προηγηθῆ μιὰ συστηματικὴ ἐρευνα ἀναζητήσεως ὑπογείων ὑδάτων. Τὸ παράδειγμα τῆς Π ἠ γ ἦ ς στὴν περιοχὴ τῆς «Κυρᾶς» εἶναι ἐνδειξίς ἐλπιδοφόρος.

Σήμερον τὰ μηχανικὰ μέσα γεωτρύσεων εἶναι ταχείας ἀποδόσεως. Ἀρκεῖ ἐπομένως νὰ ληφθῆ ἡ σχετικὴ ἀπόφασις, νὰ γίνῃ ἡ μελέτη καὶ νὰ προωθηθῆ τὸ κατάλληλον γεωτρύπανον στὴν Νίσυρον. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἔλθῃ ἀμέσως.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις του ἀξίζει νὰ τύχη τῶν συντονισμένων ἐνεργειῶν τόσο τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν μας Ἀρχῶν, ὅσον καὶ τῶν Συλλόγων μας. Ὅπως εἶχε ἀνοιχθῆ πρὸ ἐτῶν ὁ φάκελλος ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ σήμερον ἔγινε τοῦτο πραγματικότης, ἔτσι ἐπιβάλλεται νὰ ἀνοίξωμε καὶ τὸν φάκελλον ὕδρευσεως τῆς Νισύρου, βέβαιοι πῶς καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ εὔρη τὴν ὀρθὴ λύσι του, πού τόσο θὰ συμβάλῃ στὴν πρόοδο τοῦ Νησιοῦ μας.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύλλογος «Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν

Τὸ «Νισύρικο ρεβεγιὸν»

—Τὴν Κυριακὴν 5 Ἰανουαρίου ἐ.ξ., κατόπιν εἰδικῆς προσκλήσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ, συνεκεντρώθησαν τὰ μέλη τῆς Νισυριακῆς παροικίας εἰς τὸ Κέντρον «ΨΑΘΙΝΗ - ΦΩΛΗΑ» ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰθάκης 5 εἰς τὴν Κυψέλη, διὰ τὸ καθιερωμένον «Νισύρικο ρεβεγιὸν» τοῦ Συλλόγου. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρέστησαν ἄνω τῶν ἑκατὸν συμπατριωτῶν μας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, τὴν ἐτίμησε δὲ καὶ ὁ Δωδεκανήσιος Ὑπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Στ. Κωτιάδης. Τοὺς παρισταμένους ἔχαιρέτησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Παν. Σακελλαρίδης, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκάλεσε τὸν κ. Κωτιάδη νὰ κόψῃ τὴν πίττα. Ὁ κ. Ὑπουργὸς διεβίβασε τὰς εὐχὰς του διὰ τὸ Νέον Ἔτος πρὸς τοὺς παρισταμένους καὶ ὅλους τοὺς Νισυρίους γενικώτερα, εὐχηθεὶς πᾶσαν πρόοδον εἰς τὸν «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ». Τὸ κόψιμο τῆς πίττας διεδέχθηκε ἡ καθιερωμένη διασκέδασις.

Ὁ Χορὸς τοῦ Γνωμαγόρα

—Τὴν 13ην Φεβρουαρίου ἐ.ξ. ἡμέραν Πέμπτην (Τσικνοπέμπτην) εἰς τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας τοῦ Ξενοδοχείου «ΑΚΡΟΠΟΛ - ΠΑΛΛΑΣ» δόθηκε με ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ὁ καθιερωμένος ἐτήσιος ΧΟΡΟΣ τοῦ Συλλόγου μας. Ὅπως εἶναι γνωστόν ὁ ΧΟΡΟΣ τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ἀπὸ πολλὰ χρόνια διακρίνεται διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του διότι καὶ ἐκλεκτὸν κόσμον συγκεντρώνει καὶ ἡ πείρα τῶν ὀργανωτῶν του ἀποτελεῖ ἕνα θετικὸν παράγοντα. Κατὰ τὸν ἐφετεινὸν χορὸν, κοινὴ εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὑπερέβη πᾶσαν προηγουμένην. Αἱ δύο αἰθούσαι τοῦ «ΑΚΡΟΠΟΛ - ΠΑΛΛΑΣ» ὑπερεπληρώθησαν ἀπὸ ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς καὶ Πειραικῆς Κοινωνίας καὶ ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖς τῶν Νισυρίων. Ἐπεκράτησε τάξις καὶ εὐθυμία ἀξιοζήλευτος. Ἐντύπωσιν ἐπροξένησε ἡ πλουσία λαχειοφόρος ἀγορά, τὰ πλοῦσια δῶρα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνέτεινε νὰ φύγουν ὅλοι οἱ παρευρεθέντες εἰς τὸν χορὸν εὐχαριστημένοι καὶ με τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων.

—Ἐπὶ τῆς ἀναφύσεως διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Ἑταιρίας Γυαλιοῦ «ΛΑΒΑ» ἀφ' ἑνός, τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου καὶ τῆς Ἐργατικῆς Ἐνώσεως ἀφ' ἑτέρου, διεξήχθη σχετικὴ ἀλληλογραφία τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μετὰ τοῦ κ. Δημάρχου Νισύρου, ἐπιδιώκουσα τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν ἐν προκειμένῳ, ὡς τὴν μόνην συμφέρουσαν καὶ ἰκανὴν νὰ ἄρῃ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀντιδικίας. Ἐκ τῶν ἀπαντήσεων διαφαίνεται ὅτι βασικῶς καὶ ὁ Δήμος Μανδρακίου Νισύρου πιστεύει εἰς τὴν σκοπιμότητα παρομοίας γραμμῆς, ἔτοιμος νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἐὰν βεβαίως καὶ ἡ Ἑταιρία ἐπιδείξῃ ἀνάλογον διάθεσιν.

Σύλλογος «Παναγία Θερμανῆ» Ἀθηνῶν.

Τὴν Κυριακὴν 12ην Ἰανουαρίου ἔλαβε χώραν ἡ ἑορτὴ τῆς βασιλόπιττας τοῦ Συλλόγου «Παναγία ἡ Θερμανῆ» εἰς τὸ φιλόξενο κέντρο τοῦ Προέδρου κ. Καράλη εἰς Ν. Σμύρνην. Παρὰ τὴν κακοκαιρίαν, παρευρέθησαν ἄρκετοὶ συμπατριῶται μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἡ ἑορτὴ διεξήχθη εἰς μίαν θερμὴν οἰκογενειακὴν ἀτμόσφαιραν. Ὁ Πρόεδρος κ. Ἀλεξ. Καράλης, καίτοι νοσηλευόμενος εἰς Κλινικὴν ἀπὸ πάθησιν τοῦ ποδός του, παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ ἔκοψε τὴν βασιλό-

πιτταν, τῆς ὁποίας τὸ χρυσοῦν νόμισμα ἔτυχεν εἰς τὴν μερίδα τοῦ Συλλόγου, γεγονός ὅπερ οἱ παριστάμενοι ἐχαιρέτισαν ἐνθουσιωδῶς.

Σύλλογος «Γνωμαγόρας» Ἀμερικῆς.

Γενομένων ἀρχαιρεσιῶν τὴν 12 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., ὅτε συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ παρισταμένων 53 Μελῶν, ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον :

Πρόεδρος	Μιχαὴλ Σκανδάλιος
Ἀντιπρόεδρος	Χρῆστος Χρηστοφάκης
Γραμματεὺς	Παναγ. Γ. Σακλαρίδης
Ταμίας	Νικόλαος Κουλιανίδης (Ράλλης)
Σύμβουλοι :	Ἰωάν. Π. Φραντζῆς, Παντελ. Ἀλαμαγκίδης, Γεώργ. Κλεόπουλος, Ἰωάν. Ο. Σακελλαρίδης, Μιχ. Εὐστρ. Φραντζῆς καὶ Μιχαὴλ Ἐμ. Σακλαρίδης.

Σύλλογος «Ἄγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Ἀμερικῆς.

Τὴν 26 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Μελῶν καὶ ἐξελέξε τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον, ἡ σύνθεσις τοῦ ὁποίου ἔχει οὕτω :

Πρόεδρος	Γεώργιος Κοντεμανώλης
Ἀντιπρόεδρος	Νικόλαος Π. Σακελλαρίδης
Γεν. Γραμματεὺς	Μιχαὴλ Ἐμ. Καραβάκης
Ταμίας	Νικόλαος Κ. Μίχαλος
Εἰδ. Γραμματεὺς	Ζαχαρίας Ζαχαριάδης
Σύμβουλοι :	Ἰωάν. Τσουκαλᾶς, Γεώργ. Π. Χαρτοφύλης, Παντελῆς Α. Ζαχαριάδης.

Σύλλογος «Ἄγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Νικιῶν - Νισύρου.

Λήγοντος Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Μελῶν, καθ' ἣν ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον :

Πρόεδρος	Γεώργιος Βαρκανῆς
Ἀντιπρόεδρος	Δημήτριος Κοντονικολάου
Γραμματεὺς	Ἐμμανουὴλ Τσικῆτας
Ταμίας	Ἀντώνιος Διακονικόλας
Σύμβουλοι :	Νικόλαος Ἰπ. Λοῖζος, Νικόλαος Γερασίμου καὶ Γεώργιος Νικητιάδης.

— Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ νέου Δ. Συμβουλίου, ὁ Σύλλογος ἀπέκτησεν ἴδια Γραφεῖα, ὅπου καὶ μελετᾶται ἡ ὀργάνωσις σὺν τῷ χρόνῳ βιβλιοθήκης καὶ ἡ δημιουργία Ἐντευκτηρίου διὰ τὰ Μέλη.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ευάγγελος Χατζηευαγγέλου

Συμπληροῦνται ἐφέτος δεκατρία χρόνια ἀπὸ τοῦ ἡρωικοῦ θανάτου τοῦ Λοχαγοῦ Χατζηευαγγέλου. Ἔπεσε τὴν 12 Φεβρουαρίου 1945 εἰς τὸν Ἐμποριόν, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην μάχην μεταξὺ Ἰερολοχιτῶν καὶ Γερμανῶν, ἡ ὁποία μὲ νίκην τῶν πρώτων, ἐξησφάλισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Νισύρου. Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Χατζηευαγγέλου ἐπεσφράγισε τὴν νίκην ἐκείνην, δι' ὃ καὶ εἶναι τὸ ὄνομά του ἀναποσπάστως συνδεδεμένον μὲ τὴν Νισυριακὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν αὐτῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Νισύριοι, τὸν ἐτίμησαν τὸν ἔκαμαν ἰδικόν των. Εἰς τὸ Μανδράκι ὑπάρχει ὁ τάφος του. Μία κεντρικὴ ὁδὸς φέρει τὸ ὄνομά του καὶ ἡ φωτογραφία του ἔχει ἀναρτηθῆ εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον.

Εἰς τὰ Νικιά καὶ τὸν Ἐμποριόν, αἱ κεντρικαὶ πλατεῖαι τιμῶνται ἐπίσης ἐπ' ὀνόματί του.

Ἐκεῖ δὲ ὅπου ἀκριβῶς ἔπεσαν, εἰς τὸν Ἐμποριόν, ἓνα λιτὸν καὶ ἀπέριττον Μνημεῖον ἔχει στηθῆ, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου γεγονότος, ἐνὸς ἀπὸ τὰ τελευταῖα σχεδὸν ἐπεισόδια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τὰ «ΝΙΣ. ΧΡΟΝΙΚΑ» τιμῶντα τὴν μνήμην τοῦ Χατζηευαγγέλου, ἀποτίουν τὸν φόρον εὐγνωμοσύνης των.

Ἡ πνευματικὴ κίνησις τῆς Νισύρου

Σήμερον σχεδὸν δὲν ὑπάρχει. Ἐνῶ πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν, ὁ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Νισύρου, εἶχε παρουσιάσει μίαν σχετικῶς ἀξιόλογον κίνησιν, συνισταμένην εἰς τὴν ὀργάνωσιν σειρᾶς κοινωνικῶν ὁμιλιῶν μὲ ὁμιλητὰς ἐκ τῶν Δημοδιδασκάλων τοῦ τόπου καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων, καθὼς καὶ εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου διὰ καταλήλων βιβλίων καὶ τὴν καλυτέραν χρησιμοποίησιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ.

Παρομοία δὲ προσπάθεια εἶχεν ἀνα-

ληφθῆ πρὸ 4ετίας περίπου εἰς τὰ Νικιά διὰ τῆς ἰδρύσεως Κοινωνικοῦ Συλλόγου μὲ ἀναλόγους πνευματικὰς ἐπιδιώξεις.

Δοθέντος ὅτι ἔλλειπει παντελῶς σχεδὸν ἡ δυνατότης μετασχολικῆς μορφώσεως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Νισύρου, μάλιστα μετὰ τὴν ἀναστολὴν λειτουργίας τοῦ Ἡμιγυμνασίου τῆς, καθίσταται ἀναγκαῖα καὶ χρησιμωτάτη ἡ ἐπανάληψις κάποιας πνευματικῆς κινήσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Συλλόγων τοῦ Νησιοῦ.

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ προσεφέροντο ὡς Σημαιοφόροι τῆς κινήσεως καὶ νὰ εἶχον τὴν τιμὴν ἐνὸς τέτοιου σαλπίσματος, οἱ Δημοδιδασκαλοὶ τῆς Νισύρου, εἰς τοὺς ὧμους τῶν ὁποίων μοιραίως ἐπιπίπτει ἡ εὐθὺν παρομοίας προσπάθειαις.

Ὁ κ. Ἀντ. Πληθίδης

Διερμηνεύοντες τὰ αἰσθήματα ὄλων τῶν Νισυρίων, συγχαίρομεν θερμῶς τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην καὶ συνεργάτην μας κ. Ἀντώνιον Πληθίδην, Δικηγόρον, ἐκλεγέντα Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κῶ.

Ὁ κ. Πληθίδης, τιμᾷ τὸ Νισυριακὸν ὄνομα εἰς τὴν γειτονικὴν μας Κῶ, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Νίσυρος αἰσθάνεται ἀδελφικῶς καὶ ἀρρήκτως ἠνωμένη. Ἡ τιμητικὴ δὲ αὐτῆ ἐκλογὴ του, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἐπιτυχῆ αὐτοῦ σταδιοδρομίαν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κοινωνίας τῆς Κῶ πρὸς τὸ πρόσωπόν του.

Αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις τοῦ 1958 καὶ τὸ Διδακτήριον Νικιῶν

Εἰς τὸν πίνακα τῶν Διδακτηρίων Δωδεκανήσου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς Νομαρχίας αἱ σχετικαὶ πιστώσεις διὰ τὸ ἔτος 1958 πρὸς συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως αὐτῶν ἢ ἀποπερατώσεώς των, δὲν περιλαμβάνεται ἀτυχῶς τὸ Διδακτήριον Νικιῶν.

Ἡ παράλειψις αὕτη εἶναι τοσοῦτον ἀδικος καθ' ὅσον, ἀφ' ἐνὸς μὲν διετέθη, ὡς γνωστόν, ἐξ ἐντοπιῶν πόρων τὸ σε-

βαστὸν ποσὸν τῶν 5000 δολλαρίων, καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου «ΑΓ. ΙΩΑΝΝ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ», ἀφ' ἐτέρου, δὲ ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως εὐρίσκεται εἰς σημεῖον μὴ ἐπιδεχόμενον τὴν διακοπὴν καὶ καθυστέρησιν τοῦ ἔργου. Ἐπὶ πλέον, καὶ ἡ ἀκαταλληλότης τοῦ ἤδη χρησιμοποιουμένου ὡς Διδακτηρίου οἰκῆματος, καθιστᾷ ἐπιβεβλημένην τὴν συντομωτέραν δυνατὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ νέου Διδακτηρίου.

Ὁ κ. Νομάρχης Δωδωνήσου, ἐπανειλημμένως ἐπιδειξας τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ, ἐρωτᾷται σχετικῶς καὶ παρακαλεῖται νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Τιμοὺν τὴν Νίσυρον

Ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν Νίσυρον τὸ γεγονός ὅτι δύο Νισύριοι ἐκπαιδευτικοί, ὁ κ. Μιχαὴλ Κατσιματίδης Καθηγ. Φιλολόγος καὶ ὁ κ. Γαβριὴλ Σακελλαρίδης Δημοδιδάσκαλος καὶ συνεργάτης μας, ὑπηρετοῦν εἰς τὸ νέον Ἑλληνοαμερικανικὸν Σχολεῖον Νέας Ὑόρκης (ἐνορίας Ἀγ. Δημητρίου Ἀστορίας). Ὁ κ. Κατσιματίδης μάλιστα, εἶναι καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν λόγῳ Σχολείου.

Ἡ ἐγνωσμένη ἰκανότης ἀμφοτέρων ἀποτελεῖ ἐγγύησιν ἐπιτυχοῦς λειτουργίας τοῦ πνευματικοῦ τούτου Κέντρου, διὰ τὸ ὅποιον ὡς σύνολον, σεμνύνεται δικαιολογημένως ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικανικῆς μεγαλοπόλεως.

Εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς μας συμπατριώτας ἐκπαιδευτικοὺς, τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἐκφράζουσι θερμότητα συγχαρητήρια καὶ εὐχονται ἐπιτυχίαν εἰς τὸ σπουδαῖον καὶ σοβαρὸν ἔργον τῶν, τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς μορφώσεως τῶν ἐκεῖ ἑλληνοπαίδων.

Ἡ «Παναγία ἢ Θερμιανή».

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου ἡ «Παναγία ἢ Θερμιανή» εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μᾶς ἀποστείλῃ τὴν ἔκθεσιν πεπραγμένων τῆς περιόδου 1955)1957 συνοπτικὴν περίληψιν τῆς ὁποίας καὶ ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος. Εἴμεθα εὐτυχεῖς διαπιστώνοντες διὰ τὸ ἀδελφὸν σωματεῖον, δραστηριότητα, τάξιν εἰς

τὴν Συλλογικὴν τοῦ ζῶνι προδικάζουσαν τὴν ἀνοδὸν του. Διαβιβάζομεν τὰ θερμὰ μας συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς μας διὰ κάθε πρόοδον. Ἰδιαιτέρως συγχαίρομεν τὸν δραστήριον καὶ φιλοπρόοδον Πρόεδρον τοῦ Σωματείου κ. Ἀλ. Καράλην, ὁ ὁποῖος μὲ ἰδιαιτέραν πράγματι προσπάθειαν ἐπιλαμβάνεται τῶν Συλλογικῶν τῆς μικρᾶς του γενετήρας.

Αἱ προικοδοτήσεις.

Ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως, θεσμοῦ προικοδοτήσεων, ὁ Δῆμος καὶ αἱ Κοινότητες Νισύρου, οἱ Νισυριακοὶ Σύλλογοι «Πορφύρις» Ρόδου καὶ «Ἀγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Ἀθηνῶν, τελευταίως δὲ καὶ ὁ «Γνωμαγόρας» Νισύρου, κατέγραψαν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν τῆν προικοδοτήσιν ἀνὰ μίαν ἀπόρου κορασιδος τῆς Νισύρου. Ἐπίσης, ἡ ἀρμοδίᾳ Ἐπιτροπὴ ἐν Νισύρῳ καὶ ἡ ἐκεῖ Ἀγροτολέσχη, ὠργάνωσαν διαφόρους κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις πρὸς συλλογὴν χρημάτων μὲ τὰ ὅποια θὰ προικοδοτηθῶν καὶ ἄλλα κορίτσια μας.

Τὰ «Ν. Χρον.» ἐξαίρουσι τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας ὡς δείγματα ἄλτρουισμοῦ καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, συγχαίρουσι δὲ τοὺς σχόντας τοιαύτην πρωτοβουλίαν καὶ εὐχονται ὅπως τὸ παράδειγμα αὐτῶν εὐρὴ μιμητὰς μεταξὺ τῶν λοιπῶν Νισυριακῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ἰδιωτῶν.

Τὸ περιοδικὸν μας

Καὶ ἡ «Σχολὴ Μονοτυπίας»

Πολλὰ σχόλια ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐκ πολλῶν πλευρῶν, διατυποῦνται τελευταίως διὰ τὸ Περιοδικὸν μας καὶ εἰλικρινῆ ἐκφράζονται συγχαρητήρια.

Βεβαίως ἡ Σύνταξις καταβάλλει ἀόκνους προσπάθειας διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της, μεγίστη ὅμως εἶναι ἡ συμβολὴ τῶν διακεκριμένων φίλων καὶ ἐκλεκτῶν συνεργατῶν, τῶν ὁποίων ἡ συνεργασία πλουτίζει τὰς στήλας τοῦ Περιοδικοῦ μας.

Ἀναντιρρήτως δέ, τὸ ἄριστον μονοτυπικὸν σύστημα τῆς Σχολῆς Μονοτυπίας (ὁδὸς Γιατράκου 9) ἔνθα τυποῦται τὸ Περιοδικὸν καὶ ἡ ἐπιμελημένη καὶ μεθοδικὴ ἐργασία ὀλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς, ἀποτελοῦν τὸν θεμελιώδη συντελεστὴν τῆς ἀπόγου καὶ ἀρτίας τυπογραφικῆς καὶ γενικώτερον καλῆς ἐμφανίσεως τῶν ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ **EMMANΟΥΗΛ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ἀλαοθράκη, ἡ· λάκκος μικρὸς παρὰ τὸ στόμιον τοῦ φούρνου, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος. Εἰς τὸ λακκίδιον τοῦτο συλλέγουν τὴν ἐπι ἀναμμένα ἀνθρακίδια φέρουσαν στάκτην τοῦ φούρνου, πρὸς τελείαν ἀπόσβεσιν αὐτῶν ὅταν οὗτος εἶναι πλέον ἐτοιμος διὰ τὴν ἔψησιν τῶν ψωμιῶν. Ἡ συνάθροισις γίνεται μὲ τὴμ πάννα (ἴδε λέξις). Ἀξιοσημείωτος ἡ ἀρχαιοπρεπεστάτη σύνθεσις τῆς λέξεως. Κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀλαροσκοπία, ἀλαοθράκη (ἐκ τοῦ ἀλαός) σημαίνει τόπον ὅπου ἡ ἀνθρακία τυφλοῦται, σβέννυται. Τὸ δεύτερον συνθετικὸν πιθανὸν κατὰ παραφθορὰν τοῦ βοθράκι· ἴσως καὶ ἐκ τοῦ ἀνθραξ, ἀνθρακία.

ἀλακάπφα· στραβὰ κι' ἀνάποδα. «Ὁ,τι κι' ἄσ (- ἄν) σοῦ λέω, οὐλλα ἀλακάπφα τὰ παίρεις».

ἀλαμοῦστρο· ἀνάποδα. Συνών. τῶ ἀλακάπφα.

ἀλάργα· μακρὰ· «ἀλάργα νεῖναι τὸ σπίτι σας» ; Λέγεται καὶ ἀλάργου· «ἀλάργου θὰ πάτε» ; «ἀπ' ἀλάργου ἔρκεσαι» ; — Καὶ ρῆμα : ἀλαργαίρω ἢ λαργαίρω καὶ λαργαίρω : ἀπομακρύνονται· καὶ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν. «λάργα ρέ το τὸ παιδί σου νὰ μὴν ἔχτυπήσῃ ἀπὸ τὸ φουρνέλλο»· Προστ. λαργάστε, λαργάρετε. Καὶ ἡ λέξις «ἀλάργα» προέρχεται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς, ἀπὸ τῶν Ἑνετικῶν χρόνων, *alla larga*, ἥτοι πρὸς τὸ πέλαγος ; μακράν· καὶ τὸ ρῆμα «λαργαίρω» ὁμοίως : Ἰταλικὸν *allargarsi* : ἀπομακρύνεσθαι.

ἀλάρμη, ἡ· καὶ ἀπλῶς ἄρμη, ἡ· χρησιμοποιεῖται πρὸς διατήρησιν τυριοῦ «τυρὶν τῆς ἀλάρμης». Ἡ ἀλάρμη παρασκευάζεται ὡς ἐξῆς : μέσα εἰς ἀγγεῖον, ἐσωτερικῶς γαλβανισμένον, θέτομεν ποσότητα νεροῦ ἀναλόγως πρὸς τὴν ποσότητα τοῦ τυριοῦ ποῦ ἔχομεν (τόσον, ὥστε νὰ ὑπολογίζωμεν ὅτι θὰ καλύψῃ τὸ τυρί). Κατόπιν ρίπτομεν ἄλατι καὶ τὸ ἀναταράσσομεν μέχρι διαλύσεως· Βάλλομεν μέσα καὶ ἓνα αὐγὸν ἀκέραιον, τὸ ὁποῖον ἂν βουλλιάξῃ, σημαίνει ὅτι

ἡ ἄρμη δὲν ἐτελείωσεν. Ἐξακολουθοῦμεν νὰ προσθέτωμεν ἄλατι, ἕως οὔ «πλέψῃ» τὸ αὐγόν. Τότε ἡ ἀλάρμη εἶναι ἐτοιμή.— Ἄρμη γίνεται καὶ διὰ τῆς ἐλθαίς· «βάλλω στὴν ἄρμη». Αὐτὰς ὅπως ἀπλῶς τὰς ἀλατίζομεν μέσα εἰς τὸν γανίτην, ἡ δὲ ἄρμη προέρχεται ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ ἄλατος.

ἄλας, τό· διεσώθη ἀκέραιος ὁ ἀρχαῖος οὗτος ἑλληνικὸς τύπος. Λέγεται ὁμως καὶ ἄλατι· ὑποκοριστ. ἀλατσάκι.

ἀλατσέρα, ἡ· ἀλατοθήκη ἐπιτραπέζιος ἢ προχείρου ἄλλης χρήσεως. Συνήθως δίπλα στὴμ παραστιά (— πλησίον τῆς ἐστίας) ἤτο κρεμασμένον ἕνα «νεροκολόκυθος», ἀνοιγμένον καταλλήλως. Μέσα εἰς αὐτὸ ἤτο ἄλατι ἀκοπάνιστο (: «χοντρὸν») διὰ τὴν ἄμεσον χρῆσιν τοῦ ἐπι τῆς πυρᾶς εὐρισκομένου φαγητοῦ. Μέσα εἰς αὐτὸ ἐφυλάττετο καὶ τὸ ζυμάρι, τὸ μέλλον νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὸ ζυμωτὸ τοῦ ἐπομένου Σαββάτου. Λέγεται : καὶ ἀλατσοθήκη καὶ ἀλατερή. Ἡ ἐπιτραπέζιος «ἀλατσοθήκη» ἤτο πηλίνη ἢ ξυλίνη· ἡ ὑαλώδης ἤτο τοῦ συρμοῦ εἰς παλαιότερους χρόνους. Σήμερον, ἐννοεῖται, εἶναι ἐν χρήσει τὰ παντὸς εἶδους ὑάλινα ἀλατοδοχεῖα.

ἀλάτσωτος, ὁ· Ἴον ἐπὶ φαγητοῦ τὸ ὁποῖον ἢ διόλου δὲν ἔχει ἄλατι, ἢ «ἔπεσε τοῦτο ὀλίγον». Ἀντίθ. ἀλατσωμένος. Καὶ ρῆμα : ἀλατσώννω καὶ λατσώννω. «Λάτσωσε τὸ φαί». 2ον μεταφρ. ἄνοστος περὶ τοὺς τρόπους τοῦ φέρεσθαι. 3ον ὁ μὴ ἐννοῶν, ἂν φαγητόν τι εἶναι ἡλατισμένον ἢ ὄχι· «κακόμοιρε· ἄμμ' ἀλάτσωτος εἶσαι μαθές» ;

ἀλαφριά· ἐπιρρημ. ἐλαφρῶς. «ἀλαφριά ἀλαφριά νὰ πατῆς». «ἔρκου ἀλαφριά, ἀλαφριά»· «καταβαίνει τῆς σκάλες ἀλαφριά ἀλαφριά».

ἀλαφροσύνη ὁ· καὶ θηλ. ἀλαφροσύνα, ἡ· πληθ. ἀλαφροσύνηδες, ἀλαφροσύσεις. Οἱ ἐπιπόλοιοι τὸν νοῦν. Νισυριακὸν γυνωμικὸν ἀποφαίνεται. «Ἡ γυναῖκες εἶναι ἀλαφρονοῦσαι».

ἀλαφροχέρης, ὁ· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χέριν «ἐλαφρύν», δηλαδὴ δὲν εἶναι

αίσθητή ἢ ἐνέργεια τὴν ὁποῖαν κάμνει τις διὰ τῆς χειρὸς του ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Λέγεται ἢ λέξις περὶ ἱατρῶν ἢ «παθῶν», καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων. «μάνναμου ἀλαφροχέρης ποῦ (ποῦ εἶναι)· ἐν τὸν ἔννοιωσα διόλου». Ἐπίσης λέγεται περὶ τῶν ἐξαγωγέων τῶν δοντιῶν.

ἀλαφρὺς, ὁ· Ἴον ὁ ἔλαφρος κατὰ τὸ βᾶρος. «σῆκωσέ με — ὦ μάννα μου, ἀλαφρὺς ποῦσαι». Ζον ὁ ἐπιπόλαιος, ὁ ἔλαφρόμυθος. Ζον ἐπὶ καφέ· ὄχι μὲ πολὺν καφέν, ὡς συνήθως. Θηλυκόν· ἀλαφρεῖά οὐδ. ἀλαφρύ. «ἀλαφρὺν τὸ γομάριμ μου». Ἐπίρρημα· ἀλαφρεῖά, ἀλαφρεῖά - ἀλαφρεῖά - σιγά, σιγά, ἀσοφητί, ὄχι μὲ ἔντασιν. «ἀλαφρεῖά μίλα νὰ μὴ μᾶς κούου» — μίλει σιγά νὰ μὴ μᾶς ἀκούουν.

ἀλεβρόντητος, ὁ· κατεσπυεσμένος· «ἔφυν ἀλεβρόντητος». θηλ. ἀλεβρόντητος.

ἀλεκάτη, ἡ· μικρὰ ξυλίνη, ἐν εἶδει «ρίγλας» ἀποφιλουμένης πρὸς τὸ ἄνω μέρος, ἔχουσα διακοσμητικὰς γλυφὰς καὶ εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς. Χρησιμεύει πρὸς νηματοποίησιν τοῦ βάμβακος. Ἡ ὄνομασία, ἡ ἀρχαία ἡλακάτη. Λέγεται καὶ ἀλακάτη. Παρατηρητέος ὁ Δωρικὸς τύπος τοῦ α μακροῦ.

ἀλεξά, ἡ· συκοφαντία· σκευωρία. Καὶ ἀλεξᾶς, ὁ· ὁ σκευωρὸς καὶ συκοφάντης.

ἀλεπουδάκι(ν), τό· τὸ μικρὸν τῆς «ἀλεποῦς». Ὅταν ἡ ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς εἶναι καλοκαίρια, λέγομεν «ἐκλύιστην τ' ἀλεπουδάκι»· εἶναι δὲ τοῦτο καλὸς οἰωνός, θὰ ἔχωμεν καλοχρονιάν. Ἄν ἡ ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς «δὲν εἶναι καλή» εἶναι σημεῖον ὅτι δὲν θὰ ἔχωμεν καλοχρονιάν, ὅσον ἀφορᾷ ἰδίᾳ εἰς τὰς ἐσοδείας.

ἀλεσίβα, ἡ· στακτόνερον. Ἡ λέξις Ἱταλική· liscina καὶ lascina.

ἀλέστος, ὁ· θηλ. ἀλέστη. ἐντελῶς ἔτοιμος, προθυμότητος. Ἐκ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ allestare — ἐτοιμάζειν.

ἀλεσουφερή, ἡ· τσουκάλι ἢ ἀγγεῖον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον παρασκευάζουν «άλουσιάν» (ἴδε λέξις).

ἄλετρον, τό· ἄροτρον· ξύλινον καὶ ἐγχωρίου κατασκευῆς. Μέρη τοῦ

ἄροτρον· κούδουνας, στιβάδια, σκορπιός, κουντοῦριν, σπάθαις, σφήνα, μπαρούτθαις, χερολάβιν, τὸ νὶ (ὕνι), ζὺς ζεύλαις.

ἀλευάδα, ἡ· ὄνειδιστική λέξις ἐκσφενδονιζομένη κατὰ τῶν γυναικῶν καὶ κορασιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν δεικνύουν κοσμιότητα καὶ εὐπρέπειαν εἰς τὸ φέρεσθαι καὶ τὰς κινήσεις των ἐν γένει. Συνώνυμον· ἀλεβίδα.

ἀλεφαντοῦ, ἡ· ἡ ὑφαίνουσα εἰς τὸν ἄργαλιόν. «ἔδωκά τα τὰ νήματα στήν ἀλεφαντοῦ».

ἀληκοτίζω — χασομερῶ, ἐπιβραδύνω, κρατῶ (ὥστε νὰ παρεμποδίζω τινὰ) ἢ δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ φύγη ἀπὸ κοντὰ μου. «μὴ μ' ἀληκοτίζης· ἀφης με νὰ πααίννω στήδ δουλειάμ μου». Ἡ λέξις εἶναι πλασμένη ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἀληκμάκ — ἐμποδίζειν. Τὸ ῥῆμα ἐκφέρεται καὶ ἀλεκοτίζω καὶ ληκοτίζω.

ἀλιμένω· περιμένω. «ἀλίμένέ με κ' ἔρκομαι»· «ἀ σε λιμένω»· «ἐμ με ἴλιμένεις»·

ἀλισμαρί(ν) τό· μυρωδάτο φυτὸν ἀπινθῶδες ἢ δενδρολιβανῶδες. Χρησιμοποιεῖται θεραπευτικῶς· α') διὰ τὸν πόνον τοῦ αὐτιοῦ· κοπανιζομεν τὸ ἀλισμαρίν, τὸ στίβομεν ἔπειτα, καὶ μὲ τὸ ὑγρὸν του στάζομεν σταγόνας τινὰς εἰς τὸ αὐτί. Παύει ὁ πόνος· β') Γυναῖκες στεῖραι μεταχειρίζονται τὸ ἀλισμαρίν διὰ νὰ κάμουν παιδί· τὸ καθουρδίζου, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ «κόψουν», μὲ λίγο λάδι· τὸν πολλὸν τοῦτον ἐπιθέτουσιν εἰς τὴν κοιλίαν των ὡς ἐμπλαστρον.— Ἡ λέξις Ἱταλική· rosmarino = δενδρολίβανον.

«ἄλλα κι' ἄλλα»· ἄνευ ἀξίας, «ἀδιαφόρετος». «Ἄλλα κι' ἄλλα» ἄθρωπος εἶ (— εἶναι) — ἐπιπόλαιος ἄθρωπος εἶναι ἀνάξιος προσοχῆς. «Αὐτὰ νεῖν ἄλλα κι' ἄλλα· ἐν τ' ἀκούω γῶ», δηλαδὴ ἄσχετα μὲ τὸ ζήτημά μας, ἄνευ σημασίας.

ἀλλάγια, τὰ (ἀ)· πᾶσα ἐν γένει καινουργῆς ἐνδυμασία, ἰδίᾳ τῶν παιδιῶν. «Τῆλ λάμπρην θὰ βάλω τ' ἀλλάγια μου», δηλαδὴ τὴν καινουργῆ ἐνδυμασίαν μου. β') ἡ διακόσμησις τῆς οἰκίας τῆς νύμφης, ἢ ἄλλως λεγομένη «τὸ νυμφοστόλι». γ) τὸ σύνολον τῶν προικιῶν νύμφης καὶ γαμβροῦ «Μάνα μου, ἀλλά-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

Τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη εἶχαμε ἰταλικά. Ἐνάγνωσι καὶ ἐξήγησι. Ἐσήμανεν τὸ κουδοῦνι καὶ ἤμπαμε στὴν τάξι. Ἐτράβηξε (γ)κλήρο ὁ δάσκαλος καὶ ἔβγαλε στὸ μάθημα τὸ φίλο μας τὸ Γιώργη. Ὁ Γιώργης ὅμως ἐν εἶχε διαβάσει, γιατί τὴμ προηγούμενην ἡμέρα τὸν εἶχαν δακκάσει οἱ σφήκες. Ἐλλ' εἶντα πὸν νὰ κάμη, ἤβγε στὸ μάθημα. Τὴν ἀνάγνωσι τὴν ἔκαμε κουτσά - στραβά. Ἐλλὰ τὴν ἐξήγησι ; Τὴ μιὰ ξερόβηχε, τὴν ἄλλη ἔτριβε τὰ μάτια του, γιατί, εἶπε, ἤμπε στὸ μμάτιν του ἕναν ἄτσελλο. Καὶ μὲ βλέμμα παραπονεμένο ζητοῦσεν ἀπὸ μᾶς βοήθεια. Ἐμεῖς κάτι τοῦ ψιθυρίζαμε, ἀλλὰ ἐν ἤμπορει νὰ ξεδιαλύνει εἶντα πὸν τοῦ λέαμε. Ὁ δάσκαλος ἐφώναζε καὶ ἡ ἄγωνία τοῦ Γιώργη ἐπόλλαινε. Ἐτσι ἀναγκάστηκε νὰ ῥκέψη νὰ κάμη τὴν ἐξήγησι.

Στὸ βιβλίον μέσα εἶχε μιὰ ζωγραφιά, καὶ ἔδειχνε ἕνα κοριτσάκι πὸν ἔβαστα μιὰ βέτσα καὶ πλάϊν του ἦτο ἕνα σκυλλά-

κι. Τὸ κοριτσάκι τὸ λέασι Μαρία, ἀρκενεύγει λοιπὸν ὁ Γιώργης καὶ λέει: «Καὶ τότε ἡ μικρὰ Μαρία ἀρπάσασα τὸν πάσσαλον τὸν κατάφερε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μικροῦ κυνός». Ποιὸς μᾶς βαστά. Ἐλλος ἐγέλα, ἄλλος ἐχτύπαν τὰ πόδια του, ἄλλος ἐφώναζε καὶ ὁ Γιώργης ἔγινε παπαροῦνα. Πειχίζεται ὁ δάσκαλος καὶ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν ἔδρα μὲ τὸν χάρακα στὰ χέρια καὶ, ἀρχίζει νὰ χτυπᾷ τὸν Γιώργη καὶ νὰ τοῦ λέη «Καὶ τότε ὁ δάσκαλος ἀρπάσας τὸν χάρακα τὸν καταφέρνει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀδιάβαστου Γιώργη». Πάει νὰ ξεφύγη ὁ Γιώργης καὶ πφέφτει πάνω στὸν πίνακα, πφέφτει ὁ πίνακας πάνω στὸ δάσκαλο καὶ ὁ Γιώργης χτυπᾷ τὸ σάουνόν του. Τότε ἐπιάσαν οἱ ποῦλες του τὸδ δάσκαλο καὶ ἔκαμε τὸν Γιώργη τοῦ ἀλατιοῦ ἀπὸ τὸ ξύλο, ὁ δὲ Γιώργης ἄμα τὶς ἔτρωε ἐφώναζε, «οἱ σφήκες μὲ δακκάσαν, οἱ σφήκες μὲ δακκάσα καὶ καὶ γι' αὐτὸ δὲ διάβασα». Καλὴ του ὥρα.

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

για πούχεν ἡ νύμφη» «φτωχωπὰ ἦτον τ' ἀλλάγια τοῦ γαμβροῦ».

δ') «μεγάλα ἀλλάγια» εἶναι αἱ γαμήλιοι γυναικεῖαι στολαί, τῆς νύμφης καὶ τῆς παρανύμφου (κουμπάρας). Τὰ «μεγάλα ἀλλάγια» περιελάμβανον : τὴν σκούφιαν τὴν σκέπην, καρφίτσες, βέργες, «τὰ μεγάλα», τὸ στρώμα, τὸν παμουχᾶν, τὴν ἄλυσιν, τὶς πλουμιστές, τὶς κουντουῖρες (ἴδε λέξεις). Ἐκαλοῦντο καὶ «κόκκινα». Ἡ παρανυμφική στολὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν παμουχᾶν, τὰ «μεγάλα», τὸ σφύωμα, τὴν ἄλυσιν, τὴν σκούφιαν, τὶς πλουμιστές, τὶς κουντουῖρες. Ὁ παμουχᾶς τῆς παρανύμφου ἦτο συνήθως χρώματος λευκοῦ, τὸ δὲ σφύωμα κεντητὸν οὐχὶ ὅμως διὰ μετάξης, ὡς ἦτο τῆς νύμφης, ἀλλὰ μὲ «τουρκομέταξα». Ἰδιάζον ἔνδυμα τῆς παρανύμφου ἦτο τὸ λαχουρὶ (ἴδε λέξιν). Τὰ «μικρὰ ἀλλάγια», ἔφερον καὶ ὄλαι αἱ προσκεκλημέναι εἰς τὸν γάμον γυναικες.

ἀλλάγια, τὰ 1) ἡ καινούργια φορεσιά, ἴδια τῶν παιδιῶν. «Τὴλ Λαμπρήθ θὰ βάλω τ' ἀλλάγια μου». 2) Τὰ νυμ-

φικὰ καὶ τὰ γαμπριάτικα φορέματα, τὰ ὅποια φοροῦν νύμφη καὶ γαμβρός. 3) τὰ ἐστολισμένα προικιά νύμφης καὶ γαμβροῦ εἰς τὸ σπῆτι τῆς νύμφης κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν γάμων· «πᾶμεν νὰ δοῦμεν τ' ἀλλάγια».

ἀλλαῖ, ἡ ἱερατικὴ λειτουργικὴ στολὴ ὁμοίως καὶ ἡ τοῦ διακόνου, καὶ τοῦ ἀρχιερέως. Ἡ λέξις εἶναι κατὰ συγκοπὴν τῆς Βυζαντινῆς ἀλλαγῆς, ἦτοι φορεσιά. (ἀλλαξιὰ). Ἰδε καὶ ἀλλάγια.

ἀλληγορούμενα :

—«Ὁ γάδαρος ποῦστειλες ἐν ἔχει αὐτιά».

Ἀπάντησις πρὸς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος στέλλει ἀκατάλληλον διὰ ζητουμένην χάριν ἢ ὑπηρεσίαν πρόσωπον, ἢ ὅπως δῆποτε ἀρνεῖται εὐσχήμως καὶ φιλοπαιγμόνως.

—«Ὁ κάθης μὲ τὸμ ποντικό».

Ἐπόμνησις τοῦ ὄγκου τῆς ἀτυχίας τοῦ νὰ εἶναι τὶς ἀδύνατος καὶ νὰ ἐμπέση εἰς χεῖρας ἰσχυροῦ.

(Συνεχίζεται)

Τ Ο Λ Ι Μ Α Ν Ι

Ὑπὸ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΡΑ

Μία ἀπὸ τὶς βασικὲς ἀνάγκες τοῦ νησιοῦ μας, εἶναι κατὰ γενικὴν σχεδὸν ἀναγνώρισι, ἢ συμπλήρωσις τοῦ λιμενοβραχίονος Μανδρακίου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διασφαλισθῇ, ἂν μὴ ἡ πλευρῖσις βαποριοῦ, τοῦλάχιστον ἢ ἀκίνδυνος καὶ ἄκοπος ἐπιβίβασις καὶ ἀποβίβασις τῶν ἐπιβατῶν.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ», στὴν προσπάθειά των νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν προβολὴν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων, ὑπέβαλαν εἰς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γεώργιον Ρεμπάκον σειρὰν σχετικῶν ἐρωτημάτων καὶ παρεκάλεσαν ὅπως ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ἐπ' αὐτῶν. Ὁ κ. Ρεμπάκος εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνη νὰ ἀπαντήσῃ διὰ τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸ 14ον τεῦχος των ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν ὁποίαν γράφει τὰ ἑξῆς σχετικῶς μὲ τὸν λιμενοβραχίονα.

«Ἐπὶ τοῦ 4ου ἐρωτήματος. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ λιμενοβραχίονος Μανδρακίου, κατὰ τοὺς τεχνικούς, ἀπαιτεῖ τεραστίαν πίστωσιν, ἥτις δὲν νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον θὰ ἡδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ οὔτε διὰ τῶν κρατικῶν δυνατοτήτων ἀλλ' οὔτε, ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεώς της, ὑπὸ τυχόν δωρεῶν τῶν ὁμογενῶν τῆς ἀλλοδαπῆς. Θὰ ἡδύνατο ὅμως νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα τῆς ἀνέτου καὶ ἀσφαλούς ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως τῶν ἐπιβατῶν ἐπὶ τῶν πλοίων διὰ τῆς κατασκευῆς δύο μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν ἀποβατικῶν σκαφῶν, ὡς πράττεται ἤδη τοῦτο ἐν Ρόδῳ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δήμου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀφικνουμένων τουριστῶν διὰ μεγάλων πλοίων. Ἐν προκειμένῳ ὁ Δήμος Μανδρακίου ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Κοινοτήτων, θὰ ἡδύνατο νὰ συνάψῃ δάνειον παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος μέσῳ τῆς Νομαρχίας, ἢ ἐξόφλησις τοῦ ὁποίου θὰ ἡδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν κομίστρων τῶν ἐπιβατῶν».

Δὲν γνωρίζω, ἂν ὁ Δήμος ἐπωφελήθῃ τῆς ὑποδείξεως τοῦ κ. Νομάρχου, ἂν ἐμελέτησε τὴν προτεινομένη λύσι καὶ ἂν ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν του τὰ ἀποτελέσματα τῆς μελέτης του, ὅπως εἶχε συμφέρον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ.

Μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν «Χρονικῶν» καὶ τὴν εὐμενῆ προδιάθεσι τοῦ κ. Νομάρχου, τὸ ζήτημα τοῦ λιμενοβραχίονος ἐδημιουργήθη κατὰ τρόπον ἐπίσημον καὶ ὁ Δήμος ἔχει ἐπαναλαμβάνω, συμφέρον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ τὸ προωθήσῃ μὲ ἐπιμονὴν καὶ σύστημα. Διότι ἡ ἢ προτεινομένη παρὰ τοῦ κ. Νομάρχου λύσις εἶναι ἢ ἐνδεδειγμένη καὶ συνεπῶς θὰ ἔπρεπε ὁ Δήμος νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν της ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ τὴν πολύτιμη συμπαράστασι τοῦ κ. Νομάρχου, ἢ δὲν εἶναι ἢ ἐνδεδειγμένη, ὁπότε θὰ ἔπρεπε νὰ συγκεντρώσῃ καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὰ ὅσα στοιχεῖα θὰ ἐπειθαν τὸν κ. Νομάρχην, ὅτι ἀλλοῦ θὰ πρέπη νὰ ἀναζητηθῇ ἢ λύσις τοῦ προβλήματος.

Κατ' ἐμέ, ἢ προταθεῖσα λύσις καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὡς προσωρινή, δὲν εἶναι ἢ ἐνδεδειγμένη διὰ τοὺς κατωτέρω κυρίως λόγους.

1) Ἡ ἐπιβατικὴ κίνησις δημιουργεῖται κυρίως τὸ καλοκαίρι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ σὲ περιορισμένη κλίμακα. Ἡ ἐξυπηρέτησις, ποὺ θὰ παράσχουν τὰ ἀποβατικὰ σκάφη, περιορίζεται ἀκόμη περισσότερο, διότι ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἐπιβάτας τῶν ἀεροπλοίων «Ἄνδρος» καὶ «Ἐπτάνησος», ἐνῶ εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ περισσότεροι προτιμοῦν τὴν μέσῳ Κῶ - Καρδαμῆνης ἐπικοινωνία διὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους. Αἱ εἰσπράξεις συνεπῶς εἶναι ἀρκετὰ μικραῖ, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ συμβάλουν σὲ βαθμὸ ἄξιο λόγου στὴν ἐξυπηρέτησι τοῦ δανείου διὰ τὴν κατασκευή, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀντιμετώπισι τῶν δαπανῶν συντηρήσεως καὶ λειτουργίας.

2) Τὰ τακτικὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου καὶ τῶν Κοινοτήτων, δὲν νομίζω ὅτι μποροῦν νὰ ἀναλάβουν τὸ βάρος τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ βραχυπροθέσμου δανείου ποὺ θὰ συναφθῇ.

3) Ἡ φροντίδα διὰ τὴν προστασία τοῦ σκάφους ἢ τῶν σκαφῶν κατὰ τὸν χειμῶνα, μὲ τίς γνωστὲς δυσμενεῖς καιρικὲς συνθήκες ποῦ ἐπικρατοῦν καὶ τὴν ἔλλειψι ἀσφαλοῦς ἀγκυροβολίου θὰ προκαλέσῃ ἐπιπρόσθετη δαπάνη.

4) Διότι ἐνῶ θὰ ἀπαιτηθοῦν σοβαραὶ καὶ δυσβάστακτοι δαπάναι, ἐν τούτοις καὶ ἂν ἀκόμη λυθῇ τὸ θέμα, λύεται κατὰ τρόπον ἀντιοικονομικὸν καὶ προσωρινὸν καὶ πιθανώτατα θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μετάθεσί του στοῦ ἀπώτερο μέλλον μὲ τὸν σοβαρὸ κίνδυνο τῆς ὀριστικῆς ματαιώσεώς του.

5) Διότι εἶναι πολὺ ἀμφίβολο, ἂν καὶ μὲ τὰ ἀποβατικὰ σκάφη ἐξασφαλίζεται ἡ ἄνετη καὶ ἀκίνδυνη ἐπικοινωνία τῶν ἐπιβατῶν, λόγῳ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν ποῦ κατὰ κανόνα ἐπικρατοῦν καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν βαποριῶν, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ μεγέθους των νὰ ὑποβοηθήσουν μὲ τὸν ὄγκον των τὴν δημιουργίαν τῆς ἀπαιτουμένης νηνεμίας (σταβέντο) διὰ τὴν ἄνετη προσέγγισι τῶν ἀποβατικῶν σ' αὐτά. Ἀποτελεῖ κοινὴ ἀναγνώρισι τῶν Νισυρίων ὅτι ὁ κ. Ρεμπᾶκος, ἐπεσκέφθη περισσότερες φορές ἀπὸ ὅλους ὅσοι διετέλεσαν πρὸ αὐτοῦ Γενικοὶ Διοικηταί, τὴν Νίσυρον, ἐμελέτησεν ἐπὶ τόπου τὰ ζητήματά της καὶ τελικῶς διέθεσεν ἀξιόλογες πιστώσεις, ὥστε νὰ ἐκτελεσθοῦν σοβαρὰ ἔργα πολιτισμοῦ, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν δικαίως καὶ μὲ ὁμόθυμο γάμμη τῶν μελῶν του, τὸν ἀνεκήρυξεν ἐπίτιμον μέλος του. Εἶναι κατὰ συνέπειαν, μακρὰ ἀπὸ κάθε ἀμφισβήτησι τὸ ἐνδιαφέρον ποῦ ἐπέδειξε γιὰ τὴ Νίσυρο καὶ τὸ ὁποῖον ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ ἀμείωτο. Τὸ ἐνδιαφέρον του αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ὑποθέτω ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ θεωρῇ ὡς τεράστιο τὸ ποσὸν τῶν 1.500.000 δραχμῶν ποῦ ὅπως ἐδήλωσεν ὁ συμπατριώτης μας Ὑπουργὸς εἰς Νισυριακὴν ἑορτὴν τοῦ Γνωμαγόρα, ὑπελογίσθη ὅτι θὰ ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν ἐπέκτασι τοῦ λιμενοβραχίονος κατὰ τὴν πρόχειρη μελέτη τοῦ λιμενολόγου Μηχανικοῦ κ. Βοῖλα. Ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερα ἂν εἶναι ἡ δαπάνη, θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἔχω τὴν γνώμη, ὅτι θὰ εἶναι προτιμότερα ἢ λύσις τῆς σταδιακῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου καὶ ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου, προέχει ἡ σύνταξις τῆς ὀριστικῆς τεχνικῆς μελέτης, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας θὰ εἶναι δυνατὸς καὶ ὁ προγραμματισμὸς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Δήμου εἰς τὴν δαπάνην δὲν θὰ εἶναι εὐκαταφρόνητη, ἐὰν συνεχισθῇ ἡ ἐκμετάλλεσις τῆς ἐλαφρόπετρας. Ἀλλὰ καὶ ἡ συμβολὴ τῶν Νισυρίων τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρ' ὅλον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα 3 ἔτη εἰσέφερον διὰ διάφορα ἔργα, πρωτοστατοῦντος τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς, ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰς 800.000 δρχ. θὰ εἶναι ἀνάλογη πρὸς τὴν Νισυριακὴν παράδοσι καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ Νισύριοι, θὰ παράσχουν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἀγαπητὸν Πρόεδρον τῆς Λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς Δωδεκανήσου κ. Ζουρούδην νὰ τοὺς συγκαρῇ, ὅπως συνεχάρη καὶ τοὺς Καρπαθίους, οἱ ὁποῖοι εἰσέφερον 170.000 δρχ. εἰς τὴν δαπάνην κατασκευῆς τοῦ λιμένος των, ἔναντι τῆς προϋπολογισθείσης δαπάνης ἐκ δρχ. 2.800.000 (Ἐπιθεώρησις Νομαρχίας «Δωδεκάνησος» τευχὸς 3ον σελ. 69). Μὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος ἐξ ἄλλου, πρόκειται νὰ ἐξυψηληθῇ καὶ νὰ προαχθῇ ὁ Τουρισμὸς τῆς νήσου, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Νομάρχης θεωρεῖ ὡς «τὴν κυριώτεραν πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν διὰ τὴν Νίσυρον, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὁποῖου μεγάλως θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν Οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τόπου» (ἐπιστολὴ τοῦ Ν. Χρονικὰ τευχὸς 14).

Πιστεύω ἐπίσης ὅτι οἱ συμπατριῶται μου, εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπαν τὴν ἀναβολὴ ἐκτελέσεως ἄλλων ἔργων μικροτέρας σημασίας καὶ τὴν διάθεσιν τῆς δαπάνης ποῦ προορίζεται δι' αὐτὰ διὰ τὸ λιμάνι, τὴν ἀνάγκην τοῦ ὁποῖου ἀνέκαθεν θεωροῦν ὡς ἐπιτακτικὴν. Ἡ ἀνέγερσις π.χ. τῆς Δημοτικῆς ἀγορᾶς τὴν δαπάνην τῆς ὁποίας κατὰ τὸν ἀναποκρίτην τῶν Χρονικῶν στή Ρόδο, θὰ διαθέσῃ ὁ Ὄργανισμὸς Δωδεκανησιακῆς Περιουσίας, μοῦ φαίνεται ὅτι μπορεῖ νὰ ἀναβληθῇ ὑπὲρ τοῦ λιμένος δεδομένου μάλιστα ὅτι, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἡ Ἀγορὰ δὲν πρόκειται νὰ προσφέρῃ, οὐδὲ κἂν σχετικὴν πρὸς τὴν δαπάνην ἐξυπηρέτησι.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆ, δὲν κρίνω ἄσκοπη καὶ μιὰ ἀπόπειρα γιὰ κάποιαν ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὸ ζήτημα τοῦ λιμανιοῦ, μὲ τὴν ὁποία, ἐξ ὄσων ξέρω, δὲν ἔτυχε νὰ καταπιασθῆ κανένας ἀπὸ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ Νισυριακὰ συμπατριώτας μας. Εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸ, πῶς ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς νήσου, ποῦ ὀνομάζετο ἐπίσης Νίσυρος, εὐρίσκετο στὴ θέσι ποῦ βρίσκεται σήμερα τὸ Μανδράκι καὶ ὅτι κατὰ τὸν Στράβωνα εἶχε λιμάνι καὶ ἱερὸ τοῦ Ποσειδῶνος. Μεταγενέστεροι καὶ νεώτεροι συγγραφεῖς ἀναφέρουν ὅτι τὸ λιμάνι αὐτὸ κατεχόσθη, χωρὶς νὰ εἶναι ἐξηκριβωμένο πότε κατεχόσθη καὶ ἀπὸ ποιά αἰτία. Ἐκεῖνο ποῦ εἶναι βέβαιο, εἶναι ὅτι τὸ λιμάνι ἦτο μεγάλο καὶ ἀσφαλὲς καὶ ὅτι χάρις σ' αὐτὸ ἤκμασεν ἡ Νίσυρος ὡς ναυτικὴ νήσος. Βέβαιο ἐπίσης εἶναι ὅτι τὸ λιμάνι κατεῖχεν ὀλόκληρο τὸν χῶρο ποῦ κατέχουν σήμερα οἱ «Λίμνες» καὶ οἱ κῆποι. Ἡ εἴσοδος τοῦ εὐρίσκετο πιθανώτατα εἰς σημεῖον μεταξὺ τῶν τοποθεσιῶν τοῦ «Ἁγίου Σάββα» καὶ τοῦ «Λευκαντιοῦ». Ἡ ἀσφάλεια τὴν ὁποία παρεῖχε, συνετέλεσε νὰ πάρῃ ἡ τοποθεσία τὴν ὀνομασία Μανδράκι, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ὅμοια ἀσφαλῆ λιμάνια, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ γνωστὰ εἰς ὄλους Μανδράκι τῆς Ρόδου καὶ Κῶ, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπῆρε τὸ ὄνομα καὶ ἡ κωμόπολις τοῦ Μανδρακίου. Ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ λιμενοβραχίονος, ἐξετείνεται κατὰ τὴν γνῶμην μου ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ὅπου διασώζεται μικρὸ τεῖχος φρουρίου παρὰ τὸ ναῦδριο τοῦ Ἁγίου Σάββα, πρὸς τὰ σπίτια τοῦ Παρθένῃ καὶ μέχρι τοῦ σημείου ποῦ συνεχίζεται τὸ βραχῶδες μέρος, δηλαδὴ μέχρι ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ὁ νέος κοινοτικὸς δρόμος ποῦ ἀνοίχθηκε πρὸς τὸ Νεκροταφεῖον. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς εἰσόδου ἤρχιζε ἀπὸ τὸ σημεῖο ποῦ βρίσκεται σήμερα τὸ σπιτὶ τοῦ κ. Ἄντων. Πληθίδῃ παρὰ τὴν πλατεῖα Γνωμαγόρα καὶ ἐξετείνεται ὡς λιμενοβραχίων μέχρι τὴν «Τάβλα τοῦ Γυαλοῦ». Προσωπικὰ θυμοῦμαι καλὰ ὅτι κατὰ τὴν θεμελίωσι τῆς «Ἡλικιωμένης» τοῦ Νικολάου Παπάτου καὶ τὸ σκάψιμο τῆς στέρας εὐρέθῃ προκουμαῖα, ἀπὸ πληροφορίας δὲ παλαιότεραν προκύπτει ὅτι κατὰ τὴν θεμελίωσι καὶ ἄλλων κτιρίων εὐρέθησαν ἐπίσης ὅμοια κτίσματα καὶ ἄγκυραι. Ἄλλα καὶ αὐτῆ ἡ ὑπομετρικὴ διαφορὰ ποῦ παρουσιάζεται κατὰ τρόπον ἀπότομο στὶς λίμνες καὶ στοὺς κήπους, ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπαρξὴ καὶ κατάχωσι τοῦ λιμανιοῦ. Μετὰ τὴν ἀχρήστευσι τοῦ λιμανιοῦ ἐχρησιμοποίηθῃ σὰν λιμάνι ὁ μικροσκοπικὸς ὄρμος τῆς Τάβλας τοῦ Γυαλοῦ, τὸν ὁποῖο προῆσπιζε κατὰ τῶν πειρατῶν καὶ ὁ βράχος τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς καὶ ἀργότερα ἰδίως γιὰ τὰ ἱστιοφόρα ὁ ὄρμος τοῦ Ἁγίου Σάββα.

Ἡ θέσις, ὅπου σήμερον τὸ λιμάνι, ἐπελέγη ἐντὸς τῆς δεκαετίας 1880 - 1890, ἄγνωστον ὅμως κατὰ ποῖον ἀκριβῶς ἔτος. Κατὰ τὰ διασωθέντα ἀπὸ ἀφηγήσεις παλαιότεραν συμπατριωτῶν μας, σὲ γενικὴ Συνέλευσι τῶν κατοίκων, κάποιος Κυριακῆς, ἀπεφασίσθη ὕστερα ἀπὸ πρότασι τοῦ Γεωργίου Παυλάκη, γαμβροῦ τοῦ τότε Δημάρχου Μανδρακίου Νικολάου Γενᾶ, νὰ κατασκευασθῆ τὸ λιμάνι, στὸ ἐπίγειον τοῦ Ἐμποριοῦ, εἰς τοὺς Πάλους, ὅπου τότε ὑπῆρχον 6 σπίτια καὶ 1 μαγαζί. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὴν Συνέλευσι εἶχαν διχασθῆ αἱ γνῶμαι καὶ οἱ πλειοψηφοῦντες ἀπεφάσισαν γιὰ νὰ ἰσχυροποιήσουν τὴν ἀποφασί των, νὰ μεταβοῦν ἀμέσως εἰς τοὺς Πάλους καὶ νὰ ἀρχίσουν τὴν ἐργασία. Καὶ ἀφοῦ ὀπλίσθησαν μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα ἐξεκίνησαν ὅλοι μαζί, συμφωνοῦντες καὶ διαφωνοῦντες. Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου σήμερα τὸ λιμάνι, ὁ ἀείμνηστος Βασίλειος Παπανικολάου, ὁ γνωστὸς ὡς Χαρδαῖος, ἐσταμάτησε τὸ πλῆθος καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐμπνευσμένο λόγο, ἔπεισε τοὺς Μανδρακιῶτες νὰ θεμελιώσουν τὸ λιμάνι στὴ σημερινή του θέσι. Διὰ τὴν ἐξεύρεσι χρημάτων, ἀπεφασίσθη ἡ σύναυσις δανείου ἐκ 500 Λιρῶν Τουρκίας, ὡς προκύπτει ἀπὸ ἐντυπον ὁμολογίας ποῦ διεσώθη. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ἂν ἐπραγματοποιήθη τὸ δάνειον. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ὁμολογίαι αὐταὶ δὲν ἐχρησιμοποίηθησαν, διότι εὐρέθησαν ἀσυμπλήρωτοι. Τὸ ἐντυπον τῆς ὁμολογίας περιελάμβανε τὰ ἐξῆς :

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

ΑΡΙΘ. 515

ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ ΛΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΗΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ

ΟΡΟΙ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Α') Το μετοχικόν δάνειον συνίσταται ἐξ ὁμολογιῶν χιλίων (1000).

Β') Ἐκάστη ὁμολογία τιμᾶται ἡμισείας λίρας Τουρκίας (Λ. Τ. 1/2).

Γ') Κάτοχος ἐκάστης ὁμολογίας θεωρεῖται ὁ φέρων αὐτήν.

Δ') Ἐκάστη ὁμολογία ὑπογράφεται παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, φέρει δὲ καὶ τὴν σφραγίδα τῆς Κοινότητος κυανῆν.

Ε') Αἱ ὁμολογίαι ἀποπληρωθῆσονται μετὰ ὀκτῶ ἐτῶ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἐκάστης μετ' ἐτησίου τόκου ἐξ τοῖς ἑκατὸν (6 %).

ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ τῆ 188...

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αἱ ἐργασίαι ἐξετελοῦντο τμηματικὰ καὶ ἀναλόγως τῶν χρημάτων πού ἐξευρίσκοντο. Θεωρεῖται πάντως βέβαιον ὅτι κατὰ τὸ 1889 εἶχε ἤδη κατασκευασθῆ ἓνα μέρος τοῦ λιμενοβραχίονος. Κατὰ τὸ 1897, ἀναλαμβάνεται φαίνεται μεγαλύτερη προσπάθεια. Εἰδικῆ ἀσβεστοκάμιнос κτίζεται, ἐκβραχισμοὶ γιὰ τὴν προμήθειαν ὀγκολίθων ἀπὸ τὸν «Ὁξῶ» τοῦ λιμανιοῦ γίνονται καὶ εἰς τὸν Ἅγιο Σάββα κατασκευάζεται τὸ μεγάλο «κασόνι». Ἡ προσπάθεια ὅμως αὐτῆ, παρὰ τὴ σοβαρὰ δαπάνη πού ἀπήτησε καὶ τὴν ἐπιμέλεια πού κατεβλήθη δὲν ἐτελεσφόρησε. Τὸ «Κασόνι» ἔπρεπε νὰ μεταφερθῆ καὶ νὰ βυθισθῆ εἰς τὴν συνέχεια τοῦ λιμενοβραχίονος γιὰ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ νέο του τμήμα. Μεγάλο ὅμως καὶ βαρὺ ὅπως ἦτο, δὲν μποροῦσε νὰ ρυμουλκηθῆ μὲ βάρκες καὶ καΐκια. Τὴν μεταφορὰ αὐτῆ ἀνέλαβε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ μικρὸ βαποράκι τῆς γραμμῆς τὸ «Δικελί». Ἐγινε πράγματι ἡ προετοιμασία ὅλη, δέθηκαν οἱ ἀλυσίδες καὶ τὰ παλαμάρια καὶ τὸ «Κασόνι» ἄρχισε νὰ κυλᾷ ἐπάνω στὰ «φαλάγκια» πρὸς τὴ θάλασσα, πρὸς τὴν ὁποία καὶ προχώρησε ἀρκετά. Ἡ παράδοσις πού διεσώθη λέει ὅτι τὸ «Κασόνι» εἶχε παραφορτωθῆ, ὅτι εἶχε μεγάλο βύθισμα καὶ ὅτι ἐσκάλωσε σὲ κάποια «ξέρα» ἀπὸ τὶς πολλὰς πού ὑπάρχουν. Ὁ καπετάνιος τοῦ «Δικελί» δὲν πρόφθασε νὰ τὸ ἀντιληφθῆ καὶ μὲ τὴν μεγαλύτερη ταχύτητα πού εἶχε τὸ βαπόρι, σπᾶσαν τὰ παλαμάρια καὶ ξέφυγαν οἱ ἀλυσίδες, καὶ διελύθη σχεδὸν τὸ «Κασόνι».

Ἡ προσπάθεια ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸ 1903 καὶ διαρκεῖ ὀλόκληρο τὸ 1904. Ἡ Λιμενικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ Πρόεδρο τὸν Ἰωάννη Φωτιάδη, Ταμία τὸν Γεώργιο Παπαδόπουλο καὶ Γραμματέα - Εἰσπράκτορα τὸν Φίλιππο Ἰ. Φιλίππου ἐργάζεται πυρετωδῶς. Εἰς τὸ Μανδράκι καὶ τὴν Κωνσταντινούπολι διοργανώνονται ἔρανοι, ἑορταὶ καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Δημιουργεῖται ἔτσι μιὰ κατάστασις συναγερμοῦ γιὰ τὸ λιμάνι στὴν ὁποίαν μετέχουν ὅλοι οἱ Νισύριοι. Ὁ Δῆμος ἐκχωρεῖ στὴν Ἐπιτροπὴ τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ τὸ «Φιλανθρωπικὸ Δικαίωμα», τὸν κυριώτερο δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς πόρους του, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Μὲ πρωτομάστορα τὸν Ἀποστόλη τοῦ Φιλίππου, εἶχε κατασκευασθῆ καὶ πάλι στὸν Ἅγιο Σάββα τὸ «Κασόνι» πού αὐτῆ τῆ φορὰ μεταφέρθηκε μ' ἐπιτυχία καὶ μεγάλῳ τὸ λιμενοβραχίονα. Γιὰ τὴ νέα αὐτῆ ἐργασία, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς χιλιάδες ἡμερομίσθια πού διετέθησαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους δωρεάν, ἐξωδεύθησαν καὶ 9.280,75 γρόσια, ποσὸν ἀξιόλογο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἐκτοτε ἡ προσπάθεια συνεχίζεται, νέα τμήματα προστίθενται καὶ σοβαραὶ ἐργασίαι συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῆς γίνονται. Δὲν ἐπέτυχα ὅμως νὰ βρῶ λεπτομερειακὰ στοιχεῖα. Τὰ στοιχεῖα πού προανέφερα καὶ τὰ ὅσα θὰ ἀναφέρω, τὰ ὀφείλω εἰς τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα φιλοτίμως διατηρεῖ ὁ συμπατριώτης μας Φίλιπ-

πος Ἰ. Φιλίππου, τοῦ ὁποίου ἡ συμβολὴ στὰ ἔργα τοῦ λιμανιοῦ καταφαίνεται ὡς συμβολὴ πρωταγωνιστοῦ.

Νέα προσπάθεια καταβάλλεται κατὰ τὸ 1934 ἀπὸ τὸν Λιμενικὸν Σύλλογο εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ὁποίου μετεῖχαν ὁ κ. Φίλιππος Ἰ. Φιλίππου ὡς Πρόεδρος, ὁ κ. Μιχαὴλ Παπᾶτσος ὡς Ταμίας, ὁ κ. Ἀντώνιος Ράλλης ὡς Γραμματεὺς καὶ οἱ Σύμβουλοι κ.κ. Ἐμμ. Λαμπάδης, Νικόλαος Χιώτης, Μιχαὴλ Ρουσέτος, Ἀντών. Κρητικὸς, Ἀθανάσιος Παργιανὸς καὶ Ἐμμαν. Κωνσταντινίδης. Τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἐργασιῶν εἶχεν Ἰταλὸς ἐργοδηγός, κατεσκευάσθησαν δὲ 28 μέτρα μήκους νέου λιμενοβραχίονος, μὲ μεγαλύτερον βάθος 5 μέτρων. Σὲ χιλιάδες ἐπῆλθαν καὶ πάλιν τὰ «νεπέτια», ἡ ἐθελοντικὴ δηλαδὴ ἐργασία, πού προσεφέρθησαν, καὶ σὲ σεβαστὸ ποσὸν πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἀξία τῶν μεταφορῶν ὑλικῶν πού προσέφεραν δωρεὰν οἱ ναυτικοὶ μας. Τὰ μετρητὰ πού διετέθησαν ἔφθασαν τὸ ποσὸν τῶν 40.095 Ἰταλικῶν Φράγκων. Ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐκδρομὴν του στὴ Νίσυρο, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1935, ἐξεχώρησε στὸ Λιμενικὸ Σύλλογο τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος τοῦ Δήμου, ἀπὸ διάφορες προμήθειές του γιὰ τὰ Λουτρά, ἀπὸ δρχ. 21.000. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐνσωμάτωσιν, σοβαρὰς ἐργασίες ἔγιναν γιὰ τὴν ἐπανακατασκευὴ ὀλοκλήρου τοῦ λιμενοβραχίονος, τὸν ὁποῖον εἶχε καταστρέψει σχεδὸν πρωτοφανὴς τρικυμία. Ὁ νέος λιμενοβραχίων ἔχει μεγαλύτερο μῆκος καὶ σὲ ἀρκετὰ σημεῖα ὑπερδιπλάσιον πλάτος ἀπὸ τὸν παλαιό. Τὴν δαπάνη πού ἀπητήθη, διέθεσαν ἡ ΟΥΝΡΑ ἢ ὅποια καὶ εἶχε διορίσει εἰδικὴ ἐπιτροπὴ. Σχετικὰ στοιχεῖα δὲν βρῆκα εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Δήμου, τὰ δὲ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς εὐρίσκονται ἔκτος τῆς Νισύρου. Εἰς αὐτὰ ἀπόκειται νὰ θελήσουν νὰ συμπληρώσουν τὸ τελευταῖον τμῆμα τῆς ἱστορίας τοῦ λιμανιοῦ, πού ἀπετόλμησα.

Κ. ΜΟΥΡΑΣ

ΤΟ ΕΜΒΑΘΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ *

Στοῦ Πύργου πάνω τὴν κορυφὴν ἀνάβα.
N° ἄβγ' ἡ φωνή σου, χρυσὲ διαλαλητή.
*«Μικροί, μεγάλοι, ἐμπρός! εἰς τὴν Κα-
 ράβα»*
«Ἐκεῖ τὸ χρέος, τὸ χρέος μᾶς ζητεῖ».

*

(Ἐπωδὸς)

Ἀξίναις, κοπίδια, λοστοὺς καὶ βαρεῖα.
Ἀρπάξτε ᾽ς τοὺς ὄμους καὶ τρέξτε, παιδιὰ.

*

Τοῦ Ποσειδῶνος ἡ τρίαινα πεσμένη
Ἔχει αἰῶνας πολλοὺς λησμονηθῆ.
Νὰ τὴν ὑψώσετε πάλιν περιμένει
Καὶ ἡ Πατρίς μας μ' αὐτὴν ν' ἀνυψωθῆ.

*

Ἐκεῖ τὴν εἶδα, ἀδέλφια, τὴν Πατρίδα
Κοντὰ ᾽ς τὴν δόξαν τῶν παλαιῶν καιρῶν

Κι' ἐφόρει κράνος καὶ ἄλουργὸν χλαμύδα
Κ' ἐκράτει δοιάκι καὶ σκόταν καὶ φορόν.

*

Τοῦ Γνωμαγόρα τῆς «Ἐυανδρίας» μένει,
Ἡ φήμ' ἀκόμη τῆς «Σεβαστῆς» νηὸς
Ὅταν ἐκεῖνη κατέπλει, ἔστεμμένη
Χρυσοῖς στεφάνοις κι' εὐφήμει ὁ λαός.

*

Ἐμπρὸς ᾽ς τὸ κῆμα πού τρέχει ἀφ' τὰ
πελάγη

Ἦγρωμένον καὶ δέρνει τὴν ἀκτῆν
Βυθίσετε βράχους νὰ ἀπαντᾷ τενάγη
Νὰ λυῶν' ἀφρισμένον μὲ πλάτην κυφτήν.

*

Ἐκεῖ πελάγον πονύακια διωγμένα
Ἀπὸ ἀνέμους καὶ θάλασσαν σκληρῶν,
Θὰ καταφεύγον νὰ βρῖσκουσι λιμένα
Νὰ βγαίν' ὁ ναύτης φαίδρὸς εἰς τὴν ξηρῶν.

* Τὸ ποίημα τοῦτο ἐγράφη παρὰ τοῦ Ἰω. Λογοθέτη κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ λιμενοβραχίονος.

Α Π' Ο, ΤΙ Θ Υ Μ Α Μ Α Ι

- Ἄρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά, κι' ἀρχή καλός μας χρόνος.
 Ἄρχή πού βγήκεν ὁ Χριστὸς στὴ Γῆ νὰ περπατήση.
 Ἄης - Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρεία.
 Βαστᾶ εἰκόνα καὶ χαρτί, χαρτί καὶ καλαμάρι.
 Τὸ καλαμάρι(ν) ἔγραφε καὶ τὸ χαρτί(ν) ἔμιλα.
 — Βασίλη, πόθεν ἔρχεσαι κι' ἀπότθε κατεβαίνεις ;
 — Ἄπο τῆς Μάνας μου ἔρχομαι καὶ στὸ σκολεῖο πααίνω.
 — Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῆς, κάτσε νὰ τραγουδήσης.
 — Ἐγὼ γράμματα μάθαινα, τραγούδια δὲν ἤξεύρω.
 — Καὶ σὰν ἤξεύρεις γράμματα, πές μας τὴν ἄρφα - βῆτα.-
 Καὶ στὸ ραβδί(ν) του κούμπησε νὰ τὴν καλοναρχήση,
 καὶ ξέφυέ(ν) του τὸ χαρτί κι' ἐχύθη τὸ μελάνι,
 καὶ μάλαξε τὰ ροῦχά του τὰ μοσκομυρισμένα,
 ὅπου τοῦ τὰ μοσκάρασιν οἱ πέντε Ἄρχοντοποῦλες,
 τοῦ Πρίγκιπα καὶ τοῦ Ρουὰ καὶ τρεῖς Παπαδοποῦλες.
 Ἄρχοντοποῦλα μπρόαλεν ἀπὸ ψηλὸ παλάτι.
 — Φέρε τα, νιέ, τὰ ροῦχα σου νὰ σοῦ τὰ ξεμοσκάρω,
 νὰ βάλω ἀτθούς καὶ σταυρωτούς, πουλιά καὶ χελιδόνια,
 νὰ κελαδοῦνε τὰ πουλιά, νὰ λέν τὰ χελιδόνια.
 Κόρη μαρμαροτράχηλη καὶ καστανομαλλοῦσα,
 ὄντα σ' ἐγέννα μάννα σου τ' ἀδόνια κελαδοῦσαν
 καὶ δυ' ἄστρα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ νερὸ σοῦ κουαλοῦσαν.
 Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ποῦρθαμε, πέτρα νὰ μὴ ραίση,
 κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλια χρόνια νὰ ζήση,
 ποῦχει καὶ γυιὸ στὰ γράμματα, διαβάζει τὸ ψαλτήρι,
 νὰ τὸν ξιώση ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ πετραχῆλι.

Καὶ συνεχίζουν τὰ πουλιά καὶ τὰ χελιδόνια νὰ κελαδοῦν τὰ διάφορα παι-
 νέματα, πού ποικίλουν ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις.

Ὅπως βλέπετε. ἀνάμεσα στὶς ἀρχοντοποῦλες ξεχωριστὰ ἀναφέρονται οἱ
 Παπαδοποῦλες. Καὶ στὸ γυιὸ τοῦ νοικοκύρη τοῦ σπιτιοῦ δίδεται ἡ εὐχὴ νὰ φορέ-
 ση πετραχῆλι, δηλ. νὰ γίνῃ Παπᾶς. Καὶ τοῦτο γιατί στὰ παλιά χρόνια ἡ
 χειροτονία παπᾶ ἦτο κατ' ἐξοχὴ προνόμιο τῶν νοικοκυρόσπιτων. Προσωπι-
 κά θυμάμαι ἐπτά παπάδες στὸ Μανδράκι. Τὸν Παπὰ - Μαντοῦ, Παπὰ - Καζαβή,
 Παπὰ - Γιαλούρη, Παπὰ - Κωνσταντῆ Μουλλό, Παπὰ - Γιάννη Παπάτσο,
 Παπὰ - Ἀποστόλη Φασουλάριδη καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτη Κύριλλο Χριστοφό-
 ρου. Μοῦ παραμένει δὲ ἀκόμη καὶ σήμερα ζωηρὴ ἡ ἐντύπωση, ὅταν στὶς μεγάλες
 γιορτὲς ὁ Κύριλλος, πού τοῦ ἄρεσε ἡ μεγαλοπρέπεια, ἐλειτουροῦσε περιστοι-
 χιζόμενος ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς παπάδες. Ἄλλὰ καιρὸς νὰ ξαναγυρίσω στὸ
 θέμα μου. Γιὰ τὰ κάλαντα θέλω νὰ σᾶς μιλήσω σήμερα. Ὅχι βέβαια γιὰ νὰ σᾶς
 ἀναπτύξω τὸ ἱστορικὸ καὶ τὴ σημασία τοῦ ἐθίμου, ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς μεταδώσω
 πῶς τὰ ἐβλέπαμε, τὰ παιδιὰ τῆς ἐποχῆς μου. Τότε ἡ αὐστηρότητα τοῦ σπιτιοῦ
 ἦτο μεγαλύτερη, πράγμα πού μᾶς ὑπεχρέωνε νὰ μεζεῦώμαστε στὸ σπίτι μὲ τὸ
 πού θὰ μᾶς ἔδιδε τὴ δυνατότητα νὰ παρατείνωμε τὴν παραμονὴ μας ἔξω ἀπὸ τὸ
 σπίτι πέρα ἀπὸ τὴ συνηθισμένη μας ὥρα. Ὑστερα ἡ πρώτη Ἰανουαρίου μᾶς εὐ-
 ρισκε μὲ τὸ σχετικὸ χαρτζιλίκι, καὶ ἔτσι ἀπολαμβάναμε τὶς διάφορες λιχουδιές,
 πού ἀποτελοῦσαν τὴ μόνη μας πρωτοχρονιάτικη χαρὰ. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω
 ὅτι, ἐνῶ ὅλες τὶς ἄλλες ἡμέρες τὰ γλυκὰ τῆς ἐγχώριας παραγωγῆς ἔμεναν ἀζήτη-

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΕΜΠΑΙΝΕ ΤΟΥ, ΓΙΑΝΝΗ

Υπό ΔΗΜ. Α. ΣΤΡΙΚΗ

Αυτό που θα σ'ας διηγηθῶ δὲν εἶναι παραμύθι, ἀλλὰ ἀληθινὴ ἱστορία ποὺ συνέβηκε στὸ νησί μας ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια. Δὲν εἶμαι τόσο παλιὸς στὰ χρόνια, γιὰ νὰ σ'ας βεβαιώσω ὅτι εἶναι ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ ἀληθινή, μὰ ἔτσι μοῦ τὴν διηγήθησαν καὶ μένα.

Πολλὲς φορὲς ἀπὸ ἓνα γεγονός ἀρπάζομε κάποια φράσι ἢ κάποια λέξι ποὺ χτυπᾷ παράξενα στ' αὐτὶ μας ἢ κάπως φιλοσοφικὴ, καὶ ἐξακολουθοῦμε νὰ τὴν ἐπαναλαμβάνομε καὶ νὰ τὴν μεταχειριζώμαστε σὲ ἀνάλογες περιστάσεις ποὺ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον μένουں ἱστορικές.

Δύο δικοὶ μας εἶχαν ἔλθει σὲ λογομαχία τρομερὴ ποὺ κόντεψαν νὰ πιαστοῦν καὶ στὰ χέρια. Γιὰ ποιά αἰτία; "Ἄν ξέρετε ἐσεῖς ξέρω καὶ γώ, ἄν καὶ ἤμουνα παρών. Γιὰ τὸ τίποτα... περὶ ὄνου σκιᾶς. Κάποιος ἐκεῖ γύρω φώναζε : «ἐμπαινέ του Γιάννη - ἐμπαινέ του Γιάννη», τὸ ἐπανελάβε πολλὲς φορὲς μὰ δὲν μποροῦσα νὰ καταλάβω γιατί ἔλεγε αὐτὲς τὶς λέξεις, «ἐμπαινέ του Γιάννη», ἐνῶ κανένας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ μάλλωναν δὲν λεγόταν. Γιάννης, καὶ ἔτσι ἀπὸ περιέργεια τὸν πλησίασα καὶ τὸν ἐρώτησα γιατί ἐπανελάβε τόσες φορὲς τὸ «ἐμπαινέ του Γιάννη» καὶ τέλος μοῦ διηγήθηκε ὅλη τὴν ἱστορία.

Καμμιά φορὰ σ' ὅλα τὰ χρόνια τῆς Τουρκικῆς σκλαβιάς δὲν ἐπεσκέφθηκε κανένας μέγας κυβερνητικὸς ὑπάλληλος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τῆ Νίσυρο.

Ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια εἶχε πάει στὴ Ρόδο ἓνας καινούργιος Βαλῆς, ὁ ὁποῖος ἔστειλε «ἱραδὲ» στὸν Πρωτόγερο τοῦ τόπου μας, ὅτι μετὰ δύο μῆνες θὰ πῆγαινε στὴ Νίσυρο ὅπως καὶ στ' ἄλλα νησιά, γιὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ δῆ τὴν καινούργια του ἐπαρχία, συνάμα δὲ ὁ ἱραδὲς ἀνέφερε ὅτι ἠθέλε ν' ἀκούσῃ τὰ παράπονα καὶ τὰς ἀπαντήσεις τῶν Νισυρίων (ἂν ἐννοεῖται ὑπῆρχαν τέτοια), γιατί αὐτὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Πατισάχ!

Ὁ Δήμαρχος μόλις διάβασε αὐτὰ (ἄγνωστο πῶς κατάρθωσε νὰ τὰ διαβάσῃ ἀφοῦ δὲν ἤξευρε σκράπ Τουρκικὰ), ἔμεινε κόκκαλο γιατί δὲν ἤξευρε τί θὰ κάμνε σὲ μιὰ τέτοια ἐξαιρετικὴ περιστάσι γιὰ τὴ Νίσυρο. Ποιὸς θὰ πρωτοστατοῦσε στὴν ὑποδοχὴ τοῦ Βαλῆ; ποιὸς θὰ τὸν προσφωνοῦσε; ποιὸς θὰ ἔκαμνε τὰ παράπονα τοῦ χωριοῦ στὴν ἀφεντιά του, ποὺ κανένας Νισύριος δὲν ἤξευρε τὴν Τουρκικὴ; Γι' αὐτὸ, ὁ κύριος Δήμαρχος βλαστημοῦσε τὴν ὥρα καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ τοῦ κατέβηκε τὸ Βαλῆ στὸ κεφάλι του νὰ ταράξῃ τὸν τόπο μὲ τὴν ἐπίσκεψή του αὐτῆ. Κάλεσε λοιπὸν τὸ Συμβούλιό του ἀμέσως γιὰ νὰ βροῦν τὸν τρόπο, πῶς νὰ τὰ φέρουν βόλτα νὰ παρουσιασθοῦν ἀνάλογα στὸ μέγας μουσαφίρη ποὺ θὰ ἐρχότανε.

—Ἐ, βρὲ παιδιά, εἶντα θὰ κάνωμε; αὐτὸ κι' αὐτὸ τρέχει; ἔσπασα τὴν κεφάλη μου, ἀμμέ (δ)ὲν εὑρίσκα τὸν τρόπο, ἐσεῖς εἶντα ποὺ λέτε;

τὰ, τὴν πρωτοχρονιά δὲν ἐπρολάμβαναν νὰ ἐτοιμάζου. Σήμερα τὰ Νισυρόπουλα πιδ εὐτυχισμένα ἀπὸ μᾶς δοκιμάζου τὴ χαρὰ τῶν παιχνιδιῶν. Χάρις στὴν πρωτοβουλία τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς καὶ τὴν προθυμία τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων ὀργανώσεών μας, καθιερώθηκε ἑορτὴ κατὰ τὴν ὁποία μοιράζονται στὰ παιδιὰ παιχνίδια, ποὺ φροντίζει ὁ Γνωμαγόρας νὰ στέλλωνται ἐγκαίρως στὴ Νίσυρο. Ἡ προσπάθεια αὐτῆ ποὺ εἶναι τόσο ἀξιέπαινη πρέπει νὰ ἐνισχυθῆ. Ὅλοι μας πρέπει νὰ συμβάλωμε στὴν ἐπιτυχία τῆς. Ἡ προσφορά τῶν παιχνιδιῶν πρέπει νὰ εἶναι γενικὴ, ὥστε νὰ μὴ ἀποτελῆ προνόμιον ἐλαχίστων. Ἄς δώσωμε ὅσο μπορούμε περισσότερη χαρὰ στὸ παιδί. Τὴν ἔχει ἀνάγκη ὅπως καὶ τὴν τροφὴ του.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

*Αρχισαν ὄλοι μαζί νά φωνάζουν και νά λέν τις γνῶμες τους και τις ιδέες τους. Πέρασαν ἀρκετές ὥρες χωρίς νά φθάσουν σέ κανένα ἀποτέλεσμα. Μέσα στή μεγάλη αὐτή ἀπόγνωση και τὸ ἀπροχώρητο, ἀκούστηκε ἡ κάποιος νά λέγη ὅτι ἔπρεπε νά στείλουν κάποιον στήν Πόλι, ἀφοῦ θά περνοῦσαν δυὸ μῆνες ὡς ὅτου γίνη ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Βαλῆ, γιά νά μάθη τὰ Τούρκικα... Σοφὴ ιδέα!! μπράβο!.. μπράβο!.. κι' ἔτσι λύθηκε ὁ κόμπος. *Ἐτσι ἀποφασίστηκε κ' ἔτσι κι' ἔγινε.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔδωκαν δέκα μετζίτια στὸν ἐκλεκτό τους, τὸν βάλανε στὸ βαπόρι και τράβηξε γιά τὴν Πόλι νά μάθη τὰ Τούρκικα.

*Ἐφτασε ὁ Γιάννης στήν Πόλι (ἔτσι τὸν ἔλεγαν) μὰ πῶς τᾶφερε ἡ κατάρα κι' ὁ Γιάννης μπερδεψε μὲ κακὴ παρέα και σπατάλησε τὰ μετζίτια ἔδῶ κι' ἐκεῖ μέσα στις ταβέρνες χωρίς νά μάθη Τούρκικα, ἐκτὸς ἀπὸ μερικές λέξεις και ὡς ἐκ περισσοῦ τὸ «Κάλκ - Ἀγάμ, Ὁτοῦρ - Ἀγάμ» πὸν θά πῆ «σήκω ἀγᾶ μου, κάθισε ἀγᾶ μου».

Μὲ χίλια δυὸ βάσανα γύρισε ὁ Γιάννης στή Νισυρο, τὸ καμάρι τοῦ τόπου! Τὸ ξεφτέρι στὰ Τούρκικα! Τί τιμές... τί παρελάσεις... τί προσφωνήσεις δὲν τοῦκαμαν! ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Γιάννη ξεπέρασε και τοῦ Βαλῆ πὸν ἔφθασε και κείνος μετὰ δυὸ μέρες.

*Ὅταν πρόβαλε τὸ βαπόρι πὸν κουβαλοῦσε τὸ ὑψηλὸ φορτίο, οἱ πρωτόγεροι και ὄλο τὸ χωριὸ τρέξανε στὸ Γιάννη, τὸ μεγάλο διερμηνεά! πὸν θά διερμηνευε τις εὐχαριστίες των στὸ Βαλῆ γιά τὴ μεγάλη τιμὴ πὸν τοὺς ἔκαμνε, νά τοῦ πῆ τὸ καλῶς ὤρισες και τὰ ρέστα. *Ἐπὶ κεφαλῆς λοιπὸν ὁ Γιάννης, ὁ μεγάλος διερμηνεάς, προχωροῦσε κορδωμένος, πὸν στὰ μάτια ὄλων φαινόταν ἕξ ἴσου μεγάλος και τρανός, ὅπως ὁ μουσαφίρης πὸν περιμέναν.

*Ἐφθασε τέλος ἡ ὥρα πὸν ξεμπάρκαρε ὁ Βαλῆς και οἱ Νισύριοι βλέποντας τὸν Γιάννη νά κάμη τεμενὲ τοῦ Τούρκου και νά τοῦ λήη στή γλώσσα του τὸ «καλῶς ἤλθες» κρυφογελοῦσαν κάτω ἀπὸ τὰ μουστάκια των και καμάρωναν τὸν Γιάννη γιά τὴν ἐξυπνάδα του πὸν

κατάφερε μέσα σὲ λίγες βδομάδες νά γίνη ξεφτέρι και φωτιὰ μονάχη στὰ τούρκικα.

*Ὁ Βαλῆς μὲ τὴν ἀκολουθίαν του και ὀλόκληρο τὸ χωριὸ ἀπὸ πίσω του τραβήξανε στὸ μοναστήρι ὅπου θά γινόταν ἡ ἐπίσημη δεξίωσις και κατόπιν θά ὑπόβαλλε τὰ παράπονα τῶν Νισυρίων σ' αὐτὸν ὁ Γιάννης.

.....
*Ὁμορφα - ὁμορφα, λέγει ὁ πρωτόγερος στὸ Γιάννη νά τοῦ τὰ πῆς ὅπως τὰ μιλήσαμε, και ἔν τῷ μεταξύ φυσικὰ ὁ Γιάννης τὸν καθισύχαζε νά μὲνη ἡσυχος και κατόπιν τοῦπε νά βγοῦν ὄλοι ἀπὸ τὸν ὄντα (δωματίου) γιά νά μπορέση νά τοῦ μιλήση μόνος μὲ ἡσυχία ὅπως νόμιζε πῶς ἦταν καλύτερα.

Μείνανε λοιπὸν ὁ Βαλῆς και ὁ Γιάννης μόνου τους. *Ὁ Βαλῆς καθόταν ξαπλωμένος στὸ κάθισμά του, ἐνῶ ὁ προστάτης τῶν Νισύρικων δικαίων ξερόβηχε και καθάριζε ἔτσι τὸ λαιμό του γιά ν' ἀρχίση νά πῆ ἐκεῖνα πὸν τὸν εἶχαν συμβουλέψει οἱ προῦχοντες, μὰ τί νά πῆ; τί σκάμπαζε ἀπὸ Τούρκικα;... *Ἐκεῖνα πὸν πρόφθασε κι' ἔμαθε στήν Πόλι τᾶβαλε ἀμέσως σ' ἐνέργεια.

—Κάλκ - Ἀγάμ, και σηκώθηκε ὄρθιος ὁ Βαλῆς.

—Ὁτοῦρ - Ἀγάμ, και κάθισε πάλιν ὁ Βαλῆς.

*Ἐτσι τραβοῦσε κορδόνι. «Κάλκ - Ἀγάμ, Ὁτοῦρ - Ἀγάμ, Κάλκ - Ἀγάμ, Ὁτοῦρ - Ἀγάμ... ὁ Τούρκος θύμωσε κι' ἄρχισε νά φωνάζη και νά βρίζη, γιὰτὶ νόμιζε πῶς ὁ Γιάννης τὸν κοροΐδευε. Οἱ Νισύριοι πὸν εἶχαν τ' αὐτιά τους στήν κλειστὴ πόρτα γιά ν' ἀκούσουν τί θᾶλεγε ὁ Γιάννης στὸν Τούρκο, ὅσο ἄκουγαν τὸ Βαλῆ νά φωνάζη πιὸ ἄγρια και τὸν Γιάννη νά τραβᾶ τὸν χαβᾶ του μὲ τὸ «Κάλκ - Ἀγάμ, Ὁτοῦρ - Ἀγάμ» μὲ ὄλη τὴ δύναμί του, τοῦ ἔδιναν ἀπ' ἔξω κουράγιο φωνάζοντές του... «Ἐμπαινέ του Γιάννη... ἔμπαινέ του Γιάννη...» γιὰτὶ νόμιζαν πραγματικὰ πῶς ἤξευρε τί ἔλεγε στὸν Τούρκο και ὅτι μάλωνε μαζί του γιά νά ὑποστηρίξη τὰ δίκαια τοῦ χωριοῦ.

Παρακάτω, τὸ πῶς ξεμπερδεψε ὁ Γιάννης μὲ τὸν Βαλῆ, παραμένει ἄγνωστο.

ΝΙΣΥΡΟΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ.— Με εξαιρετική επιτυχία έλαβε χώραν και έφετος ή πρωτοχρονιάτικη έορτή του παιδιοϋ, ή καθιερωθείσα υπό του Δημάρχου κ. Γιαλούρη, καθ' ήν διανεμήθησαν διάφορα δώρα εις 300 περίπου μικρά παιδιά του Μανδρακίου. Ο Γνωμαγόρας Άθηνών και ή Πορφυρίς Ρόδου συνέβαλαν εις την έορτήν με την άποστολήν δώρων.

— Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου έξελέγη ό κ. Μιχ. Μάρτεν.

— Άφικετο ένταϋθα ό ύπηρετών εις την Ύποδο/σιν Χωρ/κής Κώ συμπατριώτης μας Μοίραρχος κ. Ν. Κουτρίνης, ό όποιος και παρεόστη εις την όρκωμοσίαν των νέων άνδρών των Ταγματών Ένισχύσεως Χωρ/κής (Τ.Ε.Χ.).

— Περί τά τέλη Ιανουαρίου άνεχώρησεν εις Κάλυμνον ένθα μετετέθη ό Είρηνοδικής Νισύρου κ. Παύλος Μοσχονάς. Ο κ. Μοσχονάς ύπήρξεν ικανώτατος Δικαστικός, ώργάνωσε δε τό Είρηνοδικείον Νισύρου κατά τρόπον άληθώς ύποδειγματικών και άξιοζήλευτον. Εις την Νίσυρον ύπηρέτησε δύο περίπου έτη.

— Ο κ. Ίωάννης Άδ. Χαρτοφύλης, κατετάγη εις τό Βασιλικόν Ναυτικόν ώς Άρχικελευστής Διδάσκαλος, πρωτεύσας εις σχετικών διαγωνισμών, ήδη δε ύπηρετεί ώς Διδάσκαλος εις την Σχολήν Ναυτοπαιδών.

— Κατετάγησαν εις τās τάξεις του Στρατου από των άρχών Ιανουαρίου οί κ.κ. Χρήστος Σακελλαρίδης, Χρ. Μαρίνος και Γ. Χατζηνικολάου.

— Κατά τό διάστημα των έορτών εδόθησαν επιτυχώς ένταϋθα διάφοροι χοροεσπερίδες ύπερ φιλανθρωπικών σκοπών υπό τής Έπιτροπής Προικοδοτήσεως, τής Έργατικής Ένώσεως και του Συλλόγου «Γνωμαγόρας». Έπίσης ή Άγροτολέσχη έδωσεν επιτυχή θεατρικήν παράστασιν, αί εισπράξεις τής όποίας διετέθησαν εις σκοπούς προικοδοτήσεως άπόρων κοριτσιών.

— Με εξαιρετική επιτυχία έλαβε χώραν εις τό Σχολείον μας ή έορτή των Τριών Ίεραρχών, περιλαμβάνουσα ένα πλουσίον πρόγραμμα άπαγγελιών και διαλόγων.

— Έξαιρετικώς επιτυχής ύπήρξεν ό χορός τής Ένώσεως Έμποροβιοτεχνών και του Λιμενικού Συλλόγου.

— Άφικετο εις την Νήσον μας ό Εισαγγελεύς Κώ κ. Δημητριάδης δι' ύπηρεσιακούς λόγους.

— Έπανήλθεν εξ Άθηνών ό Γραμματεύς του Είρηνοδικείου κ. Μάγγος.

— Ίδιαιτέρως συγκινητική ύπήρξεν ή χειρονομία του εις Αύστραλίαν κ. Ίωάννου Χατζηλία ν'άποστείλη δύο λίρας ώς κέρασμα προς τους διασκεδάζοντας κατά την πανηγυριν τής Ποταμητίσσης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ευχαριστώ την Έκκλησιαστικήν Άρχήν και τās Έκκλησιαστικές Έπιτροπές, τās Δημοτικές και Κοινοτικές Άρχάς, τās Δημοσίας Ύπηρεσίας και τον Διδασκαλικόν Σύλλογον, τους Συλλόγους, Οργανισμούς και Ένώσεις ώς και πάντας τους συμπολίτας, οί όποιοι συμμετέσχον εις τό πένθος μου κατά την ήμέραν τής κηδείας του άειμνήστου συζύγου μου Κωνσταντίνου Μαντουδάκη και διάναλόγων στεφάνων έτίμησαν αυτόν. Ίδιαιτέρως ευχαριστώ τον Δήμαρχον κ. Γιαλούρη και τον κ. Πασχάλην Χριστοφόρου, οί όποιοι δια καταλλήλων λόγων έξήραν τās άρετάς και τό έργον του, άναγνωρίσαντες τοιοιτοτρόπως τον έκλιπόντα σύζυγόν μου ώς άξιον τής Πατρίδος τέκνον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Κ. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗ

ΝΙΚΙΑ

Ο Άιτρός μας κ. Άλέξανδρος Κουτσοϋκος, διορισμένος ένταϋθα βάσει του Νόμου περί Άγροτικών Άγροτρίων, άνενώσεσ την σύμβασίν του, ή όποία έληξε τον παρελθόντα Δεκέμβριον, δι' έν είσέτι έτος ήτοι δια τό 1958.

Τό γεγονός τουτο έγένετο δεκτόν με έκδηλον χαράν των κατοίκων τής Κοινότητός μας, οΐτινες περιβάλλον με έμπιστοσύνην τον κ. Κουτσοϋκον.

Άπό των άρχών Ιανουαρίου, συνεπληρώθη ή κενή θέσις Διδασκάλου εις τό Σχολείον μας δια του διορισμού του κ. Αύγεριου Σταυρη έκ Ρόδου. Ούτος διορίσθη ένταϋθα προσωρινώς, διότι ός γνωστόν ή κενή θέσις άνήκει οργαδικώς εις τον Διευθυντήν του Σχολείου μας κ. Γαβριήλ Σακελλαρίδην, ό όποιος τυχών διετούς άδειας του Ύπουργείου Παιδείας και ύπηρετών ήδη εις τό Έλληνοαμερικανικόν Σχολείον (Άγ. Δημητρίου Άστορίας) Νέας Ύόρκης, πρόκειται νά επανέλθη εις την ένταϋθα θέσιν του από του προσεχοϋς σχολικού έτους.

Τά εκτελούμενα έργα προχωροϋν ικανοποιητικώς. Ούτω, ή κεντρική όδός τής Κοινότητος (άπό του Σταθμού μέχρι τής Πόρτας) έχει ήδη

τισμεντοστρωθῆ, πρόκειται δὲ νὰ ἐπιστρωθοῦν καὶ ἄλλα κεντρικὰ ὁδοὶ ἐν συνεχείᾳ.

Συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι διανοίξεως τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ ἀπὸ Νικιά εἰς Αὐλάκι καὶ προχωροῦν μὲ γοργὸν ρυθμὸν μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ διατεθέντος σχετικῆς κονδυλίου. Ἦδη ἐφθασαν εἰς τὴν περιοχὴν «Καλολιᾶς».

Ἦρχισαν ἐπίσης αἱ σχετικαὶ προεργασίαι καὶ ἀναμένεται νὰ χυθῆ ἐντὸς τοῦ Μαρτίου ἡ πλάκα εἰς τὸ ἀνεγειρόμενον νέον Διδακτήριόν μας.

Πρωτοβουλία τῆς Κοινότητος, ἐκομίσθησαν ὑπὸ τοῦ Κοινοτικῆ Συμβούλου κ. Ἰακ. Χαρτοφύλης, διάφορα καλλωπιστικὰ δενδρύλλια ἐκ τοῦ φυτωρίου Κῶ καὶ ἐφυτεύθησαν εἰς τὰ καταλληλότερα σημεῖα τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς Κοινότητος, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιόμετρον.

Ἦντο τοῦ Ὄργανισμοῦ Διαχειρίσεως Ἀκινήτου Περιουσίας τοῦ Δημοσίου ἐν Δωδεκανήσῳ (Ο.Δ.Α.Π.Δ.Δ.) ἐνεκρίθη πίστωσις ἐκ 50.000 δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς προγραμματισθείσης δευτέρας κοινοτικῆς ὕδατοδεξαμενῆς.

Οὐδεμία ἐν τούτοις ἐνεκρίθη εἰσέτι πίστωσις ὑπὸ τῆς Νομαρχίας διὰ τὴν συνέχισιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ Διδακτηρίου μας, οὕτω δὲ μετὰ τὴν ἐξάντησιν τοῦ διατεθέντος ποσοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου μας, ὕαχι ἐνδεχόμενον νὰ βραδύνῃ ἢ ἀποπεράτωσις ἐὰν οἱ Κοινοτικοὶ παράγοντες δὲν ἐνεργήσουν τὰ δέοντα καὶ ἐὰν ἡ Νομαρχία δὲν κατορθώσῃ νὰ ἐγκρίνῃ σχετικὴν πίστωσιν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1958.

Αἱ ἰδιωτικαὶ ἠλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις αὐξάνονται ἰκανοποιητικῶς. Μέχρι στιγμῆς περίπου 45 οἰκίαι καὶ τὰ καφενεῖα ἔχουν ἐγκαταστάσεις καὶ κανονικὴν παροχὴν ρεύματος. Πρόκειται συντόμως νὰ ἠλεκτροφωτισθῇ καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Μὲ τὴν καθιερωμένην παράδοσιν ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἐπιτυχῶς ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὸ Σχολεῖον μας. Ἀξίζουσιν συγχαρητήρια εἰς τοὺς Διδασκάλους καὶ τοὺς μικροὺς μαθητὰς διὰ τὸ ὅλον πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ.

Κοινωνικὰ Νέα :

— Ἀνεχώρησαν εἰς Αὐστραλίαν αἱ Δίδες Ζυμπουλιὰ Π. Διακοβασίλη καὶ Ζυμπουλιὰ Κ. Διακοβασίλη.

— Ἐπίσης ἀνεχώρησαν εἰς Ἀμερικὴν ὁ κ. Ἄντ. Κ. Χαρτοφύλης καὶ ὁ κ. Μιλτιάδης Κόκκινος.

— Ἐπανήλθον ἐξ Ἀθηνῶν ἡ κυρία Κουτσούκου-Ἰατροῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Δίς Ἄννα Φαμέλη.

— Ὁ κ. Κων/νος Π. Μαστρομιχάλης καὶ ἡ Δίς Μαρία Καρβούνη ἔδωσαν ὑπόσχασιν γάμου.

— Ἡ κυρία Ἄντωνιος Ζαχαριάδῃ ἐγέννησεν αἰσιῶς ἀγοράκι.

ΡΟΔΟΣ

Ὁ Νισυριακὸς Σύλλογος Ρόδου ἢ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ», ἀνταποκρινόμενος εἰς τοὺς φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς του, περιέβαλε κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑορτῶν τοῦ Νέου Ἑτους ἱκανὸν ἀριθμὸν συμπατριωτῶν μας. Ἐπίσης ἀπέστειλε διάφορα δῶρα καὶ παιδικὰ παιχνίδια, ἐνισχύων τὴν καθιερωθεῖσαν ἐν Μανδρακίφῃ Νισύρου «Ἑορτὴν τοῦ Παιδιοῦ» ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πρωτοχρονιάς.

Ὁ ἐν λόγῳ Σύλλογος, συμβάλλων τὰ μέγιστα εἰς τὴν προσπάθειαν τουριστικῆς προβολῆς καὶ διαφημίσεως τῆς ἰδιαίτερας Πατρίδος Νισύρου, εἶχε τὴν λαμπρὰν πρωτοβουλίαν ἐκτυπώσεως καὶ μεγεθύσεως φωτογραφιῶν τῶν κυριωτέρων ἐνδιαφερόντων τοπιῶν τῆς Νισύρου καὶ διανομῆς αὐτῶν εἰς τὰ Ξενοδοχεῖα, Πρακτορεῖα καὶ διάφορα Τουριστικὰ Γραφεῖα τῆς Ρόδου.

Ἦδη ἐτοιμάζει τὴν ἔκδοσιν διαφημιστικοῦ ἄλμπουμ μὲ τοπία καὶ θέματα Νισυριακά, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἐκδηλοῦται ἀπὸ τοῦδε ἐξαιρετικὸν τὸ ἐνδιαφέρον πολλῶν ἀποδημῶν συμπατριωτῶν μας εἰς Αὐστραλίαν καὶ Ἀμερικὴν.

Κοινωνικὴ Ζωή.

Τὸν Ἰανουάριον ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δίδος Σοφίας Καρπαθάκη μετὰ τοῦ κ. Γαβριήλ Λαππᾶ ἐκ Κῶ. Ἐπίσης, τοῦ κ. Νίκου Παριανοῦ μετὰ τῆς Δίδος Μαρίας Βλαστάρη.

Ὁ κ. Τάκης Καρπαθάκης ἐκ Μανδρακίου καὶ ἡ Δίς Ἄννυλα Μ. Πασχαλίδου ἐκ Νικιῶν, ἐμνηστεύθησαν. Θερμότατα συγχαρητήρια πρὸς ὅλους.

ἈΘΗΝΑΙ

— Ἐκυκλοφόρησεν εἰς δευτέραν ὀγκώδη ἔκδοσιν ἐπισημνήν ἢ Ἐξομολογητικὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Κῶ κ.κ. Ἐμμανουήλ. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο θεωρεῖται μετὰ τῶν Θεολογικῶν κύκλων ὡς σπουδαιότατη συμβολὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς ἐξομολογητικῆς.

— Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ μεσολαβήσει τοῦ κ. Μούρα ἀποστέλλονται εἰς τὰ Δημ. Σχολεῖα Νισύρου διάφορα ὄργανα ἐποπτικῆς διδασκαλίας.

— Ὁ κ. Κ. Μούρας, Πρόεδρος τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Περιδικιοῦ μας παραμένει εἰσέτι οἰκουμῶν, τῆς ὑγείας του βελτιουμένης σταθερῶς.

— Ὁ συμπατριώτης μας κ. Ἀντώνιος Πληθίδης Δικηγόρος ἐξελέγη Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κῶ.

— Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἔλαβον χώραν αἱ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ Συλλόγου ΓΝΩ-ΜΑΓΟΡΑ — Ἀθηνῶν, τὸσον ἡ ἑορτὴ τῆς Πίττας, ὅσον καὶ ὁ ἐτήσιος χορὸς τὴν 13 Φεβρουαρίου ἔ.ἔ. εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ΑΚΡΟΠΟΛ ΠΑΛΛΑΣ.

— Καὶ ὁ χορὸς τοῦ Συλλόγου «Π. ΘΕΡΜΙΑ-ΝΗ» Ἀθηνῶν, ὁ ὅποιος ἐδόθη τὴν Φεβρουα-

ρίου ἐ.ἔ. εἰς τὸ ἐν Καλλιθέα Κέντρον Κωνσταντινοπολιτῶν, ἐσημείωσεν ἐπίσης ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὁ κ. Σταύρος Κέντρης, Ἐφ. Ἀξιωματικὸς μετετέθη καὶ ὑπηρετεῖ ἤδη εἰς τὸ Κ.Ε.Ν. Κορίνθου.

— Ὁ κ. Ἡλίας Τριανταφύλλου κατετάγη εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ. — Ἀφίκετο ἐκ Νισύρου ὁ κ. Ἰωάννης Πασχαλάκης, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρου Νισύρου.

Ἀνεχώρησε διὰ Νίσυρον ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Σακελλαρίδης, Φοιτητής.

— Ἡ σύζυγος τοῦ συμπατριώτου μας κ. Διονυσίου Ἰωαννίδου, κυρία Τούλα Δανάη-Ἰωαννίδου — Ἰατρός, ἔτεκεν ἀγοράκι. Συγχαρητήρια εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς.

— Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Ἰατροῦ Μιχαὴλ Πασχαλίδου ἐκ Νισύων. Ὁ αἰμυνηστος Πασχαλίδης ἐσπούδασεν Ἰατρικὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἐξήκασε δὲ ταύτην μέχρι τοῦ θανάτου του εἰς Κωνσταντινούπολιν διακρινόμενος μεταξὺ τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνισμοῦ.

— Τὴν 27 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσε καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένῃν ἡ συμπατριώτης μας Εἰρήνη Β. Κοντομανώλη, τὸ γένος Βαγκανῆ.

— Ὁ κ. Ἡρακλῆς Ἀρβανίτης καὶ ἡ σύζυγός του Ματίνα τὸ γένος Κοντομανώλη, προσέφεραν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Σύλλογον «ΑΓ. ΘΕΟΛΟΓΟΝ» τὸ ποσὸν τῶν 150 δραχμῶν εἰς μνήμην Εἰρήνης Κοντομανώλη, ἀντὶ στεφάνου.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

— Ἡ ἐνταῦθα Νισυριακὴ ὀργάνωσις Γυναικῶν ἢ «ΧΑΡΑΥΓΗ» ἔχει παρουσιάσει πλουσίαν δράσιν εἰς διαφόρους τομεῖς, κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα. Οὕτω ἐπραγματοποίησε τὴν «εορτὴν τοῦ παιδιοῦ» εἰς τὴν Νισυριακὴν Λέσχην καθ' ἣν διενεμήθησαν πλούσια δῶρα εἰς τὰ μικρὰ Νισυρόπουλα τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπίσης δὲ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ ἄλλα Σωματεῖα μας, ὠργάνωσε μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν τὴν εορτὴν τῆς Βασιλοπιττας, μέσα εἰς μίαν εὐχάριστον πατριωτικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ γενικὴν εὐθυμίαν.

Κοινωνικά Νέα :

— Τὸν παρελθόντα Δεκεμβρίου ἀφίκοντο οἱ συμπατριῶται μας κ. Νικήτας Γιαννίδης μετὰ τῆς συζύγου του, κ. Νικολ. Π.Μ. Σακελλαρίδης, κ. Παναγ. Σιδέρης, ἢ κ. Κατίνα Μ. Λαζάρου τὸ γένος Ι. Μακρυγιάννη.

— Ἐπίσης ἀφίχθη ἐκ Κων/λεως ὁ συμπατριώτης μας Ἀρχιμανδρίτης κ. Αἰμιλιανὸς Τσιρπανλῆς, φοιτῶν ἤδη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Boston ἔνθα παρακολουθεῖ Θεολογικά μαθήματα. Τοῦ εὐχόμεθα πλήρη ἐπιτυχίαν.

— Τὸν Ἰανουάριον ἀφίκετο ὁ κ. Ἀντώνιος Καφετζιδάκης.

*

— Ἡ ἐξ Αἰγύπτου συμπατριώτης μας Δίς Πολυξένη Οἰκονομάκη, κόρη τοῦ κ. Εὐελπίδου Οἰκονομάκη, παρακολουθοῦσα μαθήματα βιολογίας ἐνταῦθα,

ἤρριστευσε κατὰ τὰς ἐξετάσεις πρώτου ἐξαμήνου. Συγχαρητήρια.

*

— Ἡ κ. Ντούλα Ι. Γιαννακοῦ ἔτεκεν ἀγοράκι. Ἡ κ. Ἄννα Ι. Χαρτοφύλη ἔτεκε κοριτσάκι. Ἡ κ. Μαρία Α. Γεωργιάκη ἔτεκεν ἀγοράκι. Ἡ κ. Ὀλυμπία Ι. Πληθίδου ἔτεκε κοριτσάκι. Νὰ τοὺς ζήσουν.

— Ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ κ. Νικ. Κατιῶν μετὰ ἀναδόχους τοὺς κ.κ. Ράλλην καὶ Γ. Φωτιάδην.

*

— Ὁ κ. Νικόλαος Δ. Παπαγιαννάκης καὶ ἡ Δίς Ντίνα Παπαδοπούλου ἐμνηστεύθησαν. Ὁ κ. Παντελῆς Ι. Καραγεωργίου καὶ ἡ Δίς Πόπη Σκουλλῆ ἐμνηστεύθησαν. Συγχαρητήρια εἰς ὅλους.

*

— Κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα ἡ ἐνταῦθα πατριώτικα μας ἐθρήνησε τὸν θάνατον τῶν κάτωθι Μελῶν τῆς:

Κων/νου Π. Μουλλοῦ, Γεωργίου Μ. Μουλλοῦ, Παντελῆ Ν. Πασχαλίδου, Ἰωάννου Παπαγιαννάκη, Μιχαὴλ Π. Σακελλαρίδου, Γεωργίου Ἀλεξ. Σαρρῆ, Κων/νοῦ Β. Κυπραίου, Μαρίας Κ. Σκάρου καὶ Μαρίας Παπαμιχαῆλ τὸ γένος Οἰκονομιδου.

— Εἰς New Port Βιργινίας ἀπεβίωσεν ὁ συμπατριώτης μας Παναγιώτης Εὐ. Βότσης καὶ εἰς τὸ Μαϊάμι Φλωρίδος ὁ Ἀχιλλεὺς Ζαπέτης. Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη των.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΚΩ- ΝΙΣΥΡΟΥ κ. ΓΕΩΡΓ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀπῆλθης τῆς θητείας μου ὡς Ἐπαρχοῦ Κω, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀπευθῶντο πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς κατοικοῦς τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν καὶ νὰ εὐχαριστήσω ὅλους ἐκείνους, οἵτινες μετ' ἐβοήθησαν εἰς τὸ ἔργον μου. Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον τῆς ὑπηρεσίας μου διέθεσα ὅλην μου τὴν δραστηριότητα, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν καλὴν θέλησιν διὰ τὴν ἐξυτηρέτησιν Σας. Μὲ πνεῦμα κατανόησεως καὶ ἰσοπολιτείας προσεπάθησα νὰ ἐπιτελέσω τὸ πολυμύχθον ἔργον μου καὶ αἰσθάνομαι τὴν συνειδήσιν μου ἡρεμον, ὅτι οὐδένα ἠδίκησα ἐν τῇ ἐνασχέσει τῶν καθηκόντων μου, ἐὰν δὲ ἐσημειώθησαν δυσσαρέσκειαί τινες ἢ παραλείψεις, αὐτὰ δεῶν νὰ ἀποδοθοῦν εἰς ἀντικειμενικά αἴτια.

Ποῖον τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον μου, ἀφήνω εἰς Ὑμᾶς νὰ κρίνετε. Τὸ ἔργον τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἐπαρχίας ταύτης εἶναι μακρῶς πνοῆς καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ συνεχισθῆ μετὰ τὸν αὐτὸν καὶ γοργότερον ρυθμὸν ἀπὸ τοὺς διαδόχους μου.

Θὰ διατηρῶ γλυκεῖαν καὶ εὐγνώμονα τὴν ἀνὰ μνησιν τῶν ἐγγενῶν σας αἰσθημάτων σεβασμοῦ, ἐκτιμήσεως, φιλίας καὶ φιλοξενίας, ἅπτα δείγματα πολιτισμένων ἀνθρώπων καὶ θὰ εἶμαι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν σας, εἰς ὅ,τι θὰ δύναμαι νὰ σᾶς ἐξυτηρητήσω.

Ἀποχαιρετῶν ὑμᾶς, εὐχομαι εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ ὠραίαν σας Ἐπαρχίαν καὶ εἰς τὸν καθένα ἀτομικῶς, πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ πρόδοον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ Κ. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗ

Ἄντι γιὰ νεκρολούλουδα νὰ τοῦ ἔφερνα στὸν τάφο,
κι ἀντι κι ἐγὼ σὰν συγγενῆς νὰ ἔλαιγα στὴν θανή του,
παίρω μελάνι καὶ χαρτί. Δυὸ λόγια ἀπλᾶ τοῦ γράφω
κι ἴσως σ' αὐτὰ νὰ βρῖσκεται ὀλόκληρ' ἡ ζωὴ του.

Σὰν φωτεινὸ μετέωρο ποὺ χάνεται καὶ σβηθεῖται
ἀφίνοντας ἄπισω του τὰ φωτερὰ του ἴχνη
ἔτσι καὶ κείνου ἡ ζωὴ στίς πράξεις της μετριέται
κι εἶναι τὸ ἔργο μάρτυρας τὸν ἄνδρα γιὰ νὰ δείχνη.

Ψηλὰ ὡς τὰ μεσοῦρανα πόθους κι ιδέες πλάθει
ἡ καλωσύνη κι ἡ ἀνθρωπιὰ βαδίζουνε ἀντάμα,
μὲ τὴν ἀγάπη ἀπέραντη ὡς τῆς καρδιάς τὰ βάθη,
ποὺ φέρνει ἄνεση, χαρά, καὶ στὸ νησι τὸ θάμα.

Στὸ ἔλα-καλωσόρισες, στὸ πάαινε-ἀντίο
ἡ Πύλη ἢ ἐπίσημη στὸ ἔμπα τοῦ νησιοῦ μας
μὰ καὶ τὸ ἀνεπίσημο κι ἀλάνθαστο Ἄρχεϊο
καλῆς Νισύριος «ριζωμιάς» ὅπου κρατᾶ τὸν νοῦ μας.

Εἶς τὸ ποτῆρι ὁ σύντροφος, μ' ὄλο τὸν κόσμο πίνει
καὶ στὴ δουλειὰ καὶ στὴ μιλιὰ πάντα του μάνι-μάνι
μὲ τὸν δικό του Τουρισμὸ τὴν προπορεία δίνει,
καὶ στέκεται μεράκι του τὸ δόλιο τὸ λιμάνι.

Τώρα ὁ βράχος τοῦ νησιοῦ σὰν δένδρο ἔξερριζώθη
δὲν ἄντεξε κι ἀπόγειρε στῆς χειμωνιάς τὴ μπόρα.
Στὸ Χρόνο τὸν ἀλύπητο μικρὸς καθένας νοιώθει,
ὅσπου μᾶς παίρνει μακρὰ στῆς γαληνιάς τὴ χώρα.

K.E. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

*

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

(Πρὶν πολλὰ χρόνια ἀπὸ τὰ ξένα)

Μέσ' στοῦ Αἰγαίου τὰ νησιὰ
σὰν διαμάντι ξεχωρίζεις.
Θεῖα λάμψι, μαγεῖα κι εὐμορφιά
γλυκειὰ μας Νίσυρος, σκορπίζεις.

Τόσον καιρὸ ποὺ ἔζησα μακρὰ,
τόσον καιρὸ ποὺ πέρασα ἔς τὰ ξένα,
κάθε στιγμή ὁ νοῦς μου κι ἡ καρδιά
πάντοτε ῥωτούσανε γιὰ Σένα.

Πόση χαρὰ θὰ νοιώσω ἔς τὴν καρδιά
σὰν πατήσω τ' ἀγαπητόν σου χῶμα,
ἐκεῖ ὅπου χαρούμενοι ἐζούσαμε
πρὶν νὰ ξηνητευθοῦμε ἀκόμα.

Βαθεῖα, βαθεῖα ἔκρυβα μιὰ ἐλπίδα
μιὰ μοναχὴ περιμένα χαρὰ,
νὰ Σὲ ἰδῶ ἀκόμη μιὰ φορά,
γλυκειὰ, ἀγαπημένη μου Πατρίδα.

Ἐδῶ ποὺ τὴν ἡμέρα πρωτοεῖδα,
ποὺ τόση εὐτυχία Σοῦ χρεωστῶ,
ἐδῶ ἔς τὰ χῶματά Σου θέλω νὰ θαφτῶ,
γλυκειὰ, ἀγαπημένη μου Πατρίδα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΒΑΡΚΑΝΗΣ

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΘΕΟΧ. Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ

Έχει γραφή κι' άλλοτε πώς ή Νίσυρος εμφανίζει σήμερα την πιό παράξενη εικόνα αντίθεσως. Από την μιά, όλόκληρη Κοσμογονία συντελείται εκεί σέ έργα εκπόλιτισμού και προόδου, ένω άπ' την άλλη ό μινώταυρος τής μεταναστεύσεως άπειλεί νά την άπορφανέψη σέ βαθμό άνησυχητικό.

Πάσχει άπό έλλειψι ανθρώπων ή Νίσυρος. Ούτε δύο χιλιάδες (2000) δέν είναι πιά οι κάτοικοί της. Φύγαν μεμονωμένα άτομα, ξεριζώθηκαν οικογένειες όλόκληρες. Στελέχη και παράγοντες την άφησαν. Τής λείπουν τά νειάτα, ή ικμάδα και ή ζωή ένός Νησιού.

Πρέπει όμως νά σκεφτώμαστε ρεαλιστικά. Όταν οι βιοτικές ανάγκες επιβάλλουν, τό ένστικτο αυτόσυντηρήσεως και διακρίσεως ώθει, ό καθένας δικαιούται ν' αναζητήση ένα καλύτερο μέλλον, για τόν έαυτό του και τό σπίτι του. Είναι περίπου τότε ή μετανάστευσις «μιά κάποια λύσις» όπως θάλεγε κι' ό Καβάφης. Άλλά, τό λυπηρόν είναι πώς έδώ δέν έχομε μία φυσιολογική έξοδο του πληθυσμού, μά ένα φαινόμενο τρομερά παθολογικό και άπαισιόδοξο.

Δέν φτάνουν βέβαια οι άνησυχίες μας μέχρις εκείνων που προφητεύουν όλόκληρωτική εγκατάλειψι του Νησιού· αυτό είναι ουτοπία. Όμως οι φόβοι μας εκφράζονται στην πρόβλεψι πώς όπως πάμε, σίγουρα σέ κάμποσα χρόνια οι αυτόχθονες Νισύριοι θάναι λιγώτεροι άπ' τους νέους άποικους του Νησιού που πρόθυμα έρχονται άπό τά γύρω, άν και αυτό έχη την εδεργετική του επίδρασι, γιατί μάς φέρνει καινούργιο αίμα και έξουδετερώνει την φυλετική έξασθένησι που είναι μοιραία συνέπεια των κλειστών γάμων μεταξύ περιωρισμένου κύκλου προσώπων και οικογενειών.

Μπροστά στην όρμη του μεταναστευτικού κύματος, που γέννησε ένα μεγάλο πρόβλημα στην Νίσυρο, καμμιά δύναμις δέν στάθηκε ακόμα σαν ό άποτελεσματικός κυματοθραύστης. Κάποτε όμως θά χρειασθί ν' άποχωρισθούμε όλοι την

μακαριότητα που μάς συντροφεύει και νά πάρουμε σαφή και υπεύθυνη θέσι άπέναντι στα πράγματα.

Σύμπτωμα χαρμόσυνο για την περίπτωση, ή πανθομολογούμενη φιλοπατρία του Νισύριου και κάτι έλπιδοφόρα μηνύματα πώς πολλοί συμπατριώτες άπό την Άμερική επιστρέφουν στο Νησί για εγκατάστασι, όπως τό σκέπτονται κι' άλλοι, άφου πάρουν την σύνταξί τους.

Παράλληλα, ή συμβολή των «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ», που στην αντιμετώπισι των προβλημάτων τής Νισύρου, παίρνουν πάντα την όρθη άποψι και ακολουθούν προσγειωμένη πολιτική, δικαιολογεί βάσιμες έλπίδες για ένα θετικό άποτέλεσμα· μιά καρποφορία μελλοντική.

Όποσδήποτε πάντως, δέν είναι καθόλου εύκολο νά πάρης μονόπλευρα την άρνητική ή την θετική θέσι μπροστά στο όξυ πρόβλημα που δημιουργεί τό ομαδικό φευγιό και τό οικογενειακό ξεριζώμα. Πόσο όμως είναι καταστρεπτικό για τό Νησί, τό αντίλαμβάνεσαι εύκολα άν σκεφθίς πώς ή σχετική οικονομική ευχέρεια που έχουν σήμερα αρκετές οικογένειες, με την εδεργετική της επίδρασι στην οικονομική και γενικώτερα την κοινωνική ζωή τής Νισύρου, δέν θά υπήρχε, άν τους οικογενειάρχες που φύγαν στα ξένα, ακολουθούσαν σύσσωμες οι οικογένειές τους.

Έκείνο που επιβάλλεται είναι νά βρεθί ό τρόπος, όχι πιά νά συγκρατηθί τό ρεύμα τής φυγής—γιατι πολυ λίγοι θά περιφρονούσαν μιάν ευκαιρία μεταναστεύσεως στην Άμερική ή εγκαταστάσεως στην Άθήνα, μπροστά σ' όποιαδήποτε τακτοποίησί τους πάνω στη Νίσυρο—μά νά βελτιωθί σταθερά ή θέσις εκείνων που αναγκαστικά θά είναι οι κάτοικοι του Νησιού. Αυτό θά επιτευχθί, όσο γίνεται, με μιά τακτική και συστηματική άπασχόλησι των κατοίκων, που ασφαλώς θά έχη σαν φυσικό επακόλουθο την δημιουργία ένός παγίου εισοδήματος.

Με πληθυσμό περισσότερο, θάταν

Ίσως άστειό νά μιλήσουμε γιά δυνατή έπάρκεια τής Νισύρου νά τόν άπασχολήση και νά τόν διαθρέψη. Σήμερα όμως πού λιγότεσε τόσο ό πληθυσμός, μπορεί νά γίνεται τέτοια συζήτησις και σκέψις. Γιατί δέν νομίζω πώς θα διαφωνήση κανείς ότι, δέν είναι καθόλου ευχάριστο και ένθαρρυντικό τó γεγονός ότι ή τσέπη έχει λεφτά και ό έμπορος ξεπληρώνεται όταν έλθουν δολλάρια τής 'Αμερικής ή λίρες τής Αυστραλίας. 'Όταν τεθούν σέ κίνησι ή αυτενέργεια και ή πρωτοβουλία, όταν μεταδοθῆ τó σύστημα τής εργασίας, τότε θα γεννηθῆ τó κέφι και ή όρεξις, άφού ένα ικανοποιητικό εισόδημα θα έρχεται σαν άμοιβή τών κόπων και τού ιδρώτα.

Σήμερα ό τεχνικός έξοπλισμός τής Νισύρου ξεπερνά κάθε προσδοκία. 'Ολοκληρωμένο πιά τó δίκτυο ήλεκτροφωτισμού, όλη ή Νίσυρος (Μανδράκι, 'Εμποριός Πάλοι, Νικιά) έχουν τώρα ήλεκτρικό ρεύμα. Τó παγοποιείο έδωσε τά άγαθά του τó περασμένο καλοκαίρι τού 1957. Μιά μεγάλη δεξαμενή κτίζεται γιά τίς ανάγκες του. Κοντά σ' αυτά, πολλά άλλα έξωραίστικά και κοινωφελή έργα πλουτίζουν και όμορφαινουν τó Νησί μας.

Χωρίς νάχω άντίρρηση ότι όλα τούτα, σέ ύσάτη ανάλυσι είναι έργα παραγωγικά (άφού έξουδεστερνουν τήν άνεργία και συντηρούν τίς εργατικές δυνάμεις), έν τούτοις είμαι ύποχρεωμένος νά σημειώσω τήν άπουσία έργων καθαυτó παραγωγικών, με έλάχιστες μόνο εξαιρέσεις.

Μελετώντας τήν σημερινή πραγματικότητα και τήν κατάστασι τής Νισύρου, δύο τομείς θα άπορροφήσουν τήν προσοχή σου και θα σέ ύποχρεώσουν ν' άποφανθῆς κατηγορηματικά πώς είναι οί μόνοι, πού άν αξιοποιηθούν, θα δημιουργήσουν τίς άπαραίτητες οικονομικές συνθήκες, οι όποιες θ' άπαλλάξουν τόν Νισύριο — τήν πλειοψηφία μάλλον τών Νισυρίων — από τά δεινά του οικονομικού παρασιτισμού. Είναι ή Γεωργία και ό Τουρισμός.

Και πρέπει αυτό νά τó αισθανθούμε υπεύθυνα όλοι. Είναι άνάγκη νά ξαναγυρίσουμε στην Γῆ, τήν μεγάλη «Μητέρα και Τροφή τών ανθρώπων». 'Αφ' έτέρου, νά πιστέψουμε και νά συνειδητο-

ποιήσουμε τó πώς με τά Λουτρά μας, τó θαυμάσιο κλίμα μας και τά ενδιαφέροντα του ήφαιστείου μας, τώρα πού έχομε τόσες τεχνικές δυνατότητες στην διάθεσί μας, μπορούμε κάλλιστα νά δημιουργήσουμε ένα αξιόλογο καλοκαιρινό τουρισμό, άν βέβαια όλοι, πολίτες και 'Αρχές, άποφασίσουμε νά συμβάλουμε σέ μιá τέτοια προσπάθεια, ύπηρετώντας τόν τόπο και τόν έαυτόμας. Νομίζω πώς έτσιπερίπου διαγράφεται πλέον τó μέλλον τής Νισύρου. Με τήν έλπίδα πώς θάρχεται ένα χαρωπό καλοκαίρι, θα γίνεται ύποφερτή και ή μοναξιά τού χειμώνα !

Σαν συνέπεια πρós τά παραπάνω, άναντίρρητα ύποθέτω γίνεται δεκτό πώς όσες πιστώσεις έγκριθούν και όσες δαπάνες γίνουν στον τομέα τής γεωργοκτηνοτροφίας και τού τουρισμού, έκπληρούν παραγωγικούς σκοπούς και μαρτυρούν οικονομικόν όρθολογισμό και μελετημένο πρόγραμμα. Δέν είναι κακό νά τσιμεντοστρώνουμε δρόμους και πλατείες. Θα ήταν όμως προτιμότερο νά διανοίγαμε ή νά επισκευάζαμε δρόμους άγροτικούς και νά μοιράζαμε στους γεωργούς μας δενδρύλλια πρós φύτευσι, λιπάσματα, εργαλεία και σπόρους. 'Απαραίτητη ή ήλεκτρική έγκατάστασις στο Νησί, περισσότερο όμως άπαραίτητος ό έξοπλισμός τών Λουτρών μας και ή όργάνωσις τους, όπως και ή άποπεράτφωσις τής τουριστικής όδοϋ πρós τó ήφαιστειο και ή κατασκευή περισοτέρων ύδατοδεξαμενών και οί γεωτρήσεις.

Ζητούμε πιό ούσιαστική τήν παρουσία τού έπαρχιακού Γεωπόνου και τών γεωργικών ύπηρεσιών τής 'Επαρχίας και τού Νομού. 'Επιμένομε στην όρθολογιστική διενέργεια δαπανών και με προτίμησι τών καθαυτó παραγωγικών επενδύσεων. Καλούμε τόν Δῆμο και τίς Κοινότητες νά συνεργασθούν μεθοδικά γιά τó συμφέρον τής Νισύρου.

'Όταν από παλαιά «ϊστορικά έγγραφα» διαπιστώνουμε πώς όγδόντα και εκατό χρόνια πίσω, οί 'Αρχοντες και τών τριών Δῆμων τότε, σέ κοινές συσκέψεις συζητούσαν και έλυναν τά γενικότερα προβλήματα τής Νισύρου με πνεύμα άπόλυτης συνεργασίας, δέν μπορούμε νά δικαιολογήσουμε γιati αυτό δέν γίνεται και

σήμερα, πού ἡ ἐπαφή εἶναι εὐκολώτερη καὶ στενότερη χάρις στὸ αὐτοκίνητο καὶ τὸ τηλέφωνο. Σὲ μιὰ ἐποχὴ σὰν τὴ σημερινή πού ἡ ζωὴ τῶν Ἑθνῶν ἐκφράζεται στὸ «δόγμα ἀλληλεξαρτήσεως» καὶ τῶν ἀτόμων στὸ ἀξίωμα τοῦ συνεργατισμοῦ καὶ τῆς συλλογικῆς ἐπιδιώξεως, δὲν εἶναι νοητὸ νὰ καθυστερῆ ἀκόμα ἡ συνεργασία καὶ ἡ συνεννόησις μεταξὺ τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν τοῦ Νησιοῦ μας καὶ νὰ διανῆ ἡ κάθε μιὰ, μόνη τὸν δρόμον τῆς.

Ἐνας προμηθευτικὸς γεωργικὸς συνεταιρισμὸς, πού θὰ τὸν ἐνέπνεαν καὶ θὰ τὸν ἐνίσχυαν ὁ Δῆμος καὶ οἱ Κοινότητες ἀπὸ κοινού, θὰ εἶχε νομίζω καλὰ ἀποτελέσματα στὴν ἀξιοποίησι τῶν δυνατοτήτων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας στὸ Νησί.

Μιὰ Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Τουρισμοῦ, μὲ συμμετοχὴ Δήμου καὶ Κοινοτήτων, ἀσφαλῶς θὰ ἀντιμετώπιζε ἀποτελεσματικώτερα τὰ ὀργανωτικὰ ζητήματα καὶ τὶς πολλαπλῆς ἀπαιτήσεις τοῦ τουρισμοῦ, ἀφοῦ μάλιστα εἶναι ὑπόθεσις κοινὴ ὅλης τῆς Νισύρου.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγκαινιασθῆ μιὰ νέα περίοδος συνεργασίας, σὰν ἀπαιτήσις καὶ τῆς ἐποχῆς μας. Πολλὰ θὰ ἐπιτευχθοῦν καὶ πολλὰ ζητήματα πού κατὰ τὶς κοινῆς συσκέψεις θὰ ἀναφανοῦν καὶ θὰ συζητηθοῦν, θὰ βροῦν τὴν λύσι καὶ τὴν τακτοποίησίν τους. Καὶ γιὰ νὰ γίνουν

αὐτά, σὰν ἀρχὴ δὲν χρειάζεται τίποτα παραπάνω ἀπὸ ζεστὴ καρδιά, παλμὸ καὶ γόνιμο δημιουργικὸ πνεῦμα. Πιστεύω πὼς δὲν λείπουν τέτοιες δυνάμεις ἀπὸ τὴν Νίσυρο. Ἀρκεῖ νὰ ἐνισχυθοῦν περισσότερο ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τῶν συνεργάτες, πού εἶναι ἐκτὸς ἄλλων καὶ οἱ Σύλλογοί μας, ἐκεῖνοι δὲ νὰ ἀποζητήσουν τὴν ἐνίσχυσι καὶ συνεργασία αὐτή, πού θὰ τὴν καταστήσῃ ἀσφαλῶς γόνιμη ἢ συμβολὴ τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ τῆς Δημοσιογραφίας.

Ἐπιμείναμε στὸν παράγοντα τῆς Γεωργίας, γιὰ τὴν ἀγροτικὴ εἶναι ἡ οἰκονομία τῆς Νισύρου βασικά. Ὅμως, σὰν δευτερεύουσες ἀπασχολήσεις ἡ ἀλιεία καὶ ἡ οἰκοτεχνία, χρειάζεται ἐπίσης νὰ ὑποστηριχθοῦν καὶ νὰ προαχθοῦν, ἀφοῦ οἱ δυνατότητες ὑπάρχουν. Τὰ συλλεκτικὰ ἔργα τοῦ Γυαλιοῦ, θὰ εἶναι ἐπὶ πλεόν μιὰ σημαντικὴ συμβολὴ στὴν οἰκονομία τοῦ τόπου.

Ἔτσι, παίρνοντας θέσι ἀπέναντι στὰ βασικά προβλήματα τοῦ Νησιοῦ, νᾶμαστε βέβαιοι πὼς ἀρχίζομε νὰ χρηματοδοτοῦμε τὸ φράγμα πού θὰ συγκρατήσῃ τὸν Νισύριο πιστὰ προσηλωμένο στὴν γενέθλια Γῆ, τὴν ταπεινὴν μὰ καὶ ὑπερήφανη, τὴν φτωχὴν μὰ ἡμορφὴ Νίσυρο, πού θέλει νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ τελικά.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

ΛΕΒΕΝΤΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΟΣ

*Λεβέντης γυροβόλαγε
ψηλά ἀπὸ κορφοβούνη
εἶχε τὸ φέσι του στραβὰ
καὶ τὰ μαλλιά λουσμένα
κι' ὁ Χάρος τὸν ἀγνάτευε
ἀπὸ ἡγλήν ραχοῦλα.*

*Σὲ στένωμα κατέβηκε
κι' ἐκεῖ τὸν καρτεροῦσε.*

—Λεβέντη, πόθεν ἔρχεσαι;
Λεβέντη ποῦ πηγαίνεις;

—Ἀπὸ τὰ πράτα ἔρχομαι (=πρόβατα),
στὸ σπίτι μου πηγαίνω.

—Τί πᾶς νὰ κάμης σπίτι σου;
Ποῦ πᾶς τόσο τρεχᾶτος;

—Ψωμί νὰ πάρω καὶ κρασί
καὶ πίσω νὰ γυρίσω.

—Ὅτε στὸ σπίτι σου θὰ πᾶς
οὔτε πίσω γυρίζεις.

—Τρεῖς ἡμέρες πού σὲ καρτερῶ
νὰ πάρω τὴν ψυχὴν σου.

—«Ἄσε με, Χάρε, ἄσε με
τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες,

*κι' ἔχω γυναῖκα πάρα νιά,
καὶ δὲν τῆς πρέπει χήρα.
Κι' ἔχω κι ἀνήλικα παιδιὰ
καὶ ὀρφάνια δὲν τοὺς πρέπει».
Μὰ ὁ Χάρος δὲν τὸν ἀκούγε
θέλει νὰ τὸν ἐπάρη.*

—Χάρε μου, ἂν ἀποφάσις
καὶ θέλῃς νὰ μὲ πάρῃς
χωρὶς ἀσθένεια καὶ ἀρρωστία
ψυχῆν δὲ παραδίδο.

—Πρῶτα ἔλα νὰ παλαίρωμε
σὲ μαρμαρένιο ἄλωνι
κι' ἂν μὲ νικήσης, Χάρε μου,
μοῦ παίρῃς τὴν ψυχὴν μου.

Κι' ἂν σὲ νικήσω πάλε ἐγὼ
νὰ μὲ χλιοχρονίσῃς.

—Πήγανε καὶ παλεύσανε
ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ γιῶμα
καὶ πάνω κάτω ἀπόγευμα
τὸν καταβάλλει ὁ Χάρος.

Ἐμπορεῖον 1951

Συλλογὴ Κ.Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Διά τούς Νισυρίους ὁ Νεκτάριος ἔμεινεν καὶ μένει ἄγνωστος ἀκόμη, διὰ τὴν πολύμορφον δράσιν του: τὴν θρησκευτικὴν, πατριωτικὴν καὶ διδασκτικὴν, διότι ἔδρασεν εἰς τὴν Κάρπαθον καὶ οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἔγραψε σχετικὰ διὰ τὸν βίον του.

Εἶναι ὅμως τώρα καιρὸς νὰ δικαιωθῇ ἡ μνήμη του καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς φῶς ἡ δράσις του, διότι ἔτσι τοῦλάχιστον θὰ εὕρῃ ἰκανοποίησιν ἡ μνήμη του, διὰ τὴν πολύμορφον δράσιν του.

Ὁ Νεκτάριος ἔφυγε νέος ἀπὸ τὴν Νίσυρον καὶ ἐχειροτονήθη διάκος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καρπάθου κ. Μεθοδίου. Δὲν ἤργησε νὰ ἐξελιχθῇ εἰς ἕνα ἀξιον μαθητὴν τούτου. Παρέμεινεν ἡ φήμη του, ὅτι ἦτο καλλίφωνος, ὅτι ἐγνώριζε τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν, ὅτι ἦτο συναρπαστικὸς ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ καὶ ὅτι ἐγνώριζε τὸ ψαλτήριον καὶ τὸν Μέγ. Κανόνα ἐκ στήθους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τότε ἡγουμένου τῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βασσῶν Καρπάθου, Παπανδρέα Σακελλάρη, προπάππου τοῦ Παπαβασιλείου Πετρίτη ἐξ Ἀπερείου Καρπάθου, ὁ Μεθόδιος ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Νεκταρίου τὸν μόνον ἰκανὸν ἡγούμενον διὰ τὴν ἐν λόγῳ μονὴν καὶ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἱερέα καὶ ἡγούμενον αὐτῆς τὸ 1850, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σχετικοῦ σημειώματος τοῦ ἰδίου ἐπὶ τοῦ ψαλτηρίου τῆς μονῆς.

Ἀπὸ σχετικὰ περιστατικὰ τοῦ βίου του, τὰ ὁποῖα ἐνεθυμοῦντο οἱ τότε γέροντες καὶ τὰ περι-συνέλεξα τὸ 1931, ὅταν διωρίσθην τότε ὡς δῆμος εἰς τὸ Ὅθος Καρπάθου, φαίνεται ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὸ 1820. Ἦτο θεῖος τῆς Καλλιόπης Καραγιάννη, μάμης ἐκ μητρὸς τῶν ἀδελφῶν Κλεοπούλου. Εἶχε μετ' αὐτοῦ τὸν ἀνεψιὸν του, γνωστὸν ἐν Καρπάθῳ «Κωνσταντῆς τοῦ Ἁγουμένου», τὸν ὁποῖον ἐνυμφευσεν εἰς Πυλὲς Καρπάθου.

Τὰ παιδιὰ αὐτοῦ Ἀνδρέας καὶ Βασίλειος Κα-

ραγιάννης εἶναι πλούσιοι, ἐπιδίδονται εἰς θεατρικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ Σικάγον τῆς Ἀμερικῆς.

Λέγουσιν ὅτι ἐχρημάτισε σύμβουλος τοῦ κ. Μεθοδίου εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐπαρχίας, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μιχάλη Παπαβασιλῆ ἐξ Ἀπερείου καὶ ὅτι ὁ Μητροπολίτης εἶχεν τυφλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Νεκτάριον. Λέγουσιν ἐπίσης ὅτι αὐτὸν ἀφῆνεν ὡς γενικὸν τοῦ Ἐπίτροπον, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Κων/πολιν. Εἰς τὸν Νεκτάριον ὀφείλεται, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον καὶ ὁ ἐξωραϊσμὸς αὐτοῦ. Ὁ ἴδιος ἔκτισε ἐπὶ τούτῳ ἰδιαίτερον δωμάτιον καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησε ὡς σχολεῖον καὶ ἐδίδασκε τοὺς νέους τῶν πέριξ χωρίων, διαιωνίζων οὕτω τὰ ἰδεώδη τῆς φυλῆς. Πλείστοι γέροντες, ὡς λέγουσιν, ἀπ' αὐτὸν ἔμαθαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐφρόντιζε δὲ καὶ διὰ τὴν διατροφήν καὶ τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀπόρων μαθητῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἡ Μονῆ εἶδε ἡμέρας δόξης, μετὰ τὸν θάνατόν του ἔπαυσεν ὑφισταμένῳ ὡς Μονῆ.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς μονῆς εὐρέθησαν πλεῖστα βιβλία τῶν διδασκάλων τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Φαίνεται ὅτι ἀγαποῦσε τὴν μελέτην καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐμορφώοντο καὶ ἐνεπνεέτο, ὅτι ὑψηλὸν καὶ ἰδεώδες. Οἱ γέροντες μοῦ εἶπαν ὅτι εἰς τὴν Νίσυρον ἤρχετο μίαν φορὰν τὸ ἔτος. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ πάη, ἔλεγε «θὰ πάω σὸ προσκύνημα». Κι' ὅταν ἐπέστρεφε, ἔλεγε «ἐγύρισσα ἀπὸ τὸ προσκύνημα».

Ἀπέθανεν τὸ 1915 εἰς ἡλικίαν 95 ἐτῶν διατηρῶν πάντοτε τὸ πνεῦμα διαυγές.

Ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ τὸν φέρει ὡς ἀνθρωπὸν δραστήριον, ἰδεολόγον, ἐθνικιστὴν, διδασκτικόν, γενναϊόδωρον καὶ ἱεροπρεπῆ λειτουργὸν τοῦ Ὑψίστου. Τὸ ὄνομά του, ὡσάκις ἐγίνετο λόγος περὶ αὐτοῦ, ἐμνημονεῖτο με σεβασμὸν.

Αἰωνία ἡ μνήμη

Νίσυρος, Ἰούλιος 1957.

Κ. ΣΚΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

- Βάστα με νὰ σὲ βαστῶ, ν' ἀνεβοῦμε τὸν ἀνήφορο.
- Βοήθα με φτωχό, νὰ μὴ γίνω ὁμοίό σου.
- Ἔχω παιδὶ γιὰ κύρη, καὶ σκυλλὶ γιὰ νοικοκύρη.
- Κόρη θέλεις ; Τὴν Μάνα θῶρει.
- Ποὺ θέλει πλοῦτο καὶ τιμὴ,
νὰ μὴ κοιμᾶται τὴν ἀγῆ.
- Ὅπου κοιμᾶται τὴν ἀγῆ
δὲν ἔχει ροῦχα τὴν Λαμπρῆ.
- Ὅπου θέλει γιὰ νὰ ζήσει
μέρες μὴ χασομερήσει.
- Ὅποιος βιάζεται, σκοντάφτει.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

—Προβαίνοντες από σήμερα στη δημοσίευση του χρονικού της κατοχής της Νισύρου βρισκόμαστε μέσα στην αποστολή, δίπλα στην επιδιώξη, κοντά στην προσδοκία των Νισυριακῶν Χρονικῶν πράττομε δὲ τοῦτο γιατί τὸ νοιώθουμε σὰν χρέος. Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπ' αὐτὸ ὑπακούομε στὴν πρόσκληση καλῶν πατριωτῶν γι' αὐτὸ καὶ τὸ χρέος μας γεμίζει τὴν ψυχὴ μας χαρὰ. Δὲν ἀποσκοποῦμε νὰ δρέψομε δάφνες γιὰ νὰ στολίσουμε ἱστορικὲς ἰκανότητες, οὔτε πιστεύομε πὼς πράττομε κάτι σπουδαῖο καὶ σοβαρό. Σπρωγμένοι ἀπὸ ἐσώτατη ἀγάπη γιὰ τ' ἄμορφο ἠρωικὸ νησί μας γράφομε τὸ χρονικὸ τῆς κατοχής, γιατί ΠΡΕΠΕΙ νὰ γραφῆ. Εἶναι φυσικὸ μετὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση καὶ ἐξιστόρηση τοῦ χρονικοῦ νὰ διατυπωθῶν διάφορες κρίσεις καὶ ἐπι κρίσεις. Θὰ δεχθῶμε μὲ ἰκανοποίηση τὶς καλοπροαίρετες παρατηρήσεις τὶς ὁποιοσδήποτε καὶ ἀπὸ ὁποιοσδήποτε προερχόμενες, ὥστε ν' ἀποτελέσουν συμπληρωματικὲς ἀλλὰ βασικὲς ὁδηγίες στὰ χέρια ἐκείνου τοῦ καλύτερου καὶ ἰκανότερου ἀπὸ μᾶς γιὰ μιὰ πῶς συστηματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ μελέτη.

Οἱ Ἴταλοι κατέλαβαν τὰ Δωδεκάνησα τὸν Μάϊον τοῦ 1912. Στις 10 Ἰουνίου 1940 ἡ Ἰταλία ἔμπαινε στὸν πόλεμο κοντὰ στὸ πλευρὸ τῶν Γερμανῶν. Μετὰ ἀπὸ πολλὲς πολεμικὲς περιπέτειες ἀναγκάστηκε νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς Συμμάχους στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1943. Ὁ πόλεμος αὐτὸς χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τοὺς ὑποδούλους τότε Δωδεκανησίους σὰν ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν.

Μετὰ ἀπὸ τὴν Συνθήκη τῆς Λωζάννης πὺρ ἡ Τουρκία παραιτήθηκε ἀπὸ τὰ δικαιώματά της, ἡ Ἰταλία ἐνόμισε ὅτι εἶχε ἐξασφαλίσει τὴν ὀριστικὴ κυριαρχία της πάνω στὰ νησιά καὶ ἀπέβλεπε στὸν ἀφελληνισμό τῶν Δωδεκανησίων. Οἱ προσπάθειές της ἔτειναν σὲ μιὰ βασικὴ κατεύθυνση, στὴν ὑποδούλωση τῆς Παιδείας. Μὲ τὸ ὑπ' ἀρ. 1 τῆς 1 Ἰανουαρίου 1926 Κυβερνητικὸ Διάταγμα τῆς Ἰταλικῆς Διοικήσεως ἄρχισε τριώρη διδασκαλία τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης στὰ Δημοτικὰ σχολεῖα καὶ διωρίστηκε ὁ πρῶτος Ἰταλὸς Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς τῶν σχολῶν. Τὸ καίριο ὅμως πλῆγμα κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκπαιδεύσεως στὰ Δωδεκάνησα δόθηκε μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 149 Διάταγμα τοῦ Ντὲ Βέκκη Ἰταλοῦ Κυβερνήτου Δωδεκανήσου τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1937. Τὰ Δωδεκάνησα μπαίνουν στὴν πῶς μαῦρη ἐκπαιδευτικὴ περίοδο τῆς Ἰστορίας τῶν.

Ἡ μορφή ὅμως καὶ αἱ διάφορες φάσεις τῆς ἐξέλιξης τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου δὲν μπόρεσαν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν πίστη τῶν Δωδεκανησίων γιὰ τὴν ἐπικειμένη ἀπελευθέρωση. Ὁ χρόνος δύσκολα θὰ μπορέσῃ νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν Δωδεκανησίων τὰ φοβερὰ αὐτὰ χρόνια τῆς σκλαβιῆς καὶ τὰ τρομερὰ ἐπεισόδια τῆς κατοχής τῶν νησιῶν.

-
-
- Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει.
 - Δέκα μέτρα, κι' ἓνα κόβγε.
 - Γείτονα ἔχεις, Θεὸν ἔχεις.
 - Ὅπου ἔχει πόνους ἔχει τους, κι' ἡ γειτονιὰ κοιμᾶται.
 - Κάλλιο ἓνας κακὸς χρόνος, παρὰ ἓνας κακὸς γείτονας.
 - Ἄλλοις τὸν δέρνουν δεκοχτῶ καὶ δὲν τὸν δέρνει ὁ νοῦς του.
 - Ἡ κότα πίνει νερὸ καὶ βλέπει καὶ τὸν Θεό.
 - Μεροκάματο(ν) νὰ ζήσης
· κι' ἔμπορος νὰ καζαντήσης.
 - Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα, ὅσο θέλεις βρόντα.
 - Ὅπου δὲν φάει θεριό, δὲν θεριέβει.
 - Ἄμα κλέψης καὶ πλουτίσης,
ἡ κλεψιὰ θὰ σοῦ ἔπομεινῃ.

(Συλλογὴ Σταμ. Κουρζῆ).

Σεπτέμβριος 1943.

Μιά μέρα τοῦ Σεπτέμβρη ὁ Ἴταλὸς σταθμάρχης τῆς Νισύρου καλεῖ ἕξι ἄτομα ἀπὸ τοὺς προκρίτους, τρεῖς Διδασκάλους τὸν Γεώργιον Καμπανῆν, Νικόλαον Λυβίτην, Ἀπόστολον Μαστρογιάννην καὶ τρεῖς ἐπαγγελματίες τὸν Ἀθ. Βερδελιῆ, Μιχαῆλ Ρουσέττον, Μιχ. Τσατσαρώνην. Ἡ πρόσκληση αὐτὴ περιεῖχε κατὰ τὸ ὑποποτὸ καὶ γι' αὐτὸ ἔφερε μεγάλη ἀναταραχὴ στὸ λαὸ καὶ τὸ νησί ἀναστατώθηκε. Ὑπήρχον πληροφορίες πὼς καὶ οἱ ἕξι ἐπρόκειτο νὰ φυλακισθοῦν μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν τρομοκράτηση τοῦ πλήθους γιὰ νὰ χάσῃ τὸ παιχνίδι τὴν δωδεκάτην ὥρα. Τότε μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα, μὲ μυστικότητα πού τὴ χαρακτηριστίζει ἡ ψυχραιμία καὶ τὸ θάρρος ὑποδεικνύεται στὸν Χαράλ. Ἐμμανουηλίδην καὶ Ν. Χαρίτων νὰ προβοῦν σὲ κατάλληλες ἐνέργειες ὥστε ἐὰν στὶς 6 τὸ ἀπόγευμα δὲν εὐρίσκοντο ἐλεύθεροι οἱ 6 πρόκριτοι νὰ ἀνατιναχθῇ στὸν ἀέρα ὁ Σταθμὸς μὲ δυναμίτες.

Ὁ Σταθμάρχης πληροφορεῖται τὸ μυστικὸ σχέδιο γιὰ τὴν ἀνατίναξη τοῦ Σταθμοῦ, φοβεῖται καὶ καλεῖ στὸ Γραφεῖο του τοὺς 6 κρατούμενους. Βρέθηκε σὲ δύσκολη θέση κι' ἀναγκάζεται νὰ διαβάσῃ μιὰ Διαταγὴ τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ τῆς Σάμου πού ἔλεγε περίπου τὰ ἑξῆς : Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Ναυάρχου Καμπιόνι οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις Δωδεκανήσου ὑπήχθησαν στὴ Διοίκηση Σάμου καὶ οἱ Ἴταλικὲς ἀρχὲς διετάσσοντο νὰ χρησιμοποιοῦν ἐνοπλον βία, σὲ περίπτωσι ἐξεγέρσεως τῶν ἐντοπιῶν. Ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ καμμία δὲν ἔκαμε ἐντύπωση στοὺς ὑπὸ κράτηση προκρίτους καὶ ἀντὶ νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ φόβο, ὅπως περίμεναν οἱ Ἴταλοί, ἀπεναντίας μετὰ παρρησίας ὑπεστήριξαν, ὅτι τὸ τέλος τῆς Ἴταλικῆς κυριαρχίας στὰ νησιά ἔφτασε.

Ἡ Ἑλληνοπρεπιῆς στάσις τῶν προκρίτων ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἐκμανοῦν οἱ παρόντες κατὰ τὴ συζήτηση Ἴταλοί, ὁ δὲ Σταθμάρχης ἐξαλλὸς ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τῶν προκρίτων προτείνει τὸ περίστροφον καὶ λέγει : «Ἐχω θετικὲς πληροφορίες ὅτι καὶ οἱ 6 εἴσθε ὑπεύθυνοι γιὰ τὶς ἀναταραχὰς πού γίνονται στὸ νησί, προκαλεῖτε τὸ λαὸ σὲ συγκεντρώσεις καὶ τὸν ἐξεγείρετε ἐναντίον τοῦ Ἴταλικοῦ καθεστώτος...». Ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἕνας καραμπινιέρος φοβισμένος καὶ λέγει στὸν ἀγριεμένον Σταθμάρχην : -Μαρσεάλλο, τὸ χωριὸ ὀλόκληρο εἶναι ξεσηκωμένο καὶ κύκλωσε τὸ Σταθμὸ. Ἀμέσως ἢ ἔξαψη τῶν νεύρων ἔσβησε καὶ πελιδὸνός ἐρωτᾷ :— Τί συμβαίνει ;— Ἐὰν σὲ πέντε λεπτὰ δὲν ἐλευθερωθοῦν οἱ πρόκριτοι θὰ ἀνατιναχθοῦμε στὸν ἀέρα ἀπὸ τὴ μαγία τοῦ πλήθους.— Ἐξω ἀκούονται φωνές... «Δὲν ἀνεχόμεστε νὰ μᾶς διοικοῦν ἀκόμη οἱ νικημένοι τῆς Πίνδου...». Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπήρξεν ἄμεσο καὶ οἱ πρόκριτοι ἀφέθησαν ἐλεύθεροι.

Στὴν κύκλωσι τοῦ Σταθμοῦ εἶχαν λάβει μέρος καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐμπορευοῦ πού ἐγκαίρως εἰδοποιήθησαν. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐνήργησε ἡ ἡγεσία τῆς ἀντιστάσεως ἐπροξένησε μεγάλη ἐντύπωση στοὺς Ἴταλοὺς καὶ τὴν ἐπομένη ὁ ἴδιος ὁ Σταθμάρχης ὑπέβαλε τὸ ἀκόλουθο ἐρώτημα σ' ἕνα γέρο ναυτικό. -Ποῦ εὐρίσκετε τὴ δύναμη αὐτὴ ; Ποῦ στηρίζεσθε καὶ μᾶς περιφρονεῖτε ; Τότε ὁ γέρο-ναυτικός ἀπήντησε : - Πιστεύουμε πὼς ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ ἐλευθερωθοῦμε. Τὸ πόσοι θὰ μείνουμε δὲ μᾶς νοιάζει...

Ὁ Σταθμάρχης χωρὶς νὰ πῆ τίποτα βουβὸς ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ γέρο-ναυτικό καὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἄρχισε νὰ σκέφτεται διαφοροτικὰ καὶ νὰ ζητᾷ τὴ συνεργασία τῶν ντόπιων.-

Οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου μὲ θάρρος καὶ πεποίθησι γιὰ τὸ μέλλον ἀπαίτησαν ἀπὸ τὶς Ἴταλικὲς ἀρχὲς τὴν παράδοσι ὅλων τῶν κλειδιῶν τῶν κοινοτικῶν καὶ διοικητικῶν καταστημάτων, πρᾶγμα πού ἐπέτυχαν μὲ ἕνα εἶδος κοινοτικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ πρῶτα ἔκαμον τὴν κοινοτικὴ συνέλευσι, ἀπὸ τὰ ἔθιμα καθιερωμένη, στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Σηπλιανῆς καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἡγουμένου τῆς Κυρίλλου Ρωμάνου, διώρισαν τὴν Σχολικὴ Ἐφορεία, πού εἶχε διαλυθῆ

ἀπὸ τὸν Μάριο Λάγκο καὶ ἀπήτησαν τὴν παράδοση τοῦ Σχολείου γιὰ νὰ ἀρχίσῃ νὰ λειτουργῆ σύμφωνα μὲ τὴν ἐλεύθερη θέληση τοῦ λαοῦ. Οἱ Ἰταλικὲς ἀρχὲς ἀρνήθηκαν, ἀλλὰ τοῦτο ἀναψε τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ καὶ τὸ Σχολεῖο κατελήφθη ἐξ' ἐφόδου. Λίγο πρὶν γίνῃ ἡ ἐφοδος τοῦ Σχολείου ξεσηκώθηκε ὅλο τὸ χωριό, πῆγε πίσω στὸ Σταθμὸ καὶ ζητοῦσε τὰ κλειδιά τοῦ Σχολείου. Ὁ Σταθμάρχης ἀναποφάσιτος δὲν ἐγνώριζε τί νὰ πράξῃ. Τότε ἐζήτησε τὴν ἀνάμειξη τοῦ ἐκεῖ εὐρισκομένου καθολικοῦ ἱερέως Ντὸν Φιόρι καὶ ὁ τελευταῖος ὑπέδειξε στὸ Σταθμάρχη νὰ ζητήσῃ ἐνυπόγραφον δήλωσιν τῶν προκρίτων ὅτι διὰ τῆς βίας τοῦ ἀπέσπασαν τὰ κλειδιά, γιὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ κάθε εὐθύνη ἀπέναντι τῶν ἀνωτέρων του. Πράγματι στὴν αἴθουσα τοῦ Δημαρχείου καλεῖ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ ἀφοῦ τοὺς διάβασε τὴν ὑπεύθυνη δήλωσιν, ζήτησε νὰ τὴν ὑπογράψουν. Πρῶτος ὑπογράφη ὁ Γεώργιος Καμπανῆς (νῦν Ἱερεὺς) καὶ μεθ' αὐτοῦ πολλοὶ ἄλλοι ἀποφασιστικὰ στὸ Σταθμάρχη.—Μπορῶ νὰ βάλω χίλιες ὑπογραφὰς ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρξουν ἀνώτεροί σου γιὰ νὰ τίς ἐξετάσουν.— Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ὑπέγραψαν ὅλοι μὲ τὴ σειρά τους.

Ἰούλιος 1943.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ λαὸς τῆς Νισύρου πανηγύριζε τὴ νίκη του μαζὶ μὲ τριάντα ἀλεξιπτωτιστὲς Ἄγγλους ποὺ εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὴν Καρδάμαινα τῆς Κῶ. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα δημιούργησαν μιὰ ἀτμόσφαιρα ἐπαναστατικὴ καὶ οἱ Ἰταλικὲς ἀρχὲς τρομοκρατημένες δὲν παρουσίαζον καμμιά ἀντίδραση.

Τοῦτο ἐγένετο πιά φανερό ὅταν στίς 23 Ὀκτωβρίου τοῦ 1943 μερικοὶ Νισύριοι ναυτικοὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μιλτιάδη Κοντοβερὸν ἐλευθέρωσαν ἕξ Ἄγγλους αἰχμαλώτους ἀπὸ τὴν Κῶ, ποὺ οἱ Ἰταλοὶ τρομοκρατημένοι, ὄχι μόνον τοὺς προστάτεψαν, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὸ λαὸ τοὺς πρόσφεραν πολλὰς περιποιήσεις καὶ διηκούσαν τὴν ἀποστολὴν τους στὴ Μέση Ἀνατολή μ' ἓνα καϊκι ἀπὸ τὴ Σύμη - τοῦ καπετὰν Φώτη Φαρμακίδου.

Ἔτσι ἐξασφαλίστηκε ἡ σωτὴρ τῶν Ἰταλῶν σὲ ἐνδεχομένη κατάληψη τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ποὺ ἀπὸ τίς 2 Ὀκτωβρίου ἦσαν κύριοι τῆς Κῶ χάρις στὴ φοβία ποὺ κατεῖχε τοὺς Ἰταλοὺς τῆς Κῶ τοῦ συνταγματάρχου Λέγκε.

Νοέμβριος 1943.

Μεγάλῃ σύγχυσι ἐπικρατεῖ στὸ νησί. Οἱ Γερμανοὶ βρίσκονται στὴν Κῶ. Οἱ Ἰταλοὶ κλεισμένοι μέσα στὸ Σταθμὸ διαδραματίζουν ἄχαρο ρόλο ἀνίκαιου καὶ ἀδύναμου ὄχι πιά νὰ διοικήσουν τὸ νησί, ἀλλὰ οὐτὲ τοὺς ἴδιους τοὺς ἑαυτοὺς των. Τρόφιμα στὸ νησί δὲν ὑπάρχουν. Ἡ ἡγεσία τῆς ἀντιστάσεως γιὰ λίγο κλονίζεται καὶ ταραχὴ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὴ νεολαία. Ἔτσι κάθε μέρα ποὺ ξημέρωνε εὐρίσκετο τὸ νησί μὲ ὀλιγώτερους κατοίκους. Ἐφευγαν οἱ νέοι κρυφὰ ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ Κατακτητῆ, ἐρρίχνοντο στὴ θάλασσα μὲ μιὰ μικρὴ βαρκοῦλα μὲ πλῶρη τὸ ἄγνωστο. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νέους ἀφοῦ ἐφθασαν στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πέρασαν ἀπὸ τὸ καπνισμένο Καστελλόριζο, πάτησαν τὸ μαρτυρικὸ χῶμα τῆς Κύπρου καὶ ντύθηκαν τὸ χακὶ στὴ Μέση Ἀνατολή ἐθελοντὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Κάθε μέρα καὶ περισσότεροι ἐφευγαν, ὥσπου στὸ τέλος βυθίστηκε τὸ νησί στὴ θλίψη καὶ στὸ κλάμα γιὰ τὸν δὲν ἐφευγαν πιά μόνον οἱ νέοι, ἀλλὰ οἰκογένειες μὲ μωρὰ παιδιὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς μάνας.

Ἐνα πρωῖνὸ τῆς 13 Νοεμβρίου βρῆκε ἀναστατωμένους ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Τὸ ρυμουλκὸ τῆς Κομπανίας Κομερτσιάλε ἐξωπλισμένο ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς σὲ πολεμικὸ, παρουσιάστηκε μὲ τὸν ἀγκυλωτὸ σταυρὸ στὸν ἴστό του. Δυὸ μέρες συνέχεται ἐπικρατοῦσε μεγάλη κακοκαιρία καὶ τὸ πολεμικὸ τῶν Γερμανῶν δὲν μποροῦσε νὰ προσεγγίσῃ γιὰ τὸ οἱ Γερμανοὶ ποὺ ἦσαν μέσα, οὔτε ναυτικοὶ ἦσαν οὔτε καὶ τὰ φουντάξια τῆς Νισύρου ἐγνώριζαν. Τότε ἓνας Νισύριος ναυτικὸς ἔπεσε στὴ θάλασσα καὶ ἀφοῦ κολυμπώντας ἐφθασε στὸ πολεμικὸ, τοὺς ὠδήγησε στὸ πῶδ σίγουρο φουντάξι τῆς ὄστριας, στὸν ὄρμονο κάτω ἀπὸ τὴ Σπηλιανή. Αὐτὸ εἶχε μεγάλη σημασία γιὰ τὰ μετέπειτα γεγονότα. Οἱ Γερμανοὶ ἀπεβίβασθησαν στὸ

ΠΙΚΡΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

«Έν τὰ γιαντῶ καὶ ἅ τὰ πῶ»

Εὐρέθημεν ἓνα σαββατόβραδο τρεῖς φίλοι. Ποῦ νὰ πᾶμε; Καταλήξαμε νὰ πᾶμε στὴ φάμπρικα -στοῦ Θεοδωρῆ- νὰ πιοῦμε κάνα ποτηράκι ρετσίνα. Ἐστάθημεν ὄρθιοι στὸ μπάγκο -στὸ κιζιάσι- καὶ παραγγείλαμε ἓνα μπουκάλι ρετσίνα. Ὁ Θεοδωρῆς μᾶς ἔφερε τὸ συνηθισμένο μεζέ, ἓνα ραπανάκι, κάνα δυὸ σμαρίδες καὶ λίγες ἐλιές. Μᾶς ἔκοψε καὶ ἓνα κομμάτι πρωτινὸ ψωμί τοῦ φούρνου, ὄχι σπιτήσιο. Ἐπίναμε. Λέω σὲ μιὰ στιγμὴν τοῦ Θεοδωρῆ. «Έν ἔχεις κάνα αὐγὸ νὰ μᾶς φέρης;» Μοῦ λέει ὁ Θεοδωρῆς «Έν εἶσαι καλά. Ἡ περδικιά ἔρρώστησε». Μοῦ ἐπεξηγεῖ ὁ διπλανός μου «Γιάντα ἔχομεν ὄριθες. Ἡ περδικιά μᾶς ἔφερε ἀπὸ καμμιὰ φορὰ κάνα αὐγὸ, ἀλλὰ ἔρρώστησεν κι' αὐτὴ καὶ αὐγὸ δὲν φαίνεται πουθενὰ στὴ πιάτσα». Ἐν ἐμίλησα. Ξαναλέω στὸ Θεοδωρῆ. «Έν ἔχει καμμιὰ μπουκουνιά;» Λέει μου «Εἶπα σου, ἐν εἶσαι καλά. Γιάντα ἔσφάξα»; Μοῦ λέει πάλι ὁ διπλανός μου. «Γιάντα ἔχομε χοίρους; ἅμα σφάξου χοῖρο, λιμεντερούμεστε ποιὸς θὰ πρωτοπάρη ἀπὸ τὰ χασαπιά, πατεῖς με πατῶ σε, ἐκεῖ γίνεται ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος». Αἶ, ὦ Θεοδωρῆ, εἶπα, φέρε τοῦλάχιστο λίγο σπιτήσιο ψωμί, βουνιάλι, σάββατο εἶναι σήμερα. «Εἶπα σου», μοῦ λέει, «ἐν εἶσαι καλά, γιάντα ἀπότθε σὲ φέρα. Ξέρεις ἀπιστῆς ἔχει νὰ καπνίσῃ φούρνος;» «Ἰνναί» μοῦ λέει ὁ διπλανός μου, «ἐθ θὰ δῆς σάββατο νὰ καπνίσῃ φούρνος καὶ οἱ φουρνάρηδες ἐμ προλαβαίνουν νὰ βγάλλουν ψωμιά». Εἶπα κ' ἐγὼ «φούρνος ἀς μὴν καπνίσῃ, φέρε Θεοδωρῆ κρασί καὶ ἂν ἔχη ἡ Σοφία τίποτε φέρε μας». «Λεῖπει-λεῖπει ἐν εἰν' ἐδῶ στὴ Ρόδον εἶ, πολλὰ μᾶς τὰ ζητᾶς, πιε καὶ μὴ μιλάς, σῶπα». Ἦπια καὶ σῶπασα. Ἄν κανέναν ἀπὸ σᾶς θέλῃ νὰ μιλήσῃ ἀς συνεχίσωμε.

ΜΑΝΤΡΑΚΙΩΤΗΣ

νησί. Οἱ Ἴταλοι λόγῳ τῆς συνεργασίας των γιὰ τὴ φυγάδευση τῶν Ἄγγλων δὲν μπόρεσαν νὰ καταγγείλουν τὸ λαὸ στοὺς Γερμανοὺς γιὰ ὅλα ὅσα συνέβαιναν οὔτε καὶ νὰ διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τὴ βίαιη κατάληψη τοῦ Σχολείου καὶ τῶν ἄλλων διοικητικῶν καὶ κοινοτικῶν καταστημάτων. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ζητηθοῦν εὐθύνες γιὰ τὴ φυγάδευση τῶν Ἄγγλων ἀπ' τὴ μιὰ, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη δὲν μπορούσαν νὰ καταγγείλουν θετικὰ τοὺς κατοίκους, ὅτι τηροῦσαν ἀντιγεραμανικὴ τακτικὴ, ἀφοῦ Νισύριος κι' ὄχι Ἴταλὸς ἐκινδύνεψε γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Γερμανοὺς.

Οἱ Ἴταλοι παρ' ὅλο ποῦ δὲν ἐνέπνεαν ἐμπιστοσύνη στοὺς Γερμανοὺς, ἐπέτευχαν νὰ τοὺς πείσουν ὅτι, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιοι γιὰ τὴ τάξη καὶ ἡσυχία τοῦ νησιοῦ, ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ μέση ὁ γιατρὸς Μιχαὴλ Τσατσαρώνης ποὺ κάθε τόσο ἔδινεν ἀφορμὴ σὲ ἀντιταλικές ἐξεγέρσεις.

Ὁ γιατρὸς Τσατσαρώνης συλλαμβάνεται καὶ ὀδηγεῖται γιὰ ἐκτέλεση. Πρὶν ὅμως φθάσουν οἱ Γερμανοὶ στὸ τόπο τῆς ἐκτελέσεως εἰδοποιεῖται ἀπὸ τὴ νεολαία τῆς Ἀντιστάσεως ὁ Ἰωάννης Φραντζῆς, αὐτὸς ποὺ κολυμπώντας ἔφθασε στὸ πολεμικὸ τῶν Γερμανῶν καὶ δηλώνει στὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἀποσπάσματος Γερμανὸν Ἀξιωματικὸν ὅτι ὅλα ὅσα ἀνέφεραν καὶ κατήγγειλαν οἱ Ἴταλοι ἐναντίον τῶν προκρίτων καὶ τοῦ Γιατροῦ ἦσαν ψέμματα, γιὰτὶ ὁ Γιατρὸς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ τοῦ ὑπέδειξε νὰ φθάσῃ κολυμπώντας στὸ πολεμικὸ.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ σῶθηκε ὁ Γιατρὸς καὶ οἱ Ἴταλοι ἔπασαν στὴ δυσμένεια τῶν Γερμανῶν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ περιέλθῃ ἡ διοίκηση τοῦ νησιοῦ στὰ χέρια τῶν κατοίκων. Ἐτσι ἀπὸ τὴν ἐπομένη τῆς 13 Νοεμβρίου 1943 ἡ Νίσυρος αὐτοδιοικεῖται, παύει νὰ ζῆ σκλάβο. Ὁ λαὸς τῆς Νισύρου ἠνωμένος πειθαρχοῦσε στοὺς θεσμοὺς τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἔγραφε τὴν Ἱστορία του καὶ μπόρεσε νὰ διατηρήσῃ Σχολεῖα καθαρῶς Ἑλληνικὰ μέχρι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1944 ὅποτε μετὰ τὴν ἀποχώρηση -τὴν ὀριστικὴν πιά- τῶν Γερμανῶν, ἀνέλαβαν τὴν τροφοδοσίαν τοῦ νησιοῦ τὰ Ἄγγλικά κομμάτος.

(Συνεχίζεται)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια : Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Διαταγὴ Μουδίρου

Κύριοι Δημογέροντες Μανδρακίου,

Συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθμ. 122ψς 20 Αὐγούστου διαταγῇ τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως ἔχουσα ὡς ἑξῆς: Ἐπειδὴ ἡ καταμέτρησις τῶν νομφουσιῶν ἐτελείωσε καὶ ἐκοινοποιήθη εἰς ὅλο τὸ κράτος εἰς τὸ ἑξῆς ὅσα παιδιὰ γεννῶνται ἐντὸς ἑξ μηνῶν νὰ γράφονται τὰ ὀνόματα τῶν γεννηθέντων καὶ τῶν γονέων ἀπὸ τοὺς Μουκτάρηδες ἢ Ἰμάμηδες ἢ Παπάδες ἢ Χαχαμίδες, ἐὰν δὲν δηλώσουν ὑπόκεινται εἰς πρόστιμον ἡμισίαν Ὅθ. Λίραν καθὼς καὶ διὰ τὸν γάμον ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν νὰ δηλώνη ὁ Ἄρχ. Ἐπίτροπος. Τὸ πρόστιμον τῆς μὴ δηλώσεως τὸ ἴδιον διὰ τοὺς ἀποθανόντας ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς νὰ δηλώνη ὁ Ἄρχ. Ἐπίτροπος καὶ ὁ Μουκτάρης τὸ πρόστιμον καὶ δι' αὐτὸ τὸ ἴδιον. Εἰς τὸ χωρίον σας ἐπίσης πόσους ἱερεῖς ἔχετε νὰ δηλώσητε. Αὐτὰ ὅλα θὰ γράφονται εἰς ἐπίτηδες χαρτιά τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ ἔχω δι' ὅλα ταῦτα ἐπίσημον ἀπάντησιν ὅτινα θὰ στείλω ἐκεῖ ὅπου μὲ διατάττουν.

Νίσυρος 31 Αὐγούστου 1905

Ὁ Μουδῖρης
Τ.Σ.

Νίσυρος 4 Σεπτεμβρίου 1905

Πρὸς τὴν Σ. Δημογεροντίαν τῆς νήσου Καλύμνου

Ἐντιμοὶ Κύριοι,

Ἀντίγραφον εἰδοποιήσεως τοῦ Μουδῖρου μας ἡμερομην. 31 λήξαντος Αὐγούστου σὰς ἀποστέλλομεν ἐσακλείστως παρακαλοῦντες ὅπως ἔχωμεν ἐγκαίρως ἀπάντησιν σας σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν τούτῳ ἀναφερόμενα ζητήματα καθόσον ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρουσιν ὅλας τὰς προνομίους νήσους ἵνα συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ ἀπαντήσῃ ἐὰν τυχὸν καὶ εἰς ὑμᾶς ἐκοινοποιήθησαν τὰ ὅμοια ἀπαντήσωμεν καὶ καταβάλωμεν τὰς ἰδίας ἐνεργείας συμφώνως καθ' ὅλα πρὸς τὰς ὑμετέρας διότι ἐννοοῦμεν νὰ εἶναι πάντοτε συνησπισμένοι αἱ ἀδελφαὶ προνομιοῦχοι νῆσοι διὰ τὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα τοιαύτης φύσεως ζητήματα.

Ἀναμένοντες ἀπάντησιν σας διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως
Οἱ Δημογέροντες
Ὁδυσ. Σακελλαρίδης
Ν. Κωνσταντινίδης

Συνεδρίασις τῆς 19 Αὐγούστου 1908

Συνεπεία ἐπιστολῶν τῶν Δημογεροντιῶν τῶν Νήσων Καλύμνου καὶ Σύμης πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Μανδρακίου, δι' ὧν ζητεῖται ἡ ἀποστολὴ πληρεξουσίων τῆς νήσου Νισύρου οὔτινες παρακαθήσονται εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν ἐν Σύμῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ἣτις συνέλευσις θὰ ἀποτελεσθῇ ἐξ ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν προνομιοῦχων νήσων πρὸς κοινὴν σύσκεψιν ἐπὶ τῆς νέας καταστάσεως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἀποφασισθῇ ἐν τῇ διαληφθείσῃ, συνελεύσει ἐὰν πρέπη αἱ προνομιοῦχοι νῆσοι νὰ ἐκλέξωσι βουλευτὴν ἀφομοιούμενον μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐν ἡ περιπτώσει τὸ τοιοῦτον ἀποφασισθῇ νὰ ἐκλεχθῇ ἐν πρόσωπον ἀπὸ μέρους τῶν προνομιοῦχων νήσων ἔχον τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ προσόντα πρὸς δὲ καὶ γνώστης τοῦ προνομιακοῦ μας καθεστώτος ὥστε νὰ ὑποστηρίξῃ θερμῶς ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τὰ προνόμια τῶν νήσων, συνηλθόμεν σήμερον ἐν τῷ Δημογεροντίῳ Μανδρακίου οἱ ὑποφαινόμενοι Δημογέροντες τῶν τριῶν Δήμων τῆς νήσου Νισύρου καὶ ὁμοφώνως διορίζομεν τοὺς κ.κ. Ι.Μ.Κατσιματίδην καὶ Π.Παντελίδην μετὰ τὴν ἐπιφύλαξιν ἐὰν ὁ κ. Παντελίδης δὲν ἀποδεχθῇ, νὰ διορισθῇ ἐκ Μανδρακίου ἕτερον πρόσωπον τῇ ὑποδείξει τῶν Δημογεροντιῶν Ἐμπορίου καὶ Νικίων. Μεθ' ὃ διελύθη ἡ Συνεδρίασις.

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου
Ζ. Σὺμπλης
Ι. Παπαδόπουλος

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου
Ν. Γεῦās
Ν. Παπαϊωάννου
Ν. Κωνσταντινίδης
Θ. Οἰκονομίδης
Ε. Κατσιματίδης
Η. Κατσιματίδης

Οἱ Δημογέροντες Νικίων
Ν. Παπαχαρτοφύλης
Δ. Χαρτοφύλης
Π. Πασαχλίδης

Ἄριθμ. Πρωτ. 33

18 Σεπτεμβρίου 1908

Πρὸς τὴν Ἀξιότιμον Δημογεροντίαν τῆς Νήσου Σύμης

Εἰς Σύμην

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἀσμένως γνωρίζομεν ὑμῖν τὴν ἄφισιν τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου ἐν τῷ νησιωτικῷ Συνεδρίῳ κ. Ι.Μ. Κατσιματίδου ὅστις καὶ ὑπέβαλε ὑμῖν τὰ γενόμενα.

Περὶ τοῦ ζητήματος ἀν ἡ Κοινότης μας κατέχη ἔγγραφα σχετιζόμενα διὰ τὰ προνόμια τῶν νήσων πρὸς σύνταξιν τοῦ γενικοῦ ὑπομνήματος μετὰ λύπης λέγομεν ὑμῖν ὅτι πυρκαϊὰ πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν συμβάσα ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σπηλιανῆς ἔνθα ἦσαν κατατεθειμένα τὰ ἀρχεῖα τῆς νήσου μας κατέστρεψε τὰ ὑπάρχοντα ἔγγραφα.

Τὴν παρεθούσαν Κυριακὴν συνετεία ἐπιμονῆς τῆς Διοικήσεως Κῶ διεξήχθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῶν ἐκλεκτόρων μας ὡς τοιοῦτοι δὲ ἀνεδείχθησαν οἱ κ.κ. Ι.Μ. Κατσιματίδης καὶ Μιλτιάδης Λογοθέτης, ἱατρός, οἵτινες θὰ ἀναμένωσι τὰς παρ' ὑμῶν ὁδηγίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐκλεχθόσμενον ἄτομον ὡς κοινὸν βουλευτὴν μας.

Ἐσοκλείστως διευθύνομεν ὑμῖν μίαν συναλλαγματικὴν ἐπὶ τῆς ἐν Σμύρῃ Τραπεζῆς Μυτιλήνης ἕξ ἑκατομμύριον ὀκτώ, δι' ὃ ποσὸν ἐπεβλήθη εἰς τὴν Κοινότητά μας ὡς ἔξοδον τῶν διὰ Κων/πολιν κοινῶν πληρεξουσίων παρακαλοῦντες νὰ φανερώσητε ἡμῖν τὴν παραλαβὴν.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Οἱ Δημογέροντες

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Διοικητὴν τῆς Νήσου Κῶ

Ἐνδοξότατε,

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν β 10 ὀδεύοντος καὶ ὑπ' ἀριθμ. α.87 εε ἐπιδοθεῖσαν διὰ τοῦ Μουαβίνη Κῶ διαταγὴν Ὑμῶν, δηλοῦμεν ὅτι, σύμπας ὁ λαὸς τῆς νήσου μας ἀρνεῖται εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ πληρωμὴν τοῦ φόρου τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ἡμῶν, ἐνδιαπωμένων αἰγοπροβάτων διισχυριζόμενος ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ προνομιοῦχοι εἰσὶν ἀπληραγμένοι τοῦτου τοῦ φόρου καὶ ὅτι ἐπὶ ἀπολυταρχίας εἰσεπράττετο οὗτος βία καὶ ἀπειλῇ τῶν τότε ὑπαλλήλων. Ἡδὴ ὁμως ὅποτε ἐκηρύχθη καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα καὶ πᾶν πρόνομιον ἔσεται σεβαστὸν οὐδὲν δέχεται τὸ φορολογικὸν τοῦτο μέτρον.

Τοῦτο καὶ ὑπὸ ἡμερομ. 9 ὀδεύοντος ἐδηλώσαμεν γραπτῶς καὶ ἐπικυρώσαμεν ἐν τῷ..... δευτέρῃ τῆς ἐνταῦθα Μουδιρίας.

Ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

18 Μαΐου 1909

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Ι. Φωτιάδης

Ι. Γ. Κατσιματίδης

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου

Κ. Περδικάρης

Κων/νος Ζαννῆς

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

Νικ. Χαρτοφύλης

Ἐμμ. Διακομανώλης

Συνεδρίασις 3 Μαΐου 1910

Ἐπειδὴ ὁ κ. Ἐμμ. Κατσιματίδης ἐπαρουσίασε τῇ Δημογεροντίᾳ ἔγγραφον ἀφορῶν τὰ περὶ τῆς καταγραφῆς καὶ διανομῆς τῆς μετὰ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ του Ἰωάννου συνεταιρικῆς περιουσίας καὶ ἀπήτει τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν παρὰ τῆς Δημογεροντίας ὅπως δυνάμει τούτων μεταβῇ εἰς Κῶν καὶ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀναφερομένης ὑποθέσεως μέσον τοῦ Ὁθ. Ἱεροῦ Δικαστηρίου καὶ ἐπειδὴ ἡ πράξις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὰ προνομιακὰ δικαιώματα τῆς νήσου μας.

Συνελθούσα ἡ Δημογεροντία μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Ἀρχ. Ἐπιτρόπου καὶ συσκευασμένων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπεφασίσθη ὅπως δηλωθῇ τοῦτο τῷ Ἱατρῷ Ν. Ἀνδριωτάκῃ ὡς τὸ μᾶλλον ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον τῆς χήρας Ι. Κατσιματίδου καὶ παρακληθῆν νὰ μεταβῇ ἐνταῦθα καὶ ἐπέλθῃ ἐπιτοπίως συνενόησις χωρὶς νὰ λάβουν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ὁθ. Ἱεροῦ Δικαστηρίου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Δημογεροντία ὡς καὶ ἅπας ὁ Νισυριακὸς λαὸς θὰ ἐπενέβῃ εἰς τοῦτο καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς σταλέντας παρὰ τοῦ Ι. Δικαστηρίου ἐκτελεστὰς νὰ προβῶσιν εἰς τὴν τοιαύτην ἀντιβαίνουσαν τῶν προνομίων μας πρᾶξιν.

Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου

Ι. Φωτιάδης

Ε. Κατσιματίδης

Ἰάκωβος Καφετζῆς

Δ. Χατζηγιαννάκης

Ν. Γενᾶς

Οἱ Δημογέροντες

Γ. Βαγιατίης

Α. Κατσιματίδης

Ὁ Ἀρχ. Ἐπίτροπος

Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος

Ἐκλογή Δημογερόντων ἔτους 1910

Ἐν Νισύρῳ σήμερον τῇ 7 Μαρτίου 1910 γενικῆς συνελεύσεως γενομένης ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἑραῆς Ἐκκλησίας Ποταμιτίσσης ἀφορώσης περὶ ἐκλογῆς Δημογερόντων, ἀπεφασίσθη ἅμα τῇ ἐνάρξει αὐτῆς ὅπως ἡ ἐκλογή γενήσεται διὰ ψήφων καὶ ὠρίσθησαν ἐν πρώτοις ὀκτὼ πρόσωπα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ δηλώσῃ ἐπὶ τοῦ δελταρίου του μόνον δύο ἄτινα θὰ καθέξωσι τὴν προεδρευτικὴν θέσιν καὶ τὰ ὀρισθέντα ὀκτὼ ταῦτα πρόσωπα εἰσι τὰ ἑξῆς : Γ. Βαγιατίτης, Ἦλ. Κατσιματίδης, Ὀδ. Σακελλαρίδης, Νικολ. Ἐμμ. Παπαϊωάννου, Ι. Χατζηγιαννάκης, Ε. Κατσιματίδης, Ι. Φωτιάδης, Ι. Γιαννίδης.

Ἐκ τούτων ὁ μὲν Γ. Βαγιατίτης λαβεῖν ψήφους 53 ὁ δὲ Ἦλ. Κατσιματίδης 42, ὁ Ὀδ. Σακελλαρίδης 40, ὁ Ν.Ε. Παπαϊωάννου 30, ὁ Ι. Χατζηγιαννάκης 17, ὁ Ἐμμ. Κατσιματίσης 7 καὶ ὁ Ι. Φωτιάδης 6.

Καὶ οὕτω ἀναδεικνύεται ὁ μὲν Γ. Βαγιατίτης πρόεδρος τοῦ Δημογεροντικοῦ Συμβουλίου ὁ δὲ Ἦλ. Κατσιματίδης πάρεδρος, τὰ δὲ λοιπὰ ἀναφερόμενα πρόσωπα ἀποτελοῦν μέλη τοῦ Δημογεροντικοῦ Συμβουλίου καὶ διελύθη ἡ συνέλευσις.-

Οἱ ψηφίσαντες

Συνεδρίασις τῆς 10ης Ἀπριλίου 1910

Ἐνεκεν ἐπιστολῆς ἐκ Καλύμνου ἀποστελλομένης πρὸς τὴν Δημογεροντίαν δι' ἧς ἀπαιτοῦν ὅπως σταλῇ πληρεξούσιος πρὸς συγκρότησιν ἐκτάκτου συνεδρίου διὰ τὴν ἔκρυθμον κατάστασιν τῶν προνομίων τῶν 12 νήσων. Συνελθόντες σήμερον οἱ Δημογέροντες καὶ τῶν τριῶν Δήμων τῆς νήσου-μας καὶ συσκεψαμένων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπεφασίσθη ὅπως σταλῇ καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας νήσου πληρεξούσιος διὰ τὸ συγκροτηθησόμενον τοῦτο συνέδριον καὶ ὡς καταλληλότερον πρόσωπον ἐνεκρίθη ὁ κ. Ε. Παπαγιάννης ὅστις καὶ προσκληθεὶς ἐν τῷ Δημογεροντικῷ καταστήματι παρεδέχθη μετ' εὐχαριστήσεως νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἐν Καλύμνῳ τοῦτο συνέδριον ἀφοῦ πρώτον δηλωθῇ ἡμῖν ἡ ἐποχὴ τῆς συγκλήσεως, καὶ διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Γ. Βαγιατίτης
Η. Κατσιματίδης
Οἱ Δημ. Σύμβουλοι
Ν. Γενᾶς
Ἰάκωβος Γ. Καφετζῆς
Δ. Χατζηγιαννάκης
Γ.Δ.Οικονομίδης
Ιω. Παπαδόπουλος

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου

Ζ. Ζαφειρόπουλος
Α. Βλαχάκης

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

Σαῦρος Ι. Χαρτοφύλης
Φώτιος Παπαμιχαῆλ

Αἱ διδόμεναι ἡμῖν προτάσεις παρὰ τῆς Κυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν προνομίων ;

1) Ὅποια τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς Δημογεροντίας καὶ ποῦ στηρίζονται ;

Ἄπ. : Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς Δημογεροντίας εἰσὶν αἱ πράξεις τῶν Κυβερνητικῶν φόρων τὰ τοῦ Συμβολαιογραφείου, ἡ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ἐπίβλεψις καὶ ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν ἡ ἀναπλήρωσις τοῦ Δημάρχου (Πελετιῆ) Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀνέκαθεν προνομίων τῶν Δωδεκανήσων.

2) Τί φόρον πληρῶνει ἐτησίως ἡ ὅλη νῆσος; Ἄπ. Ὁ ὀλικὸς φόρος ἀνέρχεται εἰς Γρ. 31.518 μὲ τὸν στρατιωτικόν.

3) Ὅποια τὰ εἰσοδήματα τῆς Δημογεροντίας;

—Ὁ κεφαλικὸς φόρος ἐπὶ τῶν σφαζομένων ζώων ὁ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων προαιρετικὸς καὶ τὸ ἐπίδομα τοῦ Τελωνείου.

4) Ἀτομικὸς φόρος λαμβάνεται ; καὶ ἀναλόγως τῆς ἐργασίας του τί πληρῶνει ἕκαστος ;
—Ἀτομικὸς φόρος δὲν ὑπάρχει.

5) Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται φόρος ; καὶ πόσον ἐπὶ τοῖς 9/10 καὶ τίνι τρόπῳ εἰσπράττεται ;

—Φόρος εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται προαιρετικῶς 1 0/10.

6) Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἀνωτέρω ἐμπορευμάτων τί ποσὸν εἰσπράττεται καὶ ποῦ διατίθεται ;

—Ἐκ τῶν ἀνω ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται ἐτησίως 5 - 6000 γρ. ἄτινα διατίθενται ὑπὲρ τῶν Σχολῶν.

7) Ἐπὶ τῶν ἀγοραπωλησιῶν τῶν κτημάτων τί δικαίωμα εἰσπράττεται ; ἐξ ἴσου ἢ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ; καὶ ἂν εἰς τὰ πωλητήρια προσθέτετε χαρτόσημον ἢ οὐχί.

—Οὐδὲν δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἐγγράφων ἀγοραπωλησίας εἰσπράττεται τίθηται ὁμως χαρτόσημον ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ.

8) Εἰς τί καταγίνεται ἡ Δημογεροντία ;

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

Τώρα πιά είμεθα κι' οί δυο μέ γκριζους κροτάφους, έχουν περάσει χρόνια και χρόνια από τότε, μά κάθε τόσο νοσταλγικά αναπολώ την παιδική μου τούτη ανάμνησι και μαζί με πρόσωπα θυμάμαι και τὸ μικρὸ ἄμορφο νησάκι ὅπου τόσο ἀξένοιαστα κυλοῦσε ἡ ζωὴ τῶν μικρῶν μά και τόσο ἡρεμη-χωρίς φουρτούνες και κυματισμούς ἡ ζωὴ τῶν μεγάλων κατοίκων πού ὄλοι τους εἶχανε μιὰ ζωγραφισμένη γαλήνη και ἡρεμία στὰ πρόσωπά τους, πόση ἀλήθεια διαφορὰ μετὴν σημερινὴ ἀγωνία τοῦ τωρινοῦ ἀνθρώπου!

Ὁμορφα παλῆὰ καλὰ χρόνια τόσο νοσταλγικά βασανίζετε τὴ θύμησή μου, τόσο λυπᾶμαι πού δὲν εἶναι και σήμερα ἔτσι. Ἄραγε, τώρα στὸ νησάκι τὸ μικρὸ εἶναι πάλι ἡ ἴδια γαλήνη, ἡ ἡσυχία, ἡ ὁ ταρινὸς ταχὺς ρυθμὸς μετέδωσε και κεί τὸ σύγχρονο παλμὸ και ἀγωνία και μαζί τὰ χάπια και τὰ «ἡρεμιστικά» φάρμακα. Δὲν θέλω νὰ τὸ μάθω. Προτιμῶ νὰ ζῶ μετὴν ἀνάμνηση τοῦ... χθὲς και τίς παλῆες καλὲς μου θύμησες γιὰ τὸ νησί: ἔτσι στὸ σύγχρονο παλμὸ τῆς Ἀθήνας ἡ θύμησι αὐτὴ εἶναι ἕνα λιανάνκι ἀπάγγειο και μιὰ ἡσυχὴ γωνιά πού ἡ σκέψι, τὸ μυαλὸ και ἡ καρδιά βρίσκουν ξεκούρασι.

Κάποτε λοιπόν, βρέθηκα στὴ Νίσυρο γιὰ καλοκαίρι (ὁπως κάθε χρόνο). Τί δὲν γινότανε στὸ νησί τίς παραμονές τῆς «Δαμπρῆς». Ξενύχτια οἱ ραφτάδες και οἱ παπουτιστῆδες νὰ προλάβουν τίς καινούργιες παραγγελίες πού σχεδὸν ἤτανε τοῦ ὄλου νησιοῦ, ἀσβεστώματα τὰ σπίτια, κουβαλλήματα ξύλων και κλαδιῶν ἀπ' ὄλους γιὰ τοὺς σύγχρονο παλμὸ και ψηθῶν λογιῶν-λογιῶν λιχουδιές. Οἱ μανάδες μαγιὰ γινόντουσαν μοδίστες γιὰ τὰ φορέματα τῶν μικρῶν τους παιδιῶν πού γιὰ «φιγουρίνια» εἶχανε ἡ μιὰ τὴν γνώμη τῆς ἄλλης. Θυμᾶμαι λοιπόν πὼς λίγο πριν ἀπ' τὴ «Δαμπρῆ» ἡ θεία μου Εἰ... τέλειωσε τὸ φόρεμα τῆς μικρῆς τῆς κόρης και ξαδέλφης μου ἡ μικρὴ ἐπέμευε νὰ βάλῃ τὸ φόρεμα πριν τὴ μεγάλη μέρα, ἡ μάνα ἐπίμονα ἀντιδρούσε και βαυκαλίζε τὴ μικρὴ μετὴν ὑπομονὴ γιὰ τὴν μεγάλη μέρα πού θάβαζε τὰ γιορτινὰ τῆς.

Ἦρθε ἡ «Δαμπρῆ» και μπῆκε τὸ πολυπόθητο φόρεμα, πλισσέδες - φιδῆγοι - σερίτια, οὔτε Βασιλικὴ πορφύρα δὲν θὰ ἀνεμένετο μετὴν τόση λαχτάρα, οὔτε ἡ πὸς παλύτιμη ἐρμίνα στὴν πιδ κοκκέτα Κυρία δὲν θὰ προξενούσε τόση ἱκανοποίησι ὅσο στὴ μικρὴ τὸ φτηνὸ ἐκεῖνο φόρεμα. Τότε ἀκούστηκε ἀπ' τὴν παιδοῦλα τὸ περιφρημο σὲ ἀφέλεια και ἀπλοικότητα: «ὦ, Μάνα, ἦτανε κι' ἡ Δαμπρῆ μέρα ν' εἶν' ἥλιον ἔχει».

Ἀξέχαστα περασμένα χαρούμενα παιδικὰ χρόνια! Ἄραγε σήμερα ἡ Κυρία τὸ θυμάται;... Τώρα ράβει τὰ φορέματα τῶν παιδιῶν τῆς ἡ ἴδια;

K. N. A.

—Ἡ Δημογεροντία καταγιναται εἰς τὸ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ τῆς Γεωργίας, τὰ φιλανθρωπικά Καταστήματα, ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν ἐκτελεῖ και χρέη Δημαρχεῖου και συμβιβάζει τὰς μεταξὺ τῶν γεωργῶν μικροδιαφορὰς.

9) Τί φιλανθρωπικά ἔργα ἐγένοντο και τί ποσὸν κατηναλώθη δι' αὐτὰ ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Δημογεροντίας;

—Λιμὴν, Λουτρά, Σχολεῖα, Ἐκκλησίαι, Φαρμακεῖον, ἀποβάθραι και δρόμοι. Πάντα δὲ ταῦτα δι' ἰδιωτικῶν ἐράνων και δανείων. Ἡ Δημογεροντία οὐδὲν δαπανᾷ διότι ἐν τῷ Ταμείῳ τῆς χρήματι δὲν ὑπάρχει.

Ἐν Νίσυρῳ 2 Ἰουλίου 1910

Παρατηρήσεις

Ὡς ἐκ τοῦ ἡφαιστειογενοῦς τῆς νήσου μας και τῆς μεγίστης πρὸ 38 ἐτῶν γενομένης ἐκκρήξεως αἱ μὲν καλλιεργήσιμοι γαῖαι παντελῶς κατεστράφησαν αἱ δὲ ἐναπολειφθεῖσαι κατέστησαν ἀγονοὶ τὸ δὲ ἔδαφος ἀνυδρον, τῶν καρποφόρων δένδρων μὴ δυναμένων νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ πολὺ, ὑπόκειται δὲ και ὡς ἐκ τούτου και εἰς σεισμούς ἡ νῆσος μας διὰ τοῦτο και ἀναγκαζόμεθα νὰ στῆλωμεν τὰ τέκνα μας ἄρρενα και θήλεα μάλιστα φθάσουν εἰς ἡλικίαν 12-14 ἐτῶν εἰς διάφορα μέρη ἵνα και ἐκεῖνα ζῶσι και τοὺς γονεῖς αὐτῶν και τὰ μικρὰ ἀδελφία των διατηρῶσιν. Τοῦτο τελευταῖον εἰδείχθη μὴ εὐρεθέντος οὐδενὸς στρατευσίμου νέου.

Τὸ μέρη τοῦδε ἀναφερόμενον ἐπίδομα τοῦ Τελωνείου μὲς καθυστερεῖται ἀπὸ παρελθόντος Μαρτίου. Ὁ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς και ἐξαγωγῆς προαιρετικῶς εἰσπραττόμενος φόρος καθυστερεῖται ὑπὸ τινων διὸ και δυσκολευόμεθα τοῦ λοιποῦ νὰ συντηρῶμεν σχολεῖα.

Βαθυσεβάστως και θερμῶς καθικετεύομεν τὴν Σ. Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ τὴν ἐγνωσμένην πατρικὴν μέριμναν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου μας, καθὸςον ὄλος ἀδύνατος ἀποβραίνει αὐτὴ ἡ ἡ ὑπαρξίς μας τῶν προνομίων μας κατ' ἐλάχιστον θιγόμενων.

Εὐελπιστοῦντες ὅτι θὰ τύχωμεν τῶν ποθουμένων

Διατελοῦμεν βαθυσεβάστως

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΦΙΛΗΜΑ

Σάν κυλήσουν τὰ χρόνια σιγά, ἀθόρυβα, χωρίς νὰ τὸ νοιώσουμε, γινόμεθα σκεπτικισταί. Εἰσέρχόμεθα στὸ στάδιο τῆς φιλοσοφίας, τῆς «ἀναγκαστικῆς» φιλοσοφίας, πὸν τροφοδοτεῖ τὴ μοναξιά μας μὲ ἀναμνήσεις ἄλλοτε εὐχάριστες κ' ἄλλοτε δυσάρεστες, ἂν καὶ εἶν' ἀλήθεια πὸς στὸ κατακάθισμα τῶν ἀναμνήσεών μας αὐτῶν μένουν κυρίως, ἂν ὄχι ἀποκλειστικά, μόνον τὰ εὐχάριστα γεγονότα, ἐνῶ τὰ δυσάρεστα φεύγουν καὶ ξεχνιούνται σάν ἓνα κακὸ ὄνειρο.

Θυμᾶμαι ὅταν παιδοῦλα ἐδιάβαζα κάποια παλῆα κιτρινισμένη ἀνθολογία τὸν πατέρα μου, ἀπὸ 'κεῖνα τὰ παλῆα βιβλία πὸν στὶς τελευταῖες τοὺς σελίδες φιγουράρει ὁ ἀπαραίτητος «κατάλογος συνδρομητῶν» τυπωμένα σὲ μιὰ ἐπίσημη, ἄσπρη καὶ βαρεῖα καθαρεύουσα γεμάτη ἀπὸ δοτικὲς καὶ εὐκτικὲς πὸν ὅταν τὴν διαβάζης θυμίει σκληρὸ κολλάρο καὶ γιλέκο μὲ χρυσὴ καδένα, μπαστοῦνι, σκληρὸ καπέλλο, τίτλους εὐγενείας, οἰκὸσημα καὶ παχὺ στριψτὸ μουστάκι. Ἦταν τότε ἡ ἐποχὴ τοῦ ρωμαντισμοῦ, τοῦ ἐξιδανικευμένου λόγου, τοῦ Μυσσέ, τοῦ δικοῦ μας τοῦ Παράσχου καὶ τίποτε δὲν προμήνυε τὸ ἄγριο ξέσπασμα τοῦ ρεαλισμοῦ καὶ τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδο τῆς ὕλης πὸν ἔσπερνε ξοπίσω τῆς τὸν αἰῶνα τῆς μηχανῆς καὶ τοῦ ἀτόμου. Ἐγραφε λοιπὸν ἡ ἀνθολογία «μὲ ἐν φίλημα γεννώμεθα, μὲ ἐν φίλημα γεννώμεν καὶ ἐν φίλημα λαμβάνομεν ὅπταν τελευτῶμεν». Καὶ ταῦτα ἐγράφοντο εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὅποιαν τὸ φιλι ἦτο κάτι τὸ ἱερὸν πὸν μονάχα στὶς εἰκόνες εἶδεδετο ἢ στὴν χεῖρα τῶν γονέων μας κάθε πρῶτῃ γιὰ τὴν Καλημέρα καὶ τὸ βράδυ γιὰ τὸ καληνύχτισμα. Ἀργότερα, σάν θὰ ἤρχετο μὲ τὰ χρόνια ὁ καλὸς μας μὲ τὸν ὅποιον θὰ δημιουργούσαμε τὴν ζωὴν μας, τὸ φιλι εἶδεδετο μὲ τὴν εὐλογία τῆς ἐκκλησίας σάν δῶρο δοσμένο ἀπ' τὸ θεϊκὸ χέρι.

Πολλὲς φορές στὸν καφενὲ τοῦ Παύλου, ὅταν μὲ τὶς γειτονοποῦλες πλέκαμε τὶς δαντέλλες μας, ἄκουγα τοὺς παληοὺς νὰ συζητοῦν καὶ νὰ διηγοῦνται τὰ βάσανα τῆς μνηστείας των. Πήγαινε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς στὸ σπίτι τῆς μνηστῆς κάθε μέρα γιὰ νὰ πετύχη τὴν κοπέλλα μόνη ἔστω, καὶ γιὰ μιὰ στιγμή μὰ ποτὲ δὲν τὸ κατόρθωνε. Κέρβεροι σωστοὶ οἱ γονεῖς, εἶχαν πάντα τὸ κο-

ρίτσι ἀπὸ κοντά. Ζητοῦσε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς νερὸ ἢ ρακὴ, ἔπρεπε νὰ στείλουν τὴν ἀρραβωνιαστικιά νὰ τὸ φέρη. Σάν ἔφευγε, τὸν ξεπροβόδουσαν ἀπὸ κοντὰ μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά, ἡ μάνα ἢ ἡ ἀδελφὴ ἢ ὁ μικρὸς ἀδελφός. Ὡσπου ὁ δόλιος ξεσπάθωνε καμμιά φορὰ τραβώντας ἀρκετὰ ποτηράκια πρὶν, γιὰ νὰ μπορέση νὰ πάρη τὸ μεγάλο κουράγιο καὶ «νὰ τὴν βουτήξῃ» ὅπως ἔλεγε, τὴν ὥρα ποῦφευγε, γιὰ νὰ πάρη τὸ φιλι. Εἶπαμε πὸς ἦταν ἄλλα τὰ χρόνια τότε. Ὁ κόσμος κυκλοφοροῦσε μὲ λαντῶ, ἐχόρευε βάλς καὶ πόλκα, ἀπήγγελλε στίχους τοῦ Λαμαρτίνου, τραγουδοῦσε Τραβιάτα καὶ ταξείδευε δύο μῆνες γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν Νέα Ὑόρκη. Σήμερα ὁ κόσμος κυκλοφορεῖ μὲ κοντομάνικα ποικύμισα καὶ γιὰκὰ ἀλὰ Μπάυρον, οἱ γυναῖκες μὲ ψαράδικα παντελόνια, μιλάνε στὸν ἐνικό, μασάνε τσίχλα, χορεύουν ἀταβιστικὸς ρυθμὸς τὰμ—τὰμ καὶ πετᾶνε ἀπ' τὴν Ἀθήνα στὴν Νέα Ὑόρκη σὲ 20 ὥρες. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν ἔχει περάσει παραπάνω ἀπὸ μισὸς αἰῶνα. Πὸς νὰ ἀνθῆξῃ λοιπὸν τὸ ταλαίπωρο φιλι σὲ μιὰ τέτοια ἐξέλιξη; Παραστράτισε κ' αὐτό. Σέπτεσε ἀπ' τ' ἄστρα πὸν τὸ εἶχε τοποθετήσῃ ὁ Οὐγκῶ καὶ κατρακύλησε χαμηλά στὸ πεζοδρόμιο ὅπου παρουσιάζει συνηθισμένο θέαμα τὰ βράδια. Σεχύθηκε στὰ σινεμά, στοὺς δρόμους, στὰ μπάνια, παντοῦ. Δὲν κάνουμε κριτικὴ καὶ πολὺ περισσότερο δὲν κάνουμε ἠθικὴ. Κάνουμε ἀπλῶς μιὰ διαπιστώση.

Ἴσως ἡ ἐποχὴ ἐκεῖνη νὰ ἦτο πράγματι καλύτερη, ἴσως νὰ τὴ βλέπουμε ἐμεῖς καλύτερη πίσω ἀπὸ τὰ πρεσβυωπικὰ γυαλιὰ τῆς φιλοσοφίας. Πάντως καὶ ἂν δὲν ἦτο καλύτερη, ἦτο ὠραιότερη, κ' ἄς μύριζε γκάτσι καὶ φωταέριο. Καὶ ἦταν ὠραιότερη γιὰτὶ ἦταν ἀπλῆ.

Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ἐδημιούργησε καὶ δημιουργεῖ καθημερινὸς ἀνάγκες πὸν πιέζουν τὸν ἄνθρωπο καὶ κάνουν τὴν ζωὴν πὸν δύσκολη ἀντὶ νὰ τὴν ἀπλοποιοῦν. Θὰ ἔλθῃ ἄραγε ἡ ἐποχὴ πὸν ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπανέλθῃ στὴν ἀπλότητα καὶ θὰ θελήσῃ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πνεῦμα του γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἠθικὴ του τελειοποίησῃ; Ἴσως, αὔριον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Κ. ΚΩΝΣΤΑ

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ὀγκώδης ἐκ 330 σελίδων ὁ δεῦτερος τόμος τοῦ «Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου» (1957) ὄργανο τῆς Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας.

Εἰς τὸν τόμον τοῦτον συνεργάζονται ἐκλεκτοὶ διανοοῦμενοι Δωδεκανήσιοι καὶ ξένοι, δημοσιεύοντες μελέτας ἱστορικὰς, γλωσσικὰς καὶ λαογραφικὰς σχετικὰς

πρὸς τὴν Δωδεκάνησον. Ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ Β' τόμου σημειοῦμεν τοὺς Μητροπολίτην Κῶ κ. Ἐμμανουήλ, Μιχαηλίδην - Νουάρων, Π. Κρητικόν, Ε. Πρωτοψάλην, Α. Τσοπανάκη, Π. Παπαχριστοδοῦλου, Γιάννην Ζερβόν, Γ. Σπυριδάκη, Α. Καραναστάδην, Δ. Βαγιακάκον, Μιχαὴλ Πετριδὴν Ἄν. Βρόντην, Βαρίκα Μοσκόβη, Γ. Γεωργιάδην κλπ.

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΚΟΝΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΣ

Ἔνας Κοντός κοντακιανός, πῆρ' ὄμορφη γυναῖκα,
 κι' ἐβγάλαν του πῶς χρεωστᾶ ἔννια χιλιάδες γρόσια.
 Πουλᾶ ὁ Κοντός τὰ ρουχά του, πουλᾶ τὰ πράμματά του,
 ἐπῆρε καὶ τὴν ὄμορφη νὰ πᾶ νὰ τὴμ πουλήσῃ.
 Στὸν δρόμο ποὺ ἐπήγαινε, Γενίτσαρος ἔπαντᾶ τον.
 — Ποῦ πᾶς Κοντὲ τὴν ὄμορφη, ποῦ πᾶς τὴ μαυρομμάτα ;
 — Ἐβγάλα μου πῶς χρεωστῶ ἔννια χιλιάδες γρόσια·
 ἐπούλησα τὰ ρουχά μου, πουλῶ τὰ πράμματά μου,
 ἐπῆρα καὶ τὴν ὄμορφη νὰ πᾶ νὰ τὴν πουλήσω.
 — Γιὰ ἔπες μου τὴν ἀξίαν της, γιὰ ἔπες μου τὴν τιμὴ της.
 — Τῶναν της χεῖλι κάμνει δυὸ καὶ τ' ἄλλο τρεῖς χιλιάδες
 κι' ὁ γύρος τῆς ποδίτσας της, τὴμ Πόλι ἔξαγοράζει.
 — Βγάλε Κοντὲ τὴμ πούγγα σου νὰ σοῦ τήνε γεμίσω.
 Βγάξ' ὁ Κοντός τὴμ πούγγα του καὶ τρεῖς τήνε γεμίξει,
 ἐπῆρε καὶ τὴν ὄμορφη, στὸ κάτεργο τὴμ πάει.
 Ἀρχίνησε νὰ τὴν τσιμπᾶ, κι' ἀρχίνησε νὰ βρέχη·
 κι' ἀρχίνησε νὰ τὴν φιλᾶ, κι' ἐκεῖ χαλάζι πέφτει·
 κι' ἕνα καλὸ μαῦρο πουλί, ἀπηλοᾶ καὶ λέει :
 — Γιὰ ἔδες κακὸ ποὺ γίνεται στοῦ κάτεργου τὴμ πρῶρη,
 φιλᾶ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφή καὶ δὲν τὴν ἔνεστορεῦει ¹.
 Σᾶν τ' ἄκουσ' ὁ Γενίτσαρος, τὴν κόρην ἀρωτάει.
 — Γιὰ ἔπες μου τὴ σκλιπάδα ² σου, γιὰ ἔπες μου τὴ γενιά σου.
 — Ὁ ἀφέντης μου ἔναι ἀπ' τὰ Χανιά κι' ἡ μάννα μ' ἀπ' τὴ Δύσι ³,
 κι' εἶχ' ἀκουστᾶ τῆς μάννας μου, μικρούλα ὄπου ἤμουν',
 ὅτι τὸμ πρῶτο μ' ἀδελφὸ οἱ κλέφτες τὸν ἐπῆραν
 καὶ ἀράε μαθαίνω ἔμπορας πῶς εἶναι στὸ Μισίρι ⁴.
 Τὴν ἀρπαξ' ὁ Γενίτσαρος κι' εἰς τὸν Κοντὸν τὴν πάει.
 — Πάρε Κοντὲ τὴν ὄμορφη, πάρε τὴ μαυρομμάτα,
 ἄς εἶν' τὰ γρόσια προϊκά της, κι' ἄς εἶναι καὶ δικὴ σου.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς κ. Λαζάρου Κοντοβεροῦ
 (Καθ' ὑπαγόρευσιν Νικολάου Γ. Πουράκη)

ΤΑ ΤΡΙΑ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΑ

Τρεῖς καλογέροι Κρητικοὶ
 καὶ δυὸ ἀπὸ τ' Ἁγιὸν Ὅρος
 καράβι ἐρματώσασι
 χίλιες τρακόσες πῆχες.

Εἶχε κι' Ὀβριὸ πρματευτὴ
 καὶ Τοῦρκο καπετάνιο
 εἶχε καὶ τρία Ρωμιόπουλα
 ποῦτανε σπουδασμένα.

1) Ἄνεστορῶ ἀναμηνίσκομαι, μνημονεύω, νοέω, γνωρίζω.

2) Σκλιπάδα γενεαλογία, γενέθλη, καταγωγή, σειρά, φάρα.

3) Δύσις αἱ δυομαί, τὰ δυτικὰ μέρη, ἡ Ἑσπερία, ἡ Ἐδρῶπη.

4) Μισίρι ἢ Μισύρι ἢ Μυσίρι, δημόδης ὀνομασία τῆς Αἰγύπτου ἀναφερομένη εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην «Μάσουρ», οἱ Φοινικεὶς ἐκάλουν τὴν χώραν «Μύσρα». Οἱ Ἄραβες τὴν λέγουν «Μισρ» καὶ οἱ Τοῦρκοι «Μισίρι».

Ὁ πρῶτος ἦτο ναύαρχος,
ὁ δεύτερος πιλότος,
τὸ τρίτο τὸ μικρότερο
εἰς τὰ πανιὰ νεβαίνει.

Ἐχαίρετο κι' ἀνέβαινε
καὶ κλαίει καὶ κατεβαίνει
κι' ὁ ναύαρχος τὸν ἐρωτᾷ
κι' ὁ ναύαρχος τοῦ λέει:

— Τέχεις, μωρὲ Ρωμιόπουλο
καὶ κλαίεις κι' κατεβαίνεις;
— Εἶδα τὴν Πούλια κι' ἤστραψε
κι' ἐχάθη τὸ φεγγάρι.
Εἶδα τῆς Μάλτας τὰ βουνὰ
τὰ χιονοστιβασμένα.

Ἀκόμη ὁ λόγος ἦστεκε
κι' τὸ καράβι γέρνει.
Γεμίζει ἡ θάλασσα πανιὰ
τὰ κύματα κοντάρια.
Γεμίζουν κι' οἱ περιαιλιές
ὁμορφα παλληκάρια.

Ἐνα μικρὸ ναυτόπουλο
καβούλι δὲ τὸ πιάνει.
Ἐσαράντα ἕξι μέρες πολεμᾷ
νὰ βρῆ στεργιὰ νὰ πιάση
καὶ στίς σαράντα τέσσερις
εἶπε μοιριολοῖ.

Ἡ θάλασσα δὲν εἶν' δεντρὶ
νὰ πιάσω νὰ γλυτώσω
δίχως ἀρρώστια κι' πληγὴ
ψυχὴ θὰ παραδώσω.

Εἶχε καὶ τρεῖς Ἀμοίρισσες
κι' τρεῖς Ἐμηλιοπούδες.
Ἡ μιὰ ἤκλαιε τὸν ἄνδρα τῆς
κι' ἄλλη τὸ παιδί τῆς.
Ἡ τρίτη ἡ πιὰ μικρότερη,
ψάρτη, γραμματικὲ μου.

Νίσυρος 1935

Συλλογὴ Καλλιότης Ἰ. Νικολοπούλου

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟΝ ΝΗΣΙΔΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 256 τῆς 19 Δεκεμβρίου 1957 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐδημοσιεύθη ὁ ὑπ' ἀριθ. 3.800 Νόμος, εἰς τὸν ὁποῖον περιλαμβάνονται αἱ κατωτέρω διατάξεις, ἐνδιαφέρουσαι τὸν Δῆμον Μανδρακίου.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 17 καθορίζεται: «Παραχωρεῖται κατὰ πλήρη κυριότητα εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου τὸ κτιριακὸν συγκρότημα τοῦ Δήμου Μανδρακίου, ἔνθα στεγάζονται σήμερον ἅπασαι αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Δήμου (Δημαρχεῖον), ὅπερ ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1931 ὑπὸ τοῦ Δήμου καὶ χρησιμοποιεῖται ἔκτοτε συνεχῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Δήμου».

Διὰ τοῦ ἄρθρου 18 παράγραφος 1 καθορίζεται «Παραχωροῦνται εἰς τοὺς ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ ἀναφερομένους Δήμους καὶ Κοινότητας τῆς Δωδεκανήσου, μεταβιβαζόμεναι δωρεάν κατὰ πλήρεις δικαίωμα κυριότητος, νομῆς καὶ κατοχῆς, αἱ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμεναι πρὸς βόσκησιν ζώων καὶ περιελ-

θοῦσαι εἰς τὸ Δημόσιον δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς παραγράφου 1 τοῦ XIV παραρτήματος τῆς συνθήκης Εἰρήνης μεταξὺ τῶν Συμμάχων καὶ συνησπισμένων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἰταλίας, κυρωθείσας διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 423)1947, νησιδῶς ὡς κατωτέρω περιγράφονται.

...ζ') Εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου: αἱ νησιδῶς 1) Περγουῦσα καὶ 2) Κανδελεοῦσα καὶ τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου Γυαλί, τὸ ὡς βοσκοτόπος χρησιμοποιούμενον.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 20 τέλος καθορίζεται: «Παραχωροῦνται, κατὰ πλήρη κυριότητα, εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου αἱ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ τμήματος παλαιοῦ Αἰγιαλοῦ, ἱαματικά θερμοπηγαί, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ τμήματος τούτου κτιριακὰ συγκροτήματα, ἅτινα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Δήμου ὡς ξενοδοχεῖον καὶ ὑδροθεραπευτήριον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1865».

ΑΠ' ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Ἀπὸ τὸν διαμένοντα ἐν Charlotte τῶν Η.Π.Α., ἀγαπητὸν συμπατριώτην μας Κ. Μ. Κόκκινον, ἐλάβομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν, ἣν καὶ δημοσιεύομεν ἀνταποκριθῆναι εἰς σχετικὴν παράκλησίν του.

«Ἀγαπητοί μου. συμπατριῶται,

Ἀφοῦ πρώτον σᾶς συγχαρῶ διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ μας, πού με τὴν πλοῦσιαν ὕλην του (νέα τῆς πατρίδος μας, ἀρχαία καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα τῆς, λαογραφικὰ κ.λ.π.) ἔγινε ὁ συνδυκτικὸς κρικός τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων, σᾶς παρακαλῶ νὰ συνεχίσετε τὸν ἱερόν ἀγῶνα καὶ ἡ Πατρίς μίαν ἡμέραν θὰ σᾶς στεφανώσῃ με τὸν δίκαιον ἔπαινον.

Ἐπιθυμῶν νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ ὀλίγας γραμμάς με τὰς ἀσθενεῖς πνευματικὰς μου δυνάμεις, σᾶς γράφω τὰ παρακάτω καὶ ἐὰν τὸ ἐγκρίνετε, παρακαλῶ τὰ δημοσιεύετε.

Ἦτο 1905 ὁπότεν οἱ πρῶτοι μετανάσται Νισυριοί, ἀφίχθημεν εἰς τὸν Νέον Κόσμον, ζητοῦντες καλυτέραν τύχην. Οἱ ὄροι τῆς βιοπάλης ἦσαν σκληροί. Δὲν ἦτο ἡ Ἀμερικὴ, ὅπως τὴν ὠνειρεύθημεν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τί προσόντα; Ἀγράμματοι, χωρὶς γλῶσσα, χωρὶς καμμίαν τέχνην, σὲ ξένο περιβάλλον, ξένοι ἐν μέσῳ ξένων. Ἔργαζομεθα ἐπὶ 14 ὥρας τὴν ἡμέραν, μὲ μόνον 20 δολάρια τὸν μῆνα, τὰ ὅποια βεβαίως γιὰ μᾶς ἦσαν πολλὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴν. Εἰργάσθημεν, ὑπεφέραμεν στεροήσεις, κοιμώμενοι 5 - 6 εἰς ἓνα δωμάτιον, ἐπλέναμεν τὰ ρούχα μας μόνον, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐπαρκοῦσαν νὰ ζήσωμε. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ἐπρεπε νὰ στείλωμα εἰς τοὺς δικούς μας καὶ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τῶσδε ἄλλες ὑποχρεώσεις. Μολταῦτα ἡ πρώτη μας φροντίς ἦτο νὰ ἰδρῶμα σύλλογον, τὴν Πορφύριδα καὶ τὸν Ὀμηρον. Εἰμεθα 35 μέλη τοῦ Ὀμήρου καὶ τὸ πρῶτον τραπέζιν πού δώσαμε εἰς ἓνα φτωχικὸν δωμάτιον τοῦ ἀειμνήστου καλοῦ πατριώτου μας Γ. Κεχαγιᾶ, τὸ ὅποιον πολλοὶ ἀπὸ ὅσους εὑρίσκονται ἐν τῇ ζωῇ θὰ ἐνθυμοῦνται εἰς τοὺς 28 δρόμους. Καταβάλαμε ὄλοι ἀπὸ ἓνα μηνιατικὸν καὶ εἰσεπράξαμεν δολάρια 650, τὰ ὅποια ἦσαν ὁ πρῶτος πυρὴν διὰ τὴν ἀνάγεσιν τοῦ Ὀμηρίου σχολείου. Ἀπίστευτον, πού ὅμως ἐγίνε πραγματικότης, διότι ὑπῆρχε ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ νησί μας. Τὸ ἄλλο σωματεῖον ἡ Πορφυρίς, ἐπλούτισε τὸ νησί μετὰ ὠραία κτίρια τῶν Λουτρῶν, ἐνῶ σήμερον τὰ παιδιὰ μας ἔρχονται καλύτερα καρτηρητισμένα ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον, εὑρίσκουν ὑποστήριξιν, καλύτερους ὄρους ζωῆς, ἀμείβονται πλουσιοπαρόχως μεθ' ὧρον ἐργασίαν καὶ ἐπρεπε νὰ δεῖξουν περισσότερο ἐνδιαφέρον διὰ τὰ σωματειακά μας καὶ τὸ νησί μας, ἐν τούτοις ἀδιαφοροῦν, ἀντὶ ὧς ἐπρεπε νὰ ἀμιλλῶνται ὥστε νὰ κάμουν μεγαλύτερα ἔργα ἀπὸ τοὺς προπάτορας. Αὐτὸ εἶναι λυπηρὸν. Εἰς Νέαν Ὑόρκην θὰ εὑρίσκωνται ἄνω τῶν 650 Νισυρίων, περισσότεροὶ ἀπὸ ὅσοι ἔχουν μείνει ἐν τῇ Νισυρῷ καὶ ἐν τούτοις ὁ Γνω-

μαγόρας, ἀν δὲν ἀπατώμα, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 65 τακτικά μέλη.

Δι' αὐτὸ κάμνω ἐκκλησίαν εἰς τοὺς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εὑρισκομένους συμπατριώτας μας νὰ συσπειρωθῶν γύρω ἀπὸ τὸν Γνωμαγόρα, νὰ ἀφήσουν τὰς μικροφιλοτιμίας καὶ νὰ ἐργασθῶν ὄλοι μαζί, ὡς ἀδέλφια μιᾶς Πατρίδος, διότι μᾶς ἔχει ἀνάγκη τῶρα παρά ποτὲ ἄλλοτε. Ἄς λάβωμεν παράδειγμα ἀπὸ τὰ ἄλλα τοπικά Σωματεία, τὰ ὅποια ἐπλούτισαν τὰ χωρία τοὺς ἐπάνω στὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδος μετὰ Ἐκκλησίες, Σχολεῖα, Νοσοκομεία, δρόμους, ὕδραγωγεία. Ἄς λάβωμεν παράδειγμα τὸν Ὀμηρον καὶ τὴν Πορφύριδα καὶ ἄς προσπαθῶμα νὰ τοὺς ξεπεράσωμα, ὅπως ἔχομα ὑποχρεώσι. Γιατὶ ὀφείλομα νὰ τὸ ὁμολογήσωμα, ὁ Γνωμαγόρας στὰ 42 τὸν χρόνον δὲν ἔκανε ὅ,τι ἐπρεπε καὶ ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ κάμη. Καὶ οἱ πρῶτοι ὑπεύθυνοι εἰμεθα ἔμεις.

Κ. Μ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΛΥΤΡΩΤΗ

Πλημμυρισμένη ἀπὸ τὴν θερμὴν ἀγάπην τῶν παιδιῶν τῆς, ἐγκατέλειπε τὰ ἐγκόσμια ἡ Ἀρχοντοδέσποινα Κ α λ λ ι ὀ π η Λ υ τ ρ ω τ ῆ, ὑπόδειγμα καλῆς μητέρας καὶ εὐγενικῆς ψυχῆς πού ξέρει νὰ δέχεται καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, χωρὶς περηφάνεια ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀπελπισία.

Ἐγκατεστημένη πολὺ καλὰ ἐπὶ τὴν Ρωσίαν, διέφυγε κατὰ τὴν κομμουνιστικὴν Ἐπανάστασιν μετὰ τὴν οἰκογένειάν τῆς εἰς Νίσυρον. Ἡ ἀπώλεια τοῦ συζύγου τῆς, νέου ἀκόμη, συνεπλήρωσε τὴν καταστροφὴν. Στὰ σκληρὰ κτυπήματα τῆς μοίρας ἐστάθη ἀλύγιστη, τὰ ἀντιμετώπισε θαρραλέα καὶ περήφανα, μητέρα καὶ πατέρας μαζί καὶ ἐνίκησε. Καὶ ἠτύχησε νὰ δῆ ἀποκατεστημένα τὰ παιδιὰ τῆς, κατὰ τρόπον ἀξιοζήλευτον, χάρις ἐν τῇ ἠθικῇ ἀρχῇ πού τοὺς ἐνέπνευσε, κυρίως μετὰ τὸ εὐγενικὸν τῆς παράδειγμα.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἀπευθύνουν τὰ πιὸ θερμὰ συλλυπητήρια τῶν στὰ παιδιὰ τῆς καὶ τοὺς δικούς τῆς.

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωσις

ΣΧΟΛΗ ΜΟΝΟΤΥΠΙΑΣ

Γιατράκου 9 — Ἀθῆναι

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΤΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 40^Ν ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 21

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ^{Αντιπρόεδρος :} Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γραμματέας : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Ο Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ»
» » «ΙΣΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ»
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ»

Αθηνών
»
»

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ αριθ. 46, Γ' δροφος, αριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Υόρκη : Ίάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κώς : Α. Παληθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σαωλαρίδης
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3— ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Με σοβαρότητα και ἐγκαίρως	Σελ.	1
Κρίσεις και σχόλια		2
Ἡ νῆσος Νίσυρος—Υπὸ καθηγητοῦ κ. Γ. Κ. Γεωργαλά	»	3
Ἡ Δημιουργία (ποίημα)—Δ. Μπαλαλά	»	12
Λαογραφικά σύμμεκτα Νισύρου—Υπὸ μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	»	13
Ὁ Ποδαλείριος και ἡ Νίσυρος. Ὑπὸ Λ. Κοντοβεροῦ	»	17
Νισύρικες παροιμίες—Συλλογὴ Σταμ. Κουρζῆ	»	20
Ἄπ' ὅτι θυμάμαι—Υπὸ Ν. Σακελλαρίδη	»	21
Ὁ τσοπάνης και ὁ χάρος (Νισ. δημοτικόν)—Συλλογὴ Λ. Κοντοβεροῦ	»	22
Τὸ Χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου—Υπὸ Ν. Κουμέντου	»	23
Νισύρικες παροιμίες—Συλλογὴ Σταμ. Κουρζῆ	»	26
Ἱστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου—Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	»	27
Ἀναγνώρισις συζύγου (ποίημα)—Συλλογὴ Ν.Ι. Νικολοπούλου	»	30
Τραγούδι τῆς ἐργατιᾶς (ποίημα)—Συλλογὴ Ν.Ι. Νικολοπούλου	»	30
Τῆς ἐργατιᾶς (ποίημα)—Συλλογὴ Ν.Ι. Νικολοπούλου	»	31
Τὸ Ρηγόπουλο (τραγούδι τοῦ γάμου)—Συλλογὴ Λ. Κοντοβεροῦ	»	31
Στὸ νησάκι μας —Υπὸ Καλ. Κώνστα	»	32
Νισυριακοὶ Ἀντίλαλοι	»	16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ἑπεύθυνος Τυπογραφείου : Ν. Μπουλαχάνης - Ἄρμοδιου - 6

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

ΜΕ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΙΡΩΣ

Τὰ «Ν. Χ.» δὲν ἔπαψαν καὶ δὲν θὰ πάψουν νὰ τονίζουσι τὴν σημασίαν ποῦ ἔχει διὰ τὴν Νίσυρον ἡ ἀνάπτυξις τῆς Τουριστικῆς Κινήσεως κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας. Ἐγκαίρως μᾶς ἔγινε συνειδησις πὺς τὸ μικρὸ μας Νῆσι κατὰ τοὺς ὀλίγους θερινοὺς μῆνας ἀναπνέει ζωογόνο ἀέρα τόσο ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ στὴν πατρίδα τῶν ξηνητεμένων, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν θερμοπηγῶν μας. Βασικὸ στοιχεῖο διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ εἶναι ἡ ὑπαρξις τῆς Λουτροπόλεως μας μαζὶ μὲ τὸ θαυμάσιον, τὸ μοναδικὸν θὰ λέγαμε κλίμα καὶ ὕμωρον τοπεῖο. Ὅλα αὐτὰ θὰ μπορούσαμε νὰ τὰ χαρακτηρίζαμε θεϊκὴ εὐλογία ποῦ μόνη τῆς ὅμως δὲν ἀρκεῖ νὰ φέρῃ τὸ ἐπιθυμητὸ ἀποτέλεσμα ποῦ εἶναι ἡ προσέλκυσις μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπισκεπτῶν, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν μία μόνιμη πηγὴ ἐσόδων τοῦ τόπου μας.

Σὲ ὅλους εἶναι γνωστὸ πὺς τὰ παλαιότερα χρόνια πέρασαν «ἡμέρας δόξης» τὰ Ἰαματικὰ Λουτρά τῆς Νισύρου. Ὅχι μόνον Δωδεκανήσιοι, ἀλλὰ Αἰγυπτῖοι καὶ Μικρασιαῖται καὶ ἀπὸ ἄλλα ἀπομακρυσμένα μέρη κάθε χρόνο φθάνανε κατὰ καρβάνια γιὰ λουτροθεραπεία τόσο στὰ Λουτρά τοῦ Δήμου μας, ὅσο καὶ στὰ τότε πολυτελέστατα Λουτρά τοῦ Πέτρου Παντελίδου στὸ γραφικώτατον χωριουδάκι τῶν Πάλων. Τὰ χρόνια ποῦ πέρασαν, ἡ ἰταλικὴ Κατοχὴ καὶ ὁ τελευταῖος πόλεμος, εἶχαν πολὺπλευρὴ ἐπίδρασι μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνασταλῇ ἡ κίνησις τῶν Λουτρῶν μας. Ὁ δὲ θάνατος τοῦ ἱατροῦ Παντελίδου εἶχε σὰν συνέπεια τὴν καταστροφὴν τὴν ὀλοσχερῆ τοῦ Καταστήματος τῶν Λουτρῶν τοῦ μὲ τὴν δυσμενεστάτην ἐπίδρασιν διὰ τὴν φήμην τῶν Θερμοπηγῶν μας, γιὰ τὴν ὁ ἱατρὸς Παντελίδης ἀποτελοῦσε τὸν ἀνθρωπὸν ὁ ὁποῖος εἶδεν τὴν σημασίαν ποῦ ἔπρεπε στὴ διαφήμισι τῶν Ἰαματικῶν Πηγῶν.

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Δωδεκανήσου δημιούργησε νέες προοπτικὰς γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Πηγῶν μας. Ἡ ἀνακαίνισίς τους, ἔστω καὶ ἡ στοιχειώδης, δημιουργεῖ συνθήκας ἐπαναπροβολῆς μὲ σοβαρότητα σὲ πλατεῖα δημοσιότητα τῶν Λουτρῶν μας. Ἡ διαφήμισις τῶν Λουτρῶν μας εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἀρχίσῃ. Εἶναι νὰ ἀπορῇ κανεὶς πὺς ὁ Δῆμος δὲν ἀντιλαμβάνεται πὺς, σήμερον ποῦ ἀπὸ μέρους τῶν ἱατρῶν προβάλλονται σὰν «πανάκεια» σὲ ὅλες σχεδὸν τὰς παθήσεις τὰ θαλάσσια λουτρά, γιὰ νὰ μωρέσῃ νὰ ζωογονηθῇ ἡ κίνησις τῶν Λουτρῶν, ἐπιβάλλεται περισσότερο παρὰ ποτὲ νὰ διατεθῇ τὸ ἀνάλογον χρηματικὸ ποσόν, γιὰ μία μελετημένη καὶ σοβαρὴ προβολὴ τῶν θεραπευτικῶν προσόντων τῶν Λουτρῶν μας εἰδικώτερα καὶ γενικώτερα τοῦ παραθερισμοῦ στὴ Νίσυρον. Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ, πὺς ἀναγκαῖα προϋποθέσεις, παραμένει ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν λειτουργίας τοῦ Καταστήματος, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ περμιένωμε πρόοδο στὴν κίνησιν τῶν Λουτρῶν μὲ συνέπεια, γιὰ τὴν βέβαιαν δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐμφανισθῇ ἡ ἀνῦπαρκις «ρεκλάμα» τῶν Λουτρῶν καὶ Τουρισμοῦ στὴ Νίσυρον ἐὰν δὲν συνδέεται μὲ ἀνάλογη βελτίωσις τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως. Τὰ «Ν. Χ.» ἐγκαίρως σαλπίζουσι γιὰ τὴν ἐπιβαλλομένην προσπάθειαν καὶ περιμένουσι νὰ συμβάλουσι καὶ αὐτὰ μὲ τὴν σειράν τους στὴν προσπάθειαν τοῦ Δήμου καὶ τῶν Συλλόγων μας στὴ Ρόδο, καὶ στὴν Ἀθήναν—Γιὰ μιὰ προσπάθειαν ἐπίγουσαν μὲ σκοπὸν νὰ ἔχωμε ἀνάλογον ἀποτέλεσμα καὶ στὴν προσεχῆ Λουτρικὴ καὶ Τουριστικὴ περίοδο.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐλάβαμε καὶ εὐχαρίστως δημοσιεύουμε, εὐχαριστήρια, ἀπὸ τὸ Δ/τὴν τοῦ Δημοτικοῦ μας σχολείου κ. Σταμ. Κουρζῆν. Τὸ πρὸς τὸν κ. Γ. Σακλαρίδην ἐκ παραλείψεως δὲν δημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΣΥΣΣΙΤΙΩΝ
ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

Πρὸς τὸν κ. Γ. Σακλαρίδην

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Μαθητικῶν Συσσιτίων Μανδρακίου Νισύρου εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν ἀγαπητὸν μας συμπολίτην κ. Γεωργίου Σακλαρίδην - ωγράφον - διὰ τὴν ἐκ 200 δραχμῶν δωρεὰν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Συσσιτίου, εἰς μὴμην καὶ ἀντὶ στεφάνου τοῦ ἐκλιπόντος συμπεθέρου αὐτοῦ Γεωργίου Τσαγκᾶ.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 25-10-1957

Διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΚΟΥΡΖΗΣ
Διευθυντῆς τοῦ Σχολείου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Μαθητικῶν Συσσιτίων Μανδρακίου Νισύρου ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὸν Σύλλογον Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, διότι ἐνίσχυσε τὰ Συσσίτια, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 1000 δραχμῶν.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 9-4-1958

Διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΚΟΥΡΖΗΣ
Διευθυντῆς τοῦ Σχολείου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Μαθητικῶν Συσσιτίων Μανδρακίου Νισύρου ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας της καὶ πάλιν πρὸς τὸν Σύλλογον Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Νέας Ὑόρκης διότι ἀπέστειλε δι' οἰκονο-

μικὴν ἐνίσχυσιν τὸ ποσὸν τῶν ὀγδοήκοντα - ἀριθ. 80 - δολλαρίων.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 7-4-1958

Διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΚΟΥΡΖΗΣ
Διευθυντῆς τοῦ Σχολείου

Μία διευκρίνισις

Διευκρινίζομεν ὅτι τὰ παραλειπόμενα ἐκ τῶν Νισυριακῶν Ἀντιλάλων, κοινωνικὰ νέα καὶ λοιπαὶ εἰδήσεις καὶ γεγονότα, ἀφορῶντα τὴν Νισυρον καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ Νισυρίους (ἐκ Μανδρακίου - Νικιῶν καὶ Ἐμπορίου Πάλων), δὲν βαρύνουν τὴν Σύνταξιν τοῦ Περιδικοῦ, ἀλλὰ εἶναι μία συνέπεια τῆς μὴ πλήρους καὶ ἐγκαίρου ἐνημερώσεως τῆς Συντάξεως, εἴτε ὑπὸ τῶν ἀνταποκριτῶν, εἴτε ὑπὸ παντὸς συνεργάτου ἢ φίλου τῶν «Νισ. Χρονικῶν».

Τούναντίον μάλιστα, ὡς ἐπανειλημμένως ἐτονίσθη, δι' εἰδικῶν ἀνακοινώσεων καὶ σχετικῶν ἐκκλήσεων, ἐπιθυμία μας εἶναι νὰ ἐμφανίζωμεν ἀπὸ τῶν οἰκείων στηλῶν μας, πᾶσαν πληροφορίαν Νισυριακοῦ ἐνδιαφέροντος, χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως διάκρισιν.

Ἐπαναλαμβάνομεν τὴν παράκλησιν αὐτὴν πρὸς πάντα Νισύριον, ὅπως εὐρίσκεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ περιοδικὸν μας καὶ μᾶς ἀποστέλλει κάθε εἰδήσιν καὶ γεγονότα, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, κατόπιν καὶ τῆς διευκρίνεως ταύτης, ὑπὸ οὐδενὸς θέλει διατυπωθῆ παράπονον κατὰ τῆς Συντάξεως ἢ ἀποδοθῆ πρόθεσις αὐτῆς εἰς οἰανδήποτε παράλειψιν. Εὐνόητον εἶναι ὅτι, μόνῃ ἢ Σύνταξις καὶ οἱ στενοὶ Συνεργάται τοῦ Περιδικοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώωσιν τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν εἰδήσεων πάσης φύσεως, ποῦ ἀφοροῦν τὴν Νισυριακὴν οἰκογένειαν.

Οἱ ἀνταποκριταὶ μας καὶ οἱ «ἀντίλαλοι»

Σημειοῦμεν ὅτι οἱ ἀνταποκριταὶ μας τελευταίως δὲν μᾶς ἀποστέλλουν ἐγκαίρως τὰς εἰδήσεις καὶ τὴν συνεργασίαν των.

Αὐτό, εἶναι περιττὸ νὰ τονίσωμεν ὅτι μᾶς φέρνει καθυστέρησιν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ ἐπομένως εἰς τὴν κανονικὴν κυκλοφορίαν τοῦ περιοδικοῦ. Παρατηρήθη τελευταίως νὰ περιμένη τὸ περιοδικὸν τὰς εἰδήσεις των ἀνταποκριτῶν, διὰ νὰ κυκλοφορήσῃ μὲ τοὺς ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΥΣ ΑΝΤΙΛΑΛΟΥΣ συμπληρωμένους. Ἰδιαιτέρως τοὺς παρακαλοῦμεν τὰ δύο ἢ τρία γράμματά των τοῦ διμήνου νὰ μὴν τὰ ἀμελοῦν. Σχετικῶς παρακαλοῦμεν καὶ κάθε ἀναγνώστην φίλον τοῦ περιοδικοῦ μας, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμῆ νὰ μᾶς ἀποστέλλῃ κάθε κοινωνικὴν εἰδήσιν καὶ θὰ τὴν δημοσιεύομεν εὐχαρίστως.

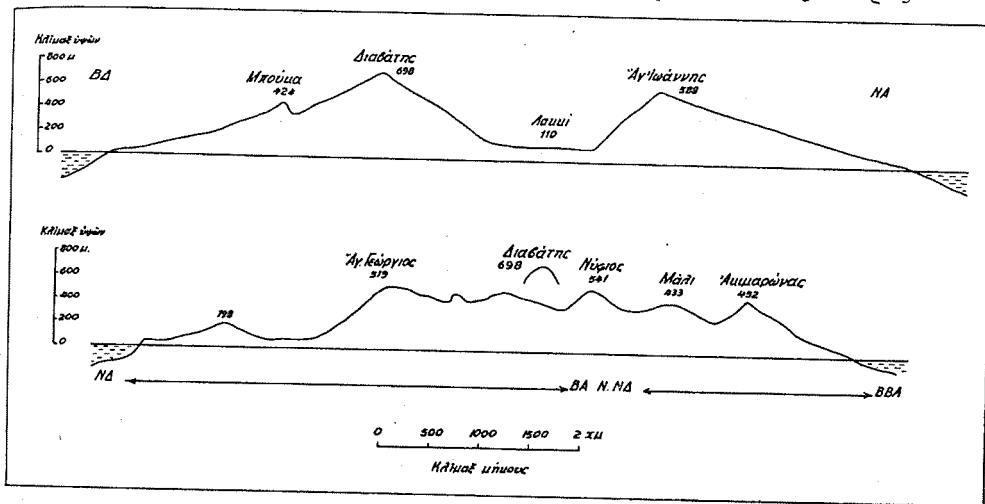
Η ΝΗΣΟΣ ΝΙΣΥΡΟΣ

Υπό Καθ. Δρος Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

Ο Καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ θά πραγματοποιηθῆ εἰς σειράν ἄρθρων τὰ τῆς μορφολογίας, γεωλογικῆς κατασκευῆς, γενέσεως καὶ προϊστορίας τῆς νήσου Νισύρου καὶ τῶν περὶ αὐτὴν νησίδων.

I. ΓΕΝΙΚΟΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Θέσις, σχῆμα, ἔκτασις. Ἡ νήσος Νισύρος εἶναι μία τῆς ομάδος τῶν Δωδεκανήσων, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς κυρίας γραμμῆς τῶν Νοτίων τούτων Σποράδων καὶ κεῖται εἰς τὸ Καρπάθιον πέλαγος (Νοτιοανατολικὸν Αἰγαῖον) εἰς μέσον βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος 36° 35' καὶ εἰς μέσον ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος 27° 10' 30'' ἀπὸ Γκρήνουῖτς (ἢ 3° 27' 17'') ἀνατολικῶς τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν). Οὕτω πῶς τοποθετημένη, ἡ νήσος παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν νήσων Κῶ καὶ Ἐπισκοπῆς (Τήλου) καὶ τῆς Κνιδίας χερσονήσου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας,

Σχ. 1: Δύο τομαὶ διὰ μέσου τῆς Νισύρου.

ἀπέχει δὲ 10 μίλια (18,5 χιλιομ. περίπου) νοτίως τῆς Κῶ, 8 μίλια (15 χιλιομ. περίπου) ΒΔ τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ 9 μίλια (16,7 χιλιομ. περίπου) Δ-ΝΔ τοῦ ἀκρωτηρίου Τριοπίου ἢ Κριοῦ (Κάβο - Κριό) τῆς Κνιδίας χερσονήσου.

Ἡ Νισύρος ἐν ὀριζοντιογραφίᾳ ἔχει σχῆμα κανονικοῦ περίπου πενταγώνου, καὶ ἐμβαδὸν 41,13 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Τὸ μέγιστον μῆκος αὐτῆς κατὰ διεύθυνσιν περίπου Β-Ν (ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μύλος ἢ Ἀκρωτήρα ἀπὸ Β μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Λουτροῦ πρὸς Ν) εἶναι 7.250 μέτρα περίπου, ἐνῶ τὸ μέγιστον πλάτος τῆς κατὰ διεύθυνσιν περίπου Δ-Α (ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Πετρώδους ἀπὸ ΝΔ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Πιλῶδους πρὸς Α) φθάνει τὰ 8.375 μέτρα περίπου. Ἀπὸ θαλάσσης ὄρμημένη ἐν ἀναγλύφῳ ἡ νήσος ἔχει μορφήν κολούρου κώνου μεγίστου ὕψους 698 μ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ὁριζόντιος διαμελισμός. Ἡ Νισύρος δὲν παρουσιάζει μεγάλον ὀριζόντιον διαμελισμὸν. Ὁ παραπλέων τὴν νήσον ἀπὸ τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας Μῶλος καὶ τοῦ μικροῦ λιμένος Μανδρακίου μὲ κατεύθυνσιν πρὸς Α συναντᾷ εἰς τὴν βόρειον ἀκτὴν τῆς νήσου τὴν μικρὰν προεξοχὴν Κρανὴν (Μιραμάρε), τὴν γλωσσοειδῆ προεξοχὴν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκρωτήρα (Μύλος), τὴν πολὺ ἀνοικτὴν πρὸς Β ἐγκόλπωσιν Πάλων-Θέρμων Πάλων καὶ τὸ ἀκρωτήριον Ἀμμῶδες. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου στρέφων πρὸς τὰ ΝΑ συναντᾷ τὰ ἀκρωτήρια Κατσούνι καὶ Πιλῶδες (Σκαφιδωτὴ

εις βόρειον γεωγραφικόν πλάτος $36^{\circ} 34' 55''$ και ανατολικόν γεωγραφικόν μήκος $27^{\circ} 13' 20''$ από Γκρήνουϊτς ή $3^{\circ} 30' 07''$ απ' Ἀθηνῶν), ὀπόθεν στρέφων πρὸς τὰ ΝΔ φθάνει εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λουτρούς. Ἐκείθεν κατευθύνεται πρὸς Δ και παραπλέων τὴν νοτιάν ἀκτὴν τῆς νήσου συναντᾷ τὰ μικρὰ ἀκρωτήρια Πούντα και Ἀγίας Εἰρήνης, τὴν πολὺ ἀνοικτὴν πρὸς Ν ἐγκόλπωσιν Λεφρός, τὴν χερσονησίζουσαν πλατεῖαν προεξοχὴν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου καταλήγουσαν εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λευκός, (πρὸ τοῦ ὁποίου εὑρίσκειται ὁ σκόπελος Πέτρα τ' ἀλατιοῦ), τὸν κόλπον Κόρφον (ὁ ὁποῖος, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι εἶναι ὁ μόνος κόλπος, πού ἔχει κάποιαν σημασίαν) και φθάνει τέλος εἰς τὸ ἀκρωτήριο Πετρῶδες (πρὸ τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ σκόπελος Παπᾶς ἢ Πέτρα τοῦ Καλόγηρου). Στρέφων κατόπιν πρὸς Β και παραπλέων τὴν δυτικὴν ἀκτὴν, συναντᾷ μόνον τὴν μικρὰν προεξοχὴν Στιφό, και τὸν σκόπελον Παπιόπετρα και φθάνει τελικῶς εἰς τὸ ἀκρωτήριο Μῶλος παρὰ τὴν πρωτεύουσαν Μανδράκι.

Ἡ ἀπτογραμμὴ ἔχει συνολικόν μήκος (ἀνάπτυγμα) 15 μιλίων, αἱ δὲ ἀκταὶ εἶναι βραχώδεις και εἰς μερικὰς θέσεις ἀπορρώγες.

Κάθετος διαμελισμὸς ἢ ἀνάγλυφος ὄψις. Ὅπως ἐλέχθη προηγουμένως ἡ Νίσυρος παρουσιάζει συνολικὴν ἀνάγλυφον ὄψιν κολούρου κώνου, τοῦ ὁποίου αἱ κλιτῆς κατέρχονται πρὸς τὴν θάλασσαν με κλίσιν 12° - 14° , μεγαλυτέραν εἰς τὰ ὑψηλὰ τμήματα και μικροτέραν παρὰ τὴν βάσιν των.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικόν μέλος τῆς ἀναγλύφου ἐπιφανείας τῆς νήσου εἶναι μία μεγάλη κρατηροειδῆς κοιλότης, ἢ ὁποία κατέχει μίαν θέσιν, παρ' ὀλίγον κεντρικὴν, ἐλαφρῶς ἐκτοπισμένην πρὸς Α. Ἡ κοιλότης αὕτη ἔχει μορφήν ὑποελλειπτικὴν ὁ δὲ ἐπιμήκης ἐπιπεδόμορφος πυθμὴν τῆς ἔχει ἔκτασιν 21.475 στρεμμάτων και μέσον ὕψος 103 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ὁ πυθμὴν αὐτὸς διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα. Ἐκ τούτων τὸ μὲν βόρειο - βορειοανατολικόν, τὸ ὁποῖον καλεῖται Λακκί, ἔχει κατευθύνσιν Β - 20° - Α, μήκος 1500 μ. περίπου και πλάτος 600 περίπου μέτρων· τὸ δὲ νοτιοδυτικόν, τὸ ὁποῖον καλεῖται Ραμὸς, κατὰ παραφθορὰν τῆς λέξεως ἔρημος κατὰ τὸν Ἰακ. Ραγκαβὴν (19). Ὁ Ραμὸς ἔχει κατευθύνσιν Ν - 45° - Δ, μήκος 1400 μέτρων περίπου και μέγιστον πλάτος 300 μ. περίπου.

Τὸν περίβολον τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος ἀποτελοῦν τὰ ἀκόλουθα ἠφαιστειογενῆ ὄρη και βουνὰ τῆς νήσου: 1) Ἀπὸ Β-ΒΑ, Α και ΝΑ ὑψοῦνται κατὰ σειρὰν: τὸ βουνὸν Ἀκιμαρώνας (ὑψ. 452 μ.), τὸ βουνόν (ὑψόμ. 369) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσεται τὸ χωρίον Ἐμπορειός, τὰ τρία βουνὰ (ὑψομ. 382, 417 και 414), τὸ βουνὸν Κορίμσι (ὑψόμ. 438), τὸ ὄρος Ἀγιος Ἰωάννης (ὑψ. 588 μ.), τὸ βουνὸν Ἀγιος Ἡλίας (ὑψ. 478), τὸ βουνόν (ὑψόμ. 411) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσεται τὸ χωρίον Νικιά και τέλος τὸ δικόρυφον βουνὸν Ντράννι (ὑψόμ. 359 και 354). 2) Ἀπὸ Δυσμῶν τὸν περίβολον τῆς κοιλότητος ἀποτελοῦν τὰ ἀκόλουθα ὄρη και βουνὰ (κατὰ σειρὰν ἀπὸ Β πρὸς Ν): τὸ βουνὸν Μάλι (ὑψ. 433 μ.), τὸ ὄρος Νύφιος (ὑψ. 541 μ.), τὸ ὄρος Προφήτης Ἡλίας ἢ Διαβάτης (ὑψ. 698 μ.) και τὸ ὄρος Ἀγιος Γεώργιος (ὑψ. 519 μ.). Τὰ ἀνωτέρω βουνὰ και ὄρη τοῦ περιβάλλοντος παρουσιάζουν κλιτῆς πολὺ ἀποκρήμνους πρὸς τὸ ἐσωτερικόν τῆς κοιλότητος, κατερχομένας με κλίσεις 31° - 36° πρὸς αὐτό. Τὰ νότια τοιχώματα τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος εἶναι αἰσθητῶς χαμηλότερα, ἐκ τούτων δὲ τὸ ὑψηλότερον (ΝΔκῶς τοῦ βουνοῦ Ντράννι) μόλις φθάνει εἰς ὕψος τὰ 280 μ.

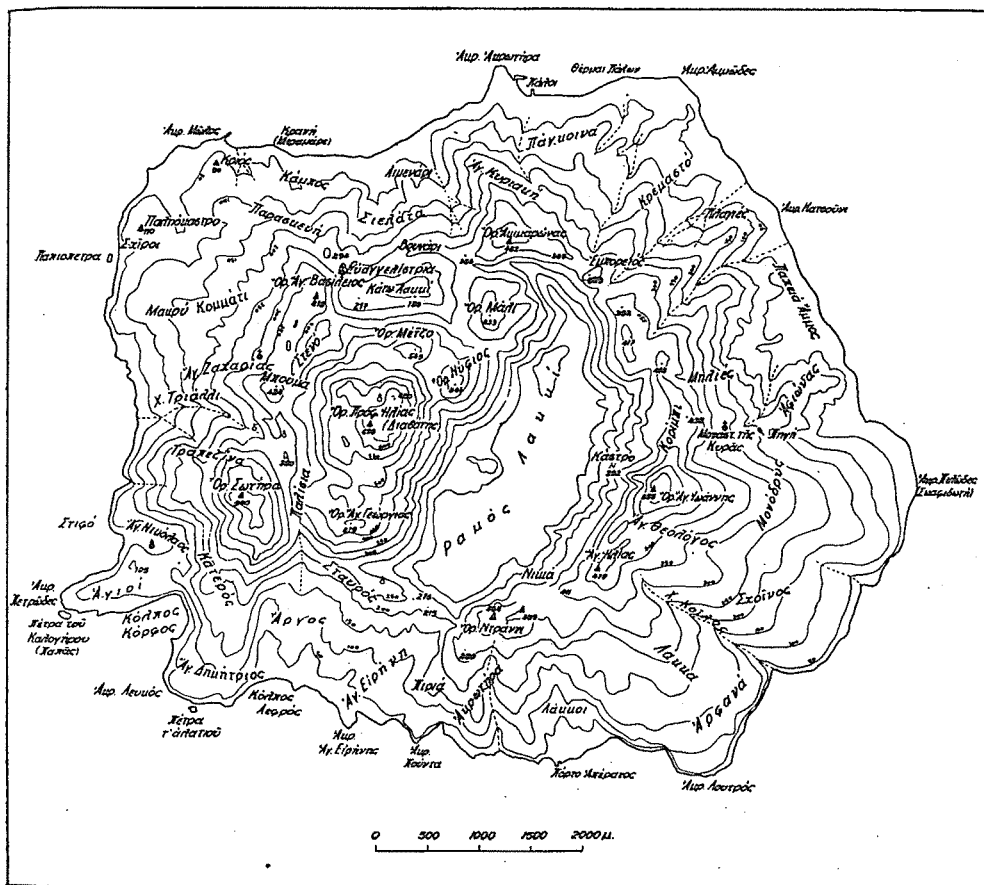
Δυτικῶς τῆς βουνο-ὄροσειρᾶς Μάλι - Νύφιος - Διαβάτης - Ἀγ. Γεώργιος ἀνυψοῦνται ἄλλα βουνὰ εἰς μίαν γραμμὴν διήκουσαν ἀπὸ Β-ΒΑ πρὸς Ν-ΝΔ. Τὰ βουνὰ αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: Ἀγιος Βασίλειος (ὑψ. 418 μ.) και μεταξὺ αὐτοῦ και τοῦ προαναφερθέντος ὄρους Νύφιου τὸ ὄρος Μέτζο (ὑψ. 545 μ.), τὸ βουνὸν Μπούκα (ὑψ. 424 μ.) τὸ βουνόν ὑψόμ. 380, τὸ ὄρος Σωτήρα (ὑψ. 540 μ.) τὸ ὁποῖον καταλήγει εἰς τὴν χερσονησίζουσαν προεξοχὴν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου.

Ἐκτὸς τῆς περιγραφείσης προηγουμένως μεγάλης κρατηροειδοῦς κοιλότητος ὑπάρχει και ἄλλη μία μικροτέρα κοιλότης, ἢ ὁποία φέρει τὸ ὄνομα Κάτω Λακκί. Αὕτη ἢ κοιλότης περιβάλλεται ὑπὸ τῶν ὀρέων Ἀγ. Βασιλείου ἀπὸ Δ Μέτζο ἀπὸ Ν

Μαλό απ' Α και τών ύψωμάτων 356 μ., Βουνάρι (ύψ. 320 μ.) και 254 μ. από Β. Ό άνώμαλος πυθμήν τής κοιλότητος αὐτῆς ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες με κατεύθυνσιν Α. ΑΒΑ-Δ.ΔΝΔ, μήκος 875 μ. περίπου, μέγιστον πλάτος 175 μ. και ὕψος 217 μ. εἰς τὸ δυτικὸν τμήμα του και 186 μ. (τὸ βαθύτερον σημεῖον) εἰς τὸ ἀνατολικόν.

Περί τῆς γενέσεως τῶν κυριωτέρων ὀρέων και βουνῶν ὡς και τῶν δύο προαναφερθεισῶν κοιλοτήτων θά γίνη λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Υδρογραφία. Λόγω τῆς ἰδιαζούσης μορφῆς τῆς νήσου δὲν ὑπάρχουν κάπως ση-

Σχ. 2: Χάρτης τῆς Νήσου Νισύρου

μαντικαὶ κοιλάδες. Τὰ ἐπὶ τῆς νήσου καταλίπτοντα ὕδατα τῶν βροχῶν ἀποχετεῦνται πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ πολυαριθμῶν αὐλάκων, οἱ ὅποιοι κατέρχονται ἀκτινωειδῶς ἀπὸ τὰ κορυφαῖα τμήματα τῶν βουνῶν και ὀρέων και εἶναι ὀλίγον βαθεῖς. Οἱ αὐλακες αὐτοὶ παραμένουν ξηροὶ σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, μόνον δὲ κατόπιν ραγδαίων βροχῶν (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χειμερινῶν) κατεβάζουν ὡς χεῖμαρροι ὕδωρ, γεγονόςς ὁμῶς τὸ ὁποῖον διαρκεῖ μόνον ἐπ' ὀλίγας ὥρας.

Λόγω τῆς πετρογραφικῆς και φυσικῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους και τῆς μεγάλης κλίσεως τῶν κλιτύων τῶν βουνῶν και ὀρέων ἡ ποσότης τοῦ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους κατεισδύοντος ὕδατος εἶναι μικρά. Καὶ ἡ ποσότης ὁμῶς αὕτη — ἔστω και μικρά — δὲν εὕρισκε ὑπογείων καταλλήλους ὑδρογεωλογικὰς συνθήκας διὰ νὰ συναχθῆ και σχηματίσῃ

υπογείους υδροφόρους όριζοντας, άλλ' έκρέει τελικώς προς την θάλασσαν. Τούτου ένεκα πηγαι συνήθεις γλυκέος ύδατος δέν υπάρχουν εις την νήσον. Μόνον μία πηγή, τό «πηγάδι τής Κυράς», πολύ μικράς ύδροπαραοχής, αναβλύζει επί των ανατολικών κλιτύων τής νήσου, εις ύψόμετρον 200 μέτρων περίπου (ύπέρ θάλασσαν) προς άνατολάς του Μοναστηρίου τής Κυράς και εις άπόστασιν όριζοντίαν άπ'αυτου 375 μέτρων, ως και μία άλλη ή Στέρνα του Μουλδουβάνου πλησίον των Πάλων. Τά μόνα πηγαία ύδατα είναι τά θερμά μεταλλικά τοιαύτα, περι των όποιων θά γίνη λόγος εις ιδιαίτερον κεφάλαιον.

Αί περι την Νίσυρον νησίδες. Εις την Νίσυρον άνήκουν και μερικαι νησίδες (τά Νισύρια ή Νίσουρα, τά Νισυρίων νησία κατά Στράβωνα), αί όποται ευρίσκονται επί μιάς γραμμής έχούσης διεύθυνσιν ΝΔ-ΒΑ προς την Δ-ΒΔ/κήν πλευράν τής μεγάλης νήσου. Η μεγαλυτέρα εκ των νησίδων αυτών είναι ή τοξοειδής (με κοίλον προς τά ΝΑ) Γυαλί, ή όποια απέχει 3,5 χιλιομετρα τής Νισύρου, έχει δε επιφάνειαν 4,48 τετραγων. χιλιομέτρων και ύψος 180 μ. ύπέρ θάλασσαν. Πλησίον και νοτιοανατολικώς αυτής ευρίσκειται τό νησίδριον Ἄγιος Ἀντώνιος έχον έκτασιν 0,06 τετραγων. χιλιομ. και ύψος 41 μ. ύ.θ. Βορειοανατολικώς τής νησίδος Γυαλί και εις άπόστασιν 3 περίπου χιλιομ. άπ' αυτής ευρίσκειται ή 126 μ. ύψηλή κωνοειδής νησίς Στρογγύλη έκτάσεως 0,19 τετρ. χιλιομ. Προς Δ. τής μεγάλης νήσου ευρίσκονται αί νησίδες Παχειά ή Πασκιά (εις άπόστασιν άπό του Πετρώδους άκρωτηρίου τής Νισύρου 3,2 χιλιομ., έκτάσεως 1,47 τετραγ. χιλιομ. και ύψους 106 μ. ύ.θ.) και ή Περγουσα ή Πυρογουσα (εις άπόστασιν άπό Νισύρου 6,8 χιλιομ. έκτάσεως 1,22 τετραγ. χιλιομ. και ύψους 72 μ. ύ.θ.). Τέλος νοτιοδυτικώς τής Νισύρου και εις άπόστασιν άπ' αυτής 13 χιλιομέτρων ευρίσκειται ή Καντελιουσα ή Ἀντιλέγουσα έχουσα επιφάνειαν 1,38 τετραγ. χιλιομέτρων και φάρον στρέφοντα τόν σκοτεινόν τομέα του προς την Νίσυρον.

II. ΟΝΟΜΑ . ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Όνομα. Η όνομασία τής νήσου Νίσυρος είναι άρχαιοτάτη, αναφέρεται δε και υπό του Όμήρου (1' 676) εις τόν «κατάλογον των νεών». Η όνομασία αυτή είναι φοινικική και σημαίνει κατά τόν Βίκτωρα Μπεράντ (50) σκοπιάν, άπό την όποιαν παραμονεύει τις. Η τοιαύτη εξήγησις ύποστηρίζεται και άπό την πληροφορίαν την όποιαν αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος (17) και κατά την όποιαν ή νήσος έλέγετο και Πορφυρίς «άπό των έν αυτή Πορφυρέων», Φοινίκων δηλ.

Κατ' άλλην έκδοχήν (39, σελ. 11) τό όνομα Πορφυρίς τής έδόθη «άπό των έν αυτή πορφυρών» (θαλασσίων γαστεροπόδων κογχυλίων) «των όποιων άλλοτε έβριθεν ή παραλία τής νήσου, κατά παράδοσιν μάλιστα τινά έν τή νήσφ ύπηρεν εργοστάσιον παράγον βαφάς και ίδίως πορφυράς εκ του έρυθρου ύγρου των κογχυλίων». Κατά τόν Ευστάθιον (10) εκλήθη ή νήσος Νίσυρος εκ του ρήματος νέω = κολυμβώ και σύρω διότι όταν ο Ποσειδών την απέκοψε διά τής τριαινής του και την έρριψεν επί του Γίγαντος Πολυβώτου, αυτή άπεσύρθη ύπ' αυτου κολυμβώντος.

Τό όνομα Νίσυρος αναγράφουν και άλλοι συγγραφείς, όπως ο Ηρόδοτος (2), ο Ἀπολλόδωρος (3), ο Στράβων (6), ο Πανσανίας (5), ο Διόδωρος ο Σικελιώτης (4), ως και νεώτεροι τοιοῦτοι, όπως ο Στέφανος Βυζάντιος (17), ο Ἰάκωβος Ρ. Ραγκαβής (19), ο Dawkins R.M. (37) κ.ά.

Ο Διονύσιος ο Πύργος ο Θεταλός (11) την όνομάζει και Κίσηρον εις την Γεωγραφίαν του. Έκαλείτο όμως και Κίσηρις εκ του πετρώματος κισσήρεως, τό όποιον ύπάρχει εις αυτήν.

Εις τό φύλλον «The islands of Kos, Niseros and Piscopi» του Χάρτου του Ἀγγλικού Ναυαρχείου «Mediterranean Archipelago» 1863, αναγράφεται ως Niseros.

Ο Bodelmonti (9) την αναφέρει με τό όνομα Nisaros, ο Mario Boschini (12)

1. Οι έντός παρενθέσεων αριθμοί αναφέρονται εις την έν τέλει τής παρούσης διατριβής παρατιθεμένην βιβλιογραφίαν.

Nissaro, ὁ Α. Ρόσς (15) Νίσυρα οἱ δὲ Ἴταλοι Νίσιρο. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ξέ-
 ναι ἀναγραφαὶ τῆς νήσου μὲ τὰ ὀνόματα Nisaria, Nizzaria, Nisero, Nissari,
 Nesyros καὶ κοιναὶ τῆς ὀνομασίαι Νίσουρι ἢ Νίσουρο καὶ Νίσαρι ἢ Νί-
 σαρο.

Τουριστικὸν ὠνομάζετο Ἰντζιρλί (=Συκόνησος ἢ νῆσος τῶν σύκων).

Κάτοικοι. Ἡ Νίσυρος ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων κατοικεῖται μέχρι σήμερον ὑπὸ
 γησιωτῶν ἀμιγῶν Ἑλλήνων. Δυστυχῶς ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀπὸ ἐτῶν ἐλαττοῦται
 συνεχῶς. Οὕτω ἐνῶ τὸ 1912 ἀνήρχετο εἰς 4300 κατοίκους, τὸ 1922 ἔφθασε τοὺς 3.158
 διὰ νὰ κατέλθῃ εἰς 2.327 τὸ 1951. Τὰ κύρια κατοικούμενα κέντρα εἶναι τρία: τὸ Μαν-
 δράκι τὸ ὁποῖον εἶναι παραθαλάσιον· ὁ Ἐμπορειὸς καὶ τὰ Νικιᾶ τὰ ὁποῖα
 εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀνατολικὸν χεῖλος τοῦ περιβάλλοντος τὴν μεγάλην κρατηρο-
 ειδῆ κοιλότητα περιβόλου. Μερικοὶ μικροὶ συνοικισμοὶ εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι
 ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1951 ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἔφθανε τοὺς 2.327 κατοι-
 κους κατανεμημένους ὡς ἑξῆς:

1) Δῆμος Μανδρακίου	Κάτ.	1.240
Μανδράκι	»	1.235
Λουτρά	»	5
2) Κοινότης Ἐμπορειοῦ	»	643
Ἐμπορειὸς	»	376
Μονὴ Παναγίας Κυρῶς	»	6
Πάλαι	»	261
3) Κοινότης Νικιῶν	»	444
Νικιᾶ	»	443
Αὐλάκιον	»	1

III. Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΓΕΩΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Σχετικῶς μὲ τὴν γένεσιν τῆς Νισύρου τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων
 ἐκέντρισαν ἐνωρὶς κατὰ κύρια φαινόμενα. Τὸ πρῶτον ἦσαν οἱ σεισμοί, οἱ ὁποῖοι
 ἔσειον καὶ σεῖον κατ' ἀκανόνιστα χρονικὰ διαστήματα τὴν Νίσυρον ἐν συνδυα-
 σμῷ καὶ πρὸς τὴν ἀνάθρωσιν θερμῶν ἀτμίδων ἐπὶ τῆς νήσου. Τὸ δεύτερον ἦτο ἡ
 διαμόρφωσις ἐν εἶδει ἡμικυκλίου μὲ τὸ κοῖλον ἐστραμμένον πρὸς τὴν Νίσυρον τῆς
 νοτιοδυτικῆς ἀνοικτῆς ἐγκολπώσεως τῆς νήσου Κῶ, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ στορογγύ-
 λον σχῆμα τῆς Νισύρου (κυρίως τῆς βορείας πλευρᾶς τῆς). Καὶ τὸ τρίτον ἦτο τὸ
 γεγονός ὅτι τὸ νοτιοδυτικὸν τμῆμα τῆς νήσου Κῶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πετρώματα
 (ἡφαιστειογενῆ) ἀνάλογα πρὸς τὰ τῆς Νισύρου. Καὶ μὴ δυνάμενοι οἱ ἀρχαῖοι
 Ἕλληνες νὰ ἐξηγήσουν ἐπιστημονικῶς τὰ φαινόμενα αὐτά, τὰ ἀπέδωσαν εἰς ὑπερ-
 φυσικὰς δυνάμεις καὶ τὰ περιέβαλαν μὲ ἓνα μῦθον, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ φαινόμενα
 αὐτὰ ἔλαβον χώραν καὶ ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν πάλιν τῶν Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου
 ἐναντίον τῶν ἐπαναστατησάντων Γιγάντων. Τὰ πρόσωπα τοῦ μύθου εἶναι ὁ Ζεὺς,
 ὁ Θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ ὁ γίγας Πολυβῶτης.

Οὕτως ὁ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἀναγράφει περὶ τῆς γενέσεως τῆς Νισύ-
 ρου τὰ ἑξῆς (3): «Πολυβῶτης δὲ διὰ τῆς θαλάττης διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος
 ἦκεν εἰς Κῶ· Ποσειδῶν δὲ τῆς νήσου μέρος ἀπορρήξας ἐπέρριπεν αὐτῷ τὸ λεγόμε-
 νον Νίσυρον».

Ὁ Στράβων ἐπίσης λέγει (6): «Φασὶ δὲ τὴν Νίσυρον ἀπόθραυσμα εἶναι τῆς Κῶ
 προσθέντες καὶ μῦθον, ὅτι ὁ Ποσειδῶν διώκων ἓναν τῶν Γιγάντων, Πολυβῶτην,
 ἀποθραύσας τῇ τριαινῇ τρύφος τῆς Κῶ, ὑπ' αὐτὸν βάλοι καὶ γένοιτο νῆσος τὸ
 βληθὲν ἢ Νίσυρος, ὑποκείμενον ἔχουσα ἐν αὐτῇ τὸν Γίγαντα, τινὲς δὲ αὐτὸν ὑπο-
 κείμενον τῇ Κῶ φασίν».

Τὸν μῦθον τοῦτον ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Εὐστάθιος (10) ὡς ἐξῆς: «Ἀποκοπεῖσα τῆς νήσου Κῶ τῆ τοῦ Ποσειδῶνος τριαίνῃ ἀπεσύρη τῷ Γίγαντι Πολυβῶτῃ νέοντι, ὃ ἐστὶ νηχομένω».

Ἐπίσης ὁ Στέφανος Βυζάντιος (17) γράφει: «Πολυβῶτης γὰρ εἷς τῶν Γιγάντων ὑπὸ Διὸς Βληθεὶς ἐνήχето, Ποσειδῶν δ' ἐπ' αὐτὸν ἀφείς τὴν τρίαίναν, τοῦ μὲν ἡμαρτε γέγονε γὰρ νῆσος τὸ βληθὲν Νίσυρος».

Τὴν πρώτην περιγραφὴν τῆς νήσου εὐρίσκομεν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Bodelmont «*Librum insularum Archipelagi*» (9). Ἐκεῖ μεταξὺ ἄλλων ἀναγράφονται καὶ τὰ ἐξῆς ἐν πολλοῖς περιεργα: «Περὶ τὸ μέσον ἀνυψοῦται ὑψηλότατον ὄρος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν κορυφὴν του ἀνεκπέμπει ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς πρὸς τὰ ὕψη δι' ὑπογείων διόδων θειῶδες πῦρ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν νῆσον Στρογγύλην παρὰ τὴν Λιπάραν (νῆσον). Πρὸς τὰ κατάντη τοῦ ὄρους εἰς ἀπόστασιν βολῆς λίθου, ἀναβλύζει θερμοτάτη πηγὴ εἰς τὰς ὑπωρείας καὶ εἰς τὸ πεδινὸν μέρος πέριξ βαθυτάτου καὶ σκοτεινοῦ λάκκου κατέρχονται ὕδατα. Ἐκεῖ οἱ κάτοικοι προμηθεύουν εἰς τοὺς ἐμποροὺς μεγάλας ποσότητας θείου».

Λεπτομερείας περὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἡφαιστείου, τῶν πετρωμάτων, τῶν ἀτιμίδων, τῶν θερμοπηγῶν κ.λ.π. τῆς νήσου μᾶς δίδει κατόπιν ὁ Ross (15), παρέχων ἐπίσης ἐνδιαφέρουσαν παραβολὴν τῆς Νισύρου πρὸς τὴν Σαντορίνην.

Τὰ ἡφαιστειακὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον χώραν κατὰ τὰ ἔτη 1871-1873 ἐμελετήθησαν ὑπὸ τοῦ H. Gorceix, ἀποσταλέντος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων. Αἱ σχετικαὶ μελέται τοῦ Γάλλου τούτου γεωλόγου ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων καὶ ἄλ. (23-29). Ὁ Gorceix ἐπίσης εἶναι ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἀνεῦρεν ἐντὸς τῶν ἡφαιστειῶν τόφων τῆς νησίδος Γυαλί παρεμβεβλημένα θαλάσσια πετρώματα μὲ ἀπολιθώματα θαλασσίων μαλακίων ζῶων (διθύρων ἐλασματοβραγχίων καὶ γαστεροπόδων).

Μετὰ ταῦτα καὶ μέχρι τοῦ 1905 ἐδημοσιεύθησαν πληροφορίες γεωλογικῆς κυρίως φύσεως εἰς διαφόρους μελέτας γενικοῦ χαρακτῆρος, ὅπως π.χ. ὑπὸ τοῦ Neumayr (30), τοῦ de Launay (32) κ.ἄ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1920 ἐδημοσιεύθη ἡ ἐργασία τῶν Plieninger καὶ Sapper περὶ τῆς Κῶ καὶ τῆς Νισύρου (47). Ἐκ τῶν δύο τούτων γεωλόγων ὁ Plieninger εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν νῆσον καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νησίδας τὸ 1905 καὶ εἶχε δημοσιεύσει κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος σχετικὴν ἐργασίαν (36). Εἰς τὴν δευτέραν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ K. Sapper ἐργασίαν (47) δίδονται μεταξὺ ἄλλων καὶ συμπληρωματικαὶ πληροφορίες περὶ τῆς Νισύρου.

Ὁ Grill εἰς ἐργασίαν του δημοσιευθεῖσαν τὸ 1914 (44) περιγράφει τὰ ὄρυκτά, τὰ ὁποῖα συνέλεξεν εἰς τὰς ἀτιμίδας καὶ μεταξὺ τῶν στερεῶν ἀναβλημάτων τοῦ ἡφαιστείου.

Ἄλλ' ἡ λεπτομερεστέρα καὶ ἐξαντλοῦσα σχεδὸν τὸ θέμα ἐργασία εἶναι ἡ τοῦ Ἰταλοῦ γεωλόγου A. Martelli (45). Ἡ ἐργασία αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 κυρίως μέρη. Ἐκ τούτων τὸ ἓν εἶναι σχετικὸν μὲ τὴν Νίσυρον καὶ τὸ ἄλλο σχετικὸν μὲ τὰς περὶ αὐτὴν νησίδας. Μετὰ ἀπὸ ἓν εἰσαγωγικὸν κεφάλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται αἱ περὶ τῆς Νισύρου προγενέστεραι γνώσεις, ἐπακολουθεῖ ἔκθεσις περὶ τῆς γενικῆς γενετικῆς καὶ ὄρογραφίας, τῆς τεκτονικῆς, τῆς μορφολογίας καὶ τῶν νεωτάτων καὶ σημερινῶν ἡφαιστειῶν φαινομένων. Ἐξετάζονται κατόπιν μὲ πολλὴν εὐρύτητα τὰ πετρώματα τῆς νήσου. Κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα γίνεται καὶ ἡ περιγραφή τῶν νησίδων Γυαλί, Στρογγύλης, Περιγκούσας καὶ Πασκιάς. Ἐννέα πίνακες μὲ μικροφωτογραφίας μικροσκοπικῶν τοιμῶν πετρωμάτων καὶ μὲ εἰκόνας-ἀπόψεις τῆς νήσου ὡς καὶ γεωλογικὸς χάρτης ὑπὸ κλίμακα 1:100.000 συνοδεύουν τὸ ἔργον.

IV. ΤΑ ΠΕΤΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ¹

Τὰ πετρώματα ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἡ Νίσυρος εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡφαιστειογενῆ καὶ ἀφ' ἑτέρου μηχανικὰ ἢ κλαστικὰ ἰζηματογενῆ πετρώματα, τῶν ὁποίων ὁμως τὰ ὕλικά εἶναι ἐπίσης ἡφαιστειογενοῦς προελεύσεως.

Α. Τὰ ἡφαιστειογενῆ πετρώματα

1. Οἱ ἀνδεσῖται. Τὰ ἀρχαιότερα ἡφαιστειογενῆ πετρώματα, τὰ ὁποῖα φαίνονται νὰ ἀποτελοῦν τὸν σκελετὸν τῆς ἡφαιστειογενοῦς νήσου εἶναι οἱ ἀνδεσῖται. Οὔτοι εἶναι πετρώματα συμπαγῆ, καὶ ἔχουν χρῶμα γκριζο-σκούρο. Ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις μᾶς δείχνει ὅτι τὰ πετρώματα αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ μίαν θεμελιώδη μάζαν ὑελώδη, ἐνίοτε ἀρκετὰ ὀλίγην, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι διεσκορπισμένοι μικροσκοπικοὶ κρύσταλλοι διαφόρων ὀρυκτῶν². Οἱ ἀνδεσῖται εἰς τὰς ὑψομετρικῶς χαμηλοτέρας ἐμφανίσεις τῶν παρουσιάζονται συμπαγεῖς καὶ ὁμοιογενεῖς εἰς τὰς ὑψηλοτέρας ὁμως, ὅπως π.χ. παρὰ τὸν Ἐμπορειόν, παρουσιάζουν καὶ σκωριώδη ἰστόν. Ἀπὸ ἀπόψεως χημικῆς συστάσεως τὸ κύριον συστατικόν τῶν εἶναι τὸ διοξειδίου τοῦ πυριτίου (κοιν. πυριτικὸν ὀξύ, SiO²), τοῦ ὁποῦ ἡ περιεκτικότης εἶναι 55,63 — 56,50%.

Ἐμφανίσεις ἀνδεσιτῶν ἔχομεν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας θέσεις: α') τρεῖς ἐμφανίσεις πρὸς Νότον τῆς βορείας ἀκτῆς τῆς νήσου μίαν ὀλίγον πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μανδράκι (ὑψωμα Κριός)³ ἑτέραν πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τῆς προηγουμένης καὶ τρίτην νοτιοανατολικῶς τῶν θερμῶν πηγῶν Μανδρακίου, β') μίαν ἐμφάνισιν νοτιο-νοτιοανατολικῶς τῶν θερμῶν πηγῶν Πάλων, γ') μίαν ταινιοειδῆ ἐμφάνισιν πλησίον τῆς βορειοανατολικῆς κορυφῆς τοῦ περιβόλου τῆς μεγάλῃς κρατηροειδοῦς κοιλότητος. Ἡ ἐμφάνισις αὕτη ἔχει διεύθυνσιν ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ, δ') ἑτέραν ἐπίσης ταινιοειδῆ ἐμφάνισιν, πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῶν ὀρέων Ἁγ. Ἡλία (Διαβάτη) καὶ Μέτζο, ἡ ὁποία ἔχει διεύθυνσιν ἀπὸ ΒΑ πρὸς τὰ ΝΔ.

2. Οἱ τραχυανδεσῖται. Τὰ πετρώματα αὐτὰ ἐπιβαλύπτουν τοὺς ἀνδεσίτας καὶ παρουσιάζονται σχεδὸν πανταχοῦ τῆς νήσου, ἔχουν δὲ μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐξωτερικῶς ὁμοιάζουν πολὺ μὲ τοὺς ἀνδεσίτας. Μικροσκοπικῶς ἐξεταζόμενοι παρουσιάζουν ἐπίσης μίαν θεμελιώδη μάζαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑελώδη, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν ἐγκλείσματα τῶν ἰδίων ὀρυκτῶν³ ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀνδεσίτας. Ἀπὸ χημικῆς ἀπόψεως τὸ κύριον συστατικόν εἶναι ἐπίσης τὸ διοξειδίου τοῦ πυριτίου, τοῦ ὁποῦ ἡ περιεκτικότης εἶναι ἠΰξημένη καὶ φθάνει τὰ 66,39 — 67,23%.

Εἰδικώτερον οἱ τραχυανδεσῖται παρουσιάζονται ὡς μία συνεχῆς ἐμφάνισις, ἔχουσα μορφήν τόξου ἀνοικτοῦ πρὸς τὰ νοτιοδυτικά. Τὰ ὄρη Μπούκα, Ἁγ. Βασίλειος, Ἀκιμαρώνας, τὸ ὑψωμα ἐπὶ τοῦ ὁποῦ κεῖται ὁ Ἐμπορειός, τὰ βουνὰ ὑψόμ. 417 καὶ 414, τὸ ὄρος Ἁγ. Ἰωάννης συνίστανται ἐκ τραχυανδεσίτου. Μία ἄλλη ἐμφάνισις παρατηρεῖται παρὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν νοτίως τῶν Σχίρων, ἑτέρα κατὰ τὴν νότιον ἀκτὴν (Ἀκρωτήρα) καὶ μία ἄλλη εἰς τὴν θέσιν Πλαγιές — ἀκρωτ. Κατσούνη (βορειοανατολικὴ πλευρὰ τῆς νήσου). Τραχυανδεσῖται ἔλλείπουν εἰς τὸν νοτιοδυτικὸν τομέα τῆς νήσου.

3. Οἱ τραχεῖται. Τὰ πετρώματα αὐτὰ ἔχουν χρῶμα φαιὸν ὑποκίτρινον καὶ ὑπόλευκον. Μικροσκοπικῶς ἐξεταζόμενα παρουσιάζουν μίαν θεμελιώδη μάζαν ἐπικρατούντως κρυσταλλικὴν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν κρύσταλλοι ὀρυκτῶν (ἀστρίων, ἀμφιβόλων καὶ αὐγιτῶν κ.ἄ.). Ἡ περιεκτικότης τῶν εἰς διοξειδίου τοῦ πυριτίου εἶναι 67,5%. Οἱ τραχεῖται παρουσιάζονται εἰς τὸν νότιον τομέα τῆς νήσου ἀπὸ τῆς νοτίας παρυφῆς τοῦ Ραμοῦ μέχρι τῆς ἀκτῆς, κατὰ μῆκος τῆς ὁποίας ἐκτείνονται

1. Κατὰ τὸν Α. Μαρτέλλι (45).

2. Κυρίως ἀσβεστονατριούχοι ἀστριοὶ καὶ σπάνιοι πυρόξενοι.

3. Τὰ ὀρυκτὰ αὐτὰ εἶναι κυρίως ἀστριοὶ, πυρόξενοι καὶ ἀμφίβολοι.

Ἐγ. Ἡλίαν, Ἐγ. Γεώργιον) καὶ φθάνουν μὲ κατεύθυνσιν Δ.ΝΔ μέχρι τῆς ἀκτῆς, σχηματίζοντες τὴν χερσονησίζουσαν προεξοχὴν Ἰαγιοὶ μὲ τὸ Πετρῶδες ἀκρωτήριο.

Ἐκ τῶν τεσσάρων προπεριγραφέντων εἰδῶν πετρωμάτων οἱ ἀνδεοῖται ἀνεξεχύθησαν πρῶτοι, ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ ἀνέξοδος τῶν τραχυανδεσιτῶν καὶ τραχειτῶν καὶ τελευταῖοι ἀνεξεχύθησαν οἱ τραχειδαίται.

Ἐπίσης παρατηροῦμεν ὅτι αἱ λάβαι αἱ ὁποῖαι ἀνεξεχύθησαν καὶ ἐσχημάτισαν τὰ προπεριγραφέντα πετρώματα κατ' ἀρχὰς εἶχον μίαν χαμηλὴν σχετικῶς περιεκτικότητά εἰς διοξείδιον τοῦ πυριτίου. Εἰς τὰς μεταγενεστέρας ὁμως ἐκρήξεις αἱ λάβαι ἐγένοντο βαθμηδὸν περισσότερον ὀξείνοι, εἶχον δηλ. μεγαλύτεραν περιεκτικότητα εἰς διοξείδιον τοῦ πυριτίου.

Β. Τὰ μηχανικὰ ἢ κλαστικὰ ἰζηματογενῆ πετρώματα

Τὰ πετρώματα αὐτὰ εἶναι δύο εἰδῶν: τόφφοι ἠφαιστειοὶ ἢ κροκαλοπαγῆ μετὰ λιθαρίων.

1. Οἱ ἠφαιστειοὶ τόφφοι. Οἱ ἀρχαιότεροι τόφφοι, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζονται εἰς τὴν νήσον εἶναι οἱ τόφφοι, τῶν ὁποίων τὰ ὑλικά προέρχονται ἀπὸ τὰς λάβας αἱ ὁποῖαι ἐσχημάτισαν τοὺς τραχυανδεοῖτας. Τοῦτου ἕνεκα οἱ τόφφοι αὐτοὶ ὀνομάζονται τραχυανδεσιτικοὶ τόφφοι. Παρουσιάζονται ὑπὸ μορφήν κοιτῶν, αἱ ὁποῖαι παρεμβάλλονται μετὰ τῶν τραχυανδεσιτῶν. Εἰς αὐτοὺς τοὺς τόφφους ἐλλείπουν κισσῆρεις.

Πολὺ περισσότερον διαδεδομένα εἶναι οἱ ὑπόλευκοι κισσηρώδεις τόφφοι. Αὐτοὶ συνίστανται ἀπὸ πολὺ μικρὰ ἠφαιστεία λιθάρια, ἀναμειγμένα μὲ ἠφαιστεϊαν σποδὸν καὶ ἐντὸς αὐτῶν εἶναι διεσπαρμένα εἰς μέγαν ἀριθμὸν θραύσματα κισσηρέως καὶ ἀναβλήματα ὄχι μεγαλύτερα τῆς γροθιάς. Τὰ ἀναβλήματα αὐτὰ καὶ τὰ λιθάρια εἶναι τεμάχια ἀπὸ λάβας, αἱ ὁποῖαι ἐσχημάτισαν τὰ προπεριγραφέντα ἠφαιστειογενῆ πετρώματα. Οἱ κισσηρώδεις τόφφοι περιβάλλουν τὰ βορειοδυτικὰ, βορείας καὶ βορειοανατολικὰς κλιτύς τῆς νήσου. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀκτῆς μέχρις ἄνωθεν τῆς ἰσοῦψους τῶν 150 μ. οἱ τόφφοι αὐτοὶ παρουσιάζονται συμπαγεῖς καὶ ἐστρωμμένοι κατὰ στρώματα, γεγονός δὲ τὸ ὁποῖον μᾶς δείχνει ὅτι τὰ ὑλικά ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπετέθησαν μέσα εἰς τὰ ὕδατα καὶ εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Ἐνωθεν ὁμως τοῦ ὑψομέτρου 150 μ. καὶ μέχρι τοῦ ὑψομ. 350 μ., ὅπου τελειώνουν, παρουσιάζουν μίαν χαώδη ἢ μίαν σταυρωτὴν διάταξιν, γεγονός δὲ τὸ ὁποῖον μᾶς δείχνει ὅτι οἱ τόφφοι αὐτοὶ ἀπετέθησαν ἐν ὑπαίθρῳ.

2. Τὰ κροκαλοπαγῆ καὶ τὰ λιθάρια. Κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς νήσου, καὶ μέχρις ὕψους 30 καὶ πλέον μέτρων ὑπάρχουν μεγάλα ἀποθέματα κροκαλοπαγῶν, λατυποπαγῶν καὶ λιθαρίων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀποστρογγυλωμένα τεμάχια ἐκ τῶν προαναφερθέντων ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων (κροκάλας), ἢ καὶ γωνιώδη τοιαῦτα (λατύπας). Τὰ τεμάχια αὐτὰ (κροκάλαι, λατύπαι) εἶναι συγκολλημένα ἀναμεταξύ των μὲ μίαν ὀρυκτὴν συνδετικὴν ὕλην. Ἐνα μέρος αὐτῶν τῶν πετρωμάτων εἶναι προϊόν τῆς σημερινῆς καταστρεπτικῆς διαβρωτικῆς ἐνεργείας τῆς θαλάσσης. Ἐνα ἄλλο ὁμως μέρος πρέπει νὰ εἶναι — κατὰ τὸν Μαρτέλλι — παρὰκτιον ἀπόθεμα, τὸ ὁποῖον ἐσχημάτισθη εἰς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν — τέλος — τῆς κρατηροειδοῦς κοιλότητος εὐρίσκονται μαζί μὲ τὰ ἀλλοιωμένα ἠφαιστειογενῆ πετρώματα καὶ τοὺς ἀλλοιωμένους — συνετεία τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀτμίδων — τόφφους καὶ ἀποθέματα ἰλύος (φάνγκο) ὡς καὶ μικροὶ λατύπαι (θραύσματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον γωνιώδη) ἀπὸ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συγκολλημένοι ἀπὸ μίαν ὀρυκτὴν συνδετικὴν ὕλην.

1. Οἱ ἠφαιστειοὶ τόφφοι εἶναι πετρώματα, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ὡς ἀκολούθως: Κατὰ τὰς ἐκρήξεις των τὰ ἠφαιστεία, ἐκτὸς τῆς λάβας τὴν ὁποῖαν ἀνεκχύνουν καὶ τῶν ἀερίων, τὰ ὁποῖα ἀνεκβάλλουν, ἐκτινάσσουν εἰς τὸν ἀέρα καὶ τεμάχια διαπύρου λάβας διαφόρου μεγέθους. Τὰ τεμάχια αὐτὰ, ψυχόμενα εἰς τὸν ἀέρα στερεοποιοῦνται καὶ ἐπαναπίπτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπὸ μορφήν μύδρων, κροκαλῶν, λιθαρίων, ψηφίδων, ἄμμου, σποδοῦ, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους των. Ἡ ἠφαιστεία σποδὸς καὶ ἡ ἠφαιστεία ἄμμος, δύναται νὰ μεταφερθοῦν καὶ νὰ πέσουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μακρὰν τοῦ ἠφαιστείου. Ἀπὸ τὰς ἠφαιστείας σποδούς, ἄμμους καὶ ψηφίδας, αἱ ὁποῖαι ἐπαναπίπτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἰς τὸ ὑπαίθρῳ ἢ μέσα εἰς λίμνας ἢ θαλάσσης, σχηματίζονται σὺν τῷ χρόνῳ πετρώματα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἠφαιστειοὶ τόφφοι.

Ἡ Δημιουργία

Τὴν ἐποχὴ ποῦ βρέθηκε
ἡ γῆ μας καμωμένη,
ἡ Νίσυρος στὸν χάρτη της
δὲν ἦτανε γραμμένη.

Καὶ τὰ στοιχιά πολέμησαν
κατόπι μεταξύ τους
νὰ κάμουν τὸ νησάκι μας
γιὰ δόξα καὶ τιμὴ τους.

Εἶπαν πὼς ἓνας Γίγαντας
σὲ μιὰν ἀγρία πάλη
μὲ τὸ Θεὸ τῆς θάλασσας
ἐπῆγε νὰ τὰ βάλῃ.

Κι ἐκεῖνος μὲ τὴν τρίαινα
τὸν στρώνει στὸ κυνήγι,
ποῦ στὰ ποδάρια τῶβαλε
καὶ ὅπου φύγει-φύγει.

Κακὸ ποῦ γένηκε στὴ Γῆ
σ' ἐκεῖνο τὸν αἰῶνα
μ' αὐτὸ τὸν ἄγριο Γίγαντα
καὶ μὲ τὸν Ποσειδῶνα.

Ἄστροπελέκια καὶ βροντές
κι οἱ δύο τους ἐξεροῦσαν
εἰς τὸ Αἰγαῖο πέλαγος,
στὸ δρόμο ποῦ περνοῦσαν.

Κι ὁ δρόμος ἐσκοτείνιασε
κι ὁ οὐρανὸς ἐσεῖσθη,
σὰν ἔπεσε στὴ θάλασσα
ὁ Γίγας κι ἐβυθίσθη.

Κι ὁ Ποσειδῶν ἐκτύπησε
τὴν Κῶ μὲ τὸ θυμὸ του,
κι ἓνα κομμάτι ἔκοψε
καὶ ρίχνει στὸν ἔχθρό του.

Ποῦ ζωντανὸ τὸν πλάκωσε
μ' αὐτό, τὸν συναμότη,
ποῦ τᾶβαλε μὲ τοὺς Θεούς,
τὸν ἄγριο Πολυβώτη.

Κι' ἡ Νίσυρος ἐγίνηκε
μ' ἐκεῖνο τὸ κομμάτι,
ποῦ ἔπλεε κι ἐσέρνετο
στοῦ Γίγαντα τὴν πλάτη.

Θειάφι καὶ στύφη καὶ νερὸ
καὶ πυρωμένο χῶμα
ἔτρεχε ἀπ' τοῦ Γίγαντα
τὸ ἀφρισμένο στόμα.

Καὶ ποταμοὶ ἐγίνοντο
ποῦ μὲ ὀρμὴ μεγάλη
κατρακυλοῦσαν τὰ βουνὰ
νὰ πέσουν στ' ἀκρογιάλι.

Βράχους, βουνὰ ὀλόκληρα,
σὰ φοβερὸ καμίνι,
τᾶλιωνε καὶ τὰ σκόρπιζε
τὴ λύσσα του νὰ σβήνῃ.

Καὶ τὸ βουνὸ ποῦ βρισκετο
εἰς τοῦ νησιοῦ τὴ μέση,
κι ἐκεῖνο τὸ κατάφαγε
καὶ τῶκαμε νὰ πέσῃ.

Κι ἔγιναν ἔτσι τὸ Λακκί
(ὁ Ἄκωλος, τ' Ἀλώνι)
ποῦ μιὰ σειρὰ ἀπὸ βουνὰ
φηλὰ περικυκλώνει.

Κι οἱ Κάβοι ποῦ ἀπλώνονται
τριγύρω στὸ νησί μας,
οἱ Χαραμάδες κι οἱ Σπηλιές,
οἱ Κόλποι κι οἱ Γκρεμοὶ μας.

Ποῦ τῶκαμαν νὰ φαίνεται
στὸ χάρτη τυπωμένο
σὰν ἓνα φύλλο τοῦ κισσοῦ
στὴ θάλασσα ριγμένο.

Σουέζ, Αἴγυπτος 1934.

Δρ. Δ. ΜΠΑΛΛΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

‘Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ ἘΜΜΑΝΟΥΗΛ

ἀλληγορούμενα (συνέχεια)

- «Ὁ σκύλλος κι ὁ κάτθης».

Ἐπαινιγμός τῆς ἐχθροπαθείας μεταξύ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ προσώπου.

- «Τὰ θωρῶ, φορῶ

«τὰ μασσῶ, πατῶ

«κι ἀφ’ τὸν νοῦμ πίνω νερό».

Ἄπιστος βασιλίσσα, μετὰ τὸν θάνατον ἐρωμένου της, κατὰ Νισύρικον παραμῦθι, τὰ μὲν ἴμματα του ἔκαμε δακτυλιδόπετρες, τὰ δόντια του τὰ ἔβαλεν εἰς τὸ πέλαμα τῶν παπουτσιῶν της ὡς καρφιά, τὸ κρανίον του τὸ ἔκαμε ποτῆρι νὰ πίνῃ νερό. Παίζουσα μὲ τὸν σύζυγον βασιλέα της εἶπε τὰ ἄνωθι ὡς αἰνιγμα. Εὐφυῆς κόρη ἠρμήνευσεν αὐτὰ εἰς τὸν ἀποροῦντα βασιλέα, ὅστις φονεύσας τὴν ἄπιστον σύζυγον ἔλαβε σύζυγον τὴν πτωχὴν ἐρμηνεύτριαν τῆς ἀλληγορίας.

- «Τὸ φεγγάρι γερό,

«ὁ μῆνας τραβᾷ τριάντα,

«καὶ τὸ τουλοῦμι γεμᾶτο».

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια εἰδοποίησε, κατὰ τὸ αὐτὸ Νισυριακὸν παραμῦθι, ὁ βασιλεὺς τὴν πτωχὴν κόρην πρὸς ἣν ἔστειλε δῶρα: ἓνα ψωμί, τριάντα φλωριά καὶ ἓνα τουλοῦμι κρασί. Αὐτὰ τὰ ἔστειλε μὲ αὐλικὸν ὑπρέτην. Εἰδοποίησε δὲ μὲ τὸν ἴδιον ὑπρέτην τὴν κόρην μὲ τὰ ἄνωθι λόγια, τὰ ὁποῖα ὁ ὑπρέτης δὲν ἐνόησεν. Ὁ βασιλεὺς ἤθελε νὰ μάθῃ ἂν θὰ τὰ πάρῃ ἢ κόρη σῶα τὰ πράγματα. Δὲν τὰ πήρε. Μὲ τὸν ἴδιον ὑπρέτην ἀπαντᾷ:

- «Τὸ φεγγάρι μισό (δηλαδὴ τὸ μισὸ ψωμί ἐπῆρα),

- «ὁ μῆνας τραβᾷ 29 (εἶχε κλέψει ἓνα φλωρί)

- «καὶ τὸ τουλοῦμι τάντουλα πρὸς τάντουλα» (δηλ. ἔταλαντεύετο τὸ περιεχόμενόν του, ἄρα δὲν ἦτο γεμᾶτο).

ἀλλοιθωρίζω· Ἴον εἶμαι ἀλλοίθωρος· 2ον κλίνω πρὸς τὸ ἀλλοιθωρεῖν.

ἀλλουνοῦ· ἄλλου. «ἀλλουνοῦ νὰ τὰ λέγῃς αὐτά». Γεν. πληθ. ἀλλωνῶ (ν)· θηλυκ. ἀλληνῆς.

ἀλοάριστος, ὁ· Ἴον ἐκεῖνος μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἔχουν θεωρηθῆ οἱ λογαρια-

σμοί· «ἀλοάριστοι εἴμεστε ἀκόμη». 2ον ὁ ἀπερίσκεπτος· ἐκεῖνος ὁποῖος δὲν ὑπολογίζει ἐκ τῶν προτέρων τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει· πού δὲν κάμνει τὸν λογαριασμὸν του· «ἀλοάριστος ἄνθρωπος». 3ον ἀψήφιστος· πού δὲν τὸν ὑπολογίζει, δὲν λογαριάζει κανεὶς. «αὐτὸς εἶν ἀλοάριστος ἄνθρωπος».

«ἄλογον τῆς Παναγιᾶς»· ὠραῖον μὲ πόδας ὑψηλοῦς, ἰσχυρότατον, ἔντομον, παρουσιάζον τὴν μορφήν στρουθοκαμήλου. Μετὰ σεβασμοῦ τὸ ὑποδεχόμεθα ὅπου τὸ εὐρίσκομεν, καὶ ἀποφεύγομεν νὰ πειράξωμεν ὅπωςδῆποτε. Πιστεύομεν ὅτι εἶναι «τῆς Παναγίας ἄλογον».

ἀλόκοπος, ὁ· Ἴον εὐτελής, πρόστυχος. 2ον (ἐπὶ ὑφασμάτων): εὐθνήν, κατωτέρας ποιότητος «ἀλόκοπομ πρᾶμαν εἰ (-εἶναι)».

ἀλοῖς· ἐπιφών. σχετλιαστικόν: ἀλλοῖμονον. Λέγεται καὶ ὀλοῖς. «ὀλοῖς ἢ ἀλοῖς στήμ μοίραμ μου». «Ἄλοῖς τὸμ πού ἐν ἔχει νύχια νὰ ξυσθῆ».

ἀλουσιά, ἡ· νερό βρασμένο μὲ μυρσίνας καὶ στάκτην διὰ λούσιμον τῆς κεφαλῆς. Τὸ νερὸν χρησιμοποιεῖται, ἀφοῦ ἀποστραγγισθῆ. Τὸ νὰ μὴ λούεται κανεὶς τακτικά, λέγεται ἀναλουσιά. «Μὲ τὴν ἀναλουσιάν τρώει με τῆ κεφαλῆ μου».

ἀλουτρούητος, ὁ· Ἴον Χριστιανὸς ὁ ὁποῖος δὲν πῆγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ παρακολουθήσῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν· 2ον ναὸς ἐντὸς τοῦ ὁποῖου δὲν τελεῖται θεῖα λειτουργία. 3ον εἰκὼν ἢ ὁποῖα, νεωστὶ ἀγορασθεῖσα, δὲν προσήχθη εἰς τὸν ναὸν νὰ λειτουργηθῆ. Κατὰ συνήθειαν, ἡ νεοαγορασθεῖσα εἰκὼν πρέπει νὰ λειτουργηθῆ εἰς τρεῖς λειτουργίας, ἢ καὶ νὰ μείνῃ εἰς λειτουργοῦντα ναὸν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας.

ἀλύ(ν), τὸ· κόκκινο.

«ῶσαν ἀλὺν τριαντάφυλλο ποῦ βγάλλου στο παζάρι, ἔτσά 'ν ἡ νύφη ποῦκαμα κ' ἔχει περίσσιουχ χάρι».

ἄλυσι, ἡ· ζώνη ἀλυσιδωτῆ, χρησιμοποιομένη εἰς τὴν ἀμφίσει τῶν γυναικῶν.

ναικῶν ἐν Νισύρῳ κατὰ παλαιότερας ἐποχάς. Περιέβαλλε τὴν ὄσφυν, συνεκράτη πρὸς τὸ στῆθος τὸ σφύωμα, τὸ δὲ ἕτερον ἄκρον αὐτῆς ἐξηρτάτο ἐλευθέρως ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους τοῦ «παμουχᾶ» (ἴδε λέξις). Ἄλυσις δὲν ἔφερον παρὰ μόνον εἰς ἐπιστήμους ἐμφανίσεις, προπάντων εἰς τοὺς γάμους.

Ἄλωνάρης, ὁ ὁ Ἰούλιος μῆν. Λέγεται καὶ δευτερώλης.

ἄλωνίδα, ἡ εἶδος ἀκάνθης. Παρ' ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ὄνωνις.

Ἄμαζόνα, ἡ χαρακτηριστικὸν ὄνομα ἀνδρείας καὶ ἐπιβλητικῆς ἐμφανίσεως γυναικός: ἀντρογυναϊκά. Ἡ χρῆσις τῆς λέξεως γίνεται εὐφῆμως, θαυμαστικῶς καὶ τιμητικῶς.

ἀμάλλιαστος, ὁ ἡ ἀμάλλιαστη, τὸ ἀμάλλιαστο· ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔβγαλεν ἀκόμη τρίχα, δὲν ἔβγαλε μαλλιά.

ἀμανάτι(ν), τό· Ἀραβοτουρκικὴ λέξις: 1ον ἐνέχυρον «ἔβαλα ἀμανάτιν τὰ φλουριά μου, καὶ ἔτραβηξα χίλια γρόσα». 2ον ὄμπος «ἐτόμεινα ἀμανάτι, ὥσπου νὰ ξεπληρώσῃ ὁ πατέρας μου τὸ χρέος». «ἔβαστήξάν τους ἀμανάτι».

ἀμάνης, ὁ ἐκ τοῦ μανία: μανιακός, ἀγριάνθρωπος.

ἀμάνι καὶ **ἀμάν**: ἐπιφώνημα σχετλιστικόν. Ἡ λέξις Τουρκικὴ «ἀμάνι, βρέ παιδιά, ἔβ (δέν) βαστῶ πειό». Φράσις: «ἀμάνι-ζαμάνιν ἐν ἔχει· ἂ τῆς φάης θέλει».

ἀμανίτης, ὁ μανιτάρι. κουκχουρέβελλος.

ἀμαραθιά, ἡ ἡ ἀρμαθιά, ὄρμαθός. «μιά ἀμαραθιά κρομμύδια».

ἀμασχάλη, ἡ καὶ ἀμασκάλη: ἡ μασχάλη.

ἀμάχη, ἡ ρῆξις φιλικῶν σχέσεων: μάχη - Συνήθης μεταξύ τῶν παιδιῶν ἡ φράσις: «ἀγάπη γῆ ἀμάχη»; Φίλοι δηλαδὴ θέλεις νὰ εἴμεθα ἡ ἐχθροί;

ἄμε: παρακελευσματικὸν μόριον· 1ον «ἄμε στὸ καλό»: ἀλλὰ 2ον καὶ «ἄμε στὸδ διάολο, ποῦ σ' ἔχει καὶ ποῦ σ' ἔκαμνε». Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ χρήσει λέγεται καὶ ἀπλῶς «ἄμε...», ὑπονοουμένων τῶν περαιτέρω καταραστικῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ὁμως τῆς βραχυλογίας ταύτης ἡ ἐκφορὰ τοῦ «ἄμε» εἶναι ἰδιάζοντος χρώματος παρὰ Νισυρίοις. 3ον σημαίνει

ἀπλῶς: πῆγαινε «ἀ πάω πειό» «αἱ, ἄμε τῶρα ἔσ σε θέλω πειό». 4ον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ: φύγε «αἱ! ἄμε πειό· ἐσκότησές με». Ἡ φράσις «ἄμε κ' ἔλα» σημαίνει: πηγαίνετε. «Μωρέ, ἦῤρα τὸμ μπελάμ μου μὲ τὸ ἄμε κ' ἔλα».

ἄμέστιος, ὁ ἐκεῖνος ποῦ δὲν εἶναι μεστωμένος, εἶναι τρυφερός ἀκόμη. «ἀμέστιαν (εἶν) τὰ κουκχιά ἀκόμα». «ἀμέστιομ παιδί», δηλαδὴ δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς ἡλικίαν γιὰ νὰ μπῆ στήνδ δουλειά.

ἀμετάλαβος καὶ **ἀμεταλάβωτος**: ὁ μὴ κοινωνήσας τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. «ἀμετάλαβος ἐπέθανε».

ἄμέτε ἢ **ἄμετε**: τὸ παρακελευσμ. μόριον ἄμε ἐπὶ πολλῶν προσώπων. «ἄμέτε στὸ καλό»: πηγαίνετε στὸ καλό.

ἄμῆν: ἡ χρῆσις ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἐβραϊκὸν ἐπίθετον, σημαῖνον: τὸν πιστόν, τὸν ἀληθινόν. (Ἀποκάλ. 3,14), μεταπεσὸν δ' ἔπειτα εἰς ἐπίρρημα: πιστῶς, ἀληθῶς.— Ἐν Νισύρῳ, ὡς καὶ πλεισταχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔχει σημασίαν εὐκτικῆς ἐπιφωνήματος: εἶθε. «ἄμῆν, Παναγία μου» = ὁ θεὸς νὰ δώσῃ, εἶθε, Παναγία μου (βοήθησῃ).

ἄμμέ 1) ἀλλά. «ἄμμέ γιάντα νὰ μοῦ μιλήσῃ μαθὲς ἔτσαδᾶ, γιάντα». «ἄμμ' ἄς εἶ»: ἀλλ' ἄς εἶναι. 2) βεβαίως «ἀ μοῦ δειξῆς θέλει τὸ μάθημά μου ἀόψε»; — «ἄμμέ»; βέβαια, θέλει καὶ ρώτημα;

ἄμμος α) εἰς ἄρσεν. γένος ὁ ἄμμος. β) ἡ ἄμμουδιά.

«Τὸν ἄμμον ἄμμομ πάαινονα, κοντὰ στὸ περιγιάλλι, κ' ἦμομ μονάχομ μοναχό, μόνον τὸ κῦμ' ἔλάλει».

ἄμολυτός, ἡ, ὁ ἀπεριόριστος: ἐλεύθερος, ἀνεμπόδιστος «ἔφηκεν τὰ ζᾶ (=τὰ ζῶα) ἀμολυτά, κ' ἦμπαμ μέσα στὸ χωράφι». «ἔχει τὸ στόμαν του ἀμολυτό»: εἶναι εἰς τὰ λόγια του ἀδιάκριτος.

ἄμολυσιώνας, ὁ περίοδος ἀνεμπόδιστου νομῆς τῶν ζῶων: ἀπεριόριστος τόπος. Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν τὰ ζῶα ἀφήνονται ἐλεύθερα νὰ βοσκήσουν εἰς τὰ χωράφια.

ἄμπά: μήπως. «ἄμπά ἔχεις νὰ μοῦ πῆς τίποτα»; «ἄμπά θαρρεῖς, πῶς θὰ σοῦ μιλήσω!» νὰ μὴ θαρρῆς, πῶς θὰ σοῦ μιλήσω!

ἀμπατή, ἡ εἴσοδος χωραφιοῦ, κλειομένη συνήθως μὲ πέτρας. «Ἐχάλασα τὴν ἀμπατήν κ' ἦμπα μέσα». Ἐκ τοῦ ἐμβατή.

ἀμπάρα, ἡ ἢ λέξις Ἑνετοῖταιλική: *barra* = φράκτης, μοχλός. 1ον δοκός ἢ ὁποῖα χρησιμεύει διὰ τὸ κλείσιμον τῆς θύρας. Τὰ δύο ἄκρα τῆς εἰσέρχονται εἰς ὅπως ἀνοιγμένες εἰς τοὺς τοίχους ἐκατέρωθεν τῶν παραστατῶν τῆς θύρας. Ρῆμ. *μπαρώννω*: «Βάλε τὴν ἀμπάρα». 2ον εἰς τὸ πληθυντ. οἱ ἀμπάραις· παιχιδι διαχυτικόν. (Ἴδε *παιχνίδια*.)

ἀμπατούρα, ἡ τὸ κατώφλιον τοῦ σπιτιοῦ, ἢ εἴσοδος αὐτοῦ. «Νὰ πῆμ πατήσης τὴν ἀμπατούραν τοῦ σπιτιοῦ μου». Ἴδε ἀμπατή.

ἀμπέλι(ν), τό 1ον ἢ ἀμπελος· «ἐν ἔχον ἐφέτι τ' ἀμπέλια σταφύλια». 2ον ἀμπελών· «πάω στ' ἀμπέλι». — Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς καλλιέργειας, τὰ ἀμπέλια ἢ τὰ ἀφήνουν νὰ ἀπλώνωνται τὰ κλήματα «κατάχαμα», ὅτε λέγονται *ἀπλωταριά* ἢ τὰ στηρίζουν ὄρθια, ὅτε ὀνομάζονται *κούργουλλα*. Μέχρι πρὸ τριακονταετίας περίπου ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος ἦτο ἄγνωστος ἐν Νισύρῳ διεδόθη ὁμως εὐρύτατα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Εἰς ἐξοχὰς εὐρίσκονται καὶ κλήματα ἐρπυσμένα εἰς δένδρα· αὐτὰ ἀποτελοῦν τὶς κληματαριαῖς καὶ εἶναι τὰ τελευταῖον ὀριμάζοντα καὶ κοπτόμενα ἐν Νισύρῳ σταφύλια: «σταφύλια τοῦ δέντρου». Οἱ ρόγαις τῶν σταφυλιῶν ἐν γένει λέγονται *σταφυλόροαις*.

Εἶδη σταφυλιῶν: τὰ πρωϊμώτερα εἶναι τὰ *Κώτικα*, ὀνομαζόμενα τοιουτοτρόπως, διότι ἡ καλλιέργεια αὐτῶν εἰσῆχθη ἐκ τῆς νήσου Κῶ. Εἶναι μικρά, μαῦρα, ῥοειδῆ. Ἀπὸ τέλη Μαΐου δεικνύουσι τὴν ἐμφάνισίν των. Κατόπιν αὐτῶν ἐμφανίζονται τ' *Ἀϊγιαννίτικα*, ἐμφανιζόμενα περὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (24 Ἰουν.), χωρὶς κουκχούτσια, μαῦρα, φιλά καὶ μικρά. Ἴδου εἶδη: *ῥαχιώτικα*, ἄσπρα, μεγάλα, μὲ ρόγαις στρογγυλαῖς, μὲ κουκχούτσια· τὰ *ραζακιά*, μακρουλλά, ἄσπρα, μὲ κουκχούτσια· ἢ *γλυκάδαις*· ἄσπρα, ἀφφαλωτά, στρογγυλά, μὲ κουκχούτσια· *ἄρκαγγελίτικα*, χοντρόπετσα, «στιβάρὰ» (πυκναῖς ρόγαις) μὲ χρῶμα ὑπό-

ξανθόν· *Κυπραϊκά*· χρώματος ἰώδους, μεγαλόρροα καὶ φτενόπετσα, μὲ κουκχούτσια· πεκλερεζά, ἄσπρα, μακρουλλά, μὲ κουκχούτσια· *στροελλιάτικα*, μαῦρα· *τηλιακά* (ἐκ Τήλου) καὶ *καλογερίτικα*, ὅλα τὰ τρία ταῦτα μαῦρα, μὲ κουκχούτσια. Αὐτὰ εἶναι τὰ *κρασερὰ* σταφύλια στὴν Νίσυρον. Ἴδου: τὰ *νυχᾶτα*, λεγόμενα καὶ *Ἀουστιάτικα* (Ἀύγουστιάτικα), ἄσπρα, μὲ κουκχούτσια· τὰ *κακόμαυρα*, «πετραγωνιστά» (πολύ σκληρὰ δηλαδὴ), οὕτω χαρακτηριζόμενα ὡς *κατάμαυρα*· εἶναι ὁμως εἰς τὴν γεῦσιν ἀφράτα κόκκινα, χρώματος ὑπερύθρου, ἰδίᾳ εἰς τὶς κληματαριαῖς ἢ κρεβαθθίναις (ἀναδενδράδες). Αὐτὰ ὀριμάζουν περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου.

ἀμπελοβάσουλα ἢ **ἀμπενοβάσουλα**, τὰ τὰ ἄλλως λεγόμενα «Νισύρικα βασούλια», τὰ ἀλλαχοῦ δὲ ὀνομαζόμενα *μαυρομίθικα*· ὀνομάζονται ἀμπελοβάσουλα, διότι σπείρονται καὶ ἀνάμεσα τῶν ἀμπελιῶν. Τὰ ἄσπρα φασόλια (λόπια) ἐν Νισύρῳ προσονομάζονται *φραγκοβάσουλα* ἢ *ξενικά βασούλια*. Ἡ προτίμησις τῶν «Νισύρικων» εἶναι γενική.

ἀμπενοφύλλον, τό ἀμπελόφυλλον. Τὰ ἀμπενοφύλλα τὰ μεταχειρίζονται θεραπευτικῶς εἰς τὰς πληγὰς, καὶ ὅταν πρόκειται νὰ «δουλέψουν» τὸ βιζικάντι. Εἰς τὴν αὐτὴν χρῆσιν μεταχειρίζονται καὶ τὰ *σευκλόφυλλα*.

ἀμμέ; 1ον ἀλλά «ἀμμέ γιάντα»; ἀλλά διὰ ποῖον λόγον; «ἀμμέ γιάντα μαθὲς νὰ τὰ πῆ αὐταδά» = ἀλλά διατὶ τάχα (λοιπόν) νὰ τὰ εἶπῃ αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶπε.

2ον Τὸ μόριον τοῦτο ἔχει ἰδιαζούσας σημασιολογικὰς ἀποχρώσεις· «Μῆμ μιᾶς ἐσὺ σοῦ λέω ἔσ σοῦ πφέφτει λός» — Μῆ ὀμιλῆς σὺ σοῦ λέγω· δὲν σοῦ ἀνήκει νὰ εἶπῃς λόγον. Ἀπάντησις τοῦ θεωροῦντος ἑαυτὸν παραγκωνιζόμενον: «ἀμμέ!». Δηλαδὴ: μωρέ, μόνον σὲ σένα πφέφτει (εἰρωνικῶς).

3ον σημαίνει καὶ «λοιπόν». «Τόσαις δουλειαῖς σοῦ κάμνω ἀμμέ ὁμ μου καὶ ἔναμ πράσινοφ φύλλο», δός μου δηλαδὴ ἐν μικρὸν φιλοδώρημα. 4ον χρησιμοποιεῖται καὶ ἐναντιωματικῶς «πάαινε

κεια πού σέ στέλλω» – «ἄμμé!», δηλαδή «δέθ θέλω». Ἐν τῇ ἀποπονητικῇ ταύτῃ ἐννοίᾳ ὁ δεχόμενος τὴν ἀνεπιθύμητον ἢ καὶ ἀπρόοπτον ἄρνησιν ἀπαντᾷ μετ' ἐμφάσεως: «ἄμμος».— Τὸ ἄμμέ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς προγόνοις: ἄμμή. «ἄμμή δεσμὰ καὶ βάσανα καὶ φυλακὰς καὶ πύργους».

1) Μηχαήλ τοῦ Γλυκᾶ, εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Θείας Γραφῆς, Προλεγόμενα, σελ. ρμβ'. στίχ. 169.

ἄμέρωτος, ὁ ἐκεῖνος πού δέν (η)μερώνεται. Κυριολεκτεῖται περὶ τῶν νηπίων τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδιακόπως κλαφούρικα: «ἐν ἔχουμ μερωμό».

ἄμῆν· Ἴον εὐχρητικῶς «ἄμῆν, Παναγία μου, νὰ δώσῃ ὁ ἅγιος Θεός». 2ον ἐν τῇ φράσει: «ὡς πού νὰ πῶ ἄμῆ (= ἄμῆν) = τάχιστα, «ὡς πού νὰ πῶ ἄμῆν νᾶσαι δῶα». 3ον εὐρηται καὶ εἰς παιγνιώδη παρὰ τοῖς παισὶ χρήσιν:

Ὁ εἷς λέγει: «Γιὰ πὲ ἄμῆ», καὶ ὅταν ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ μὴ ἀγνοῦ παιγνιδίου εἶπῃ «ἄμῆ» ὁ ἄλλος τοῦ ἀπαντᾷ: «ὁ γάδαρος νὰ σε ...μῆ».

ἄμολαίρω καὶ ἀπλῶς μολαίρω· Ἐκ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ ammolare. α') μετριάζω,πραύνω «ἐμολάραμ με οἱ πόνοι». β') ἀφήνω ἀνενόχλητον, ἐλεύθερον· «μόλαρέ με» «ἀμόλα το» ἢ «ἀμόλαρέ το» «ἐμόλυκεν τὰ ζᾶ» = ἀφῆκεν ἐλεύθερα τὰ ζῶα. «ἀ μολύκω θέλει τὰ ζᾶ». γ') ἐπὶ σχοινίων, χαλαρώνω «μόλαρε τὸ σκοινί».

ἄμολητός, ὁ = ἐλεύθερος· ὄχι περλωρισμένος. «ἄμολυτοὶ ἴν οἱ χοῖροι»; Περιφέρονται δηλαδὴ ἐλευθέρως οἱ χοῖροι.— «ἔχει τὸ στόμαν του ἄμολυτό» λέγει δηλαδὴ ὅ,τι τύχη, ἀκριτόμυθος καὶ ἄθυροστομος. Διὰ τῆς λέξεως ταύτης χαρακτηρίζεται καὶ ἡ περὶ τὰ ἦθη ἐλαφρότης προσώπου τινός. «Αὐτὸς τᾶσει οὐλλα ἄμολυτά».— Κατ' ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, τὰ ζῶα ἀφήνονται ἄμολυτά κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, ὅτε ἐν Νισύρῳ ἔχει πλέον τελειώσει ἡ συγκομιδὴ.— Ἡ λέξις ἐκ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ ammolare.

ἄμούντιστος· «πού δέν εἶναι μούντισμένος».— Ὅταν τηγανίζουν κᾶτι φαγώσιμον, συνηθίζουν εἰς τὴν Νίσυ-

ρον νὰ ἀποσπογγίζουν τὸ τηγάνι με ψίχαν ψωμοῦ καὶ νὰ τὴν τρώγουν. Αὐτὸ εἶναι τὸ μούντισμα. Τὸ ἴδιον γίνεται καὶ διὰ τὰ ἀπομεινάρια τοῦ φαγητοῦ μέσα εἰς τὸ πιάτον ἢ εἰς ἄλλο σκεῦος. Ἡ λέξις ἐκ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ mondare ξεφλουδίζω, καθαρίζω. Ὑπάρχει παρὰ Νισυρίοις καὶ ἡ γνώμη ὅτι «ὁποῖος μουντίζει τὸ τηγάνι (τὰ τσανάκια), κλπ. θὰ κάμῃ ὤμορφα παιδιά».

ἄμπῆς καὶ **ἀπῆς** καὶ **ἀπῆσσα** = ἀφ' ὄτου. Ἡ ἐτυμολογία: ἀφ' ἦς, ἀφ' ἦς ἄν· καὶ κατ' αἰολικὴν ἐκφορὰν ἀπ' ἦς, ἀπῆς «ἀπῆσσαν ἦρτες, ἐσ σὲ δα» = ἀφ' ὅτου ἦλθες, δέν σὲ εἶδα.

ἄμπέτσα· ἐπίρρημ. σήκωμα τῶν μικρῶν παιδιῶν «γαντζωμένων» ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν ἐκείνου πού σηκώνει: σηκωτὰ ἐπὶ τῆς ράχεως. «Ἔλα νὰ σὲ κάμω ἄμπέτσα» «σήκωσέ με ἄμπέτσα» (εἰς τὴν πλάτην σου).- Ἡ λέξις πιθανῶς ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ambe καὶ οἱ δύο: περπάτημα δύο προσώπων, καθ' ὄν ἀναφερόμεν τρόπον.

ἄμποῦκχα, ἢ· καὶ μποῦκχα, ἢ· στόμιον φρέατος, τουφεκιοῦ, κ.ο. Ἡ λέξις Ἑνετοῖταλική: imbocatura.

ἄμπράτι, τὰ· ἀποσκευαὶ ἐν γένει, σύνολον διαφόρων πραγμάτων, ὀψωνίων κλπ., ἰδίᾳ ἀποσκευῶν ταξειδίου. «ἔδεσα τ' ἄμπράτι μου» φύλασε τ' ἄμπράτι». «ποῦν τ' ἄμπράτι σου;»

ἄμυγδαλόλαδο(ν), τό· καθαρτικὸν διὰ τὰ βρέφη. Οἱ Νισύριοι κατασκευάζουσιν αὐτὸ ὡς ἐξῆς: Βράζουν ἐντὸς κοχλάζοντος ὕδατος τὴν ψύχαν ἀμυγδάλων, οὕτως ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποφλουδισθοῦν. Ἀφοῦ καθαρίσουν τὴν ψύχαν, τότε τὴν κοπανίζουν καλὰ καλὰ καὶ τὴν μᾶζαν τὴν βάλλουν εἰς καθαρὸν «τουλουπάννι». Κατόπιν βάζουν νερὸ στὴ φωτιά μέσα εἰς χύτραν καὶ ἀφήνουν νὰ χοχλάξῃ καλὰ. Ὅταν γίνῃ τοῦτο, κρατοῦν ἀνωθεν τῶν ὑδρατμῶν τὸ τουλουπάννι με τὴν μᾶζαν, ἕως ὅτου νὰ φανῇ ὅτι στάζει ἀπὸ αὐτὸ λάδι. Τότε ἀποθλίβουσιν αὐτὴν μέσα εἰς δοχεῖον καὶ ἔχομεν τὸ ἀμυγδαλόλαδο. Δίδεται εἰς τὰ βρέφη με δόσιν ἀνάλογον, ἰδίᾳ 1-1 1/2 κουταλιὰ τοῦ καφέ τὸ πρῶν ὡς καθαρτικόν.

(Συνεχίζεται)

ΝΙΣΥΡΟΣ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).—

— Τὸν λαὸν τῆς νῆσου μας κρατεῖ ἐν συγκινήσει τὸ γεγονός τῆς εὐρέσεως κιβωτίου με «τάμα», προφανῶς ριφθὲν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης καὶ προοριζόμενον διὰ τὸν Πανορμίτην τῆς Σύμης.

Τὴν 15ην Μαρτίου, εἰς τὴν πρὸς τὴν Κῶ ἀκτὴν τοῦ Γυαλιῦ, ἀνευρέθη ἀπὸ τὸν ἐκ Κεφάλου ἐργάτην Στάθην Διαμανήν, κιβώτιον ξύλινον. Τὸ κιβώτιον μετέφερε ὁ Διαμανῆς εἰς τὰ οἰκήματα τοῦ Γυαλιῦ ὅπου διεπιστώθη ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ὅτι πρόκειται περὶ «τάματος» προοριζομένου διὰ τὸν Πανορμίτην. Τὸ κιβώτιον περιείχεν δοχεῖον με ἐλαιόλαδον καὶ τριάκοντα δραχμάς. Οἱ ἐργάται Γυαλιῦ δι ἑράνου μεταξύ των, διενεργηθέντος συνεπλήρωσαν τὸ ποσὸν εἰς 290 δρχ. καὶ ἀπέστειλαν τὸ κιβώτιον εἰς τὸν κ. Ἰωάν. Κορωναιὸν εἰς Μανδράκιον, διὰ νὰ τὸ προωθήσῃ εἰς Σύμην.

— Τὸ Λίμπερτυ ANNA C ἐφόρτωσεν μεταξύ 1-5 Μαρτίου 12.414,80 κυβ. μέτρα ἐλαφρόπετρας ἀπὸ τὸ Γυαλί δι' Ἀμερικὴν.

— Γενομένην ἀρχαιρεσιῶν τῆς Χριστιανικῆς ἐνώσεως κυριῶν καὶ δεσποινίδων ἐξελέγησαν αἱ Μέλπω Μουλοῦ πρόεδρος, Μαρία Γ. Σακλαρίδου ἀντιπρόεδρος, Ἄννα Σ. Κουρζῆ ταμίας, Βικτωρία Γ. Μάγκου γραμματεὺς, Εἰρήνη Κουλάκη, Μαρία Α. Διακαντώνη καὶ Αἰκατ. Χαρίτου σύμβουλοι.

— Ὁ ἰατρός κ. Ἐμμανουήλ Σακλαρίδης ἔδωσε εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον Θέατρον διάλεξιν πολὺ ἐνδιαφέρουσαν με θέμα τὴν Ὑγιεινὴν.

— Ὁ Συμπολίτης μας θεολόγος κ. Ἐμμανουήλ Γ. Σακελλαρίδης εὐρισκόμενος εἰς Νίσυρον κυρύσσει τακτικὰ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς Ποταμιτίσσης.

— Τὴν 22 Φεβρουαρίου ἐδόθη με ἑξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον Θέατρον ἀπὸ τὸν Λιμενικὸν σύλλογον ἡ ἐτησία αὐτοῦ ἀποκριτικὴ χοροεσπερίς.

— Ἡ κ. Εἰρήνη Μαργαρίτη ἐδῶρθε εἰς τὰ Λουτρά Μανδρακίου Νίσυρου διάφορα εἶδη λευχειμάτων, καὶ συγκεκρωμένως, 30 σινδόνια, 30 μαξιλαροθήκες καὶ 30 προσώψια.

— Ὁ Δήμαρχος κ. Γ. Γιαλούρης μετέβη εἰς Ρόδον πρὸς ρύθμισιν ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων τῆς Δημαρχίας.

— Ἐνέσκυψε εἰς τὴν νῆσον μας νόσος τῶν ζώων προσβάλλουσα τὰ κατσικία. Ἐπειδὴ ταχέως ἔλαβε ἔκτασιν καὶ εἶναι θανατηφόρος, ἐκλήθη καὶ ἐφθάσεν ἡ κτηνίατρος κ. Ἐρμιόνη Παπακυριάκου ἥτις καὶ ἔδωσε ὁδηγίας πρὸς περιστολὴν τῆς νόσου.

— Συνεργεῖον ἀντιφυματικοῦ ἐμβολιασμοῦ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

προέβη εἰς ἐμβολιασμόν τῶν παιδιῶν καὶ νέων τῆς νῆσου μας.

— Σταθμάρχης Νι-

σύρου ἐτοποθετήθη ὁ κ. Κ. Κακαβούλης.

— Σημαντικὸν γεγονός διὰ τὴν νῆσον μας εἶναι ἡ ἐμφάνισις ἀθλητικῆς κινήσεως ἡ ὁποία αὐξάνει συνεχῶς. Τὴν 20 Ἀπριλίου εἰς ποδοσφαιρικὴν συνάντησιν εἰς τὸ Μανδράκι, ἡ ὁμάς Μανδρακίου ἐνίκησε τὴν ὁμάδα Νικειῶν. Τὴν 18 Ἀπριλίου εἶχε προηγηθῆ ποδοσφαιρικὴ συνάντησις τῶν ἰδίων ὁμάδων εἰς Νικεῖα με ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος ἰσόπαλον. Ἡ νεολαία μας ἤρχισε ἐπιτιδομένη συστηματικῶς εἰς τὸ ποδοσφαῖρον ἀλλὰ παρουσιάζεται ἀνεπάρκεια γηπέδου. Τὸ θέμα δημιουργίας γηπέδων πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθλητισμοῦ τῆς νῆσου μας καὶ γενικῶς τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν Νίσυρον.

Κοινωνικά

Γεννήσεις

— Ἡ κ. Καλλιόπη Γ. Ὁρσάρη τὸ γένος Μπαλῆ ἐγέννησεν αἰσιῶς ἀγοράκι.

— Ἡ κ. Μαρία Κ. Θρασυβούλου Ὁρσάρη τὸ γένος Χριστοδούλου, ἐγέννησεν εἰς Κῶ ἀγοράκι.

— Ἡ κ. Ἐλένη Στάουρου Μαστρογιάννη ἐγέννησε αἰσιῶς κοριτσάκι.

— Ἡ κ. Μαρία Μεταξωτοῦ Καρπαθάκη τὸ γένος Σφακιανοῦ ἐγέννησεν ἀγοράκι.

— Ἡ κ. Εἰρήνη Θεολόγου Πανταρώτα τὸ γένος Πλάκα ἐγέννησεν κοριτσάκι.

— Ἡ κ. Ἄννα Χαλαλάμπους Διακομιχάλη τὸ γένος Φραζῆ ἐγέννησε κοριτσάκι.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω εὐτυχεῖς γονεῖς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν.

Βαπτίσεις

— Τὴν 20ὴν Ἀπριλίου ἐβαπτίσθη τὸ τέκνον τῶν Κων/νου Καρπαθάκη καὶ Μαρίας τὸ γένος Πολίτη καὶ τοῦ ἐδόθη τὸ ὄνομα Εἰρήνη.

— Τὴν 21ην Ἀπριλίου ἐβαπτίσθη τὸ τέκνον τῶν Ἰωάννου Μαρῖνου καὶ Ἄννης τὸ γένος Μαυρουδῆ καὶ τοῦ ἐδόθη τὸ ὄνομα Μαρία.

Θάνατοι

— Τὴν 18ην Φεβρουαρίου ἀπεβίωσεν ἡ Μαρία Α. Καραβάκη τὸ γένος Διακαντώνη.

— Τὴν 12ην Μαρτίου ἀπεβίωσεν ἡ Καλλιόπη τὸ γένος Σταλουδάκη, ἐτῶν 67.

— Τὴν 13ην Μαρτίου ἀπεβίωσεν ἡ Μαρία Καμπανῆ τὸ γένος Ἀνδρέου Παπανικολῆ, ἐτῶν 70.

— Τὴν 27ην Μαρτίου ἀπεβίωσεν ἡ Καλλιόπη Κουλάκη τὸ γένος Φραζῆ.

— Τὴν 16ην Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ἡ Ἄννα Μισηριώτη.

Εἰς τοὺς συγγενεῖς πάντων ἐκφράζομεν συλλυπητήρια.

Ἰσολογισμὸς Νισυριακῶν Χρονικῶν

Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν κατηργήθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1956, ἐνῶ ἡ ἐπανεκδοσις τοῦ περιοδικοῦ ἤρχισεν ἀπὸ τὸν Ἰούλιον τοῦ ἴδιου ἔτους. Καίτοι τὴν ἀρχικὴν ἐπιμέλειαν εἶχε τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου μας, ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐνοποιήσῃ τὴν ὅλην διαχείρισιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρατιθέμενος ἰσολογισμὸς ἀφορᾷ τὴν περίοδον ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1956 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1957. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ φιλότιμοι κατεδίδθησαν προσπάθειαι ὅπως τὸ περιοδικὸν μας παρουσιάζεται διαρκῶς καλύτερον, κοινὴ δὲ εἶναι ἡ ὁμολογία ὅλων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ἡ ἔκδοσις ἐνὸς περιοδικοῦ κύρους, ὅπως τὰ Νισυριακὰ Χρονικά, προϋποθέτει προσωπικὸν εἰδικευμένον καὶ διαδέχτον τὸν ἀπαιτούμενον πρὸς τοῦτο χρόνον. Τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν ἀναπληροῖ ἡ ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν Νίσυρον ὅσων ἀνέλαβον τὴν προσπάθειαν αὐτήν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἀφεθοῦν μόνον εἰς τὴν προσπάθειάν των.

Πολλοὶ εἶναι οἱ δυνάμενοι νὰ συμβάλουν. Ἄλλοι διὰ τῆς ἀποστολῆς συνεργασίας, οἱ ἰσχυροὶ οικονομικῶς διὰ τῆς ἐνισχυσεῶς των καὶ ὅλοι διὰ τῆς καταβολῆς τῆς συνδρομῆς των. Διότι, λυπουμένα εἰλικρινῶς, εἰς τὸν τελευταῖον τομέα παρατηρεῖται τοιαύτη ἀπροθυμία, τῆς ὁποίας τὸν χαρακτηρισμὸν προτιμοῦμεν νὰ ἀποφύγωμεν. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἀπὸ τὰς πραγματοποιηθείσας εἰσπράξεις μόνον ποσοστὸν 40% ἀντιπροσωπεύει συνδρομάς. Σκοπῆμος δὲ ἡ συνδρομὴ καθύρσθη εἰς τὸσον χαμηλὸν ἐπίπεδον, διὰ νὰ ὑπάρχη ἡ δυνατοῦτης πρὸς καταβολὴν παρ' ὅλων, ὥστε νὰ δοκιμάζουσι τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς τόσοσι πατριωτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ σκοποῦ. Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐλπίζουσα ὅτι λίαν συντόμως θὰ τῆς δοθῇ ἡ εὐκαιρία καὶ ἡ εὐχαρίστησις νὰ ἐκφρασθῇ διαφορετικῶς, παραθέτει τὸν ἰσολογισμὸν τῆς χρήσεως 17(7)56-31(12)57, ὥστε νὰ κατασταθῇ κτῆμα ὅλων τῶν συνδρομητῶν.

ἸΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1956 ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1957

Εἰσπράξεις Ἀμερικῆς	Δολ.	947		
» Νισύρου (Μοῦρας)	»	20	967	28.898,50
» Ἀμερικῆς ἀντίτιμον	Δολ.	50		30.396,50
Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς				6.925
Δημαρχία Μανδρακίου				500
Χαρ. Ἐμμανοουλίδης				1.000
Ἰ.Πουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας				2.000
Εἰσπράξεις μέσῳ Κων. Μοῦρα				6.030
» Νικητῆα Σακελλαροῦ				4.045
» Παναγ. Σακελλαροῦ				900
» Γ. Γεωργ. Σακελλαροῦ				385
» Θεοχ. Θεοχαροῦ				360

Δαπάναι: Τεῦχος 12	3.599
» 13 καὶ 14	9.585
» 15	4.730
» 16	4.490
» 17	4.515
» 18	3.483
» 19	5.883,50
Ἐξώφυλλον περιοδικοῦ (ἄξια χάρτου, κλισεῖ, ἐκτύπωσις)	4.394
Φάκελλοι διεκπεραιώσεως καὶ γραφικῆ ὕλη	1.529
Ταχυδρομικὰ	455
Διάφορα ἔξοδα	836,50
Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἐπιστροφή	3.000
Ἐκτύπωσις 7.000 ἐξωφύλλων 1958	4.672
	51.172
Υπόλοιπον Ταμείου	1.369,50
	52.541,50

Ἑορτασμός τῆς ἐνσωματώσεως

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

– Ἑορτάσθη μεγαλοπρεπῶς, εἰς τὸ Μανδράκι ἡ ἐπέτειος τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Δωδεκανήσου μετὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Ὁ ἑορτασμός ἤρχισεν τὴν 6ην Μαρτίου μετὰ τὴν κατάθεσιν στεφάνων, ἐκ μέρους τῶν ὀργανώσεων καὶ σωματείων, εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. Τὴν 7ην Μαρτίου ἐτελέσθη μεγάλη δοξολογία εἰς τὸν Ἱερὸν ναὸν τῆς Ποταμιτίσσης καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου κ. Σταμάτης Κουρζῆς ἐξεφώνησε τὸν Παναγυρικὸν τῆς ἡμέρας. Ἐπηκολούθησεν παρέλασις τῶν προσκόπων καὶ λυκοπούλων ὑπὸ τὸν νέον ἀρχηγὸν αὐτῶν κ. Μιχ. Μάρτεν καὶ κατάθεσις στεφάνου εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου, ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κ. Γεωργ. Γιαλούρη. Ἡ πλατεία Ἐλευθερίας εἶχε κατακλυσθεῖ ὑπὸ πλήθους κόσμου. Ἡ ἑορτὴ ἔκλεισε μετὰ ἀπαγγελίας ποιημάτων καὶ τοπικοῦς χορούς. Ἀεροπλάνον τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Ἀεροπορίας ὑπεριπτάμενον εἰς ὕψος 30 περίπου μέτρων ἔριπτε σημαίας Ἑλληνικάς.

Περὶ τὴν 11 πρωϊνὴν ἡ Δημοτικὴ ἀρχὴ Μανδρακίου Νισύρου ἐδεξιώθη εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν καὶ δεξιώσεων τῆς Δημαρχίας τὸν Νισυριακὸν λαόν.

Ἡ 25η Μαρτίου

– Ἡ 25η Μαρτίου ἑορτάσθη μετὰ τὴν καθιερωμένην λαμπρότητα. Ἐτελέσθη μεγάλη Δοξολογία εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ποταμιτίσσης καὶ τὸν Παναγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Δημάρχος κ. Γεώργ. Γιαλούρης. Ἐπηκολούθησεν παρέλασις τῶν προσκόπων καὶ τῶν μαθητῶν καὶ κατάθεσις στεφάνων εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημ. Σχολείου ἀπήγγειλαν ποιήματα καὶ ἐσκόρπισαν ρίγη ἔθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ μετὰ τὰ πατριωτικά τους τραγούδια, τέλος ἐχορεύθησαν ἑλληνικοὶ χοροὶ.

Εἰς τὸ Δημαρχεῖον ἡ Δημοτικὴ μας ἀρχὴ ἐδεξιώθη τὸν Νισυριακὸν λαόν.

Ὁ Ἀθλητισμὸς μας

(Νεαροῦ συνεργάτου μας ἀπὸ τὸ Μανδράκι).

Στὴν Νίσυρον παρουσιάζεται μία ἀνθησις τοῦ φιλάθλου πνεύματος. Κατ' ἀρχὴν τὸ ποδόσφαιρον συνεχέντρωσε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς νεολαίας μας. Ἐλπίζομεν ὅτι παραλλήλως καὶ μετὰ τὸν καιρὸν καὶ τὰ ἀθλήματα στίβου καὶ τὸ βόλεϋ θὰ προσελκύσουν τὸ ἐνδιαφέρον. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ὅμως ἔγινε αἰσθητὴ ἡ ἑλλειψὶς χώρων. Τὸ πρόβλημα ποῦ τίθεται πρὸς ἐπίλυ-

σιν δὲν εἶναι τόσο ἀπλοῦν διότι ἂν διὰ τὰ ἀθλήματα στίβου εἶναι σχετικῶς εὐκόλον νὰ εὐρεθῇ ὁ ἀπαιτούμενος, σχετικῶς μικρὸς, χώρος, ἂν διὰ τὸ γήπαιδον βόλεϋ, δυσκολώτερον βέβαια, ἀλλὰ ὄχι ἀκατόρθωτον εἶναι νὰ εὐρεθῇ χώρος, διὰ τὸ γήπαιδον ποδοσφαίρου θὰ εἶναι δυσχερές. Πρέπει ὅμως νὰ εὐρεθῇ ὅπωςδήποτε ἕνας δεύτερος χώρος διὰ νὰ τονωθῇ ἡ πρὸς τὸν ἀθλητισμὸν ροπὴ τῶν νέων μας καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν πῶς οἱ Ὁργανώσεις τοῦ νησιοῦ καὶ οἱ Δημοτικὲς ἀρχαί μας θὰ κατορθώσουν νὰ εὐρουν τὸν ἀπαιτούμενον.

Καθῆκον τῶν ἐκτὸς τῆς Νισύρου συλλόγων εἶναι νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ μετὰ τὴν προμήθεια τῶν ἀπαιτούμενων ἀθλητικῶν εἰδῶν. Ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς ἔδωσε ἤδη τὸ παράδειγμα. Ἐμπρὸς λοιπὸν ὅλοι διὰ νὰ ἀναβιώσῃ στὴν Νίσυρον τὸ πνεῦμα τοῦ Διαγόρα.

ΡΟΔΟΣ: (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Μὲ πλήρη ἐπιτυχία ἐδόθη καὶ ἐφέτος ὁ χορὸς τῶν Νισυριῶν κατὰ τὰς ἑορτάς τῆς Ἀποκρηῆς. Ἡ καλῶς διακοσμημένη πολυτελής αἴθουσα τοῦ Κέντρου «Α-ΚΤΑΙΟ» εἶχε ὑπερπληρωθεῖ ἀπὸ Νισυρίους καὶ φίλους τῆς Νισύρου.

Ἐχορεύθησαν νησιώτικοι χοροὶ καὶ ἐμοιράσθησαν ὠραῖα δῶρα. Γενικῶς ἐκρατήθη ἀμείωτο τὸ κέφι μέχρι τὰς πρωϊνὰς ὥρας.

2) Ὁ Σύλλογος ΠΟΡΦΥΡΙΣ εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων, διὰ τὴν ἀπόφασιν ποῦ ἔλαβε νὰ ἀπονέμῃ εἰδικὰ βραβεῖα ἐπιμελείας καὶ χρηστότητος, εἰς μαθητὰς τῶν δημοτικῶν Σχολείων Νισύρου. Τὰ βραβεῖα θὰ συνοδεύωνται ὑπὸ χρηματικοῦ ποσοῦ. Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις ἐλήφθη πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅπως ἀναπτυχθῇ ἀμιλλα μεταξὺ τῶν μαθητῶν, εἰς τὸν πνευματικὸν τομέα.

3) Κατὰ τὴν ἄφιξί του εἰς Ρόδον, ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος Γνωμαγόρα ΝΙΣΥΡΟΥ, συνηργάσθη μετὰ τοῦ ΔΣ τῆς ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ἀπασχολούντων τὴν Νίσυρον, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἑξῆς:

α) Κατεβλήθη προσπάθεια διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς Νίσυρον ἐξόδους τῆς Νομαρχίας, ἐνὸς εἰδικοῦ διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν σημείων ἐκείνων, ὅπου ὑπάρχει πιθανότης εὐρέσεως νεροῦ διὰ τὴν ὕδρευσιν τῆς νήσου, ἐφ' ὅσον βέβαια καὶ οἱ ἐν Ἀμερικῇ συμπατριῶται προτι-

θενται νά βοηθήσωσιν πρὸς τοῦτο, ἐν συνεχείᾳ οἰκονομικῶς.

β) Ἐξητάσθη τὸ θέμα τῆς συγκροτήσεως ἐν Νισύρῳ ἀθλητικῆς Ὀμάδος, ἐφ' ὅσον ὑπάρχη σήμερον καλὴ διάθεσις ἀπὸ τοὺς νέους μας, διετέθησαν ἤδη 50 δολλάρια ὑπὸ τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀπαιτουμένων εἰδῶν ἀθλητισμοῦ.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς πρὸς τοῦτο καὶ ἡ Νομαρχία μας.

γ) Ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τῆς ἐκδρομῆς εἰς Νίσυρον κατὰ τὸν μῆνα Αὐγουστον. Πρὸς τοῦτο ἐστάλησαν σχετικὰ ἔγγραφα πρὸς τὰ Νισυριακὰ Σωματεῖα Ἀθηνῶν, ἵνα ἐπέλθῃ τελικῶς συνεννόησις ὄλων διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ διοργάνωσιν τῆς ἐκδρομῆς, πού θὰ ὠφελήσῃ πολὺ τὴν γεννέτειρα, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς.

4) Ὁ συμπατριώτης μας ἀπὸ τὸν Ἐμπορεῖο κ. Ἀνδρῖκος Πατούρης, χάρις εἰς τὸ ἐμπορικὸν του δαιμόνιον, κατώρθωσε νά ἐγκαινιάσῃ πρὸ ἡμερῶν τὸ νέον του κατάστημα εἰς τὴν ὁδὸ Ἀλ. Παπάγου, μὲ τὴν ὄνομασίαν «ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ». Τοῦ εὐχόμεθα χρυσὲς δουλειές.

Ἐπίσης εἰς τὸ κομμωτήριον τοῦ συμπατριώτου μας κ. Κώστα Μηλᾶ, μὲ τὴν

πολυπληθῆ πελατεῖαν, ἐδόθη τὸ ὄνομα «ΝΙΣΥΡΟΣ».

Γ. Ι. ΚΟΥΜΕΝΤΟΣ

Η ΑΜΕΛΕΙΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ

Τὰ «Ν.Χ.» ἀποστέλλονται σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς Νισυρίους, εἴτε εἰς τὴν Δωδεκάνησον εἴτε εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα εὐρίσκονται εἴτε εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἰδιαίτερός εἰς τὴν πολυπληθῆ παροικίαν τῶν Νισυρίων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι ἐπομένως ὁ μοναδικὸς συνδετικὸς κρίκος τῶν Νισυρίων μὲ τὴν Νίσυρον καὶ μεταξὺ τῶν. Καταβάλλουν δὲ ὅπως ὁ καθεὶς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας ἀντιλαμβάνεται κάθε προσπάθεια διὰ νά ἀνταποκριθοῦν κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον στὸν προορισμὸν τῶν αὐτῶν. Μὲ ἐπιμονὴν ἐζήτησαν καὶ ζητοῦν καὶ δὲν θὰ πάψουν ἀπὸ τὸ νά ζητοῦν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν βοήθειαν ὄλων. Ἰδιαίτερός παρεκάλεσαν τὸν Δῆμον, τὰς Κοινότητας καὶ τοὺς Συλλόγους νά ἐνημερώνουν μὲσφ' τῶν στηλῶν τῶν «Ν.Χ.» τοὺς ξενιτεμένους Νισυρίους διὰ τὰ ζητήματα τῆς Νήσου μας. Εἶναι τὸ ἐλάχιστον καθήκον πού ἔχουν ἀπέναντί τῶν καὶ τῆς πανομοιουμένης ἀγάπης καὶ τοῦ ἐμπράκτου ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν πατρίδα.

Μέχρι σήμερον εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ οὐδεμίαν κατανόησιν συνήνητησαν τὰ «Ν.Χ.». Εἴμεθα ἐτοιμοὶ καὶ ἐλαφρυντικά τῆς παραλείψεως αὐτῆς νά ἀναγνωρίσωμεν καὶ τὴν αὐστηρὰν κριτικὴν μας νά διεξαγάγωμεν. Ἀπηχοῦντες τὰς σκέψεις τῶν ξενιτεμένων Νισυρίων δὲν θὰ πάψωμεν νά προβάλλωμεν ὡς ἀξίωσιν τὴν ἐγκαιρον καὶ ἀκριβῆ ἐνημέρωσιν τῶν ἀπὸ μέρους παντὸς ἀρμοδίου, καὶ δὲν θὰ παραλείψωμεν νά πάρωμεν θέσιν ἐναντι τῆς συνεχιζομένης ἀδικαιολογήτου ἀμελείας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Λάμπρος Χατζηκώστας	Δολ. 5	Γαβριήλ Σακελλαρίδης	Δολ. 3
Γεώργιος Κοντεμανώλης	» 10	Γεώργιος Νοταρίδης	» 9
Κων. Κόκκινος	» 5	Παν. Ἀλαμαγκίδης	» 5
Γεώργ. Καζαβῆς	» 10	Δημ. Οἰκονομίδης	» 5
Φίλιππος Φιλίππου	» 10	Νικ. Παντελίδης	» 3
Ἰάκωβος Καραβάκης	» 10	Ἐμμ. Σακέλλης	» 5
Χρ. Χρηστοφάκης	» 5	Ἄντ. Λυβίτσης	» 10
Ἰω. Π. Φραντζῆς	» 3	Εἰς μνήμην Γεωργ. Σαρρῆ	
Ἰω. Μαῦρος	» 3	Χαρ. Κοντονικολάου	» 10
Τάκης Π. Φραντζῆς	» 3	Παν. Γ. Σακλαριδης	» 10

Ο ΠΟΔΑΛΕΙΡΙΟΣ ΚΑΙ Η ΝΙΣΥΡΟΣ

Καθ' ὄλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἱατρικῆς ἱστορίας ἀναφέρεται πῶς πρῶτος ὁ Ποδαλεῖριος ἐφήρμοσε τὴν ἀφαιμάξιν εἰς ἀσθενοῦσαν βασιλοπούλαν κατὰ τὸ 1184 - 3 π.Χ. — Ὁ Ποδαλεῖριος, ἐπίτιμος πολίτης τῆς Νισύρου, εἰς τὴν ἐγκατάστασίν του ἐν αὐτῇ ἐγένετο ὁ γενεάρχης τῶν μεταξὺ Νισύρου καὶ Κῶ διασῆμων ἱατρῶν τῆς ἀρχαιότητος

Διὰ τὴν πραγματείαν, τὴν ὁποίαν ἀνελάβαμεν νὰ παρουσιάσωμεν μᾶς παρέχεται τὸ ἐλεύθερον νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὸ τοῦ Ἀντιφάνου παρ' Ἀθην. βιβλ. Γ', σελ. 122: «Ἐν καινὸν ἐγχείρημα, κᾶν τολμηρὸν ἦ, πολλῶν παλαιῶν ἐστὶ χρησιμώτερον».

Ἡ κάτωθι περιγραφή εἶναι ἐνδιαφέρουσα καὶ χρῆζει εὐρυτέρας ἐρεύνης πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς τολμηρᾶς εἰσηγήσεως τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα μας Νίσυρον ἐγκωμίου, πῶς ὑπῆρξεν ὁ τόπος ἐφ' οὗ ἔλαβε μέρος ἡ πρώτη ἱατρικὴ ἀφαιμάξις ἀναφερομένη εἰς τὰς βίβλους τῶν τε ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγραφέων.

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ Νίσυρος ὑπῆρξεν ὁ ναυαγιστικὸς τόπος τοῦ Ποδαλεῖριου ἀναφέρεται μὲν εἰς σύγχρονα δημοσιεύματα¹, εἰς δὲ τὰς ἀρχαίας ἀφηγήσεις πῶς ἦτο ἡ Σύρνος², ἀλλ' ἡ Σύρνος ἰδρύθη μετὰ τὸν γάμον τοῦ Ποδαλεῖριου καὶ τῆς Σύρνας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Δαμαίθου τῆς Καρίας. Εἰς τινὰ γεωγραφικὴν περιγραφὴν ἐπονομάζεται Σύρος, ἀλλὰ τοιαύτη ἐπωνυμία εἶναι τῆς γνωστῆς νήσου τῶν Κυκλάδων, μεταξὺ Μυκόνου καὶ Κύθνου, μακρὰν ἀπεχούσης τῶν παραλίων τῆς Καρίας. Διὰ τὴν ἀσαφὸγραφον αὐτὴν δῆλωσιν, τὸ συμπέρασμα προκύπτει ἐκ τοῦ γεγονότος πῶς καὶ οἱ γεωγράφοι καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαίωνος ἐμπίπτουν εἰς σφάλματα καὶ παραμορφῶνουν τόσοσιν τὰς ὀνομασίας τῶν νήσων ὅσον

καὶ τὰς τοποθεσίας τῶν χωρῶν καὶ τῶν πόλεων τῆς στερεᾶς.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, εἶναι δυνατὸν νὰ προῆλθεν ἀπὸ φθορὰν τῆς μελάνης τῶν παπύρων καὶ περγαμνῶν ἢ καὶ ἀπὸ τὴν συνεχῆ δίπλωσιν ἢ περιτύλιγμά των, ἢ καὶ ἀπὸ σίλφην (σκώληξ βιβλιοφάγος, κν. σκῶρος) νὰ ἐφθάρη τελείως τὸ ΝΙ ἀπὸ τὴν λέξιν ΝΙΣΥΡΟΣ καὶ μετεδόθη ἀπὸ τοὺς ἀντιγράψαντας ἢ σχολιαστὰς εἰς τὴν τυπογραφίαν ὡς Σύρος, ἢ καὶ προσετέθη τὸ Ν εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Ρ καὶ ΟΣ καὶ ἐγένετο ΣΥΡ(Ν)ΟΣ. Ἐκ παροράματος ἢ προθέσεως τῶν συγγραφέων καὶ τυπογράφων ἀναφέρεται καὶ Κύρνος (ἢ νῦν Κορσική, εὐρισκομένη βορείως τῆς Σαρδηνίας), ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι πιθανὸν πῶς τὸ Λατινικὸν καὶ Βυζαντινὸν C (σι) νὰ ἐκλήφθη ὡς K καὶ ἐγράφη ΚΥΡΝΟΣ ἀντὶ ΚΥΡΝΟΣ.

Μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ὑπάρχει νησίδιον Σύρνα ΝΔ τῆς Νισύρου (ἢ «Σύρνα, μικραὶ νῆσοι τοῦ νοτίου Αἰγαίου ἐν τῷ Καρπαθίῳ πελάγει μεταξὺ Ἀστυπάλαιας καὶ Καρπάθου»), ἡ ὁποία ἔνεκεν τῆς σμικρότητός της οὐδέποτε ὑπῆρξε κατωκνημένη διὰ νὰ χορηγηθῇ ἡ ἀρμόζουσα τιμὴ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως τοῦ ὑπὸ μελέτην ἥρωος καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἡγήτορος.

Πρόκειται περὶ τοῦ Ποδαλεῖριου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Μαχάονος, οἱ ὁποῖοι καὶ οἱ δύο Ἀσκληπιάδαι—Ἀσκληπιοῦ παισὶν—καὶ—Ἡπιόνης δὴ παῖδες ἐπώνυμοι—ἠκολούθησαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς των (Ὁμ. Ἰλ. ΙΑ', 832 κτλ.), καὶ ὄντες ἡγεμόνες τῶν ἐκ Τρίκκης, Ἰθώμης καὶ Οἰχάλιας Θεσσαλῶν, συμμετέσχον εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον μετὰ τριάκοντα πλοίων (Ὁμ. Ἰλ. Β', 729 - 733). Ἐπίσης δὲ ἦσαν καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ὑγείας τῆς κατὰ τὴν μυθο-

1) Ἰδε εἰς τὴν λέξιν ἀφαιμάξις εἰς τὸ Ἐγκυκλ. Λεξικὸν Ἡλίου, Τόμος 3, σελ. 989.—ΝΙΣΥΡΟΣ, Σκεῦου Ζερβοῦ «ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ» Ἀλεξανδρείας, 26η Μαΐου 1935.

2) «Ποδαλεῖριον δέ, ὡς ὀπίσω πορθήσαντες Ἰλιον ἐκομίζοντο, ἀμαρτεῖν τοῦ πλοῦ καὶ ἐς Σύρνον τῆς Καρικῆς ἡπείρου φασὶν ἀποσωθέντα οἰκήσαι.» Πανσ. Γ' 26 § 10.

λογίαν θεωρουμένης θυγατρὸς τοῦ Ἄσκληπιοῦ (μὴ ἀπαντωμένης παρ' Ὀμήρω, Ἡσιόδῳ καὶ Πινδάρῳ), λατρευομένης ὡς θεᾶς καὶ ἐφόρου τῆς ὑγείας τῶν ἀνθρώπων.

Ἐνταῦθα θὰ ἀσχοληθῶμεν ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν Ποδαλεῖριον, ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἱστορικὸν τῆς πατρίδος μας πῶς αἱ ἄκται αὐτῆς ἐφιλοξένησαν τὸν ἐπιφανῆ ἐπισκέπτην.

Ὁ Ποδαλεῖριος ἦτο καὶ γενναῖος πολεμιστῆς λαμβάνων μέρος εἰς τὰς ὀλλεπαλλήλους μάχας τῆς δεκαετοῦς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου, παλαιότερον ὀνόματος τῆς ἄλλως Τροίας (1193 - 1184 π.Χ.), ὡς καὶ ἔξωτος καὶ ἔμπειρος ἱατρός, προσφέρων τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας του εἰς τοὺς πληγωμένους Ἕλληνας, ἰδίως θεραπεύσας τὸν παραφρονήσαντα Αἶαντα Τελαμῶνα, καθὼς καὶ τὸν Φιλοκτήτην³, ὁ ὁποῖος ἐδήχθη ὑπὸ δηλητηριώδους ὀφειῶς εἰς τὴν Τένεδον ἢ εἰς τὴν ἔρημον νῆσον Χρύσην (νῦν Στρατι) πλησίον τῆς Λήμνου. Κατ' ἄλλους λέγεται ὅτι ἐθεραπεύθη ὑπὸ τοῦ Μαχάονος. Ἦτο δὲ καὶ οἰκτίρων (πονόψυχος) μεταξὺ τῶν συνανθρώπων του, ἀφήσας τὰ πλοῖα του ἑλλειμισμένα εἰς τὰ παράλια τῆς Τροίας, ἔσπευσε νὰ θάψῃ τὸν ἐν τῷ πρὸ τῆς Τρωάδος ἑλληνικῷ στρατοπέδῳ περίφημον μάντιν Κάλχαντα⁴ (διότι, κατὰ τὸν χρησμὸν θ' ἀπέθνησεν ὅτε θ' ἀπῆντα μάντιν ἀνώτερον του, ὅπως καὶ ἐγένετο).

Λήξαντος τοῦ πολυετοῦς καὶ πολυνέκρου πολέμου τῆς Τροίας—τοῦ πρώτου μεγάλου πολέμου τῆς ἀνθρωπότητος—ἤρχισεν ἡ ὁμαδὸν ἀθρόα παλιννόστησις τῶν διασωθέντων Ἑλλήνων εἰς τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν πατρίδας. Εἰς τὴν ἰδικὴν μας ὑπόθεσιν, ὁ Ποδαλεῖριος κατὰ τὴν ἐπι-

στροφήν του ἐκ Τροίας παρεσύρθη ἀπὸ σφοδρᾶς θαλασσοταραχῆς εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας—καὶ ὡς λέγεται, τὸ πλοῖον του ἐξώκειλεν εἰς τὴν νῆσον Νίσυρον, ἢ ὁποῖα ἀπὸ πανάρχαιον ἐποχὴν ἦτο ὑποτελής τῆς Καρίας ὀπως καὶ ἡ Κῶς⁵, καὶ αἱ Κάλυδναι (νῆσοι)—καὶ ὡς ναυαγὸς περισυνελέγη ἀπὸ τὸν Βύβασσον, τὸν αἰπόλον (κν. γιδοβοσκόν, τσομπάνην) τοῦ βασιλέως τῆς Καρίας Δαμαίθου, τὸν ὁποῖον ὠδήγησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ κυρίου του. Ὁ βασιλεὺς, φιλοφρόνως ὑποδεχθεὶς τὸν ξένον, ἐπληροφόρηθη μετ' ἐκπλήξεως πῶς ὁ φιλοξενούμενος ναύφθορος (καρaboτσακισμένος) ἦτο ἱατρός, κατὰ περίπτωσιν ποῦ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Σύρνα εἶχε τραυματισθῆ σοβαρῶς πεσοῦσα ἐκ τινος στέγης.

Καὶ τότε, ἀπὸ τὸ τυχαῖον περιστατικὸν ὁ Ποδαλεῖριος παρουσιάζεται ἀντιπρόσωπος τῆς δι' ἔσωτερικῶν μέσων θεραπείας, ἐφαρμόσας εἰς τὴν Σύρνον τὴν φλεβοτομίαν ἢ ἀφαίμαξιν, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ πρώτη ἀναφερομένη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἱατρικῆς. Μετὰ τὴν θεραπείαν τῆς βασιλόπαιδος Σύρνας, ἐνυμφεύθη αὐτὴν καὶ ὡς προικα ἔλαβε μέρος τοῦ βασιλείου τοῦ πατρὸς της, εἰς ὃ ἱδρυσε δύο πόλεις: τὴν Σύρνον⁶ πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του, καὶ τὴν Βύβασσον⁷ (νῦν Ντάτσιαν) εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὀνομασίας τοῦ ποιμένου, τοῦ σώσαντος τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Ποδαλερίου καὶ τῆς Σύρνας ἐγεννήθη ὁ Ἴππόλοχος, ὅπως θὰ ἴδωμεν

5) «... Κρίτων δὲ παρὰ ἄρνας πολλοὺς ἔχειν, καὶ τὴν Κῶ ὁ αὐτὸς οὕτω φησὶ κληθῆναι, παρὰ τῶν οἰκούντων αὐτὴν Καρῶν· Κῶν γὰρ τὸ πρόβατον οἱ Κάρες φασίν.» Τζέτζου, Σχολ. Λυκόφρ. 644.

6) «Σύρνα. πόλις Καρίας, ἔκτισται δὲ ὑπὸ Ποδαλερίου, ἐκπεσόντα γὰρ αὐτὸν εἰς Καρίαν, σωθῆναι ὑπὸ τινος αἰγοβοσκοῦ, καὶ ἀχθῆναι πρὸς Δαμαίθον Καρίας βασιλέα, οὗ τὴν θυγάτηρα Σύρναν πεσοῦσαν ἀπὸ τοῦ τέγου. ὑπ. αὐτοῦ θεραπευθῆναι. Φασὶ δὲ οὕτως, ἀθυμοῦντος τοῦ Δαμαίθου, τὸν Ποδαλεῖριον ἐφ' ἑκατέρου τῶν βραχιόνων αἶμα ἀφελόντα, σῶσαι τὴν παῖδα. τὸν δὲ θαυμάσαντα συνοικήσαι αὐτῷ παῖδα, καὶ δοῦναι τὴν χερρόνησον· ἐν ἣ δύο πόλεις κτίσαντα, τὴν μὲν ἀπὸ γυναικὸς Σύρνον, τὴν δὲ ἑτέραν ἀπὸ τοῦ σώσαντος νομέως.» Στεφ. Βύβ.

7) «Βύβασσος. πόλις τῆς Καρίας ἀπὸ Βυβάσσου νομέως, περισώσαντος ἀπὸ θαλάσσης καὶ χειμῶνος εἰς Καρίαν ἔμπειρον Ποδαλεῖριον.» Στεφ. Βύβ.

3) «... Ὀδυσσεὺς μετὰ τοῦ Διομήδους εἰς Λήμνον ἀφικεῖται πρὸς Φιλοκτήτην, καὶ δόλω ἐγκρατῆς γενόμενος τῶν τόξων πείθει πλεῖν αὐτὸν ἐπὶ Τροίαν, ὁ δὲ παραγενόμενος καὶ θεραπευθεὶς ὑπὸ Ποδαλερίου Ἀλέξανδρον τοξεῦει.» Ἀπολλ. Ἐπιτομ. Ε' 8 - 10.

4) «μετὰ γὰρ τὴν Ἰλίου πόρθησιν Κάλχας, Λεοντεύς, Πολυποίτης, καὶ Ποδαλεῖριος ἐν Ἰλίῳ τὰς αὐτῶν ναῦς ἀπολιπόντες, πεζῇ πορεύονται εἰς Κιλικίαν καὶ Κολοφῶνα, καὶ κατανώσι παρὰ τούτῳ τῷ Μόψῳ, ὅπου καὶ ἠττηθέντα μαντικῇ τὸν Κάλχαντα θάπτουσιν.» Τζέτζου, Σχολ. Λυκόφρ. 980.

εἰς τὸ κατωτέρω γενεαλογικὸν δένδρον τῶν Ἀσκληπιαδῶν.

Τοιαῦτα ἐπεισόδια περιλαμβάνει ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἱστορία μας, ἡ ὁποία εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἐκβασίαν προστίθεται μία ἄλλη δόξα εἰς τὴν πτυχήν τῆς Νισυριακῆς ἱστορίας, πῶς ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ νήσῳ ἐγαλουχήθησαν τὰ νάματα τῆς ἱαματικῆς τέχνης, καὶ εἶναι τὸ ἀρκτικὸν σημεῖον τῶν κατὰ σειρὰν προγόνων τοῦ πατρὸς τῆς ἱατρικῆς Ἴπποκράτους, τοῦ ὁποίου ἡ γενεαλογία ἀρχεῖται ἀπὸ τὸν Ποδαλείριον. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὰ ἀνωθι ἀναφερόμενα, ὁ ἱατρὸς Σκεῦος Ζερβός, εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν περιγραφὴν του : «**Η ΝΙΣΥΡΟΣ** (Νῆσος Πεποιημένη ἢ Ἔργον Ἐνὸς Ἑφαιστείου)» δημοσιευθεῖσαν γαλλιστὶ εἰς τὴν «**ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΝ**» τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς 26ης Μαΐου 1935 (διὰ τὸν τότε πατριωτικὸν ἀγῶνα νὰ ἐνωθῆ ἡ Δωδεκάνησος μετὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα), ἀποσπῶμεν τὰ ἐν μεταφράσει ἀφορῶντα τὸν Ποδαλείριον :

«**Κατὰ τὸ 1182 π.Χ.**, ἐν μέγα συμβεβηκὸς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μικρὰν νῆσον Νίσυρον. Ὁ Ποδαλείριος, ὁ ἰ η τ ἢ ρ ἀ γ α θ ὁ ς, —ὁ καλὸς ἱατρὸς—εἰς ἐκ τῶν δύο υἰῶν τοῦ θεοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὑπῆρξε περίφημος παθολόγος καὶ ψυχίατρος ἐκπαίδευθεὶς εἰδικῶς εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν ἐνδομυχόντων νοσημάτων καὶ τῶν κρυφίων παθῶν, θεραπεύσας τὴν μανίαν (φρενοβλάβειαν) ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσεβλήθη ὁ Αἴας. Ὁ διαπρεπὴς ἱατρὸς, κατόπιν ναυαγίου διεσώθη εἰς Νίσυρον καὶ περισυνέλεγε ὑπὸ τινος ποιμένου (προβάτων), τὸν ὅποιον ὠδήγησεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Δαμαίθου, εἰς ὃν προσήγαγε πᾶσαν δεξίωσιν. Διότι, ἀπ' ἀνέκαθεν οἱ Δωδεκανήσιοι ἐθεώρουν τὴν φιλοξενίαν ὡς θρησκευτικὴν εὐλάβειαν καὶ δι' αὐτὸ ἐλάτρευον τὸν **Ξένιον Δία**.

«**Ἀκριβῶς δὲ τότε ὁ Ποδαλείριος ἐξέτελεσε** διὰ πρώτην φοράν τὴν ἐπὶ γυναικὸς τινος ἀφαιμάξιμ μετὰ θεραπευτικὸν ἀποτέλεσμα ἄνω τοῦ ἀγκῶνος. Οὕτως ἐθεράπευσε τὴν ἐπὶ πολὺ διάστημα ἀσθενοῦσαν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Δαμαίθου, τὴν ὁποίαν ἐν τέλει ἐνυμφεύθη.

«**Τὸ γεγονός** εἶναι ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς ἱατρι-

κῆς. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀπόφασις τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ νὰ ἐγκατασταθῆ εἰς Νίσυρον καὶ μετέπειτα εἰς Κῶ, ὑπῆρξε μεγάλης σημασίας διὰ τὴν Δωδεκάνησον, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Καθ' ὅσον ὁ 15ος ἀπόγονος τοῦ Ποδαλείριου εἶναι ὁ διάσημος Ἴπποκράτης. Τὸ γενεαλογικὸν δένδρον ὅπερ ἀναπτύσσεται κατὰ πρῶτον εἰς Νίσυρον καὶ κατόπιν εἰς Κῶ, ἐξελίσσεται ὡς ἑξῆς : Ὁ θεὸς τῆς ἱατρικῆς Ἀσκληπιός, Ποδαλείριος, Ἴππόλοχος, Σώστρατος, Δάρδανος, Κρίσαιμις, Κλεομυττάδης. Θεόδωρος, Σώστρατος ὁ δεύτερος, Κρίσαιμις ὁ δεύτερος, Θεόδωρος ὁ δεύτερος, Σώστρατος ὁ τρίτος, Νεβρός, Γνωσίδικος, Ἴπποκράτης ὁ πρῶτος, Ἑρακλείδης, Ἴπποκράτης ὁ δεύτερος, ὁ μέγας, ὁ πατήρ τῆς ἱατρικῆς».

Ἡ ἐξέλιξις αὕτη τῆς οἰκογενείας τῶν ἱατρῶν ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ποδαλείριου ἦτο προωρισμένη ἀπὸ τὴν εἰμαρμένην νὰ παίξῃ σημαντικώτερον ρόλον ἐπὶ περιφερείας εἴκοσι μιλίων τοῦ Τριοπτίου ἀκρωτηρίου τῆς Καρίας (Κάβο Κριός) μετὰ κέντρον τὴν ἄλλοτε πολυάνθρωπον Κνίδον (Φρύγανος), ἔνθα προήρχθη ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη καὶ συνεβάδισε μετὰ τῆς γείτονος καὶ Δωρικῆς Κῶ, ἐξ ἧς ἡ λαμπηδῶν τοῦ Ἴπποκρατείου ὄρκου ἐκπέμπεται εἰς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ὅπου ὑπάρχουσιν ἱατρικαὶ σχολαί.

Καὶ πράγματι, ἡ Νίσυρος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἀνωθι ἀναφερομένην περίμετρον, ὑπῆρξε σημαντικὴ καὶ πολλοῦ ἄξιου τοποθεσία διὰ τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ἱατροὺς τῆς ἀρχαιότητος, διότι ἔνεκεν τοῦ ἑφαιστειογενοῦς χλοεφόρου ἐδάφους τῆς ἐφύοντο πληθῶρα καὶ ποικιλία βοτάνων τῶν ὁποίων τὰ συστατικὰ ἦσαν κατάλληλα φάρμακα πρὸς θεραπείαν νοσημάτων (κατεταγμένα εἰς τὸν νάρθηκα ἢ εἰς τὸ ἱατροσόφιον τῶν ἐμπειρικῶν ἱατρῶν), ὡς καὶ τὰ θειοῦχα Λουτρά τῆς ἔχαιρον μεγάλης φήμης, ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ ἦσαν χρήσιμα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς υγείας τῶν πασχόντων ἀπὸ διάφορα παθήματα πρὸς πολλὴν δικαίως ἐφαρμόζεται τὸ ὡς ἀπόφθεγμα τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ καὶ ποιητοῦ τῆς Νισύρου Δημ. Μπαλαλᾶ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ψυχῆς καὶ ἀπὸ

τὰ ξένα ἐξυμνοῦσε τὸ πεφιλημένο νησι
του :

«Καὶ στὰ θειοῦχα μπάνια τοῦ ἐτρέχανε
οἱ ξένοι
μ' ἀγιάτρευτες ἀσθενείες, κ' ἐφεύγαν
γιατρευμένοι.»

Ἄναμφιβόλως, οἱ ἱατροὶ τῶν γειτο-
νικῶν πόλεων καὶ νήσων, ὅπως ὁ Ἴπ-
ποκράτης, ὁ Δέξιππος, ὁ Πραξαγόρας
τῆς Κῶ, ὁ Εὐδοξος, ὁ Εὐρυφῶν, ὁ Χρύ-
σιππος τῆς Κνίδου, ὡς πλησιέστεροι
πρὸς τὴν Νίσυρον, καθὼς καὶ οἱ τῆς
Ἀλικαρνασσοῦ (Μπουδρούμ) καὶ τῶν
πόλεων τῆς Ρόδου (Ἰαλυσοῦ, Λίνδου καὶ
Καμείρου), καὶ οἱ ἱατροὶ ἄλλων χωρῶν,
ὄλων τῶν κλάδων καὶ ἐποχῶν, θὰ συνε-
βούλευαν τοὺς ὑποφέροντας ἀπὸ νοσή-
ματα δερματικά, ρευματικά, ἀρθριτικά,
γυναικολογικά, οὐρικός ψαμμιάσεις καὶ
τόσας ἄλλας ἀσθενείας, νὰ προστρέχουν
εἰς τὰς ἱαματικὰς πηγὰς τῆς Νισύρου
πρὸς θεραπείαν τῶν, ἐπίσης δὲ νὰ ἀπο-
λαύσουν τὸ εὐκραές καὶ ξηρὸν κλίμα τῆς,
ὠφέλιμον διὰ τὰς ἀσθματικὰς προσβολὰς,
βρογχικὰ νοσήματα καὶ τοὺς ἀπὸ καχε-
ξίαν πάσχοντας.

Κλείοντες τὴν περὶ τοῦ Ποδαλείριου
πραγματεῖαν μας προσθέτομεν πῶς κατὰ
τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱστορικῶν ἔζησε καὶ
εἰς τὴν εὐφορον νῆσον Κῶ, καὶ ἐπὶ πλέον
ἐλατρεῦετο ὡς ἥρως εἰς τὸ Δρίον⁸, ὄρος

8) «δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας περὶ λόφον, ᾧ
ὄνομα Δρίον, ἠρῶα, τὸ μὲν Κάλχαντος... τὸ δὲ
Ποδαλείριου κάτω πρὸς τῆ ρίζῃ διέχον τῆς
θαλάττης ὅσον σταδίους ἑκατόν· ρεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ
ποτάμιον πάντα πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων
νόσους.»

τῆς Δαυνίας⁹, τμήμα τῆς Ἀπουλίας ἐν
τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς μέσης Ἰταλίας,
περὶ τὰ 100 στάδια ἀπὸ τὴν θάλασσαν
καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Γάργανον. Εἰς τοὺς
πρόποδας τοῦ «Δρίωνος ὄρους» εὗρίσκε-
το τὸ ἱερόν τοῦ Ποδαλείριου, ἐκ τοῦ
ὁποίου ἔρρεε ρυάκιον θεραπεῦον ὅλα τὰ
νοσήματα τῶν Ζῶων.

Ὁ λόγος δὲ διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ποδα-
λείριον ἐλατρεῦετο εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶναι
διότι εἰς τὴν Ἀπουλίαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
τῶν Δαυνίων καὶ πλησίον τοῦ ὄρους
Δρίου ἔκειτο ἡ πόλις Ἑλπία (ἡ νῦν
λιμνοθάλασσα Σαλαπίνα), ἀποικισθεῖσα
ὑπὸ τῶν Ροδίων τῆ συνεργασίᾳ μετὰ
Κῶων, οἵτινες θὰ ἴδρυσαν τὸν ναὸν
αὐτοῦ εἰς μνήμην τοῦ πατροπαραδότως
ἥρωος καὶ τοῦ γενεάρχου τῶν ἱατρῶν
τῆς Κῶ¹⁰. Κατὰ τὸν Λυκόφρονα λέγεται
ὅτι ὁ Ποδαλείριος ἐτελεύτησεν εἰς τὴν
Ἰταλίαν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἱστορικῶς
ἀπαράθετον καὶ ἀναπτόδεικτον¹¹.

ΛΑΖΑΡΟΣ Κ. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ

N.Y. 7η Μαρτίου, 1958.

9) «εἰώθασιν οἱ Δαῦνιοι, ἦτοι οἱ Καλαβροὶ, ἐν
μηλωταῖς καθεῦδειν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ποδαλεί-
ριου, καὶ καθ' ἕνα ἕνα λαμβάνειν χρησμούς ἐξ
αὐτοῦ.» Τζέτζου, Σχολ. Λυκόφρ.

10) Νέβρος, ὁ διασημότητος τῶν Ἀσκληπια-
δῶν ᾧ καὶ Πυθία ἐμαρτήρησεν· οὐ Γνωσίδικος,
οὐ Ἴπποκράτης, Αἰνείος, Ποδαλείριος, οὐ Ἡρα-
κλείδης, οὐ Ἴπποκράτης ὁ ἐπιφανέστατος ὁ καὶ
θαυμασίας συντάξεις καταλελοιπῶς. Στέφ. Βυζ.
—Ὁ δὲ Στράβων, ΣΤ' 19, λέγει περὶ τοῦ Ἴππο-
κράτους : «οὗτός τε δὴ ἐστὶ τῶν ἐνδόξων Κῶων
ἀνὴρ.»

11) «... ὁ δὲ Ποδαλείριος κατὰ τὸν Λυκόφρονα,
ἐν Ἰταλίᾳ τελευτᾷ· κατ' ἐμὲ δέ, τὴν Καρικὴν
Χερρόνησον ᾧκισεν.» Τζέτζου, Σχολ. Λυκόφρ.
1047.

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐκ τῆς Συλλογῆς Στ. Κουρζῆ

*Ἐγῶστειλα τὸ σκόλο μου κ' ὁ σκόλος
τὴ νορὰν του.*

*Κάθε πόρτα ἔχει τὸ καρφί(ν) της, καθ.
ἀλλὴ τὸ μάνταλό της.*

Κάθε δέντρο ἔχει τὴ σιὰ του.

Ἐνα, ἔνα παίρν' ὁ Χάρος.

*Στὰ χίλια χρόνια ἠῦρεν τὸ φτωχὸ τὸ
δίκαιό(ν) του.*

*Σπίτι μου σπιτάκι μου καὶ φτωχοκαλο-
βάκι μου.*

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Ὁ Νισύριος ὁποῦδήποτε καὶ ἂν βρίσκεται πάντα ἔχει ἐστραμμένο τὸ νοῦ του στὸ Νησί του. Ἀπόδειξη τὰ διάφορα κοινωφελῆ ἔργα ποῦ στολίζουν τὴ Νίσυρο καὶ ποῦ ἔγιναν ὄχι ἀπὸ τὸ τάλαντο τοῦ πλουσίου, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας. Ἰδιαίτερα ὁμως τὶς ἅγιες ἡμέρες τῆς Μ. Ἑβδομάδας καὶ τοῦ Πάσχα ἡ σκέψη ὅλων τῶν ξενιτεμένων παιδιῶν τῆς Νισύρου φτερουγίζει νοσταλγικά στὸ ἀγαπημένο νησί μας.

Καὶ τί δὲν ἔχει κανένας νὰ θυμηθῆ τὸ δεκαπενθήμερο ἀπὸ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου μέχρι τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ.

Τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶναι ἡ σχολικὴ ἑορτὴ τῆς Βηθανίας, γιὰ τὴν ὁποία σχετικὰ ἔγραψα στὸ 3ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1955. Τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων στὴ λειτουργία μοιράζονται τὰ βάρια, τὸ δὲ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας ἀρχίζουν οἱ κατανυκτικὲς ἀκολουθίες τοῦ Νυμφίου, ποῦ συνεχίζονται τὴ Δευτέρα καὶ τὴν Τρίτη. Τὴ Μ. Πέμπτη τὸ πρωὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου καὶ τὸ βράδυ ἡ ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Παθῶν. Τὴ Μ. Παρασκευὴ τὸ πρωὶ ἡ ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν καὶ ὁ Μεγάλος Ἐσπερινός, ὁπότε γίνεται ἡ Ἀποκαθήλωσις. Τὴ νύκτα τῆς Παρασκευῆς πρὸς τὸ Σάββατο καὶ ὥρα 3 1/2 πρωινῆ ψάλλεται ἡ λειτουργία τοῦ Μ. Σαββάτου. Κατ' αὐτὴ ψάλλονται τὰ ἐγκώμια ἀπὸ τοὺς μαθητὲς καὶ τὶς μαθήτριες τῶν σχολείων, ποῦ μοιράζονται σὲ 4 χοροὺς, ὅσες εἶναι καὶ οἱ γωνιὲς τοῦ Ἐπιταφίου. Στὰ μαθητικά μου χρόνια ἐγένετο καὶ ἡ σχετικὴ ἐξάσκηση ἀπὸ τὸν τότε ψάλτη τῆς Ποταμίτισσας Μόσχον Χατζόγλου, τὸν μετέπειτα Παπᾶ-Μόσχο.

Τὸ τέλος τοῦ Θείου Δράματος εἶναι ἡ ἔξοδος τοῦ Ἐπιταφίου, ποῦ γίνεται μὲ τὸ χάρα-μέρα τοῦ Μ. Σαββάτου. Ἡ πομπὴ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ποταμίτισσα, ἀνεβαίνει τὸ Λαγκάδι, περνᾷ ἀπὸ τὸ Λαπαρδᾶ καὶ ἀπὸ τὸν Ἀη-Γιάννη, κατεβαίνει στὶς Λίμνες. Κάμνει τὸ γύρο τοῦ Ἀη-Σάββα καὶ ἀπὸ τὸ Πιαοῦλι ξαναγυρίζει στὴν Ποταμίτισσα, ἀφοῦ ἔκαμε ὀλόκληρο τὸ γύρο τοῦ χωριοῦ. Καθ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ καμπάνες κτυποῦν πένθιμα, ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν ψάλλει τὰ ἐγκώμια καὶ ὁ κόσμος παρακολουθεῖ μὲ πραγματικὴ κατάνυξη. Ἔχει πιά ξημερώσει. Ἡ λειτουργία τοῦ Μ. Σαββάτου ἐτελείωσε καὶ εὐθὺς ἀμέσως ψάλλεται ὁ ἔσπερινός τῆς Ἀναστάσεως. Ὅλα αὐτὰ τὰ θυμᾶται καὶ τὰ νοσταλγεῖ ὁ ξενιτεμένος Νισύριος. Θυμᾶται ἀκόμη πῶς ὁ δυσπότατος ἐτοιμάζει τὰ κεριὰ τῆς Λαμπρῆς ἀπὸ καθαρὸ κερι, καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ περισσεύματα γίνονται οἱ σκοῦλοι, ποῦ ἀνάβονται κατὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου, γιὰ νὰ φωτίζουν ἀφ' ἑνὸς καὶ νὰ συμβολίζουν ἀφ' ἑτέρου τοὺς φανοὺς ποῦ κρατοῦσαν οἱ στρατιῶτες κατὰ τὴ σύλληψη τοῦ Χριστοῦ.

Θυμᾶται ἀκόμη τὶς ἐτοιμασίες στὸ σπίτι. Τὸ καθάρισμα καὶ τὸ ἄσπρισμα τοῦ σπιτιοῦ, τὸ ζύμωμα τοῦ ἀφροῦ, τὶς αὐγοτὲς καὶ τὰ φιλοκούλουρα καθὼς καὶ τὸ κρέμασμα τῶν στῶν κάτσουνα, τὶς τυρόπιττες, τὸ βάψιμο τῶν αὐγῶν, τὴν ἐτοιμασία τοῦ πατροπαράδοτου Καπαμᾶ καὶ τόσα ἄλλα. Θυμᾶται ἀκόμη ὁ ξενιτεμένος Νισύριος καὶ τὶς ἀποκλειστικὰ παιδικῆς του ἀσχολίες. Ὅλη τὴ Μ. Ἑβδομάδα ἐτοιμάζει τά... πυρομαχικά του μὲ τὰ ὁποία θὰ γιορτάσῃ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Βαρελότα, τρακατροῦκες, τρίγωνα, μπάλλες, ρουκέτες, ὅλα εἶναι ἔτοιμα καὶ μὲ ἀνυπομονησία περιμένει τὸ μεσημέρι τοῦ Μ. Σαββάτου, ποῦ θὰ ἀρχίσῃ ὁ ἑορτασμός. Τὸ προαύλιο, οἱ πεζούλες καὶ τὸ καμπαναριὸ τῆς Ποταμίτισσας εἶναι γεμάτα ἀπὸ τὸν παιδόκοσμο, ἀλλὰ κανένας δὲ κάμνει ἀρχή. Περιμένουν τὸ σύνθημα. Στὶς 12 τὸ μεσημέρι ἀκριβῶς ἔφθανε ὁ Ἀντώναρὸς μὲ ἓνα τρουμποῦνι, οἰκογενειακὸ ἐνθῦμο τοῦ 1821. Τὸ ὄπλο αὐτὸ ἀφοῦ προσέφερε τὶς ὑπηρεσίες του γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἐθνους, ἐτέθηκε σὲ τιμητικὴ ἀποστρατεία καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο μιὰ φορὰ τὸ χρόνο. Τὸ μεσημέρι τοῦ Μ. Σαββάτου γιὰ νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀμέσως τὰ διάφορα αὐτοσχέδια πυροτεχνήματα ἔμπαιναν σὲ ἐνέργεια, ποῦ μαζὶ μὲ τὶς χαρούμενες καμπανοκρουσίες ἐδημιουργοῦσαν ἀληθινὸ πανδαιμόνιο.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ο ΤΣΟΥΠΑΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΟΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(Έκ τῆς Συλλογῆς τοῦ κ. Λαζάρου Κοντοβεροῦ)

(Τὸ κάτωθι Δημοτικὸ τραγοῦδι ταυτίζεται μὲ τὰ μυθολογούμενα ἐπεισόδια)¹

- Τσουπάνης ἐκατέβαινε ἀπὸ τὸ μαυροβοῦνι
 κι ἐκράταν εἰς τὸ χέρι του Θερίο σκοτωμένο,
 κι ἐκράτα κι εἰς τὸ ἄλλο του δένδρο ξερριζωμένο.
 Ὁ Χάρος τὸν ἔματιάστηκε ἀπ' ἀψηλὸ παλάτι,
 καὶ τάχεια τὸν ἔπλησίασε μὲ φτερουγένιο ἄτι.
- Τσουπάνη μου, ἔρχεσαι καὶ πόθε κατεβαίνεις;
 - Ἀπὸ τῆ μάντρα μ' ἔρχομαι καὶ στὸ χωριὸ πηγαίνω,
 στὸ σπῆτι πάω γιὰ ψωμί καὶ ἀλί θὰ γυρίσω.
 - Τσουπάνη, ὁ Θεὸς μ' ἔστειλε νὰ πάρω τὴν ψυχὴ σου.
 Ὅταν ὁ τσουπάνης τ' ἄκουσεν ἀπηλοᾶ καὶ λέει:
 - Χωρὶς τὸμ πόνο κι ἀρρωστειά, ψυχὴ δὲν παραδίνω,
 ἔλα ἔγωγε στὸμ πόλεμο κι ὅποιος νικήσ' ἄς πάρη.
 Κι ἤβγασιν εἰς τὸμ πόλεμο ἄφ' τὸ πρωὶ ἔς τὸ βράδυ,
 ἄφ' τὸ πρωὶ στὸ βραδυνό, κι ἔως τ' ἄλλο μεσημέρι.
 Ὁ Χάρος ἔς ἦτο δυνατὸς κι ἦταν ἀνδρειωμένος
 ἄφ' τὸμ μπλετσέν² τὸν ἔπιασε καὶ κάτω τὸν τινάζει.
 - Ἄφες με. Χάρε, ἄφ' τὸμ μπλετσέ καὶ πιᾶσεμ' ἄφ' τὸ χέρι,
 γιὰτ' εἶν' ἡ γυναῖκά μου μικρὴ καὶ δὲν τῆς πρέπει μαῦρα,
 κι ἔχει καὶ δυὸ μωρὰ παιδιὰ καὶ ποιὸς θὰ τ' ἀναθρέψῃ,
 κι εἶναι κι ἡ μάντρα μ' ἄκουρη καὶ ποιὸς θὰ τὴν κουρέψῃ,
 καὶ τὸ τυρὶ μ' ἀπούλητο καὶ ποιὸς θὰ τὸ πουλήσῃ;
 Ὁ Χάρος τὸν ἔλυπηθη καὶ τοῦ ἔδωσε τὴ χάρι,
 νὰ τρέχῃ πάνω στὸ βουνὸ μὲ πρωτινὸ καμάρι.

(Καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ κ. ΜΙΧ. Κ. ΠΕΡΔΙΚΗ)

1. Ὁ Ἄνταγόρας ἦτο μυθικὸς τσομπάνης καὶ γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τῆς Κῶς Εὐρυπύλου, τὸν ὁποῖον ἡ φύσις ἐπροίκισε μὲ τόση παλληκαριά καὶ ἦταν τόσο χεροδύναμος ποὺ ἐτόλμησε νὰ παλαίψῃ μὲ τὸν Ἡρακλῆ ἀπὸ τὴν κάτω ἀναφερομένη αἰτία. Ὄταν ὁ Ἄνταγόρας ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἀπὸ τὰ πολλὰ πλοῖα του ποὺ ἐναυάγησαν, ἐσώθηκεν ἕνα μονάχα καὶ μὲ τοὺς ὀλίγους ναῦτες του βγήκε στὴν Κῶ. Ἐκεῖ ὁ Ἡρακλῆς ζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἄνταγόρα νὰ τοῦ δώσῃ ἕνα κριάρι (ἀρσενικὸ πρόβατο) καὶ αὐτὸς τοῦ ὑπεσχέθη πὼς τὸ ζητούμενον σφάγιο θὰ τὸ ἔπαιρνε ἐὰν ἔχανε στὸ πάλαιμα. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα ἐνίκηθη ὁ Ἡρακλῆς καὶ γιὰ νὰ σωθῆ ἐντύθη γυναικεία φορέματα κι ἔγινε ἀφαντὸς ἀπὸ τὴ νῆσο Κῶ.

Τὸ ἄλλο λαλούμενον εἶναι:

Ὁ Ἡρακλῆς λόγῳ ὅτι στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἤθελε μὲ παραδειγματισμὸ νὰ ἴδωσιν οἱ πεθαμένοι τρεχάμενο αἶμα ποὺ τ' ἀλησιμόνησαν, ἄρπαξεν ἕνα βῶδι ἀπὸ τὸ κοπάδι τοῦ Πλούτωνος καὶ τὸ ἔσφαξε ἔμπροστά των. Καὶ ὁ ἀγελαδάρης τοῦ Πλούτωνος (τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἄδου, τοῦ Κάτω Κόσμου, αὐτὸς ὁ Χάρος) ποὺ ἐλέγετο Μενσίτης διεμαρτυρήθη γιὰ τὴν ἀπότομο αὐτῆ πράξι, καὶ ὁ Ἡρακλῆς γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ τὸν ἐκάλεσε στὸν ἀγῶνα τοῦ γρονθοκοπήματος ὅπου τὸν ἐνίκησε κι ἔσπασε τὰ πλευρά του καὶ δὲν θὰ τὸν ἄφηνεν ἐὰν δὲν ἐπενέβαινε ἡ Περσεφόνη (ἡ Χαρόντισσα) νὰ τὸν καυγὰ μὲ τὰς παρακλήσεις τῆς.

2. Μπλετσές ἢ πλετσές (Σλαυικὰ *plecis*) = αὐχίν, κν. σβέρκος.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο κατέρρευσε ἡ δύναμη τῶν Ἰταλικῶν ἀρχῶν στὸ μικρὸ αὐτὸ νησὶ τῆς Δωδεκανήσου εἶναι λίγο κωμικός. Ἡ Νίσυρος κατελήφθηκε ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς στὶς 29 Ἀπριλίου 1912 ὅταν μεγαλοπρεπέστατα ἀπεβιβάζοντο οἱ Ἰταλοὶ μ' ἓνα θωρηκτὸ τύπου Ἀβέρωφ, τὸ «Ρώμα» κι ἓνα ἀντιτορπιλικὸ τὸ «Ζέφυρος». Ἀντίστροφα τὴν νύκτα τῆς 22ας πρὸς τὴν 23ην Νοεμβρίου 1943 ἔφθασε ἓνας Συμιακὸς ἄχταρμᾶς δέκα τόνων μὲ πλοίαρχον τὸν Ἀναστάσιον Πατακᾶν καὶ μερικοὺς Ἀγγλους κομμάντος. Οἱ νέοι τῆς Νισύρου μόλις πληροφορήθηκαν τὸν ἐρχομὸ τῶν Ἀγγλων ἔτρεξαν νὰ τοὺς συναντήσουν. Τότε προχώρησαν μέσα στὴ νύχτα ἐκείνη τοῦ Νοεμβρίου πρὸς τὸ Σταθμὸ ὅπου εὐρίσκοντο οἱ Ἰταλοὶ καὶ τρομοκρατημένοι ἀπὸ τὴν ξαφνικὴ παρουσία τῶν Ἀγγλων παρεδόθησαν μ' ἓναν τρόπο κωμικὸ καὶ μόνο ἓνας μπόρεσε νὰ διαφύγῃ ἀφοῦ κρύφτηκε μέσα σὲ μιὰ παλιὰ στέρνα. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀμέσως μετὰ τὴ σύλληψη τῶν Ἰταλῶν κατέστρεψαν ὅλες τὶς τηλεφωνικὲς καὶ τηλεγραφικὲς ἐγκαταστάσεις τοῦ Σταθμοῦ καὶ ἔτσι κόπηκε κάθε ἐπαφή μὲ τοὺς γύρω τῆς Νισύρου εὐρισκομένους Γερμανοὺς. Τὸ ἡθικὸ τῶν κατοίκων δυνάμωσε μὲ τὴν αἰχμαλωσία τῶν κατακτητῶν ὥστε μέσα στὸ ψυχολογικὸ σάλο ποῦ βρέθηκαν ἐκεῖνο τὸ πρωινὸ ρίχτηκαν μέσα στὸ Σταθμὸ καὶ κατέστρεψαν, ἀπερίσκεπτα καὶ πρὸς ζημίαν τοῦ νησιοῦ, ὅ,τι ἀπέμεινε ἀπὸ τὴν τυχοδιωκτικὴ αὐτὴ ἐπίδρομὴ τῶν Ἀγγλων. Κανένας δὲν σκέφτηκε οὔτε εἶχε τὴ δύναμη νὰ ἐμποδίσῃ τὸ πλῆθος ἀπὸ τὴ μανία τῆς καταστροφῆς. Μὲ τὴν καταστροφὴ αὐτὴ καὶ ἐρήμωση τοῦ Σταθμοῦ τὸ πλῆθος εὐρίσκει κάποια διέξοδο σὲ καταπιεσμένα συναισθήματα ποῦ τοῦ εἶχε δημιουργήσει ὁ κατακτητῆς. Οἱ Ἀγγλοὶ κομμάντος πῆραν μαζί τους τοὺς αἰχμαλώτους Ἰταλοὺς κι ἔφυγαν.

Σὲ λίγες μέρες ἡ εἶδηση τῆς ἐπίδρομῆς αὐτῆς τῶν κομμάντος στὴ Νίσυρο ἔφθασε στοὺς Γερμανοὺς. Ὁ Γερμανὸς Λοχαγὸς Ρίχερ ποῦ εὐρίσκετο στὴ Ρόδο ταραχτήκε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον Γερμανόν, γιατί εἶχε ἀναλάβει τὴ στρατιωτικὴ ἐπίβλεψη τῶν μικρῶν νησιῶν Χάλκης, Σύμης, Τήλου καὶ Νισύρου. Ἔτσι μετὰ τὴν εἶδηση τῆς ἐπίδρομῆς φθάνει στὴ Νίσυρο ὁ Ρίχερ μὲ τὸ ἐξοπλισμένο ρυμουλκὸ καὶ ἀφοῦ ἐνήργησε μιὰ ἐπιθεώρηση στὰ νησιά τῆς δικαιοδοσίας του ἄρχισε τελευταῖα νὰ ἐξετάζῃ τὴν ὅλη κατάσταση ποῦ δημιουργήθηκε στὴ Νίσυρο μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν Ἰταλῶν καὶ τὴν ἐρήμωση τοῦ Σταθμοῦ. Τότε ἔκαμε μιὰ βολιδοσκόπηση στοὺς κατοίκους μὲ βάση τὴ συγκρότηση ἐνόπλων ὁμάδων ἀπὸ ἐντοπίους πρὸς ἀντικατάσταση τῶν Ἰταλῶν. Οἱ νησιῶτες ἀντελήφθησαν τὸ σχέδιο τοῦ Γερμανοῦ, ὅτι σκοπὸς του ἦταν ἡ ἔνοπλη ἀντίσταση τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν συμμάχων καὶ ἀπέρριψαν τὴν πρόταση μὲ τὴν πρόφαση ὅτι κανένας ἀπὸ τοὺς νησιῶτες δὲν εἶχε ἰδέα ἀπὸ πόλεμο καὶ πολεμικὰ ὄπλα. Ὁ Γερμανὸς Ἀξιωματικὸς ἔφυγε δυσανεχόμενος ἀπὸ τὸ νησὶ γιὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ ἀπὸ δύο μῆνες κάμνοντας τὶς ἴδιες προτάσεις στοὺς ἐντοπίους. Ἀφοῦ ἀπέτυχε γιὰ δευτέρη φορὰ κατάφερε νὰ διορίσῃ τὸν Ζαχαρία Παπαντωνίου, ὑπάλληλον τοῦ Ταχυδρομείου, κομαντάντε ντὲλ ἴζολα Διοικητὴν τοῦ νησιοῦ. Ὁ Ρίχερ φαίνεται ὅτι ἐξεμεταλλεύθη τὸν ἐγωκεντρισμὸν τοῦ Παπαντωνίου κι ἔτσι ἀνέλαβε ὁ δευτέρος ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὴν Διοίκηση τοῦ νησιοῦ καὶ ὑπεχρεώθη μάλιστα, λόγω τῆς ἐιδικότητός του, νὰ δίνῃ ἀναφορὰ ἀπὸ τηλεφώνου πρῶι καὶ βράδῃ στοὺς Γερμανοὺς γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ νησιοῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου παρ' ὄλο ποῦ δὲν δέχθηκαν μὲ ἱκανοποίηση τὸν διορισμὸν τοῦ Παπαντωνίου, ὁ τελευταῖος προσέφερεν θετικὴν ὑπηρεσία στὴ χαώδη ἐκείνη κατάσταση κι ἔπαιζε ρόλο δύσκολο γιὰ τὸν συμμαχικὸν ἀγώνα, ὥσπου στὸ τέλος ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ μὲ τὴν οἰκογένειά του μαζί μὲ τοὺς Ἀγγλοὺς στὴ Μέση Ἀνατολή.

Παρ' ὄλο ποῦ συνεχίζεται ἡ ἴδια κατάσταση τῶν νεύρων καὶ τῆς ἀναστατώσεως

ή Ἐθνικὴ ὀργάνωση τῆς ἀντιστάσεως καὶ ὄλος ὁ λαὸς ἐξακολουθοῦν μὲ τὸν ἴδιο ὅπως καὶ πρῶτα ρυθμὸ νὰ παρέχουν τὴ βοήθειά τους στὶς συμμαχικὲς δυνάμεις. Οἱ Γερμανοὶ δὲν διέθεταν δυνάμεις γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν φρουρὲς στὰ μικρὰ νησιά κατὰ τὸ χειμῶνα τοῦ 1943-44. Τοὺς ἐνδιέφερε περισσότερο ἡ Ρόδος, ἡ Κῶς καὶ ἡ Λέρος καὶ μερικὰ ἐνδιάμεσα νησιά διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν συγκοινωνιῶν τοῦ Νοτίου συγκροτήματος μὲ τὸ Βόρειο καὶ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὰ κατεχόμενα τότε νησιά καὶ τὸν Πειραιᾶ. Οἱ Ἴταλοι οἱ ὅποιοι ἔχασαν τὴν μάχη τῆς Ρόδου 9-11 Σεπτεμβρίου 1943, τῆς Κῶς 2 Ὀκτωβρίου καὶ τῆς Λέρου 16 Νοεμβρίου, δὲν ἐνέπνεον καμμιά ἐμπιστοσύνη στοὺς Γερμανούς. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἴταλοὺς ἠρνήθησαν νὰ προσχωρήσουν στὸ νέο φασιστικὸ δημοκρατικὸ κόμμα τοῦ Μουσσολίνι καὶ κατὰ συνέπειαν ἐχαρακτηρίστηκαν ὡς ἐχθροὶ τῶν Γερμανῶν. Οἱ Γερμανοὶ ἔπρεπε νὰ ἐκκαθαρίσουν τὴν κατάσταση πρῶτον τῶν μεγάλων νησιῶν καὶ κατόπιν θὰ ἐσκέπτοντο γιὰ φρουρὲς στὰ μικρὰ νησιά. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ φέρθηκαν μᾶλλον μαλακοὶ στοὺς νησιῶτες, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τοὺς ἔπαιρναν μὲ τὸ μέρος τους. Δεῖγμα τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν διαθέσεων ὑπῆρξεν ἡ παραχώρηση αὐτοδιοικήσεως κάμνοντας ἀρχὴ ἀπὸ τὴ Νίσυρο.

Δεκέμβριος 1943

Τὶς φαινομενικὲς αὐτὲς ἀγαθὲς διαθέσεις τῶν Γερμανῶν ἐξεμεταλλεύθησαν οἱ Νισύριοι καὶ ἐνῶ βοηθοῦσαν τοὺς φίλους συμμάχους στὶς ἐπιχειρήσεις των ἤρχισαν συγχρόνως νὰ προβαίνουν στὴ διοικητικὴ ὀργάνωση τοῦ νησιοῦ μὲ βάση τὸ σύστημα αὐτοδιοικήσεως ποὺ ἐπικρατοῦσε καὶ ἐπὶ Τουρκίας. Ἀνέθεσαν στὸ Δήμαρχο μ' ἓνα πρόχειρο Δημοτικὸ Συμβούλιο ὅλες τὶς ἐξουσίες, διώρισαν ἐφορεῖα τῶν Σχολείων καὶ μὲ πρόγραμμα ἐκπαιδευτικὸ ἀπόλυτα ὅμοιο μὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἤνοιξαν καὶ ἐλειτούργησαν τὰ Σχολεῖα περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1943.

Ἰανουάριος 1944

Ἡ πρωτοχρονιά τοῦ 1944 βρῆκε τοὺς Νισύριους μὲ δυναμωμένο τὸ ἠθικὸ καὶ ἡ χρυσὴ ἐλπίδα τοῦ νησιοῦ, τὰ νιάτα, εὐρίσκοντο κάτω ἀπὸ τὴν ἱερὴ στέγη τῆς Ὀμηρείου Κοινοτικῆς Σχολῆς μὲ ὀδηγοὺς τοὺς παλαιμάχους Δασκάλους των. "Ήσυχη περνοῦσε ἡ ζωὴ στὸ νησί. Κάθε μῆνα οἱ Σύμμαχοι μὲ τὰ Δωδεκανησιακὰ καΐκια ποὺ κατέφυγαν στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἔφερναν τρόφιμα ποὺ διενήμοντο μὲ τάξη στοὺς κατοίκους ἀπὸ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ φρόνιμα καὶ δίκαια. "Ἐτσι ἐλύθηκε τὸ ζήτημα τῆς τροφοδοσίας μ' ἓνα τρόπο ἱκανοποιητικὸ γιὰ τὴν πολεμικὴ αὐτὴ περίοδο, ἀφοῦ κάθε ἄτομον ἔπαιρνε ἑπτὰ κιλὰ ἀλεύρι ἄσπρο, πέντε κιλὰ μπισκότα καὶ εἴκοσι δύο κουτιὰ κονσέρβες (κρέας, τυρὶ, ψάρι, ἀρακάς).

Μάρτιος 1944

Μιὰ νύχτα στὶς ἀρχὲς τοῦ Μαρτίου ἔφθασε στὸ νησί ἓνα Ἀγγλοαμερικανικὸ πλοῖο καὶ ἀποβιβάσθησαν ἑπτὰ Ἀγγλοὶ, ἓνας Ἀμερικανὸς Ἀξιωματικὸς κι ἓνας Ἑλληνας Κρητικὸς, ὅλοι κομμάντος.

Οἱ πρόκριτοι καὶ ἡ νεολαία ἠρώτησεν τὸν ἀρχηγὸν ἐπὶ κεφαλῆς Ἀξιωματικὸν τῆς ὀμάδος γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ ἐρχομοῦ των στὸ νησί, ἀλλὰ καμμιά δὲν ἔλαβαν ἀπάντηση. Λίγο ἀργότερα ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐπροφασίσθησαν ὅτι ἔφθασαν στὸ νησί μὲ σκοπὸ νὰ συλλάβουν ἓνα Ναύτη Ἴταλό, ὁ ὅποιος ἔμενε στὸ νησί. "Ἄλλος ὅμως ἦταν ὁ σκοπός, σπουδαιότερος. Εἶχαν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔλεγαν γιὰ λόγους σκοπιμότητος, ὅτι δύο ἀποβατικὰ Γερμανικὰ θὰ διενυκτέρευον στὴ Νίσυρο μὲ πρόγραμμα πορείας πρὸς Βορρᾶν, φορτωμένα μὲ τρόφιμα. Πράγματι τὴν ἐπομένη τὸ πρῶν τὰ ἀποβατικὰ εὐρίσκοντο εἰς τὸ λιμάνι τῶν Πάλων. Τότε, ἀφοῦ κατελήφθησαν ἐπίκαιρα σημεῖα εἰς τὰ γύρω ὑψώματα τοῦ χωριοῦ, κατεβλήθησαν προσπάθειαι πρὸς αἰχμαλώτησιν τῶν δύο αὐτῶν σκαφῶν. Ἡ θέσις τῶν Γερμανῶν ἀπὸ ἀπόψεως στρατηγικῆς καὶ ἐξοπλισμοῦ ἦτο πολὺ πιδ εὐνοϊκὴ ἀπὸ τὴν θέσις τῶν Ἀγγλων. Ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τῶν Γερμανῶν δὲν εἶχε καὶ μεγάλη σημασία, γιὰτὶ οἱ νησιῶτες εὐρέθησαν στὸ πλευρὸν

τῶν Ἑλλήνων με ὄπλα καὶ χειροβομβίδες ἰταλικές ἐξωπλισμένοι. Ὑπεδείχθη τότε καταλλήλως εἰς τοὺς Γερμανοὺς ὅτι τὰ διὰ τὴν Νίσυρο προοριζόμενα τρόφιμα ἔπρεπε νὰ ἐκφορτωθοῦν στὸ Μανδράκι. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἶχαν διαταγὴ νὰ ἐκφορτώσουν τὰ τρόφιμα τοῦ μὲν ἐνὸς ἀποβατικοῦ στὰ Λουτρά ὅπου ἐφιλοξενοῦντο τὰ παιδιὰ τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῆς Ρόδου με Ἰταλοὺς παπάδες καὶ καλόγριες, τοῦ δὲ ἄλλου στὸ Μανδράκι. Ἔτσι καὶ ἐγίνε. Τὸ μεσημέρι τῆς ἰδίας ἡμέρας τὰ δύο ἀποβατικά Γερμανικὰ εὑρέθησαν ἀραγμένα στὴ μικρὴ ἀποβάθρα τοῦ Μανδρακιοῦ. Πρὶν ὅμως ἀράξουν τὰ ἀποβατικά οἱ Ἕλληνοι με μερικὰ καλὰ παλληκάρια τοῦ νησιοῦ εἶχαν καταλάβει ἐπίκαιρες θέσεις ἀνάμεσα σὲ βράχους πίσω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν σταθμὸ τῶν καταρμπινιέρων. Κατεστρώθη τὸ ἐξῆς στρατήγημα γιὰ τὴ σύλληψη τῶν Γερμανῶν καὶ αἰχμαλώτιση τῶν ἀποβατικῶν. Δύο Ἕλληνοι με τὸν Ἰταλὸ ναύτη Μπομπόνιο, ὁ ὁποῖος παρεδόθη μόνος του καὶ ὑπεσχέθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἐπιχείρηση, πῆγαν στὰ Λουτρά. Ὑπεδείχθη εἰς τὸν Διευθυντὴ νὰ ἀποσυρθῇ με τὰ παιδιὰ σὲ ἀσφαλισμένο μέρος καὶ σὲ ἀπόσταση ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ τὰ Λουτρά. Προηγουμένως ὅμως καὶ κατάλληλα ὀδηγημένος ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς παπάδες ἦρθε στὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακιοῦ ὅπου εὑρίσκοντο τὰ ἀποβατικά καὶ ἀφοῦ ἐπεσεκέφη τὸν Γερμανὸ διοικητὴ τῆς μοίρας, τὸν προσεκάλεσε νὰ δεχθῇ με τὸ πλήρωμά του νὰ τοὺς προσφέρουν ἕνα τσάι πίσω στὰ Λουτρά, γιὰ τὸ καλὸ ποῦ τοὺς ἔκαμαν ξεφορτώνοντας τρόφιμα γιὰ τὰ ὄρφανά. Κατὰ τὴν 3 τὸ ἀπόγευμα ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ Μανδράκι οἱ Γερμανοὶ γιὰ τὰ Λουτρά. Ὅταν πλησίαζαν ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ Λουτρά ὁ Ἰταλὸς ναύτης μετεμφισμένος σὲ καθολικὸ ἱερέα, ὑποδέχεται τοὺς Γερμανοὺς στὴν εἰσοδο καὶ τοὺς ὀδηγεῖ ἀπὸ τὸ κεντρικὸ διάδρομο πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς πρώτης θέσεως. Προχωροῦν ἀμέριμνοι οἱ Γερμανοὶ, λοξοδρομεῖ ἀπότομα ὁ Ἰταλὸς ναύτης, δίνει τὸ σύνθημα, ἀνοίγουν οἱ πόρτες τῶν δωματίων καὶ καλοῦνται οἱ Γερμανοὶ με σύντομους πυροβολισμοὺς νὰ παραδοθοῦν. Οἱ παραμονεύοντες Ἕλληνοι αἰφνιδίασαν τοὺς Γερμανοὺς καὶ δὲν πρόφθασαν οἱ τελευταῖοι οὔτε νὰ κρυφθοῦν οὔτε νὰ ἀντισταθοῦν. Ἐνας Γερμανὸς ἐπρόφθασε καὶ ἐκίνησε τὸ χέρι του πρὸς τὰ κάτω καὶ μόλις τὸ ἔφερε κοντὰ στὴ θήκη τοῦ περιστρόφου του ἔπεσε νεκρὸς. Τρεῖς ἐτραυματίσθησαν καὶ οἱ ὑπόλοιποι με τὴ βοήθεια τῶν ἐντοπίων συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι. Ὑπελείποντο ἐκεῖνοι ποῦ εἶχαν παραμείνει στὰ ἀποβατικά. Οἱ Ἕλληνοι κρυμμένοι τώρα στοὺς βράχους κοντὰ στὸ σταθμὸ καλοῦν τοὺς ἐναπομείναντες Γερμανοὺς νὰ παραδοθοῦν ἀφοῦ ἤρχισαν νὰ βάλουν ἐναντίον τῶν ἀποβατικῶν. Ὁ τρόπος αὐτὸς συνεχίζεται ἐπὶ δύο ὥρες χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα.

Οἱ Γερμανοὶ ἐκρῦφθησαν μέσα εἰς τὰ ἀποβατικά καὶ προσπαθοῦν νὰ βάλουν μπροστὰ τὴν μηχανὴν κόπτοντας τὸ παλαμάρι καὶ νὰ φύγουν. Τότε στρατολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους δύο δυναμιτισταὶ ὁ Ἰωάννης Φραζῆς καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Τσουλλᾶτος οἱ ὁποῖοι μ' ἕναν Ἕλληνα κατῶρθωσαν ἀπὸ τὸ πίσω μέρος τοῦ λιμενοβραχίονος νὰ πλησιάσουν τὰ ἀποβατικά.

Οἱ Ἕλληνοι σταμάτησαν νὰ ρίπτουν ἐναντίον τῶν ἀποβατικῶν γιὰ τὸν σῶθῃκαν τὰ φυσίγγια. Τότε τὰ παιδιὰ αὐτὰ με θάρρος πραγματικῶν ἡρώων, παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἕλληνου λοχαγοῦ, βγήκαν ἀπὸ τὴν κρύπτη τους καὶ ἤρχισαν τὴν ἐπίθεσιν με δυναμίτες ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἄμεσον. Οἱ Γερμανοὶ τρομοκρατηθέντες παρουσιάσθησαν ἕνας, ἕνας στὰ καταστρώματα με τὰ χέρια ψηλὰ σηκωμένα. Ἡ ἐπιχείρηση ἐπέβη ἀπὸ πλήρη ἐπιτυχία. Οἱ Ἕλληνοι μὴ γνωρίζοντες ἀπὸ διακυβέρνηση πλοίων ἔβαλαν τοὺς Γερμανοὺς στὴς θέσεις των, ἔλυσαν τὰ ἀποβατικά καὶ ἔφυγαν γιὰ τὴ βάση τους.

Στὸ νησὶ ἔμεινε ἕνας Ἕλληνας, οἱ τραυματισθέντες Γερμανοὶ καὶ ὁ νεκρὸς τῶν Λουτρῶν.

Οἱ Ἕλληνοι ἐπέτυχαν τοιοῦτοτρόπως τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τῆς ἐπιδρομῆς των καὶ τοῦτο χάρις στὸ θάρρος των καὶ τὴ συμβολὴ τοῦ λαοῦ τῆς Νισύρου.

— Ὁ νεκρὸς ὅμως γιὰ τοὺς κατοίκους τῆς Νισύρου ἀποτελοῦσε ἕνα δύσκολο καὶ ἄλυτο ζήτημα. Ὁ κίνδυνος μὴ τυχὸν οἱ Γερμανοὶ ὑποπτευθοῦν τοὺς ἐντοπίους ὅτι συνεργάσθησαν με τοὺς Ἕλληλους γιὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Γερμανῶν καὶ τὴ σύλληψη

τινῶν ἀποβατικῶν κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τους, ἔδωσε τὴ λύση. Νὰ γίνη ἡ κηδεῖα τοῦ Γερμανοῦ μὲ μεγαλοπρέπεια καὶ νὰ τὸν κλάψῃ καὶ νὰ τὸν μοιρολογήσῃ ὅλο τὸ νησί.

Πάνω σ' αὐτὴ τὴ λύση ἤρχισαν οἱ προετοιμασίες, οἱ ὁποῖες ἔγιναν γνωστὲς στὸν Ἄγγλο ποῦ ἔμεινε στὸ νησί περιμένοντας ἕνα Ἐμελ γιὰ νὰ πάρῃ μαζί του τοὺς τραματίες καὶ τοὺς νησιῶτες ἐκείνους ποῦ ἔλαβαν ἐνεργὸ μέρος στὴν ἐπιχείρηση. Ἐνας ἀριθμὸς ἀπὸ τοὺς νησιῶτες ἔπρεπε νὰ φύγῃ μαζί μὲ τοὺς Ἄγγλους γιὰ νὰ ἀναλάβουν αὐτοὶ ὅλες τὶς εὐθύνες. Τὸ βράδυ κατὰ τὶς 11 μ.μ. ἔφτασε τὸ Ἐμελ καὶ ἔφυγαν ὅλοι.

— Τὸ πρωὶ τῆς ἐπομένης ἡμέρας φάνηκε μίᾶ τορπιλλάκατος νᾶρχεται ἀπὸ τὴν Κῶ γιὰ τὴ Νίσυρο.

Παρ' ὅλον ὅτι εἶχαν ληφθῆ οἱ ἀποφάσεις καὶ ὅλα σχεδὸν ἦσαν ἔτοιμα γιὰ τὴ θανὴ τοῦ νεκροῦ, οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου κυριεύθησαν ἀπὸ κάποιον ἀκαθόριστο συναίσθημα φόβου. Οἱ ψυχραιμότεροι ἐπεβλήθησαν καὶ τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποῦ ἡ τορπιλλάκατος ἐπλησίαζε τὸ νησί ὁ νεκρὸς μετεφέρετο ἀπὸ τὰ Λουτρά στὸ Μανδράκι μὲ πάνδημο συνοδεία. Μὲ τὴν φωνὴν ἐπιτήδευση ἐγίνοντο ὅλα ὥστε, ὅταν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γερμανῶν τῆς τορπιλλάκατος ἔμαθε τὰ καθέκαστα καὶ εἶδε πῶς ἐκπεύετο ὁ νεκρὸς συναδέλφός των συγκινήθηκε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Λόγοι ἐξεφωνήθησαν καὶ στέφανοι κατετέθησαν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος, τῶν Σχολῶν καὶ ἄλλων σωματείων. Μετὰ ἀπ' ὅλ' αὐτὰ φαίνεται ὅτι ἡ ἔκθεση τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς Γερμανοῦ ὑπῆρξε τόσον εὐνοϊκὴ, ὥστε ὕστερα ἀπὸ 3 ἡμέρες οἱ Γερμανικὲς ἀρχὲς τῆς Κῶ ἔστειλαν στοὺς Νισύριους 35 τόννους τρόφιμα δωρεάν. Ἔτσι ἄρχισε νὰ πιστεύεται πιά πῶς τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔληξε. Γιατὶ ἐκτὸς μιᾶς τυπικῆς ἀνακρίσεως ποῦ ἔγινε ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες ἀπὸ ἕνα Γερμανὸ Ταγματάρχη, ποῦ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἦρθε στὴ Νίσυρο, καμμιά ἄλλη ἐνόχληση δὲν ἔγινε. Μόνον ἀπὸ ἐκδηλούμενον ἐνδιαφέρον ἐπισκεπτῶν ἰδιωτῶν ποῦ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Κῶ ἐρωτοῦσαν ἀπὸ περιέργεια γιὰ νὰ μάθουν τὴν ἱστορίαν τῆς κατασχέσεως των ἀποβατικῶν. Ἐπειδὴ ὅμως κανένας δὲ μιλοῦσε ἀπὸ τοὺς νησιῶτες πᾶνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα ἔπαυσε κάθε ἐνόχληση στὸ εἶδος αὐτὸ τῆς περιέργειας.

Φαίνεται ὅμως πῶς ἀνάλογα περιστατικὰ ἐλάμβαναν χώρα καὶ στὰ ἄλλα νησιά ἀπὸ τὶς ὀργανωμένους ὁμάδες ἀντιστάσεως καὶ γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀπεφάσισαν οἱ Γερμανοὶ νὰ τοποθετήσουν μικρὰς Γερμανοῖταλικὲς στρατιωτικὲς φρουρὰς στὰ μικρὰ νησιά. Αὐτὸ ἔγινε στὴν Τήλο. Ἡ εἶδηση στὸ Στρατηγεῖο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἄρχισαν περὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ Μαρτίου νὰ τοποθετοῦν φρουρὰς στὰ μικρὰ νησιά, ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ δοθοῦν διαταγὰς γιὰ μιὰ πιὸ μεγάλη κίνηση τῶν κομμάτων.

(Συνεχίζεται)

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐκ τῆς συλλογῆς Στ. Κουρτζή

Ἄλλα λόγια ν' ἀγαπιούμεστε.

Ἄσκεπτος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος.

Ἄ(ν) δὲ σ' ἀρέση ἡ ἀελιά πᾶρε βόδι νὰ γεννᾷ.

Ἄς ἔχουν μοῖρα τὰ προικιά κι' ἄς εἶν' κολοκυθαῖνια.

Ἄν ξεπέση τὸ βλαστί, πάλι βλαστί λοῆται.

Ἄφ' τὰ καλοδουλεμένα παίρν' ὁ διάολος τὰ μισά, ἀφ' τὰ κακοδουλεμένα καὶ τὸ νοικοκύρη.

Ἄπο τσουκάλι ποῦ δὲν τρώεις ἄστο νὰ καῖ.

Ἄφ' τὸν Κώστα ὡς τὸ Λιό, πανάθεμά τους καὶ τοὺς δύο.

Ἄπο χεῖλια βγαίνει ὁ λόγος καὶ σὲ χίλια πάει.

Ἄφ' τὰ μετρημένα τρώ' ὁ λύκος.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις-Επιμέλεια: Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐνδοξότητα, τὸν Καίμακάμην Σύμης κ.τ.λ.

Ἐνδοξότατε,

Μετὰ σεβασμοῦ ὑποβάλλομεν τῇ Ὑ. Ἐνδ. κατ' ἐντολὴν τοῦ γενικοῦ Συμβουλίου τὰ ἀκόλουθα: Κατὰ τὰς Ἀρχὰς Μαρτίου τρέχοντος ἔτους, τηλεγραφικὴ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, διέταξε τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ καθεστώτος τῆς νήσου καὶ ἀποφυγὴν παντὸς νεωτερισμοῦ καὶ πάσης ἐνοχλήσεως τῶν κατοίκων αὐτῶν.

Παρὰ τὴν ὑψηλὴν ὁμῶς ταύτην διαταγὴν διεπράχθησαν ἔκτοτε ἐνταῦθα ἐκ μέρους τῶν ὑπαλ. λήλων αἱ ἐξῆς ὑπερβασίαι, αἵτινες οὐχὶ μόνον τὸ καθεστῶς παραβαίνουσι, ἀλλὰ καὶ τὸ προνομιακὸν σύστημα τοῦ τόπου ἄρδην ἀνατρέπουσι καὶ α) τὸ ἐνταῦθα Τελωνεῖον ἤρξατο ἀπαιτοῦν Τελωνειακὸν δασμὸν ἀπὸ τὰ εἰσαγόμενα φάρμακα τοῦ μοναδικοῦ ἐνταῦθα Φαρμακείου, τὸ ὁποῖον παρέχει δωρεὰν φάρμακα εἰς τοὺς κατοίκους, τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως, στρατιώτας καὶ χωροφύλακας καὶ ἔπως ἄλλωστε τὴν ἀσυδοσίαν τοῦ ἐντελῶς οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ καθεστώτος τῆς νήσου, ἀλλὰ ἐκ σαφοῦς τοῦ νόμου διατάξεως (ἀριθμ. 3 τοῦ νόμου ἀσυδοσίας Τελωνεῖου) καὶ ἠρέσθη μὲν τὸ ἐνταῦθα Τελωνεῖον νὰ λαμβάνῃ εἰς παρακαταθήκην ἀνάλογον ποσὸν διὰ Τελωνειακὸν δασμὸν τῶν ἀναφερομένων φαρμάκων ἐπιστρεπτόν ὅμα ὡς ἤθελε φθάσει Κυβερνητικὴ ἄδεια ἀναγνωρίζουσα καὶ ἐγγράφως ὡς φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα τὸ εἰρημένον φαρμακεῖον, τὴν ὁποῖαν ἄλλωστε ἄδεια ἡ Διοίκησις ὑπέσχθη νὰ προκαλέσῃ ἀλλὰ μετὰ πάροδον ἱκανοῦ καιροῦ μὴ ἐκδοθείσης τοιαύτης ἄδειας τὸ Τελωνεῖον κατεχώρησεν εἰς εἰσόδημα τελωνειακὸν ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε μετρηθείσας αὐτῷ παρακαταθήκας. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ Δημογεροντία ἡμῶν δὲν σκέπτεται νὰ ἐξακολουθήσῃ, παρὰ τὸ καθεστῶς, πληρώνουσα τελωνειακὸν δασμὸν μέχρι τοῦδε μὴ ὑφιστάμενον ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον παρακαταθήκης μεταβαλλομένης ἐντὸς ὀλίγου εἰς εἰσόδημα τελωνειακὸν διὰ τὰ φάρμακα τῶν κατοίκων τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ὁ νόμος ἀπαλλάσσει. Καὶ ἡ συνέπεια ἐκ τῶν προτέρων εἶναι γνωστὴ. Τὸ μοναδικὸν ἐνταῦθα φαρμακεῖον θὰ μείνῃ χωρὶς φάρμακα, ὁ δὲ λαὸς θὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν φροντίδα τῆς Σ. Κυβερνήσεως. β) Δυνάμει τῆς σειράς τῶν Ὑμ. Αὐτ. Φιρμανίων τῶν καταχωρούντων τὸ προνομιακὸν τῆς νήσου καθεστῶς, πληρώνουσα αὕτη τὸ ὄρισμένον ποσὸν εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβανόμενα κατ' ἀποκοιτὴν πάντες οἱ φόροι τῶν κατοίκων, ἔμεινε ὑφ' ὅλας τὰς ἀπόψεις ἐλευθέρᾳ. Οὕτως ὅλα τὰ ἐξ Εὐρώπης εἰσαγόμενα ἔμπορεύματα δι' ἐπιτοπίαν κατανάλωσιν δὲν ὑπεβάλλοντο εἰς πληρωμὴν τελωνειακοῦ δασμοῦ. Ὅτε δὲ ἐγκατεστάθη τὸ Τελωνεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1873, εἰσπράττετο τελωνειακὸς δασμὸς 8% ὑφ' ὅλων τῶν ἐν Σύμῃ εἰσαγομένων ἔμπορευμάτων τῶν τε δι' ἐπιτοπίαν κατανάλωσιν καὶ τῶν διὰ μετακόμισιν, ἅτινα ἔδει νὰ μένωσι ἀτελεῖ, κατόπιν δὲ ἀντὶ τῶν 3 τριῶν ἐκ τῶν 8% ὥρισθη νὰ δίδεται ποσὸν γρ. 2.387 κατ' ἔκτος ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Τελωνεῖου Σύμης εἰς τὴν ἡμετέραν κοινότητα πρὸς τὴν ὁποῖαν καὶ ἐπληρώνοντο κατ' ἔτος τακτικώτατα ὡς ἀπόδειξις τῆς ἀσυδοσίας τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐπὶ τῶν ἐξ Εὐρώπης δι' ἐπιτοπίαν κατανάλωσιν εἰσαγομένων ἔμπορευμάτων. Πρὸ τινων δὲ ἐτῶν, ἐνῶ ἐξητήθη νὰ ὑποβληθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς ἐκπτώσιν κατὰ 15% κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς ἡμετέρας κοινότητος, ἀνεστάλη ἡ τοιαύτη ἐκπτώσις καὶ ἐξηκολούθησε ἡ πληρωμὴ κατ' ἔτος ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τακτικῶς. Ἄλλ' ἀτυχῶς ἀπὸ δύο ἐτῶν τὸ Τελωνεῖον ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, οὕτω δὲ ἡ Κοινότης ὄχι μόνον ζημιούται αὐτάς, ἀλλὰ στερεῖται καὶ τῆς ἀποδείξεως μῆς τῶν ἀτελειῶν τῆς. γ) Ζητεῖται ἀπὸ τῆς 27 Ἰουλίου ἡ ἐφαρμογὴ τῆς τουρκικῆς γλώσσης εἰς ὅλας τὰς εἰς τὸ ἐνταῦθα Πρωτοδικεῖον ἐπιδιδομένας ἀγωγὰς, αἰτήσεις, μηνύσεις καὶ λοιπὰ δικόγραφα, ἅτινα μέχρι τοῦδε συνετάττοντο καὶ ἐπεδίδοντο ἑλληνιστί, ἥτοι εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἡμῶν, οἵτινες ἀγνοοῦσιν ἐντελῶς τὴν τουρκικὴν ὡς ἐπίσης ἀγνοοῦσιν αὐτὴν καὶ οἱ δικασταὶ καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμία διαδικασίᾳ εἶναι δυνατὸν νὰ διεξαχθῇ εἰς τὴν τουρκικὴν, ὥστε θὰ ἐπέλεθη πλήρης δικαιοστάσιον, οὔτινος αἱ συνέπειαι θὰ εἶναι δεινὰ καὶ ἀνυπολόγιστοι.

Ἐνδοξότατε,

Αἱ τοιαῦται παραβάσεις κατὰ τοῦ προνομιακοῦ καθεστώτος τῆς νήσου ἡμῶν ἐλύπησαν μεγάλως ἅπαντας τοὺς κατοίκους καὶ ἐπειδὴ ἡ Ὑμ. Ἐνδ. εἶναι τεταγμένη φρουρὸς τοῦ καθεστώτος καὶ ἐκ τούτου ὑποβάλλομεν αὐτῇ εὐσεβάτως τὰ ἀνωτέρω καὶ παρακαλοῦμεν αὐτὴν νὰ ὑποδείξῃ τὰς συνεπείας εἰς τοὺς ἀνωτέρους, ὅπως ἐγκρίνῃ, καθότι ἡ νήσος ἡμῶν διέρχεται σοβαρὰ κρίσιν ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης μετὰ ἀναστροφῆς τῶν πλείστων νέων εἰς Ἀμερικὴν καὶ Ἀφρικὴν.

Διατελοῦντες μετὰ βαθυτάτου Σεβασμοῦ

Ἐν Σύμῃ τῇ 9ῃ Αὐγούστου 1911

Οἱ Δημογέροντες
(ΤΣ) Ν. Μαυρίκιος
(ΤΣ) Π. Κλαδάκης
Ὁ Γραμ. Δ. Χαβγίναρᾶς.

Πρὸς τὴν Ἐξιότιμον Δημογεροντίαν τῆς νήσου Καλύμνου

Ἐξιότιμοι Κύριοι,

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου Ζατούνας τῆς Ἀμερικανικῆς ἀτμοπλοίας, ἡ Διοίκησις Κῶ ἐξαπέστειλε Λιμενάρχην ὅπως μὲν διαρκῶς ἐν τῷ τόπῳ μας καὶ ὅστις ἦδη ἤρχισεν νὰ ἐφαρμολῆ τὰ τοῦ νόμου.

Ἐξωδίκως πληροφοροῦμεθα ὅτι, τόσον εἰς Κάλυμνον καὶ Σύμην ὅσον καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας προνομίουχους νήσους ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Σ. Κυβερνήσεως νὰ σταλῶσι τοιοῦτοι ὑπάλληλοι καὶ παρακαλούμεν γράφατέ μας διὰ πρώτης εὐκαιρίας ἀν' τοῦτο ἀληθεύῃ καὶ ὅποια ἡ γνώμη σας περὶ τοῦ πρακτέου νομίζοντες ὅτι τὸ τοιοῦτον θίγει τὰ προνόμια ἡμῶν. Εἴμεθα ἐτοιμοὶ ὅπως ἐλθῶσιν σήμερον παρ' ὑμῖν καὶ συνεννοηθῶμεν διὰ ζώσης περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλὰ ὑποθετομένου ἐμποδίου τινὸς ἀποστέλλομεν ὑμῖν τὴν παρούσαν μας ὅπως συντόμως ἔχωμεν ἀπάντησιν σας. Σήμερον λίαν πρωτὶ ἐπὶ πλοιαρίῳ, ἐπὶ τούτῳ σταλέντος ἐν Κῶ δύο Ὅθωμ. στρατιῶται ἐκόμισαν διαταγὰς πρὸς τὸν Μουδερὴν ὅστις καλέσας ἡμᾶς ἐδήλωσε τὰ ὀνόματα τῶν ρετίφεδων καὶ ἴκτιάτ νὰ τοὺς δηλώσωμεν, διὰ μὲν τοὺς ἀπουσιάζοντας τὸν τόπον τῆς διαμονῆς των, διὰ δὲ τοὺς ἐνταῦθα εὑρισκομένους νὰ τοὺς παραδώσωμεν πρὸς τὸν Μουδερὴν καὶ διὰ τοῦ ἰδίου πλοιαρίου σταλῶσιν εἰς Κῶ. Ἐννοεῖται βεβαίως ὅτι ἡ ὥρα ἦτο ἀκατάλληλος, καθότι πάντες ἐνταῦθα καταγίνονται μὲ γεωργικὰς ἐργασίας καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ διαταγὴ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως. Ὑποδείξαντες ὅλα ταῦτα πρὸς τὸν Μουδερὴν μας συγκατένευσε νὰ περιμένῃ τὸ πλοιαρίον μέχρι τῆς αὔριου πρωΐας ὅπου περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς σήμερον θὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰς κατοικίας των οἱ ἀνθρωποὶ καὶ νὰ γίνωσιν αἱ δέουσαι ἐνέργειαι. Εἶναι ἡ ἐνάτη ἐσωτερικὴ ὥρα καθ' ἣν σὰς γράφομεν καὶ τὰ πράγματα μένουσιν μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου, αὔριον πρωτὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι συμφώνως τῆς ὑποσχέσεώς μας νὰ παραδώσωμεν τοὺς τε καταλόγους καὶ τοὺς τυχόν ὑπάρχοντας στρατευσίμους ὅπως μεταβῶσιν εἰς Κῶ. Ἀναμένοντες ταχεῖαν ἀπάντησιν σας εἰ δυνατόν μὲ τὸ ἀτμόπλοιον Ταχυδρόμον καὶ διατελούμεν μεθ' ὑπολήψεως καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Νίσυρος 10 Μαΐου 1911

Οἱ Δημογέροντες

Σ. Κατσιματίδης

Ἰάκ. Καφεζῆς

Ἐμοῖα τοιαύτη ἐπιστολὴ ἐστάλη καὶ εἰς Σύμην.

Συνεδρίασις Ζ'. 1911

Σήμερον τῆ 8 7)βρίου ἐκτάκτου συνεδρίασεως γενομένης ἐν τῷ Δημοῦ. Καταστήματι ὑπὸ πολλῶν προκρίτων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἄρχ. Ἐπιτρόπου Κυρίου Κυρίλλου ἀπεφασίσθη ὅπως σταλῇ πρόσωπον εἰς Κῶ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ ἐνθάρρυνσιν τῶν ἡμετέρων Δημογερόντων καὶ πράξῃ πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων μας. Ὡς τοιοῦτον πρόσωπον ὄρισθη ὁ κ. Κ. Παρθενιάδης εἰς τὸν ὅποιον καὶ ἐμετρήθησαν δι' ἐξοδὰ του παρὰ τοῦ ταμείου τῶν Λουτρῶν ληρ. οἱ τρεῖς ἀριθ. 3.

Ἐπὶ Ἄρχ. Ἐπίτροπος

Ἐπὶ Ἠγούμενος Κύριλλος

Ἐπὶ Γραμμ. Γ. Σακελλάριος

Οἱ παρόντες

Ἰ. Φωτιάδης

Ἡ. Κατσιματίδης

Φ. Φιλίππου

Ν. Καφετζιδάκης

Α. Κατσιματίδης

Στ' . συνεδρίασις τῆς 3ης Σ)βρίου 1911

Ἀπουσιάζοντας τοῦ κ. Ἰ. Φασουλαρίδου οὕτως ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς Ρόδον καὶ ἐνεκεν κατεπειγουσῆς ἐπιστολῆς τῆς Αὐτοῦ Σεβ. τοῦ Ἁγίου Ρόδου δι' ἣς ἐντέλλεται ἡμῖν ὅπως σταλῇ καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας νήσου πληρεξούσιος πρὸς σύσκεψιν προνομιακῶν ζητημάτων γενησομένη ἐν Ρόδῳ καὶ ἀπαρτιζομένη παρὰ ἀντιπροσώπων τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας. Συνήλθον σήμερον καὶ οἱ τρεῖς Δημογέροντες καὶ τῶν τριῶν δήμων καὶ ὡς τοιοῦτον πρόσωπον ὄρισαν τὸν κ. Γεώργιον Βαγιάτην μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως παραστῇ εἰς τὸ τοιοῦτον Συνέδριον καὶ ἐν ἣ περιπτώσει μακροημερεύσῃ ἡ ἐναρξὶς τῆς συνεδρίασεως νὰ χαίρῃ τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ ἀντιπροσώπων του εἰς ὃν δίδονται καὶ ἄ απαιτούμενα σχετικὰ ἐγγραφα τῆς πληρεξουσιότητός του.

Οἱ Δημογ. Μανδρακίου

Οἱ Σύμβουλοι

Σταῦρ. Π. Κέντρη

Ν. Γενάς

Ν. Καμπανῆς

Γ. Βαγιάτης

Οἱ Δημογ. τῶν Χωρίων

Γ. Κοριτσιδης

Κων. Ζαννῆ

Δ. Ι. Χαρτοφύλης

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐνδοξότητα, τὸν Ὑπ᾽την τῆς νήσου μας κ. Μαργαρίτην Ἐφέντην

Ἐνδοξότατε,

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 201 καὶ ἡμερομ. 19 παρελθόντος τεσσερῆς σας δηλοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἐν ὄσῳ ἡ Σεβαστὴ ἡμῶν Κυβέρνησις ἀναγνωρίζει καὶ σέβεται τὰ προνόμια τῶν προνομιοῦχων νήσων εἰς ἃ ὑπάγεται καὶ ἡ ἡμετέρα νήσος Νίσυρος θὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ πολιτευώμεθα μὲ τὸ καθεστῶς ὅπως καὶ εἰς τὸν ἐπιδόντα τὰ κ. Λιμενάρχην ἐκδηλώσαμεν ἐγγράφως ὑπὸ ἡμερομ. 18 Ἰουνίου π.ἔ. διὰ ζητήματα παρομοίας φύσεως.

Ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν
Οἱ Δημογέροντες
Γ. Βαγιάτης
Ι. Γ. Κατσιματίδης

Μανδράκιον 6 Μαρτίου 1912

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Δημογεροντίαν Καλύμνου

Κύριε Πρόεδρε,

Θερμῶς σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πληροφορήσῃτε, γράφοντές μας διεξοδικῶς καὶ τοῦτο ἐὰν σᾶς εἶναι εὐκόλον, ὁποῖον διοικητικὸν σύστημα ἐφηρμόσατε εἰς τὴν νῆσον σας ὑπὸ τὸ νέον καθεστῶς, πῶς ἐφηρμόσατε τὰ ἀφορῶντα τὸ Τελωνεῖον, Ὑγειονομεῖον, Δικαστήριον κλπ. καὶ τί σκέπτεσθε ἐν γένει περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐν σχέσει δηλαδὴ τῆς ὀριστικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν νήσων μας.

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἔχωμεν ταχεῖαν ἀπάντησίν σας, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Πρόθυμοι
Ὁ Δήμαρχος

Συνεδρίασις 14ῆ τῆς 28ῆς Μαΐου 1912

Ἡ Δημογεροντία τοῦ Δήμου Μανδρακίου ἀπὸ κοινοῦ συνελθοῦσα εἰς σύσκεψιν μετὰ τῆς Δημογεροντίας Ἐμπορείου καὶ Δημογ. Νικειῶν καὶ τινων τῶν προκρίτων καὶ τῶν τριῶν Δήμων, ἀπεφάσισαν ὅπως σταλῶσι ἀντιπρόσωποι πληρεξούσιοι εἰς Σύμην ὅπως ὀδηγηθῶσι νὰ φέρωσι γραπτῶς τὸ νέον διοικητικὸν σύστημα τῶν προνομιοῦχων νήσων καὶ ὁποῖον τοιοῦτον ἤρξατο ἤδη λειτουργοῦν ἀνὰ τὰς προνομιοῦχους νήσους. Ὡς τοιοῦτοι ἀπὸ μὲν τοῦ Δήμου Μανδρακίου ἐξελέγη τοιοῦτος ὁ κ. Μιλτ. Λογοθέτης, ἀπὸ τὸν Δήμον Ἐμπορείου ἐκλέγεται ὁ κ. Ἰωάννης Τσίμπλης, ἐκ τοῦ Δήμου Νικειῶν ὁ κ.

Ἐφ' ᾧ καὶ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.
Οἱ Δημογέροντες

Ι. Φασουλαρίδης
Φ. Φιλίππου
Κοριτσιδῆς
Η. Κατσιματίδης
Ν. Χαρτοφύλης

Μανδρ. Γ. Βαγιάτης
Ἐμπορ. Α. Ἀντάπαισις - Δ. Καμπουράκης
Νικεῖα Δ. Χαρτοφύλης - Μ. Νικητιάδης

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Δημογεροντίαν Σύμης, 17)30 Μαΐου 1912

Κύριε Πρόεδρε,

Δὲν εὐρίσκομεν λόγους, ὅπως ἐκφράσωμεν τὴν χαρὰν μας ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει πασῶν τῶν νήσων ἐκ τῆς τυραννίας ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πληροφορήσῃτε γράφοντές μας διεξοδικῶς ἐὰν εἶναι δυνατόν, ὁποῖον διοικητικὸν σύστημα ὑπὸ τὸ νέον καθεστῶς ἐφηρμόσατε εἰς τὴν νῆσον σας, ἤτοι περὶ Τελωνεῖου, Ὑγειονομεῖου, Δικαστηρίου κ.λ.π. καὶ τί σκέπτεσθε ἐν γένει περὶ τοῦ μέλλοντος, ὅσον ἀφορᾷ δηλαδὴ τὴν ὀριστικὴν ἀποκατάστασιν τῶν νήσων μας.

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἔχωμεν ταχεῖαν ἀπάντησίν σας, εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς πρόθυμοι,

Ὁ Σύνδικος
Κ. Παρθενιάδης

Ὁ Δημογέρων
Γ. Βαγιάτης

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(Συλλογής Ν.Ι. Νικολοπούλου)

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΣΥΖΥΓΟΥ

- Άνοιξε, πόρτα τῆς ξανθοῦρας,
πόρτα τῆς μαυρομάτας,
πόρτα τῆς γατανοφρυδοῦς
καὶ τῆς γαλανομάτας.
- Ποιὸς εἶσ' ἐσὺ πού τραγουδᾷς
ν' ἀνοίξω νᾶμπης μέσα;
πές μου σημάδια τῆς αὐλῆς
καὶ τότε σοῦ ἀνοίγω.
- Ἔχεις μηλιὰ στὴν πόρτα σου
καὶ κλῆμα στὴν αὐλὴ σου·
κάμνει σταφύλι ραζακί
καὶ τὸ κρασί μοσχᾶτο
κι ὅποιοι τὸ πίνει θέλει το
καὶ πάλι ἀναζητᾷ το.
- Αὐτά, σημάδια τῆς αὐλῆς,
τὰ ξέρει ὁ κόσμος οὐλοσ.
Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ
ν' ἀνοίξω νᾶμπης μέσα.
- Χρυσὴ καντήλα κρέμεται
στὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ σου.
- Φέγγει σου, κόρη, καὶ ξυπνᾷς,
φέγγει σου καὶ ἀλλάζεις.
φέγγει σου τίς καλὲς γιορτές
καὶ τὰ καλὰ σου βάζεις.
- Κάποιος τὴν εἶδε γείτονας
καὶ ἤλθε καὶ σοῦ τὸ' πε.
Πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ
καὶ τότε σοῦ πιστεύω.
- Ἔχεις ἐλιὰ στὸ μπράτσο σου
κι' ἐλιὰ στὴν ἀμασχάλη.
Ἔχεις καὶ μέσ στα στήθια σου
τὸν ἥλιο καὶ τὸ φεγγάρι.
- Τρέχει σφιχταγκαλιάζει το,
τρέχει σφιχτὰ φιλᾷ το.
Ἔνε, σὺ' σαι καὶ ὁ ἄνδρας μου,
σὺ' σαι καὶ ὁ καλὸς μου
- Καλῶς το τὸ σεντούκι μου,
τὸ σφιχτοκλειωμένο,
ὅπου τὸ σφιχτοκλείωσα
καὶ τὸ' βρα κλειωμένο.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΑΣ

- Χά! γειά σας, χαδεμένες μου,
χά! γειά σας, πέρδικές μου,
χά! γειά σας, ξεχωρίσετε
νά' δῶ ποιὲς εἶν' δικές μου.
- Χά! γειά σας, θὰ θερίσουμε
τ' ἀρχόντου τὸ λιβάδι
ποῦναι οἱ ἄχριες του μακριές
κι' οἱ κάβου του μεάλου.
- Ἄφ' τὸ πουρνὸ θερίζουμε
καὶ πλάκωσε τὸ βράδου
κι' ἡ ἄχρια του τοῦ χωραφιοῦ
ἀκόμη δὲν ἐφάνη.
- Παρήγγειλα νὰ μοῦλθουνε
μάρμαρα ἀπ' τὴ Ρουσσία
νὰ τὴν τοιχογυρίσωμε
ἐτούτη τὴ μουσεῖα.
- Παρήγγειλα νὰ μοῦλθουνε
μάρμαρα ἀπὸ τὴν Πόλη
νὰ τὸ τοιχογυρίσωμε
αὐτὸ τὸ περιβόλι.
- Στὴν ἄχρια του τοῦ χωραφιοῦ
θὰ πάω νὰ καθίσω
ὅπου' χει δενδρολίβανο
νὰ κόψω νὰ μυρίσω.

ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΑΣ

- Πηδῆστε, θερίστρες μου, τὸ φραμὸ
σὰν πέρδικες τοῦ λαγκαδιοῦ πλουμᾶτες·
ξεχᾶστε τὴ λάβρα καὶ τὸ καμὸ
σταθῆτε ἀξεκούραστες δροσᾶτες.
- Ἦλθαν τὰ δεμάτια οὐλα στὴ θεμωνιά
στ' ἄλωνιου τὸ πλάστριγγα στημένο.
Οὐλες χαιρετᾶτε κόρες τὴν καλοχρονιά.
Τριχάλι! μένεις περηφανεμένο.
- Καρτερεῖ ἡ καινούργια σκάφη
ζύμη νιὰ νὰ ὀῆ.
Καρτερεῖ κουλούρι νιὸ
καὶ τὸ μικρὸ παιδί.
- Ὁ ἥλιος ἐκατέβηκε νὰ λουστῆ
δρσιάζουν τὰ βουνὰ καὶ τὰ λαγκάδια.
Κάθε πουλί σὲ δένδρο θὰ κατασταθῆ
καὶ στοὺς γκρεμοὺς τῶν περδικιῶν
κουπάδια.
- Διασκορποῦν τὰ χαμοκλάδια οὐλα μυ-
ρωδιές
καὶ γυροῦ στο χωριὸ μέσα λύρες κι'
ἀργατιές.
Στὴ μέση σας κρεμάστε τὸ δρεπάνι
στὴν κορφή σας τοῦ Μάη στεφάνι.

ΤΟ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟ (Τραγοῦδι τοῦ Γάμου)

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τοῦ κ. Λαζάρου Κοντοβεροῦ)

Βασιλοπούλ' ἀρμάτωσε ὀλόχρυση γολέττα·
βάζει μεταξωτὰ πανιὰ κι' ἀντένες ἀτσαλένιες,
βάζει καὶ ναῦτες διαλεχτοὺς κι' αὐτὴ της καπετάνιος.
Ρηγόπουλο τὴν κυνηγᾷ μὲ τέσσαρες γολέττες.
— Δός μου, τὸ κόρη, τὸ φιλι καὶ πᾶρε μιὰ γολέττα.
— Ἔλα νὰ πολεμήσωμε κι' ὅποιος νικήσ' ἄς πάρη.
— Σάββατο βάλασι βουλή, καὶ Κεργιακὴ ὡς τὸ βράδου,
καὶ τὴ Δευτέρα τὸ πρωῖ ὅσο νὰ γύρ' ἡ ἡμέρα
ἔδωσ' ὁ Θιὸς κι' ἡ μοῖρα της καὶ σκλάβον της τὸ πῆρε
κι' εἶς τὸ κουπί τὸν ἔβαλε ὡς ἦταν ἀνδρειωμένος.
— Λάμνε, ἠηλέ, λάμνε λιγνέ, λάμνε γαιτανοφρύδη ¹,
λάμνε νὰ πᾶ νὰ ράξωμε στῆς Σμύρνης τὸ λιμάνι,
νὰ βγοῦν οἱ ναῦτες γιὰ νερὸ κι' οἱ μάγειροι γιὰ ξύλα,
κι' ἐσὺ ποῦ'σαι Ρηγόπουλο νὰ κουβαλᾷς σαβούρα.
— Ἡ μάννα μου ἔναι ρήγισσα, κι' ὁ κύρης μου ἔναι Ρήγας ²,
νομίσματα θὰ δώσουσι νὰ μὲ ξαναγοράσουν.
— Νομίσματα κι' ἂν δώσουσι, κάτεργα φορτωμένα,
τὴ λευτεριά σου δὲν θὰ ὀῆς, πουλί μου, ἀπ' τὰ μένα.

(Καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς κ. Εἰρήνης Φρ. Βιολῆ).

1. Γαιτανοφρύδης· ἠλεγνόφρυς, ὄφρυς, ὁ ἔχων τὰς ὄφρυς λεπτὰς ἢ εὐθείας ὡσὰν τὸ γαιτάνι (=λέγνον, ταινίδιον, σειρίς, κν. σειρήτι, κορδόνι).

2. Ρήγας (Λατ. rex ρήξ, ρηγός) Βξ. ἢ λέξ
ἰς εἶνα ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς Ἑσπερίας (τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μόνον), διότι τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸν τῆς Περσίας ἐκάλουον βασιλέα.

ΣΤΟ ΝΗΣΑΚΙ ΜΑΣ

Μπουκέτο από άγριολούλουδα κι' ήμερα μυρωδάτα,
 κρατῶ μέσα στην ἀγκαλιά,
 Στὸ στήθος μου τὰ σφίγγω· γιὰ βάζω ἔχω τὴν καρδιά
 πού τὰ κρατᾷ δροσᾶτα
 μὲ τὸ νερὸ τῆς θύμησης τοῦ δροσεροῦ νησιοῦ μας.
 Καὶ τὰ μυρίζω κάθε αὐγὴ καὶ γίνομαι πουλάκι
 καὶ τριγυρνῶ εἰς τὸ Λακκί, στὸ ἄργος, στὸ Διαβάτη.
 Τὸ μεσημέρι τριγυρνῶ στους Πάλους, στὸ Μανδράκι,
 στὸν Ἐμπορεῖο καὶ στὰ Νικιά, διαβάτικο πουλάκι.
 Τὸ βράδυ ξεκουράζομαι ψηλὰ στὴ Σπηλιανή μας
 καὶ μὲ τὸν πόνο στὴν ψυχὴ, κοιτάζω τὸ νησί μας.
 Κι' ἀναζητῶ τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους, τοὺς δικούς μου,
 νὰ χαιρετίσω ἀπὸ κοντὰ, ὅσους θυμᾶτ' ὁ νοῦς μου.
 Καὶ τότε μὲ παράπνοο, μὲ θλίψι, μὲ μεράκι
 εἰς τὸ μυαλό μου ἢ θύμησι φέρνει τὸ τραγουδάκι
 «Γυρεῖε ὁ νοῦς νὰ βρῆ χαρὰ σὲ περασμένα χρόνια»
 μ' ἀλλοίμονο! τριγύρω σου θὰ δῆς ὅταν γυρίσης,
 σ' ἄλλο κεφάλι σάββανο, σ' ἄλλο κεφάλι χιόνια».

Θεσσαλονίκη Ἰανουάριος 1957

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Κ. ΚΩΝΣΤΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

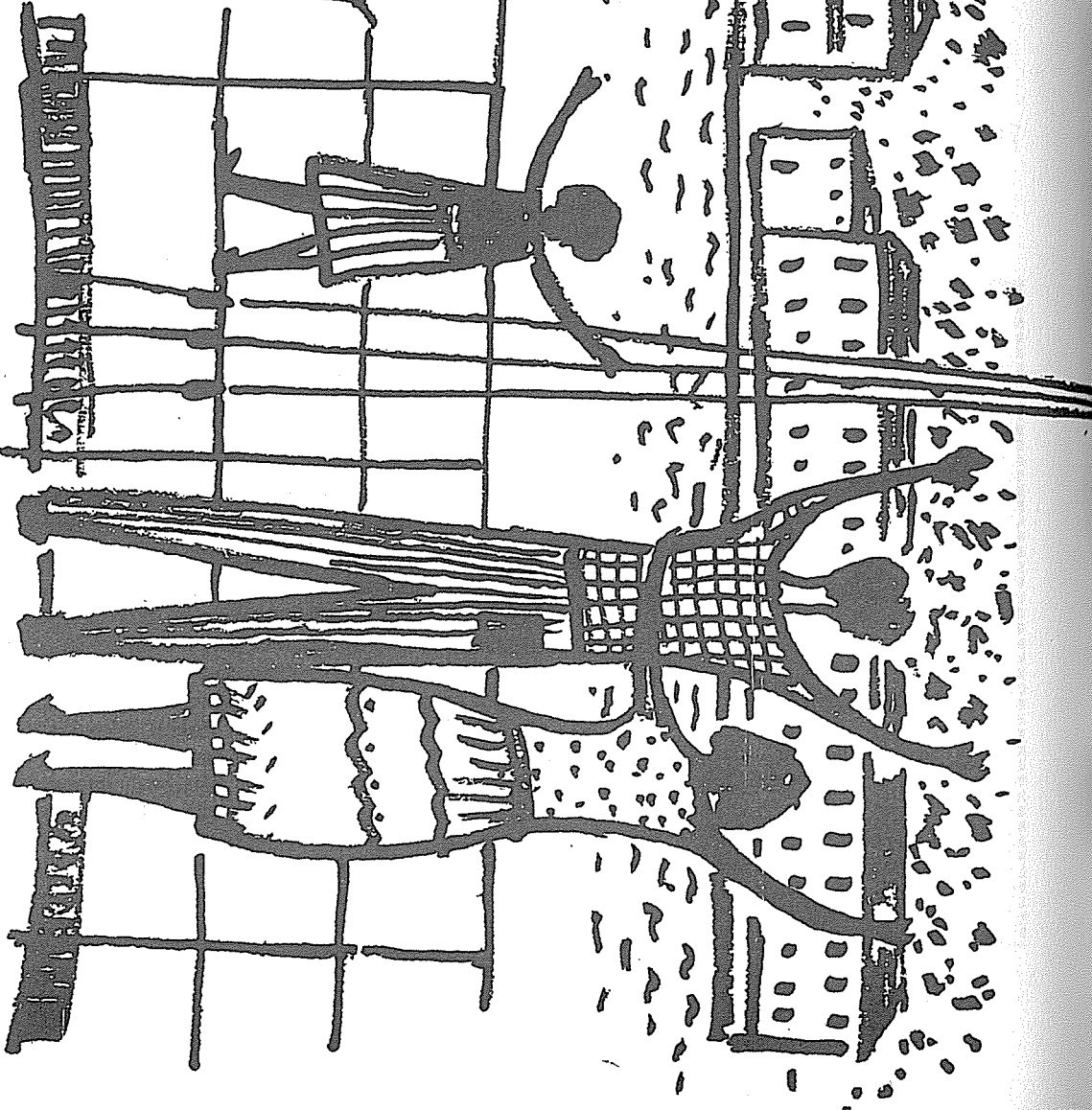
Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ παρὸν τεῦχος τοῦ Ἰσολογισμοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καταφαίνεται ἡ ἐξαιρετικὴ οἰκονομικὴ προσπάθεια ἢ ὁποῖα καταβάλλεται διὰ τὴν εὐπρόσωπον —ἀνταξία τοῦ περιεχομένου καὶ τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετεῖ— ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ νησιοῦ μας, ἀπευθύνεται καὶ πάλιν πρὸς τοὺς συμπατριώτας οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν συνδρομὴν των, τὰς συνεργασίας των καὶ τὴν παντοειδῆ ἐνίσχυσίν των τὴν βοηθοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς καὶ ἐκφράζουσα τὶς θερμὲς τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐχαριστεῖες τοὺς καλεῖ νὰ συνεχίσουν τὴν συμπαραστάσιν τους.

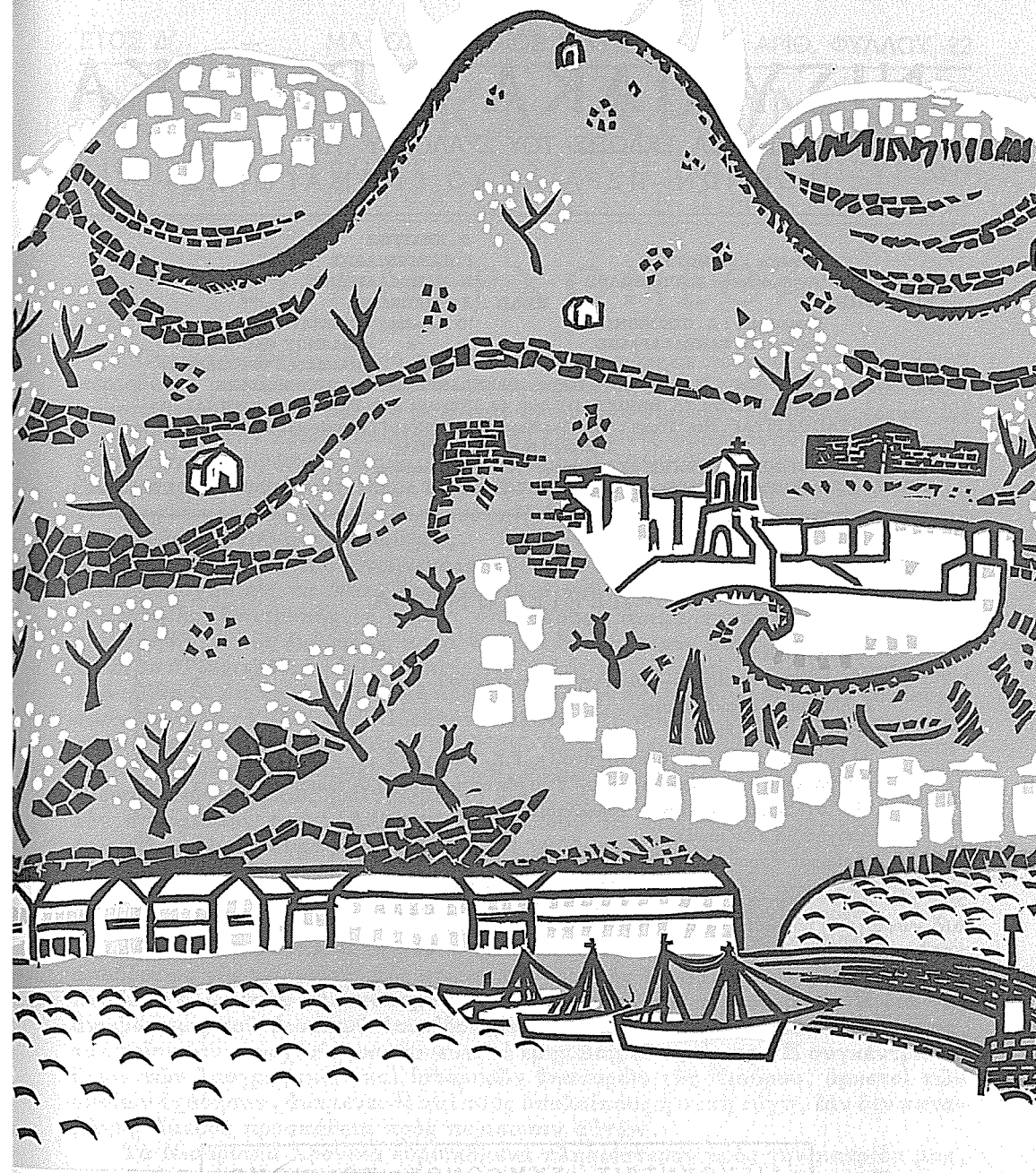
Ἐπίσης παρακαλεῖ τοὺς συμπατριώτας νὰ πικνώσουν τὰς τάξεις τῶν συνδρομητῶν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν καὶ τοὺς καθυστερούντας τὴν συνδρομὴν των νὰ τὴν ἐμβάσουν.

Οἱ συμπατριώται πού εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουν πάσης φύσεως Νισυριακὰ νέα, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται, θὰ πρέπει νὰ ἀλληλογραφοῦν μὲ τὸ περιοδικόν μας διὰ νὰ γίνονται δι' αὐτοῦ τὰ Νισυριακὰ νέα κτῆμα ὅλων τῶν συμπατριωτῶν μας.

Τέλος, ὑπενθυμίζει εἰς ὅλους τοὺς Νισυρίους ὅτι τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ εἶναι «τὸ περιοδικὸ των» καὶ ἀναμένει τὶς συνεργασίας τους πού μὲ χαρὰ πάντοτε δημοσιεύει.

κα ιαγανυια
Χουτρα
ΜΙΣΥΡΟΥ
λας χαριτων
Πυλια και
Παερ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 40^Ν ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 22

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : **Κ. ΜΟΥΡΑΣ**
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Ἀντιπρόεδρος : **Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ**
Γραμματεὺς : **Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ**
Ταμίας : **Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ**

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : **Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ**
Ἐπιθροσδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» Ἀθηνῶν
» » «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ» »
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ» »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : **Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ**
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : **ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ** ἀριθ. 46, Γ' δροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ὑόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παλιθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : **Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης**
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3— ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπανερχόμεθα	Σελ.	1
Τῆς ἀγάπης (ποίημα)—Συλλογή Α. Κοντοβεροῦ	»	2
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	»	3
Κρίσεις καὶ σχόλια	»	6
Ἡ νῆσος Νίσυρος—Ὑπὸ καθηγητοῦ κ. Γ.Κ. Γεωργαλά	»	9
Λαογραφικὰ σύμμεκτα Νισύρου—Ὑπὸ Μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	»	22
Ἄπ' ὅτι θυμᾶμαι—Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδης	»	25
Λαογραφία τῶν μηνῶν	»	26
Νισύρικες παροιμίες—Συλλογή Σταμ. Κουρζῆ	»	26
Τὸ χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου—Ὑπὸ Ν. Κουμέντου	»	27
Ἱστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου—Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδης	»	30
Νισυριακοὶ ἀντίλαλοι	»	16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Αὐγερόπουλος - Κρατέρου - 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΕΘΑ

Όταν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1955 ἐκυκλοφόρησε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας Νισυριακὰ Χρονικὰ, ἔχαιρετίσθη ἀπὸ ὅλους μας ὡς μία καλὴ προσπάθεια, ἡ ὁποία μὲ τὴν βοήθειαν ὄλων μας διαρκῶς θὰ ἐκαλυτέρευε. Σὲ ὄσους εἶχαν τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἔθεσαν εἰς ἐφαρμογὴν, παρ' ὅλες τὶς ἀντιξοότητες τὶς ὁποῖες ὠρισμένως παρουσίαζε μία τέτοια προσπάθεια, ἀξίζει ἔπαινος. Κατῶρθωσαν μὲ τὴν ἐπιμονὴν των νὰ κρατήσουν τὴν ἐκδοσὶν ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον χρόνον, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ὑποχρέωσις εἰς ὅλους μας ἢ συνέχισις τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας.

Τὸ νέον Δ.Σ. τοῦ Γνωμαγόρα ἠθέλησε νὰ δώσῃ μεγαλυτέραν σημασίαν καὶ προσοχὴν εἰς τὰ Νισ. Χρονικὰ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε τὸν καταρτισμὸν Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία, ἀποτελοῦσα ἀνεξάρτητον Ὀργανισμὸν, νὰ ἐπιμεληθῇ τὰ τῆς ἐκδόσεως κατὰ τρόπον θετικώτερον καὶ πλέον ἀποδοτικόν. Πράγματι κατηρτίσθη μία Ἐπιτροπὴ ὅσον τὸ δυνατόν ἀντιπροσωπευτικὴ, ἔθεωρήθη δὲ ὡς καλὸς οἰωνὸς ἢ προθυμία μὲ τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθησαν τὸν διορισμὸν των ὅλα τὰ μέλη της. Οὐδέποτε παρετηρήθη τόση προθυμία εἰς Νισυριακὴν συγκέντρωσιν, ὅση εἰς ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν κατηρτίσθη ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ. Ὁμόφωνος ὑπῆρξεν ἡ γνώμη, ὅπως τὰ Νισ. Χρονικὰ συνεχίσουν τὴν ἐκδοσὶν των διαρκῶς βελτιούμενα, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὸν προορισμὸν των. Ἀλλὰ τί ἐπιδιώκουν τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ; Καίτοι ἐπανειλημένως ἐγράφη δὲν ζημιώνει νὰ ἐπαναλάβωμεν. Σκοπὸς των εἶναι νὰ παρακολουθήσουν ὅλα τὰ ζωτικὰ ζητήματα τοῦ νησιοῦ μας, καὶ μὲ συνεργασίαν μὲ τὶς τοπικὰς μας Ἀρχάς, νὰ καταβάλουν πᾶσαν προσπάθειαν εἰς τὰς Δημοσίας Ἀρχὰς διὰ τὴν προώθησιν καὶ ἐπίλυσιν αὐτῶν. Νὰ ἀσχοληθοῦν διὰ τὴν ἄνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν συμπατριωτῶν μας διὰ τῆς καλυτέρας ἀποδόσεως τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ἀλιείας καὶ ἐν γένει τῆς ἀναπτύξεως ὄλων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν κλάδων τοῦ νησιοῦ μας. Ἡ διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου μείωσις τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος, τὸ ὁποῖον ἐὰν συνεχισθῇ, κινδυνεὺς νὰ ἐρημώσῃ τὸ νησί μας. Ἡ συγκέντρωσις ὄλων τῶν λαογραφικῶν καὶ ιστορικῶν θησαυρῶν τῆς Νισύρου, ἀρκετοὶ τῶν ὁποίων ἐχάθησαν, ἀναμένει δὲ καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἢ αὐτὴ τύχη, ἐὰν δὲν καταβληθῇ ἄμεσος προσπάθεια πρὸς περίσωσιν αὐτῶν.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ εὐρισκόμενα πλησιέστερον πρὸς τὴν πατρίδα μας, φιλοδοξοῦν ἐπίσης νὰ ἀποτελέσουν τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ τῆς Νισύρου καὶ τῆς μεγάλης Νισυριακῆς Παροικίας τῆς Ἀμερικῆς, τὰ μέλη τῆς ὁποίας θὰ κατατοπιζοῦν μὲ ὅλα τὰ ἐνδιαφέροντα ζητήματα τῆς Νισύρου, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουν, λόγῳ τῆς μακρόχρονης ἀπουσίας των καὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως πού τὰ χωρίζει. Ἡ ἐπιτυχία ὄλων αὐτῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι ἔργον μόνον τῶν μελῶν τῆς Ἐκδ. Ἐπιτροπῆς. Ἀνάγκη νὰ συμβάλουν ὅλοι οἱ δυνάμενοι. Καὶ πρῶτον οἱ Τοπικὰς μας Ἀρχὰς ὀφείλουν νὰ ἐκπονήσουν ἓνα πρόγραμμα τῶν ἀναγκαιούτων ἔργων, εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ὁποίου θέλομεν βοηθήσει διὰ τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ τῆς παρακολουθήσεως εἰς τὰς ἀρμοδίας Κρατικὰς Ὑπηρεσίας. Οἱ διάφορες τοπικὰς Ὀργανώσεις νὰ φέ-

ρουν εἰς τὴν δημοσιότητα τὰ προβλήματα πού τις ἀπασχολοῦν, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνωνται αἱ καλύτερες δυνατὲς λύσεις. Ἀπὸ τὸν Γνωμαγόρα τῆς Νισύρου, καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τῆς Σχολῆς μας ἀναμένομεν νὰ ἀποδυθοῦν εἰς μίαν πραγματικὴν σταυροφορίαν, διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ διάσωσιν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ πλοῦτου τῆς Νισύρου. Ἐὰν ἡ περισυλλογὴ καὶ ἡ διάσωσις αὐτὴ δὲν γίνῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, πού ζοῦν ἀκόμη συμπατριῶται μας δυνάμενοι νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν, τότε δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ἀργότερον. Εἰς ἐκείνους πού θὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ ζήτημα αὐτό, συνιστῶμεν τὴν μελέτην τοῦ ἄρθρου τοῦ Δωδεκανησίου ἐπιστήμονος κ. Ἀναστ. Καραναστάση, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 15 τεῦχος τῶν Νισ. Χρονικῶν.

Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία τοῦ περιοδικοῦ. Δηλαδή διὰ νὰ ἐπιτύχουν πλήρως τὰ Νισ. Χρονικὰ ἀνάγκη νὰ γίνουν Οἰκονομικὸς Ὀργανισμὸς ἀνεξάρτητος, διὰ νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ἰκανότης ὄχι μόνον νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τοὺς ἀνωτέρω σκοπούς, ἀλλὰ νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ τὴν δράσιν του εἰς ἄλλους τομεῖς. Οἱ πρῶτες ἐνδείξεις ὑπῆρξαν ἐνθαρρυντικῆς. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἔκκλησίν μας τόσον οἱ ἐδῶ δυνάμενοι, ὅσον καὶ ἄρκετοὶ ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μας τῆς Ἀμερικῆς ἔσπευσαν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς αὐτήν. Τὰ γράμματα τὰ ὁποῖα συνώδευσαν τὶς οἰκονομικὰς ἐνισχύσεις ἦσαν τόσον συγκινητικὰ, ὥστε νὰ μᾶς τονώσουν εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἀνελάβαμεν. Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι βεβαία ὅτι παρόμοιες ἐκδηλώσεις θὰ συνεχισθοῦν, ἐλπίζει δὲ ὅτι καὶ ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς δὲν θὰ ἀδιαφορήσῃ. Ἀναγνωρίζομεν τὶς ἀνάγκες του ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν προορισμὸν του, ἀλλὰ γνωρίζομεν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς κάθε Νισυριακόν. Διὰ τοῦτο εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μὲ τὴν καλὴν θέλησιν πού διακρίνει τόσον τὴν διοίκησιν ὅσον καὶ τὰ μέλη του, θὰ ἐξευρεθῇ τρόπος νὰ μὴ ὑστερήσῃ εἰς μίαν παννισυριακὴν ἐκδήλωσιν. Ἐὰν ὅλα αὐτὰ πραγματοποιηθοῦν, τότε ἡ ἐπιτυχία θὰ εἶναι πλήρης καὶ ἡ τιμὴ δὲν θὰ ἀνήκῃ εἰς τοὺς ὀλίγους, ἀλλὰ εἰς τὴν ὁλόκληρα.

*

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Ἀπὸ τὴν συλλογὴ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ)

Ἦδὸ τὸ πρῶτ' σηκόνομαι, ἴστοῦ ἀγαπῶ πηγαίνω
 κι' ὁ ἀγαπῶ μὲ ἴπανταξε μέσα ἴστο σταυροδρομί.
 Κι' ἐγὼ τὸ μῆλο τοῦ ἴδωκα καὶ ἴκεῖνος τὸ βαστάει,
 κι' εἰς τὸ λαϊμό μου τὸ ἴβαλα καὶ ἴστο χωριὸ πηγαίνω,
 κι' εἰς τὸ χωριὸ χορὸν ἴῆρα, κι' ἴπιασα καὶ χορεύω.
 Γλυκὸς βοριάς ἐφύσησε κι' ἐπῆρε μου τὴ σκέπη,
 κι' ἡ μάνα μου μὲ ἴάνευε ἀπὸ τὸ παραθύρι.
 «Κόρη, καὶ ποιὸς σοῦ τὸ ἴδωσε τοῦ γιοῦ μου τὸ βοτάνι;»
 «Ὁ γιὸς σου ἴμένα τὸ ἴδωκε, γυναῖκα θὰ μὲ πάρη,
 γυναῖκα καὶ ἐδλοητικὴ καὶ μὲ χρυσὸ στεφάνι».
 «Κακὴ ὦρα ἴστοὺς γάμους σου κακὴ ὦρα ἴσταῖς χαραῖς σου
 κι' ἴστροπελέκι καὶ φωτιά νὰ πέση ἴσταῖς ἀδλαῖς σου».
 Κι' ἡ κόρη ἴτο φρένιμη, φρένιμα ἴπηλοῖθη.
 «Στανιό σου πεθερά μου ἴσαι στανιό σου νύφη σοῦ ἴμαι,
 στανιό σου τὸν καλό σου γιὸ ἴντρα θὰ τὸν ἴπάρω·
 ἐδῶ πέρα κι' ἴντίπερα κάθονται οἱ μαστόροι
 καὶ κάμ' ἴργυρο-ἴλέσιδο, νὰ δέσης τὸν ἴγιό σου
 κι' ἴν ἴρω ἴγὼ καὶ ἴλώσω τον, εἶναι ντροπὴ ἴδική μου,
 κι' ἴν ἴρω ἴκεῖνος κι' ἴῆρη με, πάλε χαρὰ ἴδική μου».

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΔΗΜΑΡΧΙΑ ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΕΡΜΙΑΝΗ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον συνεδριάσαν ἐκτάκτως σήμερον τὴν 5ην ἀρξαμένου μηνὸς Αὐγούστου 1934 καὶ περὶ ὥραν 5ην ἀπογευματινὴν ἐν τῇ τακτικῇ αἰθούσῃ, τῶν συνεδριάσεων, τῇ προσκλήσει τοῦ κ. Δημάρχου πρὸς ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ τε καὶ σύμπαντος τοῦ Δήμου Ἐμπορείου (Νισύρου) πρὸς τὸν ἐν Νέα Ὑόρκη Ἀμερικῆς Σύλλογον τοῦ Δήμου Ἐμπορείου

«ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΕΡΜΙΑΝΗ»

Ἐπεφάσισε παμψηφεί τὰ ἑξῆς:

1ον.- Τὸ Δημαρχοσυμβούλιον, μετὰ σύμπαντος τοῦ Δήμου Ἐμπορείου, θεωρεῖ καθήκον αὐτοῦ ἀπαραίτητον νὰ εὐχαριστήσῃ θερμῶς τὸν ἀξιότιμον Σύλλογον τοῦ Δήμου Ἐμπορείου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΕΡΜΙΑΝΗ» διὰ τὴν ἔνθερον καὶ πολῦτιμον ὑποστήριξιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν συνεχίζει, ἰδίως εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα τῆς Κοινότητος Ἐμπορείου καὶ τὰς ἐκκλησίας.

2ον.- Τὸ Δημαρχοσυμβούλιον συνειδὸς τὴν πολλὴν πρὸς τὸν τόπον στοργὴν τοῦ προρρηθέντος ἀξιότιμου Συλλόγου καὶ τὰς χρηματικὰς θυσίας τὰς ὁποίας οὐ μόνον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν οἰκονομικὴν κρίσιν, τὴν δυσχεραίνουσαν τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, ἀδιστάκτως χορηγεῖ, ὡς λ.χ. τὴν ἐκ δέκα χιλιάδων (ἀριθ. 10.000) ἰταλικῶν λιρεττῶν ἀποστολὴν ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν καὶ γενικῶς τὰς πολλαπλᾶς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Κοινότητα Ἐμπορείου, προβαίνει αὐθόρμητον, ὅπως ὑποβάλῃ τῷ ἀγαθοεργῷ Συλλόγῳ τὴν διάπυρον εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τε καὶ σύμπαντος τοῦ Δήμου Ἐμπορείου (Νισύρου) καὶ συγχρόνως ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν ὡς

ΜΕΓΑΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ

τῆς Κοινότητος Ἐμπορείου καὶ

ΠΟΛΥΤΙΜΟΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΝ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΑΥΤΗΣ.

Ἐν Ἐμπορείῳ Νισύρου, τῇ 5 Αὐγούστου 1934.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Γεώργιος Ξανθός

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Σταμάτης Μιχαηλίδης

Ἰωάννης Σύμπλης

Γεώργιος Κοριτσιδης

Χρῆστος Γεωργαλᾶς

Ἄριστοτέλης Πατούρης

ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον Σελὶς πρακτικοῦ 593.

Ἐπισημασθέντες

Ἄριστ. Ἰακωβ. Πατούρης

Πρωτότυπον εὑρηται κατατεθειμένον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου.

Ἡ νέα Διοίκησης τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου Νισύρου ὁ «ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ»

Ἐκ Νισύρου ἀνηγγέλθη ὅτι κατὰ τὰς διεξαχθεῖσας ἀρχαιρεσίας τῆς 6-7-58 τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου Νισύρου ὁ «Ἅγιος Σάββας» πρὸς ἀνάδειξιν νέου Δ.Σ. ἐξελέγησαν οἱ κάτωθι:

Πρόεδρος:	Φίλιππος Ι. Φιλίππου
Ἀντιπρόεδρος:	Νικόλαος Ι. Φραντζῆς
Ταμίας:	Χριστοφῆς Ν. Κορωναῖος

Σύμβουλοι:

Νικόλαος Ι. Μίχαλος, Χαράλαμπος Διακομιχάλης, Κων/τίνος Γ. Χατζηνικολάου,
Ἰωάννης Χ. Σακκαλῆς, Ἰωάννης Β. Κακακίος.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» συγχαίρου τὸ νέον Δ.Σ. καὶ εὐχονται εἰς αὐτὸ εὐδῶσιν τοῦ ἔργου του.

Σύλλογος «Ἁγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Ἀθηνῶν

Κατὰ τὴν Κυριακὴν 15ην Ἰουνίου ἐ.ἔ. ἔλαβε χώραν ἡ τακτικὴ ἔτησίαι γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Συλλόγου μας μὲ θέματα: Λογοδοσίαν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Δ.Σ., Ἀρχαιρεσίας καὶ λήψιν διαφόρων ἀποφάσεων.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. κ. Ἰωάννης Μιχ. Καμπαλοῦρης, λογοδοτῶν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Δ.Σ., ἐτόνισεν ὅτι κατεβλήθη κάθε προσπάθεια ὅπως συνεχισθῇ ἡ δράσις τοῦ Συλλόγου τόσον εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ψυχαγωγικὸν τομέα ὅσον καὶ εἰς ἀγαθοεργίας καὶ ἄλλας συναφεῖς ἐκδηλώσεις. Οὕτω συνεχίσθη ἡ ἀπονομὴ τοῦ «Θεολογίου Βραβείου» πρὸς τοὺς ἀριστεῖς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Νικιῶν Νισύρου, διτηρήθη στενὴ ἐπαφὴ καὶ σχετικὴ συνεργασία ἐπὶ διαφόρων θεμάτων μὲ τὰς Ἀρχὰς τῶν Νικιῶν καὶ τὸν ἐν Ἀμερικῇ ὁμώνυμον Σύλλογον, ἐπροικοδοτήθη βάσει τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως θεσμοῦ προικοδοτήσεων, ἕνα κοριτσάκι εἰς Νικιά, ὠργανώθησαν δύο ἐκδρομαὶ διὰ τὴν ψυχαγωγίαν τῶν Μελῶν, ἐτελέσθη ἡ ἑορτὴ τῆς Βασιλόπιττας καὶ ἡ ἔτησίαι Ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου, γενικῶς δὲ τὸ Δ.Σ. ἐμερίμνησε διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ. Ἡ ἔκθεσις τοῦ γενομένου διαχειριστικοῦ ἐλέγχου ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως.

Γενομένων ἀρχαιρεσιῶν, ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Διοικ. Συμβούλιον:

Πρόεδρος:	Ἰωάννης Μιχ. Καμπαλοῦρης
Ἀντιπρόεδρος:	Ναυσικᾶ Πασχ. Τσουκαλᾶ
Γεν. Γραμματεὺς:	Νικόλαος Γ. Κόκκινος
Ταμίας:	Γεώργιος Κ. Σιλβέστρος
Σύμβουλοι:	Εἰρήνη Γ. Κοντονικολάου Κωνσταντῖνος Ἰερομνήμων Δημήτριος Ν. Νικητιάδης

Ἐπίσης ἀνεκοινώθη ἡ πρότασις τοῦ ἀδελφοῦ ἐν Ρόδῳ Συλλόγου ἡ «Πορφυρίς» περὶ ὀργανώσεως ἐκδρομῆς εἰς Νίσυρον κατὰ Αὐγουστον μῆνα καὶ ἐκλήθησαν τὰ Μέλη νὰ μετᾶσχουν. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Θ. Θεοχαρίδης εἰσηγήθη τὸ θέμα τῆς ἀγορᾶς ἀκινήτου τῆς Ἐκκλησίας Νικιῶν, κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν Σύλλογον τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ τὴν γενομένην συζήτησιν, συνεκροτήθη ὁμοφώνως Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ.κ. Νικολάου Γιαννάκη, Ἰωάννου Καραγεωργίου καὶ Νικολάου Ἰερομνήμωνος, ἥτις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γ. Γραμματέως τοῦ Συλλόγου, θέλει προβῆ εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀγοράν, συνεννοουμένη μετὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Νικιῶν.

Δωδεκανησιακός Σύλλογος Νισυρίων «Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΡΜΙΑΝΗ»

Πρὸς τὰ «Νισυριακὰ Χρονικά»

Ἐνταῦθα

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Παρακαλοῦμεν ὅπως δημοσιεύσητε εἰς τὸ ἔγκριτον Ἑμῶν Περιοδικὸν τὴν κάτωθι ἀγγελίαν:

«Ὁ Νισυριακὸς Σύλλογος «Ἡ Παναγία ἡ Θερμιανὴ» ἐπραγματοποίησε καὶ ἐφέτος εἰς τὰς 13 Ἰουλίου τὴν ἀποφασισθεῖσαν θερινὴν ἐκδρομὴν του εἰς τὴν παραλίαν τῆς «Λούτσας».

Παρευρέθησαν εἰς αὐτὴν 122 ἄτομα, Μέλη καὶ φίλοι τοῦ Συλλόγου.

Ἡ μετάβασις καὶ ἡ ἐπιστροφή ἐγένετο διὰ 3 Πούλμαν. Ἡ ἱκανοποίησις, ἡ χαρὰ καὶ τὸ κέφι τῶν ἐκδρομῶν ὑπῆρξαν ἀπόλυτα. Θεωροῦμεν ὑποχρέωσίν μας νὰ σημειώσωμεν μεταξὺ τῶν ἐκδρομῶν μας καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Σεβαστοῦ μας καὶ ὑπεργήρου πατριώτου Γεωργίου Ζούνη».

Εὐχαριστοῦντες ὑμᾶς

Διατελοῦμεν

Ὁ Γ. Γραμματεὺς

Μ. Βλαχάκης

Ὁ Πρόεδρος

Ἄλ. Καράλης

Ἐξωραϊστικὴ Ἐπιτροπὴ Μανδρακίου.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῇ 16ῃ Ἰουνίου 1958

Πρὸς

Τὸν Ἀγαθοεργὸν Σύλλογον Νισυρίων

«Ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Νέαν Ὑόρκην

Ἀγαπητὲ κ. Πρόεδρε,

Ἐν συνεχείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3/25-2-1956 ἐπιστολῆς μας, σχετικῆς μὲ τὰς Παλαιὰς Νισυριακὰς ἐνδυμασίας, εὐρισκόμεθα εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον νὰ Σᾶς γνωρίσωμεν, ὅτι, κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ προσπαθειῶν, κατωρθώσαμεν νὰ ἀποκτήσωμεν 2 σχεδὸν πλήρεις παλαιὰς Νισυριακὰς ἐνδυμασίας γυναικείας (ἀποτελουμένες ἀπὸ 2 κόκκινα ἐξωτερικὰ φουστάνια, 2 ἐσωτερικὰ, 2 γελέκια, 2 σφιώματα καὶ 2 ζεύγη πασοῦμια κόκκινα) καὶ 3 ἀνδρικές ἐλλιπτεῖς (ἀποτελουμένες ἀπὸ 3 βράκες, 3 ἐσώβρακα, 3 ζεύγη κάλτσες πλεκτῆς καὶ 2 ζεύγη παπούτσια) κεντημένες ὅλες ἀπὸ τὰ κορίτσια τῆς Ἀγροτολέσχης κατὰ παλαιὰν ἀπομίμησιν.

Αἱ ὡς ἄνω ἐνδυμασίαι ἐκόστισαν συνολικῶς Δρχ. 2.166,00.

Πρόκειται δὲ νὰ παραδοθοῦν αὐταὶ εἰς τὴν Δημαρχίαν ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος, ὅπου καὶ θὰ φυλάττωνται ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ εἰς ἰδιαιτέρον μέρος.

Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν κατωτέρω, πρὸς ἐνημέρωσιν, τὴν ὄλην κίνησιν τῆς Διαχειρίσεως τῆς Ἐξωραϊστικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ Ἰανουάριον 1956 μέχρι Ἰούνιον 1958.

Εἰς π ρ ᾶ ξ εἰ ς :

1. Ἀπὸ ὑπόλοιπον παλαιᾶς διαχειρίσεως	Δρχ.	648,90
2. » ἐνίσχυσιν Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς, Δόλλ. 75	»	2235,00
3. » χοροεσπερίδας	»	681,00
	Δρχ.	3564,90

Δ α π ᾶ ν α ι :

1. Ἐξωραϊσμὸς τοῦ παραπλευρώς τοῦ Μηχανοστασίου χώρου	Δρχ.	1270,00
2. Βιβλία διαχειρίσεως, γραφ. ὕλη καὶ ταχυδρ. τέλη	»	128,90
3. Παλαιὰ Νισυριακὰ ἐνδυμασίαι	»	2166,00
	Δρχ.	3564,90

Διαβίβαστε παρακαλοῦμεν τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μας εἰς τὸ περὶ Ἑμᾶς Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ πατριωτικῶν ἀσπασμῶν

Ὁ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Νικ. Διακομιχάλης

Ὁ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀπόστ. Μαστρογιάννης

Κοινοιποίησις

Ἀγαθοεργὸν Σύλλογον Νισυρίων

«Ὁ Γνωμαγόρας» - Τμήμα Ἀθηνῶν-Πειραιῶς

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Ἰσολογισμὸς τῶν «Ν.Χ.»

Εἶναι σκόπιμον νὰ ἀναφέρωμεν τὰ συμπεράσματα πὸν προκύπτουν ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ δημοσιευθέντος εἰς τὸ 21ον τεῦχος τῶν «Ν.Χ.» Ἰσολογισμοῦ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ περιοδικοῦ μας.

Γενικῆ εἶναι ἡ καθυστέρησις τῆς ἐξοφλήσεως τῶν συνδρομῶν, τόσον διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ Ἑσωτερικοῦ ὅσον καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Εἶναι περιττὸ νὰ τονίσωμεν τὴν σημασίαν πὸν ἔχει διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ν.Σ.» τὸ βασικὸ τοῦτο φαινόμενον. Νὰ σκεφθῶμεν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν παράλειψιν τῶν συνδρομητῶν μας κατὰ μέγιστον ποσοστὸν εἰς ἀμέλειαν; Ἡ συνδρομὴ ἢ ἐτήσια εἶναι τόσον μικρὰ πὸν τὸ μέγιστον τῶν συνδρομητῶν μας εἶναι εὐχερὲς νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν καταβολὴν αὐτῆς ἐγκαίρως καὶ νὰ συμβάλῃ κατὰ τὸ ἐλάχιστον ποσοστὸν εἰς τὴν ὀμαλὴν ἔκδοσιν τῶν «Ν.Χ.» τὰ ὁποῖα ὅπως πιστεύομεν καὶ ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ προσφέρουν σπουδαιοτάτην ὑπηρεσίαν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς γενετήρας μας.

Οὔτε τὸ δικαιολογητικὸν ὅτι δὲν ὠχλήθησαν δι' εἰδικοῦ εἰσπράκτορος εἶναι ἐπαρκὲς διὰ τὴν παράλειψιν τῆς πληρωμῆς τῶν συνδρομῶν, καθ' ὅσον πιστεύομεν ὅτι ἡ καλὴ θέλησις καὶ ἡ στοιχειώδης πρὸς αὐτὴν συνέπεια, εἶναι ἱκανὴ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν μιᾶς ὑποχρέωσως, ἐνὸς καθήκοντος.

Μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν ἐνισχυτῶν τῆς ἐκδόσεως τῶν «Ν.Χ.» δὲν βλέπομεν τοὺς πολυπληθεῖς Συλλόγους τῶν Νισυρίων τόσον εἰς τὴν Νίσυρον ὅσον καὶ

ἐκτὸς τῆς Νισύρου, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, Ἀθήνας καὶ Ρόδον.

Ἐξαιρέσει τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος χρηματοδοτεῖ μερικῶς τὴν ἔκδοσιν, ὁ Δῆμος Μανδρακίου Νισύρου προσέφερεν πρὸ διετίας περίπου τὸ συμβολικὸν ποσὸν τῶν 500 δραχμῶν καὶ τὸ τοπικὸν Τμήμα Νισύρου τοῦ Συλλόγου ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ τὸ ποσὸν τῶν 150 δραχμῶν, οὐδεμίαν ἄλλη Ὄργανωσις Νισυρίων ἤλθεν ἀρωγὸς τῆς ἐκδοτικῆς προσπάθει-
ας ἢ ὁποῖα ἄς λεχθῆ ἄλλην μίαν φορὰν ἐχαρακτηρίσθη πανταχόθεν μὲ τὰ πλεόν ἐπαινετὰ σχόλια καὶ ἀνεγνωρίσθη γενικῶς τὸ μέγεθος τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας προσφέρει πρὸς τὴν Νίσυρον, διὰ τὴν πρόοδον τῆς ὁποίας ἐργάζονται καὶ ὁ Δῆμος καὶ αἱ Κοινότητες καὶ οἱ Σύλλογοι τῆς Ἀμερικῆς, Ἀθηνῶν, Ρόδου καὶ Νισύρου. Τὸ μέγεθος τῆς παραλείψεως ταύτης ἀφίνομεν νὰ ἐκτιμῆσθῃ ἕκαστος κατὰ τὴν κρίσιν του.

Φωτεινὸν σημεῖον διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ν.Χ.» εἶναι ἡ συμβολὴ ἢ πρόθυμος ἐνὸς ἀριθμοῦ τῶν συμπατριωτῶν μας, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἔκδοσις εἶχε τὴν ἀπήχησιν τὴν ὁποῖαν ἀνέμενον ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι μὲ κόπους καὶ θυσίας ἐργάζονται ἀόκνως διὰ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τοῦ περιοδικοῦ μας, ἀπὸ ἐκδόσεως εἰς ἔκδοσιν. Τὸ ὅτι εὐρέθησαν ἀρκετοὶ Νισυριοὶ καὶ ἐνίσχυσαν οἰκονομικῶς τὸ Περιοδικόν, ἀποτελεῖ ἐλπίδα ὅτι τὸ περιοδικὸν θὰ τύχῃ τῆς γενικῆς ἐνισχύσεως καὶ ὅτι θὰ δυναθῆ νὰ συνεχίσῃ ἀπροσκοπτώς τὴν ἔκδοσίν του πρὸς τὸ καλὸν τῆς Νισύρου.

Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Σὰς καθιστῶμεν γνωστὸν ὅτι ὁ Γραμματεὺς κ. Π. Σακλαρίδης παραιτεῖται τῶν καθηκόντων του λόγῳ μεταφορᾶς του ἐκ Νέας Ὑόρκης πρὸς Φλώριδα. Ἐπίσης παραιτεῖται τῶν καθηκόντων τοῦ Ταμίου ὁ κ. Ν. Κουλιανίδης λόγῳ ἐπιστρατεύσεως.

Κατόπιν ὑποδείξεως τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ κατόπιν ψηφίσεως τῆς ὀλομελείας τοῦ Συλλόγου, τὰ μὲν καθήκοντα Γραμματέως ἀναλαμβάνει ὁ κ. Μιχαὴλ Σακλαρίδης τὰ τοῦ Ταμίου ὁ κ. Γ. Κλεόπουλος. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τυγχάνουν Σύμβουλοι τοῦ Συλλόγου, ἀναπληροῦν τὰς θέσεις αὐτῶν ὁ κ. Α. Μαυρουδῆς καὶ ὁ κ. Γ. Κουλάκης.

Ἡ ἐκδρομὴ τῆς Παναγίας Θερμιανῆς

Μεῖ ἱκανοποιήσιν σημειώνομεν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Συλλόγου μας «Παναγία ἢ Θερμιανὴ» στὴ Λούτσα. Ἡ ἀθρόα συμμετοχὴ τῶν μελῶν του εἶναι νομιζομε, ἀρκετὴ ἔνδειξις τῆς προσπαθείας τοῦ Δ.Σ., πού με ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ἀκούραστους Πρόεδρό του κ. Ἀλέκο Καράλη καὶ Γεν. Γραμματέα του κ. Βλαχάκη, κατορθώνει νὰ συγκεντρώη καὶ νὰ φέρη σὲ ἐπαφὴ τοὺς διασκορπισμένους στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν Πειραιᾶ Μπιοριαῖτες.

Ἡ ἀμέλεια ἐξακολουθεῖ

Τὰ «Ν.Χ.» ἀποστέλλονται σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς Νισυρίους, ὅπου καὶ ἂν κατοικοῦν. Εἴτε εἰς τὴν Δωδεκάνησον, εἴτε εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα, εἴτε εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν πολυπληθῆ Νισυριακὴν παροικίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι ἐπομένως ὁ μοναδικὸς συνδετικὸς κρίκος τῶν Νισυρίων μετὰ τὴν Νίσυρον καὶ μετὰξὺ των, καταβάλλουν δὲ κάθε προσπάθειαν νὰ ἀνταποκριθοῦν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον τὰ «Ν.Χ.» πρὸς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ των αὐτοῦ. Μετὰ ἐπιμονὴν ἐζήτησαν καὶ ζητοῦν καὶ δὲν θὰ πάθουν νὰ ζητοῦν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν βοήθειαν ὄλων. Ἰδιαιτέρως παρεκάλεσαν τὸν Δῆμον, τὰς Κοινοτήτας καὶ τοὺς Συλλόγους νὰ ἐνημερῶνουν δι' ἀνακοινώσεων των τοὺς ξενιτεμένους Νισυρίους διὰ τὰ ζητήματα τῆς Νήσου μας τὰ ὅποια ἐμπίπτουν εἰς τὴν ἀρμοδιότητά των. Εἶναι ἡ ἐνημέρωσις αὐτὴ τὸ ἐλάχιστον καθήκον πού ἔχουν ἀπέναντι τῶν συμπατριωτῶν μας οἱ ὅποιοι δὲν ἔπαφον ἐμπράκτως νὰ ἐκδηλώσουν τὴν ἀγάπην των καὶ τὸ ἐνδιαφέρον των διὰ τὴν Πατρίδα. Μετὰ λύπης μας εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τονίσωμεν διὰ μίαν ἄλλην φορὰν ὅτι δὲν συνηγήσαμεν ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ οὐδεμίαν κατανόησιν.

Ὁ Σύλλογος ἡ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ» καὶ τὰ ζητήματα τῆς Νισύρου

Ὁ Σύλλογος Νισυρίων Ρόδου ἡ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ» ἔλαβε τελευταῖα ὠρισμένας ἀποφάσεις πού μαρτυροῦν τὴν προοδευ-

τικὴ ἀνύψωσιν τοῦ Σωματείου. Ἀξίζει νὰ τὰς ἀναφέρωμεν:

α) Ἐκτύπωσις καλλιτεχνικοῦ λευκώματος με φωτογραφίας τοπίων τῆς Νισύρου. Εἰς τὸ κύριον ἄρθρον τοῦ παρόντος τεύχους ὑψώνομεν τὴν φωνὴν διὰ τὴν φροντίδα διαφημίσεως τῆς Τουριστικῆς μας κινήσεως με βάσιν τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν ἱαματικῶν μας πηγῶν. Ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει ἡ προαναφερθεῖσα προσπάθεια τῆς «ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ». Εἰς τὴν μέριμναν τῆς «ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ» βλέπομεν τὴν τοποθέτησιν εἰς τὰ κατάλληλα καταστήματα τῶν νήσων Ρόδου καὶ Κῶ τῶν φωτογραφιῶν τῶν καλύτερων τοπίων τῆς Νισύρου, διὰ νὰ λαμβάνουν γνῶσιν τὰ διερχόμενα, ἀπὸ τὰ δύο ὄραϊα νησιά, καραβάνια τῶν Τουριστῶν, με ἀποτέλεσμα τὴν ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τῆς Νισύρου.

β) Ἀνάπτυξις πρωτοβουλίας διὰ τὴν πραγματοποίησιν ἐξ ὄλων τῶν σημείων πού εὐρίσκονται Νισυριακαὶ παροικίαι διὰ τῶν Συλλόγων τῆς ἐκδρομῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Αὐγούστον εἰς Νίσυρον. Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται δυσχερὲς ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ πραγματοποιηθῆ με τὴν εὐκαιρίαν καὶ τῆς πανηγύρεως τῆς «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ» τὸ παννισυριακὸν προσκύνημα κατὰ τὸν προσεχῆ Αὐγούστον, ἀξίζει τὸν κόπο πᾶσα προσπάθεια, καθ' ὅσον οὐδενὸς διαφεύγει ἡ σημασία τοῦ γεγονότος διὰ τὴν τόνωσιν τῆς Τουριστικῆς κινήσεως καὶ τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν γενέτειραν.

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Συλλόγου ἡ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ» νὰ συμβάλῃ κατὰ τρόπον πολὺ πρακτικὸν διὰ τὴν Τουριστικὴν διαφήμισιν τῆς Νισύρου εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου καὶ κάθε ἐνισχύσεως ἀπὸ μέρους ὄλων μας. Εἰς τὸν τομέα τῆς διαφημίσεως, ἄλλοι βέβαια θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀρμοδιότης ἐπὶ τοῦ θέματος μέχρι σήμερον δὲν ἐπεδείχθη. Αἱ δημο-

τικά ἄρχαι ἐπιβάλλεται νὰ ἀναγράφωσι εἰς τὸν προϋπολογισμόν των τὸ σχετικὸν κονδύλιον καὶ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην ἐπιμέλειαν νὰ ἀπασχολοῦνται μὲ τὸ σπουδαιότατον διὰ τὴν Τουριστικὴν κίνησιν τοῦ νησιοῦ μας ζήτημα. Διὰ τὴν προσεχῆ θερινὴν περίοδον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθῆ κατὰ τὸν ἐπιβεβλημένον τρόπον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἄρμοδιῶν. Πρῶτοι ἡμεῖς θὰ ἐπαινέσωμεν τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος μὲ σοβαρότητα ὑποσχόμενοι συγχρόνως ὅτι θὰ συμβάλωμεν εἰς τὰς σχετικὰς προσπάθειάς, αἱ ὁποῖαι ὅμως τονίζομεν ὅτι ἀποτελοῦν κύριον ἔργον τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς.

Οἱ ἐνισχυταὶ τῶν προσπαθειῶν τοῦ Λιμενικοῦ μας Συλλόγου.

Μὲ ἰδιαίτεραν ἱκανοποίησιν δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω εὐχαριστήριον τοῦ Λιμενικοῦ μας Συλλόγου πρὸς τοὺς ἐνισχυτάς του διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐπιστρώσεως τοῦ λιμενοβραχίονος.

ΛΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

«**ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ**»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου «**Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ**» εὐχαριστοῦμεν ἰδιαίτερος τοὺς κατωτέρω συμπολίτας μας, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς χρηματικῆς των προσφορᾶς συνετέλεσαν εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐπιστρώσεως τοῦ λιμενοβραχίονος καὶ παρέσχον οὕτω εἰς αὐτὰ τὴν τιμὴν, δυνάμει τοῦ ὑπ'ἀριθ. 24 ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ, νὰ διακηρύξωμεν αὐτοὺς Δωρητάς τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου.

1) Γεώργιος Ὁρφανός	Δρχ. 200
2) Γεώργιος Παπαεμμανουήλ	» 250
3) Κωνσταντῖνος Γενᾶς	» 250
4) Νικόλαος Καλογήρου	» 250

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου τῆ 30.6.58

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ὁ Ἀθλητισμὸς εἰς τὴν Νίσυρον

Οἱ στήλες μας δημοσιεύουν διὰ πρώτην φοράν ἀθλητικὰς Νισυριακὰς εἰδήσεις,

τὰς ὁποίας μᾶς ἔστειλεν ὁ συμπατριώτης μας Κωνσταντῖνος Θεοδώρου. Οἱ προσπάθειες τῆς Νισυριακῆς Νεολαίας νὰ ὀργανώσῃ ἀθλητικὰς ὁμάδες, ἀποτελεῖ μίαν ἀκόμη ἔνδειξιν τῆς ζωτικότητος τῶν συμπατριωτῶν μας. Εἶναι γνωστὴ ἡ σημασία τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ γι'αὐτὸ οἱ προσπάθειες τῶν παιδιῶν τῆς Νισύρου πρέπει νὰ ἐνισχυθῶν ἀπ' ὅλα μας τὰ σωματεῖα καὶ ἄτομα. Θὰ ὑπάρξουν σημαντικὰς δυσκολίες στὴν ἀρχή. Αὐτὸ ἄς τὸ γνωρίζουν οἱ νεαροὶ μας. Μετὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιμονὴ ὅμως καλλιεργεῖται τὸ ἀθλητικὸν ἦθος καὶ αἱ πρῶτες ἀθλητικὰς ἐπιτυχίες πού συγκινοῦν, προκαλοῦν τὸν θαυμασμόν καὶ ὀδηγοῦν θετικὰ στὴν ἐξεύρεσιν καὶ χρημάτων καὶ γηπέδων καὶ πιστῶν ὀπαδῶν. Κάτι ἄλλο πού πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ νεαροὶ ἀθληταὶ μας, πού εἶχαν τὴν ἀτυχία νὰ ἠττηθοῦν ἀπὸ τὴν «**Δόξαν**» Καρδάμαινας εἶναι, πὼς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα πού συχνὰ ρυθμίζεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν τύχην μιᾶς καλῆς ἢ κακῆς στιγμῆς τοῦ ἀγῶνος, περισσότερη σημασία ἔχει ἡ συγκροτημένη ἐμφάνισις τῶν ἀθλητῶν, ἢ συνεχῆς προσπάθεια διὰ τὴν νίκην διὰ τῆς συνεργασίας ὄλων μὲ σεμνότητα, χωρὶς ἐγωισμόν καὶ σεβασμὸν πρὸς τοὺς συναθλητάς των. Ὅλα αὐτὰ δηλαδὴ πού ἐκφράζει τὸ «**ἀθλητικὸν ἦθος**». Νὰ εἶναι βέβαιοι πὼς πολὺ σύντομα θὰ βροῦν τὴν βοήθειαν ἢ ὁποῖα ἀξίζει εἰς τὶς προσπάθειάς των.

Ἀθλητικὴ κίνησις

Ὁ συμπατριώτης μας Κων/τῖνος Θεοδώρου μᾶς γράφει τὰ ἀκόλουθα ἀθλητικὰ νέα.

Τὴν 27ην Ἰουλίου ἡ ποδοσφαιρικὴ ὁμάς Μανδρακίου Νισύρου «**Ο Γνωμαγόρας**» μετέβη εἰς τὰ Καρδάμαινα πρὸς φιλικὴν ποδοσφαιρικὴν συνάντησιν μετὰ τῆς τοπικῆς ὁμάδος τῆς «**Δόξης**». Εἰς τὸν ἀγῶνα του αὐτὸν ὁ Γνωμαγόρας ἔκαμε περίφημο παιγνίδι, ἀλλὰ ἡ τύχη χαμογέλασε στοὺς ἄλλους. Ἡ Νισυριακὴ ὁμάς ὑπερεῖχε αἰσθητῶς καὶ ἐσχηματίσθη ἡ ἐντύπωσις ὅτι θὰ ἐπιβληθῆ μὲ μεγάλο σκόρ. Παραδόξως ὅμως ἡ ἐπί-

Η ΝΗΣΟΣ ΝΙΣΥΡΟΣ

Υπό Καθ. Δρος Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

V. Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Προτού προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν γένεσιν καὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς Νισύρου, εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθοῦν τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἡ Νίσυρος δὲν εἶναι τὸ μόνον ἠφαιστειον τῆς Δωδεκανήσου. Ἡφαιστεια, ἐσβεσμένα ὅμως, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰς νήσους Ἐπισκοπὴν (Τήλον), Κῶ, καὶ Πάτιμον. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἠφαιστεια – τὰ ἐσβεσμένα δηλ. καὶ τὸ ἐνεργὸν τῆς Νισύρου – εὐρίσκονται τοποθετημένα κατὰ μίαν γραμμὴν, ἡ ὁποία ἔχει διεύθυνσιν ΝΑ-ΒΔ καὶ μᾶς φανερώνει ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ὑπάρχει ἓνα ρήγμα τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς συνέχεια τοῦ ρήγματος τοῦ Μονολίθου τῆς νήσου Ρόδου. Εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ ρήγματος αὐτοῦ ἀνεξήληθον ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς λάβαι¹, ἔγιναν δηλ. ἐκρήξεις, καὶ οὕτω ἐσχηματίσθησαν εἰς τὰς θέσεις αὐτὰς τὰ ἀνωτέρω ἠφαιστεια μὲ τὰ ἠφαιστειογενῆ πετρώματά των.

β) Ἡ Νίσυρος ἐπίσης εὐρίσκεται εἰς τὴν θῆσιν ὅπου ἡ γραμμὴ ἠφαιστειῶν Ἐπισκοπῆς-Πάτιμου διασταυρῶνεται μὲ μίαν ἄλλην τοξοειδῆ γραμμὴν ἠφαιστειῶν (τοῦ Σουσακίου, Αἰγίνης, Πόρου, Μήλου, Σαντορίνης, Χριστιανῶν). Καὶ ἐπειδὴ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ ἠφαιστειῶν ἀντιστοιχοῦν εἰς μεγάλα ρήγματα τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Νίσυρος εὐρίσκεται τοποθετημένη εἰς τὴν διασταύρωσιν δύο μεγάλων ρηγμάτων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα διασχίζουν τὸν πυθμένα τοῦ Αἰγαίου.

γ) Ἐφόσον ἡ Νίσυρος ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα, ἔπεται ὅτι ἡ γένεσίς της καὶ ἡ περαιτέρω διαμόρφωσις της μέχρι σήμερον ὀφείλεται κυριώτατα εἰς ἠφαιστειῶν δρᾶσιν.

Διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τώρα τὴν γένεσιν τῆς Νισύρου εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξωμεν – μὲ τὴν φαντασίαν μας βέβαια – εἰς μίαν ἐποχὴν προϊστορικὴν, ἡ ὁποία ἀπέχει ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν περὶ τὰ 18-12 ἑκατομμύρια ἔτη καὶ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν γεωλόγων μειόκαινος ὑποπερίοδος τοῦ καινοζωϊκοῦ αἰῶνος τῆς προϊστορίας τῆς γῆς.

1. Λάβαι ὀνομάζονται γενικῶς τὰ διάπυρα καὶ ἐν τετηκυῖα καταστάσει παχύρρευστα ἢ λεπτόρρευστα ὑλικά, τὰ ὁποῖα ἀνεκχύνονται κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστειῶν. Αἱ λάβαι ἔχουν διάφορον χημικὴν σύστασιν, ψυχόμεναι δὲ καὶ στερεοποιούμεναι σχηματίζουν τὰ διάφορα ἠφαιστειογενῆ πετρώματα.

θεσις τῆς ομάδος δὲν ὑπῆρξε καθόλου ἀποτελεσματικὴ καὶ διὰ πρώτην φοράν, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχη τέρμα. Ἀντίθετα περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀγῶνος, κατεδικάσθη ὕστερα ἀπὸ ἓνα τέρμα πού ἐδέχθη ἐκ μακρυῆς ἀποστάσεως, σὲ ἀπροσδόκητον ἦτταν.

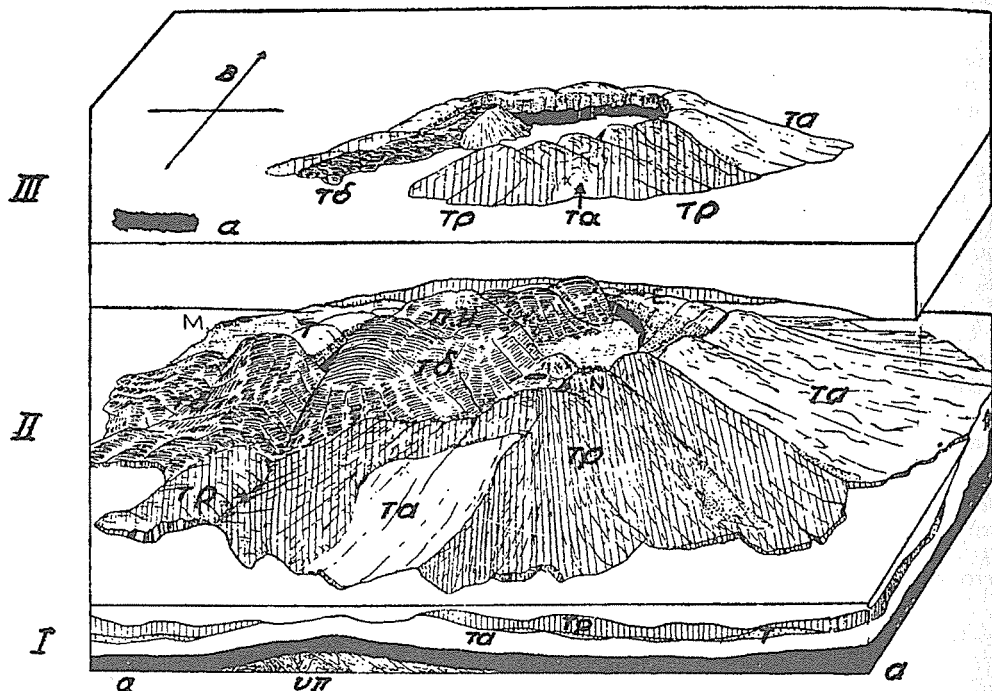
Τὸ ὅτι ἔχασε ὅμως ἡ ὁμάς μας αὐτὸ δὲν ἔχει τόσην σημασίαν ὅσο σημασίαν ἔχει τὸ ὅτι ἠγωνίσθη πολιτισμένα καὶ ἄφησε ἐντυπώσεις ἱκανοποιητικὰς. Ἄπαντες δὲ οἱ παρευρεθέντες εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀνεξαρτήτως συλλογικῶν προτιμήσεων, ἐπαραδέχθησαν ὅτι ἡ Νισυριακὴ ὁμάς ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ἀνωτέρα τῆς ἀντιπάλου της

καὶ ὅτι τὸ σκόρ τὴν ἀδικεῖ ἀπολύτως.

Γιὰ νὰ κρίνωμεν ὅμως τὰ πράγματα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν. Ἡ ὁμάς ἠγωνίσθη κατὰ πρώτον λόγον σὲ ξένον περιβάλλον καὶ κατὰ δεύτερον καὶ κύριον λόγον στερεῖται ποδοσφαιρικοῦ σταδίου καὶ δὲν δύνανται οἱ ποδοσφαιρισταὶ της νὰ προπονοῦνται ἐντατικῶς καὶ συστηματικῶς. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο τὸ γράφω ὡς παράκλησιν ἐκ μέρους ὄλων τῶν παιδιῶν τῆς Νισύρου καὶ πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι δὲν θὰ μείνη παράκλησις, ἀλλὰ θὰ πραγματοποιηθῆ ἀπὸ ἐκείνους πού ἔδειξαν ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς.

ΚΩΝΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Κατὰ τὴν μειόκαινον αὐτὴν ὑποπερίοδον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος δὲν εἶχεν εἰσέτι διαμορφωθῆ, ἀλλ' ἡ περιοχὴ, ὅπου εὐρίσκεται σήμερον ἡ Νίσυρος καὶ μεγάλο τμήμα τοῦ νοτιοδυτικοῦ ἡμίσεος τῆς Κῶ, καταλαμβάνετο τότε ὑπὸ θαλάσσης. Τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης αὐτῆς διέσχιζον ρήγματα. Εἰς τὴν θέσιν, ὅπου, ὡς ἀνεφέρθη προηγουμένως, διεσταυροῦντο δύο μεγάλα ρήγματα, ἤρχισαν κατὰ τοὺς μέσους ἢ τελευταίους χρόνους τῆς μειοκαίνου ὑποπεριόδου (δηλ. πρὸ 18-12 ἑκατομμυρίων ἐτῶν) νὰ

Σχ. 4.— Τὰ στάδια ἐξελίξεως τοῦ ἥφαιστείου τῆς Νισύρου (κατὰ τὸν Α. DESIO). Μ=Μανδράκι. Ε = Ἐμπορειός. Ν = Νικιά. Π.Η = Προφήτης Ἡλίας. α = ἀνδεσίται. τα = τραχουανδεσίται. τρ = τραχεΐται. τδ=τραχειδακίται. Τὰ διὰ στιγμῶν σημειούμενα τμήματα εἶναι οἱ τόφφοι. ὑπ=τὸ ἐκ μὴ ἥφαιστειογενῶν πετρωμάτων ὑπόβαθρον τῆς νήσου.

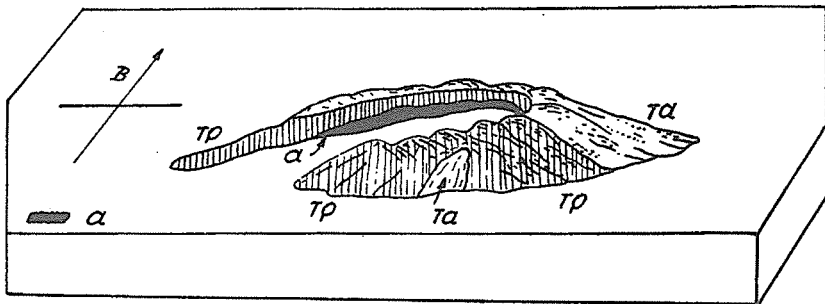
γίνονται ἐκρήξεις καὶ νὰ ἀνεκχύνωνται ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης λάβαι.

Ἀπὸ ὅσα ἐλέχθησαν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον καὶ ἀπὸ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐμφανίζονται τοποθετημένα τὰ διάφορα ἥφαιστειογενῆ πετρώματα τῆς Νισύρου, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀνδεσίται καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελούμενα βουνὰ καὶ παλαιὰ ρεύματα συνιστοῦν τὸν πῖδ παλαιὸν σκελετὸν τῆς νήσου.

Αἱ πρῶται, συνεπῶς, ἐκρήξεις, ἐξέχυσαν μεγάλας ποσότητας λαβῶν ἐξ ἀνδεσιτῶν εἰς διάφορα σημεῖα τῶν τομέων βορείου καὶ βορειοδυτικοῦ, ἐγιναν δὲ κατὰ μέγα μέρος κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ αἱ ἐξ ἀνδεσιτῶν λάβαι ἐξεχύθησαν ἐπάνω εἰς ἓνα πυθμένα, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖτο ἀπὸ παλαιότερα πετρώματα (βλ. σχ. 4, I). Μόνον ὅταν αἱ ἐκρήξεις αὐταὶ ἐπλησίαζαν νὰ τελειώσουν, τὸ ἐξ ἀνδεσιτῶν νεόπλασμα, τὸ ὁποῖον ἐσχηματίζετο, ἤρχισε νὰ ἀναδύεται καὶ τοιουτοτρόπως ἀνεφάνη εἰς τὸ Αἰγαῖον ἢ πρωταρχικὴ Νίσυρος. Αἱ ἀνδεσιτικάι ὄμως λάβαι ἐξεχύθησαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε τὰ ἐξ αὐτῶν σχηματισθέντα βουνὰ καὶ ρεύματα ἔδωσαν εἰς τὴν πρωταρχικὴν Νίσυρον σχῆμα πεταλοειδὲς ἢ καλύτερον εὐρέος ἀμφιθεάτρου ἀνοικτοῦ πρὸς Ν.

Ἐπηκολούθησε κατόπιν μία περίοδος ἡρεμίας, ἄγνωστον πόσον χρόνον διαρκέσα-
σα. Καί ἤρχισε κατόπιν ἡ δευτέρα ἐκρηκτικὴ περίοδος, κατὰ τὴν ὁποίαν νέαι ἐκρήξεις
ἐξέχυσαν τὰς λάβας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τραχυανδεσίτας. Αἱ λάβαι αὐταὶ
ἀνεξεχύθησαν εἰς μεγάλας ποσότητας καὶ ἐξηπλώθησαν κατὰ εὐρέα ἀκτινοειδῶς ἐκτει-
νόμενα ρεύματα κατὰ μῆκος καὶ ἐφ' ὄλων τῶν κλιτύων τῆς πρωταρχικῆς Νισύρου.

Ἡ ἀνέκχυσις τραχυανδεσιτῶν λαβῶν ἐπανελήφθη πολλακίς καὶ ἐλάμβανε χώραν
ἀπὸ διάφορα στόμια. Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μορφή τῆς πρωταρχικῆς Νισύρου ἦτο
ὀλίγον ἀκανόνιστος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ νῆσος εἶχε διασχισθῆ ἀπὸ ρήγματα, τὰ ὁποῖα
προξένησεν εἰς αὐτὴν ὁ νέος ἐκρηκτικὸς παροξυσμὸς, αἱ τραχυανδεσιτικαὶ λάβαι δὲν
ἠδυνήθησαν νὰ διαχυθῶν ὁμοιομόρφως ἐπάνω εἰς ὅλας τὰς κλιτύς τῆς πρωταρχικῆς
νῆσου. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δευτέρας αὐτῆς ἐκρηκτικῆς περιόδου αἱ ἐκρήξεις
ἦσαν βιαιόταται καὶ τούτου ἕνεκα ἀνετινάσσοντο εἰς τὸν ἀέρα τεμάχια λάβας διαφό-
ρου μεγέθους τὰ ὁποῖα ἐψύχοντο, ἐστεροποιοῦντο καὶ ἐπανεπίπτον πάλιν ἐπάνω εἰς
τὰς ὑποθαλασσίας κλιτύς τῆς νῆσου καὶ ἐσχημάτισαν τοὺς τραχυανδεσιτικούς τόφφους

Σχ. 5— Τὰ πρῶτα στάδια ἐξελιξέως τοῦ ἡφαιστείου. α = ἀνδεσίται. τα = τραχυανδεσίται, τρ =
τραχεΐται.

(βλ. τεῦχ. 21, σ. 11). Κατὰ τὰς τελευταίας φάσεις τῆς δευτέρας ἐκρηκτικῆς περιόδου
ἐπῆλθε τροποποίησις τῆς χημικῆς συστάσεως τῆς ἀνέκχυνόμενης λάβας καὶ αἱ ἐκρήξεις
ἐξέχυσαν τώρα τραχειτικὸν ὑλικόν, τὸ ὁποῖον ἐσχημάτισε ρεύματα ἐκ τραχειτῶν. Αὐτὰ
τὰ ρεύματα ἐξεχύθησαν ἐπάνω εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τεταρτημόριον τῆς νῆσου. Καὶ αἱ
ἐκρήξεις τῶν τραχειτῶν ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον βίαιαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνετι-
νάχθησαν καὶ πάλιν εἰς τὸν ἀέρα τεμάχια λάβας διαφόρου μεγέθους, τὰ ὁποῖα στερε-
οποιηθέντα ἐπανεπέσαν ἐπὶ τῶν ὑποθαλασσίων κλιτύων τῆς νῆσου καὶ ἐσχημάτισαν
τοὺς σκωριώδεις τόφφους, οἱ ὁποῖοι παρεμβάλλονται μεταξὺ τῶν τραχειτῶν. Τοιοῦτο-
τρόπως μὲ τὰς ἐκρήξεις τῆς δευτέρας ἐκρηκτικῆς περιόδου καὶ τὴν ἀνέκχυσιν τῶν τρα-
χυανδεσιτῶν καὶ τραχειτῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν τόφφων ἡ πρωταρχικὴ νῆσος
ἀπέκτησε μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ μεγαλυτέρον ὕψος. Καὶ ἡ νῆσος τώρα διετῆρει ἀκό-
μη τὸ ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρου σχῆμα τῆς, ἀμφιθεάτρου ἀνοικτοῦ πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ ἢ
πιθανώτερον εἶχε τὸ σχῆμα ἀτόλλης δακτυλιοειδοῦς, τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ὁποίας κα-
τελάμβανεν ἡ θάλασσα (βλ. σχ. 5).

Μετὰ τὴν ἀνέκχυσιν τῶν τραχειτῶν ἐπηκολούθησε μία δευτέρα περίοδος ἡρε-
μίας ἀρκετὰ μακρά, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδόθη καιρὸς εἰς τοὺς ἀτμοσφαιρικοὺς παρά-
γοντας (εἰς τὰ ὕδατα δηλ. τῶν βροχῶν αἱ ὁποῖαι κατέπιπτον) καὶ εἰς τὴν θάλασσαν
νὰ διαβρώσουν τὰ ἀνεκχυθέντα ἡφαιστειογενῆ πετρώματα καὶ νὰ ἀνασκάψουν τὴν
ἀνάγλυφον ἐπιφάνειαν τῶν τόφφων. Ἐπίσης μὲ τὴν ἐπίδρασιν τῶν συστατικῶν τῆς
ἀτμοσφαίρας (τοῦ ὀξυγόνου δηλ., τῶν ὑδρατμῶν καὶ τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος) τὰ
ἡφαιστειογενῆ πετρώματα ἀπεσαθρῶθησαν ἐπιφανειακῶς, τὰ δὲ προϊόντα τῆς ἀπο-
σαθρώσεως παρεσύρθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν βροχῶν καὶ ἀπετέθησαν εἰς τοὺς

Προς Ηπίας
Νυφίος Λόφος 211

Αλεξάνδρος
Σίεβανος
Καίναια

Σχ. 6.- Ή μεγάλη κεντρική κρατηροειδής κοιλότης Λακκί-Ραμός.

(Φωτογρ. Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΑ)

πυθμένας τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία περιέβαλλε τὴν νῆσον καὶ τῆς θαλάσσης ἡ ὁποία ἐπλήρου τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀμφιθεάτρου ἢ τοῦ δακτυλίου.

Τὴν περίοδον τῆς ἡρεμίας διεδέχθη ἡ τρίτη περίοδος ἐκρήξεων, κατὰ τὰς ὁποίας ἀνεξεχύθησαν οἱ τραχειδακίται. Αἱ τραχειδακίτικαί λάβαι ἐξεχύθησαν κατὰ μέγα μέρος κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἡ ὁποία κατελάμβανε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀμφιθεάτρου. Καὶ ἀφοῦ ἐγένευσαν σχεδὸν τὸ ἐσωτερικὸν αὐτὸ ἐξεχύθησαν κατόπιν διὰ μέσου τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ἀμφιθεάτρου ἢ διὰ μέσου ρήγματος, τὸ ὁποῖον διηνοίχθη εἰς τὸν νοτιοδυτικὸν τομέα τοῦ δακτυλίου συνεπεία τῶν ἐκρήξεων, ἔρρευσαν κατὰ μῆκος τῆς ἐσωτερικῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς του καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν θάλασσαν μέχρι τοῦ Πετρῶδου ἀκρωτηρίου (βλ. σχ. 4, III).

Ἦρχισε μετὰ ταῦτα ἡ ὀριστική ἀνυψωτική κίνησις, συνεπεία τῆς ὁποίας ὀλόκληρον τὸ ἠφαίστειον νεόπλασμα ἀνεδύθη ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐπειδὴ ἐξηκολούθουν ἀκόμη αἱ ἐκρήξεις, οἱ τόφφοι, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε ἀπετίθεντο μέσα εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, συνεσωρεύοντο τώρα κατὰ χαώδη τρόπον ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (βλ. σχ. 4, II).

Οὕτω πως ἐσχηματίσθη καὶ διεμορφώθη ἡ ἠφαίστεια νῆσος Νίσυρος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν σύνθετον ἠφαίστειον συνιστάμενον ἀπὸ ἐναλλασσόμενα στρώματα λαβῶν (ἠφαίστειογενῶν συμπαγῶν πετρωμάτων) καὶ τόφφων, τὰ ὁποῖα (στρώματα) παρουσιάζουν περικλιθῆ παράταξιν.

Κατόπιν τῶν ὄσων ἐξετέθησαν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο συνάγεται ὅτι ἡ μεγάλη κρατηροειδής κοιλότης μετὰ τὸν ἐπιπεδόμορφον ἐπιμήκη πυθμένας τῆς (Λακκί καὶ Ραμόν) δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ τὸ

ὕπόλειμμα τοῦ ἀμφιθεάτρου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγέμισεν ἀπὸ λάβας (σχ. 6).

Διευτυπῶθη ἡ γνώμη ὅτι ἡ κοιλότης αὐτὴ εἶναι μία «ἐκρηξιγενῆς χοάνη», ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὴν δευτέραν ἐκρηκτικὴν περίοδον καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐντόνου ἐκρηκτικῆς καὶ ἐκχυτικῆς ἐνεργείας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν περίοδον αὐτήν. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὐτὴ δὲν δύναται νὰ στηριχθῆ. Αἱ τελευταῖαι ἐκρήξεις τοῦ ἠφαιστείου τῆς Σαντορίνης τῶν ἐτῶν 1925-26, 1928 καὶ 1939-1941 ἐπέτρεψαν εἰς τὸν γράφοντα νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ τελείως τὸν μηχανισμόν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν «ἐκρηξιγενῶν χοανῶν», οὕτως ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ καθορίσῃ ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς μεγάλης κρατηροειδοῦς κοιλότητος τῆς Νισύρου ἀσφαλῶς δὲν πρόκειται περὶ «ἐκρηξιγενοῦς χοάνης».

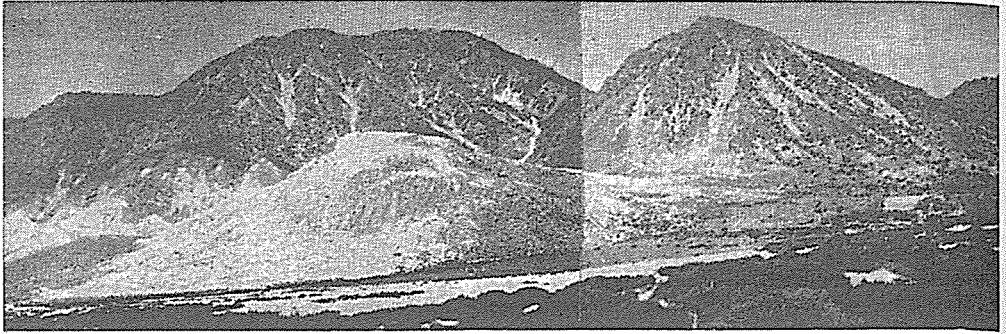
Ἐπίσης καὶ ἡ ἄλλη μικροτέρα κοιλότης Κάτω Λακκί (βλ. προηγούμενον τεῦχος, σελ. 4-5) δὲν εἶναι «ἐκρηξιγενῆς χοάνη», ἀλλὰ ὁ κενὸς χώρος, τὸν ὁποῖον ἀφήκαν κενὸν μεταξὺ τῶν πλευρῶν τῶν τὰ συναντηθέντα ἐκεῖ ρεύματα τῶν διαφόρων λαβῶν. Τοιοῦτου εἶδους κοιλότητος συναντῶμεν καὶ εἰς τὸ ἠφαιστεῖον τῆς Σαντορίνης εἰς θέσεις ὅπου συναντῶνται τρία ἢ περισσότερα ρεύματα λάβας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοιλότης Κάτω Λακκί δὲν εἶναι ἐκρηξιγενῆς χοάνη, δι' αὐτὸ δὲν παρατηρεῖται εἰς αὐτὴν ἀνάθρωςις ἀτμίδων σήμερον οὔτε καὶ ἔλαβε χώραν τοιαύτη εἰς τὸ παρελθόν.

Κατὰ τὸν Α. DESIO (52, σελ. 297) «ἡ Νίσυρος διασχίζεται πιθανῶς ἀπὸ ἀκτινωτὰ ρήγματα. Ἄλλὰ μέτ' ἀσφαλείας εἶναι γνωστὴ ἡ ὑπαρξίς ἐνὸς μόνου ρήγματος καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ὑποδεικνύουν» αἱ σήμερον λειτουργοῦσαι «ἀτμίδες καὶ θερμαὶ πηγαί. Τὸ ρῆγμα αὐτὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ζώνην τοῦ Ἄργους (Πιριά) διὰ μέσου» τῆς μεγάλης κρατηροειδοῦς κοιλότητος, «φθάνει τὴν βορείαν ἀκτὴν τῆς νήσου καὶ κατόπιν συνεχίζεται ὑποθαλασσίως μέχρι τῆς νησίδος Γυαλί. Κατὰ τὰς περιόδους γαλήνης, πράγματι, κατὰ μῆκος αὐτῆς τῆς γραμμῆς ἡ θάλασσα παρουσιάζει γαλακτόχρουν χρῶμα, ἐνῶ πολυάριθμοι πομφόλυγες ἀερίου ὑδροθείου γουργουρίζουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν» τῆς θαλάσσης. Τὴν ὑπαρξίν τοῦ ρήγματος αὐτοῦ ὡς καὶ ἀνάθρωσιν ἀτμίδων ὑποθαλασσίως παρετήρησε πρὸ τοῦ DESIO καὶ ὁ GORCEIX (23, 25 καὶ 27), ὁ ὁποῖος σημειώνει λειτουργίαν ὑποθαλασσίων ἀτμίδων εἰς δύο θέσεις, ἤτοι βορειοδυτικῶς τοῦ Μανδρακίου καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς νησίδος Γυαλί. Κατὰ τὸν GORCEIX μάλιστα, τὰ ἀέρια τῆς ὑποβρυχίου ἀναθρώσεως τῆς νησίδος Γυαλί συνίσταντο ἀπὸ ἄζωτον (N_2) 79,2%, ὀξυγόνον (O_2) 19,5% καὶ διοξειδίον ἄνθρακος (CO_2) 1,2%, εἶχον δηλ. περίπου τὴν κατ' ὄγκον σύστασιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

Οἱ ἠφαιστεῖοι θόλοι

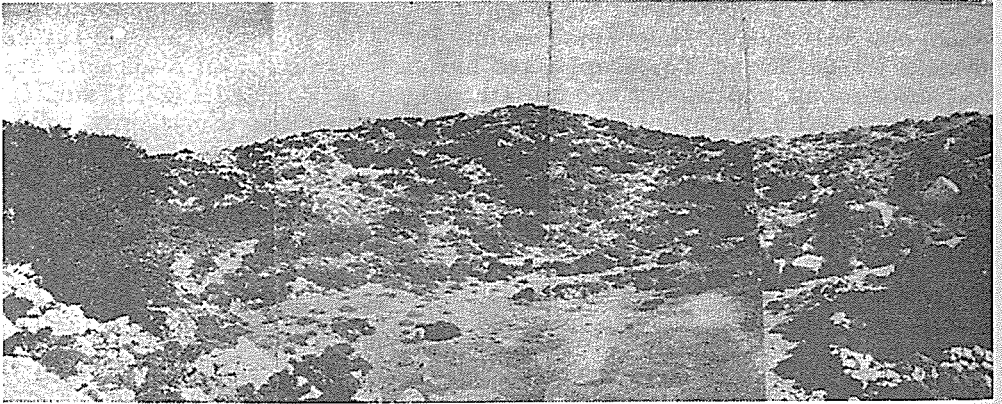
Ἐτονίσθη καὶ προηγουμένως ὅτι αἱ ἐκρήξεις καὶ ἡ ἀνεκχυσις λαβῶν ἐγίνοντο εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νισύρου ἀπὸ διάφορα στόμια. Ἐπειδὴ δὲ ὅλαι αἱ λάβαι τῆς Νισύρου, ἀπὸ τῶν ἀνδρσιτικῶν μέχρι τῶν τραχειδακτικῶν ἦσαν πολὺ πυκνόρρευστοι, τὰ διάφορα ἠφαιστεῖα βουνά, τὰ ὁποῖα ἐσχηματίζοντο ἀπ' αὐτὰς τὰς ἀνεκχυνομένας λάβας, δὲν εἶχον τὴν τυπικὴν μορφήν τῶν ἠφαιστείων με ἕνα κρατῆρα εἰς τὴν κορυφὴν των, ἀλλ' εἶχον τὴν μορφήν τῶν ἠφαιστείων θόλων ἄνευ κρατῆρος. Ἄπὸ τοῦς διαφόρους ἠφαιστείους θόλους ἄνευ κρατῆρος, οἱ ὁποῖοι ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὰς ἐκρηκτικὰς περιόδους εἰς τὴν Νίσυρον, διατηροῦν καλύτερα σήμερον τὴν ἀρχικὴν μορφήν των, τοῦ ἠφαιστείου δηλ. θόλου ἄνευ κρατῆρος, τὰ βουνὰ Προφ. Ἡλίας, ὁ Νύφιος, ὁ Κριός, ὁ Τράφωνας κ.ἄ. (σχ. 7). Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν κορυφὴν τοῦ Προφ. Ἡλίας, συναντᾷ ὀλίγον κατωτέρω καὶ ἀνατολικῶς τοῦ τριγωνομετρικοῦ σημείου μίαν μικρὰν κρατηροειδῆ κοιλότητα, τὴν ὁποίαν σημειώνει καὶ ὁ χάρτης (σχ. 8) τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου με τὸ ὄνομα Small Krater (=Μικρὸς κρατῆρ). Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ πραγματικοῦ κρατῆρος. Ἡ μικρὰ αὐτὴ κρατηροειδὴς κοιλότης ἐσχηματίσθη ἄνωθεν τοῦ πόρου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀνεξήληθον αἱ λάβαι αἱ ὁποῖαι ἐσχημάτισαν τὸν ἠφαιστεῖον θόλον τοῦ Προφ. Ἡλίας. Ἐσχη-

ματίσθη δὲ μετὰ τὸ τέλος τῆς τραχειδακτικῆς ἐκρήξεως, ὅταν αἱ διάπυροι λάβαι, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο εἰς τὸν πόρον τοῦ ἠφαιστείου, ἐψύχθησαν καὶ συνεστάλησαν καὶ συνεπεία τῆς συστολῆς των αὐτῆς ἐδημιουργήθη κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θόλου κενὸν ἄρκετὰ εὐμέγεθες, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον κατεκρημνίσθησαν αἱ ὑπεράνω τοῦ κενοῦ

Σχ. 7.— Οἱ δύο ἠφαιστειοὶ θόλοι, ὁ Πρόφ. Ἡλίας (Διαβάτης) ἀριστερὰ καὶ ὁ Νύφιος δεξιὰ. Ἐμπροσθεν τοῦ Πρόφ. Ἡλίας ὁ λόφος 211. Διακρίνεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Πρόφ. Ἡλίας τὸ ἐγκατακρημνισιγενὲς κρατηροειδὲς κοίλωμα.

(Φωτογρ. Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ)

Σχ. 8.— Τὸ ἐγκατακρημνισιγενὲς κρατηροειδὲς κοίλωμα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἠφαιστείου θόλου τοῦ Πρόφ. Ἡλίας (Διαβάτη).

(Φωτογρ. Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ)

ἐπιφανειακαὶ λάβαι, σχηματισθείσης οὕτω πως τῆς ἐγκατακρημνισιγενεοῦς κρατηροειδοῦς κοιλότητος (ἢ καλύτερον τοῦ κρατηροειδοῦς βυθίσματος). Αἱ ἐκρήξεις τοῦ ἠφαιστείου τῆς Σαντορίνης, ὅπου συναντῶνται τοιαῦτα κρατηροειδῆ βυθίσματα εἰς τὰς κορυφὰς ἠφαιστειῶν τινῶν θόλων, μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ μελετήσωμεν τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ των ὅπως ἐξεθέσαμεν προηγουμένως.

Μικρὸς ἠφαιστειὸς θόλος εἶναι καὶ ὁ λόφος 211, σχηματισθεὶς ἀπὸ παρασιτικὴν ἢ ἴσως ἐπιγενετικὴν ἐκρήξιν μετὰ τὴν ἔκχυσιν τῶν τραχειδακτιῶν.

VI. Η ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟΥ
ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΥΤΟΥ

Περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἠφαιστείου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οὐδεμία πληροφορία ὑπάρχει. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἴπποκράτους μέχρι τοῦ 1830 – κατὰ τὸν Α. DESIO (52, σελ. 298-299) – ὅτι ἡ ἠφαιστειακὴ ἐνέργεια περιωρίζετο εἰς ἀναθρώσεις ἀτμίδων μὲ ἀνεκβολὰς θερμῶν ὑδάτων καὶ ἀτμῶν χωρὶς ἰδιαίτερον ἀξιοσημείωτον ἔντασιν τῶν φαινομένων αὐτῶν.

Τὴν ἀπὸ τοῦ 1422 μέχρι σήμερον ἐκδήλωσιν τῆς ἠφαιστειακῆς ἐνεργείας ὡς καὶ τὴν παρούσαν ἀτμιδικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἠφαιστείου ἐξέθεσα εἰς ἰδιαίτερον ἄρθρον μου δημοσιευθὲν εἰς τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἔτ. 3ον, Τεύχ. 19, σελ. 8-10, 1957.

VII. Η ΧΗΜΙΚΗ ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΑΤΜΙΔΩΝ ΚΑΙ Η ΘΕΙΟΓΕΝΕΤΙΚΗ
ΔΡΑΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

Συμπληρῶν ἔνταυθα τὰ τῆς παρουσίας ἀτμιδικῆς ἐνεργείας τοῦ ἠφαιστείου θὰ παρθέσω τὰ σχετικὰ μὲ τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν ἀτμίδων καὶ τὴν θειογενετικὴν δρᾶσιν αὐτῶν.

Τὴν χημικὴν σύστασιν μερικῶν ἀτμίδων ἐμελέτησε κατὰ τὸ ἔτος 1873 ὁ GORCEIX, ὁ ὁποῖος εἰς τρεῖς ἐκ τῶν περὶ Νισύρου ἐργασιῶν του (23, 27 καὶ 29) δίδει τὴν ἀκόλουθον σύστασιν αὐτῶν.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Ἐδροθειον (H ₂ S)	65	57,1	75,55	71,9	48,8	44,5	4,6	1,5	0,0	0,0
Διοξειδιον ἄνθρακος (CO ₂)	30	38,4	19,80	23,93	40,9	49,2	1,8	14,7	7,0	5,5
Ἄζωτον (N ₂)		2,4			3,2	5,2	63,5	67,8	74,8	79,2
Ὄξυγόνον (O ₂)	0,4		0,4	0,4	1,1	1,0	13,8	15,6	18,1	18,2
Ἐδρογόνον (H ₂)		1,5								
Μεθάνιον (CH ₄)		0,4								
Ἐπόλοιπον	4,6		4,3	3,8						

I. Ἄτμις τοῦ Πολυβώτου.

II. Μέση τιμὴ δύο ἀναλύσεων τῶν ἀερίων ἀτμίδος λειτουργούσης εἰς τὸν Πολυβώτην.

III. Ὁμοίως ἄλλης ἀτμίδος τοῦ Πολυβώτου.

IV. Μέση τιμὴ τριῶν ἀναλύσεων τῶν ἀερίων ἄλλης ἀτμίδος τοῦ Πολυβώτου.

V. Ἄτμις τοῦ Πολυβώτου θερμοκρασίας 100°K.

VI. » » » 100°K.

VII-X. Ἄτμιδες ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ἀμφιθεατρικοῦ περιβόλου, τῶν ὁποίων αἱ θερμοκρασίαι εἶναι 96°K (τῆς VII), 92°K (τῆς VIII), 70°K (τῆς IX) καὶ 55°K (τῆς X).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναλύσεων καταφαίνεται ὅτι αἱ ἀτμιδες τοῦ ἐκρηξιγενοῦς κιλώματος τοῦ Πολυβώτου, περιεῖχον ὡς κύριον συστατικόν των τὸ ἀέριον Ἐδροθειον (H₂S). Αἱ ἀνωτέρω ἀναλύσεις I-VI ἔγιναν εἰς ἀτμίδας θερμοκρασίας 95°- 100°K καὶ εἰς τὰ σημεῖα τῆς ἀναθρώσεως των εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἀσφαλῶς ὁμως εἰς βάθος κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἡ θερμοκρασία των θὰ ἦτο ἀνωτέρα τῶν 100°K. Ἀναλύσεις ἀερίων ἀπὸ βάθος, θερμοκρασίας ἄνω τῶν 100°K, δὲν ἐξετέλεσεν ὁ GORCEIX. Ἐπίσης δὲν εὑρεν εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξετασθεῖσας ἀτμίδας τὸ ἕτερον ἀέριον τοῦ Θείου τὸ λεγόμενον διοξειδιον τοῦ Θείου (SO₂), οὔτε καθορίζει ἂν εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἀναλύσεων I, III καὶ IV, περιεῖχεται καὶ τὸ ἀέριον αὐτό. Εἶναι ὁμως λίαν πιθανόν, ἂν ὄχι βέβαιον, ὅτι αἱ ἀτμιδες θὰ περιεῖχον – τουλάχιστον εἰς τὸ βάθος – καὶ τὸ ἀέριον διοξειδιον τοῦ Θείου (SO₂).

Τὴν παρουσίαν Ἐδροθειοῦ εἰς τὰ ἀέρια τῶν ἀτμίδων τῶν τεσσάρων ἐκρηξιγενῶν

κοιλωμάτων (τοῦ Ἀλεξάνδρου, Μεγάλου καὶ Μικροῦ Πολυβώτου, Στεφάνου), ὡς καὶ τῶν Καμινακίων καὶ τινων ἄλλων θέσεων διεπίστωσα καὶ κατὰ τὰς δύο ἐπισκέψεις μου εἰς τὸ ἡφαίστειον (θέρη τῶν ἐτῶν 1954 καὶ 1956).

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας χημικῆς συστάσεως τῶν ἀτμίδων λαμβάνουν χώραν αἱ ἀκόλουθοι χημικαὶ ἀντιδράσεις:

α) Τὸ ὑδροθειον, ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ ὀξυγόνον τῆς ἀτμοσφαιράς, προσβάλλεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὀξειδοῦται — ὅπως λέγουν οἱ χημικοὶ — μὲ ἀποτέλεσμα νὰ σχηματισθῇ ὕδωρ καὶ νὰ ἀποβληθῇ θεῖον.

β) Ἐὰν εἰς τὰ ἀέρια περιέχεται ἐκτὸς τοῦ ὑδροθείου καὶ διοξειδίου τοῦ θείου, τότε τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀέριον ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ὑδροθείου καὶ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ταύτης παράγεται πάλιν ὕδωρ καὶ ἀποβάλλεται θεῖον.

Τοιοτρόπως λαμβάνει χώραν ἡ θειογενετικὴ δρᾶσις τῶν ἀτμίδων, ὡς ἀποτέλεσμα τῶν δύο προαναφερθεισῶν ἀντιδράσεων. Ἡ θειογενετικὴ αὕτη δρᾶσις λαμβάνει χώραν εἰς τὰ τμήματα τῶν ὁδῶν ἐξόδου τῶν ἀτμίδων, τὰ εὐρισκόμενα πλησίον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους.

Τὸ ἀποβαλλόμενον θεῖον ἀποτίθεται εἰς τὰς παρεῖας τῶν ρωγμῶν διὰ τῶν ὁποίων ἀναθρόσκουν αἱ ἀτμίδες καὶ εἰς μικρὰν ἔκτασιν περίξ τῶν ρωγμῶν αὐτῶν, εἴτε εἰς κοιλώματα καὶ διάκενα τῶν ἐπιφανειακῶς ἀποσαθρωμένων καὶ ἀποσυντεθειμένων ἡφαιστειογενῶν πετρωμάτων, εἴτε ἐντὸς τῶν κορημάτων τῶν κλιτύων, εἴτε ἐντὸς τῶν προσχωσιγενῶν ἐδαφῶν τῶν ἐκρηξιγενῶν κοιλωμάτων. Οὕτω πως ἐσηματίσθησαν τὰ θειοσιμᾶτων κοιτάσματα τῆς Νισύρου, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται κυρίως ὑπὸ μορφὴν ἐμποτισμάτων ἐντὸς τῶν τραχειτῶν καὶ τραχειδακτιῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Ραμοῦ καὶ τοῦ προσχωσιγενοῦς ἐδάφους τοῦ πυθμένου του καὶ τῶν πυθμένων τῶν 4 ἐκρηξιγενῶν κοιλωμάτων. Εἷς τινὰς θέσεις τῶν τραχειδακτιῶν τοῦ Πολυβώτου, Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ λόφου 211 ὡς καὶ τοῦ τραχείτου τῶν Καμινακίων συναντῶνται καὶ τινες φλεβοειδεῖς συσσωρεύσεις θείου.

Στέφανοι μικροὶ ἐκ βελονοειδῶν κρυστάλλων θείου περιβάλλουν συνήθως τὰ στόμια ἐξόδου τῶν ἀτμίδων, αἱ ὁποῖαι ἀναθρόσκουν εἰς τοὺς πυθμένας καὶ τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα τῶν τεσσάρων ἐκρηξιγενῶν κοιλωμάτων.

VIII. ΤΑ ΘΕΙΟΥΧΑ ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ

Μὲ τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς σημασίας τῶν θειούχων κοιτασμάτων τῆς Νισύρου ἡσχολήθη — μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Δωδεκανήσου — τὸ Ὑπουργεῖον Ἀνοικοδομήσεως (βλ. τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ἔργον «Δωδεκανήσος» Α. Γενικὴ περιγραφή σελ. 155-159. Ἀθῆναι 1947), ὡς ἐπίσης ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα Ἑλλάδος διὰ τοῦ Καθ. κ. Γ. Βορέαδου καὶ ἡ Τεχνικὴ Ἐπιθεώρησις Δωδεκανήσου. Τὴν σοβαρωτέραν ὅμως ἔρευναν τοῦ ζητήματος τούτου διεξήγαγε κατὰ τὸ ἔτος 1952 τὸ Ἰνστιτοῦτον Γεωλογίας καὶ Ἐρευνῶν Ὑπεδάφους διὰ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Κυρ. Ζάχου, ἐκ τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως τοῦ ὁποίου, εὐγενῶς παραχωρηθείσης εἰς ἐμὲ ὑπ' αὐτοῦ¹, παραλαμβάνομεν τὰ ἀκόλουθα:

«Προέβημεν εἰς πλεῖστας δειγματοληψίας ἐκ τῶν παρεῖων τοῦ βυθίσματος «Στέφανος», ἐκ φυσικῶν τομῶν διαβρωσιγενῶν καὶ ἐκ τῶν διανοιχθέντων εἰς καταλλήλους θέσεις φρεάτων, ἐξ ὧν προέκυψαν τὰ ἀκόλουθα:

1. Εἰς τὰς προσχώσεις ἐκ προχείρων ἀναλύσεων διεπιστώθησαν πράγματι ἴχνη θεῖου μὲ μεγαλύτερον, ἀλλὰ μικρὸν πάντοτε, ποσοστὸν εἰς ὠρισμένας θέσεις.

2. Διὰ τὰ στρώματα τὰ καλύπτοντα τὰ κέντρα ἀτμικῆς ἐνεργείας ἐπὶ τῶν λόφων Ἀλέξανδρος, Πολυβώτης, λόφος 211 καὶ τῶν θέσεων Καμίνια καὶ Καϊλιά, ἀποτελούμενα ἀπὸ κορήματα καὶ λεπτομερῆς ὕλικὸν ἐξ ἀποσαθρώσεως τούτων, αἱ ἀπόψεις μας

1. Θερμοτάτας εὐχαριστίας θεωρῶ καθῆκον μου νὰ ἀπευθύνω πρὸς τὸν κ. Κ. Ζάχον διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτὴν προσφορὰν.

ΝΙΣΥΡΟΣ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ (Του άνταποκριτού μας). Με ξηραιρετικήν ευλάβειαν έρωτάσθη και έφέτος ή μήμη του 'Αγίου Νικήτα. Έξαιρετικήν επίσης έπιτυχίαν έσημείωσεν και ή όλη όργανωσις τής έορτής, χάρις εις τις έπιτυχημένες και έπίμονες έέργειες τής 'Επιτροπής, αι δέ εισπράξεις υπερέβησαν κάθε προσδοκίαν. Έμοιράσθησαν άρτούλια εις όλα τά χωριά και έγινε περιφορά τής 'Αγίας Εικόνας. Συγχαίρομεν θερμώς τήν 'Οργανωτικήν 'Επιτροπήν.

- Κατόπιν τής προαγωγής του κ. Γεωργίου Μάγκου Γραμματέως του Ειρηνοδικείου, καλύπτεται τό κενόν τό όποϊόν άφησεν ή μετάθεσις του Ειρηνοδικου, διότι ό κ. Μάγκος άναπληροί πλέον καθ' όλα τόν Ειρηνοδικήν και έτσι σταματᾷ ή ταλαιπωρία τών συμπατριωτῶν μας πού ήσαν υποχρεωμένοι νά πηγαίνουν στην Κώ. Συγχαίρομεν τόν κ. Γ. Μάγκον διά τήν προαγωγήν του και εύχόμεθα και εις άνώτερα.

- Τήν 22αν Ιουνίου έλαβε χώραν εις τό Ζησιμπούλειον ή έτήσια έορτή τής λήξεως του σχολικού έτους. Όπως καθε χρόνο, έγένετο όμιλία του Διευθυντού κ. Στ. Κουρτζή, οι μαθηται άπήγγειλαν διαλόγους και ποιήματα και έξετέλεσαν διάφορα σκέτς με μεγάλην έπιτυχίαν. Άπνευμήθησαν επίσης βραβεία εις τας μαθητριάς Σεβαστήν Ράδου έκ Καλύμνου, Ειρήνην Ν. Χαρίτου και Αικατερίνην Γ. Σταυριανού.

Τήν ίδιαν ήμέραν διεξήχθη με πολλήν έπιτυχίαν έβρασιον υπέρ του 'Αντικαρκινικού 'Ινστιτιούτου.

Τό άτμόπλοιο «Βασιλεύς Αιγέυς», 7ον κατά σειράν, εφόρτωσε 15915 κυβικά μέτρα έλαφρόπετρας διά τας 'Ην. Πολιτείας.

Θάνατοι: Τήν 12ην Μαΐου άπέβίωσεν ή Καλλιόπη Καβαζαροπούλου, τό γένος Μασούλη. Τήν 14ην Μαΐου ό 'Ιωάννης 'Αρκαμουζής, τήν 21η Μαΐου ό 'Ηλίας Διακομιχάλης έτῶν 82. Τήν 14ην Ιουνίου ό 'Εμμανουήλ Παριανός, έτῶν 74 και τήν 20ην Ιουνίου ό Κωνσταντίνος Φρατζής, έτῶν 69. Εις τούς συγγενείς τών μεταστάντων άπευθύνομεν τά συλλυπητήριά μας.

Συγχαίρομεν έγκαρδίως τόν Γραμματέα του Ειρηνοδικείου μας κ. Γεώργιον Μάγκον, διά τήν έπαξίαν προαγωγήν του.

Τά Νισυριακά Χρονικά άπευθύνουν τά θερμά συλλυπητήριά των εις τόν άνταποκριτήν των Μανδρακιά κ. Νικόλαον Διακομιχάλην επί τῷ θανάτῳ του πατρός του Καπετάν 'Ηλίου, ώς και εις τά λοιπά μέλη τής οικογενείας του μεταστάντος.

ΝΙΚΙΑ (Του άνταποκριτού μας).

Αί έορται του Πάσχα παρουσίασαν έφέτος ιδιαιτέραν κίνησην και πανηγυρικότητα εις τό Χωριό μας, λόγω και τής παρουσίας πολλῶν νεοφερμένων συμπατριωτῶν

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

μας από τήν 'Αμερικκήν, 'Αθήνας και Ρόδον.

Από τήν 'Αμερικκήν άφίχθησαν οι κ.κ. Λάζαρος Κουτομανώλης συνοδευόμενος από τήν εις 'Αθήνας άδελφήν του κ. Ματίνα 'Αρβανιτου, Βασίλειος Καβούνης, Γεράσιμος Βαρκανής, 'Ιωάννης Τσουκαλάς μετά τής συζύγου του, Μιχαήλ Οικονομίδης, Γεώργιος Πασχαλάκης και Πασχάλης Χαρτοφύλης.

Επίσης, από τας 'Αθήνας άφίχθησαν δι' όλιγοήμερον παραμονήν οι κ.κ. Θεοχ. Θεοχαρίδης, Νικόλαος Καραγεωργίου, Γεώργιος 'Ηλ. Οικονομίδης, Νικόλαος Κόκκινος, ή κ. 'Αννα Γ. Σιλβέστρου και ή Δίς Εύδοξία Κόκκινου.

— Τά διάφορα ζητήματα τά άπασχολούντα τήν Κοινότητά μας, εύρίσκουν ήδη ικανοποιητικήν λύσιν χάρις εις τήν κρατικήν στοργήν και τό άμειώτον ενδιαφέρον του έν 'Αμερικκή Συλλόγου μας ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ούτω, υπό του ώς άνω Συλλόγου άπεστάλησαν εισέτι 700 Δολλάρια πρὸς έξόφλησιν όφειλομένων δαπανῶν δια τας μέχρι τουδε έργασίας άνεγέρσεως του νέου Διδακτηρίου μας, υπό δέ τής Νομαρχίας Δωδεκανήσου ένεκρίθη πίστωσις 100.000 δραχμῶν πρὸς άποπεράτωσιν του Διδακτηρίου τούτου. 'Η 'Επιτροπή 'Ανεγέρσεως διεξάγει τας σχετικὰς συνεννοήσεις και προβαίνει εις τας δεούσας ένεργείας δια τήν συντομωτέραν δυνατήν άποπεράτωσιν του έργου. 'Εν προκειμένῳ, τυγχάνει αξιοσημείωτος ή συμβολή του έργολάβου κ. Χαραλ. 'Εμμανουηλίδη, ό όποϊος έπεμελήθη του όλου έργου με ένδιαφέρον και άφιλοκερδῶς, ώστε νά άποσπάσῃ τὰ συγχαρητήρια και εύχαριστήρια τής 'Επιτροπής.

— Επίσης πρόκειται νά παραληφθοῦν αι έγκριθεΐσαι δια τήν κατασκευήν τής δευτέρας κοινοτικής ύδατοδεξαμενής πιστώσεις εκ 50.000 δραχμῶν και θα άρχίσουν άμέσως αι έργασίαι.

— 'Εναπομένει πρὸς ρύθμισιν τό φλέγον ζήτημα του διορισμου 'Αγροφύλακος τής περιοχής μας, δια τό όποϊον επανειλημμένα διαβήματα έχουν γίνει καταλλήλως, άπασχολεί δέ ιδιαιτέρως τούς κατοίκους τής Κοινότητός μας.

- Εἰς γενομένην Γεν. Συνέλευσιν τῶν κατοίκων, προσκλήσει τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς συνεζητήθη τὸ θέμα «περὶ τῆς καταλληλοτέρας τοποθετήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν χρημάτων ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ἀκινήτου Κωνσταντινουπόλεως, περιελθόντος εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἐκκλησίας Νικιῶν, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ τῆς ἐν Κων)πόλει Ἀδελφότητος».

Ὡς γνωστόν, τὰ χρήματα ταῦτα ἀποδεσμευθέντα, εἶναι ἤδη κατατεθειμένα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εἰσοδίων-Νικιῶν.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος, εἰσηγήσει τῶν κ.κ. Ἰωάννου Ἱερομνήμονος καὶ Θεοχ. Θεοχαρίδη, συμφωνήσας δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως ὅπως διὰ τῶν χρημάτων αὐτῶν ἀγορασθῆ εἰς Ἀθήνας ἀνάλογον ἀκίνητον, ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ὁποίου θὰ ἰκανοποιοῦνται ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινότητος, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου θὰ ἔχη γίνεαι ἢ ἐπωφελεστέρα ἐπένδυσις τῶν χρημάτων καὶ ἢ ἐξασφάλισις αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀγοράν, ἢ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ τὸν ἐν Ἀθήναις Σύλλογον «ΑΓ. ΘΕΟΛΟΓΟΝ» καὶ ἀνέθεσεν εἰς τὸν κ. Θ. Θεοχαρίδην Ἀντιπρόεδρον τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἐπιστρέφῃ εἰς Ἀθήνας ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα παρὰ τῷ Διοικ. Συμβουλίῳ.

Οἱ Νέοι μας ἐπιδεικνύουν τελευταίως ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὸν ἀθλητισμόν, κυρίως δὲ τὸ ποδόσφαιρον. Παρὰ τὴν ἔλλειψιν καταλλήλου γηπέδου, συνεκρότησαν ἀθλητικὴν ὁμάδα καὶ ἐπιδίδονται εἰς τακτικὴν ἄθλησιν.

Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν εὐγενῶν προσπαθειῶν τούτων, ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογός μας ΑΓ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἀθλητικὴν ὁμάδα ὡς δῶρον μίαν μπάλα ποδοσφαίρου.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων, ἔγινεν εἰς τὸ Σχολεῖον μας σεμνὴ τελετὴ μὲ ἀρκετὰ καλὸν πρόγραμμα. Κατ' αὐτὴν ἀπενεμήθη εἰς τοὺς ἀριστεῖς μαθητὰς τῆς

Ε'. καὶ ΣΤ'. τάξεως τὸ ἀπὸ ἐτῶν καθιερωθέν «Θεολόγιον Βραβεῖον» τοῦ Συλλόγου τῶν Ἀθηνῶν καθὼς καὶ τὸ διὰ πρώτην φορὰν ἀπονεμόμενον βραβεῖον ὑπὸ τοῦ Νισυριακοῦ Συλλόγου Ρόδου ἢ «Πορφυρίς».

Περὶ τὰ τέλη προσεχοῦς Αὐγούστου ἐ.ἔ., ἀναμένεται ἐνταῦθα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Σπυρίδων, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ χειροτονήσῃ εἰς Ἱερέα τὸν κ. Νικόλαον Γεωργ. Γερασίμου Ἱεροφάλτην.

Κοινωνικά

— Ἀφίχθη ἐξ Ἀμερικῆς ὁ κ. Νικόλαος Γεωργ. Νικητιάδης, μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἐπίσης ἢ κ. Καλλιόπη χήρα Ἰ. Παπαντωνίου καὶ ὁ κ. Δ. Ζαχαριάδης.

— Ἀνεχώρησαν εἰς Ἀμερικὴν ὁ κ. Γεώργιος Μάγος, τὰ τέκνα οἰκογενείας Ἰωάν. Κασέλη Θεόφιλος, Δημήτριος, Κων)νος καὶ Εὐδοξία καὶ ὁ νεαρὸς Κων)νος Παν. Παπαμιχαήλ.

— Ἀνεχώρησαν ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀμερικὴν οἱ κ.κ. Λάζαρος Κοντομανώλης καὶ Βασίλειος Καβούνης. Ἐπίσης ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν ἢ Δις Πόπη Καβούνη καὶ ὁ νεαρὸς ἀδελφός της Ἰωάννης.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα ἀπολυθεὶς τῶν τάξεων τῆς Ε.Β. Ἀεροπορίας ὁ κ. Πασχ. Μαρίνος.

— Τὴν 29ην Ἰουνίου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δίδος Μαρίνας Π. Πασχαλίδη μετὰ τοῦ ἐκ Μανδρακίου κ. Νικήτα Λημνίου.

— Ὁ κ. Γεώργιος Κων. Ζαχαριάδης ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Θερεμὰ συγχαρητήρια. Ἦδη ὑπηρετεῖ τὴν θητεῖαν του εἰς τὸν στρατόν.

— Ἀφίκετο εἰς Κῶ ἐνθα ὑπηρετεῖ, ὁ Διδάσκαλος κ. Ἰωάννης Γιαννάκης, μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

ΡΟΔΟΣ: (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Κατ' ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν, διὰ Β.Δ. καθορίζεται ὡς μερικὴ ἀργία ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς διὰ τὰ καταστήματα τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου, τὰ ὁποῖα οὕτω θὰ κλείουν τὴν 2 μ.μ.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς κατατεθείσης εἰς τὴν Βουλὴν ἐρωτήσεως τοῦ Βουλευτοῦ κ. Ἐμμ. Ζαννῆ «διατὶ δὲν πραγματοποιεῖται ἡ ἐπέκτασις τοῦ Ι.Κ.Α. εἰς τὰς νήσους Νίσυρον καὶ Κάρπαθον» ὁ ὑπουργὸς Ἐργασίας κ. Δημητράτος ἀπέστειλε σχετικὸν ἔγγραφο πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς, εἰς τὸ ὁποῖον μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει καὶ τὰ ἀκόλουθα: Ὅτι τὸ αἴτημα περὶ ἐπεκτάσεως τῆς Ἀσφαλίσεως τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὰς νήσους Νίσυρον καὶ Κάρπαθον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τύχῃ σήμερον ἰκανοποιήσεως λόγῳ τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ τῶν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν εἰς τὰς νήσους ταύτας ὡς καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἡμερῶν ἐργασίας, τὰς ὁποίας πραγματοποιοῦν καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν παρέχουν δικαίωμα διὰ παροχὰς

ἀσθενείας. Μικρά ἀπασχόλησις παρατηρεῖται μόνον εἰς τὰ μεταλλεία τῆς νησίδος Γυαλί Νισύρου, πλὴν ὅμως καὶ ἐκεῖ δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀσφαλίσεως τὸ μὲν λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μισθωτῶν, τὸ δὲ λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ νησίς εἶναι ἀπομονωμένη καὶ οὐδεὶς τρόπος παροχῆς περιθάλψεως ὑπάρχει!

Ἡ παροικία μας εἰς Ρόδον ἀρχίζει σιγὰ σιγὰ ὄχι μόνον νὰ κατακτᾷ ἔδαφος εἰς τὸν ἐκπολιτιστικὸν τομέα καὶ κοινωνικὸν διὰ τῆς δράσεως τῶν Νισυρίων εἰς ἀτομικὰς δεσποζούσας θέσεις καὶ σωματικὰς ἐπιτευξίς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος. Ἐκτὸς δὲ τῶν τόσων ἄλλων καταστημάτων καὶ ἐπιχειρήσεων ποῦ ἀνήκουν εἰς συμπατριώτας μας, πρὸ ἑβδομάδος ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια ἐνὸς ἑξαιρετικοῦ καταστήματος Μπάρ εἰς τὴν Στοὰ Σπάρταλη εἰς Ρόδον, μὲ ἰδιοκτήτην καὶ Διευθυντὴν τὸν Ἄρην Φραντζῆν.

Αἱ ἡμερίδες τῆς Ρόδου τὸ ὄνομασαν κόσμημα γιὰ τὴν Ρόδον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του. Εὐχόμεθα χρυσὲς δουλειᾶς στὸν προοδευτικὸν συμπατριώτη μας.

Οἱ εὐτυχεῖς γονεῖς Νικήτας καὶ Μιμῆ Κουμέντου, ἀπέκτησαν τὸ πρῶτο χαριτωμένο ἀγοράκι τους.

Εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήση.

Ὁ Κάσδαγλης Ἀντώνιος καὶ ἡ Νικολάκη Μαρίνα, ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των. Συγχαρητήρια.

Ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Παιδαγωγικῆς Ρόδου ἡ Παπαχαρτοφύλλη Καλλιόπη. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀπὸ τὸ ἀνώτερον πνευματικὸν τοῦτου ἴδρυμα ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς ἰδρυσέως του ἀρκετοὶ συμπατριῶτες μας, οἱ ὅποιοι τιμοῦν τὸ Νισυριακὸν ὄνομα ὡς διδάσκαλοι ὅπου κι' ἂν εἶναι διορισμένοι καὶ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι:

Πατούρης Ἰωάννης, Οἰκονομίδου Σταματία, Κουμέντος Νικήτας, Μαστρογιάννης Νικήτας, Σακελλαρίδης Ἐμμανουήλ, Κόκκινος Τιμολέων, Χαρτοφύλλης Νικόλαος, Φραντζῆ Εἰρήνη, Λεντῆ Χαριτωμένη, Τηλιακοῦ Μαρία, Κουμέντος Ἰωσήφ, Σκανδαλίδης Μιχαήλ, Μικρόπουλος Ἐμμανουήλ, Παπαπαντελεῆς Παναγιώτης. Ἦδη φοιτᾷ ὁ Κουρτζῆς Ἀντώνιος. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω νέων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἅπαντες σχεδὸν οἱ Νισύριοι παλαιοὶ δημοδιδάσκαλοι ἔτυχον ἐτησίως μετεκπαιδεύσεως εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν ῥόδου.

Ἀπεφοίτησεν ὡσαύτως ἐκ τῆς Δημοσίας Ἐμπορικῆς Σχολῆς ῥόδου, ἀριστεύσας, ὁ Σφακιανὸς Νικόλαος. Εἰς σχετικὴν συνομιλίαν μου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς

κ. Στ. Λαχανιάτη, ἐχαρακτήρισεν οὗτος τὸν ἀπόφοιτον ἤδη Νικ. Σφακιανόν, ὡς ἄριστον μαθητὴν, ἄξιον νὰ τύχη καὶ τῆς κρατικῆς φροντίδος ἀκόμη διὰ τὴν συνέχισιν τῶν σπουδῶν του, καθότι ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς του ὑπεροχῆς τυγχάνει καὶ βράχος ἀκλόνητος ἀπὸ ἠθικῆς πλευρᾶς.

Εὔγε του!

Οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ καὶ μαθήτριά.

Δημοσιεύομεν μετὰ χαρᾶς τὰ ὀνόματα τῶν ἀριστευόντων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν πρὸς τοὺς ὁποίους στέλλομεν καὶ τὰ θερμὰ μας συγχαρητήρια.

Ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου 2α Ἰουλίου 1958

Π ρ ὀ ς

Τὴν ἀξ. Ἐπιτροπὴν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν»

Ἀθῆνας

Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Σχολικὴ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ ληξεί τῶν μαθημάτων τοῦ σχολ. ἔτους 1957-1958 ἔλαβε χώραν ἐν τῷ Ζωσιμοπουλείῳ θεάτρῳ τὴν 22αν Ἰουνίου ἐ.ἔ. καὶ ὥραν 10,30' π.μ., κατὰ τὴν ὁποίαν σὺν τοῖς ἄλλοις ἐγένοντο γνωστοὶ οἱ ἀριστεύσαντες καὶ οἱ λαβόντες τὸν πρῶτον βαθμὸν ἐκάστης τάξεως μαθηταὶ, οἵτινες εἶναι οἱ ἀκόλουθοι καὶ παρακαλοῦμεν, ἐὰν εἶναι δυνατὸν, νὰ δημοσιευθοῦν τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸ ἔγκριτον περιοδικὸν ὑμῶν «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ».

Ἐκ τῆς Α'. τάξεως: Ἀπόστολος Γιαλούρης καὶ Παρασκευουλάκου Μπέττυ, μὲ 9,5.

Ἐκ τῆς Β'. τάξεως: Καλ. Κατινᾶ μὲ 10 καὶ Νικ. Χαρ. Παπάτσος μὲ 9,5.

Ἐκ τῆς Γ'. τάξεως: Μιχαήλ Νικ. Βεζυρόγλου μὲ 9.

Ἐκ τῆς Δ'. τάξεως: Καλλιόπη Κουρτζῆ μὲ 9,5.

Ἐκ τῆς Ε'. τάξεως: Εἰρήνη Νικ. Χαρίτου καὶ Αἰκατερίνη Γ. Σταυριανοῦ μὲ 9.

Ἐκ τῆς ΣΤ'. τάξεως: Σεβαστὴ Ρόδου, Ἄννα Νικ. Καρακωνσταντίνου καὶ Ἰωάννα Μικροπούλου μὲ 9.

Εὐχαριστοῦντες, διατελοῦμεν

Μὲ Πατριωτικοὺς χαιρετισμοὺς

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Σταμ. Κουρτζῆς

N. YOPKH (Του ἀνταποκριτοῦ μας).

Σικάγον

Γεννήσεις

Τὴν 15ην Ἀπριλίου ἡ κ. Ζάκη Ἰωάν. Σκανδά-
λου ἔτεκεν αἰσίως κοριτσάκι.

Βαπτίσεις

Τὴν 20ην Ἀπριλίου ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ
ἀδελφοῦ μας κ. Ἐμμανουὴλ καὶ Φωτεινῆς Φογε-
τάκη. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱεράς κο-
λυμβήθρας ὁ κ. Ἰωάννης Βιδάκης ὀνομάσας αὐτὸ
Παντελεήμων.

Τὴν 18ην Μαΐου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ
Ἰωάννου Χαρτοφύλλη.

Τὴν 22αν Φεβρουαρίου ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι
τοῦ ἀδελφοῦ μας κ. Κων/τίνου καὶ Μιμῆς Διακα-
ντώνη. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱεράς κο-
λυμβήθρας ὁ κ. Ἰωάννης Πατριχῆς, Εἰρήνη Ν.
Πατρίκη καὶ Νικόλαος Ἀλαμαγκίδης.

Τὴν 4ην Μαΐου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ κ.
Ἐμμανουὴλ καὶ Βαρβάρας Παπαεμμανουήλ. Εἰς
τὸ νεοφώτιστον ἐδόθη τὸ ὄνομα Εὐτυχία.

Ἀρραβῶνες

Ἐτελέσθησαν οἱ ἀρραβῶνες τῆς διδος Σοφίας
Π. Μουλλοῦ μετὰ τοῦ Ἰωάννου Πούλλου. Ἐπίσης
ἤρραβωνίσθη ἡ δις Εἰρήνη Ἄρ. Σακελλάρη μετὰ
τοῦ Ἡλία Ρωμαίου.

Θάνατοι

Τὴν 10ην Μαρτίου ἀπεβίωσεν ὁ συμπατριώτης
μας ΜΑΡΚΟΣ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ἐκ τοῦ
δήμου Ἐμπορείου καὶ ἐκηδεύθη τὴν Τετάρτην
12η ἰδίῳ ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Εἰς
τὴν βαρυνενοῦσαν σύζυγον, τέκνα καὶ ἐν Νισύρῳ
γονεῖς καὶ συγγενεῖς ἀπευθύνοντες θερμὰ συλλυ-
πητήρια. Ὁ Ἀείμνηστος Παπαδόπουλος ἐχρη-
μάτισε πολλάκις πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα ὀργανώ-
σεως Παναγίας Θερμιανῆς. Δείξας μέγαλον
ἐνδιαφέρον δι' ὅλα τὰ ζητήματα ποῦ ἀφοροῦν τὴν
γενέτεράν του καὶ τὴν ἐνταῦθα Νισυριακὴν πα-
ροικίαν. Ἡ μνήμη του πάντα θὰ μένη αἰωνία.

Φλωρίδα

Ἀπεβίωσεν ἡ Μαριγῶ Π. Σακλαρῆ τὸ γένος
Μουλλοῦ.

Μνημόσυνον

Τὴν 9ην Μαρτίου ἐτελέσθη μνημόσυνον ἐν τῷ
Ἱερῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὑπὲρ ἀναπαύσε-
ως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀεμνήστου Μιχαὴλ Παντελῆ
Σακελλαρίδου.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐτελέσθη τὸ μνημόσυνον τοῦ
ἀδελφοῦ μας Γεωργίου Α. Σαρρῆ.

Ἀναχωρήσεις

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ

Τὴν 18ην Μαρτίου μετὰ τὸ «Φρειδερίκη» ἀνεχώρη-
σαν διὰ Νίσυρον οἱ κ.κ. Γεώργιος Πασχαλάκης,
Ἐμμανουὴλ Χαρτοφύλλης, Γεράσιμος Βαρκανῆς,

Λάζαρος Κοντομανώλης, Μιχαὴλ Οἰκονομίδης,
Πασχάλης Χαρτοφύλλης, Βασίλειος Κωστίδης,
Μιχαὴλ Καρβεῖνης, Κων/τίνος Μούρας, Νικόλα-
ος Καλογήρου μετὰ τῆς κυρίας του, Ἄννα Κλεο-
πούλου μετὰ τῶν τέκνων τῆς καὶ Καλλιόπη
Εὐστρατιάδη μετὰ τῶν τέκνων τῆς.

ΟΛΥΜΠΙΑ

24 Μαρτίου Ἰωάννης Τσουκαλᾶς μετὰ τῆς
κυρίας του καὶ Βασίλειος Καβούνης.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ 11 Μαΐου. Γεώργιος Παπαεμ-
μανουὴλ καὶ Καλλιόπη Πουράκη τὸ γένος Βο-
γιαζῆ.

Ἀφίξεις

Ἀφίχθη ὁ νεαρὸς Νικόλαος Δ. Καρβαίνης καὶ
ὁ ἐμποροπλοίαρχος Νικόλαος Τριαν. Τριαντα-
φύλλου.

Τὴν 20ην Ἀπριλίου ἔφθασεν ἡ κ. Μαρία Γ.
Πλήθου τὸ γένος Σκανδάλιου.

ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ

Τὴν 5ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἐδόθη ἡ χοροεσπερίς
τοῦ Γνωμαγόρα. Τὰ κέρδη τῆς χοροεσπερίδος θὰ
διατεθοῦν διὰ τὴν τροφὴν τῶν ὑποσιτιζομένων
παιδιῶν τῆς Νισύρου (σχολικῶν συσσίτιον).

Κατὰ τὴν ἐκκύβευσιν τοῦ λαχείου τυχεροὶ ἦσαν
ὁ ἀδελφός μας Δημήτριος Σ. Χαρίτος 50 δολ.
Government Bond, τὰ ὅποια ἐδώρισεν εἰς τὸ τα-
μεῖον τοῦ Γνωμαγόρα. Συγχαίρομεν τὴν Ἐπι-
τροπὴν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς χοροεσπερίδος.

Τὴν 28ην Μαΐου ἐ.ἔ. κατετάγη εἰς τὸν Ἀμερι-
κανικὸν Στρατὸν ὁ νεαρὸς Νικόλαος Α. Κουλιανί-
δης (Ράλης) ταμίης τῆς ὀργανώσεώς μας. Τοῦ
εὐχόμεθα μετὰ τὸ καλὸ νὰ γυρίσῃ.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς ὀργανώσεως κ. Παναγιώ-
της Σακλαρίδης παρητήθη καὶ ἀντικατεστάθη
παρὰ τοῦ συμβούλου κ. Μιχαὴλ Σακλαρίδη.

Τὸν ἀναχωροῦντα διὰ τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ
κ. Νικόλαον Κουλιανίδην, ταμίαν τῆς ὀργανώσε-
ώς μας, ἀντικατέστησεν ὁ σύμβουλος κ. Γεώργιος
Κλεόπουλος.

Τὴν 24ην Μαΐου ἔγινε ἡ πρώτη σύσκεψις τῆς
Νισυριακῆς Νεολαίας.

Ἐξῆλθον τοῦ νοσοκομείου ὁ ἀδελφός μας
Ἀναστάσιος Πουράκης, ἡ Μαρία Α. Λυβίση τὸ
γένος Κατσιαματίδη καὶ ὁ συμπατριώτης μας Ἰω-
άννης Σκουλλῆς.

Γάμοι: Ἐτελέσθησαν οἱ Γάμοι τοῦ Παν-
τελῆ Ἰωάννου Χαρτοφύλλη μετὰ τῆς δος Καλ-
λιόπης Ἰω. Σκουλλῆ.

συμπίπτουν με τὰς τοῦ κ. Βορεάδου, ὅτι δηλ. περίξ ἐκάστης ἀτμίδος σχηματίζονται ἄνθη θείου καὶ πλούσιον θειόχωμα ἐκτάσεως 1X1X1 μ. περίπου. Εἰς σπανίας περιπτώσεις (λόφος 211) παρακείμεναι ἀτμίδες δύνανται νὰ σχηματίσουν καὶ μεγαλύτερας ποσότητας θειοχώματος.

Στεροῦνται ὅμως πρακτικῆς σημασίας λόγω τῆς ἀτάκτου διασπορᾶς καὶ διότι καλύπτουν μικρὸν μόνον ποσοστὸν (ἕως 10% τὸ πολὺ) τῆς ὅλης ἐκτάσεως τοῦ καλύμματος τῶν λόφων καὶ τῶν ἄλλων δύο θέσεων, τοῦ ὁποίου (καλύμματος) ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια δὲν ὑπερβαίνει τὰ 20.000 τετραγωνικὰ μέτρα. Οἱ λόφοι ἐσωτερικῶς εἶναι συμπαγεῖς μὲ περιορισμένην ἀποσάθρωσιν περίξ τῶν θειωνιῶν.

3. Μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν αἱ ἀτμίδες αἱ ἐκβάλλουσαι εἰς τὸ προχωσιγενὲς ἔδαφος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχηματίσθη (καὶ σχηματίζεται) πλούσιον θειόχωμα εἰς τὴν δυτικὴν παρεῖαν καὶ τὸν πυθμένα τοῦ βυθίσματος «Στέφανος» (εἰς τὸ μέσον τοῦ Ραμμοῦ), τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε κατὰ καιροὺς ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς.

Τὸ θειόχωμα σχηματίζεται εἰς τὰ ἐπιφανειακὰ στρώματα εἰς μικρὰ πάχη καὶ χρειάζεται ἀρκετὰ ἔτη διὰ νὰ ἐπανασχηματισθῇ ἀφαιρούμενον.

Δυτικῶς τοῦ βυθίσματος μία ὁμάς ἐσβεσμένων ἤδη ἀτμίδων ἐσχημάτισε πλούσιον στρώμα συμπαγοῦς θειοχώματος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξορυχθῆ. Διὰ μικρᾶς ἐκκαφῆς εὐρέθῃ εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐσβεσμένη ἀτμίς μὲ ἄνθη θείου περίξ τῆς ὀπῆς.

Πλεῖστοι ἐσβεσμένοι ἀτμίδες εὐρίσκονται εἰς τὸν δυτικῶς τῆς θέσεως Καμίνια λοφίσκον. Περί τὴν ἔξοδον ἐκάστης ἀτμίδος ἔχει σχηματισθῆ λίαν συμπαγὲς θειόχωμα περιεκτικότητος 5-6% εἰς σχῆμα φακοειδές, ἐκτάσεως τῆς τάξεως τῶν δεκάδων τετραγ. μέτρων, μέσου πάχους 0,50 μ. Εἰς παραπλευρῶς ἀνοιχθὲν φρέαρ εἰς βάθος μόνον 1,5 μ. ἡ θερμοκρασία ἦτο ἀνωτέρα τῶν 40° καὶ ἀνεδίδετο ὁσμὴ δυσόσμων ἀερίων (διάφορος τῶν θειωνιῶν). Ἡ ἔκτασις τοῦ λόφου τούτου τοῦ περιέχοντος θειοχώματα περιορίζεται εἰς 250X80=20.000 τετραγ. μέτρα, οἱ δὲ σχηματισμοὶ τοῦ θειοχώματος δὲν καλύπτουν πλεόν τοῦ 1/10 τῆς ἐκτάσεως. Οὕτω καὶ τὰ ἀποθέματα αὐτὰ δὲν εἶναι μεγάλης ποσότητος, ἀπαντοῦν ὅμως εἰς μικρὸν βάθος (0,5 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας) καὶ ἡ ἐξόρυξις τοῦ θειοχώματος εἶναι σχετικῶς εὐκόλος. Καὶ δύναται καὶ ἐνδείκνυται νὰ πραγματοποιηθῇ αὕτη ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἂν ὑπάρξῃ ζήτησις καὶ τῆς ἤδη κατὰ τὸ παρελθὸν συγκεντρωθείσης εἰς τὸν λιμένα Ἄγ. Εἰρήνης ποσότητος (ἐκ 500 τόννων) θειοχώματος.

Σημ.: Τὸ βάθος τῶν διανοιγέντων φρεάτων δὲν ὑπερέβη τὰ 4 μ., διότι ἡ θερμοκρασία εἰς τὸ βάθος αὐτό (περὶ τοὺς 40°) δὲν ἐπέτρεπε περαιτέρω ἐργασίαν. Ἐκ τῶν πολλῶν φυσικῶν τομῶν κρίνεται ἀπίθανος ἡ ὑπαρξις κοιτασμάτων θειοχώματος εἰς βαθύτερα στρώματα, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ ἀποκλεισθῇ. Ἐν τοιοῦτον ἐνδεχόμενον δὲν θὰ μετέβαλλε τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις μας, καθότι ἡ ἐκμετάλλευσις μικρῶν φωλεῶν (ὡς συνήθως ἀπαντοῦν) δι' ἀποκαλύψεως κρίνεται ἀπολύτως ἀσύμφωνος.

Τελικὰ συμπεράσματα.

1) Θειοχώματα δευτερογενῶν κρατήρων πλούσια εἰς θεῖον, ἀλλὰ εἰς περιορισμένα ἀποθέματα μὴ ἐπιτρέποντα συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν.

2) Διὰ τῶν ἐρευνητικῶν ἔργων διεπιστώθη ὑπαρξις πλουσίων θειοχωμάτων εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ μεγάλου κρατήρος, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν ἀποτελοῦν συνεχῆς στρώμα θειοχωμάτων.

3) Τὰ ἀποθέματα τῶν ἀνακαλυφθέντων θειοχωμάτων εἶναι τῆς τάξεως μεγέθους τῶν δεκάδων χιλιάδων τόννων καὶ εἰς μικρὸν βάθος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας.

4) Ταῦτα δύνανται νὰ ἐξορυχθοῦν ὑπὸ τῶν κατοίκων εὐκόλως, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας.

Κατὰ τὰς δύο ἐπισκέψεις μου εἰς τὴν Νίσυρον ἠρεύνησα καὶ τὸ θέμα τῆς οἰκονομικῆς σημασίας τῶν θειούχων κοιτασμάτων τῆς. Τὰ συμπεράσματα τῆς ἐρεύνης

μου συμφωνούν ἀπολύτως μὲ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα συμπεράσματα τοῦ κ. Κ. Ζάχου. Τὰ θειοῦχα κοιτάσματα τῆς Νισύρου δὲν εἶναι σημαντικά καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον συνεχοῦς καὶ συστηματικῆς ἐκμεταλλεύσεως, οὔτε συνεπῶς νὰ στηρίζουν μίαν οικονομικῶς συμφέρουσαν ἐπιχείρησιν ἐξαγωγῆς θείου. Τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀποτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν Ἀδελφῶν Ράλλη ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Καὶ οἱ Ἴταλοι ἐπίσης θὰ προέβαινον εἰς τὴν ἐγκατάστασιν μιᾶς τοιαύτης βιομηχανίας, ἀν διέβλεπον αὐτὴν ὡς οικονομικῶς συμφέρουσαν.

Τὰ θειοχώματα τῆς Νισύρου δύνανται μόνον νὰ ἐξορύσσωνται ὑπὸ τῶν κατοίκων καὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν θείωσιν ἀμπέλων, ἀφοῦ ὅμως ληφθῆ ἡ πρὸ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν φροντίς ἐξουδετερώσεως τοῦ ἐντὸς αὐτῶν ὑπάρχοντος θειικοῦ ὀξέος.

Ἐκμετάλλευσίς τῶν θειοχωμάτων τῆς νήσου ἐγένετο παλαιόθεν ὑπὸ τῶν κατοίκων. Τὸ θειόχωμα ἐπώλειτο εἰς τοὺς Σαμίους, τοὺς Κώους καὶ εἰς ἄλλους διαφόρους ἀμπελοφύτους τόπους καὶ μέχρι Τενέδου, Ἑλλησπόντου καὶ Προποντίδος. Κατὰ τὸ ἔτος 1858 ἡ Αὐτοκρατορικὴ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἴδρυσεν ἓν ἐργοστάσιον ἀτμοκίνητον εἰς τὸ Μανδράκι καὶ κατὰ τὸ 1865 δεῦτερον τοιοῦτον διὰ τὸν καθαρισμὸν καὶ τριβὴν τοῦ θείου πρὸς κατασκευὴν πυρίτιδος. Ἡ λειτουργία τῶν ἐργοστασίων τούτων μόλις διήρκεσε τρία ἔτη.

Κατὰ τὸ 1879 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις παρεχώρησε τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν θειούχων κοιτασμάτων ἐπὶ 25 ἔτη εἰς τὴν Ἑταιρίαν Ἀλεξάνδρου Σ. Ράλλη καὶ Σία. Αὕτη προέβη εἰς ἐγκαταστάσεις ἐξορύξεως κλπ., κατεσκεύασε δὲ καὶ γραμμὴν Ντεκωβιλ διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐξορυσσομένου ὑλικοῦ, ἡ ὁποία ἔφερε μέχρι τοῦ νοτίου χείλους τῆς μεγάλης κρατηροειδοῦς κοιλότητος καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἀγκυροβόλιον τῆς Ἀγ. Εἰρήνης. Δυστυχῶς καὶ ἡ σπουδαία καὶ ὠφελιμωτάτη διὰ τὸν τόπον αὕτη ἐπιχείρησις, διὰ τὴν ὁποίαν ἐδαπανήθησαν 50 χιλιάδες Τουρκικῶν λιρῶν, διήρκεσε μόνον μέχρι τοῦ 1884 καὶ ὁ ἐπὶ πενταετίαν διαρκέσας «χρυσοῦς αἰὼν» τῆς Νισύρου ἐτελείωσε. Δύο νέαι ἀπόπειραι ἐξορύξεως καὶ ἐξαγωγῆς θείου ἀκατεργάστου ἔγιναν ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ράλλη, ἡ μία τὸ 1892 καὶ ἡ ἄλλη τὸ 1894, ὅτε ὁ Ἀ. Ράλλης ἐξήγαγε καὶ ἐπώλησε θεῖον ἀκατέργαστον εἰς τὸν Σάμιον Ἐμμ. Κατσιματίδην, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἴδρυσε καὶ ἐργοστάσιον τριβῆς θείου εἰς τὸ Τηγάνιον τῆς Σάμου. Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο αὗται ἀπόπειραι ἀπέτυχαν καὶ ταχέως ἐσταμάτησαν. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1879-1884 ὁμοῦ μετὰ τοῦ θείου ἐξωρύσσετο καὶ σόδα, ἡ ὁποία ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας Ράλλη διὰ τὴν παρασκευὴν σάπωνος εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς ἴδρυθὲν ἐκεῖ σαπωνοποιεῖον. Τοῦ σάπωνος τούτου ἐγένετο ἀρκετὴ ἐξαγωγή. (Βλ. καὶ Παπαδόπουλον, 39, σελ. 34-35 ὡς καὶ FLEGEL, 35).

ΙΧ. Αἱ Θερμαὶ Πηγαὶ

Αἱ ἀναβλύσεις θερμῶν μεταλλικῶν ὑδάτων εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς νήσου εἶναι συναφεῖς μὲ τὰ ἠφαιστειακὰ φαινόμενα καὶ κατατάσσονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λεγομένων μετὰ ἠφαιστειακῶν φαινομένων. Ὅλαι αἱ ἀναβλύσεις θερμῶν πηγῶν λαμβάνουν χώραν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου.

Αἱ κύριαὶ ὁμάδες αὐτῶν τῶν πηγῶν εὐρίσκονται ἀνατολικῶς τοῦ Μανδρακίου εἰς τὴν θέσιν Σκόπι καὶ εἰς τὴν ἐγκόλπωσιν τῶν Πάλων.

Αἱ θερμομεταλλικαὶ πηγαὶ τῆς θέσεως Σκόπι ἀναβλύζουν ἀπὸ τόφφους καὶ παραλιακὰ κροκαλοπαγῆ. Ἡ παροχὴ τῶν κατὰ τὸν Α. DESIO (52, σελ. 300), ἀνήρχετο εἰς 20.000 λίτρα τὴν ὥραν. Τὸ ὕδωρ τῶν συλλαμβάνεται διὰ μιᾶς στοᾶς, ἡ ὁποία διήκει παραλλήλως πρὸς τὴν ἀκτὴν, καὶ ὀδηγεῖται εἰς τὸ ὕδροθεραπευτήριον, ὅπου χρησιμοποιεῖται διὰ λουτροθεραπείαν. Ἡ θερμοκρασία τῶν ὑδάτων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς στοᾶς ἦτο 50°K τὴν 16 Ἰουλίου 1956 (ὑπὸ σύγχρονον θερμοκρασίαν ἀέρος 26°K ὑπὸ σκιάν). Παρατηροῦνται ὅμως μικραὶ ἀναβλύσεις θερμομεταλλικοῦ ὕδατος εἰς τὴν ἀκτὴν θερμοκρασίας 52,8° - 53,2°K.

Ἡ χημικὴ σύστασις τοῦ ὕδατος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σύστασιν διαλύματος, τὸ ὁποῖον περιέχει εἰς 1 λίτρον¹:

Χλωριούχον κάλιον (KCl)	1,1864 γραμ.
Χλωριούχον νάτριον (NaCl)	18,913.0 »
Νιτρῶδες νάτριον (NaNO ₂)	0,0027 »
Χλωριούχον ἀσβέστιον (CaCl ₂)	3,7044 »
Χλωριούχον μαγνήσιον (MgCl ₂)	0,5488 »
Ἵδροφωσφορικὸν ἀργίλιον [Al ₂ (HPO ₄) ₃]	0,00015 »
Θεικὸν ἀργίλιον [Al ₂ (SO ₄) ₃]	0,0098 »
Θεικὸν μαγνήσιον (MgSO ₄)	1,0538 »
Ἵδρανθρακικὸν μαγνήσιον [Mg(HCO ₃) ₂]	0,1537 »
Μεταπυριτικὸν ὀξύ (H ₂ SiO ₃)	0,1935 »
Ἐλευθερον ἄθροισμα	25,7662
Ἐλευθερον ἀνθρακικὸν ὀξύ (CO ₂)	0,0726 »
Ἄθροισμα ἀπάντων τῶν συστατικῶν	25,8388 »
Ραδιενέργεια = 0,5 μονάδες Μάχε.	
Ἐκθέτης ὑδρογόνου (P _H) = 7,85.	

Σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω δεδομένα τῆς χημικῆς ἀναλύσεως αἱ πηγαὶ Σκόπι (Μανδρακίου) εἶναι ὑπερθερμῶν χλωριούχων καὶ θεικῶν ἀλκalicῶν γαιῶν ἀλιπηγαὶ καὶ ὄχι θειοῦχοι τοιαῦται.

Αἱ πηγαὶ τῶν Πάλων, ἀρκεταὶ γνωσταὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἀναβλύζουν μέσα εἰς ἓν τεχνητὸν σπήλαιον καὶ εἶχον παροχὴν κατὰ τὸν Α. DESIO 4-5.000 λίτρων τὴν ὥραν καὶ θερμοκρασίαν 45° - 50°K². Ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ ἀναβλύζουν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία ὑφίσταται τὰς κινήσεις τῆς παλιρροίας, τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν βαθεῖας προελεύσεως ἀναμιγνύονται μὲ θαλάσσιον ὕδωρ, ὡς ἐπίσης καὶ μὲ ὕδατα βροχῶν, τὰ ὁποῖα κατεισδύουν διὰ μέσου τῶν ὑπερκειμένων μαζῶν τῶν τόφφων.

Ἡ χημικὴ σύστασις τοῦ ὕδατος ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὴν σύστασιν διαλύματος, τὸ ὁποῖον περιέχει εἰς 1 λίτρον³:

Νιτρικὸν κάλιον (KNO ₃)	0,2020 γραμ.
Χλωριούχον κάλιον (KCl)	0,5147 »
Χλωριούχον νάτριον (NaCl)	7,9314 »
Χλωριούχον ἀσβέστιον (CaCl ₂)	1,6774 »
Ἵδροφωσφορικὸν ἀσβέστιον (CaHPO ₄)	0,00042 »
Χλωριούχον μαγνήσιον (MgCl ₂)	0,4358 »
Θεικὸν μαγνήσιον (MgSO ₄)	0,7754 »
Ἵδρανθρακικὸν μαγνήσιον [Mg(HCO ₃) ₂]	0,2487 »
Μεταπυριτικὸν ὀξύ (H ₂ SiO ₃)	0,1412 »
Ἐλευθερον ἄθροισμα	11,9270 »
Ἐλευθερον ἀνθρακικὸν ὀξύ (CO ₂)	0,0534 »
Σύνολον	11,9804 »
Ραδιενέργεια = 0,4 μονάδες Μάχε.	

1. Κατ' ἀνάλυσιν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἑπιτελείας Γεωχημικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἑπουργ. Βιομηχανίας κ. Μ. ΠΕΡΤΕΣΗ (60, σελ. 52-53).

2. Μέτρησης τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος εἰς λουτήρα τοῦ κατεστραμμένου ὑδροθεραπευτηρίου ὑπὸ συνεχῆ ροήν, γενομένη ὑπὸ τοῦ Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ, ἔδειξε 40,1°K ὑπὸ σύγχρονον θερμοκρασίαν ἀέρος (ὑπὸ σκιάν) 29°K.

3. Κατ' ἀνάλυσιν τοῦ κ. Μ. ΠΕΡΤΕΣΗ (Μνημ. ἔργ.).

Σύμφωνα με τὰ ἀνωτέρω δεδομένα τῆς χημικῆς ἀναλύσεως, αἱ πηγαὶ Πάλων εἶναι ὑπέρθερμοι χλωριονατριοῦχοι.

Ἄλλα ἀναβλύσεις θερμῶν πηγῶν παρατηροῦνται: 1) εἰς τὴν θέσιν Αὐλάκι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης θερμοκρασίας 17° - 24°K, 2) εἰς τὴν θέσιν Σχίροι.

Χρήσις τῶν θερμομεταλλικῶν ὑδάτων ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως μαρτυρεῖ τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος: «ἔχει δὲ καὶ πόλιν ὁμώνυμον καὶ λιμένα καὶ θερμὰ καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν».

Λεῖψανα τῶν ἀρχαίων αὐτῶν θερμῶν εὐρέθησαν (βλ. κατωτέρω), εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πάλων. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους χρήσις τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐγένετο εἰς τὰ σπήλαια τῶν Πάλων. Τὸ 1869 ὁ Νικ. Ἀποστολίδης, εἰς τῶν κυριωτέρων πολιτῶν τῆς Νισύρου, κατόπιν συμβουλῆς τοῦ ἱατροῦ του ὅπως κάμῃ σχετικὴν θεραπείαν, κατεσκεύασε διὰ προσωπικὴν του χρήσιν κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀπλοῦν οἰκίσκον εἰς Πιριά καὶ κατόπιν τὸ 1870 ἐν ἄλλο μικρὸν οἰκοδόμημα με 3 λουτήρας εἰς τὸ Σκόπι. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε μεγάλην ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν θεραπείαν, παρεχώρησε τὰ οἰκοδομήματα πρὸς χρήσιν τοῦ κοινοῦ. Πρωτοβουλία κατόπιν τοῦ ἐκ Καλύμνου ἀρχαιοδίφου Ἰωάν. Καλλισπέρη ἐπεξετάθησαν αἱ ἐγκαταστάσεις τὸ 1884, συνεπεία δὲ τῆς διαρκῶς ἀύξανομένης φήμης τῶν λουτρῶν συμπληρώθησαν αὐταὶ ἐξ ὀλοκλήρου κατὰ τρόπον παρέχοντα πᾶσαν ἄνεσιν. Δέκα ἔτη βραδύτερον ἡ δημογεροντία Μανδρακίου ἵδρυσε πλησίον τῶν παλαιῶν νέας δημοτικὰς ἐγκαταστάσεις, μεγαλυτέρας καὶ πλουσιωτέρας, με λουτήρας καὶ δωμάτια, διὰ χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπέστειλαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ μετανάσται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν Νισύριοι. Τὸ νέον ἱδρυμα ἐνεκαινιάσθη ἐν ἔτος πρὸ τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς. Διευθυντὴς τῶν λουτρῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη διετέλεσεν ὁ Δρ. Νικ. Ἀνδριωτάκης, ὁ ὁποῖος καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν μικρὸν ἱατρικὸν ἄρθρον εἰς τὸ περιοδικὸν ΠΛΑΤΩΝ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1887, ἀναδημοσιευθὲν κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ FLEGEL (35).

Τὸ 1889 ἀνευρέθησαν πλησίον τῶν Πάλων αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ τοῦ Ἴπποκράτους, χάρις δὲ εἰς τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα τοῦ Δρος Π. Παντελίδου αἱ πηγαὶ αὗται ἀνέκτησαν τὴν παλαιάν των αἴγλην. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀνηγέρθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς Πάλους ἓνα θαυμάσιον ὑδροθεραπευτήριον «Ὁ Ἴπποκράτης» μαζί με ξενοδοχεῖα, ἐστιατόρια, σφαιριστήρια, φαρμακεῖον, καφενεῖα, κλπ. Χάρις δὲ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου γενομένην μεγάλην διαφήμισιν (βλ. καὶ δημοσίευμα τοῦ Δρος Παντελίδου εἰς τὸ περιοδ. Bull. de Corresp. Hellén, XV, σελ. 480-490, Μάϊος τοῦ 1891), ὁ λουτρότοπος τῶν Πάλων κατέστη πασίγνωστος εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ πολυσύχναστος.

Δυστυχῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παντελίδου (1928) ἡ ἐπιχείρησις διεκόπη, τὰ διάφορα κτίρια ἐγκατελείφθησαν καὶ σήμερον εὐρίσκονται εἰς ἐρειπωμένην κατάστασιν.

X. ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Εἰς τὴν Νίσυρον οἱ σεισμοί, οἱ ὁποῖοι γίνονται αἰσθητοί, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ φαισαιογενεῖς. Προέρχονται δηλ. ἀπὸ τὸ ἡφαίστειόν της καὶ ὀφείλονται εἰς τὰ ἀέρια, τὰ ὁποῖα περιέχει ἡ λάβα καὶ τὰ ὁποῖα ἀπελευθεροῦνται κατὰ τὴν ἄνοδον αὐτῆς. Τὰ ἀπελευθερούμενα αὐτὰ ἀέρια ἔχουν τὴν τάσιν νὰ ἐξέλθουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, εὐρίσκουν ὁμως ἀντιστάσεις καὶ εἰς τὴν προσπάθειάν των ὅπως ὑπερνηκῆσουν τὰς ἀντιστάσεις αὐτὰς κραδαίνουσι καὶ σειοῦν τὸ ἔδαφος.

Τοιοῦτοι ἡφαίστειογενεῖς σεισμοί ἐσημειώθησαν κατὰ τὰς ἐκρήξεις τοῦ ἡφαιστείου τῶν ἐτῶν 1871 (ἰσχυρός), 1873 (ἰσχυροὶ ἕως ἀσθενεῖς, τὴν 2 Ἰουνίου μέγας σεισμός ἐπέφερε σημαντικὰς βλάβας εἰς τὸ Μανδράκι), 1887 (23-24 Ἀπριλίου 100 περίπου δονήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων 3 πολὺ ἰσχυραὶ) καὶ 1888 (Σεπτέμβριος).

Οἱ τελευταῖοι ἡφαίστειογενεῖς σεισμοί συνέβησαν κατὰ τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1952 καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1953. Πληροφορίας περὶ τῶν σεισμῶν τούτων δίδει ὁ

γεωλόγος τοῦ Ἰνστιτούτου Γεωλογίας καὶ Ἐρευνῶν Ὑπεδάφους κ. Ι. Μπουρνόβας εἰς ἔκθεσίν του φέρουσαν τὸν τίτλον «Οἱ σεισμοὶ τῆς Νισύρου κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1953», ἡ ὁποία ὑπεβλήθη εἰς τὸ Ἰνστιτούτον, δὲν ἐδημοσιεύθη ὅμως εἰσέτι. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης παρατίθενται ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα:

Χωρίον Νικιά. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένοντο ἀντιληπταὶ αἱ περισσότεραι καὶ ἰσχυρότεραι σεισμικαὶ δονήσεις. Αὗται ἤρχισαν τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1952, ἀσθενεῖς κατ'ἀρχὰς καὶ μὲ συχνότητα 1-2 ἡμερησίως μέχρι τῆς 11ης Ἰανουαρίου. Ἀπὸ 11-13 ἰδίου μηνὸς ἐγένοντο 30 περίπου δονήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων 3 ἰσχυραὶ (6ου βαθμοῦ, τῆς δωδεκαβάθμου κλίμακος ἐντάσεως τῶν Sieberg-Mercalli-Cancani). Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς 20 Ἰανουαρίου ἡ ἔντασις τῶν δονήσεων ἐμειώθη σημαντικῶς. Μετὰ τὴν 20 Ἰανουαρίου αἱ δονήσεις σχεδὸν ἐσταμάτησαν. Σύνολον σημειωθεισῶν δονήσεων 70 περίπου. Αἱ ἰσχυρότεραι δονήσεις συνωδεύοντο ἀπὸ βοῆν ὁμοίαν πρὸς βοῆν ἰσχυροῦ ἀνέμου καὶ εἶχον διάρκειαν 3 περίπου δευτερολέπτων. Εἰς δύο οἰκίας κειμένας εἰς τὴν βορείαν καὶ ὑψηλοτέραν πλευρὰν τοῦ χωρίου, ἐγένοντο κατακόρυφοι ρωγμαὶ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς των πλευρᾶς. Εἰς τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν ὁ μεσαῖος ἐσωτερικὸς τοίχος εἶχεν ἀποκολληθῆ ἀπὸ τὸν τοίχον τῆς νοτίας πλευρᾶς.

Χωρίον Ἐμπορειός. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένοντο αἰσθηταὶ 30 μόνον δονήσεις. Αἱ ἐξ αὐτῶν ἀρκούντως ἰσχυραὶ δονήσεις (5ου βαθμοῦ) ἐγένοντο ἀπὸ 11-13 Ἰανουαρίου καὶ κατὰ τὰς ἰδίας ὥρας ὅπως καὶ εἰς τὰ Νικιά.

Χωρίον Μανδράκι. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένοντο αἰσθηταὶ 20 περίπου δονήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τρεῖς μέτρια ἕως ἀρκούντως ἰσχυραὶ (4ου - 5ου βαθμοῦ), συνοδευόμεναι ὑπὸ ἐτέρων 10 ἀσθενεστέρων, ἐσημειώθησαν ἀπὸ 11 - 13 Ἰανουαρίου καὶ κατὰ τὰς ἰδίας ὥς ἀνωτέρω ὥρας.

Εἰς τὸν συνοικισμὸν Πάλων 4-6 μόνον δονήσεις ἐγένοντο αἰσθηταί, εἰς δὲ τὸν συνοικισμὸν Ἀπεράτου 4-5 δονήσεις μεταξὺ 11 καὶ 13 Ἰανουαρίου. Καὶ εἰς τοὺς δύο συνοικισμοὺς ἡ ἔντασις τῶν σεισμῶν δὲν ὑπερέβη τὸν 4ον βαθμὸν (μέτρια).

Τὸ ἐπίκεντρον τῶν δονήσεων τοποθετεῖ ὁ κ. Μπουρνόβας εἰς τὸ βόρειον ἡμισυ τοῦ Ραμοῦ-Λακκὶ καὶ πιθανώτατα εἰς τὸ ἐκρηξιγενὲς κοίλωμα τοῦ Πολυβώτου.

Εἰς τὴν γειτονικὴν νῆσον Κῶ οὐδεμίαν δόνησιν ἀντελήφθησαν.

Μὲ τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Μπουρνόβα, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σεισμῶν τοπικῶν μικρᾶς ἐντάσεως καὶ ἠφαιστείου προελεύσεως, ὀφειλομένων εἰς ἐλαφρὰν δραστηριότητα τοῦ ἠφαιστείου μὴ ἐκδηλωθεῖσαν δι' ἄλλων φαινομένων, ἐπεβεβαίωσαν ἐξ ὀλοκλήρου καὶ σχετικαὶ ἔρευναι τοῦ Καθηγ. Γ.Κ. Γεωργαλᾶ γενόμεναι κατὰ τὰ ἔτη 1954 καὶ 1956.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἠφαιστειογενῶν ἰδικῶν τῆς αὐτοχθόνων σεισμῶν, ἡ Νίσυρος προσβάλλεται καὶ ἀπὸ σεισμικὰς δονήσεις τεκτονικῆς φύσεως προερχομένας ἀπὸ γειτονικᾶς ἐστίας σεισμῶν. Πάντως, κατὰ τὸν Καθ. Α. Γαλανόπουλον (βλ. εἰς τὸ ἔργον του «Σεισμικὴ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος», Ἀθῆναι 1955, σελ. 29) «κατὰ τὰς σεισμομετρικὰς ἀναγραφὰς φαίνεται νὰ κεῖται πλησίον τῆς νήσου καὶ ἐστία τεκτονικῶν μέσων σεισμῶν, ἐνδιαμέσου βάθους, λίαν ἐνεργός». Ἡ ἐστία αὕτη ἀπέχει περὶ τὰ 13 χιλίωμ. ΝΔ τοῦ ἀκρωτηρίου Πετρώδους καὶ κεῖται περίπου ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ 27ο ἀνατολικοῦ μήκους ἀπὸ Γκρήνουίτς (βλ. καὶ Καθ. Α. Γαλανοπούλου: Σεισμογεωλογικὸς χάρτης τῆς Ἑλλάδος).

ΧΙ. ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΓΕΝΕΤΙΚΑΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

(Ἐξάρσεις καὶ συνιζήσεις)

Ὅπως εἶδομεν εἰς τὸ κεφάλαιον «ἡ γένεσις τῆς Νισύρου», ἡ νῆσος ὑπέστη εἰς παρωχημένους γεωλογικοὺς χρόνους καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς μεγάλας κατακορύφους ἀνυψωτικὰς κινήσεις, δηλ. ἐξάρσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάγον-

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἑπὶ τοῦ Μητροπολίτου Κῶ **EMMANΟΥΗΛ**

ἀλληγορούμενα (συνέχεια)

Ἐπισημαίνεται ἡ ἐπισημάνουσα ἡ πεποίθησις ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνοίγουν τὰ οὐράνια, καὶ ὅ,τι ζητήση κανεὶς τότε ἀπὸ τὸν Θεόν, τοῦτο δίδει ὁ Θεός. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀρχίζει ἡ κολυμβητικὴ περίοδος μικρῶν καὶ μεγάλων, τὸ κλοῦμπος. Ὄταν πρόκειται νὰ πῆσῃ τις πρὸς κολύμβησιν εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, λέγει πρῶτον μεγαλοφώνως:

«Ἀνελήφτην ὁ Χριστός
«ἀνελήφτηκα κ' ἐγὼ
«ὄξω ψεῖρες, ὄξω ψεῖρες»!

Ἀκολουθῶν ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν.

ἀναμικχιώρης, ὁ ὁ ἀχάριστος, ὁ ἀγνώμων. θηλ. Ἡ ἀναμικχιώρα ἢ ἀναμικχιώρισα. οὐδ. τὸ ἀναμικχιώρικο. Οὐσ. ἀφηρημένον: ἀναμικχιωρλίκι.

ἀνατρανίζω, σηκώνω τὰ ἴμματα μου πρὸς τὰ ἑπάνω νὰ ἀτενίσω κάτι ἢ κάποιον μὲ ἰδιαίτερον προσοχὴν (εἰς τὴν δημώδη ποίησιν).

ἀναντρη, ἡ ἐπὶ γυναικός ἐκείνη ἢ ὁποῖα, καίτοι ἕγγαμος, ὅμως ξενητευθέντος τοῦ ἀνδρός της, στερεῖται ἀνδρικής προστάσιος. «Εἴκοσι χρόνια λείπει ὁ ἄντρας της εἶτα νὰ σοῦ κάμῃ, μὲ τόσα χρήματα μιὰ ἀναντρη γυναῖκα»!

ἀναπαμένος, ἀναπαμένη· ἡσυχος «ἀπάω θέλει νὰ τὸγ κάμω τὰ ἀπάνω-κά-

τω»... Ἀπάντησις: «κάθου ἀναπαμένος ἀτοῦα πού κάθεσαι ἄς φαωθοῦσι».

ἀνάρτυτο(ν), τό· περὶ τοῦ φαγητοῦ· ἀνοστον: δὲν ἔχει ἄρτυσιν (ἴδε λέξιν). Λέγεται καὶ ἐπὶ ὀμιλίας ἀηδοῦς: «ἀνάρτυτα'ν τὰ λόγια σου». Ἴδε καὶ ἀλάτσωτος.

ἀνασταίνω, ἰον μεγαλώνω τὰ παιδιὰ μου ἢ ἄλλα εὐρισκόμενα ὑπὸ κηδεμονίαν μου καὶ τὰ ἀποκαθιστῶ. «νὰ μὲ ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς ν' ἀνεστήσῃ τὰ παιδάκια μου, κὶ ἄς πεθάνω». «ἀνέστησάν τὰ πειδὸν τὰ παιδάκια του· μπράβο του». 2ον κάμνω τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα μὲ τὴν οἰκογενεῖάν μου, ὄχι δηλαδὴ ἐν τῇ ξένη μακρὰν τῆς οἰκογενείας μου «ἀνεστήσῃ θέλει μὲ τῇ γυναῖκα μου καὶ μὲ τὰ παιδιὰ μου, κ' ὕστερα θὰ φύω». 3ον Πάλλεται διὰ πρῶτην φορὰν τό «Χριστὸς Ἀνέστη» κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα. «ἀνέστησεν ὁ Ἅϊς Θεολός», δηλαδὴ ἔκαμαν τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸν ναόν (ἢ ἔνοριαν) τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. 4ον κάμνω προοδευτικὰ ἔργα ἀξιοσημείωτα «ἀνέστησε τὸ Δάλιν του» ἤτοι ἐκαλλιέργησε θαυμάσια τὸ κτῆμα του Δάλιν.

ἀναψυχή, ἡ ἀρχαία λέξις: ἀνάπαυσις, ξεκούρασμα, ἀνακούφισις ἐκ τοῦ κόπου. «Κάτσε νὰ πάρῃς ἀναψυχή».

ἀνεατή, ἡ ἡ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ φούρνου, ἐσωτερικῶς, ἀπέναντι τῆς ἀλαοθρά-

ται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λεγομένων ἡπειρογενετικῶν κινήσεων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν τῶν κινήσεων ὁ Α. DESIO (52, σελ. 300-301) ἀναφέρει ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν Νίσυρον ἐνδείξεις κατακορύφων ἡπειρογενετικῶν κινήσεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

Εἰς τὰ περίξ τῶν Πάλων – γράφει ὁ DESIO – αἱ ἀρχαῖαι θέρμαι εἶναι ἐν μέρει βυθισμένα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν πυθμένα τῆς ὁποίας εὐρίσκονται χειροποίητα κεραμεικὰ εὐρήματα μέσα εἰς τὴν ἄμμον. Εἶναι πιθανὸν νὰ ὑπῆρχον ἐκεῖ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰπποκράτους λουτρά καὶ οἰκοδομήματα, τὰ ὁποῖα ὕστερον κατεστράφησαν καὶ ἐν μέρει κατεβυθίσθησαν. Δὲν εἶχα τὴν εὐκαιρίαν – συνεχίζει ὁ DESIO – νὰ ἐξετάσω τὴν τοποθεσίαν καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἔχω ὑποκειμενικὴν ἀντίληψιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὅπως ἐπίσης δὲν πιστεύω ὅτι δύναται νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος καὶ χωρὶς ἄλλο ἀποδεκτὴ ἢ ὑπόθεσις ὅτι ἡ νῆσος ὑφίσταται μίαν γενικὴν συνίζησιν. Αἱ συνιζήσεις ὅμως τοῦ ἐδάφους τῶν περίξ τῶν Πάλων πρέπει κατὰ προτίμησιν νὰ θεωρῶνται ὡς πραγματικαὶ καὶ καθαραὶ ἡπειρογενετικαὶ κινήσεις (βραδεῖαι δηλ. συνιζήσεις).

κης. Πλήρης ὁ τύπος τῆς λέξεως: ἀνεβατή.

ἀνέατο(ν), τό· καί ἀνέατος (ὁ «ἄρτος» τῆς ἐκκλησίας). Λέγεται τὸ ψωμί, ὅταν ἀκόμη δέν «ἔχη ἀναβῆ», δέν ἔχη φουσκώσει. Ἀντίθ. «νεβασμένο».

ἀνεβοκατεβάσματα, τὰ τοιοιυτοτρόπως χαρακτηρίζονται αἱ διάφοροι ἀκροβολιστικά κινήσεις τοῦ θηρεύοντος νὰ ἐρωτευθῆ κόρην τινὰ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς ἢ εἰς τὴν γειτονίαν τῆς. Λέγονται ὁμοίως περνοξεπεράσματα. Παρὰ Βυζαντινοῖς: «συχογυρίσματα».

ἀνέγγιστος: ἀνέπαφος: πού δέν «ἐγγίσθηκεν» ἀκόμη. «ἀνέγγιστον τὸ κροῦπιν τὰ σῦκα ἀκόμη». «Ἔχομεν ἀκόμα ἕναν ἀνέγγιστο μυλλερό».

ἀνεγελῶ: κοροϊδεῦω· περιπαίζω.

ἀνεκασοῦρα, ἡ ἢ ἀγωνία, ἡ στηθική πρὸ πάντων στενοχώρια ἀσθενοῦς.

ἀνεγνώριμος: ἀγνωρίζομαι.

.....
«Στὸ μάρμαρον ἀπάνω
κεῖτ' ὁ Γιαννάκης
σπαθοκονταρωμένος
κί' ἀνεγνώριμος».

ἀνείδιον, τό· ὄνειδος, κακὸν ὄνομα, παρατσούκλι. «Ἐκολλήσαμ μού τὸ τανείδιο, μὲ τὸ π' οὔπα αὐτόδ δὰ τὸλ λό».

ἀνεκούκχουα: ἐπίρρημα: κάθημαι μὲ κεκαμμένα τὰ γόνατα, ὥστε τὰ ὀπίσθιά μου νὰ ἐγγίξουν εἰς τὰς πτέρυνας τῶν παπουτσιῶν. «κάτσε ἀνεκούκχουα»· «ἐκαθούμεστον ἀνεκούκχουα».

ἀνεκούμπωμα(ν), τό· ἡ πρᾶξις καὶ ἡ μορφή καθ' ἣν ἀνεκουμπώννεται μία γυναῖκα. «᾿Ω μάνα μου, νεκουμπώματα! Ἐμ πιάννει μιὰν ὥραν τὸ βουστάνιμ πάνω σου!» Ἡ λέξις ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀνακομβόω=ἀνασκουμπώνω. Καὶ ρῆμα (ἀ)νεκουμπώνομαι, (ἀ)νεκουμπώννω: ἴδια περὶ γυναικῶν ἀνασηκῶν τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ φουστάνιου καὶ προσθένω αὐτὸ εἰς τὴν ζώνην περὶ τὴν ὄσφυν, ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίζῃ εἰς τὴν ἐργασίαν, μάλιστα ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ σκύπτω πρὸς τὰ ἐμπρός· περὶ ἀνδρῶν δέ, σηκῶνω τὰ μανίκια τοῦ ὑποκαμίσου, ἐπανωφορίου, ὡσάκις ἡ ἐργασία τὸ ἀπαιτῆ. Ἡ προστακτικὴ χρησιμεύει ὡς παρακελευσματικὴ πρὸς ἐργασίαν φράσις· «ἔλα, εἶντα κάθεσαι; νεκουμπώθου».

ἀνελαΐζομαι: ξεσηκῶνομαι φωνάζω, ἀφυπνίζομαι ἐξ ἐπισυμβάντος ἀπροόπτου ἢ παραδόξου γεγονότος: «ἀνελαΐστηκεν ἡ γειτονία» = «ἐξεσηκώθη στὸ πόδι» ἢ γειτονία.

ἀνεμάλλιαρος, ὁ· ἀσκεπῆ ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ ἀτμηλῆτον τὴν κόμην. Θηλ. ἀνεμάλλιαρη. Εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἦτο ἄηθες ἐν Νισύρῳ νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας τῆς μὲ ἀκάλυπτον τὴν κεφαλὴν μία γυναῖκα ἢ παρθένος τις. «Μωρὴ βάλε τὸ μαντήλι σου· ἀνεμάλλιαρη θαύγης ὄξω!» Συνώνυμα: ἀνεμαλλιαρὴς, ἀξεμάλλιαρος. Καὶ ρήματα: ἀνεμαλλιαρίζομαι καὶ (α)ξεμαλλιαρίζομαι. Κατὰ τὰς κηδεῖας ξεμαλλιαρίζονται αἱ γυναῖκες, μυρολογοῦσαι δηλαδὴ εἶναι λυσίκομοι. Στενὴ συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος, ἂν δέν ξεμαλλιαριστῆ, τὸ πρᾶγμα σχολιάζεται δυσμενῶς.

ἀνέμη, ἡ· ξύλινον ὄργανον χρήσιμον εἰς τὰς φουαντριάς, χρησιμεῖον διὰ νὰ κάμουν «κουάρια» (κουβάρια) τὸ «ἔργον» ἢ τὸ νῆμα.

ἀνέμιστος, ὁ· τὸ φυτὸν πού δέν ἔχει ἀκόμη νεμμήσει, δέν ἐβλάστησεν ἀκόμη, δέν ἐφάνῃ εἰς τὸ ἔδαφος ἀκόμη, δέν ἐφύτρωσε.

ἀνεμογάμης, ὁ· ἡ Νισυριακὴ ὄνομασία τοῦ Ἰέρακος, λίαν προσφυῆς ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς πτήσεώς του. Ἐπὶ τὸ εὐφημότερον τὸν λέγουσιν καὶ ἀνεμογάδην.

ἀνεμοδοῦριν, τό· τόπος, ἀγρὸς τῶν ὁποίων δέρουν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη οἱ ἄνεμοι. Καί: ἀνεμοδοῦρικός. «ἀνεμοδοῦρικό σπίτι».

ἀνεμολός, ὁ· ὁ φανόφτης (ἴδε λέξις).

ἀνεμόμυλος, ὁ· καὶ ἀπλῶς μύλος. Ἴον Ὁ κατὰ τὴν πασιγνώστον αὐτοῦ μορφήν ἀνεμόμυλος. Εἰς τὴν Νίσυρον, ἐπειδὴ κάθε σπίτι ἀπαραιτήτως εἶχε τὸν χερόμυλόν του (ἴδε λέξις), καὶ τὸν ἔχει, δέν ὑπῆρχε μεγάλη χρῆσις ἀνεμομύλων. Σήμερον δέν ἀπέμειναν ἀνεμόμυλοι. Ὀνομαστός ἦταν πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ «μύλος τῶν Σπαλῶ» (τῶν Πάλων) καὶ τοῦ λόφου «Κριοῦ». Αἱ ἀκτίνες τοῦ μύλου λέγονται «ἀντένες», τὰ τριγωνοειδῆ πανιὰ φλόκχοι, ἀξόνι εἶναι τὸ δοκάρι περὶ τὸ ὁποῖον στρέφονται οἱ ἀντένες. Ἐπάνω εἰς τὸ ἀξόνι στηρίζεται ὅλη ἡ στέγη τοῦ μύλου. «Ἀπλές» λέγονται τὰ σχοινιά τὰ

ὁποῖα συγκρατοῦν τὶς ἀντένες πρὸς ἀλλήλας.

2ον μεταφορικῶς: ὁ ἄστατος κατὰ τὸν χαρακτῆρα ἀνθρώπου. «μὴν τὸμ πι-
στεύγης εἴνταμ-πού σοῦ λείει αὐτός,
ὕγιέ μου, νεῖν' ἀνεμόμυλος».

ἀνεμοχλιάζομαι: γίνομαι ἄφαντος
«ἀνεμοχλιάστηκεν ὁ ἀνθρώπος ἔστειλά
τον σὲ δουλείαγ, κι' ἀνεμοχλιάστηκε»,
ἔγινεν ἄφαντος.

ἀνεμόχολο: ἄφαντος. «ἔστειλά τον
νὰ πάη νὰ μοῦ πάρη ἐλλήιζ ζάχαριγ, κι
ἀνεμόχολος ἐγίνη», δηλαδῆ, ἀκόμη
νᾶρτη! ἔγινεν ἄφαντος.

ἀνεμώνη, ἡ συνώνυμον τῷ ἀνέμη
(ἴδε λέξις).

ἀνετρανίζω: στρέφω τὸ βλέμμα μου
διὰ νὰ ἴδω τι. ἴδε συνηθέστερον ἕνε-
τρανίζω. Καὶ ὄνομα: ἀνετρανίσμα: α')
λέμμα σταθερόν, ἀρρενωπόν β')
εὐσταλές παραστατικόν ἀνδρὸς ἢ γυ-
ναϊκός.

ἀνεόρευτος: ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποῖου
κανεὶς δὲν ἔδειξεν ἐνδιαφέρον, δὲν ἐζήτη-
σε πληροφορίας νὰ ἴδῃ τί γίνεται.
Πρβλ. νεορεύγω.

ἀνεπαύτη: παθ. ἄορ. τοῦ νεπαύγο-
μαι: ἀναπαύομαι. Κυριολεκτεῖται ἐπὶ
τοῦ θανάτου, καὶ δὴ ἱερωμένων προσώ-
πων, ἢ πολὺ γερόντων ἢ πολὺ βασανι-
σθέντων ἀπὸ ἀσθένειαν.

ἀνεράδα, ἡ: 1) ἡ «νηρῆς», νεράιδα.
Ἡ φιλολογία τῶν ἀνεράδων ἐν Νισύρῳ
εἶναι λίαν ἐκτεταμένη. Ὡς τόπος συναν-
τήσεων τῶν ἀνεράδων πιστεύεται ἐν
Μανδρακίῳ τὸ Παλιόκαστρο, καὶ ὁ
Ἄϊς-Νικόλας (νεκροταφεῖον). 2) Ὑβρι-
στική, ἐνίοτε καὶ χαϊδευτική, ἔκφρασις
διὰ τὰ κορίτσια, καὶ πολλάκις ὡς κα-
ρύκευμα εἰς τὰς ὀμιλίας περὶ γυναικῶν.
Καὶ ἄνευ τοῦ α: νεράδα.

ἀνεράδος, ὁ νεροχύτης.

ἀνερούφα, ἡ παλῖρροια τῆς θαλάσ-
σης ἀνύψωσις καὶ κατὰβασις ὀρμητικῆ
νεροῦ.

ἀνερώτημα(ν), τό ἀρχαιοπρεπῆς λέ-
ξις ἐκ τοῦ ἀνερωτάω = ἐξετάζω, ἐρωτῶ
ἐπανειλημμένως περὶ τίνος. «ὦ μάνα
μου, εἴντ' ἀνερώτημαν ἦτον αὐτό» (Ἐπὶ
ἀπροσδοκίτου ἐξετάσεως).

ἀνεσειντρᾶ: ἀνατριχιάζει, φοβεῖται.
(Εἰς τὴν δημώδη ποίησιν).

«Ὁ Διενῆς ψυχομασεῖ

ὁ Διενῆς πεθαίνει

κι' ἡ πλάκα τὸν ἀνεσειντρᾶ

πῶς νὰ τὸν ἐσκεπάσῃ».

(ἀ)νεσύρνω: 1ον ἀντλῶ νερὸ ἀπὸ
τῆβ βιστέρναν, τὸ πηγάδι, κ.δ. «νέσυρέ
μου νὰ πιῶ». 2ον μὲ τὸ ἀγκρίφι (ἴδε λέ-
ξις) βγάλω ἀπὸ τὸν πυθμένα τοῦ πη-
γαδιοῦ τὸ ἀντλημα τὸ ὁποῖον μοῦ ἔπε-
σε κάτω «ἐνέσυρες τὸ καπράτσισ σου»;

ἀνέστημα, τό ἀνεστήματα, τὰ 1ον
τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος «ἀψηλὸν
ἀνέστημα». 2ον ἔργα προοδευτικά «ἔκα-
μεν ἀνεστήματα μπόλικα».

ἀνετή, ἡ: 1) ἡ ἀνεσις ἀναψυχῆ. «ἀ
κάτω νὰ πάρω τὴν ἀνετήμ μου». 2)
εὐκαιρία.

ἀνεθάριστος, ὁ θηλ. ἀνεθάριστη:
ἐκεῖνο πού δὲν ἔχει ἀχθῆ ἀκόμη εἰς πέ-
ρας, ἐργασία μήπω τελειωθείσα. «ἀνε-
θάριστον ἔχω ἀκόμη τὸ ζευγάριν τὰ
σκαπίνια». Ἡ λέξις ἐκ τῆς Ἰταλικῆς
nettare = καθαρίζω.- Καὶ ρῆμα: νεθθαίρω
ἀποτελειώνω.

ἀνέφελος ὁ καχεκτικός ἐκεῖνος πού
δὲν ἔχει ζωὴν ἐπάνω του, ἐπομένως κα-
ταντῶν νὰ εἶναι ἀνωφελῆς. (ἀν-ἔφελος =
ὄφελος). «ἀνέφελόμ παιδὶν εἶ (εἶναι):
πού δὲν τὰ παίρνει πάνω του, διαρκῶς
καχεκτικόν.

ἀνήμπορος, ὁ θηλ. ἀνήμπορη = κα-
κοδιάθετος. «ἀνήμπορ'εἶμαι σήμερι».
«Κάθε μέρα κάμνει τὸν ἀνήμπορο».

ἀνημποριά, ἡ: 1ον ἡ κακοδιαθεσία.
2ον ἔλλειψις ἀνθρωπίνων δυνάμεων
πρὸς δρᾶσιν μὲ ὑποτιμητικὴν ἔννοιαν.
Ἡ λέξις αὕτη ἐκσφενδονίζεται μὲ κάποι-
αν εἰρωνείαν καὶ δηκτικότητα εἰς ἐκεῖνον
ὁ ὁποῖος, καλούμενος πρὸς συνεργα-
σίαν ἢ νὰ ἐκτελέσῃ κάποιαν ἐντολήν,
ἀρνεῖται ἀπαντῶν: «ἐν ἡμπορῶ», ὅτε
ἀκούει καταϊνωστικῶς: «ἀνημπορίαν
ἔχεις; εἴντα ἴσεις (ἔχεις) κ' ἐν ἡμπορεῖς;
ἀνημποριά σ'ἔπιασε»;

ἀνήπλυτος: ἄπλυτος. «ἀνήπλυτος
εἶσαι»; «ἀνήπλυτα ἔν τὰ ροῦχα» «μ'
ἀνήπλυτα χέρια μ' ἐγγίζεις»; καὶ οὐσ.
ἀφρημ. ἀνηπλυσιά, ἡ

ἀνηφορίζει: γίνεται ἀνήφορον (περὶ
ἐδάφους), κλίνει πρὸς τὸ ἀνήφορον.

συνεχίζεται

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Ὁ Μάϊος δὲν εἶναι μόνον ὁ μῆνας τῶν λουλουδιῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ θερισμοῦ. Τουλάχιστο γιὰ τὴ Νίσυρο, ὅπου τὸ εὐκρατο κλίμα βοηθᾷ νὰ ὠριμάζουν τὰ σιτηρὰ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὰ βόρεια κλίματα. Μέσα μηχανικὰ δὲν ὑπάρχουν, γι' αὐτὸ ὅλη ἡ ἐργασία γίνεται μὲ τὴ σωματικὴ ἐργασία. Πρέπει ἐπομένως νὰ γίνεται κάποια προετοιμασία. Κάθε νοικοκυρὰ φροντίζει ἐγκαίρως καὶ εἰδοποιεῖ τὶς ἐργάτριες ποῦ θὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ τὸ θέρισμα τῶν χωραφιῶν της. Καταρτίζει δηλαδὴ τὶς λεγόμενες Ἀργατιές. Φροντίζει ἀκόμη καὶ ἐτοιμάζει τὶς προμήθειες τῶν τροφίμων. Ἀπὸ τὰ καλύτερα σῦκα ἐτοιμάζει ξεχωριστὴ στάμνα, καὶ ξεχωρίζει τὰ καλύτερα ὄσπρια καὶ τὶς καλύτερες ἐλαιές. Ἀλλὰ καὶ ὁ νοικοκύρης κατὰ τὴ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ ποῦ ἀφθονεῖ ἡ μαρίδα, ἐτοιμάζει τὶς περίφημες μονάλατες. Ὁ θερισμὸς στὸ νησί μας προσλαμβάνει πανηγυρικὸ χαρακτήρα. Ἀπὸ πολὺ πρῶτῃ ἀρχίζει τὸ ξεκίνημα γιὰ τὰ χωράφια μὲ χαρούμενες φωνές καὶ τραγούδια, ποῦ συνεχίζονται ὅλη τὴν ἡμέρα στὴ δουλειά. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ τραγούδια αὐτὰ εἶναι αὐτοσχέδια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παινέματα γιὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ νοικοκύρη, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ τραγούδια τῆς Ἀργατιᾶς:

- Ἀφ' τὸ πρῶτῃ θερίζουμε, σὲ τοῦτο τὸ λιβάδι.
γιατ' εἶν' ὁ κάμπος του πλατὺς κι' ἡ ἄκρια του μεγάλη.
Σήμερα μέσα στὸ «Λακκί» εἶν' ὤμορφο τ' ἀγέρι,
ὅπου θερίζουν Παναγιές καὶ δένουν οἱ Ἀγγέλοι.
Πρῶτῃ φορὰν ἐθέρισα μέσα στ' ἀρχοντικὸ σας
καὶ ἔμεινα ἐκστατικὴ ἀφ' τὸ νοικοκυριό σας.
Ὡμορφο ποῦ μοῦ φαίνεται τῆς ἀργατιᾶς τ' ἀσκέρι,
σὰν τὸν βασιλικὸ στρατὸ ποῦ πάει στὸ σεφέρι.

Νοικοκύρη, ποῦ ἔχεις τὰ χωράφια,
χίλια χρόνια νὰ μᾶς ζήσης
κι ὡς τὰ ἔβρες ἀφ' τῆ μάννα σου
καὶ σὺ νὰ τὰ προυκίσῃς.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας οἱ γυναῖκες θερίζουν καὶ ἀφήνουν πλαίι των τὶς χερσιές των ἀπὸ τὶς ὁποῖες γίνονται τὰ λυτάδια, ποῦ τὰ μαζεύουν τὰ μικρὰ καὶ τὰ συγκεντρώνουν πιὸ πίσω, ὅπου οἱ ἄνδρες δένουν τὰ δεμάτια, ποῦ τὰ μεταφέρουν κοντὰ στὰ Ἀλώνια, καὶ κάμνουν τὶς λεγόμενες θεμωνιές. Τὸ ἀλώνισμα ἀρχίζει ἀμέσως καὶ γίνεται μὲ ζῶα. Καὶ ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἔχει τὰ τραγούδια της, ἢ μᾶλλον τὰ διάφορα πρὸς τὰ ζῶα ἐνθαρρυντικὰ συνθήματα:

Ὡρὲ γειὰ των καὶ χαρὰ των
κι' οὐλα τ'ἄχερα δικὰ των
καὶ ἡ Παναγιὰ ἔμπροστὰ των
κι' ὁ Χριστὸς στὰ γόνατά των.
Τὸ κριθάρι(ν) εἶν' δικό μας
τ' ἄχερα(ν) εἶν' τῶν βωδιῶν μας
τ' ἀποσώρια τῶν χοιρῶν μας.
Ὡρὲ γειὰ των καὶ καλήμερά των
ὦρὲ γειὰ των ἀχά!

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα ἀρχίζει τὸ ξεθέρισμα, ποῦ ξεχωρίζει τὸ κριθάρι ἀπὸ τὰ ἄχυρα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἀέρα. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ τὶς περισσότερες φορὲς καταντὰ ἀνιαρὴ καὶ κουραστικὴ, ἰδιαίτερα ὅταν εἶναι ἄπνοια. Καὶ ἔτσι μεταξὺ θερισμοῦ καὶ ἀλωνίσματος περνᾷ ὅλος ὁ Μάϊος μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγούδια, ἀλλὰ καὶ μὲ δουλειά.

Τὰ πολὺ παλαιὰ χρόνια ὁ θερισμὸς γιὰ κάθε νοικοκυρόσπιτο ἐτελείωνε μὲ πραγματικὸ πανηγύρι. Ἀφηναν τελευταία ἕνα ἀπὸ τὰ κοντινότερα στὸ χωριὸ κτῆμα καὶ

τὸ βράδυ κατὰ τὴν ἐπιστροφή στὸ χωριὸ ἐσχηματίζετο ὀλόκληρη πομπή. Στὴν ἀρχὴ ἦσαν τὰ βιολιά, ἀκολουθοῦσε ὁ νοικοκύρης μὲ τὴν οἰκογένειά του καὶ ὕστερα ὅλη ἡ Ἀργατιά πὺν ἐτραγουδοῦσε :

— Ἐμπρός μας τὸν ἐβάλαμε τὸν πεῦκο μὲ τὰ κλώνια
καὶ ὁ Θεὸς κι' ἡ Παναγιά νὰ τοῦ χαρίξῃ χρόνια.
Ἐμπρός εἶναι ὁ πλάτανος, πίσω τὸ κυπαρίσσι,
ποὺ φθάνουσι τὰ κλώνια τῶν σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση.
Ὁ Πεῦκος τὸ τραγοῦδι τῆς Ἀργατιάς
στοὺς δρόμους ποὺ περνᾶτε ἄς βουίση,
ἢ πέρδικα ν' ἀκούσῃ τῆς ῥεματιάς
κ' ἐκείνη τῆ φωνή σας νὰ κλουθήσῃ.
Τραγουδήσετε τίς κόρες, τῆ νοικοκυρά,
μῆητε μέσ' στ' ἀρχοντικό της ὅλες μὲ χαρά.
Φηθητε της ὁ Θεὸς νὰ τὴν πληθαίνη
καὶ νὰ ἴναι πάντα ἀγαθομπλησμένη,
ἔλεος μέσ' τὴν αὐλή της νὰ ἴβρῃ τὸ ὄρφανὸ
καὶ ψωμὶ τὸ πεινασμένο, ῥοῦχον τὸ γυμνὸ.

Ἔτσι ἡ πομπὴ διέσχισε τὸ Χωριὸ καὶ ἔφθανε στὸ σπίτι τοῦ νοικοκύρη, ὅπου ὅλοι ἐκάθοντο σὲ κοινὸ τραπέζι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἴδιο τὸν νοικοκύρη. Ἡ νοικοκυρά μὲ τοὺς δικούς της ἐφρόντιζε νὰ περιποιηθῇ τίς ἐργάτριες μὲ τὸν πιὸ καλὸ καὶ εὐγενικὸ τρόπο. Ὁ τελευταῖος ποὺ διετήρησε τὸ ἔθιμο αὐτό, ἦτο ὁ ἀειμνηστος συμπολίτης μας Ἐμμανουὴλ Παρθενιάδης. Ἄφηνε πάντα τελευταῖο κτήμα γιὰ θέρισμα τὸ Μακρὸ-Κομμάτι, καὶ ὅταν ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ γυρισμοῦ, ἔκλεινε τὸ μαγαζὶ του, ἐπήγαινε στὰ Στενά καὶ ἐκεῖ μὲ τὰ βιολιά ἐπερίμενε τὴν Ἀργατιά του.

Ἔτσι ἀρχίζει καὶ ἔτσι ἐτελείωνε ὁ Μάϊος στὴ Νίσυρο τὰ καλὰ παλαιὰ χρόνια.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ

Ἰούλιος

Δευτερόλης, Χασκόμηνας, Λωνευτής.

Ρητά: «Ζίζικας ἐλάλησε, μαύρη ρόα τ' ἄκουσε.»

Αὔγουστος

Ἄουστος (Ἄ)λλαξόμηνας. Ἄουστόμηνας.

Ρητά: Ὁ Ἄουστος πουλά κρᾶσί, κι' ὁ Μᾶς πουλά σιτάρι.»

«Ὁ Ἄουστος ἐπλάκωσες, ἡ ἄκρα τοῦ χειμῶνα.»

«Τ' Ἄουστου τὰ μεσάνυχτα, τοῦ Μᾶ τὸ μεσημέρι.»

«Ἄουστοσυγκάλιαζε, μοναχοθέριζε.»

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐκ τῆς Συλλογῆς Στ. Κουρζῆ

— Δυὸ ἄκρες ἔχει τὸ ραβδί.

— Τῶν ἀκριβῶ(ν) τὰ πρᾶμονιά, οἱ χοῖροι τρῶν τα.

— Τὸ συντροφικὸ τὸ βόδι εὐκολὰ τὸ τρῶ' ὁ λύκος.

— Στὴ μαντρα ὁ λύκος ἔμα μπῆ θ' ἀρπάξῃ τοῦ φτωχοῦ τ' ἀρνί.

— Ὁ φτωχὸς κι' ἡ μοίρα του.

— Κάθου κεῖ πρᾶμάτι μου καὶ λόγια μὴ μοῦ φέρνης.

— Εἶδες τὸ γάδαρό μου;

Δέκα χρόνια ἔχω νὰ δῶ γάδαρο.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Μετά ἀπὸ τὴ διαταγὴ τοῦ Στρατηγεῖου τῆς Μέσης Ἀνατολῆς στὶς ἀρχὲς Μαρτίου 1944 ἀπεβιδάστηκε στὴ Νίσυρο ἕνα Ἀγγλο-Ἑλληνικὸ κομάντος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Ρόδιο Ἀξιωματικὸ Στέφανο Μ. Καζούλλη. Τὸ θαυμάσιο αὐτὸ παλληκάρι, ἀφοῦ πῆρε πληροφορίες ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς προκρίτους τοῦ νησιοῦ καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀπλοϊκοὺς νησιώτες, συνέλαβε μὲ εὐσχημον τρόπο 6-7 ξένους, ποὺ γιὰ διάφορες αἰτίες βρίσκονταν στὸ νησί, καὶ μπαρκάρισε σ' ἕνα Καλύμνικο γκαζολίνο, ποὺ εἶχε ἔλθῃ στὸ νησί γιὰ τρόφιμα, καὶ μὲ συνοδεία τοὺς ἔστειλε στὴ Μέση Ἀνατολή.

Τὸ νησί ἔνοιωσε ἀνακούφιση ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτὴ εὐστοχη ἐνέργεια τοῦ Στεφάνου Καζούλλη, γιὰτὶ ὁ φόβος μήπως οἱ Γερμανοὶ μάθουν τὰ τῆς κατασχέσεως τῶν ἀποβατικῶν ἔκαμνε τοὺς κατοίκους νὰ πιστεύουν σὰν ὑποπτο κάθε ξένο, ποὺ γιὰ ἕνα ὁποιοδήποτε λόγο, ξεμπαρκάριζε στὸ νησί.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Καζούλλης ἔδρασε καὶ ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποία ξεκαθάρισε τὸ νησί ἀπὸ κάθε ὑποπτο στοιχεῖο ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἀγαπηθῇ ἀπὸ ὅλους. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ ὄνομα Καζούλλης γιὰ τοὺς Νισύριους ἀπετέλε ἐγγύηση.

Γιὰτὸ μὲ τὴ βοήθεια τῆς νεολαίας μέσα σ' ἕνα φιλικὸ περιβάλλον ὁ Στέφανος Καζούλλης ἐγκαθίστατο στὸ νησί στὴ Πάγκενα σὲ μιὰ τοποθεσία πάνω ἀπὸ τὸ χωριὸ Πάλους ἀπ' ὅπου ἤλεγχε ὅλη τὴ γύρω θαλάσσια περιοχὴ. Σκοπὸς του ἦτο νὰ ἐνεργῇ ἐπιδρομὲς ἀπὸ τὴ Νίσυρο γιὰ τὴν Τῆλο καὶ Κῶ.

Τὸ πρωὶ τῆς 23ης Μαρτίου 1944 χωρὶς καμμιά προετοιμασία ἀπεβιδάζοντο στὸ νησί περὶ τοὺς 140 Γερμανο-Ἰταλοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἐνὸς Γερμανοῦ ὑπολοχαγοῦ. Οἱ Ἰταλοὶ προήρχοντο ἀπὸ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα, οἱ περισσότεροὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν μελανοχίτωνες. Οἱ ὑπὸ τὸν Στέφανον Καζούλλη Ἀγγλο-Ἑλληνες κομάντος μόλις ἀντελήφθησαν περὶ τίνος ἐπρόκειτο ἤρχισαν νὰ προετοιμάζονται γιὰ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ θέση τους, διότι τὰ Γερμανο-Ἰταλικά στρατεύματα θὰ ἐγκαθίσταντο εἰς τὸ χωριὸν Πάλους. Μέσα σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξηφάνησαν κάθε ἴχνος ποὺ θὰ μπορούσε νὰ προδῶσῃ τὴν ἐκεῖ παρουσία συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἔφυγαν ἀπὸ τὴν κατασκίνωση τους πρὸς τὸ Δυτικὸ μέρος τοῦ νησιοῦ. Φεύγοντας ὅμως ἐγκατέλειψαν τὸν πομπὸν τοῦ μηχανήματος διαβιβάσεων. Τὴν ἐπομένη εἰδοποιεῖται ἡ νεολαία νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ πομποῦ καὶ τὴν ἀποστολὴ του στὴ νέα κατασκίνωση. Ἀναλαμβάνει ἕνα ἀνδρόγυνο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴ δύσκολη αὐτὴ ἐπιχείρηση. Ὁ Περουλλῆς Κυπραῖος μὲ τὴ γυναίκα του Καλλιόπη μεταβαίνουν εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον ὅπου κατὰ τὴν ὑπόδειξη τῆς νεολαίας εὐρίσκετο ὁ πομπός. Τὸ ἀνδρόγυνο ἐπροφασίσθη ὅτι θὰ ἔκοβε κλαδιὰ ἀπὸ τὸ ἀκαλλιέργητο κτῆμα τους καὶ ἔτσι κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῶν Γερμανῶν μπόρεσαν νὰ τοποθετήσουν ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ ποὺ ἔκοψαν τὸν πομπόν. Ἀφοῦ ξέφυγαν ἀπὸ τὴν περιφέρεια ποὺ βρίσκοντο οἱ Γερμανο-Ἰταλοὶ παρέδωσαν τὸν πομπόν εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Καζούλλη ὑποδειχθέντα ἄνθρωπον τὸν Γεώργιον Κοντοβερόν, ὁ ὁποῖος τὸν μετέφερε εἰς τὸν τόπον τῆς νέας Κατασκίνωσης. Στὴ νέα αὐτὴ θέση εὐρίσκετο ἡ ὑπὸ τὸν Στέφανον Καζούλλη ὁμάδα τῶν κομάντος καὶ παρακολουθοῦσε κάθε κίνηση τοῦ ἐχθροῦ. Κανένας δὲν μπόρεσε νὰ μάθῃ πόσο χρόνο παρέμεινε ἡ ὁμάδα στὴν ἴδια αὐτὴ θέση. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπεσε στὴν ἀντίληψη τῆς νεολαίας ἦταν πῶς ὁ Καζούλλης ἐπέδωκε νὰ συλλάβῃ ζωντανὸ τὸν Διοικητὴ τῶν Γερμανῶν. Γιατὶ ὅταν ἐληροφορήθηκε πῶς ὁ ἐπὶ κεφαλῆς Ἀξιωματικὸς τῶν Γερμανῶν λεγότανε Φλάκτ, κοκκίνησε, ἕνα παράξενο χαμόγελο διεγράφη στὰ χεῖλη του καὶ ἔδωσε μιὰ στεγνὴ ἀπάντηση «πολὺ καλά». Φαίνεται πῶς μὲ τὸν Γερμανὸν αὐτὸν εἶχαν ξανασυναντηθῇ καὶ σύμφωνα μὲ τὶς συζητήσεις ποὺ ἔκαμνε, στὴν Κάλυμνο.

“Υστερα από μιὰ ἐβδομάδα ὁ Καζούλλης στήνει μιὰν ἐνέδρα τῶν Γερμανῶν σὲ λίγα χιλιόμετρα ψηλότερα ἀπὸ τὴ βάση τους καὶ συγκεκριμένως στὴν τοποθεσία «χοροί». Ἐκεῖ κάτω ἀπὸ μιὰ γέφυρα καὶ ἀνάμεσα σὲ πυκνὲς συκιὲς περίμενε ἀπὸ τὴ νύκτα νὰ περάσουν οἱ Γερμανοὶ γιὰ μιὰ ἐπίσκεψή τους στὸ χωριὸν Ἐμπορείος.

Ἡ ἐνέδρα ἔπιασε καὶ ἡ ἐπιχείρηση στέφθηκε ἀπὸ ἐπιτυχία. Σκοτώθηκαν 2 Γερμανοὶ καὶ ἐτραυματίσθησαν 4.

Οἱ ὑπόλοιποι Γερμανοὶ ποὺ γλύτωσαν ἀπὸ τὴν ἐνέδρα, δὲν μπόρεσαν νὰ καταλάβουν ἀπὸ ποῖον σημεῖον τοὺς ἐπετέθησαν καὶ ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπιτιθέμενοι. Γιατὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο ἐξαγριώθησαν καὶ ὑποπτεύοντο τοὺς ἐντοπίους. Ἐκινήθησαν πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις, συνέλαβαν καὶ ἔθεσαν ὑπὸ ἀνάκριση ὅλους τοὺς χωρικοὺς ποὺ συνήντησαν εἰς τὰ γύρω τῆς τοποθεσίας αὐτῆς κτήματα. Ἐκάλεσαν ἐπειγόντως τὸν ἱατρὸν τοῦ χωρίου Ἐμπορείος Τριαντάφυλλον Τριανταφύλλου καὶ ἀφοῦ τὸν ἔθεσαν ὑπὸ ἀσπηρὰν ἀπομόνωση ἀνέκριναν τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του. Οἱ δρόμοι τῶν ἄλλων χωριῶν ποὺ ὀδηγοῦσαν πρὸς τὸν Ἐμπορεῖο ἐκλείσθησαν καὶ νευρική κατάσταση παρετηρήθηκε μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῆς φρουρᾶς. Παρ’ ὅλη τὴ φοβία ποὺ ἐξαπέλυσαν οἱ Γερμανοὶ κανένας δὲν ὠμολόγησε τὴν παρουσία τῶν Ἄγγλων ἃν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς ἐγνώριζαν ποῦ ἦσαν οἱ Ἄγγλοι καὶ πόσοι ἦσαν. “Ὀλη αὐτὴ τὴ νευρική κατάσταση τῶν Γερμανῶν καὶ τὴ φοβία ποὺ ἐξαπέλυσαν σ’ ὅλο τὸ νησί, εἶχε προβλέψει ὁ Στέφανος Καζούλλης. Οἱ Γερμανοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ ἐπιβάλουν ἀντίποινα, γιατί κοντὰ στοὺς νεκροὺς Γερμανοὺς τῆς ἐνέδρας βρέθηκε ἓνας Ἀγγλικὸς στρατιωτικὸς μανδύας, ἓνα πιστόλι καὶ δύο χειροβομβίδες.

Τὴν ἐπομένη ἡμέρα τῆς ἐνέδρας ἐκάλεσε τὸ Δήμαρχο τοῦ Μανδρακιοῦ ὁ Γερμανὸς Διοικητὴς καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀναφέρῃ τίποτε γιὰ ὅσα συνέβησαν τὴ προηγουμένη, τοῦ ἔκαμε γνωστὸν ὅτι ἔχει ἐντολὴ σὲ περίπτωσι σαμποταζῆ ἢ φόνου Γερμανοῦ νὰ τουφεκίξῃ καὶ ἓνα ἀνάλογο ἀριθμὸ ἀπὸ τοὺς προκρίτους τοῦ νησιοῦ καὶ τοὺς νέους. Ὁ Δήμαρχος ἐβεβαίωσε τὸν Γερμανὸ Διοικητὴ ὅτι ὁ λαὸς τῆς Νισύρου εἶναι φιλήσυχος καὶ ὅτι οἱ κατὰ καιροὺς γενόμενες ἐπιδρομὲς τῶν Ἄγγλων βρίσκουν αὐτὸν καὶ τὸν λαὸν ἀντιθέτους. Δροῦν τόσο γρήγορα οἱ Ἄγγλοι, ἐτόνισεν ὁ Δήμαρχος πρὸς τὸν Γερμανὸ Διοικητὴ, ὥστε δὲν ὑπάρχει χρόνος νὰ εἰδοποιηθῆ ἡ Γερμανικὴ Φρουρά. Ὁ Διοικητὴς προσεποιήθηκε ὅτι πίστευσε στὰ λόγια τοῦ Δημάρχου παρ’ ὅλη τὴ νευρικότητα ποὺ εἶχε τὸ πρόσωπό του. Δὲν μπορούσε ὅμως νὰ κάμῃ καὶ διαφορετικά.

Μετὰ ἀπὸ ἓνα χρονικὸ διάστημα, ἄγνωστο πόσο, ὁ Στέφανος Καζούλλης ἔφυγε ἀπὸ τὴ Νίσυρο γιὰ τὴν Τῆλο καὶ τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα τοῦ 1944 μπόρεσε σὲ μιὰ ἐνέδρα νὰ σκοτώσῃ 3 Γερμανοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς του νησιοῦ.

“Υστερα ἀπ’ ὅλα αὐτὰ οἱ Γερμανοὶ ἤρχισαν νὰ κατασκευάζουν ἡμιμόνιμα ἀμυντικὰ ἔργα. Κάτω ἀπὸ τὸν κάβο τῆς Ἀγροτήρας, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μιὰ προεξοχὴ πρὸς τὴ θάλασσα σὲ ὕψος 30 περίπου μέτρων, ἄνοιξαν στοῦς γιὰ νὰ προστατευθῶνται ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὲς τῶν συμμαχικῶν κομμάντος. Στὸ ὕψωμα τοῦ κάβου τούτου ὑπῆρχε ἓνας ἀνεμόμυλος καὶ ἀφοῦ τὸν χάλασαν, ἄνοιξαν χαντάκια καὶ σὲ ἐπίκαιρα σημεῖα τοποθέτησαν κανόνια καὶ ὄλμους. Λίγο πιδὸ πάνω δημιούργησαν ναρκοπέδια. Στὸ Ἀνατολικὸ σημεῖο τοῦ ὄρμου τῶν Πάλων καὶ ἀκριβῶς στὰ κτήματα πάνω ἀπὸ τὸν κάβο τοῦ Ἀϊ-Φωκᾶ ἔκαμαν φυλάκια, ἐτοποθέτησαν κανόνια καὶ ἐδημιούργησαν ἐπίσης ναρκοπέδια. Ἐκεῖ οἱ Γερμανοὶ ζοῦσαν ἀσφαλεῖς γιατί ἦταν δύσκολο νὰ τοὺς προσβάλλουν οἱ κομμάντος.

Ἡ ἐγκατάστασις τῶν Γερμανῶν στὸ νησί ἐπέφερε δύσκολη τροπὴ τῆς ὅλης καταστάσεως στὴ Νίσυρο. Οἱ Ἄγγλοι οἱ ὁποῖοι κάθε μῆνα μετέφεραν τρόφιμα ἀπὸ τὴ Μέση Ἀνατολὴ γιὰ τὸ λαὸ τῆς Νισύρου, δὲν μπορούσαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν κανονικὴ τροφοδοσίαν κι ἔτσι οἱ κάτοικοι ἄρχισαν ἐκ νέου νὰ νοιώθουν τὶς ἐκ τοῦ πολέμου μεγάλες στερήσεις. Τὴ θλιθερὴ αὐτὴ ὑποτροπὴ τῆς καταστάσεως ἦρθε νὰ βοηθήσῃ σὰν παρήγορος προστάτης ὁ Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε σὲ τρεῖς ἀποστολὰς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας περὶ τοὺς 120 τόννους τρόφιμα. “Ὅταν τελείωσαν

τὰ τρόφιμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἡ κατάσταση ἄρχισε νὰ χειροτερεύῃ. Τότε ὅλες οἱ προσπάθειες ἐστράφησαν στὴν ἐκμετάλλευση τοῦ θειοχώματος. Πολλὲς ὅμως δυσκολίες προέκυψαν. Τελικὰ οἱ Ἴταλοι τῆς Ρόδου ἤρθαν σὲ συμφωνία μὲ τὶς σταφυλοπαγωγικὲς ἐπαρχίες τῆς κατεχομένης Ἑλλάδος καὶ ἔτσι ἀπεστέλλετο θειόχωμα Νισύρου στὰ διάφορα νησιά μὲ ἀνταλλαγὴν ἀμπελοφυγικῶν προϊόντων. Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἐξακολούθησε ἐπὶ δύο περίπου χρόνια.

Αὐγουστος 1944.

Ὁ Αὐγουστος τοῦ 1944 βρίσκει τοὺς Νισυρίους ἀνάστατους. Τὰ σχολεῖα ἔπρεπε ν' ἀρχίσουν ἀπὸ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου καὶ νὰ λειτουργήσουν κανονικὰ μέχρι τέλη Ἰουνίου χωρὶς διακοπὲς καὶ ἄλλες ἐορτές, ἐκτὸς τὶς Κυριακὲς καὶ τὶς μεγάλες ἐορτές, ὥστε σὲ 10 μῆνες ἐντατικῆς ἐργασίας νὰ κερδίσουν τὰ παιδιὰ δύο χρόνια. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ Ντεβέκκι ἀπηγόρευσε τὴν διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν ἀπὸ τὸ 1937 καὶ ἔτσι ἐνῶ τὰ παιδιὰ στὰ τεχνικὰ καὶ τὰ δευτερεύοντα μαθήματα ἦσαν προχωρημένα, παρουσίαζαν μεγάλη καθυστέρηση στὰ Ἑλληνικά. Στὸ μάθημα αὐτὸ ἔδωσαν τὴ μεγαλύτερη προσοχὴ οἱ δάσκαλοι. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως τὸ ἀνοιγμα τῶν σχολείων καὶ ἡ κανονικὴ τους λειτουργία σύμφωνα μὲ τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα ὑπῆρχε ἀνάγκη νὰ εὑρεθοῦν δασκάλοι γιὰ ὅλα τὰ χωριά καὶ προπαντὸς οἰκονομικὰ μέσα. Ἐκεῖνοι ὅμως ποῦ ἀνέλαβαν τὴν εὐθύνην αὐτὴ μπόρεσαν νὰ ἀνταπεξέλθουν καὶ νὰ ἐξουδετερώσουν ὅλες τὶς δυσκολίες. Κατηρτίσθη μιὰ συντονιστικὴ σχολικὴ ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία εἶχε τὴν ἔδρα της στὸ Μανδράκι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία Κεντρικῆ Ἐφορεῖα Σχολῶν καὶ ὑπὸ τὴν προεδρεία τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Ρωμάνου, Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐφορεῖα διωρίσθη μιὰ εὐρύτερα ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία ἀποτελέσθη ἀπὸ τὰ Δημοτικὰ Συμβούλια καὶ τὶς Ἐκκλησιαστικὲς ἐπιτροπὲς ὄλων τῶν χωριῶν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεῖα μὲ τὰ μέλη τῆς Μεγάλης Ἐπιτροπῆς συνῆλθε τὴν 10ην Αὐγούστου τοῦ 1944 στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Δημαρχείου Μανδρακιοῦ καὶ ἤρχισε ἡ συζήτηση διὰ τὴν ὀργάνωση τῶν Σχολείων.

Τὸ πρῶτο θέμα ἦτο ἡ ἀνεύρεση ἰκανοῦ ἀριθμοῦ δασκάλων γιὰ τὴν κανονικὴ λειτουργία καὶ τῶν τεσσάρων σχολείων Μανδρακιοῦ - Ἐμπορειοῦ - Νικειῶν καὶ Πάλων. Δάσκαλοι ἦταν δύσκολο νὰ εὑρεθοῦν γιὰ ὅλα τὰ σχολεῖα γιὰτὶ στὸ Μανδράκι θὰ λειτουργοῦσε πλήρες δημοτικὸ σχολεῖο καὶ τρεῖς Γυμνασιακὲς τάξεις, οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ Ἐμπορειοῦ καὶ τῶν Νικειῶν ἀπαιτοῦσαν πλήρες δημοτικὸ μὲ μιὰ Γυμνασιακὴ τάξη. Οἱ συνθῆκες μὲ τὶς ὁποῖες ἤρχιζε ἡ ἐπιμελητικὴ λειτουργία τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων ἦσαν τέτοιες, ὥστε ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεῖα ἐδέχθη τὴ λειτουργία τῶν σχολείων μὲ ἰκανοποίηση ὄλων τῶν ἀπαιτήσεων.

Ἡ Ἐφορεῖα κατόρθωσε νὰ φέρῃ στὴν ἐπιφάνεια δασκάλους ποῦ ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς, λόγῳ τῆς ἐθνικῆς τους στάσεως εἶχαν διωχθῆ ἀπὸ τὰ σχολεῖα καὶ συγχρόνως παρέλαβε μερικὸς τελειοφοίτους Γυμνασίου καὶ τοὺς ἐδασκαλοποίησε. Πῆρε γιὰ νηπιαγωγὸς νέες οἱ ὁποῖες κάποτε ἔκαμαν τὴ δασκάλα καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξευρέθη τὸ ἀπαιτούμενο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν σχολείων προσωπικὸ.

Δεύτερο θέμα πιδ ἀκανθῶδες ἦτο ἡ ἐξεύρεση τῶν πόρων. Ἐζητήθησαν ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταμεῖα, ἀλλὰ ἂν καὶ προσεφέρθησαν ὅλα τὰ εἰσοδήματα δὲν κατορθώθηκε νὰ συγκεντρωθῇ ποσὸν περισσότερον ἀπὸ 90.000 λιρέτες, ἐνῶ τὸ ὅλον ποσὸν ποῦ προϋπελογίσθη ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἔφθανε τὶς 260.000 λιρέτες. Τότε ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπευθύνεται εἰς τὸν Δήμαρχον Μανδρακίου Ἰωάννην Καμπαλοῦρη καὶ κατόπιν συνεννοήσεώς του μὲ τὸν Γραμματέα τοῦ Δήμου Χαράλαμπον Παπάτσον ἀνακοινοῦται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου. Τὰ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου εὐρισκόμενα τότε χρήματα ἔφθαναν τὸ ποσὸν τῶν 210.000 λιρετῶν. Ἀπὸ τὸ ποσὸν αὐτὸ παραδίδεται εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορεῖα Σχολῶν οἱ 150.000 λιρέτες καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξοικονομήθη καὶ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαιτεῖτο γιὰ τὶς σχολικὲς ἀνάγκες.

(συνεχίζεται)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις-Επιμέλεια: Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Συνεδριάσις 18η

Συνεδριάσεως γενομένης ἀφορώσης τὸ εἰς Ῥόδον ταξίδιον τοῦ Αου Δημάρχου συνεπεία προσκλήσεως ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀμέλιο, ἀπεφασίσθη ταμνηφεί ὅπως τὸ ταξίδιον τοῦτο ἐκτελεσθῆ συνοδουομένου τοῦ Αου Δημάρχου καὶ παρὰ τοῦ Ὁδ. Σακελλαρίδη, μέλους τοῦ Δημ. Συμβουλίου.

Κατόπιν ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Δημ. γραμματέως Κ. Παρθεναίου, δι' ἧς δηλοῖ τὴν παραίτησίν του, γενομένης δὲ δεκτῆς, ἀνέλαβε προσωρινῶς τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέως ὁ κ. Ι. Φασουλαρίδης μέχρι τῆς ἐκ Ῥόδου ἐπιστροφῆς τοῦ κ. Δημάρχου.

Οἱ σύμβουλοι
Ι. Φασουλαρίδης
Φ. Φιλίππου
Ὁδ. Σακελλαρίδης
Ι. Φωτιάδης
Ν. Γενᾶς

Οἱ Δήμαρχοι
Γ. Βαγιάτης
Ι.Γ. Κατσιματίδης

Συνεδριάσις 23 τῆς 31 Ἰουλίου

Συνελθόντος τοῦ Δημ. Συμβουλίου σήμερον εἰς τακτικὴν συνεδρίαν, συνεσκέφθη καὶ ἀπεφάσισεν ὅπως γίνῃ ἔκθεσις πρὸς τὴν Α'. Ἐξοχότητα τὸν Ἀντιστράτηγον Κύριον Ἀμέλιο ἐκθέτουσα παράπονα κατὰ τοῦ ἐνταῦθα Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς Μαρσιιάλου Μαρτίνι, διὰ τὴν ἀνόσιον αὐτοῦ συμπεριφορὰν ἦν δεικνύει ἐν τῇ νήσῳ μας καὶ τὴν κακοδιοίκησιν τῶν διαφόρων ὑποθέσεων κοινοτικῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν καὶ συνάμα νὰ γίνηται παράκλησις ὅπως ἀντικαταστήσῃ τοῦτον δι' ἄλλου καταλλήλου προσώπου.

Πρὸς τούτοις ἀπεφασίσθη ὅπως δοθῇ ἐντολὴ πρὸς τὸν διευθυντὴν τῶν λουτρῶν κ. Μ. Λογοθέτην, ἵνα παύσῃ τὸν Μάγειρον καὶ Ὑποδιευθυντὴν ἐνεκα τῆς ἐλαχίστης πελατίας τῶν λουτρῶν, ὁφτινες διωρίσθησαν τῇ συνεννοήσει τῆς Δημαρχίας μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, περὶ δὲ λοιπῆς ὑπαλληλίας ἀφίεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ Διευθυντοῦ καὶ Ἐπιτροπῆς.

Οἱ Σύμβουλοι
Ο. Σακελλαρίδης
Φ. Φιλίππου
Ι. Φασουλαρίδης
Ν. Ζαπετιάδης
Ν. Γενᾶς

Οἱ Δημαρχεῦντες
Γ. Βαγιάτης
Ι.Γ. Κατσιματίδης

Ἐκτακτος Συνεδριάσις

Σήμερον τὴν 21ην τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1912 ἡμέραν τρίτην καὶ ὥραν 3 μ.μ. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ παρέδρου κ. Ι.Γ. Κατσιματίδη καὶ τῶν παρόντων μελῶν ἐγένετο ἑκτακτος συνεδριάσις ἀφορώσα τὰ μεταξὺ τοῦ Α'. Δημογέροντος κ. Γ. Βαγιάτη καὶ τοῦ ἀξίωματικῆς τῆς Ἰταλικῆς Φρουρᾶς λαβόντα χώραν, ἅτινα ἔχουσιν ὡς ἐξῆς: Περὶ ὥραν 10ην π.μ. διεδόθη ὅτι ὁ Α'. Δημογέρον κρατεῖται εἰς τὸ Διοικητήριον διαταγῆ τοῦ εἰρημένου Ἀξιωματικοῦ κ. Ματθαίου, μετ' οὐ πολὺ ὁ μαρσιιάλος κ. Μαρτίνη μεθ' ἐνὸς τῶν κραμαπινιέριδων καὶ τοῦ διερμηνέως του ἐφθασεν κάτωθεν τοῦ καταστήματος τῆς Δημαρχίας καὶ ἀπήτηε νὰ τῷ δοθῇ ἡ κλεῖς τοῦ καταστήματος. Ἐπὶ τῇ ἀρνήσει δὲ τοῦ παρέδρου καὶ τῶν Συμβούλων ὅτι ἀγνοοῦσιν ποῦ ὑπάρχει μετέβη ὁ ἴδιος παρὰ τῷ κ. Βαγιάτη (κρατουμένῳ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ) διαταχθεὶς παρὰ τοῦ Τενέντε ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ ἀφίκετο καὶ ἴστατο καὶ οὗτος κάτωθεν τῆς Δημαρχίας καὶ ἐπανῆλθε φέρων κλεῖδα μὴ οὔσαν τῆς Δημαρχίας.

Ὁ Τενέντε τότε ἐδήλωσε τῷ παρέδρῳ καὶ τοῖς συμβούλοις ὅτι ἂν μετὰ παρέλευσιν δύο λεπτῶν δὲν εὐρίσκετο ἡ κλεῖς θὰ εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διαρρήξῃ τὴν θύραν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦς ἡ κλεῖς εἶχεν εὐρεθῆ καὶ παρεδόθη τῷ Μαρσιιάλῳ, οὗτος ἀνοίξας ταύτην διέταξε τὸν τε Πάρεδρον καὶ τοὺς παρευρισκομένους Συμβούλους κ.κ. Ι. Φασουλαρίδην καὶ Ὁδ. Σακελλαρίδην καὶ εἰσῆλθον μετὰ τοῦ Τενέντε, εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιον παρέλαβε τὴν σφραγιδα τῆς Δημαρχίας καὶ ἐδήλωσε τοῖς παρευρισκομένοις τὰ ἀκόλουθα:

Σήμερον τὴν πρωΐαν συνεπεία καταγγελίας τῶν δύο δήμων τῆς νήσου Ἐμπορείου καὶ Νικεῶν, ὅτι ἡ σφραγὶς τοῦ Δήμου Μανδρακίου φέρε ἐν τῷ μέσῳ «Δημαρχία Νισύρου» καὶ οὐχὶ Δημαρχία Μανδρακίου Νισύρου, πρσεκάλεσα τὸν Δήμαρχον κ. Βαγιάτην καὶ ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ τὴν σφραγιδα ἵνα τὴν ἰδῶ καὶ βεβαιωθῶ περὶ τῶν λεγομένων καθ' ὅσον μέχρι σήμερον δὲν εἶχον ἴδει αὐτήν. Ὁ κ. Βαγιάτης οὐ μόνον ἠρνήθη τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἀπρεπῶς ἐφῆρθη εἰς ἐμέ, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἐπειδὴ προηγουμένως πολλὰκις ἠπειθήσεν εἰς ἐμέ προσέβαλε δὲ καὶ τοὺς Κραμαπινιέριδες διὰ ταῦτα θεωρῶ τοῦτον παυμένον, ἀναθέτω τὴν προεδρίαν εἰς τὸν πάρεδρον νὰ συναρράξῃται μετὰ τοῦ συμβουλίου μέχρι τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς, ὁπότε προσκαλεῖται ὁ λαὸς ἵνα ἐκλέξῃ νέαν Δημαρχίαν καὶ τὴν μὲν σφραγιδα ἀναχωρῶν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ πρόεδρον ἀφῆκε ἐλευθέρων.

1 9 1 2

Συνεδρίασις 27 τῆς 25 7βρίου

Νὰ γραφῆ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἀντιστράτηγον κ. Ἀμέλιο ἐκφράζουσα εὐχαριστήσεις διὰ τὴν εὐγενῆ ὑποδοχὴν καὶ ἐξαιρετον συμπεριφορὰν τοῦ πρὸς τὸν Δήμαρχον κ. Γ. Βαγιάτην καὶ διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς Δημαρχιακῆς ἡμῶν σφραγίδος.

Νὰ γραφῆ ἐπίσης ἔτερα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς νήσου μας ἀξιότιμον Τενέντε κ. Σεραφεῖμ, δηλοῦσα αὐτῷ τὴν ἀναγνώρισιν παρὰ τοῦ Δημαρχιακοῦ Συμβουλίου, τοῦ κ. Ε. Παρθενιάδου ὡς Εἰρηνοδίκου τῆς νήσου μας, ἐπίσης δὲ καὶ ἔτερα γνωρίζουσα αὐτῷ τὴν λήψιν τῆς ἀπὸ 6 8βρ.ν. ἡμ. καὶ ὑπ' ἀριθμ. 119 ἀξιότιμου ἐπιστολῆς του, ἐπιγραφομένης πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Δημαρχιακοῦ Συμβουλίου, δι' ἧς συνίστα τὸν διορισμὸν τοῦ Ἰατροῦ κ. Γ. Καμμά ὡς Δημαρχιακὸν ἢ μᾶλλον Ὑγειονομικὸν Ἰατρὸν τῆς νήσου μας καὶ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

Οἱ σύμβουλοι

Ὁ Δήμαρχος
Γ. Βαγιάτης

Σήμερον τῆ 11 τοῦ μηνὸς 8βρίου τοῦ ἔτους 1912 συνελθόντος ὀλοκλήρου τοῦ Νισυριακοῦ λαοῦ εἰς πάνδημον συλλαλητήριον, κοινῇ γνώμῃ ἀπεφασίσθη ὅπως συνταχθῆ Δημοψήφισμα καὶ ἐπιδοθῆ ταῖς μεγάλαις δυνάμεσι ὡς καὶ πρὸς τὸν ἐν Ρόδῳ Ἑλληνα Πρόξενον καὶ ἀφίειαι ταῖς Δημογερονταῖς καὶ τῶν τριῶν Δήμων ὅπως ἐκλέξῃ ἐπὶ τούτου ἐπιτροπὴν καὶ μεταβῆ εἰς ἀδελφὰς νήσους καὶ συνηνοθηθῆ μετ' αὐτῶν ἵνα ἡ ἐνέργεια γίνῃ ἀπὸ κοινοῦ. Συνελθόντων δὲ τῶν Δημογεροντιῶν μετὰ ἀξιότιμων Συμβούλων αὐτῶν ἐδιώρισαν τοὺς κ.κ. Ἰωάν. Φασουλαρίδην καὶ Θ. Ζαχαριάδην, οἵτινες θὰ λάβουν καὶ ἰδιαίτερας ὁδηγίας παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Νισυριακοῦ λαοῦ ἀναχωροῦντων ἀμέσως ἐξἐπιτηδὲς πλοίου καὶ διαλύεται ἡ συνέλευσις.

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορείου Οἱ Δημογέροντες Νικείου
Γ. Βαγιάτης κ.ἄ. Ἀντ. Μ. Ἀντάπασης κ.ἄ. Δ.Ι. Χαρτοφίλης κ.ἄ.

1 9 1 3

Συνεδρίασις τῆς 13ης Ἰανουαρίου

Συνελθοῦσα σήμερον ἡ Δημαρχία μετὰ τοῦ Συμβουλίου αὐτῆς εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν καὶ ἀφοῦ πρῶτον ὁ κ. Ι. Φασουλαρίδης ἔκαμε ἔκθεσιν τοῦ εἰς Ρόδον ταξίδητον του, προέβη ἡ ὀλομέλεια τοῦ Δημαρχιακοῦ Συμβουλίου καὶ διώρισεν πληρεξούσιον τῆς Κοινότητος τὸν ἐν Ρόδῳ διαμένοντα συμπολίτην μας κ. Ε. Κατσιματίδην ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Κοινότητά μας εἰς τὴν συνδιάσκεψιν τῶν πληρεξουσίων καὶ τῶν ἄλλων νήσων περὶ τηλεγραφήματος τοῦ δημοψηφίσματος εἰς τὸ ζαταλ. ταχυδρομείον.

Ἀκολούθως δὲ διωρίσθη ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέλεξιν τῶν λ)σιμῶν τῶν λουτρῶν καὶ ἧτις ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κ.κ. Γεωργ. Κ. Φασουλαρίδου, Ζ.Μ. Βρούζου, Ι. Φασουλαρίδου καὶ Ὁδ. Σακελλαρίου καὶ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

Μὲ μέλη τοῦ Συμβουλίου

Οἱ Δήμαρχοι
α) Γ. Βαγιάτης
β) Ι.Γ. Κατσιματίδης

Φ. Φιλίππου
Ι. Φασουλαρίδης
Ο. Σακελλαρίδης
Ν. Γενᾶς

Ἄρ. 317

23)6 10βρίου 1914

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐντιμότητα τὸν Διοικητὴν τοῦ ἐν Νισύρῳ
Τμήματος Στρατοῦ καὶ κατοχῆς

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 166)10 καὶ ἡμερομ. 12)5 10βρίου ἐπιστολῆς σας, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀποστείλω τὴν παροῦσαν μου, δι' ἧς ἐκφράζω τὴν λύπην ὀλοκλήρου τοῦ σώματος τῆς Δημαρχίας δι' ὅσα ἀναφορικῶς λέγονται περὶ ἀπαγορευσεως ἀναμίξεως τῆς Ὑμετέρας Ἐντιμότητος εἰς ὑποθέσεις τοῦ κοινοῦ, ὡς λεχθέντα μάλιστα ὑπὸ μέλους τῆς Δημογεροντίας. Οὐδαμῶς, οὐδέποτε οὔτε κἀν ἡ σκέψις εἰσῆλθεν εἰς τὸν νοῦν οὐδενὸς ἢ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξελέξεως πάσης πράξεως τῆς Δημαρχίας καὶ δὴ παρὰ τῆς ἀρμοδίου πολιτικῆς Ἀρχῆς, ἧτις βεβαίως τὴν αὐστηρὰν ἐξέλεξιν δὲν θὰ μετατρέψῃ εἰς ἀνάμειξιν διὰ πράξεις ἀποκλειστικῆς τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Δημαρχίας.

Ὀλόκληρον τὸ Συμβούλιόν μου ἐλυπηθῆ διὰ τὰ γραφόμενά σας καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι οὐδὲν ἐλέχθη παρ' οὐδενὸς αὐτῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὰ γραφόμενά σας. Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἵνα ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ ζηλευτὴ ἀρμονία μεταξὺ τῆς Δημαρχίας καὶ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς ἧς τὴν βοήθειαν πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τῶν κανονικῶν ὑποθέσεων, θεωρεῖ ἀπαραίτητον νὰ ἔχῃ ἀμέριστον ἡ Δημογεροντία. Παρακαλῶ τὴν Ὑμ. Ἐντιμότητα ὅπως μὴ δίδῃ πίστιν εἰς φήμας αἰ ὅποιαι τολμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἔχουσι μόνον σκοπὸν ὅπως ἐπιφέρωσι πάντοτε προστριβὰς μεταξὺ τῆς Δημογεροντίας καὶ Διοικήσεως.

Παρακαλῶ ἀκόμη τὴν Ὑ. Ἐντιμότητα ὅπως ἐὰν τὸ ἐγκρίνη μοι ὀρίση μίαν ὥραν ἀκροάσεως, ἵνα μετὰ τοῦ Συμβουλίου μου παρουσιασθῶ πρὸς Αὐτὴν καὶ ἐξηγηθῶμεν προφορικῶς πρὸς πρόληψιν ἐν τῷ μέλλοντι παρομοίων ἐπεισοδίων, ἅτινα τὰ μάλιστα μᾶς λυποῦσιν.

Μεθ' Ὑπολήψεως
Ὁ Δήμαρχος
Ὁδ. Σακελλαρίδης

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ
ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ

Παρακαλῶ ὅπως λάβητε τὴν καλω-

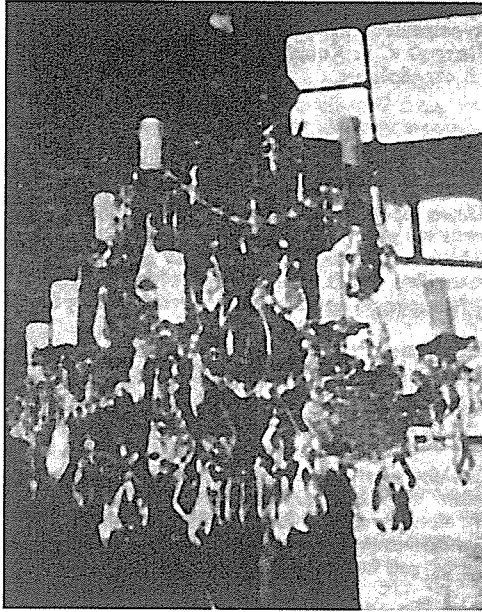
ρείου Νισύρου.

Παράκλησις ὅπως ἡ φωτογραφία τοποθετηθῆ εἰς περίοπτον θέσιν.

Ὁ Πολυελαῖος προέρχεται ἀπὸ δωρεὰν ὁμάδος συμπολιτῶν μας τῆς Αὐστραλίας ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ.κ. Κων)νον Ἰακωβίδη, Γεωργίου Σευδαλῆ, Ἐμμ. Σευδαλῆ, Ἰωάνν. Σευδαλῆ, Παν. Διακογιώργη, ἡ δὲ κατασκευὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ εἰς Νίσυρον ἐγένετο μερίμνη τοῦ ἐν γιώργη, ἡ δὲ κατασκευὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ εἰς Νίσυρον ἐγένετο μερίμνη τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένου συμπολίτου μας κ. Γεωργίου Χαλκιά.

Ἡ πράξις αὕτη τῶν συμπολιτῶν μας φανερώνει τὸ βαθὺν χριστιανικὸν αἶσθημα αὐτῶν καὶ ἐνέχει μεγαλυτέραν σημασίαν ἐὰν ληθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι ἐργαζόμενοι καὶ οἰκογενειάρχαι. Ἀλλὰ τὸ ἀνεπτυγμένον Πατριωτικὸν αἶσθημα τῶν ξηνητευμένων παιδιῶν τῆς Νισύρου ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, Αὐστραλίαν, Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, εἶναι γεμάτο ἀπὸ δωρεὰς καὶ φιλανθρωπικὰς πράξεις καθ' ἅπασαν τὴν Νίσυρον καὶ ἐπεκτείνεται εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς Ὁρησκευτικόν, Ἐκπαιδευτικόν καὶ Κοινωνικόν καὶ εἶναι πλέον κτῆμα τῶν Νισυρίων ἢ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀγαπημένην των Πατρίδα καὶ τοὺς εὐχομαι ὅπως συνεχισθῆ ἀμείωτον καὶ περισσότερον ἐνισχυμένον.

Ἀθῆναι τῆ 6ῃ Ἰουνίου 1958
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Δ Ω Ρ Η Τ Α Ι

Κ. Ἰακωβίδης, Γ. Σευδαλῆς, Ε. Σευδαλῆς,
Π. Διακογιώργης.

σύνην καὶ δημοσιεύσητε εἰς τὸ ὑμέτερον Δελτίον Νισυριακὰ Χρονικὰ τὴν φωτογραφίαν τοῦ Πολυελαίου, προοριζομένην διὰ τὴν ἐκκλησίαν Ταξιαρχῶν Ἐμπο-

ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ τιμολόγιον τοῦ ξενοδοχείου τῶν Λουτρῶν Νισύρου.

ΤΙΜΑΙ ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΩΝ

Β' Τάξεως

Μιάς κλίνης πρὸς τὴν ξηρὰν ἄνω ὀρόφου	Δρχ. 28.80
Δύο κλινῶν πρὸς τὴν θάλασσαν ἄνω ὀρόφου	» 43.20
Δύο κλινῶν πρὸς τὴν θάλασσαν ἰσογείου	» 38.40
Τριῶν κλινῶν πρὸς τὴν θάλασσαν	» 57.60

Γ' Τάξεως

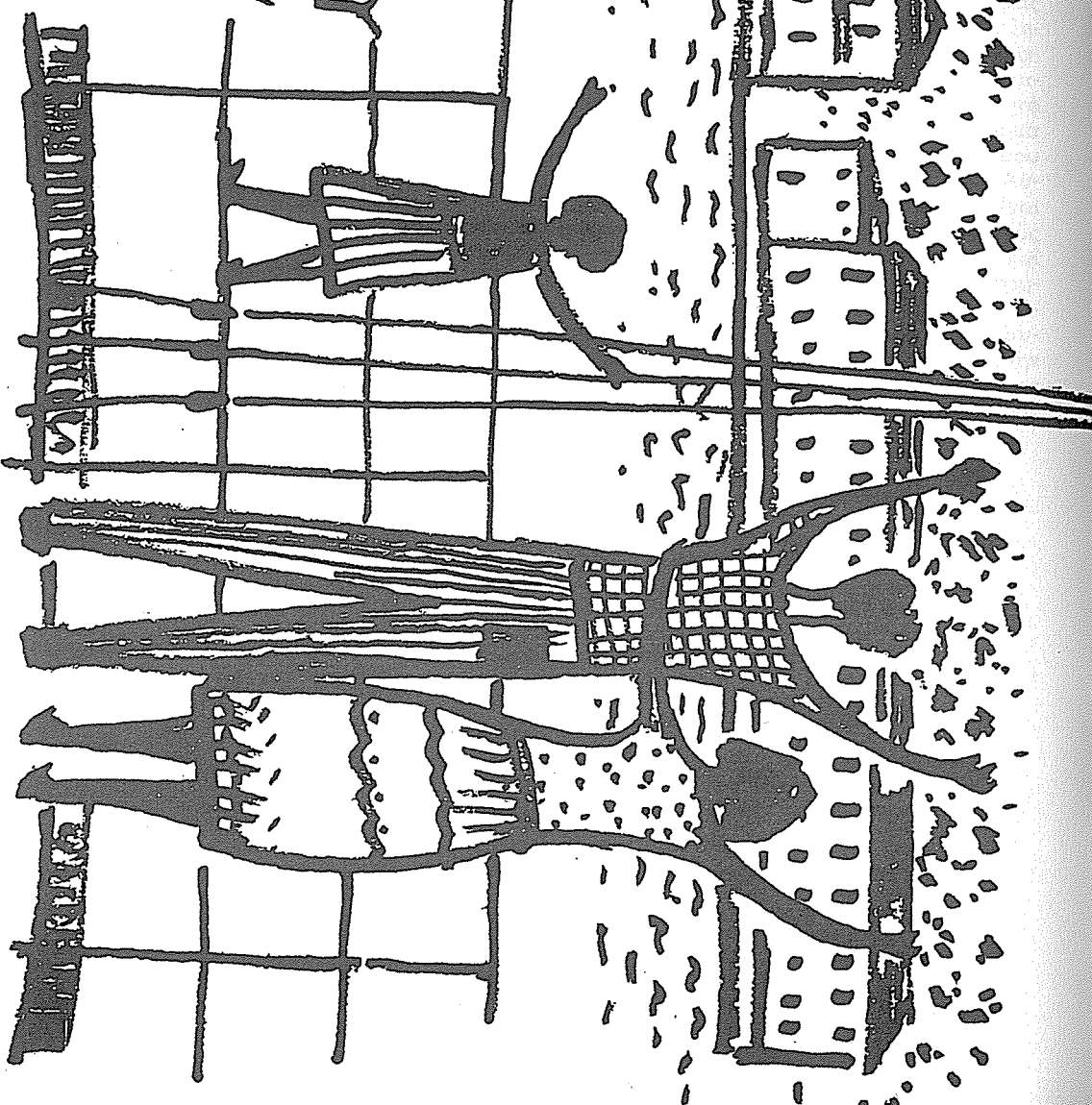
Μιάς κλίνης	Δρχ. 20.40
Δύο κλινῶν	» 30

Διατίθενται ὡσαύτως δωμάτια ἰσογείου Γ' τάξεως πρὸς δρχ. 7 κατὰ κλίνην.

Λουτρικὰ Δικαιώματα

Α'. Κατηγορίας δρχ. 8, Β'. κατηγο. δρχ. 7, Γ'. Κατηγ. δρχ. 6.

κα ιαφανα να
Χουτρεπα
ΑΙΣΥΡΟΥ
ισχυλια και
Παναερ

ΝΙΞΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 4^{ΟΝ} ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 23

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ἀντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Ὁ Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ»
» » «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ»
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ»

*Αθηνῶν
»
»

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὄροφος, ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ὑόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παληθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακλαριδης
ΕΤΗΘΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ.5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φυσικὸ ἐπακόλουθο	Σελ.	1
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	»	2
Κρίσεις καὶ σχόλια	»	3
Ἡ νῆσος Νίσυρος—Ὑπὸ καθηγητοῦ κ. Γ.Κ. Γεωργαλά	»	6
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου—Ὑπὸ μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	»	12
Ἱστορικὰ σημειώματα—Ὑπὸ Κ. Μούρα	»	15
Ἄπ' ὅτι θυμᾶμαι—Ὑπὸ Ν. Σακελλαρίδη	»	18
Νισύρικες παροιμίαι—Συλλογὴ Σταμ. Κουρζῆ	»	20&23
Τὰ λουτρά μας—Ὑπὸ Χρ. Καρπαθάκη	»	21
Ἐκτελεσθέντα εἰς Νίσυρον ἔργα ὑπὸ τοῦ Δήμου	»	24
Τὸ χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου—Ὑπὸ Νικήτα Κουμέντου	»	27
Ἱστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου—Ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	»	32
Νισυριακοὶ ἀντίλαλοι	»	16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Αὐγερόπουλος - Κρατέρου - 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

ΦΥΣΙΚΟ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΟ

Ἡ ἐποχή μας χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀνοδο τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι ἐπιδίδονται μὲ ἀφάνταστη ἀμιλλα στὴν κατὰκτηση τοῦ Διαστήματος. Οἱ «Σπούτνικ» καὶ οἱ «ἔξπλόιτερ» εἶναι τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν. Σήμερον ἡ πυρηνικὴ ἐνέργεια μπαίνει στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν φέρνει κοντύτερα στὸν Θεό. Μὲ λαχτάρια προσδοκᾷ ὁ ἄνθρωπος τὴν κατανίκηση τῶν ἀνιάτων ἀσθενειῶν μὲ τὰ καινούργια ὑπέροχα ὄπλα τῆς Ἐπιστήμης, τὴν κατανίκηση τῆς πείνας, τῆς δυστυχίας. Ἡ ἀνύψωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαϊκῶν μαζῶν καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς ἐξαθλιώσεώς των, θὰ εἶναι τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τοῦ θριάμβου τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Μοιραῖο ἐπακόλουθον εἶναι στὸ μεταβατικὸ στάδιο νὰ μὴν εἶναι παράλληλη ἡ αὔξησις τῶν κοινωνικῶν φαινομένων καὶ ἀντιλήψεων μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργοῦνται ἀντιθέσεις καὶ ἀντίρροπες δυνάμεις καὶ νὰ δυσκολεύεται περισσότερο ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου θὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ῥοπὴν στὸ καλύτερο, ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ ἀπλοῦ τρόπου ζωῆς μὲ ἀποτέλεσμα ὁ μέσος ἄνθρωπος νὰ ἐντείνῃ τὴν προσπάθειός του γιὰ νὰ ικανοποιήσῃ, ὅσα συμπεριέλαβε μέσα στὴς στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις του. Στὸν ἐντατικὸ ἀγῶνα νὰ ικανοποιῇ τὴν τρέχουσα ἀνάγκη τῆς ζωῆς φυσικὸ εἶναι καὶ ψυχικὰ νὰ κουράζεται καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἔφεση νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ νὰ ἐργάζεται διὰ τὸ κοινὸ καλὸ. Τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ Κοινὰ εἶναι τὸ πρῶτο θέμα τῶν καινούργιων ἀναγκῶν τῆς ζωῆς, τοῦ νέου πνεύματος ποῦ δημιούργησε ἡ ἐνοσος τοῦ θετικισμοῦ. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ ἐξαιρέση τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Νισυρίων γιὰ τὰ Συλλογικὰ πράγματα. Μοιραῖα εἶναι ἡ κάμψη καὶ ἡ κρίσις. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ περισσότερης ἐκτιμήσεως ἄξια εἶναι ἡ ἐπιμονὴ τῶν ὀλίγων νὰ ἀντιδράσουν εἰς τὸ γενικὸ φαινόμενο μὲ τὴν πίστη στὴν χρησιμότητα τῆς προσπάθειας τῶν Συλλόγων μας γιὰ τὸ καλὸ τῆς γενέτειρας, γιὰ τὸ καλὸ τῶν μελῶν τῆς Κοινοτήτάς μας. Ὅπως μοιραῖο εἶναι νὰ φυλλεροῖ ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία καὶ νὰ κερδίξῃ ἔδαφος ἡ ἀστυφιλία, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο τὸ Συλλογικὸ πνεῦμα χάνει ἔδαφος, ὅταν μάλιστα οἱ σκοποὶ ποῦ θεραπεύει ἀνήκουν στὸν τομέα τῶν παληῶν εὐγενικῶν αἰσθημάτων, τῆς ἀγάπης στὸν τόπον ποῦ γεννηθήκαμε, στὴν ἀλληλεγγύην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποῦ ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν ἴδια γενέτειρα. Καὶ ὅπως ἐπιβάλλεται κάθε προσπάθεια νὰ μὴν ἐρημωθῇ ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία καὶ νὰ ἐπιβραδυνθῇ ἡ ἐγκατάλειψη, ἄλλο τόσο ἐπιβάλλεται νὰ συνεχισθῇ ἡ προσπάθεια γιὰ νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν δρᾶσιν τους οἱ Σύλλογοι καὶ οἱ Ὀργανώσεις μας, γιὰτὶ πράγματι μποροῦν νὰ βοηθήσουν ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχει ἀνάγκη. Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» μεταξὺ τῶν βασικωτέρων σκοπῶν τους ἔθεσαν τὴν τόνωσιν τοῦ Συλλογικοῦ πνεύματος. Ἄν μπορέσουν καὶ συμβάλουν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν μίαν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν στὸ ἐνεργητικὸ τους.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύλλογος «Παναγία ἢ Θερμιανή» Ἀθηνῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1958
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν»
 Ἐ ν τ α ὺ θ α

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως καταχωρίσητε εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τοῦ ἐγκρίτου ὑμῶν Περιδικοῦ τὰ κάτωθι:

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ

Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου ὁ Σύλλογός μας ἐώρτασε τὴν ἐτησίαν ἐορτὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἐν Νέᾳ Σμύρνῃ, ὅπου ἐψάλη δοξολογία μετ' ἄρτοκλασίας.

Ἡ ἐορτὴ ἐσυνεχίσθη εἰς τὸ Κέντρον «Φιστικιῆς» τοῦ Προέδρου μας κ. Ἀλεξάνδρου Καράλη, ὅστις ὅπως πάντοτε προσέφερε καὶ ἐφέτος δι' ἰδίων του ἐξόδων καὶ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου μας, φαγητὸ καὶ κρασί εἰς πενήτηκοντα καὶ πλέον ἄτομα, Μέλη καὶ φίλους τοῦ Συλλόγου μας, οἵτινες ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των τὴν ἐορτὴν μας.

Ἐχορεύθη ἡ πατροπαράδοτος «Κούπα», ἣτις ἀπέδωσε εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου μας δραχμὰς 2.215.

Ἐν συνεχείᾳ καὶ μέχρι τῆς 6ης ἀπογευματινῆς ἐχορεύθησαν διάφοροι ἑλληνικοὶ καὶ εὐρωπαϊκοὶ χοροί.

Τὸ Ἡμέτερον Συμβούλιον εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν ἀδελφὸν Σύλλογον «Γνωμαγόρα» ὅστις ἐτίμησε τὴν ἐορτὴν μας διὰ τῆς παρουσίας τῶν ἐκ τῶν Μελῶν αὐτοῦ κ.κ. Χρίστου Καρανίκη, Πανάγου Σακελλαρίδη καὶ Παύλου Σακελλαρίδη μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦντες Ὑμᾶς θερμῶς διὰ τὴν φιλοξενίαν τῆς παρουσίας μας.

Διατελοῦμεν

Μὲ Πατριωτικὸν Χαιρετισμὸν.

Διὰ τὸ Δ. Συμβούλιον.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΑΛ. ΚΑΡΑΛΗΣ

Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
 ΜΙΧ. ΒΛΑΧΑΚΗΣ

Σύλλογος «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» Ἀθηνῶν

Ἀθῆναι, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1958

Ἀγνώστων Μαρτύρων 4α - Νέα Σμύρνη

Ἀγαπητὰ «Νισυριακὰ Χρονικά»,

Δεχθῆτε παρακαλοῦμεν, μαζί μὲ τὰ θερμὰ μας συγχαρητήρια διὰ τὴν ἐπιτυχὴ καὶ ἀρτίαν ἐκδοσὴν καὶ τὴν πλήρη ἐνημέρωσίν σας, νὰ δημοσιεύσητε τὰ ἀκόλουθα νέα μας.

Ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Νισυριακῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐωρτάσθη ἐφέτος πανηγυρικῶς ἡ μνήμη τοῦ πολιούχου Ἁγίου τῶν Νικιῶν. Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς 28ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἐ. ἐτελέσθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν Ναὸν Κοιμησεως τῆς Θεοτόκου Δαφνίου θεία λειτουργία καὶ εἰς τὰς 10 π.μ. ἄρτοκλασία. Ὁ πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τῆς ἀδελφότητος κ. Ἰωάννης Μ. Καμπαλοῦρης ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ἀκολουθῶν δὲ ἅπαντες οἱ προσελθόντες συνεκεντρώθησαν εἰς ἕναντι τοῦ Τουριστικοῦ Περιπτέρου Δαφνίου κέντρον, ὅπου ἐπρογευμάτισαν. Ὁ καιρὸς ἦτο ἐξαιρετικὸς καὶ ἡ τοποθεσία ὠραιότατη.

Τὴν δωδεκάτην μεσημβρινὴν ἀκριβῶς ἤρχισε τὸ «γεῦμα» τὸ ὁποῖον ἐσημείωσε λαμπρὰν ἐπιτυχίαν. Παρέστησαν ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ευόϊωνος άπαρχή

Αίσθανόμεθα χαράν και ικανοποίησιν, διότι μάς δίδεται ή εύκαιρία να παράσχωμεν εις τούς άποδήμους μας πληροφορίας επί των δραστηριοτήτων που σημειώνονται επί ζητημάτων του νησιού μας. Είμεθα βέβαιοι ότι τόσο η επαναλειτουργία του Γυμνασιακού Παραρτήματος, όσον και ή σύνταξις της μελέτης επεκτάσεως του λιμενοβραχίονος, θα χαροποιήσουν και θα ικανοποιήσουν τούς άπανταχοϋ Νισυρίουσ. Άλλά και ή προσπάθεια της τηλεφωνικής συνδέσεως Κω-Νισύρου, την επιτυχίαν της οποίας εύχόμεθα, είναι επίσης αξιόλογος και έπαινετή. Διότι και αυτή αύτη ή προσπάθεια επιλύσεως, έστω και άν δέν τελεσφορήσῃ, θα πρέπη να εκτιμηθῇ και να έπαινεθῇ, έφ' όσον ύπῆρξεν άρτία και πλήρης. Θέλομεν να ελπίζωμεν, ότι συχνά θα μάς παρέχωνται τοιαύται εύχάριστοι εύκαιρίαί από όλους όσοι χειρίζονται κατά κάποιον τρόπον παρόμοια θέματα, δια να ενημερώνωμεν τούς άποδήμους μας, διότι άποτελεῖ καθήκον και ύποχρέωσιν όλων μας, όπως κατ' επανάληψιν έτονίσαμεν.

Τά Δημοτικά έργα Μανδρακίου

Εις τὸ παρὸν τεϋχος δημοσιεύεται ή κατάστασις τῶν ὑπὸ τοῦ Δήμου Μανδρακίου εκτελεσθέντων έργων κατὰ τὰ οικονομικά έτη 1954-55, 1955-56, 1957 και 1958, ή οποία μάς άπεστάλη ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κ. Γ. Γιαλούρη. Εϋχαριστοῦμεν τὸν κ. Δήμαρχον και εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ή δημοσίευσίς αὐτῆ άποτελεῖ τὴν άρχήν μιᾶς συστηματικῆς και πλήρους ενημερώσεως τῶν εκτελουμένων εις τὴν Νίσυρον, καθὼς και τῶν άντιμετωπιζομένων προβλημάτων ἀπὸ τούς πλέον ὑπευθύνους Νισυριακοὺς παράγοντας ὅπως ὁ κ. Δήμαρχος. Εἴχαμεν κατὰ τὸ παρελθὸν εκφρά-

σει τὰ παράπονά μας πρὸς τούς εκπροσώπους τῶν κοινοτικῶν και συλλογικῶν ὀργανώσεων τῆς πατρίδος μας, δια τὴν σιωπὴν των εις τὴν πρόσκλησιν τοῦ περιοδικοῦ μας να άποτελέσουν δι' αὐτῶν αἰσθῆλαι του τὸ μέσον ενημερώσεως τῶν άπανταχοϋ συμπατριωτῶν μας ἐπὶ τῶν Νισυριακῶν επιτευγμάτων και προβλημάτων. Ἡ αρχὴ τὴν ὁποίαν ὕστερα ἀπὸ τὴν σιωπὴν κάμνει ὁ κ. Δήμαρχος ἔρχεται εις κατάλληλον στιγμὴν, διότι πράγματι πιστεύομεν ὅτι ή παράτασις τῆς σιωπῆς θα ἦτο λίαν ἐπιζημία και ἀσφαλῶς αἰτία σοβαρῶν παρεξηγήσεων μεταξὺ τῶν ὑπευθύνων παραγόντων τοῦ νησιού μας και ὄλων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκτὸς τῆς Νισύρου καταβάλλομεν κάθε προσπάθειαν δια να βοηθήσωμεν τὴν ἐπίλυσιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων. Ἐλπίζομεν ὅτι τόσο ὁ κ. Δήμαρχος ὅσον και ὄλοι οἱ ἀρμόδιοι συμπατριῶται μας θα βοηθήσουν εις τὸ ἄμεσον μέλλον με κάθε τρόπον, τὰ Νισυριακά Χρονικά να εκπληρώσουν τὴν ἀποστολὴν των.

Ἐπαναλειτουργία τοῦ Γυμνασιακοῦ Παραρτήματος

Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Δημάρχου κ. Γιαλούρη, ἐπετράπη ή επαναλειτουργία τῶν δύο τάξεων τοῦ Γυμνασιακοῦ παραρτήματος, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ὁ Δήμος θα ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς μισθοδοσίας τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἐξαιρέσει τοῦ Διευθυντοῦ, τὸν ὁποῖον θα τοποθετήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον. Δια τὴν συντόμευσιν τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων ἀφίχθη ἐνταῦθα ὁ Δήμαρχος. Τὸ Ὑπουργεῖον διέταξε τηλεγραφικῶς τὸν Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὅπως τοποθετήσῃ ἀμέσως μόνιμον καθηγητὴν ὡς Διευ-

παροικίας τῶν Νικιῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των και ὁ ἐξ Ἄμερικῆς συμπατριώτης μας κ. Νικητίδης. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο θερμὴ και οἰκεία και ή ὄλη συγκέντρωσις ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

Εϋχαριστοῦμεν
Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ.
Ι.Μ. ΚΑΜΠΑΛΟΥΡΗΣ

θунτήν, ὁ δὲ Δήμαρχος παρεκάλεσε τηλεγραφικῶς τὸν κ. Νομάρχη, ὅπως ὁ Διευθυντής εἶναι καθηγητής τῶν Μαθηματικῶν. Κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις θὰ λειτουργήσῃ ἐφέτος ἡ πρώτη τάξις. Θὰ διορισθῇ δὲ παρὰ τοῦ Δήμου εἰς ἀκόμη καθηγητής.

Ἐπέκτασις τοῦ Λιμενοβραχίου τοῦ Μανδρακίου

Μὲ ἰδιαίτερον εὐχαρίστησιν ἐπληροφωρήθημεν, ὅτι κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Δήμου, ὁ Ὅργανισμὸς Δωδεκανησιακῆς Περιουσίας, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Λιμενικοῦ Ταμείου Δωδεκανήσου Δρχ. 50.000, ὡς προκαταβολὴν διὰ τὰς δαπάνας συντάξεως μελέτης ἐπεκτάσεως τοῦ λιμενοβραχίου καὶ ὅτι τὸ Λιμενικὸν Ταμεῖον θὰ ἀναθέσῃ συντόμως εἰς Λιμενολόγον μηχανικὸν τὴν κατάρτισιν αὐτῆς. Χαιρετίζοντες τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὡς ἀπαρχὴν τῆς σταδιακῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τοῦ λιμένος Μανδρακίου, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι διερμηνεύομεν τὴν ὁμόθυμον γνώμην τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων, ἀπευθύνοντες ἐξ ὀνόματος αὐτῶν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὴν διοίκησιν τοῦ Ὁργανισμοῦ. Πληροφορούμεθα ἐπίσης ὅτι ὁ αὐτὸς Ὁργανισμὸς ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Δημάρχου τὸ ἀπαιτηθὲν ποσὸν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τσιμεντοστρώσεως τοῦ ὑπολοίπου τμήματος τοῦ λιμενοβραχίου καὶ ὅτι ἡ σχετικὴ ἐργασία ἐξετελέσθη ἤδη. Τέλος πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ὀργανωθεῖσα χοροεσπερὶς τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου ἀπέφερε καθαρὸν προῖδον 6408 δραχμῶν καὶ ὅτι ὁ κ. Μιλτιάδης Καραγιάννης προσέφερεν εἰς τὸν Σύλλογον Δρχ. 3.300, ὁ δὲ Γεώργιος Ὁρφανὸς Δρχ. 1.000. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν συνέβαλε σοβαρῶς ὁ κ. Ἐμμ. Κουλάκης, ὅστις καὶ ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμον μέλος.

Ἡ Ἐλαφρόπετρα

Μὲ ἰδιαίτερον εὐχαρίστησιν βλέπομε νὰ συνεχίζεται ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ἐλαφρόπετρας, ἔστω καὶ μὲ βραδύ ρυθμὸν καὶ ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς ἀναδόχου Ἑταιρίας νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας δὲν ἐπραγματοποιήθη. Ἐπανερχόμεθα λοιπὸν σὲ σημείωμά

μας, πού ἐδημοσιεύθη στὸ 16ον τεῦχος μας (Μάιος - Ἰούνιος 1957), εἰς τὸ ὁποῖον ἐγράφαμε. «Σχετικῶς μὲ τὸ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς κισσήρεως βασικὸν μίσθωμα, ἐνῶ κατὰ τὴν χρῆσιν 1954-1955 προϋπελογίσθη ὀρθῶς συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 6 καὶ 10 τῆς συμβάσεως εἰς Δρχ. 34.000, κατὰ δὲ τὴν χρῆσιν 1955-1956 εἰς Δρχ. 58.000, ἐβεβαιώθη καὶ εἰσепράχθη ποσὸν Δρχ. 29.000, δι' ἐκάστην ἐξ αὐτῶν. Μία σχετικὴ ἐξήγησις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ πληροφορία περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐλέγχεται ἡ ποσότης καὶ τὸ εἶδος ἐκάστου φορτίου, ἂν δηλονότι περιλαμβάνεται εἰς αὐτὸ κισσηρόχωμα ἢ πορσελάνη, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία εἶναι τριπλασία τῆς κισσήρεως».

Λυπούμεθα διότι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπανέλθωμεν στὴν παράκλησί μας καὶ θέλομε νὰ πιστεύωμε πῶς ἡ Δημοτικὴ μας ἀρχὴ θὰ θελήσῃ ν' ἀνταποκριθῇ σ' αὐτὴν, καὶ νὰ δώσῃ τῇ ζητουμένη ἐξήγησι.

Ἡ «Πορφυρίς» Ρόδου

Ὁ Σύλλογος Νισυρίων Ρόδου ἡ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ», ἔλαβεν τελευταίως ὀρισμένας ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν ὅτι προχωρεῖ καὶ καθίσταται ἐν λαμπρὸν σωματεῖον.

Ἄναφέρομεν δύο ἀπὸ τὰς πλέον ἀξιολόγους:

α) Ἐκτύπωσις καλλιτεχνικῶν φωτογραφιῶν τοπίων τῆς Νισύρου: Εἰς τὸ κύριον ἄρθρον τοῦ 21ου τεύχους τῶν «Ν.Χ.» ἐτονίσαμεν ὅτι ἐπιβάλλεται διαφήμισις τῶν τουριστικῶν δυνατοτήτων μας μὲ πυρῆνα τὰ Ἰαματικά μας Λουτρά. Ἀκριβῶς ἡ προαναφερθεῖσα ἀπόφασις καὶ ἐνέργεια τῆς «ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΣ» αὐτὸν τὸν σκοπὸν ὑποβοηθεῖ. Εἰς τὴν μέριμναν τοῦ Συλλόγου ἡ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ» ἐναπόκειται ἡ τοποθέτησις εἰς τὰ κατάλληλα καταστήματα τῆς Ρόδου καὶ τῆς Κῶ, τῶν καλυτέρων φωτογραφιῶν τῶν τοπίων τῆς Νισύρου, διὰ νὰ λαμβάνουν γνῶσιν τὰ καραβάνια τῶν παραθεριστῶν πού ἐπισκέπτονται τὰ

δύο πράγματι ωραιότατα Νησιά της Δωδεκανήσου, ώστε να προκαληθαι το ενδιαφέρον δια την επίσκεψιν της Νισύρου, ή όποία έχει και ιδικά της τουριστικά προσόντα.

β) Πρωτοβουλία δια την πραγματοποίησιν, έξ όλων των Νισυριακών παροικιών δια των Συλλόγων, Έκδρομής κατά τον μήνα Αύγουστον εις Νίσυρον. Όσον και να φαίνεται δυσχερές εκ πρώτης όψεως, να πραγματοποιηθῆ ἓνα Παννισυριακό προσκύνημα κατά την γιορτή μάλιστα της Σηλιανής, άξίζει ή προσπάθεια και ό κόπος. Όλοι μπορούν να φαντασθούν το καλό που θα προκύψη από το ανάβαπτισμα των ξηνημένων παιδιών της Νισύρου μέσα στη ζεστή άτμόσφαιρα του Νησιού μας στην καλύτερή του εποχή.

Ό «Διαβάτης»

Σε σχόλιό μας που δημοσιεύθηκε στο 13 τεύχος μας, συνεχάρηκε την εκκλησιαστική επιτροπή της «Σηλιανής» δια την άνακαίνισι του ξενώνος του «Διαβάτη» και συνεστήσαμε την καλύτεραν περιποίηση της εκκλησίας και την περίφραξι του κτήματος. Με εύχαρίστησι πληροφοροῦμε τους άναγνώστας μας ότι έπραγματοποιήθη και ή περίφραξις, χάρις στην προσωπική πρωτοβουλία του έν Νέα Υόρκη συμπατριώτου μας κ. Δημητρίου Στεφάνου, ό όποιος επέτυχε να συλλέξη το άπαιτηθέν ποσό, δι' έράνου διενεργηθέντος παρ' αὐτοῦ. Δια την πρωτοβουλίαν του αὐτήν συγχαίρομεν θερμώς τον κ. Στεφάνου.

Τηλεφωνική σύνδεσις Νισύρου-Κώ

Η Νομαρχία Δωδεκανήσου κατόπιν άναφοράς του Δήμου, έζήτησε παρὰ του Όργανισμοῦ Τηλεπικοινωνιών Έλλάδος, όπως έγκρίνη την τηλεφωνικήν έπανασύνδεσιν Κώ - Νισύρου. Η τοιαύτη έπανασύνδεσις θα έξυπηρετήση σοβαρῶς τὰς ανάγκας της νήσου και θα συμβάλη εις την τουριστικήν άνάπτυξιν της, διότι, όπως νομίζομεν, ή Νίσυρος θα συνδεθῆ τηλεφωνικῶς και με τὰς λοιπὰς νήσους και τὰς Άθήνας και Πειραιά. Με την εύκαιρίαν αὐτήν ύποδεικνύομεν την άνάγκην όπως ρυθμισθῆ και το ζήτημα της ταχυδρομικής έξυπηρετήσεως της νήσου μέσω Κώ, άντι της Ρόδου, διότι εκτός της μεταξύ Νι-

σύρου-Κώ άτμοπλοϊκής έπικοινωνίας, ύπάρχει τακτική συγκοινωνία τρις της έβδομάδος δια του έπιτάκτου πετρελαιοκινήτου. Όυτω θα σταματήση το παρατηρούμενον άτοπον της σοβαρῆς καθυστερήσεως της άλληλογραφίας.

Συμπληρωματικῶς επί του θέματος της τηλεφωνικής συνδέσεως της Νισύρου μετά της Κώ γνωρίζομεν, ότι ό ύφυπουργός των Συγκοινωνιών κ. Θ. Κορίτσας, κατόπιν παρακλήσεως του Προέδρου της έκδοτικής Έπιτροπής των «Ν.Χ.» κ. Κ. Μούρα, άπήυθνε προς τον Πρόεδρον του Ο.Τ.Ε. το ύπ' αριθ. 11473/16.10.58 έγγραφον, εις το όποιον παρακαλεῖ όπως μεριμνήση δια την ταχυτέραν τηλεφωνικήν έπανασύνδεσιν, την όποιαν και χαρακτηρίζει ως άναγκαίαν και έπιβεβλημένην.

Δια την Χριστιανικήν Ένωσιν

Η συμβολή των άποδήμων Νισυρίων εις την άνέγερσιν του 'Ι. Ναοῦ του Άγίου Νικήτα, ύπῆρξεν κατά κοινήν όμολογίαν, τόσον γενναϊόδωρος, ώστε να άποβῆ άποφασιστική δια την σύντομον άνέγερσιν του. Η τοιαύτη συμβολή των, έχει δημιουργήσει ταυτοχρόνως την ύποχρέωσιν της Ένώσεως, όπως ενημερώση τους άποδήμους επί του έργου της, πολλῶ μάλλον διότι, όπως μάς έδόθη ή εύκαιρία να τονίσωμεν, τουτο άποτελεῖ τίτλον τιμῆς δι' αὐτήν. Η παράλειψις της έκπληρώσεως της ύποχρεώσεως της αὐτῆς, δέν έξυπηρετεῖ έξ άλλου το έργον της Ένώσεως, το όποιον έχει άνάγκην συμπληρώσεως. Θέλομεν να πιστεύωμεν ότι ή Χριστιανική Ένωσις θα μάς άποστείλῃ συντόμως τον άπολογισμὸν του έργου της προς δημοσίευσιν και ενημέρωσιν των δωρητῶν, ώστε να μήν εύρεθῶμεν εις την άνάγκην να επανέλθωμεν επί του θέματος.

Κινδυνεύει ή Σηλιανή;

Τελευταία φθάνουν άνήσυχα γράμματα από τη Νίσυρο σχετικά με την άποσάθρωση του βραχῶδους συγκροτήματος στην κορυφή του όποιου βρίσκεται το μοναστήρι της «Παναγίας Σηλιανής». Παρ' όλο που οι άνησυχίες κρίνονται από τους δῶδ τεχνικούς συμπολίτες μας σαν υπερβολικές, συμφωνοῦμεν πως έπιβάλλεται μία λεπτομερῆς έρευνα από μηχανικὸν κυρίως για να εκτιμηθῆ ό κίνδυνος και να προταθῶν πραγματοποιήσιμες βελτιώσεις. Η εκκλησιαστική Έπιτροπή της Σηλιανής έν συνεννοήσει με τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην κ. Σπυρίδωνα, θα πρέπει άκόμη να φροντίσων να έπισκεφθῆ για να μελετήση το ζήτημα του κινδύνου για το Μοναστήρι ειδικὸς γεωλόγος καθὼς και ό Νομομηχανικός Δωδεκανήσου ή ό Διευθυντής των Τεχνικῶν Υπηρεσιῶν της Νομαρχίας Δωδεκανήσου.

Η ΝΗΣΟΣ ΝΙΣΥΡΟΣ

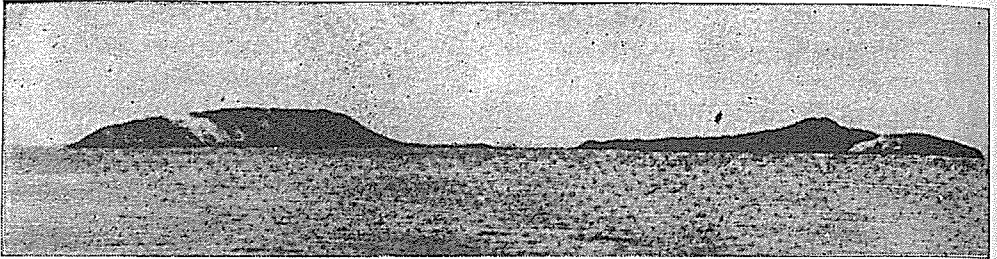
Υπό Καθ. Δρος Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΝΙΣΥΡΟΝ ΝΗΣΙΔΕΣ

1. Η ΝΗΣΙΣ ΓΥΑΛΙ

Ὅπως ἐλέχθη ἤδη εἰς τὸ τεύχος 21 (τοῦ Δ'. ἔτους) τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν ἡ μεγαλύτερα ἐκ τῶν εἰς τὴν Νίσυρον ἀνηκουσῶν νησίδων εἶναι ἡ νησίς Γυαλί. Αὕτη ἔχει μορφήν τοξοειδῆ ἐπιμήκη κατὰ διεύθυνσιν ΒΑ - ΝΔ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὑψώματα εὐρισκόμενα εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς, ὕψους 180 μ. (τὸ ἀνατολικόν) καὶ 175 μ. (τὸ δυτικόν), συνδεόμενα διὰ χαμηλοῦ ἰσθμοῦ μήκους 250 - 300 μέτρων καλουμένου

Σχ. 1.— Τὸ Γυαλί.

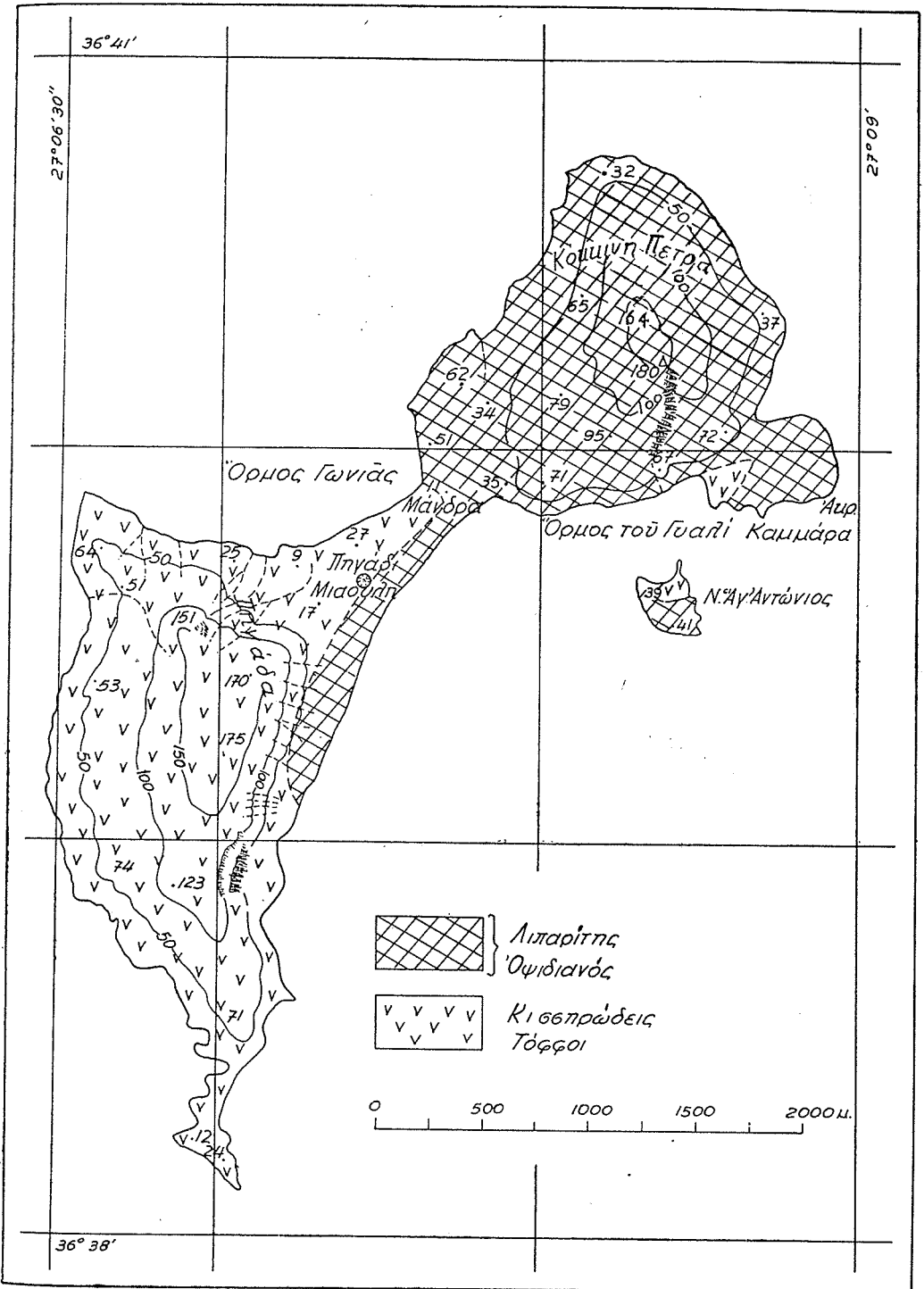
«Κάμπα». Τὸ ὕψωμα 180 μ. εὐρίσκεται εἰς βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος $36^{\circ} 40' 13''$,3 καὶ εἰς ἀνατολικόν (ἀπὸ Γκρήνουϊτς) γεωγραφικὸν μήκος $27^{\circ} 08' 22''$,7. Πρὸς τὴν Νίσυρον αἱ κλιτῆς τῆς νησίδος εἶναι ἀπόκρημνοι ἐγκατακρημμισιγενεῖς.

Τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς νησίδος, τὸ ὁποῖον καλεῖται Γωνιά, συνίσταται ἀπὸ δύο ἠφαιστειογενῆ συμπαγῆ πετρώματα, τὰ ὁποῖα εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ τῆς Νισύρου καὶ καλοῦνται λιπαρίτης τὸ ἓν καὶ ὀψιδιανὸς τὸ ἄλλο. Οἱ λιπαρίται εἶναι ἀνοικτόφαιοι καὶ σχεδὸν λευκοί. Ἀπὸ ἀπόψεως χημικῆς συστάσεως, τὸ κύριον συστατικὸν τῶν εἶναι τὸ διοξειδίου τοῦ πυριτίου, τοῦ ὁποῖου ἡ περιεκτικότης εἶναι 75,43 ο).ο.

Οἱ ὀψιδιανοὶ εἶναι παρουσιάζονται ὡς ἄμορφοι δελώδεις μᾶζαι καὶ ἔχουν γενικῶς χρῶμα μελανωπὸν, ἐνῶ οἱ λιπαρίται ὑπερισχύουν εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα καὶ εἰς τὴν νησίδα τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου. Οἱ ὀψιδιανοὶ συνιστοῦν ἐπίσης τὸ ὑπέδαφος τοῦ ἰσθμοῦ, ἀλλ' εἶναι σκεπασμένοι ἀπὸ τόφους καὶ κροκαλοπαγῆ (βλ. τεύχ. 21, σελ. 11).

Τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα — τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Βεγιάλις — ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τόφους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν λευκὸν χρῶμα καὶ συνίστανται κυρίως ἀπὸ θραύσματα κισσῆρεως μεγέθους γενικῶς οὐχὶ μεγαλύτερου πυγμῆς, μετὰ τῶν ὁποίων συνυπάρχουν ἀραιὰ θραύσματα τοπικῶν ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων ὡς καὶ μερικὰ χαλίκια ἀπὸ διάφορα ἄλλα, οὐχὶ ἠφαιστειογενῆ, πετρώματα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται εἰς τὰς γειτονικὰς νήσους. Εἰς τὰ κατώτερα ὑψόμετρα οἱ τόφοι εἶναι ἐστρωμένοι

1. Κατὰ τὸν Μελέτιον (8, τόμ. 5, σελ. 221) ἐλέγετο καὶ Βεγιάλις: «Ὁὐ σμακρὰν τῆς Κῶ, κεῖται ... προσέτι καὶ ἡ Βεγιάλις, κοινῶς Γιαλί».

Σχ. 2.— Γεωλογικός χάρτης της νησίδος Γουαλί (κατά τὸν Α. Μαρτελλί).

καὶ τιμνωμένοι στερεὰ μὲ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Αὐτὸ δεικνύει ὅτι οἱ τόφφοι αὐτοὶ ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ὑλικά ἀποτεθέντα εἰς πυθμένα θαλάσσης. Τουναντίον εἰς τὰ ὑψηλότερα τὰ θραύσματα τῶν τόφφων εἶναι ἀσύνδετα καὶ δεικνύουν ὅτι οἱ τόφφοι αὐτοὶ ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ὑλικά ἀποτεθέντα ἐπάνω εἰς ξηράν. Τὰ στρώματα τῶν τόφφων κλίνουν πρὸς τὰ Δ. ΝΔ μὲ κλίσιν 15° - 20° ἢ καὶ μεγαλυτέραν εἰς τὴν δυτικὴν πλευράν. Ἐπάνω ἀπὸ τοὺς θαλασσογενεῖς τόφφους, οἱ ὁποῖοι εἶναι διατεταγμένοι κατὰ στρώματα, ἐπικάθηνται μπάγκοι ἐξ ἑνὸς πετρώματος, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἀπὸ θραύσματα ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων ἀναμειγμένα μὲ θραύσματα ἀπολιθωμένων κογχυλίων. Οἱ μπάγκοι αὐτοῦ τοῦ πετρώματος ἔχουν συνολικὸν πάχος 20 μ. Τὸ πέτρωμα αὐτὸ εἶναι θαλασσογενές, σχηματισθὲν ἐντὸς θαλάσσης. Εἰς τὰ ὑψηλότερα ὑψόμετρα καὶ μέχρι τοῦ ὑψομέτρου περίπου τῶν 140 μ. οἱ μπάγκοι αὐτοῦ τοῦ ἀπολιθωματοφόρου πετρώματος ἐναλλάσσονται μὲ μπάγκους θαλασσογενῶν τόφφων. Πιὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ ὑψόμετρον 140 μ. εὐρίσκονται μόνον τόφφοι ἀσύνδετοι. Εἰς τὸ ἀπολιθωματοφόρον πέτρωμα ὁ MARTELLI συνέλεξε ἀρκετὰ ἀπολιθωμένα ὄστρακα θαλασσίων μαλακίων ζώων, τὰ ὁποῖα ζοῦν καὶ σήμερον εἰς τὴν Μεσόγειον. Ἡ παρουσία αὐτοῦ τοῦ ἀπολιθωματοφόρου θαλασσογενοῦς πετρώματος μεταξὺ τῶν στρωμάτων τῶν τόφφων καθὼς καὶ οἱ κατὰ στρώματα διατεταγμένοι θαλασσογενεῖς τόφφοι δείχνουν: α) ὅτι αἱ ἐκρήξεις, αἱ ὁποῖαι ἔδωσαν τὸ ὑλικὸν ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐσχηματίσθησαν οἱ τόφφοι, ἐλάμβανον χώραν κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· β) ὅτι αἱ ἐκρήξεις ἐπανελαμβάνοντο κατὰ διαστήματα χωριζόμενα μὲ παύσεις μικροτέρας ἢ μεγαλυτέρας διαρκείας, κατὰ τὰς ὁποίας παύσεις ἔξω εἰς τὴν ἐκεῖ θάλασσαν τὰ θαλάσσια ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐσκεπάζοντο κατόπιν ἀπὸ τὰ ἀνατινασόμενα ὑλικά τῆς ἐπερχομένης ἐκρήξεως. Μετὰ τὴν ἀπόθεσιν καὶ τῶν τελευταίων ἐστρωμένων τόφφων, τὸ ἠφαιστειον βουνὸν ὑπέστη ἀνύψωσιν καὶ κατόπιν ἀπετέθησαν οἱ ἀσύνδετοι τόφφοι ἐπάνω εἰς τὰς κλιτῦς του, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο τῶρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

2. Η ΝΗΣΙΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ

Πρὸς Α τῆς νήσου Γυαλι καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς 3 χιλιομ. περίπου ἀναδύεται ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ νησίς Σ τ ρ ο γ γ ῦ λ η. Αὕτη ἔχει σχῆμα κολούρου κώνου, ὁ ὁποῖος ἔχει βάσιν ὑποκυκλικὴν καὶ ὕψος 126 μ. Πρόκειται περὶ ἑνὸς ἠ φ α ἰ σ τ ε ἰ ο υ θ ὄ λ ο υ. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑπάρχει ἕν κρατηροειδὲς βύθισμα (ἢ κοίλωμα), τὸ ὁποῖον ἔχει διάμετρον 80 μ. καὶ βάθος μέγιστον 40 μ. περίπου. Ὁ πυθμὴν τοῦ βυθίσματος εἶναι ἐπίπεδος, τὰ τοιχώματά του ἀπόκρημα καὶ ὁ περίβολος εἶναι ἀνοικτὸς εἰς τὸ βόρειον τεταρτημόριον. Τὸ κρατηροειδὲς αὐτὸ κοίλωμα δὲν εἶναι ὁ κρατὴρ τοῦ ἠφαιστείου τῆς Στρογγύλης, διότι τὸ ἠφαιστειον αὐτὸ ἦτο, ὡς προελέχθη, ἠ φ α ἰ σ τ ε ἰ ο υ θ ὄ λ ο υ ἀ ν ε υ κ ρ α τ ῆ ρ ο υ, τὸ δὲ κρατηροειδὲς κοίλωμα ἔγινεν ὅπως

Σχ. 3.— Ἡ νησίς Στρογγύλη ὅπως φαίνεται ἀπὸ Νότον.

καὶ τὸ τοῦ Προφ. Ἡλία (Διαβάτη). Ὅταν δηλ. ἡ ἐκρήξις ἐτελειώσε, αἱ λάβαι, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο εἰς τὸν πόρον τοῦ ἠφαιστείου ἐψύχθησαν μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ συνεστάλησαν, συνεπεία τῆς συστολῆς ἐδημιουργήθη κενὸν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θόλου καὶ εἰς τὸ κενὸν αὐτὸ κατεκρημνίσθη ἡ ὄροφὴ τοῦ θόλου καὶ οὕτω πῶς ἐδημιουργήθη τὸ κρατηροειδὲς βύθισμα.

Τὸ πέτρωμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου συνίσταται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἡ Στρογγύλη εἶναι ἀ ν δ ε σ ἰ τ η ς (βλ. τευχ. 21 σελ. 9), ὁ ὁποῖος ἔχει χρῶμα σιδηρόφαιον ἢ μαυρωπὸν καὶ εἶναι συμπαγῆς ἢ ἐλαφρῶς πορώδης. Αἱ ἐξωτερικαὶ κλιτῦς τῆς νήσου καλύπτονται

Σχ. 4. — Το εις τὴν κορυφὴν τῆς νησίδος Στρογγύλης κρατηροειδές κοίλωμα. (Φωτογρ. Γ. Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ)

ἀπὸ λεπτὰ ἀποθέματα κροκαλοπαγῶν (βλ. τευχ. 21, σελ. 11) καὶ κισσηρωδῶν τόφφων, τὰ ὁποῖα φθάνουν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ ὕψους τῶν 50 μ. Τὰ ὕλικά, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τοὺς τόφφους φαίνεται ὅτι προήλθον ἀπὸ ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστειῶν τῆς Νισύρου ἢ τοῦ ἠφαιστείου τῆς νησίδος Γυαλί καὶ ἀπετέθησαν ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Στρογγύλης αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο τότε κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἐξ ὅλων τῶν προαναφερθέντων συνάγεται ὅτι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον διήρκει ἡ ἐκρήξις τοῦ ἠφαιστείου τῆς νησίδος Γυαλί, ἡ ὁποία ἔδωσε τοὺς λιπαρίτας καὶ τοὺς ὀψιδιανούς, ἡ Στρογγύλη ἦτο βυθισμένη μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ κρατηροειδοῦς κοιλώματος. Κατόπιν εἰς ἐποχὴν σχετικῶς ἀρκετὰ πρόσφατον ἡ Στρογγύλη ἀνυψώθη, ὅπως παρουσιάζεται σήμερον.

3. Η ΝΗΣΙΣ ΠΑΧΕΙΑ Η ΠΑΣΚΙΑ

Πρὸς Δ τοῦ ἀκρωτηρίου Πετρώδους καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 3,2 χιλιομ. ἀναδύεται ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ ἐπιμήκης κατὰ διεύθυνσιν Α.ΒΑ.-Δ.ΝΔ νησίς Παχειὰ ἢ Πασκιά. Αὕτη εἶναι κυρίως ἓνα ἀκανόνιστον ἠφαιστειογενὲς βουνὸν ὕψους 106 μ., συνίσταται δὲ ἐξ ἀνδεσίτου, ὁ ὁποῖον ἔχει χρῶμα φαιδὸν σκούρον ἢ ἐξαλλοιωμένον ἐρυθρόν. Ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν τοῦ βουνοῦ ἐπικάθηται ἓν μικρὸν ἐπίμηκες, ὀλίγον παχὺ ἐπικάλυμμα ἐκ κισσηρωδῶν τόφφου, ὁμοίου μὲ τὸν παράκτιον τόφφον τῆς Νισύρου. Αἱ κλιτύς τοῦ βουνοῦ φέρουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπιφλοιώματα ἀπὸ κροκαλοπαγῆ ὁμοια πρὸς τὰ τῆς Στρογγύλης.

4. Η ΝΗΣΙΣ ΠΕΡΙΓΚΟΥΣΑ Η ΠΥΡΓΟΥΣΑ

Εἰς ἀπόστασιν 6,8 χιλιομ. ἀπὸ τῆς Νισύρου καὶ πρὸς Δ αὐτῆς εὐρίσκεται ἡ νησίς Περιγκοῦσα ἢ Πυργοῦσα, ἡ ὁποῖα κορυφοῦται εἰς δύο ὑψώματα 78 μ. καὶ 73 μ. Ταῦτα συνίστανται, ὅπως καὶ ἡ νοτιὰ ράχιν τῆς νήσου (ὑψ. 32 μ.) ἀπὸ ἀνδεσίτην. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς νήσου ἀποτελεῖται ἀπὸ κισσηρώδεις θαλασσογενεῖς τόφφους σκεπασμένους κατὰ διαλείμματα μέχρι τοῦ ὑψομέτρου 40 μ. ἀπὸ τὸ θαλασσογενὲς ἀπολιθωματοφόρον πέτρωμα, τὸ ὁποῖον συνηντήσαμεν ἤδη εἰς τὴν νησίδα Γυαλί. Οἱ κισσηρώδεις τόφφοι ἐσχηματίσθησαν καὶ αὐτοὶ ὑποθαλασσίως ἀπὸ ὕλικά προερχόμενα ἀπὸ τὰ ἠφαιστεια τῆς Νισύρου ἢ τοῦ Γυαλί. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ Περιγκοῦσα ἔπαθεν ἀνύψωσιν—ὅπως καὶ ἡ Στρογγύλη—εἰς πρόσφατον ἐποχὴν.

5. Η ΝΗΣΙΣ ΚΑΝΤΕΛΙΟΥΣΑ Η ΑΝΤΙΛΕΓΟΥΣΑ

Ἡ νησίς Καντελιούσα ἢ Ἀντιλέγουσα ἡ ὁποία ἔχει ἔλλειψοειδῆ μορφήν μὲ μέγαν ἄξονα διευθυνόμενον ἀπὸ Α. ΒΑ - Δ. ΝΔ, κορυφοῦται εἰς δύο κύρια ὑψώματα, τὰ ὁποία ἔχουν καὶ τὰ δύο ὕψος 103 μ. Δὲν εἶναι γνωστὸν ἀπὸ ποῖα πετρώματα ἀποτελεῖται. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα καὶ ὅτι ἀσβεστόλιθοι συμμετέχουν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς.

ΓΕΝΙΚΩΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐχοντες τώρα ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ προεκτεθέντα περὶ τῆς Νισύρου καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν νησίδων, δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν τὰ ἀκόλουθα γενικώτερα συμπεράσματα:

α) Ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τῆς μικρᾶς αὐτῆς ομάδος τῶν ἐκρηξιγενῶν νήσων ἐλειτούργησαν πολλοὶ πόροι ἐκρήξεων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκρηκτικῆς περιόδου μέχρι καὶ τῆς τελευταίας ἐλειτούργησαν ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων, ὅσον καὶ ἂν προδήλως ἀντλοῦσαν ὕλικὸν ἀπὸ μίαν κοινὴν ἐσωτερικὴν ἐστίαν.

β) Ἡ ἐκρηξιγενὴς ὁμάς νήσων τῆς Νισύρου ἐσηματίσθη κατὰ μέγιστον μέρος ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα ὑποθαλασσιῶν ἐκρήξεων.

γ) Αἱ πρώται ἐκρήξεις ἐξέχυσαν λάβας ἀνδευσιτικάς καὶ ἔδωσαν γένεσιν εἰς τὴν πρωταρχικὴν Νίσυρον, τὴν Στρογγύλην καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ τὴν Περιγκοῦσαν καὶ Πασκιάν.

δ) Ἐπηκολούθησαν κατόπιν αἱ ἐκρήξεις τῶν τραχυανδευσιτῶν, τραχειτῶν καὶ τραχειδακιδῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν συνδυασμῷ μὲ ἀνυψωτικὴν κίνησιν τοῦ πυθμῆνος τῆς θαλάσσης διεμόρφωσαν τελικῶς τὴν νήσον Νίσυρον, ὅπως λεπτομερῶς ἐξετέθη εἰς τὸ κεφ. (τεῦχ. σελ.).

ε) Αἱ τελευταῖαι ἐκρήξεις ἐγίναν εἰς τὰ ΒΔ τοῦ κυρίου κέντρου καὶ ἔδωσαν λάβας λιπαρίτου καὶ ὀψιανοῦ καὶ τόφφους ἐκ τῶν ὁποίων ἐσηματίσθη ἡ νησίς Γυαλί.

στ) Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων αὐτῶν ἐκρήξεων ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης ἀνυψώθη ἐκ νέου καὶ τοιουτοτρόπως ἡ μικρὰ ἐκρηξιγενὴς ὁμάς τῶν νήσων τῆς Νισύρου ἀνεδύθη πλήρως ὁποῖα φαίνεται σήμερον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΗΝ ΝΙΣΥΡΟΝ

1. Ὁμηρος: Ἰλιάς, Β, 676.
2. Ἡρόδοτος: Βιβλ. Ζ', 99.
3. Ἀπολλοδώρου τοῦ Ἀθηναίου Βιβλιοθήκη: Βιβλ. Ι, κεφ. 6ον, § 2.
4. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης: Βιβλιοθήκη, Τόμ. Ι, βιβλ. Ε', 54 καὶ Βιβλ. ΙΔ', 84 (ἔκδ. Παρισίων, 1842).
5. Παυσανίας: Ἀττικά, Ι, 2 sect. 4.
6. Στράβων: Γεωγραφικά, Βιβλ. Χ, C. 656 καὶ C. 488-489 (ἔκδ. Teubner). Λειψία.
7. C. Plini Secundi: Naturalis historiae. Βιβλ. V, 36 καὶ 42.
8. Μελετίου, Μητροπολίτου Ἀθηνῶν: Γεωγραφία Παλαιὰ καὶ Νέα. Τόμ. Γ', σελ. 221-222. Βενετία 1807.
9. Bondelmonti Christophori: Librum insularum Archipelagi, σελ. 76. Λειψία, 1824.
10. Εὐσταθίου ὑπομνήματα εἰς Διονύσιον τὸν Περιηγητὴν: Τόμ. Ι, Λειψία, 1828.
11. Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ: Γεωγραφία μεθοδικὴ καὶ καταγραφὴ ἀπάσης τῆς οἰκουμένης. (Ἐκδ. 1831 ἐν Ναυπλίῳ). Σελ. 236 καὶ 242.
12. Boschini Marco: L'Archipelago. Per Francesco Nicolini. Σελ. 18 (Nissaro). Βενετία' 1658.
13. Vivien de Saint Martin: Nouveau dictionnaire de Géographie Universelle.
14. Reclus: Nouvelle Géographie Universelle.
15. Ross L.: Reisen auf den griechischen Inseln des ägäischen Meeres. Τόμ. ΙΙ, σελ. 67-81. Στουτγάρδη καὶ Τόμπινγκεν, 1843.
16. v. Humboldt A.: Kosmos. Τόμ. ΙV, σελ. 72, 1845.

17. Στεφάνου Βυζαντίου: ἐκ τῶν Ἑθνικῶν κατ' ἐπιτομήν. Τόμ. I, σελ. 477 καὶ 412. (Βερολίνον, 1849).
18. Lacroix L.: Ples de la Grèce. Παρίσι, 1853.
19. Παγκραβὴ Ἰακώβου: Τὰ Ἑλληνικά. Τόμ. Γ', σελ. 409-414. Ἀθήναι, 1853.
20. Σκύλακος Καρυανδέως: Περίπλους (εἰς τὸ ἔργον Geographi Greci Minoris). Τόμ. I § 99. Παρίσι, 1854.
21. Smith William, sir-: Dictionary of Greek and Roman Geography. 1870.
22. Φίλωνος Βυζαντίου: Traité de fortification d'attaque et de défense des places. Παρίσι, 1872.
23. Gorceix H.: Sur l'état du volcan de Nisyros au mois de Mars 1873. Comptes Rendus » de l'Académie des sciences (C. R. Ac. Sc.), τόμ. 77, σελ. 597-601. Παρίσι, 1873.
24. » » : Sur la récente éruption de Nisyros. C. R. Ac. Sc., Τόμ. 77, σελ. 1039.
25. » » : Sur l'éruption boueuse de Nisyros. C. R. Ac. Sc., Τόμ. 77, σελ. 1474-1477.
26. » » : L'île volcanique de Nisyros. «L'Institut», σελ. 289, 290, 343. Παρίσι, 1873.
27. » » : Phénomènes volcaniques de Nisyros. C. R. Ac. Sc., τόμ. 78, σελ. 444-446. Παρίσι, 1874.
28. » » : Sur l'étude des fumerolles de Nisyros et de quelques-uns de produits de l'éruption de 1873. C. R. Ac. Sc., τόμ. 78, σελ. 1309-1311. Παρίσι, 1874.
29. » » : Etude des fumerolles de Nisyros et de quelques-uns des produits des éruptions dont cette île a été siège en 1872 et 1873.— Annales de Chimie et de Physique, 5η σειρά, τόμ. II, σελ. 333. Παρίσι, 1874.
30. Neumayr M.: Ueber den geologischen Bau der Insel Kos. Denkschriften der mathem.-naturwissenschaftlichen Klasse der K. Akademie der Wissenschaften. Τόμ. XL, σελ. 232. Βιέννη, 1879.
31. Cuinet V.: La Turquie d'Asie. Géographie administrative e.t.c. Τόμ. I. Παρίσι, 1890.
32. de Launay L.: Etudes géologiques sur la mer Egée. La géologie des îles de Metelin, Lemnos et Thasos.— Annales des Mines, τόμ. XIII, σελ. 102. Παρίσι, 1898.
33. Hiller von Gaertringen F.: Inscriptions Graecae Insularum. Βερολίνον, 1898.
34. Bergeat A.: Die Aeolischen Inseln. Abhandlungen der Kgl. bayerischen Akademie der Wissenschaften. II Klasse, τόμ. XX, I τμ., σελ. 29. Μόναχον, 1899.
35. Flegel K.: Ἡ νήσος Νίσυρος καὶ αἱ θέρμαι αὐτῆς. Κωνσταντινούπολις, 1901.
36. Plieninger F.: Die geologischen Verhältnisse der Insel Kos und ihrer Nachbarinseln. Zeitschrift der deutschen geologischen Gesellschaft. Monatsber. 57, σελ. 355. Βερολίνον, 1905.
37. Dawkins and Wace: εἰς Annual British School, τόμ. 12. 1905-1906.
38. de Mauffry: Etude industrielle sur les volcans et soufrieres de Nisyros. 1908.
39. Παπαδοπούλου I.: Γενικὴ Γεωγραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφὴ ἀρχαία καὶ νεωτέρα τῆς νήσου Νίσυρου μετὰ τῶν περὶ μικρῶν νήσων καὶ αἱ θερμοπηγαὶ αὐτῆς. Νίσυρος, 1909.
40. Bianchi A.: Le rocce effusive del Dodecaneso. Bollet. Societa. Geologica Ital. Τόμ. VLVIII. Ρώμη, 1909.
41. Revelli P.: L'Esgeo. Societa editoriale italiana. Μιλάνον, 1912.
42. Martelli A.: Ricerche geologiche et geografico-fisiche nelle Sporadi meridionali. Bull. Societa Geogr. Ital. Fasc. XII. Ρώμη, 1912.
43. Commando della VI Divisione Speciale: Cenni monografici sulle Sporadi meridionali occupate dalle truppe italiane durante la guerra italo-turca. Litografia della VI Divisione Speciale Rodi (Esgeo). Carta 1:100.000.
44. Grill E.: I minerali dell'isola di Nisiro (Mare Esgeo). Memorie Reale Akadem. dei Lincei, σειρά 5η, τόμ. X. Ρώμη, 1914.
45. Martelli A.: Il gruppo erratico di Nisiro nel Mare Esgeo.— Memorie della Societa italiana delle Scienze detta (dei XL). Σειρά 3η, τόμ. XX. (Μετὰ γεωλογικοῦ χάρτου τῆς Νίσυρου καὶ τῶν περὶ αὐτῆς νησίδων, ὑπὸ κλίμακα 1:100.000). Ρώμη, 1917.
46. Sapper K.: Katalog der geschichtlichen Vulkanausbrüche. Στρασσοῦργον, 1917.
47. Plieninger F. καὶ Sapper K.: Kos und Nisyros. Peterman's Mitteilungen, Ἔτος 66. Γκόττα, 1920.
48. Niggli P.: Der Taveyannasandstein und die Eruptivgesteine der jung mediterranen Ketten gebirge. Schweizerische Mineral.— Petrogr. Mitteilungen, 2, σελ. 204. 1922.
49. Παπαδοπούλου Γ.: Νισυριακῶν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1923. Νίσυρος, 1922.
50. Berard Victor: Les Pheniciens et l'Odyssee. (Ἔκδ. 1927). I, 195 καὶ II, 444.
51. Bianchi A.: La provincia petrografica effusiva del Dodecaneso (Mare Esgeo). Memorie dell'Institut. Geologico della R. Univers. di Padova, τόμ. VIII. Πάδοβα, 1930.
52. Desio A.: Le isole italiane dell'Esgeo. Σελ. 285-309. Ρώμη, 1931.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ **EMMANΟΥΗΛ**

(συνέχεια)

ἀνηψός, ὁ ἀνηψά, ἡ ὁ ἀνεψιός, ἡ ἀνεψιά. «Γράφω τῆς ἀνηψᾶς μου τὸ σπίτι τοῦ Ποταμοῦ». Οὐδέτ. τ' ἀνήψα, γενικῶς ἀνεψιοὶ καὶ ἀνεψιαὶ ἐν τῷ συνόλω.

ἀνεύλαος, ὁ ἐκεῖνος ποῦ δέν «ἐβλάε-ται» τοὺς μεγαλυτέρους του, ποῦ δέν δεικνύει τὸ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλόμενον σέβας.

ἀνομάτοι, οἱ Ἴον ἄνδρες: «δέκα ἀνομάτοι τὸν ἐσηκῶνναν». «τρεῖς ἀνομάτοι ἦρτα(ν) καὶ φέραν τόν». «ἐν τὸς σηκῶννου(ν) τέσσαρις ἀνομάτοι». 2ον γενικῶς: ψυχαί. «Πόσοι ἀνομάτοι εἶστε; (περιλαμβανομένων μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀμφοτέρων τῶν φύλων).— Εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμ. ἀνοματός. «ἕνας ἀνοματός ἦτογ κ' ἔκαμέν τους καὶ τοὺς τρεῖς τὰ πάντα κάτω».

ἀνοριά, ἡ Ἴον ἡ ἐνορία. «ἡ ἀνοριά τοῦ Ταξιάρχη», ἡ «ἀνοριά τῆς Ποταμίτισσας» (Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου). 2ον ἡ ἐφημερία τοῦ ἱερέως: «ποῖός παπᾶς ἔχει τὸ Σάββατον ἀνοριά»; «ἐν ἔχει

ἀνοριὰν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα ὁ παπᾶ Κωσταντῆς». Εἰς τὸ Μανδράκι κατὰ τοὺς παιδικούς μου χρόνους, δηλαδὴ μέχρι πρὸ τεσσαρακονταετίας ἐφημέρευον ἄνω τῶν δέκα ἱερέων. Ἦσαν τρεῖς ἐνοριακοὶ ναοί: ὁ Μητροπολιτικὸς τῆς Ποταμίτισης, ὁ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τὸ Λαγκάδι καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Οἱ δύο δευτεροὶ ἦσαν ἰδιωτικοί. Οἱ ἱερεῖς ὅμως δέν ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ναόν, ἀλλ' ἐλάμβανεν ἕκαστος ἐβδομαδιαῖον ἐφημερίαν εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς ἐκ περιτροπῆς μὲ τὴν σειρὰν. Ἦσαν δὲ ἐπίσης ὑπόχρεοι νὰ ἐφημερεύωσιν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα καὶ εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Μανδρακίου Ἱερὰν Μοῆν Σπηλιανῆς (ἴδε λέξιν). Ἡ ἐφημεριακὴ ἱεραρχία τῶν ναῶν ἦτο: Παναγία Σπηλιανή· Ποταμίτισσα· Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ἐπηκολούθει κατόπιν δι' ἕκαστον μίαν

53. Ἐλευθερουδάκη: Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Νίσυρος». Τόμ. 9ος. Ἀθῆναι, 1930.

54. Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια: Νίσυρος. Τόμ. 18, σελ. 331-332. Ἀθῆναι, 1932.

55. Kténas C.: Le groupe d'iles de Santorin. Memoires de l'Académie d'Athènes. Τόμ. I, No. 4. Tableaux VI καὶ VIa. Ἀθῆναι, 1935.

56. Paulys: Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft. Nisyros. Τόμ. 33ος, σελ. 762-767. Στουτγάρδη, 1936.

57. Καζαβῆ Ι.: Νισύρου Λαογραφικά (μετὰ χάρτου τοπωνυμιῶν τῆς νήσου). Νέα Ὑόρκη, 1940.

58. Burri C. καὶ Niggli P.: Die jungen Eruptivgesteine des mediterranen Orogens, II Hauptteil, σελ. 162. Ζυρίχη, 1949.

59. Καζαβῆ Γ.: Ἡ Νίσυρος εἰκονογραφημένη. Νέα Ὑόρκη. 1954-55.

60. Περτέση Μ.: Ὑδρολογικαὶ γεωχημικαὶ ἔρευναι. Δημοσιεύματα τῆς Διευθύνσεως Γεωχημικῶν Ἐρευνῶν. Ὑπ. Βιομηχανίας, ἀρ. 1, σελ. 52-55. Ἀθῆναι, 1955.

61. Paraskevopoulos G.: Ueber den Chemismus und die provinziellen Verhältnisse der tertiären und quartären Ergussgesteine des ägäischen Raumes und der benachbarten Gebiete. Tsehermaks mineralogische und petrogr. Mitteilungen, III σειρά, τόμ. 6, τεύχ. 1-2. Βιέννη, 1956.

62. Νισυριακὰ Χρονικά.

63. Μπορνόβα Ἴω.: Οἱ σεισμοὶ τῆς Νισύρου κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1953. (Ἐκθεσις δακτυλογραφημένη ἀδημοσίευτος. Ἀθῆναι, 1953).

Ἐπίσης μνεῖα τῆς νήσου γίνεται εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος (II, 349, Ahm) τοῦ Bursian, εἰς τὸν Baedeker.

ΧΑΡΤΑΙ

1. Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου: Χάρτης Νο 918 «Mediterranean Archipelago» «The Islands of Kos, Niseros and Piscopi» ὑπὸ κλίμακα 1:116.000 περίπου. Φύλλον συνταχθὲν τὸ 1841 καὶ διορθωθὲν τὸ 1863.

2. Χάρτης συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Brook.

3. Χάρτης τοῦ Ἰταλικοῦ Στρατιωτικοῦ Γεωγραφικοῦ Ἰνστιτούτου: φύλλον «Isola di Nisiro» ὑπὸ κλίμακα 1:25.000 καὶ μὲ ἰσοδιάστασιν 10 μέτρων.

4. Χάρτης τοπωνυμιῶν τῆς Νισύρου ὑπὸ τοῦ Δρος Γ. Καζαβῆ (57).

διαθεσιμότητας, εξικνουμένη πολλάκις μέχρι δύο μηνών, ἂν μὴ καὶ πλέον, καὶ κατόπιν ἐλάμβανε καὶ πάλιν σειρὰν ὁ ἐφημέριος. Ἐκαστος ἀντιλαμβάνεται τὴν οἰκονομικὴν καχεξίαν τῶν ἱερέων τῆς Νισύρου. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐν τῇ πραγματικότητι ἐξέπνευσεν αὐτομάτως, διότι καὶ οἱ δύο ναοὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ τιμίου Προδρόμου παραμείναντες ἄνευ ἐπιστασίας σχεδὸν ἠρειπώθησαν ἐξέλιπον ὁμως καὶ οἱ ἱερεῖς μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε τὸ Μανδράκι εἰς τὸ ὅποιον κατὰ τοὺς παιδικούς μου χρόνους ἐνθυμοῦμαι περὶ τοὺς δέκα ἑπτὰ ἱερεῖς νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην σήμερον νὰ φέρῃ ἱερέα ἀπὸ τὸ χωρίον Νικιά διὰ νὰ λειτουργήσῃ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν Ποταμητίσσης. Κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ὁ Ἠγούμενος τῆς Σπηλιανῆς «ἐπαιρεφ φημερία», ἀλλὰ εἰς τὴν θέσιν του ὥριζε πάντοτε ἕναν ἄλλον διὰ τὸ ὕψος τοῦ ὀξιώματός του! ἐν Νισύρῳ, ὥστε νὰ κάμῃ τὴν ἐφημερίαν εἰς τοὺς ἄλλους ναοὺς, μόνον δὲ ἐλειτοῦργεῖ εἰς τὸν ναὸν τῆς Σπηλιανῆς, καὶ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν. Εἰς τὸν δεῦτερον τοῦτον αὐτοδικαίως ἱερουργεῖ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς.

ἀντάμα, μαζὶ. Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ *a dama*. Καὶ ρῆμα: ἀνταμώνω, ἴνταμώνω καὶ οὐς. ἀντάμωσι.

ἀντάν, ὁ χρόν. σύνδεσμος ὅταν. «ἀντάν ἔρτη ὁ ἀφέντης σου, φώναξέ μου».

ἀντάρρα, ἢ· α') σύννεφο. β) ὀργή, δυσθυμία. γ') θάμβωμα τῷ ὀφθαλμῷ «σὰν ἀντάρρα εἶναι στό ἴμάτι μου = θαμπώνει τὸ ἴμάτι σὰν νὰ τὸ σκεπάζῃ νεφύδριον». δ') τὸ ἀπόβαρον «ἐπῆρες τὴν ἀντάραν; (ντάρρα)». Ἐκ τῆς ἰταλικῆς *gara*.

ἀνταριασμένος α) συννεφώδης β) μεταφορικῶς: κατηφής, ἐξωργισμένος. «ἀνταριασμένα τὰχει πάλαι (τὰ μοῦτρα του).

ἀντάς, ὁ· Ἡ τουρκικὴ λέξις ὄντάς: αἴθουσα. Κατὰ τὴν Νισυριακὴν χρῆσιν ἐννοεῖται: 1ον ὁ γυναικωνίτης τῆς ἐκκλησίας· «οἱ κόραις πᾶσιν εἰς τὸν ἀντά. ἐν ἔρκουνται μὲ τῆς ἄντρες». 2ον κελλιὰ ναοῦ ἢ μοναστηρίου. «οἱ ἀντάδες τῆς Παναγιάς». 3ον ὑπερῶνον τῆς οἰκίας· 4ον ἡλιακὸς σκεπασμένος καὶ περικεκλεισμένος.

ἀντένα, ἢ· Ἐνετοῖταλικὴ λέξις ἀπτεννα: κεραία τοῦ πλοίου.

ἀντεπίσκοπος, ὁ· (ἐν λαϊκῇ ποιήσει): ὁ ἴσος τῷ Ἐπισκόπῳ.

«Ποῦ ναῦρω ἴγῳ Πνευματικὸ, καλὸν ἐξαοράτη; «Ποῦ ναῦρω κι ἀντεπίσκοπο, «νὰ ἴπῳ τὰ κρίματά μου; -Τότε ἢ πέτρα μίλησε, βραχνῆλ λαλιὰν ἐβγάλλει· «Ἐγῶ ἴμαι καὶ Πνευματικὸς, «καλὸς ἐξαοράτης, «κ' ἐγῶ ἴμαι κι' ἀντεπίσκοπος «καὶ ἴπέ τὰ κρίματά σου».

ἀντέτι(ν), τό· τουρκικὴ λέξις συνήθεια, ἔθιμον, «ἀντέτιν τῶχομε».

ἀντίγαμος, ὁ· ἴδὲ γάμος. Ἡ ὀγδόη ἡμέρα τοῦ γάμου, ἢ ἀπόδοσις αὐτοῦ, ἦτοι ἡ Κυριακὴ μετὰ τὸν γάμον. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, θὰ ἔλθουν ἐν πρώτοις εἰς τὸ νυμφοστόλιον οἱ κουμπάροι καὶ οἱ στενοὶ συγγενεῖς, θὰ συνοδεύσουν τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν νύμφην, φέροντας τὰ γαμήλια ἐνδύματα (πλὴν τοῦ πέπλου), πηγαίνου ἐἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τοῦτο δὲ γίνεται διότι ἡ νύμφη, ἂν δὲν ἐκκλησιασθῇ κατὰ τὴν ὀγδόην ἡμέραν, δὲν βγαίνει εἰς ἐπισκέψεις. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀκτῶ μετὰ τὸν γάμον ἡμερῶν ἢ νύμφη μένει κατ' οἶκον. Κατόπιν ἐπιστρέφουν εἰς τὸ σπίτι, ὅπου ὁ γαμβρὸς παραθέτει γεῦμα. Ἀκολουθῶς γίνεται διασκέδασις τόσον μέσα εἰς τὸ σπίτι, ὅσον καὶ εἰς δημόσιον μέρος. Ἐχουν δὲ τὴν συνήθειαν κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν νὰ κλέπτουν τίς ὄρνιθες τῆς πενθερᾶς καὶ μὲ αὐτὲς νὰ γίνεταὶ τὸ γλέντι. Διαρκούντος τοῦ «γλεντιοῦ» μέσα εἰς τὸ σπίτι καὶ ἐνῶ παίζουν τὰ μουσικὰ ὄργανα, ἐπίσης δὲ τραγουδοῦνται ἐπαινετικά, ἢ νύμφη καὶ ὁ γαμβρὸς, καταβιβάζουν τὰ τοῦ νυμφοστολιοῦ (μπατανίες, μανδῆλες κ.ἄ.) καὶ εὔχονται εἰς αὐτοὺς νὰ τὰ καλοπροκίσσουν.

ἀντίκα, ἢ· Λατινικὴ λέξις *antica* παλαιά. 1ον. κειμήλιον, παλαιὸν πρᾶγμα ἀξίας. 2ον (μεταφορ.) πανοῦργος ἄνθρωπος «εἶν' αὐτὸς μιὰ ἀντίκα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ».- Συνήθης ἐνασχόλησις τῶν παιδιῶν εἶναι κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅταν βρέξῃ καλά, καὶ σχηματισθῇ «ποταμός», νὰ τρέχουν εἰς τὸν Πλατύν, νὰ σκαλίζουν,

να εϋρίσκουν – και πάντοτε εϋρίσκαμεν – αντίκες: μικρά παλαιά νομίσματα ἢ ἀναμνηστικά. Μάτην ἀνεζουτούμεν νὰ εϋρωμεν τὴν ἀντίκαν, ποῦ εἶχε τὴν σκρόφαν μὲ τὰ βρουλιά. Κατ' ἔτος δὲ ἤρχετο, κατὰ τοὺς παιδικούς μου χρόνους, κάποιος ὀνόματι Καλησπέρης, ὁ ὁποῖος ἠγόραζε τέτοιες ἀντίκες καὶ ἔκαμε καὶ συλλογὴν πεταλουδιῶν.

ἀντιμάνταλο(ν), τό· κατὰ τὸ ἀντικλείδι: δεύτερος μάνταλος (ἴδε μάνταλος).

ἀντίρακο(ν), τό· ποτὸν Νισυριακῆς κατασκευῆς: βγάλλουν τὴν «λάσπην τοῦ κρασιοῦ» τὴν «καζανεύγουν», καὶ παράγουν τὸ ἀντίρακο.

ἀντίς· ἀντί «ἀντίς τοῦ Γιώργη ἔρκομ' ἐγώ». «ἀντίς νὰ μοῦ πῆ τὸ εὐκαριστῶ, ἔφαλλέ μου τὰ μιὰ χαρά!»

ἀντιστέκομαι· ἐναντιώνομαι αὐθαδιάζω «πάντα θέλεις νὰ μοῦ ἀντιστέκεσαι, καὶ ἂ δοῦμε ποίος θὰ μετανοιώσῃ».

ἀντιχάραος, ὁ-ῆ· ὁ ἐκεῖνος ποῦ ἔχει τίς ἴδιες χάρες, τὰ ἴδια φυσικά μὲ κάποιον «ἀντιχάραος εἶν' ὁ πατέρας του» δηλ. εἶναι πιστὴ ἀντιγραφὴ τοῦ πατρός του. «Γιάννη τοῦ Πούλη ἀντιχάραε». «Ἄννα τοῦ Παπαβασίλη, ἀντιχάραη»: πανομοιότυπα δηλαδὴ τοῦ Γιάννη τοῦ Πούλη, καὶ τῆς Ἄννας τοῦ Παπαβασίλη. Κατὰ γελοιοποιητικὴν ἐκφορὰν τῆς λέξεως: ἀντιχαύγαρος.

ἀντιχάρι, ἡ· ἡ ἀρχαία λέξις ἀντιχάρις = ἀνταπόδοσις χάριτος. «Ἡ χάρι ἔχει κι' ἀντιχάρι» (Παροιμία).

ἀντίχριστος, ὁ· 1ον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστοῦ. Ὡς τοιοῦτος θεωρεῖται ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος γεννᾶται ὀλίγας ὥρας πρὶν νὰ ψαλῆ τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ἐπικυρωτικὸν τῆς δοξασίας ταύτης φέρεται καὶ πρόσφατον ἐν Μανδρακίῳ γεγονός: πρὸ δύο ἐτῶν κοράσιον τριῶν ἐτῶν καὶ τεσσάρων μηνῶν ἀπωλέσθη ἐν πλήρει ἡμέρᾳ αἰφνιδίως. Ἄνεζητήθη καὶ ἀπὸ ιδιώτας καὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν ἀστυνομίαν, ἀλλὰ δὲν εὔρεθη. Μετὰ πολλὰ ἐρεῦνας ἐπιτέλους ἀνευρέθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς μικροῦ βουνοῦ, ὀνομαζομένου Ξύλου, ἀπέχοντος πλέον τῆς ὥρας ἀπὸ τὸ Μανδράκι. Τὸ γεγονός ἀπεδόθη εἰς ἐνέργειαν τοῦ διαόλου. Εἶχε

δὲ γεννηθῆ τὸ παιδί αὐτὸ ὀλίγην ὥραν, πρὶν ψαλῆ τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων (ἴδε λέξις). Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πάντοτε οἱ γονεῖς καὶ ἄλλου παιδιοῦ, γεννηθέντος καὶ αὐτοῦ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας τὸ φυλάττουν, μὴ τυχὸν τὸ ἀρπάσῃ ὁ πειρασμός. 2ον Ὡς ὕβρις ἐν ἀγανακτῆσει κατὰ τοῦ πείσμονος καὶ παρηκόου.

ἄντρας, ὁ· 1ον ὁ σύζυγος «ἔστειλέμ μου ὁ ἄντρας μου». γεν. τ' ἄντρος καὶ τ' ἄντροῦ· «ἂ τὸ πῶ τ' ἄντρος μου, καὶ ὅ,τι θέλει ἄς κάμῃ». 2ον ὁ ἀνὴρ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν γυναῖκα. 3ον γενναῖος. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐννοίᾳ εὐχρηστῆ κοινότατα τὸ μεγεθυντικὸν ἄντρακλας.

ἀντρανίζω· παρατηρῶ· βλέπω μετὰ προσοχῆς.

ἀντρίσα, τὰ· ἡ ἀνδρική ἐνδυμασία ἐν ὄλῳ ἢ κάτι τῆς ἀνδρικῆς ἐνδυμασίας: «ἀντρίσομ πουκάμισο». 1) ἀπὸ τῆς βράκα, χρώματος μαύρου ἢ βαθέος κυανοῦ. Αὕτη ἐλέγετο καὶ σαρβάρι. 2) Τὴν ἐσωτερικὴν βράκαν, χρώματος λευκοῦ, ἐσώβρακα. 3) Τὸ ζωνάριον· 4) τὸ γελέκο, σταυρωτὸν πρὸς τὰ ἔμπρός. 5) Τὸ πουκάμισον, ἐγχωρίου συνήθως ὑφαντικῆς. 6) Ἡ φεσάρα μὲ τὴν μακριὰν φούνταν· Οἱ γεροντότεροι προσέδεναν τὴν φεσάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς εἶδος σαρικοῦ, μὲ μαντήλι κυανοῦ ἢ κόκκινον. 7) Κάλτσες χειρόπλεκτες μέχρι τῶν γονάτων, συνήθως κυανοῦ χρώματος καὶ 8) τὰ παπούτσια γυριστὰ πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος εἰς τὰ ἄνω.

ἀντρειωμένος, ὁ· δυνατός, γενναῖος· «ἄλλοις τὸν ἀντρειωμένον ποῦ τὸμ πιάσαν τρεῖς σπασμένοι». Καὶ οὐσ. ἀντρεία, ἡ· ἀνδρεία.

ἀντρολίβανος, ὁ· ὁ δενδρολίβανος. Πολλὴ καὶ ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρὰ Νισυρίοις: εἰς τὴν μαγειρικὴν, ὡς καρύκευμα διὰ τὰ μαρινάτα ψάρια εἰς τὴν θεραπευτικὴν, συνηθίζεται διὰ τὸ στομάχι· χρησιμοποιεῖται δὲ καὶ θερμαντικὸν ποτὸν τὸ ἐκχύλισμά του καὶ γενεσιουργὸν καὶ καθαρτικὸν τοῦ «αἱμάτου».

ἄννοι ἢ ἐννοὶ κατὰ συγκοπὴν τοῦ ἀνοίγει. «Ἐν ἐννοί»: δὲν ἀνοίγει.

(συνεχίζεται)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Υπό Κ. Π. ΜΟΥΡΑ

Μετά τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο, ἡ Ἑλλάς ὑποστηρίζουσα τὰ Ἐθνικὰ δικάια τῆς στὸ Ἀνώτατο Συνέδριο τῆς Εἰρήνης στὸ Παρίσι, ἀπήτησε καὶ τὴν προσάρτησι τῆς Δωδεκανήσου, στὴ συνεδρίασι τῆς 21ης Ἰανουαρίου 1919. Τὸ Συνέδριο γιὰ νὰ μὴ δυσανεξήσει τὴν σύμμαχο Ἰταλία, ἀπέφυγε νὰ λάβῃ ἀμέσως ἀπόφασι. Καὶ ἐνῶ ἐσυνεχίζοντο αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου, ὑπεγράφη τὴν 29ην Ἰουλίου 1919 συμφωνία μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος, ἡ γνωστὴ ὡς «Συμφωνία Τιττόνι—Βενιζέλου». Διὰ τῆς συμφωνίας αὐτῆς, ἡ Ἰταλία ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσι νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Δωδεκάνησο, πλην τῆς Ρόδου ἢ ὁποῖα θὰ ἐγένετο αὐτόνομη, ἡ δὲ Ἑλλάς νὰ ὑποστηρίξῃ ὠρισμένας βλέψεις τῆς Ἰταλίας στὴν Ἀλβανία (κατοχὴ Αὐλώων, κ.λ.π.). Ἡ εἰδησις πού ἐπεβεβαιώθη καὶ ἀπὸ τὶς τοπικὰς Ἰταλικὰς ἀρχὰς, ἐπροκάλεσεν, ὅπως ἦτο φυσικόν, μεγάλον ἐνθουσιασμόν στοὺς Δωδεκανησίους, πού πίστεψαν πὼς τὸ ὄνειρο τόσον γενεῶν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἐπὶ τέλους. Στὴ Νίσυρο, ὅπου βρισκόμουνα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἐορταστικὴ ἀτμόσφαιρα κυριαρχοῦσε σὲ ὅλο τὸ νησί. Κάθε ἄλλη ἐργασία καὶ φροντίδα παρεμερίσθη καὶ Δημαρχίαι καὶ λαὸς δὲν ἐσκέπτοντο τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν προετοιμασίαν τῆς ὑποδοχῆς τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν. Μεγαλοπρεπὴς ἀψὶς στήθηκε στὸν ἅγιον Σάββα καὶ βαρκαδιᾶς ἀπὸ δάφνες καὶ μυρτιᾶς κουβαληθῆκαν. Κατὰ ἑκατοντάδες κατεσκευάζοντο οἱ Ἑλληνικὰς σημαῖαι σὲ σπιτία καὶ ραφτάδικα σὲ ὅλα τὰ μεγέθη, τὰ παραθυρόφυλλα τῶν σπιτιῶν ἐβάφοντο γαλάζια καὶ οἱ τοῖχοι ἀσπρίσθησαν. Τὸ ἀσπρογάλανο καθιερώθη στὰ φορέματα τῶν κοριτσιῶν καὶ ναυτικὰς φανελλίττες γιὰ τὰ παιδιὰ. Ἀκόμη καὶ δοκιμὰς τῆς ὑποστολῆς καὶ ἐπάρσεως τῶν σημαίων ἔγιναν μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν Ἰταλῶν, στὸν κοντὸ τῆς «Καζάρμας» (Διοικητηρίου).

Οἱ μέρες ὅμως περνοῦσαν καὶ οἱ Ἕλληνας δὲν φαινότουσαν. Γιατί ἀργοῦνε; Ἦταν τὸ καθημερινὸ ἐρώτημα καὶ ἡ ἀγωνία πού μεγάλωνε, σκίαζε σιγὰ σιγὰ τὴ μεγάλη χαρὰ τῶν κατοίκων, πού στὸ τέλος νεκρώθηκε ὅπως μαράθηκαν κι' οἱ δάφνες καὶ τὰ σμύρτα. Ἡ φιλικὴ στάσις τῶν Ἰταλῶν ξαναγύρισε στὴ γνωστὴ σκληρότητά της.

Ἔτσι διατάχθηκε νὰ ξαναβαφοῦν κόκκινα τὰ παραθυρόφυλλα τῶν σπιτιῶν καὶ οἱ τοῖχοι πράσινοι καὶ νὰ παραδοθοῦν οἱ σημαῖαι. Ἀπαγορεύθησαν ἐπίσης οἱ ναυτικὰς φανελλες καὶ τὸ ἀσπρογάλαζο χρῶμα στὰ φορέματα τῶν κοριτσιῶν. Οἱ Δωδεκανηῖοι παρὰ τὴν πίκρα πού νοιώσανε, δὲν ἀπελπίσθησαν. Πίστευαν πὼς μάκρυνε μονάχα ἡ ἡμέρα τῆς λευτεριᾶς καὶ ζοῦσαν μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἡ αὐγὴ πού ροδοχάραζε δὲνμποροῦσε παρὰ νὰ φέρῃ καὶ τὴν εὐλογημένη ἡμέρα. Ὅταν τελικὰ ἡ Ἰταλία ἀναγκάσθηκε νὰ ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, κατήγγειλε τὴν συμφωνία Τιττόνι—Βενιζέλου στὰς 22 Ἰουλίου 1920, παραμονὴ τῆς προθεσμίας τῆς ἐφαρμογῆς της. Μὲ τὴν ἐπέμβασι ὅμως τῶν συμμάχων, ἀναγκάσθηκε νὰ ὑπογράψῃ στὰς 10 Αὐγούστου 1920 νέα συνθήκη μὲ τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ὁποῖαν παρεχώρει καὶ πάλι τὴν Δωδεκάνησο στὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς τῆς Ρόδου, ἡ ὁποῖα θὰ ἐγένετο αὐτόνομη καὶ μετὰ πάροδο δεκαπενταετίας θὰ ἐξεφραξέ με δημοψήφισμα τὴν θέλησίν της γιὰ τὸ πολιτικόν της μέλλον, πού θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ὅταν καὶ ἡ Ἀγγλία θὰ παρέδιδε τὴν Κύπρον στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἰταλία ἔδειξε καὶ πάλι στὴν ἀρχὴ διάθεσι, γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν νέα συμφωνία. Ἔτσι μετέτρεψε τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Δωδεκανήσου εἰς «Διοικητὴν Ρόδου», εἰς δὲ τὰ διαβατήρια τῶν κατοίκων, πλην τῆς Ρόδου, ἀνεγράφετο ὅτι ἰσχύουν μέχρι τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἐκχωρήσεως τῶν νησιῶν στὴν Ἑλλάδα. Διέταξεν ἐπίσης τὸν Ἀττίλιο Μπρίτζι, πού ἐκτελοῦσε τότε καθήκοντα Δημάρχου Ρόδου, νὰ πάῃ στὰ ὑπόλοιπα νησιά καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὶς ὑπηρεσίαι γιὰ τὴν παράδοσι καὶ τελικὰ

διεβεβαίωσε και πάλι τους κατοίκους, ότι πολύ σύντομα θα παρέδιδε την διοίκηση στις Έλληνικές αρχές.

Νέα κύματα χαράς και ένθουσιασμού ξέσπασαν, πιό έντονα, σχεδόν άσυγκράτητα αυτή τη φορά, ύστερα από την πρώτη άπογοήτευση. Έτσι στις 7 Αυγούστου 1920 και πριν ακόμα ύπογραφή ή νέα συνθήκη, συνήλθαν σε γενική συνέλευσι οι κάτοικοι του Μανδρακίου Νισύρου και διώρισαν έπιτροπή για την όργανωσι τής ύποδοχής. Τα σχετικά πρακτικά διεφύλαξε και κατέχει ο συμπατριώτης μας έμπορος Φίλιππος Ί. Φιλίππου, εις τον όποιον και όφείλω την δημοσίευσίν των και τας εύχαριστίας μου.

Πρακτικόν 1ον

Έκτακτος Γενική Συνεδρίασις
του Δήμου Μανδρακίου Νισύρου.

Έπί τή χαρμοσύνω έπισήμω άγγελία τής Ένώσεως τών νήσων μετά τής μητρός Έλλάδος, ο λαός τής Νισύρου συνελθών αύθορμήτως εις έκτακτον γενικήν συνεδρίασιν έν τώ Καφενείω «Καζίνο» διορίζει έπιτροπήν άποτελουμένην από τον Άγιον Καθηγούμενον ως Πρόεδρον, τον Έμμανουήλ Παρθινιάδην ως Ταμίαν, την παρά του λαού πρό ήμερών διορισθείσαν και άποτελουμένην από τους κ.κ. Νικόλαον Έμμ. Παπαϊωάννου, Νικόλαον Καρβαίνην, Έμμανουήλ Πετρούτσον, Μιχαήλ Γενά, Γεώργιον Σταυρινοϋ και τους νεωστί έκλεγέντας κ.κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον, Γεώργιον Βαγιατίην, Ίωάννην Φασουλαρίδην, Μιλτιάδην Λογοθέτην και Γεώργιον Μουλλόν, όπως φροντίση τα τής ύποδοχής και άντιπροσωπεύση τον Λαόν κατά την δεξίωσιν.

Έν Μανδρακίω Νισύρου τή 7η Αυγούστου 1920
Οί Δημόται.

(Έπονται πολλαί ύπογραφαί).

ΣΗΜ. Η άναφερομένη εις τό πρακτικόν ως διορισθείσα πρό ήμερών έπιτροπή άφεώρα την διευθέτησιν διαφοράς που είχε δημιουργηθή μεταξύ του τότε Δημάρχου και τών κατοίκων).

Πρακτικόν 2ον

Β'. Συνεδρίασις τής 8ης Αυγούστου 1920.

Η Έπιτροπή, ή υπό του λαού διορισθείσα, συνελθοϋσα σήμεραν έν τή αίθούση τής Ίεράς Μονής «Σπηλιανής», άποφασίζει τα εξής:

1ον) Νά κληθή ο κ. Γεώργιος Καμμάς και να ζητηθώσι παρ' αύτου χρήματα εκ του Κοινοτικού Ταμείου προς διακόσμησιν τής πόλεως. Αφιχθείς ο κ. Γεώργιος Καμμάς, έδέχθη την παραχώρησιν χρήματος.

2ον) Νά δοθή τηλεγράφημα εις τό ά)π «Άθηνά» επί τή διασώσει του Έθνοσωτήρος Βενιζέλου από στυγεράν δολοφονίαν και έχον ως εξής:

«Δημόται Μανδρακίου Νισύρου έλεύθεροι Έλληνες θεία συνάρσει και ύμετέρα μεγαλοφυία, συγχάιρουσιν Ύμᾶς πρώτον Έλληνα πολίτην Νεωτέρας Έλλάδος επί διασώσει εκ στυγεράς δολοφονίας.»

3ον) Νά διορισθή έπιτροπή, ήτις θέλει συνεργασθή μετά του κ. Σταματίου Ζέγιαννη προς διακόσμησιν τής πόλεως, άποτελουμένη από τους κ.κ. Γεώργιον Σταυρινόν, Γεώργιον Βαγιατίην, Γεώργιον Μουλλόν και από τους κ.κ. Γεώργιον Παρθινιάδην, Γεώργιον Ανδρίκον Βρουζον, Γεώργιον Παπαϊωάννου, Μιχαήλ Τσατσαρώνην και Νίκον Σακλαρήν, ως βοηθητικούς.

4ον) Νά σταλή δημοσίευμα εις την έν Άθήναις έκδομένην έφημερίδα «Πατρίδα» τό όποιον θέλει εκθέσει λεπτομερώς τον έορτασμόν τής άγγελίας τής Ένώσεως.

Μεθ' ό ή συνεδρίασις διελύθη.

Η Έπιτροπή.

ΝΙΣΥΡΟΣ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας). Τὴν Νίσυρον ἐπεσκέφθησαν ἀπὸ

22 μέχρι 29 Ἰουλίου οἱ ἐκ τῆς Πάφου καὶ Κύπρου ἀπελαθέντες κληρικοί: Ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος καὶ διάκονος κ. Χρῦσανθος. Ἡ ἐπίσκεψις τῶν Κυπρίων κληρικῶν ἐγένετο ἀφορμὴ ἐκδηλώσεως τῶν θερμῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων τῶν Νισυρίων. Ἄμα τῇ ἀφίξει τῶν Κυπρίων εἰς πάνδημον συγκέντρωσιν ἐξεφωνήθησαν ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Δημαρχείου πατριωτικοὶ λόγοι. Ἐγένετο ἐπίσκεψις εἰς τὰ χωρία καὶ ἐχοροστάτησαν εἰς ἐσπερινούς καὶ λειτουργίας εἰς τὰς ἐκκλησίας των. Τὸ Σάββατον τῆς 26ης ἐγένετο μέγας ἐσπερινὸς εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ποταμητίσσης, τὴν Κυριακὴν δὲ τῆς 27ης εἰς τὴν λειτουργίαν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ποταμητίσσης μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος ἐξεφώνησε πατριωτικὸν λόγον.

Τὴν 13ην Ἰουνίου ἐγένοντο αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου Νισύρου «Ἄγιος Σάββας». Κατ' αὐτὰς ἐξελέγησαν πρόεδρος Φίλιππος Ι. Φιλίππου. Ἄντοπρόεδρος Νικ. Φραντζῆς. Ταμίας Χριστοφ. Κορωναῖος. Γραμματεὺς Πασχάλης Χριστοφόρου. Σύμβουλοι Χαράλαμπος Διακομιχάλης, Ἰωάννης Κακκακίος, Νικόλ. Μίχαλος, Κων. Χατζηνικολάου καὶ Ἰωάννης Σακκαλῆς. Θερμὰ συγχαρητήρια καὶ καλὴ ἐπιτυχία.

Ἀπὸ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς ἐταιρείας «ΛΑΒΑ» τῆς νησίδος «ΠΑΛΙ» ἐφορτώθη ἐπὶ τῶν Μ/Υ «ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΙΓΕΥΣ» 13.458 Μ³ ἐλαφρόπετρα διὰ Η.Π.Α. Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι τὸ 8ον κατὰ σειρὰν τὸ ὁποῖον ἐφορτώθη ἀπὸ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς ἐταιρείας «ΛΑΒΑ». Ἐπίσης δι' ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἐφορτώθη τὴν 26)8 τὸ ἀτμόπλοιον «ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ» μὲ φορτίον 1000 Μ³ ἐλαφρόπετρα.

Ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Παύλου τὴν 29)7 ἐτελέσθη εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ποταμητίσσης Δοξολογία, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ὁποίας ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ ἡνῆχθη βιβλίον συγχαρητηρίων.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Εὐχαρίστως ἀνακοινοῦμεν ὅτι ὁ συμπατριώτης μας μαθητὴς τοῦ

Βενετοκλείου Γυμνασίου Ρόδος Κων)ίνος Γιαννάκης τοῦ Διαμαντῆ καὶ τῆς Ἄννας ἤρριστευσεν δι' ἄλλην μίαν φοράν. Θερμὰ συγχαρητήρια.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις.

27)6 Ἡ Καλλιόπη Ν. Κορωναίου ἄρρεν, 6)7 Ἡ Μαρία Κάσδαγλη τὸ γένος Παυλάκη ἄρρεν, 29)7 Ἡ Μαρία Ν. Καμαργιώτη ἄρρεν, 3)8 Ἡ Ἄννα Ἄντωνίου Χατζηστεφανῆ ἄρρεν. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς τὰ «Ν.Χ.» εὐχονται νὰ τοὺς ζήσουν οἱ νέοι βλαστοί.

Βαπτίσεις.

14)7 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Νικήτα καὶ Ἄσημῆνας Φραντζῆ ὀνόματι Εἰρήνη, 28)7 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀνδρέα Χαρτοφύλη ὀνόματι Μαρία, 3)8 ὁ υἱὸς τοῦ Νικολάου καὶ Οὐρανίας Διακομιχάλη ὀνόματι Ἡλίας, 15)8 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Κων)ίνου καὶ Θυμιᾶς Σταυριανοῦ ὀνόματι Μαρία, 18)8 ὁ υἱὸς τοῦ Νικήτα καὶ Μιμῆς Κουμέντου ὀνόματι Ἰωάννης, 17)8 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Κων. καὶ Μαρίας Σακλαρίδου ὀνόματι Ἄννα, 24)8 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Χαλαλάμπου καὶ Ἄννης Διακομιχάλη ὀνόματι Αἰκατερίνη, 24)8 ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Σφακιανοῦ ὀνόματι Δημήτριος, 24)8 ὁ υἱὸς τοῦ Μεταξωτοῦ Καρπαθάκη ὀνόματι Κωνσταντῖνος. Ἐπίσης εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Σπηλιανῆς ἐβαπτίσθη ἡ θυγάτηρ τοῦ ἐκ Κῶ δικηγόρου κ. Χατζηπέτρου, εἰς τὸ νεοφώτιστον ἐδώθη τὸ ὄνομα Παναγιώτης. Τὰ «Ν.Χ.» διαβιβάζουν τὰς καλυτέρας εὐχὰς των εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς.

Γάμοι.

Εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Σπηλιανὴν τὴν 28)7 ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς διδος Ἄννας Καμπανῆ μετὰ τοῦ κ. Χαλαλάμπου Μενάγια. Παράνυμφοι ἦσαν ὁ κ. Ἐμμ. Σακέλλης καὶ ἡ κ. Πόπη Γενᾶ. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Θάνατοι.

Τὴν 30)6 ἀπεβίωσεν ὁ Δημήτριος Ζεπετιάδης. Τὰ «Ν.Χ.» διαβιβάζουν εἰς τοὺς οἰκείου τοῦ ἀποβιώσαντος τὰ συλλυπητήριά των.

Μνημόσυνα.

Εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Ποταμητίσσης ἐτελέσθησαν τὰ μνημόσυνα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν: Εἰρήνης Γ. Σαρρῆ, Ἰωάννου Γ. Σακέλλη καὶ Γεωργίου Σαρρῆ.

ΑΘΗΝΑΙ

Ἄνεχώρησαν ἐπιστρέφουσαι εἰς Ἑνωμ. Πολιτείας αἱ συμπατριώτισσαί μας Μαρία Ἰακ. Πολίτη τὸ γένος Κων. Πληθίδη, Καλλιόπη Κούσση τὸ γένος Γ. Φιλίππου, Καλλιόπη Πουράκη τὸ γένος Κων. Βογιατζῆ.

Ἄνεχώρησε διὰ τὴν Γερμανίαν ὁ ἀποφοιτήσας τοῦ Γυμνασίου Ἀριστείδης Ν. Φωτιάδης, διὰ σπουδᾶς.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Γ. Σακελλαρίδης διωρίσθη δημοδιδάσκαλος, τοποθετηθεὶς εἰς τὴν περιφέρειαν Κομοτινῆς.

Ἀπελύθη τῶν ἀξέων τοῦ στρατοῦ ὡς ἔφεδρος ἀνθυπολοχαγός, ὁ Θεολόγος Σταῦρος Ἰ. Κέντρης.

Ὁ Παναγιώτης Κ. Μούρας ἐπεσκέφθη τὴν ἐμπορικὴν ἔκθεσιν Ζάγκρεμτ Γιουγκοσλαβίας, ὡς προσκεκλημένος αὐτῆς.

Ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ εἰς Ὁλλανδίαν ταξιδιὸν τοῦ ὅπου μετέβη μὲ τὸ σύστημα ἀνταλλαγῆς φοιτητῶν, ὁ φοιτητὴς τῆς Ἰατρικῆς Γεώργιος Κ. Μούρας.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).**Βαπτίσεις**

Τὴν 13ην Σεπτεμβρίου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστορίας, ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ κ. Ἰωάννου καὶ Ντούλας Γιαννακοῦ. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξαντο ἐκ τῆς ἱεράς κολυμβήθρας ἡ κ. Ἐλένη Ρευζέπη καὶ ἡ δεσπ. Ἐλένη Βούλγαρη, ὀνομάσασαι αὐτὸν Βασίλειον. Ἐδώθη δεξιῶσις εἰς τὸ ASTORIA RANGER CLOB. HOUSE. Εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς νὰ τοὺς ζῆση ὁ νεοφώτιστος εἰς δὲ τοὺς ἀναδόχους νὰ τὰ χιλιάσουν.

Γάμοι.

Τὴν 31ην Αὐγούστου, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς ΑΣΤΟΡΙΑΣ, ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δος Σοφίας Ἐμμ. Καλλοῦδη μετὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς κ. Ξενοφώντος Καλογεροπούλου.

Τὴν 6ην Σεπτεμβρίου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἀστορίας, ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δος Πόπης Πασχαλίδου μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Μάριο Καστέλλη. Τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἀντήλαξε ὁ κ. Χρῆστος Χατζηδημητρίου.

Τὴν 7ην Σεπτεμβρίου εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ LONDON ONTARIO τοῦ Καναδά, ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δος Χαριτομένης Λευῆς μετὰ τοῦ κ. Νικολάου Σακκέλη. Εἰς τοὺς γάμους παρεβρέθη ὁ ἐκ Νέας Ὠρκης θεῖος τῆς νύμφης κ. Ἰάκωβος Α. Πολίτης.

Τὴν 24ην Αὐγούστου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δος Μαρίας Κλεοπούλου μετὰ τοῦ κ. Δημητρίου Χατζηγεωργίου. Τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἀντήλαξεν ὁ κ. Γεώργιος Κωνσταντάκης.

Δεξιῶσις ἐδόθη εἰς τὸ HELLAS CAFE.

Θάνατοι.

Τὴν 23ην Αὐγούστου ἀπεβίωσεν ἡ κ. Μαρία Ν. Οἰκονομοῦ τὸ γένος Βρούζου. Ἡ νεκρόσιμος ἀκολουθία ἐψάλη εἰς τὸν Ἁγίον Δημήτριον Ἀστορίας καὶ ἐκηδέυθη τὴν 26ην ἰδίου. Εἰς τοὺς ἐνταῦθα υἱοὺς τῆς Ἰωάννην καὶ Γρηγόρη ἐκφράζομεν θερμὰ συλλυπητήρια.

Ἀρχαιρεσίαι.

Τὴν 13ην Σεπτεμβρίου ἔγιναν αἱ ἐκλογαὶ τῆς Νισυριακῆς Νεολαίας. Πρόεδρος Τριαντάφυλλος Μ. Χαλκιάς. Ἀντιπρόεδρος Κων)τῖνος Κουλιανίδης. Γραμματεὺς Νικολαὸς Σκουλλῆς. Ταμίας Κων)τῖνος Φούγιαξης. Σύμβουλοι Γεώργιος Κασέλλης, Μαρία Φούγιαξη, Κατίνα Παργιανοῦ.

Χοροεσπερίδες.

Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου ἐδόθη ἡ χοροεσπερὶς τῆς ἀδελφῆς ὀργανώσεως

«ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ». Ἐγένετο ἔσπερινός μετ' ἄρτοκλασίας εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου καὶ μετὰ τὸν ἔσπερινὸν ἐπηκολούθησε δεξίωσις μετὰ χοροῦ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς κοινότητος.

Τὴν 12ην Ὀκτωβρίου ἡ ἀδελφὴ ὀργανωσις «ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΕΡΜΙΑΝΗ» ἔδωσε τὴν ἔτησίαν χοροεσπερίδα αὐτῆς εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ. Αἱ πρόσοδοι τῆς χοροεσπερίδος θὰ διατεθοῦν διὰ τὴν διακόσμησιν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πάλων καὶ διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν στασιδίων τῆς Κυρᾶς καὶ Ταξιάρχῃ.

Τὴν 25ην Ὀκτωβρίου ἐδόθη ἡ ἔτησία χοροεσπερίς τοῦ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πόκαλ σ. 709 ω. 44 δρόμους ἐπὶ τῆς 8ης Λεωφόρου. Αἱ πρόσοδοι τῆς χοροεσπερίδος θὰ διατεθοῦν διὰ τὸ πρόγευμα τῶν μαθητῶν τῆς ΟΜΗΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ τοῦ Μανδρακίου. Οἱ τυχεροὶ τῆς βραδυᾶς ἦσαν ὁ Νικόλαος Μοῦρας μία φωτογραφικὴ μηχανή, ὁ Γρηγόριος Σακκαλῆς μία ἠλεκτρικὴ καφετιέρα καὶ ὁ κ. Γεώργιος Ν. Νικητιάδης \$50 Savings Bond. Συγχαίρομεν τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς χοροεσπερίδος.

Ἐγγραφαὶ εἰς Πανεπιστήμια.

Ἡ δις Ἄννα Φ. Φρανζῆ ἐνεγράφη διὰ τὸ δεύτερον ἔτος εἰς τὸ CITY COLLEGE OF N.Y. ENGINEER. Ὁ Κων(ν)τίνος Κουλιανίδης Ράλλης εἰς τὸ CITY COLLEGE OF N.Y. Ὁ Ἰωάννης Φωτιάδης εἰς τὸ Ceton Hool College Jersey City. Ὁ Ἰωάννης Φ. Φρανζῆς εἰς τὸ Sity College of N.Y. καὶ ὁ Ἰωάννης Κ. Φρανζῆς εἰς τὸ Community College of Bruklin.

Ἡ δις Ἀνθούλα Ν. Κάρη πτυχιούχος διδασκάλισσα, ἐνεγράφη εἰς τὸ Columbia University διὰ ἀνωτέρας σπουδᾶς.

Ἀφίξεις.

Ἐφθασαν ἐξ Αἰγύπτου τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ μας Εὐελπίδη Οἰκονομάκη, Πολυξένη καὶ Μιχαήλ, οἵτινες καὶ ἐνεγράφησαν εἰς τὸ Columbia University, ἡ μὲν Πολυξένη διὰ Βιολογίαν, ὁ δὲ Μιχαήλ διὰ μπίζνες. Συγχαίρομεν ἅπαντας καὶ τοὺς εὐχόμεθα καλὴν πρόοδον.

Οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν γενέτειράν μας Νίσυρον ἐξ Ἀμερικῆς, ἐπέστρεψαν μετὰ τὰς καλυτῦρας ἐντυπώσεις διὰ τὴν πρόοδον τοῦ Νησιοῦ μας εἰς ὄλους τοὺς τομείς.

Τὴν 23ην Ὀκτωβρίου ἔφθασεν ὁ κ. Χαράλαμπος Καροῦσος.

Ἐφθασεν ὁ νεαρὸς Νικόλαος Κ. Νοταρίδης.

Ἀναχωρήσεις.

Ἀνεχώρησεν διὰ Γερμανίαν ὁ κ. Νικόλαος Κουλιανίδης, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὰς ἐκεῖ μονάδας τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ.

Ἀρραβῶνες.

Ἐτελέσθησαν οἱ ἀρραγῶνες τοῦ κ. Δημητρίου Σ. Χαρίτου μετὰ τῆς Καλλιόπης.

Γεννήσεις.

Ἡ κ. Μαρία Ντίνου Κώτσου τὸ γένος Παπαεμμανουήλ ἔτεκεν ἀγοράκι (τὴν 21 Ὀκτωβρίου).

Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος τὸ ἀγοράκι τῆς Μαρίας καὶ Δημητρίου Ξένου. Τὸ νεοφώτιστον ἀνεδέξατο ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ἡ δις Ἄννα Φ. Κλούτση ὀνομάσασα αὐτὸν Κωνσταντῖνον. Τὸ μυστήριον ἐτέλεσεν ὁ Παν. Ἄρχ. Ἐμ. Τσιρπαλλῆς.

Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ κ. Ντίνου καὶ Ellis Κλούτση. Ἀνάδοχοι Μαρία Χριστοφάκη καὶ Μιχαήλ Κλούτσης ὀνομάσαντες αὐτὴν Ρόζα.

Θάνατοι.

Τὴν 25ην Ὀκτωβρίου ἀπεβίωσεν ὁ κ. Χρῆστος Παν. Κατσιάρης (σύζυγος Ἄννης Ἰωάν. Κατσιματίδη). Ἡ νεκρόσιμος ἀκολουθία ἐτελέσθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος καὶ ἐκηδεύθη τὴν 28ην ἰδίου. Εἰς τὴν βαρυπευθεύσαν σύζυγον ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια.

Ἐξήλθεν ἐκ τοῦ Madison Hospital (Μάδισον νοσοκομείου), ὁ συμπατριώτης μας Ἀχιλλέας Κωστίδης. Τοῦ εὐχόμεθα καλὴν ἀνάρρωσιν.

Ἄρραβῶνες.

Berith Aboy. Ἐτελέσθησαν οἱ ἄρραβῶνες τῆς Δος Αἰκατερίνης Χριστοδούλου. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Τὴν 8ην Σεπτεμβρίου ἐτελέσθησαν οἱ ἄρραβῶνες τῆς Ἄννας Φ. Φρατζῆ μετὰ τοῦ κ. Ἡλία Σοφianoῦ ἐκ Καρδαμένης τῆς νήσου Κῶ, σπουδάζοντος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βαγι τῆς Ἰταλίας ναυπηγικῆν.

Πληροφορούμεθα ὅτι ὁ πατριώτης μας Παναγιώτης Γ. Σακλαριδῆς 35-17 31 Rst Avenue Long Island, L.I.C.

Phone: Astoria 4-2915

ἔχει ἀνοίξει τεχνικὸν γραφεῖον ἐπισκευῆς καὶ ἐξωραϊσμοῦ οἰκιῶν καὶ καταστημάτων. Ἐπίσης ἀναλαμβάνει ἐπιδιορθώσεις οἰκιακῶν ἐγκαταστάσεων.

Τοῦ εὐχόμεθα καλὴν ἐπιτυχίαν.

Ἀνακοίνωσις

Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ κατόπιν ἰδίᾳ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ Νέας Ὑόρκης τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων μας κ. Παν. Γ. Σακλαριδίου, φέρει ὑπ' ὄψιν τῶν συνδρομητῶν καὶ ἐνισχυτῶν τῆς, ὅτι ἀνανεώνει τὴν ἐξουσιοδότησίν τῆς πρὸς τὸν ἀνταποκριτὴν Ἰάκωβον Καραβάκη, ὅπως ἐνεργῆ εἰσπράξεις ἐπ' ὀνόματί τῆς.

ΡΟΔΟΣ (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας)

1. Πληροφορούμεθα ὅτι ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀναστηλώσεων καὶ Ἐκκλ. Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐξεπονήθη τὸ σχέδιον τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων

Ἀποστόλων τῆς Κοινότητος Πάλων Νισύρου καὶ ὅτι πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ ἡ σχετικὴ ἐργασία ἀνεγέρσεως τούτου προσεχῶς.

2. Κατόπιν καὶ σχετικῆς ἐγκρίσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ.κ. Σπυρίδωνος ἀνεχώρησεν εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἀμερικῆς ὁ συμπατριώτης μας ἱερεὺς Γεώργιος Καμπανῆς, προκειμένου νὰ ἀναλάβῃ ἐκεῖ ἐφημεριακὰ καθήκοντα. Εἰμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ εἰς τὴν νέαν του ταύτην θέσιν θὰ δείξῃ τὴν πανθομολογούμενην ἄλλωστε ἰκανότητα, ἣτις τὸν διακρίνει εἰς ἀμφοτέρως τὰς ἰδιότητες πού ἔχει, ἥτοι τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διδασκάλου. Τὸν συνοδεύουν αἱ εὐχαὶ ὀλοκλήρου τῆς Νισυριακῆς παροικίας Ρόδου.

3. Εἰς τὸν Ῥοδιακὸν τύπον ἀνεγράφη ὅτι ὁ εἰς Ἀμερικὴν ἐγκατεστημένος καλὸς συμπατριώτης κ. Λάζαρος Κοντοβέρος προστίθεται νὰ πρωτοστατήσῃ διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἐν Νισύρῳ Ἀρχαιολογικοῦ Περιπτέρου. Ἡ λαμπρὰ αὕτη πρωτοβουλία δεῖν νὰ τύχῃ ἀνεπιφυλάκτου ὑποστηρίξεως ἀπάντων τῶν Νισυρίων, διότι ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ μεγάλη σημασία πού ἔχει διὰ μίαν τουριστικὴν νήσον ἢ ὑπαρξίς τοῦ ἀνωτέρου τεμένου. Κάθε προσπάθεια δεῖν νὰ γίνῃ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ταχείας ἀνεγέρσεως τοῦ Μουσείου Νισύρου, εἰς τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα διαφόρων ἐποχῶν θὰ φυλάσσωνται, ἀλλὰ καὶ λαογραφικὰ μελετὰ καὶ πάσης φύσεως ἱστορικὰ τοιαῦτα εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῶν, θησαυροὶ ἀδαπάνητοι εἰς τὴν ἐν γένει προβολὴν τῆς Νισύρου καὶ τὴν τουριστικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Τὰ λόγια λοιπὸν ἄς γίνουιν ἔργα.

4. Ὁ συμπατριώτης δημοδιδάσκαλος κ. Νικήτας Μαστρογιάννης μετετέθη ἐκ Ρόδου εἰς τὴν περιφέρειαν Κῶ. Ὁ συμπατριώτης μας δημοδιδάσκαλος κ. Γεώργιος Χαρτοφύλης μετετέθη ἐκ Κῶ εἰς τὴν πρώτην περιφέρειαν Ρόδου.

Διαωρίσθησαν οἱ συμπατριῶται μας δημοδιδάσκαλοι Ἐμμ. Σακελλαριδῆς καὶ Τιμολέων Κόκκινος, ἀντιστοίχως εἰς τὰς περιφέρειάς Κομοτινῆς καὶ Κεφαλληνίας.

Κατὰ τὸ πρόσφατον διάστημα ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῶν συμπατριωτῶν μας ἐν Ρόδῳ: Τάκη Καρπαθᾶκη μετὰ τῆς Πασχαλίδου Ἄννας, Χαρτοφύλη Μιλτιάδη μετὰ τῆς Τάλια Μαρίας, Βερδελλῆ Προκοπίου μετὰ τῆς Ἀγγελίου Ἐλένης, Δραμουντανῆ Κόκονας μετὰ τοῦ Ζεῖτση Μιχαήλ.

Ἡ κυρία Εὐαγγελία Κ. Δοξοπούλου ἔτεκε χαριέστατον ἀγοράκι. Εἰς ἀπαντας τοὺς ἀνωτέρω θερμὰ συγχαρητήρια.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Ἰω. Ἀσφέντης	Δολ.	6	Ἀντώνιος Μαυρουδῆς	»	3
Βασίλ. Τσατσαρώνης	»	5	Νικόλ. Εὐαγ. Βουτσᾶς	»	5
Καλλιόπη Πατρίκη	»	3	Ἀπόστ. Κοντονικολάου	»	3
Λάζαρος Κουντεμανώλης	»	25	Ζαχ. Ζαχαριάδης	»	3
Ἀνδρέας Πατρίκης	»	3	Κων. Γ. Πληθίδης	»	4
Διαμαντῆς Νοταριδῆς	»	5	Θεόδ. Κούσης	»	10
Ἄναστ. Πουράκης	»	3	Φώτης Νικητιάδης	»	10
Ἀνδρέας Κατσιματιδῆς	»	3			

Πρακτικὸν 3ον

Γ'. Συνεδρίασις τῆς 12ης Αὐγούστου 1920

Συνελθούσα σήμερον ἡ παρά τοῦ λαοῦ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἑγουμένου Κυρίλλου, παρόντων ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς

ἀποφασίζει:

- α) διορίζει ἀντιπρόσωπον τῆς Ἐπιτροπῆς τὸν Ἰωάννην Φασουλαρίδην.
β) Νὰ συγκληθῆ κατὰ τὴν 6ην μ.μ. τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Παρθεναγωγείου διὰ γενικώτερα ζητήματα.
γ) Νὰ προσκληθῶσιν αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν δύο Δήμων Ἐμπορείου καὶ Νικιῶν τὴν ἐπομένην, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ συσκεφθῶσι καὶ ἀποφασίσωσι τὰ τῆς ὑποδοχῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Πρακτικὸν 4ον

Ἐκτακτος συνεδρίασις τῶν ἐπιτροπῶν τῶν τριῶν Δήμων, Μανδρακίου, Ἐμπορείου καὶ Νικιῶν, γενομένη ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ Μανδρακίου.

Συνελθούσαι αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν Δήμων Μανδρακίου, Ἐμπορείου καὶ Νικιῶν, ὅπως κανονίσουν τὴν συμμετοχὴν δαπάνης ἐκάστου Δήμου εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἀδελφῶν μας Ἑλλήνων, συνεφωνήθη ὅπως χίλια (1.000) φράγκα Ἱταλικά πληρώσωσιν οἱ ἀναφερόμενοι πρὸς τὸν Δῆμον Μανδρακίου διὰ τὴν γενικὴν διακόσμησιν τῆς πόλεως καὶ διὰ τὰ ἀναψυκτικά. Μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑποδοχῆς, ὑποχρεοῦται ἡ Ἐπιτροπὴ Μανδρακίου νὰ παραδώσῃ ἑκατέρω τούτων τὰς ἀναλογούσας σημαίας καὶ στέμματα ἐπὶ τῶν Γενικῶν ἐξόδων καὶ ἀναλόγως τῆς καταθέσεως ἐκάστου Δήμου, αἱ δὲ ἰδιαιτέραι εἰκόνας καὶ λάβαρα καὶ οἰαδήποτε ἕτερα ἰδιωτικὴ δαπάνη, βαρύνουσιν ἕκαστον Δῆμον χωρὶς νὰ δύνανται νὰ συμψηφισθῶσιν εἰς τὰ χίλια φράγκα. Ὅλοι αἱ ἀψίδες, πλὴν αἱ τῶν τριῶν Δήμων, θὰ φέρωσι τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Νισυριακὸς Λαός.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρίασις καταρτισθέντος τοῦ ὡς παρὰ πόδας προγράμματος, ἐν συνεννοήσει καὶ τῶν τριῶν ἐπιτροπῶν.

Ὅλοι ἡμεῖς οἱ παλιοί, πού ζήσαμε τίς ἡμέρας ἐκεῖνες, διαβάζομε μέσα στίς ψυχρὰς φράσεις τῶν λακωνικῶν πρακτικῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ μέγεθος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ὑποδοχῆς πού ἐτοίμαζαν στοὺς Ἐλευθερωτάς. Ἀπ' αὐτὰ προκύπτει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Μανδρακίου ἀπετελέσθη ἀπ' ὃ, τί ἐκλεκτὸ εἶχε τότε νὰ παρουσιάσῃ, τὸ διάκοσμο ἀνέθεσαν σὲ ζωγράφου καὶ σὰν βοηθητικὴ ἐπιτροπὴ ὠρίσανε τοὺς μορφωμένους νέους πού βρέθηκαν στὸ νησί. Προκύπτει ἀκόμη ὅτι προεβλέπετο μέγας ἀριθμὸς ἀπὸ ἀψίδες, εἰκόνας καὶ λάβαρα, κοινὲς καὶ ἰδιαιτέρες γιὰ κάθε Δῆμο. Θὰ πρέπη ἐπίσης νὰ σημειωθῆ πὼς τὰ 1.000 φράγκα πού καθωρίσθησαν ὡς συμμετοχὴ τῶν δύο μικρῶν καὶ πτωχῶν Δήμων στίς δαπάνες τῆς ὑποδοχῆς, ἀποτελοῦσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ μισθὸ ἑνὸς δασκάλου γιὰ ὁλόκληρο τὸ χρόνο καὶ ὅτι τὸ ποσὸν τῆς συμμετοχῆς τοῦ Δήμου Μανδρακίου πού ἀφέθη ἀκαθόριστο, θὰ ἦτο κατ' ἀναλογίαν τοῦλάχιστο τὸ τριπλάσιο. Σ' αὐτὰ θὰ πρέπη τέλος νὰ ὑπολογισθῇ καὶ ἡ ἐθελοντικὴ προσωπικὴ ἐργασία τῶν κατοίκων πού κατὰ καθιερωμένη ἀρχὴ προσεφέρετο πάντοτε σὲ κάθε Δημοτικὴ ἐκδήλωσι καὶ πού στὴν προκειμένη περίπτωσι θὰ ξεπερνοῦσε, χωρὶς καμμιά ἀμφιβολία, κάθε ἄλλη προηγούμενη.

Στὸ συναγεμὸ πού δημιουργήθηκε, δὲν ἔμειναν ἀδιάφοροι, ὅπως ἦτο φυσικό. οἱ Νισύριοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς. Ἀποφασισμένοι νὰ συμμετάσχουμε στὸν ἑορτασμό, παρεκαλέσαμε τὸν μακαρίτη Κώστα Μεζῆ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐδέχθη πρόθυμα νὰ διαθέσῃ ἕνα μικρὸ φορτηγὸ βαπόρι πού εἶχε, γιὰ νὰ πᾶμε στὴν Νίσυρο τὴν ἡμέραν πού θὰ ἔφθαναν καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαί.

Περνοῦσαν ὅμως κι' αὐτὴ τὴν φορὰ αἱ ἡμέρες καὶ τίποτε δὲν φανέρωνε πὼς πλη-

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Ὁ Αὐγουστος μπορεῖ νὰ ὀνομάσῃ καὶ μῆνας τῆς Παναγίας. Τόσες εἶναι οἱ ἐκκλησίες καὶ τόσα τὰ μοναστήρια πού γιορτάζουν τὸν Αὐγουστο, καὶ τόση ἡ κίνησι καὶ μετακίνησι τῶν πιστῶν ἀπὸ κάθε γωνιά τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ὥστε νὰ δικαιολογῆται ἀπόλυτα ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτός. Σὲ περισσότερες ἀπὸ πενήντα χιλιάδες ἀνέρχονται οἱ προσκυνητὲς πού συγκεντρώνονται στὴ Μεγαλόχαρη τῆς Τήνου, καὶ σὲ ἄλλες τόσες, οἱ προσκυνητὲς στὴν ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ Προυσοῦ. Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνο αὐτὰ τὰ δύο πανηγύρια. Ἡ Παναγία βρίσκεται σχεδὸν σὲ κάθε γωνιά τῆς Ἑλλάδας. Δύσκολα θὰ βρεθῆ ἄλλη χώρα πού νάχη τόσες ἱστορικὲς εἰκόνες τῆς Παναγίας, κ' ἐκκλησίες ἀφιερωμένες στὴ λατρεία της. Ἄπὸ τὰ 180 μοναστήρια πού ἄφησε νὰ ἐπιζήσουν ἡ Βασιλικὴ Ἀντιβασιλεία, τὰ 60 ἦσαν ἀφιερωμένα στὴν Κοίμησι τῆς Θεοτόκου. Στὸ Ἅγιον Ὄρος κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ εἰκοσι μεγάλα μοναστήρια τὸν ἔχει καὶ ἀπὸ μία ἱστορικὴ καὶ θαυματουργῆ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Στὸ ναὸ τοῦ Πρωτάτου ὑπάρχει ἡ Παναγία «Ἀξιὸν ἔστιν». Στὴ Μονὴ Ἁγίου Παύλου ἡ Μυροβλήτισσα. Στὴ Μονὴ Βατοπεδίου ἡ Βωματάρισσα. Στὴ Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας ἡ Κουκουζέλισσα. Στὴ Μονὴ Ἰβήρων ἡ Πορταῖτισσα. Στὴ Μονὴ Χιλανδαρίου ἡ Τριχεροῦσα. Στὴ Μονὴ Παντοκράτορος ἡ Γερόντισσα, ζωγραφισμένη χωρὶς τὸ Χριστὸ καὶ κυρτωμένη. Στὴ Μονὴ Δοχειαρίου ἡ Γοργοῦπήκοος.

Πολλοὶ εἶναι οἱ ἁγιογράφοι πού ἐξωγράψαν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς εἶναι καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδονται οἱ θαυματουργεῖς εἰκόνες τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου στὴν Κύπρο, ἡ Μεγαλοσπηλιώτισσα ἢ Χρυσοσπηλιώτισσα τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαιῶ, ἡ Παναγία τῆς Μονῆς Σουμελᾶ τοῦ Πόντου, ἡ Παναγία τῆς Τήνου καὶ ἡ Παναγία στὸν Φιλέρημο τῆς Ρόδου. Στὸν ἴδιον Εὐαγγελιστὴ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ καὶ ἡ Παναγία ἡ Σηλιανὴ τῆς Νισύρου, καὶ μόνο γιὰ τὴν ὁμοιομορφία πού παρουσιάζει μὲ τις ἄλλες εἰκόνες πού ἱστόρισεν ὁ θεόπνευστος Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Τὰ σπουδαιότερα μοναστήρια-καταφύγια στὴν Ἑλλάδα, εἶναι ἀφιερωμένα στὴν Παναγία. Θὰ ἀναφέρω μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ φημισμένα, γιὰτι διαφορετικὰ θὰ ἐχρειάζετο ὀλόκληρο τὸ τεῦχος γιὰ νὰ τὰ μνημονέψῃ κανεὶς.

Τὸ Μοναστήρι τῆς Φανερωμένης στὴ Σαλαμίνα, τῆς Πεντέλης στὴν Ἀττικὴ, τοῦ Ἀγάθωνα στὴ Φθιώτιδα, τῆς Ξενίας στὴ Θεσσαλία, τῆς Παλιοκαστρίτσας στὴν Κέρκυρα, τοῦ Βουλκάνου στὴ Μεσσηνία, τῆς Παναγίας τῆς Τρουλιανῆς στὴ Μύκονο, τῆς Παναχράντου στὴν Ἄνδρο. Ἡ Παναγία ἡ Μυρτιδιώτισσα στὰ Κύθηρα, ἡ Λάτρισσα στὸ Λουτράκι, ἡ Τρυπητὴ στὸ Αἶγιο, ἡ Ὑπαπαντὴ στὴν Καλαμάτα, ἡ Ἐκατονταπυλιανὴ στὴν Πάρο, ἡ Παρηγορήτισσα τῆς Ἄρτας. Τὸ Μοναστήρι τῆς Κοίμησις τῆς Παναγίας στὸ Δαφνί, τὸ Μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στὴ Σκιάθο.

Σχεδὸν ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκκλησίες ἔχουν μία στερεότυπη παράδοση. Εὐλαβικὲς καὶ ταπεινὲς ψυχὲς δέχονται στὸν ὕπνο τους τὴν ἐπίσκεψη τῆς Μεγαλόχαρης, πού τοὺς φανερῶνει τὴν ὑπαρξὴ τῆς εἰκόνας της, καὶ τὴν τοποθεσία πού πρέπει νὰ κτισθῆ ὁ ναὸς της. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὴ Σηλιανή. Ἡ παράδοση ἀναφέρει πὼς ἡ εἰκόνα τῆς

σίαζε ἡ περιπόθητη μέρα. Ἡ μεγάλη χαρὰ πού ἔλαμπε στὰ πρόσωπα τῶν νησιωτῶν σκιασθηκε μὲ τὸ σύννεφο τῆς ἀμφιβολίας καὶ σιγὰ-σιγὰ ἔδινε τὴ θέσι της στὴ γνώριμη πίκρα. Μετὰ τις ἐκλογὲς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, ἄλλαξε καὶ πάλιν ἡ κατάσταση στὰ νησιά καὶ ἡ τελευταία ἐλπίδα ἔσβησε κι' αὐτὴ τὴ φορά.

Μὲ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ, βρῆκε τὴν εὐκαιρία ἡ Ἰταλία νὰ καταγγείλῃ γιὰ δευτέρη φορά τὴ συμφωνία της, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1922. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης (24 Ἰουλίου 1923) ἡ Τουρκία παρητήθη ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας τῶν δικαιωμάτων της ἐπὶ τῶν νήσων καὶ καθωρίσθη διὰ τοῦ ἄρθρου 16 αὐτῆς, ὅτι ἡ τύχη των θὰ κανονισθῆ μετὰξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἡ τύχη των ὁμως ἐκανονίσθη μὲ τὸν δεῦτερο παγκόσμιον πόλεμον πού διέλυσε τὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς Φασιστικῆς τυραννίας καὶ χάρισε στὰ νησιά τὴν περιπόθητη λευτεριά.

εὐρέθη στήν τοποθεσία ἀνάμεσα Κρανὶ καὶ Λουτρά, πού ἀπὸ τότε ὀνομάζεται Βρετοῦ. Τὴν εἰκόνα αὐτὴ μετέφεραν καὶ ἐτοποθέτησαν στήν Ποταμίτισσα, ἀλλὰ τὴν ἐπομένῃ ἐξηφανίσθη. Εὐρέθη δὲ μέσα σ' ἓνα σπήλαιο στὸν Ὁξό. Ἡ εἰκόνα ἐπανεφέρθη στήν Ποταμίτισσα, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετετοπίσθη στὸ ἴδιο σπήλαιο. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔπεισε τοὺς συμπολίτες μας ὅτι ἦτο ἐπιθυμία τῆς Παναγίας νὰ στεγασθῆ ἐκεῖ, καὶ ἔτσι ἐκτίσθη τὸ Μοναστήρι τῆς Σπηλιανῆς στὴ γραφικὴ τοποθεσία τοῦ Ὁξοῦ, πού δεσπόζει σὲ ὅλο τὸ χωριό. Ὁ Δαμασκηνὸς ὁ Στουδίτης, στὸν περίφημο Θησαυρό του, στὸν εἰκοστὸ πέμπτο λόγο στήν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας γράφει:

«Ἀντίπερα τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς δεκαοκτὼ μίλια, εἶναι κάστρον, ὅπου πρῶτα ὀνομάζετο Λύδδα, ὕστερα δὲ μετωνομάσθη Διόσπολις. Τὸν καιρὸ λοιπὸν ὅπου ἦτον οἱ πρῶτοι τῶν Ἀποστόλων ζωντανοί, Πέτρος καὶ Ἰωάννης, ἔκαμαν ἐκεῖ μοναχοὶ τοὺς μίαν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας· ἔπειτα ἐπῆγαν πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ εἶπον τὴν: Δέσποινα Παρθένε, παρακαλοῦμεν οἱ δοῦλοι σου, μίαν δέησιν νὰ μᾶς κάμης. Ἐκκλησίαν ἐκτίσαμεν εἰς τὴν Λύδδαν εἰς τὸ ὄνομά σου, λοιπὸν ἔπαρε τὸν κόπον καὶ κόπιασε νὰ τὴν εὐλογῆσης, ὅτι θέλομεν νὰ τὴν ἐγκαινιάσωμεν. Λέγει τοὺς ἡ Παναγία: Σῦρτε καὶ μὲ θέλετε εὑρεῖ ἐκεῖ. Ὑπῆγαν λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὸν Ναόν, καί, ὡ τοῦ θαύματος, εἶδαν τὴν Παναγίαν ζωγραφισμένην εἰς τὸν δεξιὸν μαρμαρένιον στῦλον τῆς ἐκκλησίας.»

Ἄν ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ γράψῃ κανένας τὰ θαύματα πού χάρισαν στοὺς πιστοὺς αὐτὲς οἱ εἰκόνες, δὲ θάφτανε μιὰ ζωὴ ἀνθρώπου, οὔτε θὰ βρισκότανε ἀρκετὸς χώρος πού θὰ περιλάβῃ ὅλον αὐτὸν τὸν θησαυρό. Θὰ ἀναφέρωμεν ὅμως ἓνα πού συνδέεται μὲ τὴ Σπηλιανή. Κάποτε ἐνέσκηψε φοβερὴ ἐπιδημία στὴ Νίσυρο, πού ἐδεκάτιζε τοὺς κατοίκους. Ἡ ἐπιστῆμη μὲ τὰ τότε μέσα ἐστάθη ἀνίκανη νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀρρώστια. Ὁ τότε Ἠγούμενος τῆς Μονῆς προσηύχετο νύκτα καὶ ἡμέρα καὶ παρεκάλει τὴν Παναγία νὰ σώσῃ τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ μας. Καὶ ἡ παράδοση ἀναφέρει πὼς ὕστερα ἀπὸ τὶς παρακλήσεις αὐτὲς ὁ Ἠγούμενος εἶδε νὰ σηκώνεται ἓνα μαῦρο σύννεφο ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ χωριοῦ καὶ νὰ βυθίζεται στὸ πέλαγος. Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ἀπηλλάγη τὸ νησιὸ ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἐπιδημία.

Πάντοτε ὁ ὀρθόδοξος ἐλληνοκὸς λαὸς καὶ σὰν ἄτομα στὶς δύσκολες στιγμὲς του καταφεύγει στήν Παναγία. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ τοῦ τὸ ἔδωσε ἡ ἴδια. Νὰ τὴ ἀναφέρει ὁ συναξαριστῆς:

—Ὅταν ἐκάλεσε τὴν Παναγία ὁ Κύριος καὶ Θεὸς τῆς νὰ ἀνέβῃ στοὺς Οὐρανοὺς, μετέβη πρῶτον στὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ προσευχήθη. Ὑστερα ἐπέστρεψε στὸ σπίτι τῆς, τὸ ὅποιο σὰν καλὴ νοικοκυρὰ ἐτακτοποίησε, καὶ ἐκάλεσε τοὺς συγγενεῖς καὶ γείτονες, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεκοίνωσε τὴν ἐπιθυμία τοῦ Υἱοῦ τῆς. Τότε οἱ γυναῖκες μὲ δάκρυα τὴν παρεκάλουν νὰ μὴν τοὺς ἐγκαταλείψῃ καὶ νὰ μείνῃ μαζί των. Ἐκείνη τοὺς ἀπῆντησε πὼς δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὸ, ἀλλὰ τοὺς εἶπε νὰ μὴν ἀνησυχοῦν, γιατί καὶ ἀπὸ τὴ νέα τῆς διαμονῆ θὰ ἐνδιαφέρεται ὄχι μόνο γι' αὐτοὺς, ἀλλὰ γιὰ ὁλόκληρο τὸν κόσμον. — Δὲν πρόκειται ἐπομένως γιὰ θάνατο, ἀλλὰ γιὰ μετᾶσταση. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλη ἡ ἀκολουθία ἡ ἀφιερωμένη στήν Κοίμησιν, δὲν εἶναι ὕμνωδια κηδείας, ἀλλὰ ὕμνος χαρᾶς. Ἔτσι ἀρχίζουν τὰ στιχηρὰ προσόμοια τῶν προεορτιῶν:

«Ἐν κυβάλοις ἠγήσωμεν, ἐν ὠδαῖς ἀλαλάξωμεν, ἑορτὴν ἐξόδιον προεξάρχοντες καὶ ἐπιτύμβια ἄσματα φαιδρῶς ἐκβοήσωμεν· ἡ γὰρ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, κιβωτὸς τε ἡ πάγχρυσος, ἐτοιμάζεται, νῦν ἐκ γῆς πρὸς τὰ ἄνω μεταβῆναι, πρὸς παλίνζωον καὶ θείαν, μεθισταμένη λαμπρότητα.»

Καὶ ἔτσι τελειώνουν τὰ στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς:

«Τὴν σὴν δοξάζουσι Κοίμησιν, ἔξουσίαι, θρόνοι,
Ἄρχαί, Κυριότητες, Δυνάμεις καὶ Χερουβὶμ
καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφίμ. Ἄγάλλονται γηγενεῖς
ἐπὶ τῇ θεῖᾳ σου δόξῃ κοσμούμενοι. Προσπίπτουσι
βασιλεῖς σὺν Ἀρχαγγέλοις, Ἀγγέλοις καὶ μέλπουσι κτλ.»

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀκούεται σὰν ἐπινίκιος παιάνας ἡ Θ'. ὡδή:

«Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὄροι, ἐν σοὶ Παρθένη
ἄχραντε· παρθενεὺει γὰρ τόκος, καὶ ζωῆ προμνη-
στεύεται θάνατος. Ἡ μετὰ τόκον Παρθένης καὶ
μετὰ θάνατον ζῶσα, σώζοις αἰεὶ, Θεοτόκε τὴν
κληρονομίαν σου.»

Σὲ κανένα σημεῖο τῆς ἀκολουθίας δὲν ὑπάρχει θέμα θανάτου, ἀλλὰ θέμα ζωῆς.
Καὶ τὴν ἐξήγησιν μᾶς τὴ δίδει πάλιν ὁ ὑμνωδός.

«ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἐν μνημείῳ τίθεται
καὶ κλίμαξ πρὸς οὐρανὸν ὁ τάφος γίνεται.»

Αὐτὸ εἶναι τὸ αἶτιο τῆς χαρᾶς. Ὁ τάφος γίνεται κλίμακα ποῦ ὀδηγεῖ στὸν οὐρανό.
Νὰ πῶς μᾶς μετέδωσεν ὁ συναξαριστὴς τὴ διαπίστωση τοῦ θαύματος αὐτοῦ. —Κατὰ
τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας συνεκεντρώθησαν οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ
κόσμου. «Ἐκ περάτων συνέδραμον Ἀποστόλων οἱ πρόκριτοι θεαρχεῖω νεύματι τοῦ
κηδεῦσαι σε». Κάποιος ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ἐβράδυνε καὶ δὲν ἐπρόλαβε τὴν
ταφή. Τόση ἦτο ἡ λύπη του, ὥστε ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ἔκλαιε συνεχῶς καὶ μὲ προσ-
ευχὴ καὶ νηστεία παρεκάλει τὴν Παναγία νὰ τὸν συγχωρήσῃ γιὰ τὴ βραδύτητα. Τόση
ἦτο ἡ συγκίνηση τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ ἀνοίξουν τὸν τάφο
νὰ τὴν προσκυνήσῃ καὶ νὰ ἡσυχάσῃ. Καὶ τότε διεπίστωσαν ὅτι τὸ σῶμα τῆς Παναγίας
δὲν ὑπῆρχε στὸ μνήμα.—

«Μετέστη πρὸς τὴν ζωὴν μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς.»

Στὸ σημερινὸ χρονικὸ ἀφιερωμένο στὴν Παναγία δὲν ἐδόθη χαρακτήρας τοπικός,
ἀλλὰ πανελληνίος. Ἡ στήλη αὐτὴ δὲν ἔχει ἀρμοδιότητα νὰ καταπιάνεται μὲ παρό-
μοια θέματα. Ἐγινε κατ' ἐξαιρεσὴ ἀπὸ εὐλάβεια καὶ ἐπικαιρότητα. Γι' αὐτὸ ἄς τε-
λειώσωμε μὲ μία ἐπίκληση πρὸς «τὴν ἐν πρεσβείαις ἀκοίμητον Θεοτόκον».

«Διάσωσον ἀπὸ κινδύνων τοὺς δούλους σου,
Θεοτόκε, ὅτι πάντες μετὰ Θεὸν εἰς σὲ κατα-
φεύγομεν, ὡς ἄρρηκτον τεῦχος καὶ προστασίαν.»

Ἴσως σήμερα περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε νὰ ἔχη ἀνάγκη ἀπὸ τὴν προστασία τῆς
τῆς ὀλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐκ τῆς συλλογῆς ΣΤΑΜ. ΚΟΥΡΖΗ

- Κρέμμου κουλούρα, κρέμμου.
- Τὸ φτωχὸ(ν) ἐκάθετο, κι' ὁ θεὸς τὸ νοιάζετο.
- Μεγαλώνει τὸ γαδοῦρι καὶ μικραίνει τὸ σουμάρη.
- Ρίχνε τοῦ σκυλιοῦ νὰ τρώῃ, γιὰ νὰ μὴ γαυγίξῃ.
- Ὅπου τρώ' ὁ σκύλος γαυγίζει.

ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΜΑΣ

Ὑπὸ ΧΡ. ΚΑΡΠΑΘΑΚΗ

Εἶδα σ' ἓνα τεύχος «Νισύρικων Χρο- νικῶν» τίς τιμὲς τῶν δωμάτων καὶ τῶν λουτρικῶν δικαιωμάτων τῶν Λουτρῶν Μανδρακίου Νισύρου καὶ ἔμεινα ἐμβρόν- τητος. Γιατὶ εἶναι τελείως ἀδικαιολόγη- τον στὰ χρόνια πού ζοῦμε, κατὰ τὰ ὁποῖα πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ μὲ κάθε μέσον ἀξιοποιήσις τῶν πλουτοπα- ραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας καὶ κατὰ προτίμησιν τῶν τουριστικῶν κέντρων, ἀντὶ νὰ αὐξάνεται, νὰ ἐλαττώνεται ἡ κί- νησις τῶν ἐπιβατῶν εἰς τὰ Λουτρά μας, πού καὶ ἂν ἀκόμη ποῦμε ὅτι δὲν ἔχουν τίποτε τὸ ἐφάμιλλον μὲ τίς Λουτροπό- λεις πού ξεφύτρωσαν σὰν μανιτάρια στὰ βουνὰ καὶ τοὺς λόφους τῆς Ἑλλάδος, ὅμως θαρρῶ πὼς ξεπερνοῦν τὰ 9)10 ἀπ' αὐτές, ὡς πρὸς τὰ χρόνια τῆς λειτουργίας, τίς ἀνέσεις τῶν ἐγκαταστάσεων, τίς θερα- πευτικές των ιδιότητες κλπ.

Συνδυάζοντας ὅσα ἄκουσα ἀπὸ τοὺς πατριῶτες ἔχω σχηματίσει τὴν γνώμην, ὅτι τὰ λουτρά μας βρίσκονται ἀπὸ ἀπό- ψεως ἐκμεταλλεύσεως, ἀριθμοῦ λουομέ- νων καὶ κινήσεως γενικά, σὲ πολὺ χαμη- λὴ θέσι, ἂν τὰ συγκρίνωμε ὅλα αὐτὰ μὲ τὰ προπολεμικὰ καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ 1925 ἐποχὴν.

Βέβαια ἡ φθὴνεια δὲν εἶναι ὁ μοναδικὸς καθρέπτης τῆς οικονομικῆς καχεξίας μιᾶς ἐπιχειρήσεως. Μὰ ἂν ἔχωμε ὑπ' ὄψει μας, ὅτι κατὰ τὸ προπολεμικὸ διά- στημα τὸ δωμάτιο Α'. θέσεως ἐπληρώ- νετο 20 λιρέττες, πού ἦταν τότε τὸ ἐν πέμπτῳ τῆς χρυσῆς λίρας, πού ἰσοδυνα- μοῦσε μὲ 150 - 170 δραχμές, θὰ παρα- δεχτοῦμε, πὼς σήμερα τὰ οικονομικὰ τῶν Λουτρῶν μας δὲν εἶναι ἀνθηρά, ἀφοῦ ἔπρεπε μὲ τοὺς μισοὺς πελάτες νὰ εἴχαμε διπλάσια κέρδη.

Τὰ πράγματα φωνάζουν, πὼς μὲ τὰ τό- τε κέρδη τῶν Λουτρῶν ἐγένετο ἡ συν- τήρησις, ἡ ἐπέκτασις καὶ ἡ ἀνακαίνισις τῶν καταστημάτων καὶ τὸ ἀπομένον ποσὸν διετίθετο διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Δήμου.

Ἐμεσολάβησε τὸ πολεμικὸ διάστημα καὶ

παρὰ τὴν δημιουργικὴν πνοήν, πού πνέει σὲ ὅλον τὸν κόσμον ἡ Λουτρόπολις μας καθυστερεῖ σὲ τρόπον πού δὲν ἱκανοποιεῖ κανένα.

Δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ἀποδώσωμε στὴν ἀδιαφορία τῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν κατοίκων τοῦ δήμου μας, γιατί εἶναι γνωστὸν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τῶν κατοίκων τοῦ χω- ριοῦ μας καὶ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν Νι- συρίων καὶ μάλιστα τῶν εἰς τὴν Ἀμερι- κήν. Μὲ μικρὴ παρένθεσις ἐκφράζομε τὴν παρατήρησιν, ὅτι παρ' ὅλον ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶναι οἱ ἰδρυταὶ τῶν πρώτων Καταστημάτων, σχεδὸν τίποτε δὲν ὑπάρ- χει πού νὰ διαιωνίζῃ τὴν μνήμην τῶν εὐεργετῶν τοῦ νησιοῦ μας.

Ἡ διακοπὴ ἐξ ἄλλου τῆς λειτουργίας τῶν Λουτρῶν τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ Παντελίδου θὰ ἐπερίμενε κανεὶς πὼς θὰ ἐπέφερε κάποιαν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λουομένων στὰ Λουτρά μας.

Θὰ προσπαθήσωμε νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τίς αἰτίαις τῆς ἀτυχίας μας.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς πολλοὶ λουόμενοι πού συχνάζουν στὶς ἄλλες λουτροπόλεις πηγαίνουν ἐκεῖ μὲ διπλὸ σκοπὸ: ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας παραθερίζουν κά- νοντας καὶ τὰ θαλάσσιά τους μπάνια καὶ οἱ ἀσθενεῖς κάνουν τὰ θερμὰ λουτρά τους. Ἐτσι ἱκανοποιοῦνται ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Αὐτὸς εἶναι ἓνας πρωταρχι- κὸς παράγων πού πρέπει νὰ μελετηθῇ προσεκτικὰ.

Ἄν τύχῃ νὰ πᾶτε σὲ ἄλλα λουτρά, θὰ δῆτε πὼς τὸ μπάνιο γίνεται σὲ λάκκους πολλὰς φορὲς σὲ χώρους ὑπαίθριους, πού γιὰ νὰ πᾶς στὸ κρεβάτι σου μπορεῖ νὰ ἀρπάξῃς καμμιὰ πούντα. Καὶ ὅμως σὲ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ δὲν βρίσκεις σειρὰ νὰ πλῦθῃς. Κάποιος μοῦ ἔλεγε, πὼς τὸ δελτίο ἐνὸς λουτροῦ πού ἔκανε ἐφέτος στὴν Ἰκαρία εἶχε αὐξόντα ἀριθμὸν 15.000. Ἄν ὑπολογίσωμε πὼς εἶναι 4 λουτρά, ἔχομε 60.000 δελτία πρὸς 10 δραχμὰς τὸ λουτρό φθάνομε στὸ ποσὸν τῶν 600.000 δραχμῶν μόνον ἀπὸ τὰ δι- καιώματα τῶν λουομένων. Καὶ τοῦτο

ἕστερα ἀπὸ λειτουργίαν μόνον ὀλίγων ἐτῶν. Ἴσως κανεὶς σκεφθῆ πὼς τὰ δικά μας τὰ λουτρά εἶναι κατώτερα τῶν ἄλλων. Τὸ ὀλιγώτερον χαρακτηρίζομεν μὴ τέτοια σκέψη σὰν κακοήθη βλασφημίαν. Ἄπὸ ὅσα ἀκούσαμε ἀπὸ τοὺς γιατροὺς καὶ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας, διαπιστώνεται πὼς τὰ λουτρά μας εἶναι σωστὴ κολυμβήθρα τοῦ Σιλῳάμ. Ἴσως νὰ εἶμαι ὑπερβολικός, μὰ πιστεύω πὼς πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν μεταφέρονται ἀσθενεῖς μὲ τὸ φορεῖο καὶ ἕστερα ἀπὸ ὀλίγα λουτρά βαδίζουν εὐθιγενεῖς καὶ ἀνεβαίνουν τὰ σκαλιά τῆς Παναγίας τῆς Σηλιανῆς γιὰ νὰ τῆς ἀνάψουν ἓνα κεράκι γιὰ τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τῶν. Δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀλλιῶς! Γιατὶ πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν θὰ δῆτε τὸ θερμὸ νερὸ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ ζεσταμένο ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Πολυβώτη, ἀφοῦ παραλάβῃ μαζί του τόσα σπάνια μέταλλα νὰ ἐνώνεται μὲ τὴ θάλασσα—μὲ τὸν πατέρα του τὸν Ποσειδῶνα.

Οὔτε θὰ βρῆτε παντοῦ τις ἀρκετὰ καλὲς ἔγκαταστάσεις, κρύα καὶ ζεστὰ νερά, λουτήρες μαρμάρινους κλπ.

Παρ' ὅλα αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα, πολὺ φοβᾶμαι πὼς ἡ αἰτία τῆς κακοδαιμονίας μας ἔγκειται σὲ ἔλλειψη κατανοήσεως καὶ κακῆς προβολῆς τοῦ ζητήματος. Ἔτσι οἱ Ἄρχές μας, βουλευταὶ, Νομάρχαι, Κυβέρνησις δὲν ἀχλήθησαν ὅσον πρέπει καὶ δὲν ἐσχηματίσθη πραγματικὴ ἀντίληψις περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη μὲ συστηματικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν Λουτρῶν.

Μὲ λύπη μας ἀναφέρομε πὼς ἡ διαρροή τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου ἔφερε πλῆγμα στὴ λουτρικὴ μας κίνηση. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο θὰ εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ στηρίζομε τὴν πελατεία μας σὲ μιὰ μόνον χώρα, ἢ μόνον στὸ ἐσωτερικὸ παραμελῶντας τὴν προπαγάνδα γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ ζήτημα τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ εἶναι μᾶλλον οἰκονομικόν. Χρειάζεται προπαγάνδα, ὀργάνωσις, συναγωνισμός, μὲ ἄλλα λόγια ἀγῶνας μακροχρόνιος, πόλεμος. Καὶ ὁ πόλεμος θέλει χρήματα.

Σὰν παράδειγμα ἀναφέρομε σὲ γενικὲς γραμμὲς τί θὰ πρέπει νὰ γίνῃ. Π ρ ο π α γ ἄ ν δ α σ υ σ τ η μ α τ ι κ ῆ: ἄρθρα σὲ ἡμερηίδες, περιοδικά, διαλέξεις, ὁμι-

λίες ἀπὸ ραδιοφώνου, εἰκόνες ἀπὸ τηλεοράσεως. Προβολὴ εἰκόνων στοὺς κινηματογράφους, γιὰ τὸν τρόπο θεραπείας, τοῦ Ἑφαιστείου, τῶν ἔγκαταστάσεων. Διανομὴ ἀναμνηστικῶν σκευῶν—πιατάκια, σιγαροθήκες, στακτοδοχεῖα, τσάντες, κλπ. μὲ φωτογραφίες τῶν λουτρῶν. Αὐτὰ νὰ μοιράζονται στοὺς πελάτες, καθὼς καὶ στοὺς ἰατροὺς καὶ φαρμακοποιοὺς καὶ τὰ γραφεῖα τῶν πόλεων.

Πύκνωσις τῆς συγκοινωνίας μὲ προσέγγισιν τῶν ἀτμοπλοίων γραμμῆς Ρόδου, ἔγκατάστασις τηλεφῶνων μὲ τὸν Δῆμον τὴν Κῶ καὶ τὴν Ρόδον.

Ἀνακαίνισις τῶν ἔγκαταστάσεως τῶν καταστημάτων, ἴδρυσις φαρμακείου, καλὴ διατήρησις διὰ ψύξεως τῶν τροφίμων, συστηματικοίησις τῆς ἀλιείας, παραμονὴ ἱατροῦ μέσα στὸ κατάστημα-προτιμωμένων τῶν Νισυρίων ἱατρῶν, ἐπιλογή προσωπικοῦ.

Ψυχαγωγία πελατῶν: ἐκδρομαὶ θαλάσσιαι, ὄρειναι, ἀρχαιολογικαί, στὸ ἡφαίστειο, διοργανώσις χορῶν, κινηματογραφικῶν προβολῶν, δεξιῶσεων κλπ.

Πρόσκλησις προσωπικοτήτων: γεωλόγων, ἱατρῶν, πολιτευτῶν διὰ δωρεὰν παραμονὴν ἐντὸς τοῦ καταστήματος, σχολείων κτῷ.

Ὅλα αὐτὰ θὰ γίνουν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν καὶ θὰ ἀπαιτηθοῦν πολλὰ λεπτὰ καὶ ἡ συμπαραστάσις τῆς Κυβερνήσεως.

Εἶχα συστήσει σὲ γνωστοὺς μου νὰ ρηθοῦν στὸ νησί μας γιὰ λουτρά τὸ 1950. Δὲν φαντάζεσθε τὴν λύπη μου, ὅταν ἕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια τοὺς συνάντησα καὶ μοῦ εἶπαν πὼς δὲν ἔμειναν εὐχαριστημένοι. Ἄπὸ ὅσα μοῦ εἶπαν εἶχαν δίκιο.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν λουτρῶν δὲν εἶναι νέον. Ἄπὸ ὅσα θυμᾶμαι δυὸ φορὲς εἶχαν προτείνει ἰταλικὲς ἐταιρεῖες νὰ τὸ ἀναλάβουν γιὰ λογαριασμὸ τους. Δὲν δέχθησαν τὰ δημοτικὰ συμβούλια, γιὰτὶ ὑπῆρχε ὁ φόβος νὰ μᾶς τὰ πάρουν οἱ κατακτηταί. Τώρα τὸ ζήτημα εἶναι κάπως διαφορετικόν. Ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων καὶ πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν. Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν ποῦμε πὼς πάνω στὴν καλὴ λειτουργίαν τῶν λουτρῶν στηρίζεται καὶ ἡ καλλιτέρευσις τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων, τὸ σταμάτημα τῆς μετα-

ναστεύσεως και γενικά ή πρόοδος του νησιού, που από 30 ετών φθίνει επικίνδυνα.

"Αν υπολογίσουμε πώς ο δήμος μας διαθέτει τόσο μεγάλα καταστήματα που για να γίνουν σήμερα θα κοστίσουν τουλάχιστον 5 εκατομμύρια δραχμές θα δοῦμε, συγκρίνοντας τα κέρδη με τον τόκο που θα μπορούσαμε να ἔχουμε από το παραπάνω κεφάλαιο, πώς οὔτε την ζημία λόγω ἀποσβέσεως και φθορᾶς τῶν ἐγκαταστάσεων δὲν αφήνουν τὰ λουτρά. Γιατί με ἓνα 10ο)ο ἐπιτόκιο θὰ εἴχαμε 500.000 δραχμές τόκο τὸ χρόνο. Πάνω σ' αὐτὴ τὴ βάση πρέπει νὰ υπολογίζεται θαρρῶ τὸ κέρδος, ἐφ' ὅσον τὰ λουτρά εἶναι ἐπιχειρήσεις καὶ ὄχι φιλανθρωπικὸν ἴδρυμα.

Οἱ οἰωνοὶ μάλιστα δείχνουν, πώς, ἂν δὲν κινηθοῦν τὰ πάντα στὸ προσεχὲς μέλλον, θὰ ἐπισκιασθοῦμε ἀπὸ τὰ ἄλλα κέντρα, που διαθέτουν μέσα καὶ κεφάλαια ἄφθονα.

Τώρα που εἴμαστε ἐλεύθεροι, τώρα που ἡ φωνὴ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν Ἀρχῶν μας ἀκούεται στὴ Βουλὴ, σήμερα που ἡ Κυβέρνησις παραχωρεῖ δάνεια καὶ δωρεὰς σὲ ἔργα ἀνοικοδομήσεως καὶ τουρισμοῦ, φαίνεται τὸ ὀλιγώτερον γελοῖο, σωστὸς ἐμπαιγμὸς, νὰ ἱκανοποιόμεθα με ὀλίγες δεκάδες χιλιάδων δραχμῶν, που παίρνει ὁ δήμος κάθε χρόνο ἀπὸ τὸ δημόσιο Ταμεῖο, ἐνῶ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα παίρνουν χιλιαπλάσια ποσά, χωρὶς καν νὰ διαθέτουν τὰ ἰδικὰ μας ἀκίνητα.

Μὰ θὰ πῆτε: τὸ δημόσιο σήμερα ἀδυνατώντας νὰ ἀξιοποιήσῃ ὀρισμένα ἔργα τὰ ἀναθέτει σὲ ὀρισμένους ὀργανισμούς, ἄτομα, Τράπεζες καὶ διατηρεῖ μερικὰ δικαιώματα γιὰ κάμποσα χρόνια. Σύμφωνα. Τὸ ἴδιο θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ καὶ γιὰ τὰ λουτρά μας. Ἄμα στερηθῆ ὁ δήμος γιὰ μερικὰ χρόνια ὀλίγες χιλιάδες δραχμές, θὰ παραλάβῃ ὁμως ἀργότερα μιὰ λουτρόπολη φημισμένη, με μιὰ πελατεῖα ἐξασφαλισμένη, με μοντέρνες ἐγκαταστάσεις, που θὰ σκορπίξῃ ὄχι μόνον τὴν υγείαν σὲ πολλὰς χιλιάδες ἀρρώστους, μὰ καὶ τὸν πλοῦτο καὶ τὴν ἐργασία σὲ ἑκατοντάδες οἰκογένειες τοῦ νησιού μας. Τὸ ἐγχείρημα εἶναι μεγάλο καὶ χρειάζονται χρῆμα, θυσίες, ὄμοι ἡράκλειοι, χαρακτῆρες ἀκέρατοι, ἄρχοντες ρηξικέλευθοι, ἀφιλοκερδεῖς καὶ τίμιοι, που νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκστρατεῖαν αὐτὴν καὶ νὰ κινήσουν πάντα λίθον, νὰ μελετήσουν κάθε λύσιν καὶ νὰ προχωρήσουν στὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγαλειώδους προγράμματος.

Εἶναι καθῆκον τῶν παρόντων νὰ δράσουν καὶ νὰ πολλαπλασιάσουν τὸ τάλαντον που κληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς προγόνους μας καὶ νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμον τῆς προόδου γιὰ τοὺς νέους που ἐρχονται ὕστερα ἀπὸ μᾶς.

Καὶ τότε οἱ τελευταῖοι θὰ μπορέσουν ν' ἀναφωνήσουν:

"Ἄμμες δὲ γ' ἐσσόμεθα πολλῶ κάρρονες.

ΧΡ. ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ἐκ τῆς συλλογῆς ΣΤΑΜ. ΚΟΥΡΖΗ

- "Ὅπου μεθᾶ βερεσὲ δυὸ φορὲς πληρώνει.
- "Ὁ λωλλὸς εἶδε τὸ μεθυσμένο κι' ἐφοήθη.
- "Ὅπου πεινᾷ γιὰ ν' ἀρχοντεῖν, μόνον ἡ πείνα θὰ τοῦ μείνῃ.
- "Ὁ φρένιμος στὰ βαφτίσια κι' ὁ λωλλὸς στὰ κουμπάρλικια.
- Τὸ ξερό σου τὸ κεφάλι, σ' ἔφερε σ' αὐτὸ τὸ χάλι.
- Τὸ ψάρι βρωμέζει ἀφ' τὸ κεφάλι.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1955 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ
ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΤΗ

(Αποσταλείσα υπό του Δημάρχου Μανδρακίου κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΑΛΟΥΡΗ)

Α)Α	Όνομασία έργου	Δαπανηθέν ποσόν				Σύνολον δαπάνης του έργου ΔΡΧ.	Παρατη- ρήσεις
		Έκ τών εσόδων του Δήμου	Κρατική βοήθεια	Έκ δω- ρεών Σω- ματείων, Έπιτρο- πών και ιδιωτών	Προσω- πική έρ- γασία.		
		Δάνειον	Δωρεά				
ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΣ 1954-55							
1	Άγροτική ύδατοδεξαμενή εις θέσιν «Βρεττού» χωρητικότητος Μ ³ 85	27.000	—	—	—	—	27.000
2	Έπισκευή στηθαίου παραλιακής όδοϋ Άγ. Σάββα, Παπάτσου-Μαντουδάκη	3.977	—	—	—	—	3.977
3	Άνέγερσις Δημοτικού Θεάτρου.	—	—	—	155.000	—	155.000
ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΣ 1955-56							
4	Διεύρυνσις όδοϋ Ήλικιωμένης - Άγ. Νικολάου.	3.990	—	10.000	5.000	7.500	26.490
5	Κατασκευή όδοστρώματος εκ σκυροδέματος εις πλατείαν Ήλικιωμένης.	23.632	—	—	—	—	23.632
6	Έπέκτασις πλατείας Ήλικιωμένης, επίστρωσις εκ σκυροδέματος υπόλοιπου τμήματος αντίτης και κατεδαφίσεις έρειπίων.	—	7.000	30.000	—	1.200	38.200
7	Διάνοξις πλατείας «Άριστέιδου Φωτιάδου» και επίστρωσις ταύτης εκ σκυροδέματος.	3.080	—	—	—	—	3.080
8	Έπισκευή όδοϋ Άποστολίδου - Πηγαδούλι δι' επίστρώσεως ταύτης εκ σκυροδέματος.	4.980	—	—	—	—	4.980
9	Κατασκευή τοίχου αντιστηρίξεως όδοϋ παρά τη λίμνη Παπαδοπούλου.	4.995	—	—	—	—	4.995
Εις μεταφοράν		71.654	7.000	40.000	160.000	8.700	287.354

Α)Α	Όνομασία έργου	Δαπανηθέν ποσό				Προσωπική εργασία.	Σύνολον δαπάνης του έργου ΔΡΧ.	Παρατηρήσεις
		Έκ τῶν ἐσόδων τοῦ Δήμου	Κρατική βοήθεια Δάνειον	βοήθεια Δωρεά	Έκ δωρεῶν Σωματείων, Ἐπιτροπῶν καὶ ἰδιωτῶν			
	Έκ μεταφορᾶς	71,654	7000	40.000	160,000	8.700	287.354	
10	Ἐπισκευὴ ὁρμίσκου «Τάβλας Αἰγυαλοῦ» καὶ διαμόρφωσις τῆς ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ταύτης κειμένης πλατείας.	1.975	—	—	—	—	1.975	
11	Ἐπισκευὴ ἀγροτικῆς ὁδοῦ εἰς τοποθεσίαν «Στενά».	1.051	—	—	—	—	1.051	
12	Συντήρησις κεντρικῆς ἀρτηρίας Μανδρακίου.	2.780	—	—	—	—	2.780	
13	Ἀντικατάστασις μέρους τῆς ξυλίνης παλαιᾶς στέγης τοῦ κτιρίου τῆς Α'. θέσεως τῶν Ἰαματ. πηγῶν διὰ πλακὸς ἐξωπλισμένου σκυροδέματος.	43.063	60.000	—	—	—	103.063	
14	Ἐσωτερικὴ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις τοῦ κτιρίου τῆς Α'. θέσεως τῶν Ἰαματ. πηγῶν.	2.300	—	—	45.000	—	47.300	
15	Κατασκευὴ ἠλεκτροστασίου.	2.500	—	—	29.500	—	32.000	
16	Κατασκευὴ Παγοποιείου.	4.062	—	—	36.000	—	40.062	
17	Κατασκευὴ Ἡρώου.	—	—	—	17.100	—	17.100	
ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΣ 1957								
18	Ἀντικατάστασις ὑπολοίπου τμήματος τῆς ξυλίνης παλαιᾶς στέγης τοῦ κτιρίου τῆς Α'. θέσεως τῶν Ἰαματικῶν πηγῶν διὰ πλακὸς ἐξωπλισμένου σκυροδέματος.	—	—	—	309.400	—	309.400	Δὲν ἐπραγματοποιήθη εἰσέτι ἢ ἀποπληρωμὴ τοῦ ἐργολάβου λόγῳ μὴ ὀριστικῆς παραλαβῆς τοῦ ἔργου.
19	Διάνοιξις ὁδοῦ Ἀγ. Νικολάου-Ἀγ. Σάββα.	24.919	—	—	—	7.500	32.419	
20	Ἐπέκτασις πλατείας Ἡρώου καὶ κατασκευὴ στηθαίου κατὰ μῆκος τῆς πλατείας πρὸς τὴν βόρειον αὐτῆς πλευράν.	4.783	—	—	—	—	4.783	
	Εἰς μεταφορὰν	159.287	67.000	40.000	597.000	16.200	879.487	

Α)Α	Όνομασία έργου	Δαπανηθέν ποσόν				Προσωπική εργασία.	Σύνολον δαπάνης του έργου ΔΡΧ.	Παρατηρήσεις
		Έκ τών εσόδων του Δήμου	Κρατική Δάνειον	βοήθεια Δωρεά	Έκ δωρεών Σωματείων, Έπιτροπών και ιδιωτών			
	Έκ μεταφοράς	159.287	67.000	40.000	597.000	16.200	873.487	
21	Έπισκευή οδού 'Αγίου 'Ιωάννου - 'Εκκλησία Σταύρου.	3.983	—	—	—	—	3.983	
22	Έπέκτασις στηθαίου παραλιακής οδού 'Αγ. Σάββα και επιστρωσις του υπολοίπου τμήματος τής οδού ταύτης εκ σκυροδέματος.	4.842	—	—	—	—	4.842	
23	Έπισκευή οδού 'Αγίου Θεολόγου - Τρούλλου.	854	—	—	—	3.060	3.914	
24	Κατασκευή αγροτικής ύδατοδεξαμενής παρά τῷ Δημοτικῷ Παγοποιεῖῳ, χωρητ. Μ3 250.	—	20.000	20.000	89.700	—	129.700	
ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΣ 1958								
25	Κατασκευή ύδατοδεξαμενής δι' ὕδρευσιν παρά τὰ Δημοτικά Λουτρά, Χωρητ. Μ3 250.	—	70.000	20.000	—	—	90.000	Τὸ σύνολον τῆς δαπάνης τοῦ ἔργου βάσει μελέτης ἀνέρχεται εἰς δρχ. 110.000. Τὸ ἔργον συνεχίζεται.
26	Διεύρυνσις οδού Δημοτικού Σχολείου - 'Αγ. Σάββα.	4.465	—	—	—	—	4.465	
27	Έπισκευή κτιρίου Δημαρχιακοῦ καταστήματος.	11.720	—	—	—	—	11.720	
28	Κατασκευή οδοστρώματος ἐκ σκυροδέματος εἰς κεντρικὴν ἀρτηρίαν Μανδρακίου καὶ συγκριμένως ἀπὸ τῆς ἀφαιτηρίας τῆς νεοανοιχθείσης οδού 'Αγ. Σάββα- 'Αγ. Νικολάου.	2.979	—	—	—	—	2.979	
29	Κατασκευή κρηπιδώματος εἰς τοποθεσίαν 'Αγίου Θεολόγου.	699	—	—	—	—	699	
30	Διαρρύθμισις πλατείας «'Αριστείδου Φωτιάδου».	1.924	—	—	—	—	1.924	
	Εἰς μεταφορὰν	190.753	157.000	80.000	686.700	19.260	1.133.713	

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

Τρίτον θέμα συζητήσεως ήτο ποίος εκ των τόσον καλών διδασκάλων θά ήτο Διευθυντής. Ένω όλα τ' άλλα τὰ περισσότερο δύσκολα ζητήματα ἐλύθησαν με τήν καλή θέληση πού ἔδειξαν οἱ πρόκριτοι τοῦ νησιοῦ καί ἀπλοῖ ἄνθρωποι, τὸ ζήτημα τῆς διευθύνσεως προσέκρουσε στή φιλοτιμία τῶν διδασκάλων. Γιά τὸ λόγον αὐτὸ διωρίσθηκε ἀμισθί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Θεολόγος Κύριλλος Ρωμάνος*, ὁ ὁποῖος με τήν ἐπιθυμία πού εἶχε νά ἰδῆ τὰ σχολεῖα τῆς Νισύρου νά λειτουργοῦν με Ἑλληνικὸ πρόγραμμα δέχθηκε εὐχαρίστως, ἐκτὸς τῶν μαθημάτων τῶν Γυμνασιακῶν τάξεων καί τὸ βάρος τῆς Διευθύνσεως τῶν Σχολῶν.

Τὰ σχολεῖα ἀπέδωσαν, ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων γιὰ τὸν ὅλον οἱ μαθηταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰσήχθησαν κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων στὰ διάφορα Γυμνάσια καί ἀργότερα στὸ Πανεπιστήμιο καί σὲ ἄλλες ἀνώτερες Σχολές τοῦ Κράτους. Οἱ Δάσκαλοι δούλεψαν με ζήλο καί πρωτοφανῆ ἐργατικότητα στὰ ἐκπαιδευτικά χρονικά τῆς Νισύρου. Μαθηταὶ καί Διδάσκαλοι κατέβαλαν ὑπεράνθρωπες προσπάθειες ὥστε νά μὴν μειονεκτοῦν μπροστὰ στ' ἄλλα Ἑλληνόπουλα τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος. Τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ ἴσως νά ὑστεροῦσε σὲ τυπικὰ προσόντα, εἶχε ὅμως ἓνα προσὸν ἴσως τὸ περισσότερον συντελεστικὸ γιὰ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν τὸν ἐ ν θ ο υ σ ι α σ μ ὶ ο . Ὁ ἐνθουσιασμοὸς αὐτὸς ἀπέβη πράγματι ὁ μοναδικὸς συντελεστής τῆς προόδου.

Ἰκτώβριος 1944

Ἡ πολεμικὴ περίοδος ἄρχισε νά παίρνη διαφορετικὴ ὄψη στὶς ἀρχές τοῦ φθινοπώρου. Οἱ Γερμανοὶ μετὰ ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες στή Μεσόγειο ἔθεσαν σὲ ἐφαρμογὴ με βραδύ ρυθμὸ τὴν ἀποχώρησή τους ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καί τὰ νησιά.

* Ὁ Κύριλλος Ρωμάνος, γόνος εὐγενικῆς ἐπανησιακῆς οἰκογενείας, σὲ ὄλες τὶς δύσκολες στιγμὲς καί τραγικὲς ἡμέρες πού πέρασε ἡ Νίσυρος κι' ἐστέναζε κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺ πέλμα τοῦ κατακτητῆ, ὕψωνε τὸ τεράστιο ἠθικὸ του ἀνάστημα καί τὸ νησί ἐπὶ 20 καί περισσότερα χρόνια ἔζησε κάτω ἀπὸ τὴ φωτισμένη πνευματικὴ του ἡγεσία. Ἡ ἀκτινοβολία τῆς προσωπικότητάς του κρατοῦσε ἠνωμένους τοὺς Νισύριους στὶς δύσκολες ὥρες καί ἐσώζετο τὸ νησί ἀπὸ κάθε ἐπιβουλὴ τοῦ Τυράννου. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς ἀφανῆς ἀρχηγὸς καθοδηγοῦσε τοὺς νησιῶτες πρὸς τὸ τέρμα τῆς πραγματοποίησεως τῶν προαιωνίων ὀνειρῶν του. Σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου ὑπῆρξε ὑπέροχος προστάτης τῶν πτωχῶν καί τῶν δυστυχισμένων. Χάρις στὶς φροντίδες του ἐδιώχνητο μακριὰ ἡ στέρηση. Ὁ μόνος πού δοκίμασε στερήσεις ἦταν ὁ ἴδιος. Στὴ μεταβατικὴ περίοδο στάθηκε σὰν πραγματικὸς ἡγέτης. Πρᾶος κι' εὐγενὴς ὡς ἦτο, ἔδιδε τὶς κατάλληλες λύσεις στὶς δύσκολες ὥρες. Δὲν ἀκούετο ἀπὸ τὰ χεῖλη του παράπονο καί ποτὲ δὲν ἀπεποιήθη εὐθύνες. Στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀπελευθερώσεως ἂν καί γέρος, καταβεβλημένος ἀπὸ τὶς κακουχίες τοῦ πολέμου καί τὶς δυσκολίες τὶς ὁποῖες συνήντα τὸ ποίμνιό του μπόρεσε νά δώσῃ τὸ μέτρον τῆς μεγάλης χαρᾶς. Λίγοι ἱερωμένοι ὑπῆρξαν Λευῖτες σὰν τὸν Κύριλλο Ρωμᾶνο. Ἡ Νίσυρος εἶναι εὐτυχὴς καί καυχᾶται γιὰ τὴν κρατεῖ στοὺς κόλπους τῆς μιὰ τόσο εὐγενικῶν ὑπαρξῆ. Τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὸ νησί τοῦ Γνωμαγόρα ἔμεινε ἀξέχαστο καί γενεές πολλὰς θά ἀναφέρουν τ' ὄνομά του με σεβασμὸ καί δέος.

	Ἐκ μεταφορᾶς	190.753	157.000	80.000	686.700	19.260	1.133.713
31	Προμήθεια καί ἐντοιχίσεις μαρμαρίνων ἀναμνηστικῶν πλακῶν εἰς δημοτικά ἔργα.	3.074	—	—	—	—	3.074
		193.827	157.000	80.000	686.700	19.260	1.136.787

Ἐν Μανδρακίῳ τῆ 24ῆ Ἰκτωβρίου 1958

Ὁ Δήμαρχος
Γ. ΠΑΛΟΥΡΗΣ

Τὰ κομμάντος στὶς ἀρχὲς καὶ κατόπιν ὁ Ἱερὸς Λόχος τοὺς προξενούσαν τεράστιες ζημιές σὲ βαθμὸ πού ὁ Γερμανοϊταλικὸς στρατός, ἔχασε τελείως τὸ ἠθικὸ του. "Ὀλ' αὐτὰ ἐπείσαν τοὺς ἀρχηγούς τοῦ κατακτητῆ πὼς καιρὸς ἦταν νὰ συγκεντρωθοῦν στὸν τόπο τους γιὰ μιὰ συστηματικὴ ἄμυνα. Ἡ περίοδος τῶν λαμπρῶν παρελάσεων πέρασε καὶ ἀπὸ νικητὰ πῆραν τὴ θέση τοῦ ἡττημένου. Δὲν μπορούσαν ὅμως ὑποχωροῦντες νὰ ἀφήσουν στὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ τὸ τεράστιο πολεμικὸ ὑλικὸ πού συσώρρευσε στὰ νησιά. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ συνεκέντρωσαν σὲ ὄρισμένα μέρη καὶ τὸ κατέστρεψαν. Κατέστρεψαν δὲ καὶ τὶς ἀποθήκες τῶν τροφίμων. Στὶς 2 Ὀκτωβρίου 1944 οἱ Γερμανοὶ συνεκέντρωσαν σὲ μιὰ μικρὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀκρωτήρας τὸ πολεμικὸ ὑλικὸ τῆς Νισύρου γιὰ νὰ τὸ καταστρέψουν. Ἐτοιμάζαν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν τροφίμων. Τότε παρουσιάσθηκε στὸ Γερμανὸ Διοικητὴ ὁ Δήμαρχος Ἰ. Καμπαλούρης καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ παραχωρήσῃ τὰ τρόφιμα γιὰ τὸ λαὸ τῆς Νισύρου ἐπὶ πληρωμῆ. Αὐτὸ καὶ ἔγινε, καὶ τὸ νησί ἀπέκτησε τρόφιμα γιὰ 20 μέρες.

Ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ ἐτοιμάζοντο νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ νησί, μερικοὶ Ἴταλοὶ ἀπειράθησαν νὰ φύγουν. Ἐδραπέτευαν, ἀλλὰ γύριζαν ξανά πίσω γιὰτὶ δὲν βαστοῦσαν στὶς ταλαιπωρίες τοῦ βουνοῦ. Μόνο μιὰ ομάδα ἀπὸ 5 Σικελιανούς ἔμεινε στὰ βουνά καὶ παρεδόθη ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες στοὺς Ἄγγλους.

Τὴ νύχτα τῆς 3ης Ὀκτωβρίου 1944 ἔνδεκα (11) ἀποβατικὰ καὶ δύο ἀκόμη ἄλλου τύπου σκάφη προερχόμενα ἀπὸ Λέρο - Κάλυμνο - Κῶ προσήγγισαν στὸ μικρὸ λιμάνι τῶν Πάλων, γιὰ νὰ παραλάβουν τοὺς Γερμανούς. Στὶς πρῶτες μεταμεσονύχτιες ὥρες ἔφυγαν καὶ σὲ λίγο τὸ νησί ἔσειετο ἀπὸ κανονιές. Μόλις ὁ στολισκὸς βρέθηκε μεταξὺ Νισύρου καὶ Τήλου δύο συμμαχικὰ ἀντιτορπιλικὰ ἀνοίξαν πῦρ ἐναντίον τῶν ἀποχωρούντων Γερμανῶν. Οἱ Γερμανοὶ ἔπαθαν μεγάλες ζημιές. Τὴν ἐπομένη τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Γερμανῶν ἀπὸ τὴ Νίσυρο, 4 Ὀκτωβρίου 1944, δύο Ἀγγλικά ἀντιτορπιλικὰ περιπολοῦσαν γύρω ἀπὸ τὸ νησί καὶ ἐρευνοῦσαν τὶς ἀκτές. Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου δὲν ἐγνώριζαν τὸ σκοπὸ τῆς περιπολίας τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων, ἔστειλαν μιὰ βάρκα μὲ τρεῖς νέους ναυτικούς νὰ συναντήσουν τὰ Ἀντιτορπιλικὰ καὶ ἐδήλωσαν εἰς τὸν Ἀγγλον Κυβερνήτην ὅτι στὴ Νίσυρο δὲν ὑπῆρχαν Γερμανοί, ἔφυγαν τὴ νύχτα.

Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἐπίστεψαν εἰς τὴν πληροφορίαν αὐτὴν τῶν τριῶν νέων ναυτικῶν καὶ ἔτσι τὴν ἄλλην ἡμέρα τὸ πρωὶ ἓνα ἄλλο ἀντιτορπιλικὸ ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἄλλη σύντομη περιπολία ἀρχισε νὰ βομβαρδίζῃ τὸ ἀκρωτήριο Ἀκρωτήρα.

Φεύγοντας οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὸ νησί δὲν πρόφθασαν τὴ νύχτα ἐκεῖνη τῆς 3ης Ὀκτωβρίου νὰ καταστρέψουν ὅλο τὸ πολεμικὸ ὑλικὸ πού εἶχαν συγκεντρώσει στὸ ἀκρωτήριο Ἀκρωτήρα. Στὸ ἀκρωτήριο παρετηρεῖτο κάποια κίνηση καὶ τὸ ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικὸ εἶχε ἐπισημάνει τὸ σημεῖο αὐτό. Δὲν ἦσαν Γερμανοὶ αὐτοὶ πού ἐκινούνητο στὸ ἀκρωτήριο, ἀλλὰ νέοι ἀπὸ Μανδράκι πού ζητοῦσαν νὰ περισώσουν ὅσο μπορούσαν περισσότερο πολεμικὸ ὑλικὸ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ σὲ περίπτωσι πού θὰ παρίστατο ἀνάγκη. Κανένα δὲν παρετηρήθη δυστύχημα γιὰτὶ ὁ κανονιοβολισμὸς ἔπαυσε ἀμέσως μόλις φάνηκε μιὰ μικρὴ βάρκα μὲ ἄσπρη σημαία νὰ πλησιάζῃ τὸ πολεμικὸ. Στὴ βάρκα μέσα εδρίσκοντο μερικοὶ ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ τώρα συζητοῦσαν μὲ τὸν Ἀγγλο κυβερνήτη τοῦ πολεμικοῦ. Ἀφοῦ ἐδόθησαν οἱ πρέπουσες ἐξηγήσεις, ἄλλαξε πλώρη τὸ πολεμικὸ κι' ἡ βάρκα γύρισε πίσω στὸ νησί.

4 Ὀκτωβρίου 1944

Ἡ 4η Ὀκτωβρίου 1944 εἶναι ἡ πρώτη μέρα πού ἡ Νίσυρος ἔπαυσε νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ οἰανδήποτε ξένη δύναμη καὶ πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ σὺν ἀρχῇ τῆς ἐλευθερίας της ὕστερα ἀπὸ 640 καὶ περισσότερα χρόνια στυγνῆς δουλείας.

Καμμιὰ δύναμη δὲ στάθηκε δυνατὴ νὰ σβῆσῃ τὴν πατριωτικὴ φλόγα πού ἔκαιγε στὰ στήθη τοῦ νησιώτη καὶ τὴν ἱερὴ λαχτᾶρα του, τὴν ἔνωσή του μὲ τὴ Μητέρα Ἑλλάδα. Ὑπῆρξε ἀληθινὸ θαῦμα ἡ ἀντοχὴ τοῦ λαοῦ πού κάτω ἀπὸ διάφορες πιέσεις καὶ μέσα ξενικῆς προπαγάνδας τελειοποιημένα παρουσίασε στὶς 7 Ὀκτωβρίου ἓνα

θέαμα πρωτόγνωρο και πρωτοφάνερο. Στη μικρή πλατεία του Μανδρακίου και συγκεκριμένα στο πρό της «ήλικιωμένης» άνοιχτο χώρο το πρωί της ημέρας εκείνης συγκεντρώθηκε όλος ο λαός του νησιού με Έκκλησιαστικά λάβαρα και Έλληνικές σημαίες ψάλλοντας διάφορα έθνικά ᾄσματα.

Μέσα σε πανηγυρική ατμόσφαιρα Έθνικου παραληρήματος διαβάστηκε από μιὰ έκπροσωπευτική λαϊκή έπιτροπή το Ένωτικὸ ψήφισμα. Τὸ τέλος τοῦ ψηφίσματος χαιρετίσθη με δάκρυα χαρᾶς ὄλων πού παρευρίσκοντο στη συγκέντρωση και αὐλάκωσαν τὰ πρόσωπα τῶν γερόντων πού ἐνῶ εἶχαν ἀνυψωμένα τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχαριστοῦσαν τὸν Ὑψιστὸν πού τοὺς ἤξιώσε νὰ ἰδοῦν τὸ νησί τους ἐλεύθερο ἀπὸ κάθε ξενικὴ κυριαρχία.

Ἡ ἐλευθερία ὕστερα ἀπὸ τόσων αἰῶνων καρτερία γιομάτη ἀπὸ ἐλπίδες και πόθους ἄρχισε νὰ κυριαρχῆ στ' ὄμορφο νησί τῆς Νισύρου.

Ἡ ἐλευθερία ὁμως γιὰ νὰ βασταχθῆ στη θέση της ἀπαιτοῦσε και θυσίες πολλές και μεγάλες ἐκ μερὸς ὄλων. Αὐτὸ ὄλοι τὸ ἐννόησαν και σύντομα συνεκεντρώθησαν γύρω ἀπὸ τίς τοπικὲς ἀρχὲς ἀδιαφοροῦντες γιὰ τὸ παρελθὸν τῶν προσώπων ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνέπεσε στὶς μεγάλες ἐκείνες ἡμέρες νὰ βρεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ. Κάτω ἀπὸ ἓνα εἶδος ὠργανωμένης αὐτοδιοικήσεως ἄρχισε ὁ ρυθμὸς τῆς νέας ζωῆς με τὴν κρυφὴ σκέψη τῆ σωτηρία τῆς ἐλευθερίας.

Ἀπὸ κάποτε μερικὲς μικροομάδες Γερμανῶν ἔκαμναν ἐπιδρομὲς στὸ νησί με σκοπὸ τὴν προμήθεια τροφίμων και παρουσιάζονταν ὡς λιποτάκτες. Ὅλοι αὐτοὶ συλλαμβάνοντο ἀπὸ εἰδικὲς ὀργανώσεις (γκρούπ) ἐντοπίων, τὴ πολιτοφυλακὴ, και παρεδίδοντο στοὺς κυβερνήτες τῶν ὑπὸ Ἀγγλικὴ σημαία περιπολοῦντων πετρελαιοκινήτων, με πλήρωμα Δωδεκανησιακὸ, ἢ στὰ ἐλαφρὰ ἐπιδρομικὰ πλοῖα τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, τὰ Ἐμέλ.

Τέτοιες ὁμάδες συνελήφθησαν δύο φορές στὴν περιοχή τοῦ Μανδρακίου προερχόμενες ἀπὸ τὴν Κῶ και μιὰ φορά στὴν περιοχή Πάλων προερχόμενες ἀπὸ τὴν Τήλο. Τὰ νησιά αὐτὰ ἐστέναζαν ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴ Γερμανικὴ μπότα.

Τώρα πού δὲν ὑπῆρχαν πιὰ στὸ νησί Γερμανοὶ ἦταν εὐκόλο νὰ ξαναρχίσῃ ἡ τροφοδοσία. Τὰ Δωδεκανησιακὰ πετρελαιοκίνητα ταξιδεύοντας πάντοτε με Ἀγγλικὴ σημαία ἀνέλαβαν τὴ τροφοδοσία τῆς Νισύρου. Ἡ μερίδα τροφίμων κατ' ὕτομον ὑπερέβαινε τίς δύο χιλιάδες (2000) θερμίδες ἡμερησίως ἀτελεῖτο δὲ ἀπὸ μπισκότα, ἄσπρο ἀλεύρι, και διάφορα κονσερβοποιημένα εἶδη. Με τὸν τρόπον αὐτὸ τῆς τροφοδοσίας ἄρχισε ὁ λαὸς νὰ ξεχνᾷ τὸ μαῦρο παρελθὸν πού ὑπῆρξε γιομάτο στερήσεις.

Δεκέμβριος 1944

Στις 23 Δεκεμβρίου 1944 μ' ἓνα βροχερὸ καιρὸ προσεγγίζει στὸν ὄρμον τοῦ Ἁγίου Σάββα ἓνα Ἐμέλ, ὁ κυβερνήτης τοῦ ὁποίου ζητοῦσε πληροφορίες γιὰ ὁμάδα Γερμανῶν ἐπιδρομέων πού εἶχε παραδοθῆ τὴν προηγούμενη μέρα στὸν πλοίαρχο κάποιου περιπολικοῦ, τὸν Νικόλαον Τρικκύλη. Συγχρόνως ὁμως ἐπὶ τοῦ μοναδικοῦ ἴστου τοῦ Ἐμέλ ὑψοῦται ἡ Ἑλληνικὴ σημαία. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐξετιμήθηκε ἀπὸ τὸ λαὸ και ἐπιστεύθηκε πὼς Ἑλληνικὲς Στρατιωτικὲς δυνάμεις θὰ καταλάβαιναν τὸ νησί. Ξαφνικὰ ἀποβιβάζονται πέντε (5) λεβέντες τοῦ Ἱεροῦ Λόχου, ἓνας Δεκανέας, ἓνας Λοχίας, δύο Ἀνθυπολοχαγοὶ ὁ Ἰωάννης Πίσσας και ὁ Ἐμμανουήλ Βέης και ὁ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν Ὑπολοχαγὸς Αἰμίλιος Μεταξᾶς. Οἱ καρδιὲς ὄλων κτυποῦσαν γρήγορα και μόλις ὁ λαὸς τῆς Νισύρου ἀντίκρουσε τὸ Ἑλληνικὸ χακὶ ξέσπασε σ' ἓνα πρωτοφανῆ ἐνθουσιασμό. Οἱ Ἑλληνες Ἀξιοματικοὶ ὠδηγήθησαν στὴν αἴθουσα τοῦ Δημαρχείου ὅπου οἱ Ἄγγλοι συνεκέντρωσαν τοὺς προκρίτους γιὰ νὰ λάβουν πληροφορίες γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ νησιοῦ και νὰ ὀργανώσουν ἓνα σύνδεσμο πληροφοριῶν. Ὅταν τὰ ἡρωικὰ αὐτὰ παλληκάρια ἀνέβαιναν τὴν κλίμακα τοῦ Δημαρχείου και χαιρετοῦσαν με τὸν Ἑλληνικώτατον χαιρετισμὸν «...γιὰ χαρὰ σκλαβωμένα ἀδελφια...» τότε οἱ σκηνὲς ἐνθουσιασμοῦ πήραν τὴν πιὸ μεγάλη τους ἔκταση σὲ σημείον πού κάθε περιγραφή εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀποδώσῃ τὴν πραγματικότητα. Ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖο οἱ

Ἕλληνες Ἀξιωματικοὶ ἐθεώρησαν καθήκον τους νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν πνευματικὸ ἀρχηγὸ τοῦ νησιοῦ Ἡγούμενον Κύριλλον Ρωμᾶνον καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὴ χαρμόσυνη εἶδηση, ὅτι ὁ Θεὸς ἐτάξεν αὐτὸν ὡς ἄλλον Συμεῶνα νὰ δῆ τὴ Νίσυρο ἐλευθερωμένη. Τόση ὑπῆρξε ἡ συγκίνηση τοῦ ἡγουμένου, ὥστε ἐδάκρυσε καὶ ἀφοῦ ἠσπάσθη τοὺς λαμπροὺς αὐτοὺς Ἀξιωματικοὺς λιποθύμησε. Ἡ χαρὰ ἐπεκράτησε τῆς συγκινήσεως καὶ ὁ Ἡγούμενος ξαναβρῆκε τὶς αἰσθήσεις του γιὰ νὰ ἐπαναλάβῃ ἤρεμος τὰ λόγια τοῦ Συμεῶνος.

Οἱ ὑπηρεσίες πληροφοριῶν τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Ἱεροῦ Λόχου προήρχοντο ἀπὸ τὶς πληροφορίες τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν καὶ ἔτσι μιὰ μικρὴ σύγχυση ἐπεκράτησε στὴν πρώτη αὐτῆ ἀπελευθερωτικὴ ομάδα. Ἡ σύγχυση αὐτὴ σύντομα διελύθη καὶ τοῦτο χάρις στὴν ἐξυπνάδα καὶ ἰκανότητα τοῦ ὑπολοχαγοῦ Αἰμιλίου Μεταξᾶ. Ἡ ὑπὸ τὶς διαταγὰς πρώτῃ αὐτῆ ἀπελευθερωτικὴ ομάδα τοῦ Αἰμ. Μεταξᾶ ἐθεώρησε τὶς πληροφορίες ποῦ τῆς παρέδωσαν ὅταν ξεκινούσε γιὰ τὴ Νίσυρο σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχαν. Μέσα σὲ λίγες μέρες ὁ ἐπικεφαλῆς Ἀξιωματικὸς τῶν Ἑλλήνων ἀντελήφθηκε ὁ ἴδιος σὲ πιὸ περιβάλλον ἐπρόκειτο νὰ δράσῃ καὶ ἔτσι ἐσχημάτισε δικό του Ἐπιτελεῖο ἀπὸ ντόπιους μὲ τὸ ὁποῖο ἄρχισε νὰ συνεργάζεται στενά. Ἐγκατέστησε τὸν ἀσύρματο τοῦ σ' ἓνα σπίτι στὴν πλατεῖα τῆς Ἡλικιωμένης καὶ βέβαιος γιὰ τὰ Ἐθνικὰ φρονήματα ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν πολιτῶν ἐκτελοῦσε ἀθόρυβα τὸ σκοπὸ τῆς ἀποστολῆς του.

Ἡ ὅλη ζωὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐξελίσσεται στὸ νησί μὲ κάποια διαφορὰ σὲ σύγκριση μὲ τὸ παρελθόν γιὰτὶ οἱ δύο ἐκ τῶν Ἀξιωματικῶν ἐλάβαιναν πιά μέρος σ' ὅλα τὰ ζητήματα τοῦ νησιοῦ καὶ ἡ γνώμη τους εἶχε τὸ κύρος τοῦ Διοικητοῦ. Βέβαια μιὰ τέτοια ἐντολὴ δὲν εἶχαν ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους τῶν ἀλλὰ ὁ λαὸς τῆς Νισύρου τοὺς παρεχώρησε ὅλα αὐτὰ τὰ δικαιώματα γιὰτὶ πίστευε πὼς τὰ νησιά ἦταν (τύποις καὶ οὐσίᾳ) Ἑλληνικά.

Μιὰ ἀπὸ τὶς πρώτες μέρες τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς ομάδος τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἀκούστηκαν πυροβολισμοί. Ἡ πολιτοφυλακὴ ἀνησύχησε καὶ τὴν νύκτα ἐπανεληφθήσαν ἰσχυρότεροι κανονιοβολισμοὶ οἱ ὁποῖοι ἀπεδόθησαν σὲ Γερμανοὺς ποὺ ἔκαμναν ἴσως ἐπιδρομὴ στὸ νησί. Τόσο ἡ φρουρὰ ὅσο καὶ ὁ ἀσύρματος καὶ ὅλες οἱ ἐγκαταστάσεις μετεφέρθησαν μὲ μεγάλη ταχύτητα στὶς στοῖες τοῦ Καρβουνόλακκου, παλαιοῦ κρατῆρα τοῦ Ἡφαιστείου ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο στὸ κεντρικὸ μέρος τοῦ νησιοῦ, ἀνάμεσα σὲ βραχάδες καὶ δυσβάτους διαβάσεις.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἡ ομάδα ἐπληροφορεῖτο πὼς ὁ πολεμικὸς ἐκεῖνος θόρυβος ὠφείλετο σὲ μιὰ σύγκρουση μεταξὺ Ἀγγλικῶν ἐλαφρῶν σκαφῶν (Ἐμελ) καὶ δύο Γερμανικῶν μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Γερμανοὶ ἐπεχείρησαν ἐπιδρομὴ στὴν Ἀστυπαλιὰ μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν κατάσχεση τῶν τροφίμων ποὺ οἱ Ἄγγλοι εἶχαν μεταφέρει ἐκεῖ καὶ τὴ βίαιη ἐπίταξη τῶν ζώων γιὰ τὶς πεινασμένες φρουρὰς τῆς Καλύμνου καὶ τῆς Λέρου. Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ὅπως καὶ ἄλλα ἀνάλογα ποὺ συνέβησαν στὴν Τήλον ἀποδεικνύουν ὅτι φεύγοντας οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὰ μικρὰ ἄφιναν πίσω τους καλὰ ὀργανωμένες ομάδες πληροφοριῶν. Τοῦτο εἶχε γίνῃ ἀντιληπτὸ ἀπὸ τὶς Ἀγγλικὲς ομάδες πληροφοριῶν καὶ γι' αὐτὸ ὑπῆρχε πάντα μιὰ ὑποψία ὡς πρὸς τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα τῶν νησιωτῶν γιὰ τὸ διαφέρον τους στὸ συμμαχικὸ ἀγῶνα. Γι' αὐτὸ καὶ τὶς πληροφορίες ποὺ μετεβίβαζαν στοὺς Ἕλληνας Ἀξιωματικοὺς φαίνεται ὅτι τὶς διέκρινε μιὰ ἐλαφρὰ ἔστω καχυποψία.

Ἰανουάριος 1945

Οἱ Γερμανοὶ ἐπιχειροῦσαν συχνὰ ἐπιδρομὰς μὲ μικρὰς ομάδες, οἱ ὁποῖες ὅμως ἐξουδετερώνοντο ἀπὸ τὶς τοπικὲς ομάδες ἀντιστάσεως. Τὸ εἶδος αὐτῶν ἐπιδρομῶν συναισθάνθηκε καλὰ τὸ ἐνστικτο τοῦ λαοῦ καὶ εἶχε ἀποφασισθῆ ὅπως σχηματισθοῦν ἐθελοντικὲς ομάδες πολιτοφυλακῆς. Σκοπὸς τῶν ομάδων αὐτῶν ἦτο νὰ ἐπαγρυπνοῦν σὲ ὅλα τὰ παράλια τοῦ νησιοῦ καὶ νὰ ἀφοπλίζουν καὶ νὰ συλλαμβάνουν τοὺς τυχὸν ἐπιδρομεῖς. Οἱ ομάδες αὐτὲς ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ὀλίγους μεσήλικες Νισύριοις προικισμένους μὲ θάρρος, μὲ σωματικὴ δύναμη, καὶ τολμηρὴ σκέψη. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ

Λαμπάδης Ἐμμανουήλ, Φραντζῆς Νικόλαος, Παυλάκης Σπύρος, Κυπραῖος Περουλῆς, Ράλλης Ἀντώνιος, Κατσιματίδης Ἀνδρέας καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖον συνεκεντρώθησαν οἱ Νέοι τῆς Νισύρου καὶ δημιούργησαν τὴν Ἐθνικὴ Νεολαία ἀντιστάσεως. Ἡ ἔνωση αὐτὴ τῶν νέων ποὺ ἦταν ὁ ἐμψυχωτῆς τοῦ ἀγῶνα εἶχε ἀντικειμενικὸ σκοπὸ νὰ βοηθήσῃ τοὺς συμμάχους ἐναντίον τοῦ κατακτητῆ. Δούλευαν μόνοι τους χωρὶς διαταγές καὶ ὅταν ἐφθάναν τὰ Κομμάντος στὸ νησί ἐδίδαν ὅλες τὶς πληροφορίες τὶς ὁποῖες ἐπίστευαν ὡς ἐποικοδομητικὲς γιὰ τὸν κοινὸ ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας.

Στὸν Ἐμπορειὸ ἡ ὀργάνωση αὐτὴ εἶχε τὸν ἐπίσημο Ἀρχηγό της τὸν ἱατρὸ Τριαντάφυλλον Τριανταφύλλου. Στὰ Νικεῖα ἐφθασε ἀπὸ τὴν Κάλυμνο σὺν ἐπίσημος πληροφοριοδότης τῶν Ἀγγλων ὁ Γεώργιος Σακελλαρίδης. Τὸ Μανδράκι εἶχεν ἀγνοήσει ὅλους τοὺς ἀρχηγούς καὶ οἱ Νέοι εἰργάζοντο ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὑποχρεώσεις καὶ δεσμούς κατὰ ἓνα τρόπο τέτοιο ποὺ σὲ περίπτωσι κι ἐπεφτε κανένας στὰ χέρια τῶν Γερμανῶν, δὲν θὰ εἶχε νὰ καταγγεῖλῃ τὸ παραμικρὸ γιὰ τοὺς συνεργάτες του γιὰ τὴν πραγματικότητα δὲ φανερώθηκε ποτὲ ὁ μεταξὺ τους σύνδεσμος. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὑπῆρχε πάντοτε ὁ ἓνας ὁ ὁποῖος ἐκ τοῦ ἀφανοῦς διηύθυνε τὴν ὀργάνωση. Ὅλοι σχεδὸν οἱ Νέοι συμμετεῖχαν σ' αὐτήν. Ἄν κάποτε τοὺς ἐδίδετο διαταγή, ἀγόγγυστα τὴν ἐκτελοῦσαν. Μερικὰ πολὺ ἀπλᾶ παραδείγματα δείχνουν τὴ σύνθετη εἰκόνα τοῦ ρόλου ποὺ ἐπαιξε ἡ Νεολαία στὸν κοινὸ ἀγῶνα.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1945 ἐγκατεστάθηκε ἡ ὁμάς τῶν διαβιβάσεων τῶν Ἱερολοχιτῶν στὸν Ἐμπορειὸ. Στὸ Μανδράκι κατέπλευσε ἓνα Ἐμὲλ μὲ μιὰ Διμοιρία Ἱερολοχιτῶν. Μεταξὺ τους ἦτο ἓνας Ἀγγλος Λοχαγὸς ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔρθει γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τοῦ Ἀσυρμάτου. Ἡ ἀπόσταση ἦταν μεγάλη καὶ ὁ καιρὸς βροχερός. Ἡ μετάβασις κατὰ συνέπεια στὸ Χωριὸ ἦτο πολὺ δύσκολη. Χρόνος πολὺς δὲν ὑπῆρχε. Ἐπρεπε νὰ εἰδοποιηθῆ ἡ ὑπηρεσία διαβιβάσεων νὰ μεταφέρει τὸ Μηχάνημα στὸ Μανδράκι. Δίδεται ἓνα σημεῖωμα στὸν Ἰάκωβο Καραβάκη. Μὲ τὴν ταχύτητα ἐφθασε στὸν Ἐμπορειὸ, ὥστε ὅταν σὲ λίγο ἐπέστρεψε δὲν μποροῦσε ὁ Ἀγγλος Λοχαγὸς νὰ τὸ πιστέψῃ παρὰ μόνον ὅταν μετὰ τρία τέταρτα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Καραβάκη εἶδε τὸν Ὑπὸ Μεταξᾶ.

Μιὰ μέρα περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου 1945 ἔρχεται στὸ νησί ὁ Ὑπολοχαγὸς Αὐλιτῆς γιὰ νὰ προβῆ στὴ σύλληψιν τεσσάρων (4) Γερμανῶν κατασκόπων, οἱ ὁποῖοι σύμφωνα μὲ τὶς πληροφορίες ποὺ εἶχεν, εἶχαν φθάσει στὸ νησί πρὶν δύο μέρες. Ἡ ὀργάνωσις τῶν Νέων ἐβεβαίωσε τὸν Αὐλιτῆ, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένας Γερμανὸς κατάσκοπος στὸ νησί. Ὁ τελευταῖος δὲν ἐπίστευε στὴ διαβεβαίωσις αὐτῆ τῶν Νέων καὶ ἔτσι διατάσσονται τρεῖς (3) νὰ ἐρευνήσουν ὀλόκληρο τὸ νησί σὲ λίγο χρόνον. Ὁ Ἰάκωβος Καραβάκης ἀναλαμβάνει νὰ ἐρευνήσῃ τὸ γῶρον ἀπὸ τοὺς Χοχλάκους μέχρι τοὺς Λάκκους. Ὁ Περικλῆς Καμπανῆς ἀπὸ τοὺς Λάκκους, Κατέργος, Λευκὸ, μέχρι τοῦ Φράγκου τὰ Ρούτσουνα. Ὁ δὲ Ἡλίας Σακκαλῆς τὸ Κεντρικὸ μέρος τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὸ Σταυρὸ, Νύφιος, Σιδῶνες, Καμάρια, Στενὸ, Εὐαγγελίστρα, Θόλος, καὶ Κάτω Λάκκους. Ἡ ἐντολή μέσα σὲ λίγες ὥρες ἐξετελέσθη. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπίστεψε ὁ Αὐλιτῆς. Τότε γίνεται γενικὴ ἔρευνα σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ νησιοῦ ἀπὸ ὅλους τοὺς Νέους μὲ ἐιδικὸς σκύλλους καὶ τότε μόνον ἐπίστεψεν ὁ Αὐλιτῆς πῶς πράγματι ἡ Ὀργάνωσις εἶχε δίκαιον πῶς δὲν ὑπῆρχε Γερμανὸς κατάσκοπος στὸ νησί.

Ἡ μεγαλύτερα ὅμως ὑπηρεσία τῆς Νεολαίας ἦταν ἡ βάρδια (σκοπιὰ) ποὺ ἔκαμνε ὅλη τὴ νύχτα στὰ παράλια τοῦ νησιοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Ἄρ. 329

4/17 Ἰανουαρίου 1915

Πρὸς τὸν Ἐντιμον Διοικητὴν τοῦ ἐν Νισύρῳ Τμήματος τοῦ Στρατοῦ Κατοχῆς

Ἐντιμότατε,

Εὐχαρίστως ἀπαντῶμεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 206/3 καὶ ἡμερομηνίαν 6/24 10βρίου π.ἔ. ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ζητούμενας ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ Διοικητοῦ Ρόδου ἐν σχέσει πρὸς τινὰ ἄρθρα τοῦ συνταχθέντος κοινοτικοῦ κανονισμοῦ.

Τὸ ἐν τοῖς ἄρθροις 12, 13 καὶ 24 ἀναφερόμενον Δημοτικὸν Συμβούλιον, εἶναι τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 2 Δημογερόντων καὶ τῶν 6 συμβούλων τῶν ἐκλεγομένων διὰ γενικῆς συνελεύσεως καὶ ἀποτελούντων τὴν νόμιμον ἀντιπροσωπείαν τῆς Κοινότητος.

Διὰ τὸ 14 ἄρθρον τὴν ἐφορείαν τῶν σχολῶν ἀποτελοῦσιν τρία πρόσωπα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐκλεγόμενα διὰ γενικῆς συνελεύσεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου καὶ τὰ ὅποια πρόσωπα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Δημογεροντίας διορίζουσι τὸ προσωπικὸν τῶν σχολῶν, ἐπιβλέπουσι τὴν τακτικὴν λειτουργίαν αὐτῶν, ἐγκρίνουσι καὶ ὑπογράφουσι τὰ προγράμματα τῆς Δημογεροντίας βοηθοῦσης εἰς τὴν ἐγκαίρως καὶ τακτικὴν εἰσπραξίν τῶν σχολικῶν πόρων.

Διὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ 21 ἄρθρου δηλοῦμεν ὅτι ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἰδρύθησαν τρία φιλανθρωπικὰ σωματεῖα ὑπὸ τὸν τίτλον, ἀδελφότης φιλεκπαιδευτικῆ καὶ ἀγαθοεργὸς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ εἰσέλθωσιν ἄρωγὰ εἰς τὰς σχολὰς καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν αὐτῶν καὶ τὰ ὅποια τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐναυάγησαν, ὡς ἐκ τῆς κακῆς διαχειρίσεως τοῦ τμήματος ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς διοικητικῶν αὐτῶν συμβουλιῶν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἐπετεύχθη ὁ προσδοκώμενος σκοπός.

Τὴν πρόληψιν δὲ εἰς τὸ μέλλον παρομοίον ναυαγίου, ἐὰν τυχὸν ἤθελεν ἰδρυθῆ καὶ πάλιν τοιοῦτον σωματεῖον, ἐπιθυμοῦσα ἡ Δημογεροντία, συνέταξε τὸ ἄρθρον 21 ἀποκτῶσα δικαίωμα ἐπιβλέψεως καὶ ἐλέγχου.

Ἄρθρ. 22. Οἱ ἐκάστοτε ταμίαι τῶν ἐκκλησιῶν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ δίδωσι κατὰ διαφόρους δόσεις εἰς τὸν ταμίαν τῆς Ἐφορείας τὸ ὀρισμένον διὰ τὰς σχολὰς ἐπίδομα, ὅπερ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καθωρίσθη νὰ δίδουν αἱ δύο ἐκκλησίαι ὅλον σχεδὸν τὸ καθαρὸν πλεόνασμα. Ἐπειδὴ ὁμως τῶρα διορίζεται γενικὸς ταμίαις ὑπεύθυνος καὶ ἀξιόχρεος, αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐκκλησιῶν θὰ δίδονται εἰς αὐτόν, ὅστις καὶ θὰ πληρῶνῃ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων κατόπιν ἐντάλματος τοῦ προέδρου τῆς ἐφορείας. Ἄλλως τε ὅλαι αἱ διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ εἶναι ἀντιγραφὴ ἀποφάσεων διαφόρων κατὰ καιροὺς γενικῶν συνελεύσεων ὑπὸ τὴν προεδρείαν Μητροπολιτῶν, δὲν ἐφηρμόσθησαν δὲ μέχρι σήμερον ἑλλείψει σχετικοῦ κανονισμοῦ καὶ τὴν εἰς τὸ μέλλον ἐφαρμογὴν τῶν διαφορῶν προηγουμένων ἀποφάσεων ἐπιζητεῖ ὁ παρῶν κανονισμός. Ἀπόδειξις δὲ τούτων εἶναι ἡ παραδοχὴ καὶ συμφωνία τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων τῶν ἐκκλησιῶν ὅπως λειτουργῆ εἰς τὸ μέλλον ἡ τάξις αὕτη.

Ἄρθρ. 23. Ἡ διάταξις ὑπὸ ἡμερομηνίαν α'. εἶναι νέα προβλέπουσα ὅπως σταματήσῃ τὴν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν παρατηρουμένην ἀπειθείαν πρὸς τὴν Δημογεροντίαν ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν μὴ προσερχομένων κατόπιν προσκλήσεως εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις ἢ εἰς ὑποθέσεις ἀτομικὰς καὶ ὅπερ δυσχεραίνει πολὺ τὸ ἔργον τῆς Δημογεροντίας.

Τὸ ἄρθρον 5 περὶ ἐκλογῶν Δημογερόντων ἀποβλέπει εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς καθ' ὃ ἐκλογὴ Δημογερόντων ἐγίνετο κατ' ἔτος. Δὲν ἰσχύει δὲ φυσικὰ ἐὰν ἡ Κυβέρνησις τῶν νήσων ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων δὲν ἐγκρίνῃ νέας ἐκλογὰς εἰς τὴν ὀρισμένην ἐποχὴν ἢ πάλιν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων διατάξῃ τὴν ἀντικατάστασιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους.

Ἡ διάταξις τοῦ 15 ἄρθρου δὲν ἀνοίγει τὰς θύρας εἰς πρόσωπα ἀνάξια νὰ παρακαθῆσιν εἰς τὸ Συμβούλιον διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀπουσιάζοντος Συμβούλου, διότι ἐκλέγει μὲν ὁ μέλλων νὰ ἀπουσιάσῃ σύμβουλος τὸν ἀντικαταστάτην του, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι τῆς ἐγκρίσεως ὀλοκληροῦ τοῦ σωματείου τῆς Δημογεροντίας.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκδοσιν τῶν πιστοποιητικῶν, ἡ τάξις αὕτη ἐπικρατεῖ καὶ πρὶν καὶ τῶρα σύμφωνα ἄλλως τε μετὰ τὰς συστάσεις τῆς ὑμετέρας ἐντιμότητος. Εὐχαριστοῦντες θερμῶς διὰ τὴν εὐγενῆ μέριμναν τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως, ὅπως ζητήσῃ ἐξηγήσεις διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ συνταχθέντος κανονισμοῦ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀποστέλλοντες καὶ αὐθις ἀντίγραφον αὐτοῦ διατελούμεν βαθυσεβάστως:

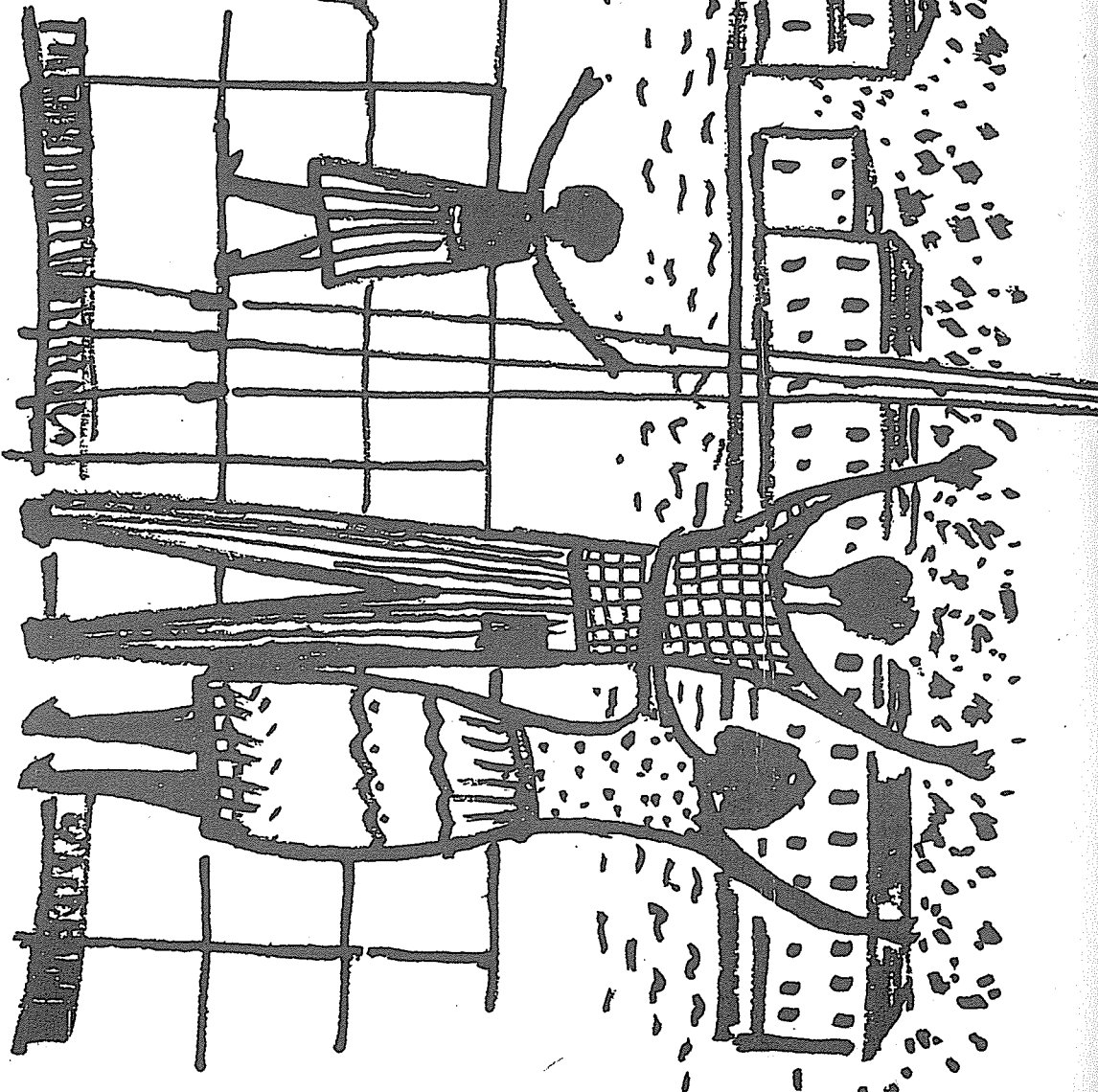
Οἱ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι

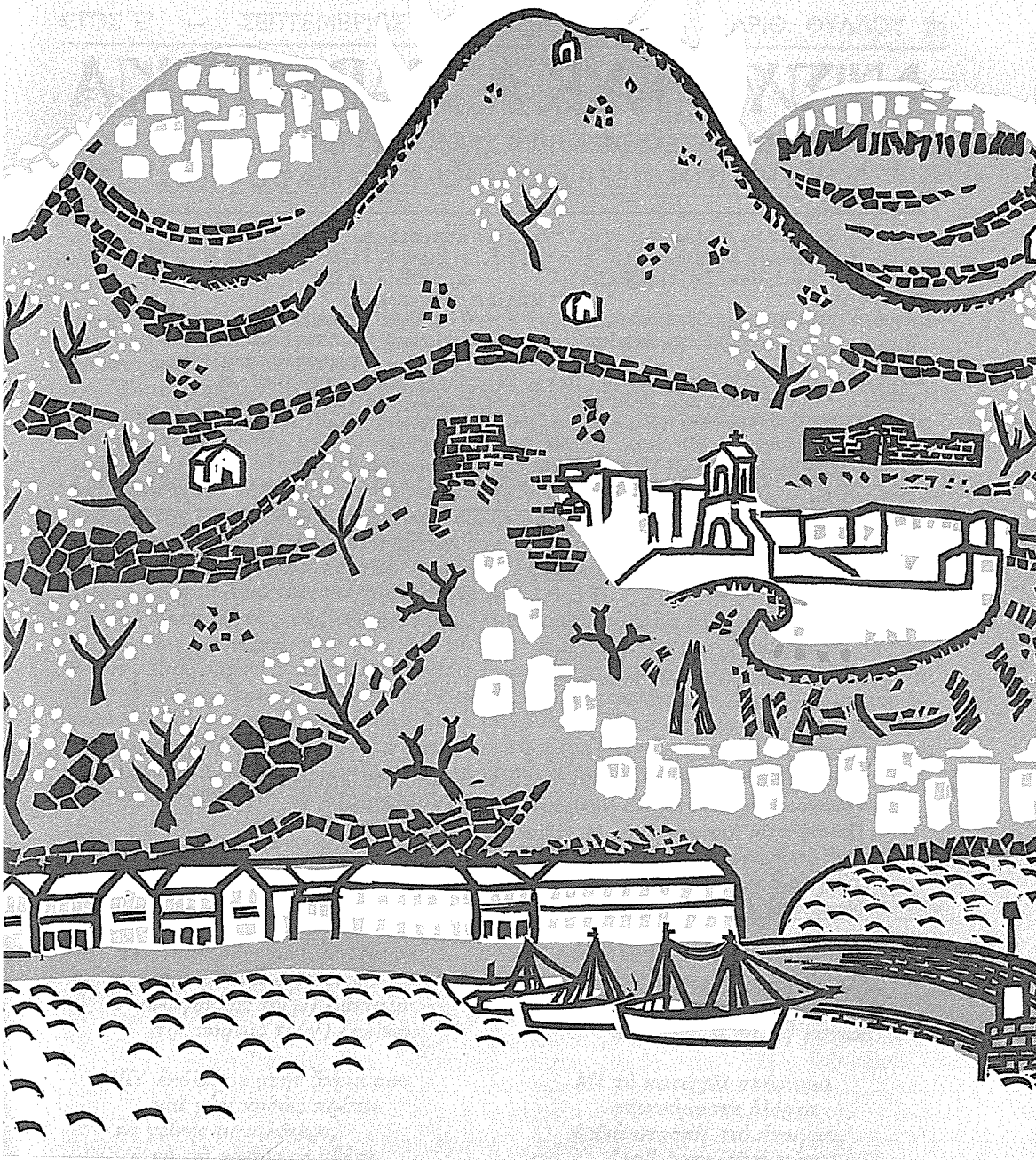
Γ. Κεχαγιᾶς
Ι. Γιαννίδης
Κ. Μπουλλός

Οἱ Δημογέροντες
Ὁδ. Σακελλαριδῆς

(συνεχίζεται)

κα ιαματινα
Χουτρα
ΜΙΣΥΡΟΥ
Παυλινα
Παναεα

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σ 4ΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ἀντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Ὁ Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ» Ἀθηνῶν
» » «ΙΣΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ» »
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ» »

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὄροφος ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ὑόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παλιθίδης
Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ὙΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ.5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Καθυστέρησις τῆς ἐκδόσεώς μας	Σελ.	1
Τὸ Στραοκλείδι—Ὑπὸ Δ. Μπαλαλά.	»	1
Συλλογικὰ νέα	»	2
Κρίσεις καὶ σχόλια.	»	3
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου.	»	5
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου—Ὑπὸ μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	»	5
Γεωργοοικονομικὰ στοιχεῖα Νισύρου—Ὑπὸ Δ. Κολιοπούλου	»	6
Παλαιὰ ἀκμὴ Νισύρου—Ὑπὸ Μ. Γεδεών.	»	10
Ἄπ' ὅτι θυμᾶμαι—Ὑπὸ Νικήτα Σακελλαρίδη.	»	12
Τὸ χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου—Ὑπὸ Νικήτα Κουμέντου.	»	13
Νισυριακοὶ ἀντίγλαλοι	»	8α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Αὐγερόπουλος - Κρατέρου - 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΑΣ

Ζητοῦμεν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας μας, διὰ τὴν σοβαρὰν καθυστέρησιν ποὺ παρουσιάζει ἡ ἔκδοσίς μας, ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, διὰ τὴν ὁποίαν πρῶτοι ἡμεῖς λυπούμεθα.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ σᾶς διαβεβαιώσωμεν, ὅτι αὕτη δὲν ὀφείλεται εἰς μείωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντός μας, ἀλλ' εἰς ἐκτάκτους καὶ σοβαρὰς προσωπικὰς ἀπασχολήσεις τῶν ὑπευθύνων τῆς συντάξεως. Διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς καθυστέρησεως εἰς τὸν δυνατὸν συντομώτερον χρόνον, ἐπροτιμήσαμεν νὰ περιορίσωμεν τὰς σελίδας τῶν προσεχῶν τευχῶν εἰς δέκα ἕξ καὶ νὰ συνεχίσωμεν τὴν κανονικὴν σειρὰν τῶν διμηνῶν, μέχρις ὅτου ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ κανονικὰ ὄρια. Ἀναπότρεπτος ἐπίσης συνέπεια τῆς καθυστέρησεως, εἶναι τὸ ὅτι ἡ εἰδησεογραφία μας δὲν θὰ συνδέεται χρονικῶς μὲ τοὺς μῆνας εἰς τοὺς ὁποίους ἀναφέρεται ἡ ἔκδοσις.

Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀνωμαλίας, ἐλπίζομεν νὰ μᾶς συγχωρήσητε, δεχόμενοι τὴν διαβεβαίωσίν μας ὅτι θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν. Τολμῶμεν ὅμως καὶ ὑπὸ τὰς δυσარέστους ἀκόμη αὐτὰς συνθήκας νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ προγενεστέρων συνεχῶν παρακλήσεών μας, ἀναφερομένων εἰς τὴν συνεργασίαν ὅλων ὅσοι δύνανται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν μας. Ἡ ἀδιαφορία ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον διαλυτικὸν στοιχεῖον καὶ ἐναντίον αὐτοῦ ἀγωνιζόμεθα μὲ καρτερίαν καὶ θάρρος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσητε νὰ τὴν νικήσωμεν.

ΤΟ ΣΤΡΑΟΚΛΕΙΔΙ

² Ἀπὸ τὰ «Χωριανὰ μου» τοῦ Δ. Μπαλαλᾶ.

Ὁ μᾶστορῆς μας σ' ἔκαμε
στραβὸ καὶ σιδερένιο
ν' ἀνοιγοκλῆς τὸ(μ) μάνταλο
τῆς πόρτας τὸ(γ) ξυλένιο.

Κι' ἐκόλλησε στὴν ἄκρια σου
καὶ χέρι καθὼς πρέπει
νὰ γείνης μεγαλύτερο,
νὰ μὴ χωρῆς σὲ τζέπη.

Γι' αὐτὸ κι' ἐμεῖς σὲ κρούβομε
ψηλὰ εἰς τὴ θυρῶν
καὶ ἀπὸ κεῖ σὲ πέρονομε
σὰ θὰ μᾶς γίνης χρεῖα.

Καὶ σὲ περονοῦμε στὸ μικρὸ
τῆς πόρτας μας τρυπάκι
ποῦναι κοντὰ στὸ(μ) μάνταλο
καὶ μοιάζει σὰ(μ) ματάκι.

Μὲ τὸ κατώφλι στήριγμα
στεκούμαστε ὁλόρτα
δεξιὰ στροφῆ στὸ ἀνοιγμα,
ζερβιά σφαλᾶ ἡ πόρτα.

Ὅλες οἱ πόρτες ἔχουσι
τὸ ἴδιο στραοκλεῖδι,
κι' εἶναι τὸ πιὸ πολότιμο
κι' ἐδγενικὸ στολίδι.

Ποὺ δὲν τὸ γκίζει ἄνθρωπος
(Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξη)
νὰ μπῆ στὸ σπίτι τ' ἄλλονοῦ
νὰ κλέψη καὶ ν' ἀρπάξη.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Η ΒΑΣΙΛΟΠΗΤΤΑ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΩΡΑ

Τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1959 ὁ Γνωμαγώρας Ἀθηνῶν ἐώρτασε τὸ ἐτήσιο ἔθιμο τῆς Βασιλοπηττας στὴν ταβέρνα τοῦ ΣΑΜΠΑΝΗ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κούτου 3.

Τυχεροὶ τῆς χρονιάς ὑπῆρξαν οἱ κ.κ. Νικήτας Σακελλαρίδης καὶ Διαμαντῆς Καμπάνης ἔμπορος ἐν Πειραιεῖ, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἔτυχαν τὰ χρυσὰ νομίσματα τῆς πίττας.

Ἡ χαρὰ τῶν συμπατριωτῶν μας ἦτο ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπά των, διότι τοὺς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ συναντηθοῦν μὲ τόσοις ἀγαπημένους συμπατριῶτας μέσα σὲ ἓνα θερμὸ Νισυριακὸ περιβάλλον.

Ἡ ὀρχήστρα τοῦ κέντρου τὴν ὁποῖαν ἀποτελοῦσαν πρόθυμοι καὶ ἐκλεκτοὶ μουσικοὶ συνέβαλε στὸ νὰ μεταβληθῇ ἡ βραδυὰ σὲ μιὰ ἐξαιρετικὴ χορευτικὴ συγκέντρωσι. Τὸ κέφι ἔφθασε στὸ ζενίθ μὲ τοὺς Δωδεκανησιακοὺς χορούς, τοὺς ὁποίους ἐχόρευσαν ὅλοι οἱ παρευρεθέντες. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς βραδυᾶς συνέτεινε καὶ ἡ ἔμφανισις τοῦ ἐκλεκτοῦ καλλιτέχου τῆς φουσαρμόνικας κ. Ἀλεξ., ὁ ὁποῖος καὶ κατεχειροκροτήθη θερμότερα. Μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν ἐσημειώθη συμμετοχὴ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν ἐν Ἀθήναις συμπατριωτῶν μας.

Τοὺς παρισταμένους ἐχαιρέτησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Πανάγος Σακελλαρίδης καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Σωματείου Σαμίων κ. Γεώργ. Σαλαμίνιος καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἡ ΠαναγίαΘερμιανῆ τῶν Ἐμπορευμάτων κ. Ἀλέξανδρος Καράλης.

Τὸ γλέντι συνεχίστηκε μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν, ὅπως συμβαίνει πάντοτε μὲ τὰς συγκεντρώσεις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΩΡΑ καὶ συνεχίστηκε ἀπὸ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν συνδαιτυμόνων στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Χρήστου Καρανίκη.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ

Εὐχαρίστως πληροφοροῦμεθα ὅτι αἱ ἀπὸ καιροῦ καταβαλλόμεναι προσπάθειαι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δ. Σχολείου Μανδρακίου κ. Στ. Κουρζῆ διὰ τὴν ἵδρυσιν Συλλόγου Γονέων καὶ Κηδεμόνων ἐτελεσφόρησαν διὰ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου Κῶ. Τὴν 1ην Φεβρουαρίου τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, ἀριθμούμενα εἰς 65 συνήλθον εἰς τὴν πρώτην Γενικὴν Συνέλευσιν εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον, καθ' ἣν καὶ ἐξέλεξαν τὸ πρῶτον Διοικητικὸν Συμβούλιον. Τοῦτο συνελεθὸν τὴν 4ην Φεβρουαρίου εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Σχολείου, κατηρτίσθη εἰς Σῶμα ὡς ἀκολούθως. Πρόεδρος Γεώργιος Γιαλλούρης, Ἀντιπρόεδρος Ἄντων. Μαυρουδῆς, ταμίας Ἰάκ. Γεωργάκης, Γεν. Γραμματεὺς Χαράλ. Παπάτσος, Κοσμήτωρ Ἰωάννης Μηλᾶς καὶ Σύμβουλοι οἱ Σταμ. Κουρζῆς, Νικ. Κατσιματίδης, Χαρ. Διακομιχάλης καὶ Πασχάλης Διακοβασίλης. Οἱ Σύλλογοι Γονέων καὶ Κηδεμόνων, ἀριθμούμενοι εἰς ἀρκετὰς ἑκατοντάδας καθ' ὅλον τὸ Κράτος, προσφέρουν λίαν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας εἰς τὰ σχολεῖα ἐνισχύοντες αὐτὰ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς. Παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἀνάγκαι τῶν σχολείων μας δὲν παρουσιάζουν τὴν ὀξύτητα ἄλλων σχολείων, χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν Συλλόγων μας καὶ μεμονωμένων συμπατριωτῶν μας, ἐν τούτοις ἀπομένει ἀκόμη εὐρὺ πεδίου δράσεως καὶ διὰ τὸν Σύλλογον Γονέων.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ Διοίκησις του θὰ δικαιώσῃ τὴν ἵδρυσίν του. Ἐλπίζομεν ἐπίσης ὅτι καὶ οἱ γονεῖς θὰ συνεργήσουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν του διὰ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἐνεργοῦ συμπαραστάσεώς των. Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου καὶ εὐχονται κάθε προκοπὴν εἰς τὸ ἔργον του. Ἐπίσης συγχαίρουσιν τὸν Διευθυντὴν τοῦ Σχολείου κ. Στ. Κουρζῆν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἰδρυτικῆς Ἐπιτροπῆς κ.κ. Γ. Γιαλλούρη, Νικ. Κατσιματίδην καὶ Πασχάλην Διακοβασίλην διὰ τὴν πρωτοβουλίαν των, καθὼς καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου διὰ τὴν τιμητικὴν ἐκλογὴν των.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ Γυμνασιακὸν Παράρτημα

Κατὰ τὰς ἐκ Νισύρου πληροφορίας μας, ἤρχισαν τὰ μαθήματα τοῦ Γυμνασιακοῦ Παραρτήματος τὴν 8ην Ἰανουαρίου. Οἱ ἐγγραφέντες μαθηταὶ ἀνέρχονται εἰς 36 ἔξ ὧν 22 εἰς τὴν Α' τάξιν καὶ 14 εἰς τὴν Β'. Τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων προηγήθη ὁ ἀγιασμός, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἑορταστικὸν χαρακτήρα μὲ τὴν προσέλευσιν τῶν Ἀρχῶν, τῶν γονέων καὶ ἀρκετοῦ κόσμου. Μετὰ τὸν ἀγιασμόν ἐξεφώνησαν ἐμπνευσμένους λόγους ὁ Διευθυντὴς τοῦ Παραρτήματος Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Μεσημέρης καὶ ὁ Δήμαρχος κ. Γεώργιος Γιαλλούρης. Αἱ ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν πληροφορίαι μας, παρουσιάζουν τὸν κ. Μεσημέρην ὡς ἐξαιρετικὸν ἐκπαιδευτικόν, διαπνεόμενον ὑπὸ θερμοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς καλλιτέρας δυνατῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν. Ἀτυχῶς δὲν κατορθώθη νὰ εὔρεθῇ καὶ καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν, παρὰ τὰς προσπάθειαις πού καταβλήθησαν. Ἄντ' αὐτοῦ διορίσθη ὁ Γυμναστής κ. Νικόλαος Ροντήρης, ὁ ὁποῖος θὰ διδάξῃ τὰ Μαθηματικά. Ἐνδείκνυται συνεπῶς, ὅπως μὴ σταματήσουν αἱ προσπάθειαι διὰ τὸν διορισμὸν καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν, ὥστε ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους τὸ Παράρτημα νὰ ἐργασθῇ κανονικά.

Πληροφορούμεθα ἐπίσης ὅτι ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς ἀποδεχθεὶς παράκλησιν τοῦ Δημάρχου Γ. Γιαλλούρη, ἐψήφισε ποσὸν 800 δολλαρίων διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ βαρύνοντος τὸν Δήμον μισθοῦ τοῦ δευτέρου καθηγητοῦ.

Καὶ πάλιν ὁ Διαβάτης

Ἐλάβομεν καὶ δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἐρώτημα:

«Ἀπὸ σχόλιον εἰς τὸ περιοδικὸν Νισυριακὰ Χρονικά, σχετικῶς διὰ τὸ Διαβάτη, μέλος τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς ἐρωτᾷ: Διατί οἱ ὑπεύθυνοι δὲν ἔδωσαν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸ ἐν λόγῳ περιοδικόν, συμφώνως μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των, τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν οἵτινες ἀπέστειλαν

τὰ χρήματα διὰ τὴν περιτοίχισιν τοῦ κτήματος τῆς Ἱ. Μονῆς Διαβατηνῆς;». Δὲν γνωρίζομεν ποῖον εἶναι τὸ μέλος τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς πού ἐρωτᾷ καὶ ἀκόμη δὲν μπορούμε νὰ καταλάβωμεν ποιους ἔννοεὶ ὡς «ὑπευθύνους». Ἐὰν ἔννοῃ τὴν σύνταξι, τὸν πληροφοροῦμε ὅτι τὴν πληροφορία μας ἀ γ ρ ε ὑ σ α μ ε τυχαίως ἀπὸ συζήτησι πού εἴχαμε μὲ ἔγκριτον συμπολίτην μας. Ἐὰν ἔννοῃ τὸν πρωτεργάτην τοῦ ἐράνου Δημήτριον Στεφάνου, ἀναμφισβητήτως ἀστοχεῖ, διότι ἀγνοεῖ τὸν πατριωτισμὸν καὶ κυρίως τὴν μετριοφροσύνην τοῦ καλοῦ αὐτοῦ συμπατριώτου μας. Τὸ ἐρώτημά του δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ἀπευθύνῃ σὲ μᾶς, ἀλλὰ στὸν πραγματικὰ ὑπεύθυνον. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἐρωτῶν, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐδέχθη τὴν δωρεὰν καὶ γνωρίζει τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐφρόντισε νὰ μᾶς γνωστοποιήσῃ.

Γεωργοοικονομικὰ στοιχεῖα Νισύρου

Μὲ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην σελίδα τὴν ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τοῦ Γεωπόνου κ. Δημ. Κογιόπουλου παρὰ τῶ ἐν Κῶ ὑποκαταστήματι τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης. Ὁ κ. Κογιόπουλος ὡς πεπειραμένος καὶ ἐπιδέξιος χειροῦργος, ἀνατέμνει τὴν ἀσθενοῦσαν γεωργοοικονομικῶς Νίσυρον, καθορίζει τὴν πάθησιν καὶ τὰ αἷτια αὐτῆς καὶ ὑποδεικνύει τὰ μέσα θεραπείας. Θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν μας νὰ συγχαρῶμεν τὸν κ. Κογιόπουλον διὰ τὴν πληρότητα τῆς ἐκθέσεώς του καὶ κυρίως νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν μας πατρίδα, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἀνάγλυφον καὶ χαρακτηρίζει τὴν ὅλην ἔκθεσίν του. Τὸ γεωργοοικονομικὸν πρόβλημα τῆς πατρίδος μας, ἔθεωρήσαμεν ἀνέκαθεν ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 πρόβλημά της καὶ κατ' ἐπανάληψιν αἱ στήλαι μας ἠσχολήθησαν μὲ αὐτό. Δυστυχῶς μέχρι σήμερον δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν ἔνδειξιν ἔστω καὶ διὰ μίαν ἀπαρχὴν προσπάθειαις διὰ τὴν

άντιμετώπισίν του. Ἡμεῖς ἐν τούτοις θὰ συνεχίσωμεν τὴν προσπάθειαν καὶ τὸν ἀγῶνα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κάποτε θὰ κατανικηθῆ ἢ ἀδιαφορία ποῦ ἐπιδεικνύεται. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως λίαν προσεχῶς, περιοριζόμεθα νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν συμπατριωτῶν μας εἰς τὸ τελευταῖον ἰδίως κεφάλαιον τῆς ἐκθέσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «ΛΗΠΤΕΑ ΜΕΤΡΑ».

Τὸ Μαθητικὸν Συσσίτιον

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ μας Σχολείου μὲ τὴν βοήθειαν ἀποφοίτων καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Διευθυντοῦ του, ἔδωσαν θεατρικὴν παράστασιν μὲ τὸ ἔργον τοῦ Διδασκάλου Ἐμμ. Κρούσκου «Ἡ ἀναπαράστασις τοῦ Σωτῆρος», ἡ ὁποία καὶ ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν. Τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιάς οἱ μαθηταὶ μὲ τοὺς διδασκάλους των, ἔψαλαν τὰ κάλαντα. Αἱ εἰσπράξεις καὶ τῶν δύο, διετέθησαν ὑπὲρ τοῦ Μαθητικοῦ συσσιτίου. Τὸν Διευθυντὴν κ. Κουρζῆν καὶ τοὺς διδασκάλους, συγχαίρομεν δι' ἀμοτέρας τὰς ὠραίας πρωτοβουλίας των.

Μόλις πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Παιδί-ατρος κ. Γεώργιος Καθοπούλης, Διευθυντὴς τῆς Κλινικῆς Κῶ ὁ «Ἀσκληπιός», κατὰ τελευταίαν μετάβασίν του εἰς Νίσυρον, ἐξήτασε δωρεάν μεγάλον ἀριθμὸν παιδιῶν. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν προέκυψε τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα ὅτι τὰ 60% τῶν παιδιῶν εἶναι ἀδενικά, λόγῳ ὑποσιτισμοῦ. Τὸ πλεόν δυσάρεστον εἶναι ὅτι συντόμως, ἴσως καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, θὰ διακοπῆ καὶ τὸ παρεχόμενον Μαθητικὸν συσσίτιον (πρωινὸ ρόφημα) καὶ συνεπῶς ἡ κατάστασις θὰ χειροτερεύσῃ. Ἡ σημασία τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἐπείγοντος νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἡ ἐπικίνδυνη δι' ὅλους τοὺς κατόικους κατάστασις εἶναι τόσον φανερὴ, ὥστε νὰ παρέλκη κάθε ὑπόδειξις μας. Εἶναι

καὶ αὐτὸ μιά ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Γεωργίας ποῦ γέμιζε τὰ κελλάρια ἀπὸ τὶς ἀπαραίτητες τροφές, ὥστε νὰ πιστεύωμεν ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν καλῶν καὶ φιλοτίμων γεωργῶν μας δὲν θὰ περιλαμβάνεται στὸ ποσοστὸ τῶν 60%.

Τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον

Ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, ἤρχισαν καὶ συνεχίζονται κανονικῶς κατὰ Κυριακὴν, τὰ μαθήματα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν 62 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Τὰ μαθήματα διδάσκει ὁ Ἀρχιερ. Ἐπίτροπος αἰδεσιμώτατος Μιχαὴλ Σκουλλῆς, εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ ὁποῖου καὶ ὀφείλεται ἡ ἴδρυσις καὶ λειτουργία του. Συγχαίρομεν τὸν αἰδεσιμώτατον καὶ εὐχόμεθα τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν καὶ δικαίωσιν τῶν κόπων του, διὰ τὸ καλὸν τῶν μικρῶν μαθητῶν. Ἐλπίζομεν ἐπίσης ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου θὰ πυκνώσουν τὰς τάξεις τοῦ Κατηχητικοῦ.

Ἡ «Ἑορτὴ τοῦ Παιδιοῦ»

Μὲ ἐπιτυχίαν διεξήχθη καὶ ἐφέτος ἡ καθιερωθεῖσα πλέον «Ἑορτὴ τοῦ Παιδιοῦ» μὲ τὸ χριστουγεννιάτικο δένδρον, παρουσία τῶν Ἀρχῶν καὶ ὄλων τῶν κατοίκων. Κατ' αὐτὴν ὠμίλησαν δι' ὀλίγον ὁ Δήμαρχος κ. Γιαλλούρης, εὐχαριστήσας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐορτῆς καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Σταμάτης Κουρζῆς. Ἔτσι καὶ ἐφέτος ἡ Πρωτοχρονιά ἦταν ἡμέρα χαρᾶς γιὰ ὅλα τὰ μικρὰ Νισυρόπουλα, εἰς τὰ ὁποῖα διενεμήθησαν ὠραῖα παιχνίδια. Τὸν Δήμαρχον καὶ ὄλους ὄσους συντελέεσαν στὴ χαρὰ τῶν μικρῶν μας, συγχαίρομεν ἐγκάρδια.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἔπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

(συνέχεια)

ἀμυγδαλόφυλλα, τὰ Ἴον τὰ φύλλα τῆς ἀμυγδαλῆς· 2ον τὰ φύλλα τῶν ἀμυγδάλων, χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Νίσυρον διὰ τὴν πύρρῳσιν τοῦ φούρνου. Ταῦτα ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς βαφικὴ ὕλη. Εἰς νερὸ μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἔβραζαν φύλλα ξηρῶν ἀμυγδάλων ἔβραφον αὐγὰ κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην. Διὰ τὴν βαφὴν αὐγῶν ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἔκχυμα φύλλων («τσιπφῶν») τῶν κρομμυδιῶν.

ἀνάβολος· ὄχι εὐκόλος, ὄχι βολικός, ἀνάποδος· «ἀνάβολα μούρκουνται οἱ δουλειαῖς μου».

ἀνάιμα(ν), τὸ καὶ ἀνάεμα(ν), τὸ ἐκ τῆς ἀρχαίας λέξεως ἀνάδεμα. Ἡ λέξις ἐσήμαινε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ περιδεδεμένον, καὶ δὴ ταινίαν τοῦ μετώπου. Ἐν Νισύρῳ εἶναι εἶδος κινητῆς κούνιας τῶν βρεφῶν: Τετράγωνον ὕψος, ἐγγωρίου ὕφαντουργικῆς τέχνης, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰ δύο ἀντίστοιχα ἄκρα προσδένονται ἀνάλογοι ταινίαι οὕτως ὥστε νὰ ἀναρτᾶται τὸ ἀνάεμαν ἀπὸ τοῦ ὤμου. Ἐκτὸς τοῦ λικνικοῦ προορισμοῦ, τὸ ἀνάεμα χρησιμεύει καὶ διὰ τὸν ἀγροτικὸν βίον, ὡς φορεὺς τῶν ἐφοδίων (φαγητοῦ, μικρῶν ἐργαλείων).

ἀνακατοσούρα, ἡ καὶ ἀνεκατοσούρα· Ἴον σύγχυσις, παραχῆ, θόρυβος· «Μὴ μᾶς κάμνης ἀνακατοσούραις»· 2ον στομαχικὴ ἢ νευρικὴ διατάραις· «ἔπιασέμ ἀνακατοσούρα»· «βαστᾶ με μιὰ ἀνακατοσούρα»· 3ον λέγεται περὶ γυναικὸς ἢ ὁποῖα ἀγαπᾶ νὰ φέρῃ συγχύσεις· θορυβοποιός.

ἀνακαφᾶς, ὁ τὰ πρὸς ζῳάρκειαν· «βγάλλω τὸν ἀνακαφᾶμ μου» ἐξοικονομῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, «βγάλλω τὸ ψωμάκι μου τὸ καθημερινόν».

ἀντάρα, ἡ Ἴον νεφέλωμα· σύννεφον· «Βρέ ἀντάρες ποῦχ' ὁ οὐρανός». 2ον κρότος πυροβόλου. «ἀντάρα τοῦ τουφεκιοῦ».

ἀντρέρφος, ὁ ἀντραέρφη, ἡ ἀνδράδελφος, ἀνδραδέλφη.

ἀντρομοῦρι(ν), τὸ : Τοπικὸν κληρονομικὸν ἔθιμον Νισύρου· ἐὰν ἡ σύζυγος

ἀποθάνῃ ἄνευ τέκνων, ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς περιέρχεται εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς συγγενεῖς ἐξ αἵματος· δικαιοῦται ὅμως ὁ ἐπιζῶν σύζυγος νὰ λάβῃ ὡς νόμιμον μοῖραν ἐν κτῆμα ἐκ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἀποθανούσης συζύγου του, ἐνίστε δὲ κατ' ἐκλογὴν του.

ἀνώϊ(ν), τὸ ἀνώγαιον. Ἀντίθ. κατώϊ(ν).

ἀνώϊ(ν), (τὸ)· εἶδος «ἀραφιοῦ» ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν πόρταν ἢ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ παράθυρον.

ἀξάγκωνα· ἐπίρρ. μὲ δεδεμένας τὰς χεῖρας ὅπισθεν· ὀπισθάγκωνα. «ἐπήρᾶν τους στῆφ φυλακὴν ἀξάγκωνα»· «ἀ σὲ δέσω θέλει ἀξάγκωνα». Πάντοτε παρὰ Νισυρίοις τὸ νὰ ἔχη τις τὰς χεῖρας ἀξάγκωνα ἔθεωρεῖτο κάτι τὸ ἀνευλαβές, τὸ κακῆς ἀνατροφῆς ἐνδεικτικόν. Κατάπληξιν δὲ γενικὴν ἐνεποιεῖ, ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἰταλικῆς εἰς τὰ Δωδεκάνησα ἐπίδρομῆς στρατιῶταί τινες εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν εἶχον τὰς χεῖρας ὀπισθάγκωνα! Εἰς τὰ σχολεῖα πολλοὶ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ ἐδένοντο μὲ τὰς χεῖρας ἀξάγκωνα ἤτο στάσις ἐξευτελισμοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ ἀπειλητικὴ φράσις: «κάτσε ἡσυχὰ ἀξάγκωνα θὰ σὲ δέσω».

ἄξαμον, τὸ μέτρησις ἐπὶ ῥαπτῶν καὶ ὑποδηματοποιῶν. «ἐτίηρέμ μου ἄξαμο γιὰ παπούτσια». «ἐπήρα ἄξαμο γιὰ τὸ σουρτοῦκομ μου». Καὶ ῥῆμα: ἀξαμώννω καὶ ξαμώννω: Ἴον μετρῶ μήκος· «ξάμωσε τὸ πανὶ πάνω νὰ δῆς φτάννει»; 2ον σηκῶν τὸ χέρι ἀπειλητικῶς διὰ νὰ κτυπήσω κανένα. «Μὴν ἐξαμώννης χέριμ πάνω μου».

ἀξαζούμενος, ὁ Ἴον ἱκανός· Εἰς γαμήλιον ἄσμα χοροῦ:

«Τίνος εἶν' τὸ περιόλιον
τοῦτομ πού κρατοῦμεν ὅλοι;
Τ' ἄρκοντα τοῦ (τάδε) εἶναι γ
κ' ἔδωκέν το τοῦ γαμπροῦ του
τᾶξου-τᾶξαζούμενο του».

2ον ὁ πολῦτιμος ἐν γένει· «ἀξάζούμενόμ πρᾶμα». Ἐν Κύπρῳ εὗρηται ἡ λέξις μὲ τὴν ἐκφορὰν ἀξαζόμενος.

(συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό ΔΗΜ. ΚΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ, Γεωπόνου Α.Τ.Ε.

ΕΚΤΑΣΙΣ

Ἡ Νίσυρος (κυρία νήσος) καταλαμβάνει ἑκτασιν 42 χμ². Περί ταύτην καὶ εἰς ἀποστάσεις 6-20 ν. μιλίων κείνται αἱ νησίδες Γιαλί (1)2 Δήμος Μανδρακίου, 1)2 Κοινότης Ἐμπορείου), Κανδελέουσα (Μανδράκι), Περγουῖσα (Μανδράκι), Στρογγυλή (Ἐμπορείος), Ἅγιος Ἀντώνιος (Ἐμπορείος) καὶ Παχιά (Κοινότης Νικιῶν). Ἄσασαι καταλαμβάνουν ἑκτασιν 6 χμ². Εἶναι βράχοι ἀκατοίκητοι, χρησιμοποιούμενοι κυρίως ὡς βοσκότοποι καὶ στερούμενοι οἰκονομικῆς σημασίας, πλὴν τοῦ ἡμίσεος τῆς νησίδος Γιαλί (Μανδράκι) ἐξ ἧς ἀνορύσσεται ἡ γνωστὴ κίσσηρις (κ. ἐλαφρόπετρα).

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνέρχεται εἰς 570 οἰκογενείας ἀριθμούσας ἐν συνόλῳ 2260 ἄτομα. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κῶ μεθ' ἧς ἐπικοινωνεῖ μέσῳ Καρδαμίνης (ἀπόστασις 12 ν. μιλίων) τρις τῆς ἐβδομάδος διὰ μικροῦ ἐπιτάκτου π)κ σκάφους. Ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Κῶ ἡ ἀπόστασις εἶναι 25 ν. μίλλια. Τὸ ὀδικὸν δίκτυον τῆς νήσου καταλαμβάνει μῆκος 15 χιλιομέτρων καὶ συνδέει ὅλα τὰ χωρία μετὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου.

Ἡ νήσος ἠλεκτροφωτίζεται. Εἰς Μανδράκι ὑπάρχουν ἐγκαταστάσεις (πετρελαιομηχανὴ Perkins, ἀγγλική, 45)50 HP) παρέχουσα ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς ὅλα τὰ χωρία. Ἐπίσης μικρὸν παγοποιεῖον (δυναμικότης 40 στηλῶν) διὰ τὰς πλεον ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τῆς νήσου (ὕδατοδεξαμενὴ ὀμβρίων ὕδατων 250μ³, πετρελαιομηχανὴ General Motors, 35 HP, Η.Π.Α.).

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Ἡ Νίσυρος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες εἶναι τυπικαὶ μορφαὶ ἠφαιστειογενῶν σχηματισμῶν. Τὰ πετρώματα εἶναι κυρίως ἠφαιστειακοὶ τόφφοι καὶ ἀνδεσίται. Ὑψηλότερα κορυφὴ περὶ τὸ κέντρον τῆς νήσου εἶναι ὁ Διαβάτης (1120 μ.). Τὸ ἠφαίστειον τῆς Νισύρου (περὶ τὰ 500 μ.) θεωρεῖται ἐν ἐνεργείᾳ. Ὑδατα ἔδαφικὰ, ἀρτεσιανὰ, πηγαῖα κλπ. δὲν ὑπάρχουν. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν Γεωλόγων ἡ ἐξεύρεσις ὕδατος, ἔστω καὶ διὰ γεωτρήσεως μεγάλου βάθους, εἶναι ἀνέφικτος. Ἡ ὕδρευσις τῶν κατοίκων γίνεται δι' ὕδατοδεξαμενῶν ὀμβρίων ὕδατων. Παραλιακῶς ἀναβλύζουσι θερμομεταλλικὰ ὕδατα (θερμοκρασίας 40-52° Κ) δημιουργοῦντα τὰ ἱαματικὰ λουτρά Μανδρακίου, Πάλων καὶ Νικιῶν.

ΚΛΙΜΑ

Ἡ Νίσυρος ἀνήκει εἰς παρατροπικὴν ζώνην. Τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν. Δὲν ὑπάρχουν θερμομετρικὰ καὶ βροχομετρικὰ στοιχεῖα. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν, ὅτι τὸ ὕψος τῆς βροχῆς δέον νὰ κυμαίνεται εἰς τὰ 400-500 χιλιοστά. Οἱ ἄνεμοι εἶναι συνήθως μέτριοι ἕως ἰσχυροί. Περισσότερον ἀνεμόδαρτος περιοχὴ εἶναι ἡ Κοινότης Νικιῶν. Αἱ θαλασσοταραχαὶ εἶναι συχναὶ (αἰσθητὴ ἢ ἔλλειψις λιμένος). Τὰ ὑψόμετρα τῶν χωρίων εἶναι: Μανδράκι, Πάλαι παρὰ τὴν θάλασσαν, Ἐμπορείος 370 μ., Νικιά 536 μ.

ΕΔΑΦΟΣ

Τὰ γ. ἐδάφη καταλαμβάνουν ἑκτασιν 7000 περίπου στρεμμάτων, δηλαδὴ τὰ 16-17ο)ο τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου (42 χμ²). Ταῦτα εἶναι προϊόντα ἀποσαθρώσεως ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων, ψαθυρά, ἐνίοτε κισσηροβριθῆ, σπανίως χουμώδη (Λακκί), σχεδὸν ἀβαθῆ καὶ παωχότατα εἰς ἀσβέστιον (παντελῆς ἔλλειψις ἀσβεστοκαμίνων λόγῳ ἀκαταλληλότητος τῶν πετρωμάτων). Εἶναι διαμεμορφωμένα εἰς ἀνα-

βαθμίδας (κ. τάβλες) 200-1500 μ², πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων (Λακκί, *Αργος, Λιές) ἔνθα παρουσιάζονται συνεχόμενα ἐκτάσεις συνολικῆς ἐπιφανείας 1700-2000 στρεμμάτων. Πάντα εἶναι ξηρικά.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Κύρια καλλιέργεια τῆς νήσου εἶναι αἱ δενδρώσεις (ἀμυγδαλιές, ἐλήες, συκές). Πολλὰ ἐκτάσεις κατέχονται ἀπὸ αὐτοφυεῖς βαλανιδιές (Δρῦς ἢ Αἰγίλωψ) καὶ ἀβραμιθιές (Πιστακιά ἢ Τερέβινθος), ὥστε ἐκ τοῦ μακρόθεν νὰ φαίνεται ἡ νήσος κατάφυτος. Τὰ κύπελλα τῶν καρπῶν τῆς δρυὸς περιέχουν δεσικάς οὐσίες. Ὁ κυρίως καρπὸς χρησιμοποιεῖται ὡς κτηνοτροφή (χοῖροι). *Ἄλλοτε ἡ Νίσυρος ἐξῆγεν 100 τόννους βαλανίδια (κύπελλα). Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρήγαγε 50 τόννους καὶ κατὰ τὸ τρέχον (κατ' ἐξοχὴν ἔτος ἀφορίας) θὰ παραγάγῃ περὶ τοὺς 20-25 τόννους.

*Ἡ παραγωγή ἀμυγδάλων ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν οἰκονομίαν τῆς νήσου. Ὑπολογίζονται 15000 περίπου ἀμυγδαλοδένδρων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρήχθησαν 50 τόννοι ἀμυγδάλων (κυρίως σκληροκέλυφα κ. δυνατά). Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος λόγῳ παρενιαυτοφορίας καὶ ξηρασίας μετὰ δυσκολίας θὰ φθάσῃ ἡ παραγωγή τοὺς 5 τόννους.

*Ἡ ἐλαιοπαραγωγή κατὰ πληροφίας τοῦ οἴκειου Ἐπόπτου δακοκτονίας θὰ εἶναι καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μειωμένη ὑπολογιζομένη εἰς 12 τόννους. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὑπολογίζονται εἰς 20.000.

*Ἡ παραγωγή σύκων εἶναι ἐπίσης σημαντικὴ. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ Νίσυρος ὀνομάζετο Ἰντζιρλί (συκονήσι) καὶ διετήρει ἀκμάζουσαν χοιροτροφίαν (οἰκόσιτον καὶ νομαδικήν, βαλανίδια, σῦκα κ.λ.π.). Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος λόγῳ ἐγκαταλείψεως τῶν δένδρων καὶ ξηρασίας ἡ παραγωγή σύκων (ξηρῶν) ὑπολογίζεται εἰς 10 τόννους καὶ ὁ ἀριθμὸς δένδρων εἰς 8000.

*Ἡ καλλιέργεια τῶν σιτηρῶν εἶναι παθητικὴ. Ἡ χρησιμοποιουμένη ἐγχωρία ποικιλία κριθοσπόρου εἶναι ἀκατάλληλος. Ἡ παραγωγή σιτηρῶν κ.μ.δ. ὑπολογίζεται εἰς 250 τόννους (215 τόννοι κριθή). Τὰ ὄσπρια καὶ λοιπὰ ψυχανθῆ καλλιεργοῦνται εἰς ἐλαχίστας ἐκτάσεις διὰ διατροφήν καὶ μόνον τῶν ἀγρ. οἰκογενειῶν (200 στρ.). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ λαχανικά, μπιστανικά, γεώμηλα κ.λ.π. (100 στρ.).

Αἱ ἄμπελοι (150 - 200 στρ.) καλλιεργοῦνται κατὰ πρῶτόγονον τρόπον, σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένα, ἐνῶ ἄλλοτε ἡ ἀμπελοκομία ἤκμαζεν ἐν Νισύρῳ ὡς μαρτυροῦσιν οἱ ὑπάρχοντες ληνοί.

*Ἀπὸ τὰ λοιπὰ δένδρα οἰκονομικὴν σημασίαν παρουσιάζουν μόνον αἱ ἀπιδέαι (Λακκί), ὧν ὅμως αἱ ἀποδόσεις (ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ) συνεχῶς φθίνουν, λόγῳ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν (καλλιέργεια, κλάδευμα, λίπανσις) καὶ τῆς μὴ καταπολεμήσεως τῶν ἀσθενειῶν (700 περίπου δένδρα). Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἀφθονον παρουσίαν αὐτοφυῶν φραγκοσυκῶν (ΟΠΟΥΝΤΙΑ ἢ ΙΝΔΙΚΗ ΣΥΚΗ), ἐνδειξίν τοῦ ξηροθερμικοῦ περιβάλλοντος τῆς νήσου.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

*Ὡς πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν τῆς νήσου αὕτη συνεχῶς φθίνει. Σήμερον ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ 2 ἵπποι, 5 ἡμίονοι, 600 ὄνοι, 350 βοοειδή, 60 πρόβατα (οἰκόσιτα), 1700 γίδια (οἰκόσιτα καὶ ποιμενικά), 700 χοῖροι καὶ 4000 ὄρνιθες. Ἡ διατροφή γίνεται διὰ βοσκῆς (πρίνοι, θάμνοι κ.λ.π.), ἀχύρου, φύλλων συκῆς καὶ ἐλάχιστα διὰ καρποῦ κριθῆς (σιτηρέσια πείνης). Ὡς εἰκὸς αἱ ἀποδόσεις καὶ δὴ τῶν μικρῶν παραγωγικῶν ζώων εἶναι πενιχρόταται, καὶ οἱ θάνατοι εἰς περίπτωσιν βαρυχειμωνιάς μεγάλοι. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ διαρρεῦσαν γ. ἔτος αἱ ἀποδόσεις ὑπῆρξαν ἀνώτεροι τῶν προηγούμενων ἔτων λόγῳ τῆς ἀφθόνου κτηνοτροφικῆς χλωρίδος καὶ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν. Ὑπολογίζεται ἡ μὲν παραγωγή γάλακτος εἰς 25 τόννους, τοῦ δὲ κρέατος εἰς 30.

ΑΛΙΕΙΑ

Ἡ Νίσυρος ὡς περιβρεχομένη ὑπὸ θαλάσσης θὰ ἔδει νὰ διατηρῆ ἀκμάζουσαν ἀλιεῖαν. Ἐν τούτοις ἡ μὲν ἀλιεῖα εὐρίσκεται εἰς πολὺ χαμηλὰ ἐπίπεδα, οἱ δ' ἀλιεῖς εἶναι οἱ πενέστεροι κάτοικοι τῆς νήσου (ρακένδυτοι, ἀξύριστοι καὶ συνεχῶς ἀνυπόδυτοι). Τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην μας ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς μικρὰν γονιμότητα τοῦ ἐναλίου κόσμου (βαθὰ ὕδατα), ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὴν μικρὰν οἰκονομικὴν δυναμικότητα τοῦ ἀγοραστικοῦ κοινοῦ. Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῆ καὶ ἡ ἔλλειψις συγχρονισμένων ἀλιευτικῶν μέσων.

Ἡ ἀλιεῖα ἀσκεῖται μόνον εἰς Μανδράκι καὶ Πάλους. Ἄλλοτε εἰς Αὐλάκι (μικρὸς ὄρμος παρὰ τὴν ΝΑ ἀκτὴν τῆς νήσου, ἐπίνειον τῆς Κοινότητος Νικιῶν) ὑπῆρχε μικρὸς ἀριθμὸς ἀλιευτικῶν σκαφῶν. Σήμερον εὐρίσκεται ἐν τελείᾳ παρακμῇ καὶ ἀφανείᾳ. Τὰ ἀλιευτικὰ σκάφη συνοψίζονται εἰς 1 γρι - γρι ἐργαζόμενον ἤδη εἰς ξένας περιοχὰς (45 HP), 3 τράτες (60 HP), 3 δικτυάρικα (36 HP), 1 παραγαδιάρικο καὶ 2 - 3 μικρὰ κωπήλατα σκάφη. Τὰ ἀλιεύματα γενικῶς ὑπολογίζονται κ.μ.δ. εἰς 40 - 45 τόννους ἐτησίως.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργῶν ὑπάρχει ὁ Γ. Π. Συνεταιρισμὸς Μανδρακίου ἀριθμῶν περὶ τὰ 40 μέλη ἐξ ὧν σημαντικὸν ποσοστὸν εἶναι συνταξιούχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐνισχύονται ἀπὸ συγγενεῖς των τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ λοιπὰ χωρὶά στεροῦνται Συνεταιρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρχων φυτοζωεῖ ἀρκούμενος μόνον εἰς τὴν προμήθειαν 1 - 1,5 τόννων πατατοσπόρου διὰ τὰ μέλη του, ἐνθὺ θὰ ἔδει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς πιστωτικὰς ἐργασίας του (πιστώσεις, λιπάσματα, φάρμακα, σπόροι κ.λ.π.), ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ διεξαγάγῃ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀμυγδάλων ἀποτελούντων ὡς ἀνεφέρθη καὶ ἀλλαχοῦ τὴν βασικὴν οἰκονομίαν τῆς νήσου. Κατὰ τὴν γνώμην μας τὸ τοιοῦτον ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν γεωργικῆς καὶ συνεταιριστικῆς συνειδήσεως τῶν μελῶν του πολλὰ τῶν ὁποίων καὶ δὴ οἱ διοικοῦντες τὸν Συνεταιρισμὸν εἶναι συνταξιούχοι τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐνταῦθα κρίνομεν σκόπιμον νὰ ἐξάρωμεν τὴν συλλογικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων ἐχόντων σήμερον νὰ ἐπιδείξουν σωματεῖα ὡς ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ (Μανδράκι), ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΡΜΙΑΝΗ (Ἐμπορεῖος) καὶ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ (Νικιά) πρωτοπόρων καὶ συντελεστῶν εἰς ἔργα προόδου καὶ πολιτισμοῦ. Οἱ σύλλογοι οὗτοι παρέσχον ἀπτά δείγματα φιλοπατρίας καὶ προοδευτικότητος καὶ δὴ ὁ Γνωμαγόρας (Ἀμερικῆς καὶ Ἀθηνῶν) εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου καθὼς καὶ εἰς τὴν σοβαρὰν οἰκονομικὴν συμβολὴν ὀφείλεται ἡ ἀνακαίνισις τῶν ἱαματικῶν λουτρῶν Μανδρακίου, ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς τῆς νήσου, ἡ κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῆς, παγοποιείου κ.λ.π.

ΝΗΣΙΣ ΓΙΑΛΙ

Διὰ τὴν νησίδα ταύτην ποιούμεθα εἰδικὴν μνείαν, καθότι ἡ πρὸ 2)ετίας ἀρξάμενη ἐξαγωγή κισσῆρεως τείνει νὰ καταστήσῃ ταύτην ἐθνικὸν προϊόν τῆς Νισύρου. Τὸ Γιαλί ἀνήκει κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τὴν Κοινότητα Ἐμπορεῖου. Καταλαμβάνει ἕκτασιν 1,5 - 2 χμ² καὶ ἀπέχει ἐκ Μανδρακίου περὶ τὰ 6 ν. μίλλια. Ἡ κίσσηρις ἐξάγεται ἐκ τοῦ πρώτου ἡμίσεος. Εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ ἐνεργοῦνται ἔρευναι διὰ τὴν δυνατότητα καὶ οἰκονομικὴν σκοπιμότητα ἐξαγωγῆς ὀρυκτοῦ τινοσ δνόματι Περλίτου.

Ἡ ἔταιρεία ΛΑΒΑ ἐξεμίθωσε διὰ μίαν 20)ετίαν τὸ εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου ἀνήκον τμήμα τῆς νησίδος ἀντὶ 35.000 δρχ. ἐτησίως, ὑποχρεουμένης συνάμα τῆς Ἐταιρείας νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν Δῆμον 1,7 δρχ. κατὰ τόννον ἐξαγομένης κισσῆρεως. Αὕτη μεταφέρεται εἰς Ἀμερικὴν, Πειραιᾶ κ.ά. χρησιμοποιουμένη δι' οἰκοδομικὰς ἐργασίας. Κατὰ τὰ 2 τελευταῖα ἔτη ἐξήχθησαν 130.000 περίπου τόννοι κισσῆρεως.

Ἐλάβομεν καὶ δημο-
σιεύομεν κατωτέρω
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ
Δημάρχου μας κ. Γ.
Γιαλλούρη.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΛΟΙ

αὐτοὺς καὶ τοὺς
ἐνισχύη πάντοτε
εἰς ἔργα φιλανθρω-
πίας καὶ ἀγάπης.

Πρὸς
τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν
Νισυριακῶν Χρονικῶν

Εἰς Ἀθήνας

Ὁ Δήμαρχος
Γ. ΓΙΑΛΛΟΥΡΗΣ

ΝΙΣΥΡΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Διὰ τῆς παρουσίας μου παρακαλῶ ὑμᾶς
θερμῶς, ὅπως καταχωρηθῶσιν εἰς τὰς στή-
λας τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, τὰ ὀνόμα-
τα τῶν κάτωθι ἐν Ἀμερικῇ διαμενόντων συ-
μπολιτῶν μας, μὲ τὴν ἔναντι ἐκάστου προ-
σφερθεῖσαν ἐκουσίαν εἰσφοράν, πρὸς τὸν
σκοπὸν ὅπως ὀργανωθῇ καὶ πάλιν κατὰ
τὴν πρώτην τοῦ Νέου Ἔτους ἡ ἀπὸ τετρα-
ετίας καθιερωθεῖσα ἑορτὴ τῆς παιδικῆς
χαρᾶς.

Γάμοι

- Ὀλόκληρο τὸ νησί μας, συμμερίσθηκε τὴ
χαρὰ δυὸ ἀγαπημένων του παιδιῶν, πού ἔνω-
σαν τὴ ζωὴ τους μὲ τὰ στεφάνια τοῦ γάμου
στὴ «Σπηλιανή» στὶς 25 Ἰανουαρίου 1959,
ὑστερα ἀπὸ μιὰ ἀγνὴ ἀγάπη, πού τοὺς ἤνωσε
ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ, τοῦ Γεωργίου Ἐμμ. Λαμπά-
δη καὶ τῆς Ματίνας Τρ. Τριανταφύλλου, μὲ
κουμπάρους τὸν δικηγόρο Ἀντῶνη Πληθίδη
καὶ τὴ δεσποινίδα Ἄννα Μιχ. Ρουσέττου.
Μετὰ τὸ γαμήλιο ταξίδι τοὺς στὴ Ρόδο, ἐπέ-
στρεψαν γιὰ νὰ ἀναχωρήσουν καὶ πάλι γιὰ
τὴν Ἀθήνα, ὅπου καὶ θὰ ἐγκατασταθοῦν.
Τοὺς εὐχόμεθα νὰ ζήσουν ἀγαπημένοι καὶ μὲ
κάθε εὐτυχία.

Σημ. ΝΙΣΥΡ. ΧΡΟΝ.

Τὸ ταιριασμένο ζευγάρι συγχαίρομε
ἐγκάρδια καὶ τοῦ εὐχόμεθα νὰ διατηρηθῇ
τὸ εἰδύλλιο τους, θερμὸ ὅπως εἶναι, σὲ
ὅλη τους τὴ ζωὴ, καθὼς καὶ κάθε χαρὰ
καὶ εὐτυχία.

- Τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1959, ἔγιναν ἐπίσης
στὴ «Σπηλιανή» οἱ γάμοι τῆς Δεσποινίδος
Ἄννας Κετσέ καὶ Νικήτα Καραγιαννίου, μὲ παρα-
νύμφους τοὺς Ἰωάννην Χαρτοφύλην ἐξ Ἀμερικῆς
καὶ τὴν Μαρίαν Ἰ. Διακογιάννην.

Γεννήσεις

- Τὴν 27 Δεκεμβρίου 1958 ἡ Καλλιόπη Μ. Κα-
ρακωνσταντῆ τὸ γένος Ὀρσάρη, ἐγέννησε ἀγο-
ράκι.

- Τὴν ἐπομένην 27)12)58 ἡ Ἄννα Ἰ. Σφακια-
νοῦ, τὸ γένος Κοντοβεροῦ, ἐγέννησεν ὁμοίως ἀγο-
ράκι, πού εἶναι καὶ τὸ ἕνατο παιδί της.

- Τὴν 3)2)59 ἡ Μαρία Ἰ. Κακακιοῦ, ἐγέννησε
κοριτσάκι.

Βαπτίσεις

- Τὴν 6)1)59 ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ Χα-
ραλάμπους Παπάτσου καὶ ἀνομάσθη Ἰωάννα.

- Τὴν 7)1)59 ἐβαπτίσθη ἐπίσης τὸ ἀγοράκι
τοῦ Σταματίου Χριστοδούλου, εἰς τὸ ὄποῖον ἐδό-
θη τὸ ὄνομα Γεώργιος.

Θάνατοι

- Λυπούμεθα διότι ἀναγγέλομεν τόσους θα-
νάτους εἰς πολὺ σύντομον διάστημα. Οὕτω, ἀπε-
βίωσαν:

- Τὴν 18)12)58 ἡ Εἰρήνη Γ. Μακρυγιάννη.

- Τὴν 25)12)58 ἡ Ἄννα Ρουσέττου, τὸ γένος
Κορωνάου.

- Τὴν 24)1)59 ὄλωσ αἰφνιδίως ὁ Ἐμμ. Σκουμ-
πουρδῆς.

1) Παντελῆς Ἀλαμαγκίδης	Δολ.	10
2) Δημήτριος Πουράκης	»	2
3) Γεώργιος Πουράκης	»	2
4) Βασίλειος Μυλωνάς	»	5
5) Ἐμμανουὴλ Β. Πολίτης	»	5
6) Ἀντώνιος Κ. Μαυρουδῆς	»	3
7) Μιχαὴλ Ἐμμ. Σακκλαρίδης	»	5
8) Μιχαὴλ Στ. Φραντζῆς	»	5
9) Ἡρακλῆς Π. Φραντζῆς	»	2
10) Γρηγόριος Ἥλ. Σακκαλῆς	»	10
11) Μιχαὴλ Π. Φραντζῆς	»	5
12) Βασίλειος Τσατσαρώνης	»	2
13) Δημόκριτος Ξένος	»	5
14) Ἰάκωβος Ν. Πολίτης	»	5
15) Ἰωάννης Ν. Πολίτης	»	5
16) Νικόλαος Κ. Μούρας	»	5
17) Γεώργιος Κουλάκης	»	5
18) Ἰωάννης Κλεόπουλος	»	7
19) Τάκης Στεφάνου	»	7
20) Κώστας Ἐμμανουὴλ	»	50
21) Γεώργιος Ἐμμανουὴλ	»	5
22) Μιχαὴλ Σικανδάλιος	»	5
23) Ἰωάννης Παπαδόπουλος	»	5

160

Εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω, οἱ ὅποιοι
ὑπῆρξαν θερμοὶ συμπαράσταται μου,
ἐκφραζῶ τὴν βαθεῖαν μου εὐγνωμοσύνην
καὶ εὐχομαι ὀλοψύχως, ὅπως ἡ χάρις τῆς
Προστατρίας Σπηλιανῆς μας ἐπισκιάζῃ

- Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἢ Ἄνθουλα Χατζιδάκη.
 - Τὴν 27)1)59 ἢ Μοσχού Ἄνδρ. Πατρική.
 - Τὴν 5)2)59 ἢ Καλλιόπη Κατινά.
 - Τὴν 10)2)59 ἢ Καλλιόπη Ν. Καραγιάννη, εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν.
 - Τὴν 11)2)59 ἢ ἀφιχθεῖσα ἐξ Ἀμερικῆς Εἰρήνη Γεωργίου Ὀρφανοῦ, τὸ γένος Στρίκη.
 - Τὴν 15)2)59 ὁ Στέργιος Χαρίτος, ἐτῶν 85.
 - Τὴν 17)1)59 ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ Νικιῶν 13ετῆς μαθητῆς τῆς Α'. τάξεως τοῦ Γυμνασίου Γεώργιος Νικ. Γερασίμου κατόπιν αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος. Οὗτος εἶχε μεταβῆ εἰς Νικιά διὰ νὰ παραστή εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ πατρὸς του ἀπὸ διακόνων εἰς ἱερέα. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ αὐτοκινήτου ἐπεχειρήσε νὰ ἐπιβῆ αὐτοῦ. Δὲν τὸ κατόρθωσε ὅμως καὶ παρεσύρθη διαμελισθεῖς. Τὴν ἐπομένῃν ἐκηδέυθη, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου. Εἰς τὴν κηδείαν παρέστησαν αἱ ἀρχαὶ Μανδρακίου, ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Γυμνασίου μὲ τὸν Διευθυντὴν του ἐπὶ κεφαλῆς καὶ πλήθος κόσμου. Ὁ τότε πρῶτος καὶ τραγικὸς θάνατος τοῦ μικροῦ μαθητοῦ, κατελύπησεν, ὅπως ἦτο φυσικόν, ὁλόκληρο τὸ νησί μας.

Μνημόσυνα

- Τὴν 8)2)59 ἐτελέσθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Ποταμητίσσης, τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἥρωος τῆς Νισύρου ὑπολοχαγοῦ Εὐαγγέλου Χατζηευαγγέλου, παρουσιαστικῶν τῶν Ἀρχῶν τῆς νήσου καὶ πλήθους κόσμου.

Ἑταιρία Προστασίας ἀνηλίκων.

- Τὴν 8)2)59 ἐδόθη χοροεσπερίς εἰς τὸ Ζησιμπούλειον Θέατρον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας. Τὴν ἴδιαν ἡμέραν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας, ὁ Εἰρηνοδικὸν Γεώργιος Μάγκος καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς Πασχάλης Χριστοφόρου ὠμίλησαν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ τῆς δράσεως τῆς Ἑταιρίας.

Ἐλαφρόπετρα.

Τὴν 23)12)59 ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ «Γυαλί» τὸ S/S IGOR μὲ φορτίον 11632μ³ ἐλαφρόπετρας.

Δωρεαί.

- Ἡ Παγκόσμιος Ἐνωσις Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπιτρόπον Νισύρου αἰδεσιμώτατον Μιχαὴλ Σκουλλῆν 287 σάκκους σιταλεύρου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἀπόρους τῆς νήσου.

- Κατόπιν προτάσεως τοῦ Δήμου, ἢ Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆ Σπηλιανῆς, ἀπεφάσισε τὴν παραχώρησιν τῆς χρήσεως τοῦ εἰς θέσιν «Ἅγιος Ἰωάννης» κτήματός της, διὰ τὴν ἀθλησιν τῶν νέων μας καὶ τὴν διάθεσιν δραχμῶν χιλίων διὰ τὴν ἀγορὰν σχολικῶν βιβλίων εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου. Ἀμφότερας τὰς ἀποφάσεις ἐνέκρινεν ὁ Σεβασμιώτατος Ρόδου.

- Ὁ εἰς Η.Π. συμπατριώτας μας Ἰωάννης Μ. Καβαλιώτης ἀπέστειλεν εἰς τὸν Δήμαρχον 25

δολάρια διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικήτα. Ὁ Δωρητὴς ἀπεδέχθη πρότασιν τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ Ἀρχ. Ἐπιτρόπου, ὅπως διατεθῆ τὸ ποσὸν διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ «Ἁγίου Ποτηρίου» τοῦ Ναοῦ καὶ προσεφέρθη ὅπως συμπληρώσῃ τὸ ποσόν.

ΝΙΣΥΡΟΣ. Κατὰ τὰς ἐκ Νισύρου πληροφορίας μας, ζωηρὰ ὑπῆρξεν ἡ θρησκευτικὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα. Οὕτω ἐκτὸς τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Γυμνασιακοῦ παραρτήματος, πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς «Ποταμίτισσας» ἐπανηγυρίσθη καὶ ἐφέτος μὲ μεγάλην λαμπρότητα καὶ συμμετοχὴν τῶν πιστῶν. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ καθηγητῆς τῆς Θεολογίας κ. Σταυρὸς Ἱ. Κέντρης. Τὸ ἀπόγευμα ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Ζησιμπούλειον, ὁ χορὸς τῆς Κούπας. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι τὸ παλαιὸν ἔθιμον τοῦ «τραπεζιοῦ» ποῦ διεκόπη ἀπὸ καιροῦ, δὲν μπόρεσε νὰ ἐπαναληφθῆ. Αἱ δυσκολίαι ποῦ παρουσιάζονται εἶναι ὅτι ὑπάρχει πιθανότης νὰ μὴ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ ἔξοδα ποῦ ἀπαιτοῦνται καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀπόδημοι Νισύριοι, ὅπως τὸ καλοκαίρι, ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀντιδράσεως τῆς κοινῆς γνώμης ἐναντίον τῆς μεγάλης φορολογίας τῶν ἐσόδων τοῦ Ναοῦ. Λαμπρὰ ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων. Τὸν Σταυρὸν ἀνέστυρεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὁ Θεοφάνης Σ. Παυλάκης.

Ἀποκορύφωμα τῆς Θρησκευτικῆς κινήσεως, ὑπῆρξεν ἡ ἀφιξίς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου, ἐκτελοῦντος τὴν ποιμαντορικὴν περιοδείαν του, τὴν 15ην Ἰανουαρίου. Αἱ ἀρχαί, οἱ κάτοικοι καὶ τὰ σχολεῖα, ἐπεφύλαξαν εἰς τὸν θρησκευτικὸν ἡγέτην των θερμότητην ὑποδοχῆν. Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐτέλεσε πανηγυρικὸν ἑσπερινὸν εἰς τὴν «Σπηλιανῆ» καὶ ἐπροχέρισεν εἰς ὑποδιάκονον τὸν Ἐμμανουὴλ Παπαντωνίου, ἐκ Λαέρμων τῆς Ρόδου. Τὴν ἐπομένῃν ἔλειτούργησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς Πάλους, ὁπότε καὶ ἐχειροτόνησε τὸν ὑποδιάκονον εἰς Διάκονον. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὰ σχολεῖα καὶ δι' ἐμπνευσμένου λόγου πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐξῆρε τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς

παιδείας ἀγαθὰ καὶ ἔδωσε πατρικὰς νουθεσίας. Ἐν συνεχείᾳ ἐχοροστάτησεν εἰς ἑσπερινὸν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν, κατὰ μυστὸν ἀπὸ πιστοῦς καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

Τὴν 17ην Ἰανουαρίου ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὰ Νικεῖα, καθ' ἣν καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν διάκονον Νικόλαον Γερασίμου, τὸ δὲ ἀπόγευμα ἐτέλεσε τὸν ἑσπερινὸν εἰς τὸν Ἐμπορεῖον καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

Τὴν ἐπομένην 18ην Ἰανουαρίου, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Θεῖαν λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Ποταμίτισης. Κατ' αὐτὴν ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν ἱεροδιάκονον Δημήτριον Μαστρογιάννην, προσφωνήσας αὐτὸν καταλλήλως.

Τὴν 19ην Ἰανουαρίου ἐπεσκέφθη τὸν Δῆμον καὶ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας, τὸ δ' ἀπόγευμα ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸ προεδρεῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως.

Τὴν 20ὴν Ἰανουαρίου καὶ μετὰ τὴν Θεῖαν λειτουργίαν εἰς τὴν Σπηλιανήν, προήδρευσε συνεδρίασεως τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Σπηλιανῆς καὶ Ποταμίτισσης, ἐπιλύσας διάφορα ζητήματα αὐτῶν. Τὸ ἑσπέρας, ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν ἑσπερινὸν εἰς τὸν ἱ. Ναὸν τοῦ ἁγίου Νικητά, τὸ δ' ἑσπέρας τῆς ἐπομένης εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῆς Ποταμίτισης.

Τὴν 22αν Ἰανουαρίου ἐτέλεσεν ἑσπερινὸν καὶ παράκλησιν εἰς τὴν Σπηλιανήν, τὴν δὲ ἐπομένην ἀνεχώρησεν διὰ σκάφους τῆς Θ.Ο.Α., προπεμφθεὶς παρὰ τῶν ἀρχῶν, τοῦ λαοῦ καὶ τῶν σχολείων.

Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἐωρτάσθησαν ἐφέτος παρὰ τῶν σχολείων μας εἰς τὸ Ζησιμοπούλειον αἱ ἑορταὶ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τῆς Μητέρας, τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου καὶ τὴν 2αν Φεβρουαρίου. Ὁμιλητὴς εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἑορτάς ἦτο ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γ. Παραρτήματος, καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας κ. Νικόλαος Μεσημέρης μὲ θέματα «Διδάγματα ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» καὶ «Ἡ θυσία τῆς Μητέρας», ὁ ὁποῖος καὶ ἐπέτυχεν νὰ συναρπάσῃ κυριολεκτικῶς τὸ κατακλύσαν τὸ Θέατρον ἀκροατήριον καὶ νὰ προκαλέσῃ θύελλαν χειροκροτη-

μάτων καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Τὰ αὐτὰ χειροκροτήματα ἐπεφύλαξε τὸ ἀκροατήριον καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίδας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀπήγγειλαν μονολόγους, διαλόγους καὶ ποιήματα καὶ ἔψαλαν διάφορα ἔθνικὰ ἄσματα καὶ τὸν Ἐθνικὸν Ὑμνον.

Οἱ παραστάντες συνεχάρησαν ἐπίσης Καθηγητὰς καὶ Διδασκάλους διὰ τὸ ἄρτιον πρόγραμμα τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ἀκρῶς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσίν του.

NEA YOPKH.— Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας.

Ὁ ἀδελφός μας Νικόλαος Τσουκαλᾶς, Πρόεδρος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἤνοιξε δικηγορικὸν γραφεῖον εἰς τὴν Διεύθυνσιν 170 Broadway Suite 1610-12, NEW YORK 18 N.Y. τηλέφωνον Cortlandt 7-6938. Συγχαίρομεν τὸν ἀγαπητὸν κ. Τσουκαλᾶν καὶ τοῦ εὐχόμεθα ἐπιτυχῆ σταδιοδρομίαν.

Οἱ νέοι μας Γεώργιος Π. Παντελίδης καὶ Δημήτριος Ν. Σκανδάλιος ἐκλήθησαν νὰ ὑπηρετήσουν τὴν θητεῖαν των εἰς τὸν στρατόν. Ἐπίσης ὁ νέος ἐμποροπλοίαρχος Γεώργιος Τριανταφύλλου, κατετάγη ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὸ πολεμικὸν Ἄμερ. Ναυτικόν.

ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τὴν 30ὴν Ἰαν., εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τοῦ Ἑλλ. Ἐκπαιδ. τοῦ Μπρόνξ, ἔλαβε χώραν ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ πλήρες ὅπως κάθε χρόνον πρόγραμμα Ἐθνικοῦ περιεχομένου. Ὁ συμπατριώτης μας Θεολόγος Ἀρχιμανδρίτης Αἰμ. Τσιρπανλῆς, ἐξεφώνησεν ἐμπνευσμένον ἐπίκαιρον λόγον, μεστὸν διδαγμάτων τοῦ ἔργου τῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν καὶ ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ συμπατριώτου μας ἐπίσης Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Νικολ. Χατζηδημητρίου, ἐξάρας τὴν αὐτοθυσίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς Ἐθνικῆς μας γλώσσης καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς φυλῆς. Συγχαίρομεν τὸν ἀδελφόν μας Ν. Χατζηδημητρίου, ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὸν Ἑλληνισμόν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατριδα μας.

Δ ω ρ ε α ἰ .

— Ὁ κ. Χαράλαμπος Κοντονικολάου, προσέφερεν εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν μας

ὕπερ τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ εἰς μνήμην τοῦ Χριστοφῆ Ν. Χριστοφῆ δολλάρια 20, ἀντὶ στεφάνου. Ἡ ἐμπνευσμένη καὶ εὐγενικὴ χειρονομία τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μας, ἔκαμεν ἀρίστην ἐντύπωσιν μεταξύ τῶν συμπατριωτῶν μας.

Ἀφίξεις.

- Ἀφίχθη ἐκ Νισύρου ὁ αἰδεσιμώτατος Γεώργιος Καμπανῆς μετὰ τῆς πρεσβυτέρας Ἄννας, προκειμένου νὰ ἀναλάβῃ καθήκοντα ἱερέως.

- Ἐπίσης ἀφίχθη ἀεροπορικῶς ὁ ἀδελφός Κων. Γενᾶς. Τοὺς καλωσορίζομεν.

Γάμοι.

- Τὴν 28 Δεκεμβρίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγ. Σπυριδωνος οἱ γάμοι τῆς Εἰρήνης Γ. Χαρτοφύλη μετὰ τοῦ Νικολάου Βλάμη.

- Τὴν 4 Ἰανουαρίου καὶ εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Βαλτιμόρης, ἐνυμφεύθησαν οἱ Ἄννα Ἐμμ. Σταματιάδη καὶ Νικόλαος Κοτσάρης.

- Τὴν 11 Ἰανουαρίου ἐνυμφεύθησαν ἐπίσης οἱ Αἰκατερίνη Χριστοδούλου καὶ Ἰωάννης Γλυκῆς εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ ΡΕΡΤΗ ΑΜΒΟΥ.

- Εἰς ΡΙΤΤΣΒΟΥΡΓ ΠΕΝ. ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Εἰρήνης Γ. Χαρτοφύλη καὶ τοῦ Ἀγγέλου Ἀρσένη. Εἰς τὰ νέα μας ζεῦγη εὐχόμεθα κάθε εὐτυχίαν.

Γεννήσεις.

Τὴν 7ην Ἰανουαρίου ἡ κ. Πολύμνια Νικήτα Γιαννιοῦ ἐγέννησεν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσῃ.

Θάνατοι.

- Τὴν 12ην Νοεμβρίου ἀπεβίωσε καὶ τὴν 15ην ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἀστορίας ὁ ἀδελφός μας Κωνστ. Ν. Κατελᾶνος.

- Τὴν 16ην Δεκεμβρίου ἀπεβίωσε καὶ ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἀστορίας ὁ Γεώργ. Τριαντ. Κουτσομπάρης, σύζυγος τῆς Μαρίας Ἄντ. Χαρτοφύλη.

- Τὴν 6 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσεν ἡ Μαρία Λάσκαρη Πάππου, τὸ γένος Καραγεώργη, ἐκ Νικεϊῶν καὶ τὴν 9ην ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου.

- Τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἀπεβίωσεν ὁ ἀδελφός μας Ἰάκωβος Κ. Φασουλαρῆς. Τὴν κηδεῖαν του παρηκολούθησεν ὀλόκληρος ἡ παροικία τοῦ Πικσκίλ.

- Ὁλως αἰφνιδίως ἀπεβίωσε τὴν 29ην Δεκεμβρίου ὁ ἀγαπητός μας Ἀδελφός Χριστοφάκης Ν. Χριστοφῆς. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐτελέσθη τὴν 2αν Ἰανουαρίου εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, προεξάρχοντος τοῦ Πανος. Ἀρχιμανδριτοῦ Αἰμιλίου Τσιρπανλῆ, ὅστις καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐπικήδειον. Ἡ ὀργάνωσίς μας ἔχασεν ἓνα ἐκλεκτὸν μέλος τῆς, τὸ ὁποῖον διετέλεσε πολλακίς μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ Γεν. Γραμματεὺς αὐτῆς. Ὁλόκληρος ἡ Νισυριακὴ παροικία ἐθρήνησε τὸν πρόωρον χαμόν του καὶ πολλοὶ στέφανοι ἐκάλυψαν τὴν σορόν του. Ὁ ἀείμνηστος ἦτο καλὸς οικογενειάρχης καὶ Χριστιανός, διεκρίνετο διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ πραότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τὰ φιλοπάτριδα αἰσθήματά του καὶ ἔχαιρεν ξεχωριστῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως μεταξύ τῶν συμπατριωτῶν μας.

Εἰς τοὺς οἰκείους ὄλων τῶν ἀποβιωσάντων ἀδελφῶν μας, ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συλλυπητήριά μας.

Μνημόσυνα.

Εἰς μνήμην ἀποβιωσάντων ἀδελφῶν μας, ἐτελέσθησαν τὰ κατωτέρω μνημόσυνα:

- Τὴν 21)12)58 εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ ἁγ. Δημητρίου Ἀστορίας, εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Κ. Κατελάνου.

- Τὴν 11)1)59 εἰς τὸν Ἱ. Ν. τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἰακώβου Κ. Φασουλαρῆ.

- Τὴν 1)2)59, εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Ἀστορίας εἰς μνήμην τῶν αἰδίδιμων Γεωργ. Ἄλ. Σαρρῆ καὶ Μιχαήλ Παντ. Σακελλαρίδη.

- Τὴν 8)2)59, εἰς τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω Ναὸν εἰς μνήμην τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Κουτσομπάρη.

- Τὴν 15 Φεβρουαρίου καὶ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος, ἐτελέσθη μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἀειμνήστου Μαρίας Σκάρου.

Προβλέπεται ότι μελλοντικῶς θὰ ἐξάγονται 100-150.000 τόννοι. Κατὰ τὸν Καθηγητὴν κ. Βορεάδην ἡ κίσσηρις τῆς νησίδος ταύτης ὑπολογίζεται εἰς 100.000.000 τόννους. Ἐκ τῶν παρατιθεμένων τούτων στοιχείων καταφαίνεται ἡ οἰκονομικὴ σημασία τοῦ προϊόντος τούτου διὰ τὴν Νίσυρον.

ΛΗΠΤΕΑ ΜΕΤΡΑ

Οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τῆς Νισύρου διεκρίνοντο διὰ τὴν ἐργατικότητα, καρτερικότητα, φιλοπονίαν καὶ προσήλωσιν τῶν πρὸς τὴν γῆν. Τοῦτο μαρτυροῦσιν αἱ ἀξιόλογοι δενδροφυτεῖαι τῆς νήσου, ἡ ἐπιμελελημένη διαμόρφωσις τῶν ἐδαφῶν εἰς πεζοῦλες (τάβλες), οἱ ληνοὶ (πατητήρια), οἱ ἐγκατεσπαρμένοι ἀνά τοὺς ἀγροὺς οἰκίσκοι, αἱ πεπαλαιωμένοι ὕδατοδεξαμεναὶ ὀμβρίων ὕδατων κ.λ.π.

Σήμερον αἱ συνθήκαι μετεβλήθησαν. Ἡ πίσις τοῦ ἰταλικοῦ ζυγοῦ ἠνάγκασε πολλοὺς κατοίκους τῆς νήσου νὰ ἐκπατριθοῦν. Ἡ γεωργία καὶ λοιποὶ κλάδοι τῆς παραγωγῆς ἐστερήθησαν ἐργατικῶν χειρῶν. Οἱ ἐναπομείναντες εἰς τὴν πατρίαν γῆν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὰς ἠδξημένας ἀγροτικὰς ἐργασίας καὶ ἡ παραγωγή γενικῶς ἤρξατο φθίνουσα μέχρι τοῦ σημείου ὥστε σήμερον αὕτη νὰ μὴ ἐπαρκῆ διὰ τὴν ἀνθρωπίνως τοῦλάχιστον ὑποφερτὴν διαβίωσιν τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἔσωσε καὶ σώζει ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις. Σήμερον τὰ 50-60% τῶν κατοίκων εἶναι συνταξιούχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐνισχύονται ἀπὸ ἐμβάσματα συγγενῶν τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διαμενόντων (Ἀμερικὴ, Αὐστραλία κ.λπ.) Τὸ γεγονός δὲμως τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀμβλυθῆ ἡ ἐφεσις τῶν κατοίκων διὰ ἐργασίας, νὰ στρέφονται οἱ περισσότεροι πρὸς ἄλλα μᾶλλον παρασιτικὰ ἐπαγγέλματα (22-25 καφενεῖα, 5 πανδοχεῖα κ.τ.τ.) καὶ νὰ προβάλλεται ὡς διακαῆς πόθος, ἰδίᾳ τῶν νέων, ἡ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις.

Κατόπιν τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων φρονούμεν ὅτι σήμερον παρουσιάζεται δυσχερὴς ἡ βελτίωσις τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς νήσου. Μόνον ἡ οὐσιαστικὴ Κρατικὴ συμβολή, ἡ συνεχὴς προπαγάνδα καὶ καθοδήγησις καὶ πρὸ πάντων ἡ θέλησις τῶν κατοίκων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὀδηγήσουν εἰς εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα. Μεταξὺ τῶν προτεινομένων μέτρων νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο ἀπαραίτητος ἡ συνεχὴς παρουσία ἐν Νισύρῳ ἐνὸς Γεωπόνου νέου (διὰ νὰ περιτρέχη τὴν νήσον) καὶ πεπειραμένου (διὰ νὰ δίδῃ ὀρθὰς κατευθύνσεις καὶ ὀδηγίας) διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐνδεδειγμένου γεωργικοῦ προγράμματος. Μεταξὺ τῶν μέτρων ἅτινα θὰ ἔδει κατὰ τὴν γνώμην μας νὰ ληφθοῦν εἶναι καὶ τὰ κάτωθι:

1) Εἰσαγωγή τῶν λιπάνσεων, σχεδὸν ἀγνώστων μέχρι σήμερον, εἰς ὅλας τὰς καλλιέργειας.

2) Καταπολέμησις τῶν διαφόρων φυτονόσων, ἧτις σήμερον οὐδόλως ἐνεργεῖται.

3) Ἀλλαγὴ τῶν σπόρων καὶ δὴ τοῦ τοιούτου κριθῆς ὑπὸ τοιούτου Ἀθηναῖδος.

4) Προώθησις τῆς καλλιέργειας τῶν ὀσπρίων λόγῳ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν τοῦ ἐδάφους.

5) Καλλιέργεια κτηνοτροφικῶν φυτῶν καὶ δὴ ψυχανθῶν.

6) Κλαδεύματα τῶν δένδρων καὶ δὴ τῆς ἀμυγδαλιᾶς καὶ ἐληᾶς.

7) Ἐμβολιασμοὶ τῶν αὐτοφυῶν δένδρων καὶ δὴ τῆς ἀβραμιθιάς καὶ γκορτσιᾶς.

8) Προώθησις τῆς δενδροκομίας διὰ τῆς περιποιήσεως τῶν ὑφισταμένων δένδρων καὶ φυτεύσεως νέων τοιούτων, καθότι αἱ οἰκολογικαὶ συνθήκαι εἶναι λίαν πρόσφοροι διὰ μίαν τοιαύτην προσπάθειαν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν τῆς νήσου.

9) Ἡ εἰσαγωγή τοῦ οἰκοσίτου χιακοῦ προβάτου καὶ σποραδικῶς ἀγελάδων μικτῆς ἀποδόσεως. Εἰδικῶς διὰ τὰς τελευταίας καὶ μερικῶς διὰ τὰ λοιπὰ κτήνη δέον νὰ κατανοηθῆ πλήρως ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἔχουν ἱκανοποιητικὰ ἀποδόσεις ἄνευ βελτιώσεως τοῦ σιτηρεσίου τῶν.

10) Περιορισμὸς τῆς αἰγοτροφίας μόνον εἰς τὰς γύρωθεν νησίδας καὶ τοὺς πρινοσκεπεῖς βοσκοτόπους.

ΠΑΛΑΙΑ ΑΚΜΗ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἰπὸ Μ. ΓΕΔΕΩΝ

Ἀναδημοσίευσις ἐκ τῆς «Φωνῆς τῆς Δωδεκανήσου»

(Ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτῆς ὅπως οἱ εἰδικότεροι ἐπὶ ἐκάστου κλάδου παράσχωσιν ἡμῖν τὴν συνεργασίαν αὐτῶν, ἡ Διεύθυνσις τῆς «Φ.τ.Δ.» παρεκάλεσε σχετικῶς τὸν κ. Μ. Γεδεών, ἄνδρα ἐντρίβεστατον περὶ τε ἄλλα πολλὰ καὶ περὶ τὴν ἱστορίαν τὴν τε μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νεωτέραν τῶν ἡμετέρων νήσων, διατελέσαντα δὲ ἐπὶ δεκαετηρίδας διευθυντὴν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», τοῦ Πατριαρχικοῦ ὄργάνου. Ὁ κ. Γεδεών ὑπέσχετο πρόθυμον τὴν πολύτιμον συνεργασίαν αὐτοῦ).

Τεμάχη χαρτίων παλαιῶν, ἀνάξια προσοχῆς ὑφ' ἐτέρων κρινόμενα καὶ διὰ τοῦτο παρρηπιτόμενα, ἀεῖποτε ἔκρινα χρησιμώτατα, καὶ σήμερον, κατόπιν τῆς ἐκδόσεως πολλῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἰδιωτικῶν τε καὶ κοινῶν, θεωρῶ πρόσφορα πρὸς συμπλήρωσιν χασμάτων, μεγάλων ἢ μικρῶν, ἐν τῇ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ, βιογραφίῶν, γεγονότων, ἀτυχημάτων. Ἐν καταλόγοις συνδρομητῶν, ἐν ὑποσημειώσεσι βιβλίων, ἐν καταστίχοις ἰδιωτικῶν ληψοδοσιῶν, ἐν βιβλίοις προσκυνητῶν, δύναται ν' ἀρυσθῇ ὁ φιλόπονος ἐρευνητῆς εἰδήσεις, σημασίαν ἔχουσας δευτερεύουσαν καὶ τριτεύουσαν, ἐνίοτε δὲ καὶ πρωτεύουσαν ἐν ἑλλείψει πηγῶν ἀθηντικῶν. Ἐκ ταξειδιωτικοῦ καταστίχου καλογήρων ἁγιοταφίτων, γραφέντος ἀπὸ τῶν μέσων σχεδὸν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΗ', ἐκλέγω ὅσα ἠδυνήθηον νὰ κρίνω χρήσιμα διὰ τὸ παρελθὸν τῆς νήσου Νισύρου, ἐλπίζων νὰ κριθῶσι τοιαῦτα μέχρις εὐρέσεως σπουδαίων ἱστορικῶν μνημείων, μέχρις ἐκδόσεως τῶν ἀρχείων τοῦ ἡρωϊκοῦ τάγματος τῶν ἵπποτῶν τῆς Ρόδου, οἵτινες ἄγνωστον εἶπερ ἠσχολήθησαν εἰς ἔρευναν οἰκογενειακῶν ἱστοριῶν καὶ μοναχικῶν πράξεων καὶ διαίτης, ἀπορρήτου τε καὶ ρητῆς.

Τὸ ταξειδιωτικὸν τῶν ἁγιοταφίτων κατάστίχον φέρει τὸν ἀριθμὸν 548 τῆς ἁγιοταφικῆς ἐν Κωνσταντινοπόλει βιβλιοθήκης, ἐνέχει δὲ, καθὼς ἐννοεῖ πᾶς φιλομαθῆς, ὀνόματα χριστιανῶν ὀρθοδόξων, προσενεγκόντων ποσὰ τινα πρὸς μνημόσυνον ὀνομάτων ζώντων, ἢ τεθνεῶτων· διακρίνει τις ἐν τῇ τῶν ὀνομάτων ἀπαριθμῆσει τοὺς προύχοντας, τοὺς ἄρχοντας ἐξ ὧν ἐλαμβάνοντο οἱ ἐπίτροποι τοῦ Παναγίου Τάφου, λαϊκοί, ἐργαζόμενοι, ἔργοις τε καὶ λόγοις, ὑπὲρ ὑλικῶν κυρίως συμφερόντων τοῦ θεοβαδίστου τούτου προσκνήματος.

Δυστυχῶς, ἡ παλαιότερα μαρτυρία περὶ νισυριακῶν οἰκογενειῶν ἀνατρέχει εἰς τὸ 1674, καὶ περιορίζεται, καθ' ἄπερ ἠρύσθη, εἰς δύο χωρία τῆς Νισύρου, καὶ περὶ μεταγράφῳ ὅσα ἐνόμισα προτιμότερα τῶν ἄλλων ὀνόματα.

Ἐχουσι δ' οὕτω ταῦτα:

«α, χοδ' εἰς τὸν Ἐπορίον» = Ἐμπορίον δηλ.

11) Κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῶν ὀμβρίων ὕδατων καὶ ποτιστρῶν δι' ὕδρευσιν τῶν ζώων.

12) Προστασία τῆς τιμῆς τῶν γ. προϊόντων καὶ διὰ τῶν ἀμυγδάλων. Αἱ σημεριναὶ τιμαὶ τῶν εἶναι ἐξευτελιστικά.

13) Συσπείρωσις τῶν γεωργῶν περὶ τὸν Γ.Π. Συν)σμὸν Μανδρακίου, ὥστε οὗτος νὰ ἀποτελέσῃ ζῶντα ὄργανισμὸν καὶ οὐχὶ ἀδρανοῦν νομικὸν πρόσωπον.

14) Οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ Κράτους (λ.χ. δωρεὰν χορηγίαις δενδρυλλίων, ἐπιδότησις φυτευομένων δένδρων κ.λ.π.), τῆς ΑΤΕ (μακροπρόθεσμα δάνεια), Συλλόγων (δωρεαὶ ψεκαστῆρων, θειωτῆρων, κλαδευτικῶν ἐργαλείων κ.λ.π.) καὶ

15) τέλος ἴδρυσις ἀγροτικῶν ἰατρειῶν ἢ ὑγειονομικοῦ σταθμοῦ ἐν Μανδρακίῳ διὰ τὴν προστασίαν τῆς ὑγείας τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν καὶ τὴν δωρεὰν ἰατροφαρμακευτικὴν περίθαλψιν.

Διὰ τῶν μέτρων τούτων φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ βελτίωσις τῶν οἰκονομικῶν τῆς νήσου καὶ ἡ ἐξαφάνισις ἢ ἐλάττωσις τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅπως καταστῇ αὕτη πλουσία καὶ παραγωγικὴ ὡς ἦτο καὶ κατὰ τὸ παρελθόν.

ΔΗΜ. ΚΟΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

«† Ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου Διαμαντῆς, ὁ πατήρ τοῦ Ἀντωνίου ἀναγνώστης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Καλή, καὶ ἡ γυνὴ Μαρία, καὶ Ἄννα, πρόθεσιν. ὁ Ροδίτης. ἔδωσε μία βαρέλα κρασί» = τοῦτο δι' ἄλλης χειρὸς.

«† Νικήτας ἱερεὺς καὶ Πρὸεδρος τοῦ Κάστρου, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Διασηνοῦ ὁ πατήρ Νικόλαος, καὶ ἡ μήτηρ Σοφία, καὶ τὰ τέκνα Μαρία, Ἄννα, καὶ Νικόλαου· πρόθεσιν. Ἐδωσε μία βαρέλα κρασί» = δι' ἄλλης χειρὸς ἐτοῦτο.

Εἰς τὸν Ἐμποριὸν ἀναφέρονται ἐπὶ ὄνομα Κατρά, Κρητικοῦ, Ροδίτου, Κωνσταντᾶ, Κατζήλη, Ἀκονάκη, Πυρόνη, Φλουρή, Τζακάρη, Χαρουκόπου, Χλωροῦ.

«α, χοδ', Μανδράκι.

† Ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Τάφου Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ Εὐφροσύνη, καὶ ὁ πατήρ Νικήτας ἱερεὺς ὁ σακελλάριος, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Ἄννα πρόθεσιν.

† Καλλινίκη μοναχή, καὶ ὁ πατήρ Κωνσταντῆς ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία πρεσβυτέρα, καὶ ἡ γερόντισσά της Θεοκλήτη μοναχή, πρόθεσιν. Χρέος = δηλ. χρεωστεῖ.

† Καλλινίκη μοναχή, καὶ ὁ πατήρ Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία πρεσβυτέρα· Μεθοδίου ἱερομονάχου.

† Νικόλαος ἱερεὺς τοῦ παπᾶ Ὁρφانوῦ, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Μαρία τοῦ παπᾶ Νικήτα τοῦ Μακρῆ, καὶ ἡ ἀδελφή της Καλή, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Κύριλλος ἀρχιερεὺς, ὁ παρὼν Σερρών.

† Ὁ Πρόεδρος τοῦ Μανδρακίου ὁ κύρ Φραντζῆς ἔδωσεν κρασί βαρέλα μισή· ἡ γυνὴ Μαρία· Γεωργίου καὶ Κωνσταντῆς».

Ἀναφέρονται εἰς τὸ Μανδράκιον ἐπὶ ὄνομα Γιάκουμου, Γιαννᾶ, Κατελάνου, Κονταρῆ, Μπουτέρου, Χριστιανοῦ, λαϊκῶν βεβαίως· ὑποκειμένου δὲ λόγου περὶ κληρικῶν ἀναφέρω ἀναφερόμενον τῷ 1722 γέροντα Ἀβέρκιον «καθήμενον στὸ ρημοκλήσι τοῦ Ἁγίου Ὁνοφρίου· συγχρόνως σημειοῦνται, χωρὶς σημειώσεως τόπου, ἐν ᾧ κατηλιζόντο, Δανιὴλ καὶ Ἰακώβ ἱερομόναχοι. Προηγουμένως ὁμως ἀναγράφεται τῇ 27 Ἰουλίου 1674 «Ὁ καθηγούμενος τῆς Παναγίας εἰς τὸ Μανδράκι, μέσα εἰς τὸ Κάστρον, Μεθόδιος ἱερομόναχος. καὶ ὁ πατήρ Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία Πρεσβυτέρα, ἔδωσεν ἀσλανία τρία, καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν πρόθεσιν». Εἶχε λοιπὸν μονὴν ἀνδρείαν ἢ Νίσυρος πρὸ πενήντα καὶ διακοσίων ἐτῶν, εἶχε καὶ ἐρημητήριον· ἀλλ' ἡ μνεῖα συγχρόνως δύο ἐν Μανδρακίῳ μοναχῶν Καλλινικῶν καὶ γερωντίσσης Θεοκλήτης (Θεοκλυτοῦς;) παρεμφαίνει πιθανῶς καὶ γυναικείας μονῆς ὑπαρξίν κατὰ τὸν χρόνον = 1674 δηλαδὴ.

Τὴν ὑπαρξίν μονῆς ἀνδρείας «Παναγίας Σπηλιανῆς» ἐγίνωσκον ἀπὸ τινων νισυριακῶν γραμμάτων, ὅπου σφραγὶς ὑπάρχει τετυπωμένη, φέρουσα μὲν. ἔτος 160, δηλαδὴ γε δὴ 1600, ἀντὶ δὲ τοῦ τῆς μονῆς ὀνόματος, τὰς λέξεις «Παναγία Σπηλιανὴ ἢ Νισυρία (;) πρόσδεξαι δεήσεις τῶν σῶν δούλων», ὑπεθυμιζούσας τὰ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν μολυβδοβούλλων «Θεοτόκε βοήθει τῷ δούλῳ σου» κλπ. Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι αἱ ἐν τῇ σφραγίδι λέξεις ἀνορθογραφώταται, καὶ αἱ ὑπογραφαί, τοῦλάχιστον πέντε, ἐξ ἐγγράφων ἀποκειμένων παρ' ἐμοί (1738—1807). Ἐξ αὐτῶν μανθάνω ἡγουμένους Παναγίας καὶ ἐπιτρόπους τοῦ μητροπολίτου Ῥόδου Μεθόδιον ἱερομόναχον 1767, καὶ Νικόδημον ἱερμν. 1807, τῶν λοιπῶν ἡγουμένων ὑπογραφόντων τὴν ιδιότητα αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τὸ ὄνομα.

Λεπτομερῶς φέρονται τὰ κατὰ Κύριλλον Σερρών μητροπολίτην, οὐ πρό τινων ἐτῶν ἡ πατρὶς ἐγένετο γνωστὴ διὰ τοῦ μακαρίτου Λαμπάκη, ἐν «Δελτίῳ Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας» (τόμου Ε' σελ. 50), ὅπου βλέπομεν, ὅτι ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἐταιρίας ἐσώζετο ποιμαντικὴ ράβδος, χρόνον κατασκευῆς φέρουσα τὸ ἔτος 1665. Πρὸ τοῦ Λαμπράκη (Γεωργίου) Φιλόθεος ὁ κατὰ κόσμον Βρυέννιος, Σερρών πρὶν μητροπολίτης (1875—77), εἶτα δὲ Νικομηδείας (- 1910) ὥρισεν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κωδῆκων τῆς μητροπόλεως χρόνον ἱερατείας ἐν Σέρραις τοῦ Κυρίλλου τὰ ἔτη 1650—1678 (Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς τοῦ 1879 (ἐν ΚΠόλει) σελ. 389). Ἐκ τοῦ ταξειδιωτικοῦ ἀγιοταφίτικοῦ καταστίχου μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κύριλλος ὁ κατὰ κόσμον Μακρῆς ἦν ἐκ

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Στις 8 Σεπτεμβρίου, έορτή τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, γιορτάζει ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Νισύρου ἢ Ποταμίτισσα, πὸ τὸ ὄνομά της τὸ ὀφείλει στὴ τοποθεσία ὅπου βρίσκεται. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ γίνεται μόνον θρησκευτικὴ τελετὴ. Τὸ πανηγύρι ἔχει μετατεθῆ στις 26 Δεκεμβρίου πὸ γιορτάζεται ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου. Ἡ μετάθεσις τοῦ πανηγυριοῦ ἔχω τὴ γνώμη πὸς ἔγινε γιὰ νὰ μὴ εἶναι τόσο κοντὰ μὲ τὸ μεγάλο πανηγύρι τῆς Σηπλιανῆς, 15 Αὐγούστου, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὅλοι οἱ ἔμποροι τῆς Νισύρου ἔλειπαν στὴ Σμύρνη. Οἱ παλαιότεροι ξεύρουν τὸ λόγο, ὄχι ὁμως καὶ οἱ νεώτεροι. Πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον ὁ Πειραιᾶς ἦτο τέλεια ἄγνωστος στὴ Δωδεκάνησον. Τῆ θέσει πὸς ἔχει σήμερον ὁ Πειραιᾶς, τὴν εἶχε τότε ἡ Σμύρνη. Ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Σμύρνης ἐγένετο ὅλη ἡ ἐπιβατικὴ κίνησις τῆς Δωδεκανήσου, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ της οἱ προμήθειαι γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ἐμπορίου. Ἡ συγκοινωνία Σμύρνης—Δωδεκανήσου ἦτο πολὺν τακτικὴ καὶ ἐξυπηρετεῖτο ἀπὸ δύο ἀτμοπλοῖες, τοῦ Πανταλέοντος καὶ τοῦ Χατζῆ-Δαοῦτ, πὸς ὄχι μόνον δὲν ἐπεχορηγοῦντο ἀπὸ πουθενά, ἀλλὰ εἶχαν καὶ μεταξύ των ἄγριον συναγωνισμόν. Τόσος ἦτο ὁ μεταξύ των συναγωνισμός, ὥστε ὅταν ὁ Πανταλέων ἔκαμε τὸ εἰσιτήριον Σμύρνης—Νισύρου ἕνα καρτάκι, δηλ. 1)4 τοῦ μετζιτιέ, ὁ Χατζῆ-Δαοῦτ γιὰ νὰ μὴ τὸ ἐξευτελίσει περισσύτερον, τὸ διετήρησε στὴν ἴδια τιμῇ, προσέφερε ὁμως καὶ ἕνα πιάτο πιλάφι δωρεάν.

Οἱ ἔμποροι λοιπὸν τῆς Νισύρου κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου ἐπήγαιναν στὴ Σμύρνη, ὅπου ἐφρόντιζον νὰ προμηθευτοῦν ὅλα τὰ εἶδη τῶν μαγαζιῶν των γιὰ ἕνα χρόνον. Ἀπὸ τὰ διάφορα ψιλικά μέχρι τὰ ἀκριβώτερα ὑφάσματα. Ὁ γυρισμός των στὴ Νίσυρον ἔπαιρνε ὄψη ἐορταστικῆ. Μὲ πολλοὺς κόπους, γιὰ τὸν δὲν ὑπῆρχαν τὰ κατάλληλα μηχανικὰ μέσα, ἐξεφορτώνοντο τὰ μεγάλα κιβώτια πὸς περιεῖχαν τὰ ὑφάσματα, τὴ μονοφατούρα ὅπως τὴν ἔλεγαν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταφερθοῦν ἀτόφια στὰ μαγαζιά των, τὰ ἀνοίγαν στὸ λιμάνι καὶ τὰ μετέφεραν λίγα λίγα. Ὅλα τὰ κορίτσια καὶ τὰ ἀγόρια ἐτρέχαμε νὰ μεταφέρωμε τὰ τόπια μὲ χαρὰ καὶ προθυμία, δίνοντας ἔτσι ἕνα ἐορταστικὸν χρῶμα στὴ μεταφορὰ αὐτῆ.

Ἐβλεπε κανένας στρατιὰ ὀλόκληρη ἀπὸ κορίτσια καὶ ἀγόρια φορτωμένα μὲ ἕνα ἢ δύο τόπια τὸ καθένα, πὸς μὲ γέλια καὶ πειράγματα .ἀ μεταφέραμε στὰ μαγαζιά. Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ δουλειὰ ἐγένετο χωρὶς καμμιά ἀμοιβή, οὔτε ἀξίωση γιὰ τέτοιο. Οἱ ἔμποροι ὁμως ἐφρόντιζαν καὶ ἔφερναν ἀπὸ τὴ Σμύρνη λουκούμια καὶ ἄλλα γλυκὰ (χαζαρικά) μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐφίλευαν. Τὰ κορίτσια ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γλυκὰ ἔπαιρναν καὶ

Μανδρακίου, υἱὸς ἱερέως Νικήτα, ἀδελφῆς ἔχων Μαρίαν, ἱερέως σύζυγον, καὶ Καλλιόπην, ἐγγράψασαν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίλλου ἐν τοῖς μνημονευομένοις ἐν Ἀγίῳ Τάφῳ.

Πιστεύω ὅτι τὴν ὕλικὴν εὐμάρειαν τόπου τινός, σχετικῶς ἐρμηνευομένην διὰ τοὺς τότε παγχαλέπους καιροὺς, ἀποδεικνύουσι ναοὶ τε καὶ μοναὶ, βεβαίως ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν διατηρούμεναι, καὶ προϋχόντων καὶ «πρωτογέρων» ὑπαρξίς, καὶ διατριβῆ πολυχρόνιος ἐπιτρόπων τοῦ Παναγίου Τάφου, χρηματικὰς ὑπὲρ αὐτοῦ λογίας εἰσπραττόντων. Ἐὰν δὲ βλέπωμεν νήσους ἐτέρας στερουμένας «ἐπιτρόπων» τοιούτων, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶχε τινα σχετικὴν εὐμάρειαν ἡ Νίσυρος, ἴσως ἐκ τοῦ ἐμπορίου τοῦ οἴνου, ἐξ οὗ καὶ δωρεάν ἔδιδε «βαρέλας» εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον· βεβαίως σῶζονται γράμματά τινα, ἰδιωτικά τε καὶ κοινά, καὶ τούτων ἡ μελέτη ἐπιβάλλεται τοῖς ἐν Νισύρῳ, ἀπαιτοῦσα οὔτε τίτλους, οὔτε πτυχία πηχιαῖα, ἀλλὰ φιλοπονίαν καὶ φιλοπατρίαν.

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος
ΜΑΝΟΥΗΛ Ω. ΓΕΛΕΩΝ

Ἐπομνηματογράφος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων

Ἀθήναι, 25 Νοεμβρίου 1922.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 23ου τεύχους καὶ τέλους)

Φεβρουάριος 1945

Μιά ἀπὸ τὶς πιὸ φοβερὲς ἐπιδρομὲς τῶν Γερμανῶν στὴ Νίσυρο ποὺ εἶχε ἀρκετὲς συνέπειες γιὰ τὴν ὅλη ἔκβαση τοῦ ἀγῶνα ἦταν ἡ ἐπιδρομὴ τῆς 11ης Φεβρουαρίου 1945. Ἡ ἐπιδρομὴ αὐτὴ καλὰ ὀργανωμένη ἀποτελεῖτο ἀπὸ 38 Γερμανοὺς ἀριστα ἐξοπλισμένους. Στὶς τέσσερις τὸ πρωῒ προσωρμίσθησαν μὲ μιὰ βενζινάκατο, ἐξοπλισμένη σὰν ἀστακός, στὴν τοποθεσίᾳ Λυές, καὶ ἀφοῦ ἔστειλαν ἀνιχνευτὰς μέσα στοὺς Πάλους παρέλαβαν μερικοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ καὶ τοὺς βοήθησαν στὴ μεταφορὰ τοῦ πλοίου των μέσα στὸ λιμάνι τῶν Πάλων. Ἐνῶ συνέβαιναν ὅλα αὐτά, μέλη τῆς πολιτοφυλακῆς ἔτρεξαν στὸ Μανδράκι νύχτα καὶ εἰδοποίησαν τὸν ὑπολοχαγὸν Αἰμίλιον Μεταξᾶ. Ἡ πολιτοφυλακὴ δὲν ἠρκέσθη μόνον σ' αὐτό, ἀλλὰ ἔθεσε ὑπὸ παρακολούθησης κάθε κίνηση τῶν Γερμανῶν καὶ συνεχῶς κατέφθαναν στὴ βάση τῶν Ἱερολοχιτῶν νέες συμπληρωματικὲς πληροφορίες. Ὡς πρῶτο μέτρο ἐλήφθη ἡ ἐξασφάλιση τοῦ ἀσυρμάτου ὁ ὁποῖος μὲ τὸν Ἀξιωματικὸ τῶν διαβιβάσεων Ἀνθυπολοχαγὸν Ἐμμανουὴλ Βέη ἐτοποθετήθη σὲ ἀσφαλῆ τοποθεσίᾳ μέσα σὲ μιὰ σπηλιά στὴν ἐξοχικὴ περιοχὴ «Καπριάνου». Ἡ ἔλλειψη τηλεφώνου ἠνάγκασε τὴν ὁμάδα Ἱερολοχιτῶν τῆς Νισύρου νὰ χρησιμοποιήσουν πανάρχαια μέθοδο μεταδόσεων τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ ὁμάδα τῶν Ἱερολοχιτῶν μὲ ὀλίγους ἐντοπίους κατέλαβε τὰ Β.Δ. ὑψώματα ποὺ ἐδέσποζον τῆς περιοχῆς τῶν Πάλων μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν παρεμπόδιση τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὸ χωρίον Ἐμπορειό. Ἐπειδὴ ὅμως παρίστατο ἀνάγκη ἐπικοινωνίας τοῦ Ἀρχηγοῦ πρὸς τὸ κέντρο διαβιβάσεων, ἐτοποθετήθησαν νέοι τῆς πολιτοφυλακῆς κατὰ 500 - 700 μέτρα ἀπόσταση μεταξὺ των ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῶν Πάλων μὲχρι τοῦ «Καπριάνου» καὶ ἔτσι διὰ «ζώσης φωνῆς» ἀπὸ ἄτομο σὲ ἄτομο μέσα σὲ εἴκοσι λεπτὰ τὸ πολὺ ἔφθαναν οἱ πληροφορίες τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικοῦ Μεταξᾶ πλήρεις μὲχρι τοῦ ἀξιωματικοῦ διαβιβάσεων Βέη. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπον ὄχι μόνον ἐνημερώνετο ἡ βάση τῆς Σύμης περὶ τῆς παρουσίας τοῦ ἐχθροῦ εἰς Νίσυρον, ἀλλὰ διεβιβάζετο καὶ κάθε λεπτομέρεια τῶν κινήσεών του.

Τὸ «Ναυαρίνον» ποὺ ἐγκαίρως εἰδοποιήθηκε εὐρίσκετο ἀπασχολημένο σὲ ἄλλες ἐπιχειρήσεις, γι' αὐτὸ εἰδοποιήθηκε ἕνα ἄλλο Ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικὸ καὶ στὶς 10 τὸ πρωῒ, 11-2-45, πλησιάζει τὴ Νίσυρο καὶ καλεῖ τὸν ἐχθρὸ διὰ σημάτων εἰς παράδοση. Ὁ ἐχθρὸς ὅμως ἀντὶ νὰ παραδοθῆ ἐγκαταλείπει τὸ πολεμικὸ του πλοῖο μέσα στὸ λιμάνι τῶν Πάλων καὶ ὀχυροῦται πίσω ἀπὸ τὰ σπῖτια τῶν χωρικῶν. Μετὰ ἀπὸ μιὰ ὥρα —στὶς 11— καταφθάνει καὶ δεύτερο Ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικὸ καὶ κατόπιν ἀνταλλαγῆς σκέψεων ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ὁμάδος τῶν Ἱερολοχιτῶν καὶ τῶν Προκρίτων περὶ ἀποβιβάσεως ναυτικῶν ἀγχημάτων πρὸς αἰχμαλώτιση τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων, λαμβάνεται μιὰ ἀνάλογη ἀπόφαση τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἐγκρίνει τὸ Ἀρχη-

χρωματιστὲς κορδέλες, μὲ τὶς ὁποῖες ἦσαν δεμένα τὰ τόπια, καὶ τὶς ἐχρειάζοντο νὰ δένουν τὶς πλεξοῦδες τῶν μαλλιδῶν των.

Ἡ θρησκευτικὴ τελετὴ ἐγίνετο μὲ κάθε δυνατὴ μεγαλοπρέπεια. Τὴν παραμονὴ ἐψάλλετο μέγας κατασκευτικὸς ἔσπερινός, τὴν δὲ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς μεγαλόπρεπη πανηγυρικὴ λειτουργία. Στὸ μέσο τῆς λειτουργίας ἐγίνετο ἡ περιφορὰ τῆς εἰκόνας γύρω ἀπὸ τὸ ναὸ καὶ ἐψάλλετο ἡ ἀκολουθία τῆς ἀρτοκλασίας στὸ προαύλιο. Ἀκολουθοῦσε ἡ μεγάλη δέησις καὶ ἡ τιμητικὴ τοποθέτηση τῆς εἰκόνας στὴ θέση τῆς.

Καὶ ἡ λειτουργία ἐσυνεχίζετο μὲ τὴν ἴδια πάντα μεγαλοπρέπεια. Χρόνια πολλὰ μὲ γύρισε πίσω ἡ σημερινὴ μου θύμηση. Χρόνια καλά. Χρόνια νοσταλγικά. Εὐχομαί νὰ συμβῆ τὸ ἴδιο καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ μὲ διαβάσουν.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

γειον τῆς Σύμης καὶ διατάσσεται ἡ καταστροφή διὰ βομβαρδισμοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ πλωτοῦ μέσου. Κατὰ τὸ μεσημέρι μετὰ ἀπὸ ἓνα ἔντονο καὶ συνεχῆ βομβαρδισμό ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικῶν πολεμικῶν καταστρέφεται τὸ ἐχθρικό πλοίο καὶ βουλιάζει μέσα στὸ λιμάνι τῶν Πάλων. Οἱ Γερμανοὶ ὁμως πολὺ περισσότεροὶ ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν Ἱερολοχιτῶν παρέμειναν μέχρι τὸ βράδυ σὲ καλῆς ἀχυρωμένους θέσεις. Κατόπιν τοὺς βοήθησε ἡ νύχτα καὶ μπόρεσαν νὰ φθάσουν στὸ χωριὸ Ἐμπορειὸς ὅπου καὶ ἦτο ὁ προορισμὸς τους ν' ἀρπάξουν ζῶα καὶ ὅ,τι ἄλλο εὕρισκαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἐμπορειοῦ.

Ἔτσι οἱ Γερμανοὶ ἀφοῦ ἀντελήφθησαν πὼς ἡ φρουρὰ τῆς Νισύρου ἦτο μικρὴ κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὸν Ἐμπορειό. Μιὰ ὁμάδα ἀπ' αὐτοὺς ἡ πιὸ μεγάλη, κλείσθηκε στὸ κεντρικὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ περιμένοντας νὰ ξημερώσῃ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ προβοῦν στὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιδρομῆς των. Μιὰ ἄλλη ὁμάδα περιορίσθηκε σ' ἓνα σιδηρουργεῖο στὴν ἄλλη ἄκρην τοῦ χωριοῦ ἀπ' ὅπου μποροῦσαν νὰ ἐλέγχουν τοὺς δρόμους οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸ Μανδράκι κατέληγαν στὸν Ἐμπορειό. Τὰ σήματα ποῦ ἐστέλλοντο στὴ Σύμη ἐπεισαν τὸ Συμμαχικὸ Ἀρχηγεῖο ὅτι ὤφειλε νὰ δράσῃ ἀποτελεσματικά. Στις 9 τὸ βράδυ ἐφθασε ἓνα σῆμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀνηγγέλλετο ὅτι «περὶ δεκάτην νυκτερινὴν ἀποβιβάζονται δυνάμεις Ἱεροῦ Λόχου ὑπὸ ἀρχηγίαν Συνταγματάρχου Τριανταφυλλίδη». Οἱ δυνάμεις αὐτὲς ἀπεβιβάσθησαν πράγματι στις 10 τὸ βράδυ καὶ με ὁδηγοὺς Νισύριους ἐφθασαν περὶ τὰ μεσάνυχτα ἔξω ἀπὸ τὸν Ἐμπορειὸ καὶ ἄρχισαν νὰ καταλαμβάνουν τὰ γύρω ὑψώματα εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ διαφύγῃ κανένας. Πρῶτο μέλημα τῆς ἀρχηγίας τῶν Ἱερολοχιτῶν ἦταν ἡ ἀνίχνευση τῆς ὅλης περιοχῆς τοῦ Ἐμπορειοῦ καὶ τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τῶν Γερμανῶν. Τὶς πρῶινές ὥρες ἐπέστρεψαν οἱ ἀνιχνευταὶ καὶ καθώρισαν τὶς θέσεις τοῦ ἐχθροῦ. Σαράντα περίπου μέτρα Ἀνατολικά τοῦ Καφενεῖου ὅπου εὕρισκοντο οἱ Γερμανοὶ στὸ δρόμο ποῦ ὁδηγεῖ πρὸς τὰ Νικιά ὑπῆρχε τοποθετημένος Γερμανὸς σκοπός. Ὁ σκοπὸς συλλαμβάνεται ἀφοπλίζεται καὶ σύρεται ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ με μεγάλη προσοχή. Ὁ Ἀγγλὸς Ἀξιωματικὸς ποῦ εὕρισκετο ἀνάμεσα στοὺς Ἱερολοχιτεὶς συνιστᾷ ψυχραιμία καὶ τὴν ἀποφυγὴ ὅσο τὸ δυνατό περισσοτέρων θανάτων τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ Ἱερολοχιτεὶς με τὴ βοήθεια τῶν χωρικῶν ἀθόρυθα μῆταν στὸ χωριὸ καὶ κατέλαβαν ἐπικαίρες θέσεις στὰ παράθυρα καὶ τὶς ταράτσες τῶν σπιτιῶν καθὼς καὶ στὸ καμπαναριὸ τῆς Ἐκκλησιᾶς. Στις 5.50' ἀκριβὸς κατόπιν σήματος ἐκλήθησαν νὰ παραδοθοῦν, ἀλλ' ἠρνήθησαν καὶ τότε οἱ Ἱερολοχιτεὶς εὐρέθησαν στὴν ἀνάγκη νὰ ἀνοίξουν πῦρ ἐναντίον τοῦ Καφενεῖου μέσα στὸ ὁποῖον εὕρισκοντο κλεισμένοι οἱ Γερμανοί. Στὸ ἄκουσμα τῶν πρώτων τυροβολισμῶν ἡ ὁμάδα τοῦ Σιδηρουργεῖου εἶχε βγῆ με σκοπὸ νὰ καταλάβῃ τὴ «Βίγλα» ἓνα βραχῶδες ἐκ φύσεως ὄχυρὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἐδέσποζε σ' ὀλόκληρο τὸ χωριὸ καὶ μποροῦσε συγχρόνως νὰ ἐλέγχῃ ὅλες τὶς διαβάσεις καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ μονοπάτια ποῦ ὁδηγοῦσαν πρὸς τὸ κέντρο τοῦ νησιοῦ. Ἡ κίνηση ὁμως αὐτῆ τῶν Γερμανῶν ἐγίνε ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοὺς Ἱερολοχιτεὶς ποῦ κατεῖχαν τὴ «Κάφκα» καὶ τὸ ἀπέναντι τοῦ χωριοῦ βουνὸ «Μάλι», οἱ ὁποῖοι με ὄλμους ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ κρυφθοῦν σὲ μιὰ χαμηλὴ σπηλιά, ποῦ ἡ εἴσοδος τῆς ἐπροστατεῦτο ἀπὸ μεγάλους βράχους. Μιὰ ὁμάδα Ἱερολοχιτῶν πλησιάζει τὴ σπηλιά καὶ ἐξαναγκάζει τοὺς Γερμανοὺς εἰς παράδοση. Δυὸ ὁμως ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν διαφύγει, τράβηξαν γιὰ τὴν παραλία, πῆραν μιὰ βάρκα καὶ ἐξήτησαν νὰ σωθοῦν διὰ τῆς φυγῆς. Σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ Γερμανοὶ ποῦ εὕρισκοντο στὸ Καφενεῖο ἐπέζοντο ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὲς δυνάμεις ὥσπου τελικὰ ἀναγκάστηκαν νὰ παραδοθοῦν με 6 νεκροὺς καὶ 11 τραυματίες. Ἡ τόλμη τοῦ ὑπολοχαγοῦ Εὐαγγέλου Χ' Εὐαγγέλου ἐγίνε ἀφορμὴ νὰ ὑπάρξῃ τὸ μοναδικὸ θῦμα ἐκ μέρους τῶν Ἱερολοχιτῶν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης οἱ Ἱερολοχιτεὶς κατέβηκαν στὸ χωριὸ Πάλους ὅπου τοὺς ἀνέμεναν τὰ πλοῖα πρὸς ἐπιβίβαση. Τὰ πρῶτα τμήματα ἐγίναν δεκτὰ με ἐνθουσιασμό ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ λαὸ τοῦ Μανδρακίου, ὅπου εἶχαν καταφύγει γιὰ νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίαις τους σὲ ἐνδεχόμενὴ ἀνάγκη. Στους στρατιῶτες καὶ ἀξιωματικὸς προσεφέρθησαν ὅ,τι ὁ πόλεμος καὶ ἡ πείνα ὤφισε στοὺς χωρικοὺς. Σῦκα, ἀμύδαλα, αὐγὰ καὶ λουκάνικα με κρασί καὶ κουκουζίνα (σοῦμα).

“Όταν έμαζεύτηκαν όλα τὰ τμήματα τῶν Ἱερολοχιτῶν στοὺς Πάλους καὶ ἦσαν έτοιμα νὰ ἐπιβιβαστοῦν παρουσιάστηκε μιὰ Ἐπιτροπὴ στὸν Συνταγματάρχη Τριανταφυλλίδη καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοὺς παραχωρήσῃ τὸν νεκρὸν ὑπολοχαγὸν Εὐάγγελον Χ’ Εὐαγγέλου πρὸς ἐνταφιασμό.

Ἄν καὶ εἶχε ληφθῆ ἀπόφαση νὰ μεταφερθῆ εἰς Σύμνη τὸ πτώμα τοῦ Ἑλληνα Ἀξιωματικοῦ ὁ Τριανταφυλλίδης συγκατένευσε καὶ δέχτηκε τὴν πρόταση τῆς ἐπιτροπῆς μὲ μιὰ συγκινητικὴ σύσταση. «... Νὰ μοῦ τὸν περιποιηθῆτε γιατί ὁ Εὐάγγελος ἦταν τὸ καλύτερό μου παλληκάρι...».

Ἦστερα ἀπὸ τὴ συγκατέθεση αὐτῆ τοῦ Συνταγματάρχη ὁ στρατὸς ἤρχισε νὰ ἐπιβιβάζεται τῶν πλοίων πρὸς ἀναχώρηση καὶ τὸν συνώδευαν οἱ ζητωκραυγές καὶ ἐπευφημίες τῶν Νησιωτῶν.

Ἐνα ἱερὸν καθῆκον ἔμενε νὰ ἐκτελέσουν οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου, τὴν ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως ποὺ ἔδωσε πρὸς τὸν Συνταγματάρχη τὴ λαϊκὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν κηδεῖα τοῦ ὑπολοχαγοῦ Χ’ Εὐαγγέλου. Ἡ σορὸς τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ παλληκαριοῦ ἀφοῦ μετεφέρθηκε εἰς τοὺς Πάλους ἀπὸ τὸν Ἐμπορεῖο συνοδευόμενὴ ἀπὸ τίς ἀρχές καὶ τοὺς προκρίτους τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ, μέχρι τῶν Πάλων, παρελήφθηκε ἀπὸ τοὺς προκρίτους τοῦ Μανδρακιοῦ καὶ μετεφέρθηκε ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐτοποιητεῖτο γιὰ πάντα. Οἱ συνοδοὶ παρ’ ὄλην τὴ χαρὰ ποὺ πλημμύριζε τίς ψυχές των, μὲ πένθιμο βῆμα, ἀργό, τσακισμένοι ἀπὸ κόουραση καὶ πόνο μεγάλο γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἐνδοξοῦ Ἀξιωματικοῦ ἔφθασαν στὸ Μανδράκι. Λίγο πιὸ ἔξω ἀπ’ τὸ χωριὸ περίμεναν ὅλοι οἱ κάτοικοι τὸν νεκρὸν. Στὸ ἀντίκρουμά του τὰ μάτια ὄλων ἐδάκρυσαν καὶ ἀντὶ νὰ ἀκουσθοῦν χαρμόσυνα ἐπιφωνήματα γιὰ τὴ μεγάλῃ νίκη τῶν Ἑλληνικῶν ὄπλων, τὸνναντίον ἀντήχησαν γοεροὶ κλαυθοὶ ἐκ μέρους ἰδίως τῶν γυναικῶν. Οἱ κοπετοὶ καὶ οἱ κλαυθοὶ ἐπετάθησαν ὅταν ὁ νεκρὸς ἐτοποιητέθηκε σὲ κλειστὸ χῶρο ἐπὶ κλίνης γιὰ νὰ καθαρισθῆ ἀπὸ τὰ αἵματα καὶ ἐπιδεθῆ τὸ θανατηφόρο τραῦμα. Ἐνῶ συνέβαιναν ὅλ’ αὐτὰ, γυναῖκες μὲ ξέπλεκα μαλλιά κατὰ τὴν συνήθεια τοῦ τόπου, ἄρχισαν νὰ μοιρολογοῦν καὶ ἀκούστηκαν ἀπὸ τὰ πιὸ σπάνια γιομᾶτα πόνο μοιρολόγια. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν έτοιμαστῆ τὸ φέρετρον ὅπου ἐτέθη ὁ νεκρὸς καὶ ἐσκεπάσθη ἀπὸ λουλουδία τῆς γλάστρας καὶ τοῦ βουνοῦ. Οἱ μοιρολογίστρες ἐξακολουθοῦσαν τὰ πένθιμα μοιρολόγια τους μέχρι τὸ βράδυ στίς τέσσαρες ἢ ὡρα τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὅπου ὁ νεκρὸς μετεφέρθη στὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴν νεκρώσιμῃ ἀκολουθία. Πρὶν ὅμως φθάσῃ ἡ νεκρικὴ πομπὴ στὴν Κεντρικὴ Ἐκκλησία τοῦ Μανδρακιοῦ «Ποταμίτισσα» ἡ ὁποία εἶχε κατακλυσθῆ ἀπὸ κόσμο, ἔγινε ἡ περιφορὰ τοῦ νεκροῦ σύμφωνα μὲ τὰ ἔθιμα. Ἡ περιφορὰ αὐτῆ ἔδωσε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν ἀφορμὴ ἐκδηλώσεων πόνου καὶ συμπαθείας ἴσης, ἂν ὄχι ἀνώτερης, ἀπὸ ἐκείνη ποὺ παρατηρεῖται στὴ Νίσυρο κάθε Μεγάλῃ Παρασκευῇ στὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου.

Στὴ νεκρώσιμῃ ἀκολουθία χοροστάτησε ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Ρωμᾶνος ὁ ὁποῖος ἐξεφώνησε καὶ τὸν ἐπικήδειον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξῆρε τίς ἀρετές τοῦ παλληκαριοῦ καὶ ἀνέπτυξε παράλληλα τὴ μεγάλῃ σημασία τοῦ ἠρωϊκοῦ θανάτου τοῦ Ἑλληνα Ἀξιωματικοῦ σὲ Ἑλληνικὸ ἔδαφος σκλαβωμένο ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ ἐλάχιστο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικότητά του, καὶ κατέληξε «...τὸ αἷμα τοῦ ἥρωος Χ’ Εὐαγγέλου ἀποτελεῖ τὴν πλέον μεγάλῃν καὶ τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Δωδεκανήσου». Στέφανοι κατετέθησαν καὶ ἀνάμεσα σὲ οἰμωγὰς ὀλόκληρο τὸ νησί συνώδευσε τὸν νεκρὸ στὴν τελευταία του κατοικία. Οἱ Νισύριοι ἔπραξαν ὅ,τι τοὺς ὑπαγόρευεν ἡ Ἑλληνικὴ τους ψυχὴ.

Ἐτσι τέλειωσε ἡ ἐπιδρομὴ αὐτῆ τῶν Γερμανῶν τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Φεβρουαρίου τοῦ 1945. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδρομῆς ἔγινε ἀφορμὴ νὰ μὴ μπορέσουν πιά οἱ Γερμανοὶ νὰ ξαναβγοῦν μὲ πλωτὰ μέσα ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ρόδου. Ἡ ἐπικοινωνία τῆς Ρόδου μὲ τὰ ἄλλα νησιά ἔγινετο μὲ ἓνα ἐλαφρὸ παλιὸ ἀεροπλάνο. Ἐναντίον τοῦ ἀεροπλάνου αὐτοῦ ἐστράφηκε ἡ προσοχὴ τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων τῆς Δωδεκανήσου. Ἡ καταστροφὴ του θὰ ἔφερνε σὲ μεγάλῃ ἀπόγνωσῃ τίς Γερμανικὲς δυνάμεις ποὺ ἦσαν διεσπαρμένες σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ νησιά, ἀφοῦ θὰ ἔχαναν τὸ μοναδικὸ μέσο

πού μετέφερε το Ταχυδρομείο και διάφορα έγγραφα των οποίων η μεταβίβαση δια του ασυρμάτου ήταν αμφίβολη, επειδή ο κρυπτογραφικός κώδικας των Γερμανών θα περιήρχετο εις γνώση των Συμμάχων.

Από την ημέρα αυτή, 11 Φεβρουαρίου 1945, δέν ξαναπάτησε στο νησί της Νισύρου έχθρικό ποδάρι.

Στη Νίσυρο εγκαταστάθηκε μιὰ πλήρης διμοιρία με επικεφαλής τὸν Λοχαγὸ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου Ἐμμανουὴλ Ζαχαράκη καὶ τὸν Ἀξιωματικὸν τῶν πληροφοριῶν Ἀνθυποσηναγὸν Ἐλευθέριον Μακρῆν. Σκοπὸς τῆς διμοιρίας ἦταν νὰ ἐνεργῇ ἐπιδρομὲς ἐναντίον τῆς Κῶ πὸ κατεῖχαν οἱ Γερμανοὶ μαζί με τοὺς νικημένους Ἴταλους. Οἱ ἐπιδρομὲς με καλὸ καὶ προσεκτικὸ τρόπο διοργανώνοντο ἀπὸ τὸν Μακρῆ γι' αὐτὸ καὶ ἄριστα ἐξετελοῦντο καὶ ἐστέφοντο με ἐπιτυχία.

Ἡ ὄλη κατάσταση στὸ νησί προχωροῦσε καλὰ καὶ ἐξελίσσετο ἱκανοποιητικὰ. Ἡ ἀσφάλεια τῶν τοῦ νησιοῦ καὶ τῶν κατοίκων ἐξησφαλίσθη καὶ ἄρχισε ἐκ νέου ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ θειοχώματος. Κανένα κακὸ δέν συνέβη οὔτε σὲ στρατιώτη οὔτε σὲ κάτοικο.

Πάσχα 1945

Τὸ Πάσχα τοῦ 1945 γιορτάστηκε ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὲς Στρατιωτικὲς δυνάμεις τοῦ νησιοῦ ὅπως ἐγιόρταζαν ὅλες οἱ ἄλλες Ἑλληνικὲς Στρατιωτικὲς δυνάμεις στοὺς Στρατῶνες τῶν. Ἐσφαξαν ἄρνιά, προσκάλεσαν τοὺς προκρίτους καὶ μέσα στὴ μεγάλη αἴθουσα, στοῦ Σχολείου, ἔστησαν σωστὸ πανηγύρι. Σὲ λίγο γέμισε ἡ αἴθουσα ἀπὸ νησιώτες καὶ ἔτσι ἐλευθερωτὲς καὶ ἐλευθερωμένοι γιότραζαν μαζί τὸ πρῶτο Ἐλεύθερο Πάσχα. Τὴν ἐπομένην ἡμέρα τοῦ Πάσχα ὅλες οἱ δυνάμεις ἐξηφανίστηκαν. Στὸ νησί ἔμεινε μικρὴ δύναμη στρατοῦ με επικεφαλῆς κάποιον Ἀγγλον Λοχαγόν.

8 Μαΐου 1945

Τρεῖς ἡμέρες μετὰ ἀπὸ τὴν ἄνευ ὄρων παράδοση τῆς Γερμανίας στοὺς Συμμάχους, εἰδοποιεῖται ὁ Γερμανὸς Στρατηγὸς Βάγκενερ καὶ φεύγει ἀπὸ τὴν κατεχόμενη Ρόδον καὶ πηγαίνει στὴ Σύμη. Ὁ Βάγκενερ συναντᾷ στὴ Σύμη τὸν Διοικητὴ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου Συνταγματάρχη Τσιγάντε καὶ τὸν Βρεττανὸν Ταξίαρχον Μόφφατ καὶ ὑπογράφει τὸ σχετικὸ πρωτόκολλο διὰ τοῦ ὁποίου παραδίδοντο ὅλες οἱ Γερμανικὲς δυνάμεις πὸ ἐδρίσκοντο στὴν Κρήτη, στὶς Κυκλάδες καὶ στὰ Δωδεκάνησα. Ἡ Νίσυρος ὅπως καὶ τ' ἄλλα νησιά, εὑρίσκεται ἀπὸ τῆς 8ης Μαΐου 1945 κάτω ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκηση.

Τὴν κατάσταση αὐτὴ οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου χαρακτήρισαν μεταβατικὴ καὶ δέν θέλησαν νὰ ὑπακούσουν στοὺς Νόμους τῶν ΜΠΗ-ΕΜ-Ε·Γ*. Μέσα στὶς καρδιὲς τῶν νησιωτῶν ἔκαιγε ἡ φλόγα καὶ ὁ πόθος τῆς ἐνσωμάτωσης με τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. Γιὰ νὰ καθησυχάσουν τὰ πνεύματα τῶν νησιωτῶν, οἱ Ἀγγλοὶ διέδωσαν ὅτι κατέλαβαν τὰ νησιά γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ προετοιμάσουν τὴν ἐνσωμάτωση. Δύο περίπου χρόνια διήρκεσε ἡ κατάσταση αὐτὴ.

31 Μαρτίου 1947

Οἱ Ἀγγλοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀποχωρήσουν τὴν 31ην τοῦ Μάρτη 1947 καὶ οἱ Δωδεκανήσιοι ἀντίκρυσαν Ἐπίσημα πιά τὴν ὕψωση τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας νὰ κυματίζῃ στοὺς γαλάζιους οὐρανοὺς τῶν Δώδεκα νησιῶν.

7 Μαρτίου 1948

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἐπισημοποιήθηκε ἡ Ἐνσωμάτωση τῶν Δωδεκανήσων με τὴ Μητέρα Πατρίδα, πὸ ἐκήρυξε ἐπίσημα ὁ Βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων ΠΑΥΛΟΣ στὴν πρωτεύουσα τῶν Δωδεκανήσων τὴ Ρόδο.

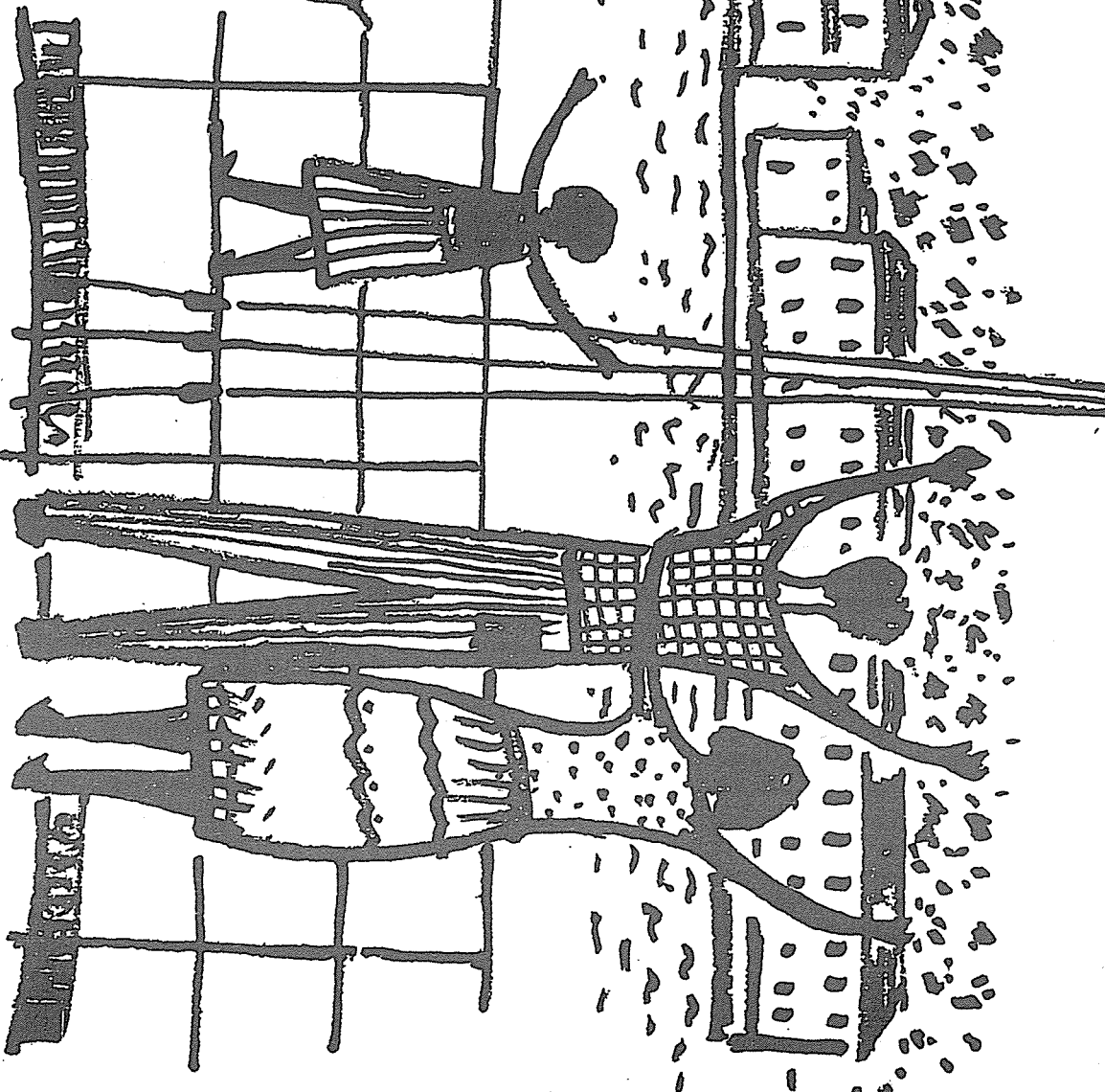
Ἔτσι ἡ σκληρὴ μοῖρα τῆς δουλείας πῆρε τέλος ὕστερα ἀπὸ ἐξακόσια τριάκοντα ὀκτῶ χρόνια (1309-1947) πολυβασανισμένης μαρτυρικῆς ξένης κατοχῆς καὶ ἔγινε ἡ ἐκπλήρωση τῶν προαιώνιων πόθων καὶ ὀνείρων τοῦ Δωδεκανησιακοῦ λαοῦ.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΟΥΜΕΝΤΟΣ

* Ἀστυνομία πὸ ἀνῆκε στὴν Ἀγγλικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκηση.

κα ιαγανυια
Χουτρα
ΜΙΣΥΡΟΥ
παι χαριτων
Παι ηγια και
Παι να εα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α΄ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΑΡΜΟΔΙΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΙΔΗ ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ.	7
ΚΩΣΤΑ Ι. ΠΑΤΟΥΡΗ Από τα «Νισυριακά Χρονικά» στην Εταιρεία Νισυριακών Μελετών.....	»	11
Νισυριακά Χρονικά αρ. 12, Αύγουστος 1956	»	33
Νισυριακά Χρονικά αρ. 13, Νοέμβριος 1956	»	69
Νισυριακά Χρονικά αρ. 14, Ιανουάριος 1957.....	»	105
Νισυριακά Χρονικά αρ. 15, Μάρτιος – Απρίλιος 1957.....	»	141
Νισυριακά Χρονικά αρ. 16, Μάϊος–Ιούνιος 1957	»	181
Νισυριακά Χρονικά αρ. 17, Ιούλιος–Αύγουστος 1957.....	»	221
Νισυριακά Χρονικά αρ. 18, Σεπτέμβριος–Οκτώβριος 1957	»	261
Νισυριακά Χρονικά αρ. 19, Νοέμβριος–Δεκέμβριος 1957.....	»	301
Νισυριακά Χρονικά αρ. 20, Ιανουάριος–Φεβρουάριος 1958.....	»	357
Νισυριακά Χρονικά αρ. 21, Μάρτιος–Απρίλιος 1958	»	397
Νισυριακά Χρονικά αρ. 22, Μάϊος–Ιούνιος 1958	»	437
Νισυριακά Χρονικά αρ. 23, Ιούλιος–Αύγουστος 1958.....	»	477
Νισυριακά Χρονικά αρ. 24, Σεπτέμβριος–Οκτώβριος 1958	»	517

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Β΄ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΑΡΜΟΔΙΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΙΔΗ ΠΡΟΛΟΓΟΣ	»	551
Νισυριακά Χρονικά αρ. 25, Νοέμβριος–Δεκέμβριος 1958.....	»	557
Νισυριακά Χρονικά αρ. 26-27, Ιανουάριος–Απρίλιος 1959.....	»	577
Νισυριακά Χρονικά αρ. 28-29, Μάϊος–Αύγουστος 1959	»	617
Νισυριακά Χρονικά αρ. 30-31, Σεπτέμβριος–Δεκέμβριος 1959.....	»	657
Νισυριακά Χρονικά αρ. 32, Ιανουάριος–Φεβρουάριος 1960.....	»	697
Νισυριακά Χρονικά αρ. 33, Μάρτιος–Μάϊος 1960	»	737
Νισυριακά Χρονικά αρ. 34, Ιούνιος–Αύγουστος 1960	»	777
Νισυριακά Χρονικά αρ. 35, Σεπτέμβριος–Δεκέμβριος 1960.....	»	817
Νισυριακά Χρονικά αρ. 36, Ιανουάριος–Μάϊος 1961.....	»	857
Νισυριακά Χρονικά αρ. 37, Σεπτέμβριος–Δεκέμβριος 1961	»	897
Το πρώτο Καταστατικό της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών.....	»	941
Η υποδοχή των «Νισυριακών Χρονικών» Δελτίο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ Ν.Χ.	»	955